TERCÜME-İ KİTÂBÜ'T-TA'BÎR

Rüya Tabirleri Kitabı

AHMED-İ DÂ'Î

TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 181

Edebiyat ve Sanat Serisi	: 41
Kitabın Adı	: TERCÜME-İ KİTÂBÜ'T-TA'BÎR Rüya Tabirleri Kitabı
Müellifi	: Ahmed-i Dâ'î (ö. 1421'den sonra)
Özgün Dili	: Osmanlı Türkçesi
Hazırlayan	: Dr. İhsan Sabri Çebi Namık Kemal Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğr. Üyesi
Son Okuma	: Uğur Öztürk, Yazma Eser Uzmanı
Arşiv Kayıt	: Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa, 588 Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26
Kapak Görseli	: Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Reşid Efendi nr. 1327, 48b
Yapım	: Yüksel Yücel
Baskı	: Matsis Matbaa Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti. Tevfikbey Mahallesi Dr. Ali Demir Cad. No: 51 34290 Sefaköy - İstanbul Tel.: 0 (212) 624 21 11 Sertifika No: 40421 www.matbaasistemleri.com
Baskı Yeri ve Yılı	: İstanbul 2021
Baskı Miktarı	: 1. Baskı, 1500 adet

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Library of Congress A CIP Catalog Record

Ahmed-i Dâ'î
Rüya Tabirleri Kitabı, *Tercüme-i Kitâbü't-Ta'bîr*

1. Edebiyat, 2. Türk Dili, 3. Eski Anadolu Türkçesi, 4. Nesir, 5. Osmanlı, 6. Tabirname, 7. Rüya Tabirleri

ISBN: 978-975-17-4850-8

Copyright © Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. Her hakkı mahfuzdur.
Bütün yayın hakları *Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*na aittir. Başkanlığın izni olmaksızın tümüyle veya kısmen, hiçbir yolla ve hiçbir ortamda yayımlanamaz ve çoğaltılamaz.

T.C. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Süleymaniye Mh. Kanuni Medresesi Sk. No: 5 34116 Fatih / İstanbul
Tel.: +90 (212) 511 36 37
Faks: +90 (212) 511 37 00
info@yek.gov.tr
www.yek.gov.tr

TERCÜME-İ KİTÂBÜ'T-TA'BÎR

RÜYA TABİRLERİ KİTABI

(İNCELEME – TENKİTLİ METİN – DİZİN)

AHMED-İ DÂ'Î
(ö. 1421'den sonra)

Hazırlayan
İhsan Sabri Çebi

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

TAKDİM

İnsanlık tarihi, akıl ve düşünce sahibi bir varlık olan insanın kurduğu medeniyetleri, medeniyetler arasındaki ilişkileri anlatır. İnsan, zihnî faaliyetlerde bulunma kabiliyetiyle bilim, sanat ve kültür değerleri üretir, ürettiği kültür ve düşünce ile de tarihin akışına yön verir.

Medeniyetler, kültürler, dinler, ideolojiler, etnik ve mezhebî anlayışlar arasındaki ilişkiler kimi zaman çatışma ve ayrışmalara, kimi zaman da uzlaşma ve iş birliklerine zemin hazırlamıştır.

İnsanların, toplumların ve devletlerin gücü, ürettikleri kültür ve medeniyet değerlerinin varlığıyla ölçülmüştür. İnsanoğlu olarak daha aydınlık bir gelecek inşâ edebilmemiz, insanlığın ortak değeri, ortak mirası ve ortak kazanımı olan kültür ve medeniyet değerlerini geliştirebilmemizle mümkündür.

Bizler, Selçuklu'dan Osmanlı'ya ve Cumhuriyet'e kadar büyük devletler kuran bir milletiz. Bu büyük devlet geleneğinin arkasında büyük bir medeniyet ve kültür tasavvuru yatmaktadır.

İlk insandan günümüze kadar gök kubbe altında gelişen her değer, hakikatin farklı bir tezahürü olarak bizim için muteber olmuştur. İslâm ve Türk tarihinden süzülüp gelen kültürel birikim bizim için büyük bir zenginlik kaynağıdır. Bilgiye, hikmete, irfana dayanan medeniyet değerlerimiz tarih boyunca sevgiyi, hoşgörüyü, adaleti, kardeşlik ve dayanışmayı ön planda tutmuştur.

Gelecek nesillere karşı en büyük sorumluluğumuz, insan ve âlem tasavvurumuzun temel bileşenlerini oluşturan bu eşsiz mirasın etkin bir şekilde aktarılmasını sağlamaktır. Bugünkü ve yarınki nesillerimizin gelişimi, geçmişimizden devraldığımız büyük kültür ve medeniyet mirasının daha iyi idrak edilmesine ve sahiplenilmesine bağlıdır.

Felsefeden tababete, astronomiden matematiğe kadar her alanda, Medine'de, Kahire'de, Şam'da, Bağdat'ta, Buhara'da, Semerkant'ta, Horasan'da, Konya'da, Bursa'da, İstanbul'da ve coğrafyamızın her köşesinde üretilen değerler, bugün tüm insanlığın ortak mirası hâline gelmiştir. Bu büyük emanete sahip çıkmak, bu büyük hazineyi gelecek nesillere aktarmak öncelikli sorumluluğumuzdur.

Yirmi birinci yüzyıl dünyasına sunabileceğimiz yeni bir medeniyet projesinin dokusunu örecek değerleri üretebilmemiz, ancak sahip olduğumuz bu hazinelerin ve zengin birikimin işlenmesiyle mümkündür. Bu miras bize, tarihteki en büyük ilim ve düşünce insanlarının geniş bir yelpazede ürettikleri eserleri sunuyor. Çok çeşitli alanlarda ve disiplinlerde medeniyetimizin en zengin ve benzersiz metinlerini ihtiva eden bu eserlerin korunması, tercüme ya da tıpkıbasım yoluyla işlenmesi ve etkin bir şekilde yeniden inşâ edilmesi, Büyük Türkiye Vizyonumuzun önemli bir parçasıdır. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar, hiç şüphesiz tarihe, ecdadımıza, gelecek nesillere ve insanlığa sunacağımız eserleri üretmeye yönelik fikrî çabaların hasılası olacaktır. Her alanda olduğu gibi bilim, düşünce, kültür ve sanat alanlarında da eser ve iş üretmek idealiyle yeniden ele alınmaya, ilgi görmeye, kaynak olmaya başlayan bu hazinelerin ülkemize ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini temenni ederim. Aziz milletimiz, bu kutsal emaneti yücelterek muhafaza etmeyi sürdürecektir.

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

İÇİNDEKİLER

TAKDİM 4
ÖNSÖZ 11
KISALTMALAR 14
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ 15
GİRİŞ 17
I. Türk Edebiyatında Tâbirnâmeler 17
II. Ahmed-i Dâî'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri 18
A. Hayatı 18
B. Edebî Şahsiyeti 25
C. Eserleri 31
1. Manzum Eserleri 33
a. Türkçe Dîvân 33
b. Farsça Dîvân 34
c. Tercüme-i Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî'nin Manzum Mukaddimesi 35
d. Câmasbnâme Tercümesi 36
e. Çeng-nâme 36
f. Ukûdü'l-Cevâhir 38
g. Vasiyyet-i Nûşirevân-i ʿÂdil-i be-pusereş Hürmüz-i Tâcdâr 39
2. Mensur Eserleri 40
a. Ebu'l-Leys Semerkandî Tefsiri Tercümesi 40
b. Eşkâl-i Nasîr-i Tûsî Tercümesi 42
c. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi 42
d. Teressül 43
e. Kitâbü't-Taʿbîr Tercümesi 44

f. Tıbb-ı Nebevî Tercümesi 44
g. Miftâhü'l-Cennet 45
h. Vesîletü'l-Mülûk li-Ehli's-Sülûk 46
i. Müfredât 47
3. Ahmed-i Dâî'ye İsnat Edilen Eserler 47
a. Mutâyebât 47
b. Esrârnâme Tercümesi 48
c. Mansur-nâme 48
d. Cinân-ı Cenân 48
e. Sirâcü'l-Kulûb 49
f. Yüz Hadis Tercümesi 49
g. Cevâhirü'l-Ma'ânî 49
h. Tevârîh-i Şâhi fi'l-Ehâdîs-i İlâhî 50
4. Kitâbü't-Ta'bîr Tercümesi 51
a. Eserin Adı 51
b. Eserin Müellifi 52
c. Eserin Yazılış Tarihi 53
d. Eser Üzerine Yapılan Çalışmalar 54
e. Eserin Nüshaları 55
f. Eserdeki Âyet, Hadis ve Diğer İktibaslar 62
g. Eserin Muhtevası 63
h. Kitābü't-Ta'bīr'in Fihristi 68
İNCELEME 79
I. İmlâ Özellikleri 79
A. Ünlülerin Yazılışı 79
B. Ünsüzlerin Yazılışı 84
C. İmlâ Farklılıkları 85
1. /u/, /ü/ Seslerini Karşılayan vav'dan Sonra elif Kullanılması 85
2. Hemzenin Farklı Kullanılması 85
3. Ünlü Sesler İçin Harf Yerine Hareke Kullanılması 86
4. Tenvin Kullanılması 86
5. Damak n'si ve Ön Damak g'si İçin (كن) , (ك) ve (ڭ) Harflerinin Kullanılması 86
6. Şeddenin Kullanılması 87

7. Hece Sonunda he (ه) Harfi Üzerinde Cezim İşareti 88
8. /c/ ~ /ç/ Nöbetleşmesi 89
9. Türkçe Kelimelerde /ı/ ve /i/ Sesleri İçin Med İşaretinin Kullanılması 90
10. Eklerin Kelimeden Ayrı Yazılması 90
11. Labial hı Sesinin İmlâsı 90
12. Bazı Türkçe ve Alıntı Kelimelerin Çoklu İmlâsı 90
13. ḥa (ح), ḫı (خ) ve he (ه); za (ز), ẕel (ذ); ẓı (ظ), dad (ض) Harflerinin Birbirlerinin Yerine Kullanılması 91
14. /i/ ~ /e/ Nöbetleşmesi 92
15. Bazı Kelimelerin Sebepsiz Bitişik Yazılması 93
16. Kapalı ė Sesi 93
17. /t-/ /ṭ-/ > /d-/ Meselesi 94
18. Kelime Başında /s-/ (س) ~ /ṣ-/ (ص) Nöbetleşmesi 97
19. Çift Harekeleme 98
20. Elif-i Maksûre (ي) 98
21. Bazı Eklerin Bazen Yazılmaması 99
II. Ses Bilgisi 99
A. Ses Olayları 100
1. Sedasızlaşma 100
2. Sedalılaşma 100
3. Sızıcılaşma 100
4. Bulaşma Yoluyla Ortaya Çıkmış Ses Değişmeleri 101
5. Ünlü Daralması 103
6. Ünlü Kısalması 103
7. Benzeşme 103
8. Ses Türemesi 104
9. Ses Düşmesi 104
10. Göçüşme 105
B. Ses Uyumları 106
1. Kalınlık-İncelik Uyumu 106
2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 109
3. Ünsüz-Ünsüz Uyumu 110
III. Şekil Bilgisi 111
A. Metnimizdeki EAT'de Nadir Görülen Ekler 111

B. Enklitikler 116
IV. Nüshaların Dili 118
A. Ses Nöbetleşmeleri 119
B. Yardımcı Seslerin Uyumu 124
C. Orta Hece Ünlüsü 124
D. Kelime Farklılıkları 124
V. Kitâbü't-Ta'bîr'in Söz Varlığı 134
Metin Kuruluşunda İzlenen Yöntem 140
Gramatikal Sözlük-Dizin'de İzlenen Yöntem 145
TENKİTLİ METİN 155
KİTĀBÜ'T-TA'BĪR 157
SONNOTLAR 439
KAYNAKÇA 451
DİZİN 459
ÖZEL ADLAR DİZİNİ 759
EKLER 765

ÖNSÖZ

Yüce Allah'a hamd ü senâ, O'nun kutlu ve adı görklü peygamberi Hz. Muhammed Mustafa'ya, temiz ehli beytine ve arkadaşlarına salat ve selam olsun.

Eski Anadolu Türkçesi döneminin önemli müelliflerinden Ahmed-i Dâî'nin *Kitâbü't-Ta'bîr* adlı bu eseri, Türk Dil Kurumunun Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü projesi kapsamında taranıp fişlenmek üzere tarafıma verilmişti. Üzerinde çalıştığım nüsha, eserin bilinen iki nüshasından biri olan Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki yazma idi. Eserin bilinen diğer nüshasını İstanbul Atatürk Kitaplığından temin ederek bu kitap üzerinde çalışmaya karar verdik.

XIV. yüzyıl sonu ve XV. yüzyıl başı yazarlarından Ahmed-i Dâî'ye ait olan *Kitâbü't-Ta'bîr*, Eski Anadolu Türkçesi dönemi ürünlerinden olup muhtevası gereği, söz dağarcığı bakımından Türk kültürünün hemen her alanıyla ilgili pek çok farklı kelimeyi bünyesinde bulundurmakta ve döneminin ses ve şekil yapısı özelliklerini tam olarak yansıtmaktadır. Bu özelliğinden dolayı eserin yayımlanmasının Türklük bilimi için faydalı olacağı açıktır. Kitap sırasıyla *Giriş*, *İnceleme, Tenkitli Metin* ve *Gramatikal Sözlük-Dizin* bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Türk Edebiyatında Tâbirnâmeler, Ahmed-i Dâî'nin hayatı ve eserleri, *Kitâbü't-Ta'bîr*'in nüshaları ve muhtevası hakkında bilgiler verilmiş ve eserin babları listelenmiştir. Eserin bölümlerini *Giriş* bölümünde listelediğimiz için *İçindekiler* kısmında ayrıca vermedik.

İnceleme bölümünde eserin imlâsı ve dil özelliklerini ortaya koyduk. Çalışmaya başlarken amacımız, sadece eseri ve söz varlığını Türklük bilimine kazandırmaktı. Eski Anadolu Türkçesi, üzerinde yeterince çalışmalar yapılmış olup grameri eksiksiz bir şekilde ortaya konulmuş bir dönem olduğu için bu eser ile ilgili gramer çalışması yapma gereği duymadık. Ancak eserin dönemin diğer eserlerinde görülmeyen veya az görülen birtakım imlâ ve gramer özelliklerinden bahsetmemeyi de bir noksanlık olarak gördük. Bunun için *İnceleme* bölümünde eserin imlâ özelliklerini anlattıktan sonra

dönem için önemli olduğunu düşündüğümüz ses ve şekil bilgisi özelliklerinden de bahsettik. Metinde yer alan bazı örnekleri, yazmalardan resim şeklinde kopyalamak suretiyle verdik. Bu bölümün sonunda, "*Kitâbü't-Taʿbîr*'in Söz Varlığı" başlığı altında, eserde dikkat çeken, dönemin diğer eserlerinde nadir görülen kelimeleri gösterdik.

Tenkitli Metin bölümünde eserin bilinen iki nüshasından oluşturulan edisyon kritikli metin yer almaktadır. Oluşturduğumuz metinde asıl nüsha olarak Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa nüshasını esas aldık. Atatürk Kitaplığı nüshasını ikinci nüsha olarak kabul edip iki nüsha arasındaki farklılıkları sayfa sonunda gösterdik. *Kitâbü't-Taʿbîr*'in iki nüshası arasında söz varlığı ve imlâ bakımından birtakım farklılıklar vardır. Söz varlığı bakımından farklılıkların bir kısmı, bazı rüyaların tâbirinde H (Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa) nüshasında olmayıp da A (Atatürk Kitaplığı) nüshasında bulunan bazı ayrıntılar, bazı âyetler ve birtakım rivâyetler şeklindedir. Bu rivâyetlerin bir kısmı sahabelerden bir kısmı da İbn Sîrîn başta olmak üzere bazı rüya yorumcularındandır. Nüshalar arasındaki bu farklılıkların tamamını sayfa sonunda göstermenin metnin bütünlüğünü bozacağını ve yine A nüshasında olup da H nüshasında yer almayan birçok ibarenin ve üç müstakil bölümün satır altında gerekli değeri elde edemeyeceğini düşündük. İki nüshadan bir *Tenkitli Metin* oluşturduk. Bu metni hazırlarken kullandığımız yöntemi *Tenkitli Metin*'den önce verdik.

Gramatikal Sözlük-Dizin'de kelimeleri ekleriyle birlikte verdik. Eklerin sıralanmasında Prof. Dr. Muharrem Ergin'in *Dede Korkut Kitabı - 2 İndeks Gramer* adlı eserindeki sıralamayı esas aldık. *Dizin*'in düzenlenişi konusunda "Gramatikal Dizin-Sözlük'te İzlenen Yöntem" başlığı altında gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Türk Dili ve Edebiyatı eğitimim esnasında ve bu çalışmada kendisinden çok istifade ettiğim, lisans, yüksek lisans ve doktora süreçlerinde hocam ve tez yöneticim olması benim içim daima gurur sebebi olan Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'a şükran duygularımı sunuyorum. Kültürümüze ait Arap harfleriyle yazılmış ve birçoğu kütüphane raflarında bekleyen ürünlerin

günümüz insanına kazandırılmasında çok büyük hizmetleri olan Türkiye Yazma Eserler Kurumunun Sayın Başkanı Prof. Dr. Muhittin Macit Bey'e, Çeviri Yayım Dairesi Başkanı Doç. Dr. Ferruh Özpilavcı Bey'e ve yayım aşamasında büyük bir alaka ve yardımlarını gördüğüm Uzman İsmet İpek Bey, Uğur Öztürk Bey ve Emine Altay Hanım'a da ayrıca teşekkür ediyorum. Eserin hazırlanması esnasında bilhassa *Dizin*'le ilgili çok değerli yardımlarını gördüğüm Prof. Dr. Leyla Karahan'a da teşekkür ederim. Çalışmaya pek değerli katkılarda bulunan Prof. Dr. Çetin Pekacar ve Dr. Öğr. Üyesi Cevdet Şanlı'ya da teşekkür ederim. Bu çalışma esnasında bana sabırla tahammül eden ve beni destekleyen aileme, oğluma ve kızıma da teşekkür ederim.

İki nüsha arasında ufak tefek de olsa kelime farklılıkları hayli fazladır. Özellikle birleşik fiillerde isim unsurlarının sıralanışı ve yardımcı fiillerin farklılığı *Dizin* kısmında bizi hayli uğraştırdı. Bu durum *Dizin* kısmının hacmini de artırdı.

Böyle kapsamlı bir çalışmada bütün titizliğimize rağmen bazı hata ve eksiklikler muhakkak olmuştur. Bütün bunlar için okuyucuların ve araştırmacıların hoşgörüsüne sığınıyoruz.

İhsan Sabri Çebi
Tekirdağ, 2020

KISALTMALAR

akk.	: Akkuzatif
A	: Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. O.26
Ar.	: Arapça
(as)	: Aleyhisselam
Bak.	: Bakanlığı
bk.	: Bakınız
bs.	: Baskı
c.	: Cilt
Çev. / çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
A.Ü. DTCF	: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
ET	: Eski Türkçe Devresi
F.	: Farsça
gen.	: Genitif
ger.	: Gerundium
haz. / Haz.	: Hazırlayan
H	: Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588
İ. Ü.	: İstanbul Üniversitesi
İy.	: İyelik
Krş.	: Karşılaştırınız
Ktp.	: Kütüphanesi
nr. / Nr.	: Numara
par.	: Partisip
(ra)	: Radiyallahü anhü
s	: sayfa
sy	: sayı
(sav)	: Sallallahü aleyhi ve sellem
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
şh.	: şahıs
t.	: tekil
TDED	: Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TT	: Türkiye Türkçesi Devresi
TTK	: Türk Tarih Kurumu
v. dğr.	: ve diğerleri
Yay.	: Yayınları
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ , ا	A, a, Ā, ā	ط	Ṭ, ṭ
ا	A, a, E, e, I, ı, İ, i, O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü	ظ	Ẓ, ẓ
ب	B, b, P, p	ع	ʿ
پ	P, p	غ	Ġ, ġ
ت	T, t	ف	F, f
ث	Ş, ş	ق	Ḳ, ḳ
ج	C, c, Ç, ç	ك	K, k, G, g, ñ
چ	Ç, ç	ڭ	G, g, ñ
ح	Ḥ, ḥ	ل	L, l
خ	Ḫ, ḫ	م	M, m
د	D, d	ن	N, n
ذ	Ẕ, ẕ	و	V, v, O, o, Ö, ö, U, u, Ū, ū, Ü, ü
ر	R, r	ه	H, h, a, e
ز	Z, z	لا	Lā, lā
س	S, s	ي	Y, y, I, ı, İ, i, Ī, ī
ش	Ṣ, ṣ	ء	ʾ
ص	Ṣ, ṣ	خو	ḫᵛ
ض	Ḍ, ḍ, Ż, ż		

GİRİŞ

I. Türk Edebiyatında Tâbirnâmeler

Uyku halinde bazen işaretler halinde bazen de açık bir şekilde görülen hayalâta rüya denir. Arapça bir kelime olan rüya, rü'yet yani "görmek" mastarıyla alakalıdır. Bunun Türkçe karşılığı "düş"tür. Rüya en eski çağlardan beri ilgi çekmiştir. Rüyanın nasıl görüldüğü, görülen rüyaların çeşitleri ve yorumlanması bir ilim dalını ortaya çıkarmıştır. Tâbir ilmi olarak bilinen bu ilim dalı te'vîlü'l-ahlâm, tefsîrü'l-menâm gibi adlarla da anılmıştır.

Rüya tâbiri ile ilgili Babilliler, Asurlular, Sümerler, Mısırlılar ve eski Hint kültürüne ait ilk eserlerin Milattan önceki yıllarda yazıldığı bilinmektedir.[1]

İslam dininde de rüyanın önemli yer tuttuğu görülür. Kur'an'da Hz. İbrahim Peygamber'in (as) (Saffat, 37/102) , Yûsuf Peygamber'in (as) (Yusuf, 12/4-5), Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (sav) (Fetih, 48/27), Mısır melikinin (Yûsuf, 12/43) ve Yûsuf Peygamber'in (as) zindan arkadaşlarının rüyalarından (Yûsuf, 12/36) bahsedilir.

Genelde rahmanî, şeytanî ve nefsanî olmak üzere üç çeşit rüya olduğu kabul edilir.[2] Ancak incelediğimiz *Kitâbü't-Taʿbîr*'in yazarı bunları detaylandırarak 10 çeşit rüya olduğunu söyler.[3]

Kitâbü't-Taʿbîr yazarı rüya tâbir etmenin çok mühim bir şey olduğunu ve rüyaların insanların iyilerine sorulması gerektiğini söyler. Hatta rüya tâbirinin delilsiz yapılmasını, Kur'an'ı kişinin kendi düşüncesine göre tefsir etmesine benzetir.[4] Bu konu Ubâde bin Sâmit'in (ra) rivâyet ettiği Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (sav) "Mü'minin rüyası nebîliğin kırk altı parçasından bir parçadır." hadîs-i şerifi ile bahsettiği rahmanî rüyalarla ilgili olmalıdır. Bunların dışında kalan boş, bâtıl rüyalar nasıl tâbir

1 Ahmet Balaban, "Türkçe Yazma Tâbirnâmeler", *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi,* sy. 9 (2014): 115.
2 Ahmed-i Dâî, *Kitâbü't-Taʿbîr* (İstanbul: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 5a.
3 Dâî, *Kitâbü't-Taʿbîr* (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 7b-8b.
4 Dâî, *Kitâbü't-Taʿbîr* (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 11a

edilirse edilsin hîçbir değeri yoktur. *Kitâbü't-Taʿbîr* yazarına göre bu tür rüyaların tâbiri yoktur.[1]

İslâm âleminde rüya tâbircilerinin en meşhurları ve kendilerinden en çok yorum rivâyet edilenler Dâniyâl Peygamber (as), İbn Sîrîn, Câfer-i Sâdık'tır (ra).[2]

Adem Balaban "Türkçe Yazma Tâbirnâmeler" adlı makalesinde rüya ve tâbirnâme ile ilgili detaylı bilgiler verdikten sonra Türkiye kütüphanelerinden tespit ettiği 106 yazma tâbirnâmeyi künyeleriyle ve üzerinde çalışma yapılmış olanları, bu çalışmaları da belirterek vermiştir.[3]

Balaban, N. Bland'ın yazdığı makalede İslâmî dönemde yazılan tâbirnâmeleri çeşitli kaynaklardan toplayarak yayımladığını belirtir. Bu makalede yer alan belli başlı tâbirnâmeler şunlardır: *Kitâbu'l-Usûl li Dâniyâli'l-Hakîm, Kitâbu'l-Cevâmiʿ li Muhammed bin Sîrîn, Kitâbu'l-Taksîm li Caʿferi'l-Sâdık, Kitâbu'l-Destûr li İbrâhimü'l-Kirmânî, Kitâbu'l-İrşâd li Câbirü'l-Magribî, Kenzü'l-Rüya el-Mamunî, Kâmilü't-Tâbir (Ebul Fazl Hüseyin bin İbrâhim et-Tiflisî), Tuhfetü'l-Mulûk, Kitâbu't-Tâbirat.*[4]

II. Ahmed-i Dâî'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri

A. Hayatı

Oğuz şivesinin yazı dili haline getirildiği Eski Anadolu Türkçesi devresinin önemli temsilcilerinden Ahmed-i Dâî'nin doğum yeri ve tarihi hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi yoktur. Yaşadığı yerler ve zamanlar, eserlerinden ve hizmet ettiği padişahlardan tayin edilmiştir.

Babinger, Dâî'nin doğum yeri olarak Germiyan'ı gösterir.[5]

XIV. asrın ikinci yarısıyla XV. asrın ilk yarısında yaşamış olan Ahmed-i Dâî, babasının adının İbrahim, dedesinin adının Muhammed, mahlasının da Dâî olduğunu kendisine ait *Tıbb-ı Nebevî Tercemesi* mukaddimesinde "*Aḥmed ibn-i İbrāhīm ibn-i Muḥammed el-maʿrūf bi'd-Dâî*" şeklinde ifade eder.[6]

---

1 Dâî, *Kitâbü't-Taʿbîr* (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 27b
2 Balaban, "Türkçe Yazma Tâbirnâmeler", 116.
3 Balaban, "Türkçe Yazma Tâbirnâmeler", 112-132.
4 Balaban, "Türkçe Yazma Tâbirnâmeler", 115.
5 F. Babinger, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, çev. Prof. Dr. Coşkun Üçok (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992), 15.
6 İsmail Hikmet Ertaylan, *Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1952), 6 ve 386.

Latîfî Tezkiresi'nde Dâî'den "*Vilâyet-i Germiyândan bu daḫî Mîr Süleymân mâdiḥlerinden*" şeklinde bahsedilir ve Germiyanlı olup Emir Süleyman'a müntesip olduğu belirtilir.[1]

Sehî Bey, *Heşt Bihişt*'te Dâî için "*İsmi Aḥmeddür. Bu daḫı Sulṭān Mīr Süleyman şāʿirlerindendür.*" dedikten sonra "*Ḳāḍīlıḳ itmiş kişidür.*" şeklinde kadılık yaptığından bahseder. Fakat *Heşt Bihişt*'te Dâî'nin kadılığı Germiyan'da mı Osmanlı'da mı yaptığı açık değildir. Çünkü Sehî Bey, Dâî'nin Germiyan'la alakasından hiç bahsetmez.[2]

Ahmed-i Dâî'nin Germiyan'da kadılık yaptığı bilgisi Gelibolulu Mustafa Âli'nin *Künhü'l-Aḫbâr*'ının *Tezkire* kısmında *Monla Aḥmed-i Dāʿī* maddesinde "*Bu daḫı ol devr şuʿarāsından ve vilāyet-i Germiyānuñ ḳużāt ẓurefāsından idi*." şeklinde mevcuttur.[3]

Kınalızâde Hasan Çelebi diğer tezkire yazarlarından farklı olarak Ahmed-i Dâî'nin I. Murad devri şairlerinden olduğunu söyler: "*Vilâyet-i Germiyândan Sultân Murâd-ı Mâzî'nün birâderi Emîr Süleymân Şuʿarâsından ve nâzımân-ı Rûmun akdem-i kudemâsındandur.*"[4] Kınalızâde, Yıldırım Bayezid'in oğlu Emir Süleyman ile I. Murad'ın kardeşi Süleyman Paşa'yı karıştırmıştır.

Ertaylan, *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiresi*'nde yer alan bu yanlış bilginin kendinden sonra gelen Hammer dahil bütün araştırmacıları yanılttığını, Mehmed Süreyya'nın bu hatayı daha da büyüterek onu I. Murad zamanında vefat ettirdiğini, bu kaynaklardan beslenen Hammer'in de Dâî'yi Şehzâde Süleyman'ın kardeşi yaparak Osmanlı şehzâdelerinden yaptığını aktarır.[5]

Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî*'de "*Germiyanlıdır. Süleyman Paşa'nın hizmetinde bulunmuş ve I. Murad devri (1361-1389) başlarında vefat etmiştir.*" der.[6]

---

1 Latîfî, Tezkiretü'ş-Şuʿarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ, haz. Rıdvan Canım (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2018), 122, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf.

2 Sehî Beg, Heşt Bihişt, haz. Haluk İpekten. vdğr. (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017), 73, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf. pdf.

3 Gelibolulu Mustafa Âlî, Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı, haz. Mustafa İsen (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017), https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/ 55739, kunhul-ahbarin-tezkire-kismpdf.pdf.

4 Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-Şuʿarâ, haz. Aysun Sungurhan (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017), 175, https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194494/ kinalizâde-hasan-celebi-tezkiretus-s-uara.html.

5 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 5.

6 Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmânî, haz. Nuri Akbayar (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996), 160.

Kut, Hasan Çelebi ve Mehmed Süreyya'nın Dâî'yi I. Murad dönemi şairlerinden saydıklarını söyledikten sonra velûd bir şair olan Dâî'nin I. Murad, Germiyan Beyi II. Yakub, Yıldırım Bayezid'in oğlu Emir Süleyman ve II. Murad devirlerini idrak etmiş olabileceğini mümkün görür.[1]

İsmail Hakkı Uzunçarşılı "*Sekizinci hicret asrı soniyle dokuzuncu hicret asrı ibtidalarında yetişen şair ve alimlerden olup Germiyanlıdır. Bu da meşhur Şeyhî gibi Germiyanoğlunun himayesinde yetişmiş* …" şeklinde Dâî'nin Germiyanlı olduğunu beyan eder.[2] Uzunçarşılı, *Kütahya Şehri*'nde II. Yakub Bey'i anlatırken Şeyhî'nin II. Yakub Bey için yazdığı *Mersiye*'sinden, *Kerem Kasidesi*'nden, *Tercî-i Bend*'inden mısralar aktarır. Ancak II. Yakub adına *Kitâbü't-Ta'bir*'i yazan, *Mukaddime*'sinde II. Yakub'a methiyesi bulunan Ahmed-i Dâî'den *Kütahya Şehri*'nde hiç bahsetmeyen Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*'nde Ahmed-i Dâî'nin *Tâbirnâme Tercümesi*'ni zikreder ve Dâî'nin II. Yakub için yazdığı methiyenin ilk iki mısraını verir.[3] Bunun sebebi Dâî'nin pek çok eserinin eski kaynaklarda zikredilmemiş olup sonradan ortaya çıkmalarıdır.

Ertaylan, Ahmed-i Dâî hakkında yazılmış kaynakların çoğunun kuvvetli rivâyetleriyle Ahmed-i Dâî'nin doğum yerinin ve yetiştiği muhitin Germiyan olduğunu belirtir.[4]

Dâî'nin Germiyanlı olduğu konusunda Hammer dışında ittifak vardır. Ertaylan, bütün bu bilgilere muhalif olarak Dâî'nin Karamanlı olduğunu söyleyen Hammer'i ihmalkârlık ve unutkanlıkla suçlar.[5]

Firdevs-i Tavîl *Süleyman-nâme*'nin mukaddimesinde mesnevî yazan şairleri sayarken *Süheyl ü Nevbahar*'ın ilk bin beytini yazan İzzeddin Ahmed'i Ahmed-i Dâî olarak gösterir. Ertaylan, *Süheyl ü Nevbahar* müellifi Mesud bin Ahmed'in mesnevîde yeğeni İzzeddin için söylediği "*Ki evvelden Ahmed ḳomışız adın*" beyti ile Uzun Firdevs'in sözlerinden hareketle İzzeddin

1 Günay Kut, "Ahmed-i Dâî", DİA, c. 2 (İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 1989), 56.
2 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Kütahya Şehri (İstanbul: Devlet Matbaası, 1932), 213.
3 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri, 2. Baskı (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1969), 52.
4 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 2, 12.
5 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 2.

Ahmed'in Ahmed-i Dâî olabileceği fikrini makul bulur.[1] Hatta bu vesile ile Ahmed-i Dâî ile Aydınoğulları Beyliği arasında alaka ihtimali üzerinde durarak, daha sonra yazacağı *Tıbb-ı Nebevî Tercümesi*'nde Aydınoğulları muhitinden âlim ve hakîm bir zat olan Hâci Paşa'nın tesiri olabileceğini düşünür.[2]

Ertaylan, Dâî'den bahseden tezkirelerden ve eserlerinden açıkça anlaşıldığı üzere Ahmed-i Dâî'nin yaşadığı devrin Germiyan hükümdarı Süleyman Şah ve II. Yakub ile Osmanlı padişahı I. Bayezid ve oğlu Emir Süleyman ile kardeşi Çelebi Mehmed zamanları olduğunu belirtir.[3]

Ahmed-i Dâî'nin Germiyan ile olan ilişkilerinin sanatına ve eserlerine yansımaları maalesef günümüze ulaşmamıştır. Bu yüzden Dâî'nin Germiyan ile bağının çok mühim olmadığı kanaati oluşmuştur. Dâî'nin Ahmedî ve Şeyhoğlu Sadrüddin Mustafa gibi Germiyan Beyi Süleyman Şâh'ın meclisinin müdavimi olduğundan bahseden Uzunçarşılı, Şeyhî'nin Süleyman Şah'ın emriyle *Marzuban-nâme*'yi ve *Kabus-nâme*'yi Farsçadan Türkçeye çevirdiği, *Hurşid-nâme*'yi manzum olarak yazdığı; Ahmedî'nin *İskender-nâme*'sini Süleyman Şah namına manzum olarak kaleme aldığını aktarır. Ancak Uzunçarşılı, Ahmed-i Dâî'nin Süleyman Şah adına yazdığı veya tercüme ettiği herhangi bir eserden bahsetmez. Eski kayıtlarda da böyle bir bilgi yer almaz.[4]

Kortantamer de, Dâî'nin dîvânında Emir Süleyman, Mehmed Çelebi, Musa Çelebi, II. Murad, Ali Paşa, Hamza Paşa gibi çok sayıda kişiler için şiirler bulunmuş olmasına rağmen hiçbir Germiyan beyinden açıkça anlaşılır bir biçimde söz edilmemesinden, yeni ele geçen yazmalarında da Germiyan'la ilgili bir yan bulunmamasından bahseder. Germiyan sahasından Osmanlı çevresine gelen Şeyhî'nin dîvânında Germiyan Beyi için de şiirler bulunması, Ahmedî'nin Aydın sarayında bulunduğuna ve daha sonra *İskender-nâme*'sini Germiyanoğlu Süleyman Bey adına yazmaya başladığına dikkat çekerek Ahmed-i Dâî'nin Germiyan sarayı ile olan ilişkilerini

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 6.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 12.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 6.
4 Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri, 46.

ortaya koyacak *Tâbīrnâme Tercümesi* dışında hiçbir iz olmadığını belirtir. Bu yüzden, Kortantamer Dâî'nin Germiyan sarayı ile olan ilişkilerinin pek önemli olmadığını düşünür. Kortantamer Ahmed-i Dâî'nin *Kitâbü't-Taʿbîr*'i II. Yakub Bey'in hizmetinde bulunduğu bir dönemde yazmış olmasını ve bunun Dâî'nin Germiyan sarayında yaşadığına bir delil kabul edilmesini doğru bulmaz. Kortantamer'e göre Dâî, bu eseri, elinin açıklığıyla meşhur II. Yakub'un 1427 yılında II. Murad'ı ziyareti esnasında II. Yakub'a sunmuş olabilir. Kortantamer'e göre bir başka ihtimal de Dâî'nin Osmanlı çevresinden bir müddet ayrılmış olup illerde dolaşmış olduğu ve bu arada bir zaman Germiyan'da kalmış olup bu esnada *Kitâbü't-Taʿbîr*'i yazmış olmasıdır.[1] Bu durumda Kortantamer'e göre *Kitâbü't-Taʿbîr* XIV. asır değil XV. asır ürünüdür.

Ancak Dâî'nin *Kitâbü't-Taʿbîr*'in *Mukaddime*'sinde bu eseri Farsçadan Türkçeye Germiyan Beyi II. Yakub Bey'in işaretiyle tercüme ettiğini belirttiği ithaf yazısında kullandığı aşağıdaki ifadeler:

> "biz kemter duʿācı bī-çārelere daḫı şöyle işāret (6) oldı *ol* sulṭāndan kim oldur Ḫudāvendigār-ı muʿaẓẓam (7) ḫurşīd-i ṭalʿat-ı ʿālem-efrūzı ḫüsrev-i āfāḳı pādişāh-ı bi-istiḥḳāḳi, (8) ḥasīb ü nesīb-ü zamān, server-i devrān, vāfirü'l-eyādi ve'l-iḥsān, (9) el-maḥṣūṣı bi-ʿināyeti'r-raḥmān ʿālī'l-ḳaderi *ʿaẓīmeʾş-şān* (1) Sulṭān-ı Āl-i Germiyān Sulṭān Yaʿḳūb bin Şāh Süleymān (2) bin Muḥammed bin Yaʿḳūb Ḫan edāma'l-lāhu taʿālā ẓıllehu ʿaleynā (3) ve ʿalā cemīʿi'l-müslimīne"[2]

ve II. Yakub Bey için yazmış olduğu kasidede yer alan:

> *Bu Hind ü Rūm u Türk ü Çin senüñ emrüñde ḳılsun Ḥaḳ* [3]

şeklindeki ifadenin, Osmanlı sarayına intisaplı bir şair tarafından Germiyan Beyi için söylenmesi kanaatimizce mümkün değildir. Dolayısıyla Kortantamer'in bu konudaki ilk görüşüne katılmıyoruz. Ahmed-i Dâî *Kitâbü't-Taʿbîr*'i Germiyan hükümdarı II. Yakub Bey'e ilk döneminde yazmış olmalıdır.

1 Tunca Kortantamer, "Ahmed-i Dâʿî ile İlgili Yeni Bilgiler", Türkoloji Dergisi 7, sy. 1 (1977): 105-106.
2 Ahmed-i Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 1b-2a.
3 Ahmed-i Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 2b.

Ertaylan'a göre önceleri Germiyan Beyi Süleyman Şah'a intisaplı olan Ahmed-i Dâî, Süleyman Şah'ın 789/1387'de vefatından sonra oğlu II. Yakub'un ilk beyliğinde (790-792/1388-1390) yanında yer almış ve çalışmamıza konu olan *Kitâbü't-Ta'bîr*'in Arapçadan Farsçaya yapılmış olan tercümesini bu dönemde Yakub Bey'in isteği ile Türkçeye çevirmiştir.[1]

Ertaylan, Dâî'nin eserlerini anlatırken "*Esasen kendisi çok velûd ve çok kabiliyetli sanatkâr-şair olduğuna göre Germiyan'da iken de bir dîvân yazmış olması ihtimali çok kuvvetlidir*." der ve her lutfunu gördüğü kişilere borcunu ödemek için bir eser yazdığına dair örnekler verir.[2] Yani Ertaylan Dâî'nin daha pek çok eserinin hâlâ bulunamadığını düşünür.

Dâî'nin Osmanlı ile tanışması hususunda Ertaylan, I. Bayezid'in Süleyman Şah'a damat olmasıyla (1378) Osmanlı'ya çehiz olarak verilen illerden Kütahya'ya vali olarak geldiği sırada Dâî'nin burada kadı olarak görev yaptığını, daha sonra tahta geçtiği sıralarda I. Bayezid'in Edirne'de olan büyük oğlu Emir Süleyman'ın hizmetine girmek suretiyle Osmanlı sarayına intisap ettiğini ve asıl Osmanlılaşmasının bu surette olduğunu belirtir. Bu konuda Gibb'i kaynak gösterir.[3] Ancak Ertaylan bu konuda mutmain değildir. Ertaylan bu bilgilerin herhangi bir vesikaya dayanmayıp sadece bir tahminden ibaret olduğunu, Dâî'nin Emir Süleyman'la tanışmasının Timur hailesinden önce mi sonra mı; Edirne'de mi Bursa'da mı olduğu hususundaki bilgilerin herhangi bir vesikaya dayanmadığını söyler.[4]

Dâî'nin kadılık yaptığı devir hususunda Kortantamer farklı düşünür. Kortantamer, Dâî'nin bir kasidesinde kazi'l-kuzat'ın rüşvet yediğini, kendisinin rüşvet yemediğini Emir Süleyman'a yakınarak anlattığı bir beyitten yola çıkarak rüşvet yemek için memuriyet sahibi olması gerektiği ve bu yüzden Dâî'nin Emir Süleyman devrinde kadılık yapmış olabileceği izlenimine sahiptir.[5]

Kortantamer, Dâî'nin Osmanlı'ya intisabı hususunda da Ertaylan'dan farklı kanaate sahiptir. *Çeng-nâme*'nin bitirildiği ve Emir Süleyman'a sunulduğu tarih olan 808 Şevval/1406 Mart'ta Emir Süleyman'ın Bursa'da

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 6.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 71-73.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 6.
4 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 11.
5 Kortantamer, "Ahmed-i Dâ'î ile İlgili Yeni Bilgiler", 118.

olduğunu, İsmail Hakkı Uzunçarşılı başta olmak üzere tarih kitaplarını kaynak göstererek, Dâî'nin Emir Süleyman'la Edirne'de değil Bursa'da beraber bulunması gerektiğini öne sürer.[1]

Dâî'nin asıl sanatını icra ettiği dönem Osmanlı saltanatı zamanlarıdır. Hemen hemen her hizmet ettiği kişiye vefa borcunu ödediği ve onun adına bir eser yazarak ithaf ettiği bilinen Dâî, *Çeng-nâme* adlı mesnevîsini Emir Süleyman'a ithaf etmiştir. Yine Timurtaş oğlu Umur Bey'in isteği üzerine Emir Süleyman adına *Tercüme-i Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî*'yi yazmıştır.

Emir Süleyman'ın öldürülmesi üzerine Ahmed-i Dâî Çelebi Sultan Mehmed'e intisap etmiştir. *Dîvân*'ında Çelebi Sultan Mehmed için yazılmış iki kasidesi vardır. Emir Hayreddin Halil için *Farsça Dîvân* yazmıştır.[2] Şehzâdeliği sırasında II. Murad'a hocalık yapan Dâî bu esnada şehzâdenin istifadesi için *Ukûdü'l-Cevâhir* adlı Farsça sözlük yazmıştır.[3] *Miftâhü'l-Cennet*'i Lü'lü Paşa'ya ithaf etmiştir. Son eseri olduğu tahmin edilen Attar'ın *Tezkiretü'l-Evliyâ*'sını II. Murad için tercüme etmiştir.

Ahmed-i Dâî'nin mahlasını bütün eserlerinde verdiği bilinmektedir. Çalışmamıza konu olan *Kitâbü't-Ta'bîr* mukaddimesinde de Ahmed-i Dâî, II. Yakub Bey için yazdığı 15 beyitlik kasidenin 14. beyitinde mahlasını verir:

"*Benem Dāʿī-yi devlet-ḫān duʿā-gūyem saña dāyim*"

Dâî'nin ölüm tarihi hakkında II. Murad için tercüme ettiği *Tezkiretü'l-Evliyâ* adlı eseri bir fikir vermektedir. Buna göre Dâî, Sultan II. Murad'ın cülus tarihi olan 824/1421'den sonra vefat etmiş olmalıdır. Yani *Sicill-i Osmânî*'de yer alan "*I. Murad devri (1361-1389) başlarında vefat etmiştir*."[4] şeklindeki bilginin doğru bir yanı yoktur.

Ertaylan, Bursa'da Dâî adına bir mahalle, bir hamam ve bir cami olduğunu, ancak ona izafe edilen caminin kitabesine göre caminin hâmisinin Aydıncıklı Hızır Bey oğlu Yahşi Bey olduğunu söyler. Ertaylan'a göre ya

1 Tunca Kortantamer, "Ahmed-i Dâ'î'nin "Mutâyebât" Adıyla Tanınan Eseri Üzerine", Türkoloji Dergisi 7, sy. 1 (1977): 139-147.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 71-72.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 111.
4 Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmânî, 160.

Dâî'nin yaptırdığı cami harap olmuş, Yahşi Bey tarafından tamir ettirilmiş veya Yahşi Bey'in yaptırdığı cami zamanla Dâî'ye izafe edilmiştir. Ertaylan, Dâî'nin mezarının Bursa'da olduğu ve halk arasında "Dâî Dede kabri" diye bilindiği *İznik ve Bursa Tarihi* adlı eserde yer almaktadır, diye belirttikten sonra bu kabrin sembolik olduğunu, asıl kabrinin yaptırdığı söylenen caminin inşa veya tamiri esnasında kaybolduğunu söyler.[1]

B. Edebî Şahsiyeti

Tezkire yazarları içinde Dâî hakkında en müspet bilgiyi Sehî Bey'in verdiği görülür. Sehî Bey'e göre Dâî huyu güzel, söz bilen, kalender, nazik, latif ve dili cezbedici, zarif, bu sanatın kâmili ve bu ilmin kâili olup ilim ehlindendir. Mesnevî, kaside ve gazel söylemekte mâhirdir, her çeşit söz ve şiirleri bol bir dîvân sahibidir. *Dîvân*'ı tanınmış ve Rum diyarının her tarafı beyitleriyle dopdoludur. Sehî Bey, Dâî'nin *Çeng-nâme*'sinden bahsettikten sonra inşâ ilmine müteallik bir *Teressül* yazdığını ve bu eserinin halk arasında gerekli olan yazışma ve her şahsın mertebesine uygun mektuplaşma ve fermanları tarif ettiğini, kâtiplerin bu inşâ kitabını yanlarında saklayıp gerektiğinde ondan yararlandıklarını, bu işe yeni başlayanlara inşâ üslubunu ondan gösterdiklerini söyleyip Latîfî'nin aksine bu kitabı över. Arapça, Farsça ve Türkçe şiirleri olduğundan bahseder; fâzıl, kâmil ve tanınmış kimsedir, der.[2]

Latîfî, *Tezkire*'sinde Dâî'nin *Çeng-nâme*, *Teressül* ve *Ukûdü'l-Cevâhir* adlı eserlerinden bahsettikten sonra, her ne kadar gazel tarzı eski usûlde ise de güzel söz söylemede ve inşâ ilminde çağdaşlarının bazılarından üstündür, diyerek Dâî için övücü sözler söyler. Ancak, yazışma örneklerinin eskilerin lafızları üzere geniş yani uzun olduklarını, bu zamanda o üslubun kullanılmayıp hükmü kaldırılmış kitaplar gibi o yazışma suretleri ile amel olunmayacağından bahsederek Dâî'nin *Teressül*'ünü kullanışlı bulmaz. Bütün evvelki köhne üslubun hantal ve bozuk olduğunu söyledikten sonra müphem bir ifade ile Dâî'nin şiir tarzının gücüne şahit olduğunu ifade eder. Latîfî bununla yetinmeyip Dâî'nin şiirlerinden en güçlü ve sanatkârane olduğunu söylediği bir şiirini alır ve Dâî'yi bu şiirin "*Benüm yarüm gibi fitne benüm*

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 27-28.
2 Sehî Beg, Heşt-Bihişt, 73.

gönlüm gibi şeydâ" matla beytinin bir mısraında geçen "*fitne*" kelimesinin zamanının terminolojisinde rakip ve düşman için kullanılan ikinci manası olan "*köpek*" manasını bilememekle, idrak edememekle itham eder.[1]

Kınalızâde Hasan Çelebi *Tezkire*'sinde Ahmed-i Dâî'nin I. Murad devri şairlerinden ve Türk diyarının en eski şairlerinden olduğunu söyledikten sonra *Çeng-nâme* ve *Teressül*'den bahsedip dört beytini verir. Hasan Çelebi, Latîfî'nin hatalı bulduğu matla beyti ise Dîvân'ında yer alan matla beyitlerin en âlâsıdır diye zikreder.[2]

Gelibolulu Mustafa Âlî *Künhü'l-Ahbâr*'da Dâî'nin Germiyan'ın kadı sınıfının zurefasından ve Süleyman Şah'ın nedimlerinden olduğunu ve hayli şöhret kazandığını, *Teressül*'ü ile şöhretini artırdığını söyler. Latîfî'nin *Tezkire*'sinde Dâî'ye kusur isnat ederek verdiği matla beyti ve Sehî Bey'in de seçtiği bir gazelini yorum katmadan aktarır. Âlî, Dâî'nin tarzı hakkında, haylice makbuldür, diyerek müspet konuşur. Ancak Mevlânâ Âşık'ı kaynak göstererek kendinden sonraki edebiyat tarihçilerini ve bilhassa Avrupalı şarkiyatçıları yanıltan savaşla alakalı *Ferah-nâme* adlı eseri Dâî'ye izafe eder.[3]

Mehmed Süreyya *Sicill-i Osmânî*'de Dâî'nin *Çeng-nâme*'sinden bahsedip I. Murad devrinde vefat ettiği gibi yanlış bir bilgi paylaştıktan sonra şiirlerini Eski Türkçe ile yazdığını aktarır.[4]

Bursalı Mehmed Tahir *Osmanlı Müellifleri*'nde Dâî için "*Eski Osmanlı şairlerinin değerlilerindendir.*" dedikten sonra Âlî'nin *Künhü'l-Ahbâr*'ından rivâyet ederek Süleyman Çelebi adına *Çengnâme* makamında *Ferahnâme* ismiyle savaş ve muharebeye ait bir manzume yazdığını ve takdim ettiğini söyler. Bursalı Mehmed Tahir, Dâî'nin *Dîvân*, *Ukûdü'l-Cevâhir, Miftâhü'l-Cennet Tercümesi, Kitâbü'ş-Şifâ fi Ehâdîsi'l-Mustafâ Tercümesi* ve *Tefsîr-i Ebu'l-Leys Tercümesi* adlı eserlerini yazma nüshalarının bulundukları kütüphane adlarıyla birlikte verir.[5] Ertaylan, bu eserdeki Dâî'nin *Türkçe Dîvân*'ının yazmasının Bursa'da olduğuna dair bilginin yanlış olduğunu,

1 Latîfî, Tezkiretü'ş-Şu'arâ, 123.
2 Kınalızâde, Tezkiretü'ş-Şu'arâ, 175.
3 Âlî, Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı, s.y.
4 Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmânî, 160.
5 Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri (1299-1915) c. 2, haz. Ali Fikri Yavuz ve İsmail Özen (İstanbul: Meral Yayınları, 1972), 81-82.

Bursa'daki *Dîvân*'ın *Farsça Dîvân* olduğunu söyleyerek Bursalı Mehmed Tahir'in Dâî'nin *Dîvân*'ını görmediğini söyler.[1]

Babinger, Âlî'nin *Künhü'l-Ahbar*'ından ve Sehî Bey'den yararlandığını belirterek, Emir Süleyman'ın buyruğuyla kardeşleriyle arasında geçen taht kavgalarını şairane bir şekilde tasvir ettiği *Çengnâme* adlı eserini yazdığını ve bu eserin bugün kayıp olduğunu yani onu görmediğini ama Âlî'nin ve Derviş Rûmî'nin bu eseri görmüş ve hatta ondan yararlanmış olduğunu belirtir. Ancak bu bilgiyi ihtiyatla kaydeden Babinger, *Osmanlı Müelliflerî*'nde aynı konuyu manzum olarak ifade ettiği söylenen *Ferah-nâme*'nin de ele geçmiş olmadığını ve Dâî'nin rivâyete göre 1412'de öldüğünü bildirir. Ancak yukarıdaki bilgiler gibi bu konuda da bir karıştırma olabileceği kaydını düşer.[2] Babinger Dâî'nin eserlerinden hiçbirini görmemiştir ve sanatı hakkında bir yorumda bulunmaz.

Vasfi Mahir Kocatürk, Dâî'nin de Kadı Burhaneddin ve Ahmedî gibi gittikçe genişleyen İran edebiyatı mazmunlarını dîvân edebiyatına daha geniş bir şekilde sokup kökleştirdiğini söyler. Çeşitli vezinli, çeşitli kafiye ve redifler işleyip kendinden sonrakilere nazire örnekleri verdiğini, lafız sanatlarının devrinde beğenilen şekillerini meydana getirdiğini, yer yer renkli, ritmik ve lirik mısralar işlediğini fakat şiirinin genel vasıflarının derinlik ve içlilikten değil sanat ve zarafetten kaynaklandığını belirtir.[3]

Nihad Sami Banarlı, bir şair olarak Ahmed Dâî'nin Farisî şiirleri iyi kavradığını, bu şiirin ahenk ve söyleyiş inceliklerine vardığını, İran şiirini veya İrankârî şiiri Türkçe söyleyişte büyük başarı elde ettiğini ve bu bakımdan Anadolu'da Türkçe şiirin kurucuları arasında sayılacağını belirtir.[4]

Dâî hakkında Cumhuriyet dönemi edebiyat tarihçilerinden en olumsuz değerlendirmeyi Fuad Köprülü yapmıştır. Köprülü, Dâî'yi XV. yüzyılın ilk yarısında padişahlara, ümeraya aşk ve şarap şiirleri yazan, sevda maceralarını anlatan manzum hikâyeler yazan lâdinî şairlerin en eskilerinden saymaktadır.

---

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 72.

2 Babinger, Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri, 15-16.

3 Vasfi Mahir Kocatürk, Türk Edebiyatı Tarihi (Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi) (Ankara: Edebiyat Yayınevi, 1964), 139.

4 Nihad Sami Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c. 1 (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983), 455-456.

Köprülü, Germiyan ve Osmanlı sarayına mensup olan bu şairin bazı tercüme eserleri yanında *Münşe'at*'ı ve *Ukûdü'l-Cevâhir*'i vardır, dedikten sonra eski mecmualarda sık sık tesadüf edilen şiirlerinden Selman Sâvecî ve Kemal Hucendî gibi Acem şairlerini muvaffakiyetle taklit ettiğini söyler. Sehî'nin tezkiresinde Dâî'nin özel icadı olarak naklettiği gazeli tarzında aslında Azerî şair Hasanoğlu tarafından bir asır önce yazılmış gazeller olduğunu söyler. Köprülü son olarak Dâî'nin Osmanlı şiirinin gelişmesinde mühim bir nüfuzu olduğu hakkındaki görüşlerinin kişisel olduğunu, doğru olmadığını söyler.[1]

Ahmed-i Dâî'nin *Çeng-nâme*'sini çalışan Gönül Alpay Tekin, Dâî'nin kendisinin günlük yaşantılarını, diğer kişilerle olan ilişkilerini ve onlar için beslediği duyguları dile getirirken çevresini, yani Osmanlı sarayının atmosferini de şiirlerinde yansıttığını söyler. Alpay Tekin, Dâî'nin aslında bir şair olarak realiteye, somut ilişkilere dönük olduğunu ancak bu tip konuları işleyen şiirlerine, ister istemez hükümdarın ve çevresinin hayat ve dünya görüşlerini de kattığını aktarır.[2] Alpay Tekin, Dâî'yi günlük hayatın getirdiklerini, içkiyi, eğlenceyi, gününü gün etme isteklerini anlatan şiirleriyle Nedim'e; insanın büyük bir sevgiyi taşımakla anlam kazanacağını söylediği şiirleriyle, bu soruyu cevaplandıran Fuzulî'ye benzetir. Bu yönleriyle de onda hem Nedim'e hem de Fuzuli'ye çağrışım yaptıran şiirlerin yan yana bulunduğunu belirtir.[3] Alpay Tekin'e göre Dâî'nin XIV. yüzyılın İslâmî bilimler, tıbba ait çeviriler ve klasik İran edebiyatının sanatçılarını izleyip kendinden bir şeyler katarak bu eserleri Türkçeye çevirme gibi kültür faaliyetlerinin tamamında yer almak suretiyle adeta devrinin küçük bir nüshası olduğunu söyler.[4] Alpay Tekin'in Ahmed-i Dâî hakkında çok mühim bir tespiti de onun metotlu ve prensipli çalışma tarzıdır. Alpay Tekin, Dâî'nin eserlerinin mukaddimelerinde öncelikle, aynı kalıpta şaşmaksızın "*bende-i ṣāʿī Aḥmed-i Dāʿī aṣlaḥa'l-lāhu ṣānehu ve ṣānehu ʿammā ṣānehu*" şeklinde adını verdiğini, o eserini hangi eserden çevirdiğini veya hangi eserden yararlandığını belirtmek suretiyle okuyuculara gerekli hallerde asıl kaynağa

1 M. Fuad Köprülü, Türk Edebiyatı Tarihi, Sadeleştirilmiş 2. basım, yay. Orhan Fuad Köprülü ve Nermin Pekin (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1980), 362-363.

2 Gönül Alpay Tekin, Çengnâme Ahmed-i Dāʿī (Critical Edition and Textual Analysis) (Harvard Üniversity Yayınları, 1992), 33.

3 Alpay Tekin, Çengnâme, 37.

4 Alpay Tekin, Çengnâme, 34.

bakabileceklerini işaret ettiğini söyleyerek Dâî'yi bu yönüyle bugünkü anlamda bilimsel bir zihniyetle çalışan filolog olarak kabul eder.[1]

Mustafa Özkan'a göre, ansiklopedik bir kişiliğe sahip olan Ahmed-i Dâî çağdaşlarına göre verimli bir kimsedir. Kur'an, tefsir, hadis gibi dinî şer'î ilimler de olmak üzere lugat, aruz, inşa usûlü astroloji, matematik, rüya tâbiri, tarih ve tıp gibi çeşitli konularda kitaplar yazmıştır. Özkan bütün bunları Dâî'nin iyi bir tahsil görerek yetiştiğinin alâmetleri olarak görür. Ancak tahsilini nerede ve kimlerden yaptığı hususunda aydınlatıcı bilgiler olmadığını kaydeder.[2]

Ahmed-i Dâî Arapçayı ve Farsçayı çok iyi bilir. Arapçadan ve Farsçadan yapmış olduğu tercümelerin yanında Şehzâde Murad'ın eğitimi için *Ukûdü'l-Cevâhir* adlı bir sözlük hazırlamıştır. Bunlardan başka Dâî'nin *Müfredât* adlı bir Farsça gramer kitabı da vardır.[3]

Tulga Ocak, Ahmed-i Dâî'nin Sebk-i Irakî'nin şiddetle etkisinde kaldığını, Farsça şiirlerinde yaratıcı olmaktan ziyade İran şairlerinin etkisinde yazdığını söyler. Ocak'a göre bu tesir bazen aynı mazmunu aynı kelimelerle söyleyecek kadar kuvvetlidir.[4] Ocak, araştırmasında Sa'di ve Hâfız'dan bazı beyitler vererek Dâî'nin bu beyitlerden nasıl etkilendiğini örneklerle gösterir ve Ahmed-i Dâî'de Sa'dî ve Hâfız'ın etkisinin *Farsça Dîvân*'ının tamamı boyunca kendisini gösterdiğini belirtir.[5]

İlim ehli olduğunu Dâî'nin kendisi de söyler. *Vesîletü'l-Mülûk li-Ehli's-Sülûk*'ün mukaddimesinde emirleri ziyaret ederken onlara hediye vermek gerektiğini, âlimlerin hediyesinin de onlara yaraşır olan ilim olduğunu belirtir.[6]

Ahmed-i Dâî hakkında yapılan en kapsamlı çalışma İsmail Hikmet Ertaylan'a aittir. Ertaylan Dâî'ye hayrandır ve Dâî hakkında edebiyat tarihçilerinden

1 Alpay Tekin, Çengnâme, 34.
2 Mustafa Özkan, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995), 202.
3 Abdülbaki Çetin, "Ahmed-i Dâî'nin Farsça Öğretmek Amacıyla Yazdığı Bir Eser: Müfredât", Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, sy. 20 (2006): 113-128.
4 Tulga Ocak, "Ahmed-i Dâ'î'nin Farsça Divanı'nda İran Şairlerinin Etkisi", Türkbilig Türkoloji Araştırmaları (2000/3): 25.
5 Ocak, "Ahmed-i Dâ'î'nin Farsça Divanı'nda İran Şairlerinin Etkisi", 26-30.
6 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 427.

Sehî Bey'in ve kısmen de Latîfî'nin yazdıklarının doğru olduğunu, diğerlerinin ise onun pek çok eserini görmediklerini söyleyerek Dâî'nin kıymetinin anlaşılmadığını ve hakkında yanlış bilgiler verildiğini savunur.[1] Ertaylan, Ahmed-i Dâî'yi eskiler arasında inceleyen, okuyan ve hakkında hakikate en yakın hüküm veren kişinin Sehî Bey olduğunu söyler.[2]

Ertaylan, Dâî'nin eserlerinin incelendiğinde nazımda ve nesirde üstatlıkta, çağdaşlarından şeyhü'ş-şuarâ olarak kabul edilen Ahmedî'nin ve Şeyhî'nin kat kat fevkinde oldukları anlaşılacaktır, der. Ertaylan'a göre Dâî, şiir bakımından da sanat bakımından da Ahmedî'den çok çok üstündür.[3]

Ertaylan'a göre, Ahmed-i Dâî, nazım sahasında, nesrine rastlanmayan Ahmedî'den üstün olduğu gibi, nesir sahasında da zamanında tektir. Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî, nesirde Ahmed-i Dâî ile mukayese edilebilecek bir seviyede değildir.[4]

Ertaylan, Ahmed-i Dâî'nin şehzâdeliği sırasında hocalık yaptığı II. Murad'a Farsçayı, vezinleri ve bahirleri öğretmek gayesiyle yazdığı *Ukûdü'l-Cevâhir* adlı manzum eserinde, aruzun Türk edebiyatında kullanılan hemen hemen bütün bahirlerini örnekleriyle tatbik ettiği kıtalarda aruz ilmi ve kafiye ilmindeki maharet ve kudretini sergilediğini, çeşitli vesilelerle yazdığı manzumelerde vezin ve kafiyeye ne derece hâkim olduğunu vesikalarıyla ispat ettiğini, bütün şairlere has vezin ve kafiye hatalarının Ahmed-i Dâî'de nispeten az olduğu gibi imâle, zihaf, kasr gibi hataların fazla olmadığını söyler.[5]

Ertaylan, Dâî'nin şiirlerinde kelimeleri mum gibi yumuşattığını, istenilen renk ve şekli alabilecek hale getirdiğini, mensur eserlerinde her konuya uygun bir üslûp kullandığı gibi manzum eserlerinde manaya göre bir eda ve ahenk vermeyi pekala bildiğini yazdığı şiirlerde ispat ettiğini ifade eder. Ertaylan, Dâî'nin sanatkârlığının anlaşılabilmesi için onu çağdaşlarıyla mukayese eder. Ertaylan'a göre, Dâî'nin muasırı olan Ahmedî, Şeyhoğlu ve Hamzavî gibi şairlerin idaresinde serkeş at gibi olan vezin ve kafiye onun maharetli ellerinde uysal bir küheylena dönüşür.[6]

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 29, 72, 80, 81, 109.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 31.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 29.
4 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 30.
5 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 34.
6 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 34.

Ertaylan Dâî'yi kendinden asırlar sonra gelen, yani artık gelişmiş bir yazı dili olan Anadolu Türkçesini kullanan sanatkârlarla da kıyas eder. Dâî'nin şiirlerinde Nedim'deki ruhun, Nâci ve İsmail Safa'daki eda sadeliğinin ve ifade pürüzsüzlüğünün mevcut olduğunu söyler.[1] Hatta Dâî'yi Şeyh Gâlib ile mukayese ederek *Çeng-nâme*'nin en güzel ve en hayâlî mesnevîmiz *Hüsn ü Aşk*'tan daha önce yazılmış olması ve orijinalliği ile tasvirlerindeki kudret, tabilik ve akıcılığı ile Dâî'ye üstadlık hakkını kazandırdığını öne sürer.[2]

Ahmed-i Dâî eserlerinde Türkçeyi çok iyi kullanır. Dili Yunus Emre'nin dili gibi saf ve sadedir. Ertaylan, Dâî'nin Türkçeyi de Farsçada gösterdiği kudret ve kabiliyette kullandığını ve Dâî'nin nazımda ve nesirde kullandığı Türkçe devam etseydi dilimizin Osmanlı Türkçesi zamanında ortaya çıkan Farisî diyalekti yerine saf ve sade, renkli ve canlı bir Türkçe olacağını düşünür.[3]

Ahmed-i Dâî XV. yüzyıl başlarında Osmanlı nazım ve nesrinde hemen her alanda eser vermiş ansiklopedik bir sanatçıdır. Farsçadan yapmış olduğu tercümeler ve telif eserleriyle Dîvân edebiyatının öncülerindendir. Türkçeyi akıcı bir şekilde kullanmıştır. Kafiye ve vezinde çok başarılıdır. Ancak çağdaşı Ahmedî'nin elde ettiği şöhrete ulaşamamıştır.

Ahmed-i Dâî şiirlerine nazireler yazılmış büyük bir şairdir. Ömer bin Mezid'in *Mecmû'atü'n-Nezâ'ir*'inde Dâî'nin dört şiirine yazılmış 25 nazire[4]; Edirneli Nazmî'nin *Mecmâ'ü'n-Nezâ'ir*'inde ise beş şiirine yazılmış 45 nazire[5] toplanmıştır.

C. Eserleri

Ahmed-i Dâî'nin eserleri hakkında eski kaynaklardan tezkirelerde sınırlı bilgiler mevcuttur.

Âlî, *Künhü'l-Ahbâr*'da Dâî'nin *Teressül* adlı eserinden haber vermiş ancak *Ferah-nâme* adıyla zikrettiği *Ceng-nâme*'sinden savaşla ilgili bir esermiş gibi yanlış bilgi vererek kendisinden sonra gelenleri de yanlış yönlendirmiştir.[6]

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 36.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 98.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 105.
4 Ömer bin Mezid, Mecmū'atü'n-Nezā'ir, haz. Mustafa Canpolat (Ankara: TDK Yayınları), 1995.
5 Edirneli Nazmî, Mecmâ'ü'n-Nezâ'ir, haz. M. Fatih Köksal (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017), https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195954/mecmaun-nezair-edirneli-nazmi.html.
6 Âlî, Künhü'l-Ahbar, s.y.

Kınalızâde Hasan Çelebi *Tezkiretü'ş-Şuʿarâ*'da Dâî'nin *Teressül*, *Ceng-nâme* ve *Dîvân*'ından bahseder.[1]

Sehî Bey, *Heşt Bihişt*'te *Çeng-nâme*, *Teressül* ve *Dîvân*'ını sıralar.[2]

Latîfî, *Tezkiretü'ş-Şuʿarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*'da *Çeng-nâme, Teressül, Ukûdü'l-cevâhir* ve *Dîvân*'ından teferruatlı olarak bilgi verir.[3]

Ahmed-i Dâî *Uḳūdü'l-Cevâhir*'de, "*Çünīn gūyed bende-i ṣāʿī Ahmed-i Dāʿī aṣlaḥa'llāhu ṣānehu ve ṣānehu ʿammā ṣānehu*"; *Farsça Dîvân*'da "*Çünīn gūyed mü'ellif-i īn risāle ve muḥarrir-i īn maḳāle bende-i ṣāʿī Ahmed-i Dāʿī aṣlaḥa'l-lāhu ṣānehu ve ṣānehu ʿammā ṣānehu*"; *Eşkâl-i Nasîr-i Tûsî Tercümesi*'nde "*Ammā baʿd bu risālenüñ mütercimi bende-i ṣāʿī Ahmed-i Dāʿī aṣlaḥa'l-lāhu ṣānehu…*" *Teressül*'de "*Ammā baʿd bu Teressülüñ mü'ellifi ve bu risālenüñ muṣannifi bende-i ṣāʿī Ahmed-i Dāʿī aṣlaḥa'l-lāhu ṣānehu ve ṣānehu ʿammā ṣānehu eydür …*" *Miftâhü'l-Cennet*'te "*Ammā baʿd bu żaʿīf ḳul duʿācı Ḥaḳ Teʿālanuñ raḥmetine rāciʿ ve maġfiretine ṣāʿī Ahmed-i Dāʿī aṣlaḥa'llāhu ṣānehu ve ṣānehu ʿammā ṣānehu eydür …*"[4] şeklinde müellif kaydı olarak tam adını belirli bir dua kalıbıyla vermiştir. Fakat bazı eserlerinde ismini vermemiş sadece *Dāʿī* şeklinde mahlasını kullanmıştır. Eserin sunulduğu Germiyan Beyi II. Yakub'dan dolayı müellifinin Ahmed-i Dâî olduğunda tereddüt olmayan, en azından bir başkasına ait olduğu şeklinde hiçbir bilgiye veya iddiaya rastlamadığımız *Kitâbü't-Taʿbîr Tercümesi*'nin bilinen nüshalarında Ahmed-i Dâî, tam adını yukarıda zikrettiğimiz dua kalıbı ile vermeyip *Dāʿī* mahlasıyla yetinmiştir. Ahmed-i Dâî bu mahlas ile, bu mahlas da Ahmed-i Dâî ile meşhur olmuştur.

Ancak Ahmed-i Dâî'nin mahlas olarak kulandığı bu kelime, zamanının birçok müellifinin kendilerini vasfetmek için kullandıkları "'abd-i âciz, fakir, hakir" gibi sıfatlarla birlikte kitabı takdim ettikleri kişinin sağlığı, bereketi, bahtı için dua eden "*duacı*" anlamıyla kullandıkları bir sıfattır. Dolayısıyla başka müelliflerin eserlerinde de bu kelime kullanılmıştır. Bundan dolayı bazı araştırmacılar tarafından Ahmed-i Dâî'ye ait olduğu bilinen eserlerin bir kısmının başka müelliflere ait olduğu iddia edilmiştir. Ahmed-i

1 Kınalızâde, Tezkiretü'ş-Şuʿarâ, 175.
2 Sehî Beg, Heşt-Bihişt, 73.
3 Latîfî, Tezkiretü'ş-Şuʿarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ, 122.
4 Çetin, "Ahmed-i Dâî'nin Farsça Öğretmek Amacıyla Yazdığı Bir Eser: Müfredât", 123-124.

Dâî'ye ait olduğu bilinen eserlerden müellif kaydında tam ismi olmayıp da sadece mahlası bulunan bir eser için başkasına ait olduğu şeklindeki birtakım iddialardan hareketle bunları Dâî'nin eseri değildir gibi değerlendirmedik. Ancak Dâî'nin eserlerini tanıtırken bu iddialara da yer verdik.

Ahmed-i Dâî üzerine en kapsamlı çalışmayı yapan İsmail Hikmet Ertaylan'ın *Ahmed-i Dâî Hayatı ve Eserleri* adlı kitabında Dâî'nin eserleri arasında gösterdiği bazı eserlerin bir kısmı halen bulunamamış, bir kısmının ise başkasına ait olduğu kesinlik kazanmıştır. Yine son zamanlarda bazı araştırmacılar tarafından birtakım eserlerin Ahmed-i Dâî'ye ait olduğuna dair yayınlar yapılmıştır. Bu eserlerde de ihtiyatlı davranmayı uygun görüp bu eserleri Dâî'nin eserleri arasında sıralamadık. Böyle üzerinde ihtilaf olan eserleri Dâî'nin eserlerinden sonra, "Ahmed-i Dâî'ye İsnad Edilen Bazı Eserler" başlığı altında zikrettik.

Ahmed-i Dâî, Arapça ve sözlük ve gramer kitabı yazabilecek düzeyde Farsça bilir. Dâî, pek çok farklı alanda tercüme ve telif eser sahibi, âlim ve fâzıl bir zattır. Manzum ve mensur eserlerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Manzum Eserleri

a. Türkçe Dîvân

Burdur Vakıf ve Halkevi Kitaplığı nr. 735' de kayıtlı Dâî'ye ait külliyâtta yer alan bu *Türkçe Dîvân*'ı ilk olarak Ahmed Ateş tespit etmiş ve bir makale ile tanıtmıştır.[1] Bu külliyât içinde *Çengnâme* ve *Vasiyyet-i Nuşirevân* yer almaktadır. Ertaylan, eksik ve sayfaları karışmış olan bu *Dîvân*'ı tertip ederek Emîr Süleyman için yazdığı kaside ile birlikte *Ahmed-i Dâî Hayatı ve Eserleri* adlı eserinde tıpkıbasım olarak yayımlamıştır.[2] Ancak Ertaylan bu külliyât içinde yer alan *Mutayebât*'ı *Dîvân*'dan ayrı bir eser olarak değerlendirmiş ve zikrettiğimiz kitabında onu da ayrı bir eser olarak yayımlamıştır.[3]

Dâî'nin *Türkçe Dîvân*'ının ikinci ve tam bir nüshası Kortantamer tarafından Kahire'de *Mısır Millî Kütüphanesi*'nde (Dār al-Kutub val-Vaṯâ'iḳ

1 Ahmet Ateş, "Burdur-Antalya ve Havalisi Kütüphanelerinde Bulunan Türkçe, Arapça ve Farsça Bazı Mühim Eserler", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi 2, sy. 3-4 (1948): 171-192.

2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 13, 144.

3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 124-125.

al-Ḳavmiyye, nr. 8658/23) bulunmuştur. Kortantamer Ahmed-i Dâî hakkında yazdığı bir yazısında bu nüsha hakkında bilgi verdikten sonra harekeli ve tam olan bu nüshayı bir makale ZDMG'de Burdur nüshası ile karşılaştırarak tanıttığını söyler.[1] Almanca yayımlanan bu yazıda Kortantamer'in bu dîvân ile ilgili söylediği önemli bilgilerden biri Ertaylan'ın Dâî'ye ait eserlerden biri olarak gösterdiği *Mutayebât*'ın aslında müstakil bir eser olmayıp *Dîvân*'ın bir parçası olduğudur.[2] Kortantamer bu konu hakkında ayrı bir yazı ile detaylı bilgi verir.[3] Mehmet Özmen, Dâî'nin *Türkçe Dîvân*'ı üzerine iki nüshayı karşılaştırarak doktora çalışması yapmış, sonra bu çalışmayı kitap olarak yayımlamıştır.[4] Ahmed-i Dâî'nin *Türkçe Dîvân*'ı ile ilgili iki yüksek lisans tezi yapılmıştır.[5]

b. Farsça Dîvân

Ahmed-i Dâî tarafından 816/1413'te kendi el yazısı ile yazılan *Farsça Dîvân*, Çelebi Mehmed'in tahta çıkması sebebiyle Vezîriâzam Hacı Hayreddin Halil Bey'e takdim edilmiştir. Hacı Hayreddin Halil Bey'in kim olduğu hususunda Ertaylan ve Kortantamer farklı görüşlere sahiptir. Ertaylan'a göre bu Halil Bey, Mehmed Çelebi'nin veziri Osmancıklı İmamzâde Halil Paşa olmalıdır.[6] Ancak Kortantamer, Mustafa Akdağ'ın *Türkiye'nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi* adlı eserini kaynak göstererek Mehmed Çelebi'nin Musa Çelebi'yi yenerek fetret devrine son verdiği sırada Amasyalı Hacı Hayreddin Halil Paşa'nın vezir olduğunu söyler.[7] Eserin bilinen tek nüshası Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi'nde Orhan Gazi, nr. 1196 künyesi ile kayıtlıdır. Bu nüshadan Ali Nihat Tarlan tarafından istinsah edilen ikinci nüsha da Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Tarlan nr. 187 künyesi ile kayıtlıdır. Dâî'nin *Farsça Dîvân*'ı üzerine Tulga Ocak,

1 Tunca Kortantamer, Der Diwan Ahmed-i Da'is, Zeitschrift der Deutschen Morgen-ländischen (Wiesbaden, Gesellschaft: ZDMG, Bd. 127, 1977) 307-312.
2 Kortantamer, "Ahmed-i Dâ'î ile İlgili Yeni Bilgiler", 120-121.
3 Kortantamer "Ahmed-i Dâ'î'nin "Mutâyebât" Adıyla Tanınan Eseri Üzerine", 139-147.
4 Mehmet Özmen, Ahmed-i Dâ'î Divanı I: Metin-Gramer-Tıpkıbasım (Ankara: TDK Yayınları, 2017).
5 Mustafa Şentürk, "Ahmed-i Dâî Divanı'ndan 50 Gazelin Şerhi" (28-77), (Yayımlan-mamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, 2007); Alper Günaydın, "Ahmed-i Dâî Dîvânı'nın Edebî Sanatlar Bakımından İncelenmesi", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013).
6 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 24.
7 Kortantamer, "Ahmed-i Dâ'î ile İlgili Yeni Bilgiler", 126.

Tahran'da Farsça bir doktora tezi yapmıştır.[1] Yine Tulga Ocak'ın bu dîvânla ilgili "*Ahmed-i Dâî'nin Farsça Dîvânında İran Şairlerinin Etkisi*" adlı bir çalışması vardır.[2]

c. Tercüme-i Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî'nin Manzum Mukaddimesi

Mensur *Tercüme-i Tefsîr-i Ebu'l-Leys es-Semerkandî*'nin manzum olan bu *Mukaddime*'si Ertaylan'a göre başlı başına tam bir mesnevîdir. Sayfada 25 beyitten çift sütuna yazılmış 10 sayfalık bu eserin faksimilesini Ertaylan *Ahmed-i Dâî Hayatı ve Eserleri* adlı eserinde Dâî'nin külliyâtı içinde yayımlamıştır. Bu eser üzerinde Mustafa Özkan'ın kapsamlı bir çalışması vardır. Bu çalışmasında Ahmed-i Dâî'nin hayatı, sanatı ve eserleri hakkında detaylı bir bilgi veren Özkan, *Tefsir Tercümesi*'nin yazmalarından İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY, nr. 8248 ve Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Fatih, nr. 631'de kayıtlı olan iki nüshasından bahseder. Bu iki nüshadan daha eski olan İstanbul Üniversitesi nüshasındaki yazıların okunaksız, Süleymaniye nüshasının daha yeni ve okunaklı olduğunu belirterek Süleymaniye Nüshasını esas aldığını ve Ertaylan'ın faksimilesinden de yararlandığını belirtir. Dil ve imlâ bakımından da bu eserin önemini belirten Özkan bu çalışmasında *Mukaddime*'nin *Çeviriyazı*'sını, *Sözlük* ve *Ekler Dizini*'ni verdikten sonra *Mukaddime*'nin Süleymaniye nüshasının tıpkıbasımını eklemiştir.[3] Manzum *Mukaddime* üzerinde benzer bir çalışma da Abdurrahman Özkan tarafından yapılmıştır. Özkan bu çalışmasında Dâî ve *Mukaddime* hakkında kısa bir bilgi verdikten sonra *Mukaddime*'nin dil özelliklerini inceler. *İnceleme*'den sonra *Mukaddime*'nin çevriyazısını verir.[4] Vasfi Mahir Kocatürk bu *Mukaddime*'de Dâî'nin selis ve sempatik nazım ifadesinin henüz olmadığını söyleyerek bunu müstakil bir manzum eser saymaya gerek olmadığını ifade eder.[5]

---

1 Tulga Ocak, Ahvâl o Asâr o Tahlîl-i Eş'âr-ı Dîvân-ı Farsî-i Ahmed-i Dâ'î (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Tahran: Dânişgâh-ı İran, 1973).

2 Ocak, "Ahmed-i Dâ'î'nin Farsça Divanı'nda İran Şairlerinin Etkisi".

3 Mustafa Özkan, "Ahmed-i Dâî'nin Tercüme-i Tefsîr-i Ebü'l-Leys es-Semerkandî Mukaddimesi", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, sy. 29 (2012): 117-188.

4 Abdurrahman Özkan, "Ahmed-i Dâî'nin Tefsîr Tercümesinin Manzum Mukaddimesi ve Dil Özellikleri", Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, sy. 11 (2002): 1-58.

5 Kocatürk, Türk Edebiyatı Tarihi, 140.

d. Câmasbnâme Tercümesi

Ahmed-i Dâî'nin *Câmasbnâme Tercümesi* Danyal Peygamber'in (as) oğlu Câmasb'ın macerasını anlatan Hâce Nasîr-i Tûsî'ye ait Farsça eserin mesnevî halindeki tercümesidir. Câmasb'ın *Şah-ı Mârân*'ın yanında öğrendiği ilimleri ve oradan ayrıldıktan sonra babasının kitabından kalan yaprakları ele geçirerek bütün ilimlere sahip olmasını anlatır. Ertaylan'a göre Dâî'nin bu eseri tercüme etme sebebi Timur hadisesidir.[1] Ertaylan *Câmasbnâme*'yi Raif Yelkenci tarafından kendisine verilen Ahmed-i Dâî'ye ait iki eksik mensur eserden faksimile olarak oluşturmuştur. İlk 23 beyti *Miftâhü'l-Cennet*'ten, geri kalan 50 beyti de *Sirâcu'l-Kulûb*'dan almıştır.[2] Dâî'nin *Câmasbnâme Tercümesi* üzerine Kazım Köktekin, Ertaylan'ın oluşturduğu metni esas alarak çeviriyazılı bir metin oluşturmuş ve bu eserin imla özellikleri ve indeksini vermiştir.[3] Köktekin, *Büyük Türk Klasikleri*'nde üçüncü bir nüshanın Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Seminer Ktp. 4028 numarada kayıtlı olduğu şeklinde bir bilgi nakleder.[4] Kut da aynı yazmadan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Seminer Kitaplığı'nda (nr. 4028) 26 beyitlik bir nüsha şeklinde bahseder.[5]

e. Çeng-nâme

Çeng-nâme Ahmed-i Dâî'nin telif eserlerindendir. Emîr Süleyman adına yazılmış olan bu mesnevî, aruzun "mefâʿîlün mefâʿîlün feʿûlün" kalıbıyla yazılmıştır. 1446 beyitten oluşan 24 bölümlü *Çeng-nâme*'de bir Türk müzik aleti olan *çeng*i meydana getiren ipek tellerin, çanağın tahtasının, derisinin, at kılından perdelerin macerası, bunların yapıldığı ipek böceği, servi ağacı, âhu ve at sembolleştirilerek alegorik bir şekilde anlatılır. Tekin, Dâî'nin çengi meydana getiren bu dört nesne ile insanın meydana geldiği anasır-ı erbaa yani toprak, su, ateş ve hava arasında ilişki kurduğunu, nasıl ki çeng ustası çengi bu dört nesneden yapmışsa Allah'ın da insanı bu dört benzemezden yarattığına işaret ettiğini söyler.[6] Ertaylan da Dâî'nin *Çeng-nâme*'de zâhirde

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 76.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 154-155.
3 Kâzım Köktekin, "Ahmed-i Dâî'nin Câmasbnâmesi ve Dili", A.Ü. Türkiyat Araştırma-ları Dergisi, sy. 13 (1999): 27-48.
4 Köktekin, "Ahmed-i Dâî'nin Câmasbnâmesi ve Dili", 28.
5 Kut, "Ahmed-i Dâî", 2: 57.
6 Alpay Tekin, Çeng-nâme, 88.

çengi meydana getiren dört parçasının birleşmesi ile visâle ulaşılacağını, bâtında da hakiki irfanı meydana getiren şeriat, tarikat, hakikat ve marifet dörtlüğüne işaret ettiğini söyler.[1] Eserin dili arkaiktir. Eski Türkçe kelimeler, terkipler, fiiller ve tâbirler vardır. Ancak dili saf ve temiz bir Türkçedir.[2]

Çeng-nâme'nin yazma nüshaları ele geçmeden önce nüshayı görmemekten ve birbiriyle etkileşmekten kaynaklanan bir yanlışlıkla eser, bazıları tarafından savaş ile alakalı *cenk-nâme* zannedilmiştir. *Çeng-nâme* hakkında eski kaynaklarda en sağlıklı bilgi, "'*İlm-i edvârda uṣûl-i naġamâtı ve taḳsîm-i naḳarâtı Çeng-nâme adlu manẓûm te'lîfi*" şeklinde *Latîfî Tezkiresi*'nde yer alır.[3] Sehî Bey'in, *Heşt Bihişt*'inde de "*Mîr Süleymān ismine Çeng-nāme nām bir kitāb yazmışdur. Anda çoḳ emṣāl-i ʿacāyib ve leṭāyif-i ġarāyib derc eylemişdür.*" şeklinde bilgi vardır.[4] Kınalızâde Hasan Çelebi ise *Tezkiretü'ş-Şuʿarâ*'da "*Ceng-nâme adlu bir kitâbı ve halk arasında meşhûr Teressül'i vardur.*" diye kitabın ismini herhangi bir açıklama yapmadan verir.[5] /ç/ sesi için cim (ج) harfinin de kullanılması sebebiyle burada geçen *Ceng-nâme*'nin cenknâme mi *Çeng-nâme* mi olduğu anlaşılmamaktadır. Gelibolulu Mustafa Âlî, "*Ḫuṣūṣā Ferâḥ-nâme nām bir risāle naẓm idüp rezm ü cenge müteʿalliḳ nice teşbīhāt-ı rengīn īrād itdüginden ġayrı*" ifadesiyle eseri hem *cenk*le alakalıymış gibi göstermiş hem de eserin ismini Şeyhoğlu'nun *Ferah-nâme*'si ile karıştırmıştır.[6] Bu yanlış bilgi daha sonra gelen bazı araştırmacıları da yanıltmış, Katip Çelebi, Bursalı Mehmed Tâhir, Gibb ve Hammer gibi tarihçilerin ve edebiyat tarihçilerinin kimi *Çeng-nâme*'yi cengnâme olarak aktarmış, kimi Ahmed-i Dâî'ye ait *Ferah-nâme* adlı bir eserin olduğunu yazmıştır.[7]

Çeng-nâme'nin Burdur, İzzet Koyunoğlu ve Sivas'ta Ziya Karal'da olmak üzere üç nüshası bilinmektedir. Ancak Ziya Karal nüshasını hiçbir araştırmacı görmemiştir.[8] *Çeng-nâme*'nin ilk ortaya çıkan nüshası Ahmed Ateş tarafından Burdur'da bulunan ve Ertaylan'ın faksimile ederek

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 105.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 105.
3 Latîfî, Tezkiretü'ş-Şuʿarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ, 122.
4 Sehî Beg, Heşt Bihişt, 73.
5 Kınalızâde, Tezkiretü'ş-Şuʿarâ, 175.
6 Âlî, Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı, s.y.
7 Kut, "Ahmed-i Dâî", 2: 58.
8 Kut, "Ahmed-i Dâî", 2: 58.

üzerinde çalıştığı eksik olan nüshadır.[1] Ertaylan, Vasfi Mahir Kocatürk'ün kendisine *Çeng-nâme*'nin bilinen tam bir nüshasını verdiğini ve ileride bu kitabı bastırmayı düşündüğünü belirterek kitabında bu nüshanın münderecatını verir.[2] Kut'a göre bu nüsha *Çeng-nâme*'nin ikinci nüshası İzzet Koyunoğlu'ndan başkası değildir.[3] İzzet Koyunoğlu nüshası üzerinde Gönül Alpay çalışmış, Ahmed-i Dâî ve eser hakkında çalışmanın yer aldığı İngilizce bir *Giriş* ve *İndeks*'le birlikte nüshanın tıpkıbasımı Amerika'da basılmıştır.[4] Alpay, daha sonra bu çalışmasını genişletmiş, *Çeng-nâme*'yi edebî incelemesi ile birlikte Türkçe olarak yayımlamıştır.[5] *Çeng-nâme*'nin 11 sayfalık eksik bir nüshasının şahsî kütüphanesinde olduğu, Bursa Uludağ Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Taha Dilben tarafından bir yazı ile duyurulmuştur. Dilben, bu makalesinde, elindeki değişik yerlerinden bazı yaprakları eksik olan nüshayı, Gönül Alpay Tekin'in yayımladığı nüsha ile karşılaştırmıştır.[6]

f. Ukûdü'l-Cevâhir

Dâî, 650 beyitlik bu Arapçadan Farsçaya manzum sözlüğünü II. Murad'ın şehzâdeliği sırasında yazmıştır. Bu eserden Latîfî tezkiresinde "*ve Uḳûdü'l-Cevâhir tesmiye olunur ʿibârât-ı Fârisî birle meşrûḥ ʿArabî lügâtı ve ol lügâtda envâʿ-ı buḥûr üzre manẓûm vâfir muḳaṭṭaatı vardur*`." ifadesiyle bahsedilmiştir.[7] II. Murad'ın eğitimi için 51 kıtaya aruzun muhtelif bahirleriyle yazılan bu sözlük Reşîdüddin Vatvat'ın (ö. 573/1177-1178) Arapçadan Farsçaya tercüme ettiği *Nüḳûdü'z-Zevâhir ve Cuhûdü'l-Cevâhir* adlı sözlüğünün kısa bir tercümesidir. *Ukûdü'l-Cevahir*'in Raif Yelkenci Nüshası ile birlikte bilinen beş nüshası vardır. Bu nüshaların dördü Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ndedir: Süleymaniye Ktp. Bağdatlı Vehbi Ef., nr. 1449; Süleymaniye Ktp., Hasan Hüsnü Paşa, nr. 1102/3; Süleymaniye Ktp., Murad Buhari, nr. 321/6; Süleymaniye Ktp. Muğla Kitapları, nr. 624.

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 155-262.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 105-107.
3 Kut, "Ahmed-i Dâî", 2: 58.
4 Gönül Alpay, Ahmed·i Dâʿî and His Çengnâme (An old Ottoman Mesnevi), (Cambridge, 1975).
5 Alpay Tekin, Çeng-nâme.
6 Talha Dilben, "Eski Anadolu Türkçesi Eserlerinden Çengnâme'nin Yeni Bir Nüshası ve Nüsha Farkları", Oğuz Türkçesi Araştırmaları Dergisi, 1 (2019), 48-107. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ oguztad/issue/42657/484255.
7 Latîfî, Tezkiretü'ş-Şuʿarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ, 122.

Muğla Kitapları nüshasında satır aralarında kelimelerin Türkçe karşılıkları da mevcuttur.[1] Ertaylan, kitabında kelimelerin altında Türkçelerinin yazıldığı bir nüshanın faksimilesini verir.[2] Ertaylan, faksimilesini verdiği nüsha ile Raif Yelkenci nüshasından yararlanarak bu sözlükte yer alan kıtaların beyit adetlerini ve her kıtanın son beyitlerini vermiştir.[3] Abdülbaki Çetin, Ahmed-i Dâî'nin yeni bir eserini tanıttığı bir yazıda *Ukûdü'l-Cevâhir*'in başka nüshalarından haber verir ve yukarıdaki nüshalardan sonundan eksik olan Murad Buharî nüshasının Dâî'ye ait *Ukûdü'l-Cevâhir* olmadığını, bu Arapça-Farsça Sözlük içerisinde geçen bir beyitte yer alan *Dağî* mahlaslı birine ait olduğunu öne sürer. Çetin bu yazısında '*Ukûdü'l-Cevâhir*'in Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde iki (Manisa İl Halk Ktp. nr. 45 Hk 6595/1; Akhisar Zeynelzâde Koleksiyonu, nr. 45 Ak Ze 751); Türk Dil Kurumu Kütüphanesi, Yazma Eserler Kataloğu'nda (Yz. A. 499/2), *Terceme-i Lügat-ı Reşidüddin el-Vatvat* adıyla kayıtlı; Millî Kütüphane (Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu 06 Hk 2591) ve Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi'nde (p. 143, nr. 871) birer nüshası olduğunu belirtir. Çetin, Ahmed Münzevî'nin *Ukûdü'l-Cevâhir*'in ikisi İngiltere'de (British Museum) beşi İran'da olmak üzere yedi nüshasını saydığını, Babinger'in Cambridge nüshasıyla birlikte bir de Paris nüshasından bahsettiğini (Blochet, *Supp. Turc* 295); Fuat Köprülü'nün Cambridge ve Paris nüshalarından başka bir nüshanın da şahsî kütüphanesinde yer aldığını söylediğini aktarır.[4]

g. Vasiyyet-i Nûşirevân-i 'Âdil-i be-pusereş Hürmüz-i Tâcdâr

Dâî'nin bu 115 beyitlik pendname tarzındaki Türkçe mesnevîsi Burdur'da bulunan Ahmed-i Dâî külliyâtı içinde yer alır. Eser adaleti ile meşhur Sasanî hükümdarı Enûşirvan'ın oğlu Hürmüz'e nasihatlarını muhtevîdir. Eserin başında yer alan dokuz beyitlik *Mukaddime*'den sonra pendnâme başlar.[5] Mesnevînin vezni "*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün"*dür.[6] Ertaylan, mesnevî hakkında geniş bir bilgi ile birlikte mesnevînin tıpkıbasımını ve

1 Özkan, "Ahmed-i Dâî'nin Tercüme-i Tefsîr-i Ebü'l-Leys es-Semerkandî Mukaddimesi", 124.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 263-272.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 111-116.
4 Çetin, "Ahmed-i Dâî'nin Farsça Öğretmek Amacıyla Yazdığı Bir Eser: Müfredât", 116.
5 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 130.
6 Emine Yeniterzi, "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nûşirevân Adlı Mesnevisi", Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, sy. 19 (2006): 1-25.

Vasiyyet-i Nûşirevân'da yer alan arkaik kelimelerle bazı tâbirleri verir.[1] Emine Yeniterzi *Vasiyyet-i Nûşirevân* üzerine yaptığı bir çalışmada mesnevînin transkripsiyonlu metnini, muhtevasını, mesnevîde yer alan âyet, hadis ve atasözlerini verdikten sonra kafiyeler üzerinde cinas çalışması yapar ve arkaik kelimelerin listesini yayımlar.[2] Mahmut Kaplan'ın da *Vasiyyet-i Nûşirevân* üzerine metin ve muhteva yönünden iki çalışması vardır.[3] *Vasiyyet-i Nûşirevân* üzerinde yapılan bir araştırma da Hasan Kavruk ile Hülya Sönmez'e aittir. Kavruk ve Sönmez *Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nûşirevân'ındaki Eğitici Değerler* adlı bir çalışma yapmıştır.[4]

2. Mensur Eserleri

a. Ebu'l-Leys Semerkandî Tefsiri Tercümesi

Anadolu sahasında yapılan ilk Türkçe tefsir tercümesi olarak kabul edilen Dâî'nin *Ebu'l-Leys es-Semerkandî Tefsiri Tercümesi* Emir Süleyman'a sunulmak üzere Timurtaş Paşa Oğlu Umur Bey'in teşvik ve emriyle yapılmıştır.[5] Ertaylan, Dâî'nin bu eseri için tercümeden fazla bir şey yaptığını, kendisinden de bazı tasarrufatta bulunduğunu, bilhassa başta *besmele* ve *isti'âze* hakkında uzun bilgiler verdiğini, nüzul sebepleri, özellik ve önemlerini hadis, âyet ve örneklerle detaylandırdığını belirtir.[6] Dâî bu tefsiri herkesin anlayabileceği sade bir Türkçe ile tercüme etmiştir. Ertaylan, dönemin yazarlarının Türkçe ile eser meydana getirmenin zorluğundan şikâyet ederken Dâî'nin hiç tereddüt göstermeden bu tefsiri tercümeye girişmesini ve Türkçeyi enfes bir şekilde kullanarak bu muazzam eseri meydana getirmesini Türkçeye büyük bir hizmet olarak kabul eder.[7] *Ebu'l-Leys es-Semerkandî Tefsiri*'nin kütüphanelerimizde pek çok yazması mevcuttur. Ertaylan, Dâî'nin *Tefsir Tercümesi*'nin başına koyduğu manzum mukaddimeyi ayrı bir eser gibi kabul eder. Manzum mukaddime tespit edilen yazmaların bir

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 129-133; 297-308.
2 Yeniterzi, "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nûşirevân Adlı Mesnevisi", 1-25.
3 Mahmut Kaplan, "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nuşirevân Tercümesi", Erciyes, sy. 191 (1993): 23-25.; Mahmut Kaplan, "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nuşirevân Tercümesi", İslâmî Edebiyat, sy. 19 (1993): 34-36.
4 Hasan Kavruk ve Hülya Sönmez, "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyet-nâme-i Nûşirevân'ındaki Eğitici Değerler", Değerler Eğitimi Dergisi 8, sy. 20 (2010): 171-199.
5 Kut, "Ahmed-i Dâî", 2: 57.
6 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 146.
7 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 147.

kısmında mevcut iken büyük bir kısmında yoktur. Özkan, Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini taşıyan Dâî'nin *Tefsir Tercümesi*'ne ait nüshalardan Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Fatih, nr. 631 (Manzum mukaddimeli); İstanbul Ünv. Ktp., TY, nr. 8248 (Manzum mukaddimeli); Nuruosmaniye Ktp., nr. 137, 138, 139, 191; Kütahya Ktp., Molla Bey, nr. 4286-4289 gibi bazılarının künyelerini verir.[1] Ertaylan, kitabının *İnceleme* kısmında Dâî'nin *Ebu'l-Leys es-Semerkandî Tefsiri Tercümesi*'nin İstanbul Ünv. ve Fatih nüshalarından manzum mukaddime ve ondan sonraki mensur kısmın ilk sayfalarının faksimilelerini verdikten sonra[2] külliyât kısmında sekiz sayfanın tıpkıbasımını verir.[3] Dâî'den başka çağdaşı iki yazarın -İbn Arabşah (ö. 1450), Ebu'l-Fazl Musa b. Hacı Hüseyin b. İsa el-İznikî (ö. 1434)- daha Tefsir tercümeleri yaptığı ve bu tefsirlerin birbirleriyle karıştığı bilinmektedir. Abdülbaki Çetin bir araştırmasında bu iddiaları değerlendirir. Çetin bu detaylı incelemesinde Dâî ile birlikte bu tercümeleri yaptıkları söylenen Ebu'l-Fazl Musa b. Hacı Hüseyin b. İsa el-İznikî ve İbn Arabşah'ın aynı dönemde, aynı eseri niçin tercüme ettiklerini, ortada gerçekten böyle farklı üç tefsirin var olup olmadığını, araştırmacıların hangi tefsirleri kime izafe ettikleri gibi soruların cevabını arar. Tartışılan nüshaları birbirleriyle karşılaştırır.[4] Ertaylan'ın "*Daha birçok tefsir nüshalarına Musa İznikî, İbn Arabşah adları verildiği halde bunların Ahmed-i Dâʿī tefsiri nüshaları olduğu görülmektedir.*"[5] kanaatinin aksine Çetin, İznikî'nin Bursa YEBEK, Ulucami 436 kayıtlı nüshada el yazısıyla yazdığı ketebe kaydından hareketle Dâî'ye izafe edilen *Ebu'l-Leys es-Semerkandî Tefsiri* nüshalarının Dâî'ye ait olmayıp Musa İznikî'nin *Enfesü'l-Cevâhir* adlı Ebu'l-Leys Semerkandî Tefsiri Tercümesi olduğu şeklinde bir sonuca ulaşır.[6] İsmail Taş da bir araştırmasında Abdülbaki Çetin gibi, eserde Ahmed-i Dâî'nin isminin yer almadığını ve "*dâî"* kelimesinin İznikî'nin pek çok eserinde tevazu ifadesi olarak kullanıldığını, İznikî'nin diğer eserlerinden örnekler vererek bu tefsir tercümesinin

1 Özkan, "Ahmed-i Dâî'nin Tercüme-i Tefsîr-i Ebü'l-Leys es-Semerkandî Mukaddimesi", 125.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 142-143.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 339-348.
4 Abdülbaki Çetin, Ebu'l-Leys Semerkandî Tefsirinin Türkçe Tercümesi Üzerine, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, sy. 22 (2007): 53-101.
5 Ertaylan, Ahmed-i Dâî, 146.
6 Çetin, Ebu'l-Leys Semerkandî, 85.

Ahmed-i Dâî'ye ait olmayıp İznikî'nin *Enfesü'l-Cevâhir*'i olduğunu iddia eder.[1] Eser üzerine Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde bir doktora, Marmara Üniversitesi'nde de yüksek lisans tezleri yapılmıştır.

b. Eşkâl-i Nasîr-i Tûsî Tercümesi

Nasîr-i Tûsî'nin matematik, nücum ve takvim ilmi ile alakalı 30 bölümden oluşan *Kitāb-ı Sî Fasl* adlı eserinin tercümesidir. Ertaylan eseri tanıtır ve *Fihrist* kısmını verir. Dâî'nin bu tercüme ile sadece Türk diline değil Türk ilmine de hizmet ettiğini kaydeder.[2] Ertaylan Beyazıt Ktp. Nüshası (nr. 1604) ile Halil Edhem Bey nüshasını görmüş ve yazı bakımından daha iyi olan Halil Edhem Bey nüshasından dokuz sayfayı faksimile olarak vermiştir.[3] Alpay, *Eşkâl-i Nasîr-i Tûsî*'nin bu iki nüshadan farklı olarak Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde yedi; Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde bir; Belediye Kütüphanesi'nde bir; İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bir nüsha olmak üzere pek çok nüshasının daha bulunduğunu belirtir ve bu nüshaların künyelerini verir.[4] Dâî'nin bu tercümesi Tahir Nejat Gencan ve Muammer Dizer tarafından sadeleştirilerek o zaman Boğaziçi Üniversitesi'ne bağlı olan Kandilli Rasathanesi yayınlarından yayımlanmıştır.[5]

c. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi

Alaaddin Attar'ın *Tezkiretü'l-Evliyâ*'sının Türkçeye çevrilmiş muhtelif tercümeleri vardır. Bunlardan biri de Ahmed-i Dâî'nin mensur eserleri arasında sayılan nüshadır. Dâî bu eserini Karaca Bey'in emri ile Sultan II. Murad'a sunmak üzere yazmıştır. Dâî'nin bu eseri hayatı ile ilgili tespitler bakımından önemli bir yer tutar. II. Murad'ın tahta çıkışı 824/1421'dir. Dolayısıyla II. Murad için bu eseri çeviren Ahmed-i Dâî'nin vefat tarihi 1421'den sonra olarak kabul edilmektedir.[6] Dâî'ye izafe edilen *Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi*'nin bilinen tek nüshası Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde (Serez, nr. 1800) kayıtlıdır. İsmail Hikmet Ertaylan Dâî'nin

1 İsmail Taş, "Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Tercüme Edilen Ebu'l-Leys es-Semerkandî Tefsîri'nin Asıl Müellifi ve Tercümeye Verilen İsim", İÜ Edebiyat Fakültesi TDED, sy. 41 (2009): 107-160.

2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 150-152.

3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 311-321.

4 Alpay Tekin, Çeng-nâme, 43.

5 Tahir Nejat Gencan ve Muammer Dizer, Muhtasar fî 'İlm el-Tencîm Ve Ma'rifet el -Takvîm (Risâle-i Si Fasl) (İstanbul: Boğaziçi Ünv. Kandilli Rasathanesi Yayınları, 1984).

6 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 155.

bu eserinin Mukaddime kısmından yazarın eseri Karaca Bey'in emri ile tercüme ettiğini ve II. Murad'a ithafını beyan eden kısımları Arap harfleri ile dizerek vermiştir.[1] Ancak Abdülbaki Çetin, *Sultan II. Murat'a Sunulan Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi Üzerine* adlı araştırmasında, yazmanın *Mukaddime*'sinde yer alan Ahmed-i Dâî'ye ait mahlasın bulunduğu kısmın tıpkıbasımını vererek Ertaylan'ın Arap harfleriyle dizdiği kısımda Dâî'nin mahlası olarak "*bu dāʿī*" şeklinde yer alan ifadenin yazmada "*devāʿī*" olduğunu, Ertaylan tarafından yapılan bu değişikliğin sebebinin belirtilmediğini söyler. Ayrıca eski eserlerde yer alan "*dāʿī*" ifadesinin mahlastan ziyade "*dua eden*" anlamında pek çok müellif tarafından kullanıldığını ifade eder. Çetin, dönemin bilhassa tercüme eserlerinde üslûp, tâbir ve terkip benzerlikleri bulunduğunu belirterek *Tezkiretü'l-Evliyâ*'nın *Mukaddime*'sini Hubeyş et-Tiflîsî'ye ait *Kâmilü't-Taʿbîr*'in Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi'nde (Genel, nr. 4952) bulunan Lütfullah bin Fazlullah tarafından yapılmış *Kâmilü't-Ta'bîr Tercümesi* adlı eserin *Mukaddime*'siyle karşılaştırır, kompozisyon ve bahsedilen üslûp benzerliklerine dikkat çeker. Çetin, eski kaynaklarda Ahmed-i Dâî'ye ait böyle bir eserin bulunduğuna dair herhangi bir kaydın olmadığından bahseder. Çetin, Ertaylan'ın da dediği gibi bu eserin Ahmed-i Dâî'ye ait olduğunun esaslı ve ilmî bir tetkike muhtaç olduğu sonucuna varır.[2]

d. Teressül

Dâî'nin bu telif eseri mektuplaşma ve kompozisyon yazmada uyulacak kuralları anlatır. Tarihî kaynaklardan eser hakkındaki en sağlıklı bilgiler, Sehî Bey'in *Heşt Bihişt*'inde yer alır: "*Ve bundan ġayrı ʿilm-i inşāya müteʿallik bir Teressül cemʿ idüp ḫalḳ mā-beyninde gerek olan mükātebāt ve her şaḫsuñ mertebesine göre kendü dāyiresine lāyıḳ müräselāt u berevāt taʿrīf ü ẕemm ise elḳāb ẕikr eyleyüp yazup tedvīn itmiş.*"[3] Ahmed-i Dâî bu konuda daha önce yazılmış Arapça ve Farsça örneklerden yararlandığını belirtir.[4] Eldeki tek yazma Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde (Muradiye, nr. 1856/3, vr.

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 155.

2 Abdülbaki Çetin, "Sultan II. Murat'a Sunulan Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi Üzerine", Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, sy. 53 (2014): 103-115.

3 Sehî Beg, Heşt Bihişt, 73.

4 İ. Çetin Derdiyok, "Ahmed-i Dâî'nin Teressülü", Toplumsal Tarih 1, sy. 6 (1994): 57.

113-121) bir mecmuada yer alan eksik nüshadır.[1] Dâî'nin bu eseri *Kurallar* ve *Örnekler* olmak üzere iki kısımdan meydana gelir. İlk kısımda mektubun yazılacağı kişilere göre içerik ve üslûp âdâblarını maddeler halinde verdikten sonra serlevha ve unvanların kullanılması husunda örnekler verir.[2] İ. H. Ertaylan eseri içerik ve edebiyat tarihi bakımından incelemiş, eserin tıpkıbasımını kitabın külliyât kısmında yayımlamıştır.[3] İ. Çetin Derdiyok *Teressül*'ün transkripsiyonlu metnini vererek metin üzerinde biçim ve içerik çalışması yapmıştır.[4] Halil İbrahim Haksever'in de benzer bir çalışması vardır.[5]

e. Kitâbü't-Taʿbîr Tercümesi

Ahmed-i Dâî'nin rüya tâbirleri üzerine yazdığı bu tercüme eser çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır ve detaylı bilgi ileride verilecektir.

f. Tıbb-ı Nebevî Tercümesi

Ahmed-i Dâî'nin, bu eseri Timurtaş Oğlu Umur Bey'in tavsiyesi üzerine Ebu Nuaym Hâfız-ı İsfahânî'nin *Kitâbü'ş-Şifâ fî Ehâdîsi'l-Mustafâ* adlı eserinden Ahmed bin Yûsuf et-Tifâşî'nin yaptığı muhtasarının tercümesi olarak bilinmektedir. Ancak Dâî, eserin *Mukaddime*'sinde Muhaddislerin şeyhi olarak vasfettiği Ebû Nuaym Hâfız-ı İsfahânî'nin Peygamber Efendimizin tıp ilmine taalluk eden hadîs-i şeriflerinden derlediği bu kitabında yemeklerin ve içeceklerin özelliklerini, meyvelerin yararlarını ve zararlarını, otların fayda ve ziyanlarını, mekânların havasını, suların iyisini ve yaramazını, hastalıkların sebeplerini ve tedavilerini sahih hadîs kitaplarında yer alan hadîs-i şeriflerden râvileriyle beraber naklettiğini söyler. Bundan dolayı kitabın çok uzadığını ve bu şekliyle insanların bundan faydalanmalarının zor olduğunu söyleyen Dâî, bu eserin İmam Ahmed bin Yûsuf et-Tifâşî tarafından râvileri ve üstadları çıkarmak suretiyle meydana getirilmiş bir özetinin mevcut olduğunu ve kendisinin de onun izlediği yolu izleyerek bu tercümeyi meydana getirdiğini belirtir. Yani Dâî'nin *Tıbb-ı Nebevî Tercümesi* Ahmed bin

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 159.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 159.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 323-327.
4 Derdiyok, "Ahmed-i Dâî'nin Teressülü", 56-59.
5 Halil İbrahim Haksever, "Ahmed-i Dâî'nin Teressülü", Turkish Studies, Volume 6/1 Winter (2011): 1265-1273.

Yûsuf et-Tifâşî'nin *Muhtasar*'ının tercümesi olmayıp aynı metotla yapılmış bir *Kitâbü'ş-Şifâ fî Ehâdîsi'l-Mustafâ Tercümesi*'dir.[1] *Tıbb-ı Nebevî Tercümesi* iki kısımdan meydana gelir. Birinci kısım hastalıktan korunmak için gerekli olan yeme, içme ve faydalı ve zararlı otlar hakkındadır. İkinci kısım ise hastalıkların teşhisi ve tedavisi ile alakalıdır.[2] Dâî, kitabın her biri on fasıldan oluşan on bölümden meydana geldiğini ve bu bölümlerin fihristte belirtildiğini, her meseleyi bulmanın kolay olduğunu belirtir.[3] Bu kitabın önemli bir özelliği de Ahmed-i Dâî'nin "*Bu kitābuñ mütercimi hüve'l-ʿabdü'l-faḳīru ila'l-lāhi'l-ġaniyyi'l-kebīru Ahmed bin İbrāhīm bin Muḥammed el-maʿrūf bi'd-dāʿī …*" şeklinde babasının, dedesinin adıyla birlikte mahlasını tam olarak vermesidir.[4] Eserin Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde (Fatih, nr. 3540); (Hasan Hüsnü Paşa, nr. 1364) iki; İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Kütüphanesi'nde (nr. 90, 97, 104) üç nüshası bilinmektedir.[5] Serap Gacsi, Topkapı Sarayı Müzesi Yazmaları arasında bu eserin iki yazması olduğundan bahseder.[6] Eser İ. H. Ertaylan tarafından incelenmiş ve İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, nr. 90 künyeli yazmanın ilk sekiz yaprağının tıpkıbasımı verilmiştir.[7] Önder Çağıran, eser üzerinde bir doktora tezi hazırlamış,[8] daha sonra *Tıbb-ı Nebevî Tercümesi*'ni Türkiye Türkçesi ile yayımlamıştır.[9]

g. Miftâhü'l-Cennet

Ahmed-i Dâî bu eseri, hakkında fazla bir bilgi bulunmayan Lü'lü Paşa'nın isteği üzerine Arapçadan tercüme etmiştir. Eserin *Mukaddime*'sinde belirtildiği üzere kitap tefsir, hadisler, misaller, latifeler ve hikâyelerden oluşan, vaaz ve nasihatlarla desteklenmiş bir ilmihal kitabıdır. Dâî eserin adını cennetin kilidi demek olan *Miftâhü'l-Cennet* koyduğunu ve sekiz

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 389-391.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 183.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 392.
4 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 388.
5 Özkan, "Ahmed-i Dâî'nin Tercüme-i Tefsîr-i Ebü'l-Leys es-Semerkandî Mukaddimesi", 209
6 Serap Gacsi, "Ahmed-i Dâî'nin Vesîletü'l-Mülûk Adlı Eseri (60a-115b) (Metin-Kelime Grupları İncelemesi)", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniver-sitesi, 2011), 194.
7 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 387-402.
8 Önder Çağıran, "Ahmedi Dâî Tıbb-ı Nebevî (İmla Fonetik Morfoloji Karşılaştırmalı Metin İndeks ve Sözlük)", (Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 1992).
9 Önder Çağıran, Tıbb-ı Nebevî Türkiye Türkçesi ile Metin (İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1996).

cennetin varlığından dolayı kitabı da sekiz meclis üzere tertip eylediğini *Mukaddime*'de belirtir.[1] Bu sekiz meclis sırasıyla, Namazın Fazileti, Tevbenin Fazileti, Kaza ve Kader, Receb Ayı, Şaban Ayı, Ramazan Ayı, Kadir Gecesinin Fazileti, Fıtır Sadakası ve Bayram Namazı şeklindedir.[2] Ertaylan eseri incelemiş ve *Miftâhü'l-Cennet*'in Dâî'ye ait olduğunu düşündüğü *Sirâcü'l-Kulûb*'un sanki tamamlayıcı bir parçası olduğu kanaatine varmıştır. Ertaylan, Raif Yelkenci'den aldığı nüshadan on yedi sayfanın tıpkıbasımını vermiştir.[3] Eserin pek çok nüshasından bazıları şunlardır: Ankara Millî Kütüphane, Yz A7345; Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Ali Emiri Şeriyye, nr. 203; Esad Efendi, nr. 1726; Bağdatlı Vehbi, nr. 1565; Fatih, nr. 2853; Bursa Genel Ktp., Emir Buhari, Fıkıh Kitapları, nr. 236. *Miftâhü'l-Cennet* üzerine Gürer Gülsevin'in yayımlanmamış bir doktora çalışması vardır.[4]

h. Vesîletü'l-Mülûk li-Ehli's-Sülûk

Ahmed-i Dâî'nin bu eseri Âyetü'l-kürsî tefsiridir. Dâî *Mukaddime* kısmında kitabın yazılış gayesini açıklarken ümerayı ziyaret esnasında onlara bir hediye sunmak gerektiğini, âlimlerin hediyesinin de ilim; ilimlerin en faziletlisinin tefsir, Kur'ân-ı Kerim'in en âlâsının Âyetü'l-kürsi olduğunu söyledikten sonra bu meyanda Âyetü'l-kürsi tefsirinin ve esmâü'l-hüsna manalarının tercümesini muhtasar bir kitap olarak hazırladığını söyler.[5] Dâî'nin bu eseri bir emîri ziyaretinde ona takdim etmek için yazıp yazmadığı belli değildir. Kitabın ismini ümera katında vesîle olduğu için *Vesiletü'l-Mülûk* şeklinde koyduğunu belirtir.[6] Eserin bilinen tek nüshası İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi'nde nr. 11847 ile kayıtlıdır. *Vesiletü'l-Mülûk li Ehli's-Sülûk* üzerine iki yüksek lisans çalışması yapılmıştır.[7]

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 407-408.
2 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 186.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâî, 405-421.
4 Gürer Gülsevin, "Ahmed-i Da'i, Miftahu'l-Cenne (Metin-Dil Özellikleri-Söz Dizini) I-II Cilt", Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 1989.
5 Ertaylan, Ahmed-i Dâî, 427.
6 Ertaylan, Ahmed-i Dâî, 191.
7 Serap Gacsi, "Ahmed-i Dâî'nin Vesîletü'l-Mülûk Adlı Eseri (60a-115b)(Metin-Kelime Grupları İncelemesi), (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi 2011); Orhan Pekçetin, "Ahmed-i Dâ'î'nin Vesîletü'l-Mülûk Adlı Eseri (1b-58b) (Metin-İnceleme-Sözlük)" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2010).

i. Müfredât

Kenan Akyüz bir makalesinde Ahmed-i Dâî'ye izafe edilen *Muhtasar* adlı bir Farsça gramer kitabından bahseder.[1] Abdülbaki Çetin, Akyüz'ün bahsettiği bu nüshanın Franz Babinger'in *Ukûdü'l-Cevâhir*'in bir nüshası olarak değerlendirdiği Paris'teki (Blockhet, *Supp Turc*. 295) yazma olduğunu ve bu eserin İstanbul'da Yapı Kredi Bankası Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde (nr. 187/1) bir nüshası bulunan *Müfredât* adlı eser olduğunu söyler, iki nüshanın kataloglarda yer alan bilgilerini karşılaştırır. Çetin, Dâî'nin yeni başlayanlara Farsça öğretmek amacıyla bu eseri yazdığını İstanbul Yapı Kredi Bankası nüshası ve Paris nüshasının *Mukaddime* kısmından yaptığı alıntı ile teyit ettikten sonra *Müfredât*'ın 1. Bölüm: *İsimler*, 2. Bölüm: *Fiiller*, 3. Bölüm: *Tasarrufat* "Şekil bilgisi" 4. Bölüm: *Harfler* (Edatlar) olmak üzere dört bölüm halinde yazıldığını örnekleriyle birlikte verir. Son olarak da Dâî'nin eserin *Mukaddime*'sinde "*Çünîn gûyed bende-i ṣaʿīf Aḥmed-i Dâʿī aṣlaha'llāhu ṣānehu ve ṣānehu ʿammā ṣanehu* …" şeklinde adını açıkça belirttiğini aktarır.[2] Bu bilgiden sonra Dâî'ye ait olduğu anlaşılan bu mensur eseri de Dâî'nin eserleri arasında değerlendirdik.

3. Ahmed-i Dâî'ye İsnat Edilen Eserler

Ahmed-i Dâî'nin bilinen bu eserlerinden başka Dâî'ye isnat edilen bazı eserler vardır. Bunların bir kısmının Dâî'ye ait olup olmadığı belli değil iken bazılarının ise Dâî'ye ait olmadıkları kesinlik kazanmıştır.

a. Mutâyebât

Ahmed-i Dâî'nin *Türkçe Dîvân*'ını tanıtırken de bahsettiğimiz gibi Ahmet Ateş tarafından bulunan ve bir yazı ile tanıtılan Ahmed-i Dâî külliyâtının dağınık yaprakları arasında Ahmed-i Dâî'nin eksik *Türkçe Dîvân*'ı, *Çeng-nâme* ve *Vasiyyet-i Nuşirevân* yer almaktaydı. Ateş ve daha sonra külliyâtı tertip eden ve yayımlayan İ. H. Ertaylan külliyâtta yer alan bazı başlıklı şiirlerin edebî sanatların örneklerini ihtiva eden başka bir eserin parçaları olduklarını düşünmüşlerdir. Daha sonra İ. H. Ertaylan 12 kıtadan oluşan mizahî üsluba sahip olduğunu söylediği bu şiirlerden birinin başlığından

1 Kenan Akyüz, "Ahmed-i Dâî'nin Bilinmeyen Bir Eseri", Türk Dili Dergisi 3, sy. 33 (1954): 525-528.
2 Çetin, "Ahmed-i Dâî'nin Farsça Öğretmek Amacıyla Yazdığı Bir Eser: Müfredât", 123.

esinlenerek oluşturduğu esere *Mutayebât* adını verir.[1] Kortantamer, Ertaylan'ın *Mutayebât* adını verdiği kıtalarda yer alan şiirlerin Kahire'de bulduğu Dâî'nin *Türkçe Dîvân*'ındaki yerlerini göstererek bu kıtaların ayrı bir eser olmadığını, *Dîvân*'dan alınma şiirler olduğunu söyler. Ayrıca Dâî'nin diğer eserlerinden önemli bir bölümünün kaynaklarda adının geçmesine ve bir kısmının farklı yazmaları olmasına rağmen *Mutâyebât*'ın ne bir yazmasının bulunduğunu ne de kaynaklarda böyle bir eserden bahsedildiğini zikrederek Dâî'nin böyle bir eseri olmadığını söyler.[2]

b. Esrârnâme Tercümesi

İ. H. Ertaylan, Şeyh Attar'a ait *Esrarnâme* adlı eserin Dâî'ye izafe edilen bir tercümesinin olduğunu, bazılarının Ahmedî'ye ait olan tercümeyi Dâî'ye isnad ettiğini ancak bilinmeyen bu konuda bir şey söylemeyi yersiz bulduğunu belirtir. Fakat yine de *Esrarnâme Tercümesi*'ni Dâî'nin eserleri arasında sayar.[3] Dâî'ye ait olduğu söylenen *Esrarnâme Tercümesi* şu ana kadar bulunmuş değildir.

c. Mansur-nâme

Ertaylan'ın görmediğini ancak mevcut olduğu rivâyetini işittiğini söylediği Dâî'ye isnad edilen *Mansur-nâme* adlı bir manzum eserin de ele geçmiş olmamasından dolayı Kut, şimdilik bu eserler hakkında bir şey söylemek mümkün değildir, der.[4]

d. Cinân-ı Cenân

İ. H. Ertaylan'ın ihtiyat kaydı ile Dâî'ye izafe ettiği bir başka eser *Cinân-ı Cenân*'dır. Ertaylan bu eserin tespit ettiği dört nüshasında yer alan müellif ile ilgili kayıtları incelemesinden sonra bu nüshaların tamamının ya Dâî'ye ya da Eşrefoğlu veya Muhammed bin Hacı İvaz el-Müfessir'e ait olması gerektiğini söyler.[5] *Cinân-ı Cenân* veya Arapça terkip şekli ile *Cinânü'l-Cenân* üzerinde çalışan Esad Coşan'ın tespit ettiği esere ait nüshalardan eserin müellifinin Hacı İvaz Oğlu Müfessir Muhammed olduğu kesinlik kazanmıştır.[6]

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 124.
2 Kortantamer, "Ahmed-i Dâ'î'nin "Mutâyebât" Adıyla Tanınan Eseri Üzerine", 143-146.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 67.
4 Kut, "Ahmed-i Dâî", 2: 58.
5 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 176.
6 Süleyman Efendioğlu, "Cinânü'l-Cenân'ın Yeni Nüshaları", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 16, sy. 1 (2012): 316.

e. Sirâcü'l-Kulûb

Yine Dâî'ye atfedilen Peygamber Efendimiz'e ve sahabelere sorulan yetmiş soruya Peygamber Efendimiz'in (sav) ve Hz. Ali'nin verdiği cevaplardan oluşan *Sirâcü'l-Kulûb* adlı eserin de Dâî'ye ait olup olmadığı tartışmalıdır. Ertaylan, eserde Dâî'nin ne adı ne de mahlası geçtiği halde eseri Dâî'ye aitmiş gibi değerlendirir.[1] Kut, Dâî'nin bütün eserlerinde adını veya mahlasını kullandığını, *Sirâcü'l-Kulûb* adlı eserde Ahmed-i Dâî'nin adı geçmediği için bu eserin de Dâî'ye ait olmadığını söyler.[2]

f. Yüz Hadis Tercümesi

Dâî'ye ait olduğu söylenen bir eser de *Yüz Hadis Tercümesi*'dir. Gönül Alpay Tekin, hazırladığı Ahmed-i Dâî'nin *Çeng-nâme*'sinde, Dâî'nin eserleri arasında *Yüz Hadis Tercümesi*'ni de sayar. Alpay Tekin, Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Pertevniyal, nr. 438'de kayıtlı, Hacı İvaz Oğlu Müfessir Muhammed'in *Cinân-ı Cenân*'ının yer aldığı yazmanın 122^{b}-235^{a} varakları arasındaki bu eserde 123^{a}'da yer alan "*bu dâ'î'ye işaret buyurdı kim*" ifadesinden Dâî'nin mahlası olduğu kanaatine varır.[3] Ancak, Abdülbaki Çetin bir çalışmasında, zikredilen nüshanın Esad Coşan'ın Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 1965 yılında hazırladığı "Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri" adlı doktora tezinde Erzurumlu Darîr'in *Yüz Hadis Yüz Hikâye* adlı eserinin yedi nüshasından biri olduğunu, yani eserin Dâî'ye ait olmadığını aktarır.[4]

g. Cevâhirü'l-Ma'ânî

Ahmed-i Dâî'ye isnat edilen bir eser de *Cevâhirü'l-Ma'ânî*'dir. Bu eserin Ahmed-i Dâî'ye ait olduğu bilgisi ilk olarak Zeki Kaymaz tarafından yayımlanmamış doçentlik tezinde paylaşılır.[5] Emekli öğretmen Mehmet Ali Cengiz tarafından Kaymaz'a verilen bir yazmada bu nüsha ile birlikte iki eser daha vardır. Kaymaz'dan sonra eserin Dâî'ye ait olduğunu iddia eden bir başka araştırmacı Kâzım Köktekin, *Cevâhirü'l-Ma'ânî*'nin Atatürk

1 Ertaylan, Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri, 176.
2 Kut, "Ahmed-i Dâî", 2: 58.
3 Alpay Tekin, Çeng-nâme, 47-48.
4 Abdülbaki Çetin, "Ahmed-i Dâî'ye Atfedilen Yüz Hadis Tercümesi Üzerine", İlmî Araştırmalar, sy. 18 (2004): 28.
5 Zeki Kaymaz, "Ahmed-i Dâ'î, Cevâhirü'l-Ma'ânî (İnceleme-Metin-Sözlük)" (Doçentlik Tezi, 1997).

Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde (M. Seyfettin Özege Bölümü, ASL 237) istinsah tarihi daha eski bir nüshasını bulduğunu söyler ve bu nüsha üzerinde yaptığı çalışmada bazı arkaik kelimeleri ve birkaç sayfanın transkripsiyonunu ve fotokopisini verir.[1] Zeki Kaymaz, Köktekin'in bu yayınından sonra bir makale ile *Cevâhirü'l-Maʿânî* hakkında kısa bir bilgi verir ve bu eserde yer alan hikâyelerle Dâî'nin bazı eserlerinde yer alan hikâyeleri karşılaştırarak *Cevâhirü'l-Maʿânî*'nin Ahmed-i Dâî'ye ait olduğu iddiasını tekrarlar. Hem mensur hem manzum bir dinî eser olan *Cevâhirü'l-Maʿânî* beş bölümden oluşur: 1) Nefsi Bilmek 2) Mükellefe Vacip Olan İlk Şey 3) Ruhların Mahiyeti 4) İnsanın Yaratılışı 5) Emirlerin ve Vezirlerin Adabı.[2] Bu çalışmalardan sonra Abdülbaki Çetin bir makale ile Kaymaz'ın ve Köktekin'in iddialarına karşılık *Cevâhirü'l-Maʿânî*'nin bu nüshalardan başka on bir nüshasının daha olduğunu söyleyerek bunları tanıtır. Çetin bu nüshalar içerisinde Süleymaniye Yazma Eser Ktp. (Tırnovalı, 1854/1) nüshasında müellif adının *Hızır bin Yakub … ? Hatibî* olarak geçtiğini ve katalog kaydında aynı müellif adına kayıtlı olduğunu yazar. Paris nüshasında (Supp. 499) müellifin adı geçmemesine rağmen Blochet kataloğunda müellif adı Hızır bin Yakub'dur. Ankara Millî Kütüphane nüshasında da müellif adı geçmez. Ancak Blochet kataloğunda yer alan mezkur fişin fotokopisi nüsha içerisine konmuş ve yazmanın Millî Kütüphane katalog fişine de müellif olarak Hızır bin Yakub yazılmıştır. Diğer nüshaların büyük çoğunluğunda müellif adı geçmezken üç ayrı nüshada farklı müstensih isimleri vardır. Sonuç olarak Çetin bu *Cevâhirü'l-Maʿânî*'nin Hızır bin Yakub el-Hatib'in eseri olduğu kanaatini belirtir.[3]

h. Tevârîh-i Şâhi fi'l-Ehâdîs-i İlâhî

Erkan Demir, 2014 yılında üzerinde doktora çalışması[4] yaptığı, 2016 yılında da Harvard Üniversitesi yayınları arasında yayımladığı *Tevârîh-i*

1 Kâzım Köktekin, "Ahmed-i Dâî'nin Cevâhirü'l-Maʿânî Adlı Eserinin Yeni Bir Yazması Üzerine", İlmî Araştırmalar, sy. 12 (2001): 143-152.

2 Zeki Kaymaz, "Ahmed-i Dâʿî'nin Bilinmeyen Bir Eseri : Cevâhirü'l-Maʿânî", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten, sy. 51 (2003/2): 106-117.

3 Abdülbaki Çetin, "Ahmed-i Dâî'ye Atfedilen Bir Eser: Cevâhirü'l-Maʿânî". Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, sy. 21 (2003): 309-322.

4 Demir, Erkan. "Tevârîh-i Şâhî fi'l-Ehâdîs-i İlâhi, (İnceleme – Metin – İndeks – Sözlük – Tıpkıbasım". (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2014).

Şâhi fi'l-Ehâdîs-i İlâhî adlı eserin Ahmed-i Dâî'ye ait olduğunu iddia eder.[1] Eser üzerinde 2008 yılında Ülkühan Atmaca tarafından bir yüksek lisans çalışması yapılmıştır. Eser görülmediğinden Ülkühan Atmaca'nın eserin müellifi hakkındaki bilgisine ulaşılamadı.

4. Kitâbü't-Taʿbîr Tercümesi

Ahmed-i Dâî tarafından Farsçadan Türkçeye tercüme edilen *Kitâbü't-Taʿbîr*'in aslı Arapçadır. Arapça aslın yazarı, Ebu Bekr bin Abdullah el-Vâsıtî olarak bilinmektedir. Eseri Farsçaya çevirmiş olan mütercimin kimliği hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Ahmed-i Dâî bu eserde adını ve künyesini diğer bazı eserlerde olduğu gibi açık bir şekilde vermemiştir. Yani müellif kaydı yoktur. Ancak Germiyan Beyi II. Yakub Bey için yazdığı kasidede "*Benem Dāʿī-yi devlet-ḫān duʿā-gūyem sañа dāyim*"[2] mısraında hem "*dāʿī*" şeklinde mahlasını vermiş hem de "*duʿā gūyem sañа*" ifadesiyle duacı olduklarını ifade etmiştir. Osmanlı'ya intisabından önce Süleyman Şah zamanından itibaren Germiyan Beyliğine mensup olduğu bilinen Ahmed-i Dâî'nin maalesef Germiyan Beyleri için yazdığı başka bir eser günümüze kadar elimize geçmiş değildir.

Uzunçarşılı, Dâî'nin bu eserinden "*Yakub Bey'in emriyle Farisîden Türkçeye çevrilen bu eser on beşinci asırda Germiyan beyleri namına yazılmış son yadigârlardandır.*" şeklinde bahseder.[3]

a. Eserin Adı

Eserin adı, H nüshasında ser-levhada "*Kitâbü't-Taʿbîr*"; A nüshasında ise Fihrist'ten hemen sonra Arap harfleriyle 11a, Latin harfleriyle 1a'da "*Kitâbü't-Taʿbîr-nâme*" şeklinde yazılmıştır. H nüshasında kapaktan sonraki ser-levhanın bulunduğu yaprağın a yüzüne sonradan müstensihin hattından farklı bir hatla sayfa ortasına "*Taʿbīr-nâme-i Türkī*" yazılmıştır. Bu başlıktan dolayı eser "*Tâbirnâme*" olarak meşhur olmuştur. Bu durumda böyle eserler için Türk edebiyatında tâbirnâme kelimesinin daha çok

1 Erkan Demir, "Tevârîh-i Şâhî fi'l-Ehâdîs-i İlâhi, Analysis, Text-Index-Glossary-Facsimile, Part I-II", ed. Cemal Kafadar ve Gönül Alpay Tekin, The Department of Near Eastern Studies and Civilizations, of Oriental Languages and Literatures 125, Turkish Sources CXXV, Harvard University, 2016.

2 Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 3a.

3 Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri, 222.

kullanılması da rol oynamıştır. Ancak biz Dâî'nin tercihi olduğunu düşündüğümüz "*Kitâbü't-Taʿbîr*" ismini kullanmayı daha uygun bulduk. Fakat eserin meşhur olduğu "*Tâbirnâme*" ismini de kullandık.

b. Eserin Müellifi

Eserin Arapça aslının müellifi nüshada Ahmed-i Dâî tarafından da müstensih tarafından da yazılmamıştır. Ancak "A nüshası" olarak adlandırdığımız Atatürk Kitaplığı'ndaki nüshada eski rakamlarla yapılan sayfa numaralandırmasına göre 11a'da, yeni rakamlarla yapılan numaralandırmaya göre ise 1a'da *Fihrist*'in altında sonradan yazıldığı anlaşılan farklı bir hat ile 6. satırda "*mü'ellif-i kitāb",* 7. satırda ise "*Ebū Bekr bin ʿAbdu'l-lāh el-Vāsıṭī*" yazmaktadır.

Ebu Bekr bin Abdullah el-Vasıti adı eserde iki yerde geçmektedir. H nüshasında *İkinci bab*, A nüshasında ise *Üçüncü bab* olarak numaralandırılmış, düşün niteliğini beyan eden bölümde "*Ṣāḥib-kitāb eydür: Şöyle işitdüm kendü üstāẕumdan ki Ebū Bekr-i ʿAbdu'l-lāhi'l-Vāsıṭdur, ol daḫı rivāyet ider kim kendü üstāẕlarından ki*"[1] ve düşün fal yoluyla açıklanmasını anlatan *Sekizinci bab*'da "*Ṣāḥib-kitāb şöyle fāl ṭarīḳınca dir kim: Ṣordum kendü üstāẕumdan kim Ebū Bekr-i ibn-i ʿAbdu'l-lāhi'l-Vāsıṭīdür*,"[2] ifadelerinde geçen *sâhib-kitâb* yani müellif, Farsça mütercim tarafından zikredilen Arapça aslın müellifi olmalıdır.

Düşü değişik elbiselere bakarak ve hareketlerden istifade ederek tâbir etmeyi açıklayan *Onuncu bab*'da "*İşitmez misin kendü üstāẕumdan ki Ebū Bekir ibn-i Muḥammed-i Ṭāyifidür*"[3] ifadesi de göz önünde bulundurulduğunda *Ebu Bekr bin Abdullah el-Vâsıṭî*'nin eserin yazarı olmayıp yazarın üstatlarından biri olduğu anlaşılmaktadır.

Ancak aşağıdaki ibarede yer alan "*ṣāḥib-kitāb*"ın eseri Arapçadan Farsçaya çeviren mütercim olduğu açıktır.

> Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki bir nice bizüm ḳarındaşlarumuzdan taʿbīr kitābınuñ aṣlını iltimās itdiler tā kim anlara bizden ṣoñra

1 Ahmed-i Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 5a-5b.
2 Ahmed-i Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 16a.
3 Ahmed-i Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 24a.

> yādigār ḳala ve biz daḫı Tāzīden Farsiye getürdük dimişler, ʿArabīden Farsiye döndürmişler.[1]

c. Eserin Yazılış Tarihi

Ahmed-i Dâî bu eseri Germiyan Beyi II. Yakub Han'ın emri ile Farsçadan Türkçeye çevirdiğini *Giriş* kısmında şöyle belirtir:

> biz kemter duʿācı bī-çārelere daḫı şöyle işāret oldı ol sulṭāndan kim oldur Ḫudāvendigār-ı muʿaẓẓam ḫurşīd-i ṭalʿat-ı ʿālem-efrūzı ḫüsrev-i āfāḳı pādişāh-ı bi-istiḥḳāḳi, ḥasīb ü nesīb-ü zamān, server-i devrān, vāfirü'l-eyādi ve'l-iḥsān, el-maḥṣūṣı bi-ʿināyeti'r-raḥmān ʿālī'l-ḳaderi *ʿaẓīmeʾş-şān* Sulṭān-ı Āl-i Germiyān Sulṭān Yaʿḳūb bin Şāh Süleymān bin Muḥammed bin Yaʿḳūb Ḫān edāma'l-lāhu taʿālā ẓıllehu ʿaleynā ve ʿalā cemīʿi'l-müslimīne. Āmin yā Rabbe'l-ʿālemīn, Türkiye dönder diyü işāret oldı, Türkiye dönderildi.[2]

İsmail Hakkı Ertaylan, Yıldırım Bayezid'in Germiyan Beyi Süleyman Şah'a damat olmasıyla çehiz olarak Osmanlı Beyliği'ne verilen Kütahya, Simav, Eğrigöz ve Tavşanlı bölgelerinde vali olan Bayezid'e Ahmed-i Dâî'nin intisap etmiş olabileceği ve Bayezid'in 1389 yılında tahta çıktığı andan itibaren de Emir Süleyman'ın hizmetinde bulunmuş olabileceği ihtimalinden bahseder.[3]

Gönül Alpay Tekin, Ahmed-i Dâî'nin Osmanlı'ya ne zaman intisap ettiğinin kesin olarak bilinmediğini ancak bununla birlikte 1402'den sonra Emir Süleyman'ın yanında olduğunun kesin olduğunu söylemektedir.[4]

Uzunçarşılı bu eser hakkında "*Yakub Bey'in emriyle Farisîden Türkçeye çevrilen bu eser on beşinci asırda Germiyan beyleri namına yazılmış son yadigarlardandır.*" der.[5]

Ahmed-i Dâî'nin bu kitabı 1387-1390 ve 1402-1428 tarihleri arasında beylik yapan II. Yakub'un emriyle Farsçadan Türkçeye çevirmesi ve

1 Ahmed-i Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 1b.
2 Ahmed-i Dâî, Kitâbü't-Taʿbîr (Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588), 1b-2a.
3 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 6.
4 Alpay Tekin, Çeng-nâme, 18
5 Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri, 222.

1402'den sonra Emir Süleyman'ın yanında olması bilgileri yan yana gelince, bu eserin çeviri tarihinin II. Yakub'un ilk beyliği sırasında olduğu anlaşılmaktadır. Bundan dolayı, eser Uzunçarşılı'nın dediği gibi XV. yüzyıl değil XIV. yüzyıl ürünlerindendir.

d. Eser Üzerine Yapılan Çalışmalar

Kitâbü't-Taʿbir üzerinde iki yüksek lisans tezi yapılmıştır. Bunlardan biri Erkan Demir tarafından Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı'nda yapılan basılmamış yüksek lisans tezidir. Bu tez ile *Kitâbü't-Taʿbîr*'in Süleymaniye nüshasının 100b-208b arasındaki varaklarının transkripsiyonu ve indeksi yapılmıştır.[1] İkinci Yüksek Lisans tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı'nda Sadi Yılmaz tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışmada eserin 1a ilâ 100a arasındaki varaklarının transkripsiyonu ve indeksi yapılmıştır.[2] Bu çalışmalardan Erkan Demir'e ait olanı YÖK Tez Veri Tabanı'ndan görülmüştür.

İsmail Hakkı Ertaylan yukarıda bahsettiğimiz eserinde Ahmed-i Dâî'nin eserlerini anlattığı üçüncü bölümde *Kitâbü't-Taʿbîr*'i tanıtmış ve eserin Mukaddime kısmı ile Yakub Bey için yazdığı kasideyi Arap harfleri ile vermiştir. Sonra *Tâbirnâme*'nin nüshaları hakkında kısa bir bilgi veren Ertaylan, kitabını yazdığı yıllarda Fatih Millet Kütüphanesi'nde bulunan ancak Fatih Millet Kütüphanesi'nin 1962 yılında Halk Kütüphanesi konumuna geçmesiyle Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne taşınan Hekimoğlu Kütüphanesi, nr. 588'de kayıtlı nüshanın *Mukaddime* ve Yakub Bey için yazılmış kasidenin yer aldığı ilk dört sahifesinin tıpkıbasımını vermiştir.[3] Ertaylan ayrıca bahsettiğimiz eserin faksimile kısmında 331-338'inci sayfaları arasında yine kitabını yazdığı yıllarda Bayezid İnkılab Kütüphanesi'nde Muallim Cevdet Yazmaları, nr. O.26'da kayıtlı olan ancak günümüzde Atatürk Kitaplığı'nda (İstanbul Belediye Kütüphanesi) Muallim Cevdet, nr. O.26 kayıtlı nüshanın 1a-4b arasındaki sayfalarını tıpkıbasım olarak vermiştir.[4]

1 Erkan Demir, "Ahmed-i Dai, Taʿbīr-nāme, (100B – 208B) Giriş Çevriyazılı Metin – İndeks - Tıpkıbasım", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, 2004).

2 Demir, "Ahmed-i Dai, Taʿbīr-nāme, (100B – 208B) Giriş – Çevriyazılı Metin – İndeks – Tıpkıbasım", 6.

3 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 162-168.

4 Ertaylan, Ahmed-i Dâʿî Hayatı ve Eserleri, 331-338.

Gönül Alpay Tekin *Çeng-nâme* adlı eserinde Ahmed-i Dâî'nin eserlerini anlatırken *Tâbirnâme*'den bahseder. *Tâbirnâme*'yi tanıtan Gönül Alpay Tekin, Dâî'nin II. Yakub için yazdığı kasidede mahlasının geçtiği beyti aynen verir.[1]

Kitâbü't-Ta'bîr üzerinde Fikret Turan'ın da bir çalışması vardır. Fikret Turan makalesinde *Kitâbü't-Ta'bîr*'in nüshalarını tanıttıktan sonra *Kitâbü't-Ta'bîr*'de yer alan "Ebced hesabı ile unutulmuş rüyaları tâbir etme"yi anlatan bölümü transkripsiyonlu metin olarak neşretmiş, bu metnin bugünkü Türkçesini vermiş ve metin üzerinde kısa bir dil özellikleri çalışması yapmıştır.[2]

Rüya tâbirleri ile ilgili bu eser, Eski Anadolu Türkçesi dönem özelliklerini taşıyan ve muhtevası bakımından da zengin söz dağarcığı ile XIV. asır Türk dili hakkında değerli bir kaynaktır.

e. Eserin Nüshaları

Eserin bilinen iki nüshası vardır. Bunlardan biri Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588; diğeri Atatürk Kitaplığı'nda (İstanbul Belediye Kütüphanesi) Muallim Cevdet, nr. O.26 ile kayıtlıdır.

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa, nr. 588

İncelemede H (Hekimoğlu) nüshası olarak gösterdiğimiz Süleymaniye nüshası, oymalı orta şemseli, salbekli, köşebentli, zincirekli, mıklepli, alt ve üst kapakları kahverengi sağlam deri, sırt kısmı sonradan tamir edildiği anlaşılan siyah bez cilt kaplı nefis bir cilt arasında (240x160) (155x90) ebadında XI+207 yapraktan ibarettir. Bir sayfada 13 satır vardır. Metin altın yaldızlı çerçeve içindedir. Yapraklar arasında rabıta yoktur. Romen rakamları ile belirttiğimiz yapraklarda kitabın fihristi bulunmakta olup bu yapraklara numara konulmamıştır.

Nüshanın zahriyye kısmında, üstte, müstensih hattından başka bir hat ile "*bā-ḫaṭṭ-ı Muṣṭafā Dede*", ortada alt kısımda "*Ta'bīr-nāme-i Türkī*" yazmaktadır. Sayfanın alt kısmında ise nüshanın en son sayfasında da bulunan

1 Alpay Tekin, Çeng-nâme, 42.

2 Fikret Turan, "Eski Bir Türkçe Tabirnâmede Ebced Hesabı", Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi; Prof. Kemal Eraslan Özel Sayısı (Festschrift), 9-10 (1998): 671-679.

"*Vaḳafa'l-vezīrü'l-aʿẓam ʿAli Paşa İbnü'l-merḥūm Nūḥ Efendi 1146/1733-4*" şeklinde bir temellük mührü, bu mührün altında eserin Arap rakamları ile Hekimoğlu kayıt numarası 588 yazılmıştır. Sayfanın sol alt köşesinde Millet Kütüphanesi'nin kayıt mührü, sağ alt köşesinde de mikrofilm arşiv numarası vardır.

Zahriyenin arka yüzünden itibaren kitabın fihristi başlar. Altın yaldızlı, renkli tezhibli bir serlevhanın altından başlayan fihrist 21 sayfadır. Serlevha içinde "*Kitāb-ı Fihrist*" yazmaktadır. Fihrist kısmında bab numaraları altın yaldızlı yazı ile, bab konuları siyah, varak numaraları ise kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ancak fihrist kısmındaki başlıklar ve sayfa numaraları ile kitap içindeki başlıklar ve sayfa numaraları arasında bazı uyumsuzluklar mevcuttur.

Nüsha beyaz kâğıda siyah mürekkeple yazılmıştır. Hattı okunaklı harekeli nesihtir. Sayfa cetvelleri, başlıklar, metinde geçen âyet, hadis ve "*eger*" kelimeleri ile bazı kelimeler altın yaldızlı mürekkeple yazılmıştır.

Fihrist kısmında numaralandırma yoktur. Yapraklara *fihrist* kısmından sonra gelen dördüncü varaktan itibaren Arap rakamlarıyla numara konulmuştur. Bu numaralandırmanın, *Mukaddime* kısmından sonraki "*Bāb-ı Evvel*"in esas alınarak yapıldığını düşünüyoruz. Ancak "*Bāb-ı Evvel*" bu sayfadan değil bir önceki sayfanın ortasından başlamaktadır. Bu yüzden edisyon kritikli metni oluştururken bu numaralandırmayı esas almayıp nüsha içinde yer alan ilk eser olan *Kitâbü't-Taʿbîr*'in başladığı yaprağı birinci varak olarak numaralandırdık. *Kitâbü't-Taʿbîr* bu yaprağın "b" yüzünden itibaren başlamıştır. Bu sayfada süslü bir serlevha ve bunun içinde "*Kitâbü't-Taʿbîr*" şeklinde eserin adı yer almaktadır.

Fihrist dahil 219 varak olan nüshada, aynı müstensih tarafından yazılmış, Ahmed-i Dâî'ye ait olması muhtemel iki eser daha vardır. Ancak bu eserlerin müellife ait olduğunu işaret eden herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. *Kitābü't-Taʿbīr*, nüshadaki numaralandırmaya göre 194b, bizim yaptığımız numaralandırmaya göre 197b'ye kadar devam eder. 198a-201b arasındaki ikinci eser, isminin hatalı yazıldığını düşündüğümüz "*Vefāt-ı Mūsā Peyġamber ʿaleyhi's-selām el-Benātu et-Tāsiʿu ʿaşera*"

; 202b-208b arasında da üçüncü eser "*Hāẕā Kitāb-ı İḫtilāc-nāme*" başlığıyla yer almaktadır.

Eserin istinsahtan ferağ kaydı yoktur. Nüshadaki son eser "*İḫtilāc-nāme*"de "*Temmim bi'l-ḫayri ve's-saʿadeti bi-ḥamdi'l-lāhi ve'l-minneh.*" şeklinde tek satırlık tarihsiz bir ferağ kaydı vardır.

Eserin müstensihi *Zahriyye* kısmında yazıldığı gibi eğer Mustafa Dede (ö. 945/1538) ise nüshanın istinsah tarihi XVI. yüzyılın ilk çeyreği olmalıdır.

Başı : صَاحِبْ كِتَابْ اِشْبُو رَسْمَه اَيْدُرْ كِه بِرْ نِجَه بِزُومْ قَرِنْدَاشْلَرُمْزْدَنْ كِتَابِنُوكْ اَصْلِنِي اِلْتِمَاسْ اِتْدِيلَرْ …

Sonu (*Kitâbü't-Taʿbîr*) : بِرْ كِشِي كَلْدِي اَيْتْدِي كِه يُلْجَه كِيدَرْكَنْ بِرْ اِتْ بَنِي اِصِرْدِي اَيْتْدِي اِيتْ نَفْسْدُرْ خَسِيسْ سَنُكْ اُزَرُوكَه قَادِرْدُرْ حَذَرْ قِلْغِلْ

Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O.26

İncelemede A nüshası olarak gösterdiğimiz Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet nüshası baştan ve sondan eksiktir. Nüshanın alt ve üst kapağı yoktur. Cildinden geriye siyah deriden sırt kısmı kalmıştır. Ancak son restorasyonda bu cilt parçası da ortadan kaldırılmıştır. Bu nüsha (295x200) (215x140) ebadında 261 varaktır. Her sayfada 13 satır vardır. Harekeli nesih hattıyla yazılmıştır. Kitabın başında fihrist vardır. Bu nüshada da fihrist ile metin içindeki konu başlıkları arasında numaralandırma ve lafız bakımından birtakım farklılıklar vardır. Baş tarafından ilk sayfa, tamir sonrasında a ve b yüzleri ters gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Fihristin ikinci yaprağından itibaren 25. bab ile 156. babın yer aldığı tahminen 5 yaprak eksiktir. Nüshanın son kısmı, 262. babın son kısımlarından itibaren eksiktir. *Tâbirnâme*'nin son iki babı sondaki eksiklik sebebiyle bu nüshada yoktur. Ayrıca Süleymaniye nüshasında *Kitâbü't-Taʿbîr*'den sonra yer alan iki eserin bu nüshada olup olmadığı bu eksiklikten dolayı anlaşılmamaktadır.

Bu nüsha üzerinde üç farklı numaralandırma yapılmıştır. Bunlardan ikisi eski rakamlar, diğeri de yeni rakamlar iledir.

Fihristin yer aldığı 2. varaktan başlamak üzere eski rakamlarla ve kırmızı mürekkeple sayfanın üst orta kısmında 2'den başlamak üzere bir

numaralandırma mevcuttur. Bu numaralandırmaya göre üçüncü varağa 3, dördüncü varağa 4 numarası verilmiş ve sonra kitabın sonuna kadar sayfa sistemini esas alarak nüshanın yapraklarının a yüzlerine ikişer atlamak suretiyle numara konmuş ve nüshanın mevcut son varağının b yüzüne de yazılmak üzere bu numaralandırma 509'da bitmiştir.

Bu numaralandırmalardan yeni rakamlarla olanlar Fihrist kısmının yer aldığı 2. varağın a yüzünden itibaren kâğıdın sol üst köşesinde olmak üzere Romen rakamı ile II olarak başlamış ve fihristin 5. varağına kadar Romen rakamlarıyla devam etmiştir. Yeni rakamlarla yapılan bu numaralandırma metnin başladığı 6. varaktan itibaren yeni rakamlarla 1'den başlamak üzere, varak sistemini esas alarak nüshanın sonuna kadar devam etmiş ve son varağın a yüzünde 251 olmak üzere son bulmuştur.

İkinci varaktan itibaren kâğıdın sol üst köşesinde yine eski rakamlarla yapılan başka bir numaralandırma daha vardır. Bu numaralandırmanın 4. varaktan itibaren okunaklı bir şekilde yeni rakamların üzerinde, 9'dan başlayıp son varakta 260 olmak üzere bittiği görülmektedir. Ancak bu numaralandırmada 136 numarası yanlışlıkla iki varağa da verilmiş ve bu hata nüshanın sonuna kadar devam etmiştir. Bu numaralandırma ile yeni rakamlar ile yapılanlar arasında, metnin başladığı sayfadan itibaren 136. varağa kadar fark on iken 137. varaktan itibaren iki numaralandırma arasındaki fark dokuza düşmüştür. Buradan anlaşılıyor ki yeni rakamlarla ve kırmızı mürekkeple yapılan numaralandırma sayfa eksikliğinden sonra, mevcut sayfalar esas alınarak konulmuştur.

Bu durumda kâğıdın sol üst köşesinde eski rakamlarla yapılan numaralandırmanın en eski numaralandırma olduğu, yeni rakamlar ve kâğıdın üst ortasına kırmızı mürekkeple yapılan numaralandırmanın varak eksilmesinden sonra yapıldığını söylemek yanlış olmaz.

6. varağın 5. satırında fihrist bitmiş, 6. ve 7. satırda başka bir hat ile "*mü'ellif-i kitāb*" ve "*Ebu Bekr bin ʿAbdu'l-lāh el-Vāsıṭī*" yazılmış, 8. satırdan itibaren metin başlamıştır.

Bu nüshada 12. ve 14. yapraklar eksiktir. Bu durum nüshanın sayfa numaralandırılmasında dikkate alınmamış, numaralar müteselsilen gelmiştir.

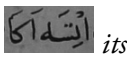
12. yapraktaki sayfa eksikliği yapraklar arasındaki rabıtadan fark edilmektedir. Ancak 14. yaprağın eksikliği için maalesef bunu söyleyemiyoruz. Çünkü 13b üzerindeki rabıta, 15a olması gereken yaprağın ilk kelimesine işaret etmektedir.

Yine bu nüshanın 19. yaprağı üzerinde bir yazma hatası olmuş, yaprağın 'a' yüzüne yazılması gerekenler 'b' yüzüne; 'b' yüzüne yazılması gerekenler de 'a' yüzüne yazılmıştır. Metni okurken bu durum göz önünde bulundurulup sayfalar yerli yerinde okunmuş, durum dipnot ile bildirilmiştir.

Nüshanın yaprakları sarıya yakın beyazdır. Ancak arada kırmızı yapraklar da vardır. Bu kırmızı yaprakların yerleştirilmesinde özel bir durum tespit edilmemiştir.

Siyah mürekkeple yazılan nüshada, konu başlıkları ve âyetler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Nüshada kitabın istinsah tarihi ve müstensihi hakkında herhangi bir kayıt yoktur.

A nüshasında tespit ettiğimiz bir durum da nüshanın birden farklı müstensih tarafından istinsah edildiğidir. Bu iki müstensihin hatları arasında tespit ettiğimiz ayırt edici imlâ farkları, damak *n*'sinin yazımı ve kelime sonunda ünlü okunan (ه) *h* harfinin üzerine konulan kuyruklu bir cezim işaretidir.

 itse añа A115a/10, *añа* A49b/9, *gelse* A67b/8, *ki* A67b/13

Nüshayı ilk incelememizde bazı yapraklarda yer yer yırtıklar olduğunu görmüştük. Ancak nüsha şu anda tamir edilmiş ve bu durum ortadan kalkmıştır.

Başı: خُذَاوَنْدِ كِتَابْ يَعْنِي كِتَابُكْ مُصَنَّفْ اِشْبُو رَسْمَه بَيَانْ اِدَرْ كِه بِرْ نِجَه بِزُومْ قَرِنْدَاشْلَرُمُوزْدَنْ تَعْبِيرْ كِتَابِنُكْ اَصْلِنِي اِلْتِمَاسْ اِتْدِلَرْ

Sonu: حَقْ تَعَالَي حَضْرَتِنَه عَزَّ وَ جَلَّ كِنَه دُنَه فَرْيَادْ تَوْبَه وَ كِرُو اِسْتِغْفَارْ اَتَكِنَه بِيشَه مَكَرْ اِسْتِغْفَارْ اِسْتِقَامَتَه كَلَه لَرْ كِمْ رَحِيمْ پَادِشَاهْ ...

İki nüsha arasında metin bakımından fazla farklılık yoktur. A nüshasında H nüshasından farklı olarak rüyaların tâbirlerini destekleyen, H

nüshasında olmayan fazladan bazı âyetler ile açıklamalar bulunmaktadır. Yine A nüshasında üslûp farkı olarak "*ve*" bağlacının cümle başı edatı şeklinde çok fazla kullanıldığı görülmektedir.

A nüshasında ilk başlık "*Bāb-ı Düvvüm Āġāz-ı Kitāb*" şeklindedir. Ancak II. Bölüm'ün başlığı olması gereken bu başlığı metin başına koymayıp nüsha farklılıklarında gösterdik. *Giriş*, II. Yakub için yazılan kaside ve düş hakkındaki genel bilgiler bu bölümde verilmiş ve bu yüzden H nüshasındaki *İkinci bab*, A nüshasında *Üçüncü bab* olarak isimlendirilmiştir. Bundan kaynaklanan konu başlıkları sıralamasındaki farklılık, H nüshasında *Üçüncü bab*'ın *Dördüncü bab*'da yanlışlıkla tekrar edilmesiyle *Beşinci bab*'da ortadan kalkmıştır.

H nüshasındaki *Yüz on üçüncü bab*, A nüshasında yanlışlıkla *Yüz otuz üçüncü bab* olarak yazılmıştır.

A nüshasında H nüshasından farklı olarak *Yüz seksen üçüncü bab*'dan sonra üç bab fazlalık vardır. Bu fazlalıktan kaynaklanan bab sırasındaki farklılık kitabın sonuna kadar devam etmiştir.

A nüshasında *İki yüz yedinci bāb*'dan sonra gelen *Düşde Gevherler Görse* başlıklı bölüm *İki yüz sekizinci bab* olması gerekirken yanlışlıkla *İki yüz yedinci bāb* olarak yazılmıştır.

H nüshasındaki *İki yüz elli sekizinci bab*, A nüshasında *İki yüz altmış birinci bab* olması gerekirken yanlışlıkla *İki yüz altmış yedinci bab*; H nüshasındaki *İki yüz elli dokuzuncu bab* da A nüshasında *İki yüz altmış ikinci bab* olması gerekirken *İki yüz altmış üçüncü bab* olarak yazılmıştır.

A nüshasında bazı bab numaraları yazılırken yüzler hanesinin yazılmadığı görülmüştür.

Sayıların tâbirini açıklayan *Yüz yirmi dokuzuncu bab*'da H nüshasında 120b[10']dan itibaren "*on altı düşde kimse on yidi* [11] *görse*" şeklinde başlayan ifadede *on altı* sayısının tevili yerine *on yedi* sayısının tevili yapılmış ve bu sayı atlama, iki nüsha arasında sayıların sonuna kadar devam etmiştir. Bu yüzden farklı sayıların tevillerinin iki nüshada aynıymış gibi mühim farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu yanlışlığın H nüshasında yapıldığı, sayıların

açıklamalarında verilen örneklerden anlaşılmıştır. H nüshasında 121a, dördüncü satırdan itibaren yer alan "*Eger seksen görse bu kişinüñ boynında and ola ki altmış gün oruç dutalar*" ibaresindeki *seksen* sayısının A nüshasındaki karşılığı *altmış*tır. Sayı ile açıklaması arasındaki farklılık A nüshasındaki sayının doğru olduğunu açıkça göstermektedir. Dolayısıyla A nüshasındaki sayı isimlerini esas alıp H nüshasında hatalı olan farklı sayıyı, sayfa altındaki nüsha farklılıklarında gösterdik.

Nüshalar arasında ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı bakımından birinin diğerinden daha eski tarihli istinsah olduğunu gösteren herhangi bir farklılık tespit edemedik. İmlâ bakımından A nüshası H nüshasına göre daha eski olduğu izlenimi uyandırmaktadır. Farsça unsurları taşıması bakımından A nüshası H nüshasına göre daha ileridedir. Misal olarak H nüshasında müellif karşılığında kullanılan "*ṣaḥib-kitāb*" yerine A nüshasında "*ḫuẕāvend-i kitāb*" veya "*muṣannif-i kitāb*"; "*İkinci bāb*" yerine "*Bāb-ı düvvüm"* kullanılmıştır.

A nüshasının H nüshasından önemli bir farkı da, ağız özellikleri göstermesidir. Eserdeki ses olayı rastlanan pek çok mahallî kelime A nüshasında yer almıştır.

A nüshasında 12b[8]'de "*ve eyde*" yazıldıktan sonra muhtemelen bir duayı kırmızı mürekkeple yazmak üzere dört satırlık bir boşluk bırakılmış, sonra bu dua herhangi bir sebeple unutulmuştur. H nüshasında ise bu kısımda "*eyde*" dendikten sonra hiç boşluk bırakmadan devam edilmiştir. Bu ve bazı âyet ve hadislerde görülen ortak hatalar, bizde H nüshasının ya A nüshasından ya da ikisinin ortak bir nüshadan istinsah edilmiş olabileceği izlenimini uyandırdı. H nüshası A nüshasına göre daha kıymetli bir yazma olarak istinsah edilmiştir. H nüshasının müstensihi A nüshasında yer alan bazı yerleri teferruat sayıp atlamış olabilir. Ancak A nüshasında yer alan üç bölümün H nüshasında yazılmamasının bir izahı yoktur. Aşağıda da görüleceği gibi âyet ve hadislerdeki hatalı yazılışların çoğunun iki nüshada aynı şekilde yer alması istinsaha kaynak alınan nüshanın aynı olduğu veya birbirinden istinsah edildiği kanaatini pekiştirmekte ve ayrıca bunların azımsanmayacak kadar çok olması müstensihlerin dikkatsizliğini göstermektedir.

f. Eserdeki Âyet, Hadis ve Diğer İktibaslar

Eserde rüyanın hak olduğunu ispat etmek ve bazı rüya tâbirlerini desteklemek üzere pek çok âyet ve hadis iktibas edilmiştir. Yine eserde korkulu rüya gören kişinin rüyanın şerrinden korunmak amacıyla okuması tavsiye edilen Arapça dualar yazılmıştır. Âyetler lafzen iktibas edilmiş olup bu âyetlerin meali genellikle verilmemiştir. Ancak hadislerin Türkçe anlamları genellikle verilmiştir. Âyetler nakledilirken âyetten önce "*ḳavluhu taʿālā*, *ḳavluhu taʿālā ʿazze ve celle, ḳavluhu*" ibareleri kullanılmıştır. A nüshasında H nüshasına göre daha fazla iktibas yapılmıştır. H nüshasında yer alan bütün âyet ve hadisler A nüshasında mevcuttur. Ancak A nüshasında yer alan pek çok âyet H nüshasında yoktur. Eserde 191 âyet iktibas edilmiştir. Bunların bir kısmı mükerrerdir. 191 âyetin 50'si A ve H nüshasında ortaktır. 141 âyet H nüshasında olmayıp sadece A nüshasında yer almıştır. Ancak bu âyetlerden 8'i H nüshasında olmayıp da A nüshasında bulunan 3 farklı bölümde yer almaktadır.

Eserde bazısı mükerrer olmak üzere 22 hadis iktibas edilmiştir. Bunların 13'ü ortak olup A nüshasında fazladan 9 hadis iktibas edilmiştir.

Eserde âyet ve hadislerden başka Arapça ve Farsça dua veya ibareler de iktibas edilmiştir. Bu tür iktibaslar 18 adettir. Bunların 5'i iki nüshada ortaktır. H nüshasında bulunan Arapça bir ibare, A nüshasında bu yaprağın eksik olmasından dolayı A nüshasında yoktur. A nüshasında H nüshasından fazla olarak 3 Farsça, 9 Arapça ibare vardır. Bu ibarelerden 3'ü dua olup diğerlerinin bir kısmı sorunludur.

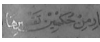
Yukarıda ifade ettiğimiz bazı âyet ve hadislerin yazımında karşılaştığımız yanlışlıklar hususunda şunları söyleyebiliriz. Bazı âyetler bazı âyetlerle karıştırılmış, bazı âyetlerde harekeleme hataları yapılmış, bazı âyetlerde ise takdim tehir yapılmıştır. Metinde bu âyetlerin doğruları verilmiş, nüshalardaki yanlış yazılan kısımlar sonnotlarda belirtilmiştir. İki nüshada da yer alan 50 âyetin A ve H nüshasında 6'sı ortak olarak hatalı yazılmış olup H nüshasında fazladan 2 âyette daha hatalı yazım söz konusudur. H nüshasında olmayıp da A nüshasında yer alan 141 âyetin 17'si hatalı yazılmıştır. Yani eserde 25 âyetin yazımında hata yapılmıştır.

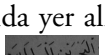
Bu hatalı yazımlar sonnotlarda belirtilmiştir. Ancak bu bölümde bir iki örnek vermenin uygun olduğunu düşündük:

Her iki nüshada da ortak olarak hatalı yazılmış bir âyet 14 numaralı sonnotta belirttiğimiz Nûr sûresi 55. âyetindedir. ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْناً﴾ Âyette "وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ" yerine hatalı olarak "وَلَنُذِيقَنَّهُمْ" yazılmış. "وَلَنُذِيقَنَّهُمْ" kelimesi Kur'an'da Secde sûresi 21. âyette geçmektedir ve anlamı "*tattıracağız*" demektir. "وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ" ise "*değiştiririz*" demektir ve anlam bakımından aralarında bir yakınlık da yoktur.

Hatalı yazım sadece âyetlerde söz konusu değildir. Bazı hadislerin yazımında da hatalar söz konusudur. 13 ortak hadisin 4'ü, iki nüshada da hatalı yazılmıştır. Bir hadis ise A nüshasında doğru; H nüshasında yanlış yazılmıştır.

Hadis iktibasında iki nüshada da bir hata ortak yapılmıştır. 4 numaralı sonnotta gösterdiğimiz "Nübüvvet gitmiş, mübeşşirat kalmıştır ki, o da Müslümanın göreceği veya Müslümana gösterilen rüyadır." يَنْقَطِعُ الْوَحْيُ وَ لَا يَنْقَطِعُ وَحْيُ الرُّؤيَا وَ الْمُبَشِّرَاتْ hadisinde yer alan "الْمُبَشِّرَاتْ" kelimesi yerine iki nüshada da "المنشورات" yazılmıştır.

Arapça ibarelerde ise H nüshasında 17a[9]'da yer alan bir ibarenin ne anlama geldiği belli değildir. "آثَارِ مِنْ حُكْمِينْ تَفْسِيرِهَا"

A nüshasında olup da H nüshasında yer almayan aşağıdaki ibarede ise sanırız harekeleme hatası yapılmıştır. Hızır (as) ile Musa'nın (as) buluşacağı iki denizin birleştiği yerden sonra gelen bu ibarenin "*el-baḥreyni el-ālimeyn*" yani "*iki deniz, iki âlim*" olması gerektiğini düşündük.

Bu hataları âlim ve fâzıl bir zat olduğunu bildiğimiz Ahmed-i Dâî'nin değil müstensihin yapmış olduğunu düşünüyoruz.

İki yazmada bu kadar ortak hatanın bulunması nüshaların birinin diğerinden veya iki nüshanın da aynı nüshadan istinsah edildikleri kanaatini kuvvetlendirmiştir.

g. Eserin Muhtevası

Kitâbü't-Taʿbîr bir rüya tâbirleri kitabıdır. Ahmed-i Dâî'nin Germiyan Beyi Sultan II. Yakub için yazdığı kasideyi içinde bulunduran bir *Giriş* ve

266 babdan müteşekkildir. Ancak Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki nüshada yer alan 264 babdan dördüncü bab üçüncü babın tekrarı olup yarıya kadar yazılıp bırakılmıştır. Buna göre Süleymaniye nüshası 263 babdır. A nüshası olarak belirttiğimiz Atatürk Kitaplığı'ndaki nüsha ise 265 bab olup Hekimoğlu nüshasının sonunda yer alan iki bab bu nüshada eksiktir. Bununla beraber Atatürk Kitaplığı nüshasında Hekimoğlu nüshasında olmayan üç fazla bab vardır. Bu bablar Hekimoğlu nüshasında 163. ve 164. bablar arasında yer alır. Babların açıklandığı bölümde bu fazla babları italik olarak araya ilâve ettik. Buna göre eserin tamamında 266 bab vardır.

Giriş kısmında Ahmed-i Dâî II. Yakub'un emriyle kitabı Farsçadan Türkçeye çevirdiğini söyledikten sonra *Fī Medḥ-i Sulṭān ibn-i Sulṭān Sulṭān Yaʿḳūb* başlığı altında II. Yakub için yazdığı 15 beyitlik kasideyi yazar. Ahmed-i Dâî bu kasidenin 14. beyitinde sanatkârane bir üslûpla mahlasını verir:

"*Benem Dāʿī-yi devlet-ḫān duʿā-güyem saña dāyim*"

Eserin ilk yirmi babında rüya ile ilgili teorik bilgiler verilir. Kitaba göre yirmi ikinci babdan itibaren düşde görülen şeylerin tâbir edilmesine başlanır. Kitapta eski rüya tâbirleri usûlüne göre önce rüyada Hak Teâlâ'yı görmek, sonra melekleri, daha sonra peygamberleri görmek gibi bir usûl takip edilmiştir. Kitabın son kısmında ise sûfilerin rüyalarının tâbirlerine ait bazı bölümler vardır.

Birinci bölümde rüyanın hak olduğu âyet ve hadislerle anlatılıp hak düşün peygamberliğin kırk altı cüzünden bir cüz olduğu söylenir. Ancak bazı rüyaların hak rüya olmayıp bunların bir kısmının insanın bedenî arzularından, bir kısmının ise İblis'ten kaynaklandığı anlatılır.

İkinci bölümde rüyanın niteliği anlatılır. Düş için Hak Teâlâ'nın bir melek görevlendirdiği, bu meleğin yaratılmış her şeyi adlı adınca bildiği, uyuyan insanlara Hak Teâlâ'nın emriyle levh-i mahfûzdan misaller gösterdiği, tâbircinin bu düşü doğru yorumlaması ve düş sahibinin hayır ise şükretmesi gerektiği, aksi halde İblis'in vesvesesiyle insanın bu düşün faydasından mahrum kalacağı, İblis'in düşte Hazret-i Peygamber aleyhisselamı ve Hazret-i Ebû Bekir'in (ra) sûretini ve Hak Teâlâ'nın melekûtunu, arş, kürsi,

cennet ve cennetin içini gösteremeyeceği, bunların dışında her şeyi düşte insana gösterebileceği anlatılır.

Üçüncü bölümde kaç çeşit düş olduğu anlatılır. Müellif önce iki türlü rüya olduğunu söyler. Biri insanoğlunun rüyası, diğeri perilerin yani cinlerin rüyasıdır. Bu rüyalar da on çeşittir. Bu on çeşit rüyanın biri hak olup diğerleri boş, bâtıldır. Bunlar:

1. Hak Teâlâ'dan olan rüyadır ki bu hak rüyadır.
2. Meleğin insanı yapmaması gereken işlerden sakındırdığı rüya.
3. İnsanın gönlündeki düşüncelerden kaynaklanan boş rüyalar.
4. İblis'in gösterdiği boş, bâtıl rüyalar (adgas u ahlam).
5. İnsan vücudundaki safra tabiatından kaynaklanan rüyalar.
6. Sevdâdan (kalpte var olduğu söylenen siyah benek) kaynaklanan rüyalar.
7. İnsan vücudundaki kanın fazlalaşmasından kaynaklanan rüyalar.
8. İnsan vücudundaki su unsurunun fazlalığından kaynaklanan rüyalar.
9. Cadılıktan (sihir) kaynaklanan rüyalar.
10. İnsanı bir işin, bir düşüncenin meşgul etmesinden kaynaklanan rüyalar.

H nüshasında dördüncü bölüm üçüncü bölümün tekrarı olup yanlışlıkla yazılmış, durum fark edilince yarım bırakılmıştır. Bu bölüm A nüshasında yoktur.

Beşinci bölüm, hangi çeşit rüyaların ve hangi vakitte görülen rüyaların daha iyi olduğunu, düşün ne vakit tevil edilmesi gerektiğini, hangi tevilin daha iyi olacağını anlatır. Müellife göre, gece görülen düş gündüz görülenden daha iyidir. Seher vaktinde görülen düşler hak düşlerdir. Yine öğleden sonra görülen düşler de doğru çıkar. Sözleri kısa olan düşler diğerlerinden iyidir. Müellife göre düşü hamamda veya pis yerde; bulutlu, rüzgârlı havalarda; kargaşa ve kızgınlık günlerinde, açlık ve tokluk vaktinde yorumlamak iyi değildir. Düş tâbir etmenin en iyi vakti, güneşin doğup yükselmesinden sonraki vakittir. Güneş doğarken, tam tepedeyken, batarken; gecenin evvelinde ve sonrasında düşü anlatmamak iyidir. Çünkü genellikle bu beş vakitte kâfirler, güneşe ve mabudlarına tapınırlar. Düş eğer iyi vakitte tâbir edilirse iyi; kötü vakitte tâbir edilirse kötü yorumlanır. Bu bölümde müellif, ayrıca düşü tâbir eden kimsenin düş

görenin sırrını ifşa etmemesini ancak ona güzel nasihat etmesini ve Müslümanların da rüyalarını insanların iyilerine anlatmalarını söyler. Müellif düşün çok kıymetli bir şey olduğunu vurgular. Nasıl ki Kur'an kişinin kendi görüşüne göre tefsir edilemezse rüya tabircisinin de hak düşün Peygamber vahyi gibi olduğunu bilmesi ve düşleri usûlüne uygun tâbir etmesi gerektiğini söyler. Bu konuda yorumcunun âlim kişilerin hükümlerini ve düş soran kişinin adını, mesleğini bilip onlara uygun hükümler ile uygun vakitte tâbir etmesi gerektiğini söyler.

Altıncı bölümde müellif insanda düş görenin ne olduğunu açıklar. Bu bölümde müellif, nefs, revan ve canın ne olduğunu açıkladıktan sonra bazılarının dediklerinin aksine rüyanın nefs tarafından görülmeyip revan ve can ile görüldüğünü belirtir. Çünkü müellife göre nefs kesif yani yoğun olup rüyayı görmek üzere insan vücudundan ayrılamaz.

Yedinci bölümde korkulu rüya gören kişinin bu düşün şerrinden Hak Teâlâ Hazretlerine sığınarak ağlayarak yalvarması, sadaka vermesi ve bazı dualar okuması gerektiği anlatılır.

Sekizinci bölümde müellif düşlerin fal yoluyla nasıl tâbir edileceğini ve bu konuda Danyal aleyhisselamın bilgin olduğunu anlatır. Müellif bu bölümde rüyasını anlatan kişinin ağzından çıkan sözlerin ilk harfine ve tâbircinin rüyayı dinlerken gözüne çarpan ilk şeye göre rüyayı nasıl tâbir etmesi gerektiğini anlatır.

Dokuzuncu bölümde rüyasını unutan kişinin hareketlerinden istifade ederek düş tâbir etmek anlatılır.

Onuncu bölümde kişinin rüya sorması esnasında tâbircinin gözünün iliştiği çeşitli elbiselere, havanın durumuna ve, unutulan rüyayı anlatan kişinin elini koyduğu uzvuna göre nasıl tâbir etmesi gerektiği anlatıldıktan sonra bu kitabı okumanın rüya tâbirinde çok yararlı olduğu anlatılır.

On birinci bölümde düş anlatan kişinin düşünü anlatırken tam hatırlamayıp dağınık bir şekilde anlatması halinde düşün nasıl tâbir edilmesi gerektiği anlatılır. Ayrıca doğru sözlü kişilerin rüyalarının da doğru çıktığı, yalancı kişilerin rüyalarının da doğru çıkmadığı anlatılır. Ayrıca bu

bölümde kişilerin kadın-erkek, genç-yaşlı, köle-hür olmalarına göre rüyalarının kuvvet derecesi anlatılır.

On ikinci bölümde müellif hak düşü unutmanın gafletten ve din zayıflığından kaynaklandığını ve bu durumda olan kişinin bundan kurtulmak için Hak Teâlâ'ya çok yalvarması gerektiğini söyler.

On üçüncü bölümde düşün ne zaman açığa çıkacağı anlatılır. Müellife göre insanların rüyaları cinlerin rüyalarına göre daha erken açığa çıkar.

On dördüncü bölümde görülen düşün o düşe ehil olan kişiye çıktığı anlatılır. Müellife göre bir kimse görülen düşe ehil değilse o rüyanın tâbiri o kişinin oğluna, atasına, kardeşine veya kavminden bir kişiye çıkar.

On beşinci bölümde bir rüyanın yorumu yanlış yapılsa da bilinenin aksine o rüyanın aslından değişmediği, hak düşün cahillerin sözüyle bozulmayacağı anlatılıyor.

On altıncı bölümde İblis'in insana rüyasında her şeyi gösterebileceği ancak Hak Teâlâ'yı, Hak Teâlâ'nın melekutunu, cenneti, arşı, kürsiyi, Hazreti Peygamber Efendimizi, Hazreti Ebû Bekir'i (ra) gösteremeyeceği anlatılıyor.

On yedinci bölümde bir ayın otuz gününde görülen rüyaların nasıl oldukları gün gün anlatılmaktadır.

On sekizinci bölümde bir yılın on iki ayında görülen düşlerin nasıl oldukları ay ay anlatılmaktadır.

On dokuzuncu bölümde haftanın günlerine göre görülen düşlerin nasıl oldukları anlatılmaktadır.

Yirminci bölümde unutulan düşün ebced hesabıyla bilinip tâbir edilmesi anlatılmaktadır.

Yirmi birinci bölümde yalan rüya anlatmanın kötülüğünden bahsedilir.

Yirmi ikinci bölümden itibaren rüyada görülen şeylerin tâbir edilmesine başlanmıştır. Yirmi ikinci bölümde rüyada Hak Teâlâ'yı görmek tevil edilmiştir. Sonra sırasıyla melekleri, peygamberleri ve diğer şeyleri görmenin tevilleri verilmiştir.

İki yüz elli sekizinci bölümde düş tâbircilerine sorulan bazı düşlerin tâbirleri anlatılmıştır.

İki yüz elli dokuzuncu bölümden itibaren altı bölüm tasavvuf ehlinin düşlerinin tâbirlerine ayrılmıştır.

Kitapta yer alan konu başlıkları aşağıda verilmiştir. Bu başlıklar çalışmamızda esas aldığımız H nüshasına göredir. Ancak metni oluştururken A nüshasındaki farklılıklardan anlamı ve cümle yapısını bozmayan kelime, kelime grubu ve cümleleri italik yazmak suretiyle metne dahil ettik. Aynı durum kitabın *Fihrist* kısmında da görülecektir. Yine nüshaları tanıtırken de bahsettiğimiz gibi H nüshasında olmayıp A nüshasında yer alan üç bölümü de bölüm numaralarını değiştirmeden kendi numaralarıyla ve italik olarak listeye dahil ettik. İki yazma nüshada da metinden önce fihrist vardır. Bu fihrist ile metin başlıkları yer yer farklılık gösterir. Biz bu fihristleri çevriyazılı metne dahil etmedik. Metin içindeki konu başlıklarını esas alan ve yazma nüsha içerisindeki sayfaları gösteren bir fihrist oluşturduk. Eserin babları ve sayfa numaraları aşağıda verilmiştir.

h. *Kitābü't-Taʿbīr*'in Fihristi

Mukaddime	1b
Fī Medḥ-i Sulṭān ibn-i Sulṭān Sulṭān Yaʿḳūb *dāme ʿömrehu ve zāde naʿmāhu*	2a
Bāb-ı Evvel	3b
İkinci Bāb: Düşde Niteligin Beyān İder	5a
Üçinci Bāb: Düşde Ḳaç Dürlüdür Anuñ Teʾvīlin Bildürür	7a
Dördünci Bāb: Ḳaç Dürlüdür Anuñ Teʾvīlin Beyān İder	8b
Beşinci Bāb: Düşde Ne Vaḳt Teʾvīl Ḳılmaḳ Gerek *ve Ḳanḳı Teʾvīl Yigrekdür*	9a
Altıncı Bāb: Cānuñ *ve* Revānuñ *ve* Nefsüñ Teʾvīlin Bildürür	11b
Yidinci Bāb: Ḥaḳ Teʿālā Ḥażretine Celle Celālühü İnlemegi ve Zārı Ḳılmaġı Bildürür	15a
Sekizinci Bāb: Düşde Fāl Ṭarīḳınca Bilmegi Bildürür	16a
Ṭoḳuzuncı Bāb: Ḥareketle Düş Maʿlūm İtmek Unudmış Ola	

Anı Beyān İder 21a
Onuncı Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlara Baḳmaġı Ḥareket-ile Beyān Ḳılmaġı Bildürür 24a
On Birinci Bāb: Perākende Düşi Cemʿ İtmek Anı Bildürür 26b
On İkinci Bāb: Düş Göre Unuda Anı Bildürür 27b
On Üçünci Bāb: Düşde Görürler Ne-vaḳt Peydā bāşed 28b
On Dördünci Bāb: Düş Ehline Döndügin İʿlām İder 29b
On Beşinci Bāb: Düş Aṣlından Dönmedigin Beyān İder 31a
On Altıncı Bāb: Düşde İblis ʿAleyhi'l-laʿneyi Görse Anı Bildürür 32a
On Yedinci Bāb: Düşde Peydā Eylemek Her Ayuñ Otuz Gün *Ḥisābınca* 33b
On Sekizinci Bāb: Yıluñ ʿAdedi Ḥükminüñ Cevābın Bildürür 37a
On Ṭoḳuzıncı Bāb: Bir Hafta Günüñ ʿAdedin Beyān *İder* 38a
Yigirminci Bāb: Düşi Ebced Ḥisābınca Anı Bildürür 41b
Yigirmi Birinci Bāb: Her Kişi ki *Kendü* Düşinde Yalan Söylese 43b
Yigirmi İkinci Bāb Ḥaḳ Teʿālāyı Düşde Bī-çūn Bī-çigüne Görse Anı Bildürür 44b
Yigirmi Üçünci Bāb: Düşde Ferişteler Görse Anı Beyān İder 47a
Yigirmi Dördinci Bāb: Düşde Peyġamberleri Görse Ṣalavātu'l-lāhi ʿAleyhim Ecmaʿīn 48b
Yigirmi Beşinci Bāb: Düşde Ādemīlerüñ Başdan Ayaġa Degin Endāmların *Beyān İder* 54a
Yigirmi Altıncı Bāb: Düşde Alnın Görse Anuñ Te'vīlin Bildürür 58a
Yigirmi Yedinci Bāb: Düşde Ḳulaḳ Görmegi Bildürür 59a
Yigirmi Sekizinci Bāb: Düşde Göz *ve* Ḳaş Görse 60b
Yigirmi Ṭoḳuzuncı Bāb: Dil ve Duṭaḳ Görse 62a
Otuzıncı Bāb: Düşde Dişler Görmek Te'vīlin Bildürür 63a
Otuz Birinci Bāb: Düşde Burun Görse Anı Bildürür 65b
Otuz İkinci Bāb: Düşde Saḳal, Bıyıḳ Görse Anı Bildürür 66b
Otuz Üçinci Bāb: Düşde Çignin ve Yaġrın Görse 67b
Otuz Dördinci Bāb: Düşde Gögüs Görse Anı Bildürür 69a

Otuz Beşinci Bāb: Düşde Bāzular, Barmaḳlar, Dırnaḳlar 70b
Otuz Altıncı Bāb: Düşde Emcek, Ḳarın, Göbek Görse 74b
Otuz Yidinci Bāb: Düşde Ḳarın, Göbek Görse 75a
Otuz Sekizinci Bāb: Düşde Ḳarnı İçinde Ne-kim Var Anı Bildürür 75b
Otuz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Yan ve Eyegü Görse Anı Bildürür 76a
Ḳırḳıncı Bāb: Düşde Diz ve Uyluḳ *ve* İncük Görse Anı Bildürür 77a
Ḳırḳ Birinci Bāb: Düşde Ẕeker, Ḥaya Aṣlın Beyān İder 78a
Ḳırḳ İkinci Bāb: Baldır, Aya, Ṭaban Etin Görse Anı Bildürür 79b
Ḳırḳ Üçinci Bāb: Düşde Dört Ayaḳlu Cānavār Görse *Anuñ Te'vīlin Beyān İder* 80b
Ḳırḳ Dördinci Bāb: Düşde At, Ḳatır, Eşek Görse Anı 81a
Ḳırḳ Beşinci Bāb: Düşde Deve, Sığır *ve* Ḳoyun *ve* Keçi Görse 83a
Ḳırḳ Altıncı Bāb: Düşde Gögercin *ve* Ṭavus *ve* Serçe *Görse* 84b
Ḳırḳ Yidinci Bāb: Düşde Süglün, Ḳarġa, Saḳsıġan, Ögeyik Görse *Anı Beyān İder* 85a
Ḳırḳ Sekizinci Bāb: Düşde *Şāhin*, Ṭoġan, Kerkenes, Çaḳır Görse *Anı Beyān İder* 86a
Ḳırḳ Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Siñek ve Sivrisiñek *ve Üyez Görse Anı Beyān İder* 87a
Ellinci Bāb: Düşde Yılan ve ʿAḳreb Görse Anı Bildürür 87b
Elli Birinci Bāb: Düşde Tavuḳ, Ördek, Ḳaz ve Hüdhüd Görmek 89b
Elli İkinci Bāb: Düşde Alacaibik, Hüdhüd, Ṭoyġar Görse 90a
Elli Üçinci Bāb: Düşde Bednūs ve Yarasa Görse 90a
Elli Dördinci Bāb: Düşde Aru, Bıldurcun *ve* Leylek Görse 90b
Elli Beşinci Bāb: Düşde Hezār-destān ve *Çekük ve* Ḳarlanġuç *Görse* 91a
Elli Altıncı Bāb: *Düşde Leylek Görse Anı Bildürür* 91b
Elli Yidinci Bāb: Düşde Sivrisiñek ve Pire görse Anı Bildürür 91b
Elli Sekizinci Bāb: Düşde Arṣlan Görse Anı *Beyān İder* 92a
Elli Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Ḳaplan ve Bayur Görse *Anı Beyān İder* 92b
Altmışıncı Bāb: Düşde Pars Görse Anı Bildürür 93a
Altmış Birinci Bāb: Düşde Öşek Görse Anı Bildürür 93a

Altmış İkinci Bāb: Düşde Ḳurt Görse Anı Bildürür 93b
Altmış Üçinci Bāb: Düşde Anduġ Görse Anı Bildürür 94a
Altmış Dördinci Bāb: Düşde Dilkü ve Şaġal Görse Anı *Beyān İder* 94a
Altmış Beşinci Bāb: Düşde İt Görse Anı 94b
Altmış Altıncı Bāb: Düşde Av İtin Görse Anı Bildürür 95a
Altmış Yidinci Bāb: Düşde Çetük Görse Anı Bildürür 95a
Altmış Sekizinci Bāb: Düşde Ḳulan Görse Anı Bildürür 95b
Altmış Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Geyik Görse 96a
Yetmişinci Bāb: Düşde Maymūn Görse 96b
Yetmiş Birinci Bāb: Düşde Ḫınzīr Görse *Anı Beyān İder* 97a
Yetmiş *İkinci Bāb: Düşde Ṭavşan Görse Anı Beyān İder*[1] 97b
Yetmiş Üçinci Bāb: Düşde Sıçanlar Görse *Anı Beyān İder* 98a
Yetmiş Dördünci Bāb: Düşde Semmūr, Sincāb ve Ḳarsaḳ Görse 98b
Yetmiş Beşinci Bāb: Düşde Ayu Görse Anı Bildürür 99a
Yetmiş Altıncı Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlar Pīşe Görmegi Beyān İder 99b
Yetmiş Yidinci Bāb: Düşde Demürcilik ve Boyacılıḳ Görse *ve daḫı Bunlara Ne-ki Beñzer Var-ısa* 100a
Yetmiş Sekizinci Bāb: Düşde Gezūrlik Eylemegi Bildürür 100b
Yetmiş Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Palanduzlıḳ, Derzilik, Sırça Ṣatıcılık Eylese 100b
Sekseninci Bāb: Düşde Aḳça Kesicilik, Ḫarāmilıḳ Eylese 101a
Seksen Birinci Bāb: Düşde ʿAṭṭārlıḳ ve Taḳye Ṣatıcılık *Eylese Anı Beyān İder* 101b
Seksen İkinci Bāb: Düşde Ḳuyı Ḳazıcılıḳ Eylese 102a
Seksen Üçünci Bāb: Düşde Odun Dartıcılıḳ Eylese 102a
Seksen Dördünci Bāb Düşde Yaycılıḳ ve Oḳçılıḳ *Eylese Anı Beyān İder* 102b
Seksen Beşinci Bāb: Düşde Ḥacamatcılıḳ Görse 102b
Seksen Altıncı Bāb: Düşde Kefen Oġurlasa 103a

1 H nüshasında "Yetmiş üçinci bāb düşde sıçanlar görse" şeklinde yanlışlıkla bir sonraki bölümün başlığı yazılmış ancak tavşan tâbiri yapılmıştır.

Seksen Yidinci Bāb: Düşde Balıḳ Ṣatmaḳ 103b
Seksen Sekizinci Bāb: Düşde Dilencilik, Gedālıḳ *Eylese Anı Beyān İder* 103b
Seksen Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Yazıcılıḳ ve Gemicilik *Eylese Anı Beyān İder* 104a
Ṭoḳsanıncı Bāb: Düşde *Kendüyi* Naḳḳaşlıḳ Eyler Görse Anı 104a
Ṭoḳsan Birinci Bāb: Düşde Yaġ Ṣatıcılıḳ Eylese 104b
Ṭoḳsan İkinci Bāb: Düşde Ṭavul ve Borı Çalsa 104b
Ṭoḳsan Üçinci Bāb: Düşde Rebāb, Tanbūr, Çaġana, Çeng *ve Şāhrūz* Çalsa 105a
Ṭoḳsan Dördünci Bāb: Düşde Oġurlıḳ Eylese *Anı Beyān İder* 105a
Ṭoḳsan Beşinci Bāb: Düşde Kendüyi Saḳalıḳda Görse 105b
Ṭoḳsan Altıncı Bāb: Düşde Perde-dārlıḳ *ve* Ḳapucılıḳ Eylese 105b
Ṭoḳsan Yidinci Bāb: Düşde Kendüyi Yaşıl Ṣatıcılıḳ *Eyler Görse* 106a
Ṭoḳsan Sekizinci Bāb: Düşde Ḥelva Ṣatıcılıḳ *Eyler Görse* 106a
Ṭoḳsan Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde İncü Ṣatıcılıḳ Eyler Görse 106b
Yüzünci Bāb: Düşde Bezzāzlıḳ ve Baḳḳāllıḳ Eylese 106b
Yüz Birinci Bāb: Düşde İp Avadanlıġı ve Yimiş Ṣatsa 106b
Yüz İkinci Bāb: Düşde Arpa *ve* Buġday *ve* Daru ve Birinc *ve Un Görse Anı Beyān İder* 107a
Yüz Üçinci Bāb: Düşde Eski Ṣatıcılıḳ *ve* Ḳul, Ḳaravaş *Ṣatsa* 107b
Yüz Dördünci Bāb: Düşde Muḫtelif Ṭonlar Görse *ve Buryācılıḳ Ḳılsa* 107b
Yüz Beşinci Bāb: Düşde Nevḥa ve Zārılıḳ Ḳılsa Anı *Beyān İder* 108a
Yüz Altıncı Bāb: Düşde Ṣaṭranc *Oynasa Anı Beyān İder* 108a
Yüz Yidinci Bāb: Düşde Nerd ve Ḳoz *ve Kaʿb Yaʿni* Kös Oynasa Anı 108b
Yüz Sekizinci Bāb: Düşde Ḳur'ān Oḳusa 108b
Yüz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Tevrīt ve İncil Oḳısa Anı 109b
Yüz Onıncı Bāb: Düşde Nāme Oḳusa Anı Bildürür 109b
Yüz On Birinci Bāb: Düşde Peyġamberlerüñ Yāranların *Görse ʿAleyhimü's-selām* 110a

Yüz On İkinci Bāb: Düşde Ḥasanı ve Ḥüseyni Görse 111a
Yüz On Üçünci Bāb: Düşde Peyġamber Yāranların *Görse* 111b
Yüz On Dördünci Bāb: Düşde Evliyā ve ʿUlemā ve Zühhād *Görse* 111b
Yüz On Beşinci Bāb: Düşde Resūlüñ Endāmın *Görse* 112a
Yüz On Altıncı Bāb: Düşde Ferişteler Görse *ve ʿArş Götüren Ferişteler Görse* 112b
Yüz On Yidinci Bāb: Düşde Cebrā'il, Mikā'il ʿAleyhimā's-selām 113a
Yüz On Sekizinci Bāb: Düşde İsrāfîl, ʿAzrā'il ʿAleyhimā's-selām *Görse* 113b
Yüz On Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde *Bir Kişi* Cennet *Görse* 114a
Yüz Yigirminci Bāb: Düşde Ṭamuyı Görse Anı 114a
Yüz Yigirmi Birinci Bāb: Düşde İblīs Görse Anı 114b
Yüz Yigirmi İkinci Bāb: Düşde Perī Görse Anı Bildürür 115a
Yüz Yigirmi Üçinci Bāb: Düşde Yidi Ḳat Gök, Yidi Ḳat Yir *Görse* 115b
Yüz Yigirmi Dördünci Bāb: Düşde ʿArşı Kürsī Görse 116a
Yüz Yigirmi Beşinci Bāb: Düşde Levḥ-i Maḥfūẓı Görse 116b
Yüz Yigirmi Altıncı Bāb: Düşde Beyte'l-maʿmūrı Görse 117a
Yüz Yigirmi Yedinci Bāb: Düşde Güneş Görse Anı 117b
Yüz Yigirmi Sekizinci Bāb: Düşde Ay Görse 118a
Yüz Yigirmi Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Saġışlaruñ *ve* Ḥisāblaruñ Te'vīlin *Eydür* 119b
Yüz Otuzıncı Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlar Geyse Anı Bildürür 122a
Yüz Otuz Birinci Bāb: Düşde Ulular *ve Begler ve* ʿAzīzler Ṭonın Görse 122a
Yüz Otuz İkinci Bāb: Düşde Cühūdlar *ve* Tersālar Ṭonın Görse 122b
Yüz Otuz Üçinci Bāb: Düşde Yılduzlar, Zuhāl, Müşterī, Merrīḥ 122b
Yüz Otuz Dördünci Bāb: Düşde Beş Seyyārāt kim Anduġ-ıdı 123b
Yüz Otuz Beşinci Bāb: Düşde ʿAmme Ilduzların Görmek 123b
Yüz Otuz Altıncı Bāb: Düşde Yılduzlaruñ On İki Burcın *Görse* 124a
Yüz Otuz Yedinci Bāb: Düşde Ḳıyāmet Görse 125a
Yüz Otuz Sekizinci Bāb: Düşde Ḳur'ān Oḳısa *ve* Ḳışa Şūreler *Oḳusa* 125a

Yüz Otuz Ṭoḳuzuncı Bāb: Düşde ʿĀlimler *ve* Zāhidler Ṭonın Görse 126b
Yüz Ḳırḳıncı Bāb: Düşde Ebrişīm Ṭonlar Görse 127a
Yüz Ḳırḳ Birinci Bāb: Düşde Yufḳa, Yeñi *ve* İnce Ṭonlar Görse 127b
Yüz Ḳırḳ İkinci Bāb: Düşde Kirlü, Riglü *ve* Çirklü Ṭonlar *Görse* 128a
Yüz Ḳırḳ Üçinci Bāb: Düşde Dürlü Dürlü Bulutlar Görse 128b
Yüz Ḳırḳ Dördünci Bāb: *Düşde* Bulut Ḳarañulıġın Görse 129a
Yüz Ḳırḳ Beşinci Bāb: Düşde *Göreler* Anuñ Żıddı Vāḳiʿ Ola *Yaʿni ʿAḳsi* 129b
Yüz Ḳırḳ Altıncı Bāb: Düşde Ölüyi *Diri* Görse 130a
Yüz Ḳırḳ Yedinci Bāb: Düşde Ölünüñ Ḥālından Āgāh *Olmaġı Beyān İder* 130b
Yüz Ḳırḳ Sekizinci Bāb: Düşde Ölü Diriye Nesne Verse 131a
Yüz Ḳırḳ Ṭoḳuzuncı Bāb: Düşde Ölüleri Vefāt İtmiş *Görse* 131a
Yüz Ellinci Bāb: Düşde Ölü Endāmlarından Añılsa 131b
Yüz Elli Birinci Bāb: Düşde Ölüyi Ṣayru Görse 132a
Yüz Elli İkinci Bāb: Düşde Ölüyi Bir *Kez* daḫı Ölmiş Görse 132b
Yüz Elli Üçünci Bāb: Düşde ʿĀm Ḫalāyıḳuñ Ölüsin *Görmek ve Anlaruñ* 133a
Yüz Elli Dördünci Bāb: Düşde Kendüyi Ölü Görse 133b
Yüz Elli Beşinci Bāb: Düşde *Oduñ Her* Envāʿın *Ẕikr İder* 134a
Yüz Elli Altıncı Bāb: Düşde Āteş Görse Nesne Göyündürür 135a
Yüz Elli Yedinci Bāb: Düşde Yanmış Od Görse Anı Bildürür 135b
Yüz Elli Sekizinci Bāb: Düşde Ot Yise Anı Bildürür 136a
Yüz Elli Ṭoḳuzuncı Bāb: Düşde Biryāncılıḳ Eylese 136b
Yüz Altmışıncı Bāb: Düşde Od *ve* Tennūr *ve* Çömlek *ve* Saçayaḳ *Görse* 137a
Yüz Altmış Birinci Bāb: Düşde Yanmış Od Görse Anı Bildürür 137b
Yüz Altmış İkinci Bāb: Düşde Ḳandīl Görse Anı 137b
Yüz Altmış Üçünci Bāb: Düşde Çıraġ Görse Anı 138a
Yüz Altmış Dördünci Bāb: Düşde Şemʿ Görse Anı 138a
Yüz Altmış Beşinci Bāb: Düşde Gök Gürlemesin ve Yıldırım *Görse* 138b

Yüz Altmış Altıncı Bāb: Düşde Oduñ Rūşanlıġın Görse 139a
Yüz Altmış Yedinci Bāb: Düşde Oda Secde Eylese 139b
Yüz Altmış Sekizinci Bāb: Düşde Aḳarşular Durur Ṣular 139b
Yüz Altmış Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Ṣu *Görse Anuñ* Aṣlın Bildürür 140a
Yüz Yetmişinci Bāb: Düşde Deñiz Görse *ve* Ṣu İçse 140a
Yüz Yetmiş Birinci Bāb: Düşde Deñizden Av Avlasa 141a
Yüz Yetmiş İkinci Bāb: Düşde Deñizde Gemiler Görse 141b
Yüz Yetmiş Üçinci Bāb: Düşde Gemi Ġarḳ Olsa 141b
Yüz Yetmiş Dördünci Bāb: Düşde Zevraḳ Görse 142a
Yüz Yetmiş Beşinci Bāb: Düşde Deñizi Selāmet Geçse 142a
Yüz Yetmiş Altıncı Bāb: Düşde Irmaḳ ve Uvaḳ Deñizler Görse 142b
Yüz Yetmiş Yedinci Bāb: Düşde Ṣuda Yüzse 142b
Yüz Yetmiş Sekizinci Bāb: Düşde Irmaḳ ve Çay Görse 143a
Yüz Yetmiş Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Bıñar Aṣlın Görse 143b
Yüz Sekseninci Bāb: Düşde Gölcükden Ṣu İçse 143b
Yüz Seksen Birinci Bāb: Düşde Ḥavż Görmek Bildürür 144a
Yüz Seksen İkinci Bāb: Düşde Ḳuyu ve Çeşme Görse 144b
Yüz Seksen Üçinci Bāb: Düşde Çeşme Görse 145b
Yüz Seksen Dördünci Bāb Yaġmur Görse Düşinde A171a
Yüz Seksen Beşinci Bāb: Gökden Yaġmurdan Ġayrı Nesne Görse A172a
Yüz Seksen Altıncı Bāb: Ādem Üstine Yaġmur Yaġsa A173a
Yüz Seksen Dördinci Bāb: Düşde Maġrib ve Maşrıḳ 145b
Yüz Seksen Beşinci Bāb: Düşde Yay ve Ḳış Görse 146a
Yüz Seksen Altıncı Bāb: Düşde Āvāzeler İşitmek Bildürür 147a
Yüz Seksen Yedinci Bāb: Düşde Petnūs ve Ügü Āvāzın 147b
Yüz Seksen Sekizinci Bāb: Düşde Ra'd ve Yel Āvāzın İşitse *ve daḫı Ne-kim Buña Beñzer Var-ısa* 148a
Yüz Seksen Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Çalġular *Āvāzı ve* Irlamaḳ, Ṭanbūra *ve Çaġana Ne-kim Beñzer* 148b
Yüz Ṭoḳsanıncı Bāb: Düşde Her Cinsden Ādemīler Āvāzın *İşitse* 149a

Yüz Ṭoḳsan Birinci Bāb: Düşde Namāzlar Ḳılsa Anı 149b
Yüz Ṭoḳsan İkinci Bāb: Düşde Şehirler Görse 150a
Yüz Ṭoḳsan Üçinci Bāb: Düşde Peyġamber Yāranların Görse 150a
Yüz Ṭoḳsan Dördünci Bāb: Düşde Şehirler Görse *Kendü Şehrinden Eyü Yavuz Olsa* 150b
Yüz Ṭoḳsan Beşinci Bāb: Düşde Şehirler Görmegi Bildürür 151b
Yüz Ṭoḳsan Altıncı Bāb: Düşde *Sulṭān Görse ve* Sulṭāna Taʿalluḳ Olanları *Görse* 152a
Yüz Ṭoḳsan Yedinci Bāb: Düşde Āteş-ḫāneler Görse 153a
Yüz Ṭoḳsan Sekizinci Bāb: Düşde Ādemüñ Cānın Görse 153b
Yüz Ṭoḳsan Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde ʿAḳıl Görse 154a
İki Yüzinci Bāb: Düşde Altun, Gümiş Aḳça Görse 154a
İki Yüz Birinci Bāb: Düşde Elinde Altun Görse 154b
İki Yüz İkinci Bāb: Düşde Altun, Gümiş Görse 154b
İki Yüz Üçinci Bāb: Düşde Kīse ya Hemyān Görse 155a
İki Yüz Dördünci Bāb: Düşde Pul Bulsa, Görse 155b
İki Yüz Beşinci Bāb: Düşde Gevherler Görse 155b
İki Yüz Altıncı Bāb: Düşde Laʿl Yāḳut Görse 156a
İki Yüz Yidinci Bāb: Düşde İncüler Olmaz Yirde Görse 156b
İki Yüz Sekizinci Bab: Düşde Yüzük Görse 156b
İki Yüz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Yüzük Bağışlasa, Bulsa 157a
İki Yüz Onıncı Bāb: Düşde Yimişler Görse 157b
İki Yüz On Birinci Bāb: Düşde Būstānlar Görse 158a
İki Yüz On İkinci Bāb: Düşde Baġ Görse 158b
İki Yüz On Üçinci Bāb: Düşde Ayva Görse 159a
İki Yüz On Dördünci Bāb: Düşde Alma Görse *Anı Beyān İder* 159b
İki Yüz On Beşinci Bāb: Düşde Şeftālü, Zerdālü *Görmegüñ Teʾvīlin Beyān* 160a
İki Yüz On Altıncı Bāb: Düşde Nar Görse 160b
İki Yüz On Yidinci Bāb: Düşde Ḳoz, Bādām *ve* Fınduḳ *Görse* 161a

İki Yüz On Sekizinci Bāb: Düşde Ḫurma Görse 161b
İki Yüz On Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Ḳavun *ve* Ḫıyar *Görse* Çin Ḫıyarı 162a
İki Yüz Yigirminci Bāb: Düşde Turunç *ve Nārinç* Görse 162b
İki Yüz Yigirmi Birinci Bāb: Düşde Üzüm Sıḳmaḳ Görse 163a
İki Yüz Yigirmi İkinci Bāb: Düşde Ḳuru Üzüm, Bal *ve* Bastırma 163b
İki Yüz Yigirmi Üçinci Bāb: Düşde Yaşıllıḳlar *Görse* Turp, *Keşer, Kerfes* 163b
İki Yüz Yigirmi Dördinci Bāb: Düşde Noḫud, Mercümek, Baḳlā *Görse* 164b
İki Yüz Yigirmi Beşinci Bāb: *Düşde* Güller, Fesligen, Yāsemin *Görse* 165a
İki Yüz Yigirmi Altıncı Bāb: Düşde Ekin Görse *ve Hem* Yaşıllıḳ *Görse* 165b
İki Yüz Yigirmi Yidinci Bāb: Düşde İrişmiş Ekin Görse 167a
İki Yüz Yigirmi Sekizinci Bāb: Düşde Buġday, Un, Arpa, *Ṭaru Görse* 167a
İki Yüz Yigirmi Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde İrişmiş Ekin *Görse* 168a
İki Yüz Otuzıncı Bāb: Düşde Silāḥ Görse 168b
İki Yüz Otuz Birinci Bāb: Düşde Ḳılıç Görse 169a
İki Yüz Otuz İkinci Bāb: Düşde Altından, Baḳırdan, *Aġaçdan ya Birinçden veyā Ḳalaydan* Ḳılıç 169b
İki Yüz Otuz Üçinci Bāb: Düşde Yay Görse 170a
İki Yüz Otuz Dördünci Bāb: Düşde Oḳ Atmaḳ Görse 170b
İki Yüz Otuz Beşinci Bāb: Düşde Süñi Görse 171a
İki Yüz Otuz Altıncı Bāb: Düşde Zırh, Işıḳ *ve* Cevşen *Görse* 172a
İki Yüz Otuz Yidinci Bāb: Düşde Ḳamçı Görse 172b
İki Yüz Otuz Sekizinci Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlar Görse 173a
İki Yüz Otuz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Sulṭānlar *ve* Müdbirler *Ṭonın Görse* 174a
İki Yüz Ḳırḳıncı Bāb: Düşde Gömlek Görse 175a
İki Yüz Ḳırḳ Birinci Bāb: Düşde Şalvar, İç Ṭon *Görse* 175b
İki Yüz Ḳırḳ İkinci Bāb: Düşde Dülbend *ve* Ṭaylasan *ve Ridā ve Dürlü Ṭonlar ve Kürkler Görse* 176a
İki Yüz Ḳırḳ Üçünci Bāb: Düşde Taḳye ve Üsküf *Görse* 177a

İki Yüz Ḳırḳ Dördünci Bāb: Düşde Taḳye Ḥükminüñ *Te'vīlidür* 177b
İki Yüz Ḳırḳ Beşinci Bāb: Düşde Cevreb Görse 178a
İki Yüz Ḳırḳ Altıncı Bāb: Düşde Ḳalem Görse 178a
İki Yüz Ḳırḳ Yedinci Bāb: Düşde Ḳalem-dān ve Divit *Görse* 179a
İki Yüz Ḳırḳ Sekizinci Bāb: Düşde Öksürmek ve Aḳsırmaḳ *Görse* 179b
İki Yüz Ḳırḳ Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Inçḳursa 180a
İki Yüz Ellinci Bāb: Düşde Ṣūretin Ġayrı Ḥālda *Görse* 180b
İki Yüz Elli Birinci Bāb: Düşde Segirse ve Uçsa 181a
İki Yüz Elli İkinci Bāb: Düşde Baḫşiş *ve* ʿAṭā Görse 182b
İki Yüz Elli Üçünci Bāb: Düşde Ḥadeṯ *İrmiş ve* Cünūb Olmış *Görse* 183a
İki Yüz Elli Dördünci Bāb: Düşde Yola Gitmegi Bildürür 183b
İki Yüz Elli Beşinci Bāb: Düşde Kendüyi Aḳsaḳ *Görse* 184b
İki Yüz Elli Altıncı Bāb: Düşde Menāre Görse 185b
İki Yüz Elli Yedinci Bāb: Düşde Kaʿbeyi Görse 186b
İki Yüz Elli Sekizinci Bāb: Düşde Suʾāller kim Muʿabbire *Ṣoralar ve Anuñ daḫı Cevābı* 187a
İki Yüz Elli Ṭoḳuzuncı Bāb: Düşde Ṣūfiler Ehlin Görse *Anı Beyān İder* 191b
İki Yüz Altmışıncı Bāb: Düşde Seccāde ve Muraḳḳaʿ *Görse* 193a
İki Yüz Altmış Birinci Bāb: Düşde Kendüyi Ādemīler Ortasında *Görse* 193b
İki Yüz Altmış İkinci Bāb: Düşde Dervişler Evin Görse[1] 194b
İki Yüz Altmış Üçinci Bāb: Düşde Kaʿbe, Ḥarameyn, Medīne 196a
İki Yüz Altmış Dördünci Bāb: Düşde Gevherler Görse 196b

1 A nüshası bu babdan sonra eksiktir.

İNCELEME

A nüshası ile H nüshası arasındaki muhteva farklılıklarını "*Eserin muhtevası*" başlıklı bölümde belirttik. Bu bölümde *Kitâbü't-Ta'bîr*'in diline ve iki nüsha arasındaki bazı imlâ ve dil farklılıklarına değineceğiz.

I. İmlâ Özellikleri

Standart bir imlâya sahip olmayan Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait diğer eserlerde olduğu gibi incelediğimiz eserde de farklı yazım şekilleri görülür. Eserimizde aynı ekin farklı yazımına örnek olarak, Türkiye Türkçesine *başını* şeklinde aktaracağımız kelimenin aynı sayfada üç satırda üç farklı şekilde yazıldığı şu örnekler ilgi çekicidir:

 57a/10; 57a/11; 57a/12.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi yükleme hali ekinin 3. şahıs iyelik ekinden sonra geldiği örneklerden ikisinde iyelik eki hareke ile gösterilmiş, birinde harf ile gösterilmiştir. Yükleme hali eki ikisinde dönemin birçok eserinde olduğu gibi /*-n*/ ile gösterilirken bir diğerinde ise iyelik eki hareke ile gösterilmiş ve yükleme hali eki *zamir n*'sinden sonra -(*n*)*I* şeklinde yazılmıştır.

Eski Anadolu Türkçesi döneminde Arap-Fars imlâsı ve Uygur imlâsı olmak üzere hakim iki gelenek vardır.[1] Eserimizde iki nüshada da Arap-Fars imlâsı özellikleri mevcut olmakla beraber H nüshası imlâ bakımından Arap-Fars imlâsına daha yakındır. İmlâ özellikleri bölümünde görüleceği gibi iki nüshada da Arap-Fars imlası özellikleri örnekleri görülür. Ancak A nüshasında Uygur imlâsı; H nüshasında da Arap-Fars imlâsı özellikleri daha fazla görülür.

Nüshalarda yer alan imlâ özelliklerine geçmeden önce nüshalarda kullanılan sesler hakkında bazı bilgiler vermek istiyoruz:

A. Ünlülerin Yazılışı

Nüshaların ikisi de harekelidir. Dolayısıyla, metinde sesler için kullanılan harf ve harekelere sadık kaldık. Metnimizde Arapça ve Farsça kelimelerin

1 Mecdut Mansuroğlu, "Eski Osmanlıca", **Tarihî Türk Şiveleri**, haz., Mehmet Akalın (Ankara:Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları 1988), 247-276.

yazımlarında aslî imlâlarına genellikle sadık kalınmıştır. Farsça kelimelerde "*vav-ı ma'dûle*"nin yazılıp yazılmaması; "*hâ-yi resmiye*"nin harekelenmesi gibi imlâ farklılıklarını "İmlâ Özellikleri" bölümünde belirttik. Türkçe kelimelerdeki ünlülerin yazılışlarında metinde bir standart olmadığı gibi iki nüsha arasında da farklılıklar mevcuttur. Aynı sayfada hatta aynı satırda bir ünlünün iki farklı yazılışına rastlamak mümkündür. *ne* A21b/11; *ne* A21b/11.

Ünlülerin yazılarak gösterilmesi yönünde A nüshası, hareke ile gösterilmesi bakımından ise H nüshası daha ileridedir.

1. Kelime Başında /*a*/ Ünlüsü

İki nüshada da kelime başında /*a*/ ünlüsünün yazımında benzerlik söz konusudur. Yabancı asıllı kelimelerde uzun ünlüler için genellikle *medli elif* (آ) kullanılmıştır. Ancak bunda da standart dışı kullanımlara rastlanmıştır. Mesela *ādem* ve bunun türevi *ādemī* kelimelerinin uzun ünlülerinde standart bir kullanım söz konusu değildir. Metnimizde *ādem* kelimesi ekleriyle birlikte 161 yerde geçmiştir. Bunlardan 123'ü *medli elif* ile, 38'i *üstünlü elif* (أ) ile yazılmıştır. Bu kelimenin Türkiye Türkçesinde *adam* şekline döndüğü malumdur. Dönem Türkçesinin ağızlarında bu ses olayının gerçekleşmesi kuvvetle muhtemeldir. Ancak metnimizde karşılaştığımız bu yazılış, bu ses olayının yazıya aksetmesi midir yoksa bir istinsah meselesi midir açık değildir. Bu kelimeden türemiş *ādemī* kelimesi *ādemī* 43b/4 ile peygamber ismi olan *Ādem* kelimesinin yazılışında da *Ādemün* H76b/3 *medli elif* yerine *üstünlü elif* kullanılması bu durumun imlâ meselesi olarak değil de istinsah ~ müstensih meselesi olduğu şeklinde kanaat sahibi olmamıza sebep oldu. Bundan dolayı hepsini *ādem* şeklinde yazıya geçirdik. Ancak bu durumda ünlü kısalması ihtimalini de tamamen göz ardı etmenin doğru olmadığını düşünüyoruz.

Metnimizde *ādem* kelimesinden nispet *i*'si ile türetilmiş *ādemī* kelimesinin nispet *i*'sinin imlâsında da farklılığa tanık olduk. Eserde 68 yerde geçen bu kelime 40 yerde *ādemī* şeklinde nispet *i*'sini karşılayan *ya* (ي) harfi ile *ādemī* 50b/11; 28 yerde ise *ya* (ي) yerine, esre harekesi kullanmak suretiyle *ādemisine* 171b/12 şeklinde yazılmıştır. Bu durumu farklı

değerlendirdik, ünlü kısalması şeklinde yorumladık ve kelimelerin okunuşunu ve yazılışını *ādemī* ve *ādemi* şeklinde gösterdik. Her ikisinin de *ādeme* mensup *insan*, *âdemoğlu* anlamında aynı kelime olduğunu ancak söylenişinde ve imlâsında bir ünlü kısalması olayı olduğunu belirtmek istedik. Harf yerine hareke kullanılan kelimelerin tamamının kendisinden sonra ek alan kelimeler olduğunu da belirtmek gerekir. Farsça kelimelerin uzun ünlülerinin işaretlenmesi hususunda da maalesef eserimizde standart yazılış yoktur. Bazen *medli elif* (آ) bazen de *elif* (ا) kullanılmıştır:

 āvāz 32b/11; *āvāz* 4b/12.

Türkçe kelimelerin, özellikle isim cinsinden olanların başında birkaç istisna dışında daima *medli elif* (آ) kullanılmıştır. Ancak bunda da bir istikrarlı yazım söz konusu değildir. Yani aynı kelimenin yazılışında bazen medli *elif* (آ), bazen *üstünlü elif* (ا) kullanılmıştır. Bu durum hem H hem de A nüshası için aynıdır:

 açuḳ A121b/1; *açuḳ* A189b/13; *az+a* A21b/11; *az* 59b/7.

Fiillerin başındaki /*a*/ ünlüsü için genellikle *üstünlü elif* (ا); bazen de *medli elif* (آ) kullanılmıştır:

 alasın 2b/12; *açıla* A118a/13.

Metnimizde *ol* zamirinin genitif ve akkuzatif eki almış bazı örneklerinde *medli elif* (آ) kullanıldığı görülmüştür:

 anuñ H88b/8; *anuñ* A5a/10; *anı* A117a/7.

2. Kelime İçinde /*a*/ Ünlüsü

Metnimizde kelime içinde /*a*/ ünlüsü için Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde genellikle *üstünlü elif* (ا), bazı kelimelerde ise bir kısmında klişeleşmiş olarak *medli elif* (آ) kullanılmıştır:

 ṭahāret 12a/8; *Ḳur'ān* 106a/8; *bahādur* A84a/7.

Türkçe kelimelerin içinde /*a*/ ünlüsü için *medli elif* (آ), *üstünlü elif* (ا), *hâ-yi resmiye* (ه) ve ünsüz üzerinde üstün işareti kullanılmıştır. Ancak

bunların imlâsında bir standart yoktur. Metnimizde aynı kelimenin farklı şekillerde yazıldığı görülmüştür:

 alasın 2b/12; *ortasında* 8a/9; *oyanuḳluḳda* 12a/6; *savaş* 97b/5; *savaş* 155b/7; *aġaçlar* A196b/8.

Kelime içinde *medli elif*in (آ) bazı eklerin ünlüleri için kullanılması dikkat çekicidir. Bu durum med işaretinin uzatma işareti olarak değil /*a*/ sesini belirtmek üzere kullanıldığı düşüncesini pekiştirmektedir. Aşağıda görüldüğü gibi kelime sonunda /*a*/ ünlüsü için *hâ-yi resmiye* (ه) üzerinde med işaretinin kullanılması bu görüşü kuvvetlendirmektedir:

 ṣaḳlayasın 11b/7; *olmadı* 28b/9.

3. Kelime Sonunda /*a*/ Ünlüsü

Metnimizde kelime sonunda /*a*/ ünlüsünü karşılamak için *üstünlü elif* (ا), *medli elif* (آ), *hâ-yi resmiye* (ه), *medli hâ-yi resmiye* (ه̃) ve ünsüzler üzerinde üstün harekesi kullanılmıştır. Şahıs ve işaret zamirlerinin yaklaşma hali çekimleri için genellikle *üstünlü elif* (ا) bazen de *hâ-yi resmiye* (ه) kullanılmıştır:

 saña 3a/9; *ṣatsa* 107a/4; *saḳlaya* A/9b/1; *saḳlaya* A10a/3; buña A175a/12; buña A229b/13.

4. Kelime Başında /*e*/ Ünlüsü

Metnimizde kelime başında /*e*/ ünlüsü için *üstünlü elif* (ا) kullanılmıştır:

 eylük 46b/2; *eşek* A193a/8.

5. Kelime İçinde /*e*/ Ünlüsü

Kelime içinde /*e*/ ünlüsü genellikle üstün harekesi; az olarak da *üstünlü elif* (ا) ve *hâ-yi resmiye* (ه) ile karşılanmıştır:

 sen 4a/12; *eveden* 10a/1; *ensesinden* 98a/8; seksen A129a/1.

6. Kelime Sonunda /*e*/ Ünlüsü

Kelime sonunda /*e*/ ünlüsü için H nüshasında *hâ-yi resmiye* (ه); A nüshasında ise *üstünlü elif* (ا), *medli elif* (آ), *hâ-yi resmiye* (ه), medli *hâ-yi resmiye* (ه̃) kullanılmıştır. A nüshasında farklı müstensih tarafından yazıldığını düşündüğümüz bazı sayfalarda kelime sonunda bilhassa ek ünlülerinin *üstünlü elif* (ا) ile yazılması bu nüshada Uygur imlâsı tesirinin H nüshasına göre daha fazla olduğunu göstermektedir:

 öyle 48b/5; *bil-e* A10a/13; düşmeye A10a/13; *çerile* A21b/8; elinde A215b/4; *görse* A229b/12.

7. Kelime Başında /*ı*/, /*i*/ Ünlüsü

Kelime başında /*ı*/, /*i*/ ünlüsü için *elif* (اِ) ve (ايِ) kullanılmıştır. Kelime sonunda yaygın olarak kullanılan med işareti az da olsa kelime başındaki /*i*/ ünlüsünü karşılayan (ي) harfi altında da kullanılmıştır. İsimlerde çoklukla *elif* (اِ) kullanılırken fiillerde (ايِ) kullanılması dikkat çekicidir:

 iplik 14a/6; *içinde* 75b/6; *ılḳı* 168a/12; *irişmiş* A106a/10; *ınçḳırıḳ* A231b/10.

8. Kelime İçinde /*ı*/, /*i*/ Ünlüsü

Kelime içinde /*ı*/, /*i*/ ünlüsü için iki nüshada da çoklukla esre, bazen de (ي) harfi kullanılmıştır.

Kelime içinde /*ı*/, /*i*/ ünlüsünün (ي) harfi ile gösterilmesi hususunda H nüshası A nüshasına göre daha ileridedir:

 didüm 16a/13; *ḳızıl* 156a/1; *ḫāṣlarıdur* 192a/7; *didüm* A87a/4; *diline* A99a/8.

Kelime içinde /*i*/ ünlüsü için dikkat çekici bir durum da tenvin işaretinin kullanılmasıdır. 3. tekil şahıs iyelik ekinden sonra gelen akkuzatif eki *-n* ve ondan önce gelen iyelik eki *-(s)İ* için bazı örneklerde tenvin işareti kullanılmıştır:

 ehl-i beytin ḳavmın 24b/5: *ehl-i beytin* A21b/3.

Kelime içinde /*ı*/, /*i*/ ünlüsü için bazen (ي) harfi olmaksızın da med işareti kullanılmıştır:

 ıssılıġı 117b/5.

9. Kelime Sonunda /ı/, /i/ Ünlüsü

Kelime sonunda /ı/, /i/ ünlüsü H nüshasında genellikle (ي) harfi ile gösterilmiştir. A nüshası daha önce belirttiğimiz gibi birden fazla hatla istinsah edilmiştir. Bu hatlardan birinde /ı/, /i/ ünlüsü genellikle esre ile gösterilmiştir. Sonda /ı/, /i/ ünlüsü için dikkat çekici bir durum da medli (ي) kullanılmasıdır. Bu durum H nüshasında ileri bir şekildedir. Bu da H nüshasının imlâ özelliği bakımından Arap-Fars imlâsına yakın olması ile açıklanabilir:

 acı 22a/12; *dahı* 22a/12; *ivici* 91a/13; *çıḳdı* A14b/2; *kendüsi* A47a/6; *gibi* A115b/11.

10. Kelime Başında /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlüleri

Metnimizde kelime başında /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri için (او) ve ötre kullanılmıştır. Kelime başında ve ilk hecedeki ünlülerin darlık ve genişliklerini Anadolu ağızlarındaki durumlarına göre belirledik. Yani İstanbul ağzında *güvercin*, *yürü-*, *yuḳarı* şeklinde okunan bazı kelimeleri *gögercin, yörü-, yokaru* şeklinde okuduk.

 üç 7a/2, *uçmaġı* 45b/7; *öküze* 83b/9; *orta* 88a/5; *öşek* 93a/9; *oynasa* 108a/12; üzerine A15a/2; *ulu* A135a/13.

11. Kelime İçinde /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlüleri

 oḳudum 24b/1; uyluġın 76a/7; *süglün* 85b/13; *küççük* 88a/6; *göre* 107b/13; *şöyle* 108a/12.

12. Kelime Sonunda /u/, /ü/ Ünlüleri

Kelime sonunda /u/, /ü/ ünlüleri metnimizde *vav* (و); *vav elif* (وا) ve az olarak da ötre ile gösterilmiştir. /u/, /ü/ ünlülerinün ötre ile gösterilmesi A nüshasında belirli bazı kelimelerde örneklenmiştir:

 ḳorḳu 74a/3; gizlü 98a/12; *sözlü* A133b/10; *ṭoġru* A156b/13; *divü* A189b/11; *diyü* A180b/13.

B. Ünsüzlerin Yazılışı

Eserimizde ünsüz sesler için Osmanlı Türk alfabesinde yer alan [ب، پ، ت، ث، ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ل، م، ن، و، ه، لا، ي]

30 harf kullanılmıştır. Metnimizde görülen ünsüz sesler için bu harfler Eski Anadolu Türkçesi dönemi genel imlâsı çerçevesinde kullanılmıştır. Türkçe, Arapça ve Farsça bazı kelimelerde aynı sesleri karşılayan farklı harflerin nöbetleşmelerini "*İmlâ Özellikleri*" başlığı altında gösterdik.

C. İmlâ Farklılıkları

Kitâbü't-Taʿbîr'in bilinen iki nüshası da harekelidir. Hekimoğlu nüshası çok düzgün bir nesih hattıyla yazılmıştır. Atatürk Kitaplığı nüshası da harekeli nesihle yazılmıştır. Ancak Atatürk Kitaplığı nüshası en az iki farklı hat ile yazılmıştır.

Metinde göze çarpan imlâ farklılıklarını şöyle sıralayabiliriz:

1. /*u*/, /*ü*/ Seslerini Karşılayan *vav*'dan Sonra *elif* Kullanılması

Metinde bazı kelimelerde *vav* harfinden sonra okunmayan bir *elif* kullanılmıştır. İki nüshada da örneklerine yaygın olarak rastladığımız *vav*'dan sonra *elif* kullanılması Arap-Fars imlâsı geleneğine aittir. Arapçada 2. ve 3. çokluk şahıs emir çekiminde *nun* harfinin düşmesiyle *vav*dan sonra ortaya bir *elif* çıkar. Arapçada uzunluk işareti olan bu *elif*in Türkçe kelimelerde uzunluk alameti olduklarına dair bir izlenim edinmedik.

Aşağıda bazı örnekleri verilen böyle kelimelerin imlâsı standart değildir, *elif*siz yazım daha yaygındır:

 buḳağu 71a/13; *ötürü* 71b/4; *neseblü* 90b/13.

2. Hemzenin Farklı Kullanılması

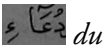
Esreli hemze metinde genellikle /*e*/ okunan '*he*' harfinden sonra, döneme ait pek çok eserde olduğu gibi yükleme hali eki olarak kullanılmıştır:

 nesneyi 7a/2; *ṣadaḳayı* A13a/10.

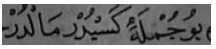
Esreli hemze'nin metinde bir örnekte fethalı *ra*'dan sonra yükleme hali eki olarak geldiği görülmüştür. Ancak metinde fethalı *ra* ile biten *ṭīre*'nin aslî şekli, *he*'li *ṭıyere*'dir:

 ṭīreyi 16b/11.

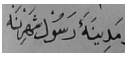
Diğer bir örnekte ise *hemze* ile biten ancak metindeki bütün örnekleri hemzesiz yazılan *duʿā* kelimesinde *esreli hemze,* /*a*/ sesinden sonra akkuzatif eki olarak kullanılmıştır:

 duʿāyı 15b/3.

Hemzenin akkuzatif eki olarak kullanılması pek çok EAT dönemi eserinde örneklenmiş bir durumdur. Ancak eserimizde biri A, diğeri H nüshasında olmak üzere rastladığımız iki örnekte hemzenin ünlü sesten sonra 3. şahıs iyelik eki olarak kullanılması ilgi çekici bir durumdur:

 bu ***cümle[s]i*** *kesbdür māldur* 75b/10.
ṭon arıdısa ***tevbe[s]i*** *ḥaḳīḳatda ḫāliṣdur* 94a/4.

A nüshasında rastladığımız bir örnekte ise *hemze* fetha ile yönelme hali eki olarak kullanılmıştır:

 medīneye *resūl şehrine* A180b/11.

3. Ünlü Sesler İçin Harf Yerine Hareke Kullanılması

Metnimizde Arap-Fars imlâ geleneğince özellikle H nüshasında Türkçe kelimelerde ünlüler çoklukla yazılmamış, hareke ile gösterilmiştir.

 gelmişdür 31a/2; *yarısı* A189b/7.

4. Tenvin Kullanılması

Metnimizde çoklukla 3. şahıs iyelik eki ile yükleme hali eki /*In*/ sesi için ve bir örnekte de ayrılma hali eki *-dan*ın /*an*/ sesleri için tenvin kullanılmıştır:

 ehl-i beytin ḳavmın 25b/5; *zekātın* 67b/5; *cāhdan* A120a/8.

5. Damak *n*'si ve Ön Damak *g*'si İçin (نك) , (ك) ve (ڭ) Harflerinin Kullanılması

Türk dilinin Arap alfabesi kullanılan dönemi için problemli konularından biri damak *n*'si ve ön damak *g*'sinin yazımıdır. Arapçada olmayan bu seslerin karşılıkları da Arap alfabesinde yoktur. Köktürk alfabesinde damak *n*'sinin karşılığı olan /ğ/ harfi yerine sonraları Uygur alfabesinde (Ω) ve Arap alfabesinde (نك) birleşik harfleri kullanılmıştır.[1] Eski Anadolu Türkçesi imlâsında bu seslerden damak /*n*/'si için *ng* (نك) ve *kef* (ك) harfleri

1 Saadet Çağatay, Türkçede ñ-ġ Sesine Dair, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı–Belleten 2, (1954): 15-30. Erişim: 30.03.2018, https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/ 34055/ 376853

bir müddet kullanılmıştır. Sonraları damak /*n*/'si ve ön damak /g/'sini /*k*/ sesinden ayırmak için *kef* (ك) harfi üzerine üç nokta koyarak (ڭ) yeni bir harf oluşturulmuştur. Metnimizde bu üç şekil de damak /*n*/'si karşılığı olarak kullanılmıştır. Bu harflerin kullanımı şu şekilde olmuştur:

Metinde *Tangrı* kelimesinde damak *n*'sini karşılamak üzere /ng/ (نك) kalıplaşmış olarak kullanılmıştır:

 tangrı 11a/13; *tangrı* A115a/6.

Ancak A nüshasında bazı örneklerde Tangrı kelimesinde damak *n*'si açılmış ve /*n*/ ve /*g*/ ünsüzleri birbirinden ayrılmıştır.

 tengiri 33a/2 (A29a/7); *tengiri* A10a/6.

Metinde *tangrı* kelimesi dışındaki kelimelerde *damak n*'si için (ك) kullanılmıştır:

 senüñ 15b/7; *göñül* A150b/13.

(ك) kullanımı Arap-Fars imlâ geleneğinin; (نك) kullanımı ise Uygur imlâ geleneğinin örneklerindendir.

A nüshasında damak *n*'si ve ön damak *g'si* için bazı kelimelerde (ڭ) harfi kullanılmıştır.

 saña A9b/6; *buña* A10b/9; *göge* A10b/12; *eger* A12b/12; *añduḳ* A46b/8; *āgāh* A83b/12.

6. Şeddenin Kullanılması

Metinde Arapça asıllı kelimelerde şedde genellikle kullanılmıştır. Bunlardan başka bazı Türkçe kelimelerde de şedde kullanıldığı görülür:

 aṣṣısından 6a/4; *issi* 17b/2.

Metinde *lam* harfi ile biten kelimelere /*l*/ ile başlayan ekler eklendiğinde ikinci /*l*/ yazılmış ancak bu /*l*/ üzerine şedde de konulmuştur:

 fāllaruñ 17a/3; *bellüdür* 17a/11.

Metinde *t* (ت) harfi ile biten kelimelere *dal* (د) harfi ile başlayan ek geldiğinde *dal* (د) harfinin üzerine şedde konulması ilgi çekicidir. Eski Anadolu Türkçesi imlâsının özelliklerinden biri de bazı eklerin eklenmesi esnasında görülen ünsüzlerin seda bakımından uyumsuzluğudur. Bu durum, aslında konuşma dilinde meydana gelmiş olup da yazı dilinin muhafazakârlığı sebebiyle yazıya aksetmeyen seda bakımından uyumun işareti olarak düşünülebilir:

 itdiler 13a/13; *eyitdi* 20b/6.

Metnimizde yukarıdaki örneklerde şedde ile ifade edilen ilerleyici benzeşmenin tamamlandığı ve harfle yazıldığı örneklere de rastlanması bu görüşü desteklemektedir. (Bk. 7.3. *Ünsüz-Ünsüz Uyumu)*

7. Hece Sonunda *he* (ه) Harfi Üzerinde Cezim İşareti

Metnimizde hece sonundaki *he* (ه) harfi üzerinde cezim işaretinin kullanılması iki türlüdür. Bunlardan biri imlâ ile ilgilidir. Diğeri ise müstensih ile ilgili olduğunu düşündüğümüz bir durumdur.

İmlâ ile ilgili olanı, metinde hece sonu *he* (ه) ile biten ancak Türkçede /*A*/ yani açık okunan bazı Farsça asıllı kelimelerin bazen cezimli yani sakin okunacak şekilde, bazen de fethalı olarak yazılmasıdır. Bu kelimelerin imlâsı metnimizde standart değildir. Metinde böyle kelimelerin açık ve kapalı okunacak şekilde ikili imlâsı vardır. Bu kelimelerin yazımında imlâya sadık kaldık, metinde nasıl yazılmışsa öyle okuduk ve *Dizin*'de bu kelimeleri imlâsına sadık kalarak gösterdik, diğer şekillere *krş*. ile gönderme yaptık.

 ferişteler 47a/12; *çihārşenbeh* A36a/6.

Müstensih ile ilgili olduğunu düşündüğümüz diğer durum ise birden fazla müstensih tarafından istinsah edildiği anlaşılan A nüshasında 43a-92b ve 155a-214b sayfaları arasında, fethalı ünsüzden sonra /*A*/ sesini karşılamak üzere kullanılan /*h*/ (ه) harfleri üzerinde cezim işaretinin kullanılmasıdır:

 eve gelse A74a/9; *aşaġa* A166b/1.

8. /c/ ~ /ç/ Nöbetleşmesi

Türkçede /c/ sesi Eski Türkçedeki /ç/ sesinden ortaya çıkmıştır.[1] EAT metinlerinde /ç/ sesinin (چ) harfi ile gösterilmesi yadırganacak bir hal değildir. Ancak metnimizde /c/ ve /ç/ seslerinin imlâsında *cim* (ج) ve *ç* (چ) harfinin kullanımında dikkat çekici bazı örnekler vardır.

Metnimizdeki genellikle Farsça, bazen de Arapça asıllı kelimelerde /c/ > /ç/ nöbetleşmesinin örnekleri azımsanmayacak kadar çoktur:

cāh 110a/9 > *çāh* 178a/4; *cevher* 2b/11 > *çevher* A2b/3; *cevr* 74a/7 > *çevir+de* A44b/9; *ciger* 75b/12 > *çiger* 65b/8; *cihān* 3a/12 > *çihānuñ* 41b/11; *cirāḥat* 58b/3 > *çirāḥat* 55a/10; *comard* 128b/13 > *çomard* 124b/5; *cumʿa* 38b/13 > *çumʿa* 38b/12; *cümle* 4a/1 > *çümle* A9a/6.

Metinde *ağaç* kelimesinin imlâsında diğer /ç/'li kelimelere göre farklılık gördük. Bu kelime, metinde türevleri ile birlikte 88 defa geçmiştir. Bunların sadece 7 tanesi *cim* (ج) ile, diğerleri ise *ç* (چ) ile yazılmıştır:

ağaç 41a/6; *ağaççılar* 174b/13 (ormancılar).

Bu 7 örnekten ikisinde de /ç/ (چ) iki ünlü arasında tonsuzluğunu korumuştur. Bu yüzden bu durumun aslında bir imlâ meselesinden ziyade istinsah meselesi olduğunu düşündük ve metni kurarken yazı çeviriminde bu kelimelerdeki bahsedilen harfi, olması gereken şekilleri ile karşıladık. Ancak bu durumdan bahsetmek gerektiğini de düşündüğümüzden burada bu bilgiye yer verdik:

 ağacında A207b/7; *ağacından* A207b/7.

Bazı Türkçe kelimelerde de /ç/ ~ /c/ nöbetleşmesine rastlanmıştır:

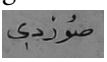
 biçiginde 74b/10 ~ *biciginden* A66b/3; *koçalar* A21b/7 ~ *koca* 83b/2; *saçayaġuñ* A154b/13 ~ *sacayaġuñ* 137a/6; *uçuzluk* A42b/7 ~ *ucuzluḳ* 46b/3.

Aşağıdaki az sayıda örnekte dönemin ses özelliklerine aykırı olarak *+çI* yapım eki, sedalı ünsüzden sonra sedalı /c/ sesi ile gelmiştir. Bu durumun döneme ait alfabe ile ilgili olarak /ç/ sesi için /c/ harfinin kullanılması ile

1 Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi (İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım Yayınları 2013): 60.

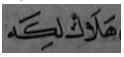
alakalı olabileceği gibi, ünsüz benzeşmesi sonucu tonlulaşma hadisesi örnekleri olabileceği de düşünülebilir. Bu örneklerin metnimizde kaçar adet kullanıldıkları parantez içerisinde belirtilmiştir:
 elcidür 90a/4 (3) ~ *elçi* 94a/7 (12), *ilci* A163a/13 (1) ~ *ilçi* A88a/12 (6).

9. Türkçe Kelimelerde /*ı*/ ve /*i*/ Sesleri İçin Med İşaretinin Kullanılması

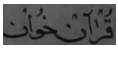
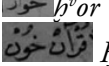
Metinde bazı Türkçe kelimelerde normal esre işareti ile harekelenmesi gereken Arapça *ya* (ي) harfinin yerine med işareti kullanılmıştır:
 ṣordı A16a/8.

Bazı örneklerde *ya* (ي) harfi olmaksızın da esre yerine aynı şekilde med işareti kullanılmıştır:
 ıssılıġı 117b/5.

10. Eklerin Kelimeden Ayrı Yazılması

Uygur imlâ geleneğince bazı kelimelerde ekler ayrı yazılmıştır:
 ṣevāblar 10b/6; *helāklige* 17b/13;

11. Labial *hı* Sesinin İmlâsı

Metinde *labial hı* sesi iki şekilde karşılanır. Bazen *hı* (خ) ve *vav-ı maʿdule* ile bazen de tek başına *hı* (خ) harfiyle karşılanır:
 ḫᵛor A83a/2 ~ ḫor 89a/9; *Ḳurʾān-ḫᵛon* A241b/7 ~ *Ḳurʾān-ḫon* 187b/2.

12. Bazı Türkçe ve Alıntı Kelimelerin Çoklu İmlâsı

Metinde Türkçe, Farsça ve Arapça asıllı bazı kelimelerin çoklu imlâsına rastlanmıştır. Alıntı kelimelerden bir kısmı metinde aslî ve değişmiş şekilleri ile yer alırken bazıları ise sadece değişmiş şekilleriyle kullanılmıştır. Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde karşılaşılan bu durum Türkçeleştirme hadisesidir. Türkçenin ses özelliklerine aykırı olan bazı kelimeler birtakım ses olayları ile Türkçenin ses yapısına uydurulmuşlardır. Aslında birer ses

olayı olan bu durumun imlâ ile de alakalı olması sebebiyle burada göstermeyi uygun gördük.

a. Türkçe Kelimelerde Ses Türemesi Yoluyla Çoklu İmlâ

tüy A226b/1 ~ *tülü* 84a/9; *yay* 102b/11 ~ *ya+sını* 170a/13 (A216a/6); *uzunraḳ* A242b/10 ~ *uzunuraḳ* 54b/2.

b. Arapça ve Farsça Kelimelerde *hemze* > /*y*/ Değişmesi ile Çoklu İmlâ

 dāyim 2a/11; *fā'ide* A51a/10 ~ *fāyide* 36a/1 ~ *fayda* 65b/12; *ḫamā'il* 156b/7 ~ *ḫamāyıl* 170a/1.

c. Farsça Kelimelerde Ünlü Türemesi ile Çoklu İmlâ

 şāz-kām A46a/11 ~ *şāzıkām* A52a/13 ~ *şāzukām* 59a/3; *mürġzār* A197a/7 ~ *murġızār* 22a/13 ~ *murġuzār* A18b/2.

13. *ḥa* (ح), *ḫı* (خ) ve *he* (ه); *za* (ز), *ẕel* (ذ); *ẓı* (ظ), *dad* (ض) Harflerinin Birbirlerinin Yerine Kullanılması

Türkiye Türkçesinde /*h*/ ve /*z*/ harfleri ile karşıladığımız bazı sesler Arap alfabesinde birden fazla farklı harflerle karşılanmaktadır. Klasik Osmanlı Türkçesi döneminde Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin orijinal imlâlarına dikkat edilerek yazılması geleneğinin bu dönemde henüz oturmadığı, belki de söylenişe göre yazmanın bu döneme ait bir özellik olduğu düşünülebilir.[1] Metnimizde bazı Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin imlâsında, yukarıda gösterdiğimiz harflerin birbirlerinin yerine kullanıldığını tespit ettik. Bu yazılışların bazılarında müstensih hataları olabileceğini de göz ardı etmemek gerekir. Ancak dönemin ses özelliklerinin de tespiti açısından önemli olduğunu düşündüğümüz bu farklı yazılışları metinde nasıl gördüysek yazıya o şekilde geçirmeyi doğru bulduk:

 cāẕū 22b/6 ~ *cāẓū* A18b/7; *dīzār* 10a/2 ~ *dīẓār* 33b/2; *ḫāla* 63a/11 ~ *ḫāla* A56b/11; *ḫalaḳ A124b/1 ~ helāk 57a/10; ḫarāb* 65a/3 ~ *ḫarāb* A133b/13; *ḫaṭarlu* 92b/11 ~ *ḫatarlu* 106b/8; *ḫasta* 94b/5 ~ *ḫasta* A50a/11; *ḫastalıḳ* 36a/2 ~ *ḫastalıḳ* A153b/6; *ḫaẕer* 194b/8 ~ *ḫaẕer* A46a/6; *ḫırṣ+ı* 126b/7; *saza* 22b/12 ~ *saẓa* A18b/13; *cāzulıḳ* 8a/12

1 Emine Yılmaz, Nurettin Demir ve Murat Küçük, Kısas-ı Enbiya (Metin, Sözlük-Dizin, Notlar), (Ankara: TDK Yayınları, 2013), 24.

~ cāẕūlıḳ A7b/12; *ḥażar+dur* 38a/8 *~* *ḥaẓar+dan* 119b/8; *maʿẕūr* 2a/6; *ẓarab-ḫānacılıḳ* 101a/12 < *żarb-ḫānecilik.*

Bu kelimeleri "Gramatikal Sözlük-Dizin" bölümünde de farklı madde başı açıp birbirine gönderme yapmak suretiyle gösterdik.

14. /*i*/ ~ /*e*/ Nöbetleşmesi

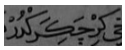
Metnimizde Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde /*i*/>/*e*/, /*A*/>/*I*/ nöbetleşmesine ait ikili imlâ örneklerinin hayli fazla olduğu görülmüştür. Bunda Farsçada /*i*/'li kelimelerin okunuşunda /*e*/'li okuma eğiliminin rol oynadığını düşünmekteyiz. Nüshalar bakımından bu durum incelendiğinde bazen H nüshasının bazen de A nüshasının /*e*/ tarafında olduğu görülür:

 biter 99b/5 *~ beter* A92b/2; *cehād* A116b/6 *~ cihād* 166b/7; *cehān* A119a/4 *~ cihān* 3a/12; *cehānī* A98a/4 *~ cihānī* 103a/11; *cirāḥat* 58b/3 *~ çirāḥat* 55a/10 *~ cerāḥat* A49b/6 ; *firişte* 27b/11 *~ ferişte* 5b/3; *hergez* A40b/13 *~ hergiz* 31b/12; *imīn* A163b/8 *~ emīn* 123b/5; *kāfer* 32a/9 *~ kāfir* 27a/11; *kāhellik* 185a/2 *~ kāhıllıḳ* A113b/9; *penhān* A228b/3 *~ pinhān* 178a/3; *münāzıʿa* A154a/9 *~ münāzaʿa* 154a/4; *münāẓıra* A154a/9 *~ münāẓara* 154a/4.

Metnimizde *ibrişim* kelimesi Arapçadan Farsçaya geçerken uğradığı değişiklik sebebiyle *ebrişim, ebrişīm, ebrīşim, ebrişüm, ibreşīm, ibrīşim, ibrīşüm* şeklinde /*e*/ ve /*i*/'li 7 farklı şekilde yazılmıştır. Bunlar "Dizin" bölümünde görülebilir.

Metnimizde /*e*/ ve /*i*/'li ikili yazım Türkçe kelimelerde de karşımıza çıkmaktadır.

Türkçede /*i*/ > /*e*/ - /*e*/ > /*i*/ değişmesinin sebep olduğu bir *kapalı* /*ė*/ meselesi vardır. Bu durum gerek yazı dilinde gerek ağızlarda sıradan bir hadisedir. Bu maddede bundan kaynaklanan ve örnekleri EAT'de sıkça görülen /*i*/ > /*e*/ - /*e*/ > /*i*/ nöbetleşmelerine yer vermedik. Bunların dışında meydana gelen /*e*/ > /*i*/ - /*i*/ > /*e*/ nöbetleşmelerini değerlendirdik.

 girçek 192a/13 ~ *gerçek* A202b/6; *girçekirek+dür* 27a/9 ~ *gerçekirek* A23a/9.

Metnimizde ilgi çekici bir şekilde sıra sayı sıfatı *ikinci, ikinci ~ ekinci*; ziraatçı anlamında *ekinci* kelimesi de *ekinci ~ ikinci* şeklinde /*i*/ ~ /*e*/ nöbetleşmesi sonucu ikili imlâ ile gösterilmiştir:

 ekinci (1) A189b/9 < *ikinci* (1) 5a/11 (ikinci); *ikinci* (2) A226a/11 ~ *ekinci* (2) 176b/12 ekinci.

15. Bazı Kelimelerin Sebepsiz Bitişik Yazılması

Eserimizde bazı kelimeler bir sebep olmaksızın bitişik yazılmışlardır. Kendinden önceki kelimeye bitiştirilen kelimelerin ortak özelliği hepsinin edat olmasıdır. Bu imlâ özelliğini göstermek için biz de bitişen kelimeleri kısa çizgi ile birleştirerek yazdık.

 ne-ḳadar 23b/12; *dirheme-dek* 64b/12; *ḳızıla-daḳ* 160b/7; *birin-daḫı* 66a/9; *birḳaç-kez* A134b/7.

16. Kapalı *ė* Sesi

Muharrem Ergin'e göre kapalı *ė* sesi Eski Anadolu Türkçesinin aslî sesi olmayıp Osmanlı Türkçesi döneminde ortaya çıkmıştır.[1] Eski Anadolu Türkçesi devresinde yazılmış diğer eserlerde olduğu gibi metnimizde de bu ses için /*ė*/ veya /*i*/ okunacak şekilde farklı bir harf veya harekeleme işareti kullanılmamıştır. H nüshasında ikili kullanıma sahip kelimelerde bugünkü kapalı *ė* sesini karşılayan /*e*/ ve /*i*/ sesleri için çoğunlukla hareke kullanılmıştır. Çevriyazılı metni oluştururken biz de bu ses değerlerini esas aldık. Yani kapalı *ė* işaretini kullanmadık. İkili kullanıma sahip böyle kelimeleri "Dizin" bölümünde *krş*. kısaltması ile birbirlerine gönderme yaparak belirttik:

 didi A188b/5; *deridi* A51b/13; *geçe* A36b/10 "gece"**;** *yedinci* 116a/2.

1 Muharrem Ergin, Dede Korkut Kitabı 2, İndeks-Gramer, 4. baskı (Ankara: TDK Yayınları, 2009), 364.

17. /*t-*/ /*ṭ-*/ > /*d-*/ Meselesi

Metnimizde kelime başındaki /*t-*/ /*ṭ-*/ > /*d-*/ değişimini ET > EAT > TT dönemlerine göre incelediğimizde şu sonuçlara ulaştık.

a. İnce Ünlülü Kelime Başındaki /*t*/'nin Durumu

(1). /*t-*/ > /*d-*/ > /*d-*/

Eski Türkçede ilk ünlüsü ince olan kelimelerin başındaki /*t-*/ seslerinin çoğu Batı Türkçesinde /*d-*/ sesine dönmüştür. Bu değişim Eski Anadolu Türkçesi devresinde bazı kelimelerde tamamlanmıştır. Metnimizde bugün /*d-*/'li olan kelimelerin biri dışında tamamının bu değişim sürecini tamamladığı ve sadece /*d-*/ ile yazıldığı görülür:

de- A78a/5; *deg-* 25a/4; *depren-* 13a/8; *dik-* A94a/10; *dil* 62a/5; *dile-* 21b/6; *diril-* 34a/4; *dirlik* 20b/12; *dök-* 2b/13; *dört* 3b/2; *döşek* 24b/9; *düş* 3b/9; *düş-* 187b/8; *düz* 168a/6; *düzül-* 46a/1.

(2). /*t-*/ > /*d-*/ ~ /*t-*/ > /*d-*/

İnce ünlü ile başlayan *demür* kelimesi metnimizde türevleri ile birlikte 25 defa /*d-*/ sesi ile, 2 defa da /*t-*/ sesi ile yazılmıştır:

demür 100a/6; *demürcilik* 100a/1; *temür* 172a/8; A216b/13.

(3). /*t-*/ > /*t-*/ > /*t-*/

Eski Türkçede /*t-*/ ile başlayan ve Türkiye Türkçesinde de /*t-*/'li kullanılan ince ünlülü bazı kelimelerin metnimizde sadece /*t-*/'li örnekleri görülmüştür:

ters 182a/6; *tü* 93a/8; *tülü* 84a/9; *tüy* 98b/12; *Türk* 2b/4; *Türkçe* 15b/4; *Türkmen* 150b/11.

(4). /*t-*/ > /*d-*/ > /*t-*/

Eski Türkçede /*t-*/ ile başlayan ve Türkiye Türkçesinde de /*t-*/'li kullanılan ince ünlülü bazı kelimelerin metnimizde sadece /*d-*/'li örnekleri görülmüştür:

demren 102b/10; *dep-* 82a/12; *depele-* A77b/4; *depelen-* 36a/10; *deyze* 63b/12; *diyeze* A56b/5; *dilki* A88a/7; *dilkü* 94a/12; *ditre-* 2b/13; *dükel*

148b/9; *dükeli* 14b/4; *düken-* A94a/12; *dürli* A159b/11, *dürlü* 24a/3; *dütün* 136b/13; *dütünlü* 135b/11; *dütünsüz* 135b/10.

b. Kalın Ünlülü Kelime Başındaki /*t-*/ ve /*ṭ-*/'nin Durumu

Eski Türkçede kalın ünlülü kelime başındaki /*t-*/ /*ṭ-*/ seslerinin Batı Türkçesinde bir kısmı /*d*/'ye dönmüştür. Kalın ünlülü kelimelerin başlarındaki /*t-*/~/*ṭ-*/ > /*d-*/ için metnimizdeki durum ET > EAT > TT'ye göre şöyledir:

(1). /*t-*/ > /*ṭ-*/ ~ /*d-*/ > /*t-*/

Türkiye Türkçesinde /*t-*/ ile başlayan ancak metnimizde /*ṭ-*/~/*d-*/ seslerinin dönüşümlü olarak kullanıldığı kelimeler:

daban 143b/3 ~ *ṭaban* 79b/9; *dap-* 139b/1~ *ṭap-* 124a/3; *daş* (2) A88a/3 ~ *ṭaş* 94a/7; *daş-* A162b/8 ~ *ṭaş-* 141a/13; *daşra* 7a/13 ~ *ṭaşra* 14a/1; *datlu* 106a/11 ~ *ṭatlu* 62b/1; *davşancıl* A80a/6 ~ *ṭavşancıl* 87a/3; *dırnaḳ* A62b/12 ~ *ṭırnaḳ* A233a/6; *doḳluḳ* A8b/4 ~ *ṭoḳlıḳ* 9b/10.

(2). /*ṭ-*/ > /*ṭ-*/ ~ /*d-*/ > /*d-*/

Türkiye Türkçesinde /*d-*/ ile başlayan ancak metnimizde /*ṭ-*/ ~ /*d-*/ seslerinin dönüşümlü olarak kullanıldığı kelimeler:

dağarçuḳ 197a/5 ~ *ṭağarcuḳ* 155a/6; *ṭağarçuḳ* A189b/4; *dal-* 144a/2 ~ *ṭal-* 144a/2; *dam* 112b/9 ~ *ṭam* 40a/10; *damar* 80b/6 ~ *ṭamar* A72a/7; *dar* A62a/1 ~ *ṭar* 65b/10; *darlıḳ* 87a/10 ~ *ṭarlıḳ* 167b/7; *daru* 104a/5 ~ *ṭaru* 107a/10; *davar* 181b/7 ~ *ṭavar* 184b/1; *doğ-* 185a/1 ~ *ṭoğ-* 123a/2; *doġrı* 3b/9 ~ *ṭoġrı* 184a/11; *doġru* 71b/2 ~ *ṭoġru* 183b/11; *doğur-* 130a/1 ~ *ṭoğur-* 86a/13; *doḳuz* A126b/9 ~ *ṭoḳuz* 42b/7; *doḳuzuncı* A124a/9 ~ *ṭoḳuzuncı* 8a/11; *don* A235a/10 ~ *ṭon* 40a/10; *dopuġ* A69a/7 ~ *ṭopuḳ* 80b/1; *dur-* 22b/8 ~ *ṭur-* 128b/11; *dut-* 51b/10 ~ *ṭut-* 190a/8; *dudaḳ* A55a/9 ~ *ṭudaḳ* A55a/7; *duṭaḳ* 62a/5 ~ *ṭuṭaḳ* 62b/6.

Eski Türkçede /*t-*/ ile başlayıp Türkiye Türkçesinde bazıları /*d-*/'li bazıları /*ṭ-*/'li olan kelimelerin metnimizde sadece /*d-*/'li örnekleri bulunanları aşağıda verilmiştir. Metnimizde bu kelimelerden bazılarının kökleri farklı şekilde de geçmektedir. Ancak yapım ekleri ile türetilerek ortaya çıkan bu türevlerin değerlendirmesini köklerinden ayrı şekilde yapmayı uygun gördük.

(3). /*ṭ-*/ > /*d-*/ > /*d-*/

Türkiye Türkçesinde /*d*/'li olup metnimizde de /*d*/'li olan örnekler:

dağıl- A163b/6; *dağlı* 54b/9; *daḫı* 1b/4; *daḳ* 5b/13; *damla-* A243b/11; *daracuḳ* 133b/9 ; *daraçuḳ* 75a/10; *daş* (1) A190b/6 (dış); *dāye* 188a/8 (dadı); *dāyelik* A242a/13; *doğrult-* 101b/11; *doḳ-* A104b/13; *doḳı-* 107b/12; *doḳın-* A202a/12; *doḳu-* A144b/6; *doḳun-* 106a/13; *doḳuyıcılıḳ* A144b/5; *dolaş-* 88a/12; *dolu* A173a/12 (*yağış*).

(4). /*ṭ-*/ > /*d-*/ > /*ṭ-*/

Türkiye Türkçesinde /*t-*/'li olup metnimizde /*d-*/'li olan örnekler:

dara- 67b/4; *daraḳ* 67b/4; *dartıcılıḳ* 102a/13; *datlulıḳ* 158a/3; *dutacaḳ* 172b/5; *dutamaḳsız* A219b/2; *dutıġ* A170b/10 (tutuklu, mahpus); *dutucı* A22a/10; *dutul-* A123b/5; *duz* 135b/3; *duzaġ* 98b/2.

(5). /*ṭ-*/ > /*ṭ-*/ > /*d-*/

Türkiye Türkçesinde /*d-*/'li olup metnimizde /*ṭ-*/'li olan örnekler:

ṭaġ 22a/10; *ṭoġan* 86a/8 (kuş); *ṭorı* 81b/3 (doru); *ṭoḳsan* 121a/5; *ṭoḳsanıncı* 104a/10; *ṭolmış* A205a/2; *ṭolan-* 14a/2; *ṭoldur-* 163a/7; *ṭolu* 14b/3 (dolu); *ṭonlıḳ* 131a/7 (elbiselik); *ṭoñuz* 97a/11; *ṭopṭolu* 76a/9; *ṭulın-* A174a/9; *ṭulun-* 146a/7 (batmak, gözden kaybolmak).

(6). /*ṭ-*/ > /*ṭ-*/ ~ /*t-*/ > /*ṭ-*/

Türkiye Türkçesinde /*t-*/'li olup günümüzde de /*t-*/'li olan kelimeler aşağıdaki gibidir. Bunların bir kısmı /*ṭ-*/ bir kısmı da /*t-*/ ile yazılmıştır:

ṭamu 25a/1; *tangrı* 4b/6; *ṭanuḳlıḳ* 58a/2; *ṭanuḳluḳ* A51b/5; *tasalan-* 70a/2; *tasma* 86b/11; *ṭatsuz* 141a/4; *ṭavşan* 97b/9; *tavuḳ* 89b/6; *ṭopraḳ* 133a/7; *ṭorġay* A83b/9, *ṭoyġar* 90a/2 (tarla serçesi, çayırkuşu); *tosun* 83b/10; toz 129a/8; *tuġulġa* 172a/13, *tuvulġa* A219a/7 (tolga); *ṭuluḳ* 149a/2 (tulum, müzik aleti); *ṭurra* A220a/13 (tokmak, sopa).

Metnimizde ses ve şekil yapıları bakımından günümüzden farklı kullanılan bazı kelimeler ve söz birliklerine rastlanmıştır:

daşara A168a/13 ~ *ṭaşara* A185b/10 (*dışarı/dışarıya*); *daşur-* A58a/10 (dışarı

çıkarmak, doğurmak); *dırma-* A89a/11 (tırmalamak); *durı gel-* A245b/9 ~ *duru gel-* 20b/6 ~ *ṭurı gel-* 190b/8 ~ *ṭuru gel-* 82a/5 (ayağa kalkmak); *düş gel-* 19a/2 ~ *ṭuş gel-* A15b/1 (tesadüf etmek, rast gelmek); *ṭuş ol-* 19a/13 (rast gelmek, isabet etmek).

18. Kelime Başında /*s-*/ (س) ~ /*ṣ-*/ (ص) Nöbetleşmesi

Metnimizde ince ünlülü kelimelerde kelime başında /*s-*/ sesi için devamlı olarak *sin* (س) harfi kullanılmıştır. Kalın ünlülü kelimelerde kelime başındaki /*s-*/ sesi için bazen *sin* (س) bazen *sad* (ص) harfi kullanılmıştır. Kalın ünlülü kelimelerden bazılarının kökleri *sin* (س) ve *sad* (ص) harflerini nöbetleşe aldıkları halde metnimizde bu köklerden türemiş bazı kelimelerin başında bu harflerden sadece birinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu türemiş kelimeleri köklerinden ayrı değerlendirdik ve ilgili harfin altında gösterdik.

(1). Devamlı *sad* (ص) kullanılan kelimeler

ṣaç-190a/11; *ṣalıḳ vir-* 14b/7; *ṣalın-* 79b/1; *ṣan-* A198b/13; *ṣar-* 14a/4; *ṣarı* 188a/11; *ṣarıl-* 190b/12; *ṣarḳuḳ* 58b/5; *ṣaru* 7b/10; *ṣarulıḳ* 7b/9; *ṣat-* A211b/1; *ṣataş-* 92b/12 (karşılaşmak); *ṣatıcı* 86a/6; *ṣatıcılıḳ* 106b/1; *ṣatun* 82a/9; *ṣav-* A13a/1; *ṣay-* 90a/5; *ṣayıl-* A114b/10; *ṣayru* 67b1; *ṣayrulıḳ* 4b/8; *ṣı-* 189b/12; *ṣın-* 56a/3; *ṣınan-* A94b/13; *ṣındu* 195a/4; *ṣınduġ* A177b/9; *ṣınıḳlıḳ* 71a/7; *ṣınuḳ* 58b/4; *ṣınuḳlıḳ* 121b/2; *ṣır-* A80b/9 (ısırmak); *ṣırıt-* 93b/9; *ṣollu* 170a/1; *ṣoñ* A86b/13; *ṣoñra* 9b/2; *ṣor-* (1) 4a/6 (sormak); *ṣor-* (2) A74a/3 (emmek; ısırmak); *ṣorucı* 132a/9; *ṣoy-* 91a/3; *ṣoy-* 188a/10; *ṣulu* 22b/13.

(2). Devamlı *sin* (س) kullanılan kelimeler

saçayaġı 139b/4; *saçayaḳ* 137a/4; *saġış* A126a/1; *saġlı* A215a/8; *saġlu* 170a/1; *saġlıḳ* A159b/13; *saḳal* 66b/8; *saḳallu* 67b/9; *saḳalsuz* 67b/9; *saḳın* 183a/5; *saḳsı* 70b/13; *saḳsıġan* 85a/5; *salḳım* 157b/11; *salḳum* A198b/6; *sarḳıt-* 145a/10; *sarımsaḳ* 164b/13; *sarmasaḳ* A22a/8; *sarmısaḳ* A206b/6; *savaş* 155b/7; *savaş-* A80b/13; *saz* 22b/12; *sıçan* 78b/2; *sığ-* 60a/13; *sıḳ-* 163a/12; *sırça* 23b/12; *sızır-* 104a/3; *sızur-* 104a/2; *söġ* (soğuk) A167b/7; *soġan* 164a/9; *soḳ-* 58b/7; *sovuḳ* 143b/2

(3). *sin* (س) ve *sad* (ص) harfleri nöbetleşerek kullanılan kelimeler

Bu kelimeler ve metnimizde kullanılma sıklıkları şu şekildedir:

saç 181a/7 (10) ~ *ṣaç* 54b/5 (2); *saçıl-* A50a/3 (2) ~ *ṣaçıl-* 55b/12 (2); *saġ* 64b/11 (9) ~ *ṣaġ* 15a/12 (11) (yön); *saġ* 114a/8 (2) ~ *ṣaġ* 57b/12 (1) (sağlam); *saġ-* 20b/6 (11) ~ *ṣaġ-* 20b/10 (8); *saġır* 196a/6 (2) ~*ṣaġır* 59b/9 (3); *saḳla-* 10b/12 (31) ~ *ṣaḳla-* 9b/8 (7); *sıçra-* 82a/8 ~ *sıçıra-* 89a/2 (12) ~ *ṣıçra-* 182a/5 (14); *sıġır* 83a/10 (21) ~ *ṣıġır* 83a/4 (6); *sıġırtmaç* 174b/10 (1) ~ *ṣıġırtmaç* A222b/10 (1); *sol* 65a/2 (2) ~ *ṣol* 15a/13 (17); *su* 141a/5 (61) ~ *ṣu* 9b/8 (114).

Tespit ettiğimiz ilginç bir durum *sen* şahıs zamirinin yaklaşma halli şeklinin bir örnekte *ṣaña* biçiminde *sad* (ص) ile yazılmış şeklidir:

 ṣaña 17b/5.

19. Çift Harekeleme

Bazı kelimelerde çift harekeleme yapıldığı tespit edilmiştir:

 yörüyücil/yörüyici 5b/5; *eyidür/eydür* A179b/10; *düşünil/düşini* A22b/5.

20. Elif-i Maksûre (ي)

Metnimizde *elif-i maksûre*'nin (ي) bulunduğu kelimelerin imlâsında üstünlü şekil yerine genellikle esreli Farsça yazılış esas alınmıştır:

 daʿvī 151a/9; *maʿnīde* 39a/2; *tevrīt* 17a/10.

Metnimizde bazı kelimelerde *elif maksûre* (ي) yazılmayıp esre ile gösterilmiştir:

 maʿnisinden 17b/6; *daʿviye* A150b/4.

A nüshasında iki yerde *daʿva* kelimesindeki *elif maksure* (ي) yazılmamış üstün ile gösterilmiştir:

 daʿvası A15b/2; daʿvası A161b/4.

21. Bazı Eklerin Bazen Yazılmaması

Üzerinde çalıştığımız iki nüsha da harekeli yazılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde bazen belirtme hali ekinin yazılmadığı bilinmektedir. Metnimizde de bazı örneklerde belirtme hali ekinin yazılmadığı görülmüştür. Metnimizde belirtme hali ekinden başka, sayısı çok fazla olmamakla beraber bazı özel isimlere ve *göre* edatından önceki isim unsuruna eklenmesi gereken yaklaşma hali ekinin ve 3. tekil şahıs iyelik ekinin bilhassa A nüshasında yazılmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun dönem veya ağız özelliği olması göz önünde bulundurularak böyle örnekleri tamir yoluna gitmeyip bu şekilleri ile yazıya geçirdik:

eger Emīre'l-mü'minīn ʿAlī görse (152a/11); *ol kişi ki resūl ʿaleyhi's-selām* [8] *göre* (50b/7-8); *Zīrā resūl* [11] *ʿaleyhi's-selām eyü ādemī daḫı ve yatlu ādemī daḫı görür* (50b/10-11); *cümle taʿbīr anuñ* [7] *ḫūyına ve ḥilmin göre iderler* (96b/6-7); *od görmegüñ te'vīl* [12] *raḥmetdür ve ot görmegüñ te'vīl bereketdür ve ot görmegüñ* [13] *te'vīl ʿaẕābdur ve ot görmegüñ te'vīl menfaʿatdur ve māl* (A151b/11-13); *bunuñ te'vīl nedür* (A170a/4).

Bu eklerden özel isimlere gelmesi gereken yaklaşma hali eklerini köşeli ayraç içerisinde ekledik:

ve Ḥaḳ Teʿālā[ya] döne, günāhların Allāh ḥażretinden dileye (100b/4); *tā ki bizi Tangrı[ya] ḳıġıraydı ve bize ḥüccet göstereydi* (28b/7); *ʿÖmer bin Ḫaṭṭāb[a] raẕiya'l-lāhu ʿanhu virirem ol-daḫı içer* (A243b/9-10)

II. Ses Bilgisi

İncelediğimiz metin ses bilgisi yönünden Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait diğer metinlerde karşılaşılan ses özelliklerini taşımaktadır. Burada döneme ait ses özelliklerinin tamamını incelemeyip dikkat çekici olanlarına yer vereceğiz.

Metnimizde, bir kısmı günümüzde ağızlarda yaşayan bir kısmı ise yazı dilimize de giren bazı ses olayları dikkat çekicidir. Türkçenin ağızlarını yazı dilinde takip etmek açısından bu ses olaylarının metnimizde görülmesi önemlidir.

A. Ses Olayları

1. Sedasızlaşma

a. /*ġ*/ > /*ḳ*/ değişmesi

Bu ses değişmesinin örneği A nüshasında bir defa geçmiş olup bu kelimenin aslî şekli metnimizde yer almamıştır.

baḳça+da A197b/4 < *bāġçe*.

b. /*d*/ > /*t*/ değişmesi

fesatlar 49b/7 < *fesād*; *yat* 182a/3 (2) < *yad* "yabancı".

2. Sedalılaşma

a. /*s*/ > /*z*/ değişmesi

mezgit+de 185b/9 < *mescid*.

b. /*t*/ /*ṭ*/ > /*d*/ değişmesi

süd 60a/10 < *süt*; *dörd* A221a/8 < *dört*; *id+mek* A164b/5 < *it-* 10b/10; *dutıġ-sa* A170b/10 < *tutuk*; *yud-sa* A165a/2 < *yut-*.

c. /*ḳ*/ > /*ġ*/ değişmesi

buġaġu A114a/11 < *buḳaġu*; *ġaygu* A114b/3 < *ḳaygu*; *yoġsul* 124b/12 < *yoḳsul* A136a/1;

d. /*f*/ > /*v*/ değişmesi

gavur A175b/11 < *kāfir.*[1]

3. Sızıcılaşma

a. /*ç*/ > /*ş*/ değişmesi

şīn ẖıyār A204a/12 < *çin ẖıyār* 162a/13; *iş ṭon* A223b/12 < *iç ṭon*.

b. /*t*/ > /*ẕ*/ değişmesi

sepeẕ+de A205b/5 < *sepet*.

c. /*d*/ > /*ẕ*/ değişmesi

yaẕ A145b/12 < *yad* "yabancı".

1 TDK Sözlüğü'nde bu kelimenin Farsça "gebr" kelimesinden geldiği görüşü de vardır. Kubbealtı Sözlüğü Arapça kâfir de olabilir demektedir.

4. Bulaşma Yoluyla Ortaya Çıkmış Ses Değişmeleri

Ses olayları önce konuşma dilinde meydana gelir. Bunların bir kısmı konuşma dilinde kalırken bir kısmı da yazı diline geçer. Tespit ettiğimiz bazı örneklerdeki ses olaylarına genel kuralın aksine yazının yani alfabenin sebep olduğu görülmektedir. Bu konuya daha önce yazdığımız bir makale ile değinmiştik.[1] Ancak o zaman elimizde çok fazla örnek mevcut değildi. Daha sonra Kahire'de katıldığımız bir sempozyumda bu konu üzerindeki örnekleri ve bilgiyi genişlettik.[2] Bu metinde rastladığımız bazı örnekler, adı geçen yazılarda yer almıştı. Ancak metinde karşılaştığımız bazı örneklerde yukarıdaki durumdan daha farklı bir şekilde ortaya çıkan ses olaylarını da tespit ettik. Bu ses olaylarını şöyle gruplandırabiliriz:

a. Arap Alfabesindeki *ya* (ي) Harfinin Farklı Okunmasıyla Ortaya Çıkan Ses Değişmeleri

Bilindiği gibi Arap alfabesindeki *ya* (ي) harfi iki şekilde okunur. Bazı kelimelerde *ya* (ي) harfi ünsüz ye sesini karşılar. Bazı kelimelerde ise med harekesi olarak kendinden önceki harfi esreli olarak uzatır. İşte bu *ya* (ي) harfi, Türkçeye girmiş bazı Arapça ve Farsça kelimelerde ünsüz okunması gerekirken ünlü; ünlü okunması gerekirken ünsüz okunmak suretiyle bazı kelimelerde ses olaylarına sebep olmuştur.

(1). Ünsüz Okunması Gereken *ya* (ي) Harfinin Ünlü Okunması Suretiyle Ortaya Çıkan Ses Değişmeleri

Bu örneklerde rastladığımız ses olaylarına sebep olan bir etken de /*y*/ sesinin daraltıcı tesiridir. İnceltici ve daraltıcı bir tesire sahip olan /*y*/ sesi bazı Türkçe asıllı kelimelerde de bu tür ses olaylarına sebep olmuştur. Aşağıdaki örneklerde görülen ses olayında bunun rolü olabilir. Ancak bu ses olaylarının asıl sebebinin bu harfin farklı okunmasından kaynaklanan bulaşma olduğunu düşünüyoruz:

1 İhsan Sabri Çebi, "Yabancı Kökenli Bazı Kelimelerdeki Ses Değişmeleri Üzerine", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, (Temmuz 1997): 15-17.

2 İhsan Sabri Çebi, "Arap Alfabesindeki (ي) ve (و) Harflerinin Osmanlıcadaki Bazı Arapça ve Farsça; Osmanlı Alfabesindeki (ک) ve (ڭ) Harflerinin Mısır Lehçesindeki Bazı Türkçe Kelimelerdeki Birtakım Ses Olaylarındaki Rolü", المؤتمر الدولي الترجمة و دورها في تفاعل الحضارات (Tercüme ve Medeniyetlerin Etkileşimindeki Rolü Uluslararası Sempozyum Bildirileri Kitabı) 2844-2849, (Kahire 1998).

ḫır A137b/4 < A. *ḫayr*; *bīẕā* A7b/4 < F. *peydā*; *naʿlın* 101a/5 [A94b/9] < A. *naʿleyn*; *naʿlıncılıḳ* 101a/3 < A. *naʿleyn* (Bu örnekte *ya (ي)* harfi yazılmamış, hareke ile gösterilmiştir.); *sil+i* A171a/11 < A. *seyl* "sel".

(2). Ünlü Okunması Gereken *ya* (ي) Harfinin Ünsüz Okunması Suretiyle Ortaya Çıkan Ses Değişmeleri

beyhūde A156a/1 < *bī-hūde* ; *ibn-i Seyrīn* 187a/8 < *ibn-i Sīrīn*

Eserimizde rastladığımız bir örnekte de H nüshasında esre ile harekelenen *elif-i maksûre* (ي) A nüshasında ünsüz harf gibi okunup üstün ile harekelenmiştir:

tevriyet A107a/4.

b. Arap Alfabesindeki Ünsüz Okunması Gereken *vav* (و) Harfinin Ünlü Okunmasıyla Ortaya Çıkan Ses Değişmeleri

Arap alfabesindeki *vav* (و) harfi de *ya* (ي) gibi hem ünsüz ses olarak kullanılır hem de med harekesi olarak kendinden önceki harfi ötreli olarak uzatmak üzere kullanılır. Dudak ünsüzlerinin genel karakteristiği olarak /*v*/ sesinin yuvarlaklaştırıcı tesiri vardır. Aşağıdaki örneklerde bu durumun etkisi yadsınamaz. Genellikle A nüshasında karşılaştığımız bu örneklerde yuvarlaklaşmanın sonrasında yuvarlaklaşmaya sebep olan *vav* sesinin kaybolarak kendinden önceki fethalı ünsüzün ötreli hale geldiği görülür:

nōrūzın 147a/5 (A175b/10-11) < F. *nev-rūz*; *çorap* 178a/10 < A. *cevreb*; *būl~bōl it-* A70b/2 < *bevl et-*; *edüyye* 62a/12 < A. *edviye* (ilaçlar); *nūḥa itse* A105a/6 < *nevḥa itse* 108a/4; *sūsen* 165a/12 < *sevsen (A. zambak)*; *güher+üñ* A62b/9 < *gevher*; *Nūfil* A119a/6 < A. *Nevfel.*

c. Harekeleme Farklılığından Kaynaklanan Ses Değişmeleri

Bu ses olayına ait rastladığımız iki örnekte de ortaya çıkan kelime ile karşıladığı nesne arasında anlam ilişkisi mevcuttur. Bunun için bu kelimelerde rastladığımız ses olaylarının birer yanılgı olmayıp yakıştırma olduğunu düşünüyoruz. Aynı harflerden oluşan kelimeyi farklı harekelemek suretiyle manayı eksiksiz karşılayan ayrı bir kelime elde edilmiştir:

elçi ibik A83b/9 < *alaca ibik* 90a/2; *ip odunluġı* A103b/8 < *ip avadanlıġın* A103b/6.

A nüshasında karşılaştığımız bu ses olayında ortaya çıkan *odunluḳ* kelimesi, aynı nüshada *avadanlıḳ* şeklinde de kullanılmıştır.

5. Ünlü Daralması

Batı Türkçesinde /*y*/ sesi daraltıcı tesire sahiptir. Ancak bu ses daralması hadisesi şimdiki zaman eki *-yor* öncesi hariç yazı diline geçmeyip konuşma dilinde kalmıştır. A nüshasında rastladığımız bir örnekte /*y*/ yardımcı sesi öncesinde kelime sonundaki geniş ünlü daralmış ve bu şekli ile yazıya geçirilmiştir:

işiyesi A243a/6 < *işe-y-esi*.

Ünlü daralması ile ilgili tespit ettiğimiz bir durum da sıfat-fiil eki *-AcAK* çoğunlukla /*y*/ sesinden sonra olmak üzere *-IcAK* şeklinde kullanılmıştır. Bu ekin bazı kelimelerde /*y*/ sesi dışındaki seslerden sonra da bu şekilde gelmesi dikkat çekicidir. Bu durumdan "Şekil Bilgisi" bölümünde de bahsettik:

işleyicekden ve işlemeyicekden A5b/5; *ziyāde olıcaḳ olursa* A129a/5.

6. Ünlü Kısalması

Rastladığımız örneklerin bir kısmının aslî şekillerinin de metinde yer aldığı görülmüştür. Bu örneklerden bazıları ve metinde kaçar defa geçtikleri aşağıdaki gibidir:

ādemi+ler A251a/3 (27) < *ādemī* (36); *aṣıl* 149a/6 (2) < *aṣīl* (-); *aṣıl-zāde* 138a/3 (2) < *aṣīl-zāde* (1); *dünye+den* A170b/13 (1) < *dünyā* (83); *şāẕı* A115b/4 (5) < *şāẕī* (15), *şādī* (6); *şāẕılıḳ* 8a/5 (23) < *şāẕīlıḳ* (6); *zārılıḳ* 8a/1 (3) < *zārīlıḳ* (1).

Elif-i maksûre bölümünde bahsettiğimiz gibi *maʿnī* ve *daʿvī* kelimeleri de eserimizde *maʿni*, *daʿvi* ve *daʿva* şeklinde kısa ünlülü şekilleriyle örneklenmiştir:

daʿva A15b/2 (2), *daʿvi* 87a/13 (8) < *daʿvī* (5); maʿni (21) < maʿnī (7).

7. Benzeşme

a. /*mb*/ < /*nb*/ benzeşmesi

member 146b/11 < *minber*.

8. Ses Türemesi

a. Başta /*h*/ türemesi

H nüshasında *ayva* şeklinde yazılan kelime, A nüshasında devamlı olarak *havya*dır. Bu da A nüshasının ağız özellikli bir nüsha olduğunu teyit etmektedir:

hayva A199a/13 (4) < *ayva* (4)

b. Kelime içinde /*z̲*/ türemesi

Rastladığımız bir örnekte istinsah hatası yoksa Türkçeye *dülgerlik* olarak geçen *dürūgerlik* kelimesinde böyle bir ses türemesi vardır:

dürūz̲gerlik A95b/10 < *dürūgerlik.*

c. Sonda /*m*/ türemesi

Türkiye Türkçesi ağızlarında *ile* edatının kelime sonunda değişik şekilleri ile görülen bu ses olayı eserimizde bir örnekte aşağıdaki gibi görülmüştür.

evliyā-y-ilem A40b/7 < evliyâ ile.

d. İkizleşme

ġalle+si A202a/3 < *ġā'ile*; *küççük* 4a/2 (9); *ṭabbāḳ+la* 41a/9; *şekker* 48a/12 (2).

9. Ses Düşmesi

a. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi

A nüshasında bir ağız bölgesi özelliği olduğunu düşündüğümüz bazı orta hece ünlüsü düşmesi örneklerine rastladık:

āşkāre A3a/12.

Rastladığımız bazı örneklerde, 1. ve 2. çokluk şahıs iyelik eklerinden önceki yardımcı seslerin düştüğü tespit edilmiştir:

elmüzden A1b/11; *üstāz̲muzdan* A20a/12; *üstāz̲larmuz* A25a/4; *ḳoyunlarmuzı* A173a/6; *işlerñüz* A173a/9; *ʿammelerñüzdür* A203b/1.

b. Sonda Ünlü Düşmesi

 ey 49b/13 < *eyi* ~ *eyü* "iyi" 4a/8.

Aşağıdaki örnekte ise aynı kelime üzerinde çift harekeleme yapılmıştır. Hem cezimli hem de kesreli harekelenen bu kelime sürecin takip edilmesi bakımından dikkat çekicidir:

eyidür / *eydür* 120b/2.

c. Sonda Ünsüz Düşmesi

o 95a/4 < *ol* 5a/13, *şu* 2b/2 < *şol* 6a/1.

d. Tekleşme

aya ḳarsa 71b/6 < *aya ḳarṣsa* A63b/8.

Arapça *aṣġar* kelimesine *-rAk* eki getirilerek türetildiğini düşündüğümüz aşağıdaki kelimelerde /ṣ/ > /s/ değişikliği de olmuştur:

asġaraḳ A167a/2, *asġarek* A158a/3 < *aṣġarraḳ.*

e. Hece düşmesi

sōḳ 143b/2 (A166a/8), *sōġ-ısa* A167b/7 < *sovuḳ*; *dīcek ol-* A12b/12 < "diyecek ol-"; *yavarsa* A191b/12 < *yavı var-*; *yirdür* 164a/2 (A206a/13) < *yiyir; isleri* A23a/5 < *issi.*

10. Göçüşme

a. Ünsüz-Ünsüz Göçüşmesi

amrud 48a/13 (5) < *armud* 160a/11 (4); *çölmekde* 136b/9 (5) < *çömlek* A154a/13 (1); *yuḳfa* A140b/2 (1) < *yufḳa* 127b/4 (3).

Rastladığımız bir örnek, günümüzde halk dilinde rastlanılan bir göçüşme hadisesinin metnimizin yazıldığı dönemde de olmasını göstermesi bakımından ilgi çekicidir:

dināyet A39a/10 (1) < *diyānet* 43a/9 (8).

b. Ünsüz-Ünlü Göçüşmesi

birki-se A147a/12 < *birik-*; *culḥa* 104b/8 < *cüllāḥ* 152b/10; *müsülmān* A235a/13 < *müslimān*; *sarmısaġ+ı* A206b/6, *sarmasaḳ+dan* A22a/8 < *sarımsaḳ*; *şehre+de* A44b/7 < *şeher* A171a/13 < *şeh(i)r*.

c. Ünlü-Ünlü Göçüşmesi

büler-e A169b/5 < *belür-*.

B. Ses Uyumları

1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Kalınlık-incelik uyumu Türkçenin her devresinde olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi devresinde de sağlamdır.[1] *Kitâbü't-Ta'bîr*'de, kalınlık-incelik uyumu bakımından bugün uyum dışına çıkmış olan *anne*, *biraz, dahi, elma, hangi, kardeş* gibi Türkçe kelimelerin tamamı uyum içindedir:

ana 169a/1; *alma* 159b/6; *birez* 55b/3; *daḫı* 1b/4; *ḳangı* 48a/4; *ḳanḳı* 9a/11; *ḳardaş* 64a/4; *ḳarındaş* 73a/3.

Bugün uyum dışındaki *-ki* aitlik eki metnimizde kalın ünlülerden sonra 16 defa gelmiştir. Bunlardan *arasındaki* A43b/11, A65a/2 kelimesine iki defa ince ünlülü gelmiş olup aynı kelimeye 3 defa da kalın ünlülü olarak eklenmiştir. Bu kelime dışındaki kalın ünlülü kelimelerin tamamında ek kalın ünlüdür.

Bu ek diğer kalın ünlülü kelimelerin tamamında *-ġı* şeklinde kalın ünlülüdür. Bu sedalılaşmanın sebebi sedasız ünsüzün iki ünlü arasında olmasıdır:

arasındaġı 47b/13; *aşaġadaġı* 63b/6; *aşaġaġı* A56a/13; *boynındaġı* 109a/13; *kenārındaġı* A244a/11; *oyanuḳluġumdaġı* A186a/12; *oyanuḳluġundaġı* A231b/2; *ucındaġı* A220a/4; *vaḳtındaġı* A186a/13; *zamānındaġı* 18a/5.

Emir kipi II. tekil şahıs çekiminde kullanılan *-Gıl* eki metnimizde kalın ünlülü fiillerin tamamında *-ġıl* şeklinde kalın ünlülü, ince ünlülü fiillerin tamamında da -gil şeklinde ince ünlülü gelmiştir:

buyurġıl 25a/12; *ḳoġıl* 26b/13; *bilgil* 24b/5; *itmegil* 46a/2.

Şekil bilgisi bakımından kalınlık-incelik uyumunun önemli bir göstergesi olan *+lIK* isimden isim yapma eki metnimizde genellikle ince ünlülü kelimelerden sonra *+lik*, kalın ünlülü kelimelerden sonra da *+lıḳ* şeklinde uyumlu gelmiştir. Ancak metnimizde bazen bu ek uyuma aykırı olarak da kullanılmıştır. Bu uyumsuz kullanımlar da farklı farklıdır. Ekin ince ünlü ile kullanıldığı kelimelerin durumu aşağıdaki gibidir:

1 Muharrem Ergin, Dede Korkut Kitabı 2, İndeks-Gramer 4. bs., (Ankara: TDK Yayınları, 2009), 389.

Ön damak ünsüzlerinden /*k*/ ve /*l*/ sesi ile biten kalın ünlülü *helāk*, *pāk ve dellāl* kelimelerinden sonra bu ek ince ünlülü olarak gelmiştir:

dellāllik 101a/4; *helāklik* 142b/1; *pākligine* 134a/4.

Metnimizde *bāzergān, bāzirgān*, *dost, bezzāz* gibi kalın ünlü ile biten kelimelere bu ekin hem ince hem de kalın ünlülü olarak eklendiği tespit edilmiştir:

bāzirgānlıḳ ~ bāzirgānlik A163a/9; *bezzāzlıḳ ~ bezzāzlik* A103b/11; *dostlik* A186b/6 ~ *dostlıḳ*; *pālānduzlıḳ ~ pālānduzlik* A94a/5.

Bu ekin ince ünlü ile biten kelimelere kalın ünlü ile gelmesi durumu farklı farklıdır. Aşağıdaki kelimelerde +*lIK* eki aynı kelimeye hem kalın hem de ince ünlülü şekilleriyle eklenmiştir. Bu kelimelerin okunuşunda kalın ünlülü eklerden önce gelen hecenin ünlüsünü de kalın okuduk. Ancak kelimelerin ince ünlülü ekleri de alması sebebiyle bu kelimelerin eksiz şekillerini klasik okunuşları üzere ince ünlülü okuduk:

etmekçılıḳ A94b/10 (1) ~ *etmekçilik* (1); *ḥürmetsuzlıḳ* 175b/12 (A224b/1) (1) ~ *ḥürmetsüzlik* (4); *kāhıllıḳ* A113b/5 (2) ~ *kāhellik* 185a/2 (1); *melāmatlıḳ* 173b/10 (3) ~ *melāmetlik* (2); *selāmatlıḳ* 166b/3 (9) ~ *selāmetlik* 149a/3 (2).

ḥıyānet kelimesine ek 6 defa kalın ünlü ile eklenmiş olup ince ünlülü ek ile bu kelime hiç örneklenmemiştir. Bundan dolayı kelimeyi diğer yerlerde de *ḥıyānat* şeklinde kalın ünlülü olarak okuduk:

ḥıyānatlıḳ 151b/13.

Metnimizde *ḥarāmilik* kelimesi iki yerde geçmiş olup kalın ünlülü ek ile kullanılmıştır. Bu yüzden kelimeyi ḥaramılıḳ şeklinde kalın ünlülü olarak okuduk. Ayrıca bu kelimedeki *nispet i*'si imlâda gösterilmemiştir:

ḥarāmılıḳ 101b/4.

Farsça peyġamber kelimesi metnimizde daima kalın ünlülü ek almıştır. Bunun için kelimeyi eksiz kullanıldığı durumlarda da kalın ünlülü olarak *peyġambar*/*peyġāmbar* olarak okuduk:

peyġambarlıḳ 52a/13; *peyġāmbarlıḳ* A47a/12.

Farsça *düşmen* kelimesi metnimizde *düşmān* ile nöbetleşmektedir. Düşmen kelimesine bu ek üç defa eklenmiş olup tamamı kalın ünlülüdür. Bunun sebebinin kelimenin diğer okunuşu olan *düşman*dan etkilenme olduğu düşüncesindeyiz:

düşmenlıḳ 159b/12.

Bunların dışında *dermānde*, *faḳīr, ḳāḍī, taḳṣīr, ziyāde, ẓarab-ḫāneci*, kelimeleri de metnimizde birer kere geçmiş olup bu eki kalın ünlü ile almışlardır:

dermāndelıḳ 121b/12; *faḳīrlıġ+a* 183a/9; *hünersuzlıġ+a* A214b/6; *taḳṣīrlıḳ* A148b/6; *ziyādelıḳ* 176b/5; *ẓarab-ḫānacılıḳ* 101a/12.

Şekil bilgisi bakımından dikkat çeken bir ek de, kuvvetlendirme fonksiyonundaki +*rAK* ekidir. Bu ek de kalın ünlülü 24 kelimeye 37 defa +(*I*)*raḳ*, 1 defa +*raḫ* şeklinde kalın ünlü ile; 1 defa da +*rek* şeklinde ince ünlü ile gelmiştir:

asġarek A158a/3; *aşaġaraḳ* 52b/8; *düşmanıraḳdur* A81a/11; *ḳızılraḫ* A191b/9.

Metnimizde bu ekin ince ünlülü olarak eklendiği kalın ünlülü tek kelime *asġar*dır. Arapça "daha küçük" anlamındaki *aṣġar*dan değiştiğini düşündüğümüz bu kelime A nüshasında iki defa geçmiştir. Bir yerde *asġarek* A158a/3 şeklinde ince ünlülü ek ile, bir yerde de *asġaraḳ* A167a/2 şeklinde kalın ünlülü ek ile kullanılan kelimede ayrıca *asġaraḳ* < *aṣġarraḳ* şeklinde tekleşme de olmuştur. Bu kelimenin bu şekilde ortaya çıkışında *aşaġaraḳ* kelimesinin analojik tesiri olduğunu düşünmekteyiz.

Metnimizde +*rAK* eki ince ünlülü 13 kelimeye 21 defa +(*İ*)*rek* şeklinde, ince ünlülü olarak gelmiştir:

girçekirek 27a/9; *giñireḳ* A207b/11

Metnimizde -*rAK* eki bazı ince ünlü ile biten kelimelerde kalın ünlü ile gelmiştir:

fāyidelüraḳ 24b/2; *ḳavīraḳ* 128a/7; *kerāmetlüraḳ* 26a/6; *ḳuvvetlüraḳ* 158a/11; *laṭīfraḳ* A230a/13; *ṣūretliraḳ* A191b/10.

Metnimizde 26 kere tek başına, 13 kere birleşik fiilin isim unsuru olarak kullanılan Farsça *rūşen* kelimesine *-raḳ* eki iki defa eklenmiştir. İkisinde de kalın ünlülü olarak gelmiştir. Aynı kelime metnimizde *-lıḳ* ekiyle 39 kere, *-lik* ekiyle 2 kere geçmektedir.

Türkçede inceltici tesiri olan /ş/ ünsüzüne sahip bu kelimenin buna rağmen kalın ünlüye sahip eklerle bu sıklıkla kullanılması bu kelimenin kalınlık-incelik uyumuna uymuş olması gerektiğini düşündürmektedir. Ancak iki yerde ince ünlülü ekle kullanılması sebebiyle bu kelimelerin tek başına kullanıldığı yerlerde kelimeyi *rūşen* olarak ince ünlülü, kalın ünlülü eklerle kullanıldığı yerlerde ise *rūşan* şeklinde kalınlık-incelik uyumuna uygun olarak okuduk:

rūşenlik 139a/4, *rūşanlıḳ* 14b/5, *rūşanıraḳ* 60b/12.

2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Eski Anadolu Türkçesi düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından Eski Türkçe devresinden beri mevcut olan uyumsuzluğun en üst düzeyde olduğu devredir.[1] Batı Türkçesinde Osmanlı devresinden itibaren gelişen ve sağlamlaşan düzlük-yuvarlaklık uyumu ile ilgili olarak metnimiz bir geçiş dönemi ürünü özelliği gösterir. Gerek kök içerisinde gerek kök ve ekler arasındaki uyumsuzluğun pek çok örneğinin yer aldığı metnimizde, düzlük-yuvarlaklık uyumunun gerçekleştiği kelimeler de azımsanmayacak kadar çoktur. Metnimizde bu tür kelimeler nöbetleşe kullanılmaktadır. Nöbetleşe kullanılan kök kelimelerden bazıları şunlardır:

borı 104b/9 ~ *boru* 104b/11; *çekirge* 188a/5 ~ *çekürge* A144b/1; *gümiş* 14b/4 ~ *gümüş* 157a/3.

Metnimiz için dudak uyumunun kurallı bir şekilde gerçekleştiği bir ekten söz etmek mümkün değildir. Yani dönemin karakteristiği olarak düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı kalıplaşmış ekler mevcudiyetini korurken bazı kelimelerde bu duruma aykırı olarak bazı eklerin ve bazı kelimelerde yuvarlak veya düz olması beklenen yardımcı seslerin beklenenin aksine uyuma girdiği gözlemlenir:

1 Ergin, Dede Korkut Kitabı 2, İndeks-Gramer 4. bs., 391-392.

anlarıñ A155a/11; *ayruluḳ* A193a/10; *ayrılıḳ* 36a/5; *bolluġuna* A165a/9; *dilimüz* A41a/8; *düşü* (akk.) A170a/7; *düşünüñ* 15b/9; *düşüni* A43a/6; *düşünde* A43a/6; *nedir* A124b/7; *şaġardım* A243b/2 (2); *oyanuḳluġundaġı* A231b/2.

Uyuma giren kelimelerin mühim bir kısmı A nüshasındadır.

3. Ünsüz-Ünsüz Uyumu

Eski Anadolu Türkçesi devresinin ayırt edici özelliklerinden biri de ünsüz uyumsuzluğudur. Bu devrede sedalı-sedasız karşılıklı bazı eklerin sadece sedalı ünsüzlerle eklendiği bilinmektedir. Metnimizde de bu durum kuvvetli bir şekilde görülmektedir. Ancak metnimizde rastladığımız bu eklerle ilgili bazı örneklerde ünsüz benzeşmesi görülmektedir. Fakat bu örnekler problemlidir. Bunlardan ikisinde /*t*/ harfi üzerinde şedde olması gerekirken bu şedde kullanılmamıştır.

Sıfat-fiil eki *-dUK*, A nüshasında sedasız ünsüzden sonra dönemin bu kuralına aykırı olarak sedasız ünsüz ve düz ünlü ile gelmiştir. Ancak şeddeli olması gereken /*t*/ harfi cezimlidir:

benzet-[t]igi A66a/2

Görülen geçmiş zaman eki *–dI,* A nüshasında bir yerde yine şeddesiz /*t*/ harfi ile yazılmıştır. Bu kelimenin H nüshasındaki karşılığı *dutdılar* 53a/6 şeklindedir. İstinsah hatası olması da muhtemel bu örnekten ihtiyatlı da olsa bahsetmek gerektiği kanaatindeyiz:

dut[t]ılar A48a/1

İki nüshada da bir örnekte bulunma hali eki sedasız ünsüzden sonra *-ta* şeklinde sedasız ünsüzle eklenmiştir. Bu ekin eklendiği kelime bir yer adıdır. Ancak bu yerin neresi olduğu tarafımızca tespit edilemedi:

Būs+ta 151b/3; *Bus+ta* A182a/7

Ancak metnimizde, "İmlâ Özellikleri" bahsinde "Şeddenin Kullanılması" bölümünde örnekleriyle gösterdiğimiz gibi hece sonundaki /*t*/ sesinden sonra gelen sedalı /*d*/ünsüzüyle başlayan eklerde /*d*/ üzerinde şedde kullanılmıştır. Bu durum kanaatimizce, metnimizin istinsah edildiği dönemde ünsüzlerin seda bakımından benzeşmeye başladığına işaret etmektedir.

III. Şekil Bilgisi

Eski Anadolu Türkçesi döneminin grameri şimdiye kadar yapılmış çalışmalarla ses bilgisi ve şekil bilgisi bakımından eksiksiz olarak çıkarılmıştır. Bu yüzden eserin şekil bilgisinin tamamını değil sadece dönem için önemli gördüğümüz nadir görülen ekleri göstermekle yetindik. Bu eklerin bir kısmı arkaiktir. Bir kısmı ise dönemin ses özelliklerine aykırılık göstermektedir.

A. Metnimizdeki EAT'de Nadir Görülen Ekler

1. Üçüncü Tekil Şahıs İyelik Eki

EAT'de devamlı düz gelen 3. tekil şahıs iyelik eki *-I* metnimizde bazı yuvarlak ünlülü kelimelerde *-U* şeklinde yuvarlak gelmiştir:

bolluġ+una A165a/9; *düş+ünüñ* 15b/9; *düş+üni* 26b/5; *düş+ünde* A43a/6; *göz+üni* 22b/12.

2. İlgi Hali Eki

Eski Anadolu Türkçesinde ilgi hali eki *–(n)Uñ*'dur. Metnimizde de ilgi hali eki ünlülerden sonra *-nUñ*; ünsüzlerden sonra da *-Uñ* şeklinde yuvarlak ünlü ve *damak n*'si ile kullanılmıştır. Ancak A nüshasında iki yerde ilgi hali eki düz ünlü ile örneklenmiştir. Bunlardan birinde ilgi hali eki düz ünlülü tenvin ve diş *n*'si ile gelmiştir. Yine bilindiği gibi *için* edatı, şahıs ve işaret zamirleri dışındaki isimlere yalın halde gelir. Aşağıdaki örnekte ise bu edat isimden sonra ilgi hali eki ile gelmiştir:

nasiḥatçılar-dur ümmet-i Muḥammedin çün A109b/10.

Bir örnekte ise damak *n*'si ile ancak düz ünlü ile gelmiştir:

anlarıñ A155a/11.

İlgi hali eki ile ilgili metnimizde rastladığımız bir durum da bu ekin günümüzde /*y*/ yardımcı sesi alarak eklendiği *su* kelimesine metnimizde H nüshasında bir yerde, A nüshasında da iki yerde-*nUñ* şeklinde eklenmesidir. Bunlardan başka *su* kelimesi ve ek yanlış olarak A nüshasında A160a/3'te *şunun* şeklinde yazılmış, A173b/3'te ise *senüñ* şeklinde harekelenmiştir:

ṣunuñ 139b/13; *ṣunuñ* A159b/11; *sunuñ* A169a/6.

3. Yönelme Hali Eki

Metnimizde yönelme hali eki bugün de kullandığımız *+A*'dır. Ancak aşağıda göreceğimiz arkaik ekler de metnimizde örneklenmiştir.

a. *+GA*

Metnimizde A nüshasında rastladığımız bir örnekte yönelme hali eki olarak Eski Türkçe döneminde kullanılan *–ġa* eki kullanılmıştır. Bu kelime H nüshasında *çuḳura* 82b/13 şeklindedir. Ancak A nüshasında bu kelimenin harekelenmesi de /*r*/ harfi üzerine fetha koymak suretiyle *çuḳuraġa* A74b/5 şeklinde olmuştur. Bu eğer bir istinsah hatası değilse ilgi çekici bir durumdur.

b. *+rA*

Eski Türkçe devresinde canlı bir çekim eki olarak kullanıldığı zamanlarda yön bildiren yer ve zaman isimlerinde kullanılan *+rA* sonraları bu vasfını kaybederek sınırlı bazı kelimelerde yapım eki şekline dönüşmüştür.[1]

Metnimizde *+rA* ekinin işlek yönelme hali eki olarak kullanıldığı üç örnek tespit ettik. Bu örneklerin tamamında ek, *baş+ı* kelimesinden sonra kullanılmıştır ve bağlanan fiil de aynıdır:

başıra ur- A220a/11, *başıra … vur-* 172b/10, *başıra … vur-* 173a/5.

Metnimizde bu ekle oluşturulmuş ve kalıplaşmış *daşra, ṣoñra, ṭaşra, üzere, üzre* kelimeleri örneklenmiştir.

Metnimizde *daşra* ve *ṭaşra* kelimelerinin kullanılışı biraz farklıdır. Rastladığımız bazı örneklerde (14a/1, 104a/8, 155b/2, A114b/9) *+rA* yön eki olarak eklendiği kelimelerde *dışarıya*, *dışarıda* ifadesiyle kalıplaşmış yer yön zarfları oluşturmuştur.

Metnimizde *daşra* ve *ṭaşra* kelimeleri *gel-* fiili ile birlikte *daşra gel-*, *ṭaşra gel-* şeklinde, *çıkmak* 13a/4, 114b/6, 153b/13, A114b/9; *rüyanın çıkması, gerçekleşmesi* 29a/12, 36b/12 anlamlarında birleşik fiil oluşturmuştur.

Yine *daşra* ve *ṭaşra* kelimeleri *ḥadden* kelimesi ile birlikte son çekim edatı gibi kullanılarak *ḥadden daşra* 180b/9, *ḥadden ṭaşra* 156b/9 şeklinde "haddinden fazla" ifadesiyle edat grupları oluşturmuştur.

1 Ergin, Türk Dilbilgisi, 241-242.

Aynı kalıbın *dışıra* kelimesi ile oluşturulduğu şu örnek ise ilgi çekicidir. Burada bir harekeleme hatası yok ise Eski Türkçedeki *daş* kelimesinin dönem içinde Türkiye Türkçesindeki *dış* şekline dönüşmesinin örneklenmesi olabilir:

ḥadden dışıra A232b/9

Aşağıdaki örneklerde ise *+rA* eki *daş* ve *ṭaş* kelimelerine getirilirken arada bir /a/ ünlüsü türediği görülmüştür. Bunlardan *ṭaşara gel-* örneğinde *çıkmak* anlamında birleşik fiil oluşturulmuş, *daşara* örneğinde ise *dışarı*, şeklinde yer yön zarfı veya *dışarıya* yer ismi oluşturulmuştur:

ṭaşara gelmiş A185b/10; *ḥavżdan daşara* A168a/13.

Bu eklerle kalıplaşmış olarak kullanılan *ṣoñra* kelimesi metnimizde hem zaman zarfı hem de çekim edatı olarak kullanılmıştır.

Metnimizde bu eklerle türetilmiş *üzre* ve *üzere* kelimeleri çekim edatı olarak kullanıldıkları gibi, *üzerine* anlamıyla yer yön zarfı olarak da kullanılmıştır:

bu uṣūl üzre 23a/3, *hemān ḳıyās üzere* A226b/7 (çekim edatı); *endāmı üzre* 21a/8, *başı üzere yıḳılsa* A73b/6 (yer yön zarfı).

4. Bulunma Hali Eki *+ta*

Eski Anadolu Türkçesinin en önemli ayırt edici özelliklerinden biri olan bulunma hali eki ünsüzünün sedalı olması kuralı eserimizde de uygulanmıştır. Ancak iki nüshada da aynı yer ismine bu ekin sedasız ünsüzle eklendiği görülmüştür:

Būs+ta 151b/3, *Bus+ta* A182a/7.

5. Ayrılma Hali Eki *+dIn*

Eski Anadolu Türkçesi döneminde seyrek görülen bu ek metnimizde kalıplaşmış olarak iki nüshada *öñdin* kelimesinde ve bundan başka A nüshasında üç ayrı örnekte daha görülmüştür:

öñdin 27a/4; *yāranlardın* A8b/8; *şemāldin* "kuzeyden" A174a/6.

A nüshasında rastladığımız bir örnekte eğer bir istinsah hatası değilse aynı ek 3. çoğul şahıs iyelik ekinden sonra zamir *n*'siz eklenmiştir:

oğlanlarıdın A53b/5.

İki nüshada da örneklediğimiz bir kelimede ek düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir:

öñdünki 45a/10; *öñdünki* A29b/4; *öñdinki* A41b/1.

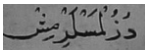
6. Yön Gösterme Eki *+ru*

Bu ek metnimizde bir örnekte kalıplaşmış olarak *öte*, *öteye* anlamıyla kelime türetmiştir:

añru A185b/9.

7. Olumsuz Geniş Zaman Eki *-mes*

A nüshasında bir örnekte olumsuz geniş zaman ekinin sedalı ünsüzü /*z*/ sedasızlaşarak /*s*/ şekline dönmüştür. Aynı örnekte *ra* (ر) harfi üzerine sükun işareti cezim ile birlikte ek fiile işaret eden esre de konmuş, bu şekilde çift harekeleme yapılmıştır:

 düzülmesler-imiş A245a/12.

8. Şimdiki Zaman Eki *-yor*

Şimdiki zaman için EAT'de yaygın olarak kullanılan ekler "*-r*/*-Ar*/ *-Ur*" ekleridir. Osmanlı Türkçesinden itibaren şimdiki zaman çekimi için kullanılan "*-yor*" eki, EAT'de -(*y*)*A yor*(*ur*) şeklinde yardımcı fiil olarak nâdiren kullanılmıştır.[1]

Metnimizde A nüshasında bir yerde "*-yor*" ekinin "*-ken*" zarf-fiil ekiyle birlikte kullanıldığını tespit ettik. Ancak dönem için erken olduğunu düşündüğümüz bu şeklin yazmanın istinsah tarihi ile alakalı olması muhtemeldir:

varyor-ken A180b/13.

9. Görülen Geçmiş Zaman Eki *-dI*

A nüshasında iki örnekte EAT'de daima yuvarlak ünlülü gelen görülen geçmiş zaman 1. tekil şahıs geniş zamanın hikâyesi çekiminde üç örnekte düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiş şekli görülmüştür:

dönerdim A243b/2; *sağardım* A243b/2, A243b/5.

1 Gürer Gülsevin, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler (Ankara: TDK Yayınları, 1997), 96-97.

Görülen geçmiş zaman eki *-dI,* A nüshasında bir yerde yine şeddesiz /*t*/ harfi ile yazılmıştır. Bu kelimenin H nüshasındaki karşılığı *dutdılar* 53a/6 şeklindedir:

dut[t]ılar A48a/1.

A nüshasında yanlış harekelenmiş bir örnekte, cümlenin kuruluşuna göre görülen geçmiş zaman 1. çoğul şahıs eki şeklinde okunması gerektiğini düşündüğümüz ekte düz ünlüye rastlanmıştır:

"*Ve eger uşbu resme nesneler kim didik bunlaruñ güherne göre bunlardan fāyide bula"* A203a/4-5.

Yine A nüshasında rastladığımız bir örnekte görülen geçmiş zaman eki *-dI* 2. çoğul şahıs çekiminde düz ünlülü gelmiştir:

te'vīl ḳıldıñuz A243b/11.

10. Sıfat-fiil Eki *-dUK*

Eski Anadolu Türkçesinde görülen geçmiş zaman sıfat-fiil eki sedalı ünsüz ve yuvarlak ünlü ile *–dUK* şeklindedir. Ancak metnimizde iki örnekte ekin ünsüzünün sedasız geldiği görülmüştür. Bunlardan A nüshasında rastladığımız örnekte ekin harekelenmesinde *te* (ت) harfi üzerinde şedde kullanılmamış, aynı harf üzerinde cezim, altında da kesre işareti kullanılmıştır. Ayrıca ekin ünlüsü de düz ünlülü gelmiştir. Bu durum, küçük ünlü uyumunun da, eserin istinsah edildiği dönemde yazıya aksetmeye başladığına işaret etmektedir:

benzettigi A66a/2.

H nüshasında rastladığımız bir örnekte ise sıfat-fiil ekinin ünsüzü kendinden önce gelen ünsüzün sedalı olmasına rağmen sedasız *tı* (ط) harfi ile gelmiştir:

ṭurṭuġı 150b/5.

A nüshasında alt alta iki satırda iki örnekte sıfat-fiil eki yuvarlak ünlüden sonra garip bir şekilde düz ünlülü olarak gelmiştir:

ḳodığınuñ A189b/5, A189b/6 (Bu duruma aynı satırda geçen *emānet ḳodı* (A189b/5) şeklindeki ifade sebep olmuş olabilir.)

A nüshasında rastladığımız bazı örneklerde sıfat-fiil eki ince ünlüden sonra kalın ünlülü olarak gelmiştir:

gördug̱ı 52b/11; *ḥaḳ idug̱ına* A119b/4.

A nüshasında bir örnekte ek fiilin kökünün düştüğü ve sıfat-fiil ekinin kendinden önce gelen ince ünlülü hece ile biten isme kalın ünlülü olarak eklendiği görülmüştür:

āyet-dug̱ı A106a/8.

11. Sıfat-fiil Eki *-IcAK*

Metnimizde A nüshasında sıfat-fiil eki *-AcAK,* pek çok yerde *-IcAK* şeklinde kullanılmıştır. Bunların önemli bir kısmı /*y*/ sesinden sonra gelmiştir. Bu durumun /*y*/ sesinin daraltıcı tesirinden kaynaklanmış olabileceği düşünüldü.

işleyicekden ve işlemeyicekden A5b/5.

Yine bu kullanımın hemen tamamına yakınının *ol-* yardımcı fiili ile kurulmuş bir birleşik fiilin isim unsurunu oluşturan sıfat-fiil olması dikkat çekicidir:

olıcaḳ olursa A15a/9; *olıcaḳ olursa* A129a/5; *yapışıcaḳ olursa* A249b/12.

12. Zarf-fiil Eki *-acaḳ*

Zarf-fiil eki *-ıcaḳ,* bir örnekte iki nüshada da, bir örnekte ise yalnız A nüshasında *-acaḳ* şeklinde yazılmıştır. Örneğin azlığı bu durumun müstensih hatası olma ihtimalini de akla getirdi. Ancak bu durumdan yine de bahsetmeyi uygun gördük:

pes eyle olacaḳ 43b/9; *ʿibāreti helāk olacaḳ* A250a/9.

B. Enklitikler

1. *durur / -dur*

Bildirme görevi yapan *durur* metnimizde ekleşme sürecini tamamlamamıştır. Metnimizde ekleşmiş olan şekilleri çevriyazılı metinde kalınlık-incelik uyumuna uygun olarak okuyup yazdık:

ḳayg̱udur 180a/10; *bildürmegidür* A119b/12.

Bu ek A nüshasında bir yerde düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir:

nedir A124b/7.

Bildirme eki *-dUr* metnimizde *-Up* zarf-fiil ekinden sonra gelmek suretiyle öğrenilen geçmiş zaman kipi için de kullanılmıştır: *añupdur* 134b/7; *dükenüpdür* 180a/13.

Ekleşmiş şekli *-dUr* ile nöbetleşerek kullanılan *durur* metnimizde iki türlü kullanılmıştır.

Bazı örneklerde, *durur* bazı isimlerin ardından gelerek onları bildirme görevi ile fiilleştirir. Bu gibi durumlarda metinde kendinden önceki kelimeye bitişik yazılmayanları çeviriyazılı metinde biz de ayrı yazdık:

düşmen durur 2b/2; *genc durur* A86b/9.

Bitişik yazılanları (-) çizgisi ile birleştirerek yazdık:

imīn olmaḳ-durur 172a/7; *ʿuḳūbetlerden-durur* A249b/6.

Dizinde de ayrı yazılanları ayrı, bitişik yazılanları da kısa çizgi (-) ile bitiştirmek suretiyle gösterdik.

Bildirme görevindeki *durur* enklitiğinin ikinci kullanımı *-up* / *-üp* zarf-fiil ekli fiillerden sonra gelmek suretiyle öğrenilen geçmiş zaman kipinde fiil çekimi yapmak şeklindedir:

añılup durur 30b/1, *diyüp dururuz* A149a/1

Öğrenilen geçmiş zamanın hikâye birleşik zaman çekiminin bu enklitikle yapılmış örnekleri de eserimizde görülmüştür:

görüp dururdum A244a/9, *ölüp dururdı* 30a/6.

2. Diğer Enklitikler

Ek fiilin görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman, şart kipi çekimi, *-ken* zarf-fiil ve *–dUK* sıfat-fiil ekleri almış şekilleri *idi*, *imiş*, *ise*, *iken*, *idük* ile *ile ve içün* edatları metnimizde bazen *elif* ile bazen de ekleşmek suretiyle nöbetleşerek kullanılmıştır. Çevriyazılı metinde *elif* ile yazılanları ayrı yazdık. Dizinde de bunları ardından geldikleri kelimeden ayrı olarak gösterdik. Ek fiilin kökü ile birlikte kullanılan enklitikler ile *ile* ve *içün* edatını geleneksel imlâ üzere ince ünlülü olarak okuduk:

añduḳ idi 137a/8; *resme imiş* 190b/2-3; *ṭāʿat ise* 6b/6; *boynında iken* 115b/1; *ʿālimler ile* 116b/10.

H nüshasında bir örnekte ek fiilin ünlüsü kendinden önceki seslerden etkilenerek yuvarlaklaşmıştır:

anduġ-udı 10a/5.

Elifsiz olan ancak hareke veya *ya* (ي) harfi ile gösterilen enklitikleri kısa çizgi ile bitiştirerek gösterdik ve ekleşme sürecinde olan enklitikleri kalınlık-incelik uyumuna uygun olarak okuduk:

dürlü-y-idi 124a/2; *ölmiş-imiş* A149a/11; *var-ısa* 133a/5.

Metnimizde, ek fiilinin kökünün düşmesi neticesinde ek fiile eklenen eklerin ek fiilin fiilleştirdiği isim cinsinden kelimelere veya fiillerin birleşik çekimlerinde fiillere asıl kip ekinden sonra eklendiğinin örnekleri çoktur. Bu şekilde ekleşmiş olan enklitikleri hiçbir işaret kullanmaksızın bitişik yazdık. Bu ekleşen şekilleri kalınlık-incelik uyumuna uygun okuduk:

almazsa 104b/7; *gördise* 27b/8; *gördidi* A228b/7; *yurken* 100b/8.

Metnimizde *ile* edatı ekleşme sürecindedir. Bu şekilde ortaya çıkan ekleri kalınlık incelik uyumuna uygun okuduk:

ʿavratla 157a/6; [*de*]*mürle* 36a/10.

Bir örnekte *ile* edatı ekleşerek düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir:

çoḳluġ-ula A162b/4.

Bir örnekte de işaret zamirlerinden sonra ilgi hali ile eklenen *-ılA*'nın ilgi hali eki almadan ve çift harekeli olarak eklenmiştir.

bunla/*bun-ıla* 85b/3 (A78b/4).

IV. Nüshaların Dili

İki nüshayı dil farklılıkları bakımından karşılaştırdığımızda nüshalar arasında ayırt edici bir tasnif yapmak zordur. Çünkü bir nüsha bazı kelimelerde bir tarafta, bazı kelimelerde ise diğer tarafta olabilmektedir. Yine de burada bazı kanaatlerimizi belirteceğiz.

A. Ses Nöbetleşmeleri

Yukarıdaki incelemede görüldüğü gibi A nüshası veya H nüshası için bir ses yönündedir diye hüküm vermek çok zordur. /*e*/ ~ /*i*/; /*d*/ ~ /*ṭ*/; /*s*/ ~ /*ṣ*/; /*ḳ*/ ~ /*ġ*/; /*ḳ*/ ~ /*ḫ*/; /*b*/ ~ /*p*/ farklılıkları açısından bir nüsha diğer nüsha üzerine kesin hüküm konacak şekilde farklılıklar göstermez. Bir nüshada bazı kelimeler nöbetleşen sesin biriyle yazılırken aynı cinsten bir başka kelime diğer sesle yazılabilmektedir.

Kitabü't-Ta'bîr nüshalarında bu ses nöbetleşmeleri ile ilgili bazı tespitlerimiz şöyledir:

1. /*e*/ ~ /*i*/ Nöbetleşmesi

/*e*/ ~ /*i*/ bakımından aşağıdaki örneklerde A nüshası /*i*/; H nüshası ise /*e*/ tarafındadır:

bisle- A242a/11 ~ *besle-* 188a/7; *diyeze* A56b/5 ~ *deyze* 63b/12; *siñek* (testi) ~ A242a/9, *señek* 188a/5; *yin-* A207a/2 ~ *yen-* 75b/4.

Aşağıdaki örneklerde ise A nüshası /*e*/; H nüshası ise /*i*/ tarafındadır:

gerçek A23a/10 ~ *girçek* 192a/13; *geyecek* A69a/4 ~ *giyecek* 53b/6; *şeşük* A63b/4 ~ *şişük* 71b/12; *yemiş* A44a/8 ~ *yimiş* 41a/3.

İki nüshada da bazen /*e*/ ve /*i*/ sesi ortak olarak nöbetleşmiştir:

vir- 33b/9-A48a/11 ~ *ver-* 66b/3-A188b/2; *yeñ* 163b/8-A205a/8 ~ *yiñ* 163a/1-A233a/10.

Bazen nöbetleşen seslerden biri iki nüshada ortaklaşa kullanılıp diğer ses nüshaların sadece birinde kullanılmıştır:

di- 9a/12-A77a/1 ~ *de-* A78a/5 (6); *yetmiş* 40a/7-A37a/1 ~ *yitmiş* 18a/6 (6).

2. /*d*/ ~ /*ṭ*/ Nöbetleşmesi

İmlâ incelemesi kısmında detaylı olarak gösterdiğimiz gibi /*ṭ*/ > /*d*/ değişmesi yönünden eserimiz /*d*/ yönündedir. /*ṭ*/ > /*d*/ değişmesi bakımından nüshalar karşılaştırıldığında A nüshasının H nüshasına göre /*d*/ ağırlıklı olduğu görülmüştür.

A nüshasında dört kelimenin /*d*/'li, H nüshasında ise /*ṭ*/'lı örnekleri görülmüştür:

daban A71a/12 ~ *ṭaban* 79b/9; *daş-* A162b/8 ~ *ṭaş-* 141a/13; *davşancıl* A80a/6 ~ *ṭavşancıl* 87a/3; *doḳluḳ* A8b/4 ~ *ṭoḳlıḳ* 9b/10.

Metnimizde A nüshasında olup da H nüshasında bulunmayan ve sadece /*d*/'li şekli kullanılan 12 kelime tespit edilmiştir:

daş (dış) A109b/6, *daşur-* A58a/10 vd.

18 kelimenin A ve H nüshasında karşılıklı olarak hem /*d*/ hem de /*ṭ*/'lı örnekleri görülmüştür:

dam 112b/9-A79a/3 ~ *ṭam* 40a/10-A172b/3 vd.

Üç kelimenin A ve H nüshalarında /*ṭ*/'lı şekilleri mevcut iken aynı kelimelerin /*d*/'li karşılıkları yalnız A nüshasında örneklenmiştir:

daş (taş) A88a/3; *dal-* A166a/4; *doḳuzuncı* A124a/9.

İki kelimenin ise hem /*d*/'li hem de /*ṭ*/'lı şekli sadece A nüshasında mevcuttur:

daşara A168a/13, *ṭaşara* A185b/10 (dışarı); *dam-* A243b/11, *ṭam-* A172b/3 (damlamak).

Dört kelimenin A ve H nüshasında sadece /*d*/'li şekli mevcut olup /*ṭ*/'lı karşılıkları iki nüshada da yoktur:

duzaġ 98b/2-A91b/1; *dolaş-* 88a/12-A81b/3; *duz* 135b/3-A153a/2; *dutul-* 66b/3-A123b/5.

Bir kelimenin /*d*/'li şekli A ve H nüshasında mevcut iken /*ṭ*/'lı şekli yalnız H nüshasında mevcuttur:

dut- 51b/10-A242a/8 ~ *ṭut-* 190a/8.

İki kelime ise H nüshasında sadece /*d*/'li şekilleriyle bulunup A nüshasında bu kelimeler kullanılmamıştır.

dutacaḳ 172b/5, *doġrultmaḳ* 101b/11 (Bu kelimenin A nüshasındaki karşılığı '*doġrulamak*'tır.).

Bir örneğin ise A ve H nüshasında /*ṭ*/'lı şekilleri mevcut iken /*d*/'li şekli sadece H nüshasında yer almıştır:

daġarçuḳ 197a/5 ~ *ṭaġarcuk* 155a/6, *ṭaġarçuḳ* A189b/4.

Üç örneğin ise /*ṭ*/'lı şekillerine iki nüshada da rastlanmış olup /*d*/'li şekilleri görülmemiştir:

ṭoġan (kuş) 86a/8-A79a/12; *ṭoḳsan* 121a/5-A101b/13; *ṭolu* (*dol-*) 14b/3-A170a/10.

Yukarıdaki değerlendirmeye esas aldığımız örneklerden bazılarının sadece birer defa kullanılmış olmaları, ihtiyatlı davranmayı gerektirmektedir.

3. /*ḳ*/ ~ /*ġ*/ Nöbetleşmesi

Metnimiz /*ḳ*/ > /*ġ*/ değişikliği açısından /*ḳ*/ yönündedir. Her iki nüshada da bugünkü yazı dilimizde olduğu gibi kelime başındaki /*ḳ*/'lar korunmuştur. A nüshasında tespit ettiğimiz sadece bir örnekte kelime başında /*ḳ*/ > /*ġ*/ değişmesi örneklenmiştir:

ġayġu A114b/3, *ḳayġu* 18b/7-A65b/7.

Ancak bugün edebî dilde *kavga* şeklinde kullandığımız kelime metnimizde Farsça aslında olduğu gibi her iki nüshada da *ġavġa* şeklindedir.

Kelime ortasında ve sonunda da metnimiz /*ḳ*/ tarafındadır. Kelime ortasında /*ḳ*/ > /*ġ*/ değişmesine ait bir örnek sadece A nüshasında tespit edilmiş olup bu kelimenin /*ḳ*/'lı şekli her iki nüshada da mevcuttur:

ḳanġı A10a/4 (12) ~ *ḳanḳı* 9a/11-A65a/2 (69).

Kelime sonunda /*ḳ*/ > /*ġ*/ değişmesi iki örnekte tespit edilmiştir. Ancak bu örneklerden biri sadece A nüshasında mevcuttur:

uçmaġ A6b/2 (5), *uçmaḳ* 33b/3-A113b/7 (16).

İki ünlü arasında sedalılaşmak suretiyle meydana gelen /*ḳ*/ > /*ġ*/ değişmesi iki nüshada da mevcuttur. Metnimizde *eyle-*, *it-*, *ol-* gibi yardımcı fiillerle birleşik fiil oluşturan *ıraḳ* kelimesinin sonundaki /*ḳ*/ sesi bazı örneklerde /*ġ*/'ya dönüşmüş, bazı örneklerde ise kendini muhafaza etmiştir. Bu şekilde bazı örneklerde iki nüshada da hece sonunda /*ḳ*/ > /*ġ*/ değişmesi gözlemlenmiştir:

ıraġ eyle- 15b/9; *ıraḳ eyle-* 16a/1.

A nüshasında rastladığımız *ırag ırağıraḳ* A56b/12 örneğinde de benzer bir durum söz konusudur.

Bu örneklerde görüldüğü gibi A nüshası /*g̱*/; H nüshası /*ḳ*/ yönündedir.

A nüshasında rastladığımız bir örnekte ise aksi istikamette bir değişme gerçekleşmiştir. Metnimizde sedalı /*g̱*/ ünsüzlü şekli bulunmayan *ḳovcı* 83b/13, *ḳovucı* 89a/4 kelimesinin A nüshasında *ḳoḳucı* 174b/6 (A222b/1) şekli örneklenmiştir. Bir istinsah hatası değilse ilgi çekici bir örnektir.

4. /*ḳ*/ > /*ḫ*/ Nöbetleşmesi

Metnimizde kelime başında /*ḳ*/ > /*ḫ*/ değişmesi örneği yoktur. Kelime ortasında ve sonunda rastladığımız örneklerden ortaya çıkan durum A nüshasının /*ḫ*/; H nüshasının ise /*ḳ*/ yönünde olduğudur.

Kelime sonunda /*ḳ*/ > /*ḫ*/ değişmesini A nüshasında rastladığımız bir kelimede yer alan *-raḫ* < *-raḳ* ekinde gözlemledik:

ḳızılraḫ A191b/9.

Kelime ortasında /*ḳ*/ > /*ḫ*/ değişmesine iki örnekte rastladık. Bu örneklerden biri sadece A nüshasındadır:

yoḫsa A172a/11, *yoḳsa* 44a/4-(A40a/5).

Diğer örnek ise iki nüshada da mevcut olup bu kelimenin süreksiz karşılıklı şekli metnimizde yer almamıştır:

aḫşam namāzı 149b/8-A65a/7.

5. /*b*/ > /*p*/ ~ /*p*/ > /*b*/ Nöbetleşmesi

Metnimizde /*b*/ > /*p*/ ~ /*p*/ > /*b*/ nöbetleşmesi örneklerini nüshalara göre şöyle gruplandırmak mümkündür.

Bazı kelimeler A nüshasında /*b*/'li, H nüshasında ise /*p*/'lidir:

berkit- A22b/5 ~ *perkit-* 26b/5; *bütḫāne* A184a/12 ~ *putḫāne* 153a/10; *tabl* A100b/1, *tabul* A100a/13 ~ *tapl* 148b/2; *tabāḳlıḳ* A94b/12 *tappāḳlıḳ* 101a/6.

Bazı kelimelerin /*p*/'li örnekleri sadece H nüshasında mevcut iken /*b*/'li örnekleri A ve H nüshasında da yer almıştır:

petnūs 147b/10 ~ *bednūs* 90a/10, *bidnūs* A84a/4; *pire* 91b/10 ~ *büre* A85b/3-87b/7; *pişür-* 84b/10 ~ *bişür-* 88b/3-A98a/6, *büşür-* 188b/7.

Bazı kelimelerin /*p*/'li örnekleri sadece A nüshasında mevcut iken /*b*/'li örnekleri H ve A nüshasında da yer almıştır:

ḳaṣṣaplıḳ A92b/7 ~ *ḳaṣṣāblıḳ* 99b/9-A92b/2; *pahādur* 125b/3 (A137a/3) ~ *bahādur* 90a/13, *bahādırraḳ* A84a/7; *piş-* A51a/10 ~ *biş-* 77b/2-A76b/12.

Bir kelimenin de /*b*/'li örneği A nüshasında, /*p*/'li örneği ise her iki nüshada mevcuttur:

birde A9a/12 ~ *perde* 10b/6-A225b/4.

Yukarıdaki görüldüğü gibi H nüshası /*p*/; A nüshası /*b*/ tarafındadır.

6. Kelime Başında /*y*/ ~ /Ø/ Nöbetleşmesi

Bazı Türkçe kelimelerin başındaki /*y*/ sesi için değişik dil bilgisi ve inceleme kitaplarında farklı görüşler mevcuttur. Batı Türkçesinde bu kelimelerin bir kısmı EAT'den itibaren günümüze /*y*/'li ve /*y*/'siz nöbetleşerek kullanılmış, bunların bir kısmı günümüzde edebî dilde /*y*/'li bir kısmı ise /*y*/'siz olarak karar kılmıştır. Bazı kitaplarda bu kelimelerin başındaki /*y*/ sesinin protez olduğu yazılırken bazı kitaplarda ise /*y*/ sesinin aslî ses olduğu, /*y*/'siz kelimelerin bir kısmında /*y*/ düşmesi olduğu söylenmektedir. Metnimizde bu kelimelerden /*y*/ sesinin sıfırla nöbetleşmek suretiyle kullanıldığı 4 kelime tespit ettik. Bu kelimeler ve nüshalarda hangi sıklıkla kullanıldıkları şu şekildedir:

ılan 89a/5 (2) – A52a/5 (6) ~ *yılan* 58b/6 (41) – A81a/1 (41); *ıldırım* 139a/3 (2) – A158b/2 (2) / *ıldırum* A158a/5 (2) ~ *yıldırım* 138b/12 (2), *ılduz* 47b/8 (19) – A133b/7 (13) ~ *yılduz* 123b/1 (13) – A133a/4 (35), *ırla-* 8a/5 (2) – A7b/3 (3) ~ *yırla-* 65a/4 – A57b/8.

Örneklerde görüldüğü gibi *yılan*, *yılduz*, *yıldırım* ve *yırla-*, /*y*/'siz şekilleriyle birlikte her iki nüshada kullanılmıştır. *Yılan* kelimesi dışındakilerin nöbetleşmeleri birbirine yakın sıklıktadır. *Yılduz* kelimesi dışındakilerin hepsinde de A nüshası /*y*/ > /Ø/ yönündedir. *Yılduz* kelimesinde ise H nüshası *ılduz* tarafındadır.

B. Yardımcı Seslerin Uyumu

Metnimizde dönüşlülük, ortaklaşma, ettirgenlik ve edilgenlik fiil çatı ekleri, sıra sayı ekleri ve çekim eklerinden önce gelen yardımcı ünlülerin her iki nüshada da uyuma girmeye başladıkları tespit edilmiştir. Bu konuda istikrarlı bir imlâ yoktur. Aynı kelime aynı nüshada da bazen uyumlu bazen uyumsuz ekle görülür. Ancak bu açıdan nüshalardan birinin diğerine karşı ayırt edici bir üstünlüğü yoktur:

dök-i-l- 3a/8, *dök-ü-l-* 40a/10; *ur-ıl-* A214b/9, *ur-u-l-* A238b/12, *vur-u-l-* 169b/9; *sız-ı-r-* 104a/3, *sız-u-r-* A99a/7; *bul-ı-n-* 14b/8, *bul-u-n-* A187b/3; *gör-i-n-* A45b/12, *gör-ü-n-* 155b/3; *ḳorḳ-ı-t-* 6b/1, *ḳorḳ-u-t-* 6a/10; *üç-i-nci* 7a/8-A24b/3, *üç-ü-nci* 7a/3-A4b/11; *ṭoḳuz-ı-ncı* 35a/2-A7b/9, *ṭoḳuz-u-ncı* 8a/11-A99a/9.

C. Orta Hece Ünlüsü

Türkçede, vurgusuz olan orta hece ünlüsü düşmeye meyillidir. Metnimizde de orta hece ünlüsünün düşmesi olayı sık görülmüştür. Bu düşen sesler arasında ek fiilin *i-* kökünü, 3. tekil şahıs iyelik ekini, *ile* edatının /*i*/ sesini, bazı yardımcı sesleri, kelime gövdelerinin veya bazı eklerin birtakım seslerini sayabiliriz:

ādemlerle A95a/12; *ȧġaçlarsa* A97a/3; *alvir-* A169a/2 "alı ver-"; *ʿammelerñüzdür* A203b/1; *arluḳ* A191a/10 "aruluḳ"; *barḳ-* A97a/2 "bıraḳ-"; *düşme* A17b/12 "düşüme", *düşnüñ* A7a/12 "düşünüñ"; *elmüzden* A1b/11; *götrül-* A40b/6; *göyündürcise* 145a/8 (A196b/1); *güherne* A203a/4 "güherine"; *kimselerne* A142a/6; *ḳoyunlarmuzı* A173a/6; *virbi-* A20a/2; *yarsı* A45a/3 "yarısı".

Nüshalar arasında orta hece vokalinin düşmesi bakımından A nüshası H nüshasına göre çok daha ileridedir.

D. Kelime Farklılıkları

Nüshalar arasında bazı kelime gövdelerinde birtakım farklılıklar görülür. Ancak metnimizde bu açıdan kelimeler arasında istikrarlı bir süreklilik yoktur. Bazı kelimeler bir şekliyle sadece A veya H nüshasında yer alırken diğer şekliyle iki nüshada da görülmektedir. Kelime ayrılıkları bakımından

A nüshasını H nüshasından ayıran önemli bir fark A nüshasında mahallî ağız özelliklerinin oldukça fazla yer almış olmasıdır. Aşağıdaki tablolarda nüshaların birinde yer alıp diğerinde olmamalarına göre nüshalar arasındaki kelime ayrılıklarını gösterdik. İki nüshada da ortak nöbetleşen seslere sahip kelimeler bu tablolarda yer almadı.

1. İki Nüshada da Farklı Birer Şekli Olanlar

A Nüshası	**H Nüshası**
berkit- A22b/5	perkit- 26b/5
bıldırcın A84b/1	bıldurcın 90b/6
bidnūs A84a/4	bednūs 90a/10
burın A45a/4	burun 65b/2
bütẖāne A184a/12	putẖāne 153a/10
cünbiş A11b/5	cünbüş 13a/5
çekürdek A203a/8	çekirdek 161b/4
çoġun A206b/2	çoġan 164a/4
çopan A139b/5	çoban 126b/11
daş- A162b/8	ṭaş- 141a/13
davşancıl A80a/6	ṭavşancıl 87a/3
devrük A54b/6	devrik 61a/13
doḳluḳ A8b/4	ṭoḳlıḳ 9b/10
dudaḳ A55a/9	duṭaḳ 62a/5
durı gel- A245b/9	ṭuru gel- 82a/5
gerçek A202b/6	girçek 192a/13
gerçekirek A23a/9	girçekirek 27a/9
geyecek A69a/4	giyecek 53b/6
givirici A75a/12	givür- 113a/5
götrül- A40b/6	götürül- 44b/5

irür- A13a/9	irgür- 15b/12
ḳaḳ- A18a/8	ḳaḳı- 22a/6
ḳarañuluḳ A237a/1	ḳarañılıḳ 184a/2
ḳarlaġuç A84b/10	ḳarlanġuç 91a/4
keskün A250b/5	keskin 195a/7
ḳoca 83b/2	ḳoça A21b/7
ḳursaḳ A91b/7	ḳarsaḳ 98b/9
küççük 4a/2	küçük A3b/2
legen A70a/8	ligin 78b/6
minber A175b/1	member 146b/11
nōrūz 147a/5(A175b/10)	nevrūz 146b/9
örtilü A230b/6	örtili 187a/13
samūr A91b/7	semmūr 98b/9
sencāb A91b/7	sincāb 98b/9
sepeẓ A205b/5	sepet 163a/8
ṣır- A80b/9	ışır- 97a/2
sızur- A99a/7	sızır- 104a/3
sīlī A61a/1	sille 68b/6
sön- A155b/12	söyin- 137b/10
söyne- A155a/11	söyin- 138a/8
şeşük A63b/4	şişük 71b/2
şīn ḫıyār A204a/4	çīn ḫıyār 162a/8
ṭabāḳlıḳ A94b/12	ṭappāḳlıḳ
ṭabl A100b/1	ṭapl 148b/2
ṭabul A100a/13	ṭavul 104b/9
ṭaġarçuḳ A189b/4	daġarçuḳ 197a/5

ṭancara A206a/4	tencere 163b/7
tevriyet A107a/2	tevrīt 109b/4
tīmārsuzluḳ A24a/3	tīmārsuzlıḳ 28a/2
ṭorġay A83b/9	ṭoyġar 90a/2
ṭudaḳ A55b/7	ṭuṭaḳ 62b/6
tuvulġa A219a/7	tuġulġa 172a/13
unudılmış A18a/7	unudulmış 22a/5
urucı A219b/12	vurıcı 68b/9
yaġır 25b/6	yaġrın A21b/4
yaġmurlu A21a/5	yaġmurlı 25a/6
yaşılraḳ A196a/7	yaşılıraḳ 164a/1
yavar- A191b/12	yavı var- 156a/4
yazılı A120b/5	yazılu 116b/13
yedişer A38b/7	yidişer 42b/7
yegāne A221b/9	yigāne 174a/7
yekşenbe A35b/5	yikşenbe 39a/5
yellü A8b/3	yillü 9b/10
yemek A153a/2	yimek135b/3
yemişsüz A97a/3	yimişsüz 102b/5
yile- A114a/1	yiyle- 114a/11
yorıl- A236b/12	yorul- 184a/1
yüzinci A103a/5	yüzünci 106b/6
zehi A2b/11	zihi 3a/6
zırıh A218b/10	zırh 172a/4

2. İki Nüshada Ortak Bir Şekli; A Nüshasında Farklı Şekli Olanlar

A Nüshası	H-A Nüshaları
bahādırraḳ A84a/7	bahādur 90a/13-A84a/5
birde A9a/12	perde 10b/6-A225b/4
boyın A60a/9	boyun 2a/12-A60a/7
buyır- A46a/6	buyur- 21a/1-A77b/7
çik- A116a/7	çek- 14a/5-A75b/2
çömlek A154a/13	çölmek 137a/4-A154b/12
dal- 143b/5 (A166b/4)	ṭal- 144a/2-A135b/12
dilki A88a/7	dilkü 94a/12-A88b/2
doḳuzıncı A33a/12	ṭoḳuzıncı A7b/9-21a/4
doḳuzuncı A124a/9	ṭoḳuzuncı 8a/11-A99a/9
emecek A21b/6	emcek 74b/5-A66a/11
er- A118a/5	ir- 46b/11-A232a/1
ġayġu A114b/3	ḳayġu 18b/7-A65b/7
geçe A36b/10	giçe 42a/8-A4a/12
geń A131b/12	giń 58b/2-A218a/8
giçür- A173b/7	geçür- 144b/2-A168a/8
get- A188b/12	git- 13a/11-A86b/1
gögüz A61a/12	gögüs 69a/3-A19b/5
göyen- A16b/1	göyün- 190b/9-A66b/5
göyendür- A152b/7	göyündür- 135a/5-A152b/2
ḫoşluḳ A31a/6	ḫoşlıḳ 47a/11-A173a/7
ıldırum A158a/5	ıldırım 139a/3-A158a/10
iş ṭon A223b/11	iç ṭon 107b/12-A81b/10
ikşi A22a/9	ekşi 26a/10-A200b/3
kendi A237b/13	kendü 4a/8-A16b/3
kıt A196a/5	ḳız 134a/6-A151b/5
ḳıtlıḳ A174a/4	ḳızlıḳ 46b/3-A212b/7
ḳoḳı A205a/4	ḳoḳu 50a/1-A57b/7
ḳoḳulı A251a/7	ḳoḳulu 51a/5-A167b/12

ḳorḳulı A94b/13	ḳorḳulu 15a/6-A162a/5
ḳurd 93b/10 (A87b/6)	ḳurt 93b/3-A74b/8
ḳurı A37a/9	ḳuru 25b/4-A48a/8
mercümek A207a/1	mercimek 164b/2-A207a/4
nuha A149a/7	nevḥa 29b/3-A145b/3
oġıl A191b/9	oġul 54b/10-A136a/6
öle A124a/6	öyle 31a/9-A119b/4
öñdinki A41b/1	öñdünki 33b/4-A29b/4
ötrü A39b/7	ötürü 8a/13-A115b/3
ötüri A214a/7	ötürü 8a/13-A115b/3
pahādur 125b/3(A137a/3)	bahādur 90a/13-A84a/5
pāpuc A284b/4	pābuc 193a/9-A248b/5
salḳum A198b/6	salḳım157b/11- A195b/10
ṣanaʿat A6b/13	ṣanʿat 7b/3-A219b/10
sarmasaḳ A22a/8	sarımsaḳ 164b/13-A207b/3
sarmısaḳ A206b/6	sarımsaḳ 164b/13-A207b/3
sevgüli A235a/4	sevgülü 86a/11-A85a/4
ṣınduġ A177b/9	ṣındu 195a/4-A59a/11
siñek A242a/9	señek 188a/5-A242a/8
sirçe A77a/5	serçe 84b/4-A77b/4
sōġ A167b/7	sovuḳ 143b/2-A175a/3
şeher A171a/13	şeh(i)r 150a/10-A179b/6
şehre A44b/7	şeh(i)r 150a/10-A179b/6
şıġl A182b/5	şuġ(u)l 39b/10-A216b/6
ṭaġarçuḳ A189b/4	ṭaġarcuḳ 155a/6-A244b/12
taḳıye A96a/4	taḳye 55a/3-A227a/13
tenūr A152b/8	tennūr 134b/5-A98b/5
tengiri A29a/7	tangrı 11a/13-A70b/6
ṭulın- A174a/9	ṭulun- 10a/7-A9a/1
turup A206b/2	turb 163b/13-A206a/11
uçmaġ A6b/2	uçmaḳ 33b/3-A113b/7

uçuçı A5a/7	uçucı 5b/5-A77a/5
ucuzluḳ A131a/3	ucuzlıḳ 46b/3-A171a/10
uçuzluḳ A42b/7	ucuzlıḳ 46b/3-A171a/10
uyı- A42a/4	uyu- 45b/13-A151a/6
virbi- A20a/2	viribi- 16b/9-A131a/5
yardum A41a/9	yardım 45a/6-A64a/2
yarsı A45a/3	yarısı 49b/2-A128b/6
yaru A76b/13	yarı 49b/2-A128b/6
yaẕ A145b/12	yad 68b/13-A81b/11
ye- A84b/8	yi- 188a/10-A151b/4
yeg A81a/9	yig 71b/4-A98a/13
yegit A183a/11	yigit 27a/13-A75b/2
yerine A66a/9	yirine 74b/4-A84a/6
yet- A172b/8	yit- 28b/11-A208a/4
yigermi A77b/3	yigirmi 120b/13-A127b/11
yin A52a/8	yeyni 91a/12-A201a/3
yoḫsa A172a/11	yoḳsa 44a/4-A40a/5
yuḳfa A140b/2	yufḳa 127b/4A196a/4
yumuşaḳ A133b/10	yumşaḳ 25a/9-A21a/7
yüçe A8b/6	yüce 9b/12-A58a/7
yüzli 153b/8 (A185a/7)	yüzlü 18b/11-A15a/11
zīrek A33b/1	zeyrek 36b/13-A79a/10
ẓulım A214a/4	ẓulum 49a/6-A87b/6

3. İki Nüshada Ortak Bir Şekli; H Nüshasında Farklı Şekli Olanlar

H Nüshası	**H-A Nüshaları**
aḳsır- 179b/1	aḳsur- 179b/2-A230b/10
armud 160a/11	amrud 48a/13-A201a/1
borı 104b/9	boru 104b/11-A100a/3
büşür- 188b/7	bişür- 88b/3- A77a/12
çekirge 188a/5	çekürge 188a/3-A144b/1

dağarçuḳ 197a/5	ṭağarcuḳ 155a/6-A244b/12
delik 13b/4	delük 60a/13-A75a/4
dostluḳ 12b/10	dostlıḳ12b/9-A11a/10
dutıl- 118b/3	dutul- 66b/3-A123b/5
eksik 142a/12	eksük 24b/1-A44b/13
eriş- 168a/4	iriş- 13b/6-A123a/3
ev- 14b/11	iv- 26a/1-A12a/8
irkek 82b/12	erkek 97b/5-A74b/3
leylek 90b/6	leglek 90b/13-A85a/8
petnūs 147b/10	bednūs 90a/10/bidnūs A84a/4
pire 91b/10	büre 87b/7-A85b/3
pişür- 84b/10	bişür- 88b/3- A77a/12
sıçıra- 89a/2	sıçra- 82a/8-A82b/1
silāḥlı 153a/4	silāḥlu 93a/13-A87a/10
ṭabbāḳ 41a/9	ṭabaḳ 131a/4-A37b/12
tandūr 103b/6	tennūr 134b/5-A98b/5
turşī 48a/8	turşu 130b/8-A44a/5
ṭut- 190a/8	dut- 51b/10-A242a/8
ufaḳ 98b/8	uvaḳ 79b/2-A91b/6
uyuḳu 5a/6	uyḳu 6a/1-A4b/6
vurul- 169b/6	urıl- 169a/9-A241b/9
yat 182a/3	yad 68b/13-A81b/11
yavu ḳıl- 157b/12	yavu ḳul- 127a/10-A195a/9
yel 148a/7	yil 76a/3-A176b/2
yıldırım 138b/12	ıldırım 139a/3-A158a/10
yırla-65a/4	ırla- 8a/5-A178a/1
yidi yüz 80b/12	yedi yüz 121a/11-A72b/4
yitmiş 40a/8	yetmiş 40a/7-A36b/5
yüzik 157a/5	yüzük 66b/1-A193b/13

4. Kelime Farklılıklarının Değerlendirilmesi

Metnimizde yukarıdaki tablolarda gösterdiğimiz nüshalar arasındaki kelime farklılıklarını EAT döneminin bazı özelliklerine göre değerlendirdiğimizde şu sonuçlara ulaştık:

a. /*b*/ ~ /*p*/ meselesi

A nüshası tespit ettiğimiz 11 kelimenin yedisinde (*berkit-, bidnūs, bişür-, büre, bütẖāne, tabāḳlıḳ, tabl*) /*b*/'li; birinde (*çopan*) /*p*/'li; üçünde (*birde/perde, bahādur/pahādur, turb/turup*) hem /*b*/ hem de /*p*/'lidir.

H nüshası ise bu 11 kelimenin beşinde (*perkit-, putẖāne, ṭappāḳlıḳ, tapl, perde*) /*p*/'li; üçünde (*çoban, bahādur, turb*) /*b*/'li; üçünde de (*bednūs/petnūs, büre/pire, pişür-/bişür-/büşür-*) hem /*b*/'li hem /*p*/'lidir.

A nüshası /*b*/ ~ /*p*/ meselesinde /*b*/; H nüshası /*p*/ tarafındadır.

b. /*ṭ*/ /*t*/ ~ /*d*/ meselesi

A nüshası tespit ettiğimiz 11 kelimenin dördünde *(daş-, davşancıl, doḳluḳ, durı gel-*) /*d*/'li; birinde (*ṭaġarçuḳ*) /*ṭ*/'li; birinde (*yat*) /*t*/'li; beşinde (*dal-/ ṭal-, dam-/ṭam-, dokuzıncı/ṭoḳuzıncı, doḳuzuncı/ṭoḳu-zuncı, ḳurd/ ḳurt*) hem /*d*/'li hem /*ṭ*/'lidir.

H nüshası ise bu örneklerin sekizinde (*ḳurt, ṭal-, ṭaş-, ṭavşancıl, ṭoḳlıḳ, ṭoḳuzıncı, ṭoḳuzuncı, ṭuru gel-*) /*ṭ*/'li; birinde (*yad*) /*d*/'li; birinde de (*daġarçuḳ/ṭaġarcuḳ*) hem /*d*/'li hem /*ṭ*/'lidir. *dam-/ṭam-* fiilleri ise sadece A nüshasında olup H nüshasında yer almamaktadır.

A nüshası /*ṭ*/ /*t*/ ~ /*d*/ meselesinde /*d*/; H nüshası /*ṭ*/ tarafındadır.

c. İlk hecede /*e*/ ~ /*i*/ nöbetleşmesi

A nüshası tespit ettiğimiz 35 kelimenin on altısında (*erkek, gerçek, gerçekirek, geyecek, legen, sencāb, şeşük, yedişer, yedi yüz, yegāne, yekşenbe, yellü, yemek, yemişsüz, yetmiş, zehī*) /*e*/'li; beşinde (*bidnūs, iv-, minber, yil, zīrek*) /*i*/'li; on dördünde de (*çek-/çik-, er-/ir-, geñ/giñ, geçe/giçe, geçür-/giçür-, get-/ git-, ekşi/ikşi, señek/siñek, serçe/sirçe, ye-/yi-, yeg/yig, yegit/yigit, yerine/yirine, yet-/yit-*) hem /*e*/'li hem /*i*/'lidir.

H nüshası ise bu kelimelerin dokuzunda (*bednūs, çek-, geçür-, ekşi, member, señek, serçe, yel, zeyrek*) /*e*/'li; on dördünde (*giçe, girçek, girçekirek, giyecek, ligin, sincāb, şişük, yidişer, yigāne, yikşenbe, yillü, yimek, yimişsüz, zihī*) /*i*/'li; beşinde ise (*eriş-/iriş-, erkek/irkek, yel/yil, yedi yüz/yidi yüz, yetmiş/yitmiş*) hem /*e*/'li hem /*i*/'lidir.

A nüshası ilk hecede /*e*/ ~ /*i*/ meselesinde /*e*/; H nüshası /*i*/ tarafındadır.

d. Kelime gövdelerinde düzlük-yuvarlaklık meselesi

A nüshası tespit ettiğimiz yuvarlak ve düz ünlülü ekleri almış 51 kelimenin on birinde (*bıldırcın, burın, cünbiş, dostlıḳ, durı gel-, givirici, unudıl-, urıl-, yazılı, yorıl-, yüzinci*) düz ünlülü; on sekizinde (*aḳsur-, boru, büre, çekürge, delük, devrük, doḳluḳ, eksük, ḳarañuluḳ, keskün, örtilü, sızur-, silāḥlu, tīmārsuzluḳ, ṭurşu, urucı, yaġmurlu, yavu ḳul-, yüzük*) yuvarlak ünlülü; yirmi ikisinde (*baḥadırraḳ/bahadur, boyın/boyun, buyır-/ buyur-, dilki/dilkü, ḫoşlıḳ/ ḫoşluḳ, ıldırım/ıldırum, kendi/kendü, ḳoḳı/ ḳoḳu, ḳoḳulı/ḳoḳulu, ḳorḳulı/ ḳorḳulu, ḳurı/ḳuru, mercimek/mercümek, oġıl/oġul, ötüri/ötürü, sevgüli/ sevgülü, ṭulın-/ṭulun-, ucuzlıḳ/ucuzluḳ, uyı-/uyu-, yardım/yardum, yarı/yaru, yüzli/yüzlü, ẓulım/ẓulum*) hem düz hem yuvarlak ünlülü ek veya yardımcı ses tarafındadır.

H nüshası bu kelimelerin on üçünde (*devrik, ıldırım, ṭoḳlıḳ, keskin, mercimek, örtili, sızır-, tīmārsuzlıḳ, ucuzlıḳ, vurıcı, yaġmurlı, yardım, yarı*) düz ünlülü; yirmi altısında (*bahādur, bıldurcın, boyun, burun, buyur-, cünbüş, dilkü, givür-, ḫoşluḳ, ḳarañılıḳ, kendü, ḳoḳu, ḳoḳulu, ḳorḳulu, ḳuru, oġul, ötürü, sevgülü, ṭulun-, ṭuru gel-, unudul-, uyu-, yazılu, yorul-, yüzlü, yüzünci, ẓulum*) yuvarlak ünlülü; on ikisinde (*aḳsır/aḳsur-, borı/boru, çekirge/çekürge, delik/delük, dostlıḳ/ dostluḳ, eksik/eksük, pire/büre, silāḥlı/silāḥlu, ṭurşī/ṭurşu, urıl-/vurul-, yavu ḳıl-/yavu ḳul-, yüzik/yüzük*) hem düz hem yuvarlak ünlülü ek veya yardımcı ses tarafındadır.

Eski Anadolu Türkçesi imlâsının belki de en istikrarsızı olan düzlük-yuvarlaklık uyumu, eserimizin nüshalarında karışıktır. Yine de bir değerlendirme yapmak durumunda, A nüshası 40 yuvarlak 33 düz ünlülü kelime ile yuvarlak ünlü; H nüshası da 38 yuvarlak 25 düz ünlülü kelime ile yuvarlak ünlü tarafındadır.

Düzlük yuvarlaklık uyumu bakımından durum şöyledir:

A nüshası tek şekilli 30 kelimenin onunda düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir: *bıldırcın, givirici, yazılı, boru, doḳluḳ*, *tīmārsuzluḳ, ṭurşu, yaġmurlu, yüzük, boyun.*

H nüshası tek şekilli 39 kelimenin yirmi beşinde düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir: *devrik, ıldırım, keskin, mercimek, sızır-, yardım, yarı, boyun, burun, buyur-, cünbüş, ḫoşluḳ, ḳoḳu, ḳoḳulu, ḳorḳulu, ḳuru, oġul, ötürü, ṭulun, ṭuru gel-, unudul-, uyu-, yorul-, yüzlü, ẓulum.*

Buna göre A nüshası ikili kullanımlar da dahil olmak üzere farklılık gösteren kelimelerin %63'ünde düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir.

H nüshası ise ikili kullanımlar da dahil olmak üzere farklılık gösteren kelimelerin %71'inde düzlük yuvarlaklık uyumuna girmiştir.

Bu değerlendirmeye iki nüshada da ortak olan iki şekilli kelimeleri katmadığımızı hatırlatırız.

V. *Kitâbü't-Taʿbîr*'in Söz Varlığı

Kitâbü't-Taʿbîr bir rüya tâbir kitabı olduğu için hayatın her alanına ait söz varlıklarını bünyesinde bulundurmuştur. Eser, ürünü olduğu dönemin bütün ses özelliklerini göstermektedir. Eserde dikkat çekici bir durum bazı kelimelerin birden fazla şeklinin örneklenmesidir. Metnimizde ses farklılığı bakımından dört şekli yer alan bir kelime bu duruma iyi bir örnektir:

örtili 184a/12, *örtilü* A230b/6, *örtüli* 7a/6, *örtülü* 5b/11.

A nüshası H nüshasına göre mahallî ağız özelliklerini yansıtması bakımından dikkat çekicidir.

Bu bölümde gerek ses gerek şekil gerek anlam bakımından şimdiye kadar yayımlanmış eserlerde çok fazla örneği görülmeyen bazı kelime ve kelime gruplarına yer vereceğiz.

Kitâbü't-Taʿbîr'de tespit edilen aşağıdaki kelime ve kelime gruplarının büyük çoğunluğu *Tarama ve Derleme Sözlüğü*'nde yer almaz.

açur- 104a/1 "açtırmak"

ağaççı 174b/13 "ağaççı, oduncu"

aldar- A77b/10 "aldatmak"

alvir- A169a/2 "alı vermek"

ardın ayart- 108b/10 "arkadan iş çevirmek"

arı- A94a/4 "temizlenmek"

Bugün (*arın-*) dönüşlü ve (*arıt-*) oldurgan çatılarını kullandığımız bu arkaik fiil kökü metnimizde örneklenmiştir.

arluḳ A191a/10 "arılık, temizlik"

asġaraḳ A167a/2 / ***asġarek*** A158a/3 "daha küçük"

Arapça '*asġar+raḳ*'tan değişerek ortaya çıktığını düşünüyoruz. Bunda '*aşağıraḳ'* kelimesinin etkisi olmalı.

baş birükdür- 86a/3 "toplanmak, bir araya gelmek"

başıra ur- A220a/11

başıra … vur- 172b/10 "başına vurmak"

İki nüshada da rastladığımız bu söz grubunda dikkat çeken şey arkaik yönelme hali eki *-rA*'nın örneklenmiş olmasıdır.

baş yumaḳlıḳ A231b/6 "ihtilam olmak, rüyalanmak"

beg barmaḳ A57b/4 "baş parmak"

birde yırtıl- A9a/12 "sırrın ifşa edilmesi"/ *perde yırt-* 10b/2 "sırrı ifşa etmek"

biryāycılıḳ eyle- A154a/10 "kebapçılıḳ yapmak"

A nüshasında iki yerde görülen bu kelime aynı nüshada ve H nüshasında asıl şekli olan *biryāncılıḳ eyle-* şeklinde de yer alır.

boġazlu A91b/13 "gırtlak"

Tarama Sözlüğü'nde *boġazlaġu*, *boġazlavu* şeklinde yer alan bu kelime A nüshasında hece düşmesi sonucu bu şekilde karşımıza çıkmıştır. H nüshasında bu kelimenin karşılığı *"boġazlanacaḳ yirden"* şeklindedir.

bol- A220b/1 "olmak"

A nüshasında "*ḳavī bol-*" şeklinde örneklenen bu arkaik şeklin H nüshasındaki karşılığı "*ḳavī ol-"* şeklindedir.

H nüshasında *bolur* 36b/7 şeklinde örneklenen bu kelimenin A nüshasındaki karşılığı *belüre*'dir A33a/7. Metnin üslubu ile de *belüre* kelimesi daha uygun düşmektedir. Ancak yine de bu şekli ile yazıya geçirmeyi uygun bulduk.

bola bol A47b/9 "*bol bol*"

bōl~būl it- A70b/2 "bevl etmek, işemek"

Bu kelime grubunu "*Ses Değişmeleri"* 4. b. bölümünde inceledik.

boymulca 91b/10 (A85a/13) "boymul"

A nüshasında örneklenen bu kelime yine aynı nüshada ***boymılcı*** (veya *boymılc+ı*) A58b/1 şeklinde örneklenmiştir.

buġaġu A114a/11 "bukağı"

Tarama Sözlüğü'nde *buḳaġu*/*buḳaġı* şeklinde yer alan bu kelime metnimizde A nüshasında bir yerde sedalı ünsüzle örneklenmiştir. H nüshasında ve yine A nüshasında bir başka yerde "*buḳaġu ur-*" 71a/13 şeklinde geçen ayaklara takılan zincir anlamındaki bu kelime grubu metnimizde ellere vurulan zincir için kullanılmıştır.

bulġarvarī 177a/11 "sahtiyan, tabaklanmış, boyanmış, cilalı deri"

Bu kelime A nüshasında *bulġārī* A227a/13 olarak *Tarama Sözlüğü*'nde yer alan şekliyle örneklenmiştir.

büler- A169a/5 "belirmek"

A nüshasında 5 defa kullanılmış olan bu kelime "*belür-"* fiilinin göçüşmeye uğramış halidir.

cāsīret A204b/4

Aslında harekeli olan A nüshasında harekeleri konmamış olan bu kelimede ünlü seslerden dolayı okuma problemi yoktur. Rüyada kavun, karpuz, hıyar görmeyi açıklayan bölümün sonunda yer alan bu kelime bir meyve veya sebze adı olmalıdır.

dam- A243a/11 "damlamak"

daşara A168a/13 "dışarı"

daşra gel- 9b/4 "dışarı çıkmak; rüyanın açığa çıkması"

daşur- A58a/10 "dışarı çıkarmak, doğurmak"

A nüshasında bir yerde örneklenen bu kelimenin kullanıldığı cümlenin H nüshasındaki karşılığı olan geçişsiz cümlenin yüklemi *doğ-*'dur.

de 141a/9 "dahi, da/de bağlacı"

dırma- A89a/11 "tırmalamak"

dināyet A39a/10 "diyanet"

Göçüşme olayı sonucunda ortaya çıkan bu söyleyiş günümüzde halk ağzında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak EAT ürünlerinden birinde yazıya geçirilmiş şekli kanaatimizce ilk defa örneklenmektedir.

dirş- A212b/7 "toplamak"

EAT ürünlerinde işdeşlik ve geçişlilik çatı eklerinin üst üste getirilerek *dirşür-*, *divşür-* şeklinde geçişlilik fonksiyonunda kullanılan bu fiil gövdesi, metnimizde A nüshasında işdeşlik çatısıyla geçişlilik fonksiyonunda örneklenmiştir.

div A223b/3 "diye"

divü A37a/3 "diye"

doḳ- A104b/13 "dokumak"

dolucaḳ A173a/2 "dolu, çiğ"

dört ayaḳlu 17a/13 "davar"

dürüzgerlik A95b/10 "dülgerlik"

Farsça "dürûger" kelimesinden ortaya çıkan bu kelimede bir yazım hatası yoksa ilgi çekici bir ses olayı tanıklanmaktadır.

düz- 85b/3 "argo, cinsel ilişkide bulunmak"

ekinci A189b/9 "ikinci"

A nüshasında bu kelime sayı ismi olarak azımsanmayacak bir şekilde üstün ile harekelenmek suretiyle geniş ünlülü olarak yazılmıştır. Ancak bu durum birden fazla müstensih tarafından yazıldığını düşündüğümüz nüshanın bir müstensihine ait özel bir ağız özelliği olmalıdır.

el A237a/11 "iley, ön"

elçi ibik A83b/9 "alaca ibik"

Bu kelime hakkındaki gerekli açıklamayı "*Ses Değişmeleri"* 4. c. bölümünde yaptık.

emecek A21b/6 "meme, emcek"

Döneme ait eserlerde "*emcek*" şeklindeki kullanılan bu kelimenin orta hece ünlüsü düşmeksizin asıl haliyle örneklenmesi bakımından dikkat çekicidir.

gözgür A224a/5 "oyuk, delik"

A nüshasında bu kelime şalvar ile ilgili bir terim olarak kullanılmıştır. Şalvar belindeki tespit ipinin geçtiği delik olabilir. Aynı kelime "*gözgüre*" olarak da kullanılmıştır.

gözgüreli A224a/4

ḥadden dışıra A232b/7 "haddinden fazla"

Bu kelime grubunda dikkat çeken durum *daşra, daşara, ṭaşra, ṭaşara* şekilleriyle kullanılan '*dışarı'* kelimesinin dışıra şeklinde örneklenmesidir. Bir istinsah hatası yoksa *ṭaş>daş>dış* değişiminin örneklenmesi olabilir.

ısıtma 135a/10 "sıtma"

ip odunluġı A103b/8 "ip avadanlığı"

Bu kelime hakkındaki gerekli açıklamayı "*Ses Değişmeleri"* 4.3. bölümünde yaptık.

iş ṭon A223b/11 "iç çamaşırı"

Bu kelimede meydana gelen sızıcılaşmanın sebebi anlaşılmamaktadır. Metnimizde "*iç*" kelimesinin başka yerlerdeki kullanımında böyle bir sızıcılaşma tespit edemedik.

ḳalpa A211b/12 "Bir yemek adı. Ancak ne olduğunu kaynaklarda bulamadık."

mezgit 157a/13 "mescid"

Arapçanın Mısır lehçesinde de *mescid* kelimesi *mezgit* şeklinde telaffuz edilmektedir.

naʿlın 101a/5 "nalın"

Bu kelime hakkındaki gerekli açıklamayı "*Ses Değişmeleri*" 4. a. (1). bölümünde yaptık.

nōrūz 147a/5 "nevrūz"

Bu kelime hakkındaki gerekli açıklamayı "*Ses Değişmeleri*" 4. b. numaralı bölümde yaptık.

nūḫa A105a/2 "nevḥa"

Bu kelime hakkındaki gerekli açıklamayı "*Ses değişmeleri*" 4. b. numaralı bölümde yaptık.

od evi 153a/7 "Zerdüşt tapınağı"

oyanuḳla 154b/5 "uyanıkken"

öñdünki 33b/4 "önceki"

örümcek evi A80b/11 "örümcek ağı"

sepeẕ A205b/5 "sepet"

sesme- A190a/6 "ses çıkarmamak"

sıçıra- 89a/2 "sıçramak"

ṣır- A80b/9 "ısırmak"

sīl A171a/11 "sel"

Bu kelime hakkındaki gerekli açıklamayı "*Ses değişmeleri*" 4. a. (1). bölümünde yaptık.

ṣu dök- A70a/9 "bevl etmek, işemek"

ṣu evi 9b/8 "hamam"

suy A159b/10 "*su*" Aynı satırda iki defa çokluk eki *–lAr* ile birlikte *suylar* şeklinde örneklenmiştir.

ṭam- A172b/3 "damlamak"

ṭaşara A185b/10 "dışarı"

temür 172a/8 "demir"

Metnimizde türevleriyle birlikte 25 yerde "*demür*" şeklinde yazılan kelime A nüshasında iki; H nüshasında bir yerde bu arkaik şekli ile örneklenmiştir.

ten 78b/9 "zeker, erkeklik organı"

tengiri A29a/7 "tanrı"

Bu kelimeyi A nüshasında sekiz yerde örnekledik.

unutsalıḳ 26a/12 "unutkanlık"

uyuḳu 5a/6 "uyku"

yarsı A45a/3 "yarısı"

Bu kelime A nüshasında 8 yerde bu şekilde kullanılmıştır. Orta hece vurgusuzluğu sebebiyle böyle bir değişiklik olduğu düşünülebilir.

yat 182a/3 "yad, yabancı"

yavar- A191b/12 "yavı varmak"

yeygü A146b/1 "yiyecek"

yeyisi A172b/12 "yiyecek"

yiglece A198b/2 "iyice"

yin başlu 91b/10 "yeyni başlı, hafifmeşrep"

yir 55b/6 "pis kokulu, pis"

yile- A114a/1 "koklamak"

yoḳa- 22b/9 "el sürmek; yukarı kaldırmak"

yüzi örtili/örtilü/örtüli/örtülü 187a/13; A230b/6, 84b/11; 179a/11 "bakire kız"

Metin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

1. *Kitâbü't-Taʿbîr*'in bilinen Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa (H nüshası) ve İstanbul Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet (A nüshası) olmak üzere iki nüshası vardır. Bu nüshalardan bir metin kurduk. Bu iki nüshanın da feragat kaydı yoktur. Dolayısıyla yazmaların müstensihleri ve istinsah tarihleri belli değildir. Nüshaların tanıtıldığı bölümde bu konudaki tespitlerimizi açıkladık. Her iki nüsha da harekelidir.

2. Metni kurarken H nüshasını esas aldık. H ve A nüshalarının sayfa numaralarını sayfanın ilk kelimesinden önce köşeli ayraç içinde koyu olarak yazdık. A nüshasının sayfa başı, nüsha farklılığı sebebiyle H nüshasıyla uyuşmadığı durumlarda, nüsha farklılıklarını gösterdiğimiz sayfa altındaki bölümde A nüshasının sayfa numarasını koyu olarak belirttik. Metne esas aldığımız H nüshasının satır numaralarını her satırın ilk kelimesinden önce üst karakterle parantez içinde yazdık. A nüshasının H

nüshasıyla aykırılık teşkil etmeyen kısımlarında A nüshasının satır numaralarını yazmadık. H nüshasında olmayıp da A nüshasında yer alan kelime, ibare ve cümlelerden metnin anlam ve cümle yapısını değiştirmeyecek olanlarını eğik yazı tipiyle metne dahil ettik. A nüshasına göre satır ortasından metne dahil olanların satır numaralarını satır başına gelene kadar yazmadık. Metne A nüshasına göre satır başından itibaren girmeye başladıkları yerde satır numarasını üst karakter ile parantez içinde italik yazı tipi ile gösterdik. Bu şekilde tenkitli metin içerisinde yer alan A nüshasına ait kelimeler, dizin ve inceleme kısmında H nüshasına aitmiş gibi görünmektedir. Yani bazı kelimeler aslında A nüshasında olmasına rağmen dizinde, H nüshasındaymış gibi görünmektedir. Bu durum araştırmacılar tarafından göz önünde bulundurulmalıdır. A nüshasında olup da H nüshasında olmayan âyet, hadis ve Arapça-Farsça ibareleri metne normal yazı stili ile girdik. A nüshasında olup da H nüshasında olmayanları Sonnotlar'da (H'de yoktur.) şeklinde belirttik. Eserde Dâî'nin mahlasının da geçtiği kasideyi satır numaralarını vermeksizin sadece sayfa numaralarını göstererek yazdık.

3. Nüsha farklılıklarının gösterildiği sayfa sonundaki bölüm, metinden dipnot çizgisi ile ayrılmaktadır. Bu bölümde de iki nüshanın sayfa numaraları köşeli ayraç ile gösterilmiştir. Her iki nüshanın da farklı kelime veya kelime gruplarının satır numaraları kelimelerin önünde yazılmıştır. İkiden fazla kelimenin farklı olduğu durumlarda, asıl nüshadaki kelimeler, yanlış anlaşılmaya meydan vermeyecek şekilde ilk ve son kelimeleri aralarında üç nokta koymak suretiyle gösterilip diğer nüshadaki farklı kısmın tamamı yazıldı. Bu farklı kısım birden fazla satırda yer almışsa satır numaraları da üst karakter olarak ancak parantez içinde olmaksızın iki satır arasında belirtildi.

4. Metinde bazı yerlerde iki nüsha arasındaki farklılıklardan A nüshasındaki kelime veya kelime grubu, asıl nüsha olarak seçtiğimiz H nüshasındaki kelime veya kelime grubuna göre metne daha uygun düşebilmektedir. Bazen de H nüshasındaki kelime veya kelime grubu yanlış olabilmektedir. Böyle durumlarda A nüshasından italik olarak metne girdiğimiz kelime veya kelime grubunu nüsha farklılıklarının bulunduğu kısımda yine italik

olarak satır numarasıyla önce verip H nüshasındaki karşılığını sonra verdik. Nüsha farklılıklarından aynı satırda olanlar tek dik çizgi (|); farklı satırda olanlar çift dik çizgi (||) ile birbirinden ayrıldı.

5. İki nüshanın da harekeli olması, Eski Anadolu Türkçesinin oturmuş sağlam bir imlasının olmaması ve dönemin ürünlerinde bazı ağız özelliklerini yansıtan kelimelerin yer alması sebebiyle yanlış yazıldığına emin olmadığımız kelimelerde düzeltme yapmamayı, ne gördüysek yazıya geçirmeyi uygun gördük. Bu durumla alakalı olarak "İmlâ Özellikleri", "Ses Bilgisi", "Şekil Bilgisi" bölümlerinde yeterli açıklamalar yapılmıştır.

6. Yukarıdaki açıklamayla alakalı olarak metinde Arapça, Farsça ve Türkçe kelimelerde (c ~ ç) nöbetleşmesi mevcuttur. Bu nöbetleşmeleri olduğu gibi aktardık. *cāh ~çāh*

7. Metinde bilhassa Farsça bazı kelimelerde ses türemesi yoluyla ikili kullanımlar söz konusudur. Bu kelimelerin imlâsına sâdık kaldık, nasıl harekelenmişlerse öyle yazdık. *şāg-kām ~ şāgıkām*

8. Arapça kelimelerde yer alan hemze metnimizde bazı kelimelerde /*y*/ olarak yazılmıştır. Bu kelimeleri imlâsına sâdık kalarak yazıya geçirdik. *fā'ide ~ fāyide ~ fayda*

9. Yine hemze EAT'de sık görüldüğü şekilde, ünlü ile biten kelimelerden sonra metnimizde genellikle belirtme hali eki, birkaç örnekte ise yaklaşma hali ve iyelik eki olarak kullanılmıştır. Bu hemzeleri ünlü ile biten kelimeyle arasında bir /*y*/ yardımcı sesi de kullanmak üzere ünlü olarak okuduk ve yazıya geçirdik. Bu durumu "İmlâ Özellikleri" bölümünde açıkladık. *nesneyi, duayı*

10. EAT'nin imla özelliklerinden biri olan *vav* harfinden sonra yazılan ama okunmayan *elif*ten "İmlâ Özellikleri" bölümünde bahsettik. Ancak bu harfi transkripsiyonlu metinde göstermedik.

11. Metnimizde bazı Farsça kelimelerde kullanılan *vav-ı maʿdûle*yi çevriyazılı metinde *ḫ*'dan sonra " ^{v} " işaretiyle gösterdik. *ḫ^{v}or, Ḳur'ân-ḫ^{v}on*

12. EAT'nin imlâ özelliklerinden biri olarak bazı kelimelerde Türkçe

eklerde yer alan /*n*/ sesi karşılığında kullanılan tenvin işareti /*ın*/ /*in*/ /*an*/ /*en*/ olarak yazılmıştır. *zekâtın, câhdan*

13. Metnimizde bazı Türkçe kelimelerde şeddenin kullanımı ilgi çekicidir. Yanyana iki lam harfinin ikincisinde ve /*t*/ ile biten kelimelere eklenen ve /*d*/ ile başlayan eklerde /*d*/ üzerine şedde konulmuştur. Çevriyazılı metinde bu şeddeler gösterilmemiştir. *bellüdür, eyitdiler*

14. Farsça *ferişte* ve *şenbe* kelimelerinin sonlarındaki *ha-yi resmiye* bazen açık bazen de cezimli yazılmıştır. Bu kelimelerin metindeki imlâsına sâdık kaldık. *ferişte, ferişteh, şenbe, çihârşenbeh*

15. Metinde rastladığımız imlâ ile ilgili bir durum da *medli esre* işaretidir. Arapça /*ya*/ (ي) harfinin altına bu işaretin uzatma işareti olarak değil esreli ünlü okutmak üzere konulduğunu gördük. Hatta bazen Türkçe kelimelerde /*ya*/ (ي) olmaksızın /*ı*/ okutmak üzere ünsüzlerin altına konulmuştur. Biz de bu işareti çevriyazıda normal uzunlukta okuduk. *şordı, ıssılığı*

16. Bugün kullandığımız alfabede tek bir harf ile karşılanan ancak Arap alfabesinde [*ḥa* (ح), *ḫı* (خ), *he* (ه)]; [*za* (ز), *ẕel* (ذ)]; [*ẓı* (ظ), *dad* (ض)] gibi farklı sesleri karşılayan bazı harfler metnimizde bazı örneklerde birbirlerinin yerine kullanılmıştır. Bu şekilde nöbetleşen kelimelerin bir kısmı tek örnek, bir kısmı ise birden fazla örnek olarak görülmüştür. Bu örneklerin bazıları belki de istinsah hatasıdır. Ancak aslî Türkçede bulunmayan bazı seslerin yer aldığı bu kelimelerde meydana gelen bu ses değişmelerinin ses bilgisi bakımından önem taşıdığını düşündüğümüzden böyle kelimeleri nasıl yazılmışsa öyle transkribe ettik. Dizinde de ayrı madde başları açarak birbirlerine gönderme yaptık. *cāzū/cāẕū; ḫastalıḳ/ḥastalık; ḫaẓardan/ḥażardur*

17. Farsça kelimelerde dar ünlülerin genişlemesi; Arapça kelimelerde geniş ünlülerin daralması, dar ünlülerin genişlemesi gibi birden fazla örneklerine rastladığımız kelimeleri imlâlarına sâdık kalarak yazdık. *münâẓıra, münâzı'a, kâhellik, cehân, hergez*

18. Bazı kelimelerin sebepsiz bitişik yazıldıkları görülür. Bu bitişik yazmanın ne fonetik ne de sentaksla ilgili özel bir durumu vardır. Ancak yine

de imlâ ile ilgili bu durumun tespiti için bu şekilde yazılan kelimeleri ek çizgisi ile bitiştirerek yazdık. *ne-ḳadar, birḳaç-kez, dirheme-dek*

19. Kapalı *ė* sesi için özel bir işaret kullanmayıp metindeki harekeye göre veya /*ya*/ harfiyle yazılanları /*i*/, üstün harekesi ile gösterilenleri /*e*/ okuduk. Ancak bu /*e*/ ve /*i*/ seslerinin kapalı *ė* sesi olduğu açıktır. *didi, geçe*

20. Ekleşme sürecinde olduğunu düşündüğümüz "*i-*, *ile*, *içün*" gibi enklitikler *elif* ile yazıldıklarında kendinden önceki kelimeden ayrı yazıldı ve bu kelimeler kalınlık-incelik uyumundan etkilenmedi. Ancak bu enklitikler kendinden önceki kelimeye *elif* olmaksızın eklendiklerinde bunları kalınlık-incelik uyumuna uygun olarak yazdık ve kendinden önceki kelimeye ek çizgisiyle birleştirdik. Ancak "*-la"* ekini diğer ekler gibi birleştirip ek çizgisi kullanmadık. *añduḳ idi, ṭalāḳ içün*, *iş-içün*, *anuñ-ıla, ḳalḳar-ıdı, anuñla, işler-çün*

21. *durur* enklitiği metnimizde bu şekliyle hem isimlerden hem de fiillerden sonra kullanılmıştır. Kendinden önceki kelimeye bitişik yazılanları ek çizgisiyle kelimeye bitiştirerek yazdık. Ayrı yazılanları da ayrı yazdık. Bu enklitik de metnimizde *-dur* şeklinde ekleşerek isimlerden ve fiillerden sonra kullanılmıştır. Bu şekilde ekleşenleri ünlü uyumuna göre yazdık. *düşmen durur, imīn olmaḳ-durur, ḳayġudur, dükenüpdür*

22. Özellikle A nüshasında eksiz belirtme halindeki kelime veya kelime gruplarının sayıca çokluğu, bu durumun metnin yazıldığı yöre ağızlarının özelliklerinden biri olması kanaatini doğurdu. Bunun için böyle kelimelerin imlâsına sâdık kalarak yazıya geçirdik.

23. Metinde bazı kelimeler hatalı veya eksik yazılmıştır. Hatalı kelimelerin doğru şekli diğer nüshada ise onu italik olarak yazdık. Diğer nüshada doğru şekli olmayan hatalı kelimelerin metinde doğrularını italik olarak yazdık, nüsha farklılıklarında hatalı olan şekli Arap harfleri ile dizdik. Eksik olan kelimelerdeki eksiklikleri ise köşeli ayraçla ekledik. [*de*]*mürle*

24. Metinde âyet, hadis, dua ve bazı Arapça ve Farsça ibâreleri asıl dilleriyle ve Arap harfleriyle yazdık. Arapça âyet, hadis, dua ve Farsça ibareleri Arap alfabesi ile *Traditional Naskh* yazı biçimi ile yazdık. Âyet, hadis, dua ve

Farsça ibârelerin Türkçe karşılıklarını sonnot olaral *Metin*'den hemen sonra sıraladık. Meallerini Diyanet İşleri Başkanlığının sitesindeki mealden, sûre adı, sûre numarası ve âyet numarası ile belirttik. Yazma eserde bazen bir nüshada bazen iki nüshada da yanlış yazılan âyetler vardır. Bunları aktarırken Kur'an'daki doğru karşılıklarını verdik. Ancak sonnotta hatalı yazılan kısmı belirttik. Hadisleri ve diğer Arapça ve Farsça ibâreleri de *Traditional Naskh* yazı biçimi ile harekeli olarak yazdık. Eserdeki hadislerden sahih hadis kitaplarından tespit ettiklerimizi sonnotta Türkçeleri ve künyeleri ile belirttik. Eserde geçen âyet, hadis ve duaların Türkçeleri metinde genellikle mevcuttur. Farsçadan Türkçeye çevrilen eserde bunlardan başka tercüme edilmemiş bazı Farsça ibareler de mevcuttur. Bunları da asıl dilleriyle yazıp dipnotta çevirilerini verdik. Metinde Farsça *başed* kelimesi beş altı yerde *bellü* ve *peydā* kelimeleriyle birlikte "belli olmak, açığa çıkmak" anlamında birleşik fiil oluşturmuştur. Bu kelimeyi de olduğu gibi transkribe ettik.

25. Metinde geçen âyet, hadis veya Arapça, Farsça ibarelerin bazıları nüsha farklılığından dolayı sayfa altında gösterilmiştir. Bu Arapça ve Farsça âyet ibârelerin sonnotlar kısmında gösterilmesi teknik olarak mümkün olmamıştır. Bunların künyeleri köşeli ayraç ile bu ibârelerden hemen sonra verilmiştir.

26. EAT'de ortak harfle gösterilen /*k*/ ve /*g*/ sesi ilgili önemli bir durum *keçi, keçük, kendi, kendüzi, kişi* vb. bazı kelimelerin imlâsındaki ihtilaftır. Bazı dilciler tarafından /*g*/ ile yazılan bu kelimelerin imlâsında biz günümüz Türkçesindeki edebî dili esas aldık ve bu kelimeleri /*k*/li okuduk.

27. "*Allāh*" lafza-yı celâli ile kurulan izafet terkiplerinin yazımında dil çalışmalarında yaygın olan şekli tercih ettik. *rażiya'l-lāhu, ṣallā'l-lāhu, ṣalavātu'l-lāhi*

***Gramatikal Sözlük-Dizin*'de İzlenen Yöntem**

Kitâbü't-Ta'bîr'in *Gramatikal Sözlük-Dizin*'inin hazırlanmasında izlenilen yöntemi belirlerken daha önce yayımlanmış eserler incelenmiş, isim ve fiillerin gramatikal dizininde eklerin sıralanmasında Muharrem Ergin'in *Dede Korkut Kitabı - 2 İndeks-Gramer* adlı eserindeki[1] sıralama esas alınmıştır.

1 Muharrem Ergin, Dede Korkut Kitabı 1, Giriş-Metin-Tıpkıbasım, 8. baskı (Ankara: TDK Yayınları, 2011).

Gramatikal Sözlük-Dizin konusunda yararlandığımız bir diğer çalışma da Emine Yılmaz ve arkadaşları tarafından hazırlanan *Kısas-ı Enbiya* adlı eserdir. Bu eserde *Sözlük-Dizinle İlgili İlkeler* adlı bölümde yazarlar, şimdiye kadar yapılmış dizin çalışmalarında takip edilen yöntemleri incelemiş ve kendi ilkelerini ortaya koymuşlardır.[1] Biz de bu ilkeleri göz önünde tutarak aşağıdaki ilkeler doğrultusunda kendi yöntemimizi belirledik.

1. Madde başlarının sıralanmasında alfabetik sırayı esas aldık. Birleşik kelimeler ve birleşik fiillerde de bu sırayı gözettik.

2. Eş sesli isim ve fiil köklerinin sıralanışı önce isim sonra fiil şeklinde yapılmıştır. *aç* / *aç-*

3. Eş sesli farklı kelimeler parantez içinde numaralandırmak suretiyle belirtilmiştir. *aru* (1) : arı, saf, temiz / *aru* (2) : arı

4. Eş sesli ancak biri uzun ünlülü isimlerde ve bazısı uzun ünlüye sahip fonetik varyantlarda kısa ünlülü şekil, uzun ünlülüden önce yazılmıştır. *ʿalem* / *ʿālem, aṣil-zāde* / *aṣīl-zāde*

5. Arap alfabesinde olup da Latin alfabesinde karşılığı bulunmayan (*ġ, ḥ, ḫ, ṣ, ş, ṭ, ḳ, ẓ, ʒ, ż*) gibi harfler ile başlayan kelimelerin sıralanmasında çeviriyazı işaretlerini değil Lâtin alfabesindeki karşılıklarını esas aldık. Sıralamada Lâtin alfabesinde karşılığı olmayan *hemze* ve *ayın* harflerini dikkate almayıp bu harflerin karşıladığı sesleri Türkçedeki karşılıklarıyla alfabetik sıralamada gösterdik.

6. Çeviriyazı işaretleriyle karşılanan, bazı Arapça, Farsça ve birkaç Türkçe kelimede kelime başında nöbetleşen "ḥ ~ ḫ ~ h; s ~ ṣ ~ ş; t ~ ṭ; z ~ ẓ ~ ż ~ ʒ" ile başlayan kelimeleri ayrı madde başlıkları altında verdik. Birbirlerine gönderme yaptık. Bu sıralamada Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde o dillerin orijinalindeki harfle başlayanı önce yazdık.

7. Düzlük yuvarlaklık uyumu açısından farklı yazılmış olan kelimelerden herhangi biri doğru şekil kabul edilmeksizin ayrı madde başları yapılmış ve birbirlerine gönderme yapılmıştır. *aydıñlıḳ* : krş. *ayduñlıḳ* / *ayduñlıḳ*: krş. *aydıñlıḳ*

1 Emine Yılmaz, Nurettin Demir ve Murat Küçük, Kısas-ı Enbiya (Metin, Sözlük-Dizin, Notlar) (Ankara: TDK Yayınları, 2013).

8. Ünsüzlerle ilgili fonetik varyantlarda her kelime ayrı madde başı yapılmış birbirlerine gönderme yapılmıştır. *Bednūs* : horoz krş. *bidnūs, petnūs*

9. Kelime sonunda Türkçede bulunmayan çift ünsüzlerden biriyle biten alıntı kelimelerde bu iki ünsüz arasında ünlü türemesi olması halinde şâyet kelimenin aslî şekli de metinde geçmiş ise bu türeyen sesli kelime ile aslî şekilleri aynı madde başı altında gösterdik. Türeyen ses parantez içinde verilmiştir. *ḥük(ü)m* : krş. *ḥükim*

Kelimenin yalnız türemiş ünlülü şekli olması halinde bu ses parantez kullanılmadan yazılmıştır. *cev(ü)r* : krş. *çevir*

10. Orta hece ünlüsünün sıfırla nöbetleşmesi metnimizde iki şekilde olmaktadır. Birincisi yapım eklerinin eklenmesi ile olan sıfırla nöbetleşmedir ki böyle durumlarda bu gövdeyi madde başı olarak aldık ve diğer şekli varsa ona gönderme yaptık. *yumṣaḳ* : krş. *yumuşaḳ*

Diğeri ise çekim eklerinin eklenmesiyle ortaya çıkan sıfırla nöbetleşmedir. Bu da iki türlüdür.

9. maddede belirtildiği gibi Arapça asıllı olup da Türkçe kelimelerin ses özelliklerine göre hece sonunda bulunmayan çift ünsüzlerle biten bazı kelimelerde hece sonundaki çift ünsüz arasında bazen ünlü türemesi olmaktadır. Bu tür kelimelerde türeyen ünlü madde başında parantez içinde gösterilmektedir. Böyle kelimelerde meydana gelen sıfırla nöbetleşen ünlüler için herhangi bir belirtme yapmadık. *aṣ(ı)l* : *a.+ı*, "*naḳ(ı)ş* : *n.+ları*

Bir diğer sıfırla nöbetleşme de Türkçe kelimelere eklenen çekim ekleriyle ortaya çıkan sıfırla nöbetleşmedir. Bu tür sıfırla nöbetleşmeleri, sıfırla nöbetleşen sesin yanındaki ünsüzleri parantez içinde göstererek verdik. *göñül+i* > *g.(ñl)+i* (iy.)

Böyle bir kelimenin kullanıldığı deyim veya birleşik fiillerde bu şekilde sıfırla nöbetleşmiş şekli madde başı olarak aldık. *gönli fāriġ ol-*

11. Arapça ikiz ünsüzlü heceye sahip kelimeler metnimizde genellikle şeddesiz olarak kullanılmış yani ikiz ünsüzden biri belirtilmemiştir. Ancak bu kelimelere ek eklendiğinde bu ünsüzlerden ikincisi şeddelenmek

suretiyle ortaya çıkmıştır. Böyle kelimeleri madde başı olarak ikinci ünsüzü parantez içine almak suretiyle gösterdik. *ḥaḳ(ḳ)*

Ancak bu tür kelimeler tek şekilli geçmeleri halinde şeddeli olanlarını şeddeli; şeddesiz olanlarını da şeddesiz olarak gösterdik. *ḥacc ḳıl-*, *ḥaḳ ol-*

12. Sedasız ünsüzlerin sedalılaşması metnimizde farklı farklıdır.

Hece sonunda iki ünlü arasında sedalılaşan ünsüzlerden *-t* /*-ṭ*'nin durumu açıktır. Bu ünsüzler *-d*'ye dönmekte ve /*d*/ harfi ile gösterilmektedir. Günümüzde yalnız sedasız ünsüzle biten şekilleri bulunan bu tür kelimelerin EAT'de sedalı ünsüzle biten karşılıkları da mevcuttur.

Bu tür kelimelerin bir kısmının sadece sedalı ünsüzle bitenleri örneklenmiştir. Bunların bir kısmı yalın halleriyle de bu şekilleriyle örneklenmiş, bir kısmı ise sadece kendisinden sonra gelen ünlü ile başlayan bir ekle örneklenmiştir. Metnimizde bu şekilde sedasız ünsüzle biten karşılıkları bulunmayan kelimeleri bu şekilleriyle madde başı olarak aldık. *ad, and, bud+ı*

Böyle kelimelerden sedalı-sedasız karşılıklı olanlarını birbirlerine gönderme yaparak ayrı ayrı madde başları olarak gösterdik: *ḳurd* / *ḳurt (1)* Böyle sedalı-sedasız karşılıklı ünsüzlerle biten bir kelimenin kendinden sonra ünlü ek alması halinde, sedalılaşan ünsüzlü şekillerini de sedasız ünsüzlü madde başı altında gösterip sedalılaşan ünsüzü parantez içinde belirttik. Yani sedasız ünsüzle biten şekilleri asıl şekil olarak kabul ettik. *dört+i* > *d.(d)+i* ; *ḳurt+uñ* > *ḳ.(d)+uñ*

Bu sedalı-sedasız karşılıklı ünsüzlerle biterek nöbetleşen *od* (55) /*ot (21)*; *süd (12)* /*süt* (10) gibi bazı kelimelerin sedalı ünsüzle kullanılan yalın şekillerinin sedasız ünsüzlerle kullanılanlardan daha fazla olduğu ve *odda* > *o.+da*, *südden* > *s.+den* örneklerinde olduğu gibi bu kelimelerin ünsüz yanında da sedalı şeklini koruduğu görüldü. Bunun için bu kelimelerin ünlü ile başlayan ekler alması durumunda bunları sedalı ünsüzle bitenlerin altında gösterdik. *o.+uñ*, *s.+in*

/*t*/, /*ṭ*/ > /*d*/ sedalılaşması ile ilgili eserimizde tespit ettiğimiz bir durum da kelime başında meydana gelen sedalılaşmadır. Bununla ilgili *İnceleme* kısmında bilgi verilmiştir. Metnimizde kelime başında sedalılaşarak /*d*/'ye

değişen /*t*/, /*ṭ*/ sesleri ile nöbetleşen kelimeleri madde başı yaparak birbirine gönderdik. *ṭap-*: *krş. dap-*; *dal-* : *krş. ṭal-, demür* : krş. *temür* vd.

Bu konuyla alakalı olarak bazı örneklerde ise günümüz Türkçesinden farklı olarak kelime başında sadece genellikle /*d*/ nâdir olarak da /*t*/, /*ṭ*/'nin kullanıldığı görülmüştür. Bu kelimelerin çoğu bugün dönemin aksine sedalı veya sedasız karşılıklarıyla kullanılmaktadır. Bu kelimeleri bu şekilleriyle madde başı yaptık. *ṭabul : krş. ṭapl, ṭavul, dara-, depele-, dilkü, dütün*

Eski Anadolu Türkçesi döneminde kelime sonunda *-b*/*-p* ve *-c*/*-ç* ünsüzlerinin nöbetleştiği kelimelerin bazen alfabe sebebiyle /*ç*/ yerine /*c*/, /*p*/ yerine /*b*/ harfleriyle yazıldığı bir gerçektir. Metnimizde de böyle kelimelerin imlâsı düzensizdir. Türkçede ünsüz sedalılaşması kurallı bir değişim olduğu için metnimizde rastladığımız bazı /*b*/ ve /*c*/'li Türkçe kelimelerin aslında /*p*/ ve /*ç*/'li olduğu Arap alfabesi sebebiyle ortaya çıkmış bir istinsah meselesi olduğunu düşündük. Dolayısıyla bu kelimeleri /*ç*/ ve /*p*/'li okuduk, -günümüz Türkçesini esas alarak- sedalılaşan bu sesleri parantez içerisinde gösterdik. *dip* > *d.(b)+i, ḳap* > *ḳ.(b)+ı; aġaç* > *a.(c)+ı, uç* > *u.(c)+ı.*

Ancak metnimizde A nüshasında iki örnekte sedalılaşması beklenen aslında yalın hali çok defa sedalı ünsüzle yazılan *aġaç* kelimesinin sedasız ünsüzünün muhafaza edildiğini gördük. Bunun imlâ ile ilgili olmayıp istinsahla alakalı olduğunu düşünmekle birlikte bu tespit ettiğimiz durumu metinde ve dizinde olduğu gibi göstermeyi uygun gördük. *aġaçında* A207b/7, *aġaçından* A207b/7

Metnimizde rastladığımız bir durum da /*c*/ sesi ile başlayan bazı Farsça kelimelerin sedasız ünsüzlü karşılıklarının da bulunmasıdır. Metnimizdeki bu tür kelimeleri *çāh* < *cāh, çevher* < *cevher, çevir* < *cev(ü)r vb.* şeklinde ayrı madde başları olarak aldık ve birbirlerine gönderme yaptık.

Yine /*c*/ sesi ile ilgili metnimizde rastladığımız bir durum, bugün iki ünlü arasında veya sedalı ünsüzler yanında sadece sedalı şekillerine rastladığımız bazı kelimelerde, sedasız ünsüzlü şekillerin de mevcut olmasıdır. Bu kelimeleri oldukları gibi madde başı olarak aldık ve birbirlerine gönderme yaptık. *daġarçuḳ : krş. ṭaġarcuḳ, ṭaġarçuḳ; daracuḳ : krş. daraçuḳ; azacuḳ : krş. azaçuḳ; ḳapucılıḳ eyle- : krş. ḳapuçılıḳ eyle-; ucuzlıḳ : krş. uçuzluḳ; uçuçı : krş. uçucı*

Eserimizde /*k*/ ve /*g*/ sesleri için Arap alfabesindeki *kef* harfi kullanıldığından bu iki sesin tespitinde günümüz Türkçesindeki kullanım esas alınmıştır. Kelime sonundaki /*k*/nin ünlüler arasında veya Farsça asıllı bazı kelimelerde ünlüden önce sedalılaşmasında günümüz Türkçesindeki durumu esas aldık. *döşek+e* > *döşeg+e*, *renk+i* > *reng+i, düken-, göl, kesil-*

Metnimizde /*ḳ*/ ünsüzü iki ünlü arasında /*ġ*/ şeklinde sedalılaşmıştır: *anduġ+uñ, bulanuḳlıġı, ucuzluġa*

Metnimizde hece sonunda /*ġ*/ ünsüzü ile yazılan kelimeleri *Dizin*'de bu şekilleri ile madde başı yaptık. Sayısı çok olmayan bu kelimelere eklenen ünlü ile başlayan ekleri bu sedalı ünsüzle biten madde başının altında gösterdik. *dopuġ, dopuġ+ı, uçmaġ, uçmaġ+uñ*

Metnimizde *ıraġ* ve *ıraḳ* şeklinde sedalı ve sedasız ünsüzleriyle nöbetleşen kelimelerden *ıraġ* kelimesinin ünlü bir ses ile başlayan bir kelime ile kelime grubu oluşturduğu ve bu yüzden sedalılaştığı görülmüştür. Ancak bu kelimeleri bu şekilleriyle madde başı yapıp *ıraḳ* kelimesine gönderme yaptık. *ıraġ eyle-, ıraġ ıraġıraḳ, ıraġ it-, ıraġ ol-*

Eserimizde rastladığımız iki ünlü arasında sedalı /*ġ*/ ünsüzüne sahip bazı örneklerin sedasız ünsüzlü örnekleri yer almamıştır. Bu kelimeleri sedalı ünsüzlü halleriyle madde başı yaptık. *ṣınduġ, ṣınduġı*

Bunların yanında eserimizde bugünkü Türkçeden farklı olarak ünsüz yanında /*ġ*/ şeklinde sedalılaşan veya iki ünlü arasında /*ḳ*/ olarak sedasızlığını koruyan az sayıda örnek yer almıştır. *aġı, aġın, çoḳa dutıġsa, imīn olmaġlıḳ*

13. Zamirlerin yazılmasında çekim esnasında ses değişikliğine uğrayan şekiller alfabetik sırayla madde başı yapılmış ve *bk*. şeklinde eksiz şekillere gönderme yapılarak gösterilmiştir.

14. Birleşik fiiller ve deyimlerin yazımında *isim+fiil* şeklindeki birleşik fiiller ve deyimlerin 3. tekil şahıs ekli şekli madde başı yapılmış diğer ekli şekiller bu madde başı altında verilmiştir. *göñli götürül-* : kandırılmak / *g.-eydi* 44b/5 / *g.+n g.-e* 155b/2

Böyle birleşik fiiller veya deyimlerde araya grup dışı kelimelerin girmesi durumunda bu kelimeleri üç nokta ile gösterdik. *gözi ṭuş gel-* : gözüne çarpmak, bakmak krş. *gözi düş gel-* / *gözüñ … ṭ.-dise* 18b/10

ol- yardımcı fiili ile *isim+fiil* yapısıyla oluşturulan birleşik fiillerde bu yardımcı fiil dilimizde Eski Türkçedeki *er-* > *i-* yardımcı fiilinin göreviyle aynı şekilde kullanıldığı yani birleşik fiil yapmaktan ziyade isimleri fiilleştirdiği bilinmektedir. Eserimizde bu tür yapıların varlığı azımsanmayacak kadar çoktur. Hatta bazen "*yalandur* 27a/8 ~ *yalan ola* A23a/9; *bed-meẕheb ola bī-dīn ola* 46a/3-4 ~ *bed-meẕhebdür ve bī-dīndür* A42a/7-8" örneklerinde olduğu gibi iki nüshadan birinde *ol-* yardımcı fiili ile birleşik fiil oluşturulmuş, diğerinde ise isim, ek-fiille fiilleştirilmiştir.

fiil+fiil şeklinde oluşmuş birleşik fiillerin yazımında asıl fiil ile yardımcı fiili ayrı yazdık. *alı vir-* : alıvermek krş. *alvir- a*. 145a/1; *üri bil-* : üfleyebilmek, nefes alıp vermek *ü.-ür* 13a/5

15. Çok sık kullanılan kelimeleri metindeki yerleri ile göstermeyip metinde kaç defa kullanıldıklarını belirtmekle yetindik: *anuñ* (760), *bir* (942), *bu* (850), *düş+de* (470), *eger* (2998), *gör-se* (1684), *ki* (1761), *kim* (1) (511), *kişi* (544), *ol* (605), *ol-a* (1851), *ve* (6220), *veya* (599), *ya* (488)

16. Özel adlar için *Gramatikal Sözlük-Dizin*'in sonunda ayrı bir dizin oluşturduk. Bu bölümde kişi ve yer adları gramatikal dizin olarak gösterildi.

17. *Gramatikal Sözlük-Dizin*'de eklerin gösterilmesinde madde başı olan isim ve fiillerin ilk harflerinden sonra nokta koyup isim çekim eklerinden önce "+", fiil çekim eklerinden önce "-" işareti koyduk. *bil* : bel / *b.+inde* 82a/1; *biñ-* : binmek / *b.-düñ* A87a/11

İsim ve fiil cinsinden kelimelerde eklerin sıralanışında, önce kısaltılmış olarak eksiz şekilleri verdik. Sonra Muharrem Ergin'in *Dede Korkut Kitabı – 2 İndeks – Gramer* adlı eserindeki sıralamaya göre ekleri sıraladık. Eksiz şekillerden sonra, sırasıyla bildirme ifade eden *durur*, soru eki *mı*, ayrı yazılan *ile*, *içün*, *ise* edatları, daha sonra *+dur* bildirme eki ve ardından hal ekli, iyelik ekli ve çokluk ekli şekiller sıralandı.

Aynı sesten oluşan ekleri parantez içerisindeki açıklamalarla belirttik. *düş* : düş, rüya / *d.+üñ* (gen.) 4b/4, *d.+üñ* (iy.) 22b/2

EAT döneminin önemli özelliklerinden biri de kelimelerdeki ünlü nöbetleşmeleridir. Döneme ait düzlük yuvarlaklık uyumuna aykırı kalıplaşmış eklerin yanında uyuma girmiş şekiller de metnimizde yer almıştır. Böyle ekleri almış örnekleri aynı kategori altında gösterdik. Ayrıca parantez içinde açıklama yaptık. *düş* : düş, rüya / *d.+inüñ* 8a/1, *d.+ünüñ* 15b/9 (3.t.ş iy.)

Yine bazı ses olayı geçirmiş şekilleri de ilgili kategori altında gösterip bunlardan açıklama gerekenleri parantez içinde belirttik. *düş*: düş, rüya / *d.+üñ* (eksiz akk.) 23a/4, *d.+nüñ* A7a/12 (eksiz 3.t.ş iy.)

-mA, *-mAk*, *-maKlIk* isim-fiil ve *-mA* olumsuzluk eklerini almış gövdeleri tek bir örnek olmaması veya kalıcı isim yapmamaları durumunda madde başı yapmadık.

-lI ve *-sIz* ekli kelimeleri madde başı olarak aldık.

kendüz < *kendü+öz* zamirinin iyelik ekli biçimlerini ayrı ayrı madde başı olarak aldık.

üzere kelimesinin ekli biçimlerini madde başı olarak aldık.

-lAyIn ekli kelimeler metnimizde madde başı olarak alınmıştır.

-cIlAyIn ekli zamirleri de metnimizde ilgili zamirlerin altında göstermeyip madde başı olarak aldık.

18. Metnimizde peygamberler için söylenen *ʿaleyhi's-selām* için "'*am*" ve Peygamberimiz Hz. Muhammed için söylenen *ṣalla'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem* için de "*ṣl'a*" ve "*ṣl'am*" şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır. Bunları da alfabetik olarak dizinde bu şekilleriyle gösterdik.

19. Metnimizin aslı Arapçadır. Arapçadan Farsçaya; Farsçadan da Türkçeye çevrilmiştir. Eserde yer alan Arapça âyet, hadis ve duaları olduğu gibi bıraktık. Ancak metinde kalıplaşmış olarak geçen bazı Arapça terkip ve ibareleri çeviriyazıyla yazdık ve dizinde anlamlarıyla birlikte verdik. *āl-i germiyān, ehl-i beyt, ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem, ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi, vāfi-rü'l-eyādi ve'l-iḥsān, va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb* vb.

TENKİTLİ METİN

TERCÜME-İ KİTÂBÜ'T-TA'BÎR

Rüya Tabirleri Kitabı

KİTĀBÜ'T-TAʿBĪR

[H1b] [A1a] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki bir nice bizüm (2) ḳarındaşlarumuzdan *taʿbīr* kitābınuñ aṣlını iltimās itdiler tā kim (3) anlara bizden ṣoñra yādigār ḳala ve biz daḫı ḳabūl itdük (4) biz daḫı Tāzīden Fārsiye getürdük **[A1b]** dimişler, ʿArabīden Fārsiye (5) döndürmişler. *Ve* biz kemter duʿācı bī-çārelere daḫı şöyle işāret (6) oldı *ol* sulṭāndan kim oldur Ḫudāvendigār-ı muʿaẓẓam (7) ḫurşīd-i ṭalʿat-ı ʿālem-efrūzı ḫüsrev-i āfāḳı pādişāh-ı bi-istiḥḳāḳ, (8) ḥasīb ü nesīb-ü zamān, server-i devrān, vāfirü'l-eyādī ve'l-iḥsān, (9) el-maḫṣūṣ bi-ʿināyeti'r-raḥmān ʿālī'l-ḳaderi *ʿaẓīmeʾş-şān*[1] **[H2a]** Sulṭān-ı Āl-i Germiyān Sulṭān Yaʿḳūb bin Şāh Süleymān (2) bin Muḥammed bin Yaʿḳūb Ḫan edāma'l-lāhu teʿālā ẓıllehu ʿaleynā (3) ve ʿalā cemīʿi'l-müslimīne. Āmin yā Rabbe'l-ʿālemīn. Türkiye (4) dönder diyü işāret oldı, Türkiye dönderildi. Fārsīde (5) muḳābil olına. Sulṭān ḳatında niçe ṣāḥib-hünerler vardur. (6) Eger nesne daḫı fevt oldısa maʿzūr dutalar. Her kişiden (7) bulduḳların alurlar. Bizüm *daḫı* elümüzden gelen işbu ḳadardur. İnşā'a'l-lāhu teʿālā.

(8) Fī Medḥ-i Sulṭān ibn-i Sulṭān Sulṭān Yaʿḳūb A13 *dāme ʿömrehu ve zāde naʿmāhu*

[A2a] Kimüñ vardur senüñ gibi laṭīf *ü* ʿārif server
Felek-rifʿat melek-himmet hümāyūn-baḫt u ferruḫ-fer

Revādur ben saña dāyim göñül ü cān-ıla şāhā
İdem ḫiẓmet dutam fermān virem boyun olam kemter

Kitābü't-taʿbīr] A_8 Kitābü't-taʿbīr-nāme | A_9 Bāb-ı düvvüm āġāz-ı kitāb (A nüshasında bölüm başlığı olarak mevcut.) || [H1b] [A1a] 1 Ṣāḥib-kitāb] A_{10} Ḫuẓāvend-i kitāb yaʿni kitābuñ muṣannef || nice] A_{11} niçe || 4 Fārsiye] A_{13} Fārsiyye | döndürmişler] [A1b] A_1 döndermişler || 5 Ḫudāvendigār-ı] A_2 ḫuẓāvend-i || 6 ḫurşīd-i … āfāḳ-ı] A_3 ḫurşīd-ṭalʿat ʿālem-efrūz ḫüsrev-āfāḳ || 7 nesib-ü] A_4 nesib-i | server-i] A_4 sürūr || 9 ʿālī'l-ḳader-i] A_5 ʿālī'l-ḳudr-i | *ʿaẓīmeʾş-şān* A_5] (H nüshasında) ʿaẓẓameʾş-şān || [H2a] 1 Sulṭān-ı Āl-i Germiyān] $A_{5\text{-}6}$ Sulṭān [6] Āl-i Girmiyān | 4 Fārsīde] A_9 Fārsiyile || 5 ṣāḥib-hünerler] A_9 ṣāḥib-hüner || 6 maʿzūr] A_{10} maʿẕūr || 7 elümüzden] A_{11} elmüzden | işbu] A_{11} uşbu | teʿālā] A_{11} teʿālā maḳbūl ḥażret-[12]-ü'l-āl. || 8 Sulṭān Yaʿḳūb] A_{12} Yaʿḳūb || 9 ʿārif] [A2a] A_1 ʿārifu || 11 cān-ıla Şāhā] A_3 dīl ü cān-ıla

Celāl ü devlet ü baḫt u vücūduñla olur dāyim
[H2b] Dikenden gül üzümden mül ṣadefden dürri kāndan zer

Ḥasūd u müddeʿī bed-ḫū şu kim düşmen durur olsun
Kimi maḥrūm kimi mecẕūm kimi maġbūn kimi ebter

Bu Hind ü Rūm u Türk ü Çīn senüñ emrüñde ḳılsun Ḥaḳ
Biri faġfūr biri kisrī biri ḫāḳan biri ḳayṣer

Seḫāñ u heybetüñ ḥilmüñ daḫı ʿadlüñ neye beñzer
Biri Ṣıddīḳ biri ʿOṯmān biri ʿÖmmer biri Ḥaydar

Ṯenā vü ẕikr ü şükr ü ḥamduñ eger olsa idemeye
[A2b] Deñiz ḳara ḳalem mīşe melek kātib semā defter

Bu-ḥüsn ü ḫulḳ u *lutf u* iḥsān ḳamu senden müretteb
ʿAṭā şāmil seḫā kāmil vefā ḥāmil özüñ cevher

Süñü ḳılıç oḳ u ḫancer ḳaçan-kim alasın ele
Peleng ditrer buyur ürker esed ḳorḳar döker ḳuş per

[H3a] Ki bezm ü rezm ü *ḥazmuñı* seḫāñı şerḥ ḳılmaḳda
Zübān ʿāciz ʿaḳıl ḥayrān sözü ḳaṣır ḳalem mużṭar

Saña irmez siyāsetde vü ʿaḳd ü ḥall ü heybetde
Eger Sām u eger Dā[rā] ya Kiyü ya Melik Sencer

Kimüñ *ki* ḫanı sulṭānı ulü'l-emri *sen* olasın
Zihī ʿizzet zihī devlet zihī raġbet zihī mefḫar

Ne vaḳtın kim senüñ medḥüñ idem şöyle bil ḫanum
Göñül ḥandān olur ol dem aġızdan dökilür şekker

[H2b] 1 dürri] A_6 dürr ü || 2 bed-ḫū] A_7 bed-ḫʷū || 3 mecẕūm] A_8 maḥzūn || 4 Rūm u] A_9 Rūm | 5 kisrī] A_{10} çipāl || 7 ʿÖmmer] A_{12} ʿÖmer || 8 ṯenā vü ẕikr] A_{13} ṯenā ẕikr || 9 mīşe] [A2b] A_1 pīşe || 10 senden müretteb] A_2 sende mürettebdür || 11 cevher] A_3 çevher || 12 ḳılıc] A_4 ḳalıç || 13 buyur] A_5 bebr || [H3a] 1 *ḥazmuñı* A_6] (H nüshasında) خَزْمُوكِي || 2 ʿaḳıl] A_7 ʿaḳl u || sözü ḳaṣır] A_7 söz ḳāṣır || 6 zihī] A_{11} zehī | zihī] A_{11} zehī | zihī] A_{11} zehī | zihī] A_{11} zehī || 7 idem] A_{12} eyidem ||

[A3a] Benem Dā'ī-yi devlet-ḫān *du'ā-gūyem* saña dāyim
'Aṭā *luṭf u* kerem senden ki sendendür bu faḫr u fer

Nite-ki āb u āteşdür cihānda *ḫāk u* bād-ıla
Cihān bende 'adüvv bende ẓafer yāver şeref der-ber

(13) Türkiye dönderildi ol sulṭān işāretile tā kim **[H3b]** oḳıyanlara āsān ola *ve* daḫı müstaġnī olalar dürlü dürlü ta'bīrlerden (2) ki ḥisābda dört bellü ta'bīr vardur kim bu kitāblardan *ve bu* (3) uṣūllerden alup-dururlar *ve* daḫı bunuñ bāblarında bellü olupdur. *Ve* hem (4) ta'bīr aṣlınca hem fāl ṭarīḳınca şöyle kim ḫaberlerde gelmişdür *ve* (5) bize irişdi. Diledüm-ki cem' idem ta'bīrüñ aṣlını dürüst (6) ölmiş benüm üstāẕlarumdan raḥmetu'l-lāhi 'aleyhim ecma'īn *ve* [**Bāb-ı Evvel**][2] (7) ḥükemādan *ve* ol kişilerden ki Ḥaḳ Te'ālā anlara naṣīb (8) virmişdür bu bābda āşikāre ḥüccetler-ile bellü āyetler-ile (9) ṣavāb ümīẕi-y-ile. Zīrā ki doġrı düş ḥaḳdur şöyle kim (10) uṣūllerde añmışdur **[A3b]** añlaruñ ḫilāfında. Zīrā ba'żı (11) zındīḳlar *ve* dīn düşmenleri eydürler *ki* düş-kim mü'minler görür (12) ḥaḳ degüldür, mecmū'ı aḍġāṣ u aḥlāmdur, didiler. Ya'nī ki (13) şūrīde düşlerdür *şeyṭāni ve* hiç fāyidesi yoḳdur, yalandur didiler. *Ve* **[H4a]** cümle hevālardur *didiler*. Ammā düş görmeklik Müslimānlaruñ *ve* kāfirlerüñ *ve ḳullaruñ ve* (2) āzādlularuñ küççük *ve* böyük mecmū'ı ḥaḳdur. Kitāb-ıla *ve* (3) naẓar-ıla. Ammā kitāb didügümüz Ḥaḳ Te'ālānuñ ḳavlıdur: (4) ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾[3] (5) 'An Cābir ibn-i 'Abdu'l-lāhi'l-Enṣārī şöyle didi kim: Ṣordum (6) Peyġāmbardan 'aleyhi's-selām āyetüñ ma'nisinden, bana şöyle (7) cevāb virdi kim: Yā Cābir müjdügānī olsun erenlere bu cihānda *ve* (8) ol cihānda eyü düş ya kendü

---

9 Benem Dā'ī-yi] [A3a] A_1 Benüm Dā'ī vü || 10 *luṭf u* A_2] (H nüshasında) luṭf-ı || 11 *ḫāk u*] (H ve A nüshasında) ḫāki || 13 Türkiye] A_5 Türkiyye || [H3b] 1 oḳıyanlara] A_5 oḳıyanlar | olalar dürlü] A_6 olalar دُرْ دُو || 3 alup] A_7 olup | olupdur] A_8 olup-durur || 8 āşikāre] A_{12} āşkāre | āyetler-ile] A_{12} āyātlar-ıla || 9 ümīẕi-y-ile] A_{13} ümīẕile || 10 ḫilāfında] [A3b] A_1 ḫilāfınça || 13 *şeyṭāni* A_3] (H nüshasında) şeyṭān] || [H4a] 2 āzādlularuñ küççük] A_5 āzādlaruñ küçük || 5 'an] A_7 beleġana 'an | 7 müjdügānī] A_9 müjdegāni | erenlere] A_{10} anlara ||

göre *veya kimse* anlaruñ-çun göre. *Ve* (9) daḫı ḫaberlerde *şöyle* gelmişdür kim, çün peyġāmbar ʿaleyhi's-selām (10) ḫasta düşdi, ṣaḥābeler ġamnāk oldılar. Eyitdiler: Yā Resūla'l-lāh (11) her sāʿat gökden yiñi vaḥy gelürdi *ve* biz daḫı **[A4a]** ol vaḥy (12) ḫaberinden āgāh olurduḳ. İmdi sen bu cihāndan ol cihāna (13) naḳl idersin, bize vaḥiyden kim āgāh ide, didiler. Resūl **[H4b]** ʿaleyhi's-selām eyitdi: يَنْقَطِعُ الْوَحْيُ وَ لَا يَنْقَطِعُ وَحْيُ الرُّؤيَا و الْمُبَشِّرَاتْ[4] Cebrā'il ʿaleyhi's-selām (3) kesile līkin düş vaḥyi kesilmez tā ḳıyāmete-degin didi. (4) Ṣordılar Peyġambardan ʿaleyhi's-selām: Düşüñ vaḥyi ḳanḳıdur, (5) didiler. Eyitdi: Ya mü'min eyü düş göre ya kimse anuñ-çun (6) eyü düş göre. Bu bābda ḥüccetler çoḳdur Tangrı kelāmında (7) līkin *biz* muḫtaṣar itdük tā uzanmasun diyü. Peyġāmbar eytdi (8) ʿaleyhi's-selām: Her kim beni düşinde görse ya Ebā Bekr-i (9) Ṣıddīḳı raẕiya'l-lāhu ʿanhü beni görmişdür. Şeyṭān beni düşde (10) göstermez yaʿnī benüm ṣūretüme girmez. *Ve* bu ulu delīldür ki (11) düş ḥaḳdur ve niçe biñ peyġambar ʿaleyhi's-selām kim var-ıdı, (12) mecmūʿı gice düş gördiler ya āvāz işitdiler. Üç yüz (13) on üç mürsel peyġambarlardur ki bunlara **[A4b]** vaḥy geldi. **[H5a]** Ebū Hureyre rivāyet ider Peyġambar ʿaleyhi's-selām ki (A2) *Peyġāmbar eytdi*: *Düş ḥakdur,* peyġambarlıġuñ (2) ḳırḳ altı behresinden bir behredür mü'minlere Allāhu Teʿālādan (3) ʿazze ve celle. Bir behre İblīsdendür ʿaleyhi'l-laʿne. Bir behre ten (4) şehvetindendür. Yaʿnī ten arzūsından ve yavuz töhmet andan (5) *peydā* olur. *Ve* ḫaberde gelmişdür Peyġambardan ʿaleyhi's-selām çün (6) ḳul uyuḳuya vara anuñ cānın (A7) *göge* iltürler *ve* destūr bulur Ḥaḳ (7) Teʿālāya secde *itmege* çün ḳul ṭahāretle uyḳuya vara. (8) Bu ḫaberler ki yāẕ itdük delīldür

---

8 anlaruñ-çun] A_{11} anlaruñ-ıçun || 11 vaḥy] A_{13} vaḥiy | vaḥy] [A4a] A_1 vaḥiy || [H4b] 3 līkin] A_4 velīkin || 5 anuñ-çun] A_7 anuñ-ıçun || 7 līkin] A_8 velīkin || 8 düşinde] A_9 düşde || 10 göstermez] A_{10} gösterimez || 11 peyġambar] A_{12} peyġāmbar | kim var-ıdı] A_{12} vardı kim || 12 gice] A_{12} giçe | ya] A_{13} veya || 13 peyġambarlardur] A_{13} peyġāmbarlardur || [H5a] 1 peyġambar] [A4b] A_1 peyġāmbardan | peyġambarlıġuñ] A_2 peyġāmbarlıġuñ || 3 ʿazze] A'da yok || 4 arzūsından] A_4 arzūsındandur || 5 *peydā* A_5] (H nüshasında) bīẕār | peyġambardan] A_5 peyġāmbardan || 6 uyuḳuya] A_6 uyḳuya | iltürler] A_7 iletürler || 7 *itmege* A_7] (H nüshasında) itmek | ṭahāretle] A_7 ṭahāret-ile || 8 yāẕ] A_9 yād ||

ki düş ḥaḳdur. (9) Eyitdiler, ḫaberler bu bābda çoḳdur. Velīkin biz iḫtiṣār itdük (10) tā oḳuyanlara geñez olsun diyü. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) İkinci Bāb: *Düşüñ* Niteligin Beyān İder

(12) Ṣāḥib-kitāb eydür: Şöyle işitdüm kendü üstāẕumdan *ki* **[A5a]** (13) Ebū Bekr-i 'Abdu'l-lāhi'l-Vāsıṭdur, ol daḫı rivāyet ider kim **[H5b]** kendü üstāẕlarından ki: Ḥaḳ düş ḥaḳdur, Ḥaḳ Te'ālādan (2) 'azze ve celle ki bize şöyle dimişdür ki: Ḥaḳ Te'ālā 'azze ve celle (3) bir ferişte mü'ekkel ḳomışdur levḥ-i maḥfūẓda *ve* Allāhu Te'ālā (4) aña ilhām virmişdür. Yıldan yıla her yıl ol ferişteye āgāh (5) ider her ne-kim dünyāda otlayıcı, yörüyüci *ve* segirdici *ve* uçucı (6) cānavarlardan, ululardan *ve* kiçiden, ādemīden *ve perrīden ve* ol kim uçucıdur (7) havāda *ve* ol-kim balıḳdur deñizde mecmū'ınuñ adların adlu (8) adınca bu ferişte bilür Ḥaḳ Te'ālā 'azze ve celle fermānı birle. *Ve* (9) Allāhu Te'ālā aña ilhām virmişdür ki aña hīç cānavaruñ (10) cünbüşinden *ve* daḫı anuñ ḥareketinden *ve* anuñ adından *ve* ṭabī'atından *ve* (11) anuñ ḫayrından ve şerrinden bu ferişte örtülü degüldür. Ḥaḳ Te'ālā (12) celle celālühü levḥ-i maḥfūẓda bildürmişdür. Yıl başında (13) ya yıluñ aḫırına daḳ hīç nesne bu ferişteye ġalaṭ düşmez. *Ve* **[H6a]** bu ferişte mü'ekkeldür şol ḳullar **[A5b]** üzerine kim uyḳuya (2) varmışdur. Tā bunlara miṣāller göstereler düşde. Çün ol (3) ta'bīrüñ ṣāḥibi kim bu 'ilimden behresi ola ṣoralar *ve* (4) āgāh olalar anuñ ḫayrından *ve* şerrinden, aṣṣısından *ve daḫı* ziyānından, (5) ḫażardan *ve* seferden, 'izzetden, ḫorlıḳdan, *bey'iden*, şirādan, ṭā'atdan, (6) ma'ṣiyetden, işleyecekden işlemeyecekden, dīn bābından

---

9 eyitdiler] A_{10} āyetler ve | velīkin] A_{10} velākin || 10 oḳuyanlara] A_{10} oḳıyanlara | olsun diyü] A_{11} ola || 11 İkinci] A_{11} Üçünci | *düşüñ* A_{11}] (H nüshasında) düşde || 12 Ṣāḥib-kitāb] A_{13} Ḫuẓāvend-i kitāb || 13 'Abdullahi'l-Vasıṭdur] [A5a] A_1 'Abdullahi'l-Vasıṭidür | ider kim] A_1 itdi || [H5b] 1 ṭa'ālādan] A_2 te'ālādandur || 2 dimişdür] A_3 irişmişdür || 6 ululardan] A_6 uludan | uçucıdur] A_7 uçuçıdur || 7 deñizde] A_7 deñizden || 10 cünbüşinden] A_{10} cünbi-şinden || 11 ferişte örtülü] A_{11} ferişteye örtüli || [H6a] 2 varmışdur] [A5b] A_1 varmış olalar || 3 ṣāḥibi] A_2 ḫuẓāvendi || 5 ḫorlıḳdan] A_4 ḫ^{v}orlıḳdan || 6 ma'ṣiyetden ... işlemeyecekden] A_5 ma'ṣiyyetden işleyicekden ve işlemeyicekden ||

(7) her bābdan, dünyā bābından miṣāller göstereler bu ferişte Ḥaḳ (8) Teʿālā emri birle levḥ-i maḥfūẓdan. Çünkim ṣoralar taʿbīr (9) ʿilminden bilenlerden beşāret ide ol düş görenlere birine (10) ṭāʿatdan *ve* birine ḫayırdan ya ḳorḳudalar *anı* işlemeyecek işden (11) ya yıġalar bir nice günāhdan ya ümīẓlendüreler ʿaṭā bulmaġa. (12) Yāḫud sefere gitmeg-içün delālet ideler ḫayra ya şerre (13) ya bir nesne almaġa yāḫud ṣatmaġa veyā müjde ideler ʿizzete *veyā* **[H6b]** ḳorḳıdalar bir iş üzerine kim andan ḫorlıḳ **[A6a]** irişe. Ya müjdügānī (2) ide ki Allāhu Teʿālā ʿazze ve celle ʿilm ü Ḳurʾānı rūzī ḳıla (3) veyā ḥac veyā ġazā ya eyü ʿamellerden *ve* ne-kim buña beñzer var-ısa. (4) Çün *düş* gören ādem düşinden ṣormış ola *ve* añа teʾvīl ḳılmışlar (5) olalar. Çün bellü ola yaʿnī hemān teʾvīl biline. Eger ḫayr (6) işe ya ṭāʿat ise şükre *ve* duʿāya meşġūl ola tā kim (7) düşüñ fāyidesi bellü ola añа İblīs-i laʿīn gelür ol (8) eyü düşüñ berāberine bir yavuz düş taʿlīm ider aḍġāṣ u (9) aḥlāmdan, ol evvelki ḫayrı ve ṭāʿatı unutdurur. Fikr ider ki (10) düşe irişe ol gördügi düşüñ taʿbīrin fāyidesinde (11) bī-naṣīb olur. *Ne* şükre meşġūl olı bilür *ve ne* günāhından (12) ne şerrinden tevbe ide bilür tā İblīs laʿnetuʾl-lāh *buña* şāẕ ola. *Ve* (13) daḫı ḫaberde gelmişdür ki Peyġāmbardan ṣallāʾl-lāhuʿaleyhi ve sellem **[H7a]** ki şeyṭān laʿīn mecmūʿ-ı nesneyi düşde gösterür meger (2) üç nesneyi. Bir Peyġambar ṣūretin ʿaleyhiʾs-selām **[A6b]** *ve* bir daḫı (3) Ebū Bekir ṣūretin rażiyaʾl-lāhu ʿanhu. Üçünci Ḥaḳ Teʿālā (4) ḥażretinüñ *ʿazze ve celle* melekūtına, ʿarşı, kürsi, uçmaġı ve uçmaġuñ (5) içine güci yitmez ki göstere. Ve bundan ġayrı nesneleri (6) gösterür. Çün muʿabbir aṣılları bilmiş ola añа örtüli

---

7 her ... bābından] A_6 ve daḫı dünyā bābından her bābdan | göstereler] A_6 göstere || 9 ʿilminden] A_7 ʿilmin || 10 ya] A_9 veyā | işlemeyecek] A_9 işlemiyicek || 11 ya] A_{10} veyā | ya] A_{10} veyā || 12 yāḫud] A_{11} veyāḫud | gitmeg-içün] A_{11} getmeg-içün | ya] A_{12} veyā || 13 yāḫud] A_{12} veyāḫud || [H6b] 1 ya müjdügānī] [A6a] A_1 veyā müjdegānī || 2 ʿilm ü Ḳurʾānı] A_1 ʿilim vü Ḳurʾān || 4 ḳılmışlar] A_4 ḳılmış || 6 işe] A_5 işese veyā | tā kim] A_6 tā || 9 evvelki ... ṭāʿatı] $A_{7\text{-}8}$ evveliki [8] ḫayr ve ṭāʿat || 10 taʿbīrin fāyidesinde] A_9 taʿbīr fāyidesinden || 11 günāhından ... şerrinden] A_{10} günāhdan ve şer işden || 12 *buña*A_{11}] bańa | şāẕ] A_{11} şād || 13 ḫaberde] A_{11} ḫaberlerde || [H7a] 1 şeyṭān] A_{12} şeyṭān-ı || 2 peyġambar] A_{13} peyġāmbar | ʿaleyhis-selām] A_{13} ʿa. m. || 4 uçmaġı] [A6b] A_2 uçmaġ || 5 içine] A_2 için ||

(7) ḳalmaz. Ḥaḳīḳat bilür ki İblīsdendür, ḥaḳ degüldür. *Ve* (8) ol kim ḥaḳdur, ʿilim ehli bilür. *Ve bi'l-lāhi'l-ʿaṣameti ve't-tevfīḳ*.

Üçinci Bāb: (9) *Düş* Ḳaç Dürlüdür Anuñ Te'vīlin Bildürür

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider *ve* eydür: Kendü (11) üstāẕumdan işitdüm-ki ol işbu resme ḫaber virür *ve* (12) eydür: Ol-kim ādemiler düşde görürler iki dürlüden (13) daşra degüldür *ve* iki cinsden ziyāde degüldür. Biri ādemüñdür **[H7b]** biri daḫı perrīnüñ. Düşüñ bir behresi ḥaḳdur. Ol ḥaḳ (2) düşdür, Ḥaḳ Teʿālā ḥażretindendür ʿazze ve celle beşāret (3) ider levḥ-i maḥfūẓdan ḫayır işlere *ṭāʿata*. Ve bir ṣanʿat **[A7a]** (4) oldur ki bu ferişte kim mü'ekkeldür *ve* göstericidür düşde (5) işlemeyecek işlerden saḳınmaġı. Üçünci daḫı şol endīşe *ve* fikir kim (6) gönlinde var-ıdı anı düşinde görse ol *düş* bāṭıldur. *Ve* dördünci (7) aḍġāṣ u aḥlāmdur kim ol İblīsdendür, ol daḫı bāṭıldur. *Ve* (8) beşinci ṣafrā ṭabīʿatından peydā olur *ve* her kimüñ ki ṣafrāsı (9) ġālib ola mecmūʿ-ı düşlerinde ol kişi ṣarulıḳ *ve yaşıllıḳ ve* od görür *ve* (10) çırāġ *ve* ḳan görür *ve* dürlü dürlü ṣaru renkler görür *ve* ḳalanın (11) daḫı buña göre ḳıyās ide kim añduḳ idi, bu düş (12) ṣafrā ʿalāmetidür *ve* bu düş daḫı bāṭıldur. Altıncı düş sevdādandur. *Çün* (13) bir kişinüñ sevdāsı ġalebe ide düşde ḳarañulıḳlar *ve ḳaralıḳ ve* **[H8a]** *ölüler* görür. Zārılıḳ ve ḳorḳu düşinüñ evveli tā āḫirine dek (2) bu resme ḳıyās olur. Bu düş sevdādandur, bu düş daḫı bāṭıldur. (3) Yidinci çün kimsenüñ **[A7b]** ḳanı ġalebe itse mecmūʿ-ı düşinde (4) her ne-kim göre yaşıllıḳ görür, güller reyḥānlar *ve* şarāb (5) ve *oynamaḳ* ve ṭarab ve şāẕılıḳ *ve* def çalmaḳ *ve* ırlamaḳ *ve* daḫı *ne-kim* buña (6) beñzer

---

8 ʿilim] A_5 ʿilm | Üçinci] A_6 Dördünci | *düş* A_7] (H nüshasında) Düşde || 9 bildürür] A_7 beyān ider || 10 Ṣāḥib-kitāb] A_8 Ḫuẕāvend-i kitāb ||13 Biri ādemüñdür] A_{11} bir ādeminüñdür || [H7b] 1 biri ... perrīnüñ] A_{11} ve bir daḫı perinüñ || 2 düşdür] A_{12} düş || 3 *ve ṭāʿata* A_{13}] (H nüshasında) ṭāʿat | ṣanʿat] A_{13} ṣanaʿat || 4 kim] [A7a] A_1 ki || 5 işlemeyecek] A_1 işlicek || 6 var-ıdı] A_3 vardı || 7 kim ol] A_4 kim o || 8 ki] A_5 kim || 13 ḳarañulıḳlar] A_{11} ḳarañluḳlar || [H8a] 1 *ölüler* A_{11}] (H nüshasında) olurlar | zārılıḳ] A_{12} zārīlıḳ | düşinüñ] A_{12} düşnüñ | dek] A_{12} daḳ || 3 yidinci] A_{13} yedinci | itse] [A7b] A_1 ide düşde || 5 *oynamaḳ* A_2] (H nüshasında) اِيْنَمَكْ | şāẕılıḳ] A_2 şāẕlıḳ ||

var-ısa bu cümlesi ḳan ġalebesi peydā olur, bu daḫı [7] bāṭıldur. *Ve* sekizinci ruṭūbetden yaʿnī yaşıllıḳdandur. Her kişi kim [8] aña ruṭūbet ġalebe ide mecmūʿ-ı düşde yaşıllıḳ görür. [9] Buz *ve* aḳarşular, ḳar, yaġmur, şular ortasında durmaḳ ve nem [10] nesneler görür. *Ve* ne-kim buña beñzer var-ısa bu mecmūʿ-ı [11] *ʿalāmet ruṭūbetdendür. Ve* hemīn bunlar daḫı bāṭıldur. *Ve* ṭoḳuzuncı [12] oldur kim *cāẕu-[A10]lıḳdan kim ʿavratlardandur, ʿavratlar ider veyā irenler kim bir kişiye* cāzulıḳ ider ve ol kişinüñ göñli bu sebebden [13] ötürü meşġūl olur düşde cümle cāẕılıḳ görür. *Ve* bu *düş* daḫı **[H8b]** bāṭıldur. *[A13] Ve* onuncı oldur kim ādem endīşe ider kim irte [2] işbu işi işleyem **[A8a]** ya ṣatam ya alam düşde daḫı hemān ol [3] işi görse bu daḫı bāṭıldur. Meger bu mecmūʿ-ı düşler kim [4] añduḳ bu cinsden mecmūʿı bāṭıldur. Meger birisi ḥaḳdur [5] kim ol, Allāhu Teʿālādan celle celāluhu ki levḥ-i maḥfūẓdan [6] aña miṣāller göstereler. Ol daḫı taʿbīr *uṣūlile* maʿlūmdur [7] bellüdür. *Ve billāhi't-tevfīḳ ve'l-ʿaṣameti.*

Dördünci Bāb: Ḳaç Dürlüdür Anuñ [8] Teʾvīlin Beyān İder[5]

Ṣāḥib-kitāb [9] işbu resme beyān ider: Kendü üstāẕumdan işitdüm-ki [10] ol işbu resme ḫaber virür eydür: Ol-kim ādemiler düşde [11] görürler iki dürlüden daşra degüldür, iki cinsden ziyāde degüldür. [12] Biri ādemüñdür, biri daḫı perrīnüñdür. Düşüñ bir behresi [13] ḥaḳdur. Ol ḥaḳ düşdür, Ḥaḳ Teʿālā ḥażretindendür ʿazze ve celle **[H9a]** beşāret ider levḥ-i maḥfūẓdan ḫayr işlere, ṭāʿata [2] ve bir ṣanʿat oldur ki bu firişte kim müʾekkeldür, göstericidür [3] düşde işlemeyecek işlerden saḳınmaḳ. Üçünci daḫı şol endişe [4] fikri kim göñlinde var-ıdı anı düşinde görse ol düş [5] bāṭıldur. Dördünci aḍġāṣ u aḥlāmdur kim ol İblīsdendür [6] ol daḫı bāṭıldur. Beşinci ṣafrā ṭabīʿatındandur peydā olur.

---

6 cümlesi] A_3 çümlesi | ġalebesi peydā] A_4 ġalebesinden bīẕa || 7 yaşıllıḳdandur] A_5 yaşlıḳdan-dur || 8 yaşıllıḳ] A_6 yaşlıḳ | 9 aḳarşular] A_6 aḳarsular | şular] A_7 ve sular || 11 *ʿalāmet ruṭūbetdendür* A_8] (H nüshasında) ʿalāmetdendür | ṭoḳuzuncı] A_9 ṭoḳuzıncı || 12 cāzulıḳ ider] A_{11} cāẕūlıḳ ideler || 13 ötürü] A_{11} ötrü | cāẕılıḳ] A_{12} cāẕūluḳ || [H8b] 1 onuncı] A_{13} onıncı || 5 kim] A_3 ki || 6 *uṣūlile* A_5] (H nüshasında) uṣūl ide ||

Kimüñ kim [7] ṣafrāsı ġālib ola mecmūʿ-ı düşlerinde ol kişi ṣarulıḳ [8] yaşıllıḳ od görür, çıraġ ḳan görür, dürlü dürlü ṣaru renkler [9] görür. Ḳalanın daḫı buña göre ḳıyās idem-kim añduḳ idi. [10] Bu düş ṣafrā ʿalāmetindendür, bu düş daḫı bāṭıldur.

Beşinci [11] Bāb: Düşde Ne Vaḳt Teʾvīl Ḳılmaḳ Gerek ve Ḳanḳı Teʾvīl Yigrekdür

[12] Ṣāḥib-kitāb işbu resme şöyle dir kim: Gice gördükleri [13] düş yigrekdür ol düşden-ki gündüz görürler. Düşlerüñ **[H9b]** yigregi *ki* rāst gele seḥer vaḳtındadur. *Ve* daḫı düşüñ yigregi ki [2] daşra gele uṣūlü cāmiʿ ola, lafıẓda [4] ḳıṣa ola, tīz daşra gelür. Her yirde ki düşüñ aṣlını [5] bilesin ḥaḳīḳat saña āsān olur. Düşüñ taḫrīc itmeklik [6] tīzde ḥāṣıl ola. *Cehd* idesin kim *düşüñ* lafẓın kendü **[A8b]** [7] aṣlından çıḳarmayasın. Eger kimse saña düş ʿilminden [8] ṣorarlarsa yirini ṣaḳla, taʿbīr ʿilmini ulu dut. Eger ṣu evinde [9] ya ḥammāmda ya mekrūh yirde düşi ṣorma. Bulutlu gün [10] veyā yillü gün *veyā āṣūb güni* veyā ḫışım güni, ya açlıḳ ya ṭoḳlık vaḳtında [11] cevāb virme-kim vaḳtı degüldür. Düşi taʿbīr itmek ol [12] vaḳt yigrekdür kim güneş yüce çıḳmış ola. *Ve* bu ḳavla delīl [13] oldur kim Peyġambar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem çün irte **[H10a]** namāzın ḳılurdı ve güneş eveden ḳalḳar-ıdı *ve* yücelür-idi [2] mübārek dīzārın yāranlardan yaña dutardı *ve* eydürdi ki: [3] Sizlerüñ arasında ḳanḳıñuz düş gördi, ṣoruñ didiler. [4] Bir aṣıl daḫı oldur kim, bu beş vaḳtda düşi dimemek yigrekdür. *Ve* [5] daḫı ʿibāret itdiler fāl ṭarīḳınca kim bu vaḳtlar ki añduġ-udı [6] naḥsdur. Kāfirler bütlere *ve* kendü maʿbūdlarına ġālib

---

11 Düşde] A_6 Düş || 12 ṣaḥib-kitāb ... resme] A_7 Ḫuẕāvend-i kitāb | kim gice] A_7 ki giçe || 13 görürler] A_8 göreler || [H9b] 1 vaḳtındadur] A_9 vaḳtıdur || 3 uṣūlü] A_{11} uṣūl || 3 Meger bu mecmūʿ-ı] [A8a] A_2 Bu mecmūʿ || 6 *cehd* A_{13}] (H nüshasında) cihet anı || 8 ṣorarlarsa [A8b] A_1 ṣorarsa | yirini] A_1 yerin | ʿilmini] A_2 ʿilmin || 9 ya] A_2 veyā | ya] A_2 veyā bir || 10 yillü] A_3 yellü | ya ṭoḳlık] A_4 veyā doḳluḳ || 11 düşi] A_5 düş || 12 kim] A_5 ki | yüce] A_6 yüçe || peyġambar] A_6 peyġāmbar || [H10a] 1 ḳılurdı] A_7 ḳıluru || 2 dīzārın] A_8 dīẕārın | yāranlardan] A_8 yārānlardın | dutardı] A_8 döner-idi || 3 arasında] A_9 arasından | gördi ... didiler] A_9 görmişdür ṣor dir-idi ve || 4 beş] A_{10} biş || 5 añduġ-udı] A_{12} añduġ-ıdı || 6 ġālib] A_{13} ġālibā ||

ṭapduḳları (7) bu vaḳtlardur. Güneş doġduġı vaḳt ve daḫı **[A9a]** güneş ṭulunduġından (8) ṣoñra *ve* daḫı zevāl vaḳtı *ve* gicenüñ evveli *ve* āḫiri. Ḥükemā (9) bu beş sāʿati naḥs diyüp-dururlar. Düş müʾminlerüñ emānetidür *ve* (10) Müslimānlaruñ rāzıdur. Bu yidi vaḳtuñ şerīfinde dimek (11) vācibdür kim ḥalel düşmeye tā ṣavāb üzerinde ola. Çün (12) vaḳt-ı *saʿid* ola, eyü ola, delīl daḫı cümle saʿādet *ve* (13) eylük üzerine söyleye. *Ve* çün naḥs vaḳtında ola mecmūʿ-ı **[H10b]** söz anuñ ola. Ve eger şöyle olacaḳ olursa ki sāyil gele (2) saña suʾāl ṣora, ol suʾālüñ cevābında delīl perde yırtmaḳlıḳ (3) ola ve bir yüzden anuñ düşüni *laṭīf* taʿbīr it-kim anuñ perdesi yırtılmaya. (4) Līkin aña bir naṣīḥat ḳılġıl kim ol fiʿilden ol kişi (5) dönsün *ve* hem ol kişi daḫı perdesi yırtıldıġından āgāh olmaya (6) eyitme-kim benüm perdem yırtıldı bunuñ elinde dimeye tā saña ṣevāblar (7) ola. *Ve* her kişi-kim **[A9b]** bir müʾminüñ perdesin saḳlaya *ve* anuñ perdesin (8) yırtmaya inşāʾa'l-lāhu teʿālā kim anuñ anda ulu ṣevābları ola. (9) Görmez misin kim Ḥaḳ *Sübḥānehu ve* Teʿālā aña miṣāller gösterür tā ʿilm ehline (10) ṣora *tā* ol kişiyi āgāh ide, ol yavuz işden-ki itdi (11) girü döne. Ḥaḳ Teʿālā ḳādirdi-ki anuñ perdesini yırta-y-ıdı. (12) Velīkin perdesini saḳladı-ki ol erḥameʾr-rāḥimīn pādişāhdur. (13) İmdi saña daḫı vācibdür ki müʾminüñ perdesin saḳlayasın. **[H11a]** Düş müʾminlerüñ rāzıdur *ve* zinhār Müslimānāndur. *Ve* şöyle gerek(2) ādemlere kim düş gördügi vaḳtın ādemlerüñ yigregine (3) ṣora kim taʿbīr ʿilminden bilmiş ola kim ol ʿālim kimse (4) ola ki bu ʿilm peyġāmbarlaruñ vaḥyidür ʿaleyhiʾs-selām ḫüccet-(5)-süz taʿbīr itmeye, delīlsüz güzāfdan söylemeye. Şöyle kim (6) bir kişi Ḳurʾānı kendü fikrile tefsīr ider bu ḫod revā degül kim (7) güzāf *taʿbīr ide*. Taʿbīrüñ aṣlın oḳumayınca

---

7 ṭulunduġından ṣoñra] [A9a] A_1 ṭulunduġı vaḳt || 8 gicenüñ] A_1 giçenüñ || 9 beş sāʿati] A_1 biş sāʿate || 10 Bu yidi] A_4 bunları || 12 *saʿid* A_5] (H nüshasında) saʿat | delīl] A_5 dil | cümle] A_6 çümle || 13 vaḳtında] A_6 vaḳtda || [H10b] 1 ola] A_7 ḫilāfınça sürile || 3 düşüni] A_9 düşini || 4 līkin] A_{10} velākin || 6 eyitme-kim] A_{12} itmeye kim | perdem] A_{12} birdem || 8 teʿālā] (A nüshasında yok) | 9 ʿilm] [A9b] A_3 ʿilim || 12 velīkin] A_5 velākin || [H11a] 2 ādemlere A_8 ādemīlere | ādemlerüñ] A_9 ādemīlerüñ || 3 kim] A_9 ki | ʿilminden] A_9 ʿilmin || 4 ʿilm] A_{10} ʿilim | ʿaleyhiʾs- selām] A_{11} ʿaleyhimüʾs-selam || 6 degül ... güzāf] A_{13} degüldür ki güzāfın ||

ṣormayınca olmaz. *Ve* daḫı [8] vaḳtlarını ṣaḳlaya, ḥaḳ düşi bāṭıl düşden bile, işbu on [9] cins-ki añduḳ idi. Düşüñ evvel lafẓın *ve* āḫir lafẓın [10] saḳlaya. *Ve* āḫirini evveline saḳlaya. Çün maʿniler bī-muvāfiḳ [11] bula, bir lafẓ-ıla ʿibāret ide, anuñ aṣlında ola. *Ve* çünkim [12] anuñ ḫilāfın bula ḳanḳı maʿānī üzre ġālibdür ol üzerine [13] taʿbīr ide, *tā* muḫālif düşmeye. Tangrı ʿazze ve celle **[H11b]** ḫaberidür, Tangrı Resūlinden ʿaleyhi's-selām uṣūlsüz ḥüccete [2] meşġūl olmaya. Çünkim ḥükemānuñ icmāʿın bilesin [3] ḥükm *ile* taʿbīr ḳıl. *Ve* bu uṣūli *key* ṣaḳla kim yigirmi dört kitāb [4] itmişler, muʿabbirler muḫtaṣar ḳıldı sen-daḫı key saḳla kim sańa [5] daḫı taʿbīr āsān ola, ġalaṭ düşmeye inşā'a'l-lāhu ʿazze ve celle. *Ve* [6] evvel şöyle gerek kim çün bir kişi gele senden ṣora [7] nesne, anuñ adın bil niʿmetini bilesin *ve* daḫı vaḳtın ṣaḳlayasın [8] vaḳtıla taʿbīr idesin, aṣlıla tā rāst gele, hīç ḫaṭā [9] düşmeye. Çün *bir* kimse ki düş taʿbīrin oñat bile **[A10b]** ol [10] kişi mecmūʿ-ı müneccimlerden *ve* ḥakīmlerden müstaġnī olur. [11] Zīrā ḥaḳ düş ādemüñ vaḥyidür. *Ve* daḫı şol düş-kim bahārda [12] göreler anuñ ḫilāfıncadur *ve* anuñ aṣılları añıla. Va'l-lāhu aʿlem.

[13] Altıncı Bāb: Cānuñ ve Revānuñ ve Nefsüñ [H12a] Te'vīlin Bildürür

Ṣāḥib-kitāb işböyle eydür: [2] Ḥükemā ḳatında iḫtilāf itmişlerdür ki bu düş görenler [3] kimdür? Nefes-midür ya cān mıdur ya revān-mıdur? Revān ne nesnedür *ve* [4] anuñ aṣlı nedür? Baʿżı ḥükemā şöyle diyüp-dururlar ki: [5] Bu düşleri görenler cāndur ki görür. İşbu tenden daşra

---

7 ṣormayınca] **[A10a]** A_1 ṣormayınça || vaḳtlarını] A_1 vaḳtların || 8 ṣaḳlaya] A_1 saḳlaya | işbu] A_2 uşbu || 10 maʿniler] A_3 maʿnileri || 12 ḳanḳı] A_4 ḳanġı | üzre] A_5 üzere | üzerine] A_5 üzere ḳıyās || 13 Tangrı ... ḫaberidür] A_6 Tengiri kitābına ʿazze ve celle ḫaberden || [H11b] 1 Tangrı] A_6 tengiri | 2 olmaya] A_7 olma | bilesin] A_8 bulasın || 3 *ile* A_8] (H nüshasında) ide | ṣaḳla] A_8 saḳla || 4 ḳıldı] (A nüshasında yok) || 6 ṣora nesne] A_{11} nesne ṣora || 7 adın ... niʿmetini] A_{11-12} adını bil ve anuñ himmetini [12] ve ṣuġlını | ṣaḳlayasın] A_{12} saḳlayasın || 8 vaḳtıla] A_{12} vaḳtı-y-ıla || 9 oñat] A_{13} eyü || 12 añıla] [A10b] A_3 añla | Vallāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || [H12a] 1 bildürür] A_4 beyān ider | Ṣāḥib-kitāb ... eydür] A_5 Muṣannif-kitāb uşböyle dir ki || 2 düş] A_6 düşi || 3 cān-mıdur … revān-mıdur] A_6 cānı-mıdur yāḫud revānı-mıdur || 5 cāndur] A_8 cāndur ki | işbu] A_9 uşbu ||

(6) çıḳar, her ne-kim görse *yāẕ dutar tā* oyanuḳluḳda ʿibāret ider dil-ile. *Ve* (7) buña delīl oldur kim ḥaberlerde gelmişdür ki Peyġambardan (8) ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem: Çünkim *ḳul uyḳuya* vara ṭahāret ala, anuñ (9) cānını ferişteler göge ilterler, destūr bulur Tangrıdan, (10) ʿarş altına varur, secde ḳılur. *Ve* daḫı ḥaberlerde gelmişdür (11) Muḥammed-i Muṣṭafā ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem (12) اَلْاَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَما تَعَارَفَ مِنْهَا اِئْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ[6] **[H12b]** Peyġambar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem *eydür*: Mü'minlerüñ cānı *her* gice (2) Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālānuñ melekūtında cevelān ider. Havāda (3) her ḳanḳı cān-kim bir daḫı cān göre bilür dostlıḳ ider *ve* (4) ḳanḳı cān-kim bir cān bilmeye, ıraḳ olur *bu* cānlardan. *Bu cānlar* (5) havāda şöyle kim çerilerdür bizüm çeriler gibi giderler (6) Ḥaḳ Teʿālānuñ ʿacāyibinden ḳudretinden görürler. Çoḳ cānlar (7) olur ki daḫı cānlar-ıla ḳarışmış olur, ülfet dutar. *Ve* buña (8) delīl oldur kim *ve bir ādem* bir ādemle nā-gāh dostlıḳ ider, (9) ḥaḳīḳat ol-kim anuñla dostlıḳ ḳaṣdı yoġ-iken (10) dostluġı rastlıġa döner. *Ve* delīl oldur kim anuñ cānı (11) daḫı bir cān-ıla havāda ḳarışmışdur *ve* ülfet dutmışdur *ve* oyanuḳluḳda (12) daḫı ḥaḳīḳat olur ki bu ṣoḥbet yiryüzinde **[A11b]** olur. (13) Bildük ki Müslimānlaruñ cānı şöyle kim **[H13a]** çeriler gibi havāda yörürler, anuñ ḥikmetinde leṭāyifinden (2) behremend olurlar. *Ve* daḫı baʿżılar eydürler kim bu rāst (3) degüldür ki cān tenden revānsuz olur ve ten cānsuz (4) ḳalur. Her cān-ki ḳandan daşra gele ol tenüñ ḥareketi *ve* (5) cünbüşi olmaz ve ne ḫod nefes üri bilür. Mecmūʿı (6) anuñ ṭamarları sākin olur. Her ḳul kim uyḳuya (7) vara her-āyine görürsin kim nefes ürür *ve* ṭamarları (8) deprenürse pes eyle olsa düşi nefes görür [dir]ler.

---

6 oyanuḳluḳda] A_9 oyanuḳlıḳda || 7 peyġambardan] A_{11} peyġāmbardan || 8 ṭahāret ala] A_{11} ṭahāret-ile || 9 cānını] A_{12} cānın | ilterler] A_{12} iltürler || 11 Muṣṭafā] A_{13} Muṣṭafā-**[A11a]**-dan || [H12b] 1 gice] A_3 giçe || 2 cevelān] A_4 cevlān || 3 cān ... cān] A_4 cānı kim daḫı bir cānı || 4 bir cān] A_5 bir cānı | *bu* A_6] (H nüshasında) bir || 7 daḫı cānlar-ıla] A_8 ve daḫı cānlarla || 8 ādemle] A_{10} ādem-ile || 9 anuñla ... ḳaṣdı] A_{10} anuñ anuñ-ıla dostlıḳda ḳaṣd || 10 dostluġı] A_{11} dostlıġı || 12 daḫı] A_{12} ve daḫı || 13 cānı] [A11b] A_1 cānları || [H13a] 1 gibi] A_1 gibidür ki | ḥikmetinde] A_2 ḥikmeti || 2 kim] A_3 ki || 4 ḳandan] A_3 tenden || 5 cünbüşi] A_5 cünbiş | ḫod] A_5 ḫoẕ || 8 deprenürse] A_7 deprenür ||

(9) Şöyle kim cān tenden çıḳsa nefes ḥarekātından (10) ḳala-y-ıdı didiler. *Ve* girü baʿżılar şöyle didiler kim (11) revān çıḳar gider *ve* cān *tende* ḳalur *(A11) ve bu revān* ʿālemi geşt (12) ider gine cāna gelür. *Ve* bizüm üstāẕlarumuz şöyle (13) tefsīr itdiler ki cānuñ *ve* revānuñ meṡeli neye beñzer *ve* **[H13b]** bir maʿnīden baʿżı ʿulemā şöyle teʾvīl itdiler ki cānuñ (2) meṡeli şol güneş[7] ḳurṣı gibidür. Daḫı anuñ rūşanlıġı gibidür. (3) Nite-kim güneş bir mevżiʿdedür anuñ rūşanlıġı her yire (4) ve her delige girür. Yāḫud anuñ rūşanlıġı şöyledür ki (5) çıraġ bir yirde ola, çıraġuñ rūşanlıġı her yirde delige varur (6) irişür, rūşen ider nite-kim güneş. Bażı ʿulemā şöyle dirler kim: (7) Cānuñ meṡeli şöyledür kim çıraġ dibi gibidür kim rūşanlıġından (8) çün ādem gözin yuma çıraġdan daḫı tīre şuʿāʿdan gelür (9) gözüñ berāberine, çünkim açasın gözüñi hemān sāʿat (10) gider. Dimez misin bu çıraġdan degül. Ekṡer ʿulemānuñ ittifāḳı (11) üzerinedür kim bu düşi gören revāndur, cān kendü yirindedür, (12) şöyle kim aşıldur revān budaġıdur. Bu revān rūşanlıġı (13) leṭāfet andan gösterür. Anuñ meṡeli şol iki enbāz gibidür. **[H14a]** Birisi bir araya oturmışdur. Bir enbāz ṭaşra gezer ve her (2) yirleri ṭolanur girü gelür ol bir enbāzı her işden āgāh ider. (3) Baʿżılar şöyle dirler kim: Cānuñ meṡeli şol çarḫ meṡeli (4) gibidür. İpligi ol çarḫa ṣarasın bir kişi gele ol ipligi (5) ol çarḫdan çeke. Revān şol iplik gibidür. Cānuñ meṡeli (6) şol çarḫ gibidür. Aṣlı yirindedür, iplik ṭaşra gelür çözilür. (7) Baʿżılar eytdiler: Cān revān ikisi birdür, adları ikidür,(8) aṣlı birdür. Revān cānuñ eṡerlerindendür ve daḫı şuʿāʿından-dur.(9) Buña delīl oldur kim benüm üstāẕum rivāyet ider kendü (10) pīrinden şöyle rivāyet ider kim: Meger ulu bāzirgānlardan (11) üç kişi sefere gitdük idi, dir. Aramuzdan birimüz (12) uyudı, nā-gāh burnından bir şuʿāʿ çıraḳ şuʿāʿı gibi, (13) bir vīrāneye girdi girü daşra çıḳdı, geldi bizüm **[H14b]** ol uyuyan yoldaşumuz burnına girdi. Ol kişi oyandı (2) elin yüzine sürdi eytdi: İy yārānlar, bir ʿacāyib düş (3) gördüm, didi. Bir maġā-**[A12a]**-raya girdüm, üç genc bulurın ṭolu (4) aḳça ve fulori altun gümiş, didi.

---

9 ḥarekātından] A_9 ḥarekātdan ve ḥikāyetden || 11 *tende* A_{10}] (H nüshasında) tenden || [H13b] 1 maʿnīden] A_{13} maʿnide || [H14b] 3 girdüm] [A12a] A_1 girürin ||

Ol dükeli gördük idi-kim [5] rūşanlıḳ andan içerü girdi ol delükden çıḳup girü [6] bu kişinüñ burnına girdi. Bildük kim ol genc bundadur. [7] Ol aracuġı ḳazduḳ niçe-kim ol yoldaşumuz ṣalıḳ virdi [8] o resme ol genc bulındı. Altun gümiş bī-ḥadd ü bī-ḳıyās [9] vaṣfa gelmez. *Pes* bildük kim ol rūşanlıḳ ādemüñ revānıdur. [10] Baʿżı cānları görmez misin kim çün bir kişi kim uyḳuya [11] vara çün nā-gāh evmeg-ile ol ādemi oyarasın [12] bī-hūş olur. Güle güle oyarmaḳ gerekdür, tā revān gele [13] bī-hūş olmaz öñdin oyana. *Ve* şöyle kim baʿżılar eytdiler kim: **[H15a]** Bu düşi nefs görür, didiler. Bu ḫaṭādur. Nefs keşfīdür [2] cān ve *revān* laṭīfdür. Nefs ṭopraḳdandur andan leṭāfet [3] gelmez. Pes ḥaḳīḳat maʿlūm oldı-kim düşi gören cān ve revāndur.

[4] Yidinci Bāb: Ḥaḳ Teʿālā Ḥażretine celle celāluhu [5] İñlemegi ve Zārī Ḳılmaġı Bildürür

Ṣāḥib-kitāb işböyle eydür kim: [6] Bu bābuñ aṣlı oldur kim çünkim bir kişi bir ḳorḳulu düş [7] göre ol düşden ḳorḳa *ve* ol düş ḳorḳusından zārī ḳıla [8] gice ola *ve* kimse daḫı ehl-i ʿilimden bulmaya *tā* ol düşi [9] ṣora *ve* bunuñ çāresi oldur kim tā ol düş ol kişiye [10] āsān ve sehl ola *ve* daḫı anuñ göñli fāriġ ola. *Ve* ḫaberde [11] gelmişdür kim tīz bu kişi Ḥaḳ Teʿālā ḥażretine ʿazze ve celle [12] iñleye āyete'l-kürsī oḳıya *ve* üç kez ṣaġ yanında üre *ve* [13] üç kez daḫı ṣol yanına üre *ve* eyde[8] eger işböyle **[H15b]** diyecek olursañ gördügüñ düş yatlu olursa saña [2] ziyān olmaya. Ḥaḳ Tebāreke **[A13a]** ve Teʿālā ʿazze ve celle anuñ şerrinden

---

4 ol dükeli] A_2 ve bir ol دنكي || 5 girdi] A_3 girüp-dururdı ve || 7 niçe-kim] A_5 nice-kim | yoldaşumuz] A_5 yoldaşmuz | virdi] A_5 virdidi || 8 ol] (A nüshasında yok) || 8-9 Altun ... gelmez] (A nüshasında yok) || 11 evmeg-ile] A_8 ivmeg-ile || 12 güle güle] A_8 añul añul || 13 olmaz] A_9 olmazdan || [H15a] 1 keşfīdür] A_{11} keşīfdür || 2 *revān* A_{11}] (H nüshasında) revāndur | ṭopraḳdandur] A_{11} ṭopraḳdur || 5 iñlemegi ... bildürür] A_{13} iñlemek ve zārı ḳılmaġı beyān ider | Ṣāḥib-kitāb işböyle] **[A12b]** A_1 Muṣannif-kitāb uşböyle || 8 gice] A_3 giçe | bulmaya] A_4 bilmeye || 10 ḫaberde] A_6 ḫaberlerde || 12 yanında] A_7 yanına || 13 ṣol] A_8 sol | işböyle] A_{12} uşböyle || [H15b] 1 diyecek] A_{12} dīcek || 2 şerrinden ṣaḳlaya] [A13a] A_1 şerrini senden ṣava ||

(3) ṣaḳlaya. Eger Tāzīce dimezseñ bāri bu duʿāyı (4) Türkçe diyesin: İlāhī beni saḳla İblīs şerrinden (5) بِرَبِّ مُوسَي و عِيسَي و اِبْرَاهِيمَ الَّذي وَفَّي (6) ve bu düşüñ şerrinden benüm dinüm dünyā maʿīşetüme ziyān olmaya. (7) ʿAzīzdür senüñ fermānuñ *ve* uludur senüñ ṣenāñ ve senden ġayrı (8) Tangrı yoḳ. Allāhu Teʿālā celle celāluhu bu duʿā berekātında (9) ol düşüñ şerrinden bu kişiyi ıraġ eyleye andan bu düşünüñ (10) fāyidesin ol kişiye irişdüre. *Ve* daḫı bir ḥaberde gelmişdür ki: *İki* (11) etmegi eline ala, eyde: İşbu ṣadaḳa ḥaḳḳıçun bu düşüñ (12) şerrini benden dönder ve ḫayrın bāña irgür. Hemān girü (13) ṣadaḳayı dervīşlere vire. Ḥaḳ Teʿālā celle celāluhu ol **[H16a]** ṣadaḳa berekātında ol düşüñ şerrin andan ırāḳ (2) eyleye, ol düşüñ fāyidesin añā yitişdüre. *Ve* daḫı *bir* (3) ḫaberde gelmişdür kim eger kimse yavuz düş görse *ve* (4) ḳorḳsa bu duʿāyı oḳıya: **[A13a]** اَعُوذُ بِمَا اِسْتَعَاذَ بِهِ مَلَائِكَةُ لِلَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ الصَّالِحُون مِنْ شَرِّ مَا اُرِيدُ فِي مَنامِي اَنْ تَضُرَّنِي فِي دِينِي وَ دُنْيَايَ وَ مَعِيشَتِي عَزَّ جَارُهُ وَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ وَ لَا اِلَه غَيْرُهُ[10] (8) Çün kim bu duʿāyı oḳıya Allāhu Teʿālā ʿazze ve celle ol düşüñ (9) şerrinden döndere kendü faẕlı birle.

Sekizinci (10) Bāb: Düşde Fāl Ṭarīḳınca Bilmegi Bildürür

(11) Ṣāḥib-kitāb şöyle fāl ṭarīḳınca dir kim: Ṣordum (12) kendü üstāẕumdan kim Ebū Bekir ibn-i ʿAbdu'l-lāhi'l-Vāsıṭī-(13)-dür, eyitdüm: Düşler fāl-ıla nite maʿlūm ola, didüm. İşböyle **[H16b]** cevāb virdi-kim: Her kim fālda işidesin erenlerüñ (2) adlarından veyā lafẓlarından ki eyü fāl ola düş ṣorduḳları (3) vaḳtın şöyle kim çün kişi eyde naʿam ya belī ya ḫayır ya beşāret (4) ya selāmet ya feraḥ işbu maʿnilü saʿd u mesʿūd adlar ola daḫı (5) ne-kim buña beñzer var-ısa ādem oġlanlarınuñ

---

6 dünyā] A_3 dünyāma ve || 8 Tangrı] A_5 Tengiri || 9 şerrinden … kişiyi] A_6 şerrini bu kişiden | düşünüñ] A_7 düşüñ || 11 işbu] A_8 uşbu || 12 şerrini] A_9 şerrin | irgür] A_9 irür || [H16a] 4 ḳorḳsa] A_{13} ḳorḳusa || 9 şerrinden] [A13b] A_4 şerrini andan | faẕlı] A_4 faẕl u kerem || 10 Düşde ... bildürür] A_5 Düş bilmek fāl ṭarīḳınca || 11 Ṣāḥib-kitāb ... ṭarīḳınca] A_6 Muṣan-nif-kitāb şöyle || 13 işböyle] A_8 uşböyle || [H16b] 1 her kim] A_8 her çi || 2 düş] A_{10} düşi || 3 eyde] A_{10} eyide ||

kelāmlarından. *Ve* (6) bize işbu resme irişdi Ḳattādeden[11] ki İbn-i ʿAbbāsdan raẕiya'l-lāhu (7) ʿanhu şöyle işitdüm, dir ki: Tangrı Teʿālā celle celāluhu (8) kerāmet eyledi Dāniyāl Peyġāmbar ʿaleyhi's-selām her ʿilimden ki (9) hīç ādem oġlanlarına bu kerāmeti viribidi meger añа. (10) İbn-i ʿAbbās raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi rivāyet ider Peyġambardan (11) ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem kim: Resūl fālı severdi ve ṭīreyi (12) kerāhiyyet gördi. Ṭīre ḳuş āvāzıdur ya dört ayaḳlu (13) cānavar āvāzın işidicek kerāhiyyet görürdi kendüye **[H17a]** yavuz fāl açıcıya. Her kim-ki Ḥaḳ Teʿālā ʿazze ve celle fāl (2) ṭarīḳın kerāmet ide añа çoḳ *ʿilm* kerāmet itmişdür (3) tā kim bile. Ve mecmūʿ-ı fallaruñ ḥisāblaruñ düşlerüñ (4) aṣlı Dāniyāl Peyġambardandur ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi ki Allāhu Teʿālā (5) Tebāreke ve Teʿālā bu ʿilmi añа rūşen idi virdi. Bunuñ evvel (6) aṣlı oldur kim **elif, be, te, s̱e** yāẕ duta ki Dāniyāl (7) Peyġambar ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi şöyle diyüp durur ki: Tangrı (8) Teʿālā celle celāluhu bu ḥurūfuñ ḥükmin kendü kelāmında (9) añup-durur. Evvel آنَارِ مِنْ حُكْمِينْ تَفْسِيرِهَا[12] İşböyle (10) gelmişdür ki **ā, bā, tā, s̱ā**'nuñ maʿnisi Tevrīt, İncīl, Zebūr, [11] Furḳān bu cümle bellüdür. Bu üç ḥarf-kim añduḳ eger kimse (12) sañа düş ṣorarsa anuñ evvel ḥarfini saḳla. Eger **bā** (13) olacaḳ olursa düş issi mecmūʿ-ı dört ayaḳlu görmişdür. **[H17b]** At gibi ḳatır gibi deve gibi daḥı ne-kim buña beñzer var-ısa. Eger (2) evvel sözinde **s̱ā** olursa delālet ider ki düş issi (3) mecmūʿ-ı gördügi eyü ṭonlar görmişdür. Ekṣer düş bu üç (4) ḥarfdendür. Hem bu resme ḳıyās itmek gerekdür. Eger kimse (5) ṣañа düş ṣorsa evvel ḥarfini anuñ ṣaḳla. Pes eger (6) endīşe ide göñlinde ve senden ṣora fāl maʿnisinden evvel (7) ḥarfi anuñ **bi** ya **te** ya **s̱e** olursa bu fāl eyüdür ve bu işi anuñ eyüdür. (8) Eger ʿavrat dilerse ʿavratlıġa **[A14a]** veyā sefere veyā ġazāya (9) veyā ḥacca cümlesi ḫayırdur *ve* selāmet *ve* eyüdür, murādı ḥāṣıl ola. (10) Eger evvel sözinde **ḥa** olursa mübārekdür. Tangrı (11) Teʿālā celle celāluhu ol kişiye ḥelāl rızḳ rūzī ḳıla *ve* niʿmet (12) çoḳ ola,

---

6 Ḳattādeden] A_{13} Ebū Ḳattādeden || [H17a] 2 *ʿilm*] (H nüshasında) ʿilmü || [H17b] 8 sefere] (A14a) A_1 sefer | ġazāya] A_1 ġazā || 11 teʿālā] (A nüshasında yok.) || 13 *ziyānlara delālet ider* A_5] (H nüshasında) ziyānlu ola ||

cümle ḥācetleri revā ola. Eger evvel sözinde (13) **ḫı** *olacaḳ* olursa eyü degüldür, *ziyānlara delālet ider ve* ḳayġulara *ve* helāklige *ve* **[H18a]** miḥnete. *Ve* ḫaberlerde şöyle gelmişdür bize Dāniyāl peyġambardan ṣallā'l-lāhu (2) ʿaleyhi ve sellem, Puḫte Naṣır düş gördi hemān sāʿat düşi (3) unutdı. Evvel zamānuñ ʿālimlerinden dirşürdi ṣordı kim: *Ben* (4) düşde ne gördüm? Bunlar bilmediler ol düşi kim taʿbīr itdiler. Kendü (5) zamānındaġı çoḳ ʿālim depeledi bu bahāneye. Şöyle rivāyet (6) iderler kim yitmiş biñ ʿālim helāk itmiş. *Ve* kimsenüñ ḳuvveti (7) yitmedi, kimse bilmedi kim ne görmişdür düşde. Tā ṣoñra Dāniyāl (8) Peyġambar ṣalavāt-**[A14b]**-u'l-lāhi ʿaleyhi ve selāmuhu getürdi, añа ṣordı: (9) Düşümde ben ne gördüm, didi. Evvel lafẓından-ki çıḳdı ḫı geldi, (10) taʿbīr itdi anuñ ziyānına *ve* helākligine. *Ve* ne-resme kim taʿbīr itdi (11) hemān şöyle oldı. *Ve* ḫaberde şöyle gelmişdür bize İbn-i ʿAbbāsdan (12) raẓiya'l-lāhu ʿanhu. Ol oturmış-ıdı, ḳarġa ötdi dīvār üzerinde. İbn-ü (13) ʿAbbās raẓiya'l-lāhu ʿanhu şöyle didi-kim: Bu ün yavuzdur. Zīrā ki ḥarfdür. **[H18b]** İki ḥarf yavuz, Tāzī dilince şerdür. *Ve* eger üç kez çaġırsa (2) ḫayırdur *ve* üç ḥarf ḫayırdur Tāzīce hem Pārsīce. Her ne iş-kim (3) işlenile ḫayırdur *ve* eyüdür. *Ve* her ḥācet revā ola *ve* sefer mübārek ola. (4) Eger dört kerret çaġırsa ol daḫı eyüdür *ve* ḫayırdur. *Ve* (5) eger beş kerret çaġırsa hem eyidür ve hem şerdür. (6) Üç ḥarf ḫayırdur, iki ḥarf şerdür. Bu kişiye taʿziye irişe. Hem ziyān (7) hem şāẕī hem ḳayġu ola. *Ve* eger altı kerret çaġırsa (8) iki ḥālda daḫı eyüdür ve bu resme ḳıyās itmek gerek. Va'l-lāhu aʿlem **[A15a]** *bi'ṣ-ṣavāb*. *Ve* (9) eger kimse saña düşden nesne *ṣorsa,* bī-tekellüf gözüñi bir nesne (10) üzerine bıraḳma. Fāl ṭarīḳınca girü gidere. Eger gözüñ (11) bir laṭīf ḫūb yüzlü ʿavrata ṭuş geldise *ve*

[H18a] 1 peyġambardan ... sellem] A_7 peyġāmbardan ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi || 2 Puḫte] A_7 Puḫti || evvel ... ʿālimlerinden] A_8 ol zamānenüñ ʿālimlerin || 4 itdiler] A_{10} ideler || 6 yitmiş] A_{11} yetmiş | itmiş] A_{12} itdi || 9 ḫı geldi] [A14b] A_2 ḫı-y-ıdı || 11 İbn-i ʿAbbāsdan ... üzerinde] A nüshasında yok. || 13 ki ḥarfdür] (A nüshasında yok) || [H18b] 1 ḥarf yavuz] A_5 ḥarfi yavuzdur | kez] A_6 kerret || 2 ḥarf] A_7 ḥarfi | iş] A_7 işi || 5 beş ... çaġırsa] A_{10} biş kez oḳusa || 6 ḥarf] A_{11} ḥarfi | ḥarf şerdür] A_{11} ḥarfi şer ve || 7 hem şāẕī] A_{12} ya hem şāẕī ve | ola] (A nüshasında yok) | çaġırsa] A_{12} ötürse || 10 bıraḳma] [A15a] A_2 bıraġa ve ||

şāẕıkām-ısa (12) düş gören ādeme müjdigānī ḳıl-kim dünyā ol kişiye yüz duta. *Ve* (13) eger ol ʿavrat gine pīr olacaḳ olursa ḫūblıġı gitmiş **[H19a]** zişt yüzlü, cihān andan yüz döndere. *Ve* eger gözüñ (2) bir eşege veyā bir ılḳıya düş gelse delīldür kim bu kişi (3) sefer ide *ve* eyü gele. *Ve* eger ṭonlar ile olursa yāḫud yalıncaḳ (4) olursa. Baʿżılar dimişler kim: Yalıncaḳ olacaḳ olursa ḫayr (5) olmaya. Ḳavluhu teʿālā [13]﴿وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً﴾ *Ve zīnet* didügi oldur kim ṭon-ıla (7) ola. Eger gözi yigide düşecek olursa turşıraḳ kişiye (8) ẓafer bula. *Ve* eger bir ḫūb yüzlü yigide baḳacaḳ olursa (9) bu cihānda murādı ḥāṣıl ola *ve* ḥāceti revā ola. *Ve* eger *gözüñ* (10) bir kişiye *düşse* ki *başında* üsküf ya taḳyesi **[A15b]** olsa bu kişi gerek (11) nikāḥ ide. *Ve* eger gözi *bir* ite düş gelse ol it *ürse* (12) ol kişinüñ *bir kişile* daʿvīsi ola, ol kişi bunuñla (13) daʿvī ide. *Ve* eger bu kişinüñ gözi bir kişiye ṭuş **[H19b]** olsa kim *iki* eli ve yüzi baġlu olsa bu kişiye ḳayġu irişe *ve* (2) eger ʿavratlıġa ʿ*avrat alacaḳ* olursa fāl ṭarīḳınca eyü gelmeye ve (3) eger sefere varsa maḥrūm ola kendü murādından. (4) Eger gözi bir yüklü eşege düşse nice gerekse yük (5) olsun, anuñ ḳuvvetine ve żaʿfına göre ḥükm ide. *Ve* ḳalanın daḫı buña (6) göre ḳıyās ideler. İşbu derece üzerine kim yād ḳılduḳ. *Ve* eger (7) ḳarġa çoḳ ötecek olursa kim bī-ʿaded ola ḫayra delālet ider *ve* çoḳ (8) işlere ḥażara *ve* sefere ve hem nikāḥa eyüdür. *Ve* eger ḥāceti (9) var-ısa revā ola.*Ve* eger sāyil gelse saña düş ṣorsa (10) ḳorḳulu fezaʿlu ve sehimnāk, düş gören ol düşden ḳorḳmış olsa (11) aña muştıla, emīn ola. Ḳavluhu ṭaʿālā ʿazze ve celle **[A16a]** ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِم أَمْناً﴾ [14] Şöyle olacaḳ olursa kim (13) senden ṣora ki eyde: Sulṭāndan ḳaçdum ya avcılardan ya düşmenlerden **[H20a]** ya bu resme kimselerden ki

---

12 duta] A_4 dutısardur || 13 gitmiş] A_5 getmiş || [H19a] 1 döndere] A_6 döndürmişdür || 3 yāḫud yalıncaḳ olursa] A_8 veyāḫuẕ yalıncaḳ || 4 dimişler] A_8 eyitmişlerdür | olacaḳ] A_9 olıcaḳ || 7 yigide] A_{11} yüzlü yigide || 10 *başında* A_{13}] (H nüshasında) başından | üsküf ya taḳyesi] A_{13} üsküfi veyā taḳıyesi | gerek] [A15b] A_1 gerek-kim || 11 düş gelse] A_1 ṭuş gelse | *ürse* A_2] (H nüshasında) ürmeye || 12 daʿvīsi] A_2 daʿvası | bunuñla] A_2 bunuñ-ıla || [H19b] 6 işbu derece] A_8 uşbu derecet || 10 ḳorkmış] A_{13} ḳorḳumış || 11 emīn ola] A_{13} ve imīn ḳıl | teʿālā] (A nüshasında yok) || 13-1 ya düşmenlerden ya] [A16a] A_3 veyā düşmenlerden veyā ||

ādem ḳorḳa. Bu düş gören kişi (2) emān bula *ve* Ḥaḳ Teʿālānuñ zinhārında ola. Ḳavluhu teʿālā: (3) ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْماً وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾[15] Ḥaberde gelmişdür *ki* (5) ʿÖmeri'bn-i Ḥaṭṭābdan raẕiya'l-lāhu ʿanhu: Bir gün bir ʿArābī geldi ʿÖmer (6) raẕiya'l-lāhu ʿanhu ḳatına vardı düşinden ṣordı. ʿÖmer raẕiya'l-lāhu (7) ʿanhu aña eyitdi: Aduñ nedür, *didi. Eytdi*: Adum Cemredür, didi. Tāzī dilince oduñ közi dimekdür (8) *Ve* daḫı ṣordı aña kim: Ḳanḳı ḳabīleden-(9)-sin? Eyitdi: Şehābdan. Şehāb diy[ü] Tāzī dilince yanar oda dir. (10) Eyitdi: Ne yirde ḳonduñ, didi yā Aʿrābī. Eyitdi: Benā'e'ẕ-Ẕīde. (11) Tāzī dilince eẕ-ẕī dimek ḳoġ dimek olur. Eyitdi: Ḳanḳı maḥallededür (12) bu eẕ-Ẕī? Eyitdi: Ḥurḳa **[A16b]** nāḥiyesinde. Ḥurḳanuñ maʿnisi göyünmiş (13) dimek olur. ʿÖmer ibnü'l-Ḥaṭṭāb raẕiya'l-lāhu ʿanhu ol Aʿrābiye eyitdi: **[H20b]** Yā ʿArābī, *dur tīz iriş (A3) kendü ehl-i beytüñe ki mecmūʿı göyenmiş durur. ʿArābī ive ive (A4) gitdi. ʿÖmer ibni'l-Ḥaṭṭāb* ne resme kim taʿbīr itdi, hemān şu resme buldı. (2) Şöyle bilesin kim taʿbīrüñ aṣlı fāldur ve fāl ṭarīḳıncadur. (3) Şöyle kim peyġambarlar ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn iḫtiyār (4) itdiler, bu ḳıyās üzre söylediler. *Ve* daḫı bir ḥaberde gelmişdür Peyġambardan (5) ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi ve sellem *ve* bir gün Resūl ḥażreti eyitdi: Benüm (6) dişi devemi kim saġar? *Ve* bir kişi ayaḳ üstine duru geldi eyitdi: Ben (7) ṣaġayın didi yā Resūla'l-lāh. Resūl ḥażreti eyitdi: Aduñ nedür, (8) didi. Eyitdi: Adum Mürrüdür, didi. Mürrü dimek tefsīri acı dimekdür. (9) Peyġambar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem eyitdi: Sen otur didi *ve* girü (10)eyitdi-kim: Benüm dişi devemi kim ṣaġar, didi.

[H20a] 4 Ḥaberde] A_6 ḥaberlerde || dilince] A_9 dilinçe | dimekdür ve daḫı] A_{10} dimek olur || 9 dilince] A_{11} dilinçe | dir] A_{11} eydürler || 10 Benā'e'ẕ-Ẕīde] A_{12} Binā'e'ẕ-Ẕīde || 11 ḳoġ] (A nüshasında yok) || 12 göyünmiş] (A16b) A_1 göyenmiş || [H20b] 1 itdi] A_4 itdi-y-idi || 3 peyġambarlar] A_6 peyġāmbarlar || 4-5 peyġambardan ṣalavātu'l-lāhi] A_8 peyġāmbardan ṣallā'l-lāhu || 5 eyitdi] A_9 eytdi || 6 eyitdi] A_{10} eytdi || 7 ṣaġayın] A_{10} saġayın didi | resūl ḥażreti] A_{10-11} peyġāmbar [11] ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem || 8 eyitdi adum Mürrüdür] A_{11} eytdi Mürrdür | Mürrü dimek] A_{12} Mürr dimegüñ | 7 dimekdür] A_{12} dimek olur || 9 peyġambar ... sellem] A_{12} peyġāmbar ṣ.l.ʿa. | eyitdi] A_{12} eytdi | 10 eyitdi] A_{13} eytdi | ṣaġar] A_{13} saġar |

[A17a] Bir kişi *duru geldi* eyitdi: (11) Ben ṣaġayın *yā Resūla'l-lāhi,* didi. Peyġambar ʿaleyhi's-selām eyitdi: Aduñ nedür, (12) di[di]. Eyitdi: Benüm adum ʿAyṣdur, didi. ʿAyṣuñ tefsīri *dirlik* dimek olur. (13) Eyitdi: Sen ṣaġ didi. Peyġambar ʿaleyhi's-selām fāl-ıla iş işlerdi. **[H21a]** Çünkim bu kişinüñ adı eyüdür aña buyurdı ki: Sen ṣaġ, (2) didi. Pes maʿlūm oldı kim fāl ṭarīḳı olur aṣl-ımış (3) ve bu resme ḳıyās itmek gerekdür *ve* yāẕ dutmaḳ gerek. *Ve billāhi't-tevfīḳ.*

(4) Ṭoḳuzıncı Bāb: Ḥareket-ile Düş Maʿlūm İtmek Unudılmış Ola (5) Anı Beyān İder

Ṣāḥib-kitāb şöyle beyān ider ki: (6) Bu bābuñ aṣlı oldur kim sāyil gele saña ṣora *ve* eyde kim: (7) Düş gördüm *ve* unutdum, diye. *Ve* ne-cevāb virürsin *kim* anuñ düşi (8) aña maʿlūm ḳılasın. Baḳmaḳ gerek kim ellerine endāmı üzre (9) ḳoya. *Her ḳanḳı endāmı üzere ḳosa* ḥükm it. Hemīn ḳıyas-ıla iş it. Dāniyāl (10) Peyġambar **[A17b]** ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi *ve selāmuhu* bu-resme yāẕ idüp durur kim (11) Allāhu Teʿālā celle celāluhu aña ḥükm eyledi tā hemān (12) endāmına-kim ḳoya düşde teʾvīli oldur kim muʿabbir uṣūl (13) oḳumış ola tīz fikr ider bilür kim ne görmişdür düşde *ve dürüst* **[H21b]** teʾvīl ider. Ḥikāyetde gelmişdür işbu resme kim, Emīre'l-mü'minīn (2) Mehdī raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi ki ol, bir gice düş gördi. (3) Çünki *oyandı* düşi unutdı. *Ve* ḳorḳulu düş idi. (4) Çünkim unutdı ġamnāk oldı. Kendü vezīrine bildürdi (5) eyitdi-ki: Ben dün gice düş gördüm *ve* gine unutdum *ve ḳorḳdum*. Velī (6) dilerem-ki

---

eyitdi] [A17a] A_1 eytdi || 11 peyġambar] A_1 peyġāmbar | eyitdi] A_2 eytdi || 12 Benüm ... didi] A_2 ʿAyṣ || 13 ṣaġ] A_3 saġ | peyġambar ʿaleyhi's-selām] $A_{3\text{-}4}$ peyġāmbar [4] ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem || [H21a] 1 eyüdür] A_5 eyü-y-edi | ṣaġ] A_5 saġ || 3 gerekdür] A_7 gerek || 4 düş] A_8 düşi || 4-5 unudılmış ... ider] A_8 beyān ider ki unudulmış ola || 5 Ṣāḥib-kitāb şöyle] A_9 Muṣannif-kitāb uşbu resme || 7 unutdum] A_{10} unıtdum | virürsin] A_{11} viresin | düşi] A_{11} düşin || 8 ellerine ... üzre] A_{12} ellerini kendü endāmına || 10 peyġambar] A_{13} peyġāmbar | bu] [A17b] A_1 uşbu | yāẕ] A_1 yād || 12 düşde] A_3 düşinüñ | kim] A_3 çünki || [H21b] 1 işbu] A_5 uşbu || 2 gice] A_6 giçe || 3 çünki] A_7 çün | *oyandı* A_7] (H nüshasında) işitdi eyitdi || 4 bildürdi ki eyitdi ki] A_8 bildürdi ki eytdi || 5 gice] A_9 giçe | unutdum] A_9 unıtdum ||

ol düşümüñ taʿbīrin bilem ki ne resmedür ki (7) gönlüm ḳatı meşġūldür *ve ṣor* şol kişilerden-ki (8) taʿbīr-i ḥikmet bilürüz diyü daʿvī ḳılurlardı. Gelsünler benüm (9) düşüme cevāb virsünler. Vezīr eydür: İy pādişāh, bir ḥakīm *kişi* (10) vardur. Aña **[A18a]** *Ḫalīl-i Isfahānī* dirler bu ʿilimden ḫaberi (11) vardur diyü buyurdı. Ol kişiyi ḥāżır getürdiler. Çünkim (12) Emīre'l-müʾminīn Mehdīnüñ ḳatına geldi. *Mehdī* eyitdi: Yā ḥakīm (13) ben bir gice düş gördüm ve unutdum dilerem-ki ol düşi bańa **[H22a]** ʿayān idesin, didi-kim: Ne gördüm? Ḫalīl cevāb virdi *ve* (2) eyitdi-ki: İy Emīre'l-müʾminīn ben ġayb bilmezem līkin (3) endāmlaruñuñ ḥarekātından maʿlūm ḳılayın, didi. Mehdī (4) ḫışımnāk oldı eyitdi-kim: Kimse *endāmın* ḥarekāta (5) getürmeg-ile unudulmış düşi *nite* ʿayān ide ve bu key ʿacebdür diyü (6) ḳaḳıdı. *Ve* elin başına ḳodı *ve* girü *döndi* yüzine ḳodı sürdi *ve* girü (7) gögsine ḳodı *ve* girü elin uyluġına ḳodı. Ḫalīl-i Isfahānī (8) işböyle didi-kim: Yā Emīre'l-müʾminīn göñlüñ fāriġ dut-ki (9) senüñ düşüñi bildüm. Pes eyitdi: Yā Emīre'l-müʾminīn düşüñde (10) işbu resme gördüñ ki bir ṭaġ başında-y-ımışsın. Ol (11) ṭaġ başından aşaġa inersin ve bir yüce yirde otursursın **[A18b]** *ve* (12) bir derede iki acı çeşme görürsin *ve* andan daḫı geçersin *ve* (13) bir ḫoş sulu çeşmeye irişürsin. Anuñ yanında bir mürġızār *ve* **[H22b]** çoḳ aġaçlar. Andan daḫı indüñ. Senüñ ḳavım ḳabāyıluñdan (2) ulular dan ol derede gördüñ. Senüñ düşüñ budur (3) yā Emīre'l-müʾminīn didi. *Emīre'l-müʾminīn* Mehdīye ʿaceb geldi bu düşi bildügine *ve* (4) çıḳarduġına ki hem-daḫı *bi-ʿaynihi*

---

6 ol ... resmedür ki] A_{10} bilem ol düşüñ taʿbirin ki ne resme durur || 7 *ṣor* A_{11}] (H nüshasında) ki ṣordum | 8 taʿbir-i] A_{11} taʿbir ve | ḳılurlardı] A_{12} ḳılurlar || 9 düşüme] A_{12} düşme || 10 *Ḫalīl-i Isfahānī*] (H nüshasında) Ḫalīlü'l-Esfāri, [A18a] A_1 Ḫalīd-i Isfahānī | ʿilimden ... diyü] A_1 ʿilimde dānādur || 12 eyitdi] A_3 eytdi || 13 gice] A_3 giçe | unutdum dilerem] A_3 unıtdum dilerin || [H22a] 1 Ḫalīl] A_4 Ḫalīd || 2 eyitdi] A_5 eytdi | bilmezem līkin] A_5 bilmezin velākin || 4 eyitdi ki] A_7 eytdi ki | *endāmın*] (H nüshasında) endāmında || 5 unudulmış] A_7 unudılmış || 6 ḳaḳıdı] A_8 ḳaḳdı | elin] A_8 elini | yüzine ḳodı] A_9 yüzine || 7 uyluġına] A_{10} uyluġında | Ḫalīl-i] A_{10} Ḫalīd || 8 işböyle didi-kim] A_{10} uşböyle didi ki | göñlüñ] A_{11} göñlüñi | 10 işbu] A_{12} uşbu || 11 yüce] A_{13} yüçe || 13 mürġızār] [A18b] A_2 mürġuzār || [H22b] 1 ḳavım] A_3 ḳavm u || 3 yā] A nüshasında yok ||

bu resme görmiş-idi. Mehdī eyitdi: (5) Yā Ḫalīl sen cāzū mısın, didi. Eyitdi: Yā Emīre'l-mü'minīn (6) cāzū degülem ammā uṣūli oḳımışamdur. Anuñ-çun bu düşi ʿayān (7) itdüm. Eytdi: Nice ʿayān itdüñ ne-resme ki didüñ şu resme (8) görüp dururın, didi. Eyitdi: Yā emīre'l-mü'minīn çünkim elüñi (9) başuña yoḳaduñ ve döndüñ girü yüzüñ sildüñ girü gögsüñe (10) ḳoduñ ve girü uyluġuña *ḳoduñ* bildüm-ki ādem oġlanlarınuñ (11) endāmında başdan yigrek endām yoḳdur. Başı ṭaġa ḳıyās (12) itdüm ve altını saza ṭaşa iki gözüni **[A19a]**[16] iki acı çeşmeye aġzın (13) ḫoş ṣulu çeşmeye saḳalını *ve* sebletini mürġızār *ve* aġaçlara, uyluġı **[H23a]** senüñ ehl-i beytüñe, bu resme ḳıyās *itdüm ki* ādemüñ ḳıvāmı (2) uyluḳdur. *Ve* ḳadem kim *yörür* uyluḳdandur çünki ḳıyām uyluḳ üzredür. Pes (3) eyle olsa ehl-i beytüñden ulu kişiye ḳıyās itdüm. Bu uṣūl üzre (4) ʿibaret itdüm, düşüñ beyān ḳıldum, didi. Emīre'l-mü'minīn Mehdīye (5) bunuñ bu firāseti ʿaceb geldi. Buyurdı ḫazīneden yigirmi biñ (6) dirhem eyü ḫilʿat ve daḫı buyurdı bu düşi kimse ḳatında (7) ḥikāyet itme, didi. Ve hem şu resme ḳıldı-kim ḫalīfe buyurdı *ve* (8) daḫı bize işbu resme irişdü ki ḥikāyetde. Çün Buḫte Naṣr-ı (9) laʿīn düş gördi *ve* unutdı. Çoḳ ḫalāyıḳ depeledi kim benüm gördügüm (10) düşi ʿayān ḳıluñ diyü. Hīç kimse bilmedi-ki ol ne resme düş (11) gördi. Çoḳ ḫalāyıḳı helāk ḳıldı nitekim yoḳaruda yāẕ *ḳılduḳ* (12) idi. Tā Ḥaḳ Teʿālā Dāniyāl Peyġambarı**[A19b]** ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi añа (13) viribidi ve ol gün dü-şenbe günüdi. Buḫte Naṣruñ **[H23b]** yanında bir yalıñ ḳılıç dururdı. Çün Dāniyāl Peyġambar ṣalavātu'l-lāhi (2) ʿaleyhi şol resme *gördi* ḳorḳdı *ve* eyitdi:

---

4 görmiş-idi] A_6 görmişdi | eyitdi] A_6 eytdi || 5 Ḫalīl] A_6 Ḫalīd | cāzū] A_7 cāẕū || 6 cāzū] A_7 cāẕū | ammā ... bu] A_8 velākin uṣūl taʿbīrile || 7 itdüm] A_8 ḳıldum | itdüñ] A_8 ḳılduñ kim || 8 dururın] A_9 dururam | eyitdi] A_9 eytdi || 9 yüzüñ sildüñ] A_{11} yüzüñe sürdün || 10 *ḳoduñ* A_{11}] (H nüshasında) ḳodum ki | ki] A_{12} kim || 12 saza] A_{13} saẕa | acı] [A19a] A_1 şor || 13 mürġızār] A_1 mürġuzāra || [H23a] 1 *itdüm*] (H nüshasında) it ki || 2 *yörür* A_3] (H nüshasında) yavuz | üzredür] A_4 üzeredür || 3 üzre] A_5 üzere || 6 dirhem] A_7 direm || 7 buyurdı] A_9 buyurdı-y-ıdı || 8 işbu] A_9 uşbu | Buḫte] A_{10} Buḫti || 11 yoḳaruda] A_{13} yoḳaru | *ḳılduḳ*] (H nüshasında) ḳıldı || 12 peyġambarı] A_{13} peyġāmbarı || 13 günüdi Buḫte] [A19b] $A_{1\text{-}2}$ güni-y-idi [2] ve Buḫt || [H23b] 1 peyġambar] A_2 peyġāmbar ||

İy melik ne düş gördüñ, didi. (3) Buḫte Naṣır eyitdi: İy ḥakīm, bir ṣaḫṣı gördüm, başı (4) baḳırdan gevdesi pirinçden *ve* anuñ iki eli gümişden *ve anuñ* iki ayaġı *ve incügi* (5) sırçadan. Bunuñ taʿbīri nedür, didi. Eyitdi: Rāst *diyeyin mi,* didi. And (6) virdi, eyitdi: Rāst söyle didi. Eyitdi: Beni kendü şerrüñden (7) emīn eyle, didi. Eyitdi: Eyledüm, didi. And *iç didi*. Hem bu resme (8) and içdi. *Eytdi*: Baḳır düşde yavuzdur didi, ādemün helākligine (9) didi. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle: ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾[17] *Ve* (11) gümiş çoḳ māldur. *Ve* ol iki ayaḳ-kim sırçadandur, sensin. Aldanmaḳ ṭonıdur *ve* (12) bī-ṣebātdur ve ḳarār yiri degüldür. Sırça **[A20a]** üzre ne-ḳadar bāḳī gidile *ve* (13) ġāyet senüñ ʿömrüñ ḳırḳ günden artuḳ olmaya. *Ve* daḫı Ḥaḳ Taālā **[H24a]** gökden ot vire seni helāk ide. Her ne-resme kim Dāniyāl (2) Peyġambar ʿibāret itdi, ol resme oldı cümlesi. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(3) Onuncı Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlara Baḳmaġı Ḥareket-ile (4) Beyān Ḳılmaġı Bildürür

Ṣāḥib-kitāb işbu resme eydür kim: (5) Dāniyāl Peyġambar kitābından ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn ḫaber (6) idem, anuñ su'āllerinden, daḳāyıḳ ʿilminden. Dāniyāllar iki idi. Biri (7) Küççük Dāniyāl *ve* biri Böyük Dāniyāl. Her ki sizden ṭarīḳ-ı fāldur düşde, (8) mecmūʿı Böyük Dāniyāldandur. İḫtilāf anlaruñ sözlerinde. Baʿżı mürsel (9) peyġambardur dirler, baʿżılar ḥakīmdür dirler. Ḥaḳ Teʿālānuñ velīlerindendür (10) ʿazze ve celle. Her ḳanḳısı gerekse olsun ʿilm issidür. İşitmez misin (11) kendü

---

3 Buḫte] A_4 Buḫt || 4 gevdesi] A_5 gögsi || 5 taʿbīri] A_7 taʿbīr || 6 eyitdi] A_7 eytdi | eyitdi beni] A_8 eytdi ben || 7 emīn] A_8 imīn | eyitdi] A_9 eytdi | *iç didi* A_9] (H nüshasında) içdi || 8 helākligine] A_{10} helākligidür || 9 teʿālā] (A nüshasında yok) ||11 ol iki] A_{12} olki || 12 yiri] A_{13} yeri | üzre] A_{13} üzere || [H24a] 1 vire] [A20a] A_2 virbiye || 2 peyġambar] A_3 peyġāmbar | itdi] A_3 itdidi | ol] A_3 o | 2 Vallāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 4 ḳılmaġı bildürür] A_4 ḳılmaḳ | işbu] A_5 uşbu || 5 peyġambar] A_5 peyġāmbar || 7 küççük] A_7 küçük | biri Böyük] A_7 ve bir daḫı bunuñ | fāldur düşde] A_8 fāldan ve düşden || 8 Böyük] A_8 bunuñ || 9 peyġambārdur] A_9 peyġāmbardur | bażılar ... dirler] A_{10} bażı ḥakīmdür || 10 ʿilm] A_{11} ʿilim | işitmez misin] A_{11} işitmişüz ||

üstāẕumdan ki Ebū Bekir ibn-i Muḥammed-i Ṭāyifīdür ḥikāyet (12) it-di-ki: Muḥammed ibn-i Sīrīn ki rivāyet ider **[A20b]** Veheb (13) ibn-i Münebbihü'l-Yemānī ki Cüneyne ol şöyle dimişdür: **[H24b]** Evvelki kitāblardan yüzden bir eksük kitāb oḳudum. Dāniyāl (2) kitābından fā-yidelüraḳ kitāb görmedüm, didi. Dāniyāl eydür: (3) Eger kimse sańa güle gelüp düş ṣorsa beşāret ve eylük (4) muştıla ańa. Eger düşi *o dedügi* vaḳtın senüñ gözüñ bir cenāzeye (5) veyā bir gözsüze düşse veyāḫud bir gözlüye düşse bilgil bu kişiye (6) ḳayġudan ve muṣībetden ġayrı nesne görinmeye. Eger senüñ (7) *gözüñ* bir aḳ ṭona düş gelse delīldür ki bu kişi ölüler gör-mişdür *ve* (8) kefenler görmişdür, hemān *yıl* ṣayrulıḳ irişe. Eger düşinde (9) gör[se] yastuḳda veyā döşekde yastanmış olsa delīldür ki bu kişi (10) ölüler meyyitler görmişdür ve kefenlerin görmişdür, hemān yıl (11) ṣay-rulıḳ irişe gerekdür. Eger düşinde görse *ki* yastuḳda (12) veyā döşekde yastanmış olsa delīldür ki bu kişi ḳaravaş dilese (13) gerek kim ala ya göñli anlaruñ sözine meşġūldur. *Ve* eger **[H25a]** senüñ gözüñ bir ḳara ṭona düşse delīldür ki ṭamu ehlinüñ (2) ṭonıdur **[A21a]** ḳayġu *ve* ziyān irişe. Eger düşüñde gözüñ ṣaru (3) ṭona düşse ya ḳızıl ṭona düşse delīldür ki bu kişi (4) sulṭān kelecisin *düşe*, ḳorḳulu seyirdür tāziyāne dege. *Ve* (5) eger sāyil düşi ṣorduġı vaḳt bulutlu gün olsa (6) delīldür ki bu kişi ḳayġuya irişe. Eger yaġmurlı gün<olsa> (7) olsa-ki oluḳlardan şu aḳa eyüdür. Ḥaḳ Teʿālānuñ celle celāluhu (8) raḥmetidür. Eger ḳatı yaġmur yaġsa bilesin kim eyü (9) degüldür. Eger yumşaḳ yaġarsa düş issine müjdügānī ḳılġıl-kim (10) eyüdür. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle [18]﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُوراً

---

11 üstāẕumdan] A_{12} üstāẕmuzdan || 12 ibn-i] A_{13} bin || [H24b] 1 oḳudum] [A20b] A_2 oḳıdum || 3 güle] A_4 güle güle | ṣorsa] A_4 ṣorarsa | 4 *o dedügi* A_5] (H nüshasında) unuddugi | cenāzeye] A_5 cenāzeye düşse || 5 gözlüye] A_6 gözlü kişiye | bilgil] A_7 bilgil-kim || 6 görinmeye] A_7 irişmeye || 7 *gözüñ* A_8] (H nüshasında) gözüñe | düş gelse] A_8 düşse || 8-11 Eger ... gerekdür] (A nüshasında yok) || 12 delīldür ki] A_{11} delīl ider ki || 13 ya] A_{12} veyā || [H25a] 2 düşüñde] (A nüshasında yok) || 3 ya] [A21a] A_2 veyā | düşse delīldür ki] A_2 delīldür ki || 4 *düşe* A_2] (H nüshasında) düşse | seyirdür] A_3 düşdür | dege] A_3 ola || 5 dü şi] A_3 düş || 6 yaġmurlı] A_5 yaġmurlu || 7 olsa-ki] A_5 olacaḳ olursa ki || 8 yaġmur yaġsa] A_6 yaġmursa || 9 müjdügānī] A_8 müjdigānī || 10 eyüdür] A nüshasında sayfa kenarında | teʿālā] (A nüshasında yok) ||

Ve (11) ḳavluhu teʿālā [19]﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتاً﴾ *Ve* eger kimse senden (12) düş ṣorsa ve eydürse kim: Unutdum dir-ise, buyurġıl kim elini (13) kendü endāmlarından bir endāmına ḳoya. Ya gözine yāḫud ḳulaġına **[H25b]** ḳosa eyit ol kişiye kim: Bir şehre varmışsın, ḳapusından (2) çıḳmaḳ istersin ol ḳapudan girmemişsin. Eger elini alnına (3) vursa **[A21b]** yaʿnī ḳosa düşinde yabandan gelmiş ola, beyān görmiş ola. *Ve* (4) eger elin gögsine ḳosa, ḳuru yabandan gelmiş ola yaʿnī (5) *berrīden*. Düşinde *eger* elin ḳarnında ḳosa, ehl-i beytin, ḳavmın, ehl-i ʿayālin *ve* (6) ḳardaşların görmişdür. *Ve* eger elin yaġrına ḳosa ṣaġına *veya* (7) ṣolına er ḳardaşların görmişdür daḫı ḳız ḳardaşların görmişdür. (8) Eger emcekde ḳosa kendü ḳızların görmişdür. Eger elin (9) dizinde ḳosa geçgün ḳocalar görmişdür. Eger elin incüginde (10) ḳosa buña delālet ider kim ḳardaşlarıla ya çerile sefere (11) çıḳa. Eger elin ẕekerinde ḳosa oġlanların görmişdür. *Eger elin (A10) burnında ḳosa ḥimār yirin görmişdür*. (12) Eger elini hīçbir endāmına ḳomasa ḳavm u ḳabāyılından hīç (13) kimse görmemişdür az vü ne çoḳ. Eger kimse saña düş **[H26a]** ṣorsa cevāb virme-kim var ivme. Geñüñce ol. Uṣūlleri (2) yāẕ dut. Emīre'l-mü'minīn ʿAliyyi'bn-i Ebī *Ṭālib*-**[A22a]**-*den* kerrema'l-lāhu vechehu (3) ḫaber işidilmişdür *ve* İbn-i ʿAbbāsdan raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi ki bunlar böyle (4) didiler kim: Düş ṭarīḳı fāl ṭarīḳıdur. Dāniyāl ʿaleyhi's-selām (5) işböyle dir kim: Ḥaḳ Teʿālā celle celāluhu bu bāblarda baḳmaḳdan (6) kerāmetlüraḳ nesne eylememişdür ki bundan yigrek ola ki biz yāẕ (7) itmişüz bu bābda bu kitābda. Her kim

---

12 ṣorsa] A_{10} ṣorarsa | unutdum dir-ise] A_{10} unıtdum dirse || 13 yāḫud] A_{11} veyāḫuẕ || [H25b] 1 eyit] A_{12} iyt || 3 beyān görmiş] [A21b] A_1 ve yaban girmiş ola|| 4 elin] A_2 elini || 4-5 ḳuru ... *berrīden*] A_2 yaʿnī berrīden ḳuru yabandan gelmiş ola || 5 *berrīden* A_2] (H nüshasında) perrīden | ḳavmın] A_3 ḳavmun ve || 6 ḳardaşların] A_4 ḳaravaşların | elin yaġrına] A_4 elini yaġrınına | ṣaġına] A_4 sağına || 7 görmişdür daḫı] A_5 ve || 8 emcekde] A_6 emeceginde | elin] A_6 elini || 9 ḳocalar] A_7 ḳoçalar | elin] A_9 elini || 10 buña] A_8 bu aña | ya] A_8 veyā ||13 az u ne çoḳ] $A_{11\text{-}12}$ ve ne aza ve [12] çoḳa || [H26a] 1 virme ... var] A_{12} virmege | uṣülleri] A_{13} uṣüllerini || 2 *Ṭālibden* [A22a] $A_{13\text{-}1}$] (H nüshasında) Ṭālib || 4 fāl] A_2 ḳal || 5 bāblarda] A_3 bāblara || 6 biz yāẕ] A_5 bir yād || 7 bu bābda] (A nüshasında yok) | her kim] A_5 her ki |

bu kitābı çoḳ oḳısa ol (8) kişiye çoḳ ʿināyet ola. Her kişi dilerse-kim bu bābları kim biz añduḳ (9) ḫāṭırında duta her bābı gerekdür kim ol kişiye ekşiler yimekden, (10) sarımsaḳdan, gendeneden, ekşi almadan perhīz eyleye (11) tā kim ḫāṭırında muḥkem ola. Ol kişi yāẕ ṭutucı ola. Bu nesneler kim (12) añduḳ idi unutsalıḳ getürür. Çünkim ol kişi *ki* bu kitābı (13) ḫāṭırına ala ehl-i ʿilim berāber ola. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.* **[H26b]** [20]﴿فَاسْأَلُواْ أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

[A22b] (2) On Birinci Bāb: Perākende Düşi Cemʿ İtmek Anı Bildürür

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Dilerseñ ki *bu* bābuñ (4) aṣlın bilesin çün bir kişi gele saña *düşden* suʾāl ide, anuñ (5) elfāẓların göñlüñde perkit. *Key* bil-kim ne resme saña ṣorar düşüni. (6) Eger lafıẓlarını perākende görürseñ cemʿ eyle *ve* andan taʿbīr (7) it. Eger elfāẓınuñ evveli dürüst *olup* āḫiri olmayacaḳ olursa (8) yāḫud āḫiri dürüst olup evveli dürüst olmayacaḳ olursa (9) her ḳanḳı lafıẓ-ki uṣūllere dürüstürek gele hemān ol lafẓı taʿbīr (10) it-ki dürüst oldı. Yaʿnī ol düşüñ ki evveli dürüst *ve* āḫiri (11) dürüst degüldür, evvelin taʿbīr ḳıl. *Ve* anuñ ki āḫiri dürüst, (12) evveli dürüst degüldür, āḫirin taʿbīr it. Şol-kim aḍġāṣ u (13) aḥlāmdur *yerinde* ḳoġıl. *Ve* eger **[A23a]** baʿżı düş delālet ider **[H27a]** ḫayra *ve baʿżı delālet ider* şerre, şerri ḫayra ʿibāret it *ve* şer yirinde ḳo. *Ve* her ḳanḳı (2) behre elfāẓdan ḫūbıraḳ, ḳavīraḳ ise ol resme hemān (3) ḥükm itmek gerek *tā* ortadan ṣavāb eksük olmaya. *Ve* bizden (4) öñdin evliyālar *ve* ʿilm issiler peyġambarlar ʿaleyhimü's-selām (5) hem bu ḳıyās üzre söylediler

---

kitābı ... oḳısa] $A_{5\text{-}6}$ kitāb çoḳ [6] oḳıya || 8 bābları] A_7 bāblar || 9 yimekden ... eyleye] $A_{8\text{-}9}$ yemekden perhīz eyleye sarmasaḳdan [9] ve gündeneden ve ikşi almadan || 11 ṭutucı] A_{10} dutucı || 13 ʿilim] A_{12} ʿilimle || [H26b] 2 anı bildürür] [A22b] A_2 beyān ider || 3 Ṣāḥib-kitāb] A_2 Muṣannif-i kitāb [küttāb] | dilerseñ] A_3 dilersin | *bu* A_3] (H nüshasında) bir || 5 göñlüñde perkit] A_5 göñülüñde berkit | saña ṣorar] A_5 ṣorar saña || 7 elfāẓınuñ] A_7 elfāżınuñ | olmayacaḳ] A_8 olmayıcaḳ || 8 yāḫud] A_8 veyā | olmayacaḳ] A_8 olmayıcaḳ || 9 dürüstürek] A_9 dürüstirek || 10 oldı] A_{10} oldur || 13 *yerinde* A_{13}] (H nüshasında) yirinden || [H27a] 1 şer] [A23a] A_2 şerri || 2 ol ... hemān] A_3 hemān o resme || 4 ʿilm …peyġambarlar] A_5 ʿilim isleri ve peyġāmbarlar || 5 hem] (A nüshasında yok) | üzre] A_5 üzere | ḫaberde] A_6 ḫaber ||

ve ṣavāb buldılar. *Ve* ḫaberde şöyle (6) gelmişdür kim Peyġambardan ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem *ki ol* şöyle (7) dimişdür kim اَصْدَقُكُمْ حَدِيثاً اَصْدَقُكُمْ رُؤْيا[21] *Eytdi* (8) āḫir zamānda ekṣer ādemīnüñ düşleri yalandur. *Ve* her kişinüñ kim *sözi* (9) girçekirekdür düşi daḫı girçekirekdür. *Ve* her kişi ki yalancıdur (10) düşi daḫı yalancıdur. *Ve* ʿilmüñ aṣlı oldur kim şöyle bilesin. (11) Mü'min düşi kāfir düşinden yigrekdür. Er düşi ʿavrat (12) düşinden yigrekdür. Zīrā er ādem düşi ḳavīraḳdur. Pīr (13) düşi yigrekdür yigit **[A23b]** düşinden *ve* yigit düşi yigrekdür **[H27b]** oġlan düşinden *ve* āzādlu düşi yigrekdür ḳul düşinden *ve* (2) mevlā düşi yigrekdür ḳul düşinden. Bu düşleri *bu resme* bilmek (3) ṣaḳlamaḳ yigrekdür. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

On İkinci Bāb: Düş Göre (4) Unuda Anı Bildürür

Ṣāḥib-kitāb şöyle dir ki: (5) Kendü üstāẕumdan ṣordum *ki* bu ne ḥikmetdür ki ādem düş (6) görür *ve* girü unudur *ve* ḫāṭırına gelmez. *Ve* bunuñ aṣlı nedendür, didüm. *Ve* (7) bu resme cevāb virdi-kim: Düş kim görürler iki (8) dürlüdür. Ya ḥaḳdur ya bāṭıldur. Eger bāṭıl gördise (9) aḍġāṣ u aḥlāmdandur ki *ol* düşi unutdı, anuñ taʿbīri (10) yoḳdur. Eger unutmadısa daḫı. *Ve eger* ḥaḳ *düş-ise* levḥ-i maḥfūẓdandur *ve* (11) anı gösterici bir firiştedür Ḥaḳ Teʿālā dergāhında ʿazze (12) ve celle. Ve hemīn ki **[A24a]** bu düşi unutdı, bu kişi gerek kim tevbe (13) ide *ve* Ḥaḳ Teʿālāya döne *ve* zārī ḳıla ki bu ulu günāhlardan-ki

---

6 kim peyġambardan] A_6 peyġāmbardan || 8 ādemīnüñ] A_8 ādeminüñ | yalandur] A_9 yalan ola || 9 girçekirekdür] A_9 gerçekirekdür | girçekirekdür] A_{10} gerçekdür || 10 yalancıdur] A_{10} yalan || 11-12 mü'min ... yigrekdür] A_{11} mü'min düşi yigrekdür kāfir düşinden ve er düşi yigrekdür ʿavrat düşinden || [H27b] 1 āzādlu] [A23b] A_2 āzād || 2-3 bilmek [3] ṣaḳlamaḳ yigrekdür] A_3 bilüp ve saḳlamaḳ gerekdür | Düş ... bildürür] A_5 Her kişi ki düşi göre ve unıda bu bāb anı beyān ider || 4 Ṣāḥib-kitāb şöyle] $A_{5\text{-}6}$ Ve muṣannif-kitāb [6] uşböyle || 5 üstāẕumdan] A_6 üstāẕuma || 6 girü unudur] A_7 gine unıdur || 7-8 iki dürlüdür] A_9 iki-dürlüdür || 8 ya bāṭıldur] A_{10} veyāḫuẕ bāṭıl || 9 aḥlāmdandur] A_{10} aḥlāmdur || 10 *düş-ise*] (H nüshasında) düşe || 11 firiştedür] A_{13} ferişte dür | dergāhında] A_{13} dergāhından || 13 ḳıla] [A24a] A_2 ide | günāhlardan] A_2 günāhlardandur ||

[H28a] Ḥaḳ Teʿālānuñ ḳulı gördügi düşi unıda, bu ġafletdendür *ve bu* (2) dīn tīmārsuzlıġıdur. *Ve* bunuñ dermānı oldur kim Ḥaḳ Teʿālā (3) celle celāluhu dergāhına döne *ve* tażarruʿ zārī ide eyde: (4) Yā Rabbi dün gice düş gördüm *ve* unutdum. Eger bu düş (5) ḥaḳḳ-ısa Allāhu Teʿālā fażlındandur ʿazze ve celle, ṣadaḳa vire (6) eyde: İy Çalabum bu ṣadaḳa berekātında bu düşüñ ḫayrın benden (7) irme kendü fażluñ *ve* raḥmetüñ birle. *Ve* eger bu düşüñ (8) ʿibāreti şer ise eyde: Yā Rabbi bu ṣadaḳa berekātında ol gördügüm (9) düşüñ şerrini benden ırag̈ eyle *ve* fāyidesin bańa irişdür kendü (10) fażluñ-ıla. *Ve* eger sańa düş ṣora şol vaḳt-kim gökde (11) bulut perākende ola bilgil kim anuñ ḳayġuları perākende (12) ola. **[A24b]** *Ve* eger zevāl vaḳtında ṣoracaḳ olursa eyü degüldür *kim* (13) ol vaḳtın ṭamuyı ḳızdururlar. İşbu demi saḳlaya tā düş **[H28b]** ġalaṭ düşmeye. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

On Üçünci Bāb: Düşde Görürler (2) Ne-vaḳt Peydā Bāşed Anı Bildürür

Ṣāḥib-kitāb şöyle eydür kim: (3) Tangrı Teʿālā celle celāluhu işbu düşi kim görürler ḥüccet ḳomışdur (4) Müslimānlar-ıla mülḥidlere tā ḳıyāmet günine-dek eger bizüm peyġambardan (5) ṣoñra Muḥammed-i Muṣṭafā ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem kāfirler *ve* mülḥidler ki (6) vardur, hīç birisi ḥüccet itmeye ḳıyāmet güninde *ve* bize resūl (7) gelmedi tā ki bizi Tangrı[ya] ḳıġıraydı *ve* bize ḥüccet göstereydi (8) tā meger biz daḫı inana-y-ıduk. Bunlaruñ ḥücceti münḳaṭıʿ ola. Zīrā (9) peyġambarlıġuñ

[H28a] 1 ḳulı] A_3 ḳul || 2 tīmārsuzlıġıdur] A_3 tīmārsuzluġındandur || 3 eyde] A_5 eyide || 4 gice] A_6 giçe || 6 bu düşüñ] A_8 düşüñ || 7 irme … birle] A_9 ve raḥmetüñ birle || 8 eyde] A_9 eyide || 9 fażluñ-ıla] A_{11} fażlun ve keremüñ-ile || 13 işbu demi] [A24b] A_2 uşbu resmi || [H28b] 1 üçünci] A_3 üçinci || 1-2 Düşde ... şöyle] A_5 Düş kim görilür ne vaḳt peydā olur Muṣannif-kitāb || 3 Tangrı] A_5 Tengiri | işbu] A_5 uşbu düş || düşi] A_5 düş || 4 mülḥidlere] A_6 ve mülḥidlere | günine-dek] A_6 güninde | peyġambardan] A_7 peyġāmbardan || 5 Muḥammed-i Muṣṭafā] A_7 Muḥammedi'l-Muṣṭafā | kāfirler] A_8 kāfir || 7 ki] A_9 kim | Tangrıya ḳıġıraydı] $A_{9\text{-}10}$ Tengiriye [10] ḳıġıra-y-ıdı || 9 peyġambarlıġuñ] A_{11} peyġāmbarlıġuñ |

ḥücceti münḳaṭıʿ olmadı. Mādemki düş vaḥyi [10] kesilmedi. İşbu düşler ki siz gördüñüz idi mecmūʿı [11] size ḥüccet yiter diyeler, mülḥidler **[A25a]** muvaḥḥidler üzre yarın ḳıyāmet [12] güninde hīç kimsenüñ ʿöẕri olmaya. *Ve* çün *ādemī* ḥaḳ düş göre [13] elbetde anuñ ʿömrinde ol düş daşra gelse gerek. Ḫuṣūṣā **[H29a]** bunuñ *gibi* rūzigārda tīz maʿlūm olur. Zīrā ʿömürler ḳıṣadur. *Ve* bizüm [2] üstāẕlarumuz işbu resme rivāyet ider ki çünki perīler [3] düşler göreler müʾminler gibi *ve* kāfirler gibi, bunlaruñ düşleri [4] giç pīẕā olur. Zīrā bunlaruñ ʿömürleri uzundur. *Ve* her düş-kim bunlar görür [5] ekṣer rāstdur ki bunlaruñ pāre-yi leṭāfeti vardur. Çünkim [6] düş göreler fi'l-ḥāl yazar. Çünkim elem vaḳtı gele kim ol [7] gördükleri düş daşra gelmeye, vaṣiyyet iderler kim [8] oğlanlarına *nite-kim bir kişi mālı vaṣiyyet [A12] ider ve mīrāṣ ḳalur kendü oğlanlarına* eyü düşi daḫı şol māllar gibi vaṣiyyet iderler. *Ve* [9] baʿżı ādem oğlanlarınuñ taʿbīri şu resme olur nite-kim **[A25b]** düş [10] gördi şol resme ʿayān olur. Şöyle-kim Ḥaḳ Teʿālā rūzī [11] ḳıldı, şöyle ki düşinde ḥac ider ya ġazā ider. İşbu [12] ḫabere ʿameller bi-ʿaynihi daşra gelür. Yaʿnī Ḥaḳ *Teʿālā* rūzī ḳılur. Bu ādem [13] oğlanlarınuñ saʿādetindendür kim peyġambar düşine mānend olur **[H29b]** ʿaleyhi's-selām. Zīrā anlar her ne resme kim görürlerdi o resme [2] olurdı. Bunuñ gibi ulu düş ol ādem görür ki ol, rāst [3] sözlü *ve* emānetdār ola. Eger ādem düşde nevḥa görse [4] veyā şāzī, şu resmedür ki gördi çün muʿabbir uṣūl oḳumış [5] ola, āsān olur ve bilür. *Ve* eger bir kişi düşde ḫurmā görse [6] ol kişiye ṭāʿat leẕẕetin kerāmet ḳıla *ve* eger [7] kāfir görse Müslimān ola. Şöyledür ki ḫurmā düşde ʿaṭādur. [8] Ādem oğlanlarınuñ himmetin göre *olur*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

---

mādemki] A_{12} mādām ki || 10 işbu] A_{12} uşbu || 11 üzre] [A25a] A_1 üzere || [H29a] 2 üstāẕlarumuz işbu] A_4 üstāẕlarmuz uşbu || 2 ider] A_5 iderler | çünki] A_5 çünkim || 4 pīẕā] A_6 peydā || 5 ekṣer] A_8 ekṣeri || 6 yazar] A_9 yazarlar | elem] A_{10} ölüm || 11 ḳıldı] [A25b] A_2 ḳılmışdur | ya] A_2 veyā | işbu ḫabere] A_2 uşbu ḫaber || 13 peyġambar] A_4 peyġāmbarlar || [H29b] 3 eger] (A nüshasında yok) || 4 şāẕī] A_8 şādī || 5 āsān olur] A_9 geñez || 8 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) ||

(9) On Dördünci Bāb: [A26a] Düş Ehline Döndügin İʿlām İder

(10) Ṣāḥib-kitāb şöyle dir ki: Bu bābuñ aṣlı oldur. Her kim (11) düş görse mü'min ya kāfir, ol kişi eger ol (12) düşüñ ehli-y-ise ol kişiye *irişe ve eger ehli olmayıcaḳ olursa ol (A5) kişiye* irişür ki ehli ola. Ya anuñ (13) oġlına *veyā atasına* ya anuñ ḳardaşına ya anuñ ḳavmı ḳabāyılından kim var-ısa **[H30a]** anlara döner. *Ve* eger ol kişinüñ *ki* añduḳ ḳavm u ḳabāyılından kimse (2) yoḳ-ısa *ve* hem ol kişi daḫı ehli olmayacaḳ olursa ol kişi (3) daḫı *ölecek* olursa öldüginden ṣoñra aña beñzer kimesnelere döne. (4) Bu cümle aṣlı oldur *kim* Peyġambar yāranlarından ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem *düşinde şöyle gördi ki* (5) Ebū Cehil Müslimān olmış Peyġambara beyʿat itdi. Ḥāl budur ki (6) Ebū Cehil Bedr cenginde ölüp dururdı. Öldüginden ṣoñra düşinde (7) bu resme görmiş-idi. Geldi Peyġambar ḳatında bu gördügi **[A26b]** düşi (8) ḫikāyet eyledi. Peyġambar ʿaleyhi's-selām te'vīl eyledi-ki (9) bu düş anuñ oġlına çıḳar. ʿİkrime bin Ebū Cehil bu resme (10) oldı-ki, Peyġambar ḥażreti ʿaleyhi's-selām taʿbīr ḳıldı-y-ıdı. (11) ʿİkrime raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi geldi Müslimān oldı. Peyġambar (12) ʿaleyhi's-selām[a] beyʿat itdi. Egerçi Ebū Cehl ol (13) düşüñ ehli degül-idi ki, Ebū Cehl ölüp dururdı *ve* oġlına **[H30b]** taʿbīr itdiler. *Ve* Yūsuf ḳıṣṣasında ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi ki añılup (2) durur: ﴿إِنِّي رَأَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَباً وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾[22] (3) Ay u Gün anuñ atası *ve* anasıdur. *Ve* daḫı ḥaberde şöyle gelmişdür ki (4) bir kerret Resūl ḥażreti ʿaleyhi's-selām düşde şöyle gördi-kim (5) Ḳays oġlı Esed Mekke ḳavmına emīr oldı-ki ḥāl budur ki ol vefāt (6) idüp-dururdı ve kāfir gidüp-dururdı bu cihāndan.

---

10 Ṣāḥib-kitāb] [A26a] A_2 Bu kitābuñ muṣannifi | her kim] A_2 her ki || 13 ya] A_5 veyā | ḳardaşına] A_6 ḳarındaşına | ya] A_6 veyā || 13-1 ḳavmı ... anlara] A_6 ḳavm u ḳabāyılına || [H30a] 1-2 kimse [2] yoġısa] A_7 hiç kimsesi olmayıcaḳ olursa || 2 olmayacaḳ] A_8 olmayıcaḳ || 3 *ölecek* A_8] (H nüshasında) olacaḳ | aña] A_9 anlara | kimesnelere] A_9 kimselere || 4 Bu] A_9 ve bunuñ | peyġambar ... sellem] A_{10} peyġāmbar yārānlarından ṣlʿa || 5 peyġambara] A_{11} peyġāmbara || 6 Bedr] A_{12} Bedir || 7 peyġambar] A_{13} peyġāmbar || 8 peyġambar] [A26b] A_1 peyġāmbar || 10 peyġambar] A_3 peyġāmbar || 11 peyġambar] A_4 peyġāmbar || 13 degül-idi] A_5 degüldi || [H30b] 3 u] A_8 ve || 5 oldı-ki] A_{11} oldı ||

Resūl öñinde (7) ʿaleyhi's-selām bu ḥikāyeti açdılar **[A27a]** eyitdiler ki: Bunuñ cevābı (8) nedür, didi. Eyitdi: Oġlı ola. Ġıyāṯ bin *Esed* Müslimān oldı. Nite-kim (9) Resūl ḥażreti ʿaleyhi's-selām taʿbīr itdi, hem bu resme oldı. (10) Mekkenüñ ehli oldı ve Peyġambaruñ ʿāmili oldı ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi (11) ve sellem. *Ve* bu ḫaberler delīldür ki çün bir kişi *ki* gördügi düşüñ (12) aṣlı olmaya. Ya oġlına döner yāḫuẕ ehl-i beytine döner. *Ve çün* bir kişi (13) maʿninüñ aşılların oḳumış ola, bilür ki bu düş nedendür. **[H31a]** Düş ehline *gine* döner. Zīrā düş ʿilmi uludur. Her ne-kim olur, düşde (2) anı gösterür. Ḫaberde şöyle gelmişdür ḥażret-i Resūlden (3) ṣal-lā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem: Saʿādetdür müʾmine kim düşinde (4) aña ögüt vireler *ve* ṣavābdan ḥaṭāyı göstereler aña. Va'l-lāhu aʿlem.

(5) On Beşinci Bāb: Düş Aṣlından Dönmedügin Beyān İder

(6) Ṣāḥib-kitāb şöyle eydür ki: Bu bābuñ aṣlı oldur ki (7) ʿām ḳavmı ḳatında şöyledür ki her kişi *ki* bir kişinüñ düşüni (8) bilmezlig-ile *ve* cehl-ile ḥükm eyleye **[A27b]** şöyle dirler ki ne-resme *kim* (9) taʿbīr olundı ol öyle olur dirler *ve* ol *düş* tebāh olur *dirler*. Ve bu söz (10) yañlış *ve* ġalaṭ sözdür ādemīler *ve* ʿāḳiller ḳatında. Ammā ḥükemā (11) şol nesneyi severler ki *düşi* her bir cāhil ve nādān ḳatında (12) ve ʿavrat ḳatında söylemeyeler. Zīrā ki düş ulu emānetdür ṭarīḳ-ı (13) vaḥiydür, fāl yüzi *ve* saʿādet yüzidür. Revā degül kim bunuñ **[H31b]** gibi emāneti *ve* şerīf nesneyi her bir cāhil ḳatında söylemek *ve* müʾminüñ (2) düşin ḥikāyet eylemek. Ve ḥaḳ düş-kim vardur *ve* anı gösterici (3) levḥ-i maḥfūẓda feriştedür. Pes eyle olsa ol ḥaḳ (4) düş cāhiller ḳavlıla bāṭıl olmaz. Eger öyle olsa (5) pes ʿālimle cāhil ortasında ne farḳ ola-y-ıdı. Her ne resme *kim* (6) cāhil taʿbīr itse eyle olsa *ve* ʿālim taʿbīr itse eyle (7) olsa

---

7 eyitdiler] [A27a] A_1 eytdiler || 8 didi] A_1 didiler || 8 eyitdi] A_1 eytdi || 9 bu] A_3 o || 10 ehli] A_3 āli | peyġambaruñ] A_3 peyġāmbaruñ || 12 aṣlı] A_5 ehli || 12 yāḫuẕ] A_5 veyāḫuẕ || 13 nedendür] A_6 nedür || [H31a] 4 göstereler] A_{10} gösterürler | Va'l-lāhu aʿlem] A_{10} ve billahi't-tevfīḳ || 6 Ṣāḥib-kitāb şöyle] A_{11} Muṣannif-i kitāb uşböyle || 7 ḳavmı] A_{12} ḳavmu | düşüni] A_{13} düşin || 8 dirler] [A27b] A_1 dir || 9 öyle] A_1 eyle || 10 ḥükemā] A_3 ḥakīmān || 11 nesneyi] A_3 nesne || 13 degül kim] A_6 degüldür ki || [H31b] 2 düşin] A_7 düşüni || 4 öyle] A_9 eyle ||

bunuñla anuñ arasında hīç farḳ olmayaydı. (8) Ḳavluhu teʿālā: ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾[23] (9) Ḥaḳ Teʿālā *ʿazze ve celle* ʿālimle cāhil **[A28a]** arasında ulu farḳ ḳomışdur. Ḥaḳīḳat (10) bilmek gerek ki ol düşkim levḥ-i maḥfūẓda nüsḫa olmışdur *ve* (11) anı gösterici feriştedür, eger mecmūʿ-ı ʿālem eger cāhil (12) ya ʿālim teʾvīlinden döndürmek isteseler ol düşi hergiz (13) çāre idemeyeler *ve* güçleri yitmeye-kim kendü aşlından döndereler ki **[H32a]** ḥaḳ düşi. Maḫlūḳuñ ne ḳudreti ola ki bir nesne kim (2) ümmüʾl-kitābdan gelmiş ola elbetde ol aña irişür. (3) Şöyle kim Ḥaḳ Teʿālā ḥükmü ḳażā itmişdür eger ḫayr veyā şer (4) girü dönmez. Meger duʿā-y-ıla *ve* ṣadaḳa-y-ıla ve zārī ḳılmaḳlıġ-ıla. Şöyle (5) kim ḫaberlerde gelmişdür *ve* bunuñ aşlı daḫı eydülmişdür. Ḳavluhu teʿālā *ʿazze ve celle*: ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ ۖ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ* قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ﴾[24] (9) Daḫı cāhiller teʾvīlile düş dönse şöyle kim ḳavl-ı kāfer (10) nedür ki uşböyle didiler aḍġāṣ u aḥlāmdur, ẓāhirde (11) tebāh itdiler **[A28b]** tebāh olmadı ḥaḳ oldı Yūsufuʾn-nebiyyü (12) ṣalavātuʾl-lāhi ʿaleyhi ʿibāret itdi.

On Altıncı Bāb: (13) Düşde İblīs ʿaleyhiʾl-laʿneyi Görse Anı Bildürür

[H32b] Ṣāḥib-kitāb şöyle dir kim: Ḥaḳ Teʿālā celle celāluhu ümmet-i (2) Muḥammede bir ulu niʿmet kerāmet eylemişdür ki İblīse ḳudret virmemişdür (3) bu nesneyi *göstermege*. Mecmūʿ-ı nesneye aña ḳudret ḳomışdur. Şöyle (4) ki ādemīnüñ İblīsi teninde şu resme yörür ki nite-ki ḳan ṭamarlarda (5) ve ādemi vesvās ider her nesneden. Velīkin Ḥaḳ

---

7 bunuñla] A_{12} bunuñ-ıla || 9 ʿālimle] A_{13} ʿālim-ile || 12 ya] [A28a] A_3 veyā | döndürmek] A_4 döndermek || [H32a] 3 Şöyle ... girü dönmez] A_7 girü döndürülmez || 4 ḳılmaḳlıġ-ıla] A_8 ḳılmaġ-ıla || 5 kim] A_8 ki | teʿālā (A nüshasında yok) || 9 Daḫı] A_{12} eger | kim] A_{12} ki | kāfer] A_{12} kāfirā || 11 oldı] [A28b] A_1 oldı-ki || [H32b] 1 Ṣāḥib-kitāb] A_4 Ḫuẕāvend-i kitāb || 3 *göstermege* A_6] (H nüshasında) göstermek || 4 ādemīnüñ ... teninde] A_7 İblīs ādemīnüñ teninde || 5 ādemi] A_8 ādeme | velīkin] A_9 velākin ||

Teʿālānuñ celle (6) celāluhu melekūtına yol bulmaz. Şöyle kim ʿarşa *ve* kürse *ve* uçmaġa, (7) Tangrıya ʿazze ve celle *ve* Peyġambar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem *ve* Ebū Bekr-i (8) Ṣıddīka rażiya'l-lāhu ʿanhu, düşde göstermez. Eger bugün *anuñ* (9) ḳudreti ola-y-ıdı göstermege birḳaç nesneyi, ḫalḳı fitneye (10) bıraġaydı her dürlüden. *Ve bu* Ḥaḳ **[A29a]** Teʿālānuñ niʿmetindendür ʿazze ve celle. (11) Eger bu didügümüz nesneleri göstereydi ve āvāz (12) işitdüreydi *ve* işböyle diye-y-idi: Bu Tangrıdur *ve* saña ʿafv itdi *ve* (13) yarlıġadı, her ne dilerseñ it diye *ve ḫalḳı Tengiriden (A4) dile veyā her dürlüden*. Peyġambar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem **[H33a]** göstereydi *ve* aña nesneler diyeydi, *ṭoġru yoldan ḍalālete bıraġayadı (A6) ve göñülleri tebāh ideyedi*, eydeydi kim: Ben Resūlem, (2) senden ḫoşnūdam *ve Tengiri senden ḫoşnūddur* diyüp bu bābda çoḳ mekirler ideydi (3) tā muvaḥḥidler göñlini müteġayyir ideydi. Ḥaḳ Teʿālā kendü luṭfından (4) aña ḳudret virmedi tā kim ḳuvveti yite nā-ṣavāb nesne göstermek-(5)-lige. Ḥaberlerde gelmişdür Resūlden ʿaleyhi's-selām, böyle dimişdür: (6) مَنْ رَآنِ فِى النَّوْمِ فَقَدْ رَآنِ فَاِنَّ الشَّيْطَانْ لٰا يَتَمَثَّلْ بِى[25] *Ve* (7) bir ḥaberde daḫı gelmişdür: مَنْ رَآء فِى النَّوْمِ اَبِى بَكْرِ صِدِّيقْ فَقَدْ رَآهُ فَاِنَّ الشَّيْطَانْ لٰا يَتَخَيَّلْ بِهِ[26] Peyġambar eyitdi **[A29b]** (9) ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem: Her ki beni düşde görse yāḫuz (10) Ebū Bekr-i Ṣıddīḳı rażiya'l-lāhu ʿanhu bi-ʿaynihi görmiş gibidür. (11) İblīs laʿīn benüm ṣūretümde yāḫud Ebū Bekri'ṣ-Ṣıddīḳ rażiya'l-lāhu (12) ʿanhu ṣūretine girmez, göstermez. *Ve* bir ulu kerāmet de Bū Bekr-i (13) Ṣıddīḳa rażiya'l-lāhu ʿanhu. Her ki Ḥaḳ Teʿālā ʿazze ve celle düşde

---

6 bulmaz] A_9 bulımaz | A_{10} kürse] A_{10} kürsiye || 7 peyġambar] A_{11} peyġāmbara || 8 Ṣıddīḳa] A_{11} Ṣıddīḳ || 9 göstermege] A_{12} göstermek | ḫalḳı] A_{13} ḫalḳ || 10 bıraġaydı] A_{13} bıraġa-y-adı || 11 göstereydi] [A29a] A_1 göstere-y-idi || 12 işitdüreydi] A_2 işitdüre-y-idi | işböyle] A_2 uşböyle | Tangrıdur] A_2 Tengiridür || 13 diye] (A nüshasında yok) || [H33a] 1 göstereydi] A_4 göstere-y-idi | diyeydi] A_5 diye-y-idi | eydeydi kim] A_6 eyide-y-idi ki || 2 diyüp] A_7 ve | ideydi] A_8 ide-y-edi || 3 muvaḥḥidler] A_8 muvaḥḥidlerüñ | ideydi] A_8 ide-y-edi || 5 böyle] A_{11} uşböyle | 7 daḫı] (A nüshasında yok) || 8 peyġambar eyitdi] A_{13} peyġāmbar eytdi || 9 beni] [A29b] A_1 ben | yāḫuz] A_1 veyā ||10 Bekr-i Ṣıddīḳı] A_1 Bekri'ṣ-Ṣıddīḳ | görmiş gibidür] A_2 beni görmişdür ki || 12 ṣūretine ... göstermez] A_3 ṣūretinde gösterimez | bir] A_4 bu | keramet de Bū] A_4 ulu kerāmetdür Ebu ||

[H33b] görse bī-çūn *ve bī-çugūne* şöyle-kim ḫaberlerde gelmişdür ki *ol* bī-çūn (2) bī-çi-gūne pādişāh ḳıyāmet güninde aña dīẕārın kerāmet (3) ide. Her-āyine İblīsüñ ḳuvveti yitmez ki gösteri bile ne uçmaḳ. (4) Daḫı öñdünki kitāblarda şöyle *buldum* ki İblīse ḳatıraḳ oldur kim (5) *ol* bu sözleri göstermez *ve* çoḳ cehd iderdiler ki göstere. (6) Güci yitmez ki göstere işbu nesneleri-ki añduḳ. Gökden (7) ot gelür anları helāk iderdiler ki Peyġambaruñ ṣūretin (8) göstere. Ḥaḳ Teʿālā müʾminüñ göñlini rūşen eyler ve kerāmet (9) virür. **[A30a]** Şöyle-kim ḥakīmdür, müʾminüñ göñlinde bu bābda nesne (10) gösterür, ḥaḳḳı bilür bāṭıla aldanmaz. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

(11) On Yedinci Bāb: Düşde Peydā Eylemek Her Ayuñ Otuz Gün *Ḥisābınça*

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger ādem taʿbīrüñ (13) mecmūʿ-ı uṣūllerin bilmeyecek olursa *ve* dilerse ki aña hīç nesne **[H34a]** āşikāre ola ve örtülü olmaya aṣlın ḳomışdur ayuñ otuz güninde (2) her ḳanḳı ay gerekse olsun anuñ ḥükmin ayru ayru maʿlūm (3) idelüm iḫtiyār ṭarīḳınca ki bize irişmişdür *ve* dürüst olmışdur (4) ḥükemā *ve* ʿulemāya kim bunlara bu bābda behre bulmışlardur. Dirildiler *ve* (5) ticāret itdiler. İşbu resme bildürdiler ki añduḳ idi *bu* kitābuñ *(A12) bābında. Feylesoflar bunuñ üzere ittifāḳ itdiler, ṭāliʿ üzere düzdiler ılduz-(A13)-laruñ saʿdını ve* (6) naḥsın. *Ve* her kişi-ki işbunları ḫāṭırında duta **[A30b]** çoḳ kitāblardan (7) müstaġnī ola.

[H33b] 1 *ol* A_6] (H nüshasında) evvel || 2 bī-çi-gūne] A_7 bī-çugūne || 4 *buldum* A_9] (H nüshasında) bildüm | 5 *ol* A_{10}] (H nüshasında) evvel | göstermez] A_{10} gösterimez || 6 güci] A_{11} güçi | işbu] A_{11} uşbu || 7 anları] A_{12} anı | peyġambaruñ] A_{12} peyġāmbaruñ || 10 biʾṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 11 düşde] [A30a] A_4 düşi || 12 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_5 Muṣannif-i kitāb uşbu | taʿbirüñ] A_5 peyġāmbaruñ || 13 bilmeyecek] A_6 bilmeyicek | hiç] (A nüshasında yok) || [H34a] 1 aṣlın] A_7 aṣlı || 2 ay] A_8 ayı | ḥükmin] A_8 ḥükmini || 4 kim bunlara] A_{10} ki bunlar || 5 işbu ... bildürdiler] A_{11} uşbu resme buldılar || 6 naḥsın] A_{13} naḥsını | işbunları] A_{13} uşbunları ||

سَمِعْتُ اُسْتَاذْ عَلِي بْنِ الْعَبَّاسَ الْمُنَجِّمْ فِي شَعْبَانِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ سَنَةُ ثَمَانِينَ وَ ثَلَاثَةُ مِائَةُ قَالَ قَرَأْتُ عَلِيّ ابْنِ اَحْمَدِ الْكَسَاِي حَدَّثَنَا مِلّى اِبْنِ اِبْرَاهِيمْ عَنْ اِبْرَاهِيمْ بِنْ حَيَّانْ عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ كَعْب عَنْ اِبْنِ عَبَّاسَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ انَّهُ قَالَ (كُفْت)[27] (12) eyitdi: Ayuñ evvel güni her ḳanḳı ay gerekse olsun mübārekdür, (13) maḥmūddur *ve mesʿūddur*. Her kişi-kim ayuñ evvelki güni düş görse **[H34b]** anuñ düşi dürüstligi iki günde rūşen olur. *Ve* eger ādem (2) ṣayru olsa ayuñ evvelki güni tīz ḫoş ola. Eger (3) kimsenüñ oġlı doġsa hemīn ol günde, mübārek ola *ve* ʿilmi (4) seve *ve ʿilm ehlin daḫı seve ve* Ḳurʾān oḳuyıcı ola *ve* ṣalāḥ ehli ola *ve* dīni ʿazīz dutup *ve ḫayırla* (5) tevfīḳ bula. Eger ikinci güninde düş görse düşinüñ (6) rāstlıġı ol günde *maʿlūm ola*. Eger üçünci gün düş görse **[A31a]** *belürmeye. Ve ekṣer ādem ki ayuñ üçinci güni düş görür* mecmūʿ-ı (7) işleri bāṭıl olur, aḍġāṣ u aḥlāmdan olur. Veʾl-ʿilmü (8) ʿindeʾl-lāhi. *Ve* eger dördünci gün düş görse ol düş (9) beşāret-ile *ve* kerāmetler-ile *menfaʿatlar-ıla* daşra gele. *Ve eger beşinci gün görse on güne dek maʿlūm ola. Ve* eger altıncı (10) gün düş görse düşi maʿlūm ola nikāḥ itmege *ve ḫoşluġa ulaşmaġa ve ol mübārek gündür (A7) mecmūʿ-ı işlere ḫuṣūṣā nikāḥ-ıçun. Ve* eger (11) yedinci gün düş görse anuñ düşi rāstlıġı *fürḳat-ı* ṭalāḳ içün, (12) ḫastalıḳ içün. *Ve* eger sekizinci gün düş görse yidi (13) günden ṣoñra maʿlūm ola ġāyıb gelmesine yāḫud aña bir beşāret **[H35a]** ideler bir yirden ḫayra *ve* eylüge. *Ve* eger hemīn ol gün (2) oġlı ola ʿömri uzun ola *ve* ber-ḫurdār ola. *Ve* eger ṭoḳuzıncı (3) gün düş görse anuñ düşi *rāstlıġı* delā[let] ider ġāyıb (4) ölümine. **[A31b]** *Ve* eger onıncı gün düş görse anuñ düşi *rāstlıġı* (5) yidi günde maʿlūm ola. *Ve* eger on birinci gün (6) düş görse düşi anuñ rāstlıġı ʿavrat ölimine delālet (7) ider *(A4) veyā bir kimseye ki ol anuñ*

---

9 مِلّى] [A30b] A_3 مَكّى || 13 kişi-kim] A_7 kişi-ki || [H34b] 1 düşi] A_7 düşinüñ || 4 ṣalāḥ] A_{11} ṣılāḥ || 5 ikinci güninde] A_{12} ikincisinde || 6 ol] A_{13} on | üçünci gün] A_{13} üçinci güni || 9 beşāret-ile] [A31a] A_3 beşāretler-ile | *menfaʿatlar-ıla* A_4] (H nüshasında) menfaʿatları || 11 düşi] A_8 düşinüñ | ṭalāḳ içün] A_8 ṭalāḳ-ıçun || 12 ḫastalıḳ için] A_8 ḫastalıġ-ıçun || 13 yāḫud] A_{10} veyāḫuẕ || [H35a]1 ol] (A nüshasında yok) || 3 görse] A_{12} göreçek olursa | düşi] A_{13} düşinüñ | *rāstlıġı* A_{13}] (H nüshasında) rāstlıġına || 4 onıncı] [A31b] A_1 onuncı | düşi] A_1 düşinüñ || 5 yidi] A_2 yedi || 6 düşi ... ölimine] A_3 anuñ düşinüñ rāstlıġı ʿavrat ölümine ||

ḳatında ḳatı ʿazīz ola, ḳırḳ günde belüre. (A5) *Ve* eger on ikinci gün düş görse anuñ düşinüñ (8) rāstlığı ol ola kim bellü olmaya *ve eger* hemīn *gün* andan oġlan ola (9) mübāriz *ve* merdāne ola. *Ve* eger on üçünci gün düş (10) görse anuñ *düşinüñ* rāstlığı *ol ola ki* hīç belürmeye. Her ki bu-gün (11) düş görse aḍġāṣ u aḥlāmdur *ve* yalan bāşed. *Ve* eger on dördünci (12) gün düş görse *dürüst düş görmişdür*, anuñ düşi rāstlığı *ol ola ki* on beş günde (13) bellü bāşed beşāretler-ile, kerāmetler-ile, menfaʿatlar-ıla. *Ve* eger **[H35b]** on beşinci gün düş görse anuñ düşi rāstlığı *ol* **[A32a]** *ola ki tā* (2) on günde bellü bāşed bir ḫaberden *ki* aña kerāhiyyet ola. *Ve* eger (3) on altıncı gün düş görse anuñ düşi rāstlığı *ol ola ki* zinā üzre (4) belüre yāḫud ehl-i beytinüñ *ve* oġlanlarınuñ ḫastalığı maʿlūm (5) bāşed. On yidinci *gün* eger düş görse on günde maʿlūm (6) bāşed. *Ve* eger on sekizinci gün düş görse anuñ düşi rāstlığı *ol ola ki* (7) menfaʿat belüre mīrāṣ üzre. *Ve* eger on ṭoḳuzıncı gün (8) düş görse düşüñ rāstlığı *ol ola ki yigirmi beş günde* bellü bāşed oġula ya bir ʿaẓīm (9) mülke ādemüñ himmetine ve ḳaderine göre veyā bir nesne-ki anuñ (10) fāyidesinde göñline hīç endīşesi olmaya. *Ve* eger yigirminci (11) gün düş görse düşüñ rāstlığı *ol ola ki* anuñ başında hīç (12) nesne olmaya. Eger oġlan doġsa *andan* ol *dirilmeye,* vefāt ide. *Ve* eger (13) yigirmi birinci gün düş görse anuñ düşi rāstlığı *ol ola ki* **[A32b]** *tā* **[H36a]** üç güne dek bellü ola eylüge *ve* beşāret *ve* ʿaẓīm fāyide (2) ola. *Ve* eger ḫastalıḳ bellü olursa ʿilleti ziyāde ola. *Ve* eger hemīn (3) günde anadan oġlan doġsa selīm göñüllü ola. *Ve* eger (4) yigirmi ikinci gün düş görse anuñ düşi rāstlığı *ol ola ki* (5) irteye yaḳın belüre. *Eger ʿavratı*

---

8 kim] A_6 ki || 11 bāşed] A_{10} ola || 12 düşi rāstlığı] A_{11} düşinüñ dürüstlığı || 13 bellü bāşed] A_{12} belüre || [H35b] 1 gün] A_{13} giçe | düşi rāstlığı] A_{13} düşinüñ dürüstligi || 2 bellü bāşed] [A32a] A_1 belüre || 3 on ... gün] A_2 ayuñ on altısında | düşi] A_2 düşinüñ | üzre] A_3 üzere || 4 yāḫud] A_3 veyāḫud | ḫastalığı ... bāşed] A_4 ḫastalığına || 5 on ... eger] A_4 ve eger ayuñ on yedisinde || 6 bāşed] A_5 ola | sekizinci gün] A_5 sekizinde | düşi] A_6 düşinüñ || 7 üzre] A_7 üzere | on ... gün] A_7 ayuñ on dokuzında || 8 düşüñ] A_7 düşinüñ | bellü ... ya] A_8 belüre oġla veyā || 9 ḳaderine] A_9 ḳadrine | nesne] A_9 nesneye || 10 göñline] $A_{9\text{-}10}$ anuñ göñlinüñ || 11 düşüñ] A_{11} düşinüñ | başında] A_{11} düşinde || 12 ol] A_{12} ol gün || 13 düşi] A_{13} düşinüñ || [H36a] 1 beşāret] [A32b] A_1 beşārete || 3 doġsa] A_3 doġarsa | göñüllü] A_3 göñlü || 4 düşi rāstlığı] A_4 düşinüñ dürüstlügi ||

olsa ṭalāḳ düşe, ayrılıḳ ola ikisinüñ arasında. Eger ʿavratı olmaz-ısa bir ʿavrat (6) ʿavratlıġa ala dürüst nikāḥ-ıla. *Ve* eger yigirmi üçünci (7) gün düş görse anuñ düşi ḫayr olmaya bu düşde. Eger (8) oġlı olsa helāk olmaġa ḳorḳu ola. *Ve* eger yigirmi dördünci (9) gün düş görse anuñ düşi yalan ola *ve* eger oġlan (10) doġsa *anadan* ḳılıc-ıla depelene ya [de]mürle depelene. *Ve* eger yigirmi beşinci (11) gün düş görse düşüñ rāstlıġı *ol ola ki* iki günde belüre kerāmetler-ile *ve* (12) beşāretler-ile *ve* eylükler-ile. *Ve* eger oġlan doġsa *anadan* tīz pīr ola. *Ve* (13) eger yigirmi altıncı gün düş görse anuñ düşi **[A33a]** rāstlıġı *ol ola ki* **[H36b]** eylükler *ve* ḫayırlar, beşāretler, menfaʿatlar. *Ve* eger oġlan doġsa (2) anadan ʿömri ḳıṣa ola. *Ve* eger yigirmi yedinci gün düş (3) görse düşüñ rāstlıġı *ol ola ki* tā *iki* güne degin maʿlūm ola ḫayırlar, (4) fāyidelere, beşāretlere *delālet ider*. Eger oġlan doġsa *anadan, dānā ve* zāhid ola. *Ve* eger (5) ʿavratlıġa ʿavrat alsa mübārek ola *ve* saʿd ola. *Ve eger* yigirmi (6) sekizinci gün düş görse düşüñ rāstlıġı *ol ola ki düşvārlıġ-ıla* (7) meşaḳḳat-ıla bolur. Mecmūʿ-ı işleri uzun günler ḳatılıġına daşra (8) gele. *Ve* hem ol günlerde düş görse yatsu vaḳtında *anuñ düşinüñ rāstlıġı* belüre otuz (9) altı yıldan ṣoñra belüre velīkin kerāmet-ile *ve* ḫayr-ıla *ve* (10) beşāret-ile, menfaʿat-ıla ola. *Ve* eger oġlı olursa anadan nīk-(11)-baḫt ola *ve mübārek*. *Ve* eger yigirmi ṭoḳuzıncı gün düş görse anuñ (12) düşi rāstlıġı *ol ola ki* daşra gelmeye meger yalan-ıla *ve* aḍġāṣ u aḥlām (13) ola. *Ve* eger oġlan **[A33b]** olsa *anadan,* zeyrek ola bu cihān işlerine *ve erenler-ile* **[H37a]** sāzikār ola. *Ve* eger otuzuncı gün düş görse düşüñ (2) rāstlıġı *ol ola ki* daşra gelmeye. Eger oġlan olsa

---

5 ʿavrat] A_6 ʿavratı || 8 ḳorku] A_8 ḳorḳı || 10 ḳılıc-ıla…[de]mürle] A_{10} ḳılıç-ıla veyā demür-ile || 11 düşüñ] A_{13} düşinüñ || [H36b] 1 ḫayırlar ... menfaʿatlar] [A33a] A_1 ḫayrlar ve menfaʿatlar ve beşāretler | doġsa] A_2 olsa || 2 yedinci] A_2 yidinci || 3 düşüñ] A_3 anuñ düşinüñ | *iki* A_3] (H nüshasında) ki | degin] A_3 dek | ḫayırlar] A_4 ḫayırlara || 6 düşüñ] A_7 anuñ düşinüñ | *düşvārlıġ-ıla* A_7] (H nüshasında) düşvārlıġa | 7 bolur] A_7 belüre | ḳatılıġına] A_8 ḳatılıġ-ıla || 8 günlerde] A_8 günler || 9 velīkin] A_{10} velākin || 10 beşāret-ile menfaʿat-ıla] A_{10} beşāretler-ile ve menfaʿatlar-ıla || 11 ṭoḳuzıncı] A_{12} dokuzıncı || 12 düşi] A_{12} düşinüñ || 13 zeyrek] [A33b] A_1 zīrek ve bilge || [H37a] 1 düşüñ] A_2 anuñ düşinüñ ||

dilsüz ola [3] ya gözsüz ola ya delü ola *ve* nikāḥ itmek olmaya *ve ḫayır olmaya. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

[4] On Sekizinci Bāb: Yıluñ ʿAdedi Ḥükminüñ Cevābın Bildürür

[5] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki, *eydür ki*: Kendü üstāẕumdan [6] işitdüm-ki rivāyet itdiler Dāniyāldan, ḥakīm kişi-y-idi. Maʿlūm [7] ola kim mecmūʿ-ı uṣūlleri oḳuyup dururdı *ve* bilüp dururdı. *Ve* [8] ʿilm-i nücūmdan Ḥaḳ Teʿālā aña tamām naṣīb virmiş-idi. [9] Bu on iki ay ṭāliʿ üzre rāst eylemişdür kevākibüñ naḥsı *ve* [10] saʿdı üzre şöyle kim anlaruñ aṣlıdur. Dāniyāl Ḥakīm işbu [11] resme beyān ider ki her kişi kim muḥarrem evvelinde ya āḫirinde [12] ya ortasında **[A34a]** düş görse-kim ḥükemā işbu resmedür ki [13] her ḳanḳı düş gerekse olsun ḳavīdür *ve* hergiz ḫaṭā ḳılmaz. **[H37b]** Eger sefer ayında düş görse düşi maʿlūm olmazdan öñdin [2] delīldür ki sefere çıḳa ya bir iş-içün göñli ġamnāk [3] ola. *Ve* eger rebīʿü'l-evvel ayında düş görse mecmūʿ-ı düşleri [4] şāẕīlıġ-ıla *ve* nişāṭ-ıla *ve* ḫāceti revā olmaḳlıġ-ıla daşra gele. *Ve* [5] eger rebīʿü'l-āḫir ayında düş görse düşüñ rāstlıġı [6] ola, ehl-i beytinden kimsenüñ vefātına delālet ider. *Ve* eger [7] cimāẕiye'l-evvel ayında düş görse anuñ mecmūʿ-ı düşleri [8] şāẕī ola, beşāretler-ile daşra gele. *Ve* eger cemāẕiye'l-āḫir [9] ayında düş görse anuñ mecmūʿ-ı düşleri *ulu* ḳayġu-y-ıla [10] peydā olur ya ehl-i beyti ölümine ya anuñ ḳavmı ḳabāyılına delīldür ki [11] vefāt ide. *Ve* eger receb ayında düş görse *anuñ* mecmūʿ-ı [12] düşleri mübārek

---

3 ya] A_3 veyā | ya] A_4 veyā | olmaya] A_4 eyü olmaya | *ḫayır* A_4] (A nüshasında) خَيْرٌ || 4 Yıluñ ... bildürür] A_6 On iki ayuñ ʿadedin ve ḥükminüñ cevābın beyān ider || 5 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_7 Muṣannif-i kitāb uşbu || 6 işitdüm-ki] A_8 işitdüm ki || 7 oḳuyup] A_9 oḳıyup || 8 virmiş-idi] A_{10} virmişdür || 9 üzre] A_{11} üzere || 10 üzre] A_{12} üzere | işbu] A_{12} uşbu || 11 muḥarrem] A_{13} muḥarremüñ | ya] A_{13} veyā || 12 ya] A_{13} veyā | kim] (A nüshasında yok) ||12 işbu resmedür] [A34a] A_1 uşbu resme dir || [H37b] 1 sefer] A_2 şafer || 3 rebīʿü'l-evvel ayında] A_4 rebīʿü'l-evvelde || 4 ḫāceti ... olmaḳlıġ-ıla] A_5 ḫācet revālıġıla || 5 düşüñ rāstlıġı] A_7 anuñ düşi rāst || 7 cimāẕiye'l-evvel ayında] A_8 cemāẕiye'l-ūlā ayından || 8 şāẕī ... beşāretler-ile] A_9 şādī-y-ile ve beşāret-ile || 9 *ulu* A_{10}] (H nüshasında) olur || 10 olur] A_{11} ola | ya ... ḳavmı] A_{11} veya anuñ ḳavm u || 10-11 ki [11] vefāt ide] (A nüshasında yok) ||

ve ferḫande ola *ve* bu düş hem ʿavrata ve hem ere ḫayr-ıla *ve* (13) saʿā-**[A34b]**-det-ile ola māl, ḳumāş. *Ve eger* şaʿbān ayında düş görse **[H38a]** anuñ mecmūʿ-ı düşleri eyü gele, saʿādet-ile ol, māl (2) ḳumāş ziyāde olmaġa delālet ider. *Ve* eger ramażān (3) ayında düş görse mecmūʿ-ı düşleri mübārek *ola ve* hīç ḫaṭā (4) ḳılmaya ve ne ḫāceti var-ısa *revā ola*, elbetde maʿlūm ola. *Ve* eger (5) şevvāl ayında düş görse mecmūʿ-ı düşleri *ki* daşra (6) gele anuñ dürüstligi ḳayġu-y-ıla *ve* endīşe-y-ile daşra gele. (7) Eger ẕi'l-ḳaʿde ayında düş görse żaʿīfdür ve süst, *eger* (8) seferdür veyā ḫażardur. *Ve* eger ẕi'l-ḥicce ayında düş (9) görse eger ḫażardur ya sefer anuñ mecmūʿ-ı düşleri mübārek (10) ola *ve* ḫāceti revā ola şāẕīle *ve* eylüg-ile. İnşāʾa'l-lāhu teʿālā.

(11) On Ṭoḳuzıncı Bāb: Bir Hafta Günüñ ʿAdedin Beyan *İder*

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme eydür ki: Bu düşüñ aṣlı **[A35a]** (13) bilmekdür. *Ve* çün bir kişi gele senden suʾāl ide *ve* düşinden **[H38b]** ṣora, evvel ol kişi naẓar ide ki nice ādemdür *ve* ḳanḳı işe (2) meşġūldur. *Ve* andan ṣoñra anuñ adını ṣorasın *ve atasın adın ṣorasın. Ve* (3) eger anlaruñ adı peyġambarlar adına *ve* tābiʿīn ve ṣāliḥler (4) adına muvāfıḳ ise, şöyle-kim Aḥmed *ve* Muḥammed *ve* İsḥāḳ ve İbrāhīm (5) ve Mūsā ve ʿĪsā *ve* ne-kim buña beñzer var-ısa ol kişiye (6) beşāret it, muştıla ki anuñ düşi eyüdür. *Ve eger* anuñ adı (7) peyġambarlar adına muḫālif olacaḳ olursa *ve* tābiʿīn ya ṣāliḥler (8) hem ol adı o resme taʿbīr ide. Eger *kimse* şenbe güni (9) düş *görse* fāl ṭarīḳınca senden nesne ṣorsa, fi'l-ḥāl anuñ (10) adın ṣor ve saḳla *ve* taʿbīr it anuñ adına göre. Dāniyāl (11) peyġambar ʿaleyhi's-selām işböyle dirler ki: ʿĀlemüñ (12) günleri bu yidi gündedür. Şenbeden *tā* āẕine

---

12 ʿavrata ... ere] A_{13} ere ve hem ʿavrata || 13 māl ḳumāş] (A nüshasında yok) || [H38a] 1 eyü ... ol māl] [A34b] A_2 ḫayr-ıla ve eylüg-ile ve saʿādet-ile ola ve māl artmaġa ve || 4 var-ısa] A_4 ki vardur || 7 Eger ẕi'l-ḳaʿde ayında düş görse] A_7 ve bu ayuñ düşi || 10 şāẕīle] A_{10} şādīle | inşāʾa'l-lāhu teʿālā] A_{10} Va'l-lāhu aʿlem || 11 ṭoḳuzıncı] A_{11} ṭoḳuzuncı | günüñ] A_{12} güninüñ || 12 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || [H38b] 1 kişi] [A35a] A_2 kişiye || 4 şöyle-kim] A_5 şöyle-ki || 3 peyġambarlar] A_4 peyġāmbarlar || 5 ol kişiye] A_6 o kişi || 7 peyġambarlar] A_8 peyġāmbarlar | ya] A_8 ve || 8 güni] A_9 gün || 11 işböyle dirler] A_{12} uşböyle dir ||

güne degin. *Ve aña çumʿa güni dirler* (13) anuñ-çun mecmūʿ-ı ḫayırlar anuñ içinde *cemʿ* olmışdur. **[H39a]** Eger bir kişi senden nesne ṣorsa şenbe güni (2) evvel maʿnīde anuñ adın *ṣor* ṣaḳla *ki* anuñ lafẓından evvel (3) ne ḥarf gelür. *Eger* anuñ lafẓından eylük çıḳarsa anuñ *ol* (4) lafẓı üzre ʿibāret it *ve* müjdügānī ḳıl aña *ḫayırlar ve* beşāretler (5) ki ol *kişiye* belüre. Yikşenbe günüñ ṭāliʿi şemsdür. (6) Mevlūd-ı Mūsā ve ʿĪsā Peyġambardur ʿaleyhi's-selām. Cümle ḥācetler (7) revādur, hem fāl ṭarīḳınca ve hem düş ṭarīḳınca peydā ola (8) inşāʾa'l-lāhu teʿālā. Düşenbe gün Aya taʿalluḳdur. Eger (9) sefere çıḳsa mübārek ola vü ḥāceti revā ola. Eger (10) düş görse selāmetine saʿādet-ile daşra gele. Mübārek (11) gündür, mevlūd-ı Muṣṭafādur. *Ve* eger sişenbe gün (12) düş görse ġuṣṣa *ve* ḳayġu-y-ıla belüre *ve* murādı ḥāṣıl (13) olmaya *ve* ḥāceti daḫı revā olmaya. Eger sefere **[H39b]** çıḳsa veyā nikāḥ **[A36a]** itse ḫayır olmaya. *Ve* ammā çihārşenbe (2) güni naḥsdur. Bu ol gündür ki Ḥaḳ Teʿālā ʿazze ve celle (3) Nūḥ ḳavmın helāk ḳıldı ve Semūd ḳavmını helāk itdi (4) ve Aṣḥābu'r-ressi helāk itdi. *Ve* ḥācetler revā olmaya bu günde (5) anuñ-çun *ki* naḥsdur. Eger kimse düş görse kendü (6) düşinden fayda bulmaya ve işe başlamaḳlıġa bu gün ki (7) çihārşenbedür *fālda* eyü görmezler. *Ve* ammā penççşenbe gün (8) mübārek gündür. Ādem oġlanları her ne düş-kim görür beşāretdür, (9) menfaʿatdur, eylüg-ile daşra gele *ve* ḥācetleri revā ola *ve* nikāḥ (10) itmek *ve* daḫı her şuġul ki ola *ve* her ḥācet ki *ola* revā ola. *Ve* (11) mecmūʿ-ı günlerüñ seyyididür. *Ve* her düş-kim görilür mecmūʿı (12) saʿādet-ile *ve* ḫayr-ıla daşra gele *ve* ḥāceti revā ola. Zīrā (13) Müşteriye taʿalluḳdur. Eger düş görüci sulṭān **[H40a]** olacaḳ olursa anuñ işi ḳavī ola *ve* ʿaẓīm māl

---

12 degin] A_{13} dek || 13 anuñ-çun] **[A35b]** A_1 anuñ-ıçun ki | *cemʿ* A_1] (H nüshasında) cumʿa || [H39a] 1 nesne] (A nüshasında yok) || 4 üzre] A_4 üzere | müjdügānī] A_4 müjdegānī | *ḫayırlar* A_5] (H nüshasında) ḫaberler || 5 *kişiye* A_5] (H nüshasında) kişi | yikşenbe] A_5 yekşenbe || 6 Mūsā] (A nüshasında yok) | peyġambardur] A_6 peyġāmbardur || 10 selāmetine] A_{10} selāmet-ile ve || 11 sişenbe] A_{11} sihşenbe || [H39b] 1 çihārşenbe] [A36a] A_1 çihārşenbih || 5 anuñ-çun] A_4 anuñ-ıçun || 6 fayda] A_5 fāyide | başlamaḳlıġa] A_5 başlamaḳlıġ-ıla || 7 çihārşenbehdür] A_6 çihārşenbehdür | *fālda* A_6] (H nüshasında) fāl | penççşenbe] A_6 penççşenbih || 10 şuġul] A_9 şuġlı | revā] A_9 mübārek || 13 taʿalluḳdur] A_{11} taʿalluḳ dutar ||

bula. (2) Zīrā mübārek gündür. Āẕine gün eger yaz *ve* eger ḳış (3) olsun ḳavīdür *ve* hīç **[A36b]** dönmez. *Ve* mecmūʿ-ı düşler rūzigārla (4) döner. Yaʿnī yazın bir ḥükmü vardur *ve ḳışın bir ḥükmi vardur*. *Ve* ḥikāyetlerde işbu (5) resme getürmişdür ki: Bir kişi muʿabbir üstāẕ ḳatına geldi *ve kendü* (6) düşinde aña suʾāl itdi, eyitdi: Düş gördüm. İşbu resme (7) gördüm ki yetmiş aḳça buldum, didi. Muʿabbir eyitdi aña: *Ḥaẕer* ḳıl (8) bir işden-ki anda sağa ḳorḳu var, yitmiş aḳçayı uralar, didi. (9) Bu kişi ġamnāk oldı, evine girdi gizlendi. Bir gün bir ʿavrat (10) ṭam üstine çıḳdı, ṭon yur-ıdı, *oluḳdan* çirkef dökerken (11) nā-gāh pādişāh üzerine döküldi giderken. Ev issini (12) dutdılar ḳapusı öñinde yitmiş aḳçamı urdılar. Bir rūzigārdan (13) ṣoñra hemīn ol kişi ol muʿabbir üstāẕuñ ḳatına **[H40b]** gelüp oturmış-ıdı. Bir kişi geldi, işbu resme ṣordı (2) ki: Ben geçen gice düş gördüm. Düşümde elli aḳça buldum. Muʿabbir (3) üstāẕ aña bu resme taʿbīr ḳıldı, eyitdi: Sağa müjdügānī (4) olsun-ki elli biñ aḳça elüñe gire. *Ve* bu kişi ʿacāyibe ḳaldı (5) bu sözden. Eyitdi: Bir kerret ben geldüm ve sağa ṣordum (6) bu düşden-ki yetmiş **[A37a]** aḳça buldum. Bağa işbu cevābı virdüñ (7) kim yitmiş aḳçamı yiyesin didüñ ve benüm ḳışṣam o resme (8) oldı-kim sen didüñ idi. Bugün bu kişiye ʿibāret (9) idersin ki elli biñ aḳça bulasın diyü ḥükm itdüñ. (10) Bu ne nesnedür ya nicedür? Üstāẕ cevāb virdi-kim: Bu yigit (11) bu düşi bağa yazın ṣordı. *Ve* cihān ḫurrem olup-dururdı *ve yemişler irişüp-dururdı ve* (12) ağaçlar yaşıl olup-dururdı *ve* ağaçlaruñ altında *ve hem* üstinde şular (13) aḳardı. *Ve* ben aña rūzigāra *göre* taʿbīr ḳıldum. Anuñ vaḳtında her **[H41a]** aḳçasın biñ aḳça ḥükm ḳılduḳ. Ve ol vaḳt ki (2) sen geldüñ *ve* bağa düş ṣorduñ ḳış vaḳtı idi,

---

[H40a] 4 ḥükmü] [A36b] A_1 ḥükmi | işbu] A_2 uşbu || 5 muʿabbir üstāẕ] A_2 muʿabbirlerüñ üstāẕı || 6 işbu] A_4 uşbu || 7 *Ḥaẕer* A_4] (H nüshasında) ḥaẕar || 8 yitmiş ... uralar] A_5 yetmiş ḳamçı ururlar || 9-10 bir ʿavrat ... yur-ıdı] A_6 ʿavratı ṭam üstine ṭon yurdı | *oluḳdan* A_7] (H nüshasında) ol-ḳadar || 11 üzerine] A_7 üstine | giderken] (A nüshasında yok) | ev] A_7 evüñ || 12 ḳapusı] A_8 ḳapusınuñ | yitmiş aḳçamı] A_8 yetmiş ḳamçı || [H40b] 1 gelüp oturmış-ıdı] A_9 geldi oturmışdı | işbu] A_9 uşbu || 2 gice] A_{10} geçe || 3 müjdügānī] A_{11} müjdegānī || 7 kim] [A37a] A_1 ki | yitmiş aḳçamı] A_1 yetmiş ḳamçı || 9 diyü] A_3 divü || 10 ya] A_3 veyā || [H41a] 1 aḳçasın] A_7 aḳçasına | ḳılduḳ] A_7 ḳıldum ||

ʿālem (3) füsürde idi, cihān ḫuşk idi, aġaçlar ḳuru-y-ıdı *ve* yimiş (4) dükenüp dururdı *ve* yapraḳlar dökülüp dururdı *ve yemişden ümīẕ külli kesilüp durурdı ve* ol vaḳtuñ (5) ḥükmine taʿbīr itdüm, eyitdüm-ki bu kişi aġaç yiye. Zīrā (6) aġaç vaḳtıdur. Peyġambarlar *ve evliyālar ve* ʿālimler cümle düşleri fāl ṭarīḳınca (7) taʿbīr iderlerdi *ve* ṣavāb bulurlardı. Buña delīl oldur kim (8) bir gün **[A37b]** bir kişi geldi Peyġambar ḳatına gelüp eyitdi: (9) Yā Resūla'l-lāh, geçen gice düş gördüm. *Şöyle gördüm-ki seni ʿAḳabe bin Rāfiʿüñ sarāyında gördüm* ṭabbāḳla elüñde (10) yaş ḫurmā ḳomışsız yirsiz. Peyġambar ʿaleyhi's-selām ol (11) ʿibāreti fāl dutdı, eyitdi: Yā ʿAḳabe, ʿāḳıbet bizüm işimüz (12) eyü ola. Rāfiʿüñ dīni dünyāsı ola. *Ve* yaş ḫurmā īmān (13) ḥalāvetidür, ḫurmā eyü ḫoş sözdür. Bunı biz bildük kim **[H41b]** fāl ṭarīḳınca ʿibāret itdi. *Ve* bir ḥaberde daḫı şöyle gelmişdür ki (2) bir kişi Ebū Bekr-i Ṣıddīḳuñ boynında cāmiʿ-ü Ḳur'ān yaʿnī (3) ḫatme görmiş aşılu. Ṣormış ol kişi eyitdi: Yā Ṣıddīk (4) işbu resme düş gördüm, didi. *Eytdi* aña: Cümle ḫayırlar benüm (5) boynumda cemʿ ola tā ḳıyāmete-degin. *Ve* şöyle bileler kim düşüñ 6 aşlı kendü yirindedür. Velīkin cümle ādemīler taʿbīr olmışdur. (7) Mecmūʿ-ı ādemīnüñ himmeti bugün dünyādur. *Ve* bundan öñdin dīn-idi. (8) Görmez misin çün bir kişi düşinde ḫurmā yiye aña ṭāʿat *ve* (9) ḥalāvet-i **[A38a]** īmāna teʾvīl iderler. Bugün menfaʿat-ı dünyāya teʾvīl (10) iderler. Zīrā anlaruñ himmeti taʿbīr olmışdur. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) Yigirminci Bāb: Düşde Ebced Ḥisābınca Anı Bildürür

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bu bābuñ (13) aşlı oldur ki *ebced* ḥisābın bilesin *ve* ḫāṭıruñda dutasın ki **[H42a]** bu ulu ḥisābdur

---

3 füsürde idi] A_8 ḳusurda-y-ıdı | ḳuru-y-ıdı] A_9 ḳurıdı | yimiş] A_9 yemişler || 6 peyġambarlar] A_{12} peyġāmbar || 8 peyġambar] [A37b] A_1 peyġāmbar || 9 Resūla'l-lāh] A_1 Resūla'l-lāhi | gice] A_1 geçe | ṭabbāḳla elüñde] A_{2-3} ṭabaḳ-ıla 3 ileyüñde || 10 peyġambar ʿaleyhi's-selām] A_3 peyġāmbar ʿa.m. || [H41b] 2 camiʿ-ü Ḳur'ān] A_7 cāmiʿ-i Ḳur'ānı | 3 ḫatme] A_8 ḫatmeyi || 4 işbu] A_9 uşbu || 6 yirindedür velīkin] A_{11} yerindedür velākin || 8 ṭāʿat] A_{13} ṭāʿata || 9 iderler] [A38a] A_1 iderlerdi || 11 Düşde... bildürür] A_3 Düş beyān eylemek ebced ḥisābınca ḥakīmler ḳavlınca || 12 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_4 Muṣannif-i kitāb uşbu ||

ve laṭīf. Mecmūʿ-ı işlere yarar. *Ve* hīç kişi yoḳ-durur ki (2) añа bu ḥisāb gereklü olmaya. Ḥisābınuñ aṣlı uşbudur ki (3) yād iderüz tā ḫāṭıruña alasın *ve* maʿlūm idesin. Ḥisāb-ı ebced *budur* : (4) Ebced, hevvez, ḥuṭṭī, kelemen, saʿfeṣ, ḳaraşet, ṣeḫḫaẕ, ḍaẓıġlen. (5) İmdi *eydelüm* ebced bābınuñ ḥisābın şu resme kim bize irişmişdür (6) ḥakīmler ḳavlınca. Zīrā bu ḥisāb bāb-u laṭīf bābıdur. Çün (7) bunı ādem istiʿmāl ide çoḳ *nesnelerden* müstaġnī olur. *Ve* eger sāyil gelüp (8) sаña ṣorup eyde ki: Ben geçen giçe düş gördüm girü (9) unutdum dirse ebced ḥisābıla anı nice beyān idüp çıḳara-(10)-sın. Evvel anuñ adın ṣor *ve anuñ* adını dürüst ḥisāb ḳıl ebced (11) ḥisābıla. *Ve* mecmūʿ-ı ḥisābı **[A38b]** cemʿ eyle. Çünki tamām ḥisāb (12) ḳılduñ. Her ondan yidisin ṭarḥ it *ve* gine āḫirine naẓar ḳıl (13) tā ki ne ḳalur. Şöyle kim *kimse ṣorasın*, eyde *ki*: Adum Muḥammeddür, diye. Ebced **[H42b]** ḥisābıla adın ḥisāb it. Mim ḳırḳ, ḥa sekiz, gine (2) mim ḳırḳ, dal dört. Bu cümle ṭoḳsan iki olur. Her yüzden (3) yitmişi *veyā* her ondan yidişer ṭarḥ it, bāḳīsi ḳalur. Hīç ad yoḳdur ki (4) ol adı ebced ḥisābınca ḥisāb idesin, ondan eksük (5) gelür ziyāde gelmez. Tā kim nādānlıġ-ıla *ḳomayasın*. Geldük imdi (6) evvel *mes'eleye*. Çün anuñ adın ṣorduñ *ve* ol adı ḥisāb (7) ḳılduñ *ve* yidişer andan ṭarḥ itdüñ. Çünki ṭoḳuz ḳala (8) bilgil kim düş gören ādem düşinde ḳorḳular görmişdür, (9) *fezaʿlar ve* odlar görmişdür *ve* ḳatılıḳlar görmişdür. *Ve* eger sekiz (10) ḳalacaḳ olursa düşinde aḳ ṭonlar görmişdür, yaşıllıḳlar *ve* şāẕīlıḳlar *ve* (11) eylükler görmişdür ve ne-kim buña beñzer var-ısa. Eger (12) yidi ḳalsa ol kişi düşinde avcılar ve itler *ve* ṭoñuzlar *ve* yırtıcı (13) cānavarlar görmişdür. Eger altı *bāḳī* ḳalsa bilgil ki **[H43a]** düş issine ecel gelmişdür. **[A39a]** Düşinde eskiler görmişdür ki

---

[H42a] 1 yok-durur] A_6 yoḳdur || 4 ḍaẓıġlen] A_8 ḍaẓıġ || 5 *eydelüm*] (H nüshasında eydedelüm) A_9 idelüm | ḥisābın] A_9 ḥisābını || 6 bāb-u ... çün] A_{10} bāb laṭīf bābdur ve çünki || 8 eyde] A_{11} eydürse | giçe] A_{11} geçe || 11 ḥisābı] A_{13} ḥisāb || 12 yidisin] [A38b] A_1 yedisin || 13 tā ki] A_2 tā | kim] A_2 ki | eyde] A_2 eyide || [H42b] 1 adın] A_3 adını | it] A_3 ḳıl || 3 yitmişi] A_4 yetmişin | yidişer] A_4 yedisin || 5 *ḳomayasın* A_6] (H nüshasında) ḳomasın || 6 *mes'eleye* A_6] (H nüshasında) mes'ele | adın] A_7 adını || 7 yidişer] A_7 yedişer || 8 kim] A_8 ki || 9 *fezaʿlar*A_9] (H nüshasında) ḳarġalar || 12 yidi] A_{11} yedi ||

(2) anuñ ḥisābınuñ yigregin Allāh bilür. *Ve* eger beş bāḳī (3) ḳalsa düşinde atlar görmişdür ve hem silāḥlar ve cenk (4) āletleri görmişdür. *Ve* eger dört bāḳī ḳalsa gök yüzin *görmişdür ve daḫı* (5) ılduzlar yüzin görmişdür. Ḥaḳ Teʿālānuñ melekūtından ādemīler (6) hīç görmemişdür. *Ve* eger üç bāḳī ḳalsa üç tenden (7) ġayrı nesne olmaya ol işde ki ol düşde görmişdür. *Ve* (8) eger iki bāḳī ḳalsa işbu resme delālet ider ki (9) ol kişi *ol* kimselerle olmışdur ki yigrek ve ulu ve dīn ve diyānet (10) ehilleridür aña ol kişilerden dīn ḳurtulmaḳ ola. *Ve* eger (11) bir bāḳī ḳalursa delīldür ki aña bir melek dīẕārın görmişdür. *Ve* (12) eger düş gören anuñ ehli olmayaçaḳ olursa bir ulu (13) kişi-y-ile mülāḳāt ola yāḫud şol kimselerle **[A39b]** muḥteşemlerden *ve* **[H43b]** ululardan. Delīldür ki dīn-ile dünyāsına fāyide ola. Va'l-lāhu aʿlem.

(2) Yigirmi Birinci Bāb: Her Kişi ki *Kendü* Düşinde Yalan Söylese

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Şöyle gerekdür ki (4) ādemī ki düş göre düşi ḫāṭırına ala hemān ne resme kim (5) gördi, o resme saḳlaya. Artuḳ eksük dimeye muʿabbirler ḳatında. (6) Kendünüñ fāyidesinden ötürü veyā maẕarratınuñ defʿinden ötürü (7) veyāḫuẕ kendünüñ yüzi ṣuyı-çun iytmeye kim: Ben işbunuñ (8) gibi eyü düş gördüm. Zīrā düşüñ aṣlını eyitmesün-ki levḥ-i maḥfūẓdan-(9)-dur, Ḥaḳ Teʿālādandur. Pes eyle olacaḳ bu düşi gören kişi ṭarīḳ-i (10) vaḥyi yalan söylemiş olur. *Ve* bu emānetdür ḳul-ıla Ḥaḳ Teʿālā ḥażretine (11) çünki Ḥaḳ Teʿālānuñ vaḥyine ki Cebrā'il getürmişdür ʿaleyhi's-selām. *Her* (12) kim ziyāde *ve* noḳṣān ide anuñ ḥālı nice olur. *Ve* hemīn ḫaberde (13) gelmişdür

---

[H43a] 2 hisābınuñ ... Allāh] [A39a] A_1 ḥisābını Allāh yigrek | beş] A_2 biş || 3 silāḥlar] A_3 silaḥlar || 4 gök yüzin] A_4 gökler || 5 yüzin] (A nüshasında yok) || 6 üç bāḳī] A_6 bāḳī üç || 8 işbu] A_8 uşbu || 9 kimselerle] A_9 kimseler ki | diyānet] A_{10} dināyet || 10 ḳurtulmaḳ] A_{10} ve ḳurtulmaḳlıḳ || 11 ḳalursa] A_{11} ḳalsa | melek] A_{12} melik | görmişdür] A_{12} görmiş ola || 13 yāḫūḍ ... kimselerle] A_{13} veyāḫuẕ şol kimseler ki || [H43b] 1 dīn-ile] [A39b] A_1 dīnine ve || 3 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_4 Muṣannif-i kitāb uşbu | şöyle] A_4 uşbu resme || 6 ötürü] A_7 ötrü | ötürü] A_7 ötrü | 7 ṣuyı-çun] A_8 ṣuyı-y-ıçun | işbunuñ] A_8 uşbunuñ || 8 eyitmesün] A_9 eyitmesüz ||

[A40a] Peyġambar ʿaleyhi's-selām: Her kişi *ki* düşi yalan söylese **[H44a]** kendü cāhından ötürü ya anuñ-çun-ki, tā kim eydeler: Bu kişi (2) zāhid kişidür. Zīrā işbu resme eyü düşler görür. Peyġambar (3) eyitdi ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem ki: Ḳıyāmet güninde buyuralar *iki* (4) arpanuñ ortasında baġ baġla diyeler, yoḳsa ṭamuya gir diyeler. *Ve* (5) bunı itmek hīç kimsenüñ ḳuvveti yiter mi ki *iki* arpanuñ arasında (6) baġ ideler yaʿnī ikisin birbirine baġlaya. Pes eyle olsa (7) emr ola ki ol kişiyi ṭamuya ilteler. *Ve* daḫı bir ḫaberde gelmişdür *ki* (8) Peyġambar ḥażreti ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem işbu resme eyitdi-ki: (9) Begenilmişdür sizüñ üzerüñüze ki düşde size ögüt virürler *ve* (10) daḫı nesneler kim gösterürler size ki ögüt *ve* ʿibret olur, (11) hem fāyide ve hem ziyān olur. İşbu resme rivāyet iderler İbn-i (12) Seyrīnden raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi kim **[A40b]** aña ṣordılar *ve* eyitdiler: (13) Sen ḳanḳı düşi rūşen dutarsın, didiler. Eyitdi: Ol düş-ki **[H44b]** ḳul kendüyi yaradanı düşinde göre bī-çūn bī-çi-güne. Şöyle kim (2) ḫaberlerde gelmişdür ki ulu niʿmetdür bu düşi görmek ki dürüst (3) ola bize. *Ve* daḫı ḫaberlerde gelmişdür *mütevātir gelmişdür ki* bu düş levḥ-i maḥfūẓdandur *ve* Allāhu (4) Teʿālādandur. *Ve* eger bundan ġayrı ola-y-ıdı evliyānuñ göñli (5) götürüleydi *ve* çoḳ şekler vāḳiʿ ola-y-ıdı evliyā ile ṣuleḥā ortasında. *Ve* (6) daḫı İblīsüñ laʿnetu'l-lāhi anda *taḫlīṭi* ola-y-ıdı. Mekirler *ve* dürlü (7) dürlü aldamaḳlar olaydı. Şükür ol pādişāha-kim bu mü'min (8) ḳullar ki görürler, gösteren oldur ki *İblīse* anda yol yoḳdur *ve* mü'minlere (9) Ḥaḳ Teʿālādan beşāretlerdür *ve* ümīẕler. *Ve* daḫı ḫaberlerde gelmişdür ki (10) Peyġambardan ʿaleyhi's-selām *eyitdi*:

---

13 peyġambar] [A40a] A_1 peyġāmbardan | düşi] A_1 düş | [H44a] 1 kendü] A_2 kendünüñ | ötürü veya anuñ-çun ki] A_2 ötrü ya anuñ-ıçun ki | eydeler] A_2 eyideler || 2 işbu] A_3 uşbu || 2-3 peyġambar ... sellem ki] A_4 peyġāmbar ʿaleyhi's-selām eyitdi ki | *iki* A_5] (H nüshasında) ki || 4 baġla] A_5 baġlaya || 6 baġlaya] A_7 baġlayalar || 7 ilteler] A_8 iledeler || 8 peyġambar] A_9 peyġāmbar | işbu] A_{10} uşbu || 9 üzerüñüze] A_{10} üzerüñüzde | virürler] A_{11} virülür || 12 İbn-i Seyrīnden] A_{13} İbn-i Sīrīnden | eyitdiler] [A40b] A_1 eytdiler || [H44b] 1 yaradanı] A_2 yaradan | kim] A_3 ki || 2 ki] A_3 ve | düşi] A_4 düş || 5 götürüleydi] A_6 götrüle-y-idi | evliyā ile] A_7 evliyā-y-ilem || 7 olaydı] A_8 ola-y-ıdı | ol] A_9 ol ol || 8 oldur ki] A_{10} oldur ve || 10 peyġambar] A_{12} peyġāmbardan |

Her kişi kim gördügi düşi yañlış söylese (11) hergiz uçmaḳ **[A41a]** ḳoḳusın yiylemeye, uçmaġa girmeye. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(12) Yigirmi İkinci Bāb: Ḥaḳ Teʿālāyı Düşde Bī-çūn Bī-çi-güne (13) Görse Anı Bildürür

[H45a] Bizüm mecmūʿ-ı üstāẕlarumuzdan raḥimehumu'l-lāhu Ḥaḳ Teʿālā ḥażretin (2) düşde görmeklik taʿbīr kitābınuñ evvelindedür dimişler. *Ve* biz daḫı (3) anlaruñ miṣāli üzre gidelüm *ve* anlaruñ yolı üzre iḳtidā idelüm (4) ve hem bu ḳıyās üzre āġāz idelüm inşāʾa'l-lāhu teʿālā. Yā ilāhī ḫayırları *ve* (5) daḫı ṣavābları bizüm dilümüz üzre sen ṣaḳla *ve* ḫaṭāları *ve* yaramaz nesneleri (6) bizüm dilümüzden sen ırağ it. Senden yardım isterem mecmūʿ-ı ḫayırlar *ve* (7) ṭāʿatlar üzerine. İnnehu'l-müsteʿānu. Her kişi Ḥaḳ *Tebāreke ve* Teʿālā ʿazze (8) ve celle düşinde *bī-çūni* bī-çi-güne görse şöyle kim ḫaberlerde gelmişdür, (9) saʿādet anuñ-ki ḳıyāmet güninde Ḥaḳ Teʿālā ʿazze ve celle dīẕārın (10) rūzī itdi-ki *eyitdük-idi* **[A41b]** bundan öñdünki İblīs laʿnetu'l-lāhi ʿaleyhi göstermez. *Bu* (11) birḳaç nesneleri ḳuvveti yitmez ki göstere, didük-idi. Eger (12) bir kişi Allāhı düşinde görse rūşanlıġ-ıla, heybet-ile *ve* celālet-ile şu resme (13) degül ki kimse ṣıfatını vaṣf ide bile. Tangrı ʿazze ve celle dünyādan **[H45b]** gitmesini şehādet-ile rūzī ḳıla *ve* kendü uçmaġın *aña rūzī ḳıla ve* ḳıyāmet (2) güninde ḥisābı āsān ide. Evvel ḫāldan ḫālı yigrek ola. (3) Eger ḳayġu-y-ısa şāẕ ola. *Eger* güç görmişse Ḥaḳ nuṣret (4) vire. Eger tenglikde ise işi yöriye. *Ve* eger ḫāceti (5) var-ısa Ḥaḳ Teʿālā ḫācetin revā

---

söylese] A_{13} söyleye] 11 hergiz] A_{13} hergez | yiylemeye ... girmeye] [A41a] A_1 yilemeye didi || Va'l-llāhu … bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 13 görse ... bildürür] A_2 görmek | Ṣāḥib-kitāb işbu] A_3 Muṣannif-i kitāb uşbu || [H45a] 1 üstāẕlarumuzdan] A_3 üstāẕlarmuzdan | Ḥaḳ ... ḫażretin] A_4 teʿālā ḫażretini || 2 görmeklik] A_4 görmekligi | evvelindedür dimişler] A_5 evāʿilinde düzmişlerdür || 3 üzre] A_6 üzere | üzre] A_6 üzere | iḳtidā idelüm] A_6 iḳtidāʾi idüm || 4 üzre] A_7 üzere | ḫayırları] A_7 ḫayrları || 5 dilümüz üzre] A_8 dilimüz üzere | ṣaḳla] A_8 revān eyle || 6 dilümüzden] A_9 dilimüz | it] A_9 ḳılı vir | yardım isterem] $A_{9\text{-}10}$ yardum [10] isterüz || 8 *bī-çūnī* A_{11}] (H nüshasında) çūn u | kim] A_{12} ki | 10 itdi ki] A_{13} ḳıla | öñdüñki] [A41b] A_1 öñdinki || 11 ḳuvveti] A_2 ḳuvvet || [H45b] 1 ḥisābı] A_5 ḥisāb | ide] A_6 idivire || 3 şāẕ] A_6 şād | görmişse] A_7 görmiş-ise ||

ḳıla eylüg-ile. *Ve* eger (6) sulṭāndan ya düşmenlerden ya *avcılardan* ḳorḳsa Ḥaḳ Teʿālā emīn ḳıla cümle (7) belālardan ve uçmaġı rūzī ḳıla. *Ve* eger şöyle görse-kim aña (8) nesne virse bu cihānuñ nesnelerinden bī-çūn bī-çi-gūne (9) pādişāh kendü elile nesne virse ḫasta ola ol gören (10) kişi bu cihāndan ol ʿillet-ile *ve ol* ḫastalıġ-ıla īmān-ıla gide, Allāhu Teʿālā (11) ḫoş-nūdlıġıla ʿazze ve celle. Eger düşinde aña şöyle gösterseler ki (12) Tangrı-dur ʿazze ve celle şöyle kim taḫt üstinde yatur, ayaġın (13) dirşürmiş *ya* ʿayālile uyur yāḫuẕ kimse-y-ile kengel ider, ya bir **[H46a]** ṣūret gibi ya bir yirde naḳş olunmışdur *veyā bir oyuḳ gibi düzülmiş* şöyle kim anı göreler, aña (2) ṭamaʿ itmegil. Bu cümlesi yalandur *ve* bāṭıldur. *Ve* Ḥaḳ Teʿālā bu cümleden (3) bī-zārdur. Delīldür ki bu düşi gören bed-meẕheb ola (4) bī-dīn ola. *Ve* eger bu düşi gören kişi *ki* işbu ṣıfat ki (5) eylemişüz bed-meẕheb degülse pārisā Müslimān-ısa delīldür ki (6) bu kişinüñ durması *ve* oturması yavuz meẕheblü kişilerdür. *Ve* (7) eger durması, oturması bed-meẕhebler degülse oġlı ya ḳarındaşı (8) ya bunuñ aṣlı ya ol kişi ki anuñ adına ola ya *adında olanuñ* ehl-i beytinden (9) bed-meẕheb**[A42b]** ola. Veyāḫud anlaruñ durduġı *ve* oturduġı beẕbaḫtlar ile (10) ola. *Ve* tevbe istiġfār idüp Ḥaḳ Teʿālā celle celāluhu ḥażretine (11) dönmek gerek *ve* fikr itmek gerek tā ḥaḳīḳat maʿlūm ola (12) inşāʾaʾl-lah. *Ve* eger düşinde işbu resme göre kim Tangrı (13) Teʿālā celle celāluhu bī-çūn bī-çi-gūne bir köyde veyā bir maḥallede **[H46b]** veyā bir şehirde görse ya vilāyetlerden bir vilāyete inse ol (2) maḥalleye ya ol şehre ya ol

---

6 ya] A_9 veyā | emīn] A_{10} imīn || 7 uçmaġı] A_{10} uçmaġın | kim aña] A_{11} ki || 8 cihānuñ] A_{11} çihānuñ | bī-çūn] A_{11} bī-çūni || 10 īmān-ıla gide] **[A42a]** A_1 gide īmān-ıla | teʿālā] A_1 teʿālānuñ || 13 uyur] A_4 uyır || [H46a] 1 ya] A_5 veyā | olunmışdur] A_5 olunmış || 2 ṭamaʿ ... bāṭıldur] A_{5-6} ṭaʿām [6] yemeklik bevl itmeklik ve bu çümlesi yalandur ve bāṭıl || 3 bed-meẕheb ... ola] A_{7-8} bed-[8] meẕhebdür ve bī-dīndür || 4 işbu ṣıfat] A_{8-9} uşbu [9] ṣıfatı || 5 pārisā] A_9 pārsā || 6 kişilerdür] A_{11} kişilerledür || 7 bed-meẕhebler] A_{11} bed-meẕhebler-ile || 8 ya ol] A_{12} veya ol | ya] A_{13} veya | beytinden] A_{13} beytinde || 9 veyāḫud] [A42b] A_1 veyāḫuẕ | beẕbaḫtlar] A_1 bed-meẕhebler-ile || 12 işbu] A_4 uşbu | göre kim] A_5 görse || 13 teʿālā] (A nüshasında yok) | bī-çūn] A_4 bī-çūni || [H46b] 1 bir şehirde] A_5 şehrelerden bir şehre | ya] A_5 veyā || 2 ya] A_6 veyā | ya] A_6 veyā ||

vilāyete eylük irişe. Eger (3) ḳızlıḳ ise anlarda ucuzlıḳ ola. Eger ẓulm irişmiş olsa (4) Ḥaḳ Teʿālā nuṣret vire anlara. *Ve* eger ḳorḳu ise ḳorḳusından (5) emīn ola. Evvelki ḥālından ḥālı yigrek ola, ṭāʿatlar üzre (6) tevfīḳ bula *ve* mecmūʿ-ı işleri ḫayr-ıla şāẕ ola *ve* düşmen kār itmeye. (7) Eger şöyle görse-kim düşinde Ḥaḳ Teʿālā bī-çūn (8) bī-çugūne görse, eyitse: İy Çalabum, *beni* yarlıġa, dise *ve* ḥācetüm *benüm* (9) revā ḳıl, uçmaġı bańa kerāmet ḳıl diye *ve* āvāz işide kim: Senüñ ḥācetüñ (10) revā **[A43a]** ḳıldum, ol-kim dilersin, ümīẕ dutarsın maḳṣūduña (11) iresin. Velīkin ańa yaraḳlanmaḳ gerek kim bir belāya *ve* miḥnete (12) giriftār ola *ve* bu cihāndan çıḳmaḳlıḳ şehādet-ile ola. *Ve* Ḥaḳ (13) Teʿālā ańa uçmaġı kerāmet ide *ve* erzānī ḳılı vire. Vaʾl-lāhu aʿlem.

[H47a] Yigirmi üçünci bāb düşde ferişteler görse *anı beyān ider*

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Düşde her ki (3) firiştehleri görse *çün* Cebrāʾil *ve Mikāyil*, İsrāfil *ve* Ḥameletüʾl-ʿarş *ve* Kerrūbiler *ve* (4) raḥmet ferişteleri ki ańduḳ idi anlaruñ-ıla söz söylese (5) ya anlaruñ-ıla dursa otursa veyā *anlaruñ altında gelse* ya anlaruñ-ıla gülse söylese *veya* (6) andan yańa leṭāfet-ile āvāz işitseler, bu mecmūʿı delālet (7) ider anuñ īmānı dürüstligine. *Ve* ańa beşāret ola ańa *ki bu* (8) cihāndan tevfīḳ ṭāʿat-ıla gide daḫı *ve eger ḳayġulu olsa* ḳayġusı gide. *Ve* eger (9) ḳorḳusı var-ısa emīn ola. Eger ẓulm irişmiş ise (10) kendü düşmen üzerine nuṣret bula. Her ḳanda olacaḳ olursa (11) ḫoşlıḳ bula. Eger ańa aḳ ṭon virseler ya yaşıl *ṭon* (12) bu bellü **[A43b]** ferişteler ki ańduḳ, ol kişi vaṣiyyet itmek gerek ki (13) vefāt ider. Ol ṭon kefendür. Bu cihāndan īmān-ıla gide.

---

3 ucuzlıḳ] A_{7} uçuzluḳ | ẓulm] A_{7} ẓulum || 4 ḳorḳu ise] A_{8} ḳorḳulu-y-ısa || 5 evvelki] A_{9} evveliki | üzre] A_{10} üzere || 6 şāẕ] A_{10} şād || 7 kim] A_{11} ki | bī-çūn] A_{11} bī-çūni || 8 bī-çugūne] A_{11} bi-çigūne || 9 diye] (A nüshasında yok) | kim] A_{13} ki || 13 ḳılı vire ... aʿlem][A43a] A_{4} ḳıla. İnşāʾaʾl-lāhu teʿālā || [H47a] 1 yigirmi üçünci] A_{4} yigermi üçinci | ferişteler] A_{5} ferişteh || 2 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{5} Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 2-3 düşde ... firiştehleri] A_{6} her ki düşünde bellü ferişteler || 5 ya] A_{8} veyā | ya] A_{8} veyā | gülse söylese] A_{9} eyü söz söyleşseler || 6 işitseler] A_{9} isteseler | mecmuʿı ... ider] $A_{9\text{-}10}$ mecmūʿ-ı delālet [10] eyüdür || 7 *ki bu* A_{10}] (H nüshasında) iki || 8 daḫı] (A nüshasında yok) || 9 irişmiş ise] A_{12} irişmese | düşmen üzerine] A_{12} düşmān üzere || 11 ḫoşlıḳ] A_{13} ḫoşluḳ | ya] A_{13} veyā || 13 ider] [A43b] A_{1} delālet ider ||

Ve **[H47b]** bu ferişteler ki gördi, arḳasın bu kişiye dönseler (2) ol kişi tevbe ḳılmaḳ gerek, yavuz *işlerden* ırağ olmaḳ gerek. *Ve* (3) ol kişi Ḥaḳ Teʿālā ḥażretine dönmek gerek. *Ve* eger (4) ol kişiye yaşıl ʿalem virseler ya aḳ, ol kişiye dīn (5) ʿizzet ola *ve* ber-ḫūrdar ola. *Ve* eger ol kişiyi dutsalar *ve* göge (6) iltseler *ve* girü indürseler bu kişi ḥasta ola, ölüm *ḥālına* (7) vara *ve* gine ḫoş ola, sebeb ola günāhınuñ *kefāretine. Ve* eger (8) gökden girü *inse* elinde ḳılıç ya ılduz ya çırağ dutsa (9) ya gevher, her üçi daḫı rūşen *ve* ıldurayıcı olsa bu kişi selāmet (10) dura *ve* anuñ oġlı ola, mübārek, ʿilm ehli ola *ve* ehl-i ʿilmi sevicilerden (11) ola *ve* şerīʿatı seve, andan ḫayır ve iḥsān gele. Şöyle görse-kim (12) Cebrā'il ʿaleyhi's-selām aldı çıḳdı göge *ve* girü indi (13) ol kişi kendü-y-ile Allāh arasındaġı emāneti ödeye *ve daḫı ḫalḳ-ıla arasındaġı emāneti ödeye,* ṭāʿatlar **[H48a]** üzre tevfīḳ bula, ḫalāyıḳ gönlinde sevgülü ola *ve* kendüyi (2) görmek ʿazīz ola, her kişi kim anuñ faẓlında söyleye, **[A44a]** (3) bu cihāndan gitmesi īmān-ıla ola *ve* murādı ḥāṣıl ola. *Ve* (4) her ḳanġı ferişte gerekse görse mecmūʿı delīldür *ḫayra ve* (5) tevfīḳ-ı ṭāʿat ola ki bu ferişteler hergiz Tangrıya ʿazze (6) ve celle ṭarfetü'l-ʿayn içinde ʿāṣī olmadılar. *Ve* eger Melekü'l-mevti (7) görse ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi aña baḳsa ve gülse şehādete (8) delīldür ki bu cihāndan īmān-ıla gide. *Ve* eger turşī (9) yüz-ile *baḳsa ve* yüzin dönderse gitse duʿā vü zārī *ve* taẓarruʿ ḳılmaḳ gerek (10) ki bu düş muḫāṭaradur. *Ve* eger Melekü'l-mevt aña (11) nesne virse bu cihānuñ yimişlerinden eger ḫurmā (12) eger şekker eger aḳ bal, bu kişi īmān-ıla gide (13) bu cihāndan.

[H47b] 2 *işlerden* A_3] (H nüshasında) işler || 3 ol] (H nüshasında) eger ol || 4 ʿalem] A_4 ʿilm || 5 ʿizzet] A_5 ʿizzeti | göge iltseler] A_5 göge || 6 *ḥālına*] (H nüshasında) ḥālında || 8 *inse* A_7] (H nüshasında) nesne | ḳılıç] A_7 ḳalıç | ya] A_7 veyā || 9 ya] A_8 veyā | ıldurayıcı] A_8 ıldırıcı || 10 ehli ola] A_9 ehli | ʿilmi] A_9 ʿilm || 11 şerīʿatı] A_9 şerīʿat | ḫayır] A_{10} ḫayr | kim] A_{10} ki || 12 ʿaleyhi's-selām ... göge] A_{10-11} oldı ve göge [11] çıḳdı || 13 arasındaġı] A_{11} arasındaki | [H48a] 1 üzre] A_{12} üzere || 2 görmek] A_{13} görmeklik | faẓlında] A_{13} faẓlın || 3 murādı ... ola] [A44a] A_1 murādları tīz ḥāṣıl || 4 gerekse] (A nüshasında yok) || 5 tevfīḳ-ı] A_2 tevfīḳ || 6 Melekü'l-mevti] A_3 Melekü'l-mevt || 8 turşī] A_5 turşu || 9 dönderse] A_5 döndürse || 11 cihānuñ yimiş-lerinden] A_{6-7} cihāndan [7] yemişlerinden || 12 eger … eger] A_7 olsun ya şekker olsun ya ||

Ve eger ṣaru yimiş olsa amrud ya turunç **[H48b]** ya bir nesne ki anuñ rengi ṣaru ola bu kişi ḫasta ola. *Ve* (2) eger acı nesne virse aña *ve aña* turşī yüz-ile baḳsa ya gülse (3) ya ol acı nesneyi yise cān virmeklik bu kişiye düşvār *ola* (4) velīkin imān-ıla gide. *Ve* eger aña selām itse cān (5) virmeklik aña geñez ola. *Ve* eger aña öyle dise kim (6) ḳayġu yime hemīndür. *Ve* eger bir pāresin virse aña anuñ (7) ehl-i beytine çıḳa bu gördügi düş. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[A44b] (8) Yigirmi Dördünci Bāb: Düşde Peyġambarları Görse (9) ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn

Ṣāḥib-kitāb işbu resme (10) beyān ider ki: Eger kimse bizüm peyġambarumuz (11) Muḥammedi'l-Muṣṭafā ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem düşde görse (12) anuñ güni, ay u yılı mübārek ola. Eger rūzı ṭar (13) olsa giñ ola. Her ḳanḳı ḥāl olursa anuñ ḥālı yigrek **[H49a]** ola. *Ve* eger ẓulm irişmişse nuṣret bula *ve* eger düşmenden (2) ḳorḳusı olsa emīn ola *ve* cümle işleri eyü ola *ve* mecmūʿı (3) bu cihānuñ *ve* ol cihānuñ ḥācetleri revā ola. *Ve* eger (4) Resūl ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem ya maḥallede görse ya şehirde ya köyde (5) eger ol kişiler ḳızlıḳda ise ucuzlıġa irişe. (6) Eger cevürde ẓulumda ḳalmış olsalar Tangrı Teʿālā ʿazze (7) ve celle bunlara raḥmet ide *ve* ucuzlıḳ erzānī ḳıla. *Ve* eger ḳorḳuda *ve ḳayġuda ve* (8) ġuṣṣada *ve* her ḥāl ki ola, anuñ ḥālı eyü ola. *Ve* eger Peyġambar (9) ʿaleyhi's-selām şu resme görse kim bir maḥallede ya bir köyde (10) *endāmlarından bir endāmı* eksük *ya iki endāmı eksük ya üç (A13) endāmı eksük* olsa ol erenler dīn işin (11) ḫorlamış ola, şerīʿat ḥükminden

---

13 yimiş] A_8 yemiş | ya] A_8 veyā || [H48b] 1 ya] A_8 veyā || 2 nesne] A_9 nesne ki anuñ | turşī] A_{10} turşu | ya] A_{10} veyā || 5 öyle] A_{12} eyle | kim] A_{12} ki || 8 yigirmi dördünci] [A44b] A_1 yigermi dördinci | peyġambarları ... ecmaʿīn] A_1 peyġāmbarlar görse ṣalavātu ʿaleyhim | Ṣāḥib-kitāb işbu] A_2 Ḫuẓāvend-i kitāb uşbu || 11 peyġambarumuz Muḥammedi'l-Muṣṭafā] A_2 peyġāmbarumuz Muḥammedü'l-Muṣṭafā || 12 ay u] A_3 ay ve || 13 olsa] A_4 ise || [H49a] 4 ya ... şehirde] A_6 bir şehrede görse veyā bir maḥallede || 5 ucuzlıġa] A_8 ucuzluġa || 6 cevürde] A_9 çevirde ve || 7 ḳorḳuda] A_{10} ḳorḳudur || 8 peyġambar] A_{11} peyġāmbar || 9 kim ... ya] A_{11-12} ki maḥallede [12] veyā || 10 *endamlarından bir endāmı* A_{12}] (H nüshasında) ādemlerinden bir ādem | olsa] (A nüshasında yok) || 11 ola] A_{13} olalar |

geçmiş ola-**[A45a]**-lar. Zīrā ki (12) Resūl ʿaleyhi's-selām eksügin görmek şerīʿat yolında (13) bunlaruñ eksügi ola *ve* ol endāmı ḳadar ki ola. Eger **[H49b]** şöyle ki bir gözlü görse dīni ḫor duta. Anlaruñ (2) dīnlerinüñ yarısı gide āgāh olmayalar *ve* ḥaḳḳı ḫor dutalar. Zīrā (3) göz ḥaḳdur *ve* görmek ḥaḳdur. Eger burnın *eksük* görse ḫayrı (4) anlardan eksük ola. *Ve* eger elinde beş barmaḳ eksük (5) görse namāza ḫor ola *ve* namāzuñ farīżasın ödemeye. *Ve* (6) eger saḳalın eksük görse anlaruñ ketḫüẕālığı eksük (7) ola fesatlar üzerine, sünnet yolı üzre degül. Şöyle kim anlaruñ (8) dīnine ziyān ola. *Ve* eger *iki* ḳulaġın eksük görse anlaruñ (9) ʿavratları fesād ve yaramaz işlere meşġūl ola. *Ve* eger (10) dilin eksük görse ḥaḳḳu'l-lāh söz söylemeyeler *ḥaḳ söz söylemekden girü duralar. Ve* her noḳṣān ki (11) Resūlüñ endāmında göreler ol görüciye gine dutar. Hemān (12) şol noḳṣān gördügi ḳadar ki görmişdür, te'vīl budur. *Ve* (13) eger anı ey ṣūretde görse andan müşk ḳoḳusı *ve* **[H50a]** ḫoş ḳoḳu andan gelse şerīʿat işinde *ve dīni* **[A45b]** *işinde* cüst ola *ve* erenlerden (2) tevfīḳ bulalar. *Ve* şerīʿat işinde *ve* Ṭangrı ḥükminde ʿazze ve celle (3) anlaruñ ortasında āşikāre ve revān ola. Şöyle ki her bir yirde (4) ḥikāyet ider. *Ve* eger Resūl ʿaleyhi's-selām şöyle görse (5) ki ḫasta olmış uyur ya aruḳ olmış veyā ḳayġulu görse (6) ya ḥışımnāk olmış görse ya kirlü ṭonlar geymiş görse (7) bu mecmūʿı oldur ki bu kişiler dīni ḫor dutalar *ve* aḥkām u (8) şerīʿat *ve* sünnetleri yirinde ḳomayalar *ve* fesāda meşġūl olalar. (9) Tīzcek tevbe ḳılmaḳ gerek bu düşi gören ādemīler. *Ve* Allāha dönmek (10) gerek *ve*

ḥükminde] A_{13} ḥükminden || 12 Resūl] [A45a] A_1 Resūlüñ | eksügin] A_1 eksük || 13 eksügi] A_2 eksük | ḳadar] A_2 ḳadarı || [H49b] 2 yarısı] A_3 yarsı | 2 āgāh olmayalar] A_3 (A nüshasında tekrar edilmiş) | ḥaḳḳı] A_3 ḥaḳ || 3 görmek] A_4 görmaḳ | burnın] A_4 burın | ḫayrı] A_5 ḫayır || 4 beş] A_5 biş || 5 namāza ḫor] A_6 ḫor-namāz | namāzuñ] A_6 namāzınuñ || 7 fesātlar] A_7 fesādlar | üzre] A_7 üzere | 7-8 anlaruñ dīnine] A_8 anlaruñ ʿavratları fesāda dīnine || 9 fesād] A_9 fesāda || 10 dilin eksük] A_{10} dilsüz | ḥaḳḳu'l-lāh] A_{10} ḥak || 11 Resūlüñ] A_{11} Resūl | dutar] A_{11} döner || 12 noḳṣān ... ḳadar] A_{12} noḳṣānlar dek ḳadarı || 13 ey] A_{12} eyi | ṣūretde] A_{12} ṣūretinde || [H50a] 3 ki her bir] [A45b] A_2 her || 4 ider] A_3 ideler || 5 uyur] A_3 ayur | veyā ... ḥışımnāk olmış] (A nüshasında yok) || 7 kişiler dīni] A_5 kişilerden dīn || aḥkām u] A_5 aḥkām-ı || 8 yirinde ḳomayalar] A_6 yerinde ḳoyalar || 9 düşi] A_6 düşi işlemek ||

şerīʿat-ıla iş işlemek gerekdür. *Ve* eger kimse (11) Resūlüñ ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem elinde beş barmaġın eksük (12) görse bir te'vīl daḫı oldur ki ol kişiler *Resūl* yāranların düşmen (13) dutmış ola. Zīrā ki dört barmaḳ Resūlüñ dört yārıdur. **[H50b]** Delīldür ki ol kişi Rafāżīdür *ve* yāranlarınuñ düşmenidür. *Ve* (2) her ʿayıb ki Resūlüñ endāmında ẓāhir ola *ve* noḳṣān (3) göre ve görene *girü* döner. Anuñ şerīʿatında noḳṣān ola. *Ve* (4) eger bu düşi gören nīk-baḫt ise tīz döne *ve* tevbe ḳıla. **[A46a]** *Ve* (5) eger beẕbaḫt ise ḫor duta bundan öñdin eydüp (6) dururuz kim hergiz İblīs kendüyi Resūl ʿaleyhi's-selām (7) ṣūretinde gösterimez. *Ve* ol kişi ki Resūl ʿaleyhi's-selām (8) göre endāzesine *ve* iʿtiḳādına *ve* dīn ü diyānetine göre düş (9) görür hemān. *Ve* yigregirek düş ṣavābıraḳ düş oldur ki (10) Resūl ʿaleyhi's-selām hem ol ṣūretde göre. Zīrā Resūl (11) ʿaleyhi's-selām eyü ādemī *daḫı ve* yatlu ādemī daḫı görür. Çünki yavuz (12) kişi görür, ol kişiye buyuralar ki günāhlardan (13] ḥaẕer it. *Ve* çünkim eyü kişi göre aña ḫayır işler-çün *ve* **[H51a]** tevfīḳ ṭāʿat-ıçun müjdügānī iderler. Çün Resūl (2) ḥażreti ʿaleyhi's-selām kāfir görmez ve mü'min görür. Zīrā ki (3) ol resūldür. Eyü görür *ve* yavuz görür, beşīrdür neẕīrdür. *Ve* eger (4) kimse Resūl ʿaleyhi's-selām ten-dürüst görse ḫoş (5) ḳoḳulu *ve* ḫoş yüzlü *ve* şāẕıkām delīl oldur ki bu kişiler dīn (6) yolında *ve* şerīʿat *ve* sünnetlerinde meşġūldur. Ṣalavāt virseler (7) Resūl *ʿaleyhi's-selam* ḫoşnūẕdur. Her kim Peyġambarı düşinde görse (8) elbetde ol kişi

---

10 gerekdür] A_7 gerek || 11 beş] A_8 biş || 12 düşmen] A_9 düşmān || 13 ki ... yārıdur] A_{10} barmaḳ Resūlüñ yārıdur || [H50b] 1 delīldür ki] A_{10} delīldür oldur ki | Rafāżīdür] A_{11} Rāfeżīdür || 3 görene] A_{12} görine ve | *girü* A_{12}] (H nüshasında) كبر | şerīʿatında] A_{12} şerīʿatına || 5 beẕ-baḫt] [A46a] A_1 bed-baḫt | eydüp] A_1 eyidüp || 7 gösterimez] A_2 göstermez || 8 ü diyānetine] A_3 diyānetine ve iʿtiḳadına | düş] A_4 ve düş || 9 ṣavābıraḳ] A_4 ṣevābın || 10 Resūl ... Zīrā] (A nüshasında yok) || 11 ādemī] A_5 ādem | ādemī] A_5 ādem | çünki] A_5 çün || 12 buyuralar] A_6 buyıralar || 13 ḥaẕer it] A_6 ḥaẕer ide | ḫayır] A_7 ḫayr || [H51a] 1 müjdügānī iderler] A_7 müjdegānī ideler || 2 ḥażreti] (A nüshasında yok) | ve] (A nüshasında yok) || 5 şāẕıkām] A_{11} şāẕ-kām || 6 sünnetlerinde meşġūldur] $A_{11\text{-}12}$ sünnetler [12] yolında meşġūllardan و الشتر | virseler] A_{12} vireler || 7 *ʿaleyhi's-selām*] (H nüshasında) ʿaleyhi | her kim peyġambarı] A_{13} her ki peyġāmbar ||

[A46b] bu cihāndan mü'min gide. Zīrā ki (9) peyġambarları mü'min görür *ve* kāfir görmez, beşīrdür *ve* neẕīrdür. *Ve* (10) feriştehleri görmek peyġambarları görmiş gibidür. *Ve* eydüp-dururlar (11) ki: Ol kişinüñ āḫiri şehādet-ile ola ki bunlar (12) ṭarfetü'l-'ayn içinde hergiz 'āṣī olmamışdur. Ḥaḳ Te'ālā (13) 'azze ve celle ferişteler-ile peyġambarları görmekde birdür. Peyġambarlar söz **[H51b]** söylerler *ve* ferişteler söz söylemezler. *Ve* andan ṣoñra ṣāliḥleri *ve* (2) evliyāları *ve* zāhid kişileri *ve* pārsāları düşde görmegüñ (3) ḥükmi peyġambarları görmekden aşaġıraḳdur. Şöyle kim (4) añduḳ *hemīn* o ḳıyās üzre ḥükm ide hemīn tertīb üzre. (5) Şöyle kim eger 'ālimleri görecek olursa ya *ḥakīmleri* (6) ya dīn erenlerin hem ol ḳıyās üzredür ki añduḳ idi. (7) Eger kimse Resūlüñ ṣallā'l-lāhu 'aleyhi ve sellem endāmlarından (8) bir endāmın gördi *ve* ḳopardı *ve* kendüde 'azīz dutdı *ve* kimseye (9) virmedi görmege. *Ve* şöyle diye-kim bu maḫṣūṣ benümdür, (10) hemīn ben dutaram diye, ol kişi mübtedi'-**[A47a]**-dür *ve* bī-dīndür. Zīrā ki (11) sünnetlerde Rafāżī sünnetin dutmışdur ve ḳalan aḥkāmlardan (12) el dürmişdür *ve* ol bir yalan iş işler. Pes görmez misin ki (13) eger bir kimse düşinde şöyle göre kim İbrāhīm maḳāmın **[H52a]** ya Ḥacerü'l-esvedi ya rükni, Ka'be erkānlarından ḳoparsa (2) kendü evine iltse, aña eyüce ta'ẓīm itse, ayruḳ kişiye (3) virmese ol kişi bī-dīn ve mübtedi'dür. Şöyle kim eger (4) Ka'beyi ḳoparsa kendü evine iletse *ve* aña 'ibādet itmege (5) başlasa ve yüzin ḳıble-yi Ka'beye dönse *ve* kimseyi ḳomasa tā namāz (6) ḳılmaġa bu kişi yaluñuz kendüsi şerī'at düzmişdür *ve* mü'minler (7) cemā'atından yüz döndermişdür. *Ve* eger *kimse* Ka'be ṭamında (8) namāz ḳılsa bu kişiye

---

9 peyġambarları] [A46b] A_1 peyġāmbarları || 10 feriştehleri] A_2 feriştehler | peyġambarları görmiş] A_3 peyġāmbarları görmek | eydüp] A_3 eyidüp || 11 bunlar] (A nüshasında yok) || 12 olmamışdur] A_4 olmamışlardur || 13 peyġambarları] A_5 peyġāmbarları | peyġambarları] A_5 peyġambarlar || [H51b] 1 ferişteler] A_6 feriştehler || 2 evliyāları] A_6 evliyāyı || 3 peyġambarları] A_7 peyġāmbarları | aşaġıraḳdur] A_7 aşaġaraḳdur || 4 üzre ḥükm] A_8 üzere ḥüküm | üzre] A_9 üzere || 5 görecek] A_9 göricek || 5 ya] A_9 veyā | *ḥakīmleri* A_9] (H nüshasında) ḥükmi || 6 ḳıyās üzredür] A_{10} üzeredür || 9 kim bu] A_{13} ki ve || 11 Rafāżī] [A47a] A_1 Rāfeżī || 12 dürmişdür] A_2 dutmışdur | yalan iş] (A nüshasında yok) || 13 göre kim] $A_{2\text{-}3}$ görse [3] ki || [H52a] 2 iltse] A_4 iletse | eyüce] A_4 ayruca || 5 ḳıble-yi] A_6 ḳıbleye ve || 6 yaluñuz] A_6 yalañuz | mü'minler] A_7 eger mü'minler || 7 döndermişdür] A_7 döndürmişdür ||

eydeler tevbe ḳıl ki Kaʿbe (9) aṣıldur *ve* anuñ yüzi Kaʿbeden ayrudur *ve* anuñ namāzı revā (10) degüldür. Delīldür ki bu kişi yavuz *meẕheblülerdendür*, ṭoġru (11) yoldan bir yaña olmışdur. *Ve* eger şöyle görse ki (12) kendü peyġambar olmış *görse ve* ḫalāyıḳı Tangrıya daʿvet ider, (13) görürler ki bu kişi ḳanḳı peyġambardur. Ol olduġı peyġambarlıḳ **[H52b]** ḳadarı aña miḫnet *ve* belā irişe *ve* dervīşlikde *ve* ʿizzetde *ve* (2) ululıḳda ol peyġambar ḳadarı ola. Eger düşde **[A47b]** erenleri (3) tevḥīde oḳusa *ve* şerīʿat istiʿmāli-çün oḳusa *ve* ol daḫı (4) şol peyġambarlar gibi ḫayırlu işler işleye. Āḫir-kār (5) ġuṣṣalardan *ve* ḳayġulardan *ḳurtıla ve* ḳatılıḳlardan ḳurtıla. Ḥaḳ Teʿālā ʿazze (6) ve celle aña raḥmet ve kerāmet rūzī ḳıla. *Ve* eger şöyle (7) görse-kim ol kişi ʿālim olmış *ve* ḫalāyıḳı ḫayırlara *ve ṭāʿatlara* daʿvet (8) ider, peyġambarları görmek bu ḳıyās üzredür. Andan aşaġaraḳ kim (9) vardur anlaruñ ululıġı ḳadarıdur. Dervīşligi ḳadarı miḫnet (10) ve belā hem ol ḳadar kim *gördi* aña irişe. *Ve* eger *sulṭān* olmış görse (11) kendüyi düşinde şol bellü sulṭānlardan *ve hem ol görduġı sulṭān* ẓālim olsa (12) dünyā niʿmeti ol kişiye bol ola, anuñ çavı ḫalāyıḳ (13) arasında çavlana. Eger bellü sulṭān degülse **[H53a]** mechūl-ise līkin hemān ʿadl ide Müslimānlara ki ol (2) sulṭān iderdi. *Anuñ* ḫālı eyü ola ve hem adı ve niʿmeti bol ola. (3) *Ve* eger şöyle görse kim anuñ adın dönderdiler. Baḳalar (4) aña. Eger evvelde adı eyü ad-ısa ṣoñra yavuz ada dönderdiler *ve* (5) hem şöyle ola fālda. *Ve* eger şöyle görse **[A48a]** düşde ki (6) anı dutdılar, ḫāyaların kesdiler *ve* anı ḫādım eylediler. Bu kişi (7) ṭāʿat üzre ḳāyim ola *ve* tevfīḳ bula ve Tangrınuñ ḫalāyıḳlarıla (8) ʿazze ve celle müdārā ide, ḫalāyıḳ andan ḫoşnūd ola. Anuñ (9) mecmūʿ-ı sīreti eyü ola.

---

10 *meẕheblülerdendür* A_9] (H nüshasında) heybetlülerdendür || 12 peyġambar] A_{11} peyġāmbar || 13 peyġambardur … peyġambarlıḳ] A_{12} peyġāmbardur ol ḳadarlıḳ ḳadarı olduġı peyġāmbarlıḳ || [H52b] 1 aña] A_{12} ola aña || 2 peyġambar] A_{13} peyġāmbar || 4 peyġambarlar] [A47b] A_1 peyġāmbarlar | ḫayırlu] A_2 ḫayr || 6 raḥmet] A_3 rāḥat || daʿvet ider] A_4 rāġıb ide || 8 peyġambarları] A_4 peyġāmbarları | üzredür] A_5 üzeredür || 9 ḳadarıdur] A_6 ḳadarı vardur || 11 ẓālim] A_8 ẓalum || 12 niʿmeti] A_9 niʿmet | bol] A_9 bola bol || 13 degülse] A_{10} degül-ise || [H53a] 2 iderdi] A_{11} ideridi | ḫālı] A_{11} ḥal | niʿmeti] A_{11} niʿmet || 3 kim] A_{12} ki || 4 ad-ısa] A_{12} idise || 5 fālda] A_{13} ḫālda || 6 dutdılar] [A48a] A_1 dut[t]ılar || 7 ḫalāyıḳlarıla] A_2 ḫalāyıḳıla || 8 ide] $A_{2\text{-}3}$ ide anuñ ^{3} ve || 9 mecmūʿ-ı sīreti] A_3 mecmūʿı anuñ sırrını |

Anuñ dili üzre eyü sözden ġayrı (10) söz cārī olmaya. Bu cihāndan yüz döndere ve raġbeti (11) cihāna ide *ve* anuñ nesli münḳaṭıʿ ola *ve* artuḳ oġlı olmaya *ve* (12) eger oġlanları daḫı var-ısa mecmūʿı vefāt ide. (13) Zīrā ḫādım ṭabīʿatı ferişte ṭabīʿatıdur. *Ve* eger şöyle **[H53b]** görse-kim Resūl ʿaleyhi's-selām aña nesne baġışlasa (2) yimişlerden bu ya ġayrı yimişden *ve* yaş yimişden bu *nesneler* cümle peyġambaruñ *ʿaleyhimü's-selām* (3) ḥikmetidür *ve* şerīʿat ʿilmidür. *Ve* her yimiş-ki aña virdi *ve* ol (4) virdügi leẕẕetlü *ve* ṭatlu-y-ısa cümle ʿibādetdür ve ʿilm ü ḥikmet ola *ve* (5) īmān ḥalāveti ola. *Ve* her ne-ki ṭondan vermiş ola, cümle (6) Müslimānlarun giyecegi ola, ʿayāllerinün ḫayrı ola ve hem (7) ehl-i beytinüñ. *Ve* ṭonlaruñ yigregi yaşıl hem aḳ ola. Yimişlerüñ (8) eyüsi oldur ki Ḫaḳ Teʿālā ʿazze ve celle uçmaḳda añmışdur. (9) Ḫurmā gibi *ve* üzüm, nar gibi *ve* daḫı ne-kim buña beñzer var-ısa. *Ve* (10) bu anuñ ḫilāfıdur ki ādem düşinde görür bu yimişler ki (11) añduḳ vaḳtında görse mecmūʿı eyüdür. ʿİlm-i şerīʿatdur. *Ve* (12) tāze süt ve rūşen ṣu ve ne-kim buña beñzer var-ısa (13) cümlesin buña ḳıyās ideler. *Ve* eger Resūl **[H54a]** ʿaleyhi's-selām gözsüz görse *bu gören kişinüñ* dīni tebāh ola, yolsuz (2) ola. *Ve* eger şöyle görse-kim gine gözlü oldı, bu kişi (3) tevbe ide *gine* Müslimān ola. *Ve* kim eger bir gözlü görse hemīn (4) dīninüñ noḳṣānıdur. Her ʿayb ki gözde göre, dīn (5) üzeredür. *Va'l-lāhu aʿlem.*

Yigirmi Beşinci Bāb: Düşde Ādemīlerüñ Başdan Ayaġa Degin (6) Endāmların *Beyān İder*

Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān (7) ider ki:

üzre] A_4 üzere || 10 döndere] A_4 döndüre || 13 Zīrā ḫādım] A_6 Zirā ki Resūl ʿaleyhi's-selām aña ḫādım (Sehven bir sonraki cümlenin bir kısmı yazılmış) | ferişte] A_7 ferişteler || [H53b] 1 kim] A_7 ki || 2 bu ya] A_8 veya] | yimişden] A_8 ḳuru yemişden | yimişden] A_9 yemişden | peyġambaruñ] A_9 peyġāmbaruñ || 3 yimiş] A_{10} yemiş || 5 ki] A_{11} kim | vermiş] A_{12} virmiş || 6 giyecegi] A_{12} geyecegi || 7 yigregi] A_{13} yigrek | yimişlerüñ] A_{13} yemişlerüñ || 8 oldur] **[A48b]** A_1 ola oldur | uçmaḳda añmışdur] A_1 uçmaġda olmışdur || 9 nar] (A nüshasında yok) | buña] A_2 bunlara || 10 düşinde] A_2 düşde | yimişler] A_3yemişlerden || 11 görse] A_3 görilse | ʿilm-i] $A_{3\text{-}4}$ ʿilm [4] ve || [H54a] 3 kim] A_7 şöyle-kim | hemīn] A_7 hem || 4 ʿayb] A_8 ʿayıb || 5 yigirmi] A_9 yigermi | Düşde] (A nüshasında yok) | degin] A_9 daḳ || 6 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{10} Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu ||

Baş aṣlı mertebe bulmaḳdur. Bu ol bābdur ki (8) endāmlara ḥükm ider *ve* ayru ayru teʾvīldür. *Ve* eger (9) kimse kendü başın aḳ görse bu düşi gören ādem (10) yigit ise ʿizzete irişe. *Ve* eger *bunı gören* pīr ise līkin (11) başı ḳara olmış görse vaḳārı ḥürmeti ziyāde ola. *Ve* (12) eger başuñ saçın uzun görse ḳayġudur. *Ve* (13) eger ḳışa görse anuñ endāzesince ola. *Ve* **[H54b]** eger şöyle görse-kim saçınuñ bölüklerin (2) uzunuraḳ, çünkim aça-y-ıdı, endāmın duta-y-ıdı, bu eyüdür *ve* (3) örtdügi ḳadar ṣalāḥdur. *Ve* ṭon ḳuvvetdür. *Ve* başınuñ saçı (4) yolunmış görse ḳayġusuz ola, borcı ödenmiş ola. Eger (5) ṣaçınuñ baʿżısı yolunmış görse baʿżısı yolunmaduḳ görse (6) ḳayġusı ḳalmaya. Eger ṣaçınuñ ḳılların aḳ görse *ve* (7) yolunmış, ziyān irişe līkin daḫı bir yirden menfaʿat bula. *Ve* (8) eger kendü başın kel görse *şeblināk olmış* mālı ziyāde ola. *Ve* (9) eger başın daġlı görse ʿömri uzun ola. Eger (10) saçın iki bölük görse kızı ola. Eger ol, oġul (11) ḳız ehli degülse oġlanlarından oġlı ḳızı ola. *Ve* eger (12) kimse kendüyi ʿalevī görse iki bölük aṣılmış, bu kişi (13) ululıḳ bula *ve* adı ḫalāyıḳ ortasında eyü ola. *Ve* eger **[H55a]** başın böyük görse ḥürmeti ziyāde ola *ve* eger ol (2) anuñ ehli olmayacaḳ olursa ol ḫiẓmet itdügi kişinüñ (3) ḥürmeti ziyāde ola *ve ḥālı eyü ola. Ve eger bir kişi başın şişmiş görse* **[A49b]** *mālı ziyāde ola ve ḥālı eyü.Ve* eger başında taḳye ya üsküf *görse* (4) ya dülbend görse ʿizzeti ziyāde ola. *Ve* eger *başın* açuḳ görse (5) maʿzūl ola. Eger sulṭān olsun olmasun ḳayġu (6) irişe. *Ve* eger başında yaġlu destār görse işi kemter (7) ola. Her ḳanḳı işinde gerekse olsun ḳayġu irişe.

---

7 baş ... bulmaḳdur] (A nüshasında yok) | ol] A_{11} o || 8 ayru ... teʾvīldür] A_{11} ayru teʾvīl ider || 9 başın] A_{11} başını | düşi] A_{12} düş || 10 yigit ise] A_{12} yigit olsa | līkin] A_{13} velīkin || 12 başuñ saçın] $A_{13\text{-}1}$ başınuñ **[A49a]** ¹ saçını || [H54b] 1 kim] A_2 ki | bölüklerin] A_2 bölükleri || 2 bu] (A nüshasında yok) || 3 ḳadar] A_3 ḳadarı | saçı] A_4 saçını || 5 ṣaçınuñ … bażısı] A_5 saçınuñ baʿżısını yolunmış baʿżısını || 6 ṣaçınuñ] A_5 saçınuñ || 7 līkin] A_6 velīkin || 8 başın] A_7 başını || 10 oġul ḳız] A_9 oġlan || 11 degülse] A_9 degül-ise | oġlı ḳızı] A_9 oġlan || 12 bu] A_{10} bir || 13 ululıḳ] A_{10} ululuḳ | ortasında] A_{11} ola arasında || [H55a] 1 ol anuñ] (A nüshasında yok) || 3 ḥürmeti] A_{12} ḥürmet ululuġı || 4 ya dülbend] [A49b] A_1 veyā ṭulbend || 5 sulṭān ... olmasun] A_3 olmasun eger olsun || 6 işi] (A nüshasında yok) || 7 ḳanḳı ... gerekse] A_4 ḳanġı işde görse ||

(8) Eger başında iki baş görse işi ḳavī ola *ve* ʿömri (9) uzun ola *ve* murādları ḥāṣıl ola. Eger başında (10) çirāḥat olsa-ki ḳan aḳar, bir iş üzerine ḥükm ide. *Ve* (11) eger *görse ki,* başınuñ beynisini çıḳmış görse mālı (12) elinden gidüp müflis ola. *Ve* eger hemīn beynisini (13) gine ḳosa *mālı ziyāde ola gine* yirine gele. *Ve* eger başın *yaġlanmış* görse **[H55b]** anuñ işi ḫayr ola *ve* oña *ziyāde* ola. *Ve* eger şöyle (2) görse-kim başından *ol* yaġ dökilse gitse andan ṣoñra (3) ḳayġu irişe. *Ve* eger birez başın yaġlu görse kimse (4) anuñ-ıla müdārā ḳıla bir iş cihetinden ötürü ki başında (5) yaġ anuñ dīnidür. *Ve* eger hemīn yaġ ḫoş ḳoḳulu olursa (6) aña eyü ṣenā iderler *ve* eger *yir* olursa murdār ṣenā iderler. (7) Eger kimse başı beynisin yise *ve* ġayrı kişilere daḫı **[A50a]** (8) virse kendü sermāyesin ʿayāline ḫarc ide. Eger başınuñ (9) beynisin yir görse, mālınuñ zekātın virmeye. *Ve* eger ḫoş (10) ḳoḳulu görse zekātın ödeye. Eger beynisin gök (11) görse ya ḳara, ḳayġu ve hem ziyān irişe. *Ve* eger ḳanı (12) ṣaçılmış görse kendü mālına ḥarām ḳarışdura. *Ve* eger (13) ṣaru olmış görse kendü mālınuñ menfaʿatını ḫalḳdan **[H56a]** yıġa. *Ve* eger beynisini görse kim ḳurtlar yir anuñ (2) mālını oġlı ḳızı *ve* ehl-i beyti yiyeler. *Ve* başınuñ süñügini (3) ṣınmış görse anuñ işine ḫalel irişe. Eger (4) kimse başını kesük görse atasından *ve* anasından ayru (5) düşe. Eger atası anası yoġ-ısa ulusından ayrıla. (6) Eger kimse kendü elinde başını kesük görse (7) on biñ aḳça bula. Eger ol kişi bunuñ ehli degülse (8) melāmet irişe *ve yalan* töhmete uġraya. Eger şöyle (9) görse-kim bu baş kim kesük gördi ġayrı kişinüñ (10) imiş, ol baş issinden menfaʿat bula. Eger olmayacaḳ (11) olursa ġayrı yirden fāyide göre.

---

10 çirāḥat olsa] A_6 cerāḥāt görse || 11 beynisini] A_7 beynisin || 12 beynisini] A_8 beynisin || 13 yirine gele] A_8 yerine ola gele | *yaġlanmış* A_9] (H nüshasında) baġlamış || [H55b]1 oña] A_9 aña | *ziyāde* A_9] (H nüshasında) ziyān || 2 kim] A_{10} ki || 6 *yir*] (H nüshasında) pīr | iderler] A_{12} ideler | murdār] A_{13} yavuz | iderler] A_{13} ideler || 7 başı] A_{13} baş || 8 kendü ... başınuñ] (A nüshasında yok) || 11 ya] [A50a] A_2 veyā | ḳanı ṣaçılmış] A_3 ḳan saçılmış || 12 mālına] A_3 mālın || [H56a] 1 yıġa] A_4 بغا | kim] A_5 ki | yir] A_5 yirler || 2 mālını] A_5 mālın | oġlı ḳızı] A_5 oġlanları | beyti] A_5 beytleri || 4 başını] A_6 başın || 6 başını] A_8 başın || 8 başı] A_8 başın | *yalan* A_9] (H nüshasında) yalana || 10 issinden] A_{10} işinden ||

Eger elinde iki baş (12) görse eline biñ aḳça gire. *Ve* eger ol kişi anuñ ehli degülse, (13) olmayacaḳ olursa melāmet irişe yalan töhmet-ile ve daḫı **[H56b]** ḥāṣılsuz menfaʿat ola. *Ve* eger başın kesük görse ve yire (2) bıraḳsa **[A50b]** bu kişi māl bula, andan ziyāde ʿayāllerine *ve oġlanlarına* ḫarc ide. *Ve* (3) eger kesük başı yise eger sulṭān ise pādişāhlıḳ (4) bula kendü endāzesince. *Ve* eger raʿiyyet ise māl bula. *Ve* (5) şöyle-kim ol kesük baş aña söylese sulṭānlıḳ bula. *Ve* eger (6) ol kişi anuñ ehlise. *Ve* eger ol baş aña eyü söz söylese (7) ʿadl u dād ide. *Ve* eger yaramaz söz söylese ẓulm ide. *Ve* eger (8) hemīn başı yoḳaru ḳaldursa sulṭānlıḳ bula *ve* şerīʿat ḥükmile (9) iş işleye. Eger māl bulursa ṣavāb işe süre. *Ve* eger (10) kesük başı şöyle görse ki yarısın ṣaġ elinde dutar (11) ve yarısın ṣol elinde dutar, atası anası vefāt ide. Eger (12) kendü başını kesük görse ṣoñra ḳayġu irişe. Bu kişi (13) māl bula bir ulu kişi cihetinden. *Ve* eger başını elinde **[H57a]** görse *ve* yüzi ḳara olmış, ḳızı doġa. *Ve* eger başın (2) iki pāre görse *ve* gine ol iki pāre dürüst olsa *ve* eyü (3) olsa şöyle-kim evvelki gibi atası anası ḫasta ola, gine (4) ḫoş ola. Eger şöyle görse-ki çoḳ başlar kesük ola (5) bir kimsenüñ evine getürseler ʿizzetlü kişiler ol kişiye muṭīʿ (6) münḳād olalar. Eger ol başlaruñ etinden bir pāre yise (7) çoḳ māl bula. *Ve* eger bu başları girü anuñ evinden daşra (8) iltseler çoḳ ʿazīz kişiler andan ıraḳ olalar. *Ve* eger başın (9) gök görse taʿziye irişe. Eger başın uvanmış görse (10) żaʿīf ola. *Ve eger* başını sırça görse ol kişi helāk ola.

---

11 elinde] A_{11} elinden || 12 degülse] (A nüshasında yok) || [H56b] 1 ola] (A nüshasında yok) || 2 andan ziyāde] [A50b] A_1 endāzile || 3 kesük ... ise] $A_{1\text{-}2}$ baş kesük görse ² baş yise ola olur sulṭān-ısa || 4 endāzesince] A_2 endāzisince | raʿiyyet ise] A_2 raʿiyyete || 6 ehlise] A_4 ehli ise | ol] A_4 yaramaz hem ol || 7 u dād] A_4 dāz | ẓulm] A_5 ẓulum || 9 eger māl] A_6 māl | ṣavāb işe] A_6 ṣevāb iş-ise || 10 başı ... ṣaġ] A_7 baş görse şöyle ki yarsı saġ | dutar] (A nüshasında yok) || 11 yarısın] A_7 yarsı || 12 başını] A_8 başın | 12-13 ṣoñra ... bula] A_8 ḳayġu irişe ve ṣoñra bu kişi bula || 13 başını] A_9 başın || [H57a] 1 ḳızı] $A_{9\text{-}10}$ ḳız (iki defa yazılmış) | başın] A_{10} başını || 2 ol iki pāre] A_{10} ol pāre hemān || 3 kim] A_{11} ki | ḫasta] A_{11} ḫasta || 4 ḫoş ola] A_{12} (iki defa yazılmış) | görse-ki] A_{12} görse ki | başlar] A_{12} başları kim || 5 getürseler] A_{13} götürseler || 6 münḳād olalar] **[A51a]** A_1 olalar münḳād || 7 bu] (A nüshasında yok) || 8 iltseler] A_2 iletseler || 10 başını sırça] A_4 başın sırça olmış ||

Ve (11) eger başın altun ya gümiş görse māl eline gire (12) ulu kişilerden. *Ve* eger başın baḳır ya pirinç olmış görse (13) yavuz ḥāl-ıla bu kişi helāk ola. *Ve* eger aġaçdan görse **[H57b]** ol kişinüñ ṣoḥbeti bir ulular-ıla ola ki ol nifāḳ ehli (2) ve hem yalancı ola vaʿdelerine. *Ve* eger başını ṭaşdan görse (3) bir ulu nā-kes kişinüñ ḫiẕmetin ide ki aña *ne* menfaʿat ola (4) ve ne mażarrat ola. *Ve* eger kiremitden başı olsa bir sulṭāna (5) ḫiẕmet ide ki lā-ferzen ola bī-fāyide. *Ve* eger bir kişinüñ (6) başında od ṣuʿlesin görse *ki rūşen* ya kendü başında görse (7) bu kişinüñ işi yücele veyāḫud ol kişinüñ ululıġı (8) ḥadden geçe *ve* anuñ şuġlı tamām ola. *Ve* eger kimse bir ḳul oġlanuñ (9) boynun ursa ol ḳul āzād ola. **[A51b]** *Ve* eger ol baş gine (10) yirinde bayaġılayın dursa şöyle kim var velīsi *ve* efendisi vefāt (11) ide. *Ve* baʿżı teʾvīllerde şöyledür kim: Çün kimsenüñ boynın (12) uralar, eger ol kişi ḥasta olsa ṣaġ ola *ve eger ḳul-ısa* āzādlu (13) ola. Eger borçlu ise borcından ḳurtıla. *Ve* eger **[H58a]** olsa ḥaccuñ farżın boynından sāḳıṭ ide yaʿnī ödeye. (2) Eger emānet olacaḳ olursa ṭanuḳlıḳ cihetinden ya ġayrı, (3) emāneti ödeye ya ḳayġudan ḳurtıla ya pādişāh ola. *Ve* eger boyun (4) vuran oġlan-ısa bāliġ olmaġa yaḳın ola, hemīn günlerde bāliġ (5) ola *ve anuñ* şuġlı tamām ola. *Ve* ḥaberde şöyle gelmişdür ki bir kişi (6) Peyġambar zamānında ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem başı kesük gözi (7) gördi kendü elinde, bir göz-ile baḳardı erenlere. Peyġambar ṣallā'l-lāhu (8) ʿaleyhi ve sellem ṣordı bu düşden. Cevāb virdi: Baş uludur, (9) ol benüm-çün. Ben ölem sen benden ṣoñra ḳalasın. Erenlerüñ muḫālifine (10) baḳasın. Eyle oldı. Çünki Resūl ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem taʿbīr

---

11 başın ... görse] A_3 gümiş görse veyā altun || 12 başın ... pirinç] A_6 veyā يقر ويا برج || [H57b] 1 ulular-ıla] A_7 uludan || 2 başını] A_8 baş || 4 ola] (A nüshasında yok)| kiremitden ... olsa] A_{9-10} kiremitden görse [10] pişmiş || 5 ḫiẕmet] A_{10} ḫiẕmetin | lā-ferzen ... bī-fāyide] A_{10} aña ne menfaʿat laf-zin ola fā'ide || 6 ṣuʿlesin] A_{11} ṣuʿāʿı || 9 boynun] A_{13} boynın | ḳul] (A nüshasında yok) || 10 yirinde] [A51b] A_1 yerinde | kim] (A nüshasında yok) || 11 kim] A_2 ki || 13 Eger ... ḳurtıla] A_{3-4} borçlu olsa borcı [4] ödene || [H58a] 1 farżın] A_4 farżı || 2 emānet] A_4 emāneti | ṭanuḳlıḳ] A_5 ṭanuḳluḳ | ya] A_5 veyā || 3 ya] A_5 veyā | ḳurtıla ... ola] A_{5-6} ḳurtılup [6] şāẕ ola || 4 vuran] A_6 uran || 5 ḥaberde] A_7 ḥaberlerde || 6 peyġambar] A_7 peyġāmbar || 7 göz-ile] A_8 göz | peyġambar] A_9 peyġāmbara || 10 ṣallā'l-lāhu ... sellem] A_{11} ʿaleyhi's-selām ||

(11) itdiydi anuñ vefātından ṣoñra münāfıḳlar baḳardı, artuḳ söz söylemezdi, (12) eydürdi: Ṣadaḳte yā Resūla'l-lah, didi.

Yigirmi Altıncı Bāb: (13) Düşde Alnın Görse Anuñ Te'vīlin Bildürür

[H58b] Ṣāḥib-kitāb işbu resme eydür ki: Alın aṣlı ululıḳdur, (2) devletdür, ʿizzetdür. Eger kimse alnın giñ görse ululıġı ziyāde (3) ola. *Ve* eger kimse alnında cirāḥat görse ululıġına noḳṣān (4) irişe. *Ve* eger ṣınuḳ ya kel görse ḳayġu irişe. *Ve eger* alnında renkler (5) görürse ziyān irişe. *Ve* eger alnınuñ etini ṣarḳuḳ görse (6) mālı *ve* ʿizzeti gide. *Ve* eger görse ki yılan ve çıyan alnında (7) soḳsa aña ulaşmış düşmenleri-ki aña düşmenlıḳ iderler żaʿīf (8) olalar. Eger alnında ḳıl bitse kendü ululuġı cihetinden borçlu (9) ola. *Ve* eger ḳılın yolunmış görse borcın ödeye. Eger (10) ḳılın aḳ ya ḳızıl görse ʿayāl cihetinden ḳayġu irişe, yine (11) giçe. *Ve* eger alnında şişmiş görse mālı ziyāde ola. (12) Eger alnında aḳça ḳadar aḳ görse bir yirden māl eline (13) gire *ve* yeñi ṭon geye. *Ve* eger alnında bir rūşen göz görse **[H59a]** kendü işinden bī-ẕār ola, velīkin erenler aña ʿayb ider (2) anuñ ululıġına. *Ve* eger alnında ḫaṭ görse yazılmış aḳ-ıla, (3) oġlı ola *ki* andan şāẕukām ola dīninde ve hem dünyāsında. *Ve* (4) eger **[A52b]** ḫaṭ görse Ḥaḳ Teʿālā *kelāmından* alnında yazılmış (5) raḥmet āyātın, *ölümi (A2) şehādet-ile ola. Ve eger ʿaẕāb āyetin* görse bunuñ ḫilāfınca ola neʿūẕübi'l-lah. *Ve* (6) eger āyet-i mevāʿıẓ görse ol kişi tevbe ide *ve Allāha* döne. *Ve billāhi't-tevfīḳ*.

---

11 itdiydi] A_{11} itdi ||12 eydürdi] A_{12} eydür idi | ya Resūla'l-lāh] A_{12} Resūla'l-lāhi | didi] A_{13} der-idi || 13 bildürür] A_{13} beyān ider || [H58b] 1 Ṣāḥib-kitāb işbu] **[A52a]** A_1 Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | 1-2 eydür ... ʿizzetdür] A_1 beyān ider ki || 2 giñ] A_1 gök | ululıġı] A_2 ululuġı || 3 ululığına] A_2 ululuġına || 4 ya kel] A_3 veyā gök || 5 görürse] A_4 görse | etini] A_4 etin || 6 ki yılan ve] A_5 ılan veyā || 9 ḳılın] (A nüshasında yok) || 10 ya] A_8 veyā | ʿayāl] A_8 ʿayāli || 10-11 yine [11] giçe] $A_{8\text{-}9}$ yin [9] geçe | ziyāde ola] A_9 eline gire ve yig || 12 yigirmi] A_{13} yigermi || 12 ḳadar] A_{10} ḳadarı || [H59a] 1 işinden] A_{11} işinde | ʿayb ider] A_{12} ʿayıb ideler || 2 ululıġına] A_{12} ululuġına || 3 şāẕukām] A_{13} şāẕıkām || [A52b] 4 *kelāmından* A_1] (H nüshasında) kelāmında || 5 āyātın] A_1 āyātından ||

(7) Yigirmi Yedinci Bāb: Düşde Ḳulaḳ Görmegi Bildürür

(8) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḳulaġuñ aṣlı (9) ḳızdur ya ʿayāldür. Eger kimse ḳulaġın kesük görse ḳızı ya ʿavratı (10) vefāt ide. Eger ḳulaġın birez kesük görse anlaruñ (11) arasında cenk ola. Eger iki ḳulaġın kesük görse ʿavratı (12) ḳızı daḫı ölümi ola. Eger ḳulaġında küpeler olsa ḳızların (13) ere vire. *Ve* eger bir kişi iki ḳulaġın ṣaru görse veyā gök **[H59b]** görse ʿavratı *ve* ḳızları ṣayru ola ya ḳayġu irişe. *Ve* eger (2) iki ḳulaġın aḳ *ve* rūşen olmış görse ʿayālinden *ve kendü* oġlanlarından (3) ṣāẕılıḳ **[A53a]** göre. *Ve* eger ḳulaġın küççük görse dīni ḥaḳīr ola. *Ve* (4) eger ḳulaḳların açuḳ görse işi açıla tevbe ide, ṣalāḥiyyete (5) gele, işitmesi ziyāde ola, ḫayr işlere rāġıb ola. *Ve* eger (6) ḫalāyıḳ ortasında şöyle kim olsa bu ṣaġırdan velīkin söz (7) işidür eger az ve eger çoḳ, bu kişinüñ bāṭını yigrek ola ẓāhirden. *Ve* (8) eger erenler ḳatında şöyledür ki işidür velī ḥaḳīḳat (9) ṣaġırdur, anuñ işi bāṭında ẓāhirüñ ḫilāfınca ola. *Ve* eger (10) yaḳında işitse ıraḳdan işitmese sünnetlerinde ḫalel düşe. *Ve* eger (11) ıraḳdan işitse yaḳından işitmese hem sünnetlerde *ve* hem farīżada (12) ḫaleli ola. *Ve* eger şöyle görse-ki her ne-kim dilerse işidür (13) velīkin fehm idemez, bu kişi *dīn* yolında muḫāṭara ola. **[H60a]** ﴿صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾[28] *el-āyet Ve eger* bir kişi işitse *ve* anuñ-ıla iş işlese īmānı (2) dürüstligine delālet ider. *Ve* eger kimse Ḳurʾān oḳısa ya ḥikmet, (3) ol iki ḳulaġın dutsa işitmeyeyin diyü *bu* delīldür ki anuñ (4) münāfıḳlıġına. Ḳavluhu ʿazze ve celle: **[A53b]** ﴿وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا﴾[29] *Ve* eger iki ḳulaġından ḳan *ve* iriñ (6) aḳsa

---

7 yigirmi] A_4 yigermi | görmegi bildürür] A_4 görmegüñ teʾvīlin beyān ider || 8 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_5 Muṣannif-kitāb uşbu || 9 ʿayāldür] A_6 ʿayāl || 10 ḳulaġın] A_7 kimse || 11 eger] A_8 eger ḳulaġında küpeler olsa ḳızların ere vire ve eger ola || 12 ḳızı daḫı] A_9 ve daḫı ḳızı | olsa] A_{10} görse olsa || [H59b] 1 ya] A_{12} veyā || 3 dīni ḥaḳīr] [A53a] A_1 ḥaḳīr-dīn || 5 gele] A_2 gele ve eger || 6 kim ... ṣaġırdan] A_4 olsa ki bu ṣaġırdur || 7 ẓāhirden] A_5 ẓāhirinden || 8 eger erenler] A_5 ve eger çok bu kişinüñ erenler || 9 ṣaġırdur] A_6 saġırdur || 11 farīżada] A_8 farīżalarda || 12 dilerse] A_9 dirlerse || [H60a] 2 oḳısa ya] A_{12} oḳusa veyā || 3 ḳulaġın] A_{13} ḳulaġını | diyü] A_{13} div || 5 iriñ] [A53b] A_2 rig ||

anuñ ʿavratına *veyā* ḳızlarına ziyān irişe. *Ve* eger iki [7] ḳulaġından incü çıḳsa ve yāḳūt veyāḫud añа beñzer nesne [8] var-ısa görse ya cānavar görse delīldür o kişinüñ [9] oġlı ola. *Ve* eger *ol* oġlan ehli degülse oġlanlarınuñ oġlı ola. [10] Eger ḳulaġından süd çıḳsa veyā rūşen ṣu anuñ ʿayāli *ve* [11] oġlanları dīn yolında renc çekeler. *Ve* eger iki ḳulaġın süst [12] görse biz gibi olmış, ḳuvveti belüre oġlanları *ve* ʿayāli üzre. *Ve* eger [13] kimse *kendü* ḳulaġın delük görse şöyle kim barmaḳ delügine sıġar, **[H60b]** kimse anuñ ehl-i beytine zinā ide. *Ve* eger ḳulaġın [2] kesse yise ʿavratınuñ milkin yiye *ve* añа ṭalāḳ vire. Eger [3] kimse ḳulaġın kesse cebinde penhān ḳılsa ʿavratınuñ ʿaybından [4] āgāh ola, gizleye ya ṭalāḳ vire. *Ve* eger iki ḳulaġın şişmiş [5] görse *ve* çıbanlar çıḳmış, anuñ mālı ve ehl-i beyti ziyāde ola. Eger [6] ḳulaġın **[A54a]** demürden ḫalḳa görse geçmiş kimse sulṭāndan anuñ [7] ehl-i beytine bi-vefālıḳ ide. *Ve* eger altun ḫalḳa görse [8] ya gümiş, ḳızlarınuñ cihāzın düze ve hem ʿayāllerinüñ.

[9] Yigirmi Sekizinci Bāb: Düşde Göz, Ḳaş Görse

[10] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Gözüñ aṣlı dīndür [11] ve ḳaş aṣlı ʿizzet, devletdür. Eger düşinde kendü gözlerin [12] rūşanıraḳ görse anuñ dīni *ve* diyāneti ziyāde ola. *Ve* eger [13] kendünüñ mecmūʿ-ı teninde gözler olmış görse girü dönse **[H61a]** baḳsa anuñ dīninüñ işleri ṣalāḥa gele. *Ve eger* kimseyi gözsüz [2] görse neʿūẕübi'l-lāh anuñ dili üzre küfür *yöriye ve* dīn tebāh [3] ola. *Ve* eger bir gözin kör görse hem bu resme ḳıyās ide. [4] Līkin andan yeynirek. *Ve* eger iki gözin *şebkūr görse*, dīn [5] işinde noḳṣān ola. *Ve* eger kimse gözi aġrımış görse *ve* gözi [6] ḳızıl olmış, līkin görmese bidʿata meşġūl ola, dīn yolında *añа ḫalel ola. Ve eger*

---

7 ve] A_3 veyā || 8 var-ısa … ya] A_4 görse veyā | o] A_4 ol || 9 degülse oġlanlarınuñ] A_5 degül-ise seve anuñ ʿayāli ve oġlanlarıdın oġlanlarınuñ || 10 süd] A_6 süt || 12 üzre] A_8 üzere || 13 ḳulaġın] A_9 ḳulaġını | kim ... sıġar] A_9 ki parmaḳ delügine sıġsa | [H60b] 1 beytine] A_{10} beytile | ḳulaġın] A_{10} ḳulaġını || 2 milkin] A_{10} milkini || 4 ola ... ya] A_{12} ola ve eger gizleye veyā || 6 ḳulaġın] A_{13} ḳulaġında || 9 yigirmi] A_3 yigermi | görse] [A54a] $A_{3\text{-}4}$ görmegüñ te'vīlin [4] beyān ider || 10 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_4 Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 11 ve ḳaş ... devletdür] (A nüshasında yok) || [H61a] 2 *yöriye* A_8] (H nüshasında) yüzine || 4 līkin] A_9 velīkin | *şebkūr görse* A_{10}] (H nüshasında) şeb görse kör || 6 līkin] A_{11} velīkin ||

(A13) *gözinüñ rūşanlıġı ziyāde olsa düşinde dīn yolında* (7) rāġıb ola. **[A54b]** *Ve* eger iki gözin şişmiş görse *ve* açamasa (8) muḫālif dīnlü kişilerle ṣoḥbet ide. *Ve* eger kirpügin dökülmiş (9) görse ḫaleller düşe ańa dīn işinde *ve* şerī'at yolında. *Ve* (10) eger iki gözinüñ altını düşmiş görse şerī'at dīninüñ (11) yāranlarından ayru düşe. *Ve* eger bir gözi düşmiş biri durur (12) görse ḫayır işlerinüñ ba'żısında ḫalel ola. Eger (13) gözinüñ altını devrik görse dīn yāranları andan yüz döndere. *Ve* **[H61b]** eger kimse gözini ḳara görse ya gök görse bu kişinüñ (2) ḥālı yavuz ola. *Ve* eger iki gözüni aḳ görse ḳarası az olsa (3) bu kişi ḫasta ola her ḥālda. *Ve* eger iki gözüni ḳara görse (4) hīç aġı olmasa bu kişi dīn yolında yatlu ola. *Ve* eger iki (5) ḳaşını ḳara görse *ve* ortası açuḳ, anuñ işi açuḳ ola *ve* 'izzeti (6) ziyāde ola. *Ve* eger ḳaşların çatuḳ görse ḳara, işi orta ola. *Ve* (7) eger ḳaşların aḳ görse ḳayġu irişe *ve* tiz geçe geñezlig-ile. *Ve* (8) eger iki gözin sürmelenmiş görse murādı ḥāṣıl ola. *Ve* (9) eger göz ṣalāḥı-çun **[A55a]** ise dīn ḳaydın düzmiş ola. Eger (10) gözin çıḳmış görse şerī'atdan bī-naṣīb ola. *Ve* (11) eger *bir* gözin yüzinde görse bu kişi Ḥaḳḳa inanmaya. *Ve* eger aġlasa (12) gözinden yaş gelmese ṣāẕīlıḳ ola. *Ve* eger gözi yaş olsa (13) ḳayġulu ola. *Ve* eger ḳan aġlasa geçmiş işler-içün ḳayġu yiye *ve ḥasret*. **[H62a]** Līkin iki gözi rūşendür *ve* ḫalāyıḳ şöyle ṣanur ol *şeb-*(2)*-kūrdur*, anuñ sırrı āşikāresinden yigrek ola. *Ve* eger ḳaşın (3) dökülmiş görse ba'żı 'izzetine noḳṣān irişe. Ḳaşuñ *ve* (4) kirpügüñ *ikisinüñ* te'vīli birdür. Līkin ḥaḳīḳatda ḳaşuñ ḳavīraḳdur kirpükden.

(5) Yigirmi Ṭoḳuzıncı Bāb: Dil ve Duṭaḳ Görse

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Aġız ādemüñ (7) ḫazīnesidür *ve*

---

8 dinlü kişilerle] [A54b] A_1 dīnüñ kişilerile | ide] A_2 ola || 11 gözi] A_4 gözüni || 12 ḫayır] A_5 ḫayr || 13 altını devrik] $A_{5\text{-}6}$ altın 6 devrük | yüz döndere] A_6 yüzin döndüreler || [H61b] 1 gözini] A_6 gözüni | görse ya] A_7 veyā || 2 gözüni] A_7 gözini | olsa] (A nüshasında yok) || 3 ḫasta] A_8 ḫasta | iki] A_8 yatlu iki | gözüni] A_9 gözini || 12 gözi] [A55a] A_3 gözinde || 13 işler-içün] A_4 işler-çün || [H62a] 1 līkin] A_5 velīkin | *şebkūrdur*] (H nüshasında) şeb gözden | A_6 şeb gözdür || 4 līkin] A_8 velīkin | kirpükden] $A_{8\text{-}9}$ kirpükden 9 ḥaḳīḳatda || 5 yigirmi ṭoḳuzıncı] A_9 yigermi doḳuzıncı | dil ... görse] A_9 düşde ağız dil ve dudaḳ te'vīlin beyān ider || 6 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{10} Kitāb issi uşbu ||

dil anuñ tercümānıdur *ve* ḫazīnede her dürlü māl olur eyü (8) ve yavuz. Şöyle kim aġzından her dürlü söz *ki ola her ki aġızdan* çıḳa ol (9) sözüñ aṣlına baḳalar *ve* anuñ aṣlına göre taʿbīr ideler. *Ve* eger (10) aġzın kimse böyük görse anuñ rūzı giñ ola. *Ve* eger **[A55b]** (11) ṭar olsa anuñ ḳadarınca ola. Eger aġzına nesne ḳoymış (12) olsalar edüyye *gibi* ḫastalıġ-ıçun, yise dīni dünyāsı işi düzilmiş ola. *Ve* (13) eger ten-dürüstlıġ-ıçun yise dīn ve hem dünyā düzilmiş ola. **[H62b]** Eger ṭatlu ṭaʿām yise ṭāʿatı ziyāde ola ḫayır iş ile. (2) Eger aġzında anuñ bir nesne olsa ki aña mekrūh (3) gelse anuñ dirliginüñ ḳaydı düzilmiş ola. *Ve* her söz ki (4) aġzından çıḳa ol sözüñ aṣlına naẓar ideler. Eger (5) kendüde ḫoş āvāz görse işi eyü ola *ve* eger (6) zişt āvāz-ısa zişt ola. *Ve* iki ṭuṭaġı ögretilmiş (7) yārdur *eyü*. *Ve* eger iki ṭuṭaġında noḳṣān görse anlaruñ üzre-(8)-dür. *Ve* eger ziyāde görse hem anlardur. Eger aġzından (9) balġam gelse etegine alsa kendü mālın ʿayāllerine *ve* oġlanlarına (10) ḫarc ide *ve* kendü ketḫüẕālıġı üzre. *Ve* eger şalvarına (11) alsa ʿavratına ḫarc ide *ḥāṣṣa*. *Ve* eger aġzından bir pāre ḳan (12) gelse tenine bulaşsa bir ġalebe iş eline gire. *Ve* eger (13) aġzından redd itse ṭaʿām gelse nesne ki bir kişi baḫşiş **[H63a]** ḳılmış ola, girü döne. *Ve* eger rūşen ṣu çıḳsa veyā ġayrı (2) nesne *ki* bir işden tevbe ide *ve* Ḥaḳ Teʿālā ḫażretine döne. Ve bir dürlü **[A56a]** (3) teʾvīl daḫı bunı dimişler ki: Eger tāze süt gelse ṭāʿatlar ki (4) itmiş *ola*, bāṭıl ola bir sebeb-ile. *Ve* eger necis geldise her renc ki (5) ādemīlere gelmiş ola, bāṭıl ola. *Ve* eger aġzından ḫoş ḳoḳu (6) gelse eyü duʿā ideler *ādemiler* aña. *Ve* eger nā-ḫoş ḳoḳu gelse ādemīler (7) anuñ ardınca yaramaz söz söyleseler cemīʿsi bāṭıl ola. *Va'l-lāhu aʿlem*.

---

8 ve] (A nüshasında yok) | kim aġzından] A_{11} ki aġızdan || 10 aġzın kimse] A_{13} kimse aġzın | giñ] A_{13} كل || 11 olsa] [A55b] A_1 görse || 12 edüyye] A_1 edviye || 12 dīni ... düzilmiş] A_2 işi ve dünyāsı işi düzülmiş || 13 dünyā düzilmiş] A_3 dünyāsı düzülmiş || [H62b] 1 ḫayır iş ile] A_4 ḫayr iş ola || 3 düzilmiş] A_5 düzülmiş || 6 *ve* A_7] (H nüshasında) Eger | ṭuṭaġı ögretilmiş] A_7 ṭudaġı iki üyürtlenmiş || 7 ṭuṭaġında] A_7 ṭudaġında | üzredür] A_8 üzeredür || 8 anlardur eger] $A_{8\text{-}9}$ anlardadur eger [9] ziyāde görse || 10 üzre] A_{10} üzere || 12 tenine] A_{11} donına | eline gire] A_{11} gele || [H63a] 1 girü) (A nüshasında yok) || 3 dimişler] [A56a] A_1 dimişlerdür | ṭāʿatlar] A_1 ṭāʿatlardan || 4 bir] (A nüshasında yok) | geldise] A_2 gelse || 5 gelmiş] A_2 ḳılmış |

(8) Otuzuncı Bāb: Düşde Dişler Görmek Teʾvīlin Bildürür

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Dişüñ (10) aṣlı oldur ki cümlesi ehl-i beytine delālet ider. ʿAmucaya *ve* ʿamuca (11) oğlanlarına, ḫālaya *ve ḫāla* oğlanlarına *ve* oğullara *ve* ḳavm u ḳabāyıla. Cümlesini (12) añaruz inşāʾa'l-lāhu teʿālā ʿazze ve celle. Eger kimse düşinde (13) işbu resme görse-kim cümle dişlerin avcuna alsa bu kişi **[H63b]** ḳavm u ḳabāyılına ulaşa, cümle ḳabīlesin eyü duta. *Ve* eger (2) cümle dişlerin avcundan yire düşürse ve belürsüz olsa (3) ḳavm u ḳabāyılı vefāt ide. *Ve* eger cümle dişlerin kendü avcında (4) görse aḳ ve rūşen bu kişi mīrāṯ bula çoḳ kendü ehl-i (5) beytinden. Ve her diş-kim üstindür erenler ḥisābınadur ḥükmi. *Ve* (6) her *ki* aşaġadaġı dişler ʿavratlara delālet **[A56b]** ider. Öñ diş (7) ʿayāldür. *Ve* ol *dört* rubāʿī diş iki ṣaġında ve iki ṣolında. Herçi-ki (8) ṣaġındaġıdur, ḳarındaşı ḥisābıdur. *Ve* herçi ṣolındadur, ḳız ḳarındaşı *ve* (9) anlaruñ oğlanlarına delālet ider. Her ne-kim bunlarda ziyāde *ve* (10) noḳṣān ola, bu didügümüz dört dişlerde anlara delālet (11) ider. Her gāh ki bu dişleri ḳavī göreler ḳuvvet ʿamucaya ve ʿamuca (12) oğlanlarına gider ve deyzeye ve deyze oğlanlarınadur. Ne-ḳadar ki (13) bu dişleri deprenür göreler, maʿīşeti *yöninden* anlaruñ **[H64a]** renci *ve* ḫastalıġıdur. Her gāh ki bu dişlerden tā ḳoḳu (2) ḫoş gele-kim birbirine ʿayb ideler, yaramaz keleciler söyleyeler. *Ve* (3) ol diş-ki evvel çıḳar, oğullara ve ḳardaşlara ḥükm ider (4) ya oğul oğlanlarına ya ḳardaş oğlanlarına.

---

bāṭıl ola] A_2 bāṭıl || 7 söyleseler ... ola] A_3 söyleyeler || 8 bildürür] A_5 beyān ider || 9 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_6 muṣannif-kitāb uşbu || 11-12 cümlesini ... teʿālā] A_8 cümlesin añavuz inşāʾallāhu || 13 işbu] A_9 uşbu | görse-kim] A_9 görse ki | avcuna] A_9 avcına || [H63b] 2 avcundan] A_{10} avcından | belürsüz olsa] A_{10-11} belüsüz [11] olsalar || 3 ḳabāyılı ... ide] A_{11} ḳabāyılınuñ vefātı ola || 4 ve] (A nüshasında yok) || 5 diş-kim ... ḥükmi] A_{12-13} diş ki üstinde-[13]-dür anuñ ḥükmi erenler ḥisābınadur || 6 *ki* A_{13}] (H nüshasında) kişi | aşaġadaġı dişler] A_{13} aşaġaġı dişdür || 7 ṣaġında] [A56b] A_1 sağında || 8 ṣaġındaġıdur … ḥisābıdur] A_2 sağındaġıdur ḳarındaş ḥisābınadur | ḳarındaşı] A_2 ḳarındaş || 9 ne-kim] A_3 ne ki || 12 oğlanlarına ... deyze] A_5 oğlanlarınadur ve diyezeye ve diyeze || 13 *yöninden* A_6] (H nüshasında) boynından | [H64a] 1 tā] (A nüshasında yok) || 2 kim] (A nüshasında yok) || 3 ol diş-ki] A_{7-8} bu iki öñ [8] diş ki || 4 ya] A_8 veyā | ya ḳardaş] A_8 veyā ḳarındaş ||

Her noḳṣān ki olur (5) bunlara olur ki añduġ-ı[dı]. Ve bu iki böyügürek diş ehl-i beytine delālet (6) ider. Her dişüñ ḥükmi bellüdür. *Ve* ol dişler ki *ṭaʿām çeyner (A11) gülicek belürür, ḥālaya ve ḥāla oġlanlarına delālet ider. Ve ol dişler ki* ṭāʿam çeyner (7) ehl-i beytine taʿalluḳdur ırağıraḳ ḳavm u ḳabāyıla delālet ider. *Ve* ol dişler ki (8) ziyāde çıḳmış ola, dişler yanında bite, ʿammudur ya ʿammu oġlanlarıdur. (9) Eger *dişin* **[A57a]** kendü kenārında düşmiş görse oġlı ṭoġa. *Ve* eger (10) yire düşerse belürsüz olursa oġlı vefāt ide. Her dişüñ ḥükmi bu ḳıyās (11) üzredür ki añduḳ. Çün kenāra düşe, ziyāde ola. *Ve* çün (12) yire düşüp belürsüz olup, vefāt ide. *Ve* eger şöyle görse kim (13) dişi aġrımış *ve* ʿilāc eylemiş ki çıḳara bu kişi bir yirden māl ḥāṣıl **[H64b]** ide ḥīle ile. *Ve* eger ḳoparsa *ve* ḳan aḳsa *ve* ḳanı elile dutsa (2) māl bula. *Ve* eger *şöyle* görse-kim düşmiş *ve* bir beze bağlamış *ve* (3) bir yirde gizlemiş olsa bu kişinüñ ḳayġusı üzre mecmūʿ-ı ḳavm u (4) ḳabāyılı vefāt ide *ve* ol çoḳ yaşaya. *Ve* eger elin uzatsa (5) aġzından bir dişin ḳoparsa *ve ol* ḳopardıġı dişi aġrısa baḳalar *ki* ḳanḳı elile (6) çıḳardı. Eger ṣol elile çıḳarsa çoḳ māl bula. Ḥāṣıl (7) ola ol gören kişiye üç yüz dirhem on biñ dirheme degin. (8) Üç yüz dirhemden eksük olmaya. *Ve eger ṣaġ elile çıḳarsa otuz diremden (A12) yüz direme-degin menfaʿat bula. Otuz diremden eksük olmaya ve yüz (A13) diremden daḥı artuḳ olmaya. Ve* (9) eger iki elile çıḳarsa çoḳ māl **[A57b]** bula, azı dört yüz dirhem (10) ola *ve* çoġı on biñ dirhem ola. Zīrā her ādemüñ himmetine göre (11) olur. *Ve* şöyle kim didük *ve* eger saġ elile çıḳarsa otuz (12) dirhemden yüz dirheme-dek menfaʿat bula didük idi. Zīrā ki (13) saġ elüñ ʿaḳdi yüz dirhemdür. *Ve* çünki *dişi* iki barmaġıla *duta*

---

5 iki böyügürek] A_9 anuñ böyügirek || 7 ırağıraḳ ḳavm u] A_{12} ırağ ırağıraḳ hem || 8 ya] A_{13} veyā || 10 düşerse … olursa] [A57a] $A_{1\text{-}2}$ düşse [2] belüsüz olsa | vefāt ide] A_2 vefātıdur | dişüñ] (A nüshasında yok) || 11 üzredür] A_2 üzeredür || 12 belürsüz ... ide] A_3 belüsüz ola vefātıdur | kim] A_4 ki || [H64b] 1 ḥīle ile] A_5 ḥīle-y-ile | aḳsa] A_5 saçılsa || 2 kim] A_6 ki | beze bağlamış] A_6 يز بغشلمش || 3 gizlemiş olsa] A_6 gizlese | üzre] A_7 uzana ve || 6 bula] (A nüshasında yok) || 7 dirhem] A_{10} diremden | dirheme degin] A_{10} direme-degin || 8 dirhemden] A_{11} diremden || 9 dirhem] [A57b] A_1 direm || 12 dirhemden ... dek] A_3 diremden yüz direme-daḳ || 13 dirhemdür] A_4 diremdür | çünki] A_4 çün ||

baş **[H65a]** barmaġıla veyā ġayrı barmaġıla iki parmaġuñ daḫı ʿaḳdi (2) otuzdur ḥisābda. *Ve* sol elüñ üç yüzden *on* biñe degindür. Anlaruñ (3) ʿaḳdini bu resme taʿbīr itmişler. *Ve* eger cümle dişlerini deprenür ḫarāb (4) görse *ve* ḳoḳar olmış. Anuñ ḳavmı ḳabāyılı yırlar olmış olalar, tā şu ḥadde, ölmege (5) yaḳın gelmiş olalar. *Ve* eger kimse kimsenüñ dişini aġzından (6) çıḳarsa ḳana bulaşmışla, bu ḳoparan kişi fāyide bula diş issinden. *Ve* (7) eger baʿżı dişleri yire düşmiş olsa *ve* belürmese *ve* gine (8) aġzına gelse yirlü yirinde dursa anuñ ḳavm u ḳabāyılınuñ baʿżısı (9) ġurbete varalar, gine selāmet geleler. *Ve* eger dişinüñ *baʿżısı belürse* (10) baʿżısı belürmese baʿżı ḳavmı ġurbetde vefāt ide *ve* baʿżısı (11) gine gele kendü yirine. **[A58a]** *Ve* eger baʿżı dişi anuñ (12) yirinden ḳopsa *ve* ağrımasa *ve* dilüñ ortasında dursa baʿżı (13) ḳavmlarından varalar vekīl ileyinde gile ḳılalar. Yāḫud **[H65b]** bir muʿtemid ḳatına varalar anda şikāyet ideler. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(2) Otuz Birinci Bāb: Düşde Burun Görse Anı Bildürür

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Burunuñ (4) aṣlı ululıḳdur. Ādemüñ ʿizzetidür. *Ve* eger burunda ʿayb ve noḳṣān (5) görse ol ʿaybı anuñ ululıġıdur *ve* ʿizzetinedür. *Ve* eger burnı yüce (6) görse anuñ işi yücele. *Ve* eger ḳışa *olmış* görse kendünüñ (7) *ḳadri* ol ḳadar eksile. *Ve* burnından nesne dökülse (8) balġam gibi, oğlı doġa. Yarısı ḳan düşse çiger gibi, ʿavratı ayı (9) güni yitmedin oğlan doġa. *Ve* eger burnuñ deligin giñ olmış (10) görse anuñ dirligi eyü ola. *Ve* eger ṭar görse (11) dirligi ṭar ola.

[H65a] 13-1 baş [1] barmaġıla] A_4 beg barmaġıla || 1 iki] (H nüshasında) iki bir || 2 sol] A_5 şol || 3 ʿakdini] A_6 ʿaḳdin | itmişler] A_6 itmişlerdür || 4 ḳoḳar] A_7 ḳoḳu | şu] (A nüshasında yok) || 5 dişini] A_9 dişin || 6 fāyide] A_9 fā'ide || 8 anuñ] A_{11} ve anuñ || 11 dişi] [A58a] A_1 diş || 12 yirinden] A_1 yerinden | dilüñ] A_1 dilinüñ || 13 yāḫud] A_2 veyāḫud || [H65b] 1 varalar anda] A_2 varup ||2 görse ... bildürür] A_4 görmegüñ teʾvīlin beyān ider || 3 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_4 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 4 ululıḳdur Ādemīnüñ] A_5 ululuḳ ve ādemüñ | ve] A_6 veyā || 5 ʿaybı] A_6 ʿayb | ululıġıdur] A_6 ululuġına | burnı] A_6 burnın || 6 yücele] A_7 yüce ola || *ḳadri* A_8] (H nüshasında) ḳadarı | ol] A_8 hemān | 8 yarısı ḳan] A_9 eger ḳan pāresi || 9 güni ... doġa] A_{10} günü yitmedük oğlan daşura | burnuñ deligin] A_{10} burnınuñ delügi | giñ] A_{10} gök || 10 eyü ola] A_{11} giñiye || 11 kim beynisi] A_{12} ki beynisin ||

Ve eger görse-kim beynisi çıḳmış *ve burnınuñ* ḳırañında (12) dirilmiş durur, bir ḥürmetlü kişiden fayda bula naḳd *ve* kendüye (13) ḫarc ide. **[A58b]** *Ve* eger burnından ḳan çıḳsa çoḳ ve ḳırañlarına **[H66a]** derilse çoḳ māl bula. Eger burnından çoḳ ḳan aḳsa (2) añа çoḳ ziyān irişe *ve* mālı gide. Eger sañа ṣorsalar (3) şol lafẓdan burnından ḳan geldi dirse māl bula. *Ve* (4) eger işbu lafẓı dirse *ki* burnından ḳan gitdi, mālı (5) gide. Taʿbīr anuñ lafẓına göre *döner*. *Ve eger* burnınuñ iki deligin barmaġıla (6) ḳazısa *veya* soḳsa ʿavratıla cemʿ ola. Eger burnınuñ ucın (7) kesük görse eger oġlan görse sünnet ola *ve* (8) eger *oġlan* olmasa anuñ ululığından baʿżısı kem ola. (9) Eger burnından cānavar resminde nesne çıḳsa oġlanı (10) dünyāya gele ya bir nesne ola ki oġlan diyü ḥükm (11) ideler yaʿnī oġlı. *Ve* eger burnını delük *olmış* görse ve burunduruḳ (12) resmine nesne çekmiş olsa bu kişi devletinden tevāżuʿ (13) göstere. *Ve* eger gümiş ḫalḳa görse *geçmiş* kendünüñ **[H66b]** devleti ola. Eger yüzük görse ḳaş geçmiş, māl bula (2) ya bir ʿavrat ala, o sebebden ululuġa irişe. *Ve* eger şöyle (3) görse ki burnı dutulmış nefs veremez işi baġlana. *Ve* ammā *yañaḳ* (4) görse ādemüñ ārāyişidür *ve* anuñ ketḫüẕālığıdur. Eger (5) her ne dürlü ʿayıb göre yañaġında ya noḳṣān, bu mecmūʿı (6) görenüñ ketḫüẕālığına delālet ider. Eger eyü *ve* eger yavuz, (7) kendüye döner. Ve daḫı nice fāyideler ʿāyid ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(8) Otuz İkinci Bāb: Düşde Saḳal Bıyıḳ Görse Anı Bildürür

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Saḳaluñ aṣlı (10) ādemüñ ārāyişidür *ve* anuñ ketḫüẕālığıdur. *Ve* her ki kendü saḳalın (11) uzun

---

12 fayda] A_{13} fā'ide ||13 ve eger] (A nüshasında iki defa yazılmış) || [H66a] 1 derilse] [A58b] A_1 dirilse || 3 lafẓdan] A_3 lafẓdan || 4 işbu ... dirse] A_4 uşbu resme lafẓ dise | mālı] A_4 māl | 5 deligin] A_5 delügin || 8 baʿżısı kem] A_8 baʿżısın kim || 9 oġlanı] A_8 oġlı || 10 ya] A_9 veyā | oġlan diyü] A_9 oġlanı divü || 12 çekmiş] A_{11} geçmiş | devletinden] A_{11} devletinde || 13 gümiş] A_{12} gümiş görse || [H66b] 1-2 māl ... sebebden] $A_{13\text{-}1}$ māldār bir ʿavrat ola **[A59a]** [1] sebebinden || 3 veremez] A_2 virmez | *yañaḳ* A_2] (H nüshasında) يكوق || 4 görse] A_2 görmek || 5 ʿayıb] A_3 ʿayb ki || 7 ve ... bi'ṣ-ṣavāb] A_5 ve sellem || 8 saḳal ... bildürür] A_6 saḳalı ve bıyığı görmegüñ teʾvīlin beyān ider || 9 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_7 Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu ||

görse kendü uzunlığı ḳadarı ketḫüẕālığı *ve* ʿizzeti (12) ziyāde ola. *Ve* eger şol ḳadar uzun görse-kim göbegi (13) ḥaddinden geçse, aña ziyān irişe. *Ve* eger saḳalın **[H67a]** ṣındu-y-ıla düzse kendü ketḫüẕālığı işine tīmār ide, (2) kendü yāranlarından istiʿānet dileye. *Ve* eger kendü (3) saḳalın boyasa *ve boya dutsa ol* boyaduġı oldur ki **[A59b]** kendü mālın ḥalāyıḳdan (4) saḳlaya *ve* āḫir-i kār kendüden ṣoñra biline. Eger boyasa (5) boya dutmasa mālın gizlemek isteye *ve* gizlemeye *ve sırrı* āşikāre ola. *Ve* (6) eger saḳalın yolunmış görse mālı gide. *Ve* eger *köse* (7) olmış görse ḫorlıḳ irişe *ve* hem ziyān ola. *Ve* eger (8) ḳara saḳalın ḳızıl olmış görse anuñ ketḫüẕālığına ḥükm (9) düşe. *Ve* eger aḳ olmış görse ḥürmeti, vaḳārı ziyāde ola. (10) Velīkin ululığına *anuñ* ziyān irişe. *Ve* eger kendü saḳalın (11) ayruḳlar elinde görse çün baḳsa *görse girü* kendü yirinde (12) görse ketḫüẕālığın ayruḳlar eline vire. *Ve* eger (13) kendüsi kesse ʿavratı ketḫüẕālığına ziyān ide. *Ve* **[H67b]** eger kendüyi ṣayru görse ol ṣayrulıḳ (2) cihetinden ötürü saḳalı dökülse bu kişi Ḥaḳ Teʿālā celle celāluhu (3) ḥażretinüñ ḳażāsına *irişe,* mālı ve yüzi ṣuyı gide. *Ve* (4) eger kimse anuñ saḳalın daraġ-ıla darasa ṣaḳalı daraḳdan (5) bir bir dökilse bu kişi **[A60a]** ṣadaḳa vire ya mālı zekātın çıḳara. *Ve* eger (6) saḳalın uzun görse ḳuvveti arta velīkin sünnetler işine ḫalel (7) düşe. *Ve* eger bezenilmiş görse ḫayırlar üzerine tevfīḳ bula. *Ve* (8) eger saḳalınuñ köşelerin uzun görse devleti ziyāde (9) ola. *Ve* eger saḳalsuz ādem kendüyi saḳallu görse (10) ḳumāş bula. *Ve* eger kendü saḳalın aḳ görse kayġu irişe. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb. Temmet.*

(11) Otuz Üçünci Bāb: Düşde Çignin ve Yaġrın Görse

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Boyun aṣlı emānet

---

11 uzunlığı] A_9 uzunluġı || 12 ola] (A nüshasında yok) | görse-kim] A_{10} görse ki || [H67a] 1 düzse] A_{11} dürse || 3-4 ḫalāyıḳdan [4] saḳlaya] [A59b] A_1 ādemilerden gizleye || 11 ayruḳlar] A_7 ايرتلر | yirinde] A_8 yerinde || [H67b] 1 ṣayrulıḳ] A_{10} ḫastalığı || 3 *irişe* A_{12}] (H nüshasında) irse | yüzi] A_{12} yüzi ve || 4 anuñ] A_{13} kimsenüñ || 5 dökilse] A_{13} dökülse | vire ... mālı] [A60a] A_1 <virse> vire veyā māl || 6 arta] A_2 örte || 11 otuz üçünci] A_7 otuzıncı | çignin ... görse] A_{7-8} boyun görmegüñ [8] teʾvīlin beyān ider || 12 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_8 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | boyun] A_9 boyın ||

(13) ödemek yiridür. Eger kimse boynını yoġun görse anuñ **[H68a]** işi ḳavī ola, emāneti ödeye. Eger boynın uzun olmış (2) görse emānetler boy-nında uzun ḳala ṭanuḳlıḳ virmek-içün (3) ve ġayrı daḫı. *Ve* eger ḳışa görse ḳalmış ola. *Ve* eger (4) ince görse emānetden ḳala. *Ve* eger boy-nın ḳara görse (5) ya gök, emānetlere ḫıyānat ide *ve* ḫalel düşe. Eger boyun (6) çigin üzerine yaṣṣı olmış görse çoḳ emānetler her dürlüden (7) anuñ üzerinde cemʿ ola. *Ve* eger boynın ṣınuḳ görse (8) anuñ dīnine noḳṣān irişe. Zīrā ki īmāndan *ve* şerīʿatdan (9) böyük emānet yoḳdur ve boyun emā[net] yiridür. Eger çigni ḳavī görse *ve* (10) yüce, emānet işi anuñ boynında ola. *Ve* eger boynınuñ (11) çigninden yaña iki ṭarafından żaʿīf görse *ve* ḳışa, ʿav-ratlar cihetinden (12) emānete ḫalel düşe. *Ve* eger kimsenüñ eti şişmiş olsa anca (13) Müslimānlaruñ mālı anda żāyiʿ ola ya ṭanuḳlıḳ ki anuñ **[H68b]** boynındadur unuda. *Ve* eger yaġrında boynında ḳıl bitse borçlu (2) ola. *Ve* eger yolunmış görse cümle borçları *boynından* gide. *Ve* (3) eger baʿżısı gitse *ve* baʿżı dursa ḳıllara naẓar idelüm (4) görelüm. Eger yaġrından yolunmış ise ʿavratı ḥaḳḳın ödeye (5) kābininden *ve* ġayrıdan. *Ve* eger boynın yo-lunmış görse **[A61a]** Müslimānlaruñ (6) emānetin ödeye. Eger kimse anuñ eñsesine sille vursa (7) bu vuran ḫilʿat bula. *Eger yeñi kişi olmasun ve eger belüsüz sīlī (A3) vurucı ġayrı yirden ʿaṭā bula*. Eger şöyle ursa-kim ḳafāsı (8) şişe çoḳ māl bula. *Ve* eteg-ile sille ursa aña, ʿaṭā (9) hem ol bula veyā anuñ kimseleri. Ol silleyi vurıcıya (10) ayruḳ yirden ʿaṭā gele. *Ve* eger şöyle ursa ki anuñ ḳafāsı (11) şişse çoḳ māl bula. *Ve* eger silleyi uran er ādem olsun (12) eger ʿavrat ikisinüñ teʾvīli birdür. *Ve* eger silleyi aña (13) ursalar ayruḳ kişi buyruġıla yad kişi elinden fāyide bula.

---

13 ödemek yiridür] A_9 ādemüñ kibridür | boynını] A_9 boynın || [H68a] 4 ḳara görse] A_{13} ḳara olmış olsa || 5 ya] **[A60b]** A_1 veyā | eger boyun] A_1 boynı | üzerine] A_1 üzere || 9 çigni] A_5 çignini || 11 ṭarafından] A_6 ṭonın || 12-13 kimsenüñ ... anda] A_{7-8} ikisinüñ eti [8] gitmiş görse ve ince Müslimānlaruñ mālı ki anuñ üzerindedür || 13 ya] A_9 veyā || [H68b] 1 unuda] A_9 unıda | yaġrında ... bitse] A_{9-10} boynında [10] ve yaġrında ḳıl bitmiş görse || 2 *boynından* A_{11}] (H nüshasında) boynında || 3 baʿżı] A_{11} baʿżısı | ḳıllara] A_{12} ḳıllaruñ || 6 sille] (A61a) A_1 sīlī || 7 kim] A_3 ki || 8 şişe] A_4 şişse | sille ursa] A_4 sīlī vursa | 9-10 silleyi ... yirden] A_5 sīlī vurucıya ayruḳ || 11 silleyi ... er] A_7 sīlī vurucı eger || 12-13 silleyi ... ursalar] A_8 aña sīlī vursalar ||

Ve **[H69a]** eger aña şol ḳadar silleyi vursalar ki ḳan revān olsa (2) bu kişiye daʿvī vāḳiʿ ola, çoḳ ziyān ide. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

(3) Otuz Dördünci Bāb: Düşde Gögüs Görse Anı Bildürür

(4) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Gögüs aṣlı (5) şerīʿatdur. **[A61b]** Ḳavluhu teʿālā: [30]﴿أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ Eger gögsin giñ görse dīn (7) işleri aña düzilmiş ola. *Ve* eger dar *olmış* görse ḥaleller düşe (8) yaʿnī dīnine ziyān düşe. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle: (9) ﴿وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّد﴾[31] *Ve eger* gögsinde yaşıl ḫaṭlar görse yazılmış yāḫud aḳ (11) ḫaṭlar görse *şehādet bula*. *Ve eger gök ḫaṭlar görse yazılmış* ya ḳara, yavuz ola. *Ve* eger gögsine ḳıl bitmiş (12) görse borç vāḳiʿ ola ḥaḳ üzre. *Ve* eger yolunmış görse (13) borcın ödeye. *Ve* eger gögsinüñ altında yazılmış görse **[H69b]** mālı ziyāde ola. *Ve* eger gögsin dutulmış görse *nefsi* (2) düşvārlıġ-ıla alsa işleri ṭar ola *ve* ḫayr işlere raġbet ide. *Ve* (3) eger açarsa eyüdür. *Ve* baʿżı teʾvīllerde gögüs ādemüñ (4) ḥilmidür diyüp dururlar ve hem anuñ ḫūyı. Çün gögsin *giñ* (5) gördi **[A62a]** ḫūyı eyü ola. *Ve* eger ṭar gördi *anuñ ḫūyı dar ola ve* ḥilmi żāyiʿ ola. *Ve* (6) eger gögsinde ziyāde noḳṣān görse cümle *taʿbīr* anuñ (7) ḫūyına ve ḥilmin göre iderler. Ammā baʿżı teʾvīli işbu resme (8) dirler kim çünkim *gögsini* giñ gördi kişi cüvān-merd (9) ola. *Ve* çün ṭar görse nā-kes ve baḫīl ola. Ziyāde *(A6) ve noḳṣān ādemüñ anuñ seḫāvetine ve buḫline delālet ider. Ve* eger (10) gögsinüñ altında kilitlenmiş görse aña ḳorḳu ola küfürden. Ḳavluhu teʿālā (11) ʿazze ve celle: [32]﴿أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾ *el-ayetü*.

[H69a] 1 silleyi] A_9 sīlī || 3 gögüs ... bildürür] A_{12} gögüz görmegüñ teʾvīlin beyān ider eyidür || 4 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} Muṣannif-kitāb uşbu | gögüs] A_{13} gögüzüñ || 6 gögsin] [A61b] A_2 gögsini | giñ] A_2 gök | dīn] A_2 dīni || 8 düşe] A_4 irişe || 11 ya] A_7 veyā | gögsine] A_7 gögsinde || 12 üzre] A_8 üzere || [H69b] 1 *nefsi* A_{10}] (H nüshasında) nesnesi || 2 alsa] A_{11} olsa | işlere raġbet] A_{11} işler rāġıb || 3 gögüs] A_{12} gögüz || 4 gögsin] A_{13} gögsini | *giñ*] (H nüshasında yok) A_{13} gök|| 5 ṭar gördi] [A62a] A_1 dar görse || 6 eger] A_2 herçi ki | ziyāde ... görse] A_2 ziyāde ola noḳṣān göre gögsinde || 7 ḥilmin] A_3 ḥilmine | işbu] A_3 uşbu || 8 kim] A_4 ki | *gögsini* A_4] (H nüshasında) gögsinüñ | giñ] A_4 gök || 9 nā-kes ... ola] A_5 nā-kes ola ve baḫīl || 11 ʿazze ve celle] (A nüshasında yok) |

Eger kimse göñlüni kendü *elinde* (12) ḳosa bu kişi ḫasta ola, ölüme yaḳın ola. *Ve* eger iki elile (13) yüregin dutsa *ve* nāzük dutsa dīni *ve* dünyā murādları ḥāṣıl ola. *Ve* **[H70a]** eger yüreginde rūşanlıḳ görse ṣuʿāʿ gibi, (2) işlere rāġıb ola. *Ve* eger göñlini şöyle görse-ki tasalanmış *ve* (3) aġır olmış, māl bula. *Ve* eger göñli gözin açuḳ görse (4) dīn işine, dünyā işine rāġıb ola. **[A62b]** *Ve* eger şöyle görse *ki* (5) aña balġam ġalebe itse *ve* balġamı daşra bıraḳsa bu *kişi*, belāya *ve* miḥnete (6) uġraya. Eger şöyle göre kim ḳan ġalebe itse māl (7) bula ve mālı ziyāde ola. *Ve* eger ṣafrā ġalebe itse ḫasta (8) ola. Eger göñlinde ḫunklik görse rāḥat ola. *Ve* eger (9) ġavġa görse ḳayġusı ziyāde ola. *Ve* eger ḳussa gevher (10) çıḳsa, daşra bıraḳsa īmānı gide neʿūẕübi'l-lāh. *Ve* eger girü (11) yutsa bu ol kişidür ki muttaṣıl küfür dili üzre duta *ve* ṣoḥbet (12) serḫoşlar-ıla cāhiller-ile ola *ki* küfürden pāk yimeyeler, dilleri (13) üzre küfür söyleyeler. *Ve* eger hem bu gevher çıḳsa *ve* **[H70b]** bu gevherüñ çevresine beş incü görse aṣılmış *ve* incü żāyiʿ (2) olsa *ve* gevheri gine aġzına bıraḳsa *bu* ol kişidür ki beş (3) vaḳt namāzı żāyiʿ ide ve ḫor duta. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(4) Otuz Beşinci Bāb: Düşde Bāzular, Barmaḳlar, Dırnaḳlar

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bu bābuñ (6) aṣlı oldur ki **[A63a]** el şefāʿatlu ḳarındaşdur. *Ve* bir teʾvīlde ṣaġ (7) el ḳarındaşdur, ṣol el ḳız ḳarındaşdur. *Ve* bāzu anuñ ḳuvvetidür ḳarındaşlarından *ve* (8) ḳavumlarından. *Ve* eger elin uzun görse anuñ ḳarındaşı işi (9) ḳavī ola. *Ve* eger żaʿīf görse żaʿīf ola ya anuñ (10) enbāzınuñ işi ola. Enbāz yaʿnī ortaḳ ola. El hem enbāza(11) delālet ider ve hem ḳarındaşa delālet.

---

göñlüni] A_8 gögsini || 12 ḫasta ola] A_9 ḫasta ve || [H70a] 3 olmış] A_{12} olmış göñli | 4 dünyā işine] (A nüshasında yok) ||6 göre kim] A_2 görse ki | ḳan] (A nüshasında yok) || 7 mālı] A_3 māl || 10 çıḳsa] A_5 çıḳarsa || 11 küfür ... üzre] $A_{6\text{-}7}$ küfri dil [7] üzere | ṣoḥbet] A_7 ṣoḥbeti || 12 serḫoşlar-ıla cāhiller-ile] A_7 serḥoşlar-ıla ve cāhil kişiler-ile || 13 üzre] A_8 üzere | bu gevher] A_8 bu-güher || [H70b] 1 gevherüñ] A_9 güherüñ | beş] A_9 biş || 2-3 beş ... namāzı] A_{10} biş namāz || 4 Düşde ... dırnaḳlar] A_{12} elüñ ve bāzunuñ ve barmaḳlaruñ ve dırnaġuñ teʾvīlin beyān ider || 5 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} muṣannif-i kitāb uşbu | 8 ḳarındaşı] [A63a] A_3 ḳarındaşınuñ || 9 ya] A_4 veyā || 10 enbāzınuñ ... enbāza] $A_{4\text{-}5}$ enbāz yaʿnī ortaḳ enbāzınuñ işi ḳavī ola el ve hem enbāz || 11 ḳarındaşa delālet] A_5 ḳarındaş |

Ziyāde noḳṣān anlardur. (12) Eger elinde noḳṣān görse *ve* bilmese ki ḳanḳı elidür, anuñ (13) ḳarındaşına veyā enbāzına ḫastalıḳ vāḳiʿ ola veyā ehl-i beyti **[H71a]** veyā ḳavmına. *Ve* eger iki elin ardında görse ḳarındaşı *ve* (2) anuñ enbāzı andan yüz döndüreler. *Ve* eger iki elin (3) ḳışa görse menfaʿat anlardan kesile. *Ve* eger elinüñ (4) etlerin dökülmiş görse damarı ve siñirleri ḳalmış (5) ḳan ve ẓulm düşe anuñ ḳavmı ḳabāyılına. Velīkin anuñ ehli *ve* (6) ḫānumān yirinde ola. Eger kimse elinüñ süñügi ṣınmış (7) görse anlaruñ ṣınıḳlığıdur. *Ve* eger dirsegin ṣınuḳ görse (8) anuñ ehl-i beytinüñ ölümidür ulularından. Eger bilegin (9) ṣınuḳ görse yurdından yirinden ayru düşe. *Ve* eger (10) kendü **[A63b]** elinüñ ayasın kesük görse oġlanlarına (11) ḳarındaşlarından ziyān irişe *ve* noḳṣān *ve* ḳayġu. *Ve* taʿziye it (12) ol kişiye. *Ve* eger iki elin kendünüñ baġlasalar (13) veyā buḳaġu urup boynına bıraḳsalar anuñ işi muḫāṭara **[H71b]** ola. *Ve* ḳorḳudur ki *küfr ola*. Ḳavluhu teʿālā: [33]﴿غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا﴾ *Ve* eger girü şişük görse ümīẕdür ki gine doġru (3) yola gele. Eger bir kişi iki elin arḳasında baġlu görse (4) anuñ ḳarındaşlarına miḫnet irişe *bir yig ḳarındaşından ötürü veyā* bir kimse cihetinden ötürü *ki* (5) ol *hemīşe* dünyā işine meşġūl ola. *Ve* eger iki elin ursa birbirine (6) yaʿnī aya ḳarsa yaʿnī elinden āvāz çıḳsa *ve* āvāz-ıla şāẕılıḳ (7) eylese ḳavumları cihetinden *aña* ḳayġu irişe. *Ve* eger kendü (8) āvāzı elinden çıḳsa ne-ḳadar ki elin birbirine ursa ḳayġusı (9) yeynirek geçe. *Ve* eger iki elin birbirine vursa erenlerüñ *ve* hem (10) ʿavratlaruñ cemʿ ola. Eger delīl [e]lin birbirine sürmek (11) ḳavm u يكاهنه delālet ider. Ḳavluhu delīl budur ki: (12) اَلتَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ وَ التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ[34] *Ve* eger şöyle görse *ki* (13) bir elile ol bir elinüñ derisin ṣoyar,

---

anlardur] A_{5-6} anlara-[6]-dur || [H71a] 3 menfaʿat] A_9 menfaʿatı || 5 ḳavmı] A_{10} ḳavm u || 7 ṣınıḳlığıdur] A_{12} ṣınuḳluġıdur | ṣınuḳ görse] A_{12} görse ṣınuḳ || 8 ölümidür] A_{12} ölimidür || 9 yurdından yirinden] A_{13} yardımlu yārından || 10-11 oġlanlarına ḳarındaşlarından] [A63b] A_1 oġlanlarına ve ḳarındaşlarına || [H71b] 2 şişük] A_4 şeşük || 3 elin] A_5 elini || 4 ḳarındaşlarına] A_6 ḳardaşlarına || 5 elin] A_8 elini || 6 ḳarsa] A_8 ḳarṣsa || 7 ḳavumları] A_9 ḳavmları || 7-8 kendü ... çıḳsa] A_{9-10} elinden āvāz [10] çıḳmasa || 8 ki] A_{10} kim | ḳayġusı] (A nüshasında yok) || 10 eger] (A nüshasında yok) || 11 ḳavm u ... Ḳavluhu] A_{11-12} ḳavm [12] يكاهنه delīldür ve bu ḳavla ||

[A64a] ehl-i beytine ẓulm ide. *Ve* **[H72a]** eger görse-kim iki elile yüzin yur, ḳavumlarından [2] bir işine yār dileye, vefā bula. *Ve* eger bir kişi kendü elin [3] ayasın barmaḳların bıçaġ-ıla kesse *ve* aġrımasa bu kişinüñ [4] ḫāṭırı bir kimseye meşġūl ola. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle: [5] ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَراً﴾[35] *Ve eger* bir kimse barmaḳların āvāza getürse [7] ḳardaşlarınuñ işin ṣalāḥa getüre *ve* eger bu bābda [8] yüz göstermezse yaʿnī anuñ ḳavmı yoġ-ısa geçmiş namāzlarınuñ [9] ḳayġusın yiye ki bir teʾvīl ḫüküm barmaḳları beş [10] vaḳt namāza teʾvīl ḳılmışlardur. *Ve* eger elinüñ iki ayasın [11] birbirine sürse ʿaḳd-ü nikāḥ ide. *Ve* eger elinüñ arḳasın [12] dönderüp birbirine sürse anlaruñ arasında fürḳat düşe. *Ve* [13] eger iki elin yumsa yumruḳ gibi olmış görse *ve* barmaḳların **[H72b]** daḫı yumsa bu kişinüñ işi baġlana *ve* ehl-i beytinüñ daḫı. *Ve* [2] eger kimse kendü elin kesük görse ya girü [3] çevrülmiş görse ḳardaşı ölümidür ya ortaġı ya ʿavratı ölümidür. *Ve* [4] eger **[A64b]** bu cümleden kimsesi yoġ-ısa bir ʿazīz dostı vefāt [5] ide. *Ve* eger şöyle görse-kim iki eli kesilmiş, delālet ider ki [6] dürlü dürlü yaramaz günāhlardan ıraġ *ola ve* girü dura. Eger [7] şöyle görse-kim ḳan aldurmış *ve* ḳan aḳmış ṭonlarına [8] bulaşmış, bu kişiye ḳayġu ve ziyān irişe. *Ve* eger baş [9] damarından ḳan aldursa, ḳan aḳsa anuñ işleri baġlana. [10] Eger *baslıḳdan yaʿnī* aşaġa damardan veyā *eñcelden yaʿnī* orta damardan ḳan aldursa [11] eger ḳan aḳsa veyā aḳmasa anuñ işleri açıla. *Ve eger üç ṭamardan daḫı ḳan [A8] alsalar ve ḳan aḳmasa añа eylük ideler. Ve* eger [12] üç damardan daḫı ḳan aḳsa *anuñ* işi muḫāṭara ola. Eger [13] ḥākim ya sulṭān anuñ saġ elini kesse yalan yire and içe.

[H72a] 1 ḳavumlarından] [A64a] A_1 ḳavmlarından || 2 yār] A_2 yardım || 2-3 elin ayasın] A_2 elini ve ayasını ve || 4 teʿālā] (A nüshasında yok) || 6 bir] (A nüshasında yok) || 7 ṣalāḥa getüre] A_6 ṣalāḥ[a] götüre || 8 göstermezse] A_6 göstermese || 9 ḫüküm ... beş] A_{7-8} ḫükmi [8] barmaḳlar biş || 12 arasında] A_{11} arasına || 13 elin] A_{10} elini || 2 ya] A_{12} veyā || 3 ortaġı ... ölümidür] A_{13} ʿavratı veyā ortaġı || [H72b] 4-5 dostı ... ide] [A64b] A_1 dost vefātıdur || 5 görse-kim] A_2 görse ki || 6 eger] A_3 ve || 7 görse-kim] A_3 görse ki | ṭonlarına] A_4 donlarına || 9 aḳsa] A_5 aḳmasa || 10 orta damardan] A_6 orta ṭamardan || 11 aḳsa ... aḳmasa] A_{6-7} aḳsun [7] veyā aḳmasun || 12 damardan] A_7 ṭamardan || 13 ya] A_9 veyā | kesse] A_{10} kese | yire] A_{10}

[H73a] Ḳavluhu: [36]الْيَمِينُ يَمِينٌ *Ve* eger ṣol elin kesük görse ḳız ḳarındaşı (2) ya ʿavratı yāḫud ortaġı vefāt ide. *Ve çün saġ (A12) elüñ aṣlı ḳarındaşdur didük ve ṣol el ḳız ḳarındaşdur. Ve* bir teʾvīl daḫı, saġ (3) elüñ barmaḳları ḳarındaş oġlanlarına ḥükm ider *ve* ṣol (4) elün **[A65a]** barmaḳları ḳız ḳarındaş oġlanlarına ḥükm ider. Bunlaruñ (5) her ḳanḳısında naḳṣ ziyāde olsa ḳuvvet żaʿīf olsa anlara (6) delālet ider. *Ve bir teʾvīl daḫı üstāẕ-(A3)-lar ki biş parmaḳ biş vaḳt namaza delālet ider didiler ḳanḳı arasındaki par-(A4)-maḳlaruñ noḳṣān göreler anuñ namāzlarınadur. Ve* eger baş barmaġı kesük görse irte (7) namāzı andan żāyiʿ ola. Eger şehādet barmaġı kesük görse (8) öyle namāzı andan żāyiʿ ola. Eger orta barmaġı kesük (9) görse ikindü namāzı andan żāyiʿ ola. Eger beş (10) barmaġı daḫı kesük görse bu kişi bī-namāz ola ʿömri (11) içinde. Eger yarımşar yerü kesük görse bu kişi ḫor-namāz (12) ola ʿömre. *Ve* eger barmaġınuñ ayasından *yaʿnī ṣol* ete ulaşacaḳ yirinüñ (13) etin dökülmiş görse bu kişi farīżayı ḳıla, sünneti ḳoya. *Ve* eger **[H73b]** barmaḳların açuḳ görse, hīç yummasa yumruḳ gibi idemese bu kişinüñ (2) ḫūyı eyü ola, comard ola. *Ve* eger iki elin uzun görse (3) uzunlıġı ḥaddden geçe *olsa* bu kişi murādlarından geçe, girü ḳala. *Ve* (4) eger elin egri olmış görse **[A65b]** şöyle ki hīç iş (5) işlemeye, ḳarındaşınuñ ya ortaġınuñ menfaʿatı bundan kesilmiş (6) ola. *Ve* eger iki eli üzre gitse velīkin tersine bunuñ (7) ḥāceti yirine gelmeye. *Ve eger* iki elile *ve* iki ayaġı-y-ıla yüzi yoḳaru *ve* arḳası (8) aşaġa tersine yir üzerine yörüse muḥāl ḥāceti ṭaleb ide, (9) düşvārlıġ-ıla ḥāṣıl ola. *Ve* eger dırnaḳların uzun görse (10) kendü ḥaddinde, ḳuvveti belüre.

---

yere || [H73a] 1 elin] A_{10} elini || 1-2 ḳız ḳarındaşı ... ide] A_{11} ḳız ḳarındaş veyā ʿavrat veyāḫud ortaġı vefātı ola || 2 *ḳız*] (A nüshasında da yok) || 5 ḳuvvet] [A65a] A_2 ḳuvveti ve || 6 eger baş barmaġı] A_4 çün beg barmaġı | görse] A_5 göre || 7 ola] A_5 olmışdur || 7-10 şehādet ... barmaġı] $A_{5\text{-}8}$ orta parmaġın kesük görse [6] ve eger ġayrı parmaḳların kesük görse şöyle kim öyle namāzı ve ikindü [7] namāzı ve aḫşam namāzı ... barmaḳlar yatsu namāzı hem bu resme ʿibāret [8] ideler ve eger biş barmaġın || 10-12 ʿömri ... ʿömre] A nüshasında yok || 12 yirinüñ] A_9 yerinüñ || [H73b] 2 elin] A_{12} elini || 4 geçe girü] girü || 3 uzunlıġı] A_{12} uzunluġı || 4 elin] A_{13} elini || 5 işlemeye ... ya] [A65b] A_1 işlemese ḳarındaş veyā || 6 üzre] A_2 üzere || 7 ayaġı-y-ıla] A_3 ayaġıla ||

Ve eger dırnaġın görse (11) kendü ölmiş yaʿnī kör olmış, anuñ işi żaʿīf ola. *Ve* (12) eger mecmūʿ-ı *dırnaḳların dökülmiş görse (A7) ziyān irişe ve ḳaygu. Ve eger* dırnaḳları ḳavī olmış görse anuñ kārı (13) kesbi ḳavī ola. *Ve* eger dırnaḳları rūşen görse *ve aḳ* anuñ **[H74a]** işi devlete irişe. *Ve* eger dırnaḳları gök ya ḳara görse (2) anuñ ehl-i beytine taʿziye irişe. *Ve* eger dırnaġın ḳatı (3) uzun görse şöyle ki ḳorḳu olsa ki şına, yavuzdur. (4) Eger kimse düşinde *kimsenüñ* eline yapışsa eyitse: Bu el (5) fülān kişi eline beñzer, dise baḳalar göreler ol el (6) kimüñ eline beñzer. *Ol beñzetdügi* kimüñ adıdı. Eger sulṭān (7) adısa eger cevr ider sulṭā-**[A66a]**-n-ısa hemān fiʿli anuñ *hemān* aña (8) döne. *Eger dāż ide anuñ fiʿli hemān (A2) aña döne. Ve* eger bir kimse nisbet itse ki ol beñzetdügi (9) zāhid *imiş* ya ʿālim ya parsā, hemān anuñ fiʿline *mensūb* ola. *Ve* (10) eger şöyle görse *ki* kendü ellerin bir böyük aġaç olmış (11) ḳonulmış ya baġlu, kendü işlerin bir kimseye inana-ki kendü (12) ḳavlına durmaya, her ne *ki* söylese cümle yalan söyleye. Ḳavluhu ʿazze (13) ve celle: ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾[37] yaʿnī el-münāfiḳūn. *Ve* **[H74b]** eger ellerin başına vursa yara-maz ḫaber işide ġāyıb ḥālından (2) ya ḥāżır ḥālından. *Ve* eger şöyle görse ki kimsenüñ elini (3) ayaġını keseler, bir daḫı dār aġacına ilteler görse şehrüñ (4) begleri maʿzūl ola, yirine ayruḳ gele. Va'l-lāhu aʿlem.

(5) Otuz Altıncı Bāb: Düşde Emcek, Ḳarın, Göbek Görse

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Düşde emcek (7) aṣlı ḳızdur. *Ve* eger bir kişi iki emcegin kesük görse taʿziye (8) irişe. Eger emcek altında bir emcek daḫı çıḳsa ḳızı doġa. **[A66b]** *Ve* eger (9) *iki* emcegin

---

11 kendü ... olmış] A_6 ölmiş ||12 dırnaḳları] A_7 dırnaḳların | kārı] A_8 kār u || 13 dırnaḳları] A_8 dırnaḳların || [H74a] 1 dırnaḳları] A_9 dırnaḳların | ya] A_9 veyā || 8 beñzetdügi] [A66a] A_2 beñzet[t]igi || 9 ya] A_2 veyā | ya] A_3 veyā | *mensūb* A_3] (H nüshasında) menşūr || 11 ya] A_4 veyā || 12 söyleye] (A nüshasında yok) || [H74b] 1 ellerin] A_7 ellerini || 2 ya] A_7 veyā || 2-3 kimsenüñ ... görse] $A_{8\text{-}9}$ kimse elin ve ayaġın [9] kesseler ve birin-daḫı dār itdiler || 4 yirine] A_9 yerine | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || 5 düşde ... görse] $A_{10\text{-}11}$ emcek ve ḳarın ve göbek görmegüñ teʾvīlin [11] beyān ider || 6 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{11} muṣannif-kitāb uşbu | 6-7 düşde ... aṣlı] $A_{11\text{-}12}$ emcegüñ [12] aṣlı düşde || 8 altında]A_{13} altından || 9 emcegin] [A66b] A_1 becigin-daḫı ||

böyük olmış görse ḳızlarınuñ işi eyü ola *ki* (10) ere varalar. *Ve eger iki beciginden süd içse ḳızından mīrāṯ dege. Ve* eger *kimse* biçiginde *kimse* süd içse melāmet (11) ḳayġu *ve* ziyān irişe. Eger biçiginden süd ḳarnına inse (12) bu kişiye ḳayġu irişe. *Ve* eger biçiginden ḳızıl süd aḳsa (13) ḳızına sulṭānī iş düşe. *Ve* eger cümle gevdesin **[H75a]** emceklerin görse *bunuñ* ḳızları *ve* ehl-i beyti çoḳ ola. *Ve* eger ol (2) kişinüñ ehl-i beyti yoġ-ısa māl eline gire erenler (3) himmetile ve daḫı Ḥaḳḳuñ ʿināyetile. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(4) Otuz Yidinci Bāb: Düşde Ḳarın, Göbek Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḳarın aṣlı (6) düşde ḳumāşdur oġlanlarına, ʿavratına, ehl-i beytine. *Ve* eger (7) ḳarnın olmış görse taʿziye irişe. *Ve* eger göbegin *kesük* (8) görse ʿayāli vefāt ide, işleri ḫarāb ola. *Ve* eger (9) göbegin böyük görse üsküre resmine, rızḳı çoḳ ola. *Ve* (10) eger daraçuḳ görse rızḳı anuñ üzre dar ola. *Ve* (11) eger ḳarnın şişmiş **[A67a]** görse arḳasına irişmiş *veyā ucalarına irişmiş* (12) mālı ziyāde ola. *Ve* eger ḳarnın żaʿīf *olmış* görse *ve* (13) incelmiş, ziyān irişe. *Ve* eger ḳarnında ḳıl bitmiş **[H75b]** görse ʿayālinden ötürü borçlu ola. *Ve eger ḳıl şol ḳadar (A4) görse saç bölügince olmış, ḳayġu irişe añа ehl-i beyti cihetinden. (A5) Ve* eger ḳılı (2) yolunmış görse borcın ödeye *ve* ḳayġusuz ola. *Ve eger ḳarnın aç (A6) görse bu cihān işlerine ḫarīṣ ola. Eger ḳarnından tā gögsine-degin ince (A7) ḳıl görse bitmiş, sünnetlere rāġıb ola. Ve eger kendü göbegin kesük görse (A8) anası atası dīẕārından maḥrūm ola bir teʾvīlde daḫı. Ve* eger (3) göbeginden delük görse ketḫüẕālığı vīrān ola. *Ve* eger *ortasında*

---

10 biçiginde] A_3 beciginden || 11 eger ... süd] A_{3-4} ve anūn [4] biciginden kimse süt || 12-13 biçiginden ... düşe] A_{4-5} bir [5] göyünmiş görse ḳızına sulṭān işi düşe || 13-1 gevdesin emceklerin] A_{5-6} gövdesin [6] emcekler | [H75a] 1 ola] A_6 olalar || 2-3 māl ... ʿināyetile] A_7 mālı ziyāde ola erenler melāmetile || 3 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 4 yidinci] A_8 yedinci | ḳarın ... görse] A_8 ḳarın görmegüñ teʾvīlin beyān ider || 5 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_9 Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | ḳarın] A_9 Ḳurʾān || 7 ḳarnın] A_{10} ḳarın || 9 böyük] A_{12} böyük olmış | rızḳı] (A nüshasında yok) || 10 daraçuḳ] A_{13} daracuḳ | üzre] A_{13} üzere || [H75b] 2 ḳılı] [A67a] A_5 ḳılın || 3 göbeginden] A_8 göbeginde ||

göbek yerine zünnār baġlanmış (A10) *görse ʿömrinüñ yarısında mīrāṣdan bal bula. Ve* eger (4) yüreginüñ ucın olmış görse *ve* yenmiş, bu kişiye (5) ʿilm ü ḥikmet *ve tevāżuʿ* ziyāde ola *ve* raġbet anuñ ol cihāna (6) ola *ve* ḫalḳ içinde maḥbūb ve merġūb ola. Va'l-lāhu aʿlem.

(7) Otuz Sekizinci Bāb: Düşde Ḳarnı İçinde Ne-kim Var Anı Bildürür

(8) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḳarın aṣlı (9) oldur bu bābda ne-kim anuñ içinde *āletden* yaġdan *ve* öykenden *ve* ṭalaḳdan *ve* (10) anuñ etinde bu cümle[s]i kesbdür, māldur çünkim yiye. *Ve* eger (11) öd yise ḫışım yuda. Eger kimsenüñ ḳarnı murdārın yise anuñ (12) mālın yiye. *Ve* eger ciger yise gizlü māl bula. *Ve* eger (13) ciger görse kendü evinde *ḳonulmış* çigden *ya* bişmişinden, gencler buña **[H76a]** açıla dünyā mālından. *Ve* eger ʿilm ehli olsa her dürlü (2) ʿilimden ʿilmi ziyāde ola. *Ve* eger ol cigerleri anuñ evinden (3) alsalar gitseler ya yil *alsa*, ya od göyündürse, ya çoḳ ṣu gelse hep alup (4) gitse *her ne-kim bu maʿnide ola*, māl bula sulṭān andan ala. *Ve* eger ʿālim kişi (5) alsa fāyide bulduġı ʿilmi unuda. *Ve* eger yüregüñ için (6) yise sulṭān mālın yiye veyāḫud bir böyük kişi mālın (7) yiye. *Ve* eger kendü ḳarnın delük görse, içinde her ne (8) varsa daşra çıḳsa bu kişinüñ ʿavratı ḫāyın ola *ve oġrı*. *Ve* (9) eger ḳarnın ṭopṭolu *ḳurt* görse *ki* (A13) *anuñ ḳarnınuñ ālātın yiseler* oğlanlarıdur ki anuñ (10) mālın yiyeler. Herçi-**[A68a]**-ki *ziyāde* noḳṣān ḳuvvet-ile göre. Va'l-lāhu aʿlem.

---

4 yenmiş] A_{11} yunmış görse || 5 *tevāżuʿ* A_{11}] (H nüshasınd) tevażżuʿ| raġbet] A_{11-12} raġbeti || 6 ḫalḳ ... ola] A_{12} ḫalḳ maḥbūb ola | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || 7 Düşde ... bildürür] A_{13} ḳarnı ve ne-kim anuñ içinde var anı beyān ider || 8 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13-1} ḫuẕāvend-i kitāb **[A67b]** uşbu || 9 içinde] A_1 içindedür || 10 etinde] A_2 etinden | cümlesi] A_2 cümle || 11 ḳarnı] A_3 ḳarnınuñ || 13 bişmişinden] A_5 pişmişden || [H76a] 2 ʿilmi] A_6 ʿilm || 3 alup] A_8 alsa || 4 ala] A_9 ola || 5 alsa] A_9 olsa | için] A_{10} ucın || 6 yiye] (A nüshasında yok) || 7-8 içinden ... çıḳsa] A_{11} ki ālātı her nesne ki andan daşra çıḳa || 10 [A68a] *ziyāde* A_1] (H nüshasında) ziyānda | ḳuvvet-ile göre] A_1 göre taʿbīr bu ḳıyās üzere ideler ||

(11) Otuz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Yan ve Eyegü Görse Anı Bildürür

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bu bābuñ (13) aṣlı oldur kim arḳa iʿtimād itdügi ḳarındaşdur. *Ve* **[H76b]** yan eyegü ʿavratdur. Görmez misin çün kimsenüñ ḳarındaşı (2) ölse şöyledür ki arḳasın büküldi. Ve ṣol eyegüsinden (3) Ādemüñ ʿaleyhi's-selām Ḥavvā geldi. ʿAvrata taʿbīr (4) iderler. Eger kimse arḳasın ṣınuḳ görse ḳardaşı (5) ölümidür. *Ve* eger ḳavī görse ḳarındaşı ḳuvvetidür. *Ve* eger (6) sol eyegüsin şişmiş görse *(A9) anuñ ʿavratı yüklü ola. Ve eger iki eyegüsin şişmiş görse* anuñ (7) iki ʿavratı *ve* iki ḳaravaşı *ikisi dahı* yüklü ola. *Ve* eger yanında delük *görse* bir pāre (8) et ḳana bulaşmış görse ʿavratı vefā ḳılmaya. *Ve* eger ṣol (9) yanında bir [sü]ñügin ṣınuḳ görse, ʿavratı vefāt ide. *Ve* (10) eger eyegülerin çoḳ görse ʿavratı çoḳ ola. *Ve* (11) eger ṣol yanınuñ derisin *ve* eyegüsin **[A68b]** ṣınuḳ görse (12) mālı ʿavratı gide. Eger yanı delinse incü çıḳsa (13) ya mercān ya gevher, bu nesneler aña delālet ider ki **[H77a]** zāhid ve pārsā oġlı ṭoġa. *Ve eger* yanı ṣaru olmış görse ʿavratı (2) ṣayru ola. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

Ḳırḳıncı Bāb: Düşde Diz ve Uyluḳ ve İncük (3) Görse Anı Bildürür

Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān (4) ider ki: Uyluḳ yaḳın ḳavmıdur ululardan. *Ve* eger uyluġını *ḳavī* (5) görse anuñ ḳavm u ḳabāyılına işi ḳuvvet duta ve eyü ola. *Ve* (6) eger ince olmış *ve żaʿīf* görse anlara delālet ider *hem*. *Ve* eger *ṣaġ* (7) uyluġın ṣınuḳ görse *ve* kendüden ayrılsa ḳavmından *ve* ʿazīz-(8)-lerden cüẕā düşe.

---

11 ṭoḳuzıncı] A_2 doḳuzıncı | Düşde ... bildürür] A_2 ādemüñ yanı ve eyegü görse düşinde anı beyān ider || 12 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_3 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 13 kim] A_3 ki || [H76b] 1-2 görmez misin] A_4 görmez mi | ḳarındaşı] A_5 ḳarındaşudur bāzu ve eyegü ḳarındaşı || 2 şöyledür ki] A_5 دِرْاُدَكِي || 6 sol] A_8 ṣol || 7 ola] A_{10} olalar || 8 bulaşmış görse] A_{11} bulaşmış renginde andan düşe || 12 mālı] [A68b] A_1 māl ve || [H77a] 2 ṣayru] A_3 ṣayrulıġı || 3 anı bildürür] A_4 anuñ teʾvīlin beyān ider | Ṣāḥib-kitāb işbu] A_5 Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 4 ḳavmıdur] A_5 ḳavmdur || 5 ḳabāyılına ... ḳuvvet] A_6 ḳabāyılınuñ işi ḳuvveti || 6 kendüden] A_8 kendü || 7 ʿazīzlerden] A_8 ʿazīzlerinden ||

Ve eger ṣol uyluġın ayru görse (9) anası ḳavmından ayru düşe. Eger iki uyluġın kendüden (10) cüẕā düşse bu kişi ġurbete düşe *ve buña ḫorlıḳlar irişe*. Uyluḳ anuñ ehl-i beyti (11) ḳuvvetidür, *mālı getmeklikdür ve perdesi yırtılmaḳlıḳdur. Ve* eger iki uyluġın ip-ile bağlasalar *bağlu görse ve* ipüñ ucı (12) anuñ elinde olsa ḳavmları kendüye yaḳın ola *ve ḳavmına ulaşa*. *Ve* (13) eger ṣağ *uyluġın veyā ṣol uyluġın* birbirine sürse kendü ḳavm u **[H77b]** ḳabāyılına ulaşa nikāḥ üzre. *Ve eger* **[A69a]** uyluġı etinden yise ḳavmınuñ (2) mālın yiye. Eger bişmiş yise anlaruñ rıżāsı ola. *(A2) Eger çigle yise anlaruñ rıżāsı olmaya ve kendü ehl-i beytine ʿayıb ide ve ʿayıb (A3) isteye. Ve eger kendü uyluġında artuḳ görse dirhem ḳadarı ya artuḳ, (A4) māl bula kendü ḳavmından ve geyecek ḫilʾat. Ve* eger (3) dizin ṣınuḳ görse anuñ *maʿīşetinüñ* işi ḫarāb ola. *Dizüñ aṣlı kesb ü kārdur. Ve* (4) eger *dopuġınuñ* süñügin böyük görse işi ḳavī (5) ola *ve maʿīşeti anuñ giñ ola. Ve* eger şöyle görse *ki* dopuġı üzre yörüse dirligi (6) ṭar ola. Aña bir iş vāḳiʿ ola, ol işden düşvārlıġ-ıla (7) ḳurtıla. *Ve* eger diz üzre yö[rü]mek geñez olsa anuñ (8) dirliginüñ *bāṭını yigrek ola ẓāhirinden. Ve* eger bir dopuġın (9) ṣınmış görse anuñ kār u kesbine ziyān irişe. *Ve* eger (10) dizinüñ ekin birbirinden ayru görse sermāyesi gide, dervīş (11) ola *ve* ḫalḳa muḥtāc ola. *Ve* eger aġac-ıla yörise şol (12) mübtelālar gibi, bir kişi iʿtimād *ide* ki ol kişi aña vefā ḳılmaya (13) ve anuñ dirligi düşvār ola. Ṣāḥib-kitāb işbu resme **[A69b]** *beyān* **[H78a]** ider ki incük aṣlı *ādemüñ* işi *ve* maʿīşetidür. Her yirde ki dopuġın (2) çıḳmış görse anuñ kār u kesbi ziyān ola. Eger (3) dopuġın daşra çıḳmış görse *ḳana bulaşmış,* ʿayālinden ayru ola. Eger (4) ʿavrat olmasa ḳayġu *ve* ziyān irişe. *Ve* eger anuñ dipine ḳurt (5) düşse

---

8-10 uyluġın ... cüẕā düşse] A_9 uyluġını kendüden cüẕā görse || 10 ehl-i beyti] A_{10} ehl-i beytinüñ || 13 ṣağ *uyluġın* A_{12}] (H nüshasında) ṣağ uyluġuñ || [H77b] 1 üzre] A_{13} üzere || 3 ḫarāb] [A69a] A_5 ḫarab || 4 *dopuġınuñ* A_6] (H nüshasında) ṭopuġın || 5 dopuġı üzre] A_7 dopuġ üzere || 7 diz üzre] A_8 dizi üzere || 8 *bāṭını yigrek ola ẓāhirinden* A_9] (H nüshasında) yigregi bāṭın ola ẓāhirden] | 11 yörise] A_{12} yörüse || 13 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} muṣannif-kitāb uşbu || [H78a] 1 incük] [A69b] A_1 incügüñ || 3 dopuġın] A_2 dibin | ola] A_3 düşe || 4 ʿavrat] A_3 ʿavratı | dipine] A_4 dibine ||

eti pāre pāre olsa oġlı vefāt ide. *Ve eger dibinden iñlese ḥalı-y-ıla māl ve ʿavrat ala*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(6) Ḳırḳ birinci bāb düşde ẕeker ḫāya aṣlın beyān ider

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ẕeker aṣlı (8) oġuldur *ve ḳuvveti*, ādemüñ ʿizzeti *ve* ululıġıdur *anuñ*. Eger kimse kendü (9) ẕekerin böyük görse anuñ işi eyü ola ve *anuñ ẕekeri ḥalāyıḳ arasında meşhūr ola*. Eger (10) uzun görse ancılayın ola-ki añduḳ idi. Eger kesilmiş (11) görse oġlı vefāt ide. *Ve* eger yarısı kesilmiş (12) görse oġlı ḫastalıġı ola. *Ve* eger oġlı yoġ-ısa ʿizzet (13) ululıġı eksile *veyā erenlerden (A13) kesilmiş ola ve hem ol yirde ki ol ola. Ve* eger ẕekeri ucından incü **[A70a]** çıḳsa **[H78b]** ya mercān ya nesne işbunuñ gibi cānavarlardan balıḳ (2) gibi ya sıçan gibi, *veyā nesne bu maʿnīde, naẓar ide* ol nesne gevherine, oğlına ʿibāret (3) ideler. *(A3) Ve eger anuñ gevheri pāksa hemān aruluḳ üzere taʿbīr ideler ki anuñ a-(A4)-ṣlıdur*. Çün bir kişi *düşinde işeye* ḫāyiż ʿavrat-ıla cimāʿ ide. *Ve* eger (4) kendüyi iki ẕekerlü görse *iki oġlı doġa ve işi ḳavī ola. Ve eger tenin (A6) beġāyet uzun görse ḳorḳudur ki* helāk ola*, çün ki ḥadden geçe*. *Ve* şöyle dirler ki (5) bir ʿavrat geldi Muḥammedi'bn-i Sīrīne raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi ṣordı-ki: (6) Düşde işbu resme gördüm *ki* ligin içi ṭopṭolu süd. Diledüm *ki* (7) ol südden içem. Fi'l-ḥāl bevl idecegüm geldi. Vardum (8) bevl itdüm. Çün girü geldüm. Diledüm ki bu südden içem. *Fi'l-ḥāl* (9) gine bevl idecegüm geldi. Birḳaç kerret bu resme vāḳiʿ (10) oldı. Nite-kim cehd itdüm ol südi içemedüm. Bu düşüñ (11) taʿbīri nedür, didi. Muḥammed ibn-i Sīrīn raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi (12) cevāb virdi, eyitdi birḳaç kişilerle. Eyitdi:

---

5 olsa] A_{4-5} ḳana [5] bulaşmış olsa | ide] A_5 ola | Va'l-lāhu ... bi'-ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 6 Düşde ... ider] A_{6-7} Düşde tenüñ ve ḫāyanuñ aṣlın beyān ider [7] daḫı hem ẕeker || 7 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_7 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | ẕeker] A_8 tenüñ || 9 ẕekerin] A_9 tenin || 10 ancılayın ola-ki] A_{10} kendü ḥaddinde hem eyle ki || 11 yarısı] A_{11} yarsı || 12-13 ʿizzet ululıġı] A_{12} ʿizzeti ve ululuġı || [H78b] ya] A_1 veyā | ya] [A70a] A_1 veyā | işbunuñ] A_1 uşbunuñ || 2 ya sıçan gibi] A_2 veyā sıçan | ol nesne gevherine] A_2 o nesnenüñ güherine || 4 ẕekerlü] A_5 tenlü | şöyle] A_6 uşböyle || 6 işbu] A_8 uşbu | ligin] A_8 legen || 7 fi'l-ḥāl] في پكاز | 7 bevl idecegüm] A_9 şu dökecegüm || 9 bevl idecegüm] A_{10} şu dökecegüm || 10 nite-kim] A_{11} yine ki || 12 kişilerle] A_{12} kişilerine anuñ |

Bu ʿavratı (13) ere virüñ *ki* henüz *bu* bikirdür, ere varmaġa arzūsı vardur **[A70b]** *ki süt* ḳaṭır-**[H79a]**-ātdur *ve* aṣlıdur *ve* Müslimānlaruñ şerīʿatıdur. Bu hemān aṣlı üzre (2) yaʿnī bikirdür *ve* bu bevl itdügi *varup geldügi ere* arzū *ḳılduġıdur*. *Ve* eger (3) kimse ẕekeri *ve* ḫāyasın kesük görse *ve* hīç *ḳalmasa ḫādım resmine olsa dīn üzere (A4) rāġıb ola ve mecmūʿ-ı ḫayırlara. Ve* eger (4) oġlı var-ısa vefāt ide *ve* andan ṣoñra oġlı olmaya *ve* mālı ziyāde ola, (5) ḫalāyıḳ gözine şīrīn ola. *Ve cümle anuñ himmeti (A6) tesbīḥ ola veyā Tangrı ẕikri ʿazze ve celle. Zīrā ki ferişteler ḫādım resminedür, bunlaruñ (A7) töhmeti ve şöhreti yoḳdur. Ve bir teʾvīl daḫı budur ki, eyitmişlerdür ki*: *Ḫāya ḳuvvet (A8) ve cāhdur. Ve* eger şöyle görse-kim (6) iki ḫāyasın böyük *olmış* görse ḳuvveti *ve* çāhı ziyāde ola. *Ve* eger (7) iki ḫāyasın kesük görse düşmenleri aña ẓafer bulalar. *Ve eger ṣol ḫāyasın ṭaşra çekilmiş görse oġlı helāk ola. (A11) Ve eger kendü ḫāyasın çıḳarsa ve kimseye baġışlasa irādetile, anuñ oġlı ola ki (A12) nesebin ayruḳ kişiden diyeler, ḥelāl-zāde olmaya*. (8) Eger ḫāyasın bir kişiye baġışlasa *ve* anuñ ḫāyasın (9) daḫı *kendü* alsa *ol iki kişi* birbirinüñ ʿavratına düşeler *ve* zinā ideler *dostlıḳ* **[A71a]** *ḥükmine*. *Ve* eger (10) bir kimse anuñ ḫāyasın dögse aġrısa *hemīn* oġlından ya ʿazīz (11) dostdan aña ḫaber gele. *Ve eger* oġlı yoġ-ısa *anuñ* ʿizzetine ziyān irişe. *Ve* (12) eger bir ḫāyası ḳasuġında çıḳsa *veyā* ḳarnına girse belürsüz (13) olsa ʿavrat yār ola. *Ve* eger ẕekeri bir pāre kesilse *ve* **[H79b]** girü ulaşsa *ṣalınu*, oġlı ḫasta ola. *Ve* eger kendü ẕekerinüñ yanında (2) uvaḳ ẕekerler görse *aşaġa yoḳaru*, ʿizzeti *ve* ḥürmeti ziyāde ola *ve* anuñ şenāsı (3) dükeli yirde meşhūr ola. *Ve* eger şöyle görse ki kendü ẕekerin (4) elile dutup yirinden çekse *ve* gine yirine ḳosa anuñ oġlı vefāt (5) ide *ve* yirine bir oġlı doġa. *Ve* eger *kimsenüñ* ẕekerin emse, aña feraḥ gelse (6) bir işden *ki* ol anuñ

ʿavratı] A_{13} ʿavrat || [H79a] 1 üzre] [A70b] A_1 üzeredür || 2 bevl] A_2 būl | *ḳılduġıdur* A_2] (H nüshasında) oġıldur || 3 ẕekeri] A_3 ẕekerin || 5 *ḫādım*] A_6 خضي || 6 çāhı] A_9 cāhı || 8 kişiye] A_{12} kimseye || 8-9 ḫāyasın daḫı] (A nüshasında yok) || 9 ʿavratına] A_{13} ʿavratlarına || 10 bir] (A nüshasında yok) | aġrısa] [A71a] A_1 şöyle ki ʿaḳlı andan gitse aġrısından | ya] A_2 veyā || 11 dostdan] A_2 dostından | gele] A_2 vireler || 12 ḫāyası ḳasuġında] A_3 ḫāyasın ḳasuġına | belürsüz] A_3 belüsüz || 13 yār] A_4 ziyāde || [H79b] 2 şenāsı] A_6 şenāsın || 4 yirinden] A_7 yerinden | yirine] A_7 yerine || 5 yirine] A_8 yerine | gelse] A_9 gele ||

içinde ola *ve* göñli meşġūl ola. *Ve* eger (7) ẕekerinden şehvet gelse az eger çoḳ māl bula. *Ve* eger ḳasuġı (8) altında ʿavratlar fercin görse añа şāẕılıḳ gele ol işden *ki ḳayġusı var-ıdı. Va'l-lāhu.*

(9) Ḳırḳ İkinci Bāb: Düşde Baldır *ve* Aya, Ṭaban Etin Görse Anı Bildürür

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider *ki*: Baldır aṣlı ve ayaġı (11) anuñ ʿömridür. *Ve* aya anuñ dirligidür. Çünki iki ayaġın *ve* (12) incigin ḳavī görse anuñ dirligi *ve* işi *güci* ḳavī ola *ve* düzülmiş ola. (13) Çün żaʿīf göreler ya eksük, anuñ maʿīşetine *ve* kesbine **[H80a]** noḳṣān ola. *Ve* eger bir incügin kesük görse *anuñ* dirligi ṭar *ola* (2) ve ḫasta ola. Eger iki ayaġın kesük görse ḳorḳudur ki (3) helāk ola. Zīrā ki ādemüñ ḳıyāmı ayaḳ üzredür. *Ve* eger (4) bir kimse bir mechūli şöyle görse ki iki ayaġın kesdi, *daḫı bir teni dār itdi*. *Her* (5) ḳanda ki gördi, hemān şehrüñ sulṭānı maʿzūl ola. Vilāyetin (6) daḫı bir kişiye vireler. *Ve* eger iki ayaġın sırçadan görse (7) bu kişi helāk ola. Zīrā sırçanuñ beḳāsı yoḳdur. *Ve* eger (8) bir ayaġın kesük görse *ve* aġaçdan düzülmiş, şol mübtelālar gibi, (9) bu kişi bir kimseye iʿtimād ide ki anuñ beḳāsı olmaya. *Ve eger iki ayaġın kesük görse ve sulṭān kişise (A12) maʿzūl ola, cümle mālı gide ve kendü dirliginden ʿāciz ḳala. Ayaḳ ādemüñ aṣlı-(A13)-dur. Ve* eger (10) ayaḳ ṭamarların kesük görse anuñ ḳavumların andan keseler. *Ve* (11) eger *ayaġın* **[A72a]** demürden görse ʿömri uzun ola *ve* ḳuvveti (12) ululıġı arta. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle: ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾[38] *Ve* **[H80b]** eger iki ayaġınuñ ṭopuġın demürden görse ṭopuḳdan (2) yoḳarusın gümişden görse bu kişi māl bula ya ḳuvvet (3) veyā yüz ṣuyı ola.

---

7 şehvet] A_{10} şehveti || 9 ṭaban ... bildürür] A_{12-13} daban ve ayaḳ görse anuñ teʾvīlin [13] beyān ider || 10 ṣāḥib- kitāb işbu] A_{13} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | baldır aṣlı] A_{13-1} ādemüñ incügi **[A71b]** [1] baldırı || 11 ve] (A nüshasında yok) || 12 incigin] A_1 incügin || düzülmiş] A_2 düzilmiş || 13 ya] A_3 veyā || [H80a] 2 eger] A_4 ve | ki] (A nüshasında yok) || 3 üzredür] A_{5-6} üzeredür ve eger bir kimse bir mechūli [6] şöyle görse ki iki ayaġı kesilmiş || 10 ayaḳ] (A nüshasında yok) | ḳavumların] A_{13} ḳavumları | keseler] A_{13} kesileleler | 12 Ḳavluhu teʿālā] [A72a] A_1 ḳavlehu || [H80b] 3 veyā ... ola] A_4 ve yüz ṣuyı |

Ve eger bir barmaġın kesük görse (4) ketḫüẕālığı kesük ola Barmaḳ ayaġuñ ārāyişidür *ve ayaġuñ derisi anuñ perdesidür.* Eger ayaġuñ (5) derisin gitmiş olsa perdesi yırtıla. *Ve çün ayaġınuñ derisin ḳalıñ göre* anuñ (6) işi ḳavī ola. Damar daḫı siñir daḫı *bu resmedür*, ādemüñ ārāyişidür *(A8) ve ketḫüẕālığıdur. Ve anuñ dırnaḳları, ḳuvveti ve ārāyişidür. Her ḳanda (A9) ki ziyāde ve noḳṣān göre bu endāmlarda ki añduġ-ıdı parmaḳdan, deriden (A10) ve damardan ve siñirden ve dırnaḳdan dükeli ziyāde ve noḳṣān bu endāmlarda ki (A11) ola, ḫayır ve ḫūblıḳ anuñ ketḫüẕālığıdur.*

(7) Ḳırḳ Üçünci Bāb: Düşde Dört Ayaḳlu Cānavar Görse *Anuñ Teʾvīlin Beyān İder*

(8) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḫaberde şöyle (9) gelmişdür **[A72b]** *ki* Peyġambardan ṣalla'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem Muḥammed ibn-i Sīrīn (10) raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi eydür ve hem Dāniyāl peyġambardan *daḫı* ṣalavātu'l-lāhi (11) ʿaleyhi rivāyet iderler *ki:* Ḫudā-yı ʿazze ve celle bir ferişte yaratmışdur kendü (12) ḳudretinden ḳulaġı ardından çignin-degin yidi yüz yıllıḳ yoldur. (13) Şöyle ki bir atlu gitse başından ayaġına-degin ne-ḳadar yıldur **[H81a]** ḥisābın Tangrı bilür ʿazze ve celle. Ol ferişтenüñ adı (2) Ṣadfeyāyıldur. Hemīn ferişтedür ki Ḫaḳ Teʿālā celle celāluhu (3) ādem oġlanlarınuñ düşine Ādem zamānından berü ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi *ve selāmuhu* (4) tā ḳıyāmet gününe *degin* mü'ekkel ḳomışdur. Her nesneleri düşde gösterür (5) ādemīlere. Her ne-ki iderler eyüden *ve* yavuzdan, anlara miṣiller (6) gösterür Ḫaḳ Teʿālānuñ emrile ʿazze ve celle. Ol ferişтenüñ (7) tesbīḥi budur: سُبْحَانَكَ مَا اَعْظَمُكَ[39] Ve çün ādem düşleri *ve* miṣilleri (8) göre, unıda, ol maʿṣiyetdendür dirler. Tevbe ḳılmaḳ gerek.

---

bir barmaġın kesük] A_4 ayaġı parmaġın eksük | 4 kesük] A_4 eksük || 4-5 Eger ... olsa] $A_{5\text{-}6}$ çünki ādem ayaġınuñ 6 derisin gitmiş görse || 5 *Ve çün ... göre* A6] (H nüshasında) Eger ḳulaḳ görse || 6 damar] A_7 ṭamar || 7 üçünci] A_{11} üçinci | Düşde] (A nüshasında yok) | cānavar] A_{12} cānavarlar || 8 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | şöyle] A_{13} uşböyle || 9 peyġambardan] [A72b] A_1 peyġāmbardur || 10 eydür] A_2 rivāyet ider | peyġambardan] A_2 peyġāmbardan || 12 çignin-degin yidi] A_4 çiginin-degin yedi || 13 yıldur] A_5 yoldur || (H81a) 1 bilür] A_5 bile || 5 ādemīlere] A_8 ādemilere | iderler] A_8 ideler || 7 miṣilleri] A_{11} miṣālleri ||

(9) Ḳırḳ Dördünci Bāb: Düşde At *ve* Ḳatır *ve* Eşek Görse Anı

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bu bābuñ aṣlı (11) oldur ki **[A73a]** her nesne kim binile cümle ʿavrata delālet ider, (12) ʿavrata taʿbīr iderler. *Ve* bir teʾvīlde daḫı oldur kim at *ve* eşek *ve* (13) ḳatır, cümle ʿizzet *ve* devlet *ve* ādemüñ ululıġıdur. *Ādemüñ (A3) himmetine ve ululuġına gerekdür. Ḳavluhu ʿazze ve celle* [40]﴿وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَ زِينَةً﴾ *Ādemüñ cümle zīneti ve ārāyişi ve mürüvvetidür*. Eger **[H81b]** boz at görse, binse ululıḳ ʿazīz-ḥürmet ola. Eger siyāh (2) at görse binse düşmen üzre sefere çıḳa. Sefer ehli degülse (3) işi ʿazīz ola. Eger ṭorı at görse binse murādına yitişe. (4) Eger al ata binse görse her dürlü ḥāceti var-ısa revā (5) ola. Eger ḳır at görse binse düşmān üzre ẓafer bula. (6) Eger cümlesin eyerle *binse* eger sulṭān-ısa salṭanatı ziyāde (7) ola. Eger degülse murādı ḥāṣıl ola. Eger eyersüz binse (8) cümle işden cüdā düşe. *Ve* eger şöyle kimse bir yorġa (9) ata binse *ve* silāḥ bağlansa *ve eger gören sulṭān-ısa (A6) salṭanatı ziyāde ola. Ve eger sulṭān degül-ise kim anuñ ehli olmaya*, ʿavratlıġa bir ulu aṣıldan ʿavrat (10) ala, māldār ola. *Ve* eger şöyle görse bu kişi ʿavrat ehli (11) degülse ol kişi bir ʿavrat-ıla hem-ṣoḥbet ide *(A9) anuñ-ıla bir şerīf aṣıllu, andan hem dünyā ve hem āḫiret içün şāẕılıḳ göre*. Eger şöyle görse (12) atdan düşdi veyā indi, eger sulṭān-ısa maʿẕūl ola. *Eger (A11) şöyle görse ki* girü (13) binse gine bayaġı mertebesinde ola. *Ve eger şöyle (A12) görse anuñ atınuñ ardına binse kimse, ol binen kişi bunuñ işin ve ʿamelin ṭaleb (A13) ide.* Yiñi ṭon geyse eyü edük **[H82a]** ayaġında *ve* ḳuşaḳ *ve* bilinde ḳılıç bağlu, başında **[A73b]** ʿimāme ya taḳye (2) başında geyse beglik ve ululıḳ bula *ve kerāmetlü ve ululardan nüvāḫtlar bula*.

---

8 unıda] A_{11} anda | gerek] A_{11} gerekdür || 9 dördünci] A_{12} dördinci || 10 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 11 kim] A_{13} ki || 12 iderler] [A73a] A_1 ideler | teʾvīlde daḫı] A_1 teʾvīl || 13 ʿizzet] A_2ʿizzeti || [H81b] 13-8 Eger ... düşe] (A nüshasında yok) || 8 şöyle] (A nüshasında yok) || 9-10 ulu ... ola] A_{7-8} ʿavrat ola ulu aṣıldan ve şerīf yirden cemālda ve kemālde ve mā-^{8}-ldār || 10 şöyle görse] (A nüshasında yok) || 11 ide] A_8 ola || 12 girü] A_{11} gine || 13-1 yiñi ... ayaġında] A_{13} ve eger kendüde yiñi ṭon eyü ve edük || [H82a] 1 ya] [A73b] A_1 veyā || 2 başında … bula] A_1 ḳonulmış başında beglik bula ve ululuḳ ||

Ve eger atı söz söylese sulṭān işine giç ḳala. Ve eger atuñ iki ḳulaġın (3) kesük görse eyü yavuz ḥācetden kimse buña ṭaleb ḳılmaya *ve ʿazīz kişilerüñ nāmesi bundan ḳaṭʿ ola. Ve* (4) eger at kişneyi kişneyi şāẕılıḳla gitse bu kişinüñ (5) işi yücele *(A5) ve nāmdār ola ve ol atuñ āvāzı her ne yire ki irişdi-y-idi. Ve* eger *anuñ* atı sürçe, gine ṭuru gelse *ata binen andan ayru düşmese* baʿżı (6) işine ziyān irişe *ve gine tizde kendü ḥālına gele. Ve* at kendü-y-ile uçsa havāya *ve* (7) gine inse *anuñ işi* beġāyet eyü ola *ve yücele. Ve delīldür ki bu (A9) ʿizz ü cāh buña seferde ola. Ve* eger *şöyle* görse-kim bir at (8) sıçradı, atuñ ayaġın *ve* kendü ṭonın yırtsa yavuz düşmendür *anuñ işinüñ veyā ʿavratınuñ* ardınca (9) fesād ide. *Ve onuñ düşmeni beẕ-aṣıldur ve ḥarām-zādedür. Ve* eger bir kişi *şöyle görse ki* aḳçasuz *bir* at ṣatun aldı, *bindi ve aña ḫoş geldi*, (10) bir ʿavrat ala *ʿavratlıġa ki* aṣil ḳavımdan olmaya. *Ve* eger at-ıla **[A74a]** havāya (11) uçsa *ve aşaġa* inmese bu kişi *sulṭānlıḳda* helāk ola. *Ve* eger atsuz inse *bu kişi* (12) ḫasta ola, *ʿavratından ve sulṭāndan cüẕā ola. Ve* eger at depse ya ışırsa nā-ḫoşlıġa (13) ʿavrat bahāne ide. *Ve* eger yunddan süd saġsa **[H82b]** ʿavratlardan māl bula. *Ve* eger *şöyle görse ki* atın oġurlasalar *ḳorḳudur ki* ʿavrat vefā[t] (2) ide. *Ve* eger atın yavu ḳulsa ʿavrata ṭalāḳ vire. Eger *düşinde* (3) at südin alsa ʿavrat ala. *Ve* eger at ṣatsa ululıġı (4) zāyil ola. *Ve* eşek düşde baḫt ve devletdür. *(A8) Ekṣer teʾvīllerde ʿavratdur şol vaḳt binmek-içün ola. Ve* eger yüklü eşek (5) eve gelse devletlü māldur. *Ve* eger eşege binüp *yorġalayu* gitse cümle (6) işi dünyāda ḥāṣıl ola. *Ve* eger *düşde* eşege binse ve *eşekden āvāz gelse yaʿnī* ağırsa *ol kişiye yavuzdur*, her iş-kim (7) duta, oñmaya. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle:

---

4 at ... şāẕılıḳla] A_4 bunuñ atı kişneyi şāẕılıġ-ıla || 5 sürçe] A_6 başı üzere yıḳılsa | ṭuru gelse] A_5 ṭurı gelse || 6 havāya] (A nüshasında yok) || 7-8 bir ... atuñ] A_{9-10} at ṣıçrasa ve [10] anuñ atınuñ || 8 ardınca] A_{11} ardıncadur || 9 ide] A_{11} itmek-içün || 10 ala] A_{13} ola | aṣil ḳavımdan] A_{13} aṣlı ḳavmı || 11 atsuz inse] [A74a] A_1 inse atsuz || 12-13 depse ... ide] A_{2-3} aña [3] leked ursa veyā anı ṣorsa ʿavratı bahāneye meşġūl ola ve nā-ḫoşluġa || 13 yunddan] A_4 yundlardan || [H82b] 1 ʿavratlardan] A_4 ʿavratdan | oġurlasalar] A_5 oġurladılar || 2 atın... vire] A_{5-6} yavu ḳılınsa ʿavratıla anuñ [6] arasına ṭalāḳ düşe || 3 südin] A_6 ṣatun | ala] A_6 ola | ululıġı] A_7 ʿizzeti ve ululuġı || 4 yüklü] A_8 yük-ile || 5 devletlü māldur] A_9 devletdür ve māldur | binüp] A_9 binmiş görse ve || 6 işi dünyāda] A_{10} dünyā işi | her iş-kim] A_{11} her ne iş ki ||

﴿إِنَّ أَنكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾[41] *Ve* (8) ḳatıruñ aṣlı seferdür. *Ve daḥı* bir te'vīlde ʿavratdur. *Ve* eger *düşde* ḳatır ṣatun (9) alsa cāriye ala. *Ve* eger ḳatır ṣatsa ʿavratından cüẕā ola (10) ḫastalıḳ sebebile *veyā ḫod sebeb-ile*. *Ve* eger *düşinde* dişi ḳatır binse bu kişi ʿavrat ala ki (11) hergiz oğlan doğurmaya, doğursa mübārek olmaya. *Ve* eger (12) irkek ḳatır binse ʿömri uzun ola *ve* murādı ḥāṣıl ola *ve seferi daḥı mübārek ola. Ve* (13) eger ḳatıra binüp giderken ḳuyuya ya çuḳura düşse *ḳorḳudur ki* ʿavratı helāk **[H83a]** ola. *Ve* eger kendü ḳatırıla havāya uçsa *düşinde bir kişi,* ʿavratıla sefere gide *ve anuñ işi laṭīf ola. Ve* (2) eger ḳatır binüp giderken cānavarlardan, ṭoñuzdan, ayudan, (3) ḳurtdan, itden ḳatıruñ ṭonın ışırsalar ulu düşmendür, ʿavrat şerrine (4) uġraya. *Ve eger şöyle görse eşege binse ve ol bindügi (A11) eşege āfet irişse ṣınuḳlıḳdan ve bu resme ʿayıbdan ve noḳṣāndan her ne ʿayıblar ki (A12) eşeklerde ḫalel düşe, anuñ dirligine ve devletine delālet ider. Artuḳ eksük ki (A13) ola taʿbīr ide. Ve eger bir ḳatıra binse erkek-mi dişi-mi bilmese eydür.*

[A75a] Ḳırḳ Beşinci Bāb: Düşde Deve Ṣıġır *ve* Ḳoyun *ve* Keçi Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki *ve* ḫaberde şöyle (6) gelmişdür *ki*: Bir kişi Ebū Bekr-i Ṣıddīḳa rażiya'l-lāhu ʿanhu *geldi ve* ṣordı *ki*: (7) Düşümde bir delük gördüm daraçuḳ. Bir ṣıġır cehd-ile ol (8) delükden çıḳar *ve düşvārlıġ-ıla ve cehd-ile çıḳduġı delüge girmez*. Bunuñ taʿbīri

---

7 teʿālā] (A nüshasında yok) || 8 te'vīlde] A_{13} te'vīl de oldur ki ḳatır || 9 cāriye] **[A74b]** A_1 ḳaravaş || 10 kişi ... ala] A_2 kişinüñ ʿavratı ola || 11 doğursa ... olmaya] A_3 ve nā-mübārek ola || 12 irkek ḳatır] A_3 erkek ḳatıra || 13 binüp ... düşse] A_{4-5} binmiş [5] olsa ve hemān ḳatır ḳuyuya düşse ya çuḳurġa veyā balçıġa || [H83a] 1 kendü] (A nüshasında yok) | sefere gide] A_6 sefer ide || 2-4 ḳatır ... uġraya] A_{7-10} şöyle olsa ki görse ki ve bir yirden geçer [8] cānavarlardan ṭoñuzlar ve ḳurtlar ve itler bu resme cānavarlar ṣıçrasalar ve bunuñ [9] ılḳısını ve ṭonın yırtsalar ve ışırsalar ve anuñ düşmenleridür ki bunuñ ʿavratınuñ [10] دَرْيَنَة düşmenleridür || 4 ṣıġır] [A75a] A_1 sıġır || 5 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_2 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | ḫaberde] A_2 ḫaberlerde || 7-8 bir delük ... çıḳar] A_{4-6} uşböyle gördüm ki bir delükdür daracuḳ ve ol delükden cehd-ile ve düşvār-[5]-lıġ-ıla bir sıġır çıḳar ve gine hemān ol delükden cehd-ile ve düşvārlıġ-ıla sıġır çıḳar ||

nedür, didi eyitdi. Ebū Bekr-i (9) Ṣıddīḳ raẓiya'l-lāhu ʿanhu *aña* cevāb virdi-kim: Delük aġızdur *ve ol* (10) sıġır didükleri ādemüñ sözidür. Yatlu cehd itmek gerek kim (11) söylemeyeler ki peşimān olalar. Küççük söz böyük olur. Şöyle-kim (12) çün ol öküz her ne-ḳadar cehd itdi tā girü girmege, giremedi *gine*. (13) Söz daḫı çün aġzından çıḳa, girü aġzına girmege çāre yokdur. *Ḫuṣūṣā ki ḥāṣılsuz ola (A12) ve günāh givirici*. **[H83b]** Eger deve görse mübārek sefer ide. Eger genç deveye (2) binse sefer ide, selāmet gele. Eger ḳoca deveye binse ḳaravaş (3) ala, ʿavrat ala. *Ve* eger öküzi boynuzı-y-ıla görse, aña ḥamle(4) ḳılsa bir ulu kişi-y-ile münāzaʿa ide, ḳanḳısı ġālib oldısa ol yiñe. *Ve* (5) eger sıġıruñ üstine çıḳsa *ve* binse, boynuzına yapışsa *ve anı yire bıraġımasa* düşmenin *kendü* (6) altına alup ḳahr ide. *Ve* eger anuñ boynuzın kesük görse (7) düşmeninüñ ḳuvveti olmaya. *Ve* eger boynuzın *ziyāde* görse ḳuvveti ziyāde ola. *Ve* (8) eger düşinde görse-kim *bir* öküze binmiş gider, *öküzüñ* üç boynuzı (9) var *böyük*. Bu kişi üç yirden beglik bula. *Ve* eger ṣaru öküze binse (10) ḫasta ola. *Ve* eger tosunlar-ıla cenk eylese ulu erenler-ile münāzaʿa (11) ide, *anlara ḳuvvet ola*. Eger öküzlerüñ boynuzı yoġ-ısa **[A76a]** ol uġraşduġı (12) kişilerüñ ʿizzeti *ve cāhı* az ola. *Ve eger sıġıruñ etin taʿziye ḳılsa, inek* etin yise bir ʿavrat *ola* ve hem (13) ol yıl bay ola. *Ve* eger anuñ etin *taʿziye ḳılsa ve* üleşdürse *erenlere*, bu kişi ġammāz ola *ve ḳovcı*. *Ve eger dişi*

---

8 eyitdi] (A nüshasında yok) || 10 didükleri] A_8 didügüñ | gerek kim] A_8 gerek-kim || 11 peşimān] A_9 pişmān | küççük] A_9 keçük || 12 ne-ḳadar] A_{10} çend || [H83b] 1-3 Eger deve ... ʿavrat ala] A_{12-5} amā deve aṣlı mübārek sıġırdur ve dişi sıġır [H83b] 1-3 Eger deve ... ʿavrat ala] A_{12-5} amā deve aṣlı mübārek sıġırdur ve dişi sıġır yıldur ve öküz [13] ulu ve böyük kişidür ḳuvvetlü ve ḳoyun māldur ve çoḳ ġanīmet çünkim tüyile ola. **[A75b]** [1] Ve dişi ḳoyın ʿavratdur. Eger deveyi baġlu görse seferdür. Ve eger devenüñ [2] burunduruġın yapışsa ve çekse bir boyun virmez kişile işi ola. Ve eger yigit [3] deve olsa bir er güçlü hemīn oldur ki añduġ-ıdı. Ve eger deveye binmiş [4] görse bir teʾvīl daḫı oldur ki ḳaravaşdur veyā ʿavrat ve ne-ḳadar ki [5] yöriye ol ḳadar andan murād ḥāṣıl ola. || 3 öküzi] A_5 اُكُرِي | boynuzı-y-ıla] A_5 boynuzıla || 3-4 ḥamle ḳılsa] A_6 ḳaṣd eylese || 4 ulu] A_6 böyük | ḳanḳısı] A_6 ḳanḳı || 5 düşmenin] A_8 ḫaṣmın || 6 alup] A_8 ala ve anı | boynuzın] A_9 boynuzını || 7 düşmeninüñ] A_9 ḫaṣmınuñ | boynuzın] A_9 boynuzını || 9 binse] A_{12} binmiş görse || 11 ide] A_{13} eyleye | eger] A_{13} bu || 12 az] [A76a] A_1 azıraḳ || 13 anuñ] A_2 sıġıruñ ||

(A4) sıġırı artuḳ görürse hemān yıl aña mübārek ola. Ve eger andan (A5) yüz dönderürse ol inekler, ol yıl aña yavuz ola. Ve **[H84a]** eger *dişi sıġıra* binse *ve* aşaġa düşse hemān yıl aña müteġayyir ola. *Ve* (2) eger *şöyle görse ki* ḳoyun ya inek *anuñ-ıla münāzaʿa ḳılsa ve anları* dutmaġa ḳaṣd itse, dutamasa anuñ (3) bir ʿavratı ola *bülend dillü*, anuñla çıḳışmaya. *Ve* eger dişi ḳoyun (4) gütse ʿavrat cihetinden *anuñ* işi eyü ola. *Ve eger şöyle görse ki ineg-ile veyā ḳoyun-ıla yoġuşa (A11) gitdi ve kendü ḥāceti revā oldı, nā-kes kişiler-içün bir işi (A12) ide ve ol iş żāyiʿ ola. Ve* eger dişi (5) ḳoyun veyā keçi *bunuñ* evinden çıḳsa *gitseler anuñ* ʿavratına ṭalāḳ vire. *Eger keçi ya inek ya ḳoyun bunuñ-ıla* **[A76b]** *söze gelseler, ḥelāl rūz bula ve dirligi giñ ola bu düşi görenüñ.* Eger (6) keçi etin yise ya ḳoyun etin yise rūzı giñ ola. *Ve* eger *şöyle görse ki* (7) inek ya ılḳı anuñ yanında aġnasa bu kişiye iḳbāl u devlet *ola ve māl* (8) bula. *Ve* eger dişi ḳoyun ya inek anı ısırsa ʿavratı *aña* ḫıyānatlıḳ (9) ide *ve emānet (A5) saḳlaya. Ve eger keçi ya ḳoyun ya eşek ya ḳatır veyā ol nesneler ki anuñ ḥükmi (A6) ʿavratadur, andan żāyiʿ olsa ʿavrat bir kişinüñ bilesine meşġūl ola. (A7) Ve* eger aḳ ḳoyun görse çoḳ māl bula. *Ve* eger tülü (10) ḳoyun görse māl bula, *mālı çoḳ ola*. Eger az görse az ola. *Dişi ḳoyun aṣlı ʿavratdur*. Dişi (11) ḳoyun eger ṣatun alsa yāḫud bulsa ʿavrat ala. Ḳavluhu teʿālā (12) ﴿تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ﴾[42] *el-āyetü. Ve* (13) eger dişi ḳoyun sıçrasa anuñ ṭonın yırtsa ʿavrat aña **[H84b]** mekr ide. *Ve eger (A12) irkek ḳoyun bişmiş görse anuñ-ıla ḳarışsa aña yol bula ve her nesne (A13) kim ḳoyun ḳarnındadur ve anuñ āleti-kim içindekidür ʿavratuñ yaru māl* **[A77a]** *ḥükmine ola.* Eger ḳoyun ḳuyruġın bulsa bir bedre aḳça ḥükmindedür. *Ve* (2) eger ḳoyun başın

---

[H84a] 1 binse] A_6 binmiş olsa || 2 ya] A_7 ve | ḳaṣd ... dutamasa] A_7 ḳuvveti yitmese || 3 anuñla] A_8 anuñ-ıla || 5 çıḳsa] A_{12} çıḳsalar | vire] A_{13} düşe || 6 keçi ... ya] [A76b] A_2 keçi ya || 7 inek ... yanında] $A_{2\text{-}3}$ ılḳı [3] veyā anuñ inek ileyinde ṭoprāġa || 8 ısırsa] A_4 ṣırsa | ḫıyānatlıḳ] A_4 ḫıyānat || 9 çoḳ ... bula] A_7 ġanīmetdür ve māl || 10-11 Dişi ḳoyun eger] A_9 ve eger dişi ḳoyun || 11 yāḫud] A_9 veyāḫuẓ | ala] A_9 ola | teʿālā] A_{10} ʿazze ve celle || 13 ʿavrat] A_{11} ʿavratı || [H84b] 1 Eger ḳoyun ... ḥükmindedür] [A77a] $A_{1\text{-}2}$ Ve ḳoyunuñ ḳuyruġı ʿayn-ı māl ḥükmi-nedür. Bir bedre aḳça ḥükminedür dirler. [2] Her ki bir ḳuyruḳ bula ki ḳuyruḳ ḳoyunuñ ṭābiʿidür ||

ṣatun alsa ya kimse aña virse biñ [3] aḳça bula. *Ve* keçi başı daḫı *hemān* bu ḥükimdür. *Ve* eger ṣıġır siñirin *ṣatun* alsa bay ʿavrat [4] ala.

Ḳırḳ Altıncı Bāb: Düşde Gögercin *ve* Ṭāvus *ve* Serçe *Görse*

[5] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bu babuñ [6] aṣlı oldur ki ṭāvus *ve* gögercin ʿavratdur. Dişi ṭāvus [7] yaramaz ʿavratdur düşde. *Ve* eger gögercinlik pārsā ʿavratdur *ve dīn ehli*. *Ve* [8] eger irkek ṭāvus görse, kimse aña *baġışlasa eger sulṭān ehlise bu düşi gören vilāyet bula. Ve eger [A10] anuñ ehli degül-ise* bir böyük [9] kişi-y-ile aña ṣoḥbet vāḳiʿ ola, andan eylük göre. *Ve* eger ṭāvus [10] etin yise ʿavratı vefāt idüp mīrā[ṯ] ala. *Ve* eger *düşinde* gögercin pişürse [11] bir *yüzi örtüli* ʿavrat-ıla cemʿ ola. *Ve* eger kimse *düşinde* aña serçe virse oġlı ṭoġa. [12] Eger elinde dutmış **[A77b]** görse gine oġlı ṭoġa. *Ve* eger çoḳ [13] serçeler görse çevresinde ötseler görse anuñ ġavġalu işi ola **[H85a]** erenler ile. *Ve uşbu resme rivāyet iderler ki geldi [A3] Muḥammed ibn-i Sīrīne raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi ve ṣordı ki*: *Uşbu resme gördüm yigermi [A4] serçeyi etegüme ḳoydum ve etegümden bir bir çıḳardum, depeledüm. Şehādet getürdi ve ḳuyuya [A5] bıraḳdum. Bunuñ taʿbīri ne nesnedür, didi. Muḥammed bin Sīrīn aña [A6] ṣordı ki*: *Evüñ ḳandadur? Eytdi*: *Fülān maḥallede. Eytdi*: *Bir sāʿat ṣabr ḳıl, [A7] tā taʿbīr ideyim, didi. Oġurlayın sulṭān ḳavmına buyurdı, eytdi ki*: *Bu [A8] kişinüñ evine varuñ ve evini key arañ, didi. Vardılar, istediler yigermi [A9] kişi buldılar ölmiş ve ḳuyuya bıraġılmış. Ve bu bir ṭarrār ve fiʿil issi kişimiş [A10] ve erenleri aldarırmış ve evine getürürmiş ve depelermiş ve ḳumāşın alur-ımış [A11] ve ḳumāş issini ḳuyuya bıraġırmış. Muḥammed ibn-i Sīrīne raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi [A12] ṣordılar ki*: *Nice çıḳarduñ? Eytdi*: *Cümle ḳuşları taʿbīr itdüm ve ol şehā-[A13]-deti Müslimānlaruñ emānetine. Ve ol depeledügi anuñ ẓulmı-y-ı-dı. Eyitdüm ki*: *Bu kişi* **[A78a]** *Müslimānlar öldürdi.*

---

2 ya] A_2 veyā || 3 akçe] A_3 akçadur ki | dişi ... ʿavrat] A_{8-9} şöyle ki [9] inek ve dişi ḳoyun giderler ve ol daḫı anlaruñ ṭalebince ʿavratlar || ḥükmidür] A_3 ḥükmedür | ṣıġır] A_4 sıġır || 4 Düşde] A_5 uçucı cānavarlardan | serçe] A_5 sirçe || 5 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_6 muṣannif-kitāb uşbu || 7 gögercinlik] A_7 gögercin || 10 idüp] A_{11} ide | pişürse] A_{12} bişürse || 12 eger elinde] A_{13} ve çün elinde | gine] [A77b] A_1 ve hem || 13 serçeler] A_1 sirçeler | ġavġalu] A_2 ġavġalı ||

Ve eger ʿavrat serçe yutsa aġzına ḳoyup, ol (2) ʿavrat yüklü ola. *Ve* eger aña kimse çoḳ serçe virse (3) çoḳ māl bula, eline gire. *Çoḳ serçe çoḳ māl ḥükminedür ve çoḳ rūz. Ve* eger serçe öldürse oġlı (4) vefātıdur. *Ve* eger ṭāvus öldürse ʿavratlıġa ʿavrat ala. *Ḫuẕāvend-i kitāb (A5) uşböyle der ki ṭāvus aṣlı ʿavratdur*.

(5) Ḳırḳ Yidinci Bāb: Düşde Süglün, Ḳarġa, Saḳsıġan, Ögeyik Görse *Anı Beyān İder*

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bu bābuñ aṣlı (7) oldur ki ögeyik ʿavratdur *mestūre, cemāl kemāl issi ve ulu aṣıldan. Ve* ḳarġa ġarīb ʿavratdur. Ve süglün yalancı (8) ʿavratdur. *Ve* saḳsıġan ġammāz erdür *ve bī-aṣıl. Ve* eger kimse düşinde görse (9) ki ḳarġanuñ derisin ṣoysa bir ġarīb ʿavrat-ıla cemʿ ola. *Ve* (10) eger süglün ise mestūr ʿavrat ala *ya cemāl. Ve* eger *kimse* ṭāvusla (11) süglün bir aracuġa getürse *ve* saḳlasa ol kişi ʿavratlar (12) arasında ḳaltabanlıḳ ide *ve* hem erenler arasında. *Ve* eger süglün (13) aña **[A78b]** söz söylese bir ʿavrat ala *ve* aña fāyide ola. *Ve* eger **[H85b]** süglün gelse, bunuñ yanında otursa *ve* uyusa kendü ʿavratıla (2) düzenlik ide yāḫud ġayrı ʿavrat-ıla. *Ve* eger *şöyle (A3) görse ki bunuñ ḳatından* gine gitse, *varsa* yad ādem (3) ḳatında otursa ʿavratın yad kişiler düze. *Ve eger ḳarġa bunla söze gelse dürlü ḫaberler işide*. *Ve* eger çoḳ ḳarġa-(4)-lar görse *ki* havāda uçarlar, çeri gele. *Ve* eger şöyle görse (5) şalvarına girmiş ya döşegine otursa süglün, oġlı anuñ ḳaravaşıla (6) bir olalar. *Ve eger bir kişi görse* kimse aña saḳsıġan bağışlasa bī-aṣıl kişile (7) hem-ṣoḥbet ide. *Ve* eger *düşinde şöyle görse ki* saḳsıġan bunuñ-ıla söylese gizlü nesnelerden

---

[H85a] 2 aña kimse] [A78a] A_2 kimse aña || 3 eline gire] (A nüshasında yok) || 5 Düşde] (A nüshasında yok) || 6 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_7 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 7 süglün] A_9 ḳumrı || 8 ʿavratdur] A_9 oġlandur | 10 süglün ise] A_{11} süglün-ise | mestūr] A_{11} mestūre | ala] A_{11} ola || 10-11 ṭāvusla süglün] A_{12} ṭāvusı ve süglüni || 13 aña … ola] [A78b] A_1 andan fāyide göre || [H85b] 1 yanında] A_1 kenārında || 2 yāḫud] A_2 veyāḫud | gine] (A nüshasında yok) | yad] A_3 yedi || 3 ʿavratın ... düze] A_{3-4} ʿavratı yad 4 kişiler-ile düzile || 4-5 şöyle ... anuñ] A_{5-6} ḳarġayı şöyle görse 6 ki şalvarına girmiş veyā döşeginde otursa süglün-ile || 6 kimse... bī-aṣıl] A_7 saḳsıġan ki aña bağışlasalar bir aṣlī || 7 ide] A_8 ola ||

(8) ḫaberdār ola. *Ve* eger saḳsıġan öldürse bir ġammāzdan ayru (9) düşe. *Ve* eger iki veyā üç saḳsıġan bunuñ evine gelseler saḳsıġan (10) ne-ḳadarsa ol ḳadar ġammāz bunuñ evine gele. *Ve eger bir kişi kendüyi şöyle görse (A12) ki yalıncaḳ ve saḳsıġan bunuñ ayasında oturmış veyā arḳasında eyü degüldür. Ve (A13) şöyle görse evinde ṭāvus ve saḳsıġan ve gögercin, ev issi ḳatı* **[A79a]** *iḥtiyāt itmek gerek-kim* تيد *kişi oġlıla ve ʿavratıla ve anuñ ḳızlarıla bir bir gelmişdür, aldar-(A2)-lar. Ve* eger saḳsıġan (11) öldürse *ve* etin yise düşmenüñ mālın yiye. *Ve* eger ādem üstinden (12) saḳsıġan ötse eyü ḫaber işide. *Ḫayr üç ḥarfdür, şer iki ḥarfdür. Ve* eger kimse aña süglün (13) bağışlasa *bir* bī-aṣıl kişile hem-ṣoḥbet ide. *Ve bir teʾvīl daḥı (A5) budur ki oġlı ṭoġa fıʿil issi ve yalancı. Ve* eger *şöyle görse ki* süglün **[H86a]** bunuñ damında ötse ḳavumlarından aña ḫaber gele. *Ve* eger süglün *ve* (2) ḳarġa ve saḳsıġan evinde görse dāne direrler, oġlı yad kişilerle (3) baş birükdüreler, ḥīle-y-ile mālın oġurlayalar. Eger üçün-daḥı (4) dutsa bunlaruñ ḥālı anuñ ḳatında āşikāre *ola. Ve* eger *şöyle* görse-kim (5) gögercin ve süglün ve ṭāvus, bunları ṣatsa *ve* ġayrı ḳuşları, (6) bu kişi ḳul, ḳaravaş ṣatıcı oldı. *Ve* eger ḳarġanuñ etin yise (7) oġrılar mālın yiye. *Ve bir (A10) teʾvīl daḥı zeyrek kişiler mālın yiye. Ve bil ki Ḳavluhu ṭaʿālā*: [43]﴿فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ﴾ *ilā āḫiri'l-āyet*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi merciʿu ve'l-meʾāb.

(8) Ḳırḳ Sekizinci Bāb: Düşde Ṭoġan, Kerkenes, Çaḳır Görse *Anı Beyān İder*

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ṭoġan sulṭān (10) oġlandur. **[A79b]** Şāhin *ve* kerkenes, beglik bula. Eger *beglik* ehli degülse (11) çoḳ

---

8 ġammāzdan] A_9 ġammāz erden || 9 veyā] (A nüshasında yok) || 9-10 saḳsıġan ne-ḳadarsa ... ḳadar] A_{10} iki üç || 10 gele] A_{11} geleler veyā oġrılar || 11-12 ādem ... saḳsıġan] [A79a] A_{2-3} saḳsıġan 3 dam üstinde || 12 süglün] A_4 ḳumrı || 13 ide] A_4 bula | süglün] A_5 ḳumrı || [H86a] 1 damında ötse] A_{5-6} ṭamında 6 ötdi | ḳavumlarından ... gele] A_6 ḳavmlarından ḫayr göre | süglün] A_6 ḳumrı || 3-4 oġurlayalar ... ḳatında] (A nüshasında yok) || 4 görse-kim] A_8 görse ki || 7 ve ileyhi merciʿu'l-meʾāb] (A nüshasında yok) || 8 Düşde ... kerkenes] A_{12} şāhin ṭoġan çaḳır ve kerkes || 9 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 10 kerkenes] [A79b] A_1 ve

māl bula. *Ve* eger kimse aña ṭoġan bağışlasa oġlı ola, *gökçek yüzlü ve sevgülü ola* (A3) *ḫalḳ ḳatında. Ve* (12) eger ṭoġanı ḳaçsa, kimsenüñ evine girse *ve* ʿavrat etegi altına (13) girse ʿavrat yüklü ola *ve* oġlan ṭoġura. *Ve eger bu ʿavratuñ ayaġında gümişden* (A5) *çıñraġu veyā altundan veyā bir çaġşır, ḳızı ṭoġa. Ve* eger ol **[H86b]** ṭoġan ʿavrat-ıla söylese eger oġlan diri olacaḳ olursa (2) ʿālim ola *veyā* maʿḳūl söz söyleyici ola. *Ve* eger sulṭān kişi (3) ṭoġan ya şāhin ya çaḳır ya kerkes bulsa, *daḫı öldürse* bu kişi sulṭānlıḳdan (4) maʿzūl ola. *Ve* eger pādişāh ḳavmı degülse ehl-i beyti vefāt (5) ide. Eger evinde ṭoġan ya kerkenes görse, ṭoġan *ve* (6) şāhin birbirile cenk itseler ol sulṭān-ıla vezīr arasında (7) sözler düşe. Zīrā ki kerkenes ulu sulṭāndur *ve ḳalanı aşaġarak*. *Ve* eger (8) kerkenes bir maḥallede inse ḳonsa yāḫud bir şehre ḳonsa (9) sulṭān ol şehre veyā ol maḥalleye ḳona. *Ve* eger *ol* kerkenes (10) aşaġa düşse helāk olsa tīz maʿzūl [A80a] ola. *Ve* eger ṭoġanı (11) uçursa, gine gelmese, tasması elinde ḳalsa sulṭān maʿzūl ola. *Ve* (12) eger şāhin, kerkenes, ṭoġan ya çaḳır uçursa bu *düşi gören* kişi (13) sulṭān işinde ḳarār duta *ve kendü işine* (A4) *oġlanlar viribiye tā māl ḥāṣıl ideler*. Eger kerkenes *veyā ṭoġan* anı ḳaynaġına **[H87a]** alsa sulṭāndan aña heybet irişe. *Ve* eger incinmedin havāya (2) iltse bu düşi gören ʿizzeti *ve cāhı* ziyāde ola. *Ve* eger kerkenes (3) etin ya ṭavşancıl ya şāhin etin yise sulṭān cihetinden (4) māl bula. Eger kerkenes ya ṭoġan aġzıla nesne getürse (5) kimseye virse sulṭāndan ʿaṭā *ve* ḫilʿat bula *veyāḫud bir muʿteber kişiden*. Va'l-lāhu aʿlem.

---

kerkes şöyledür ki || 13 ṭoġura] A_4 doġura || [H86b] 2 maʿḳūl] A_6 ḫalḳa || 2-3 kişi ... bulsa] A_7 kişise ṭoġan bulsa veyā kerkes ya şāhin ya çaḳır || 4 degülse] A_8 degül-ise || 5 ya kerkenes] A_9 görse kerkes || 6 ol] A_{10} ulu || 7 kerkenes] A_{11} kerkes || 8-9 kerkenes ... sulṭān] A_{11-12} kerkes [12] bu maḥalleye inse ḳonsa ya bir şehre sulṭānı || 9 kerkenes] A_{13} kerkes || 10 tīz] A_{13} tiz || 11 elinde] [A80a] A_1 altında | sulṭān ... ola] A_{1-2} sulṭāndan [2] maʿzul ola ve beyʿat ide aña || 12 kerkenes ... uçursa] A_{2-3} kerkes ṭoġan uçursa [3] ya çaḳırı ol || 13 kerkenes] A_4 kerkes | ḳaynaġına] A_4 ḳaynaḳına || [H87a] 1-2 incinmedin ... iltse] A_5 anı havāya iletse incinmeden || 2 gören] A_6 görenüñ | kerkenes] A_6 kerkes || 3 ya ṭavşancıl ya] A_6 veyā davşancıl veyā || 4 kerkenes ya] A_7 kerkes ve | getürse] A_8 görse || 5 virse] A_8 virseler | Va'l-lāhu aʿlem] A_9 Allāhu veliyyü't-tevfīḳ ||

(6) Ḳırḳ Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Siñek ve Sivrisiñek ve *Üyez Görse Anı Beyān İder*

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (8) düşinde siñek görse ya sivrisiñek *veya* incüdici, ışırıcı (9) böyük siñek görse *ki* bunuñ evine dirilseler ol evde (10) darlıḳ ola. *Ve eger çoḳ görse ve ġalebe* **[A80b]** *itse anlara nā-kes ve ḳıymetsüz ādemler ki bir iş düşe ki anlar ḳulaġına ḳoymaya-(A2)-lar. Ve* eger mecmūʿın öldürse cāhillere *ve* nā-keslere *ve ġavġacılara* (11) ẓafer bula. *Ve* eger *görse ki* sivrisiñek burnına girse ki çıḳmasa (12) bu kişiye miḥnet *ve* belā gele. *Zīrā anı def itmege ṭāḳātı yitmedi*. *Ve* eger çoḳ siñekler *görse* (13) kendünüñ çevresinde, ḥāsid kişilerle daʿvisi ola. **[H87b]** Eger *şöyle görse ki çoḳ* siñekler bunuñ aġzına girse eline bir mekrūh (2) nesne vāḳiʿ ola. *Ve* eger ḳusup *gine* çıḳarsa bu iş üzerine (3) tevbe ide gine işleye. *Ve* eger *şöyle görse ki*, çoḳ siñek bunuñ (4) başında ve yüzinde *oturmış (A9) ṣırurlar. Ve eger depelerse bunları* düşmen üzerine ẓafer bula. *Sivrisiñek ve uvaḳ siñek şenīʿ ve bi-(A10)-bāng kişidür. Ve eger uşbu resme* görse ki (5) ḳapḳara olmış siñekler bunuñ ṭonına üşmiş, erenler bunuñ sözin (6) söyleyeler *ve anuñ töhmetidür*. *Ve* eger çoḳ örümcek görse ʿavratlar ḳovıdur bī-(7)-fāyide. *Ve* eger evinde büre görse siñekle cenk (8) ider, bunuñ ʿavratlarıdur ki birbiri-y-ile cenk ider, ṣavaşdur (9) bī-ḥāṣıl yire. *Ve çün* siñekler **[A81a]** *görse ki gelür* düşde, çeridür. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(10) Ellinci Bāb: Düşde Yılan ve ʿAḳreb Görse Anı Bildürür

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Yılan (12) aṣlı üç dürlüdür.

---

6 ṭoḳuzıncı] A_9 doḳuzuncı || 7 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 8 incüdici] A_{12} incidici || 9 evde] A_{13} evlerde || 11 ki] [A80b] A_3 ve gine || [H87b 1 siñekler] A_6 سِكَلَكلَرْ سِنَكُكْ | mekrūh] A_6 مَكْرُوا || 2 ḳusup] A_7 ḳussa | bu ... üzerine] A_7 bir işe || 3 siñek] A_8 siñekler || 4 düşmen üzerine] (A nüshasında yok) || 5 ḳapḳara ... üşmiş] A_{10-11} siñekler bunuñ ṭonına üşmiş 11 ḳara || 6 örümcek görse] A_{11} örümcek evi | ḳovıdur] A_{12} ḳavıdur || 7 siñekle] A_{12} siñek-ile || 8 ider] A_{12} itseler | ider ṣavaşdur] A_{13} iderler ṣavaşurlar || 9 düşde] (A nüshasında yok) | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 10 yılan] [A81a] A_1 ılan | bildürür] A_2 beyān ider || 11 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_2 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | yılan] A_2 yılanuñ ||

Böyük yılan düşmendür *ve* küççük yılan ḳuldur (13) veyā [o]ġuldur. *Oġul* düşmendür. *Ve* orta yılan ʿavrat düşmenidür *ve ʿavrat-daḫı düşmāndur. Ve* böyük yılan **[H88a]** māla daḫı taʿbīrdür. Zīrā māl-daḫı ulu düşmendür. Kavluhu teʿālā (2) [44]﴿اِنَّمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ Böyük yılan yavuz (3) düşmendür. Ādemüñ ardın ayardıcıdur *ve* segirdip ḥased (4) idicidür. *Ve* eger bu ṣıfatlu yılan öldürdise böyük (5) düşmendür, emīn ola. Eger orta yılan öldürdise (6) ʿavratı vefāt ide. *Ve* eger küççük yılan öldürse oġlı (7) vefāt ide. *Aḳ yılan ḳara yılandan yigdür. (A11) Ḳara yılan düşmānıraḳdur. Ve* eger aḳ yılan görse arḳasına binmiş *ve* yatur (8) ziyān itmez, *bu düşi görenüñ* oġlı ṭoġa. *Ve* eger aḳ yılan görse ki ḳarnında durur *ve* (9) duracaḳ yir itmiş, dirligi ziyāde ola *ve aña selāmet* **[A81b]** *ola.* [45]لِاَنَّ الْحَيَاتَ مِنَ الْحَيَاتِ *Ve* eger bir kimse *düşinde* yılan-ıla (10) söyleşür görse düşmān aña muṭīʿ ola. *Ve* eger yılan (11) öpse düşmen ṣulḥ idüp tevbe ide. *Ve* eger böyük yılan (12) boynına dolaşsa dursa bu kişi ʿavratı-çun borçlı ola. *Ve* eger (13) bir kişi şöyle görse-ki yılanlar ortasında uçışmış, *anuñ* düşmenleri **[H88b]** sefere gide *ve gönli fāriġ ola. Ve* eger yılan depelese, bunuñ yöresine ḳanı bulaşsa (2) anuñ düşmeni vefāt ide. Eger ölse bunuñ mālı mīrāṣ dege (3) ol görene. *Ve* eger yılan biryān idüp bişürse yise (4) düşmene ẓafer bula *sulṭān cihetinden ve anuñ mālı buña döne.* Eger yılan ya ʿaḳreb kendü iç ṭonından (5) bulsa düşmen *anuñ* ʿavratına yol bula. *Ve eger ikisinde bile (A10 görse ʿavratı fāsid işlüdür.*

---

13 yılan ʿavrat düşmenidür] A_4 ılan ʿavratdur düşmendür || 12 küççük] A_3 küçük || [H88a] 1 taʿbīrdür] A_5 taʿbīr iderler | ulu düşmendür] A_3 düşmāndur | ayardıcıdur] A_7 ayardıcı ve ardınca gidici || 4 idicidür] A_7 idici || 5 düşmendür] A_8 düşmenden || 6-7 ʿavratı ... vefāt ide] $A_{9\text{-}10}$ ʿavratı vefātıdur ve eger küçük yılandan yegdür ḳara yılan. [10] Yılan öldürdise oġlı vefātıdur || 7 yılan görse] A_{11} yılanı görse || 8 aḳ] (A nüshasında yok) || itmiş] A_{13} eylemiş || 9-10 yılan-ıla ... düşmān] [A81b] $A_{1\text{-}2}$ yılan [2] anuñ-ıla söyleşür düşmen || 10 yılan] A_2 yılanı || 11 düşmen] A_2 düşmān || 12 ʿavratı-çun] $A_{3\text{-}4}$ ʿavratı ve oġla-[4]nı-çun || 13 ortasında uçışmış] $A_{4\text{-}5}$ ortasından [5] uçmış || [H88b] 1 yılan] A_5 yılanı | bunuñ ... ḳanı] A_6 ve ḳanı bunuñ yöresine ve ṭonına || 2 düşmeni] A_6 düşmānı || 2-3 Eger ... görene] A_7 ve anuñ mālı buna mīrāṣ ḳala || 3 idüp bişürse] A_7 ḳılsa ve || 4 ya] A_8 veyā | iç ṭonından bulsa] A_9 iş ṭonında ||

Ve yılan düşmendür ve iç ṭon ʿavratdur. (A11) *ʿAvratı ḳatına yad ʿavrat yol bulmışdur, anı yoldan çıḳarur. Ve eger bir kişi* (A12) *şöyle görse ki iş ṭonına siñek ve hem yılan girmiş, pezivekdür aṣılsuz* (A13) *ve ḥürmetsüz. Ve* eger kimse *düşinde* ʿaṣā-y-ıla (6) vursa yılan öldürse düşmenin ḳahr ide **[A82a]** *kimse sebebile ki ʿaṣā ḳavī uludur.* Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle (7) ﴿هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَى غَنَمِي﴾[46] *Ve* (8) eger evinde yılanlar görse *ağızların açmışlar,* düşmenleri anuñ mesāvisin (9) ideler. *Ve eger* yılanları tennūra bıraḳsa *ve* göyündürse *bu düş görenüñ* düşmenlerini (10) sulṭān ḳahr eyleye. *Eger bir ḳavī yılan görse* (A5) *ki cümle yılanları aldı gitdi, sulṭāndur ki anuñ düşmenlerin evinden giderdi.* (A6) *Ve* eger yılan etin yise, düşmenüñ mālın (11) yiye. *Ve* eger yılan aşına ağu bıraḳsa anuñ mālına kimse (12) ḫıyānatlıḳ ide. Eger ṭonın yılan ağulasa ya iç ṭonın, (13) kimse bunuñ ʿavratına *yavuz ve* yaramaz söz söyleyeler *ki eṣer ide. Ve* eger *şöyle görse ki* yılan *bunuñ* **[H89a]** evinde Ḳurʾān oḳusa evine oḳumış oğlan gele. *Uşbu resme dirler* (A10) *ki*: *Bir ʿavrat düşinde gördi kim elinden süd saġır. Muḥammed ibn-i Sīrīnden raḥmetu'l-lāhi* (A11) *ʿaleyhi ṣordılar bu düşüñ taʿbīrinden. Cevāb vir[di] ki*: *Süt pākdur ve şerīʿatdur ve ḳaṭre-*(A12)*-lerdür ve düşmān mālıdur. Ve bu ʿavratda bir ḳaṭre ʿayb yoḳdur. Bunuñ delīli oldur ki* (A13) *tā muḥarrem erenler bunuñdur. Ve eger bir kişi görse ki yine düşmişlerdür. Ve dīn* **[A82b]** *düşmenleridür, bunı azdurmaḳ isterler. Ve* eger (2) bir kişi görse-kim yılanlar sıçıradı iki gözini urup (3) çıḳardı. Gözsüz eyleseler bu kişinüñ ʿavratı-çun *ve* oğlı-çun (4) dīn gide *ve tebāh ola. Ve* ammā ʿaḳreb ġammāz ʿavratdur *ve ḳovucı ve bī-aṣıl ve bī-vefā ve ṭaʿne* (A4) *idici ve Allāhu Teʿālā mesḥ idüp durur.*

---

iç A_{10}] اوج || 5-6 ʿaṣā-y-ıla ... yılan] A_{13} yılanı ʿaṣā-y-ıla vursa || 6 düşmenin] (A nüshasında yok) | teʿālā] (A nüshasında yok) || 8-9 düşmenleri ... ideler] [A82a] A_{2-3} düşmā-^{3}-nları anuñ mesāvisine meşġūl olalar || 9 tennūra] A_{3} tenūra | düşmenlerini] A_{4} düşmānların || 10 düşmenün] A_{6} düşmān || 12 ḫıyānatlıḳ] A_{7} ḫıyānat | ṭonın ... ṭonın] A_{7} ṭonına aġu bıraḳsa veyā iş ṭonına || 13 söyleyeler] A_{8} söyleye || [H89a] 1 oḳusa ... oḳumış] A_{9} oḳudı añа Ḳurʾān oḳuyıcı || 2 görse-kim] [A82b] A_{1} görse ki | sıçıradı ... çıḳardı] A_{1-2} sıçradı ^{2} bunuñ iki gözini yiseler çıḳarsalar ||

Ve yılan ḥāsuddur ve yavuz işlü. Ve (A5) *evvel kimse ki ḥased itdi yılanıdı Ādeme ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn. Ḥaḳ Teʿālā* (A6) *anı laʿnet itdi. Ve eger ḥalāyıḳ geçecek ulu yolda çoḳ ʿaḳreb görse ḳovucı* (A7) *ʿavratlardur. Ve* eger *düşde* ʿaḳreb avlasa (5) ya ılanlar bu kişi düşmenlere mekr ü ḥīle ide. *Ve* eger (6) ılanlar *ve* ʿaḳrebler maḥallede *dirilmiş* görse ol maḥalleye düşmen ẓafer (7) bula. *Ve* eger bir kişi *görse ki* yılanuñ *ve* ʿaḳrebüñ altında gider ve anlar (8) buña ziyān itmez, düşmenler aña ḫayr ideler. *Ve eger şöyle görse-ki düşmānlar yüz* (A11) *bunuñ evine dutsalar ya maḥallesine veyā bir bellü yire, ġammāz ʿavratlar ve ḳovucı ʿavrat-* (A12)*-lar bunuñ maḥallesine dirileler. Ve eger aña nişter ursa yavuz işlü ʿavrat* (A13) *anı incide ve zaḥmet ide. Ve eger nişter ursa kār itmese bunı ġamz ideler ve bühtān ḳılalar* **[A83a]** *ziyān olmaya. Ve* eger yılanı *ve* (9) ʿaḳrebi oda göyündürse anuñ düşmenleri ḫor ola *sulṭān ḳahrınuñ sebebile. ʿAḳrebüñ fiʿli bir kişidür ki dīn olmaya. Ve eger* (A3) *kimse ʿaḳrebüñ ve yılanuñ etin yise düşmān mālın yiye ve sulṭān cihetinden aña* (A4) *ḳahr irişe. Ve* (10) eger *kimse* yılanı *ve* ʿaḳrebi kendü evine getürse düşmenine (11) yol vire. *Ve eger* ışırsalar buña *düşmānları* yol bulalar. *Ve* eger ışırmasalar (12) yol bulmayalar. *Ve* eger yılan ve ʿaḳreb aġzından ṭaşra nesne (13) bıraḳsa düşmenden ʿaṭā bula. *Ve* eger ʿaḳreb ve yılan *ḳaçsa* bunuñ **[H89b]** evine gelse, yastuġı yāḫud döşegi altında girse bu kişi *anı* (2) öldürse ʿavrat ölümi ola. *Ve* eger yılan ḳaçsa delüge girse (3) ādem anuñ ḳuyruġına yapışup bir pāresi *ḳuyruġınuñ bunuñ* elinde ḳalsa (4) düşmen bunuñ ehl-i beytine ḳaṣd eyleye, murādına irmeye. *Ve* eger (5) öldürse düşmene ẓafer bula. *Ve ʿaḳreb* (A11) *daḫı bu resme ḳıyās ideler*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu ve'l-meʾāb.

4-5 ʿaḳreb ... ılanlar] A_7 ʿaḳrebleri avlasa veya yılanları || 6 ılanlar] A_8 yılanlar | düşmen] A_9 düşmān || 7 yılanuñ] A_9 ılanuñ || 8 düşmenler ... ideler] A_{10} düşmānlar aña ḥürmet ide || 9 düşmenleri ḫor] [A83a] A_{1-2} ve anuñ düşmānlarıdur [2] ḫʷor || 10-11 getürse ... vire] A_4 götürse yol vire kendü evine || 11 ışırsalar] A_5 ṣırsalar | ışırmasalar] A_5 ṣırmasalar || 12 ṭaşra] A_6 kenārına || [H89b] 1 yāḫud ... altında] A_7 veyāḫud döşek altına || 3 yapışup] A_9 yapışsa || 4 düşmen] A_9 ve düşmān | irmeye] A_{10} irişmeye || 5 Va'l-lāhu ... ileyhi'l-merciʿü'l-meʾāb] (A nüshasında yok) ||

(6) Elli Birinci Bāb: Düşde Tavuḳ, Ördek, Ḳaz ve Hüdhüd Görmek

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Tavuḳ ve ḳaz aṣlı (8) düşde ʿavratdur *ve* ördek māldur ve hüdhüd elçidür, *ḫaber* getüricidür. (9) Ḳanḳı kişi **[A83b]** ki düşinde işbu resme görse ki cümle ḳuşlar aña (10) söz söyleyeler her ḳuş kendü dilince *ve* eger bu kişi sulṭān (11) ehlise *vilāyet* bula, ulu ve ʿaẓīm memleket bula. *Ve bu Dā-(A3)-vud oġlı müyesser oldı ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhimā. Ve eger bu kişi vilāyet ehli degül-ise (A4) ʿilim ehli-y-ise ʿilmüñ her ḳapusın aña açı vire ve müyesser ide. Ve eger bu kişi ʿilim ehli (A5) daḫı degül-ise bāzirgān-ısa bāzirgānlıḳdan her ne-kim yapsa ḳolay gele, fāyideler ide. Ve* eger (12) hüdhüd aña söylese bir yirden aña beşāret ḫaberi gele yāḫud (13) nāme gele. *Ve* eger hüdhüd depelese ehl-i ʿilmi ḳahr ide. *Ve* hüdhüd **[H90a]** ʿilm ehlidür. Süleymān Peyġambaruñ ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi ṣu çıḳacaḳ yiri bildüricidür. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

(2) Elli İkinci Bāb: Düşde Alaca İbik, Hüdhüd, Ṭoyġar *Görse*

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Hüdhüd aṣlı (4) düşde ṣāḥib-ḫaberdür ya elcidür *veyāḫud* peykdür. *Ve* eger *düşinde* hüdhüd söz (5) söylese aña, ʿālem ḫāberinden āgāh ola ḫayrından *ve* şerrinden. *Zīrā ki hüdhüd ʿilm ehlinden (A13) ṣayarlar. Ve* (6) eger hüdhüd *öldürse ʿilm ehlin ḳahr ide. Ve* baʿżı-**[A84a]**-lar dimişlerdür ki *hüdhüd bir kişidür ki* cemāl ü kemāl (7) issi velīkin ādemīler aña yaramaz söz söyleyeler başında ibik (8) olduġı-çun. Eger ṭoyġar görse erdür cemāl ü (9) kemāl issi ve ḫasūddur *ve yavuzdur ve bī-menfaʿat ve erenler-ile düzenliksüz ve ḳatı sözlü. Ve bu ḳıyās (A4) üzre teʾvīl ide.* Va'l-lāhu aʿlem bi's-ṣavāb.

---

6 görmek] A_{12} görse || 7 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{12} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 8 *ḫaber* A_{13}] (H nüshasında) ḫayır | getüricidür] A_{13} getürici || 9 işbu] [A83b] A_1 uşbu || 11 *vilāyet* A_2] (H nüshasında) velāyet || 13 nāme] $A_{6\text{-}7}$ eyü 7 ḫaber-ile || [H90a] 1 peyġambaruñ] A_8 peyġāmbaruñ | çıḳacaḳ ... bildüricidür] A_8 çıḳaçaḳ yeri göstericidür || 2 alaca ibik ... ṭoyġar] A_9 elçi ibik hüd-hüd ve daḫı ṭorġay || 3 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 4 ya elcidür] A_{11} veyā elçidür || 5 ʿālem] A_{12} ʿilm || 6 dimişlerdür] [A84a] A_1 eytmişlerdür | cemāl ü kemāl] A_1 kemāl ve cemāl || 7 söz] (A nüshasında yok) || 8 Eger ṭoyġar] A_2 ammā ṭorġay || 9 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-

(10) Elli Üçinci Bāb: Düşde Bednūs ve Yarasa Görse

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḫorūs aṣlı (12) mevlā-zāde yirine ḳomışlardur. *Ve* baʿżılar dimişlerdür ki ḫorūs (13) bahādur *ve* cenk eridür, *ḥarbī ve çeri eri. Ve kanḳı bidnūs ki* ḳatı yigrekdür, ol bahādurdur, ḳara ve aḳ **[H90b]** ola *yigre-(A8)-kdür. Ve baʿżı uşbu resme dimişlerdür ki bidnūs bir kişidür dindār ve Ḳurʾān-(A9)-ḫon ve ġayretlü ve tesbīḥ oḳuyucı ve comard ve daḫı kendü ḳavmına şefāʿatlu ve daḫı her (A10) kimüñ-ile şuġlı var-ısa. Ve* eger ḫorūs *düşinde* öldürse taʿziye ve ziyān irişe. Ammā yarasa (2) bir kişidür müctehid *ve* ʿābid, şerm issi *ve* ḫalḳa ḳarışmayıcı, velī ʿilmi (3) yoḳ. Eger düşde yarasa görse bu resme kişi-y-ile hem-ṣoḥbet (4) ide *ve* ḫalḳdan rūzı olmaya. Bu düşi göricek işbu resme (5) teʾvīl ideler. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb ve ileyhiʾl-merciʿu veʾl-meʾāb.

[A84b] (6) Elli Dördünci Bāb: Düşde Aru, Bıldurcın *ve* Leylek Görse

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Aru aṣlı bir kişidür ki (8) men-faʿatlu, perhizkar, müctehid. Anuñ işi yigrekdür. *Dīẕārından anuñ menfaʿatı her kişiye (A4) irişmiş ola ve alalar elçi*. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle: (9) [47]﴿يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاء لِلنَّاسِ﴾ (10) İşbu resme kişile hem-ṣoḥbet ola aru düşde gören, ya kimse (11) aña ʿaṭā vire. Eger bıldurcın görse çoḳ ḥelāl māl rızḳ (12) bula. Ḳavluhu *teʿālā* ʿazze ve celle: [48]﴿وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى﴾ *Ve* ammā (13) legleg ʿavratdur cemāllu

---

ṣavāb] (A nüshasında yok) || 10 bednūs] A_4 bidnūs || 11 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_5 muṣannif-kitāb uşbu | ḫorūs aṣlı] A_3 ḫoruż bahādur ve cengī aṣlın || 13 cenk eridür] A_6 cengī erdür | ḳatı] (A nüshasında yok) | bahādurdur] A_7 bahādırraḳdur || [H90b] 1 ḫorūs] A_{10} ḫorūsı || 3 Eger ... görse] A_{12} çün yarasayı düşde göreler || 4 ide] A_{12} ola | düşi ... işbu] A_{13} düşüñ ḫaşmı bunı göricek uşbu || 5 Vaʾl-lāhu ... veʾl-meʾāb] A_{13} Allāhu veliyyüʾt-tevfīḳ || 6 dördünci] [A84b] A_1 dördinci | bıldurcın leylek] A_1 bıldırcın ve keklik || 7 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_2 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | aru] A_2 arunuñ || 8 teʿālā] (A nüshasında yok) || 10 aru] A_5 aruyı || 11-12 Eger ... bula] A_6 ammā bıldırcın ḥelāl rūzdur ve çoḳ māl bula || 12 ʿazze ve celle] (A nüshasında yok) || 13 cemāllu kemāllu] A_7 cemāl kemāl ||

kemāllu issi, ḥaseblü *ve* neseblü **[H91a]** ve ulu aṣıldan. Her kişi *ki keklik* gördi düşde ve yidi veyā (2) kimse ʿaṭā vire, bir ʿavrat ala nikāḥ-ıla, māldār (3) ola *ve* cemāl issi, ḥaseblü ve ulu ṣoydan velīkin ġarīb ve görici (4) ola.

Elli Beşinci Bāb: Düşde Hezār-destān ve *Çekük ve* Ḳarlanġuç *Görse*

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Hezār-destān (6) aṣlı bay kişidür *ve* żaʿīf, cemāl issi *ve* çerb dillü *ve söz söyleyici, her kişi-y-ile düzülüci,* her kişi-y-ile (7) ḥüccet idici *ve mübāḥaṣe idici ve himmetlü ve pākize* ādeme delālet ider. *Ve gine baʿżılar eytdiler ki her kim* eger **[A85a]** hezār-destān (8) düşde bulsa oġlı ṭoġa, ʿilm ehli ola. *Ve* eger hezār-destānı (9) bāġda dutsa *kimse* ol vaṣf itdügümüz kişile (10) ulaşa. *Ve* ammā eger *ḳarlaġuç* zāhid kişidür *veyā pārsā ve* Ḳurʾān okuyıcı. Ekṣer ḥālı (11) seferde geçe *(A4) bir kimsedür, zaḥmetsüz, ḫalḳ-ıla eyü dirliklü ve ḫalāyıḳ gönlinde sevgülü ve söz ehli*. Eger çekük görse ḫalḳdan ḳaçıcı, (12) zaḥmetsüz *ve* cerb dillü, żaʿīf-ḥāl ve yeyni başlu *ve* işlere (13) ivici ola. Eger çekük bir kimse buña ʿaṭā virse **[H91b]** ya kendü dutsa işbu resme kişile işi ola dostlıḳ üzre (2) dünyā-y-ıçun ve dīn-içün. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb ve ileyhiʾl-merciʿu.

(3) Elli Altıncı Bāb: Düşde Leylek Görse Anı Bildürür

(4) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger legleg (5) göçgüncinüñ ulularıdur. Çoḳ ḳavumlu ve aṣıllu ve ʿāḳıbetin (6) ṣatıcı *ve şenīʿ ve* kin dutucı kişidür. *Ve* eger kimse *düşinde* legleg depelese (7) ulu düşmān üzre ḳādir ola.

[H91a] 1 yidi] A_8 yedi || 2 ʿaṭā vire] $A_{8\text{-}9}$ aña vir-[9]-di || 3 ġarīb ve görici] A_{10} ġarīb görici || 4 Düşde] (A nüshasında yok) | ḳarlanġuç] $A_{10\text{-}11}$ ḳar-[11]-laġuç || 5 Ṣāhib-kitāb işbu] A_{11} ḥuẓāvend-i kitāb uşbu | hezār-destān] A_{11} hezār-destānuñ || 6 çerb] A_{12} çerep || 7 ādeme ... ider] (A nüshasında yok) | eger] (A nüshasında yok) || 8 düşde bulsa] [A85a] A_1 bulsa düşinde | ʿilm ... ola] A_1 gökcek yüzlü ʿilm edeb issi ve aṣıllu | hezār-destānı] A_2 hezār-destān || 9 ol ... kişile] A_2 uşbu resme kimseyle vaṣf itdüg-idi || 10 eger] (A nüshasında yok) | ḥālı] A_3 ḥāl || 11 Eger ... görse] A_5 ammā çikük bir ġarīb kişidür || 12 cerb] A_5 çerep | yeyni] A_6 yin || [H91b] 1 ya] A_6 veyā | işbu] A_7 uşbu | üzre] A_7 üzere || 2 Vaʾl-lāhu ... merciʿu] (A nüshasında yok) || 3 leylek] A_8 legleg | bildürür] A_8 beyān ider || 4 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_9 ḥuẓāvend-i kitāb uşbu | eger legleg] A_9 legleg || 7 üzre] A_{11} üzere ||

Ve eger kimseye legleg söylese [8] aña böyük kişiden ḫaber irişe yāḫud bir ġarīb kişiden. *Ve* eger [9] kendü ṭamında legleg görse bir ulu ʿizzetlü kişi aña [10] ḳonuḳ ola. *Ammā boymulca ḥāsud kişidür ve yin başlu. Bunuñ gibi* **[A85b]** *kişile hem-ṣoḥbet ola. Eger boymılcı kendü kenārında görse veyā kimse aña bağışlasa oğlana [A2] ḥükm ider. Dirliginde çoḳ bāḳī olmaya.*

Elli Yedinci Bāb: Düşde Sivrisiñek ve Pire [11] Görse Anı Bildürür

Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: [12] Sivrisiñek ve pire aṣlı bī-aṣıl ve ḫor kişilerdür. *Ve* eger *ṣöyle* [13] görse-kim çevresinde sivrisiñek ve pire görse işbu resme **[H92a]** çevresinde sivrisiñek ve pire görse işbu resme ṣıfatlu [2] kişiler-ile aña bir iş vāḳiʿ ola. *Ve* eger evine gelseler [3] ḳayġu, azarlıḳdur dirliginüñ. *Ve* eger çoḳ olsalar, erenlerüñ [4] üzerine ġalebe itseler bī-aṣıl kişiler ile daʿvisi ola. *Ve* eger [5] depeleseler *żaʿīf* düşmenler üzre ġālib ola *ve ẓafer bula*. Eger *kimse görse ki* burnına sivri-[6]-siñek ya pire girse *ve* girü çıḳmasa bir belāya giriftār ola *def itmege ṭāḳātı olmaya*. [7] Eger *düşinde* pire ışırsa bir yavuz ʿavratdan azarlana. *Ve eger kendü evinde çoḳ [A11] büreler görse kendü evinde bī-aṣıl ve ḳovucı ʿavratlarına bu resme işi vāḳiʿ ola. Eger anları [A12] öldürse anlaruñ üzerine muẓaffer ola ve murādı ḥāṣıl ola ki bir şenīʿ ve incidiçi düşmendür [A13] meşġalelü. Ve* eger [8] pire-y-ile siñek cenk itse evinde ʿavratlarıla cenk ide. **[A86a]** *Ve* [9] eger pireler çoḳ gelseler dirilseler vezīrüñ çerileri ola. *Va'l-lāhu.*

7-8 kimseye ... yāḫud] A_{11-12} legleg aña düşinde söylese [12] ulu ve böyük kişiden aña ḫayr irişe ya || 10 Düşde ... bildürür] [A85b] A_3 sivrisiñek ve büre ne-kim aña beñzer var-ısa || 11 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_3 ḫuẓāvend-i kitāb uşbu || 12 pire] A_4 büre | bī-aṣıl] (A nüshasında yok) || 13 görse-kim] A_{4-5} görse [5] ki | pire] A_5 büre || [H92a] 13-1 işbu ... resme] A_5 uşbu ṣıfatlu || 3 ḳayġu azarlıḳdur] A_6 ḳayġudur ve darlıġıdur || 5 depeleseler] A_7 depelese || 6 ya ... girse] A_9 veyā büre görse | giriftār] (A nüshasında yok) || 7 pire ışırsa] A_{10} büre ṣırsa || 8 pire-y-ile ... ide] A_{13} büre siñegile evinde cenk eylese ʿavratlaruñ cengi ve meşġalesi ola || 9 pireler ... dirilseler] [A86a] A_1 çoḳ büreler görse ki gelür ve derilürler ||

(10) Elli Sekizinci Bāb: Düşde Arṣlan Görse Anı *Beyān İder*

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Arṣlan (12) aṣlı ḳavī düşmendür *(A4) ve pādişāhlar ṭabīʿatın dutar ve ulular himmetin.* Eger kimse düşde arṣlan görse (13) ol kişi sulṭān dīzārın göre. *Ve* eger arṣlan *anuñ-ıla nizāʿ itse (A6) sulṭān-ıla münāzaʿa ide. Eger* bunuñ **[H92b]** üzerinden selāmet geçse *ḫayr ola. Ve eger (A7) arṣlan ḳaçsa ve anı bilmese* sulṭān şerrinden emīn ola. (2) Eger *düşinde* arṣlan etin yise māl cemʿ ide *sulṭān ṭarafından. Ve* eger *bir kişi düşinde* arṣlan (3) başın bulsa ol kişi pādişāh ola. *Ve eger anuñ* ehli degülse *anuñ ḳadarı* sözi (4) revā ola *ve geçe. Ve* eger arṣlan derisin bulsa ḳumāş bula. *Ve* (5) eger arṣlan-ıla bir araya gelse düşmene ẓafer bula. (6) Eger arṣlanuñ ḳılın ve süñügin ve dişin ve ḳarnınuñ (7) etin, bu cümlesin görse māl bula. *Çün kim bir kişi bunlara ḳādir ola ve uşbu (A13) māl fāʾidesi sulṭān cihetinden ḥāṣıl ola*. *Ve* eger *düşinde şöyle görse ki* **[A86b]** arṣlan ardınca (8) gitse sulṭān ḫiẓmetin ide *ṭaʿām-ıla*. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

(9) Elli Ṭoḳuzıncı Bāb Düşde Ḳaplan ve Bayur Görse *Anı Beyān İder*

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḳaplan aṣlı ulu (11) düşmendür, ḫaṭarlu, *mütekebbir (A4) ve himmetlü ve kimsenüñ sözin ḳabūl itmez. Ve* eger kimse düşde ḳaplan görse bu resme (12) kişiye ṣataşa. *Ve* eger ḳaplan aña yavuz söz söylese (13) bir muḥteşim kişile münāzaʿa ide. *Ve* anuñ eti ve südi ḳumāşdur. *Ammā ḳaplan düşmendür ḳuvvetlü velīkin (A7) kerīm-ṭabʿdur, müşfiḳdur ve mihrubān ve ʿāḳıbet-endīşdür. Ve eger kimse düşinde (A8) ḳaplan görse bu resme kişile şuġlı ola*. **[H93a]** Eger kimse ḳaplan derisin, süñügin, ḳarnınuñ altın (2) görse çoḳ menfaʿatdur ve fāyidedür. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

---

11 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_3 muṣannif-i kitāb uşbu | arṣlan] A_3 arṣlanuñ || [H92b] 2 cemʿ] A_8 ḥāṣıl || 6-7 Eger ... bula] A_{11-12} ve arṣlanuñ ḳılı süñügi ve dişi ve [12] ḳarnınuñ altı bu cümlesi düşde māldur || 8 gitse] [A86b] A_1 gider || 9 ṭoḳuzıncı] A_2 doḳuzıncı || 10 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_3 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | ḳaplan] A_3 peleng || 11 eger] A_4 çün || 12 kişiye ṣataşa] A_5 kişi ضَتَّشَة | yavuz ... söylese] A_5 yüz ḳosa || [H93a] 1-2 Eger ... biʾṣ-ṣavāb] A_{8-9} ammā ḳılı ve derisi ve

(3) Altmışıncı Bāb: Düşde Pars Görse Anı Bildürür

(4) Ṣāhib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Par aṣlı kin (5) dutucı düşmendür *ve* mekr idici düşmendür *ve ādemüñ ardın ayardıcı ve ṭamaʿ idici ve nā-kes ve kendüye eyü ṣanıcı (A13) ve ṣoñın ṣanmayıcı ve tekebbür ve ādemüñ öñinde dost ve yalvarıcı düşmān dutucı <çün ki>* **[A87a]** *ve yalancı ve yavuz göñüllü ve yavuz ṣanıcı ve düşmān dutucı.* Eger bir kişi düşinde (6) pars görse bu didügüm kişile hem-ṣoḥbet ide. *Ve* eger (7) dişi par görse nikāḥ-ıla bir ʿavrat ala. *Ve hemīn uşbu ḳıyās kim didüm anda ola, saḳlamaḳ (A4) gerek*. Eger derisin görse (8) darlıḳdur. *Tüler ve eti ve* süñügi māldur *ve* ḳarnı altı ḳumāşa müteʿalliḳdür. *Veʾl-ʿilmü ʿindeʾl-lāh*.

(9) Altmış Birinci Bāb: Düşde Üşek Görse Anı Bildürür

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Üşek aṣlı (11) düşde incüdici yavuz düşmendür ʿahdlü *ve ṣoñın ṣanmaz, düşmenlıġı ekṣer giçe ḳalur ve kendüyi ḫalḳ ḳatında (A8) düzer ve pārsā gösterür. Ve* eger kimse üşek (12) görse bu resme ādemīle şuġlı ola. *Ve ammā endāmı anuñ ḳumāşdur.* Eger her ḳanḳı cānavaruñ (13) dırnaġın görse *(A10) ḳavī ve ziyānkār ve* silāḥlu düşmendür. Eger avcı cānavarlardan **[H93b]** her ḳanḳısına gerekse binse düşmene ẓafer bula. (2) Eger küççükden eger böyükden şol avcı cānavarlar *ḳadrince* ki didük *idi*.

---

süñügi her ḳanḳısın düşinde [9] belürse çoḳ menfaʿatdur ve ḳarnı altı genc durur ve südi rişvetdür ve eti ḥastalıḳdur || 3 bildürür] A_{10} beyān ider || 4 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu | par] A_{11} parsuñ || 5 dutucı] A_{11} dutıcı | idici düşmendür] A_{12} idici | *ṣanmayıcı* A_{13}] ṣatmayıcı | eger] [A87a] A_1 çün ki || 6 görse] A_2 göre | ide] A_2 ola || 7 dişi ... görse] A_{2-3} şöyle görse ki gördük pars [3] dişimiş | ala] A_3 ola || 7-8 Eger ... darlıḳdur] A_4 ve ammā derisi darudur yaʿnī || 8 müteʿalliḳdür] A_{4-5} taʿalluḳ [5] dutar || 9 üşek] A_5 eşek | bildürür] A_5 beyān ider || 10 Ṣāḥib-kitāb ... üşek] A_6 ḫuẕāvend-i kitāb uşböyle eydür ki eşek || 11 incüdici ... düşmendür] A_{6-7} خِيَرَة düşmendür ve incidici [7] ve yavuz || 11-12 üşek görse] A_8 anı düşde görse || 12 ādemīle] A_8 ādemile ||12-13 Eger ... görse] A_9 her cānavaruñ dırnaġı çengeli veyā boynuzı vardur || 13 düşmendür] A_{10} düşmāndur || [H93b] 13-2 Eger ... böyükden] A_{10-12} ve bu avcı cānavarlar her ḳanḳısı gere-[11]-k-ise olsun küçükden veyā böyükden çünki arḳasını bindüñ düşde düşmene [12] ẓafer bulursın || 2 cānavarlar] A_{12} cānavar ||

(3) Altmış İkinci Bāb: Düşde Ḳurt Görse Anı Bildürür

(4) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: **[A87b]** Ḳurduñ aṣlı ẓālim (5) sulṭāndur, yalancıdur. *Ve her kişi ki* eger düşde ḳurt görse bu resme ādemīle (6) hem-ṣoḥbet ide. *Ve* eger *münāzaʿa itse ḳurd-ıla* bu resme (7) sulṭān-ıla münāzıʿa ide. *Ve* eger ḳurduñ etin yise sulṭāndan māl (8) bula *ve* beglik bula ḳaderince. *Ve* eger ḳurduñ südin içse ḫasta ola. *Ve* (9) eger ḳurt buña yüz dönderse ḥamle ḳılsa dişlerin ṣırıdup (10) ẓālim sulṭānuñ ḫışmına uġraya. *Ve* eger *ḳurd* evinde *görse ve* ziyān eylese (11) sulṭāndan emīnlik bula. *Ve* eger ḳurdı evinde veyā döşeginde (12) uyur görse bellü sulṭān ʿavratına ḳaṣd ide. *Ve* eger ḳurt (13) döşege işese ʿavrata ḳaṣd idüp murādı ḥāṣıl ide. Eger **[H94a]** işemeyecek olursa ʿavrat selāmatlıġ-ıla ḳurtıla. Vaʾl-lāhu aʿlem.

(2) Altmış Üçünci Bāb: Düşde Anduk Görse Anı Bildürür

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Anduġuñ aṣlı (4) yavuz işlü oġrı ʿavratdur. Eger evinde anduḳ görse *uşbu ḥaṣletler ki añduḳ bu resme* ʿavrat (5) ala nikāh-ıla. *Ve* eger anduġuñ etin **[A88a]** yise bir ʿavrat ala (6) nikāḥ-ıçun *ve ol* ʿavrat icābet ide. *Ve eger ol yise hemān ʿavrat ḥıyānat ide añna. Ve* eger anduġa oḳ atsa ʿavrat (7) elçi ya nāme viribiye ʿavrata. *Ve* eger ṭaş ya kesek atsa (8) ʿavratı müttehim ola. *Ve eger ṭaʿn itse añna ḳādir ola. Ve* eger ḳılıç ursa ʿavrat üzre dili uzun (9) ola.

---

3 bildürür] A_{13} beyān ider || 4 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{13} ḫuẓāvend-i kitāb şöyle || 5 yalancıdur] [A87b] A_{1-2} ve yavuz işlü ve yalancı ve ża[ʿ]īf gönülli ve tende ḳavī [2] velīkin ziyānkār ve ḫāyın ve mekkār vaʿdesi muḫālif | eger ... ḳurt] A_2 ḳurdı düşinde | ādemīle] A_3 ādem-ile || 6 ide] A_3 ola | *münāzaʿa itse ḳurd-ıla*A_3] (H nüshasında) ḳurduñ ḳurd-ula münāzaʿa itse | 7 münāzaʿa] (A nüshasında yok) || 8 ḫasta] A_5 bīm-cān || 9-10 yüz dönderse ... uġraya] A_{5-6} yüz döndürse dişin birbirine [6] ursa ẓulum idici sulṭānuñ ḫışmı ola || 11 emīnlik] A_7 imīnlik | veyā] A_7 ya || 13 döşege ... murādı] A_8 döşegine işese ʿavrat üzere ḳādir ola ve murād || [H94a] 1 ʿavrat selāmatlıġ-ıla] A_9 ʿavratı selāmet | aʿlem] (A nüshasında yok) || 2 anduk] A_{10} anduḳ | anı bildürür] (A nüshasında yok) || 3 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{10-11} ḫuẓāvend-i kitāb [11] uşbu || 4 yavuz ... görse] A_{11-13} pelīd ʿavratdur yavuz işlü ve oġrı [12] ve yavuz sözlü ve incidici şoñın şanmayıcı ve eger düşde görse-ki evinde anduḳ [13] var-ımış || 5-6 bir ... nikāh-ıçun] [A88a] A_1 kimse viribiye bir ʿavrata nikāḥlanmaġ-ıçun || 7 elçi] A_2 ilçi | ṭaş] A_3 daş || 8 ʿavrat ... dili] A_4 dili anuñ üzere ||

Ve eger anduḳ bunuñ evine girse *gine çıḳsa* bir eve daḫı (10) gire *bu düş gören* erüñ ʿavratı fāsidkār ola. *Ve* eger anduḳ aña söylese (11) ol ʿavratuñ dili uzun ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(12) Altmış Dördünci Bāb: Düşde Dilkü ve Şaġal Görse Anı *Beyān İder*

(13) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Dilkü aṣlı **[H94b]** pārsā ʿavratdur *(A9) ve çoḳ bilici ve fiʿil issi mekr idici ve aldatıcı zerḳa ve ḥīle idici ve ṭarār ve yalancı, (A10) vaʿdelere muḫālefet idici. Ve* eger kimse düşinde dilkü bulsa ve dutsa (2) ya evinde görse bu resme ʿavrat nikāḥ ide, *bu didügümüz vaṣflar anda bulına. Ve* eger dilkü ile (3) oynasa *dise* sevdügi ʿavrata nikāh ide. *Ve* eger düşinde *ṣöyle görse ki* dilkü (4) andan ḳaçsa borcın ödeye. *Ve* eger *bir kişi düşinde* dilkinüñ südin (5) emse, ḫasta ise ḫoş **[A88b]** ola *ve eger* ġuṣṣalu ise ġuṣṣadan ḳurtıla. (6) Eger derisin görse māl bula. Eger şaġal görse (7) bir ḫāmūş kişile muṣāḥabet ide. Eger südin görse (8) ḳorḳu vāḳiʿ ola.

Altmış Beşinci Bāb: Düşde İt Görse Anı

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (10) düşde it görse düşmendür, erenlerüñ ardın ayardıcıdur. *Ve ammā süfle mürüvvetsüz ve dūn-himmet (A7)* *ve ṭammāʿdur. Ve* eger *düşinde* (11) evde dişi it görse bunuñ-ıla dostlıḳ ider, bir ʿavrat ala (12) didügüm resme ola.

---

9 *gine çıḳsa* A_5] (H nüshasında) çıḳmasa || 9-10 bir ... gire] A_5 bir kişi evine daḫı girse || 11 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 12 dördünci] A_7 dördinci | dilkü ve şaġal] A_7 dilki || 13 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_8 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || [H94b] 2 bu ... ʿavrat] A_{11} bu ʿavrata || 3 sevdügi ... ide] A_{11-12} bir ʿavrata [12] nikāḥ ide ki anı severdi || 4 ḳaçsa] A_{12} ḳaçdı || 5 ḫasta ise] A_{13} şayrudısa | ġuṣṣalu ... ḳurtıla] [A88b] A_1 ḳayġulu-y-ısa ḳayġusuz ola || 6-8 Eger ... ola] A_{1-3} ve anuñ derisi māldur eti ġulle-[2]-dür ve şaġal daḫı dilkü ḥükmindedür meger südi ancılayın degüldür. Şaġal südi ḳorḳıdur [3] ve hem māl. Eger şaġalı düşde görse bu resme kişile muṣāḥibet ide || 8 anı] (A nüshasında yok) || 9 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_4 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 10 erenlerüñ ... ayardıcıdur] A_{5-6} bil-ki [6] ve şefḳatlu ve erenlerüñ ardın ayardıcı || 11-12 evde ... ola] A_{7-8} bir dişi it evine girse bunuñ-ıla dostlıḳ [8] ḳılsa bir ʿavrat ola bu ṣıfatlar ki añduḳ hep anda ola ||

Ve eger it ışırsa ol kişi söz (13) ḳabūl itmeye.*Ve* eger ṭonın ışırup yırtsa mekr-ile ziyān irişe. *Ve* **[H95a]** eger dişi it ışırsa, ya ṭonın yırtsa bir dili uzun (2) ʿavrat ala, *eydici ve yavuz ḫulu. Ve* eger it etin yise düşmene ẓafer bula. *Ve* eger (3) südin içse ṣayru ola. İtüñ her rengi, yavuz düşmendür. *Ve* eger (4) dört gözlü it görse gevdesi ḳara ola, cümlesinden *o* yavuzdur.

(5) Altmış Altıncı Bāb: Düşde Av İtin Görse Anı Bildürür

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bir kişi düşde (7) av itin görse *ögrenmiş,* āşikāre düşmendür. *Ve* eger ḥaḳīḳat fāyidelü (8) dost ise. *Ve* eger *düşinde* av itinüñ etin yise mīrāṣdan māl eline (9) gire. *Ve* eger südün içse ḫasta ola *velī* tīz ḫoş ola. *Ve* (10) eger av iti avdan şikār getürse alsa düşmenden (11) ʿaṭālar eline gire minnetsüz. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(12) Altmış Yedinci Bāb: Düşde Çetük Görse Anı Bildürür

(13) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Düşde çetük **[H95b]** aṣlı oğrıdur. Eger düşde görse çetügi evinde, evine (2) oğrı gire. *Ve* eger kedile cenk itse kedi anı ışırsa (3) ḫasta ola nice zamān. *Ve* eger kedi öldürse düşmene ẓafer (4) bula ya oğrı duta. *Ve* eger ol kedi bellü kedise bellü oğrı (5) duta. *Ve* eger belürsüz kedise yad oğrı duta. *Ve* eger 6 kedinüñ etin yise oğrılar mālın hep yiye. Eger derisin etin yise (7) ḥarām māl yiye. *Ve eger kedile cenk itse (A11) kedi gövdesin dırmasa ṣayru ola. Ve* eger gine kediyi cenkde yiñse ten-dürüst ola. *Ve ḥükemā şöyle dimişlerdür*

---

12 ışırsa] A_8 şırsa || 13 ışırup ... irişe] A_9 yırtsa ve şırsa mekrūh irişe ve hem ziyan || [H95a] 1 ışırsa ya] A_{10} şırsa veyā || 2 ala] A_{10} ola ve || it] A_{11} itüñ || 3 yavuz düşmendür] A_{12} yavuzdur || 3-4 eger ...gevdesi] A_{12} ol itüñ kim dört gözi ola kendü || 5 Düşde ... bildürür] A_{13} av etin görse düşde || 6 ṣāḥib- kitāb işbu] **[A89a]** 1 ḫuẓāvend-i kitāb uşbu || 7 itin] A_1 etin || 8 ise] (A nüshasında yok) || 9 südün] A_3 südin || 10 avdan] A_4 düşde || 11 ʿaṭālar] A_4 ʿaṭā | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 12 anı bildürür] (A nüshasında yok) || 13 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_5 muṣannif-kitāb uşbu || [H95b] 1 Eger ... çetügi] A_6 her kişi ki düşde kedi görse || 2-3 kedile … nice] A_{7-8} çetüg-ile cenk itse çetük anı şırsa ṣayru ola 8 uzun || 3 kedi] A_8 çetük || 4 ya] A_8 veyā | kedi ... kedise] A_{8-9} ol çetük 9 bellü çetük ise || 5 duta] A_9 ola || belürsüz …duta] A_9 belüsüz çetük-ise yad oğrı ola || 6-7 hep yiye ...yiye] A_{10} yiye ḥarām derisi ve eti ḥarām māldur || 7 gine ... ola] A_{11-12} cenkde kedi yiñse düşürse tīz saġlıḳ 12 bula ||

(8) eger kedi bu kişiyi ışırsa bir yıl ḫastalıḳ çeke. Eger (9) yaban kedisi buncılayın itse ol daḫı ev kedisi ḥükminedür.

[A89b] (10) Altmış Sekizinci Bāb: Düşde Ḳulan Görse Anı Bildürür

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḳulan aṣlı (12) düşde cāhil kişi-dür *ve* ḫalḳdan ürküci kişidür. *Ve* eger şöyle (13) görse ḳulan binmiş, maʿṣiyet ide. *Ve* eger *kimse* ḳulan *düşde* görse **[H96a]** bunuñ gibi ṣıfatlu kişiler-ile işi ola. Eger *düşinde* (2) ḳulan aña muṭīʿ olmış görse anuñ işi (3) düzilmiş ola. *Ve* eger ḳulan anı düşürse ḳayġu ve ziyān *ve darlıḳ* (4) irişe *dirligine*. *Ve* eger ḳulan *düşinde* bir kişinüñ evine girse *nā-gāh evine ḳonuḳ gele bī-ḫaber iken*, (5) dirligi giñ ola. *Ve* eger ḳulanuñ etin yise bir ġarīb *kişinüñ* (6) mālın yiye. *Ve* eger *düşinde* ḳulanuñ derisin bulsa ʿizzeti (7) ve ḥürmeti ziyāde ola. *Ve* eger başın bulsa biñ aḳça (8) bula veyāḫuẕ eline manṣıb gire veyā bir ulu kişile (9) hem-ṣoḥbet olup ḥürmeti ve ʿizzeti ziyāde ola. (10) Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ- ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu ve'l-meʾāb.

(11) Altmış Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Geyik Görse

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki:[49] **[H96b]** Eger geyik görse bir ulu ḳatında sözi maḳbūl (2) ola *ve revā. Eger düşinde geyik görse bir ulu kişile ulu işi düşe,* (A12) *işi ḫāṣıl ola. Geyik düşde ʿizzetdür ve cāhdur ve ġarīb-nevāzdur, ḳuvvetdār ve eyü dirliklü.* (A13) *Ve* eger etin yise ya derisin, bir uludan ḫilʿat (3) geye. *Ve* eger boynuzın bulsa ululıḳ bula.

8-9 eger ... ḥükminedür] A_{12-13} çün çetük bir kişi şırsa düşinde ol kişi [13] bir yıl ʿillet çeküp ḫasta ola. Ve yaban kedisinüñ ḥālı daḫı ev kedisi gibidür ve her ḥāl düşde || 10 bildürür] [A89b] A_1 beyān ider || 11 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_2 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || 12 ürküci kişidür] A_3 ürküci ve cemāʿatdan ıraḳ || 13 görse ḳulan] A_3 görse-ki ḳulana | maʿṣiyet] A_3 maʿīşet | ḳulan] A_3 ḳulanı || [H96a] 2 ḳulan] A_4 ḳulanı | olmış görse] A_5 olsa || 3 düzilmiş] A_5 düzülmiş || 5 dirligi] A_7 dirlik | ḳulanuñ] (A nüshasında yok) || 6 yiye] A_7 yigü || 7 ḥürmeti] A_8 cāhı || 8 bula veyāḫuẕ] A_8 veyāḫud eline gire | eline ... veyā] (A nüshasında yok) || 9 olup ... ola] A_9 ola andan fāyide göre || 10 Va'l-lāhu ... ve'l-meʾāb] (A nüshasında yok) || 11 ṭoḳuzıncı] A_9 doḳuzıncı || 12 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu || [H96b] 1 eger] A_{10} her kişi ki || 2 ya] A_{13} veyā || 3 ululıḳ bula] A_{13} ululuḳdur ve devletdür ||

[A90a] *Ve* eger derisin [4] ve yağın ya çigerin veyā ḳarnı altını görse cümle [5] māla ḥükm ider. Geyik düşde rızḳ, māldur.

[6] Yetmişinci Bāb: Düşde Maymūn Görse

[7] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger [8] maymūnı düşinde görse cāzū ġarīb ʿavratdur *ve fiʿli çoḳ ve bī-namāz. [A5] Bunuñ gibi ʿavrat-ıla iş vāḳiʿ ola.* Eger [9] kimse maymūnı görse ve öldürse bir fāsid ʿavratdur, [10] rāḥat bula. *Ve* eger maymūnıla cenk itse, *maymūnı altına alsa* bu kişi ḫasta [11] ola çoḳ zamān. *Ve* eger etin daḫı yise ḫasta ola. Eger [12] derisi ve ḳarnı altı ziyāndur, *ḳayġu ve ʿilletdür.* Eger maymūnı [13] evinde görse veyā elinde cāzū ve yaramaz ʿavratdan saḳınsun. *Ve* **[H97a]** eger maymūn *düşinde* fiġān eylese anuñ ʿavratı aña dil [2] uzada. *Ve* eger düşinde şöyle görse-kim *evine maymūn gelmiş, evine bir ġarīb [A11] kişi gele ki ġarāyım ve cāzulıḳ bilmek daʿvisin ḳıla ve efsūnlar ide, saḳınmaḳ [A12] gerek. Ve eger* maymūn ışırdı, [3] bu kişi ḫasta ola *veyā ʿavratından yaramaz [A13] sözler işide. Ve* eger maymūna nesne virse [4] yimek-içün, kendü mālın *bünyāda* **[A90b]** *ve aġaca ḫarc ide*, minnetsüz helāk ide, *gidere. Lā yaʿlemu'l-ġaybe illā huve.* [5] Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu ve'l-meʾāb.

[6] Yetmiş Birinci Bāb: Düşde Ḫınzīr Görse *Anı Beyān İder*

[7] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ḫınzīr [8] aṣlı *düşinde* ḥarām-zādedür *veyā ḥarām-ḫōr kişidür veyā Tangrıdan ḳorḳmaz, yavuz işlü [A6] ve yavuz niyyetlü*. Eger ḫınzīrı düşde görse [9] ḥarām-zādedür. Tangrıdan ḳorḳsun yavuz işlü *ve* yavuz [10] niyyetlü ādemīle ya Tangrıdan ḳorḳmaz ādemīle *aña* bir iş [11] vāḳiʿ ola *ve fāsıḳ ve meyḫōr ve ḫarīṣ kişile iş*

7-8 eger ... görse] A_4 düşde maymūn görmeklik || 8 cāzū] A_4 cāẓū || 8-9 Eger... ve] A_5 her ki maymūn görse eger maymūn ||11 daḫı] (A nüshasında yok) | Eger] (A nüshasında yok) || 12 maymūnı] A_8 maymūn || [H97a] 1 anuñ] A_9 ve anuñ || 2 görse-kim] A_{10} görse ki | ışırdı] A_{12} ṣırsa düşde || 5 ve … ve'l-meʾāb] (A nüshasında yok) || 6 ḫınzīr] [A90b] A_2 ṭoñuz || 7 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_3 muṣannif- kitāb uşbu | ḫınzīr] A_3 ṭoñuz || 8 Eger ḫınzīrı] A_5 her ki ṭoñuzı || 9 ḥarām-zādedür ... ḳorḳsun] A_5 ḥarām-zāde ādem-ile veyā Tangrıdan ḳorḳusuz || 10 ādemīle ... ādemīle] (A nüshasında yok) ||

(A7) düşe. Ve eger ṭoñuz etin yise ḥarām māl bula *veyā rişvet. Ve* (12) eger ṭoñuz derisin bulsa veyā siñirin ya ḳarnı (13) altın, cümle ḥarām māldur ve daḫı ṭoñuzuñ ḳılı daḫı **[H97b]** hemān girü oldur *ki ol ḥarā-(A9)-mdur ve laʿīndür. Her kişi ki düşde* eger ṭoñuz südin içse (2) veyā ol südden alup ṣaḳladuḳların görse (3) veyā yise cümle ḥarām rızḳdur ve daḫı ḫastalıḳdur *ve ziyāndur. Ve* (4) eger dişi ṭoñuzla cenk itse *köyüñ ulusıla veyā* ḥarām-ḫōr kişile (5) savaş ide. *Ve* eger erkek ṭoñuzla cenk itse (6) ḳavī düşmendür. *Ve* eger ṭoñuza binse düşmene ẓafer (7) bulup devlete ve saʿādete yitişüp şāẕ u ḫurrem ola. (8) Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu ve'l-meʾāb.

[A91a] (9) **Yetmiş *İkinci Bāb*: *Düşde Ṭavşan Görse Anı Beyān İder***

(10) Ṣāḥib-kitāb eydür işbu resme: Eger ṭavşanı (11) bir kimesne düşinde görse veyāḫud ṭutup (12) öldürse ġāyet-ile yaramazdur eger ve hem ṭavşanuñ <aṣlı>[50] **[H98a]** aṣlı ziyān ʿavratdur. *Ve* eger ṭavşan *düşinde* görse *bir* bu resme (2) ʿavrat-ıla bir işi ola *veyāḫuẕ (A4) bir maṣlaḥat ola. Ve* eger ṭavşan evine girse ya kimse (3) aña ʿaṭā virse ya ṣatun alsa işbu *vaṣf itdügüm* ṣıfatlu ʿavrat-ıla nikāḥ (4) ide. *Ve* eger ṭavşan etin yise ʿavrat mālın bula arzū-y-ıla. (5) Eger derisin, tüyin ve süñügin cümlesi māldur *ve menfaʿatdur. Eger* (6) ṭavşan öldürse ʿavratı taʿziyesidür. *Ve* eger ṭavşan (7) aña söylese ḫūb ʿavrat ala, düzenlik ideler ki ḥalāyıḳ

---

11 yise] A_7 bulsa || 12 ṭoñuz] A_7 anuñ | veyā] A_8 ya || 13 daḫı ṭoñuzuñ] (A nüshasında yok) || [H97b] 1 girü] (A nüshasında yok) | eger ṭoñuz] A_9 ṭoñuzuñ || 2-3 ol ... veyā] A_{9-10} südinden eyledü-[10]-klerin || 3 ḥarām ... daḫı] A_{10} ḥarāmdur ʿilletdür || 4 dişi toñuzla] A_{10} ṭoñuz-ıla | kişile] A_{11} kişiler-ile || 5 ṭoñuzla cenk itse] A_{12} ṭoñuz-ısa || 6 ṭoñuza] A_{12} ṭoñuzuñ arḳasına || 7 bulup ... ola] A_{12-13} bula ve hem [13] dişise böyük ziyāndur veyāḫud kimse-y-ile nizāʿ eger beglik bula || 8 ve... ve'l-meʾāb] (A nüshasında yok) || 9 [A91a] *ikinci ... ider* A_1] (H nüshasında yanlışlıkla bir sonraki maddenin başlığı yazılmış) üçinci bāb düşde sıçanlar görse ||[H98a] 10-1 Ṣāḥib- kitāb ... ʿavratdur] A_{2-3} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu resme beyān ider ki ṭavşan aṣlı dınsuz ʿavratdur [3] ve ziyānsuz || 2 evine girse ya] A_4 kendü evinde görse veyā || 3 ya] A_4 veyā | işbu] A_5 uşbu || 4 ṭavşan] A_5 ṭavşanuñ | arzū-y-ıla] A_6 arzūlar-ıla || 5 eger ... süñügin] A_6 ve anuñ derisi ve tüyi ve süñügi || 6 ʿavratı] A_7 ʿavrat || 7 ki] A_8 şöyle ki ||

(8) ʿacebe ḳalalar. *Ve* eger ṭavşanı eñsesinden boġazlasa (9) ʿavratlara livāṭā ide ya ġayrıla. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(10) Yetmiş Üçünci Bāb: Düşde Sıçanlar Görse *Anı Beyān İder*

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Sıçan aṣlı (12) ʿavratdur evde gizlü velīkin fāsıḳadur. Kendü teninde (13) oğurlayın *düşinde* sıçan dutsa bu ṣıfatlu ʿavrat ala. *Ve* eger sıçan **[H98b]** dutsa ḳuyruḳsuz, ʿavratdur bī-aṣıl *ve* ḳavm u ḳabīlesüz. *Ve* eger *sıçan* dutsa, sıḳsa (2) öldürse, ʿavratı ölümidür. *Eger sıçan ayaġına sürse öldürse* **[A91b]** *yaramaz işlü ʿavratı kendüden cüẕā ḳala. Ve* eger duzaġ-ıla sıçan dutsa ḳendü (3) ʿavratına veyā ġayrı kişi ʿavratına ḫıyānatlıḳ ide. *Ve* eger (4) sıçan *görse evinde düzülmiş,* keseg-ile atsa bir ʿavrat töhmet ide *ve fesād ide. Ve* eger *sıçan* etin (5) yise ʿavratlara ʿayb ide. *Ve* eger kendü evinde çoḳ sıçan (6) görse *ḥayāsuz* ʿavratlar anuñ evinde cemʿ ola *ve ʿayb ideler*. *Ve* eger *kendü* çoḳ (7) sıçan görse ʿavratlar anuñ çevresin çize. *Ve* (8) eger ufaḳ sıçanlar görse fāsıḳ ʿavratdur. *Peyġāmbar bunlara fuseḳāt didi*. Va'l-lāhu aʿlem.

(9) Yitmiş Dördünci Bāb: Düşde Semmūr, Sincāb ve Ḳarsaḳ Görse

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger (11) düşde semmūr, sincāb ve ḳarsaḳ görse bay ve ġarīb ʿavratlar-ıla (12) bir iş üzre bir maṣlaḥatı ola. *Ve* bunlaruñ derisi ve eti ve tüyi (13) ve süñügi cümlesi māldur. *Ve* eger *anlaruñ* etin yise bir böyük *aṣıllu* **[H99a]** kişinüñ mālını yiye. *Ve* eger semmūr, sincāb depelese *ve* derisin (2) çıḳarsa *ve* etin alsa ġarīb ādemīlerüñ mālına güç ide *ve*

---

8 ʿacebe] A_8 ʿacāyibe || 9 ʿavratlara] A_8 ʿavratıla | ya] A_9 veyā | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 11 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb uşbu ||13 ʿavrat] A_{11} ʿavratı || [H98b] || 2 ʿavratı] A_{13} ʿavrat || 4 ʿavrat] [A91b] A_3 ʿavrata || 6 *ḥayāsuz*] (H nüshasında حَايَسُوزْ), A_4 ḥāṣılsuz | ola] A_5 olalar || 7 çize] A_5 جُزْلَرْ || 8 ufaḳ ... fāsıḳ] A_6 uvaḳ sıçan gördise fāsıḳa | aʿlem] (A nüshasında yok) || 9 yitmiş… ḳarsaḳ] A_7 yetmiş dördinci bāb samūr ve sencāb ve ḳursaḳ || 10 Ṣāḥib-kitāb ... eger] A_8 ḫuẕāvend-i kitāb uşbudur ki her kişi-kim || 11 semmūr sincāb ve ḳarsaḳ] A_8 sencāb ve samūr ve ḳursaḳ | ʿavratlar-ıla] A_9 erenler-ile || 12 üzre ... maṣlaḥatı] A_9 üzere bir maṣlaḥat || 13 cümlesi māldur] A_{10} cümlesin māl üzere taʿbīr ideler || [H99a] 1 semmūr sincāb] A_{11} samūrı ve sencābı || 2 ādemīlerüñ] A_{12} ādemilerüñ ||

(3) ādemīlerin öldüre. *Ve* eger semmūr, sincāb *dibāġat itse ve* boġazlanacaḳ (4) yirden **[A92a]** ḳan gelse bir ġarīb ʿavrat-ıla cemʿ ola *ki ol bikr ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

(5) Yitmiş Beşinci Bāb: Düşde Ayu Görse Anı Bildürür

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ayu aṣlı düşde (7) bir müdbir *ve* delü erdür. *Ve* eger bir kişi düşde ayu görse bir müdbir (8) ve şūm er-ile cenk ide *ve* delü, oġrı, vaʿdeye ḫilāf idici. *Ve eger ayunuñ südin (A6) içse ḫasta ola tizde ve ḳatı ʿillet vāḳiʿ ola. Ve* (9) eger ayunuñ etin yise ḥarām māl bula ya Müsülmānlar (10) ardınca kelimāt ide. *Ve* eger ayu evine gelse bir ʿavratı (11) nikāḥ-ıla ala ve bu ṣıfatlu ki didük. *Ve* eger erkek (12) ise fiʿl issi bir oġrı *bu* düş görenüñ evine gire. *Ve* (13) eger üstine çıḳup *durdısa veyā* öldürdise dost ṣanduġı bir düşmendür, *helāk ide. Va'l-lāhu.*

[H99b] Yitmiş Altıncı Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlar Pīşe Görmegi *Beyān İder*

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bu bābuñ (3) aṣlı oldur ki her kimüñ bir bellü pīşesi *ola* ve kendüyi (4) ayruḳ pīşede göre meşġūl **[A92b]** olmış, eger anuñ kendü (5) pīşesinden yigrekse işi laṭīf ola. *Ve* eger biter (6) ise anuñ işi bed-ter ola. Eger görse-kim ḳaṣṣāblıḳ (7) ider. Ḥālı budur ki ol kişi derzi-y-imiş, ḳaṣṣāb degülmiş, (8) anuñ eline ḳayġu ziyān irişe. Zīrā ki ḳaṣṣābuñ ṭonı (9) çepeldür. *Ve* eger ḳaṣṣāb düşde görse-kim eyü ṭon giyer (10) görse ḳayġusı gide *ve* elinden dört ayaḳlu cānavarlar çoḳ (11) geçe. *Ve* eger ḳaṣṣāblıḳ itse ḳāṣṣāb ḫoẕ degül, *bu kişi* nā-ḥaḳ

---

3 ādemīlerüñ] A_{13} ādemilerüñ | semmūr sincāb] A_{13} samūr ve sencābı || 3-4 boġazlanacaḳ yirden] A_{13} boġazlusından || 5 yitmiş] [A92a] A_2 yetmiş | bildürür] A_2 beyān ider || 6 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_3 muṣannif-kitāb uşbu || 9 ya Müsülmānlar] A_7 veyā Müslimānlar || 10 ʿavratı] A_8 ʿavrat || 11 ala] A_8 ola | didük] A_8 didükdi || 11-12 erkek ise] A_8 eri gelse || 12 gire] A_9 göre || 13 çıḳup] A_9 binüp | düşmendür] A_{10} ḳavī düşmen || [H99b] 1 yitmiş] A_{11} yetmiş | dürlü ṭonlar] A_{11} dürlü dürlü || 2 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{12} muṣannif-kitāb uşbu || 5 biter] [A92b] A_2 beter || 6 eger görse-kim] A_2 şöyle ki bir kişi düşinde gördi ki ve || 7 ider ḥālı] A_3 eydür ḫāl || 8 ziyān irişe] A_4 ve ziyān gele || 9-10 düşde ... görse] A_5 düşinde görse kim düşinde eyü ṭon geyür || 11 ḳaṣṣāblıḳ ... degül] A_7ḳaṣṣāplıḳ ider ve bu ḫod ḳaṣṣāb degülmiş ||

ḳan (12) ide. *Ve* eger bir ḳāṣṣāb görse maḥallede ol Melek'ül-mevtdür (13) ʿaleyhi's-selām. Ol maḥalleye Melekü'l-mevt merg-ü mefācān irişe. *Mechūl ḳaṣṣāp Melekü'l-mevtdür. Va'l-lāhu aʿlem*.

[H100a] Yitmiş Yidinci Bāb: Düşde Demürcilik ve Boyacılıḳ Görse *ve daḫı Bunlara Ne-ki Beñzer Var-ısa*

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Bir kişi düşinde* şöyle (3) görse-kim demürcilik ider ḥāl budur ki *baḳḳālmış veyā* ġayrı (4) pīşelü-y-imiş *anuñ* **[A93a]** *işi ḳavī ola*. *Ve* eger düş gören anuñ ehli-y-ise beglik (5) bula ve ḳuvveti ve çāhı ziyāde ola. *Ve* eger ṣayḳallıḳ eylese yaʿnī (6) demür altından nesne açsa *veyā zerādlıḳ* bunuñ taʿbīri daḫı hemān oldur (7) ḳuvvet ve çāhı. Zīrā demür işidür. *Ḥaḳ Teʿālā demür işin bellü ḳılmışdur*. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle: (8) [51]﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيد فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ *Ve* eger düşde (9) ḳuyumcılıḳ ḳılsa bu kişi yalancı ola *ve* bunuñ işi ḫayr olmaya *ve* (10) dāyim ḳayġu ola *ve ne-kim eline girse hemān gide. Ve eger hemīn (A9) boyacılıḳ, bu kişi vaʿdelere ḫilāf idici ola ve bühtān idici (A10) ola ve iş rāst gelmeye. Ve* eger *düşinde* ḥekīmlik itse bu kişi ʿilm ögrede. *Ve* (11) eger ḥekīmlikde ot virüp Müslimānlara fāyidesi (12) degdise *bu kişi* ʿilm ögrenüp ḫalḳa naṣīḥat ide *ve ḫalḳ bunuñ pendin ḳabūl ideler*. Ḫalḳa virdügi (13) otdan fayda ḳılmadısa anuñ sözine ḳulaḳ urmaya. *Ve* eger **[H100b]** cüllāḫlıḳ itse bir uzun sefer ide ḫuṣūmet-içün ide.

---

12 bir ... maḥallede] A_{8-9} bir kişi düşinde görse ki bir yad ḳaṣṣāb bir maḥallede [9] durmış ḳaṣṣāplıḳ ider || 13 merg-ü mefācān irişe] A_{10} merg müfācā ine || [H100a] 1 yitmiş yidinci] A_{11} yetmiş yedinci || 2 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] A_{12} ḫuẓāvend-i kitāb uşböyledür ki || 3 görse-kim] A_{13} görse | budur ki] A_{13} budur || 4 pīşelü-y-imiş] A_{13} pīşelü kişimiş || 5 çāhı] [A93a] A_2 cāhı || 6 demür ... açsa] A_{2-3} nesne [3] açsa demür altında | bunuñ ... daḫı] A_3 bunuñ daḫı taʿbīr || 7 ḳuvvet ve çāhı] A_4 ḳuvvetdür ve cāh || 8 düşde] A_6 düşinde || 9 işi] A_7 işinde hiç || 10 ḳayġu] A_7 ḳayġulu | ögrede] A_{11} ögrene || 11 virüp] A_{11} virdise | fāyidesi] A_{12} fā'idesi || 12 ʿilm öğrenüp] A_{12} ʿilim ide ve || 12-13 ḫalḳa virdügi ... ḳılmadısa] A_{13-1} ve ol virdük **[A93b]** [1] kimse || [H100b] 1 cüllāḫlıḳ ... ḫuṣūmet-içün ide] A_{1-2} celḫalıḳ iderse sefer [2] ide bir uzun ḫuṣūmet-içün ḳaṣd ide seferde melāmet ḫalḳı-çun ||

(2) Yetmiş Sekizinci Bāb: Düşde Gezürlik Eylemegi Bildürür

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger (4) kimse *düşinde* gezürlik eylese *ve ol ḫod gāzur degülmiş* ol kişi *gerek-kim* tevbe eyleye *ve Ḥaḳ Teʿālā[ya] döne, günāhların Allāh ḫażretinden (A8) dileye, cümle ḳayġulardan ḳurtıla*. Gezürlik (5) *ṭonuñ* çirkin gidermekdür *ve* ṭon aṣlı erdür *ve* çirki günāhdur *ve* (6) anı yumaḳ tevbe eylemekdür, *Tangrıya dönmekdür günāhlarından (A11) ki geçmiş-idi*. Eger gezürlik eyleyüp ṭonı yuyup (7) aḳ eylese anuñ resmince bu kişinüñ tevbesi ḥaḳīḳatdur. *Ve* eger (8) aġardımayacek olursa tevbesi ḳabūl olmaya. *Ve şol ḳadar ki yudı* **[A94a]** *tevbesin hemān ol-ḳadar ḳabūl olur. Ve* eger yurken yırtsa (9) tevbe ṣıya. *Ve eger gine dekicek (A3) ve eger görecek olursa Ḥaḳ Teʿālādan ʿöẕrin dileye, (A4) Tangrıya döne ve eger ṭon arıdısa tevbe[s]i ḥaḳīḳatda ḥālişdür*.

Yitmiş Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Pālānduzlıḳ, Derzilik, (10) Sırça Ṣatıcılıḳ Eylese

Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: (11) Eger bir kişi *düşinde* derzilik işlese, *ḥāl budur ki bu derzi (A9) degülmiş, Müslimānlaruñ işin ṣalāḥiyyete getüre*, ortada eylük ide. *Ve* eger elinde (12) kendü ṭon dikse, ignesi ṣınsa bir iş *aña* vāḳiʿ olup (13) ol işde *ol kişi* ʿāciz ḳala. *Ve* eger iplik dükense söz işide. **[H101a]** Eger düşde *uşbu resme görse ki* başmaḳçılıḳ eyler, *ḥāl budur kim* **[A94b]** *bu ol kişidür ki* kimseye miyancılıḳ ide *ve kimseye yavuz görmeye, perākendeleri (A2) devşüre ve depelese bu* bir

---

2 gezürlik eylemegi bildürür] A_4 gāzurlik eylemek anı beyān ider || 3 Ṣāḥib-kitāb] A_5 ḫuẕāvend-i kitāb || 4 gezürlik] A_6 gāzurlik | gezürlik] A_8 gāzurlik || 5 *ṭonuñ* A_8] (H nüshasında) ṭonlik | çirkin] A_8 çürügin | ṭon] A_9 donuñ | çirki günāhdur] A_9 çürük anuñ günāhıdur || 6-7 gezürlik... eylese] $A_{11\text{-}12}$ gāzurlik itdi ṭon yudı aḳ eyledi [12] ve eyü eyledi gāzurlik itdi || 7 anuñ] (A nüshasında yok) | tevbesi] A_{12} tevbesin || 8 aġardımayacek] A_{13} aġardmayacaḳ | tevbesi] A_{13} tevbesin | yırtsa] [A94a] A_2 yırtdısa || 9 *Tangrıya* A_4] (Te ve nun'un noktaları yok) || 9-10 Yitmiş ... eylese] $A_{5\text{-}6}$ yetmiş ṭoḳuzıncı bāb pālānduzlik düşde [6] derzilik eylese sırça ṣatıcılıḳ naʿlıncılıḳ eylese ve eskicilik || 10 Ṣāḥib-kitāb] A_7 ḫuẕāvend-i kitāb || 11 ide] A_{10} eyleye || 11-12 elinde ... ignesi] A_{10} kendü elinde ṭon görse diker ignesini || 12 iş] A_{11} iş-kim | olup] A_{11} olmışdur || [H101a] 13-1 dükense ... düşde] $A_{12\text{-}13}$ dükendi ayruḳ bilmedi ipliksüzdür ki [13] dirler ve || 1 kimseye miyancılıḳ] [A94b] A_1 miyāncılıḳ ||

bahādur kişidür *ve* şefḳatsuz. *Her söz kim* (A4) *söylese ġayrı kişi sözin söyleye, dāyim ḳayġulu ola ve ḥalāyıḳ dili* (A5) *anuñ üzre uzun ola. Ve* (3) eger *şöyle görse ki düşde* naʿlıncılıḳ eylese ya lengercilik eylese bu mecmūʿı nikāḥ-ıla (4) ʿavratdur. Ya sırça ṣatıcılıḳ *eylese* ya bardaḳçılıḳ *eylese* ya gön dikicilik *eylese* ya dellāllik (5) eylese bu mecmūʿı daḫı *delīldür ki* nikāḥ-ıla bir ʿavrat ala. *Zīrā naʿlın, pālān ʿavratdur ve eskicilik eylemek* (A10) *perākende işleri ṣalāḥiyyete getürmekdür. Ve* eger etmek-(6)-çilik veyā ṭappāḳlıḳ veyā biryāncılıḳ itse *bunlar ḥāṣılsuz* işlerdür (A13) *ṣınanmış ve ḳorḳulı. Anuñ-ıçun ki od bunlaruñ üzerinden geçmişdür* **[A95a]** *cümle maʿīşet sebebidür. Ve* eger ḳul (7) ve ḳaravaş ṣatıcılıḳ eylerse bir yalancı and içici kişi ola. *Ve eger* (A3) *ṭāḥıncılıḳ eylerse naẓar ideler göreler ki bu düşi gören* (A4) *pīr midür veyā yigit. Ve eger yigitdise anuñ dirliginüñ* (A5) *işi miyāne ola. Ve eger pīr ise anuñ işi düzilmiş ola.* (A6) *Ve* (8) eger develer degirmen çeker görse anuñ devleti (9) ve iḳbālidür, rūzı giñ ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(10) Sekseninci Bāb: Düşde Aḳça Kesicilik *Eylese ve* Ḥarāmılıḳ Eylese *ve Oġrulıḳ veyā Avculuḳ Eylese*

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Her ki düşde (12) ẓarab-ḫānacılıḳ eylese *bu ol kişidür ki* yalancılıġı ʿādet itmiş kişi ola. Her arada (13) ādemīler bed-nāmlıḳ ola. *Ve* eger nāḳıdlıḳ itse yaʿnī aḳçanuñ **[H101b]** eyüsini yatlusın bilicidür, baḳalar göreler ki nice erdür. Eger (2) dīn erise, ṣalāḥiyyet ehlise **[A95b]** *ve* ol kişi muvāfıḳ-dīn (3) ve şerīʿat ola *ve nesneler idici ola. Ve* eger sulṭān ehlise kendüye eyü ʿamel

---

3-4 naʿlıncılıḳ eylese ... ʿavratdur] A_6 naʿlıncılıḳ ḳılsa ya pālānger eylese || 4 ya sırça] A_6 veyā sırça | ya bardaḳçılıḳ] A_7 veyā bardaḳçılıḳ | ya dellāllik] A_{7-8} veyā [8] delāllik || 5 daḫı] (A nüshasında yok) || 5-6 etmekçilik ... itse] A_{10-12} etmekçılıḳ veyā [11] işleri cemʿ eylemekdür veyā ʿaḳdsüz nikāḥ itmekdür [12] ṭabāḳlıḳ eylese veyā biryāncılıḳ ve || 7 ve ḳaravaş] [A95a] A_1 ḳaravaş | and ... ola] A_2 kişidür ve and içici ve dīn yolında yin ola || 8 develer ... görse] A_{6-7} şöyle görse ki develer degirmen çevürürler ve un [7] dökilür | devleti] A_7 devlet || 9 giñ] A_7 geñ | bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 11 Ṣāḥib-kitāb] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb || 12 kişi] (A nüshasında yok) || 12-13 her ... ola] A_{12} hezārda [her arada] ādemlerle beẕ-nāmlıḳ ide || 13 nāḳıdlıḳ] A_{12} nāḳadlıḳ || [H101b] 13-1 aḳçanuñ ... bilicidür] (A nüshasında sayfanın sol alt köşesine ilave edilmiş) aḳçanuñ eyüsi ||

(4) iḫtiyār ider *veyā bāzergānlik ide.* (A3) *Ve eger bu kişi hīç pīşe meşġūl degülmiş, bu bir kişi ola ki kendü* (A4) *işinde müteḥayyir ola veyā ḥāṣılsuz iş işleye ki kimesne anuñ* (A5) *işinde fā'ide dutmaya ve kendü daḫı kendü işinden ber-ḫūr-*(A6)*-dār olmaya*. Eger bir kişi *düşinde* oġurlıḳ eylese *veyā* ḥarāmılıḳ veyā avcılıḳ (5) eylese bu üç pīşenüñ fi'li birdür. Bu düşi *gören bir kişi ola ki* ʿavratlara zerḳ (6) ve ḥīle idici ādem ola ve ʿavratlaruñ ḳumāşın zerḳ-ıla *ve* fi'l-ile (7) kendüye çeke. *Ve eger* dülgerlik itse bu bir naṣīḥat idici (8) kişi ola, velīkin ṣoḥbeti yavuz meẕheblü kişilerle ola. *Ve* münāfıḳ (9) anlaruñ ardınca yöriye *ve* anlaruñ-ıla münāẓara ide. *Zīrā ki* ḳuru aġacuñ (10) aṣlı nifāḳdur. **[A96a]** Ḳavluhu ʿazze ve celle: ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾[52] (11) yaʿnī münāfıḳūn. Ve aġaç yonmaḳ ve aġaç doġrultmaḳ eyü taʿlīmdür ve ṣalāḥdur.

(12) Seksen Birinci Bāb: Düşde ʿAṭṭārlıḳ ve Taḳye Ṣatıcılıḳ *Eylese Anı Beyān İder*

(13) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: <eger> **[H102a]** Eger bir kişi *düşinde* ʿaṭṭārlıḳ eylese ḫalāyıḳ aña eyü duʿā (2) ideler. *Ve* eger ḫoş ḳoḳulu otlar ṣatsalar *ve eger dögülmiş ḳuru otlar ṣatsalar* ḫalḳ arasında (3) eyü vaʿde göstere velīkin *anuñ* ḥilāfınca ide ve yalan söyleye *ve aña yavuz duʿā ideler. Ve* (4) eger *düşinde* taḳye ṣatıcılıḳ eylese merdāna yāḫud zenāna (5) her ḳanḳısı gerekse olsun *cümlesi* birdür, ʿizzet ve devlet ziyāde ola (6) tā ol vaḳt-ki *üsküfleri ṣatdılar ve ol bahāyı* almadı. *Ve* çün bahāsın aldı *ve bedel buldı*, eyü degüldür. *Va'l-lāhu* **[A96b]** *aʿlem*.

---

4 Eger bir] [A95b] A_6 ve eger şöyle görse ki ol || 5 eylese] (A nüshasında yok) || 7 dülgerlik itse] A_{10} dürüẕgerlik eylese || 8 kişi ola] A_{10-11} kişidür [11] ve eyü ʿahdlü || 9 ardınca] A_{12} murādınca || 11 doġrultmaḳ] [A96a] A_2 doġrulamaḳ || 12 taḳye] A_4 taḳıye || 13 Ṣāḥib-kitāb] A_5 ḫuẕāvend-i kitāb || [H102a] 1 eger] (H nüshasında iki kez yazılmış.) || 2 ḫalḳ] A_8 ḫalāyıḳ || 3 söyleye] A_9 söylese || 4 taḳye] A_{10} taḳıye | eylese] A_{10} itse | yāḫud] A_{10} veyāḫud || 6 vaḳt-ki] A_{12} vaḳt ki | almadı] A_{13} aldı ||

(7) Seksen İkinci Bāb: Düşde *Ḳuyı* Ḳazıcılıḳ Eylese

(8) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger bir kişi (9) düşde ḳuyı ḳazsa bu kişi mekr ve ḥīle düze *kendü işine*. Eger ḳazarken (10) ṣu çıḳsa ṣu revān ola, ol vaḳt nikāḥ iderler. Eger (11) kendüye ḳazarsa bu ḳuyuyı nikāḥ *kendüye* ide. Eger ġayrı (12) kişi-y-içün ḳazarsa *kendü* miyāncı ola ġayrı kişinüñ nikāḥına ve ḥīle düze. *Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb*.

(13) Seksen Üçünci Bāb: Düşde Odun Dartıcılıḳ Eylese

[H102b] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger düşinde *şöyle (A12) görse-ki* (2) odun direr *her dürlü ve* arḳasına yüklenüp gider. Bu kişi yavuz işlü ola *ve* (3) ġammāz *ve* ḳovcı *ve ḥased idici ve tizde* **[A97a]** *giriftār* ola. Eger aġaçlardan odun ḳoparsa *ḳoruda,* yüklense (4) bu kişi ululardan ḫuṣūmet bıraġa ḥāṣılsuz ola. *Ve* eger yemişlü (5) aġac-ısa bāzirgān ādemiler ola *ve eger* yimişsüz *yüce* aġaçlar ise ulu kişiler (6) ola *ulu himmetlü. Bunlarun arasında ḥāṣılsuz ola.*

Seksen Dördünci Bāb: Düşde Yaycılıḳ ve *Oḳçılıḳ Eylese Anı Beyān İder*

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (8) düşinde yaycılıḳ eylese ya oḳçılıḳ, bu ol kişi ola ki sulṭān (9) işlerin işleye, *sulṭān işlerinde ola*, eḳṣer anun elinde *ve anuñ (A10) fermānında işler* ola. Eger oḳı müretteb (10) demrenüñ yükin düzse *bu kişi* bir elci ola, *aña ḥased ḳılalar.*

[A96b] 7 *ḳuyı* A_1] (H nüshasında) قَوِي || 8 Ṣāḥib-kitāb] A_3 Ḫuẕāvend-i kitāb | ki] (A nüshasında yok) || 9 düşde ... ḳazsa] A_{3-4} düşinde şöyle [4] görse-ki kendü ḳuyı ḳazar | eger ḳazarken] A_5 şol vaḳt ki || 10 çıḳsa] A_5 çıḳa | ol] A_5 o | iderler] A_5 ḥükm iderler || 12 kişi-y-içün] A_7 kişi-çün | nikāḥına] A_8 nikāḥına || [H102b] 1 Ṣāḥib-kitāb işbu] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb işböyle || 2 yüklenüp] A_{12} yüklenür ve || 3 Eger ... ḳoparsa] [A97a] A_1 odunı aġaçlardan ḳoparsa || 4 ulularda ... ola] A_2 ulular arasına ḥāṣılsuz ḫuṣūmet barġa || 5 yimişsüz] A_3 yemişsüz | aġaçlar ise] A_3 aġaçlarsa || 6 *oḳçılıḳ* A_6] (H nüshasında) aḳçalıḳ || 8 ya] A_8 veyā || 9 işleye] A_9 işler ola | ola] A_{10} düzile || 9-10 Eger ... düzse] A_{10-11} ve çün oḳçılıḳ eyleye ve tamām eyleye ve yükün [11] yükleye ve demrenin düze || 10 bir] A_{11} böyük ||

Ve eger yayı daḫı müretteb [11] işlese *ve yay* tamām eylese *böyük ve* ulu ʿavratlar-ıla ṣoḥbet ide, anlaruñ *işini* bile. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

[A97b] [12] Seksen Beşinci Bāb: Düşde Ḥacāmatçılıḳ Görse

[13] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki eger bir kişi **[H103a]** görse kitābet ider, baḳalar göreler eger ḳalem ehlise [2] ya ḳāḍī yazıcısı ola veyā dīvān yazıcısı ola veyā kāġıd açıcı ola. Bunuñ [3] gibi kişilere *iñen* laṭīfdür. *Ve* eger bu kişi ḳalem ehli degülse *ve* ümmī ādem-ise [4] bu kişi *kendü* evinde *ġarḳa vara*, mālların alalar, *şöyle kim bunuñ [A6] māllar alalar, miṣāller ve ḥükümler yazalar ve dürüst eyleseler. Ve* eger deri eyleyicek, *bu kişi er kişilerüñ* kiçirek işlerin [5] götüre *ve ḫūb ide ve sulṭāna miyāncı ola ve ekṣer miyāncılıġı [A9] terekeler işinden ola ve erenlerüñ şuġlından ola. Ve* eger kendü başın *şol* ḥacāmat itdügi demür gibi *degirmī* görse [6] bir iş işleye *ki* kendü göñli *ve* ḫalāyıḳuñ daḫı işi müteneffir ola. *Va'l-lāhu aʿlem*.

[7] Seksen Altıncı Bāb: Düşde Kefen Oġurlasa

[8] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki eger kimse *düşinde* **[A98a]** *eger düşinde kefen oġurlayıcılıḳ eylese* kefen [9] oġurlasa naẓar ideler, eger bu kişi pārsā ise *ve* ʿilm ehlise *ve ġarīb ʿilm ehlilerin [A3] ṭaleb idicise nādir ʿilmlerden, delīldür ki* [10] bu kişi kelām bābına meşġūl ola. *Ve* eger bu kişi pārsā degülse [11] bu cihānī ādem ise dünyā añа yüz duta *ve* oġurlayın māllar añā ziyāde [12] ola. *[A6] Dünyā işlerine ḫarīṣ ola ve ince sevdālar bişüre. Ve* eger ölüleri ṭaşra çıḳarsa *ol aradan* bir yire daḫı iletse ya kendü [13] evine iletse ḥarām māllar bu kişi elinde revān ola *ve* emānete **[H103b]** ḫıyānat ola. *Va'l-lāhu aʿlem*

10-11 yayı ... işlese] A_{12} yaycılıḳ eylese || 11 ʿavratlar-ıla] A_{12} ʿavratlarla | *işini* A_{13}] işine || [H103a] 13-2 Ṣāḥib-kitāb ... dīvān yazıcısı ola] [A97b] A_2 naẓar ideler göreler bu kişi ḳalem issi midür veyā ʿilm veyāḫud ḳāḍī [3] bitisin yazıcı veyāḫuẓ dīvān yazıcısı || 3 degülse] A_4 degülise || 4 mālların] A_5 mālarını | eyleyicek] A_7 eyleyicilik eylerse | kiçirek] A_7 kiçrek || 5 götüre] A_8 ṣalāḥiyyete getüre || 6 işi] A_{11} ol işden || 8 Ṣāḥib-kitāb] A_{13} ḫuẓāvend-i kitāb || 9 pārsā ise] [A98a] A_2 parsā-y-ısa || 10 degülse] A_4 degül-ise || 11 cihānī] A_4 cehānī | yüz] A_5 yavuz || 12 ṭaşra] (A nüshasında yok) | ya] A_8 veyā || [H103b] 13-1 emānete ... ola] $A_{9\text{-}10}$ Müslimān-laruñ [10] emānetine ḫıyānat ide ve mekr ü ḥīle düze ||

Seksen Yidinci Bāb: Düşde Balıḳ Ṣatmaḳ

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (3) düşinde baş ṣatıcılıḳ eylese *ve* aru ṭon geymiş ola, bu kişiye (4) ulu ʿazīz kişiler-ile hem-ṣoḥbet olmaḳ müyesser ola *ve* anuñ işi eyü (5) ola *ve ʿaṭāsı ziyāde ola. Ve* eger ṭonları çirklü görse *(A3) şol baş ṣatıcılar gibi*, *erenler aña ḥased ḳılalar*, ulu *ʿazīz* kişiler anı ḫoş duta *ve aña ḥased iden ḳayġuya uġraya. Ve* (6) eger başları tandūra ḳoysa *ve* bişmedin gine çıḳarsa (7) anuñ şuġlı ulular-ıla muvāfıḳ olmaya. Eger *balıḳ* ṣatıcılıḳ eylese (8) aña daḫı *ve* ġayrı kişiye *daḫı* menfaʿat irişe. *Ve* eger balığı deñizde (9) ya ırmaḳda kendü dutsa *bu kişi* sulṭān işinden menfaʿat bula. *Ve* (10) eger gölcükden avlansa ʿām erenlerden fāyide bula. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

(11) Seksen Sekizinci Bāb: Düşde Dilencilik, Gedālıḳ

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (13) düşde **[A99a]** *gizlemese* gedāyılıḳ eylese *ve* erenler ḳapusında dilense *ve nesne dilese* bu kişi çoḳ fāyide **[H104a]** bula *ol işüñ ki ol (A3) içinde-y-idi ve tevāżuʿ isteye, anuñ ʿizzeti, cāhı ziyāde (A4) ola, her kişile ḳarışa. Ve* eger erenler ḳapusına varsa *ve hīç* kimse *aña* nesne virmese *ve hīçbir kişi aña ḳapu açurmasa (A6) ṣadaḳa virmege*, bu kişinüñ (2) işi baġlu ola *ve* ziyān irişe. *Ve* eger *düşde şöyle* görse-kim gümiş *sızursa* ya altun (3) sızırsa *eyü degüldür, bir iş işleye ki* ḫalḳuñ diline düşe *ve ḫalḳa melāmet (A9) ola*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(4) Seksen Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Yazıcılıḳ ve Gemicilik

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (6) düşde yazıcılıḳ

---

1 yidinci] A_{11} yedinci | ṣatmaḳ] A_{11} ṣatıcılıḳ eylese düşde başçılıḳ görse kim eyler || 2 Ṣāḥib-kitāb] A_{12} ḫuẕāvend-i kitāb || 3 ola] A_{13} olsa || 4 ulu ... kişiler-ile] $A_{13\text{-}1}$ yig **[A98b]** [1] kişilerle ve ʿazīz kişilerle | olmaḳ müyesser] (A nüshasında yok) || 5 ṭonları çirklü] A_2 kendüyi çirklü ṭonda || 6 tandūra] A_5 tenūr || 7 şuġlı] A_5 şol || 8 irişe] A_7 اَيْرِسَة | 8-9 deñizde ... dutsa] A_8 kendü dutsa ırmaḳdan ya deñizden || 10 gölcükden avlansa] A_9 gölcekden dutsa | fāyide] A_{10} fā'ide || 11 dilencilik gedālıḳ] $A_{11\text{-}12}$ gedāyelik [12] ve dilencilik eylese anı beyān ider || 12 Ṣāḥib-kitāb] A_{13} muṣannif-i kitāb || [H104a] 2 ya] [A99a] A_7 veyā || 3 sızırsa] A_7 sızursa | ḫalḳuñ] A_8 ḫalāyıḳuñ || bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 4 ṭoḳuzıncı] A_9 ṭoḳuzuncı || 4 gemicilik] A_{10} gemicilik eylese anı beyān ider || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb ||

eylese *ve* bu kişi yazıcı degül, bu kişi ḥīle-y-ile *ve* zerḳ-ıla [7] ola işleri, devlet ve ʿizzetlü ola *ve eger* ehlise. **[A99b]** *Ve* eger gemicilik eylese [8] düşde, deñizde ya deñizden daşra eylese sulṭānlar arasında [9] miyāncı ola *ve* sözi geçe pādişāhlar arasında *ve* ṣoñra işi yavuz ola. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

[10] Ṭoḳsanıncı Bāb: Düşde *Kendüyi* Naḳḳāşlıḳ Eyler Görse Anı

[11] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse [12] düşde *şöyle görse [A7] ki naḳḳāşlıḳ ider ve ṣūretler düzer, ādemler ṣūretin veyāḫud [A8] dört ayaḳlu cānavarlar ṣūretin, bu kişi yavuz meẕheblü ola ya [A9] yalancı ola, Tangrı kelāmında ya Ḥaḳ Teʿālā ḥaḳḳında bāṭıl nesne diye. [A10] Ve eger* naḳḳāşlıḳ itse, eger naḳış dīvārda itse *ki* anda ṣūret [13] olmasa bu bir kişi ola *ki* ḫalḳ aldayıcı ola. *Ve* eger şöyle olsa-kim **[H104b]** bu naḳşları kendü evinde eylese kimseyi ḥīle ile **[A100a]** aldaya. [2] Eger *bu naḳışları* ayruḳ kişi evinde eylese anuñ ḥükmile *[A2] anuñ kirile işin işleye. Kimseyi* kimsenüñ [3] üzerine *ḳoya*, ʿavrat ciheti-çün *veyā anuñ aṣṣısı veyā anuñ ziyānı-çun* nesne ḥükm ideler. Va'l-lāhu aʿlem.

[4] Ṭoḳsan Birinci Bāb: Düşde Yaġ Ṣatıcılıḳ Eylese

[5] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse [6] düşinde yaġ ṣatıcılıḳ eylese bu bir kişi ola ki ḫalāyıḳa fāyide [7] irişdürici ola. *Ve bu teʾvīl bu düşe ol [A8] vaḳt olur ki* yaġuñ bahāsın almazsa. Çünkim *bahāsın* ala, *eyü degüldür, aña* ḳayġu irişe. *Ve* [8] eger sefer itse düşde ol yıl sefer itmeye. *Ve eger culḥa görse kendüyi [A11] bu resme, hem bu resme ḳıyās ideler*. Va'l-lāhu aʿlem *bi'ṣ-ṣavāb*.

---

6 yazıcı degül] A_{12} yazıcılıḳ ehli degülmiş || 7 ola ... ʿizzetlü] A_{13} ḥīle ide işlerde ʿizzet ve devlet ziyāde || 8 ya] [A99b] A_1 veyā | eylese] (A nüshasında yok) || 10 anı] (A nüshasında yok) || 11 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] A_6 ḫuẕāvend-i kitāb eydür ki || 13 aldayıcı ola] A_{11-12} aldıyıcı ve yaldaḳlancı ve zerāḳ [12] ḥile-y-ile ve aldamaġ-ıla kesb ide ve bu cihānı isteye | olsa-kim] A_{13} alsa ki || [H104b] 1 naḳşları] A_{13} naḳışları || 2 kimsenüñ] [A100a] A_2 anuñ | nesne … ideler] (A nüshasında yok) || 4 ṣatıcılıḳ] A_4 صَابِجِلِقْ || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_5 ḫuẕāvend-i kitāb || 6-7 ola ki ... ola] A_{6-7} ola ḳarışıcı her kimse-y-ile ve fāyide [7] irişdürici eyü söz-ile || 7 almazsa] A_8 almaya || 8 sefer ... düşde] A_{9-10} düşinde görse [10] ki sefer ider | itmeye] A_{10} idemeye ||

(9) Ṭoḳsan İkinci Bāb: Düşde Ṭavul ve Borı Çalsa

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger düşde (11) ṭavul çalsa *bu kişi* bir iş işleye-kim bāṭıl *ve şenīʿ iş* ola *ve hem ġalebe (A3) ki ol işüñ hīç aṣlı olmaya veyā ḫalāyıḳa iri söz söyleye (A4) ve yalan veyā şiʿir ve ḫilāf söyleye kim anuñ aṣlı bāṭıl ola. Ya delīldür (A5) ki bu düşi gören bir iş işleye ki cehl-ile anuñ āvāzı ıraḳ (A6) gide. Ve* eger *bir kişi* boru çalsa (12) düşinde bu ol kimse ola kim ḫalḳ ortasında yalan söz söyleye (13) girçekdür diyü hemīn āḫir-ü kār and içe, ol kişiye ziyān irişe.

[H105a] Ṭoḳsan Üçinci Bāb: Düşde Rebāb, Ṭanbūr, Çaġana, Çeng *ve Şāhrūz Çalsa*

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (3) düşinde rebāb çalsa ya ṭanbūr ya çaġana, anuñ olmasa, bir iş (4) işleye kim ḫalḳ anı melāmet ide. Eger ehli olsa bu kişi (5) ʿilm *ide*, tefsīr ide ve ʿilm-i ḳaṣaṣ ide. *Ve* eger çeng çalsa (6) veyā şāhırūd çalsa bu kişi elini bir ulu işe vere *ki* dirliginde aña hem (7) māl ola hem sözi revā ola *ve ḫalāyıḳ anuñ sözin ḳabūl ideler*. Eger *çeng çalsa ol* çengi eyü çalsa bu kişi (8) erenler sözile bir ʿavrat ala, āvāzı ola *ve* işi güci olmaya. *Ve* eger (9) raḳṣ ursa *ve* oynasa bu kişi ḳayġu ve ziyān ve taʿziye irişe. Va'l-lāhu aʿlem.

(10) Ṭoḳsan Dördünci Bāb: Düşde Oġurlıḳ Eylese *Anı Beyān İder*

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (12) düşde oġurlıḳ

---

9 ṭavul ve borı] A_{13} ṭabul ve boru || 10 Ṣāḥib-kitāb işbu] **[A100b]** [1] ḫuẕāvend-i kitāb bu || 10-11 eger ... ṭavul] A_1 her kişi ki düşinde ṭabl || 11 işleye-kim] A_2 işleye ki || 11-12 boru ... düşinde] A_6 düşinde boru çalsa || 12 ḫalḳ] A_7 ḫalāyıḳ || 13 girçekdür ... içe] A_8 ve gerçekdür divü hemīn and içe ve āḫir-ü kār || [H105a] 1 üçinci] A_9 üçünci || 2 Ṣāḥib-kitāb] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb || 3 ya] A_{12} veyā | ya] A_{12} veyā || 3-5 anuñ ... ḳaṣaṣ ide] A_{12-4} ve eyü çalsa şöyle ki [13] anuñ resmelerince ola ḫāl bu olsa ki bu kişi anuñ ehli degülmiş **[A101a]** [1] eger bu düşi gören ehlise bu kişi gökçek ʿilm ide şöyle kim [2] ḫalāyıḳa anuñ ʿilmi ḫoş gele fıḳh ide ve ʿilm-i tefsīr ide ʿilm-i ḳaṣaṣ [3] ve eger bu kişi anuñ ehli degül-ise bir iş işleye kim ḫalāyıḳ [4] anı melāmet ideler || 5 ʿilm *ide*] (H nüshasında) ʿilm eyde || 6 şāhırūd çalsa] A_4 şāhrūẕ || 7 māl ola] A_{5-6} ḫāl ola hem cemāl ve || 10 oġurlıḳ] A_{10} oġurluḳ || 11 Ṣāḥib-kitāb] A_{12} ḫuẕāvend-i kitāb || 12 düşde oġurlıḳ] A_{12-13} düşinde [13] oġurluḳ |

eylese *ve* kimsenüñ ḳumaşın oġurlasa bu ol kişidür kim **[A101b]** (13) kimsenüñ dirligin feśāda vire *ve anuñ işin tebāh ide* ya kimse-y-ile cenk ide *ve* ortada fesād **[H105b]** ola. *Ve* eger ḳumāş oġurlayup alup gitmese līkin kendüyi (2) oġurlıḳda görse *bu kişi* ṣayru olup ölümḥālına vara *ve* gine ḫoş *ola*. Yol (3) vurıcınuñ daḫı ḥālı bu resme ola ki didük. Va'l-lāhu a'lem.

(4) Ṭoḳsan Beşinci Bāb: Düşde Kendüyi Saḳalıḳda Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse düşde (6) saḳalıḳ eylese *ve* ḫalāyıḳa ṣu virse bu bir kişidür *ki* dīn işinde *ve ḫayr işinde* rāġıb (7) ola. *Ve* eger ṣuyı müşg-ile ḳoysa *ve* evine iltse *ve* kimseye ṣu virmese (8) bu bir kişidür ki *çoḳ* mālları cem' eyleye *ve kimse anuñ mālından fāyide dutmaya. Ve* eger kimsenüñ evine iltse (9) kimsenüñ mālın cem' ide. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

(10) Ṭoḳsan Altıncı Bāb: Düşde Perdedārlıḳ Ḳapuçılıḳ Eylese

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger *kimse* düşde (12) perdedārlıḳ eylese ya ḳapucılıḳ eylese anuñ ḥāceti revā ola, anuñ (13) 'izzeti ve çāhı ziyāde ola. Bir muḥteşim kişile hem-ṣoḥbet ide. Bu düş **[H106a]** azaçuḳ rūzigārda ma'lūm ola. *Perdedār-(A6)-lıḳ ve ḳapucılıḳ eylemek düşde menfa'at tizde (A7) ma'lūm olalar*. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

(2) Ṭoḳṣan Yidinci Bāb: Düşde Kendüyi Yaşıl Ṣatıcılıḳ Eyler Görse

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (4) düşde yaşıl

---

kişidür kim] A_{13} kişi ola ki || 13 vire] [A101b] A_1 vere [H105b] 1 oġurlayup] A_2 oġurlasa ve | līkin] A_3 velīkin || 2 oġurlıḳda] A_3 oġurluḳda | olup] A_3 ola || 3 vurıcınuñ ... a'lem] A_4 urucı ḥāl daḫı bu resmedür || 4 saḳalıḳda] A_6 saḳalıḳ eyler || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_7 ḫuẕāvend-i kitāb | düşde] A_7 düşinde || 7 müşg-ile] A_9 meşge | iltse] A_{10} iletse || 8 kişidür] A_{10} kişi ola | eyleye] A_{11} eylese | *kimse* A_{11}] (A nüshasında) kimsenüñ | iltse] A_{12} iletse || 10 Düşde … eylese] A_{13} perdedārlıḳ ve ḳapucılıḳ eyler görse kendüyi düşde || 11 Ṣāḥib-kitāb] **[A102a]** A_1 ḫuẕāvend-i kitāb | düşde] A_2 düşinde || 12 ya] A_2 veyā | eylese] (A nüshasında yok) || 13 çāhı] A_3 cāhı | muḥteşim kişile] A_4 muḥtesib kişi-y-ile | ola] A_4 ide || [H106a] 1 bi'ṣ-ṣavāb] A_7 ve aḥkem || 2 yidinci] A_7 yedinci || 3 Sāḥib-kitāb] A_9 ḫuẕāvend-i kitāb | beyān ider ki] A_9 eydür kim ||

ṣatıcılıḳ eylese bu kişinüñ ḳayġu işler eline gire (5) her dürlüden. Şöyle kim kimse aña ayruḳ eylük *ṣanmaya*. *Zīra* yaşıllıḳ (6) aṣlı ḳayġudur. *Ve* eger bu yaşıllıḳ ḫoş ḳoḳulu fesligen *ve* daḫı ne-kim (7) aña beñzer var-ısa bunuñ gibi nesneler ḫayra delālet ider. Ögrenmek, **[A102b]** (8) Ḳur'ān oḳımaḳ *ve ʿilm ve eytmek* ve ne-kim buña beñzer var-ısa ādemīlere fāyidesi ola. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

(9) Ṭoḳsan Sekizinci Bāb: Düşde Ḥelvā Ṣatıcılıḳ *Eyler Görse*

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (11) düşde ḥelvā ṣatıcılıḳ itse ya datlu nesneler ṣatsa bu nesne aña (12) delālet ider ki bu kişi eyü laṭīf söz-ile şīrīn kelecile işin (13) ilerü ilede, bu kişi ol işden eylükler *ḥāṣıl* ola *ve* ādemīlere ḫayrı doḳuna.

[H106b] Ṭoḳsan Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde İncü Ṣatıcılıḳ Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (3) incü ṣatıcılıḳ eylese ya gevher ṣatıcılıḳ eylese **[A103a]** bu kişi pārsā ola, (4) çoḳ ḫayırlar *anuñ* elinden gele *(A2) ḫayırlardan ve dürlü dürlü ʿamellerden. Ve* eger bu kişi anuñ ehli degülse anuñ *çoḳ* (5) oġlanları ola ol *gördük* gevherler ḳadarı *ve* çoḳ māl divşüre *ve ol gevherler ḳadarınca. Ve sellem.*

(6) Yüzünci Bāb: Düşde Bezzāzlıḳ *ve* Baḳḳāllıḳ Eylese

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse düşinde (8) bezzāzlıḳ eylese himmetlü kişi *ola ve ḥaṭarlu ve muḥteşim kişiler (A9) anı seveler. Ne-ḳadar ki bezzāzlıḳ eyleye ve erenlerden nesne (A10) almaya aḳçadan veyā filordan. Ve bu ikisinüñ daḫı teʾvīli eyüdür*.

---

4 ḳayġu işler] A_{10} ḳayġulu işleri | gire] A_{10} gele || 5 *ṣanmaya* A_{11}] (H nüshasında) ṣatmaya | yaşıllıḳ] A_{12} yaşıllıġuñ || 6 fesligen] A_{12} feseligen || 7 ögrenmek] (A nüshasında yok) || 8 fāyidesi ola] [A102b] A_2 fāʾidesi vardur ||10 Ṣāḥib-kitāb] A_5 ḫuẕāvend-i kitāb | düşde] A_5 düşinde || 11 itse] A_6 eylese || 12 söz-ile ... kelecile] $A_{7\text{-}8}$ sözlere [8] söz-ile ve şīrīn kelecik ile | 13 kişi] A_8 kişiye | doḳuna] A_9 dege || [H106b] 1 ṭoḳuzıncı... görse] $A_{10\text{-}11}$ ṭoḳuzuncı bāb incü ṣatıcılıḳ [11] görse düşde || 2 Ṣāḥib-kitāb] A_{12} ḫuẕāvend-i kitāb || *ḫayırlardan* A_2] [A103a] (A nüshasında) ḫaberlerden | degülse] A_3 degül-ise ve || 5 divşüre] A_4 devşüre || 6 yüzünci] A_5 yüzinci || 7 Ṣāḥib-kitāb ... kimse] A_7 ḫuẕāvend-i kitāb işbu resme eydür ki her ki ||

Eger ḳumāş bahāsına aḳça ve fulori (9) alursa aña yavuzdur, ḳayġu ve ziyān irişe. Eger aḳçadan filoriden ġayrı (10) nesne ʿiważ itse eyüdür, ol kişiye menfaʿat irişe. Eger (11) ḳumāş eger baḳḳāllıḳ *eylemek*, ḥekīmlik eylemek gibidür. Anlaruñ ṣalāḥına (12) dürişe *ve* anuñ elinden ḫayırlar *ve* ḫūblıḳlar erenlerüñ ṣalāḥına dürişe. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

(13) Yüz Birinci Bāb: Düşde İp Avadanlıġı ve Yimiş Ṣatsa

[H107a] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse *düşinde* (2) kilim görse *ve* dürlü dürlü ip avadanlıġı olsa anuñ ḥükmi (3) şol bezzāzlıḳ ḥükmi gibidür. Aḳça almaḳda ve almamaḳda anuñ (4) ḳıyāsı gibidür. Eger yimiş ṣatsa kimse düşde şu yimişlerden-(5)-ise kim ẓāhirde severler ve müsteḥab görürler, anuñ ḥükmi daḫı hem-(6)-çünān bezzāzlıḳ gibidür. Aḳça almayup ṣatarsa eyüdür, aḳça alursa (7) yavuzdur. *Ve* eger şol yimişler kim görse *ḫalāyıḳ ḳatında* mekrūh olsa **[A104a]** ḳayġu (8) ziyāndur irişe. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

Yüz İkinci Bāb: Düşde Arpa *ve* Buġday *ve* Daru *ve Birinc, Un Görse Anı Beyān İder*

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse *düşde* (10) buġday *ṣatıcılıḳ eylese veyā* arpa *veyā* ṭaru *veyā* birinc ya un *ve* andan ġayrı *daḫı* ṭaʿāmlar, eger *şöyle olsa ki añduḳ* (11) anlardan aḳça ve filori almadısa *bu o kişidür ki* dīn dünyā üzerine iḫtiyār (12) itmişdür, ġayrıla gele.

8-11 eger ḳumaş ... eger] A_{11-1} çünki ḳumāşuñ bahāsın aḳçadan filordan ġayrı nesne [12] ʿiważ viricek olursa ve eyüdür ve ol kişiye menfaʿat [13] irişe ve eger ḳumāş bahāsına aḳça ve fulori alursa aña yavuzdur **[A103b]** [1] aña ḳayġu ve ziyān irişe ve ammā düşde || 11 anlaruñ] A_2 erenlerüñ || 12 ṣalāḥına dürişe] A_4 ṣalāḥına ḫāṣṣ u ʿām işine yaraya || 13 Düşde ... yimiş] A_{5-6} ip avadanlıġın [6] ṣatsa ve yemiş || [H107a] 1 Ṣāḥib-kitāb ... ider] A_7 ḫuẕāvend-i kitāb eydür || 2 avadanlıġı] A_8 odunluġı || 3-4 anuñ [4] ḳıyāsı] A_9 ve anuñ ḳıyās || 4-5 Eger ... kim] A_{10} ve ammā yemiş ṣatmaḳlıḳ düşde ve eger şol yemişlerden-ise || 5 severler] A_{11} seveler | görürler] A_{11} göreler || 6 bezzāzlıḳ] A_{11} bezzāzlik | aḳça alursa] A_{12} alup ṣatarsa || 7 yimişler kim görse] A_{13} yemişlerden görse-ki || 8 ziyāndur] [A104a] A_1 ve ziyān || 9 Ṣāḥib-kitāb] A_4 ḫuẕāvend-i kitāb || 10 ṭaru] A_5 daru | ya] A_5 veyā || 11 anlardan] A_7 anuñ bedeli | ve filori] A_7 veyā fulori || 12 ġayrıla gele] A_{8-9} ve anuñ elinden çoḳ [9] ḫayırlar gele |

Ve eger şöyle görse ki bahāsına aḳça ve filori alsa *bu kişi* dünyā *dīn* üzerine *iḫtiyār* (13) ide *ve* eyü olmaya. *Ve* eger aḳçaya duta ʿiważ itse ṭonı gibi *veyā ġayrı nesne (A12) gibi* eyüdür *ve ḫayırdur ve bunuñ ḥükmi şöyledür ki evvel yaza ḳılduḳ idi*.

[H107b] Yüz Üçinci Bāb: Düşde Eski Ṣatıcılıḳ *ve* Ḳul, Ḳaravaş *Ṣatsa*

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eski ṣatıcılıḳ (3) eylese eyü degüldür. *Şöyle olsa ki görmege ve söylemekde yatlu olsa, (A3) yunmaduḳ kirlü olsa ḳayġudur,* eger bahāsın eyüdür diyü almasa. Eger (4) alsa yavuzdur. Ḫuṣūṣā ki eski ṭon ala. *Ve ammā* edük *ve* başmaḳ, oġlan (5) ṣatmaḳ teʾvīlüdür. Ḳaravaş ṣatmaḳ eyü degüldür. Eger kimse (6) düşde ḳul ṣatsa eyüdür. Meger kiçirekler ola. Vaʾl-lāhu aʿlem.

(7) Yüz Dördünci Bāb: Düşde Muḫtelif Ṭonlar Görse, *Būryācılıḳ Ḳılsa*

(8) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger *kimse* (9) boyacılıḳ itse düşde bir ḫabīs işe mübtelā ola veyā ʿavratlar (10) ḫiẓmetin ide yāḫud bir żaʿīf ḥāllu erenler ḫiẓmetin ide. *Ve* (11) eger şöyle görse-kim būriyā doḳurdı, tamām ḳıldı. (12) Her ḳanḳı iş ise **[A105a]** tamām ide. Eger *iç* ṭon doḳısa bu kişi (13) kendü işine meşġūl ola. Nice dürlü fāyideler göre.

[H108a] Yüz Beşinci Bāb: Düşde Nevḥa ve Zārılıḳ Ḳılsa Anı *Beyān İder*

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (3) nevḥa zārılıḳ

---

filori alsa] A_9 fulori | dünyā] A_{10} dünyāyı || 13 ʿiważ ... ṭonı] A_{11} ʿiważ ayruḳ nesne alsa ṭon || [H107b] 2 Ṣāḥib-kitāb] **[A104b]** A_1 ḫuẕāvend-i kitāb || 3-4 eger ... alsa] A_{3-4} ṣatsa bahāsın almasa eyüdür [4] ve alsa || 4 ala] A_4 ola || 5 teʾvīlüdür] A_5 teʾvīlindedür | ṣatmaḳ] (A nüshasında yok) || 6 meger ... aʿlem] A_{6-7} ve eger [7] küçük oġlan ise ve küçük ḳaravaş ise eyüdür çirkin çün ṣata yavuzdur || 8 Ṣāḥib-kitāb] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb || 9 boyacılıḳ] A_{10-11} būryācılıḳ || 10 yāḫud] A_{12} veyāḫud | erenler] A_{12} erenler sözin || 11 būriyā doḳurdı] A_{13} būryā doḳdı || 12 ḳanḳı iş ise] A_{13} ḳanġı işe || 13 Nice ... göre] (A nüshasında yok) ||[H108a] 1 nevḥa] [A105a] A_2 nūḥa || 2 Ṣāḥib-kitāb ... ider] A_4 ḫuẕāvend-i kitāb eydür || 3 nevḥa zārılıḳ] A_4 nūḥa zārī ||

ḳılsa *ve* gözyaşıla aġlasa şāẕılıḳ *ve* eylük irişe. *Ve* (4) eger nevḥa itse, āvāz-ıla aġlasa, yüzin ursa, fiġān (5) itse, donın yırtsa muṣībete delīl ola ve daḫı *ulu* ḳayġular irişe.

(6) Yüz Altıncı Bāb: Düşde Şaṭranc *Oynasa Anı Beyān İder*

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger *kimse* (8) şaṭranc oynasa bir bāṭıl iş işleye. *Ve* eger *şaṭranc* oynamaḳda *kendü yārın* yiñdise *ve* (9) ġalebe itdise bir fesād iş üzerine ġalebe ḳuvvet duta. *Ve* (10) eger anı yiñdilerse hemān işi girü döne **[A105b]** *ve* (11) her ne iş-ki işleye bu cihānī ola *ve* ṭā'atı olmaya. *Ve* eger (12) şöyle olsa-ki oynasa *ve* ġalebe itse ẓafer bula. *Şol iş-ki* şaṭranc (13) oynamaġuñ aṣlı bāṭıldur. Peyġambardan ḫaberdür ṣallā'l-lāhu 'aleyhi ve sellem *ki eytmişdür*: **[H108b]** مَنْ لَعِبَ بِالنَّرْدِ فَقَدْ عَصَى اللّٰهَ وَرَسُولَهُ[53] Ve bir rivāyetdür daḫı (2) [54]فَقَدْ عَصَي اَبَا الْقَاسِمْ Eyitdi: Her ki nerd veyā şaṭranc (3) oynasa Allāhuñ resūline ve Allāha 'āṣī ola. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

(4) Yüz Yedinci Bāb: Düşde Nerd ve Ḳoz *ve Ka'b Ya'nī* Kös Oynasa Anı

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Nerd aṣlı ve ḳoz (6) oynamaḳ ve kös ve ne-kim buña beñzer var-ısa oynamaḳ cümle *bāṭıldur ve aldamaḳ ve* zerḳ u (7) ḥīledür. *Ve* eger düşde oyunlar oynasa ve yiñse ḥīle-y-ile *ve* (8) mekr-ile düşmene ẓafer bula *ve* murādı ḥāṣıl ola bāṭıl işden günāh üzerine. *Ve* (9) eger andan iletdilerse murādı ḥāṣıl olmaya fesāda velīkin (10) ardın **[A106a]** ayardalar.

---

4 nevḥa] A_6 nūḥa || 5 delīl ola] A_7 delīldür | ḳayġular] A_7 ḳayġuya || 7 Ṣāḥib-kitāb ... ider] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb işbu resme eydür || 9 ġalebe ḳuvvet] A_{13} ḳuvvet || 11 cihānī] [A105b] A_1 cehānī || 12 ẓafer] A_2 sefer || 13 peyġambardan] A_3 peyġāmbardan || [H108b] 1 rivāyetdür] A_5 rivāyetde || 2 eyitdi] A_6 eytdi | nerd] A_6 nerde || 3 Allāhuñ ... Allāha] A_7 Allāha ve Allāhuñ Resūline 'āṣī ola | Va'l-lāhu ...bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 4 yidinci] A_7 yedinci | anı] (A nüshasında yok) || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_9 muṣannif-kitāb || 5-6 ḳoz ... var-ısa oynamaḳ] A_{9-10} ve بَعَنْقْ [10] kös ve ḳoz oynamaḳ || 6-7 zerḳ u ḥīledür] A_{10-11} zerḳ ve ḥīle-[11]-lerdür || 7 oynasa yiñse] A_{11} oynadı ve yiñdi || 8 işden] A_{12} iş ve ||

Yüz Sekizinci Bāb: Düşde Ḳurʾān oḳusa

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (12) kendüyi yüce āvāz-ıla Ḳurʾān oḳur görse *ve* ḫoş oḳusa anuñ (13) işi yücele, ḫalāyıḳ ortasında maʿrūf, meşhūr ola *ve* devleti **[H109a]** ziyāde ola. Eger ḳanḳı āyeti-kim oḳudı ḫāṭırında-y-ısa hemān (2) ol āyet anuñ taʿbīridür. Eger raḥmet āyetise yāḫud ʿaẕāb (3) āyetise ya meṣel-ise. *Ve* eger oḳuduġı āyet ḫāṭırında ḳalmadısa *ve* (4) eger cümle Ḳurʾānı oḳudısa ilā evvelihi ve āḫirihi *ve* eger ḫatm (5) itse bu kişiye ecel yitişmiş ola *ve* anuñ ʿömri ḫatm ola. *Ve* (6) eger tamām oḳumasa ḫalḳ arasında meşhūr *ola*, *ḫalāyıḳ arasında (A12) anuñ cümle iş ve ḥācetleri revā ola. Ve eger* Ḳurʾānı eczādan (7) oḳusa anuñ işi eyü ola *ve* ammā āşikāre oḳusa. **[A106b]** *Ve cümle Ḳurʾānı ḫatm itse vaṣiyyet ide. Ve eger muṣḥafdan Ḳurʾānuñ (A2) yarısın oḳusa anuñ işi istiḳāmet duta ve işi güci maṣlaḥat eyü ola. Ve* eger (8) Ḳurʾānuñ dört baḫşından bir baḫşın oḳısa bir muṣḥafdan, hemān (9) yıl aña giñ ola. *Ve* eger yidi baḫşdan bir baḫşın oḳusa *muṣḥafdan* (10) Ḳurʾānı, rencden *ve* ḳayġudan ḳurtıla. Eger on dört pāre eczā (11) oḳusa ya bir artuḳ ya bir eksük oḳusa cümle murādları ḥāṣıl (12) ola. *Ve* eger sī pāresin oḳısa ay ve yıl *ve* rūzigār *mübārek* ola. *Ve* (13) eger kāf hā ʿayn ṣāddan oḳusa boynındaġı emānetleri ödeye. *(A10) Ve işbu cümle ki didük aṣlı oldur ki bu düşi (A11) gören ādem ḫᵛonende ola. Ve* **[H109b]** eger Ḳurʾān ehli olmayup ümmī kişi olacaḳ olursa *Ḳurʾān (A12) oḳusa* eczādan (2) ya muṣḥafdan bu kişi vefāt ide. *Vaʾl-lāhu aʿlem*. Ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle (3) ﴿اِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيباً﴾[55]

---

10 oḳusa] [A106a] A_2 oḳumaḳ görse || 11 Ṣāḥib-kitāb] A_3 ḫuẕāvend-i kitāb || [H109a] 1 ḳanḳı ... oḳudı] A_6 ḳanġı āyeti oḳuduġı ||2 yāḫud] A_8 veyā || 3 ya] A_8 veyā | āyet ... ḳalmadısa] A_{8-9} ḳanġı āyetduġı ḫāṭırında [9] degül-ise || 4 Ḳurʾānı oḳudısa] A_9 Ḳurʾān oḳusa || 5 yitişmiş] A_{10} irişmiş || 6 Ḳurʾānı eczādan] A_{12} Ḳurʾān cāmiʿden || 8 oḳısa] [A106b] A_3 oḳusa || 9 giñ] A_4 geñ | baḫşdan] A_5 baḫşda || 10 Ḳurʾānı] A_5 Ḳurʾān || 11 ya bir eksük oḳusa] A_{6-7} veyā bir [7] eksük veyā bir daḫı | 12 pāresin] A_8 pāre || 13 kāf hā ʿayn ṣaddan] A_9 kūfiden || [H109b] 2 ʿazze ve celle] (A nüshasında yok) ||

(4) [A107a] Yüz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Tevrīt *ve* İncīl Oḳusa Anı

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (6) düşde Tevrīt oḳusa ya İncīl, bu kişi aşaġa kişilerden ḳuvvet (7) duta ḥaḳḳın almaġa. *Ve eger* āşikāre oḳusa ḥaḳḳ-ıçun bir kimse-y-ile (8) ḫuṣūmet ide *ve* ẓafer bula. *Ve* eger İncīl oḳusa ḥaḳdan bāṭıl (9) üzre aldana. *Ve* eger Zebūr oḳusa zāhid ola *ve* tevbe ḳıla, *ḫayır işlere rāġıb ola*. (10) Eger ṣuḥuf oḳusa gümrāh ola, aña ṣevāb yolın göstereler. *Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb*.

(11) Yüz Onıncı Bāb: Düşde Nāme Oḳusa Anı Bildürür

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger *kimse* düşde (13) nāme bulsa ya kimse aña virse ya oḳusa, naẓar ideler **[H110a] [A107b]** eger bu nāme mühürlise *ve* nişānı yazılmış ise ḫayırdur *ve* (2) eylük ve devlet irişe. [56]﴿إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾ İşböyle (3) rivāyet iderler ki Süleymānuñ nāmesi mühürlidi. *Ve* eger (4) nāmenüñ mühri yoġ-ısa *ve* kendü açsa oḳusa ḳayġudan ḳurtıla. *Ve* (5) çün açmasa aña ḳayġu irişe. *Eger nāmenüñ 'unvānın görse (A6) yazılmış ve mühri yoḳ ve açmasa āşikāre işden bu kişiye (A7) ḳayġu irişe. Ve* eger böyük nāme görse (6) yazılmış *ve* nişānı *yazılmış* bunuñ ḳatında açsalar *ve* oḳusa bu kişi nāmedār (7) ola *ve* bunuñ işi yücele. *Ve* anuñ ehli degülse vilāyet bula. *Ve* eger (8) bu düşi gören ümmī kişise, oḳumaz kişise nāme oḳusa şu resme (9) kim ḳārīler oḳur ya'nī oḳuyıcılar, bu kişinüñ devleti 'izzeti, ziyāde ola. *Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.*

---

4 ṭoḳuzıncı] (A107a) A_1 ṭoḳuzuncı | Tevrīt] A_2 Tevriyet | anı] (A nüshasında yok) || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_3 ḫuẕāvend-i kitāb || 6 düşde Tevrīt] A_4 düşinde Tevriyet | ya İncīl] A_4 veyāḫud İncīli || 7 ḥaḳḳın] A_5 ḥaḳ || 7-8 ḥaḳḳ-ıçun ... oḳusa] A nüshasında sayfa kenarına yazılmış || 10 ṣevāb] A_8 ṣavāb || 11 bildürür] A_{10} beyān ider || 12 Ṣāḥib-kitāb] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb || [H110a] 1 mühürlise] (A107b) A_1 mühirlise || 3 nāmesi mühürlidi] A_3 nāmesin mühirlidi || 5 eger böyük] A_7 ger böyük || 6 nişānı] A_7 nişān | nāmedār] A_8 nāmdār || 7 degülse] A_9 degül-ise || 8 düşi] A_9 düş || 9 kim] A_{10} ki | 'izzeti] A_{11} 'izzi cāh ve dünyāsı ||

(10) Yüz On Birinci Bāb: Düşde Peyġambarlaruñ Yāranların *Görse ʿAleyhimü's-selām*

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Peyġambar eyitmişdür (12) ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem: اَصْحَابِی كَالنُّجُومِ بِأَيِّهُمْ اِقتديتُم اِهْتَدَيْتُمْ[57] (13) Eyitdi: Benüm yāranlarum şol ılduz gibidür, her ḳanḳısına uyarsañuz **[H110b]** ṭoġru yol bulursız. Eger düşde Ebū Bekr-i Ṣıddīḳı (2) görse raẕiya'l-lāhu ʿanhu şöyledür kim anı görmişdür. Peyġambar (3) eytmişdür ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem ki: İblīs Ebū Bekir ṣūretinde (4) raẕiya'l-lāhu ʿanhu güci yitmez kim göstere anuñ kerāmetinden (5) ululıġından. Her kim anı düşde görse ṭoġru yol *ve* ṣavāb (6) bula *ve* daḫı tevfīḳ-ı ṭāʿat bula *ve* anuñ mālı Ḥaḳ Teʿālā rıżāsında (7) gide *ve* ʿömri uzun ola *ve* tevbe ḳıla. *Ve* her kim ʿÖmeri raẕiya'l-lāhu ʿanhu (8) düşde görse ḥaḳ söz anuñ dili üzre uzun ola, emr-i (9) maʿrūfı çoḳ ide. Eger ʿOs̱mānı raẕiya'l-lāhu ʿanhu düşde (10) görse bu kişi ʿilm ehli ola *ve cümle* **[A108b]** Ebū Ḥanīfe ʿilmin raḥmetu'l-lāhi (11) ʿaleyhim cemʿ ide iḫtilāfıla. *Ve* eger ʿ*ilm* ehli degülse pārsā (12) kişi ola, ḥelāl ṭaleb ide, ḥarāmdan perhīz ide. *Ve* eger (13) Ebū Ṭālib oġlı ʿAlī raẕiya'l-lāhu ʿanhu düşde görse bu kişi **[H111a]** ʿilm ehlinden naṣīb bula. Şöyle-kim Resūl ḥażreti ṣallā'l-lāhu (2) ʿaleyhi ve sellem eytdi: اَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا[58] Dīn düşmenleri (3) üzre ẓafer bula, zāhid ola. *Ve* eger ḫulefāü'r-rāşidīn anı (4) düşde naṣīḥat virse ya ḥaḳ söz söyleseler *ki* ol kişiye fāyidelü (5) olsa şöyledür ki anlar eyitdiler hīç ḫilāf olmaya. (6) Zīrā *bunlar* doġru yola ḳulaġuzlar imāmlardur, ılduzlar gibidür.

---

10 peyġambarlaruñ] A_{13} peyġāmbar || 11 Ṣāḥib-kitāb] **(A108a)** A_1 ḫuẕāvend-i kitāb | peyġambar eyitmişdür] A_1peyġāmbar eytmişdür || 13 eyitdi] A_3 eytdi || [H110b] 1 Bekr-i Ṣıddīḳı] A_4 Bekir Ṣıddīḳ || 2 kim] A_5 ki | peyġambar] A_5 peyġāmbar || 4 yitmez kim] A_7 yetmez ki || 6 tevfīḳ-ı] A_9 tevfīḳ || 7 her-kim] A_{11} her-ki || 8 uzun] A_{12} revān || 11 ʿaleyhim) (A nüshasında yok) || [H111a] 3-4 anı düşde] [A108b] A_7 düşinde || 4 ya] A_7 veyā | fāyidelü] A_8 fā'idelü || 6 doġru] A_9 doġrı ||

[7] Yüz On İkinci Bāb: Düşde Ḥasanı ve Ḥüseyni Görse

[8] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger [9] kimse düşde Ḥasanı veyā Ḥüseyini rażiya'l-lāhu ʿanhumā [10] görseler añа ulular-ıla *ve begler-i-le* **[A109a]** ṣoḥbet düşe ululıḳ bula ʿizzet-ile *ve* [11] çāh-ıla. Peyġambar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem *eytdi*: Ḥasan ve Ḥüseyn [12] uçmaḳ ehlinüñ ulularıdur. *Ve* bunları gören düşde mālı ziyāde [13] ola *ve* girü elinden gide *ve* bu cihāndan şehīd olup gide. *Ve* **[H111b]** eger düşde Caʿfer-i Ṭayyārı görse raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi [2] bir kişi sefere gide ya ḥac ide ya ġazā ve ʿulemāyı dost duta. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

[3] Yüz On Üçünci Bāb: Düşde Peyġambar Yāranların *Görse*

[4] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger [5] kimse düşde Ebū Hureyreyi *görse veyā Enes ibn-i Māliki veyā Ebū Saʿdi'-[A11]-l-Ḫuẕariyyi* rażiya'l-lāhu ʿanhu, bu kişi Resūl sünnetine [6] rāġıb ola *ve* ʿilmi dost duta *ve* ʿömri ziyāde ola. *Ve* eger Saʿd-ı [7] Vaḳḳāṣı görse ġazāyı seve *ve* bu kişi *çoḳ* sefer ide. *Ve eger Selmān Fārsiyyi* **[A109b]** *görse raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi bu düşi gören Ḥaḳ Teʿālā ʿilim ve Ḳur'ān [A2] rūzī ḳıla. Her çende ki bu kişi ümmī ise [A3] ve anuñ ḥālı eyü ola günden güne. Ve* eger ʿAbdullah [8] ibn-i ʿAbbāsı *düşde görse* ve ʿAbdullah ibn-i Mesʿūdı raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi ḫayr işlere [9] rāġıb ola *ve* ʿilmi ziyāde ola *ve* sözi revā ola. *Ve* eger [10] Bilāl-i Ḥabeşiyi görse raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi bu kişi ḥaḳ sözin söyleye. *Ve ḥaḳ sözi ola [A7] ḥalāyıḳ ortasında. Ve Resūlüñ ḳanġı ṣaḥābesi gerek-ise olursa, [A8] düşde görseler ki añа naṣīḥat itse veyā söz söylese işbu [A9] ne resme ki anlar didi ol resme ola ki anlar Ḥaḳ evinde dururlar ve dīnüñ [A10] naṣīḥatçılardur ümmet-i Muḥammedin-çün ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem. Temmet*.

---

7 Ḥüseyni] A_{11} Ḥüseyini || 8 Ṣāḥib-kitāb ... ider] A_{12} ḫuẕāvend-i kitāb işböyledür || 9 Ḥüseyni] A_{13} Ḥüseyini || 10 ululıḳ] [A109a] A_1 ululuḳ || 11 çāh-ıla peyġambar] A_1 cāh-ıla peyġāmbar | ve sellem] (A nüshasında yok) | Ḥasan ve Ḥüseyin] A_2 Ḥasanı ve Ḥüseyin || 12 uçmaḳ] A_2 uçmaġ | ulularıdur] A_2 اوتولريدور | gören düşde] A_3 düşde gören || 13 girü] A_3 gine || [H111b] 2 bir] A_5 bu | ya ġazā] A_5 veyā ġazā || 3 on] A_7 otuz | peyġambar] A_8 peyġāmbar || 4 Ṣāḥib-kitāb] A_9 ḫuẕāvend-i kitāb || 8 ve] [A109b] A_4 veyā | Mesʿūdı] A_4 Mesʿūd | ʿaleyhi] A_4 ʿaleyhimā | ḫayr] A_4 ḫayır || 9 ʿilmi] A_5 ʿilm || 10 Bilāl-i Ḥabeşiyi] A_6 Bilāli | sözin] A_6 söz ||

(11) Yüz On Dördünci Bāb: Düşde Evliyā *ve* ʿUlemā *ve* Zühhādlar *Görse*

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger (13) düşde ʿulemāyı **[A110a]** görse ya evliyāları görse dīn *ve zāhidler* işleri üzre *ve* **[H112a]** ḫayırlar üzre tevfīḳlar bula. Zīrā ki ʿulemā ṭoġru yol (2) gördi. *Vereşe-yi peyġāmbarāndur (A3) ʿaleyhimā'ş-selām ve Müslimānlara yol göstericidür. Şol-ḳadar ki (A4) ʿilm ola*. Eger zāhidleri görse ol sāʿat eylük (3) irişe. *Ve* eger bir kişi düşde *bir ʿālim adına oḳusalar veyā bir ādem eyü ādem adına veyā (A6) kendü* ʿālim olmış görse şöyle-ki (4) fülān ḥāldur *ve* eger ol eyü-y-ise bu daḫı eyü ola *ve eger yavuz ise yavuz ola. Ve* eger (5) sulṭān olsa *hemān* ʿādil sulṭān-ısa anuñ işi eyü ola. *Ve* eger (6) ẓālim ise anuñ işi yavuz ola. *Ve* eger ʿulemāyı *ve* evliyāyı *ve* ehl-i (7) fażlı bir maḥallede görse bir araya dirilmiş ya bir şehre, *ve* hemān (8) ol maḥallede *ve hemān* ol şehirde düşmenler üzre ẓafer bula. İnşā'a'l-lāhu teʿālā. *Dīn ḫalḳ ḳatında āşikāre ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

[A110b] (9) Yüz On Beşinci Bāb: Düşde Resūlüñ Endāmın *Görse*

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger *kimse* (11) düşde şöyle görse *ki* Resūlüñ bir endāmın ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi (12) ve sellem yanında *dutsa ve* ʿazīz dutsa *ve* eyitse ki: İşbu endāmı bańa (13) maḫṣūṣ *ve* ayruḳ kimseye virmezin, dise bu kişi hevādārdur. *Bu kişi* **[H112b]** Resūlüñ *bir* sünnetin dutar *ve* anuñla ʿamel ider, ḳalanın żāyiʿ ider. (2) Yāḫud şerīʿatuñ bir aḥkāmın dutar ḳalanın żāyiʿ ider. Bu meẕheb (3) sünnet-i cemāʿat meẕhebi degüldür. *Ve* hem ol daḫı eyü meẕheb (4) dutmaz, buña

---

11 ʿulemā ve zühhādlar] A_{12} zühhādları || 12 Ṣāḥib-kitāb] A_{13} ḫuẕāvend-i kitāb || 13 ya] [A110a] A_1 veyā | görse] (A nüshasında yok) || [H112a] 1 yol] A_2 yolı || 2 gördi] A_2 gördiler | eger zāhidleri] A_4 ve zāhid | ol sāʿat] A_4 hemān ol ḳadar || 3 düşde] A_5 düşinde || 4 ḥāldur] A_6 ḥālıdur || 5 sulṭān olsa] A_8 düşinde şöyle görse ki sulṭān olmış || 7 fażlı] A_{10} faźl | ya] A_{11} veyā | şehre] A_{11} şehrede || 8 şehirde ... teʿālā] A_{12} şehrede düşmānlar üzre nuṣret bula || 9 düşde] (A nüshasında yok) || 10 Ṣāḥib-kitāb] [A110b] A_3 ḫuẕāvend-i kitāb || 12 yanında] A_4 kenārında | eyitse ki] A_5 eytse-ki | endāmı] A_5 endām || 13 maḫṣūṣ] A_5 maḫṣūṣdur || [H112b] 2 yāḫūḍ] A_7 veyāḫuẕ || 3 sünnet-i cemāʿat] $A_{8\text{-}9}$ sünnet [9] cemāʿatı | meẕheb] A_9 meẕhebi ||

delīldür. *Muʿabbirler ittifāḳ itmişlerdür ki* eger kimse Maḳām-ı İbrāhīmi ya Ḥacerü'l-esvedi (5) ya Kaʿbenüñ bir rüknin ḳoparsa ve kendü evine iletse *ve* aña (6) ayruḳça taʿẓīm itse, ġayrı kimseyi ḳomasa bu kişi bed-meẕheb (7) ola *ve* sünnet-i cemāʿatdan yüz döndermiş ola. *Ve* anı daḫı buña **[A111a]** ḳıyās (8) itmek gerek. *Ve* eger *kimse* Kaʿbe damında *düşinde* namāz ḳılsa bu kişi (9) ḫurrem-dīn ola ki aṣıl Kaʿbedür. Çün dam üzre namāz (10) ḳılsa yüzüni Kaʿbeden cüzā ḳılur *ve revā olmaz*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) Yüz On Altıncı Bāb: Düşde Ferişteler Görse *ve* ʿArşı *Götüren Ferişteler Görse*

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bir kişi düşde (13) ʿarşı götüren ferişteleri görse, şöyle ki anuñ ṣıfatıdur, **[H113a]** bu kişinüñ bir ulu sulṭān-ıla işi ola *heybetlü. Ve anuñ murādı (A9) ḥāṣıl ola ve andan naṣīb issi ola. Ve eger şöyle görse ki (A10) bunlaruñla ulaşmaḳlıḳ eylese dīn ehlile ve sılāḥ ehlile (A11) ulaşa. Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾[59] *ve delīldür ki bu kişi (A13) Kaʿbeye vara. Ve* eger ferişteler (2) ve Ḥameletü'l-ʿarş anı bilseler **[A111b]** *ve* anı nüvāḫt itseler ölüme delālet (3) iderler şehādet-ile. Eger kimse Rıḍvānı görse delīldür ki (4) cennete gire. *Ve* bir delīl daḫı oldur kim sulṭān ḫazīnedārıla (5) ṣoḥbet ide. *Ve* eger Rıḍvān anı *düşinde* uçmaġa givürse *bu delīldür ki* eceli (6) irişmiş ola. *Ve* eger *bu kişiye* uçmaḳ yimişinden virse ya yaşıl ṭon virse (7) ecele delīldür, şöyle biline. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

---

4 delīldür] $A_{9\text{-}10}$ delil [10] ider ki | ya] A_{11} veyā || 6 ayruḳça] A_{12} ayruca | bed-meẕheb] A_{13} beẕmeẕheb || 9 üzre] [A111a] A_3 üstinde || 10 ḳılsa yüzüni] A_3 ḳıla yüzi | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 11 Düşde] A_5 düşinde | ʿarşı] A_5 ʿarş | altıncı] A_4 altuncı || 12 Ṣāhib-kitāb] A_6 ḫuẕāvend-i kitāb ||[H113a] 3 iderler] [A111b] A_1 ider | delīldür ... gire] A_2 ümīẕ-i cennetüñ delīlidür || 5 ṣoḥbet] A_3 muḥabbet || 5 givürse] A_4 girse || 6-7 yimişinden ... biline] $A_{5\text{-}6}$ yimiş virdise veyā yaşıl ṭon virdise [6] eceline delīldür ecel yaḳındur ||

(8) Yüz On Yidinci Bāb: Düşde Cebrāʾil, Mikāʾil ʿAleyhimāʾs-selām

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Tangrı Teʿālā celle celāluhu* Cebrāʾili (10) iki dürlü ṣūretde yaratdı. Peyġambarlara *ʿaleyhimüʾs-selām* (11) gökcek ṣūret-ile inerdi, vaḥy getürürdi. *Ve bir dürlü (A12) ṣūret daḫı bir ḳavım veyā bir şehri helāk iderdi, hemān kendü (A13) ṣūretinde inerdi*. Eger (12) kimse *düşinde* Cebrāʾili eyü ṣūretde **[A112a]** görse *cümle* murādı ḥāṣıl (13) ola, ḳayġudan ḳurtıla. *Ve* eger ḳorḳulu ṣūretde görse Cebrāʾili **[H113b]** ol kişiye ḳayġu ve ġuṣṣa irişe *ki (A3) ol ʿaẕāb ṣūretidür, tevbe idüp Allāha dönmek gerek. (A4) Ve* eger Cebrāʾil *ʿaleyhiʾs-selām* aña ḫilʿat (2) veyā ʿaṭā virse anuñ çāhı *ve* menzileti ziyāde ola. *Ve* Mikāʾil (3) ʿaleyhiʾs-selāmı görse Cebrāʾil teʾvīli resmine anuñ daḫı hem-çünān. *Ve eger (A7) Cebrāʾil ve Mikāʾil ʿaleyhimāʾs-selām bir maḥalleye inseler maḥalle ḳavmı (A8) hemān nuṣret bula ve düşmānlar üzerine ḳuvvet duta (A9) ve mecmūʿ murādları ḥāṣıl ola ve hem ṭarlıḳdan ḳurtılup ferāḥ bula.*

(4) Yüz On Sekizinci Bāb: Düşde İsrāfil, ʿAzrāʾīl ʿaleyhimāʾs-selām

Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (6) İsrāfili görse ṣalavātuʾl-lāhi ʿaleyhi *bir* ulu sulṭān-ıla *ve celīl* **[A112b]** ṣoḥbet ide, *aña* eylük irişe. *Ve* (7) eger ṣūrın elinde dutar görse bu kişi miḥnete uġraya. (8) Eger *İsrāfili ʿaleyhiʾs-selām* bir şehirde ya bir maḥallede görse ṣūrı elinde *dutmış ürür* ol (9) ṭurduġı yire merg-ü mefācān yitişe. Ḳavluhu teʿālā

---

8 yidinci] A_7 yedinci | Cebrāʾil Mikāʾil] A_{7-8} Cebrāʾili [8] ve Mikāʾili || 9 Ṣāḥib-kitāb ... ider] A_9 ḫuẕāvend-i kitāb işböyledür || 10 peyġambarlara] A_{10} peyġāmbarlara | *ʿaleyhimüʾs-selām*] H ve A nüshasında A_{10-11} ʿaleyhimāʾs-selām || 11 gökcek] A_{11} gökçek | vaḥy] A_{11} vaḥiy || [H113b] 13-1 ḳorḳulu ... kişiye] [A112a] A_{1-2} Cebrāʾil [2] bir ḳorḳulu ṣūretde görse ol kişinüñ eline || 1 irişe] A_2 gele | aña] A_4 aḳ || 2 çāhı] A_5 cāhı || 3 ʿaleyhiʾs-selāmı] A_5 ʿaleyhiʾs-selām | teʾvīli ... anuñ] A_6 teʾvīli-ne resme ise Mikāʾilüñ || 4 İsrāfil ʿAzrāʾil] A_{10-11} İsrāfīli [11] ve ʿAzrāʾili || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_{12} ḫuẕāvend-i kitāb || 6 sulṭān-ıla] A_{13} sulṭān ile || 7 ṣūrın] [A112b] A_1 ṣūrı | dutar ... uġraya] A_{1-3} dutsa vursa [2] bu kişi ḥaẕer itmek gerek bir böyük miḥnetinden ki aña vāḳiʿ olsa [3] gerek || 8 eger] A_3 ve | şehirde ya] A_3 şehrede veyā | *dutmış*] A_4 düşmiş || 9 ṭurduġı ... yitişe] A_{4-5} maḥalleye [5] merg-i mefācān vāḳiʿ ola |

ʿazze ve celle: (10) [60]﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ *Ve* (11) eger İsrāfîli bir kişi *kendü* evinde görse aña ecel yitişe. *Ve* (12) eger ḫışm itse naẓar eyleyüp ol vilāyetüñ sulṭānı (13) aña ḫışm ide. *Ve* eger Melekü'l-mevti düşde görse **[H114a]** ʿaleyhi's-selām kendü yanında oturur *veyā* aña selām ider, ölüme (2) delālet ider. *Ve eger ḫışm-ıla naẓar eylese anuñ işi muḫāṭara ola. (A12) Ve* eger Melekü'l-mevti *ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi* havāda görse *(A13) gelür bu düşi gören kişi* pādişāhlıḳ (3) bula. *Ve* eger *aña* **[A113a]** acı yimiş virse *ol kişinüñ* ölümi düşvār ola. *Ve eger* ṭatlu *yemiş* virse ölümi āsān (4) ola. *Ve cümle bunuñ aṣlı oldur kim (A3) eger bu gördügi ʿaẕāb ferişte ise anuñ ḥükmi Melekü'l-mevt ḥükmi (A4) gibidür. Ve eger raḥmet ferişteleri görse anuñ ḥükmi Cebrā'il ve İsrāfil (A5) ḥükmi gibidür. Va'l-lāhu aʿlem bi's-ṣavāb.*

Yüz On Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde *Bir Kişi* Cennet *Görse*

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Uçmaḳ görmek (6) düşde *mecmūʿ-ı düşlere* laṭīfdür. *Ve* ferişteleriñ maʿdenidür *ve (A10) mü'minleriñ yeridür ve anuñ adları eyüdür ve aña cennet dirler. Ve Cennetü'l-(A11)-ḫuld ve Dārü's-selām ve Cennāt-i ʿAdnin ve Cennātü'l-meʾvā ve bu lafıẓlar (A12) eydür. Ve düş taʿbīrinüñ aṣlı fāl ṭarīḳ[ı]dur. Her kişi ki düşinde* eger uçmaġa girse (7) Ḥaḳ *Tebāreke ve* Teʿālā *aña* kerāmet rūzī ḳıla *şehādeti* **[A113b]** *ve bu kişi dirliginde ḫayırlar-ıla ve ṭāʿatlar-ıla tevfīḳ bula. Ḳavluhu teʿālā (A2)* [61]﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ﴾ *Ve* eger *şöyle görse ki uçmaḳ ḳatına varsa ve* uçmaġa *girmese* (8) girü dönse bu kişi ḫasta ola *ve* ölüm berāberine *vara ve* gine saġ ola. *Ve eger ıraḳdan uçmaġ görse varup girmese (A5) bu kişi ġazā işlerine kāhıllıḳ ḳılmış ola. Ve buña delīldür kim (A6) ʿAbdu'l-lāh ibn-i ʿAbbās raẓiya'l-lāhu ʿanhu ṣordı Resūlden ʿa.m. (A7) eytdi*: *Düşümde şöyle*

ʿazze ve celle] (A nüshasında yok) || 11 görse ... yitişe] A_{7-8} girse anuñ eceli irişmiş [8] ola || 12 ḫışm ... eyleyüp] A_8 ḫışm-ıla naẓar eylese || 13 Melekü'l-mevti düşde] A_9 düşde Melekü'l-mevti || [H114a] 2 delālet ider] A_{11} delīldür | görse] A_{12} görse kim || 4 ṭoḳuzıncı] A_6 ṭoḳuzuncı | cennet] [A113a] A_7 cenneti || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_8 ḫuẓāvend-i kitāb || 6 *fāl ṭarīḳıdur* A_{12}] fāl-ı ṭarīḳdur | eger ... girse] A_{12-13} şöyle [13] görse-ki uçmaġa girmiş || [A113b] 7 *girmese* A_3] (H nüshasında) girse || 8 ḫasta ola] A_3 öle ||

gördüm ki ırakdan uçmaḳ gördüm (A8) *ve yoḳuşdan çıḳmadum ki varam. Resūl ḥażreti aña cevāb* (A9) *virdi ki*: *Ġazāya kāhıllıḳ ḳılma, didi. Ya tiz irişesin. Ve* (9) eger uçmaġa girse *ve* yimişden yise ṣevāblar bula. *Ve* eger (10) *ki* ḥūrīler görse cümle ṭāʿatlardur *ve ḫayır* (A12) *ʿamellerdür. Ve eger şöyle görse-ki kendü uçmaġuñ içinde ve bilür ki* (A13) *içine girmiş, dünyānuñ niʿmeti ve dirligi geñ ola ḫayırlar* **[A114a]** *rūzī ḳıla. Ve* eger uçmaḳda (11) ḳoḳular yiylese *bu kişinüñ* eceli irişmiş ola şehādet-ile. *Bustān ḥükmi daḫı ol resmedür kim anda āb-u revānlar ola* (A4) *ve yemişler irişmiş ola ve ḫurrem aġaçlar ola. Ve bilmedügi būstān* (A5) *teʾvīl daḫı ḥemīn ancılayındur kim içinde oġlanlar ve ḳaravaşlar* (A6) *ki içinde yöriyeler, uçmaḳdur ve ṣevāblardur ki Ḥaḳ Teʿālā aña kerāmet* (A7) *itmişdür*. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

(12) Yüz Yigirminci Bāb: Düşde Ṭamuyı Görse Anı

(13) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ṭamu kāfirlerüñ **[H114b]** maʿdenidür (A10) *ve ʿāṣilerüñ yeridür ve dürlü dürlü ʿaẕāblaruñ yeridür ve ṭoptolu* (A11) *bend, buġaġu, zincīrdür. Şöyle-ki Ḥaḳ Teʿālā ʿazze celle Kelām-ı Ḳadīmde dir*: (A12) [62]﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعاً﴾ *Ve* ṭamunuñ adları vardur kim anı eydürler kim: (2) Caḥīm *ve* Nār *ve* Laẓā *ve* Hāviye *ve* Ḥuṭame **[A114b]** *ve* cehennem *ve* Saʿīr. Bu yidi ad ṭamuya (3) mensūbdur. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: (A2) [63]﴿لِكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ﴾ Eger düşinde ṭamu görse *ol kişiye* ḳayġu ve ġuṣṣa irişe *ve sulṭān ḥışmı ve ziyān. Ve* (4) eger ṭamunuñ bir kenārına girüp od yaḳsa aña bir iş vāḳiʿ (5) ola sulṭān ṭarafından. *Ve eger anı keşān iletseler* (A6) *küfrüdür. Zīrā kāfirlerüñ*

---

9 yimişden ... bula] A_{10} yemişden yise ṣevāblardur ki aña kerāmet ideler || 10 *ki*] (H nüshasında) iki | (A nüshasında yok) || A_{12} *bilür ki* A_{12}] بِكْرِ كِه || A_{13} *ḫayırlar*] خَيْرِيلَرْ || 10-11 uçmaḳda ... yiylese] [A114a] A_{1-2} bir kişi gökçek ḳoḳular yilese ve eytseler ki aña [2] bu uçmaḳ ḳoḳusıdur diseler || 11 Vaʾl-lāhu ... biʾṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 12 anı] (A nüshasında yok) || 13 Ṣāḥib-kitāb] A_9 muṣannif-i kitāb || [H114b] 1 eydürler kim] A_{13} eydürler || 2 yidi] [A114b] A_1 yedi || 3 eger] A_2 her ki | ṭamu] A_2 ṭamuyı | ḳayġu] A_3 ġayġu | irişe] A_3 ve ḳorḳu eline gele || 4 kenārına ... yaḳsa] A_4 kenārında görse kendüyi kim od yaḳar ||

ṣıfatıdur. Ḳavluhu azze ve celle: (A7) ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِم ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾[64] *Ve* eger kendüyi ṭamuda görüp *od yaḳardan baʿżı endāmı göyenmiş ve* feryāẕ itse *delīldür ki* (6) bu kişi Müslimānlıḳdan daşra gele (A10) *ve ʿāṣīlerden ṣayıla ki ʿāṣīler sözidür. Ve* eger *kendüyi* (A11) *ṭamuda görse ve* feryād idemese *ve dilsüz olsa muḫāṭara-yı* (A12) küfürdür. *Ve* (7) bu ṣıfat kāfirlerüñdür. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: (A13) [65]﴿قَالَ اخْسَؤُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ *Ve eger ṭamu odı āvāzın işitse* **[A115a]** *heybet-ile sulṭān ola ve siyāset ki aña irişe. Ve* eger ṭamuya girüp girü çıḳsa tevbe (8) bula. *Ve eger şöyle görse-ki* ṭamu içinde üleşdürse *dünyā* niʿmeti aña ṭar ola. *Vesellem*.

(9) Yüz Yigirmi Birinci Bāb: Düşde İblīs Görse Anı

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *İblīsüñ tefsīri* (A7) *Tangrı raḥmetinden ʿazze ve celle nevmīẕ olmaḳdur*. Eger İblīsi (11) görse mecmūʿ-ı düşlere yaramazdur. *Ve* eger İblīs aña *müdārā-y-ıla* söz söylese (12) kimse anı yoldan çıḳara *ve* ṭāʿatdan yıġa. *Ve* eger aña (13) naṣīḥat itse aña *naṣīḥat ḫoş gelse* ziyān irişe (A11) *hem tenine ve hem mālına ve hem bu resme ḳıyās ide. Ve* eger (A12) *şöyle görse ki* İblīs arasında gitse *kendü irādetile ve bu* (A13) *kişinüñ* **[H115a]** dīnine muḫāṭara ola. *Ve eger şöyle görse-ki İblīs bunuñ elin dutsa* **[A115b]** *ve bir yere iletse ve bilse-ki İblīsdür ve bunuñ dilinden bu gelse ki* (A2) *lā ḥavle velā ḳuvvete illā bi'l-lāhi'l-ʿaliyyi'l-ʿaẓīm bu kişi günāha mübtelā ola* (A3 *ve naṣīḥat sebebinden ötürü ol günāhdan yıġlına. Ve eger İblīsi* (A4) *boynında zincīr ayaġında bend görse dīn erenlerine ṣalāḥ ve şāẕı* (A5) *irişe. Ve* eger İblīsi aruḳ *ve* żaʿīf görse *ṣūretinde ʿulemāya* (A6 *ve faẓl ehline ve* (2) dīn erenlerine ḳuvvet ire. *Ve* eger İblīsi kendüye muṭīʿ itse (3) ten hevāsına mübtelā ola. *Ve* eger İblīsi vursa menfaʿat bula

---

5 görüp] A_8 görse | feryāẕ itse] A_9 feryād ider || 6 Müslimānlıḳdan ... gele] A_9 Müslimānlıḳda ṭaşra gelmiş ola || 7 ṣıfat] A_{12} ṣıfatı | girüp girü] [A115a] A_{1-2} girse [2] ve ṭamudan gine || 8 ṭamu ... üleşdürse] A_{2-3} üleşdüri [3] ṭamu içinde yemiş || 9 anı] (A nüshasında yok) || 10 Ṣāḥib-kitāb] A_6 ḫuẕāvend-i kitāb || 10-11 Eger ... düşlere] A_{7-8} İblīsi görmek [8] mecmūʿ düşlerde || 13 İblīs ... gitse] A_{12} şöyle görse-ki İblīsler arasında gider || [H115a] 2 ire] [A115b] A_6 ola | İblīsi] A_6 dīv | 3 İblīsi] A_7 dīv ||

küfür ehlinden. Ve eger aġırsa şeyṭānuñ recminden dînine (A9) ḳorḳı ola. Ve (4) eger İblīs aña *nesne* ʿaṭā virse murdār nesnelerden *ḳan gibi veyā ḫamr gibi ve ṭoñuz (A11) gibi ve it gibi ve ne kim bunlara beñzer var-ısa* (5) bu kişi ḥarām māl bula. *Ve eger yise ol nesneleri muḥāṭara-yı īmān ola. Ve* eger İblīs-ile cenk itse *ve dīv* ġalebe itse (6) fāsıḳlara **[A116a]** *ve* anlara eyü olmaya *ki İblīs Tangrı düşmenidür ʿazze ve celle ve ferişte-(A2)-lerüñ ve peyġāmbarlaruñ ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn ve Tangrı (A3) Teʿālānuñ ḫalḳı ile. Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ﴾[66] *Ve* eger İblīsi şāẕumān görse (7) erenler işi fesāda vara. *Kırmānīden (A6) ṣordılar ki*: *Düşde işböyle gördüm. İblīs bir yerde (A7) durur. Ḳılıç çikerin ve ardınca giderin ki öldürem, tā Allāhuñ (A8) ḫalḳı ḳurtıla. Benden ḳaçdı. Bunuñ taʿbīri nedür, didi. (A9) Cevāb virdi ki*: *Bir vilāyet elüñe gire, beglik idesin (A10) ve dād idesin ve emr-i maʿrūf idesin. Bir kişi daḫı ṣordı ki*: *(A11) İblīs ʿaleyhi'l-laʿneti beni esīr iletür. Cevāb virdi ki*: *Ten (A12) hevāsına mübtelā olasın ve düşmānlar saña ẓafer bulalar*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(8) Yüz Yigirmi İkinci Bāb: [A116b] Düşde Perrī Görse Anı Bildürür

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki ādemī *ve* perrī (10) ikisi daḫı Allāhuñ emrindedür *ve* ḫiṭābındadur *ʿazze ve celle. Velīkin (A4) ḫāl budur kim bunlar ādemüñ gözinden örtülidür ve bunlarda daḫı hem (A5) mü'minler vardur hem kāfirler. Ve bunlarda daḫı emr nehy ve şerīʿat (A6) ve cehād*. Eger kimse (11) perrī görse ġarīb *ve* şefḳatlu dostdur *ve eyü tedbīrlü ve eyü maḫżarlu. Ve çünkim perī düşde göreler, (A8) bu resme ġarībden şāẕī göreler ve fā'ide bulalar. Ve* eger kendüyi *düşinde* (12) perrīler arasında görse *gider*, sefer ide, *ol sefer* mübārek ola. *Ve* eger (13) perrīnüñ boynına binüp uçar görse, pādişāhlıḳ bula *ve* **[H115b]** eger boynında

---

4 eger] (A nüshasında yok) | murdār nesnelerden] $A_{9\text{-}10}$ ve eger ol virdügi 10 nesne aşılda murdār ise || 5 İblīs-ile] A_{13} dīv ile || 6-7 İblīsi ... erenler] [A116a] $A_{4\text{-}5}$ iblis kendü ḥālında 5 görse şāẕumān erenlerüñ ||7 vara] A_5 ḳavī ola | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] A_{12} vesellem || 8 perrī ... bildürür] [A116b] A_1 perī görse anuñ te'vīlin beyān ider || 9 Ṣāḥib-kitāb] A_2 ḫuẕāvend-i kitāb | perrī] A_2 perī || 10-11 Eger ... görse] A_6 çünkim perī aşlın görevüz || 12 perrīler ... görse] A_9 perīler ortasında görse-ki || 13 perrīnün ... görse] $A_{10\text{-}11}$ perīnüñ boynında kendüyi

iken *perī* eyitse kim: Aġır olduñ, dise vilāyetine (2) ẓulm ide *ve aġır yüklü ola. Ve* yeyni olsa *yin yüklü ola ve* dād ide. *Ve eger boynından barḳsa maʿzūl* **[A117a]** *ola eger sulṭān-ısa. Ve* eger perrīler añа *söz söyleseler Tāzī (A2) dilince veyā kendü sözile ki söylerdi eyü* (3) söyleseler ol kişinüñ ḥālı eyü ola. *Ve eger yaramaz evde görse anuñ işi yavuz ola*. Eger añа nesne virse (4) ṭon ya altun ya gümiş, anuñ devleti ziyāde ola. Eger (5) anuñla cenk itse *veyā ölü görse* anuñ *baḫtı ve* devleti müteġayyir ola. *Ve eger perīlerüñ (A7) ululları anı nevāḫt itse ve ʿaṭā virse iḳbāli ve devleti (A8) ola. Ve eger ıraḳdan perīler melikin görse ulu ġarīb (A9) sulṭān-ıla āşinā ola. Ve* eger perrī *āvāz itse* añа (6) eyitse kim: Bañа gel dise *ve anı görse* bir ʿavrat al[a] ʿavratlıġa *ve anı aldaya (A11) eyü sözler-ile*. *Ve* eger (7) perrīler *kendüyi* gāh gösterse ve gāh gizlese ʿavrat añа mekr ide. *Ve eger perīler yerine girse ve görse (A13) bu-kişi ġurbete düşe ve görmedügi şehirler göre ābāẕān ve hem vīrān.*

[A117b] (8) Yüz Yigirmi Üçinci Bāb: Düşde Yidi Ḳat Gök, Yidi Ḳat Yir

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Ḥaḳ Teʿālā celle celāluhu (A4) yedi gögi ve yedi yeri yaratdı kendü ḳudretile.* Evvelki gök (10) ḳat ehli eceline delālet ider. Eger 2. ḳat gök aṣlı ʿilme (11) irişüp bilmege delālet ider. Eger 3. ḳat gök aṣlı (12) ḥālı ḥūblıġa delālet ider. Eger 4. gök aṣlı *ulu* sulṭān cihetinden (13) ḫayra ulaşa. Eger 5. ḳat gök aṣlı heybet üzerine delālet **[H116a]** ider. *Ve* altıncı ḳat gök aṣlı baḫt u devlet eylik bulmaḳdur.

---

oturmış görse [11] kim uçar || [H115b] 1 eyitse kim] A_{11} eytse-ki || 2 yeyni] A_{12} yin | yeyni] A_{13} yin | perrīler] [A117a] A_1 perīler || 4 ya] A_4 veyā | ya] A_4 veyā | eger] A_5 veyā || 5 perrī] A_9 perī || 6 eyitse kim] A_9 eytse | bir … ʿavratlıġa] A_{10} ʿavratlıġa bir ʿavrat ala || 7 perrīler] (A nüshasında yok) || 8 üçinci] [A117b] A_1 üçünci | yidi ... yir] A_2 yedi ḳat gögi ve yeri görse || 9 Ṣāḥib-kitāb] A_3 ḫuẕāvend-i kitāb || 9-10 Evvelki ... ider] A_{4-5} ḥakīmler ve muʿabbirler [5] evvelki ḳat gök aṣlını ādemüñ eceline ḳomışlardur ki Ḳurʾān gelmişdür || 10-12 Eger ... aṣlı] A_{6-8} ve ikinci ḳat gök ḥükmin ʿilme irişmek ve bilmeklik ve dürlü dürlü [7] aḥkāmlar ve üçünci ḳat gök ḥükmin düş görenüñ ḥālı ḫūb ola [8] ve bu cihānuñ ʿizzetin ve devletin ve iḳbālin bula ve dördünci ḳat gök ḥükmi || [H116a] 13-1 Eger ... ider] A_{9-10} ve beşinci ḳat gök ḥükmi feraġ [10] ve heybet üzerinde ḳomışlardur || 1 aṣlı ... bulmaḳdur] A_{10-11} baḫtı ve devleti [11] ve eylük söylemek ||

(2) *Ve* yedinci ḳat gök aṣlı, uçmaḳ niʿmeti ve iḳbāli işleri *ve* (3) niʿmeti ziyāde māl ve cāh ve yüz ṣuyı dimişlerdür. *Ve* eger (4) kimse düşde **[A118a]** gök ḳapuları açılmış görse bu kişinüñ (5) niʿmeti devleti ḫayr-ıla ziyāde ola *ve tevfīḳ bula. Ve* eger evvelki gök *varsa* gök (6) ḳapuları bağlu görse cümle işleri ḳapusı bağlu ola (7) bir muḥteşim kişiden. *Ve eger göge baḳmasa (A4) ve başın aşaġa barḳsa bir ulu muḥteşim kişiden cüẕā ḳala. Ve eger (A5) gögi erse görse ve ılduzları ıldırıcı görse anuñ (A6) işi laṭīf ve ḫūb ola ve devlet bula. Ve* eger evvelki gögi yırtılmış görse (8) anuñ işi düşvār ola. ʿİlmi *ve* Ḳurʾānı unıda *ve anuñ ḥālı (A8) müteġayyir ola ve ol kişinüñ cānına muḫāṭara ola. Ve her ḳanḳı (A9) gögi bu ḥālda görse ki didük idi. Anuñ yavuz ola (A10) ve devlet andan gide. Ve eger şöyle görse-ki* kendüyi (9) bir gökde oturur görse ecel yaḳın gele. *Ve* eger (10) feriştehler *görse-ki* bunuñ üzerinden geçer *ve* gökden iner. Ḥikmet ve ʿilim (11) bunuñ üzerine açıla. Eger yidi ḳat gökde kendüyi (12) görse anuñ teʾvīli şu resme olur ki evvel didügi gibi.

(13) Yüz Yigirmi Dördünci Bāb: Düşde ʿArşı ve Kürsi Görse

[H116b] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Tangrı Teʿālā Ḳurʾānda (A6) añmışdur ʿarşuñ ve kürsinüñ iḫtilāfın. Müfessirler arasında (A7) budur. Baʿżı işbu resme dimişlerdür*: [67]﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ﴾ *Ve İbn-i ʿAbbās rażiyaʾl-lāhu ʿanhu uşböyledür ki*: *Kürsi (A9) maʿnisi Ḫuẕāvendüñ ʿilmidür ʿazze ve celle. Ve bażı dimişlerdür*: *Ḫalḳ-ı (A10) evvelīn ve āḫirīndür. Ve baʿżı dimişdür*: *Allāhuñ ḳudretidür (A11) ʿazze ve celle. Ve ḥaḳīḳat bilmek gerek-kim Ḥaḳ Teʿālā ʿarşdan (A12) ve kürsiden bī-niyāzdur. Ve* eger kimse (2) düşde ʿarşı *ve kürsi* görse *(A13) muʿabbirler uşböyledür kim*:

---

2 aşlı uçmaḳ] A_{11} ḥükmi uçmaġa || 3 ziyāde ... cāh] A_{12} ziyādesi mālı ve cāhı || 4 düşde] A_{13} düşinde şöyle görse-ki | görse] [A118a] A_1 ve bu kişi naẓar ider || 5 gök] A_2 göge || 5-6 gök [6] ḳapuları] A_2 ḳapusın || 7 bir muḥteşim kişiden] A_3 ulu muḥteşimden || 8 unıda] A_7 unuda || 9 gele] A_{11} gelmiş ola || 10 feriştehler] A_{11} ferişteleri | ḥikmet ve ʿilim] A_{12} ʿilm ü ḥikmet || 11-12 eger ... görse] A_{13-1} ve çün kimse kendüyi gökde görse **[A118b]** [1] ve bu yedi gökden her ḳanġısın gerekse olsun || 12 didügi gibi] A_{2-3} didük idi yedi ḳat gök faẓlın [3] ve ḥikmetin || [H116b]2 düşde] A_{12} düşinde |

Bu kişi bir ʿālim bir zāhid *ve dındār* kişile ṣoḥbet ide **[A119a]** *ki iki cihān aña eyü ola. Ve* (3) eger ʿarşı ve kürsi *ārāste ve* münevver görse *celālet-ile ve heybet-ile şöyle ki ḫaberlerde gelmişdür* ḫalḳuñ işi ḫūb ola *ve bu düşi gören bir ulu sulṭān ile veyā* (A4) *ʿālim-ile ṣoḥbet ide ki ol kişiye iki cehān ḫūb ola. Ve eger* (A5) *bunuñ ḫilāfınca görse bu düş görenüñ ve ādemilerüñ dīnleri miyāne* (A6) *ola. Ve ḫaberde şöyle gelmişdür*: *Nūfıl ibn-i Yūsufdan ki Peyġāmbardan* (A7) *ʿaleyhi's-selām ṣordum ki*: *Düşümde işbu resme gördüm ki ʿarş* (A8) *ārāste olmış ve cehān rūşen olmış ve ben bir ḳarañuda ḳalmışam ve ol* (A9) *aydınlıġa irişemedüm. Ve ben cehd itdüm ki ol rūşanlıġa varam* (A10) *ve ḳarañuluḳdan daşra çıḳam. Peyġāmbar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem* (A11) *cevāb virdi ki*: *Ol ʿarş ki gördüñ benin işbu mevżiʿde* (A12) *ol nūr İslām nūrıdur. Ol ḳarañulıḳ küfr ḳarañulıġıdur* (A13) *ki sen anuñ içindesin ve gine Müslimān olasın benüm elümde. Henüz* **[A119b]** *bu Nūfıl Müslimān olmayup dururdı. Resūl elinde ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem* (A2) *Müslimān oldı ve küfr ḳarañulıġından daşra geldi. Ne resme* (A3) *ki Resūl ḫażreti taʿbīr itdi-y-idi o resme oldı. Ve bu nesne* (A4) *ḫüccet oldı kāfirüñ daḫı düşi ḫaḳ iduġına. Öyle kim yād ḳılduḳ.*

(4) Yüz Yigirmi Beşinci Bāb: Düşde Levḥ-i Maḥfūẓı Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Ḥaḳ Teʿālā ʿazze ve celle levḥ-i* (A8) *maḥfūẓı ve ḳalemi Ḳur'ānda añup durur. Ve levḥ-i maḥfūẓı oldur ki* (A9) *mecmūʿ nesneler ki ḳullar üzerine ḳażā olmışdur tā ḳıyāmet günine* (A10) *dek cümle anda yazılmışdur eyiden ve yavuzdan. Ve Ḥaḳ Teʿālā* (A11) *ʿazze ve celle levḥ-i maḥfūẓa muḥtāc degüldür ve ḫāceti yoḳdur. Ve* (A12) *bu ʿilmi Tangrı Teʿālānuñ ġayb bildürmegidür cümle ḫalāyıḳa ve bu* (A13) *ḳullara ḫüccetdür. İḫtilāf idüp-dururlar ki*: *Ḳalem nedür? Baʿżı eytdiler kim*: **[A120a]** *Ḳalem Allāhu Teʿālānuñ emridür celle celāluhu. Ve baʿżı eytdiler ki*: (A2) *Tangrı-nuñ feriştesi vardur, anuñ adı ḳalemdür. Ol feriştenüñ* (A3) *ulu[lu]ġuna Ḥaḳ Teʿālā and içmişdür*: [68]﴿نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

---

bir zāhid]A_{13} ve zāhid || 3 ḫalḳuñ] [A119a] A_2 ḫalāyıḳuñ || 5 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] [A119b] A_7 ḫuẓāvend-i kitāb şöyle-der ki ||

Ve her ne yazar, fermān-ıla yazar. Ve eger kimse *(A5) düşinde ulu ve nūrānī nesne görse şöyle heybetlü (A6) ve añа* (6) eyitse ki: Bu ulu ḳalemdür, diseler bu gören kişi bir *ulu* muḥteşim (7) kişiye söz düşe *ve yeñi ṣoḥbet ola ve* anda fāyide bula māldan ʿilimden, *cāhdan. Ve* eger (8) ḳalem görse düşinde *elinde* bizüm ḳalemümüz gibi, bu kişinüñ oġlı ṭoġa (9) ʿālim ve pārsā *ve* ʿilmi seve. *Ve* bir ulu ḳavılda yüz aḳça bula. *Ve* eger *düşde* levḥ-i (10) maḥfūẓı görse *şöyle-ki vaṣf itmek olmaya anuñ nūrından*, çoḳ ʿālimler ile ṣoḥbet ide, dīnine *ve* dünyāsına (11) çoḳ fāyide ola. **[A120b]** *Ve* eger levḥ-i maḥfūẓı oġlanlar taḫtasına görse *bu kişinüñ (A2) işi yavuz ola kendü ḫuẓāvendigarıla. Ve eger sulṭān-ısa (A3) maʿzūl ola. Ve eger ḳalem görse levh-i maḥfūẓa varsa* (12) bu kişinüñ bir ulu sulṭān-ıla şuġlı ola *ki anuñ fermānı revān ola. Ve* eger levḥ-i maḥfūzda (13) kendü adın yazılu görse anuñ eceli yaḳın gelmiş ola. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

[H117a] Yüz Yigirmi Altıncı Bāb: Düşde Beyte'l-maʿmūrı Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Dördünci ḳat (3) gökde Kaʿbe berāberinde Beyte'l-maʿmūrı yaratmışdur *ḳudretinden (A11) Ḥaḳ Teʿālā ʿazze ve celle. Her gün yetmiş biñ ferişte gelür ʿibādet iderler (A12) ve gine çıḳarlar giderler tā ḳıyāmete degin bir kerre gelen ferişlelere nevbet (A13) degmez. Ve* eger *düşde şöyle görse ki* Beyte-(4)-'l-maʿmūrı görse *ve* gine daşra çıḳsa *bu kişi* Kaʿbeye vara sulṭāndan (5) ve düşmenden emīn ola *ve ʿizzet hem (A3) ziyāde ola. Ve ol ev ki beytü'l-maʿmūrdur gökde çevresin (A4) ṭavāf eylese hem bu ḳıyās üzredür ki añduġ-ıdı. Ve* eger Beyte'l-maʿmūrı yirde *ḳonulmış* görse *kendü evi resmine ve anuñ* (6) çevresin ṭavāf eylese *veyā*

---

6 eyitse ... ulu] [A120a] A_6 eytseler ki bu | gören kişi] A_6 düşi gören || 7 kişiye] A_7 kişile | anda ...bula] A_{7-8} añа 8 ol muḥteşim kişiden fā'ide ḥāṣıl ola || 8 ḳalem ... düşinde] A_9 düşinde ḳalem görse || 9 ve pārsā] A_{10} pārsā | ulu] (A nüshasında yok) || 10 çoḳ ... ide] A_{12-13} bu kişinüñ bir ulu kişile ʿulemādan ve parsādan 13 ve çoḳ ʿālim-ile hem-ṣoḥbet ola || 11 taḫtasına] [A120b] A_1 taḫtası resmine || 13 yazılu] A_5 yazılı || [H117a] 1 Beyte'l-maʿmūrı] A_8 Beytü'l-maʿmūr || 2 Ṣāḥib-kitāb] A_9 ḫuẓāvend-i kitāb || 3 Kaʿbe ... Beyte'l-maʿmūrı] A_{10} Beytü'l-maʿmūr Kaʿbe berāberinde || 3-4 Beyte'l-maʿmūrı görse] A_{13-1} ol dördünci ḳat göge **[A121a]** 1 Beytü'l-maʿmūra girse | 4 daşra] A_1 ṭaşra | sulṭāndan] A_2 sulṭān şerrinden || 5 Beyte'l-maʿmūrı] A_4 Beytü'l-maʿmūrı || 6 çevresin ṭavāf] A_5 çevre 6 yanın |

bir ḳapudan içerü girse çevresin (A7) *ṭavāf eylese ʿadli ve inṣāfı ve menfiʿat bula ve* ne ḥāceti var-ısa revā ola. *Ve* eger *kendüyi* (7) Beyte'l-maʿmūrda uyur görse ya oturur görse eceli gelmiş (8) ola. *Ve* eger Beyte'l-maʿmūrı mescid resmine görse *ve* Beyte'l-maʿmūrı (9) bilmese iki rekʿat namaz ḳılsa cümle ḥācetleri revā ola. *Ve* (10) eger gökden yire degin yol görse *Kaʿbe yolı açılmış* (A13) *ola ve* ḫalḳ ḥac ide (11) ʿumre bulalar hemān ol yıl içinde. **[A121b]** *Ve eger yol açuḳ görse ve Beytü'l-maʿmūrı baġlu, ol yıl ḥac olmaya.* (A2) *Ve* eger Beyte'l-maʿmūrı (12) ārāste görse ferişteler girür çıḳar, erenlerüñ dīnleri (13) işi düzilmiş ola *ve* Kaʿbe yolı açuḳ ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[H117b] Yüz Yigirmi Yedinci Bāb: Düşde Güneş Görse Anı

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Bu bābuñ aṣlı oldur kim*, güneş pādişāhdur (3) ve Ay vezīrdür ve ılduzlar çeridür *ve* pādişāhuñ nedīm-leridür. (A8) *Ve bir dürlü te'vīl daḫı işbu resme dimişlerdür ki* ay u gün (4) ata *ve* anadur. *Ve* bir te'vīlde *ay ʿayāldür. Cümle ḫüccetleri maʿlūm* (A10) *ḳılmışlardur bi-ʿavni'l-lāhi ʿazze ve celle. Ve* eger düşinde güneş rūşen olmış *ve* (5) ıssılıġı ādemler üzerine ıldırar, hemān ol sāʿat *ol nāḥiyet* sulṭānu (6) ʿizz ü cāh *ve* maḥalli ziyāde ola. *Ve* eger rūşanlıġı kemter olmış görse (7) ʿizzeti *ve* maḥalli eksük ola ve her ziyāde noḳṣān ki güneşde göre **[A122a]** (8) eyüsi ve yavuzı ol nāḥiyenüñ sulṭānına delālet ider. *Ve* hemān (9) ḳadar ki göre oġlan ataya *ve* anaya delālet ider. *Ve* eger güneş (10) ortasında ḳara noḳṭa görse sulṭān göñli mülk cihetine

---

var-ısa] A_8 ki vardur || 7 Beyte'l-maʿmūrda] A_8 Beytü'l-maʿmūrda | ya] A_9 veyā | eceli] A_9 ecel || 8 Beyte'l-maʿmūrı mescid] A_9 Beytü'l-maʿmūrı mezgit || 8-9 Beytü'l-maʿmūrı bilmese] A_{10} bilmese ki Beytü'l-maʿmūrdur ve || 10 gökden ... görse] $A_{11\text{-}12}$ yol görse [12] yirden tā göge degin tā Beytü'l-maʿmūr daḳ | ḫalḳ ḥac ide] A_{13} ḫalāyıḳ ḥac ve || 11 Beyte'l-maʿmūrı] [A121b] A_2 Beytü'l-maʿmūrı || 12 girür] A_2 girüp || 13 düzilmiş] A_3 düzülmiş | bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || [H117b] 1 anı] (A nüshasında yok) || 2 Ṣāḥib-kitāb ... ider] A_6 ḫuẕāvend-i kitāb eydür || 3 ılduzlar] A_7 yılduzlar || 4 te'vīlde] A_9 te'vīl daḫı | düşinde Güneş] A_{10} bir kişi Güneşi düşinde || 5 ādemler] A_{11} ādemiler | sulṭānu] A_{12} sulṭānı || 6 ʿizz ü cāh] A_{12} ʿizzi ve cāhı || 8 nāḥiyenüñ] [A122a] A_1 nāḥiyetüñ | 9 ataya ve anaya] A_2 anaya ve ataya | Güneş] A_2 Güneşüñ || 10 sulṭān ... mülk] A_3 sulṭān-ki melik ||

(11) meşġūl ola. *Ve* eger ḳara bulut görse ki güneş rūşanlığını (12) örtse çeri gele sulṭān üzerine *ġalebe ide. Ve* eger güneş gine açılsa (13) ḳayġudan ḳurtıla. *Ve eger (A6) güneşde yazılmış görse anuñ bir ulu sulṭān-ıla ṣoḥbet ola. (A7) Ve* eger iki *güneş* görse birbirile cenk ider, iki sulṭān **[H118a]** arasında cenk düşe. *Ve* eger yirde güneş görse rūşanlığı (2) gitse *sulṭān* maʿzūl ola. *Ve eger (A10) güneşi yirde görse düşmiş velīkin rūşanlığı hemān yerinde, ümīẓdür ki (A11) sulṭānlıġa gine irişe. Ve* eger güneşi kendü elinde görse (3) ḳararmış, *ulu* ḳayġuya irişe, *sulṭāna ve bu düşi görene daḫı ol ḳayġudan (A13) behre ola* yāḫud atası *veyā* anası mürd ola *veyā ʿavratı. Ve* eger **[A122b]** *güneş* (4) yirinde görse rūşanlığı gitmiş, sulṭān belürsüz ola. *Ve* (5) eger *şöyle görse ki* güneş evine girse, rūşanlıḳ virür, bu kişi pādişāh ola (6) ya ʿavrat ala ulu ṣoydan ḥaseblü neseblü. *Ve* eger şöyle (7) görse kim *güneş hemān evine girdi, evüñ bir (A5) bucaġına bir delüge girdi, belisüz oldı, sulṭān vefātıdur. Ve eger güneşi* maḥallesinde *görse*, ıssısı *ol maḥalleyi* göyündürse ol maḥalle vīrān (8) ola ẓulmından sulṭānuñ. *Ve* eger güneş dutulmış görse sulṭān (9) ḳayġusıdur ve daḫı ʿām ḫalāyıḳuñ daḫı bile. *Ve* eger yarısın (10) dutulmış görse ḫasta ola *ve ḳayġusı daḫı anuñ endāzesince. Ve* eger ılduzlar dökülmiş (11) görse anuñ çerisin perākende ola. *Ve* eger bulut (12) gelse ılduzlar güneşi örtse çeri ṣına *ve hezīmet ola* sulṭān *ve* çeriye ḳayġu (13) vāḳiʿ ola. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

Yüz Yigirmi Sekizinci Bāb: Düşde Ay Görse

[H118b] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ay sulṭān (2) te'vīlince vezīrdür. *Ve* her noḳṣān ki ayda görile sulṭān (3) vezīrine irişe.

11-12 görse ... örtse] A_4 gelse Güneşüñ rūşanlığın ortasına || 13 ider] A_7 iderler || [H118a] 1 yirde Güneş] A_9 Güneş yirde || 2 gitse] A_9 gitmiş || 3 yāḫud] A_{13} ya | mürd ola] A_{13} öle || 4 yirinde görse] [A122b] A_1 yerinde görmese | belürsüz] A_1 belisüz || 5 Güneş ... rūşanlıḳ] A_2 bunuñ evine gelmiş rūşanlığı || 6 ʿavrat ala] A_3 ʿavratı ola | ḥaseblü neseblü] A_3 ḥaseblü ve neseblü || 7 kim] A_4 ki | göyündürse] A_6 göyendürse || 8 ẓulmından sulṭānuñ] A_7 sulṭān ẓulmından || 10 ḫasta] A_9 ḥasta | ılduzlar] A_9 yılduzları || 11 çerisin] A_{10} çerisi || 12 ılduzlar] A_{10} ılduzları | Güneşi] A_{11} *ve* Güneş | çeri] A_{11} çerisi | sulṭān] A_{11} sulṭāna || 13 vāḳiʿ] (A nüshasında yok) || 13 Düşde] (A nüshasında yok) || [H118b] 1 Ṣāḥib-kitāb] **[A123a]** A_1 muṣannif-kitāb | sulṭān te'vīlince] A_1 bir te'vīlce || 3 irişe] A_3 irişür ||

Eger Ay dutılmış görse *ve* ḳara olmış, (4) vezīr maʿzūl ola. *(A4) Ve eger Ay örtse vezīr maʿzūl ola ve hem ḳayġulu*. Eger Ay iki pāre olmış görse delīldür ki *pādişāh veyā* (5) pādişāhuñ vezīri helāk ola. *Ve* eger gine bütün görse *delīldür ki* (6) erenler andan ẓulm görmişlerdür dād isterler. *(A8) Ve baʿżı muʿabbirler dimişlerdür ki çift ṣayru ola. (A9) İbn-i Sīrīn Ayı pādişāha teʾvīl ider, ḥuṣūṣā ki bedir olmış (A10) ola. Ve* eger *görse-ki* Ay añа (7) söylese delīldür ki vilāyet bula *ve* murādı ḥāṣıl ola. *Ve* eger (8) görse *ki* iki Ay *birbirile* cenk ider, *delīldür ki* iki pādişāh birbirile cenk ide. Eger *görse-ki ol iki* (9) Aydan birisi düşse yāḫud pāre pāre olsa *veyā* nāḳıṣ-nūr olsa delīldür ki **[A123b]** (10) ol iki pādişāhdan birisi düşe ve memleket elinden gide. Eger (11) kimse Ayı kendü elinde ya kendü kenārında görse delīldür ki (12) ʿavrat dileye. Eger Ay hilāl ise aṣlında nesebinde andan (13) kemter ola. Eger ayı bulut örtse delīldür ki pādişāh *ḥālı* **[H119a]** ya vezīr ḥālı müteġayyir ola. Eger düşde görse Ay dutulduġın *delīldür ki* (2) ol diyāruñ pādişāhı ḥālı vezīr ḥālıla yavuz ola. *Şöyle-ki* pādişāh *pādişāhlıġından* (3) maʿzūl ola *veyā vezīr vezīrliginden* eger Ay tamām dutulmış görse. *Eger kimse* Ayı bedir münevver (4) görse kendü mevżiʿinde, eger gökde görse-ki (5) nūrı evi muḳābelesinde şuʿle virür, ıldurar, delīldür ki *ol* ev issine (6) pādişāhdan ya vezīrden ḫayr menfaʿat bula. Eger Ay bedr olup *velīkin* (7) ḳarañu olsa delīldür ki pādişāh ya vezīre mekir *ve renc* irişe. *Eger görse-ki yeñi Ay kendü ṭāliʿinden (A13) doġsa, velīkin ayuñ evveli olmasa ve andan ṣoñra nūrı ziyāde olsa* **[A124a]** *tā bedir olsa delīldür ki ol yirde bir oġlan vücūda gele, (A2) pādişāh ola ve pādişāh vezīr ola. Ve* (8) eger *görse-ki* Ay güneşi, cümle ılduzları dutsa ḳapḳara olsa delīldür ki *bu düşi* (9) gören

---

4 Ay ... görse] A_{4-5} görse [5] ki Ay iki pāre oldı || 5 gine ... görse] A_{6-7} görse ki gine dürüst [7] olmış || 6 ẓulm] A_{7} ẓulum || 8 ider] A_{11} iderler | birbirile ... ide] A_{12} arasında cenk ve ḫuṣūmet ola || 9 yāḫud] A_{13} ya | delīldür ki] A nüshasında satır dışında || 11 ya] [A123b] A_{2} veyā || 12 aṣlında nesebinde] A_{3} aṣılda ve nesebde || 13 Ayı ... örtse] A_{3-4} görse-ki [4] bulut veyā ġayrı nesne Ayuñ nūrın örtse || [H119a] 1 ya] A_{5} veyā | düşde ... dutuldıġın] A_{5} görse-ki Ay dutuldı || 3 eger ... görse] A_{8} ḥāṣılı Ay tamām tamām dutulmış ola | münevver] A_{8} henüz || 4 eger] (A nüshasında yok) || 5 muḳābelesinde] A_{9} muḳābilinde | ıldurar] A_{9} ıldurur || 6 ḫayr] A_{10} ḫayır ve | bula] A_{11} irişe | bedr olup] A_{11} bedir görse || 7 ya] A_{12} veyā || 8 Ay ... olsa] [A124a] A_{2-3} Ay

tīz helāk ola. *Ḥāṣṣa ki ẓālim ve ẓulum idici ola.* (A5) *Ve eger ʿādil ve muṣliḥ ve parsā-y-ısa bu düşi gören ḳatı ḳayġuya ve* (A6) *ġuṣṣaya giriftār ola. Öle-ki ḥasta ola, ṣoñra şifā bula. Caʿfer-i* (A7) *Ṣādıḳ eydür*: *Ay görmegüñ on yedi vechi vardur*: *Bir* (A8) *pādişāh, ikinci vezīr, üçünci pādişāh nedīm, dördünci reʾīs, beşinci* (A9) *şerīf, altıncı dost, yedinci ḳaravaş, sekizinci oġlan, doḳuzuncı* (A10) *bāṭıl iş, onuncı velī, on birinci müfsidʿālim, on ikinci* (A11) *bir ulu, on üçünci ata, on dördünci ana, on beşinci ʿavrat* (A12) *ve ʿavratuñ eri, on yedinci bir ʿizzetlü ulu kişi. Güften tefsīr.* Eger düşinde tefsīr oḳusa anuñ üzerine (10) ḫayr *işler* açıla *ve* şāẕılıḳ ziyāde ola. *Ve daʿvāt*, eger daʿvāt kitābın (11) oḳısa tevbe ide. *Tārīḫ*, eger tārīḫ kitābın oḳusa ʿaṭā *ve* ḫilʿat (12) bula **[A124b]** ululardan. *Meṣel, eger meṣel kitābın oḳusa ḥalaḳ ola. Taʿbīr*, eger taʿbīr kitābın oḳusa ulu muḥteşimlerden (13) minnet ḳoyalar, *bir ṣanʿat ki* (A3) *itmiş ola, anuñ yerine ideler ve* eger darlıḳda ḳayġuda olsa *tiz* şāẕ ola. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: [69]﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الأَحَادِيثِ﴾ *Yaʿnī* (A5) *taʿbīr ʿilmin Tangrı ʿazze ve celle minnet delīle yād itdi Yūsuf peyġāmbara* (A6) *ʿaleyhi's-selām ki aña taʿbīr ʿilmin kerāmet itdi, anı zindāndan* (A7) *tiz şāẕıya getürdi. Nedir? Düşüñ taʿbīrin ḳılduġından ötürü.* **[H119b]** Eger nevāfil kitābın oḳusa bī-ḫūde işlere meşġūl (2) ola *ve ḫalḳ diline düşe*. *Hendese*, eger hendese kitābın oḳusa ḳayġulu ola. *Mülūk*, eger *kimse* (3) pādişāhlar ḫaberin oḳusa kendüzin görüci *ve* tekebbür ola. Eger *kimse* (4) kitāb-u kelām oḳusa bu cihān işlerine ḫarīş ola *ve bidʿat ola. Delīl bu ḳavl-ı* (A13) *Resūlu'l-lāhi ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem*: [70]اَنَّ الْكَلَامَ بِدْعَةٌ وَكُلِّ بِدْعَةٌ ضَلَالَةٌ *Yaʿnī,* مَشْغُولْ بُودَنْ بُو [71]كَلَامْ بُودْ *kelāma* (A2) *meşġūl olmaḳ bidʿatdur. Āferin-nāme,* eger (5) āferin-nāme oḳusa kendü şuġlına meşġūl ola, *anuñ ardınca erenler eyü söyleyeler*. *Fāl*, eger (6) fāl kitābın oḳısa bī-hūde sözlere *ve* bāṭıla meşġūl ola.

---

ve Güneş [3] ve cümle yılduzları dutmış cümlesi tīre ve ḳapḳara olmış || 9-10 üzerine[10] ḫayr] A_{13} üzre ḫayır || 10 şāẕılıḳ] A_{13} şāẕī || 10-12 ola ... ḫilʿat] A nüshasında sayfa kenarında || 12 ulu muḥteşimlerden] [A124b] A_2 bir ulu nesne muḥte-şimlerden || [H119b] 1 eger ... nevāfil] A_9 nevādir eger kimse nevādir || 3 ḫaberin okusa] A_{10} ḫaberlerin oḳısa || 4 cihān] A_{12} cihānuñ || 6 oḳısa] [A125a] A_4 oḳusa | sözlere] A_4 sözler ||

Eger [7] fāl kitābın āyet-ile oḳusa ketḫüẕālıḳ işinde tedbīr ide ya seferden [8] veya ḥaẕardan tedbīr ide. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

[9] Yüz Yigirmi Ṭoḳuzıncı Bāb Düşde Saġışlaruñ *ve* Ḥisāblaruñ Te'vīlin *Eydür*

[10] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Bu* bābuñ *aṣlı* oldur ki, [11] 'adedüñ daḫı bir 'aded üzerine fażlı vardur. Eger 'aded şümār [12] yaluñuzsa anuñ ḥükmi ayrudur *ve* eger ġayrı nesne-y-ile hemān [13] şümāra mensūbdur *ve* mużāf olur, anuñ ḥükmi döner. *Bu cümlenüñ* **[A125b]** ayru ayru dinile. **[H120a]** Birden *tā* yüz biñe degin. Eger kimse bu ḥisābdan *ve* anuñ [2] saġışından görse ya ma'nide dutsa ya kimse aña bir aḳça [3] virse ya bir altun virse ya ṭon veyā ġayrı nesne bu 'adedlerden [4] artuḳ *veyā* eksük ya ādem 'adedi ya ılḳılaruñ ya ġayrı ḥayvānuñ hem [5] işbu ḥisābda dutalar *ve* ḥükmi ayru olur. *Bir*, eger kimse düşde bir [6] görse işbu nesneler kim añdum ya kimse aña virse eyüdür *ve ferḥande ve mübārek*. [7] Cümle nesnelerüñ aṣlı birdür *ve* cümle anuñ üzerine ziyāde olur. *Ḳavluhu 'azze ve celle*: [72]﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ *Ve* [8] eger iki nesne görse hem eyidür *ve* ḫayırdur. Eger ḳayġuda [9] ise ya darlıḳda-y-ısa tīz şāẕ ola *ve* düşmān üzre nuṣret [10] bula. *Ḳavluhu te'ālā*: [73]﴿ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾ *Ve* eger üç görse **[A126a]** [74]﴿ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ﴾ *Ḳavluhu*: [75]﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا﴾ *ve sih 'aded üç saġış* ayrulıġa delālet ider ki ṭalāḳ [11] üçdür. *Ve* eger *düşde yalañuz* dört görse eyidür. Çün *aña* ayruḳ mużāf olmaya ya'nī [12] ḳatılmaya. *Görmez [A5] misin üç saġış ayruca başına yavuzdur ve mekrūh. Ve çün [A6] dörde ulaşa eyüdür, naḫsdan sa'da gelür. Ḳavluhu 'azze ve celle*:

---

7 āyet-ile oḳusa] A_5 ḳur'a-y-ıla oḳusa ya āyet-ile | tedbīr] A_6 tedbir || 8 ḥaẕardan] A_6 ḥażardan | ide] A_6 düze | bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 9 ṭoḳuzıncı] A_7 ṭoḳuzuncı || 11 fażlı] A_{11} faẕl || 12 yaluñuzsa] A_{11} yaluñuz-ısa || [H120a] 2 ya ma'nide] [A125b] A_2 veyā parmaġında | ya] A_2 veyā ||4 'adedi] A_4 'aded | ya ġayrı] A_5 veyā ġayrı || 6 ya] A_7 veyā | eyüdür] A_7 eydür || 8 eyidür] A_{10} eydür || 8-9 eger ... ya] A_{11} gören kişi ḳayġuda-y-ısa veyā || 9 düşmān] A_{11} düşmānlar || 11 görse eyidür] [A126a] A_{3-4} görecek [4] olursa eydür ||

﴿ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾[76] ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَي ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾[77] *Ḳavluhu teʿālā* *(A8)* *Ammā biş, biş üzerine farīża* *(A9)* *ḳomışlardur*. Eger beş görse, görüp girü pāre pāre görse (13) dördin ayru *ve birin daḫı* ayru görse eyü degüldür *ve* naḥsdur. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: *(A11)* * ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾[78] *Ve çün* yaluñuz dört **[H120b]** ʿaded *ola eydür, çünkim beşinciye ulaşa yavuz*. Eger altı görse fālda eyü ola. ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَي الْعَرْشِ﴾[79] Eger yedi görse (2) naḥsdur. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ﴾[80] *Ve* çün ardından ya öñinden *ḥisāb* ziyāde olacaḳ olursa eyidür. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقاً﴾[81] *Ve ḳavluhu*: ﴿سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾[82] *ve çün yedi-keze ulaşdı eydür. Ve* (3) eger sekiz görse eyidür ve murādı ḥāṣıl ola her işde. *(A7)* *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ﴾[83] *Ve* eger *(A8)* *anuñ ʿaded nesne görse* ne yidi (4) ve ne sekiz olsa yaramazdur. *Ḳavluhu (A9) teʿālā*: ﴿سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُوماً﴾[84] *Ve* eger *yaluñuz* ṭoḳuz görse *(A10)* *yavuzdur ve* naḥsdur. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ﴾[85] *Ve* çün (5) ṭoḳuzdan ziyāde ola *(A12)* *gine eydür. Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ﴾[86] *Ve* eger on görse **[A127a]** *eydür ve mübārek*, her işde murādı ḥāṣıl (6) ola *ki* *(A2)* *tamāmıraḳ saġış ondur. Ḳavluhu ʿazze ve celle* ﴿وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ﴾[87] *Ḳavluhu* *(A3)* ʿ*azze ve celle*: ﴿تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ﴾[88] *Ve ḳavluhu teʿālā* ﴿فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾[89] وَاَكَرْ نِيَتْ حَجْ دَارَدْ تَمأمْ شَوَدْ[90] Eger on bir görse ḥāceti revā ola. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: *(A6)* ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَباً﴾[91] *Ve* eger on iki görse (7) anuñ işleri

---

12 beş ... pāre pāre] A_9 bu ʿadedi ki bişdür iki pāre || [H120b] 1-2 Eger ... naḥsdur] **[A126b]** A_1 altı ʿaded fālda eydür | eger ... görse] A_2 yedi ʿaded naḥsdur || 2 ardından ya öñinden] A_3 öñinden veyā ardından | eyidür] A_4 eydür || 3 eyidür] A_6 eydür || 4 yaramazdur] A_8 yavuzdur | ṭoḳuz] A_9 doḳuz || 5 ṭoḳuzdan] A_{11} ṭoḳuz || 6 Eger on bir ... ola] [A127a] $A_{4\text{-}5}$ وَاَكَرْ زِيَادَة بِبنَدْ حَاجَةِ وَىْ بَرْآيَدْ بِدَسْتِ مَرْدِى كَرِيمْ وَ اَهِيلْ [Farsça. “Eğer fazla görse haceti cömert ve ehil bir kişi eliyle karşılanır.”] ||

rūzigār-ıla ḥāṣıl ola. *Ḳavluhu teʿālā*: [92]﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ *ilā ḳavlihi* [93]﴿مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ *(A9) Ve* eger on üç görse *naḥsdur ve* işleri (8) bağlu ola. *Ve* eger on dört görse fālda *saʿddur ve* eyidür. *Ve* işleri *anuñ (A11) üzre* açıla, dört ay (9) ḳadarı andan ziyāde daḥı. *Ḳavluhu teʿālā*: *(A12)* [94]﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ *On dört ḥisābda ve fālda eydür (A13) ve ḳavī. Ve şöyle didiler, çün ayuñ on dördi ögülmişdür.* **[A127b]** Eger on beş görse anuñ ḥācetleri mevḳūfdur. (10) Baʿżısı gele, baʿżısı gelmeye. *Ve eger* on altı[95] *görse fālda (A3) miyāne ola ve* (11) ḥācetleri ḫavf-ıla recā ortasında ola. Eger on *yedi* görse (12) anuñ tebāh olmış işin ġayrı kişi ṣalāḥiyyete getüre *ve* ḳayġusuz ola. (13) Eger on *sekiz* görse *eyü degüldür*, aña ḳayġu irişe *ehl-i beyti cihetinden ki on sekiz (A7) iki-kez doḳuz olur ve ṭoḳuz naḥsdur. Ve* eger *on doḳuz* görse **[H121a]** şefḳatsuz kişiler-ile aña iş düşe. *Ve* eger *yigirmi at* görse düşmeni (2) üzre ẓafer bula, murādı ḥāṣıl ola. Eger *otuz* görse ḫayır, eylikdür. *Ve* (3) eger *ʿaded-i ḳırḳ* görse murādı ḥāṣıl ola, sözi revā ola.

---

7 ḥāṣıl] A_7 murādı ḥāṣıl || 8 eyidür] A_{10} eydür || 9 dördi] A_{13} دُرْتِدِي || 10 [A127b] *görse ... ve* A_{2-3}] (H nüshasında) düşde kimse eger on yidi görse ||11 *yedi* A_4] (H nüshasında) sekiz] || 12 olmış işin] A_4 olmışın || 13 *sekiz* A_5] (H nüshasında) ṭoḳuz | *on doḳuz* A_7] (H nüshasında) yigirmi || [H121a] 1 şefḳatsuz ... düşe] A_{8-10} aña bir kişilerle iş düşe ki ol kişiler [9] şefḳatsuz ve heybetlü Allāha muṭīʿ degül kişiler ola ʿazze ve celle: [10]﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ ["Orada on dokuz görevli vardır." Müddessir, 74/30.] ʿaẕāb ferişteleridür | *yigirmi at* A_{10}] (H nüshasında) otuz |1-2 düşmeni ... ola] A_{11-1} eger sulṭān kişise ve kendü ile yigirmi atlu veyā piyāde, [12] yigirmi ḥisāb düşde ḳuvvetdür ve nuṣretdür, [13] düşmenler üzerine ẓaferdür ve murād ḥāṣıllığıdur. Ḳavluhu **[A128a]** [1] teʿālā: ﴿عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ ["Sabırlı yirmi kişi inkâr edenlerden iki yüz kişiyi yener." Enfâl, 8/65.] || 2 *otuz* A_1] (H nüshasında) elli | görse ... eylikdür] A_{2-5} atlu görse ya piyāde veyā otuz saġış ḫayırdur ve eylükdür [3] ve eger anuñ kimse ile ḫuṣūmet tiz olsa faẓl ola Ḳavluhu teʿālā: [4] ﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً﴾ ["Mûsâ ile otuz gece (için) sözleştik." A'râf, 7/142.] Ve ḳavluhu:﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْراً﴾ ["Karnında taşıması ve sütten kesmesinin süresi otuz aydır." Ahkâf, 46/15.] || 3 *ʿaded-i ḳırḳ* A_5] (H nüshasında) altmış | murādı ... revā ola] A_{5-3} iki maʿnisi var eger ḳırḳ gice [6] dise kimse bunuñ ileyinde anuñ murādları ḥāṣıl ola ʿizzeti ve [7] devleti ziyāde ola ve sözi revā ola begler ve ulular üzerine. [8] Ḳavluhu teʿālā: ﴿فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ ["Böylece rabbinin tayin ettiği vakit kırk geceyi buldu." A'râf, 7/142.] Ve eger gice adın [9] añmasa ḳırḳ nesnenüñ ḥisābın dise bu ḳırḳ, yavuz naḥsdur. [10] Cümle işleri bağlu ola kendü işinde müteḥayyir ola çoḳ [11] zamān o resme ḳala velīkin anuñ maʿāşı ḳayġusı olmaya etmekden [12] ve ṭondan bī-tekellüf rızḳ aña irişe. Ḳavluhu teʿālā: [13]﴿مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ ["Kırk yıl mahrum bırakılmışlardır." Mâide, 5/26.] Ve Mūsā ḳavmı

Ve eger (4) *elli* görse *yavuzdur,* söz irişe aña *ve* düşvārlıḳ *ve* göñli meşġūl ola. *Ḳavluhu teʿālā*: (A5) ﴿أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ﴾[96] ﴿[نِصْفُ] مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ﴾[97] *elli ḳamçı* (A6) *maʿnisidür. Zīrā eḥad yüz ḳamçıdur anuñ yarısı elli* (A7) *olur.* Eger (5) *altmış* görse bu kişinüñ boynında and ola *ki* altmış gün oruç dutalar (6) ya altmış miskīne ṭaʿām vireler anuñ-çun. *Ve* eger *yetmiş ʿaded* görse *eydür ve* ḥācetleri (7) revā ola. Līkin āḫiri ḳorḳulu ola zindāndan. *Ve* eger **[A129a]** *seksen* görse (8) yavuzdur. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾[98] *Ve eger ṭoḳsan* görse, vilāyet ehlise vilāyet bula *ve* çoḳ ʿavratlar (9) ala, *eylük irişe.* (A4) *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾[99] *ve eger ṭoḳsandan* (A5) *ziyāde olıcaḳ olursa hemān bu ḥükümdedür. Ve eger yüz aded* (A6) *olsa* düşmenleri üzre ẓafer bula, murādı ḥāṣıl ola. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿مِئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾[100] *Ve eger sulṭān olsa kendüde yüz atlu görse* (A8) *veyā yüz ḳamçı nuṣretdür, ḳuvvetdür düşmenler üzre. Ve eger kimse aña* (A9) *düşinde yüz aḳça virse bu kişiye yavuz ola ve yüz ḳamçı uralar. Ḳavluhu*: (A10) ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِئَةَ جَلْدَةٍ﴾[101] *Ve eger yüz saġışından* (A11) *buġday dānesi veyā arpa virse buña miṣāl nesneler* (A12) *virse hemān yıl aña mübārek ola ve dirlik* (A13) *geñ ola. Ḳavluhu ʿazze ve celle*:

ʿaleyhimü's-selām **[A128b]** [1] ḳırḳ yıl yabanda ḳaldılar ṭonları ve tenleri ḥarāb olmadı [2] ve anlaruñ rūzı anlara irişürdi, men selvā-y-ıdı Tangrı ḳudreti [3] birle ʿazze ve celle her gün degirdi || 4 *elli* A_3] (H nüshasında) yetmiş || 5 *altmış* A_7] | (H nüshasında) seksen | altmış gün] A_8 altmış-gün | dutalar] A_8 dutmaḳ gerek || 6 ya] A_8 veyā | vireler anuñ-çun] A_{9-10} virmek gerek andı kefāreti-çün. Ḳavluhu ʿazze ve celle: [10] ﴿فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِيناً﴾ ["Altmış fakiri doyurur." Mücâdele, 58/4. (Ancak, nüshada "فَاِطْعَامُ" yerine "وَاِطْعَامُ" yazılmış.)] Ve ḳavluhu: ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾ ["Peşpeşe iki ay oruç tutar." Mücâdele, 58/4.] | *yetmiş ʿaded* A_{11}] (H nüshasında) ṭoḳsan || 7 līkin] A_{12} velīkin | ḳorḳulu ... zindandan] A_{12-13} ḳorḳu ve hevli ola zindāndan ve helāk. Ḳavluhu [13] teʿālā: ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعاً فَاسْلُكُوهُ﴾ ["Sonra da (diğerleriyle birlikte) onu yetmiş arşın uzunluğunda bir zincire dizin!" Hâkka, 69/32.] | [A129a] *seksen* A_1] (H nüshasında) yüz || 8 *ṭoḳsan* A_2] (H nüshasında) iki yüz | vilāyet ehlise ... bula] A_{2-3} eydür mübārekdür ve eger bu kişi velā-[3]-yet ehlise velāyet bula || 9 *yüz ʿaded* [6] *olsa* A_{5-6}] (H nüshasında) üç yüz görse | üzre ... ola] A_6 żaʿīf ola ||

[A129b] [102]﴿فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ *Ve* (10) eger *iki yüz* görse *(A2) ve sulṭan kişisi olsa ve kendü ile iki yüz atlu görse (A3) veyā piyāde eyü degüldür,* düşmen añа ẓafer bula, anı şıya. *İki yüz ʿadedde maġlūbdur. Ḳavluhu teʿālā*: [103]﴿مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ *Ve* eger *üç* (11) *yüz* görse düşmenler üzre ḳuvvet bula. *Ve eger dört yüz (A9) görse eyidür ve ḳuvvetdür düşmānlar üzre. Ḳavle'n-nebiyyü (A10) ʿaleyhi's-selām*: خَيْرُ السَّرِيَا اَرْبَعَ مِائَةَ وَخَيْرُ الْجُيُوشِ اَرْبَعَةُ اٰلَافٍ[104] *Atlunuñ yigrek dört yüz erdür (A12) ve çerinüñ yigregi dört biñdür. Ve* eger *biş yüz* görse *anuñ* (12) işi mevḳūf ola. *Kendü murādından ne ümiẕ* **[A130a]** *bula veyāḫud nevmīẕ ola. Ve eger altı yüz* görse *eyidür*, ümīẕlerine irişe, ḳuvvet, nuṣret (13) bula. *Ve* eger *yedi yüz* görse işleri *düşvār ola ve* baġlana *ve* āḫir gine açıla. *Ve* eger *sekiz yüz* **[H121b]** görse ḳuvvet *ve* nuṣret bula, perākendelikden derile *ve bir göñülü ola. Ve* eger *doḳuz yüz* (2) görse ṣınuḳlıḳ *ve* perīşānlıḳ bunlara irişe, ḳorḳıdur. *(A7) Ve eger biñ görse ve eger biñ ten görse ḳuvvet ve nuṣret bula (A8) düşmenler üzerine ve düşmenleri hezīmet ide (A9) ve ġalebe ide. Ḳavluhu teʿālā* [105]﴿أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ *Ve eger iki (A10) biñ* görse (3) ḳahırdur, maġlūblıḳdur gören kişiye. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾[106] *Ġalebe ḳahr iki biñe ola. (A12) Ve eger üç biñ* görse mübārekdür, ḳuvvet (4) ve nuṣret bula düşmen üzerine. *Ve eger* **[A130b]** *dört biñ* görse

---

10 [A129b] *iki yüz* A_1] (H nüshasında) beş yüz || 10-11 *üç yüz* A_5] (H nüshasında) altı yüz [11] yedi yüz || 11 düşmenler ... bula] A_{5-8} veyā artuḳ [6] eyidür velīkin rūzigārla anuñ murādı ḥāṣıl [7] ola ve düşmenlerden emīn ola. Ḳavluhu ʿazze ve celle [8]﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِئَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعاً﴾ ["Onlar mağaralarında üç yüzyıl kaldılar, buna dokuz yıl da ilâve ettiler." Kehf, 18/25.] | *biş yüz* A_{12-13}] (H nüshasında) sekiz yüz || [A130a] 12 *altı yüz* A_1] (H nüshasında) ṭoḳuz yüz || 13 *yedi yüz* A_2] (H nüshasında) biñ | āḫir] A_3 āḫir-ile | *sekiz yüz* A_4] (H nüshasında) iki biñ || [H121b] 1 derile] A_5 dirile | *doḳuz yüz* A_5] (H nüshasında) on biñ || 2 ḳorḳıdur] A_6 ḳuvvetdür ṣınmaġa | *iki biñ* A_{9-10}] (H nüshasında) dört biñ || 3 ḳahırdur ... kişiye] A_{10-11} ḳahrdur maġlūb-[11]-lıḳdur | *üç biñ* A_{12}] (H nüshasında) beş biñ || 3-4 ḳuvvet ... düşmen üzerine] A_{12-13} süvār veyā piyāde mübārek ola, ḫayır ve ḳuvvet [13] ve nuṣretdür. Ḳavluhu teʿālā ﴿بِثَلَاثَةِ ءَالَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ﴾ ["İndirilen üç bin melekle" Âl-i İmrân, 3/124.]|| [A130b] 4 *dört biñ* A_1] (H nüshasında) altı biñ |

düşmenler üzerine (5) ḳuvvet *ve* ẓafer bula. *Ḳavluhu-(A2)-n-nebiyyü ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem*: خَيْرُ الْجُيُوشِ اَرْبَعَةُ اٰلَافٍ[107] *Peyġāmbar (A3) eytdi ṣ.l.ʿa.m.: Çerinüñ yigregi dört biñ ola. Ve eger biş biñ* görse mübārek olup ādemīler dilinden (6) ẓāhir ola, *nuṣret bula. Ḳavluhu (A5) teʿālā*: ﴿بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾[108] *Ve eger altı biñ* görse gözi aydın olup nuṣret bula. *Ve* (7) eger *yedi biñ* görse işi orta ola *ve baġlana*. *Ve* eger *sekiz biñ* görse (8) ḳuvvet *ve* ẓafer bula. *Ve eger ṭoḳuz biñ* görse *(A8) eyi degüldür* ṣınmaḳlıḳ *ve* hezīmet ola. *Ve eger on biñ* (9) görse murādı ḥāṣıl ola *ve çerinüñ tamamıdur. Ve eger yigirmi biñ* görse düşmenler üzre ẓafer bula. *Ve* (10) eger *otuz biñ* görse *şol yüz gösterür ki* düşmenler-ile müdārā ide, *ḥīle-y-ile anlara ġalebe ide. Ve* eger *ḳırḳ biñ* (11) görse *tamāmıraḳ, çeridür*, düşmenleri ḳahr ide *ve işler anuñ üzre açıla*. *Ve* eger *elli biñ kişi* görse bunlara söz irişe, (12) düşvārlıḳ *ve* dermāndelıḳ göreler *ve tedbirde ʿāciz* **[A131a]** *ḳalalar. Ḳavluhu teʿālā*: ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾[109] *ḳıyāmet (A2) güni ṣıfatıdur*. *Ve* eger *yüz biñ* görse ādem *veyāḫud artuḳ* mübārek ola.(13) [110]﴿اِلَي مِئَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ Şāẕılıḳlar ola ve sürūrlar ḥāṣıl ola inşāʾa'l-lāhu teʿālā. *Bu āyeti (A4) Yūnus Peyġāmbar şānında gelmişdür. Çün balıḳ ḳarnından Tangrı ʿazze ve celle (A5) aña feraḥ kerāmet ḳıldı. Tangrı Teʿālā aña viribidi yüz biñ (A6) er ve daḫı artuġıraḳ muṭīʿ oldılar. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

4-5 düşmenler ... bula] A_1 ḳuvvet ve ẓaferdür düşmānlar üzerine. || 5 *biş biñ* A_3] (H nüshasında) yedi biñ | olup] A_4 ola | ādemīler dilinden] A_4 ādemiler dilinde || 6 *altı biñ* A_5] H nüshasında) sekiz biñ | olup] A_6 ola || 7 *yedi biñ* A_6] (H nüshasında) ṭoḳuz biñ | *sekiz biñ* A_7] (H nüshasında) on biñ || 8 *ṭoḳuz biñ* A_7] yigirmi biñ | *on biñ* A_8] (H nüshasında) otuz biñ || 9 *yigirmi biñ* A_9] (H nüshasında) ḳırḳ biñ | düşmenler] A_9 düşmānlar || 10 *otuz biñ* A_{10}] (H nüshasında) elli biñ | düşmenler-ile] A_{10} düşmānlar-ıla | *ḳırḳ biñ* A_{11}] (H nüshasında) yüz biñ || 11 ide] A_{12} eyleye | *elli biñ kişi* A_{12}] (H nüshasında) iki yüz biñ | söz] A_{13} sözler || (A131a) 12 *yüz biñ* A_2] (H nüshasında) üç yüz biñ || 13 Şāẕılıḳlar ... teʿālā] A_3 şāẕılıḳ ola ve ucuzluḳ ||

[H122a] Yüz Otuzıncı Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlar Geyse Anı Bildürür

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider *ki*: *Bu bābuñ aṣlı (A10) oldur ki, bilmek gerekdür ki* ṭonuñ *aṣlı ve ādemüñ* geydügi (3) ādemüñ işine *ve* keṯḫüẕālığına göredür. Eger kendü ṭonın (4) yatlu görse işi yaramaz ola. Eger *kendü ṭonın ve geyecegin* eyü görse işi eyü ola. *Ve* (5) eger aru ṭon görse *iḳbāl ve* devletdür, niʿmetdür. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[A131b] (6) Yüz Otuz Birinci Bāb: Düşde Ulular *ve Begler ve* ʿAzīzler Ṭonın Görse

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (8) düşde kendüyi ʿazīz ādemīler ṭonın geyer görse eger *bu kişi* ol (9) ṭona lāyıḳ-ısa *(A5) ve anuñ ehlise* ʿizzet, ululıḳ bula *ol gördügi ʿazīzler gibi. Ve* eger sulṭān ṭonın geyer (10) görse muḥteşim kişiler cihetinden ḳavī ola. *Ve* eger *hemīn* (11) ṭonın ḳışa görse *ḥışmeti ve* yüzi ṣuyı tīz gide. *Ve* eger uzun görse (12) uzun ʿamelde ola *ve fā'ide bula. Ve* eger ḳara ṭon geyse *ve bu kişi sulṭān ehli olmasa* ḳayġu ve ġuṣṣa irişe. *(A10) Ve eger ol kişi sulṭān ehlise ʿizzü ve cāh ve riyāset bula.* السواد من السودد[111] *Ve* (13) eger ṣaru ṭon geyse eylük ve şāẕılıḳ bula. *Ve* eger gök **[H122b]** ṭon geyse taʿziye irişe. *Ve* eger aḳ ṭon geyse şāẕılıḳ eylük (2) bula. *Ve* eger yaşıl ṭon geyse devlet şāẕılıḳ bula. *Ve* eger ḳızıl ṭon (3) geyse sulṭāndan ḳuvvet bula. *Ve* eger muḫtelif ṭon geyer görse *kimseye* (4) ḳayġu ve hem şāẕī irişe, ġamdan ve ġuṣṣadan āzād ola bi-iẕni'l-lāhi teʿālā.

[H122a] 1 Düşde] (A nüshasında yok) | anı bildürür] (A nüshasında yok) || 2 Ṣāḥib-kitāb] A_9 ḫuẕāvend-i kitāb | ṭonuñ] A_{10} donuñ || 3 ādemüñ] A_{10} anuñ || 3-4 kendü ... yaramaz ola] A_{10-11} yatlu ṭon ve yatlu kişi görse işi yavuzdur ||5 niʿmetdür ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 6 Düşde] (A nüshasında yok) || 7 Ṣāḥib-kitāb] [A131b] A_3 ḫuẕāvend-i kitāb | eger] (A nüshasında yok) || 9 ululıḳ] A_5 ululuḳ || 12 ġuṣṣa] A_9 ziyān || 13 eylük ... bula] A_{11} eylük irişe ve hem şāẕılıḳ | gök] A_{12} geñ || [H122b] 1-2 geyse şāẕılıḳ eylük bula] A_{12-13} geyer görse [13] kendüyi şāẕılıḳ ve hem eylük irişe || 2 geyse ... bula] **[A132a]** A_{13-1} geyer görse [1] devletdür ve şāẕılıḳdur || 3 bula] A_2 ola | ṭon] A_2 ṭonlar || 4 ġamdan ... teʿālā] A_3 ve naẓar ideler göreler ḳanġısı ġālib-ise añа ḥükm ideler ||

(5) Yüz Otuz İkinci Bāb: Düşde Cühūdlar *ve* Tersālar Ṭonın Görse

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Cühūdlar ṭonın (7) geyse kimseye yavuzlıḳ ḳılmaġa tedbīr ider. Eger tersālar ṭonın (8) geyse *kendünüñ (A9) yavuz işinden ötürü* dostdan düşmenden emīn olmaya. *Eger muġlar (A10) ṭonın geyse delīldür ki anuñ ṣoḥbeti yavuz dīnlülerle ve cā-(A11)-hillerle ola*. Eger keşīşler ṭonın (9) geyse *ṣāḥib-biḏ'at (A12) ola ve* meyli kāfirlıġa ola. *Ve eger görse-ki er ādem ʿavrat ṭonın (A13) geyer, delīldür ki mālı ziyāde ola ammā ḳatı ḳorḳı vāḳiʿ ola. Ve baʿżı-***[A132b]***-lar dimişlerdür ki ʿizzeti ve ḥürmeti gide*. Eger ʿavrat er ādem ṭonın geyse (10) mālı ve dünyāsı ziyāde ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) Yüz Otuz Üçinci Bāb: Düşde Yılduzlar Züḥal, Müşterī, Merrīḫ

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Yılduzlar teʾvīlinüñ (13) üç dürlü yüzi vardur. *Baʿżılar sulṭān çerisine nisbet (A7) iderler ve baʿżılar sulṭāna ulaşır ḳavma ve* baʿżılar ʿulemāya *ve (A8) ḥükemāya* nisbet iderler *ve* ehl-i fażla. *Her* ılduzuñ **[H123a]** şerefi vardur. Ḳader ḳadarı menzileti vardur *ve ululuġı*. *Ve* anuñ yüceligi *ḳanġı (A10) iḳlīme taʿalluḳ dutar ve* ḳanḳı (2) burūcdan ṭoġar *ve* ol yılduzuñ Aya ve Güneşe yaḳın olmaḳlıġı (3) ne resminedür *ve ne* endāze-y-iledür *ve (A12) anuñ ḥālı nicedür şeriḥ oluna* kitābuñ āḫirinde Esrārü'l-Ḥükemāda. (4) Ammā bilgil taʿbīr aṣlınca Güneş melikdür *ve* Ay anuñ vezīridür. (5) Zühre meliküñ ʿavratıdur. Züḥal müstaḫrecdür. ʿUṭārid nedīmidür. (6) Müşterī ṣāḥib-sırdur. Merrīḫ cellādıdur,

---

6 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] A_6 eger düşinde kendüyi || 7 geyse] A_6 geyer görse | yavuzlıḳ ... ider] A_{7-8} yavuzluḳ ḳılmaġa tedbir ide ve ol tedbirden gine döne ve serencāmı [8] yaramaz ola ve ḥasta ola ve || 8 geyse] A_8 geyer görseler | emīn] A_9 imīn || 9-10 er ... ola] [A132b] A_{1-2} kendüyi er [2] ṭonın geyer görse ḫayra ve niʿmete irişe | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 11 üçinci ... Merrīḫ] A_{3-4} üçünci bāb düşde seyyārāt yılduzlar görse Züḥal Müşterī [4] ve Merīḫ Zühre ve ʿUṭārid düşinde görse || 12 Ṣāḥib-kitāb] A_5 ḫuẕāvend-i kitāb || 13 ılduzuñ] A_8 yılduzuñ || [H123a] 1 ḳader ... menzileti] A_9 ḳadri ve menzilet || 3 resminedür] A_{10} resm-iledür | endāze-y-iledür] A_{10} endāziledür || 4 bilgil] A_{13} bilgil-kim || 4-6 vezīridür Zühre ... cellādıdur] **[A133a]** A_{1-3} vezīrdür Zühre melikdür melik ʿavratdur ve Züḥal meliküñ müstaḫric-[2]-dür ve ʿUṭarid bīri ve nedīmdür ve Müşterī meliküñ ṣāḥib-sırrıdur [3] ve Merīḥ cellādı ve ||

mübārizdür anuñ ḳan (7) dökicisidür. Çün bu yılduzlar bu resme bilindi gine bilmek gerek (8) her ılduz ne aradan iledür. Ḫaberlerde ḥükemādan işbu resme (9) gelmişdür ki Züḥal yidinci gökden ṭoġar ve anuñ ululıġın (10) Allāh yigrek bilür. Müşterī altıncı ḳat gökden *ve* Merrīḫ (11) beşinci ḳat gökden *ve* Güneş dördünci ḳat gökden, Zühre (12) üçünci *ḳat* gökden *ve* ʿUṭārid ikinci *ḳat* gökden *ve* Ay Dünyā göginden [112]﴿وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ *(A10) bi-ḳudreti'l-lāhi ʿazze ve celle*. (13) Ay, Güneş, ılduzları, felek anuñ ḫaber idici ḳudretindendür *ve* **[H123b]** fermānındadur, andan destūrsuz hīçbir yılduz *ve (A12) ġayrı yılduz kendü* yirinden deprenmez.

(2) Yüz Otuz Dördünci Bāb: Düşde Beş Seyyārāt Ilduz kim Añduġ-ıdı

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse *düşinde* (4) yılduz görse, Züḥal yılduzın gören bir muḥteşim kişile (5) hem-ṣoḥbet ide. *Ve* eger müşterī ılduzın görse bir emīn (6) kişile işi ola *(A8) ve pārsā ve ehl-i ṣılāḥ Müslimānlara eyü ṣanıcı ve eyü tedbirlü. Ve sulṭān (A9) emīni ve ḥazīnedār ve kendü tenine inṣāf virici (A10) ve düzülücü ve ḥaḳḳa inanıcı ve şefḳatlu ve yumuşaḳ sözlü. Ve* eger Merrīḫ ılduzın görse bir yavuz (7) işlü oġrı kişile işi ola. *Ve* eger Zühre ılduzın görse (8) pādişāh ḫātunlarıla işi ola *ve dīn erenlerile ve ṣılāḥ ehlile ve ḥakīmlerle ve zāhidlerle*

---

7 dökicisidür] A_3 degicisidür || 8 ılduz] A_4 yılduz | iledür] A_5 ıldurur || 9 yidinci] A_5 yedinci | ululıġın] A_6 ululuġın || 13 ılduzları] A_{10} yılduzlar ve | ḫaber ... ḳudretindendür] $A_{10\text{-}11}$ cibr idici [11] ḳudretindedür || [H123b] 1 andan destūrsuz] A_{11} anuñ fermānsuz | yirinden] A_{12} yerinden || 2 Düşde ... anduġ-ıdı] A_{13} ol beş seyyāre yılduz kim añduġı görse || 3 Ṣāḥib-kitāb ... ider] **[A133b]** A_1 ḫuẓāvend-i kitāb işböyledür || 4-5 Züḥal ... ide] $A_{2\text{-}7}$ ve ańa eytse-ki bu Züḥaldur veyā kendü fehmile bilse bu düşi gören kişile [3] hem-ṣoḥbet ola ki ol kişi bir muḥteşim ve ulu himmetlü ve heybetlü ve eyü [4] ṣūretlü ve bay velīkin süfele ve nā-kes ʿUṭār[id] dimekde dūn-himmet [5] ve ṣoḥbeti dūn-himmetler-ile ola ve kendü teninde himmetlü ki mütekebbir [6] ve mekkār ola ve aldayıcı ve çav dillü ve kendüyi kimseden saḳlamaḳ [7] gerek || 5 ılduzın] A_7 ılduz || 5-6 bir ... ola] A_7 anuñ iş ola bir emīn kişile || 6-7 Merrīḫ ... ola] $A_{10\text{-}12}$ Merīḫ [11] yılduzı görse ve Merīḫe anuñ-ıçun dirler ki bu düşi görenüñ bir kimse-ile [12] işi ola-ki ol salar ve çeri serhengi ola ve ḫᵛon-ḫor ve yavuz [13] işlü ve ḫarab idici ve pişmān olmayıcı ve kendü cānından endīşe **[A134a]** [1] itmeyici ve oġrı ola ve maṭl-ı zen ola ve Tangrıdan ḳorḳmayıcı ola [2] ve esirgemeyici ola ve ||

(A4) ve abdāllar-ıla ve faẕıl ehlile ve daḫı ol kimse-y-ile ki añа muṭīʿ ola-(A5)*-lar. Ve* eger ʿUṭārid ılduzın görse (9) anuñ ḳalem ehlile *ve dāniş ehlile* ṣoḥbeti ola *mühendisler maʿnisinden ve müneccimler ve efsūn oḳuyıcılar (A7) ve yalancılar ve şāʿirler ve hüner ehli ve sulṭān nedīmleri ola, şefā-(A8)-ʿatlu ola, ḫāṣ u ʿām-ıla sāzinde ola. Bu beş yılduzuñ ṭabāyiʿin (A9) kim añduḳ*, eger bunları görse yire (10) düşmiş, hemān pādişāh kendü derecesinden ayru düşe *ve* (11) ḫorlıḳ bula. Eger yılduzlar kimse-y-ile söz söyler görse (12) pādişāhlıḳ bula *ol kişi* kendü ḳadarınca. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[A134b] (13) Yüz Otuz Beşinci Bāb: Düşde ʿĀmme Ilduzların Görmek

[H124a] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Evvel yılduzlar kim (2) añduḳ, bunlaruñ ḥükmi bir dürlü-y-idi *ve* bunlaruñ delīli maʿlūm (3) oldı. *Ve* baʿżı yılduzlar vardur rūşen *ki* kāfirler bunlara ṭapar, (4) nite-kim putlara ṭaparlar. Eger bir kişi dise kim hemān (5) ol ılduzdur, bu düş bāṭıldur, aḍġāṣ u aḥlāmdur *ve* bu düşde (6) hīç menfaʿat yoḳdur *ve* mażarrat daḫı. *Ve* eger *kimse* bu yılduzları (7) birḳaç kez düşde *görse* delīldür ki bu kişi ehl-i ẕimmet-ile dostlıġı (8) vardur. *Tevbe ḳılmaḳ gerekdür. Ve eger (A9) bir rūşen yılduz görse havādan yere düşse rūşanlıġı kem (A10) olsa bir ulu ʿālim eksile, vefāt ide. Ve rūşen yılduzlar ʿālimlerdür. (A11) Ḳavluhu teʿālā*: ﴿وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾[113] *Nite-ki rūşen yılduzlar yol (A12) göstericidür. Ve ʿālimler daḫı hem-çünān ḫalḳa yol göstericidür. (A13) Ḥikāyetde gelmişdür ki*: *Bir kişi Baġdādda bir düş gördi ki* **[A135a]** *bir rūşen yılduz düşdi. Teʾvīl ḳıldılar ki*: *Bir ulu ʿālim vefāt (A2) ide. Ol düş saḳladılar. Hem ol günlerde Ebū Ḥanīfe raḥmetu'l-lāhi (A3) ʿaleyhi vefāt itdi.*

---

7 ılduzın] A_2 yılduzın || 8 ılduzın] A_5 yılduzın || 9-10 eger ... düşmiş] A_9 çün bunları yire düşmiş görse || 10 kendü derecesinden] A_{10} ḫaşemi kendü derecesi ḥaddinden || 11-12 ḫorlıḳ ... pādişāhlıḳ] $A_{10\text{-}13}$ ḫorlıḳ irişe [11] her kimseye kendü ḳadarınca işbu yılduzlar kim añduġ-ıdı [12] ve hem bunlaruñ aḥkāmın-daḫı. Eger kimse-y-ile söz söyleseler [13] pāẕişāhlıḳ bulalar || 12 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] A_{13} ve sellem || 13 Düşde ... görmek] [A134b] A_1 ʿĀmme yılduzlar görse || [H124a] 1 Ṣāḥib-kitāb ... ider] A_2 ḫuẕāvend-i kitāb eydür | yılduzlar] A_2 yılduzları || 2 delīli] A_3 delīldür || 3 ṭapar] A_4 ṭaparlar || 4 nite-kim] A_4 nite-ki || 4-5 dise ... ılduzdur] A_5 eytse hemīn ol yılduzlardur || 8 dökilse ... olsalar] [A135a] A_4 görse yere düşmişler ve ḳara olmışlar ||

Bildük kim rūşen yılduzlar ʿālimlerdür. Ve eger çoḳ yılduzlar dökilse ḳara olsalar ʿulemānuñ taʿziyesidür *āfāḳda. Ve eger hemīn yılduz ki yere düşdi, şöyle ki rūşen (A6) idi, ʿulemānuñ ḥastalığıdur ve tizde ḫoş olalar. Ḳavluhu teʿālā*: (A7) 114﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُوماً لِّلشَّيَاطِينِ﴾ *Yılduzlar dīvlerüñ düşmendür (A8) ve dīvler ulemā düşmenlerdür. Zīrā ʿulemā ḫalḳı Tangrıya daʿvet ider*.

(9) Yüz Otuz Altıncı Bāb: Düşde Yılduzlaruñ On İki Burcın *Görse*

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: On iki burc (11) maʿrūfdur. Evveli Ḥamel *ve* āḫiri Ḥūt. *Ve* eger kimse düşde (12) eger *Ḥameli* görse ya kimseye gösterse *eytse ki*: *Bu Ḥameldür, dise (A13) bu kişinüñ* bir ulu muḥteşim (13) kişile bir iş vāḳiʿ ola *ve* ḫāceti **[A135b]** revā ola. *Ve* **[H124b]** eger Ṣevr görse *bir nādān ve* bir ʿaḳılsuz *ve ḫaḳ bilmez* kimse-y-ile şuġlı ola *ve* ḫāceti (2) giç revā ola. *Ve* eger Cevzā ılduzın görse bir ince yüzlü çoḳ (3) bilür kimse-y-ile işi ola *ve aña söz söyleye ve ḫāceti revā (A4) olmaya. Ve* eger Esed görse bu kişiye pādişāhlıḳ (4) dege. *Ve* eger olmayacaḳ olursa bir sulṭān ādemisile bir iş (5) vāḳiʿ ola, *çomard ola, saḳ-(A6)-layıcı ve eyü ṣanıcı ola ve heybetlü ola ve ḫāceti revā ola eyleye. Ve* eger Sünbüle görse *bir ikinci er-ile ʿaḳılsuz*, vaʿdeye ḫilāf idici kişile (6) işi ola. *Ve* eger Mīzān görse ya ʿālimle ya şehrüñ ḳāḍısı-(7)-y-ıla *veyā bir (A9) pārsā ve rāst kimse-ile* işi ola. *Ve* eger ʿAḳreb görse bir düşmen yüzlü ya bir (8) yavuz işlü ʿavrat-ıla *ve ġammāz* işi ola *ve* ḫāceti revā olmaya. *Ve* eger (9) Ḳavs görse bir ġāzī er-ile işi ola *ve* ḫāceti revā ola. *Ve* (10) eger Cedy *yılduzı* görse bu kişi pādişāh olup devlet bula. *Ve* (11) eger Delv görse bir orta **[A136a]** kişile işi ola, ne bay (12) ve ne yoġsul ola, *gāh seferde ola ve gāh ḫażarda. Ve* eger Ḥūt görse bir ġarīb ve eyü *sanıcı ve sāẕe göñüllü*

---

9 altıncı] A_9 altuncı | burcın] A_9 burūcın || 10 Ṣāḥib-kitāb] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb | burc] A_{10} burūc ki || 12 eger] (A nüshasında yok) | ya kimseye] A_{12} veyā kimse aña || 13 kişile] A_{13} kimse-ile || [H124b] 1 şevr] [A135b] A_1 nūrı || 2 revā] A_2 ḥāṣıl | ılduzın] A_2 yılduzın | ince yüzlü] A_3 ulu || 3 işi] A_3 iş || 5-6 kişile işi] A_{7-8} bile iş || 6 ya şehrüñ] A_8 veyā şehrüñ || 7 işi] A_9 iş ehli | görse] A_9 gördise | ya] A_{10} veyā || 9 ġāzī er-ile işi ola] A_{11-12} bir sālār er-ile yig ve ġāzī ve eyü [12] tedbirlü işi düşe || 10 olup] A_{13} ola ve || 11 Delv] A_{13} Delvi || 12 yoġsul ola] [A136a] A_1 yoḳsul | Ḥūt] A_2 Ḥūtı | *sanıcı* A_2] (H nüshasında) ṣatıcı ||

ve şefā-(A3)-ʿatlu ve az sözlü ve aṣılda ulu işlü ve bunuñ gibi (13) ādem-ile şuġlı ola. Cemīʿ-i ġamdan ve ġuṣṣadan emīn ola. *(A4) Ve* حَمَلَهُ الْأَمْرِ[115] *oldur. Ve bir teʾvīl daḫı oldur ḫaberlerde bu on (A5) iki burūc ki añduḳ, delīldür kim añduḳ. Pes eger bu delīl düşmedise (A6) bir ʿavrat ala, andan oġul ṭoġa. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.*

[H125a] Yüz Otuz Yidinci Bāb: Düşde Ḳıyāmet Günin Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse *düşde* (3) ḳıyāmet ḳopduġın görse *ve* ḫalḳ Ḥavż-ı Kevŝer ḳatına varup (4) ṣu isterler, yeñi sulṭān gele *ʿadl ü dād ide. Ve* eger Ḥavż-ı Kevŝerde ṣu dilese *ve* (5) añа ṣu *virseler ol kişi īmān-ıla gide dünyādan. Ve eger Ḥavż-ı Kevŝerüñ-(A12)-dür, yanın ṭalsa ṣu dilese* virmeseler ol añа ḫorlıḳ ḳılsalar ol kişi yavuz meẕheblü (6) ola ve Rafāżī ola. *Ve* eger Resūl ḫażreti Ḥavż-ı Kevŝerden **[A136b]** ṣu (7) virse anuñ şefāʿatından naṣīb bula. *Ve* eger Ḥavż-ı Kevŝerden (8) bir kerret ṣu içse, tamām ve ḫoş içse bir parsā *ʿālim kişile* muṣāḥabet (9) ide *ve* añа iki cihānda fāyidesi ḥāṣıl ola bi-iẕni'l-lāhi teʿālā. *Ve bir kişi (A4) ola ki comard ve eyü, ṣāḥib-revā ola. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.*

(10) Yüz Otuz Sekizinci Bāb: Düşde Ḳurʾān Oḳısa *ve* Ḳıṣa Sūreler *Oḳusa*

(11) Ṣāḥib kitāb işbu resme beyān ider ki: *Taʿbīrüñ āḫir kitābında (A7) ekle* Ḳurʾānuñ (12) cāmiʿi Baḳara sūresinden *tā āḫirine-daḳ* tā Ḳul eʿūẕu bi-rabbi'n-nāsa degin her biri (13) ayru ayru düşde görse anuñ ḥükmi dutulmışdur *ve ʿulemānuñ iḫtilāfı. Bu ortada baʿżı ḳıṣa sūre-(A10)-lerüñ teʾvīlin*

---

13 Cemīʿ-i ... ola] (A nüshasında yok) || [H125a] 1 yidinci] A_7 yedinci || 2 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] A_8 ḫuẕāvend-i kitāb eydür ki || 3 ḳıyāmet ... görse] A_{8-9} şöyle görse-ki [9] ḳıyāmet ḳopmışdur | varup] A_9 dirilmiş ve || 4 yeñi] A_{10} yiñi || 5 ol añа] A_{11} ve añа || 6 Rafāżī] A_{13} Rāfiżī | ḫażreti] (A nüshasında yok) || 8 kerret] [A136b] A_2 kerre | parsā] A_2 pārsā || 8-9 muṣāḥabet ide] A_{2-3} muṣā-[3]-ḥibet ola || 9 cihānda] A_3 cihān | bi- iẕni'l-lāhi teʿālā] (A nüshasında yok) || 10 Yüz] (A nüshasında yok) | oḳısa] A_5 oḳusa || 11 Ṣāḥib-kitāb] A_6 ḫuẕāvend-i kitāb || 12 cāmiʿi] A_7 cāmiʿ | bi-rabbi'n-nāsa] A_8 bi-rabbi'n-nāsı || 13 dutul-mışdur] A_9 dinilmişdür |

ḳitābuñ ekledi tā fā'ide ola. Sūre-yi iẕā zülzileti, her ki **[H125b]** İẕā zülzileti oḳusa düşde cümlesin ya andan baʿżısın, (2) anuñ bir *beg ve* ulu *kişile veyā* sulṭān-ıla şuġlı ola *ki anuñ dādın (A13) vire ve anuñ ḥaḳḳın añа irüşdüre, ayruḳ kişiden añа alı vire* **[A137a]** *ve anlaruñ ortasında ʿadl i dād döşeye. Şöyle-ki anuñ faẓlına lāyıḳdur. (A2) Sūret-ü Ve'l-ʿādiyāt*, eger Ve'l-ʿādiyāt oḳusa delīldür ki (3) bu kişi ġazāya vara *geñez varmaḳlıġı seve ve pahādur kişiler-ile bunuñ işleri ola*. El-ḳāriʿatü oḳusa kendü ve ulular işinde (4) müteḥayyir ḳalalar, bī-çāre olalar. *(A6) Elhāküm, eger düşinde* Elhākümü sūresin oḳusa anuñ bir cāhil *ve lāf-zen ve mutaʿaṣṣıb* (5) kişile işi ola *ve ādemüñ ardın (A8) ayardıcı, iş kim anuñ ḳavlın işitmeye. Eger anuñ ḳatında ḥaḳ daḥı çıḳarsa. (A9) Ve'l-ʿaṣrı, eger kimse* ve'l-ʿaṣrı oḳusa bir iş ide ki añа (6) ziyān irişe *ve ḳayġu eline gele. Meger ol emānet ki anuñ boynında-(A11)-dur ödeye. Tā ol ḳayġudan ve ziyāndan ḳurtıla, selāmet ola. (A12) Sūretün Hümezetün, eger kimse düşinde* Veylün li-külli *hümezetün* oḳusa bu kişi cihān işlerine ḥarīṣ (7) ola *ve baḫīl ve māl cemʿ idici ve ṭannāz* **[A137b]** *ve erenler üzerine faḫr idici. Sūre-yi Fīl, eger kimse* elem tera keyfe oḳusa *ulu* düşmenlere ẓafer bula *ve anuñ* murādı ḥāṣıl ola. *Li-īlāfi (A3) eger kimse* (8) Li-īlāfi oḳusa ḳarındaş gibi naṣīḥat idici ādem-ile ṣoḥbet (9) ide. *Era'eyte, her ki düşde* Era'eyte *sūresin* oḳusa bīnamāz ve *bī-dīn* kişilerle hem-ṣoḥbet (10) ide. *El-kevṯer*, eger innā aʿṭaynā oḳusa *ululardan ve* muḥteşimlerden *ve dīn erenlerinden* ʿaṭā bula, devlet bula. *El-kāfirūne* (11) Ḳul yā eyyühe'l-kāfirūn oḳusa *bu bir kişi ola ki* dīn işinde ṭabīb, şerīʿat (12) aḥkāmın saḳlayıcı, ʿilm ü ʿamel ola. *En-naṣr*,

---

ya] A_{11} veyā || [H125b] 2 eger] (A nüshasında yok) || 3-4 El-ḳāriʿatü ... olalar] [A137a] A_{4-5} Sūretü'l-ḳāriʿati bu kişi kendü işinde müteḥayyir ola ve ulular bunuñ [5] ve bī-çāre olalar bunuñ işi āḫir-kār ṣalāḥa gele her ne dürlü-y-ise || 6-7 cihān ... ola] A_{13} ḥarīṣ kişi ola bu cihān işlerine || 7 Elem … oḳusa] [A137b] A_1 Elem tera oḳısa | murādı] A_2 murādları || 8-9 oḳusa ... ide] A_{3-5} oḳısa bir kişi-ile hem-ṣoḥbet ola ki añа ḳarındaşı [4] gibi naṣīḥat ide ve ögüt vire tā ḫır işlere rāġıb ola farīżaları [5] yerine getüre tā añа selāmet ve imīnlik ola || 9 kişilerle] A_6 kişiler-ile || 10 ide] A_7 ola | innā aʿṭaynā] A_7 kevṯer sūresin | devlet bula] A_{8-9} düşmenler körlügine devleti ve işi [9] ziyāde ola || 11 ḳul yā eyyühe'l-kāfirūn] A_9 sūretü'l-kāfirūn || 12 ʿilm ü ʿamel] A_{11} ʿilmi ve ʿameli |

eger İẕā cāʾe *naṣru'l-lāhi* oḳusa *eger* (13) ḳayġuda olsa *veyā darlıḳda* feraḥ şāẕılıḳ bula *ve düşmenler üzre ẓafer bula ve bunuñ dīn düşmenleri* **[A138a]** *çoḳ ola. Ve bir dürlü teʾvīl daḫı bunı dimişlerdür ki bu düşi (A2) görenüñ eceli yaḳın gelmiş ola. Dirler ki*: *Resūl ṣalla'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem (A3) çün bu sūre indi anuñ ʿömri āḫara irişmiş-idi. Ve İslām (A4) āşikāre oldı. Tebbet,* eger *düşinde Sūre-yi* Tebbet oḳusa ʿavratı **[H126a]** ola yavuz işlü *ve ġammāz ve ḳonşıların incidici hem dilile (A6) ve hem daḫı elile ve ḫalḳa ʿayb idici* ola. *İḫlāṣ,* eger *kimse* İḫlāṣ *sūresin* oḳusa *delīldür ki* ol kişi īmān-ıla ḳatı (2) muḥabbeti ola *ve* artuḳ oġlı olmaya. *Ḳavluhu taʿalā:* ﴿لَمْ يَلِدْ﴾[116] *(A9) Ve ḫayır işler işleye. Sūretü'l-felaḳı, eger kimse* Bi-rabbi'l-felaḳı oḳusa erenler anuñ şerrinden (3) emīn ola, *ḫāṣṣa ki ʿavratlar yavuz-(A11)-lıġından, devlet ve dünyā bula. Sūretü'n-nāsı, eger* Bi-rabbi'n-nāsı oḳusa *erenler anuñ şerrinden imīn olalar ve* ol erenler şerrinden *(A13) ve hem* İblīs şerrinden (4) emīn ola. *El-fatiḥa, eger kimse düşinde* **[A138b]** Fātiḥa *sūresin* oḳusa baġlu işleri açıla, işleri ḫayra döne. *Ḳunut, eger kimse düşinde* (5) Ḳunut oḳusa ulu *öñinde ve* yāranlar öñinde *(A4) ṣenāsın diyeler ve* ḥāceti revā ola, *düşmenler üzre ẓafer bula ve murādı (A5) ḥāṣıl ola. Ṣalavāt, eger kimse düşinde Resūle* ṣalavāt (6) getürse <getürse> getürdügi ṣalavātuñ ḥisābın *bilse* dīni *ve* (7) dünyāsı ḥācetleri revā *ve maḳbūl* ola. *Ve* eger ḥisābsuz ṣalavāt virse (8) anuñ *ve* ehl-i beyti dirligi *geñ ve* bol ola. *Tekbīr, eger kimse* tekbīr itse düşmenlere ẓafer (9) bula, *sefer ḥālında aña ḫayır ḳapuları açıla*. İstiġfār itse *bu cehānī bir kişi ola* mālı *ve* cāhı, ḳuvveti, oġlanları çoḳ ola *anuñ*. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾[117] *Ve* (10) eger ekin ekse hemān yıl ḫayır *ve* saʿādet aña ziyāde ola. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: *(A13)* ﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا﴾[118] *Ve eger anuñ niyeti yoġ-ısa*

---

eger] A_{11} her ki || 13 feraḥ şāẕılıḳ bula] $A_{12\text{-}13}$ Tangrı teʿālā aña feraḥ ve şāẕılıḳ [13] kerāmet ide || [H126a] 1-2 īmān-ıla … ola] [A138a] A_{7} īmāna ḳatı muḥabbeti ve muḥib ola || 2 bi-rabbi'l-felaḳı] A_{9} Sūretü'l-felaḳı || 3 emīn ola] A_{10} imīn olalar | bi-rabbi'n-nāsı] A_{11} Sūre-yi ve'n-nāsı || 4 emīn ola] A_{12} imīn olalar | işleri açıla ... döne] [A138b] $A_{1\text{-}2}$ işler açıla ḫayır işler üzre tevfīḳ [2] bula. Ḫuṣūṣā ki namāz işlerine delīldür ki āḫarı ḫayra gele || 6 *bilse* A_{6}] (H nüshasında) bilmese || 8 ehl-i beyti] $A_{7\text{-}8}$ ehl-i [8] beytinüñ ||

günāhlarına **[A139a]** *keffāret ola.* [119]﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً﴾ *Şāʿir*, (11) eger şiʿr oḳısa naẓar ideler. *Eger şiʿir hecviyyāt-ısa* şāʿir ġaybet ide *ve* eger (12) degülse dünyādan dilin perhīz ide. *Kitābe'l-Fıḳıh*, eger fıḳıh kitābın oḳusa (13) işlemeyecek işleri işlemeye. Eger edeb kitābın oḳusa dīn **[H126b]** işine meşġūl ola. Eger ṭabīb kitābın oḳusa kendü ṣalāḥına *ve* (2) keṯḫüẕālıġına meşġūl ola. *Nücūm*, eger nücūm kitābın oḳısa *cehāletde ve* nādānlıḳda ḳala, *dünyā işine ḥarīṣ ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

(3) Yüz Otuz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde ʿĀlimler *ve* Zāhidler Ṭonın Görse

(4) Eger düşinde ʿālimler ṭonın geyer görse ṣıdḳa *ve* eyü işe (5) mensūb ola. *Ve* eger müʾeẕẕin ṭonın geyer görse ḥaḳ söz söylemege (6) dili revān ola. *Ve* eger zāhidler *ve* ʿābidler *ve* parsālar, erenler ṭonın geyer (7) görse dünyā ḥırṣı andan gide. *Kifāyet bu kişi ḳader-i ḳūta ḳanāʿat (A13) ide. Ve eger ḥakīmler ṭonın geyer görse bu kişi ʿilm işine, fıḳha raġbet* **[A139b]** *ide. Ve* eger ehl-i fesād ṭonın geyse (8) ḳayġu ve ziyān irişe *aña. Ve* eger delüler ṭonın geyse bir ulu ḫiẕmetden (9) ayrıla. *Ve* eger ṣayrular ṭonın geyse ḳayġu ve ġuṣṣa irişe. (10) Eger oġrılar ṭonın geyse ḫalḳ diline düşe *ve melāmet ola. Ve* eger (11) çobanlar ṭonın geyse eger *bu düşi gören* ehlise pādişāh ola *ve riyāset bula ve* eger degülse *kendü* (12) ḳadarınca sözi revā ola. Eger ḳaṣṣāblar *ve* baḳḳāllar ṭonın (13) geyse töhmetler ideler *dürlü dürlü. Ve* eger ehl-i ṣalāḥ ṭonın geyse devleti **[H127a]** ziyāde ola. Eger *aġır iş işleyenler ve* bıçaḳcılar *ve* kiriciler ṭonın

---

11 şiʿr oḳısa] [A139a] A_2 şiʿir oḳusa | şaʿir] (A nüshasında yok) || 12 degülse ... dilin] $A_{2\text{-}4}$ şiʿir [3] zühd ise ya aṣḥāb-ı faẓā'il-ise ya tesbīḥ tehlīl-ise ve anuñ dili revende [4] ola dünyādan || 13 işlemeyecek ... oḳusa] (A nüshasında yok) || [H126b] 1 ṭabīb kitābın] A_5 ṭıb || 2 nücūm ... oḳısa] A_6 nücūm oḳusa || 3 ṭoḳuzıncı] A_8 ṭoḳuzuncı || 6 parsālar] A_{11} pārsālar || 7 ḥırṣı] A_{12} ḥarīṣ | geyse] [A139b] A_1 geyer görse || 8 geyse] A_2 geyer görse | ḫiẕmetden] A_2 ḫiẕmetinden || 9 geyse] A_3 geyer görse || 10 oġrılar ... geyse] $A_{3\text{-}4}$ kendüyi düşinde [4] oġrılar ṭonın geyer görse || 11 çobanlar ... geyse] A_5 çopanlar görse ve anlaruñ sīretin | degülse] A_6 ehli olmayıcaḳ olursa || 12 Eger] (A nüshasında yok) || 13 geyse töhmetler] $A_{7\text{-}8}$ geyer görse [8] bulaşmış olsa aña töhmet | geyse] A_9 geyer görse || [H127a] 1 Eger] (A nüshasında yok) |

geyse dirligi ṭar [2] ola. Eger deveciler ṭonın geyse *bu kişi* ḥalīm *ve bürd-bār* ola. *Ve* eger miskinler [3] ṭonın geyse perākende fāyideler bula. *Ve* eger ʿavratlar [4] ṭonın geyse devletden *ve yüceliginden* düşe *ve* ḫorlıḳ irişe. *[A13] Ve eger ṭonın geyer görse ḥalḳa melāmet ola ve menfaʿat.* Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[A140a] [5] Yüz Ḳırḳıncı Bāb: Düşde Ebrişīm Ṭonlar Görse

[6] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger *düşinde* ebrişim [7] ṭon geyse bir ʿavrat ala *ululardan*. *Ve* eger ḥarīr ṭon geyse ḳumāş [8] eline gire. Eger renklü ṭon geyse nikāḥa delīldür, [9] ḳumāş bula. *Ve* eger kilimden ṭon geyse ḳumāş bula. *Ve* [10] eger geydügi ṭonı yavu ḳulsa ziyān irişe, *kendü menzilinden düşe. Ve eger göyenmiş [A6] ṭon görse sulṭān cihetinden ziyān irişe. Ve* [11] eger yırtuḳ ṭon geyse anuñ rāzı āşikāre ola, *āḫir ḳayġusı şāẕıya [A8] döne. Ve* eger kefen geyse *bu cihān işleri ve* [12] dünyā işleri aña tamām ola *ve murādlar ḥāṣıl ola. Ve* eger kimse *düşinde [A10] aña* ṭon virse *ol* ṭon [13] viren kişiden fāyide bula. Niçe cānavarlar derisin geyse **[H127b]** böyük kişilerden fāyide göre. *Ve* eger kāġıẕdan ṭon geyse *bir* [2] iş işleyüp *ol işden aña* rüsvāylıḳ ḥāṣıl ola. *Ve* eger ḳuş [3] derisinden ḳaftan geyse her yire sefer ide. Va'l-lāhu aʿlem.

[4] Yüz Ḳırḳ Birinci Bāb: Düşde Yufḳa, Yeñi *ve* İnce Ṭonlar Görse

[5] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger [6] yufḳa ince, yeñi ṭon geyse *şöyle ki* teni gözükse bu kişinüñ sırrı *ve* [7] ʿaybları āşikāre ola.

---

geyse] A_{10} geyer görse || 1-2 dirligi ... geyse] (A nüshasında yok) || 2 miskinler] A_{11} gedāylar || 3 geyse] A_{11} geyer görse | fāyideler] A_{11} fā'ideler || 4 geyse devletden] A_{12} geyer görse devletinden | bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 5 ḳırḳıncı] [A140a] A_1 ṭoḳuzuncı | ebrişim] A_1 ibreşīm || 6 Ṣāḥib-kitāb ... eger] A_2 ve eger | ebrişim] A_2 ibreşīm || 7 geyse] A_2 geyer görse || 7-8 ḥarīr ... gire] A_3 ḥarīr geyer görse ve || 8 geyse] A_3 geyer görse || 9 kilimden] A_4 kelimdün || 10 geydügi ṭonı] A_4 ṭonın || 11 yırtuḳ ... geyse] A_{6-7} ṭonın [7] yırtuḳ görse | geyse] A_8 geyer görse || [H127b] 13-1 niçe ... böyük] A_{10-11} kendüyi [11] bir nice cānavarlar döşin geyer görse big || 1 kāġıẕdan] A_{12} kāġıddan | geyse] A_{12} geyer görse || 2 işleyüp] A_{12} işleye ki || 3 ḳaftan geyse] **[A140b]** A_{13-1} görse ki ḳaftan [1] geyer | yire] A_1 yere | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || 4 Düşde] (A nüshasında yok) || 5-6 Ṣāḥib-kitāb ... ince] A_2 Ve eger || 6 geyse] A_2 geyer görse ve yuḳfa ||

Ve eger yeñi *ve* giñ *ve eyü* ṭon geyse [8] dünyā añа giñ ola. *Ve* eger eski ṭon geyse bu kişinüñ [9] ḥāceti çoḳ ola *ḫalāyıḳ ḳatında*. *Ve* eger üç ṭonlar ya dört ṭonlar eski, biri-[10]-biri üstine geyse bu kişi dervīş ola ve hem ḫastalıḳ irişe. *Ve* eger [11] eski ṭonları geyse giderse gine ġayrı ṭon geyse anuñ işi [12] eyü ola, dervīşlikden ḫastalıḳdan ḳurtıla. *Ve* eger iç ṭonın [13] eski görse ʿavrat işi düzülmiş ola. *Ve* eger iç *ṭonın* yiñi görse **[H128a]** yiñi ʿavrat ala *veya* ḳaravaş ṣatun ala. *Ve* eger düşinde *kendüye* çadır örtilmiş görse [2] ʿavratlara tīmār ide *ve* anı örte. *Ve eger iki [A12] ṭon geyse eski ve yırtılmış delīldür ki taʿziye irişe. Ve* eger eski ḳızıl ṭon geyse [3] ʿavratlara *renklü eski ṭon* eyüdür. **[A141a]** *Velīkin* erenlere yaramazdur. *Ḫuṣūṣā ḳızıl ṭon, zīrā* ḳızıl ṭon ḳārūn zīneti gibidür. *Ve anlaruñ ṭon fālda yavuzdur ki Ḳārūn çerisi geyüp-dururlar*.

[4] Yüz Ḳırḳ İkinci Bāb: Düşde Kirlü, Riglü *ve* Çirklü Ṭonlar *Görse*

[5] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Bu bābuñ aṣlı oldur ki [A5] eski ṭonlar çünkim aru ola ādemüñ dīnine taʿbīr ideler. Zīrā ki [A6] eski ṭon anuñ işdür. Çün eski ola anuñ işi eskidür ve [A7] dervīş ola. Ve dervīş ḥükmi oldur ki ḫayır ve ṭāʿatlar ziyāde [A8] ola. Görmez misin ki çün ṭon yeñi ola, anuñ işi yeñi ola düşde, [A9] ʿizzeti ve cāhı ziyāde ola. Eyü ṭon dünyāya dutarlar ve dünyā zīnetine. [A10] Ve eski ṭon dīne dutarlar. Ne-vaḳt ki eski ṭon göreler riglü [A11] ve çeriklü ve kirlü, bu kişinüñ dīn işine ziyān, āfet irişe ve ḳayġulu [A12] ola. Rig ve kir aṣlı ḳayġu ve ġuṣṣadur. Ve* eger yeñi ṭon [6] geyse riglü, çirklü anuñ fesādı dünyāda ola. *Şöyle ki aṣılda añduġ-ıdı*. **[A141b]** *Ve* eger kir ya çirklü [7] cümle ṭonda olsa, bulaşsa anuñ fesādı ḳavīraḳ ola ya dīn [8] işinde ya

---

7 giñ] A_3 geñ | geyse] A_4 olsa || 8 giñ] A_4 geñ || 9-10 üç ... biri] A_{5-6} üç dört eski ṭonlar [6] bir bir || 11 eski ... gine] A_7 bu eski ṭonlar kendüden ise ve | geyse] A_7 geydise || 12 ola … ḳurtıla] A_8 dervişlikden ḳurtıla || 13 eski] A_8 eskimiş | iç] A_9 iş | yiñi] A_9 yeñi || [H128a] 1 yiñi] A_9 yeñi | örtilmiş] A_{10} örtünmiş || 2 ʿavratlara] A_{11} ʿavrat işine |geyse] A_{13} geyer görse || 3 eyüdür] A_{13} eyidür | yaramazdur] [A141a] A_1 yavuzdur | zīneti gibidür] A_2 zīnetidür || 4 Düşde] (A nüshasında yok) | çirklü] A_3 çeriklü || 5 Ṣāḥib-kitāb] A_4 ḫuẓāvend-i kitāb | beyān ider] A_4 eydür || 5-6 yeñi ṭon ... riglü çirklü] A_{12-13} eyü görse ve tecemmüllü [13] ve riglü ve kirlü || 6 ya çirklü] [A141b] A_1 veyā çirk || 7 ṭonda] A_1 ṭonında ||

dünyā işinde. Her ḳanḳı ṭon-ki görürse *hemīn taʿbīr ide ve hem* bu resme ḳıyās [9] ide. *Ve eger lekesi az-ısa fesādı [A4] ve āfeti hem ol ḳadar ola ki leki olmışdur*. Eger kirlü riglü ṭon geyse *ve şöyle ṣansa-ki bu ṭon ölmiş kişilerüñdür* gerek yiñi gerek eski [10] olsun, *ol ṭon* dünyāya nisbet iderler. Ḫuṣūṣā dīn fesādına ʿibāret [11] ider *ya dünyāya. Anuñ-ıçun ki ölmiş kişiler ṭonıdur. [A8] Ve* eger rig ya çirk *ādemüñ* teninde olsa cümle ḥālda ġuṣṣa [12] ve ḳayġu irişe. *Ve* eger kendüyi çirkden rigden yusa tevbe [13] ḳılup ḳayġudan *[A10] ḳurtulup* ṣāẕ ola. *Ve* eger ṭonın kirden çirkden **[H128b]** yusa dīn fesādından ḳurtulup ṣalāḥiyyete gele *ve* tevbe eyleye. *Va'l-lāhu aʿlem*.

[2] Yüz Ḳırḳ Üçinci Bāb: Düşde Dürlü Dürlü Bulutlar Görse

[3] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Bu bābuñ aṣlı oldur ki* **[A142a]** *bulutlar teʾvīli anuñ ḫaberleridür. Zīrā ki bulut bir dürlü degüldür*. Aḳ bulut ve ḳara [4] bulut, gök ve ṣaru bulut, ḳızıl bulut, yaġdurucı bulut, yaġdurmayıcı [5] bulut var. Cümlesi vardur. *Her birinüñ teʾvīli ve [A4] ʿibāreti ayrudur. Ve* eger kimse kendüyi aḳ bulut altında [6] görse yaġdurucı, Ḥaḳ Teʿālā görene ʿilm ü ḥikmet rūzī ḳıla *ve menfaʿat bula. [A6] Ol ʿilm-i ḥikmetden aña ve anuñ kimselerne menfaʿat olmaya. Ve* eger *kendüyi* [7] ḳara bulut altında oturur görse bir *ulu* sulṭān kişiden menfaʿat bula. *Ve* [8] eger ḳızıl bulut altında otururken görse sulṭān-ıla ulaşıḳlıġı [9] ola. *Ve* eger ṣaru bulut altında görse ṣayru *ola. Ve* eger gök [10] bulut altında otururken görse taʿziye irişe. *Ve gine baʿżı muʿabbirlerüñ*

---

8 ṭon-ki görürse] A_2 ṭonda ki görse || 9 kirlü] A_4 kir | geyse] $A_{4\text{-}5}$ geyer [5] görse | gerek ... eski] $A_{5\text{-}6}$ eger eski ṭon olsun [6] veyā yeñi ṭon || 11 rig ya çirk] A_8 kir veyā rig || 12 ḳayġu irişe] A_8 ḳayġudur | çirkden rigden] A_9 rigden ve çirkden ve kirden || 13 ḳılup] A_9 ḳıla || [H128b] 13-1 kirden ... yusa] A_{10} yusa rigden veyā çirkden veyā kirden || 2 üçinci] A_{12} üçünci || 3 Ṣāḥib-kitāb] A_{13} ḫuẕāvend-i kitāb || 3-4 ve ḳara ... ḳızıl bulut] [A142a] $A_{2\text{-}3}$ var ve gök bulut var ve ṣaru bulut var ve ḳızıl bulut var ve ḳara [3] bulut var ve || 5 cümlesi vardur] (A nüshasında yok) | aḳ bulut] A_4 aḳ buludı || 6 yaġdurıcı ... ʿilm ü] A_5 yaġıcı bu düşi görene Ḥaḳ teʿālā ʿilm-i || 8 otururken] A_8 oturur görse | ulaşıḳlıġı] A_8 ulaşlıġı || 10 otururken] (A nüshasında yok) ||

ʿulemāları iḫtilāf itmişler-(A11)*-dür. İşbu resme dirler kim*: *Ve eger düşinde kendüyi ṣaru bulut ardında* (A12) *görse bir ʿavrat ala. Ve eger ḳızıl bulut gördise ḳayġuya ve ʿazāba* (A13) *delālet ider. Ve her ḳavma ki ḳızıl bulut gelürdi ʿaẕāb yaġdururdı*. **[A142b]** Eger işbu bulutlar *ki añduḳ kimse* (11) başı üzerinde ṭurur görse bu kişi pādişāhlıḳ bula kendü ḳaderine *ve* (12) himmetine göre. *Ve* eger bulutlar bunuñ başından hemān geçse durmasalar (13) bu kişi hem-ṣoḥbet ide *comard* (A4) *erenler-ile anuñ ḳatında. Ve eger şöyle görse ki havāda bulutları sürer,* (A5) *bu kişi ʿulemā ile ve ḥükemā ile ṣoḥbet ide. Ve* eger *bu düşi* gören sulṭān-ısa *kendü* vilāyetine **[H129a]** ilçiler viribiye *ya ṣāḥib-ḫaberler. Ve* eger kendü evinde bulut görse, evine girse (2) buña ḳonuḳ gele, ehl-i ʿilim ola. Eger havāda buluda irişse (3) ya sürünse bu kişinüñ işi yücele. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(4) Yüz Ḳırḳ Dördünci Bāb: *Düşde* Bulut Ḳarañulıġın Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Bulut aṣlı (6) ḳayġudur. *Ve* eger şöyle görse havāyı bulut dutsa ḳayġu ve ġuṣṣa (7) eline gire ʿām ḫalāyıḳuñ işleri baġlu ola. *Ve* eger havāyı (8) toz dutsa *ve* ḳızıl toz olsa cenk *ve* ḥarb vāḳiʿ ola. *Ve* havāyı eger (9) ḳararmış görse **[A143a]** ẓulm idici çeri gele *ve bunlaruñ arasında* cenk düşe cihāna. *Ve* (10) eger rūşen güneş dutmış görse bir bulut gelse cümlesin (11) örtse, havā ḳarañlıḳ, delīldür ki cümle ḫalḳa merg-i (12) mefācān irişe. *Ve* eger havāyı girü açuḳ görse rūşen (13) olmış, erenler üzre niʿmet revān *ola* (A6) *ve eylük irişe ve baġlu işler açıla. Ve eger havāyı ṭopraḳ dutmış* (A7) *görse ve yil ḳopsa āṣūb düşe ḫalāyıḳ arasında ve yeñi* (A8) *sulṭān gele*.

---

11 üzerinde ṭurur] [A142b] A_1 üstinde durur | ḳaderine] A_2 ḳadrine || 13 ide] A_3 ola || *kişi*A_5] kişinüñ || [H129a] 1 ilçiler] A_6 elçiler || 2 ʿilim] A_7 ʿilimden ve ehl-i faẓıldan || 3 ya] A_8 veyā | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 4 ḳarañulıġın] A_9 ve ḳarañulıḳ | 5 Ṣāḥib-kitāb] A_{10} ḫuẓāvend-i kitāb | bulut] A_{10} buluduñ || 6 görse] A_{11} görse-ki || 7 gire] A_{11} gele || 8 eger] (A nüshasında yok) || 9 cihāna] [A143a] A_{1-2} bunlaruñ [2] ortasına || 10-11 rūşen ... ḫalḳa] A_{2-4} şöyle görse ki cihān rūşen ve güneş düşmiş [3] bir bulut geldi cehān örtdi ve havā ḳarañulıḳ oldı delīldür [4] ki ʿāmme-i ḫalā'iḳa || 12 irişe] A_4 ola | havāyı ... görse] A_{4-5} şöyle görse ki [5] havā açılmış ve || 13 revān] A_5 firāvān |

Eger bir maḥallede ya bir şehirde **[H129b]** rūşanlıḳ olsa hemān yıl ol arada niʿmet çoḳ ola *sulṭān ḫayr-ıla belüre. Ve havā rūşa-(A10)-nlıġınuñ aṣlı ḥikmet ve ʿilm dimişlerdür. Ve çün* havāyı (2) ṣāfī görseler anlaruñ ʿilmi *ve* devleti ziyāde ola *(A12) ve erenlerüñ eli* ṣalāḥ ḳavī *ola*.

(3) Yüz Ḳırḳ Beşinci Bāb: Düşde *Göreler* Anuñ Żıddı Vāḳiʿ Ola *Yaʿnī ʿAḳsi*

(4) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyan ider ki: *Bu bābuñ aṣlı oldur (A2) ki baʿżı düşler ki muʿabbirler ortasında iḫtilāf yoḳdur. Anuñ teʾvīl (A3) ʿaḳsince olur ve maḳlūb işbu resme.* Eger bir kişi *düşinde* aġlasa (5) şāẕılıḳ bula. *Ve* eger bir kimse *düşde* şāẕī görse ḳayġu ve ġuṣṣa irişe. *Ve eger bir kişi ʿaḳd-i nikāḥ (A6) baġlasa eger sulṭānsa maʿzūl ola. Eger raʿiyyet olsa sulṭā-(A7)-nlıḳ vilāyet bula.* (6) Eger *şöyle görse* kimse bir cinsden ya erenlerden ya ʿavratlardan cenk itseler *ve* (7) bir er erüñ üzerine ġalebe itse *ve* aşaġa alsa anuñ altında olan (8) ḳahr idici ola kim anuñ üzre ġalebe ḳıldı. *Eger şöyle görse-ki aña (A11) ḥacāmat eyleseler boynından veyā arḳasından, bu kişi nesne ṣatun (A12) ala ve muʿāmele eyleye ki aña ḳāḍī bitisi veyāḫud ḳabāle yazalar.* Eger *(A13) düşinde* zindāna girse (9) belürsüz yirde baġlasalar bu kişi öle *ve* sinleye ḳoyalar. Eger düşde (10) sinleye girse zindāna gire. *Ve eger şöyle (A2) görse-ki bir yerde cenk iderler, ol araya gökden hemān ṭāʿūn (A3) ine. Ve* gökden düşde ṭāʿūn (11) inse ḥarb ola hemān ol arada. *Eger şöyle görse-ki bir yere ḳatı seyl ve yaġmur gelse ol araya (A5) hemān ẓulm idici çeri gele. Ve eger görse-ki bir yere* çeri gelse faydasuz (12) ḳatı yaġmur yaġa. *Her ki düşinde incīr yiye oyanuḳla (A7) peşimān ola. Eger düşinde peşimān olsa bir*

şehirde] A_8 şehrede || [H129b] 1 olsa] A_8 görse || 2 görseler ... ʿilmi] A_{10-11} göreler 11 dīn erenlerinüñ ve devleti erenlerinüñ ʿilm || 3 Düşde] A_{13} düşi kim || 4 Ṣāḥib-kitāb ... resme] **[A143b]** A_1 ḫużāvend-i kitāb işböyle | eger] A_3 çün || 4-5 aġlasa ... bula] A_{3-4} aġlamaḳ 4 göre ve nūḥa olmaya hemān aġlamaḳ teʾvīl şāẕīdür || 5 bir kimse] (A nüshasında yok) | irişe] A_5 ve aġlamaḳdur || 6 kimse] A_7 iki kişi | ya] A_8 veyā || 7 erüñ üzerine] A_8 biri üzre | anuñ ... olan] A_9 ol kim anuñ altındadur ol || 8 kim] (A nüshasında yok) | ḳıldı] A_{10} ḳaldıdı || 9 belürsüz] A_{13} belüsiz | ḳoyalar] **[A144a]** A_{13-1} girse 1 düşinde sinleye gire | düşde] (A nüshasında yok) || 10-11 gökden ... inse] A_3 ve eger görse-ki bir yere ḳatı seyl ṭāʿūn indi || 11 hemān] (A nüshasında yok) | gelse faydasuz] A_{5-6} geldi 6 fāʾidesüz ||

işlemeyecek işe, [A8] *oyanuḳla aña ḫayır ve ʿaṭā ola. Bu bābuñ aṣlı Ādem ṣalavāt'u-*[A9]*-l-lāhi ʿaleyhi ve selāmuhu uçmaġda incīr yedi ve peşimān oldı. Ve* eger şöyle görse-kim evi indi ya dīvārı ya diregi, [13] ev issinüñ ölümidür. *Ve eger ol kimse düşde görse ve işitse* [A12] *kim anuñ evinde nūḫa ola, anuñ evi yıḳıla, evinüñ degerleri ṣına.* [A13] *Ve eger bir yerde çoḳ çeri görse, ḳonsa bir yere, ol maḥalleye hemān* **[A144b]** *çekürge gele. Ve* eger *şöyle* görse-kim ʿavratı yüklü-y-imiş, oġlan **[H130a]** doġurmış, ol kişinüñ ḳızı ola. Eger ḳızı ṭoġsa oġlı [2] ṭoġa. *Ve* eger düşde ekin ekse *bu kişi* ʿavrat ala. *Ve* eger düşde [3] ʿavrat alsa ekincilik ide. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ﴾[120] Peyiklik itse bu kişi [4] çulḫa ola. *Ve* eger düşde bez doḳusa peyiklik ide. *Ve bu bābda mesā'il* [A7] *çoḳ çıḳar velīkin biz birez taḳrīr ḳılduḳ tā uzanmasun işbu ḳadar kim* [A8] *añduḳ ādemüñ himmeti ḳadarınca.* Va'l-lāhu aʿlem *bi'ṣ-ṣavāb*.

[5] Yüz Ḳırḳ Altıncı Bāb: Düşde Ölüyi *Diri* Görse

[6] Eger *kimse düşinde,* atası *ve* anası *ki* ölmiş *ola*, anı diri olmış görse devleti [7] rāstlıġına delālet ider. *Ve cümle ḳayġudan ḳurtulup* [A12] *şāẕ ola ve şāẕılıġı ziyāde ola. Ve eger ikisinden birin diri görse* [A13] *ol taʿbīrdür ki añduġ-ıdı.* Eger atası anası ṭonı eyü görse **[A145a]** [8] bu düş görenüñ ḥālı eyü ola. *Ve* eger yaramaz ṭonda görse [9] yavuzdur. Zīrā ölü *zīnet ehli degüldür, bunı görene döner ki anlar Ḥaḳ evinde-*[A3]*-dür. Ārāyiş ve zīnet ki ölülerde görürler, anuñ ḥālı diriyedür* [A4] *ve eylük daḥı anuñdur. Ve* eger atası, anası, ceddin görse diri [10] anuñ devleti diri ola*, her ḳanġı ḥālda-y-ısa dünyādan tamām naṣīb* [A6] *bula. Zīrā ceddi dimek Tāzī*

---

12 kim evi] A_{10} ki odı | ya dīvārı ya diregi] A_{10} veyā dīvārı veyā direk || 13 ölümidür] A_{11} ölümdür | görse-kim ʿavratı] [A144b] A_1 görse-ki ʿavrat || [H130a] 1 ḳızı ṭoġsa] A_2 görse-ki ḳızı doġmış || 2 düşde ... ekse] A_3 görse-ki ekin eker || 2-3 düşde ... alsa] A_{3-4} görse-ki bir ʿavrat ʿavrat-[4]-lıġa aldı || 3 peyiklik itse] A_5 ve eger düşinde görse-ki peyklik ider || 4 çulḫa ola] A_5 doḳuyıcılıḳ ide | düşde ... peyiklik] A_6 düşinde şöyle görse-ki bez doḳur peyklik || 6-7 görse ... ider] A_{11} görse-ki delīldür devlete ve işi rāstlıġına || 7 eger atası ... görse] A_{13} ve çün anası atası eyü ṭonda göre || 8 düş] [A145a] A_1 düşi | yaramaz ṭonda] A_1 yavuz ṭon geyer || 9 *zīnet ehli degüldür* A_2] (H nüshasında) zīnetidür | atası ... diri] A_4 anası atasın ceddin diri görse ||

dilince devletidür. Ve eger ḳardaşın diri görse ḳuvveti (11) diri ola. *Ve* eger ḳız ḳarındaşın diri görse şāẕılıḳ *ve* mürüvvet (12) ziyāde ola *ve ḥāceti revā ola. Ve* eger ʿamucasın diri görse, anası ḳardaşın (13) diri görse anuñ ḥālı iḳbāli *ve* devleti ola *ve eger yavuz görse yavuz olsa gerek ḥālı. Ve* eger dostın **[H130b]** diri görse anuñ ġāyıb ḫaberi gele. *Ve* eger eyü ṭonda görse (2) eyü ḫaber işide *ve eger* yaramaz ṭonda görse yaramaz ḫaber işide. *Ve* eger sulṭānı (3) diri görse ʿizzeti, devleti, mālı ziyāde ola, ḥürmet ʿizzet bula. *Vesellem.*

(4) Yüz [A145b] Ḳırḳ Yedinci Bāb: Düşde Ölünüñ Ḥālından Āgāh Olmaġı Beyān İder

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Eger* ölüleri *şöyle* görse, (6) daḫı ölü eyitse kim: Ben diriyem diye. Ol gören kişinüñ ḥālı (7) eyü ola. *Delīldür ki bu cihāndan şehādet-ile gide. Ḳavluhu teʿālā*: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ﴾[121] *Ve bu bābuñ (A6) aṣlı oldur ki her ki ölü diriyi rāst dir. Zīrā bunlar doġrılıḳ (A7) sarāyındadur ve ḥaḳda. Bunlaruñ lafıẓlarında maʿānī vardur ki tefsīre (A8) ḥācetdür anlaruñ lafıẓlarında. Ve* eger ölüyi şāẕıkām görse anuñ iḳbāline, devletine, (8) selāmatlıġına delālet ider. *Ve* eger ölüyi turşu yüzlü görse (9) eyü olmaya ölünüñ ḥālı. Eger kendü ḳavmından olsa duʿā-y-ıla ṣadaḳaya (10) yüz dutar. *Ve* eger ġayrılar ise aña ḳayġu irişe. *Ve* eger *kendünüñ* ehl-i beytinden (11) diri görse anuñla **[A146a]** sıçrasa *ve anuñ-ıla* cenk itse,

---

11 şāẕılıḳ] A_8 şāẕiş || 12-13 amucasın ... görse] A_{8-9} atası [9] ḳardaşın ve anası ḳardaşın görse diri olmış ve eyü ḥālda || 13 ḥālı] (A nüshasında yok) || [H130b] 1 anuñ ġāyıb] A_{11} ol ġāyıb olsa anuñ || 2 ḫaber işide] A_{12} ḫaberi gele | yaramaz] A_{12} yavuz | yaramaz ... işide] A_{12-13} yavuz ḫaberi [13] gele | sulṭānı] A_{13} sulṭān || 3 ḥürmet ... bula] (A nüshasında yok) || 4 Yüz] (A nüshasında yok) || 5 Ṣāḥib-kitāb] [A145b] A_2 ḫuẕāvend-i kitāb || 6 daḫı ... ol] A_3 eyitse ki ben diriyin dise bu düşi || 7-8 ölüyi ... ider] A_{8-11} öli ki kendü ehl-i beytinden ola, [9] şāẕıkām, delīldür ki ṣadaḳa ve duʿā ol evden bu öli[ye] irişe [10] Ve eger öli[yi] kenāra dutsa delīldür anuñ selāmatlıġına iḳbāline ve dev-[11]-letine || 8 ölüyi] (A nüshasında yok) || 9-10 eyü ... dutar] A_{11-12} bu öli eyü olmaya eger ḳavmından-[12]-sa duʿāya ṣadaḳaya göz dutar || 10 ġayrılar ise] A_{12} yaẕ مُونسَه || 11 anuñla] A_{13} aña ||

andan yüz dönderse delīldür ki (12) bu kişi vaṣiyyet idüp anuñ vaṣiyyetine ḫilāf itmişdür, duʿā ve ṣadaḳa (13) andan yıġmışdur, *tā ol ölüye irişmedi. Ve* eger ölüyi diri ḳucaġına alup yire vursa eyü degüldür, *(A5) ʿizzetinden düşe. Ve eger eyü söz söylese anuñ işi (A6) eyü ola ve eger zişt söylese yavuzdur. Va'l-lāhu aʿlem.*

[H131a] Yüz Ḳırḳ Sekizinci Bāb: Düşde Ölü Diriye Nesne Virse

(2) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *(A8) Bu bābuñ aṣlı oldur ki ölü Ḥaḳ sarāyındadur, andan ol sözi (A9) dutalar ki ḥaḳdur, yaʿnī ḥaḳ ola ve ögüt veyā ṭāʿat sebebi. Ve* eger ölüyi (3) bu cihānda iş işler görse *çün (A11) beyʿ ve şirā veyā binā çıḳarmaḳ gibi veyā bir günāh ve bir işlemicek işe meşġūl (A12) olsa bu cümle* bāṭıl işdür, *aḍġāṣ u aḥlāmdur. Ve* eger ölü diriye nesne (4) ʿaṭā virse, *bu ṭabaḳ-ıla üsti örtülü olsa* bu diriye fāyide **[A146b]** ola *ve eger endīşesi yoġ-ısa. Ve* eger ṭaʿāmdan ya şarābdan (5) virse aña fermān yitişe *ol ḳadarı ʿibāret ola. (A3) Ve* eger ölü aña fıḳ[h] kitābın virse (6) ya ḫatme muṣḥaf virse ṭāʿata, ḫayırlara delīldür. *Ve* eger ölü aña (7) ṭon virse *veyā kendü eline (A5) virse* alan kişiye ziyān irişe. *Ve eger iki ṭonlıḳ (A6) biz virse diriye taʿziye irişe. Ve* eger ölü diriye dikilmiş (8) ṭon virse, girü ölüye virse geymese, *ve ol* ölü geyse bu kişinüñ (9) ehl-i beytinden kimse öle. *Ve* eger *hemīn* ölü ṭonın çıḳarsa *ve* ḫalḳa virse (10) ziyān yoḳdur. *Ve anuñ* mālı ve devleti ziyāde ola. *Ḳorḳı ol vaḳtdur ki (A10) dirinüñ milkinden ve ölünüñ girü milkine gire. Ve eger bu diri bu ṭonı (A11) ölüyi virmese velīkin eytse öliyi*: *Bu donı dik ya ḫūb eyle*

11-12 andan ... vaṣiyyetine] [A146a] A_{1-2} veyā yüzin andan döndürse ve bunuñ [2] delīli oldur ki ol ölü vaṣiyyet ḳılmışdur ve bu diri || 12 duʿa] A_3 duʿāya || 13 yıgmışdur] A_3 يَغْمِشْدُرْ | ölüyi ... vursa] A_4 ölü diri kenārına olsa ve dilese ki anı yere vura || [H131a] 1 Yüz] (A nüshasında yok) || 2 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 2-3 ölüyi ... görse] A_{10} öli bu cihān işlerinde görse ki meşġūl olmış görse || 3 bāṭıl işdür] A_{12} bāṭıldur || 4 *üsti* A_{13}] اشت | fāyide] A_{13} fā'ide || 4-5 eger ... yitişe] [A146b] A_{1-2} ölü diriye yeygü virse ṭaʿāmdan [2] veyā şarābdan ol diriye fermān irişe || 6 ya] A_3 veyā | ṭāʿata ... delīldür] A_{3-4} bu delīldür [4] tevfīḳ ṭāʿata ve ḫayırlara | 7 alan kişiye] A_5 ol dirinüñ tenine ve cānına || 8 girü ... geymese] A_7 geymese ölü gine virse çıḳarsa || 9 ḫalḳa virse] A_{8-9} ve ādemilere [9] virmese || 10 devleti] (A nüshasında yok) |

veyā (A12) *bu maʿnīden nesne dise ölüye ki, bu ṭon diri elinden öli eline* (A13) *varmasa hem bu resme birez ḳayġu irişe aña velīkin beḳā olmaya hemān ki* **[A147a]** *mādām ol ṭona mālik olmaya ol ölü eyüdür.* Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) Yüz Ḳırḳ Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Ölüleri Vefāt İtmiş

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger ölüleri (13) girü ölmiş görse cenāz-ıla ilterler cenāze ardınca ādemler **[H131b]** giderler, bu kişi vilāyet bula *kendü ḳadrince ve kendü himmetince. Ve* eger bu kişi ölse, alup gitmege (2) aġır olsa *kendü vilāyetine ẓulm* (A6) *eyleye ve erenler üzerine oġrınuñ ura. Ve iñen yin oldısa* ẓulm itmeye, (A7) *ḫalḳ yin duta. Ve bu ölinüñ ḥālı ol vaḳt eyü olur ki sinleye* (A8) *ḳomayalar ve üstine ṭopraḳ örtmeyeler. Eger sinleye ḳosalar ve örtseler* (A9) *yavuzdur ve ḳorkıdur ki ol pādişāhlıḳ anuñ var-ıdı ḫarāb ola.* (A10) *Ve* eger kimse düşde ölüye yapışa (3) ḥarām māl bula. *Ve* eger *kimse* ölüyi taḫt üstinde uyur görse, ammā girü (4) gelse *ve* söylese sulṭān ḥiẓmetin idüp fāyide bula. *Ve* (5) eger ölü-y-ile bir yirde otursa *şöyle ki dirligindeki gibi* ḥāceti revā *ola çün ölü bellü ola. Ve* eger diriyi (6) ölü görse ve anuñla **[A147b]** bir arada olsa bu ölü *ol* diriden menfaʿat bula. *Ve* (7) eger ölüyi şehvet-ile öpse nikāḥa delīldür. *Ve eger* şehvet-ile itmese (8) oġulları ortasında dostlıḳ ola. *Ve* eger ölü diriyi öpse duʿā ideler. *Va'l-lāhu aʿlem.*

(9) Yüz Ellinci Bāb: Düşde Ölü Endāmlarından Añılsa

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Bizüm usta işbu resme* (A6) *beyān eydür ki, her kimse dilerse bile kendü ḥālın Tangrınuñ ḳatında ʿazze*

---

bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 11 ṭoḳuzıncı] [A147a] A_2 doḳuzuncı | düşde ... itmiş] A_2 ölüleri ölmiş düşde görse || 12-13 Ṣāḥib-kitāb ... ilterler] A_3 Eger şöyle görse ki öldi cenāz-ıla iledürler || [H131b] 1 giderler] A_4 gider | 1-2 ölse ... aġır olsa] A_5 kim öldi götürüp alup gitmekde aġır oldısa || 2 düşde ... yapışa] A_{10} ölüye yapışsa || 3-4 ölüyi ... söylese] A_{10-11} öliyi görse-ki [11] bir taḫt üstinde uyur velīkin söyler || 4 idüp fāyide] A_{11-12} ide ve andan [12] fā'ide || 5 ölü-y-ile ... otursa] A_{12} ölü-ile birkise || 6 anuñla ... olsa] [A147b] A_{13-1} anuñ-ıla olsa [1] bir arada || 7-8 itmese oġulları] A_2 öpmese anuñ oġlanları || 9 ellinci] A_4 altıncı | Düşde ... añılsa] A_4 ölü endāmlarından iñlese düşde || 10 Ṣāḥib-kitāb] A_5 ḫuẕāvend-i kitāb ||

(A7) ve celle naẓar ide ki kendünüñ ölüler-ile nicedür. Ve eger ol gördügi (A8) ölüler dındārlar-ısa ve ʿulemā-y-ısa ve ṣalāḥ ehlilerise ki ölmişlerdür. (A9) Ve eger bu ṣalāḥ ehli ölüleri görse-ki beşāret iderler ḫayırlara (A10) ve ṭāʿatlara ve daḫı şol işlere ki Tangrıya yaḳın eyler, pes böyle olsa (A11) anuñ Allāh ḳatında eyü olur ki bu ölüler Allāh sarāyındadur. Hīç kimesneye (A12) muştulamazlar ḫayır işi illā Allāh emrile ʿazze ve celle. Ve eger hemīn (11) ölüler añа yüzin turşu ṣūretde gösterse, andan yüz dönderse *şöyle bilmek* **[A148a]** *gerek ki* (12) Ḥaḳ Teʿālā ḳatında ol ölüler yavuzdur. *Ve* eger *şöyle görse-ki* düşde bir bellü kişinüñ (13) sinlesin açsa ol ölünüñ kefenin çekse naẓar ideler *ki bu öli ne ölüdür*. Eger **[H132a]** dīn ehlise, ehl-i ṣalāh-ısa *ve* parsā-y-ısa ol kefen anuñ (2) ḳaygusın, rencin gidere. *Ve eger yavuz-ısa hem anuñ tarīḳın duta, şöyle ki ol ölinüñ (A6) ʿādetidi. Ve* eger bilmese kim bu ölü ne kişidür. (3) Belürsüz kişi-y-ise bunuñ dīn işlerine ziyān ola. *Ve* eger sininde (4) ölüyi dirilmiş görse bu kişi ʿilm ü ḥikmet bula. Eger ölü-y-ile (5) düşde bir belüsüz eve girse *ve girü* çıḳmasalar ecele delālet ider. *Ve* eger ölü (6) diriyi ḳahr eylese bir ḳuyuya bıraḳsa ya bir belürsüz eve, ölüme delīldür. *Vaʾl-lāhu aʿlem.*

(7) Yüz Elli Birinci Bāb: Düşde Ölüyi Ṣayru Görse

(8) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (9) ölüyi *düşinde* ṣayru görse Allāhu Teʿālādan añа ṣorucı gelmişdür dīn ü diyānetden(10) ṣormaġa *Allāh-ıla anuñ* **[A148b]** *arasında her ne-kim oldısa. Ve* eger ölüyi bir bī-nihāyet nesneye meşġūl görse anuñ (11) ḥālı olmış ola. *Ve eger*

---

11 ṣūretde gösterse] A_{13} ḳılsa | andan ... dönderse] A_{13} yüzlerin andan döndürseler || 12 Ḥaḳ ... ölüler] [A148a] A_1 anuñ ḥālı Ḥaḳ Teʿālā ḳatında ʿazze ve celle || 13 ölünüñ] A_2 ölinüñ || [H132a] 2 kim] A_6 ki | kişidür] A_6 kişimiş || 3 belürsüz kişi-y-ise] A_6 ve belüsüz kişise | sininde] A_7 hemīn gevde || 4 ʿilm ü] A_8 ʿilm-i | ölü-y-ile] A_8 ölile || 5 düşde] (A nüshasında yok) | belüsüz] A_8 belüsiz | ecele ... ider] A_9 ölüme delīldür || 5-6 ölü diriyi] A_9 ölüyi diri || 6 bıraḳsa ya] A_9 barḳsa veyā | belürsüz eve] A_{10} belüsiz eve girse | delīldür] A_{10} delālet ider || 7 yüz] (A nüshasında yok) | Düşde ... ṣayru] A_{11} ölüyi ṣayru düşde || 8 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 9 Allāhu] A_{12} Ḥaḳ | dīn ü diyānetden] A_{13} dīn dünyā بِتَنْ || 10 ölüyi ... görse] [A148b] A_1 öliyi meşġūl görse bir bī-nihāyet nesneye ||

öliyi yavuz ṭonda (A3) *görse anuñ ḥālı yavuz ola ve eger eyü görse eyü ola. Ol muʿāmileler ki* (A4) *itmiş ola, ṣorucı gelmiş ola*. Eger ölü başından iñlese atasından *ve* anasından (12) suʾāl ideler *veyā bir ulu kişiden ki aña* (A6) *taḳṣīrlıḳ itmiş ola, anuñ emānetlerin żāyiʿ itmiş ola. Ve* eger elinden iñlese ḳardaşından *ve* ḳız ḳarındaşlarından (13) suʾāl ideler *ve ortaġından, yalan yere and içmiş ola. Ve* eger yanından ya eyegüsinden iñlese ʿavratından **[H132b]** ṣormış olalar. *Ve* eger ḳarnından iñlese oġlanlarından *veyā* mālından *veyā* (2) ḳavmından suʾāl ideler. *Ve* eger uyluġından iñlese anuñ ehl-i (3) beytinden suʾāl ideler. Eger ayaġından iñlese ḳuldan (4) ḳaravaşdan suʾāl ide. *Ve her ḳanḳı endām ki ölü ol endāmdan* (A13) *iñleye başdan ayaġa-daḳ, tā dırnaġa-daḳ yoḳaru ve her endāmuñ* **[A149a]** *şerḥin diyüp dururuz mensūb ideler hemān endāmın hemān kimseye* (A2) *ki ölinüñ suʾāl niçün gelmişdür, aña gore teʾvīl ide*. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

(5) Yüz Elli İkinci Bāb: Düşde Ölüyi Bir *Kez* daḫı Ölmiş Görse

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger düşde (7) biregüyi ölüyi girü ölmiş görse *ve ol öldü-*(A5)*-ginde ol* aġlamaḳ *ve* gözyaşı *ve nūḥa ve* fiġān (8) olmasa *bu* delīldür (A6) *ki anuñ ehl-i beytin dügün eyleye ve anlaruñ arasında fesād ola.* (A7) *Ve eger nūḥa-y-ıla aġlasalar er ve ʿavratlar fiġān ḳılsalar anuñ* ehl-i beytine taʿziye irişe. *Ve* eger ölüyi (9) uyur görse ya yalıncaḳ, ölünüñ ḥālı eyü ola. *Ve* eger kimse (10) kendüyi ölmiş görse (A10) *gūristānda* öliler arasında *ve şöyle bilse-ki bu ölüyi çoḳ-*(A11)*-dan berü-y-imiş ki ölmiş-imiş delīldür ki* bu kişi uzaḳ sefere (11) gide cāhil *ve* fāsıḳ erenler-ile. Eger merg-i mefācān ölümin görse (12) müʾminlerüñ rāḥatıdur, kāfirlerüñ ʿaẕābıdur. **[A149b]** *Ve* eger *bir kişi düşinde görse ki* kendüyi (13) ölüp yusalar ol kişi tevbe-y-ile gide.

---

12 ḳardaşından] A_7 ḳardaşlardan || 13 ideler] A_8 itmiş olalar | ya] A_9 veyā || [H132b] 3 ideler] A_{12} iderler || 3-4 Eger ... ide] (A nüshasında yok) || 4 biʾṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 6-7 Ṣāḥib-kitāb ... ölüyi] [A149a] A_4 ve eger düşinde bir bildügi öliyi || 9 ölünüñ] A_9 ölinüñ || 10 öliler] A_{10} ölüler | sefere gide] A_{11-12} sefer [12] ide ||11 Eger ... görse] A_{12-13} Cābir Maġribī eydür düşde mefā-[13]-cān ölümin görmek || 12 müʾminlerüñ] A_{13} müʾminüñ | kāfirlerüñ] A_{13} ve kāfirüñ || 12-13 kendüyi ... yusalar] [A149b] A_1 kendü ölmiş ve yumışlar ||

Ve eger ʿavratı **[H133a]** ölmiş görse bay ola, niʿmeti çoḳ ola. *Ve eger kendüyi görse ki ölüler-ile gider, (A4) hevādār kişiler-ile bir yerde ṣoḥbet ide*. Eger *herçi ki* ölüler (2) iş işlese bu daḫı yardım itse, anlara ṭābiʿ ola bi-iẕni'l-lāhi teʿālā.

(3) Yüz Elli Üçünci Bāb: Düşde ʿĀm Ḫalāyıḳuñ Ölüsin *Görmek ve Anlaruñ*

(4) Eger düşde kimsenüñ ölüsin görse *veyā anuñ ölümine (A8) nevḥa iderler veyā* aġlarlar, yusalar, (5) kefenleseler, cenāzeye iltseler *ve* ne-kim buña beñzer var-ısa *delīldür ki* (6) bu kişi günāhkār ola *ve anuñ (A11) dīnine noḳṣānlıḳ ola*. Eger girü sinleye ḳoyup üstine (7) ṭopraḳ örtseler, gitseler neʿūẕübi'l-lāh *ḫorḳudur ki* bu kişi küfre döne. (8) Girü sinleden çıḳsa meger daḫı tevbe ide, *Ḥaḳ Teʿālā celle celāluhu dergāhına (A2) gine döne. Ve* eger *şöyle görse-ki* (9) hemān ölüyi sinleye ḳoysalar, ṭopraḳ üstine rāst (10) ḳıldılar *ve hīç ölülerden buña ḫaber (A4) olmadı*, delīldür ki bu kişinüñ ḫānumānı ḫarāb ola *ve ilerü iledemiye (A5) ve imāret edemiye. Meger ayruḳ kişinüñ mülkine vara, ʿimāret eyleye. (A6) Ve* (11) eger bellü yirde sinle ḳazsalar kendüye ev yapa. *Ve* (12) eger belürsüz yirde ḳazsa gür-ḫāne düze. *Ve* eger (13) diri sinleye ḳoysalar zindāna gire *ve* eger çıḳarsalar rāḥat ola. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb*.

[H133b] Yüz Elli Dördünci Bāb: Düşde Kendüyi Ölü Görse

(2) Eger kimse *düşinde* kendüyi sinlede ölü görse, münkir ve nekir

---

[H133a] 13-1 ʿavratı ölmiş görse] A_2 görse ki ʿavratı öldi || 2 iş işlese] A_{4-5} işi [5] eylese | itse] A_5 eylese şöyle kim var yardum eyleye | bi-iẕni'l-lāhi teʿālā] (A nüshasında yok) || 4-5 yusalar ... iltseler] A_{8-9} veyā ölü cehāzından yumaḳ gibi [9] veya ḥanūṭ veyā kefen veyā cenāze namāzı || 6 günāhkār] A_{10} günāha meşġūl || 6-7 Eger ... neʿūẕübillāh] A_{11-13} tā ol vaḳt ki bunı sinleye [12] ḳoyalar ve üstine yapraḳ örteler ve sinle başından gine döneler [13] fe-neʿūẕübillāh || 7 küfre döne] A_{13} küfrü ola || 8 Girü ... daḫı] A_{13-1} meger şöyle göre ki **[A150a]** [1] sinleden gine çıḳdı || 9 hemān ... üstine] A_{2-3} hemīn ölüyi gūra ḳodılar ḳazdılar [3] ve üstine ṭopraḳ || 10 bu kişinüñ] A_4 hemīn || 11 yirde] A_6 yerde | ḳazsalar kendüye] A_6 kazsa kendü-y-içün || 12 belürsüz ... ḳazsa] A_{6-7} belüsiz yerde [7] görse || 13 ḳoysalar] A_7 ḳosalar || [H133b] 1 Düşde] (A nüshasında yok) || 2 ölü] A_{10} ölmiş ||

gelse aña (3) suʾāl itse sulṭān nāḥiyyetinden aña ziyān irişe hem (4) tenine hem mālına. *Ve* eger cevāb virse rāḥatlıḳ bula. *Ve* (5) eger cevāb virse zindāndan dermānde ḳala. *Ve* eger münkir (6) ve nekir ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi nāme virse aña oḳu-dise muʿāmelesi (7) ḥisābında ʿāciz ḳala. *(A3) Ve eger nāme yırtsa ḫuẕāvendigārınuñ ḥāṣılın ḥisābın (A4) rāst ḳıla. Ve eger münkir ve nekir ile daʿviye ve licāca meşġūl (A5) olsa mütevellīle anuñ ortasına münāẓara düşe kendü (A6) ʿamelinde. Ve* eger sinlede aña ḳamçılar ursalar (8) sulṭāndan aña nüvāḫt, ḫilʿat, zindān rāḥatınuñ ümīẕi (9) ola. *(A8) Ve bu ḥāl ol kişilere gider ki ol sulṭān kişisi ola. (A9) Ve eger sulṭān kişisi degül-ise bāzirgān olıcaḳ olursa (A10) anuñ ḥāṣılı ve maḥṣūl anlaruñ ola. Ve* eger kimseyi *bir* daracuḳ zindāna ḳoysalar *ve ḳarañu* bu kişinüñ eceli (10) yaḳın gelmiş ola. *(A12) Ölümi delīldür. Ve hemān bellü yir olsa veyā belüsüz yir (A13) olsa göñül bu cehān işlerine meşġūl ola, ḳayġu irişe.* **[A151a]** *Vaʾl-lāhu aʿlem. Ve* eger düşinde ölü yaşıl geyse bu kişi (11) şehādet-ile dünyādan gide. *Ve eger* aḳ ṭon geyse ol kişinüñ (12) ḥālı eyü ola. *Ve* eger ḳara ṭon görse ya geyse ol kişinüñ (13) maḳāmı ṭamu ola *ve* eger ḳızıl ṭon geyse *hem* eyü degüldür. *Ve* **[H134a]** eger gök ṭon geyse taʿziye irişe. *Ve eger kimse kendüyi (A6) ölü görse bir döşegüñ üstinde uyur, anuñ ʿömri uzu-(A7)-nluġına, anuñ selāmatlıġına ve ten-dürüstlıġına delālet ider. Ve* eger ölüyi namāz (2) yirinde görse *delīldür ki dirlik* istiġfār itmişdür *ve* istiġfāruñ ṣevābı aña (3) irişmişdür. *Ve* eger anı namāzda görse, tā ol yirde ki (4) dirliginde namāz ḳılur, anuñ dīni pākligine *(A11) ve ṣalāḥiyyetine* delīldür. *Ve* (5) eger görse *ki* bir niçeleri dirilmiş ṭaʿām yir, ol arada (6) ṭaʿām ḳız ola. *Ve* eger ölüyi mest görse aña *daḫı ve* hem

---

3 nāḥiyyetinden] A_{11} nāḥiyetinden || 4 bula] A_{13} ümīẕdür || 5 virse] A_{13} ḫaṭā virdise | zindāndan] [**A150b**] A_1 zindānda || 6 ʿaleyhi] A_2 ʿaleyhimā | oḳu] A_2 oḳı || 10 düşinde ... geyse] [A151a] A_1 ölüyi düşinde yaşıl geyer görse || 11 şehādet-ile ... gide] A_2 bu cehāndan şehādet-ile gitmiş ola | ṭon geyse] A_2 ṭon-ıla görse || 12 eyü] A_3 hem || 12-13 ya ... ola] A_{3-4} yavuzdur ki [4] ḳara ṭon ṭamu ehlinüñdür || 13 geyse] A_4 görse | degüldür] A_5 degül || [H134a] 1 geyse] A_5 görse || 2 yirinde] A_8 yerinde | istiġfāruñ] A_9 istiġfār || 3 yirde] A_{10} yerde || 4 namāz ḳılur] A_{10} namāzlar ḳılurdı || 5 bir ... dirilmiş] A_{11} bir sürü ölüler bir arada | yir] A_{12} yirler ||

ölüye [7] yavuzdur. *Ḳavluhu teʿālā*: **[A151b]** ﴿وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَ مَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾[122] Eger *görse ki* ölü anı ḳoçsa delīldür ki ʿömri uzun ola *ve* [8] işi yücele *ve murāda irişe. Ve* eger ölüye nesne virse ol ʿazīz ola. *Ve* eger *görse ki* [9] ölü nesne yise delīldür ki yidügi nesne ḳız ola. *Ve ola ki ol ölü yarlıġanmış [A6] ya şehīd ola. Ve* eger *görse-ki* [10] ölüler ādemlere ṭaʿāmlar virse delīldür ki ol ṭaʿām *narḫı* ucuz [11] ola. *Ve* eger *görse ki* ölü andan ṭaʿām dilese delīldür ki ol öli [12] andan ṣadaḳa ve daḫı ḫayırlar ve duʿālar umar. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

[13] Yüz Elli Beşinci Bāb: Düşde *Oduñ Her* Envāʿın *Ẕikr İder*

[H134b] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki *oduñ teʾvīlleri [A11] birḳaç dürlüdür ve anuñ taʿbīrleri muḫtelifdür.* Ot görse [2] raḥmetdür. Bir daḫı ot görmek ʿaẕābdur. Bir teʾvīlde menfaʿatdur, [3] māldur. Bir teʾvīlde aydıñlıḳdur. Bir teʾvīlde daḫı bereketdür. Oduñ [4] taʿbīri ayruḳdur, ḳandīlüñ ayruḳdur, çıraġ oduñ taʿbīri ayruḳdur, [5] tennūr ayruḳdur. Aġacuñ, demürüñ, ṭaşuñ her birinüñ taʿbīri [6] bir dürlüdür. Ayru ayru her birinüñ ḫüccetin Tangrı kelāmında [7] ʿazze ve celle añupdur baʿżı bu odlardan. Ḳavluhu ʿazze ve celle: [8] ﴿قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْداً وَسَلَاماً عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾[123] Ve ḳavluhu teʿālā: [9] [124]﴿أَن بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ﴾ Ve ḳavluhu *teʿālā*: [10] [125]﴿آنَسَ مِن جَانِبِ الطُّورِ نَاراً﴾ Ve ḳavluhu: [126]﴿عَلَى نُورٍ﴾ Ve ḳavluhu *teʿālā*: [127]﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾

---

8 ol] [A151b] A_4 ol nesne || 9 yise] A_4 yir | yidügi nesne] A_5 ol nesnenüñ narḫı || 10 ṭaʿām] A_7 ṭaʿāmlaruñ || 11 dilese] A_8 diledi | öli] A_8 ölüyi || 12 ve ... duʿālar] (A nüshasında yok) | Vaʾl-lāhu ... biʾṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 13 oduñ] A_9 anuñ (H nüshasında) اَدُونُكْ | envāʿın] A_9 envāʿı || [H134b] 1 Ṣāḥib-kitāb] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb || 1-5 Ot ... ṭaşuñ] A_{11-3} od görmegüñ teʾvīl [12] raḥmetdür ve ot görmegüñ teʾvīl bereketdür ve ot görmegüñ [13] teʾvīl ʿaẕābdur ve ot görmegüñ teʾvīl menfaʿatdur ve māl ve ot **[A152a]** [1] görmegüñ teʾvīl fitnedür ve ot görmek teʾvīl aydıñlıḳdur. Ve ot görmek [2] taʿbīri ayruḳdur. Ve çıraġuñ ayruḳdur ve ḳandīlüñ ayruḳdur ve tenūr odı [3] ayruḳdur. Ve ocaḳ odı ayruḳdur. Oduñ demürüñ ve aġacuñ ve daşuñ || 6 kelāmında] A_5 kelāmından || 7 añupdur ...ʿazze ve celle] A_5 añup-durur ve baʿżı eyü odlardan Ḳavluhu teʿālā ||

Ve ḳavluhu teʿālā: (11) [128]﴿ءَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِؤُونَ﴾ Ve ḳavluhu *teʿālā*: [129]﴿بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ Ve ḳavluhu küllemā: [130]﴿النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ Ve ḳavluhu (13) teʿālā: [131]﴿يَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ﴾ ve ḳavluhu **[H135a]** *teʿālā*: [132]﴿خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ﴾ ve ḳavluhu *teʿālā*: [133]﴿كُلَّمَا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللهُ﴾ Ve ḳavluhu: (2) [134]﴿قُلْ تَمَتَّعُواْ فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ budur. Aṣlı birḳaç (3) dürlüdür ki Ḥaḳ Teʿālā añmışdur ve her aduñ ḥükmi *ayru* **[A152b]** ayrudur. (4) Niçe dürlü ḳażıyyeler yād ḳılına. İnşā'a'l-lāhu teʿālā.

(5) Yüz Elli Altıncı Bāb: Düşde Āteş Görse Nesne Göyündürür

(6) Eger şöyle görse-kim bir kişi *düşinde* oda bıraḳsa *ve göyünse* (7) bu göyünen kişi ki bu düşi gördi sefere gele kerāhiyyet-ile. (8) Ḳavluhu *teʿālā*: [135]﴿كُلَّمَا أَوْقَدُواْ نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللهُ﴾ *Ve* oda bıraḳsalar göyünmese (9) delīldür *ki* nāḥiyyet-i sulṭān aña ẓulm ide *velīkin tiz feraḥ bula (A6) beşāretler-ile ve eylükler-ile. Ḳavluhu teʿālā*: [136]﴿يَا نَارُ كُونِي بَرْداً وَسَلَاماً عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾ *(A7) Ve* eger *şöyle görse-ki* kendüzin (10) od göyündürse bu kişi ṣayru ola *ve* ısıtma duta. *Ve* eger (11) tennūra girse, anda od olsa bu kişi bir olmayacaḳ iş işleye *ki aña ʿuḳūbet irişe. Ve* (12) eger *şöyle görse-ki* ırāḳdan od görse, rūşen ıldurasa bu kişi ḥacc (13) ide *ve* Mekkeden yaña *seferi ola veyā Beytü' (A11) l-muḳaddese. Ḳavluhu teʿālā*: [137]﴿آنَسَ مِن جَانِبِ الطُّورِ نَاراً﴾ [138]﴿فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ﴾ *(A12) yaʿnī Mekke ve Beytü'l-muḳaddes. Ve* eger düşde görse ṭonınuñ baʿżısını **[H135b]** od yaḳsa aña ḳaygu irişe *ya ʿayāline ya tenin. Ve* eger oduñ dütünin görse (2) ol nāḥiyyete fitne göyünmeklik belüre.

---

12 küllemā] A_{10} teʿālā || [H135a] 2 aṣlı] A_{13} uṣūli || 4 Niçe ... ḳażıyyeler] (A nüshasında yok) || 5 altıncı] A_1 altuncı | āteş ... göyündürür] [A152b] A_2 od görse ve od nesne göyendürse || 6 görse-kim] A_2 görse-ki | bıraḳsa] A_3 barḳsalar || 7 göyünen kişi ki] A_3 göyenen kişi-ki | sefere gele] A_3 sefer gele eline || 8 bıraḳsalar göyünmese] A_{4-5} barḳsalar [5] göyenmese || 9 nāḥiyyet-i] A_5 nāḥiyet | kendüzin] A_7 kendüsin || 10 göyündürse] A_7 göyendürdi ||11 tennūra girse] A_8 tenūra görse ki |olsa] A_8 var- ıdı ||13 ide] A_{10} ḳıla | düşde görse] A_{12} şöyle görse-ki | baʿżısını] A_{12} baʿżısın || [H135b] 1-2 oduñ ... göyünmeklik] A_{13-1} od görse ki ol oduñ dütüni **[A153a]** [1] var-ıdı cıflıḳ ve fitne ol naḥiyyete ||

Ve eger *şöyle görse-ki* gökden od (3) inse yimekden duz gibi ya ekmek gibi ya et gibi bu resme nesneleri (4) göyündürse delīldür ki itdügi ṭāʿatı Ḥaḳ Teʿālā ḳabūl (5) itmiş ola. [139]﴿بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ *Ve* eger *şöyle görse-ki* gökden od inüp anı göyündürse ḳorḳudur ki (6) ʿaẕāba gire *sulṭān nāḥiyyetinden. Ḳavluhu teʿālā*: [140]﴿عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ *Ve* eger dört yanın od göyündürse *delīldür ki bunuñ* eline ḫuṣūmet (7) vāḳiʿ ola her dürlüden. *Delīldür ki* ol araya hemān ḥarb vāḳiʿ ola.

(8) Yüz Elli Yedinci Bāb: Düşde Yanmış Od Görse Anı Bildürür

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse (10) ot yanmış görse sulṭāndur *ve* anuñ ḳuvvetidür. Dütünsüz *ve* āvāzsuz, *ḳuvvetdür ve* (11) ḳumaşdur. *Ve dütünlü ot sulṭān ḳayġusıdur ve ziyāndur. (A13) Ve* eger od *düşde anuñ* ḳılın göyündürse sulṭāndan ḳorḳu (12) ola **[A153b]** *ve* helāk ola. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: [141]﴿النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ * إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ﴾ Eger ot görse şehri ya maḥalleyi (13) göyündürse sulṭānlardan añа ʿaẕāb irişe ﴿عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾[142] *Ve* **[H136a]** eger od-ıla ısınsa sulṭāna yaḳın ola, şerrinden emīn (2) ola. *Ve* eger odda nesne bişürse anuñ her *yüzden* işi tamām ola *ve* (3) ḥāceti revā ola. *Ve* eger havādan od inüp ekinleri helāk (4) itse merg-i mefācān ulaşa. *Ve* eger bir yirden od çıḳsa (5) hemān maḥalleye oġrılar ġalebe ide. *Ve* eger yirden *od* çıḳup nesne (6) göyündürse oġrılar anuñ ḳumāşın oġurlaya.

---

2 od] A_2 ot || 3 yimekden] A_2 yemekden | ekmek] A_2 etmek || 4 göyündürse] A_3 göyendürse | itdügi ṭāʿatı] A_3 her ṭāʿat ki añа itmiş ola || 5 inüp anı göyündürse] A_5 geldi ve anı göyendürdi || 6 ʿaẕāba gire] A_{5-6} ol kişi ʿaẕāb [6] irişe | göyündürse] A_7 göyendürse | ḫuṣūmet] A_8 ḫuṣūmetler || 7 ol ... hemān] A_{8-9} hemān [9] ol araya || 8 Düşde ... bildürür] A_{9-10} yanmış [10] od görse düşde | 9 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 10 od] A_{10} ot | Dütünsüz] A_{11} anuñ aṣlı dütünsüzdür || 11 göyündürse] A_{13} göyendürse || 12 ot] [A153b] A_2 od | ya] A_2 veyā || 13 göyündürse sulṭānlardan] A_2 göyendürse sulṭān nāḥiyyetinden |[H136a] 1 od-ıla] A_3 odla | emīn] A_4 imīn || 3-4 havādan ... itse] A_{6-7} gökden yere ot inse hemān yıl ḥastalıḳ vāḳiʿ ola ve çoḳ [7] ḥastalıḳ ola ve çoḳ ʿilletler ola ve eger ekinleri göyendürse || 4 ulaşa] A_8 ola | bir yirden od] A_8 yirden ot || 5-6 çıḳup ... göyündürse] A_9 çıḳsa ve anuñ nesnesin göyendürse || 6 oġurlaya] A_{10} oġrılaya ||

Ve eger *od* menāreye (7) düşse *ve* menāre göyünse sulṭānlardan helāk ola. *Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb*.

(8) Yüz Elli Sekizinci Bāb: Düşde Ot Yise Anı Bildürür

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki eger düşde (10) od yise yetīm ḳumāşın yiye. *Ḳavluhu (A13) 'azze ve celle*: [143]﴿اَلَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا﴾ *el-āyet. Ve* eger aġzından od **[A154a]** çıḳsa (11) bu kişi yaramaz sözlü ola. *Ve* eger odı söyündürse her işde (12) sulṭāna miyāncı ola. *Ve* eger *kendü* yanında od yanmış görse, (13) aña ziyān itmese, göyündürmese ol kişiye ḫayır eylük **[H136b]** irişe. *Ḳavluhu te'ālā*: [144]﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ *Ve* eger kimse od görse od dütünsüz yanar *ve anuñ çevresin göyendürmiş ve hemān ol nāḥiyyete* (2) ḥarb vāḳi' ola *ve* cümle ziyān ola. *Ḳavluhu te'ālā*: ﴿كُلَّمَا اَوْقَدُوا نَاراً لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللهُ﴾[145] *Eger maḥalleyi ya şehri ve anlaruñ yerin ḳarsalanmış görse otdan bu münāfıḳ (A7) erenlerdür ve yavuz 'ahidlü ve 'ahidlerin şıyalar. Ḳavluhu 'azze ve celle*:[146]﴿لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ *Ve* eger od görse (3) yalıñı olmasa *ve* āvāzı olmasa *ve* nesne göyündürse hemān maḥalleye (4) münāza'a, münāẓara ola *ādemlerüñ dilile*. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

(5) Yüz Elli Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Biryāncılıḳ Eylese

(6) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger düşde *bir* (7) kimse biryāncılıḳ eylese bir iş ide *ki* andan *ötürü* erenler başına *ḳaḳa ol işi. Ve* (8) eger hemīn biryānı yise aña rūz irişe, ḳayġu ġuṣṣa bula. *Ve* (9) eger ot

---

7 menāre göyünse] A_{10} münāre göyendürse || 8 ot] A_{12} od | anı bildürür] (A nüshasında yok) || 9 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 10 od] A_{12} ot || 11 bu kişi] [A154a] A_1 ve bu-kişi | odı] A_1 od || 11-12 her ...miyāncı] A_{1-2} her bir arada sulṭān [2] miyāncısı || 13 göyündürmese ol] A_{2-3} göyendürmese [3] o | eylük] A_3 ve eylik || [H136b] 1 od dütünsüz yanar] A_4 odunsuz ki yaḳar || 2 cümle] A_5 cümleye || 3 göyündürse] A_9 göyendürse || 4 münāza'a münāẓara] A_9 münāzı'a münāẓıra | bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 5 ṭoḳuzıncı] A_{10} doḳuzuncı | biryāncılıḳ] A_{10} biryāycılıḳ || 6 Ṣāḥib-kitāb ... eger] A_{11} ve eger || 7 biryāncılıḳ] A_{11} biryāycılıḳ| andan] A_{11} ol işden || 8 ġuṣṣa bula] A_{13} ve ġuṣṣa-y-ıla || 9 ot] A_{13} od |

eylese çölmekde nesne bişmek-içün, *çölmekde ṭaʿām olsa* **[A154b]** *et veyā ġayrı nesne bu kişi menfaʿat bulmaya,* ḳaygu (10) ve ġuṣṣa irişe. *Ve* eger *kimse* od yaḳsa *tā* ısıtmaġ-ıçun *veyā ġayrı kişi işlese (A3) bu resme*, bir iş (11) ide *ki* ol işden aña fāyide eylük irişe. *Ve* eger od (12) endāmın göyündürse hemān ol göyündügi endāmı taʿbīr (13) ideler. *(A5) Sulṭāndan anuñ kimselerine* ziyān irişe. *Ve eger oduñ dütüni olmayıcaḳ (A6) olursa ve āvāzı ve fezʿi olmasa ve anı göyendürmese bu kişi (A7) ısıtma duta veyā ḥaṣbe çıḳara. Ve* eger kimse od dilese virseler bu kişi **[H137a]** sulṭāndan menfaʿat ṭaleb ide *ve* ḥarām bula. *Ve* eger od (2) yaḳsa *çölmek altına* ya ocaġa ya tennūra, anda ṭaʿām bişmese *bu kişi hemān (A10) evde* ol *evüñ* ehli *ortasında* (3) ḳovcılıḳ *ide*. Ḥāṣılsuz ġayretsüzlıḳ ḥāṣıl ola.

(4) Yüz Altmışıncı Bāb: Düşde Od *ve* Tennūr *ve* Çölmek *ve* Saçayaḳ *Görse*

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Ocaġuñ (6) aṣlı *ve* tennūruñ *ve* çölmegüñ *ve* sacayaġuñ oldur ki (7) nisbet **[A155a]** iderler evdeki ʿavrat ki andan menfaʿat bula. Ol (8) vaḳt-ki bu nesneleri ki añduḳ idi ziyāde görse (9) ya noḳṣān. Cümle *(A3) ziyāde ve noḳṣān* ev issi ʿavrata döner ya anuñ ehl-i beytine (10) döner. Eger eyü eger yaramaz. Eger rūşen çırāġı ḳarañu *olmış* (11) görse ya söyünmege yaḳın görse *delīldür ki* ol ev issi ʿavrat (12) ḫasta ola *veyā ḳorḳudur ki* vefāt ide. *Ve ehl-i beytine daḫı bu resmedür.*Tennūr eger oçaḳ odı söyündürse *yavuzdur ve* (13) ḳorḳudur *ki* ʿavratı helāk ola. *Ve eger od yaḳsa Müslimānlar yolında (A9) ya yanda tā ādemlere rūşanālıḳ olsa ve yol yörüyi bilseler aydıñına, (A10) bu kişi*

çölmekde nesne] A_{13} çömlek || 10 ḳaygu … irişe] [A154b] $A_{1\text{-}2}$ meger renc-i ten [2] ve ḳaygu ve ġuṣṣa || 11 eylük] A_3 ve eylik || 12 göyündürse] A_4 göyendürse | göyündügi] A_4 göyendürük || [H137a] 2 ya ... tennūra] A_9 ya tenūra ya ocaġa || 3 ḳovcılıḳ] A_{10} ḳovculuḳ | ġayretsüzlıḳ ... ola] A_{11} ḥükm ide || 4 tennūr] A_{12} tenūr || 5 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 6 tennūruñ] A_{13} tenūruñ | sacayaġuñ] A_{13} saçayaġuñ || 7 ʿavrat] [A155a] A_1 ʿavrata | ol] A_1 ne || 8 vaḳt-ki] A_1 vaḳıt ki | añduḳ idi] A_2 añduġ-ıdı || 9 ya] A_2 veyā | döner] A_3 dutār | ya] A_3 veyā || 10 döner] A_4 taʿbīr iderler | yaramaz] A_4 yavuz | Eger ... çırağı] A_4 çün rūşen çırağ || 11yaḳın görse] A_5 yaḳın olmış | ol] (A nüshasında yok) || 12 vefāt ide] A_6 öle | tennūr … oçaḳ] A_7 tenūr ola veyāḫud ocaḳ ola | söyündürse] A_7 söyne || 13 ʿavratı] A_8 ʿavrat ||

ʿilimden ve ḥikmetden fāyide bula ve ber-ḫūrdār ola ve ādemler (A11) *andan ber-ḫūrdār olalar. Ve eger hemān odı söynese anlarıñ* (A12) *helākligine delīldür veyā anuñ ẕikri ḫalḳ ortasından kesile* (A13) *veyāḫuẕ ʿilmi ḥikmeti unda. Ve* eger od belürsüz yirde yaḳsa *ve yerinde* **[A155b]** *yaḳmasa* **[H137b]** tā erenler hemīn rūşanlıġına gelseler *bu düşi* gören kişi müddeʿī ola *ve* (2) ḫalḳı doġru yola daʿvet ide. *Delīldür ki* (A3) *kendü bed-meẕheb ola. Ve* eger ot yaḳup kendü ısınsa (3) ten vesvesesinden ḳurtulup emīn ola bi-iẕni'l-lāhi teʿālā. *Va'l-lāhu aʿlem ve aḥkem bi'ṣ-ṣavāb.*

(4) Yüz Altmış Birinci Bāb: Düşde Yanmış Od Görse Anı Bildürür

(5) Eger kimse düşinde od yaḳsa kendünüñ menfaʿatından ötürü, ol (6) oduñ rūşanlıġı olmasa bu kişi kendü ʿilminden ber-ḫūrdār (7) olmaya. Eger ʿālim kişi ola kim bu kişi müttehem ola ol (8) işde. *Ve* eger ot yaḳup rūşanlıḳ virse ber-ḫūrdārlıḳ bula. *Ve* (9) eger bāzirgān-ısa çoḳ aṣṣı ḳıla. *Ve* eger sulṭān-ısa ʿizzi çāhı (10) ziyāde ola. *Ve* eger ot söyinse bunlaruñ helāklıġıdur. (11) Eger kimse küli od eylese bu kişi **[A156a]** *beyhūde sözler söyleye ve* ḥāṣılsuz nesneleri divşüre *ve adın* (A2) *isteye ve işinüñ fāyidesin isteye. Ḳavluhu teʿālā* [147]﴿الَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ﴾ *el-āyet.*

(12) Yüz Altmış İkinci Bāb: Düşde Ḳandīl Görse Anı

(13) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki eger düşde **[H138a]** yanar ḳandīl görse devletdür *ve* tevfīk-ı ṭāʿatdur *ḫayır işler üzerine*. Eger *kimse* evinde (2) yanar ḳandīl görse *ve eger anuñ* ʿavratı yoġ-ısa *bir* pārsā ʿavrat ala māllu *ve* (3) cemāllu *ve* gevherlü *ve* aṣil-zāde, ḳandīl gibi rūşen ola.

[H137b] 1 kişi müddeʿī] [A155b] A_2 bir müddeʿī kişi || 2 doġru] A_2 doġrı | ot yaḳup] A_3 od yaḳsa || 3 ḳurtulup] (A nüshasında yok) | emīn] A_4 imīn || 4 Düşde] (A nüshasında yok) | anı bildürür] (A nüsha sında yok) || 7 kişi] A_9 kişise ve || 8 ot yaḳup] A_{10} od yaḳsa || 9-10 çāhı ... ola] A_{12} çāh yücele || 10 ot söyinse] A_{12} od sönse || 11 küli] A_{13} dükeli | divşüre] [A156a] A_1 dirşüre || 12 ikinci] A_4 ekinci | Düşde ... anı] A_5 ḳandīl görse düşde || 13 Ṣāḥib-kitāb ... düşde] A_6 bu bābuñ aṣlı oldur ki düşinde || [H138a] 1 yanar ... görse] A_9 ḳandīl gördi aṣılmış ve yanar | tevfīḳ-ı] A_7 tevfīḳ || 3 aṣil-zāde] A_{10} aṣīl-zāde | ola] (A nüshasında yok) |

Ve ḫaberde şöyle (A11) añılmışdur ki Ḫuẕeyfeden ki ʿAli [bin] Ebī Ṭālib şordı (A12) kendü evinden eytdi: Düşümde evümde yanmış ḳandīl gördüm, didi (A13) rūşen. Eytdüm ki: Ḳandan geldi? Eytdiler: Mezgitden getürdiler. **[A156b]** *Şāẕ oldum añа Emīre'l-mü'minīn ʿAli raẕiya'l-lāhu ʿanhu cevāb virdi (A2) Ḫuẕeyfeye ki: ʿAvratuñ var mı, didi. Eytdi: Yoḳdur, didi. (A3) Eyitdi: ʿAvrat alasın ehl-i beytüñden parsā, māldār ve cemāllu (A4) ola, didi. Ve ne resme ki taʿbīr itdi ve hem o resme oldı.* Va'l-lāhu aʿlem.

(4) Yüz Altmış Üçünci Bāb: Düşde Çıraġ Görse Anı

(5) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger görse (6) evinde çıraġ, devlet ʿizzet ululıḳ bula. *Ve baʿżılar hediyye didiler ve hem (A9) ṭoġru yol ve aḥvāl-i istiḳāmet ve* baʿżılar çıraġa oġlan didiler. *Şöyle (A10) kim* (7) eger elinde bir çıraġ görse eger oġlı olursa oġlına ḥükm (8) ideler, eger olmazsa *anuñ* ʿizzetine *(A12) ve devletine* delīldür. *Ve eger bu düşi gören kişi müşrikse (A13) veyā hevādār-ısa hidāyet ve ṭoġru yol bula. Ve eger müşrik degülse* **[A157a]** *ve Müslimān-ısa ve eger günāhlara meşġūl-ısa Ḫaḳ Teʿālā (A2) añа ṭoġrı yol tevfīḳ vire ve maʿşiyet-den ḳurtara. Ve* eger *(A3) şöyle görse ki bu* elindeki çıraġ söyinse (9) oġlı vefāt ide yāḫud bir ulu günāh anuñ elinden çıḳa. Ḳorḳudur *ki küfrü ola, fe-neʿūẕü-bi'l-lāhi veyā ehl-i beyti taʿziyesine (A6) ḳayġuya ve ġuṣṣaya.*

(10) Yüz Altmış Dördünci Bāb: Düşde Şemʿ Görse Anı

(11) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Şemʿüñ aṣlı devlet (12) ʿizzet *ve* niʿmetdür. *Ve* eger elinde yanar şemʿi görse bu kişinüñ devleti ziyāde (13) ola. *Ve* eger kimsenüñ elinde görse kimse sebebinden ötürü anuñ **[H138b]** ʿizzeti ziyāde ola *ve eylüge irişe. Ve* eger evde ḳonulmış görse

---

Va'l-lāhu aʿlem] [A156b] A_4 vesellem || 4 Düşde] (A nüshasında yok) | anı] (A nüshasında yok) || 5-6 Ṣāḥib-kitāb ... bula] $A_{7\text{-}8}$ Ve baʿẕı ʿulemā iḫtilāf itdiler çıraġda çıraġuñ aṣlı devletdür [8] ve eylük ve ʿizzet ve ululuḳ || 7 eger ... görse] A_{10} çün bir kişi elinde çıraġ göre || 8 olmazsa] A_{11} olmayıcaḳ olursa | çırāġ söyinse] [A157a] A_3 çıraḳ söyünse || 9 vefāt ... yāḫūḍ] A_4 vefātına ḥükm iderler veyāḫuẕ | ḳorḳudur] A_5 ḳorḳıdur || 10 dördünci] A_6 dördinci | Düşde] (A nüshasında yok) | anı] (A nüshasında yok) || 11 Ṣāḥib-kitāb ... şemʿüñ] (A nüshasında yok) | devlet] A_7 devletdür || 12 yanar] A_8 yanmış ||

ve ev içi aydıñ (2) olsa hemān yıl niʿmeti aña giñ ola *(A13) ve bāzirgānlıġı rūşen ola. Ve* eger bu düşi görenüñ (3) ʿavratı **[A157b]** yoġ-ısa *muvāfıḳ* cemālda kemālda ʿavrat ala. *Ve* eger şemʿ bunuñ elinde (4) söyünse *taʿziye irişe veyā* devleti zāyil ola. *Ve* eger *bu çıraġı* kimse söyündürse aña ḥased ide. *(A4) Ve eger çıraġuñ rūşanlıġı eksükse şemʿüñ bu kişi (A5) ḥased ḳılalar. Ve eger çıraġuñ rūşanlıġı aña eksükse anuñ (A6) şuġulı az ola. Ve eger evinde yanar şemʿ görse ʿavrata delīldür (A7) veyā oġlana ki andan eylük ve rūşenlik gösterür. Ve* (5) eger kimsenüñ elinde şemʿ olsa ḳuvvet ve nuṣret bula. *Ve* eger *kimse* (6) şemʿ aña ʿaṭā virse devlet bula. *Ve* eger oyanmaduḳ şemʿi-dān kimse (7) virse *bu kişi* bir ʿavrat *ʿavratlıġa* ala şemʿidān ḳadarı. *Ve* eger şemʿidān gümiş ise (8) aṣlı gevherlü ola *ve pārsā ola. Ve* eger altundan ise ol *aldıġı* ʿavrat aṣlı, sulṭāndan (9) ola. *Ve* eger pirinçden *olacaḳ* olursa orta erenlerden *ola. Ve* eger **[A158a]** baḳırdan *olacaḳ* olursa (10) bī-aṣıl ola. *Ve* eger demürden *olacaḳ* olursa ḳavī erenlerden ola. *Ve* eger (11) tuçdan *olacaḳ* olursa mevlā-zāde ola. *Ve* eger kiremitden olsa aşaġıraḳ erenler ola.

(12) Yüz Altmış Beşinci Bāb: Düşde Gök Gürlemesin ve Yıldırım *Görse*

(13) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger *şöyle görse ki* gökden ṣāʿiḳa *indi* **[H139a]** ya raʿd ya berḳ gördi, sulṭānuñ heybeti ola. *Ve* eger *şöyle görse ki* bunlar (2) od resmine inse indügi yirde helāklik ḳorḳu ola. *Ve* eger (3) raʿd *görse ve anuñ* āvāzın *ve* ıldırım rūşanlıġın görse sulṭān heybeti (4) ola siyāseti ola. Eger ne raʿd ve ne ıldırım olsa **[A158b]** velī

[H138b] 2 olsa] A_{12} olmış | niʿmeti] A_{12} ve niʿmet || 3 ʿavrat ala] [A157b] A_1 ʿavrata vāṣıl ola || 4 söyünse] A_2 söyündise | ide] A_3 ideler || 5 elinde ... olsa] A_8 elinden alsa şemʿi || 6 oyanmaduḳ ... kimse] A_9 kimse aña yanmaduḳ şemʿadān || 8 gevherlü] A_{11} gevheri | altundan ise] A_{12} altundan olacaḳ olursa | aṣlı sulṭāndan] A_{12} sulṭānlar cihetinden || 10 erenlerden ola] [A158a] A_2 erenlerden ala || 11 mevlā-zāde ola] A_2 mevlā-zādendür | kiremitden ... erenler] A_3 saḳsıdan oldı asġarek erenlerden | 12 Düşde] (A nüshasında yok) | yıldırım] A_5 ıldırum || 13 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || [H139a] 1 ya raʿd ya] A_{6-7} veyā raʿd veyā | bunlar] A_8 ṣāʿiḳa raʿad ve berḳ || 2 indügi ... helāklik] A_{8-9} her ne-yere ki gör-^{9}-düñ indi ve hem oracuḳda helāklige || 3 raʿd] A_9 raʿdı | ıldırım] A_{10} ıldırımuñ || 3-4 heybeti ... ola] A_{11} heybeti ola ve siyāseti || 4 ne raʿd ... olsa] A_{13} raʿdı görmedi ve ne ḥod ıldırum ||

rūşanlıḳ [5] görse sulṭān naẓarından nāḥiyyete düşe. *Ve* eger *hem* raʿd *ve hem* yıldırım *olsa* [6] ve *havā* ḳarañu olsa ve od yaġsa bir pādişāhdur şefḳatsuz, ẓulm idici [7] ola *[A4] ḳuvvetlü, hemīn nāḥiyeti ḫarāb ide. Ḳavluhu teʿālā*: ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي ءَاذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾[148]

Yüz Altmış Altıncı Bāb: Düşde Oduñ Rūşanlıġın Görse

[8] Eger kimse ırāḳdan od nūrın görse *şöyle kim anuñ rūşanlıġı [A10] yol yörine-y-idi* ḳayġusuz ola, *ṭoġru yol üzerine müstaḳīm ola. Ve* eger [9] *ol rūşenlik aña* söz söylese bu kişi ʿilm ü ḥikmet bula. *[A12] Ve eger bu rūşanlıġı bir yirde ṭurur görse hemān ol [A13] arada anuñ devleti belüre. Ve* eger barmaġın [10] yanar görse **[A159a]** *delīldür ki* hemān nāhiyyete āhestelıġ-ıla ol vilāyetde ḫastalıḳ [11] belüre. *Ve* eger evinde od yanar görse anuñ işi yücele *ve* devleti [12] ziyāde ola. *Ve* eger *hemīn* odı *kendüsi* söyündürse ya kimse söyündürse [13] anuñ evine bir ḥüküm bir meşġale vāḳiʿ ola līkin tīz geçe *veyā kimse ṣulḥ ide. Ve* **[H139b]** eger düşde oda dapsa bir sulṭāna ḫiẕmet ide *ki* o sulṭān [2] ẓālim ola.

Yüz Altmış Yedinci Bāb: Düşde Oda Secde Eylese

[3] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse [4] ocaġı ya tennūrı ya sacayaġı ya çırāġ ayaġı ki anda çırāġ ola [5] düşde bunlara secde eylese bu kişi muḥteşim ʿavratlar ḫiẕmetin ide. *Ve* [6] eger od öpse bu kişi *ṣāḥib -ḫaber ve* sulṭān cāsūsı ola. *Ve* eger düşde [7] oda aġnasa bu kişi sulṭānıla bāzirgānlıḳ ide *velākin* ʿāḳibet **[A159b]** muḫāṭara [8] ola. *Ve* eger od ortasında aḳça bulsa sulṭāndan fāyide bula *kendü ḳadarınca.*

---

5 görse ... nāḥiyyete] [A158b] A_1 gördi sulṭān naẓarın ol nāḥiyete | yıldırım] A_2 ıldırım || 6 pādişāhdur] A_3 pādişāhdan || 7 Düşde] (A nüshasında yok) | rūşanlıġın] A_8 rūşanlıġı || 9 *ol rūşenlik aña* A_{11}] (H nüshasında) aña şenlik || 10 ḫastalıḳ] (A nüshasında yok) || 12 ya] [A159a] A_3 veyā || 13 tīz] A_5 tiz || [H139b] 1 düşde] A_5 düşinde || 3 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) | eger] A_9 ve eger || 4 ya tennūrı ya] A_9 veyā tenūrı veyā | ya çırāġ] A_9 veyā çırāḳ || 5 düşde] A_{10} düşünde || 6 od] A_{11} odı | düşde] A_{12} düşinde || 7 bāzirgānlıḳ ide] A_{13} bāzirgānlıḳ irādetile || 8 ortasında] [A159b] A_1 ortasından ||

Ve (9) eger kimsenüñ yüzinde ayduñlıḳ ıldurasa ya ṭonında ya elinde *şöyle-ki gözler ẖīre olsa (A4) bu kişi* düşmene (10) ẓafer bula *ve her çend düşmen böyük ise ve ẖaşmetlü-(A5)-y-ise cümle murādları ḥāṣıl ola* dīni ve dünyāsı maʿmūr ola. *Ḳavluhu (A6) teʿālā*: ﴿فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ * وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾[149] *Mūʿcize-yi Mūsādur ki (A8) Firʿavna ẓafer buldı*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) Yüz Altmış Sekizinci Bāb: Düşde Aḳarṣular, Durur Ṣular

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger ṣu görse (13) ṣunuñ ḥükmi birḳaç dürlüdür. Baʿżı ṣuya eyitdiler ʿaẕāba *ve* baʿżı rāḥata *ve* **[H140a]** baʿżı günāh *(A13) ve baʿżı saġlıġa ve* baʿżı ṭāʿat *ve* baʿżı māla *ve baʿżı berekete* **[A160a]** *ve eylüge ve* baʿżı niʿmet *ve baʿżı ḳayġudan ḳurtulmaġa. Ve* baʿżılar (2) anuñ şümārında *ve* iẖtilāfında çoḳ sözler söylemişdür. *Biz daḫı (A3) sunuñ her cinsi[n] maʿlūm ḳılduḳ tā ẖüccetler bilsün deyü* bu bābuñ ḥükmince *ve tamāmlıġınca. İnşā'a'l-lāhu teʿālā yād ḳılına*.

(3) Yüz Altmış Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Ṣu *Görse Anuñ* Aṣlın Bildürür

(4) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger deñiz görse (5) sulṭān dimişler. Bir ḳavılda daḫı ʿādil *ve* ḥaḳ söz söyleyici imāma. *Ve* ulu ırmaḳları (6) vezīre *ve ırmaḳları ve* bıñarları ʿām ḫalāyıḳlarına teʾvīl itmişlerdür. *Ve* ḥavżı (7) ʿilme *ve* ḳuyuyı kār-rīz ʿavrat dimişlerdür. *Ve* çeşme köy ketḫüẕāsına *veyā bir muḥteşim kişiye ki comard ola*. (8) Ve uvacuḳ ırmaḳları *şol kişilere nisbet ideler ki* ʿilme ulaşmış ulular. **[A160b]** Ḥavżı bāġa yāḫud bāġ (9) işine ḥükm ideler.

---

9 kimsenüñ] A_2 bunuñ | ayduñlıḳ ıldurasa] A_2 aydıñlıḳ ıldırasa | ya elinde] A_3 veyā elinde || 10 dīni ve] A_5 dīn || 11 aḳarṣular ... ṣular] A_{10} suylar durur suylar || 12 Ṣāḥib-kitāb ... görse] A_{11} Bu bābuñ aṣlı oldur ki || 13 dürlüdür] A_{11} dürlidür | eyitdiler] A_{12} itdiler | rāḥata] A_{12} raḥmete || H140a] 1 ṭāʿat] A_{13} ṭāʿata | niʿmet] [A160a] A_1 niʿmete || 2 söylemişdür] A_2 söylemişlerdür | bu] A_3 her || A_3 *sunuñ*] şunuñ || 3 bildürür] A_6 beyān ider || 4-5 Ṣāḥib-kitāb ... sulṭān] $A_{7\text{-}8}$ Ammā bilmek gerekdür her yirüñ aṣlın ki ne resme [8] taʿbīr ideler. Şöyle ki deñizi sulṭāna || 5 söz] (A nüshasında yok) || 6 ḫalāyıḳlarına] A_{10} ḫalāyıḳa || 7 ḳuyuyı ... ʿavrat] A_{11} ḳuyı ve kāriz ʿavdete | çeşme] A_{12} çeşmeyi | ketḫüẕāsına] A_{12} ketḫüdāsına || 8 ulular] A_{13} olalar | yāḫud] [A160b] A_1 veyāḫud || 9 işine] A_1 issine |

Bunları ki añduḳ idi ṣu içse eger (10) durur ṣu *ve* eger aḳarṣu olsun ol kimselere *ki* taʿbīr iderler (11) ol yirüñ aṣlından menfaʿat bula *kendü ḳadarı düşi gören* ya māldan ya ʿilimden *ve bu ʿilmüñ aṣlı eydildi. Ya bir kişi ki* ġāyet comard ola. (12) Ve ulu ṣu kim aḳar ola. *Ve* Fürāt şerīʿat ḥükmine *ve Dicleyi* ḳavī sulṭāna taʿbīr itmişlerdür. *Va'l-lāhu aʿlem ve aḥkem bi'ṣ-ṣavāb*.

(13) Yüz Yetmişinci Bāb: Düşde Deñiz Görse *ve* Ṣu İçse

[H140b] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki *bizüm üstāẕlar-(A12) -muz* deñiz aṣlını (2) sulṭān dimişler *ve baʿżılar dānā ʿālim (A13) dimişler*. Nite-kim deñiz ʿacāyibinüñ nihāyeti yoḳdur, ʿilmüñ (3) daḥı **[A161a]** nihāyeti yoḳdur. *Bunuñ delīl* Ḳavluhu teʿālā ﴿أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُباً﴾[150] *yaʿnī* [151] الْبَحْرَيْنِ الْعَالِمَيْنِ Eger kimse deñizden ṣu içse bu düşi gören, *sulṭāndan* dürlü dürlü (5) nesne bula, ya bir ulu ʿālimden *ki adlu ṣanlu ola* ʿilm ögrene. *Ve* eger deñize girse (6) sulṭān işine gire *veyāḫud (A6) ʿilim ṭaleb ide, şöyle kim* böyük kişi ola. Eger deñizi görse (7) heybetlü gözükse tā ṣu içse ya içine girse bu kişi kendü (8) işinde müteḥayyir ḳala ve *ne sulṭān işin ve ne kimse (A9) işin işleye. Ve* eger ıraḳdan deñiz görse bir ulu sulṭān-ıla (9) anuñ ṣoḥbeti ola. *Ve* eger kendüyi deñiz kenārında görse sulṭān-ıla (10) üleşe ya ortaḳ ola. *Ve* eger kendüyi deñiz ortasında görse *bu kişinüñ* işi (11) muḫāṭara ola sulṭān cihetinden. *Ve* eger ṭaşra çıḳsa muḫāṭaradan (12) ḳurtıla. **[A161b]** *Ve* eger deñizüñ ṣuyın içse *ve* ṣuyı acı bulsa ḳayġu ve ġuṣṣa eline (13) gele. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾[152] *Ve gine baʿżılar (A4) eytdiler ki*: *Eger*

---

bunları ki] A_{1-3} ve ḥavżı ʿāma [2] ʿulemāya ve ırmaḳları bāġa ve bāġ issine ulaşan ādemlere her [3] kim bu nesneler ki || 11 yirüñ] A_5 yerüñ | ya ʿilimden] A_6 veyā ʿilimden || 12 ṣu] A_7 suyı | Fürāt] A_7 Fürātı | ḥükmine] A_7 ḥikmete || 13 yetmişinci] A_9 yetmiş || [H140b] 1 Ṣāḥib-kitāb] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb | aṣlını] A_{12} aṣlın || 2 nite-kim] A_{13} nite-ki | nihāyeti] A_{13} nihāyedi || [A161a] 4 *sulṭāndan* A_3] (H nüshasında) sulṭāndur|| 5 ya] A_4 veyā | ʿilm] A_4 ʿilim || 7 ya ... girse] A_7 ve ne içine gördi || 8 ḳala] A_8 ola || 10 ya] A_{11} veyā || 11 muḫāṭara ola] A_{12} muḫāṭaradur | ṭaşra] A_{13} daşra || 12 ḳurtıla] A_{13} ḳurtula ||

deñiz ṣuyın içse anuñ bir daʿvāsı (A5) *ve bir ḫuṣūmeti ola. Ve* eger deñiz ṣuyın cümle içse *eger ʿilim ehlise* ʿilm-i Ḳurʾānı cemʿ ide *ve* her *bir* ʿilimden **[H141a]** behresi ola. *Ve ḳavlehu teʿālā*: <*ḳavluhu*> ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾[153] *Ve eger* (A9) *sulṭān ehlise sulṭānuñ ulu işine gire ve sulṭān* (A10) *ḫazīnedārı ola. Ve* eger deñizde yunsa bu kişi ʿilm ögrene, *ol ʿilimden ber-ḫūrdār ola ve* günāhına (2) kefāret ola. *Ve* eger deñiz ṣuyın ya ġayrı olsa, ıssı içse (3) bu kişi maʿṣiyet ide, yavuzdur. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿وَسُقُوا مَاءً حَمِيماً فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾[154] *Ve eger deñiz ṣuyından kendü tenin aruca* (A3) *yusa sulṭān cevrinden imīn ola. Ve* eger deñiz ṣuyın içse gerek ṭatlu (4) gerek ṭatsuz *şöyle ḳim* boġazından aşaġa inmese ḳorḳudur ḳayġu eline gire. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿يَتَجَرَّعُهُ وَلاَ يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾[155] *Ve* (5) eger *şöyle görse ki* deñiz altından *veyā ṣu altından* bir yol bulmış gider, ḫayırlar bu kişi (6) ḳıla *ve* ḥāceti revā ola, murādı ḥāṣıl ola. İnşāʾa'l-lāhu teʿālā. *Va'l-lāhu aʿlem.*

(7) Yüz Yetmiş Birinci Bāb: Düşde Deñizden Av Avlasa

(8) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki eger kimse deñizden (9) av avlasa ya nesne bulsa bu kişi rūz bula *ve* anuñ dirligi giñ ola *ve ʿayāli de. Ḳavlehu teʿālā*: (A13) ﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ﴾[156] **[A162b]** *Ve* (10) eger deñizden ṭatlu ṣu içse acı ṣu içse deñizden bu kişi (11) ḥarām yiye ḥelāli ḳoya. *Ve* eger deñizde çoḳ balıḳlar görse ol (12) balıḳdan ya yengeç ve aña beñzerleri olsa *bu kişi ol balıḳdan avlasa veyā* (A5) *deñiz avın*

[H141a] 1 deñizde yunsa] [A161b] A_{10} kendüyi deñiz ṣuyında yusa | ʿilm] A_{11} ʿilim || 2-3 ya ... yavuzdur] A_{12-1} içse [13] beġāyet ıssı olsa veyā ġayrı yirde ġāyet ıssı ṣu içse yavuzdur bu düş **[A162a]** [1] ve bu kişi maʿṣiyet ide || 3-4 gerek ... ṭatsuz] A_4 yiyir ve nā-ḫoş || 4 inmese] A_4 inmez | ḳorḳudur ... gire] A_{4-5} bu kişiye [5] ulu ḳorḳulu ḳayġu da eline gele || 5 ḫayırlar ... kişi] A_7 bu kişi ḫayrlar ve ṭāʿatlar || 6 murādı ... teʿālā] (A nüshasında yok) || 8 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 9 ya] A_{11} veyā | giñ] A_{12} geñ || 10 ṭatlu ṣu içse] (A nüshasında yok) || 10-11 deñizden ... ḳoya] [A162b] A_{1-2} ve ḫoş ṣu yerinde ḳalsa [2] bu kişi ḥelāl kesbi ḳoya ve ḥarāma meşġūl ola. || 11-12 deñizde ... olsa] A_{3-4} deñizi şor gördi ve anda çoḳ balıḳlar gördi. O [4] çoḳluġ-ula bir araya dirilmişler ||

avlasa ḳorḳudur ki helāk ola. (A6) *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ﴾[157] *Ve* (13) eger deñiz *ṣuyın ṣöyle görse ki* ṭaşsa ṭopṭolu olsa *çoḳluġundan deñiz kenārında daşra* (A9) *dökülürdi ve żāyiʿ olurdı*, delīldür ki *sulṭān* çerisi **[H141b]** ziyāde ola *ve baʿżı irişe*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu ve'l-me'āb.

(2) Yüz Yetmiş İkinci Bāb: Düşde Deñizde Gemiler Görse

(3) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger deñizde (4) böyük gemiler görse *kendü ḳumāşıla* giderler, bu kişi sefere gide. *Ḳavlehu teʿālā*: **[A163a]** ﴿وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾[158] *Böyük gemiler olsa ve* eger (A2) *gemi ṣöyle* dursa *ve* (5) yörümese bu kişi seferde muḳīm ola. *Ve* eger kimse kendüyi yörür gemide (6) görse ḳayġudan ḳurtıla. *Ve ḳavlehu*: (A4) ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ﴾[159] *Ve eger gemi durur olsa ḳayġu* (A5) *ve ġuṣṣa ve ḳorḳudur helākligine. Ve ḳavlehu teʿālā*: ﴿وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ﴾[160] *Ve eger deñizde gemi bunuñ elince gitse* (A7) *bu anı bulmasa ḳorḳıdur ve muḫāṭaradur. Ḳavlehu teʿālā*: ﴿وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ﴾[161] *Ve eger deñizde görse kendüyi* (A9) *ve bir gemi bunuñ yanınca bunuñ-ıla bile gider, bu kişi bāzirgā-*(A10)*-nlik ide ve çoḳ fāyide ide. Ḳavlehu ʿazze ve celle*: ﴿رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ﴾[162] *Ve eger deñiz ortasında* (A12) *çoḳ gemiler görse yörür ve boş. Delīldür ki sulṭān* (A13) *ilcileri bir yere varalar. Ve* eger gemiler deñizde ġarḳ olsa (7) sulṭān anları seferden yıġa. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[A163b] (8) Yüz Yetmiş Üçinci Bāb: Düşde Gemi Ġarḳ Olsa

Ve (9) eger kendüyi düşde ġarḳ olmış görse deñizde helāk (10) ola.

---

12 ḳorḳudur ki helāk] A_5 ḳorḳıdur ki anuñ helākligi || 13 ṭaşsa] A_8 daşsa || [H141b] 1 Va'l-lāhu ... ve'l-me'āb] (A nüshasında yok) || 2 ikinci] A_{10} ekinci | deñizde ... görse] A_{11} gemiler görse deñiz içinde || 3 Ṣāḥib-kitāb ... deñizde] A_{12} Ve eger deñiz ortasında || 4 gide] A_{13} ḳaṣd ide || 5 yörümese] [A163a] A_2 yörimese || 6 deñizde] (A nüshasında yok) | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 8 üçinci] [A163b] A_1 üçünci || 9 düşde] A_3 düşinde ||

Ve eger kendüyi *şöyle görse ki* bir ulu deñiz içinde ya bir ulu ṣu içinde gider *ve* (11) gemisi ṣınsa *giderken ve taḫtaları (A6) daġılsa* bu kişiye muṣîbet ola *ve* ulu ḳayġu *da* eline gire. *Ve* (12) eger deñiz içinde *görse kendüyi ve ġarḳ olam divü ḳorḳsa (A8) bir ulu sulṭān göre ve eger* emn otursa ḳorḳmasa ḳorḳu ola. *(A9) Ve eger kendüyi deñiz kenārında görse veyā kenāra yaḳın (A10) görse rāḥat ola. Ve* eger (13) deñizden ıraḳ görse kendüyi *ulu* ḳayġu *ve* muḥāṭara işi ola.

[H142a] Yüz Yetmiş Dördünci Bāb: Düşde Zevraḳ Görse

Ve (2) eger kendüyi zevraḳda görse ṣular ortasında durur, (3) ḳayġu **[A164a]** ve ġuṣṣa eline gele. *Ve* eger zevraḳ yörür görse sefer (4) ide, *ol (A2) aḳarṣu ḳadarı uzaḳ sefer ide ve* muḥāṭara [ola]. *Ve* eger durur ṣu görse seferi yaḳın ola *ve selāmet. Ve* eger *kendüyi bir* (5) zevraḳda görse ya ol zevraḳı deñiz kenārında görse ya göl (6) kenārında görse seferden tīz girü döne. *Ve eger zevraḳ (A6) kendü sürse seferi yārānlarıla ide. Ve* eger (7) zevraḳ ṣınsa *(A7) ḳorḳıdur ki* helāk ola. *Ve* eger *kendüyi* zevraḳ *ortasında* ya gemi ortasında *oturur* (8) görse ḳuru yirde bu kişi dükenmez ḳayġuya uġraya. *Ve eger tizçek gine çıḳsa ḳayġudan ḳurtılup rāḥat (A10) ola.*

(9) Yüz Yetmiş Beşinci Bāb: Düşde Deñizi Selāmet Geçse

(10) Ṣāḥib-kitāb eydür deñizden yol bulsa geçse böyük düşmene (11) ẓafer bula. Eger deñiz ṣuyın *acı veyā ṣor görse* içse beg ṭarafından eline (12) nesne gire *ve gine ṣoñra bege döne. Ve* eger deñiz ṣuyın eksik görse sulṭān (13) çerisi eksile. *Ve* eger deñizde ḳum görse sulṭāna irişe. *Ve* **[H142b]** eger deñizi ḳara görse sulṭāna helāklik vāḳiʿ (2) ola çerisile.

---

10 ya bir] A_5 veyā || 11 muṣîbet ola] A_6 maʿṣiyet irişe | gire] A_6 gele || 12 içinde] A_7 ortasında | emn ... ḳorḳu] A_8 imīn otursa ḳorḳı || 13 deñizden ... kendüyi] A_{10} ırağıraḳ görse || [H142a] 1 dördünci] A_{11} dördinci || 5-6 ya ol ... görse] [A164a] A_{4-5} ve ol zevraḳ ya deñiz kenārında veyā göl [5] kenārında yörise || 6 tīz] A_5 tiz || 7 ya] A_8 veyā || 8 ḳuru] A_8 ḳara || 9 deñizi] A_{12} deñizden || 10 Ṣāḥib-kitāb ... eydür] A_{12} ve eger ||11-12 ṭarafından ... nesne] **[A164b]** A_1 ṭavarından nesne eline || 12 deñiz] A_1 deñizler || [H142b] 13-1 ḳum ... irişe] A_{2-3} toz [3] olsa sulṭāndan ḳayġu irişe añа || 1 ḳara] A_3 ḳuru || 1-2 sulṭāna ... ola] A_{3-4} sulṭā-[4]-nuñ helākligi ola ||

Ve eger deñizüñ ṣuyın hep içse *ve nesne belürmese* bu kişi (3) bir ʿālim helāk ide. Eger deñiz balıḳlarından bir balıḳ söylese (4) sulṭān şerrinden emīn ola. *Ve* eger deñizüñ *(A7) balıḳlarından ġayrı deñizüñ* yırtıcı cānavarları (5) söylese sulṭān sırrı añа ve ʿām ḫalḳa āṣikāre ola. *Va'l-lāhu aʿlem.*

(6) Yüz Yetmiş Altıncı Bāb: Düşde Irmaḳ ve Uvaḳ Deñizler Görse

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme eydür kim: Eger *şöyle* görse *ki* ırmaḳlar (8) bir yire dirilmiş, ulaşmış, bir olmış, sulṭānların bir araya cemʿ ide. *Ve* (9) eger ṣuları görse *kendü vaḳtında* ḫoş gider *ve* tīz gider **[A165a]** yıl eylügine (10) delīldür. *Ve eger çoḳ ṣular görse yir (A2) yudsa delīldür āfiyete ve selāmete ve ʿām ḥalāyıġuñ (A3) ümīzine. Ḳavlehu teʿālā*: ﴿وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ﴾[163] *ʿālem selāmet oldı. Ve* eger deñizde ya ġayrı yirde mevc görse *birbiri ardında durur (A6) ve cihān ḳarañlıḳ olmış*, bu delīldür ki (11) erenler günāhına *ki tevbe ḳılmazlar. Ḳavlehu teʿālā:* ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾[164] *Ve* eger *şöyle görse (A9) ki* ṣular bunuñ başından aşaġa dökülse (12) niʿmeti bol ola, mālı ve rızḳı bī-ḥad ola inşāʾa'l-lāhu teʿālā. *Ḳavlehu*: ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبّاً * ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقّاً * فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبّاً * وَعِنَباً وَقَضْباً * وَزَيْتُوناً وَنَخْلاً﴾[165] *Va'l-lāhu aʿlem.*

(13) Yüz Yetmiş Yedinci Bāb: Düşde Ṣuda Yüzse

[H143a] Ṣāḥib-kitāb eydür: **[A165b]** Eger kimse deñizde ya *ulu* ya *ulu*

---

3 ide] A_{5-6} idmek [6] isteye anuñ yavuz işine meşġūl ola || 3-4 Eger ... ola] (A nüshasında yok) || 4 yırtıcı cānavarları] A_7 yırtıcılarından söyle || 5 aña ve] (A nüshasında yok) || 6 Düşde] (A nüshasında yok) || 7 Ṣāḥib-kitāb ... kim] (A nüshasında yok) | eger] A_{11} ve eger || 8 yire ... sulṭānların] A_{11-12} araya dirilmiş [12] ve bir sulṭān ḫazīnelerin || 9 ṣuları] A_{12} sular | eylügine] [A165a] A_1 bollıġına || 10 ya... mevc] A_5 veyā böyük ırmaḳda mevicler | ki] (A nüshasında yok) || 11 erenler] A_6 erenlerüñ | ṣular] A_9 sular | 12 niʿmeti ... ola] A_{9-10} niʿmet bolluġuna [10] delīldür | inşāʾa'l-lāhu teʿālā] (A nüshasında yok) || 13 Düşde ... yüzse] A_{13} پُسُدَهْ düşde yüzse düşinde || [H143a] 1 Ṣāḥib-kitāb ... eydür] (A nüshasında yok) ||

ırmaḳda (2) ya çoḳ ṣuda yüzse *ve suyı çevrinse dursa ve* daṣra çıḳamasa bu kişi sulṭān dutmış (3) ola. *Ve* eger *yüzmek* buña müşkil olsa işi daḫı müşkil ola. *Ve* eger (4) geñez olsa yüzdügi ḳadar āsān ola. *Ve eger yüzmede ġāyetde kenārı görinmese suda bu kişi (A6) sulṭān muʿāmelesinde ve anuñ ḫiẓmetinde eglene*. *Ve* eger tīz kenāra (5) çıḳsa tīz şāẕ ola *ve ḳayġusuz ola*. *Ve* eger bu kişinüñ üzerine ṣu ġalebe (6) itse bu kişi erenler elinde helāk ola. *Ve* eger ġarḳ olsa *ġarḳa vara* bu cihān (7) işlerine meşġūl ola. *Ve* eger girü ḳurtılsa *bu* cihān işlerine (8) tevbe ide *ve girü (A12) döne ve dīn işlerine inancı ola. Ve* eger *su bu kişi* dibine iletse bu ādeme ḳayġu ve ġuṣṣa gele. *Ve* eger (9) tīz çıḳsa tīz rāḥat ola. **[A166a]** *Ve* her ḳanḳı ṣu gerekse olsun ḥükmi birdür.

(10) Yüz Yetmiş Sekizinci Bāb: Düşde Irmaḳ ve Çay Görse

(11) Ṣāḥib-kitāb eydür eger ulu ırmaḳ görse düşde (12) sulṭān vezīridür. *Ve* eger ırmaġı ḳuru görse vezīr maʿzūl (13) ola. *Ve eger ırmaġı ṭolu ve ṣuyı (A5) ziyāde olmış, ululuġı, ʿizzeti ziyāde ola ve māl daḫı. Ve* eger ırmaḳdan ṣu içse sulṭāndan ʿaṭā bula. *Ve* **[H143b]** eger bulanuḳ ṣu içse ḥarām māl *ola*. *Eger acı-y-ısa veyā şor-ısa rişvet* bula. *Ve* eger ıssı (2) ṣu-y-ısa ḫasta ola. *Ve eger ḫunük ve sōḳ su-y-ısa (A9) nüvāḫt bula andan ve menfaʿat. Ḳavlehu teʿālā*: [166]﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ Irmaḳda ḳan aḳsa sulṭānlar (3) arasında ḥarb vāḳiʿ ola. *Ve* eger ol ḳandan içse sulṭānda (4) ʿāciz *ve* dermānde ḳala. *Ve* eger *ṣu* rūşen ise *ve ḫoş-ısa* **[A166b]** erenler aña eyü ṣenā ide-(5)-ler. *Ve eger cümle ırmaḳ ṣuyı aşaġa (A2) batdısa ve dibinde hīç ḳalmadısa ʿuḳūbete delīldür. Ḳavlehu teʿālā*: [167]﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْراً﴾

---

2 ṣuda] [A165b] A_1 suda | 3 işi ... ola] A_{3-4} işi-daḫı [4] düşvār || 4 tīz] A_7 tīzde || 5 şāẕ] A_7 şād || 7 işlerine] A_{10} işlerinde | girü ḳurtılsa] A_{10-11} ġarḳ olmaḳdan selāmet [11] oldısa ve ḳurtuldısa || 8 dibine iletse] A_{12} dibine-dek iletdise || 9 tīz ... tīz] A_{13} tīzde çıḳdısa tiz | gerekse] [A166a] A_1 görse || 10 Düşde ... görse] A_2 ırmaḳ ve çay aṣlın beyān ider ve daḫı ne-kim aña beñzer var-ısa || 11 Ṣāḥib-kitāb ... görse] A_3 ulu ırmaḳ aṣlı || 12 vezīridür] A_3 vezīrdür || [H143b] 2-3 ırmaḳdan ... ola] A_{10-11} ve eger görse ki ırmaḳ [11] ṣuyı ḳan olmış aḳar, sulṭānlar ortasında ḥarb düşe || 3 ḳandan ... sulṭānda] A_{12-13} ḳan aḳan ırmaḳ ṣuyından içdise sulṭān [13] ḥükminde ||

Ve eger kendüyi ırmaḳda yusa sulṭān şerrinden emīn ola *ve tevbe ḳıla. Ve eger su altına dalsa ve girü çıḳsa* (A5) *sulṭān ḫaberlerinden ḫaberdār ola ve anuñ rāzından. Ve eger* (A6) *kendüyi yusa tenini veyā cānını anuñ ehl-i beyti imīn* (A7) *ola sulṭāndan Va'l-lāhu aʿlem ve aḥkem bi'ṣ-ṣavāb.*

(6) Yüz Yetmiş Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Bıñar Aşlın Görse

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger bıñar görse (8) sulṭānuñ vekīli ola. *Ve* eger *aḳarsu-y-ısa* işi revān ola. *Eger durur su-y-ısa yavuzdur ve her ḳanḳı yirde* (A12) *ki ola, hemān ol nāḥiyetüñ vekīldür. Bıñaruñ ziyā-* (A13)*-desi ve noḳṣānı vekīldür sulṭāna ulaşmış ve her ḥükmi ki ulu ırmaḳlara* **[A167a]** *dimişlerdür, bıñarları daḫı añа ḳıyās itmek gerekdür* (A2) *taʿbīrde velīkin ırmaḳdan asġaraḳ. Irmaġuñ ḳadri ve anuñ* (A3) *ṣuyı anuñ aḳduġı ve durduġı ne resme ise bu daḫı hemān ol* (A4) *resmedür. Ve* (9) eger *şöyle görse ki* bir taḫta üzerine otursa elinde revān ṣu olsa aḳsa (10) dünyā devleti añа yüz duta *ve anuñ işi yücele ve anuñ niʿmeti bol ola ve anuñ* (A7) *ḥālı eyü ola bu cihānda ve ol cihānda* [168]﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ﴾ *Bu ṣıfat ehl-i cennetüñdür. Ve* eger bıñara girüp kendüyi bıñarda (11) yusa *veyā ırmaġa veyā deñize cümle birdür*, bu kişi ḳayġudan ḳurtıla *ve* sulṭān şerrinden emīn ola. *Ve* (12) eger ḫasta ise ḫastalıḳdan ḳurtılup ṣıḥḥat ve selāmet bula. *Ve eger borçlu-y-ısa ödeye ve ne ḥālda-y-ısa* (A12) *eyü ḥāla gele veyā tevbe ide, Allāha döne. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

(13) Yüz Sekseninci Bāb: Düşde Gölcükden Ṣu İçse

[H144a] Ṣāḥib-kitāb işbu resme eydür ki: Eger gölcükden (2) ṣu içse *veyā dutsa* ʿām ḫalāyıḳdan menfaʿat bula *perākende. Ve eger kendüyi yusa* (A3) *ḳayġusuz ola ʿām ḫalāyıḳ cihetinden, perākende cihetinden. Ve eger*

---

5 ırmaḳda] (A nüshasında yok) | emīn] [A166b] A_4 imīn || 7-8 Ṣāḥib-kitāb ... vekīli ola] A_{10} bıñar aşlı vekīldür sulṭāna ulaşmış ola || 8 *aḳarsu-y-ısa* A_{10}] (H nüshasında) ḳara ṣu-y-ısa || 9 taḫta ... aḳsa] [A167a] A_{4-5} taḫtada oturmışdur [5] ve anuñ altında bıñarlar revān olmış aḳar || 10 girüp] A_8 girse | bıñarda] A_9 pāk || 11 ḳayġudan ḳurtıla] A_{10} ḳayġusuz ola | emīn] A_{10} imīn || 12 ḫasta ise ... bula] A_{11} ḫasta-y-ısa ḫoş ola || [H144a] 1 Ṣāḥib-kitāb ... eydür ki] **[A167b]** A_1 Aṣl-ı gölcük ʿām ḫalāyıḳdur ||

ʿām [A4] ḫalāyıġuñ işin işlese tevbe ide. Ve eger bir kez veyā iki-kez ṭalsa eline *ulu* ḳayġu [3] gele. *Ve* eger tīz *girü* çıḳsa rāḥat ola. *Ve* eger gölcükden ṣu içse *acı bulsa veyā şor*, *her dürlü* [4] ʿām ḫalḳından nā-ḫoş keleci işide. Eger ıssı ṣu-y-ısa rişvet bula. *Ve* [5] eger ṣovuḳ ise ʿaṭā *ve* ḫilʿat bula. *Ve* eger gölçük ṣuyı ḳurusa [6] erenlerüñ işi baġlana. *Ve* eger gölcük ṣuyın hep yutsa bir ṣalāḥ *ve* eylük [7] yitişe ʿām ḫalḳına. *Ḳavlehu ʿazze ve celle* [169]﴿وَغِيضَ الْمَاءُ﴾ *Ve* eger ṣuyı yiymiş görse fāsid beyiʿlere [8] delālet ider *birbirile ki iderler. Ve* eger aḳ, rūşen görse erenlerüñ ṣulḥ u ṣalāḥına [9] delīldür. *Ve* eger bulanuḳ görse *bulanuḳlıġı* ʿām ḳavmuñ fesādına delālet ider. *Va'l-lāhu* **[A168a]** *aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

[10] Yüz Seksen Birinci Bāb: Düşde Ḫavż Görmek Bildürür

[11] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger kimse [12] ḫavżdan ṣu içse ʿilim naṣīb ola *ṣol içdügi* [A4] *ḳadarı. Çün su ṣāfi ve rūşen ola. Ve* eger ḫavżuñ suyında [13] kendüyi yusa dīn işinde ṭāʿatlara tevfīḳ bula *ve işlemeyecek* [A6] *işlere tevbe ide. Ve* eger ḫavżuñ **[H144b]** ṣuyın hep içse *ve* aña ḫoş gelse *ol su ki ḫavżdan içerdi*, çoḳ māl bula *ve kendü* ʿömrini *selāmatlıġ-ıla ve* āfiyet-[2]-lig-ile geçüre. *Ve eger o kişi* [A9] *ʿilim ehlise ʿilmi ziyāde ola ol kişinüñ ḳadrince. Ve* eger ḫavżda tenin yusa *anuñ ehl-i beyti tevbe ide ve* dīn işlerine tīmār ide. *Ve* [3] eger ḫavżda murdār ṭon yusa *şöyle ki* anuñ murdārlıġı su dibinden [4] belürse delīldür kim ʿilmi fāyide ḳılmaya, *serencām yavuz* [A13] *ola. Ve* eger ḫavżuñ suyı [5] ziyāde olsa *şöyle ki* ḫavżdan ṭaşra gelürdi, anuñ içine ġayrı yirden [6] su girmezdi,

---

3 ṣu] (A nüshasında yok) || 4 ḫalḳından ... keleci] $A_{6\text{-}7}$ ḳavmdan [7] keleci nā-ḫoş | ṣu-y-ısa] A_7 su-y-ısa || 5 ṣovuḳ ise] A_7 sōġ-ısa | gölçük ... ḳurusa] A_8 gölcük suyı ḳurısa || 6 gölcük ... yutsa] A_9 ṣuyı yutsa gölcük suyın || 7 yitişe] A_9 irişe | ḫalḳına] A_{10} ḫalāyıġa || 8 aḳ ...erenlerüñ] $A_{11\text{-}12}$ aḳ görse [12] ve rūşen ve ḫoş ḳoḳulu anlaruñ || 10 Düşde ... bildürür] [A168a] A_2 ḫavżdan su içmegüñ taʿbīrin beyān ider || 11 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 12 ṣu] A_3 su | ʿilim] A_3 ʿilimden || 12-13 ḫavżun ... kendüyi] $A_{4\text{-}5}$ kendüyi ḫavż [5] suyında || 13 ṭāʿatlara] A_5 ve ṭāʿatlarda || [H144b] 13-1 eger ... ṣuyın] A_6 ne-kim ḫavżun ṣuyı var-ısa || 1-2 āfiyetlig-ile] A_8 āfiyet-ile || 2 ḫavżda tenin] $A_{9\text{-}10}$ ṭonını [10] ve tenini ḫavżda || 3 su dibinden] A_{12} ṣu dibinde || 4 kim] A_{12} ki | ḫavżuñ] A_{13} ḫavż || 5 ṭaşra gelürdi] $A_{13\text{-}1}$ daşara **[A168b]** [1] dökilürdi budur ki || 5-6 ġayrı ... girmezdi] A_1 su girmez-idi ġayrı yirden ||

ol kişinüñ mālı *ve ʿilmi* ziyāde ola *ve ʿizzeti. Ve* eger ḥavż [7] kenārında yaşıllıḳ belürse *ve hem aġaçlar,* ol kişi kendü ʿilminden fāyide [8] bula, *añduġ-ıdı. Ḥavżuñ kenārında yaşıllıḳ bitse ve çevresinde [A5] yaşıl aġaçlar, delīldür ki kendü ʿilminden fāyide bula*. Eger ol ḥavż bunuñ milki olsa ġayrı kişiler daḫı [9] fāyide bula. *Ve* eger ol ḥavż bunuñ milki olmasa bireginüñ olsa [10] anuñ ziyāde noḳṣānı ol iḳlīmüñ *ve ol yirüñ* ʿulemāsına döner *veyā bir kişi ki ol arada böyük kişidür. Ve bir niceler ḥavż [A10] keye teʾvīl ḳılmışlardur ve ʿām erenlere ve Müslimānlara ḫayrı ve şerri [A11] ziyāde noḳṣān ʿālemde hemān ol maḥalleye* ya bir ulu kişiye döner. *[A12] Vaʾl-lāhu aʿlem ve aḥkem.*

[11] Yüz Seksen İkinci Bāb: Düşde Ḳuyu ve Çeşme Görse

[12] Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger ḳuyu [13] görse ʿavrat ala. Eger bir ḳuyu ḳazsa bir ʿavrat ala ya kimseye *buyura* **[H145a]** ʿavrat alı vir diye *mekir ve ḥīle-y-ile. Düşde ḳuyı ḳazmaḳ ḥīledür [A3] ve mekir. Görmez misin bir kişi bir kişi-çün yavuzluḳ ider, uşböyle [A4] dirler ki fülān fülān-ıçun ḳuyı ḳazar dirler*. Eger *düşde* ol ḳuyudan ṣu içse *ḳuyı suyı* ʿavrat malı [2] olur. *Ve* eger ḳazarken ṣu çıḳsa māldār ʿavrat ala. Eger ondan [3] ṣu çıḳ[ma]sa dervīş ʿavrat ala mālsuz. *Ve* eger *ḳuyıdan ṣu içse ol* ḳuyuyı bişmiş kiremitden [4] yapılmış görse ʿavratı māllu ola. *Ve* eger çig kerpiçden yapılsa [5] cümle ḫalḳdan ola ʿavratı. *Ve* eger ṭaşdan yapılsa ululardan [6] ola, velī nā-kes ola. *Ve* eger aġaçdan yapılsa orta ʿavratı ola. *Ve eger [A12] ḳuyı suyı ḫoş su olacaḳ olursa anuñ mālından behre bulmış*

---

7 kenārında] A_2 kenārından | ol kişi] A_3 ḥavż bir kimsedür ki || 8-9 Eger ... bula] A_{5-6} ve ġayrı kişiler daḫı [6] fāyide bula ḥuṣūṣā eger şöyle bilse ki ol ḥavż bunuñ mülkimiş || 9 milki ... olsa] A_7 mülki degülse ʿām ḫalāyıḳuñ olsa delīldür ki || 10 ya ... kişiye] A_{11} veyāḫuz bir uluya || 11 ikinci] A_{12} ekinci | ḳuyu] A_{13} ḳuyı || 12-13 Ṣāḥib-kitāb ... ḳazsa] **[A169a]** A_1 ḳuyı aṣlı düşde ʿavratdur çün bir kişi ḳuyı ḳaza || 13 kimseye] A_1 kimse || [H145a] 1 alı vir] A_2 alvir | ol] A_4 o | ṣu] A_5 su || 2-3 ḳazarken ... mālsuz] A_{5-7} ḳuyı ḳazsa su çıḳmasa [6] bir dervīş ʿavrat ala mālsız ve eger ṣu çıḳsa māldārdur sunuñ [7] çoḳluġı ḳadarı | ḳuyuyı] A_7 ḳuyı || 3-4 kiremitden ... ola] A_{7-8} keremetden [8] yapmış olsa ʿavrat mālıdur sulṭān vechine ulaşmış || 4-5 yapılsa ... ʿavratı] A_9 olsa bu ʿām ḫalḳıdan ola ol ʿavrat || 5 yapılsa] A_9 yapılmışsa || 6 nā-kes] A_{10} kes | yapılsa... ʿavratı ola] A_{10-11} yapıldısa ol ʿavrat [11] ortaraḳ ādemlerden ola <ala> ki bunlar yalancı

ola ṭavʿ-ıla, (A13) irādet-ile. Ve (7) eger suyı *şor ve* acı *olacaḳ* olursa ʿavratı māl virmeye. *Ve* eger ḳuyu (8) suyı ıssı-y-ısa *ve göyündürcise* ʿavratı aña cefālar ide *ki ṣayru ola. Ve* eger ṭatlu ise (9) ol ʿavratdan ḫayır *ve* ḫoşlıḳ bula. *Ve* eger *ḳuyı* ṣuyı çoḳ *ve* rūşen olsa (10) ʿavratı comard ola *(A4) ve bağışlayıcı. Ve eger ḳoġayı ḳuyuya sarḳıtsa ṣu çıḳmasa beşāret (A5) bülere ve ḳayġusı gide ve şāẕ ola. Ḳavlehu teʿālā*: [170]﴿فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا غُلَامٌ﴾ *Ve* eger ḳuyu ṣuyı ṣaru çıḳsa ʿavratı (11) ṣayru ola. *Ve* eger gök veyā ḳara *olsa* ḳayġu ve ġuṣṣadur. *Ve* eger aḳ olsa *ve* (12) ḫoş, māldur, *ḥāl ve ʿavrat mīrāṯıdur. Ve* eger ḳuyu ṣuyı ḳurısa ʿavratı helāk ola, (13) eger mālı var-ısa mālı gide. *Eger* ol ḳuyuya girse su alsa **[H145b]** eger ipi üzülse, ḳoġa ḳuyuya düşse bu kişinüñ ayı güni (2) yitmedük oġlan öle. Eger ḳuyuyı ḳazarken yıḳılsa ʿavrat ölümidür. *Ve ḫaberde* **[A170a]** *işbu resme gelmişdür ki İbn-i ʿAbbāsdan raẕiya'l-lāhu ʿanhu ki (A2) ol eytdi*: *Bir kişi geldi, eytdi ki*: *Düş gördüm, ṣu çekerken (A3) ḳuyudan ḳoġa çıḳarken ḳoġanuñ iki baḫış ṣuya ve bir baḫış boş idi, (A4) didi. İp üzüldi ve gine ḳuyuya düşir. Bunuñ teʾvīl nedür didi. İbn-i (A5) ʿAbbās eytdi raẕiya'l-lāhu ʿanhu*: *Sen evüñde degül-iken ġāyıb-iken (A6) ve senüñ ʿavratuñ altı ayluḳ yüklü-y-idi oġlına, düşdi didi. (A7) ʿAceb geldi bu düşü ṣoran kişi eytdi*: *Ne bildüñ ki ben ġıyāb-ıdum (A8) evümden ki sen bu resme cevāb virdüñ didi ve taʿbīr ḳıl-[d]uñ, (A9) didi. Eytdi*: *Āgāh olġıl ki ḳuyı aṣlı ʿavratdur, ḳoġa erdür ve oġlan (A10) ki anadan ṭoġa ṭoḳuz ay gerekdür ki tamām ṭolu çıḳa ḳuyudan doḳuz (A11) aya dutmışlardur. Ve ḳoġanuñ iki baḫş su-y-ıdı ve bir baḫşı (A12) boş-ıdı. Andan ḳıyās itdüm ve iki baḫşı su-y-ıdı ve bir baḫşı boş-ıdı ki (A13) ṭolu ḳoġayı altı aya ḥükm itdüm, didi. Üzüldi ki oġlan vefātına delīldi, didi.*

---

ve laf-zen olalar || 7 suyı] A_{13} su | ʿavratı māl] A_{13} ʿavrat mālı | ḳuyu] A_{13} ḳuyı || 8 ıssı-y-ısa] **[A169b]** A_1 ıssısa [ʿavratı ... cefālar] A_1 ʿavrat aña cefā | ṭatlu ise] A_2 ḫunük ve eyü su-y-ısa || 9 bula] A_2 irişe aña | ṣuyı] A_3 suyı acı || 10 ʿavratı] A_3 ʿavrat || 10 ḳuyu] A_6 ḳuyı | ʿavratı] A_6 ʿavrat || 11 veyā] A_7 ve | olsa] A_7 çıḳsa || 12 ḳuyu ... ʿavratı] $A_{8\text{-}9}$ ṣuyu ḳuyu dibine inse [9] ve hiç ḳalmasa ve ḳuyı ḳurudu bu ʿavrat || 13 eger ... var-ısa] A_9 ve anuñ || [H145b] 13-2 ol … ölümidür] $A_{10\text{-}13}$ ve eger düşinde ḳuyı ḳazsa ve ḳuyı yıḳılsa ʿavrat ölümidür [11] ve eger ol ḳuyuya inse ve ṣu çıḳarsa çün ḳuyunuñ [12] yarsına varıcaḳ üzülse ḳoġa ḳuyuya düşse [13] bu kişinüñ ayı güni yitmedük oğlanı öle ||

[A170b] (3) Yüz Seksen Üçinci Bāb: Düşde Çeşme Görse

(4) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyan ider ki eger düşde çeşme (5) görse comard kişi eyü ḫulu ola. *Çünki (A4) ṣuyı anuñ ḫoş ve ḫunük ve eyü ḳoḳulu ola. Bu resme görmek (A5) laṭīfdür. Ḳavlehu teʿālā*: [171]﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ *ve ḳavlehu* [172]﴿عَيْناً فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلاً﴾ *(A6) Ve bir dürlü taʿbīr daḫı ḳılmışlardur ki* eger çeşme ṣuyın *her ki* içse (6) ḳayġu ve ġuṣṣa eline gire. *Ve* eger *anuñ* suyı aḳup *bir yere varsa (A8) veyā* bir maḥalleye varsa (7) ol maḥalleye, ol yire ḫastalıḳ vāḳiʿ ola. *Ve* eger *çeşme* suyından mesḥ (8) itse ḳayġusuz ola. *Ve eger ṣayru (A10) görse şifā bula ve* eger ḥabs ise ḳurtıla. Eger ḳul-ısa āzād (9) ola *ḳayġudan (A11) feraḥa çıḳa, yavuz ḥāldan eyü ḥāla döne. Ve eger borçlu-y-ısa borcın ödeye. (A12) Ve eger günāhkār-ısa günāhlarına kefāret ola. Ve* eger çeşme ḳurusa pādişāh dünyādan sefer ide. *Ve* eger (10) çeşmenüñ ṣuyın **[A171a]** ziyāde görse *delīldür ki* ululıġı, comardlıġı *ve yigligi (A2) ol vilāyetüñ* ziyāde ola. *Va'l-lāhu aʿlem ve aḥkem bi'ṣ-ṣavāb*.

(A3) ***Yüz Seksen Dördünci Bāb: (A4) Yaġmur Görse Düşinde*** **[173]**

(A5) Yaġmur aṣlı raḥmetdür ʿĀmme gibi baʿżı teʾvīllerde. Ḳavlehu (A6) teʿālā: [174]﴿وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكاً﴾ *Ve eger bir kişi düşinde (A7) yaġmur ṣuyın içse eylükdür ve menfaʿat. Ḳavlehu teʿālā*: [175]﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُوراً﴾ *Ve eger kimsenüñ düşinde yaġmur ṣuyı yerine girse (A9) rūşen ṣu olsa ve yir anuñla ṭolsa delīldür ki hemān (A10) yıl ucuzlıḳ ve niʿmet ola ve ḥelāl rūz. Ḳavlehu teʿālā*: [176]﴿فَأَنبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ﴾ *Ve eger yaġmur suyınuñ sīli evine girse (A12) kimsenüñ ve ṭolsa ehl-i beyti helākine (A13) delīldür ve mālı helākligine*

---

3 üçinci] [A170b] A_1 üçünci || 4-5 Ṣāhib-kitāb ... ḫulu ola] A_3 çeşme bir teʾvīlce comard kişidür ve eyü ḫulu ve bağışlayıcı || 5 eger] (A nüshasında yok) || 6 gire] A_7 gele | suyı aḳup] A_7 ṣuyı aḳsa || 6-7 varsa ... ola] A_8 her ne-yere irişse anuñ ḥastalığıdur taʿziyedür ve ġam || 7 suyından] A_9 ṣuyından || düşde] A_2 düşinde || 8 itse] A_9 idse || 8-9 ḥabs ... ola] A_{10} ḳul-ısa āzād ola ve eger dutıġsa ḳurtıla || 9 ḳurusa ... dünyādan] A_{13} ḳurısa pādişāhı dünyeden | eger] A_{13} ger || 10 ṣuyın] A_{13} suyın || [A173b] A_3 *sunuñ*] senüñ ||

daḫı. Hemīn yaġmur seyli bir şeher **[A171b]** *bir şehre veyā bir maḥalleye varsa, şehirleri ve evleri ṭolsa bu cümle* [A2] *ol vilāyetüñ helākligine delālet ider. Ḳavlehu teʿālā ʿazze* [A3] *ve celle* ﴿فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاء بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ * وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُوناً﴾[177] *Ve eger* [A4] *cihān ṭopṭolu su görse ve bilmese ki ḳanda gelür ve ne-yirden* [A5] *geldi, bu aña delīldür ki ol yirde fitne tevellüd* [A6] *ola ve ʿuḳūbet ola hemān ol araya.* [178]﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ *Ve eger* [A7] *gökden ʿaẓīm seyl gelse endāzesüz ve bir maḥalleye yaġsa ʿuḳūbet* [A8] *delīlidür. Ḳavlehu teʿālā* [179]﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ﴾ *Ve eger ol yaġmurdan* [A9] *balçıḳ olmış görse ve ol balçıḳ aḳar ve ṭonın ve tenin bulaşur, ḳayġu* [A10] *ve ziyān eline gele. Ve eger yaġmur gelse maḥṣūṣ* [A11] *bir maḥalleye veyā bir eve yaġsa ve girü dönse ḳayġu ve ġuṣṣa-*[A12]*-dur. Ve eger ol yaġmurdan mesiḥ itse ḳorḳılar-*[A13]*-dan imīn ola. Ve eger yaġmur bir arada görse* **[A172a]** *ki yaġar añul añul, ol araya ki yaġmur geldi ḫayır-*[A2]*-dur ve eylükdür oraya irişe ve ol araya ki irişmedi* [A3] *eyü degüldür. Ve eger şöyle görse ki yaġmur yaġsa ol* [A4] *yaġmur yaġduġı yıluñ evvelimiş hemān yıl ucuzlıḳ* [A5] *ve niʿmet ola selāmet ve āfiyet. Sulṭān naẓar ide raʿiyyet[e].*

[A6] *Yüz Seksen Beşinci Bāb*: [A7] *Gökden Yaġmurdan Ġayrı Nesne Görse*

[A8] *Bu bābuñ aṣlı oldur ki çünki gökden yaġmurdan* [A9] *ġayrı nesne yaġa, naẓar ideler göreler ki ne yaġdı ve ol* [A10] *nesnenüñ gevherine göre ḳıyās ideler ve taʿbīr ideler.* [A11] *Ve daḫı naẓar ideler ki bildük-mi yaġdı yoḫsa belürsüz mi yaġdı.* [A12] *Ve eger bulutsuz yaġdısa anuñ teʾvīli yavuzdur. Ve eger şöyle* [A13] *görse ki gökden bal yaġsa veyā anuñ mānende nesne* **[A172b]** *ādemüñ ḳadrine naẓar ideler. Ve eger bu düşi gören ehlise ʿilmi* [A2] *ziyāde ola. Ve eger bāzirgān-ısa mālı ziyāde ola, çünki* [A3] *bal aña ṭama. Ve eger gökden daş yaġsa veyāḫuẕ ḳan* [A4] *veyā mekrūh nesne, bu mecmūʿınuñ delīl ʿuḳūbet ola. Ḳavluhu teʿālā:* [A5] [180]﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ﴾ *Ve eger oluḳlar görse* [A6] *gider ve andan ṣoñra yaġmurlar, nā-ḫaḳ ḳanlar ṣıfatıdur ki* [A7] *aḳar ve fitne olur hemān maḥalleye. Ve eger yaġmur suyından* [A8] *olacaḳ olursa oluḳ suyı ve hemīn ṣular yir altına yetse ve belsüz* [A9] *olsa bu delīldür ki ʿām ḫalāyıḳ ḳayġusuz ola. Ve eger gökden* [A10] *bıçaḳ yaġsa veyā balta,*

birbirile ʿadāvet ideler ve kin dutalar. (A11) *Ve eger ḳılıç yaġsa ḫalḳuñ işi yavuz ola sulṭān cihetinden.* (A12) *Ve eger niʿmet yaġsa yeyisi olsa ucuzluḳ delīldür, şöyle kim* (A13) *añduḳ ve bu resme taʿbīr ideler. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

[A173a] ***Yüz Seksen Altıncı Bāb*:** (A2) ***Ādem Üstine Yaġmur Yaġsa***

(A3) *Ve ḫaberlerde gelmişdür Saʿid Hāşimden ki ol Peyġāmbara ʿaleyhi's-*(A4)*-selām ṣordı, eyitdi: Düşümde şöyle gördüm ki eyü yaġmur yaġar,* (A5) *ṣu yirde şol ırmaḳlar gibi aḳar. Bizüm dört ayaḳlumuzı ve bizüm* (A6) *cümle ḳoyunlarmuzı ṣu çoḳlıġından aldı, gitdi. Resūl ʿaleyhi's-*(A7)*-selam cevāb virdi eytdi*: *Bu yıl niʿmet ucuzlıġı ola ve ḫo-*(A8)*-şlıḳ ola ve bu dört ayaḳlu cānavarlar sizde çoḳ ola ve sizüñ* (A9) *işlerñüz geçer ola. Ve eger yaġmur bir kişinüñ başına yaġsa* (A10) *ve ṭonı ışlansa şol ṭonı ışlanduġı ḳadarı fāyide bula ve eger* (A11) *az ışlansa az fāyide bula ve eger çoḳ ışlansa çoḳ fāyide bula ve eger sefere* (A12) *varsa mübārek ola. Ve eger yaġmur ve dolucaḳ ādemler başına şol* (A13) *ṭūfān gibi ve seyil gibi yaġsa merg mefācān ola. Ve eger görse ki* **[A173b]** *yaġmur yaġar ve her bir ḳaṭreden āvāz ve ün gelür, bu kişinüñ ʿizzeti* (A2) *ziyāde ola, āvāzesi ve çavı ve adı ʿālemde meşhūr ola. Ve eger ʿaẓīm* (A3) *su, yaġmūr görse ki gelür, şöyle kim sunuñ çoḳlıġından bendleri* (A4) *ve ırmaḳları ve bıñarları daşarlardı geçmege bu yaġmur suyunuñ ziyān* (A5) *yoḳdur, bu bir kişidür ki sulṭān-ıla taʿaṣṣub ider ve anuñ şerrin kendü-*(A6)*-den def ider. Ve eger ırmaḳları ve bendleri kesüp bu yaġmur suyın* (A7) *bunlardan giçürmese sulṭān şerrin def idemeye. Bu ulu seylüñ* (A8) *ḥükmi sulṭān ḥükmi gibidür. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

(11) Yüz Seksen Dördünci Bāb: Düşde Maġrib ve Maşrıḳ *Görse*

(12) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: *Maşrıḳuñ ve maġribüñ ḥükmini ʿālim pādişāhların ḳomışlardur.* (A11) *Ve güneş ṭoġduġı ḥācet revālığına ḳomışlardur sulṭān cihetinden* (A12) *ve güneş ṭulunduġın ḥācet ḳabūl olmamaġa ḳomışlardur. Ve* eger kimse (13) kendüyi maşrıḳda görse *ve bir eyü ve*

11 dördünci] A_9 yedinci | Düşde] (A nüshasında yok) || 12 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) ||

ḫurrem ve ārāste yirde anuñ **[A174a]** işi bir eyü ḫūb sulṭān-ıla ola **[H146a]** ve andan ḥāceti revā ola. *Ve* eger maşrıḳ aña nā-ḫoş gelse (2) anuñ işi tebāh ola, ḳāyġu *ve* ziyān ola. *Ve* eger maşrıḳı *şol* yaban (3) resmine görse aġaçsuz *ve* otsuz, aña bir ḥāṣılsuz sulṭānlıḳ (4) iş vāḳiʿ ola *ve sulṭāndan aña ḳıtlıḳ irişe ve hem ziyān.* (A5) *Ve eger* kendüyi maġribde görse *bir ārāste eyü yirde*, anuñ işi noḳṣān (5) ola. *Ve* eger kendüyi şimālden yaña görse *bunı daḥı* (A7) *ol cümleyi ḳıyās ideler ki añduġ-ıdı*. Eger aña eyü-y-ise (6) eyüdür, yatlu-y-ı-sa yatludur. Eger *kendüyi* güneş ṭoġduġı yirde görse (7) ya güneş ṭulunduġı yirde görse bir ulu sulṭān-ıla şuġlı ola *celāletlü* (A10) *ve heybetlü ki anuñ iki vezīr ola. Ḳavlehu teʿālā:* [181]﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ﴾ *Ve cümle-yi ḥālda güneş çıḳduġı yir yigrekdür güneş batduġı yirden.*

(8) Yüz Seksen Beşinci Bāb: Düşde Yay ve Ḳış Görse

(9) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: **[A174b]** *Yay ve ḳış aṣlı düşde sulṭāndur. Ve* eger düşde (10) yay günleri olmış görse, ısı olsa melāmet-likler ola. (11) Eger ısı olmasa ḥāllar eyü ola. *Ve* eger ḳış görse (12) kendü vaḳtında *ve* yimişler görse devleti ʿizzeti ziyāde ola *ve anuñ işi* (A6) *düzülmiş ola*, ʿām (13) ḫalḳı sulṭāndan devlet ʿizzet ve nuṣret bula *ve* hem ḳuvvet bula *ve ḫalāyıḳa ʿadl ve inṣāf naẓarın ide. Her ḥükm ki* (A8) *yayda taʿbīr olundı ḳış taʿbīr daḥı hemān oldur ki añduġ-ıdı.* A9) *Ve* **[H146b]** eger bahār olmış görse, güller *ve* fesligenler açılmış (2) görse yavuzdur, taʿziye, ḳayġu, ziyān irişe. *Ve* eger bunları *tīz ayında görse*, (A11) *yaʿnī* yay (3) günleri görse *anuñ işi eyü ola ve* māldār ola *ve māyelü ola ve eli ire ve* āḫir devlet anuñ ola. *Bahār, bu bahār* (A13) *taʿbīr kāmilden aḫeẕ itdük.*

[H146a] 1 ve] (A nüshasında yok) || 5 şimālden] [A174a] A_6 şemāldin | 6 eyüdür ... yatludur] A_{7-8} eyidür [8] eger yavuz-ısa yavuzdur || 6-7 güneş ... görse] A_{8-9} şunda görse ki güneş [9] ṭoġar veyā güneş ṭulınur || 8 beşinci] A_{12} sekizinci || 10-11 ısı ... ola] [A174b] A_{2-3} ve eyü ısı günler görse ki ziyān olmasa [3] melāmet ola ve çün kendü vaḳtında göre yigrek ola || 11 ḳış] A_4 ḳışın || 12 görse ... ʿizzeti] A_{4-5} irişse [5] ve cihān ḫurrem olmış devlet ve ʿizzet || 13 ḫalḳı] A_6 ḫalāyıḳ | ʿizzet] (A nüshasında yok) || [H146b] 1 olmış] (A nüshasında yok) | fesligenler] A_9 feslügünler || 2 görse] (A nüshasında yok) | taʿziye ... irişe] A_{10} taʿziye irişe veyā ḳayġu ve ziyān || 3 günleri] A_{11} günlerinde ||

Ḳanḳısın gerekse ḳabūl idesiz. **[A175a]** *İbn-i Sīrīn eydür*: *Bahār faṣlı pādişāhdur.* Eger [4] düşde bahār faṣlı olmış görse *ve* havā *muʿtedil yaʿnī* ne ıssı ne-sovuk olsa *şöyle [A3] ki anuñ ıssısından veyā sovuġından ādemlere ziyān irişe,* delīldür ki [5] ol diyār ehline pādişāhdan renc ve ziyān irişe. Eger görse-ki *havā muʿtedil olmış*, [6] cihān ḫurrem olmış *gülden ve* yaşıllıḳlardan *ve çiçeklerden*, reyḥānlardan, ādemlere renc [7] ve ziyān *olmaya*. Delīldür ki ol diyār ḳavmı pādişāhdan [8] ḫayra *ve* rāḥata irişe. *Ve* şöyle bil-ki bahār vaḳtı kendü [9] vaḳtında yigrekdür. *[A9] Zīrā çün kendü vaḳtında bu resme göre ki dinildi-y-idi, delīldür [A10] ʿizzete ve devlete, ziyāde ola. Ve ʿām ḫalāyıḳa pādişāhdan ḳuvvet [A11] ve nuṣret ola ve ʿadli ve inṣāfı pādişāhuñ ziyāde ola. Güz [A12] faṣlın daḫı buña göre ḳıyās ideler. Ve* eger Nevrūz görse *devlet ve mürg [A13] revālıġıdur. Ve eger mihrigān görse* bir muḥteşim kişi [10] ḫiẕmetine meşġūl ola. **[A175b]** Eger *düşinde* cumʿa günin görse, [11] āẕine namāzın *ve* member ve ḫuṭbe görse ḥāceti revā ola, iḳbāli [12] devleti ziyāde. *Ve* eger Ḳurbān bayramın görse bir zāhid *ve* [13] pārsā kişile hem-ṣoḥbet ide. *Ve* eger ʿĀşūr bayramın **[H147a]** görse ḳayġu ve teşvīş eline gele *dīn yöninden. Ve* eger Berāt gicesin [2] görse ya Berāt *gündüzin* görse ḥāceti revā ola *ve tevfīḳ ṭāʿat bula. Ve* eger yıl [3] başın görse yıl ve ay u gün aña mübārek ola. Eger [4] yeñi ay görse *yiñi* sulṭān görse. *Ve eger iki [A9] ay görse iki ten-ile ṣoḥbet ide. Ve eger* gökden ḳızıl ʿalāmetler görse [5] ʿamūd resmine, sulṭān ḳuvvetlü ṣalābetlü ola. *Ve eger Muġān Nōrū-[A11]-zın görse dünyā işi ārāste ola. Ve* eger kāfirler [6] bayramın görse düşmenlerden aña ḳorḳu ola. *Ve* eger Āẕine [7] irtesin görse cühūdlar bir araya dirilmiş olsa [8] ḳayġu ve ġuṣṣa irişe *ve* anuñ işi baġlu **[A176a]** ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

---

4 olmış] (A nüshasında yok) | olsa] (A nüshasında yok) || 6 yaşıllıḳlardan] [A175a] A_6 yaşıllardan | reyḥānlardan] A_6 reyāḥīnden || 7 *olmaya* A_7] (H nüshasında) irişe || 11 member] [A175b] A_1 minber || 11-12 revā ... ziyāde] A_{2-3} revālıġı ola ve iḳbāl ve devlet ve sulṭān şerrinden [3] imīn olmaġlıḳ || 13 pārsā] A_3 parsā | ide] A_4 ola | ʿĀşūr Bayramın] A_4 ʿĀşūrā günin || [H147a] 2 ya Berāt] A_5 veyā Berātuñ || 3 yıl ... gün] A_7 ve ay ve gün | Eger] (A nüshasında yok) || 4 görse] A_8 göre | gökden] A_9 gökde || 5 ḳuvvetlü ṣalābetlü] A_{10} ḳuvveti | kāfirler] A_{11} gavur || 8 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) ||

(9) Yüz Seksen Altıncı Bāb: Düşde Āvāzeler İşitmek Bildürür

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki: Eger (11) āvāz işitse bilmese *ki* nice āvāzdur, gönline yeñi endīşe düşe. *Ve eger [eyü] āvāz-ısa eyü niyyet ola ve eger yavuz āvāz-ısa (A5) yavuz niyyet ola. Ve* (12) eger ḳuşlar āvāzısa yeñi eyü ḫaberler işide, *(A6) göñli sevine. Ve* eger (13) dört ayaḳlu cānavar āvāzısa ʿām ḫalḳından *yiñi* ḫaber işide. *Ve* **[H147b]** eger eşek āvāzısa bir cāhil *ve nādān* kişiden söz işide *mekrūh. Ḳavlehu teʿālā ʿazze ve celle*: (A9)﴿إِنَّ أَنكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾[182] *Ve* (2) eger *it* āvāzın işitse bir pelīd kimseden *ve al-çaḳ aṣıllu, ṭamaʿ sözin ve yavuz ve* yaramaz söz işide. *Ve* (3) eger keçi āvāzın, *öküz ünin* işitse bir eyü ādem ḫaberin işide. *Ve* eger (4) çetük āvāzın işitse oġrı ḫaberin işide. *Ve* eger ḳoyın (5) āvāzın **[A176b]** işitse *bir ġāyıb ḫaberin işide. Ve eger deve āvāzın işitse* bir ulu *ve bī-gāne* kişi ḫaberin işide *ġāyıb. Ve* eger pīl āvāzın (6) işitse ʿAcem sulṭānı ḫaberin işide. *Ve* eger at āvāzın (7) işitse bir muḥteşim ʿavrat ḫaberin işide *ḫayrla*. *Ve* eger aṣlan (8) āvāzın işitse sulṭān ḫaberin işide. *Ve* eger ḳurt āvāzın (9) işitse ẓālim pādişāh ḫaberin işide. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(10) Yüz Seksen Yedinci Bāb: Düşde Petnūs ve Ügü Āvāzın

(11) Ṣāḥib-kitāb eydür eger düşde petnūs āvāzın işitse *bir* (12) beg kişinüñ ḫaberin işide *ki ol maʿrūf ola comardlıġ-ıla ve eyü ad-ıla. Ve* eger ügü āvāzın işitse (13) yaramazdur. *Ve* eger saḳsıġan āvāzın işitse örtüli ḫaber işide. *Ve* **[H148a]** eger it ürse yavuz ḫaber işide. *Ve* eger ḳarġa āvāzın (2) işitse çeri ḫaberin işide. *Ve* eger legleg āvāzın işitse *bir ulu kişinüñ ve* (3) köy ehlinüñ ḫaberin işide *ve ġāyıb* **[A177a]** *ve selāmet ve şāẕ.*

---

9 altıncı] [A176a] A_1 ṭoḳuzıncı | Düşde ... bildürür] A_2 her cinsden āvāzlar ki işideler || 10 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] A_3 ve || 11 nice āvāzdur] A_3 nenüñ āvāzıdur | yeñi] A_3 yiñi || 12 yeñi ... ḫaberler] A_5 yiñi ḫaber || 13 āvāzısa] A_6 ḫaberise | ḫalḳından] A_7 ḫalāyıḳdan || [H147b] 2 *it* A_9] (H nüshasında) at || 3 āvāzın] A_{12} ünin | eyü ādem] A_{12} yig kimse || 5 pīl] [A176b] A_2 yil || 6 sulṭānı] A_2 sulṭān || 7 muḥteşim] A_3 muḥteşime || 9 bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 10 Yüz ... āvāzın] (A nüshasında başlık için iki satır ayrılmış ama bir şey yazılmamış) || 11 Ṣāḥib-kitāb ... eydür] (A nüshasında yok) | düşde petnūs] A_8 düşinde bidnūs || 12 beg] A_8 yig || 13 yaramazdur] A_{10} yavuzdur | örtüli] A_{11} örtülü || [H148a] 3 köy] A_{13} köyi ||

Ve eger hezār-destān āvāzın işitse [4] muṭrib ḫaberin ya nevḥa işide. *Ve* eger keklik āvāzın işitse ġāyıb [5] ḫaberin işide *ʿavdetler cihetinden. Ve* eger eẕān āvāzın işitse *ki* bir kişi bunı Allāha ḳıġıra. *Ve* [6] eger ḳıyāmet āvāzın işitse ḫayr işlere *ve* ṭāʿata rāġıb ola. *Lā yaʿlemu'l-ġaybe illa'l-lāh.*

[7] Yüz Seksen Sekizinci Bāb: Düşde Raʿd ve Yel Āvāzın İşitse *ve daḫı Ne-kim Buña Beñzer Var-ısa*

[8] Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse *düşinde* yel āvāzın işitse *ve* [9] raʿd *āvāzın* ve od āvāzın *ve su āvāzın* işitse böyük sulṭān ḫaberin işide. *Ve* [10] eger bunları perākende işitse *erācif ve perākende* ḫāṣılsuz ḫaber işide. *Ve* [11] eger ulu *su* āvāzın işitse ulu sulṭān ḫaberin işide *ḫayrla ve eylükle. Ve eger it āvāzın işitse ki birbirile [A13] ṭalaşurlardı, bir ḳatı göñüllü baḫīl erden şer işide. Ve* [12] eger degirmen **[A177b]** āvāzın işitse yāḫud el degirmeni āvāzın [13] işitse rūzı giñ ola *ve işi ārāste ola. Ve* eger perrīler āvāzın işitse **[H148b]** ya aġlamaḳ ya gülmek gibi, bu düşi görene sefer vāḳiʿ ola. *Ve* [2] eger ṭapl āvāzın işitse *ve* sinc āvāzın işitse *ḫāṣılsuz* yalan [3] ḫaber işide *veyā meşġale. Ve* eger şaṭranc āvāzın işitse ḫāṣılsuz çeri [4] ḫaberin işide *hezīmetin. [A6] Ve eger kaʿbeteyn āvāzın işitse cenk ve ḫuṣūmet düşe. [A7] Ve* eger gülmek āvāzın işitse ḳayġu irişe. *Ve* [5] eger aġlamaḳ āvāzın işitse şāẕılıḳ yitişe. *Ve eger pālān [A9] ṣınduġı āvāzı işitse bir ẓālimüñ taʿziyesi ḫaberin işide. [A10] Ve* eger feryād [6] āvāzın işitse *yavuz işide. Ve eger duʿā ve zārī işitse* ḫāceti revā ola, düşmene ẓafer bula. *Ve* her āvāzı buña [7] göre ḳıyās ideler. Bu sözlerden ḥiṣṣe alalar. Va'l-lāhu aʿlem.

---

4 ya] [A177a] A_2 veyā | āvāzın] A_2 ünin || 5 eẕān] A_3 bañ | ḳıġıra] A_4 ḳıġırur || 6 ḳıyāmet ... ḫayr] A_4 ḳāmet işidür ḫayır || 7 seksen sekizinci] A_6 ṭoḳsan birinci | düşde] (A nüshasında yok) | yel] A_7 yil || 8 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | yel] A_8 yil | işitse] (A nüshasında yok) || 10 bunları] (A nüshasında yok) || 12 yāḫud] [A177b] A_1 veyāḫud | degirmeni] A_1 degirmen || 13 perrīler] A_2 periler || [H148b] 1 ya gülmek] A_3 veyā gülmek | vāḳiʿ ola] A_3 düşe || 2 ṭapl ... işitse] A_3 ṭabul āvāzın || 3 şaṭranc] A_5 şaṭranc oynamaḳ || 5 şāẕılıḳ yitişe] A_8 şāẕlıḳ irişe || 7 Bu ... alalar] (A nüshasında yok) | Va'l-lāhu aʿlem] A_{12} ve sellem ||

(8) Yüz Seksen Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Çalġular *Āvāzı ve* Irlamaḳ Ṭanbūre *ve Çaġana ve Ne-kim Beñzer*

(9) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Dükel ırlamaḳlaruñ aṣlı ve çalġularuñ şūmdur ve naḥsdur (A2) ve bī-ḥāṣıl. Ve* eger kimse *düşinde* bir büt āvāzın işitse bir (10) ulu ʿavrat ḫaberin işide *ve anuñ-ıla ṣoḥbeti ola. Ve* eger rebāb āvāzın işitse añа (11) ḳayġu irişe *nā-hemvār ve fużūl ve gedāyi-ṭabʿ (A5) kişiden. Ve* eger ṭanbūre āvāzın işitse *bir mütevāżıʿ ve* eyülik ṣanıcı kişiden (12) ḫaber işide, yitişe. *Ve* eger çaġana āvāzın işitse bir dili uzun (13) erden ḫaber işide. *Ve* eger şāhrūd āvāzın işitse dostlıḳ **[H149a]** ḫaberin sulṭān taʿalluḳātından işide. *Ve* eger ney, ḥacbe (2) āvāzın işitse şāhlar ḫaberin işide. *Ve* eger ṭuluḳ ve sipsi (3) āvāzın işitse iki ġāyıb dostdan selāmetlik *ve eylük* ḫaberin işide.

(4) Yüz Ṭoḳsanıncı Bāb: Düşde Her Cinsden Ādemīler Āvāzın İşitse

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse düşinde ʿArab dilin işitse (6) ʿizzet *ve* devlet bula. *Ve* eger **[A178b]**[183] Hindī dilin işitse aṣıl erenlerle bir (7) dürlü işi ola. Eger ʿİbrī dilin işitse mīrāṣa delīldür. *Ve eger Sūrī dilin (A5) işitse veyā kendü söylese Resūl ḫaberin işide ve ḳaṣaṣ ve şiʿir (A6) ve ḥikmet. Ve* (8) eger Pārsī dilin söylese işitse ulu kişilerle hem-ṣoḥbet (9) ide *ve* anlaruñ ḫaberin işide. *Ve* eger Türkī dilin işitse ya (10) kendü söylese na-ḥaḳ ḫaber işide. *Ve eger kendü söylese bir yavuz işlü (A9) ulu-y-ıla hem-ṣoḥbet ola. Ve* eger Soġdur dilin (11) işitse ya kendü söylese *bir* yavuz işlü böyük kişile ṣoḥbet (12) vāḳiʿ ola. *Ve* eger Uzurmī dilin işitse ve

---

8 seksen ṭoḳuzıncı] A_{12} ṭoḳsan ikinci | düşde] (A nüshasında yok) | ṭanbūre] A_{13} ṭanbūr || 9 Ṣāḥib-kitāb eydür] **[A178a]** A_1 Ve | bir büt] A_2 بُرنُط || 10 işitse] A_4 işidse || 11 ṭanbūre] A_3 ṭanbūr | eyülik] A_5 eylük || 11-12 kişiden ... yitişe] A_6 kişi ḫaberin işide || 13 ḫaber işide] A_7 ḫorlıḳ irişe ya ḳayġu veyā sögmek | şāhrūd] A_8 şāhrūz || [H149a] 1 taʿalluḳātından] A_9 taʿalluḳından | ḥacbe] A_9 ḥaceb || 2 ḫaberin işide] A_{10} ḫaberinden āgāh ola | ve] (A nüshasında yok) || 3 āvāzın] (A nüshasında yok) | selāmetlik] A_{11} selāmatlıġı || 4 ṭoḳsanıncı] A_{11} ṭoḳsan üçünci | Düşde] (A nüshasında yok) | ādemīler] A_{12} ādemler || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | 6 aṣīl] [A178b] A_3 aṣıllu || 8 söylese işitse] A_6 işitse veyā kendü söylese | hem-ṣoḥbet] A_7 ṣoḥbet || 9 ya] A_8 veyā || 11 ya] A_9 veyā || 12 Uzurmī] A_{10} Ḫ^{v}oruzmī ||

söylese mekrūh ḫaber (13) işide ve *bir işden* rüsvāy ola *(A12) ve anuñ tenine renci irişe. Ve* eger Saḳlabī dilin işitse ya Bulġar **[H149b]** ya kendü söylese bir inṣāfsuz ādemīlerle işi ola. *Ve* eger (2) Ġürīler **[A179a]** dilin işitse ya söylese ḳayġu ve ġuṣṣa irişe. Va'l-lāhu a'lem.

(3) Yüz Ṭoḳsan Birinci Bāb: Düşde Namāzlar Ḳılsa Anı

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse düşinde namāz ḳılsa ḥāceti (5) revā ola *ve* ḳayġusı gide *ve* emn ola. *Ve eger* ṣabāḥ namāzın ḳılsa dirligi (6) giñ ola. Ḳuşluḳ namāzın ḳılsa 'ömri, iḳbāl u devleti geçe. *Ve eger* (7) öyle namāzın ḳılsa kār u kesbi ve ma'āşı ārāste ola. (8) İkindü namāzın ḳılsa işlere başlaya tamām idemeye. *Ve eger* aḫşam (9) namāzın ḳılsa ḫayr işlere başlaya. Yatsu namāzın ḳılsa 'azīz (10) kişilere ulaşa. İşrāṭ bayram namāzın ḳılsa ya cenāze namāzın ḳılsa (11) borcı ödenmiş ola. *Ve eger* Berā'at namāzın ḳılsa anuñ devleti ziyāde ola. (12) Berā'at namāzın ve Cum'a namāzın ḳılsa cümle ḥācetleri (13) revā ola. Ḥācet namāzın ḳılsa ḥāceti revā ola ve dirligi **[H150a]** giñ ola. *Eger aḫşam namāzın ḳılsa veyāḫud* teṭavvu' namāzın ḳılsa bu kişi biregüden kendü (2) ḥaḳḳın bula. *Eger* terāviḥ namāzın ḳılsa düşmene ẓafer bula *ve* murādı ḥāṣıl (3) ola. *Ve eger* tesbīḥ namāzın ḳılsa tehlīl-ile, işbu namāzlar ki ḫaberlerde (4) gelmişdür cümle murādları ḥāṣıl ola. Eger bu namāzları mescidde (5) ḳılsa yigrekdür ve ḥāceti *tīz* revā ola. İnşā'a'l-lāhu te'ālā.

12-13 ve söylese ... işide ve] A_{11} mekrūh ḫaber işide ve eger kendü söylese || 13 ya Bulġar] A_{10-11} veyā Bulġaruñ || [H149b] 1 ādemīlerle] A_{13} ādemlerle || 2 ve ġuṣṣa] (A nüshasında yok) | Va'l-lāhu a'lem] (A nüshasında yok) || 3 birinci] [A179a] A_1 dördinci | anı] (A nüshasında yok) || 4 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | ḳılsa] A_3 ḳılur görse || 5 emn] A_4 imīn | ṣabāḥ] A_4 irte | ḳılsa] A_4 ḳılur görse || 6 ḳuşluḳ ... geçe] (A nüshasında yok) || 7 ḳılsa] A_5 ḳılur görse | 8 ikindü ... idemeye] (A nüshasında yok) || 9 ḳılsa] A_6 ḳılur görse | ḫayr ... ḳılsa] (A nüshasında yok) || 10 işraṭ] A_6 ve eger | cenāze namāzın ḳılsa] A_7 cenāze || 11 Berā'at namāzın ḳılsa] A_7 Bayram namāzın || 12-13 Berā'at ... Ḥācet] A_8 Ve eger Ḥācet || [H150a) 1 giñ] A_9 eyü | bu ... biregüden] A_{10} ol kişi || 2 namāzın] (A nüshasında yok) | murādı] A_{11} murādları || 3 namāzın] (A nüshasında yok) | işbu] A_{12} veyā şol || 4-5 Eger ... yigrekdür] A_{13-2} ve uşbu namāzlar ki **[A179b]** [1] añduġıdı düşde kim ḳılalar ve eger mescidde ḳılur [2] görse yigrek ola || 5 inşā'a'l-lāhu te'ālā] Va'l-lāhu a'lem ||

(6) Yüz Ṭoḳsan İkinci Bāb: Düşde Şehirler Görse

(7) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger bir şehirden bir şehre irse (A6) *o şehre girse* ya bir köye (8) varsa ol vardugi yir añа ḫoş gelse ʿizzeti ve çāhı ziyāde ola. Eger (9) ḫoş gelmese ol il, ol köy *veyā ol şehre,* ḳayġu teşvīş ola. (A9) *Egerçi ḫoş yer-ise ve cümle ḥālda düşinde böyük şehre varsa* (A10) *eyidür. Ḳavlehu*: ﴿ادْخُلُواْ مِصْرَ إِن شَاء اللّهُ آمِنِينَ﴾[184] *Ve* eger bu düşi (10) gören sulṭān-ısa kendü nökerlerine, şehir ḳavmına ḫorlıḳ irişe. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا اَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ﴾[185] *Vaʾl-lāhu aʿlem.*

(11) [A180a] Yüz Ṭoḳsan Üçinci Bāb: Düşde Peyġambar Yāranların Görse

(12) Ṣāḥib-kitāb eydür: Ḥaberde *şöyle* gelmişdür kim Ḥamza raẕiyaʾl-lāhu ʿanhu (13) Resūlden ʿaleyhiʾs-selām ṣordı eyitdi: Düşümde şöyle gördüm ki **[H150b]** Yemen iḳlīmine vardum *ve* kāfirler mekānına irişdüm, *didi. Ve* benüm göñlüme (2) ol yir ḫoş geldi. Cevāb *virdi* Peyġambar ʿaleyhiʾs-selām Ḥamzaya eyitdi: (3) Sen anda varasın *ve* saña ol yir ḫoş gele *ve* senüñ işüñ ḫūb ola, *didi. Nice ki Resūl ḥażreti* (A9) *taʿbīr itdi, o resme oldı. Her çende ki kāfirler yiri-y-idi,* (A10) *çün göñline ḫoş geldi, taʿbīr daḫı hem o resme oldı. Ve bir ḥaberde* (A11) *daḫı gelmişdür ki ʿAbdullah ibn-i ʿAbbāsdan raẕiyaʾl-lāhu ʿanhu ki* (A12) *ol ṣordı Resūlden ʿaleyhiʾs-selām eytdi*: *İşbu resme gördüm* (A13) *düşümde ki Medīnede-y-imişin yārānlarla ṣallāʾl-lāhu ʿaleyhi ve sellem çün girü geldüm* **[A180b]** *şāẕ oldum ki seni yā Resūlaʾl-lāh selāmet gördüm. Resūl ḥażreti* (A2) *taʿbīr itdi eytdi*: *İşler Medīnede eyü ola ve benüm-ile eyü olasın* (A3) *ve şāẕımān olasın, didi. Ne resme ki taʿbīr ḳılındı ve hem o resme* (A4) *oldı. Ve daḫı ḥaberde gelmişdür ki Ḫuzeyfe ibn-i Yemāniden ki* (A5) *ol Resūle ʿaleyhiʾs-selām ṣordı ki eytdi*: *Ben düşümde uşbu* (A6) *resme gördüm ki Ḫalīl şehrine varurın ve baña şāẕlıḳ* (A7) *olur. Cevāb virdi eytdi*

---

11 üçinci] [A180a] A_1 altıncı | düşde… yāranların] A_2 düşünde peyġāmbar yārānların || 12 Ṣāḥib-kitāb eydür] A_3 Ve | kim] A_3 ki || 13 eyitdi] A_4 eytdi || [H150b] 1 vardum] A_5 varurın | mekānına] A_5 yerine || 2 ol yir] A_6 ol ara | peyġambar] A_6 peyġāmbar | eyitdi] A_7 eytdi || 3 ol yir] (A nüshasında yok) ||

ki: *Senüñ bir ʿazīz ulu kişile* [A8] *işüñ ola ve ḫācetüñ revā ola ve göñlüñ şāẕımān ola.* [A9] *Hem şöyle ki ne ḳadar ki o şehre vardı, şāẕ olurdı. Ve ḥikāyetde* [A10] *uşbu resme demişler ki ḫalīfenüñ vezīr ṣordı. Ebū ʿAbdu'l-lāhi'-*[A11]*-l-Kirmāni eytdi*: *Düşümde uşbu resme gördüm ki Medīneye Resūl şehrine* [A12] *ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem varurın ve kendüzüme buşarın, ḳındurırın ki* [A13] *Resūl ʿaleyhi's-selām ziyāretine varayın diyü varyorken oyandum.* **[A181a]** *Cevāb virdi ki*: *Ulu ḫalīfe-y-ile mülāḳāt olasın ve anuñ devri* [A2] *saña döne, didi. Ne resme ki olʿibāret itdi hem o resme* [A3] *oldı. Ḫalīfe yerine oturdı. Va'l-lāhu aʿlem bi's-ṣavāb*.

[4] Yüz Ṭoḳsan Dördünci Bāb: Düşde Şehirler Görse *Kendü Şehrinden Eyü Yavuz Olsa*

[5] Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kendüyi bir şehirde *görse ki* ṭurṭuġı şehirden [6] yigrek olsa anuñ işi laṭīf ola, ʿizzeti *ve devleti* ziyāde ola. *Ve* eger [7] kendü yirinden yatlu görse yavuz ola. *Ve* eger kendüyi bir şehirde görse [8] kim bir vaḳt ol şehirde *ol* ṭurmış ve *ol şehirde bunuñ* ḥālı eyü olmış, anuñ ḥālı yaḫşı [9] ola. *Ve* eger yavuz olmışsa yavuz ola, ġuṣṣa *ve* ḳayġu irişe. *Ve* eger [10] bir şehirde varsa göñline ḫoş *gelse görmedük şehir olsa anuñ işi* [A13] *ḫūb ola ve eger göñline ḫoş* gelmese yavuz ola. *Ve* eger **[A181b]** [11] kendüyi Türkmen elinde görse anuñ şuġlı *ve* işi āsān ola. *Ve* eger [12] kendüyi Hindūstān elinde görse yavuzdur, işi yaramaza döne. *Ve* eger [13] Rūm elinde görse ḥāceti revā ola, *şāẕ ve kāmrān ola. Ve* eger ʿIrāḳda görse **[H151a]** devleti ḥāṣıl ola. *Ve* eger Pārs elinde görse anuñ ṣoḥbeti [2] ehl-i ṣalāḥ-ıla ola. *Ve* eger Mekkede görse ulu kişilerle [3] mülāḳāt ide. *Ve* eger kendüyi Ḥicāzda görse bu kişi ḥacca vara. *Ve* [4] eger Yemene varsa bu kişi emīn ola selāmetlig-ile. *Ve* [5] eger Kūfeye varsa

---

4 dördünci] [A181a] A_4 yedinci | Düşde] (A nüshasında yok) || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] A_6 ve | ṭurṭuġı ... yigrek] A_6 kendü şehrinden yig || 7 yirinden] A_8 yerinden || 8 kim ... ol] A_9 ki bir vaḳtda o | ṭurmış] A_9 olmış-ımış | eyü olmış] A_{10} eyü-y-imiş || 10 şehirde] A_{11} şehre || 11 Türkmen elinde] [A181b] A_1 maşrıḳda || 12 Hindūstān elinde] A_2 Hindūstānda | işi ... döne] (A nüshasında yok) || 13 Rūm elinde] A_2 Rūmda || [H151a] 1 devleti] A_4 ʿizzet devlet | Pārs elinde] A_4 Pārsda | 3 ide] A_6 ola || 4 emīn ... selāmetlig-ile] $A_{7\text{-}8}$ imīn ve selāmet [8] ola ||

ʿilimden behresi ola *ve* naṣīb bula (A9) *ʿālim ve ehl-i faẕıl erenler-ile hem-ṣoḥbet ola. Ve* (6) eger Baġdādda görse bir sermāyelü *kimse-y-ile ve ulu* kişile ṣoḥbet ide. *Ve* (7) eger Kirmāna varsa ḳayġu ve ziyān irişe. Eger kendüyi (8) Rey elinde görse bir yeñi işe tedbīr ide. Eger Gergānda (9) görse kimse-y-ile daʿvī *ve* ḫuṣūmet ide. *Ve* eger Bābilde görse (10) şāẕī eylük irişe. *Ve* eger Nişābūra varmış **[A182a]** görse (11) şādī eylük irişe, *bir ulu-zāde-y-ile hem-ṣoḥbet* (A2) *ide. Ve* eger Ṭūsda görse menfaʿat bula. *Ve* (12) eger serḥadde görse ġuṣṣaya ḳayġuya irişe, işi (13) baġlana. *Ve* eger Nisāda görse ʿavratlardan rūz u niʿmet **[H151b]** ola. *Ve* eger Bāverde görse aña şāẕılıḳ irişe. *Ve* eger (2) Belḥde görse ḫoş ḫaber işide *ve* düşmene ẓafer bula. *Ve* eger (3) Baṣrada görse ʿilim ehlinden naṣīb ala. Eger Būsta (4) görse işleri baġlu ola. *Ve* eger Mışırda görse bāzirgān (5) mālından menfaʿat bula. *Ve* eger kendüyi Beyte'l-muḳaddisde görse (6) ḥac ide *ve* ṣoḥbeti ʿālimler-ile ola. *Ve* eger ʿIḳa şehrin görse (7) sefer ide *ve* ol seferinden eylük göre. *Ve* eger Merveyi ṣafā görse (8) seferden ḳala. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi merciʿu ve'l-me'āb.

(9) Yüz Ṭoḳsan Beşinci Bāb: Düşde Şehirler Görmegi Bildürür

(10) Ṣāḥib-kitāb işbu resme eydür: Eger bir kişi Buḫārada (11) görse kendüyi ʿizzeti çāhı ziyāde ola. **[A182b]** *Ve* eger kendüyi *düşinde* (12) Ḫoruzmde görse ḳayġu irişe *ve müşkil* (A2) *işlerde ʿāciz ḳala. Ve eger*

---

5 behresi] A_8 behri || 6 Baġdādda görse] A_9 Baġdāda varsa || 8 elinde] A_{11} iḳlīminde | yeñi ... ide] $A_{11\text{-}12}$ yiñi işe [12] yiñi tedbīr eyleye | Gergānda] A_{12} Gürgānda || 9 kimse-y-ile] A_{12} kimse || 10 şāẕī] A_{13} şādī ve | Nişābūra varmış] A_{13} Nişābūrda || 11 şādī eylük] [A182a] A_1 şāẕıya ve eylüge || 12 serḥadde] A_2 Seraḥsede | ġuṣṣaya] A_3 ġuṣṣa ve || 13 Nisāda] A_3 Nesāda | rūz u niʿmet] A_4 rūzlu || [H151b] 1 Bāverde] A_4 Bāverdede | şāẕılıḳ] A_4 şāẕlıḳ || 2 Belḥde] A_5 Beleḥde || 3 Būsta] A_7 Busta | Baṣrada] A_6 Mışırda | naṣīb ala] A_6 naṣībi ola || 5 Beyte'l-muḳaddisde] A_8 Beytü'l-muḳaddesde || 6 ʿālimler-ile] A_9 ʿālimlerle | ʿIḳa şehrin] A_9 şehrinde || 7 seferinden] A_{10} seferden | Merveyi ṣafā] A_{10} Mervi || 8 Va'l-lāhu ... ve'l-me'āb] (A nüshasında yok) || 9 beşinci] A_{11} sekizinci | Düşde ... bildürür] A_{12} Şehrler görmek te'vīlin beyān ider || 10 Ṣāḥib-kitāb ... eydür] (A nüshasında yok) | eger] A_{13} ve eger || 10-11 Buḫārada ... ola] A_{13} kendüyi Buḫārada görse ʿizzet çāh devlet ve emr bula || 12 Ḫoruzmde] [A182b] A_1 Ḫʸoruzmede |

kendüyi Gürgānda görse (A3) *kimse-y-ile savaş eyleye. Ve eger Türkistānda görse düşmenler aña* (A4) *ẓafer bulalar, nā-kesler elinde giriftār ola. Ve* eger kendüyi Bulġarda görse (13) aña ḫıyānatlıḳ iderler. *Ve* eger Semerḳandda görse *anuñ* <sözi> **[H152a]** sözi ḫalḳ arasında eylüg-ile geçe. *Ve* eger kendüyi (2) seferde görse ümīẕi saʿādet-ile eylük ola. *Ve* eger ḫācılar (3) görse eyü ḫayır işlere niyyet ide. *Ve* eger Ferġānı görse (4) ḳuvvet ve nuṣret bula. *Ve* eger Sinḥābı görse *kendü* murādına (5) irişe. *Ve* eger kendüyi *böyük* ḥiṣārlarda görse ulu kişiler-ile (6) hem-ṣoḥbet ide vaḳtı ġāyet-ile ḫoş ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(7) Yüz Ṭoḳsan Altıncı Bāb: Düşde *Sulṭān Görse ve* Sulṭāna Taʿalluḳ Olanları *Görse*

(8) Ṣāḥib-kitāb eydür: **[A183a]** Eger kimse sulṭānı *düşde* görse *kendü şehrinde eyü libās-ıla,* (A2) *anuñ işi eyü ola*, (9) ʿizzeti çāhı ziyāde ola. *Ve* eger ölmiş sulṭānı diri görse (10) anuñ devleti ziyāde ola. *Ve* eger ʿazīz-ü Mıṣrı görse ḫalḳa (11) ʿazīz ola. *Ve* eger Emīre'l-mü'minīn ʿAlī görse sözi revā (12) ola. *Ve* eger şehir sulṭānın ḳayġulu görse ḳayġuya irişe. *Ve* (13) eger şāẕımān görse şāẕılıḳ irişe. *Ve* eger sulṭāna **[H152b]** yaḳın olsa devlet yaḳın ola *ve anuñ ḫāceti* (A8) *revā ola. Ve* eger görse durduġı şehirden (2) yad sulṭān görse bir kişi anuñ teni arzūsına çāre ide. *Ve* (3) eger ḥācib görse işinden ʿāciz ḳala. *Ve* eger sulṭān (4) nedīmin görse bir ʿizzetlü kişiden eylük bula. *Ve* eger (5) şehrüñ begin görse kimseden melāmet işide *ve* melāmetlige (6) irişe *ve eger maṣlıḥat* (A13) *görecek olursa anuñ işi ṣalaḥa gele. Ve* eger ʿavān görse ʿavāmī ḫalḳdan eylük göre. (7) Eger elçi

---

kendüyi] (A nüshasında yok) || 13 ḫıyānatlıḳ iderler] A_5 ḫıyānat ide ve anuñ şıġlın örte || [H152a] 1 ḫalḳ ... geçe] A_6 semer ola ḫalḳ arasında <ārāstede> | kendüyi] (A nüshasında yok) || 2 saʿādet-ile] A_7 saʿādet ve | ḥācılar] A_7 ḥāc || 3 ḫayır ... ide] A_8 niyyet ide bir ḫayır işe || 4 Sinḥābı] A_9 سِنبِجَابْ | 5 kişiler-ile] A_{10} kişilerle || 6 hem-ṣoḥbet ... ola] $A_{10\text{-}11}$ hem-ṣoḥbet ola ve bī-[11]fāyide ve bī-ḥāṣıl ādemler ola || 7 altıncı] A_{12} doḳuzıncı | olanları] A_{13} kimseler || 8 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 9 ʿizzeti çāhı] [A183a] A_2 ʿizzet ve cāhı || 10 ola] A_3 dirile || 12 şehir] A_5 şehrüñ | ḳayġuya irişe] A_6 ḳayġu irişe aña || [H152b] 1 devlet] A_7 devlete | görse ... şehirden] A_8 bir kişi kendü şehrinde || 5 begin] A_{11} yegiti | melāmetlige] A_{12} melāmet || 6 ʿavāmī ḫalḳdan] **[A183b]** A_1 ʿavām ḫalāyıḳdan || 7 elçi] A_1 elci ||

görse *dost ve düşmen* (A2) *esrārından āgāh ola. Eger vekīlüñ ḥavālecisin* gör[-se] nā-kes kişilerden ḳayġu ve ġuṣṣa irişe. *Ve* (8) eger ḫalīfeyi görse işinden ʿāciz ḳala. *Ve* eger maḳraʿa (9) vurucı görse kimse añа vaʿde ḳıla *ve* yalan söyleye *ve* aldaya. *Ve* (10) eger zindāncı görse ḳayġu ve endīşe irişe. *Ve* eger cüllāḥ (11) görse ḥāceti revā ola. *Ve* eger kātibi görse sulṭān sırrından (12) āgāh ola. *Ve* eger siliḥdār görse *anuñ* işi ḳavī ola. *Ve* eger (13) ʿalemdār görse *anuñ işi ḳavī ola ve yüce ola ve* ġāyıbdan *ḫoş* ḫaber gele. *Ve* eger şarābdār görse **[H153a]** ʿavratdan menfaʿat bula. *Ve* eger ʿaynadār görse ḳayġu irişe. *Ve* (2) eger cāmedār görse anuñ işi eyü ola. *Ve* eger divit-(3)-dār görse bir *yig ve* böyük ʿavrat ḫaberin işide. *Ve eger ḫᵛon-sālārı* **[A184a]** *görse bir cāhil ve nādān kişile işi ola. Ve* eger mīr-aḫūr (4) görse sözi revā ola. *Bend urucı görse bir işi ide* (A3) *ki ol işden renci ve melāmet ḫāṣıl ola. Ve* eger silāḫlı çeri görse *her* ḳanḳı şehirde (5) gerekse ol şehirde ḳuvvet ola. *Ve eger çeri* silāḥsuz görse ol daḫı bir żaʿīf (6) ola.

Yüz Ṭoḳsan Yedinci Bāb: Düşde Āteş-ḫāneler Görse

(7) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse *düşinde* od evin yaʿnī ocaḳ (8) görse *ve* odı öpse ve ṭapsa bu kişi bir ẓālim pādişāhdan (9) mübtelā ola ve anuñ-ıla ṣoḥbeti ola. *Ve* eger kendüyi kelīsada görse bī-dīn kişiler (10) sözile ʿamel ide *ve* anlara aldana. *Ve eger* (A11) *kilīsada görse alçaḳ aṣıllu ve yalancılarla ṣoḥbet ide. Ve* eger putḫāneler görse *ve* (11) puta ṭapsa nā-kesler ḫiẓmetin ide *ve kendü yig bilisine ve ʿaḳlına ʿāciz ḳala. Ve* eger güneşe ṭapsa (12) ve görse bir ulu sulṭān-ıla ṣoḥbet ide. *Ve* eger Aya ṭapar görse (13) sulṭān vezīrile āşinā ola. *Ve* eger *kendüyi* ılduza ṭapar görse **[H153b]** çerilere

---

9 vurucı] A_4 urucı || 10-11 cüllāḥ ... revā] A_6 جلاب gör[se] murādı ḫāṣıl || 11 kātibi] A_7 yazıcı | sırrından] A_7 şerrinden || 12 siliḥdār] A_8 silāḥdārı || [H153a] 1 ʿaynadār] A_{11} ġāṣiyedārı || 2-3 divitdār] A_{12} divitdārı || 3 mīr-aḫūr] [A184a] A_1 emīr-ḫᵛōr || 4 silāḥlı ... görse] A_{3-4} ārāste [4] çeri görse ḳavī silāḥ-ıla || 4-5 şehirde gerekse] A_4 şeherde ki göre || 5 ḳuvvet] A_5 ḳuvveti || 5-6 daḫı ... ola] A_6 maḥallenüñ żaʿīfidür || 6 Yüz ... görse] A_6 İki yüzünci bāb || 7 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | eger] A_7 ve eger | od ... ocaḳ] A_7 āteş-ḫāne görse yaʿnī od evin || 9 kelīsada] A_9 kilīsada || 10 anlara] A_{10} anlaruñ ḳavlına | putḫāneler] A_{12} bütḫānede || 11 Güneşe tapsa ve] A_{13-1} Güneşe **[A184b]** [1] ṭapar || 13 vezīrile āşinā] A_2 vezīrine yaḳın || [H153b] 1 çerilere ... ide] A_3 çeriler ḫiẓmetine rāġıb ola ||

ḫiẕmet ide *muḫteşimlerden. Ve eger* (A4) *bilse ki ḳanḳı ılduzdur ḥükm ider ki evvel bābda añduġ-ıdı.* (A5) *Ve eger ılduz rūşense ve eyü-y-ise ve bilmese ki ḳanḳı ılduzdur,* (A6) *ʿulemā ḫiẕmetine meşġūl ola. Ve eger kendüyi* göge ṭapar görse bu kişi ḫurrem-dīn (2) ola *ʿilm çoḳlıġından ki kendünüñ* (A9) *ḳatında cemʿ olmışdur, ṣevāb-ıçun olmışdur. Ve* eger dört ayaḳluya ṭapar görse *bir cāhil ve ʿilmsüz bay kişi ṣoḥbetin ide. Ve eger maḥlūḳa ṭapar görse* bir kimselere ḫiẕmet ide ki (3) renc żāyiʿ ola. *Ve* eger ere ṭapar görse bir bay *ve* bī-dīn, bī-ḥāṣıl *ve* nā-kes (4) kişiye ḫiẕmet ide el-ʿıyāẕu bi'l-lāh. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(5) Yüz Ṭoḳsan Sekizinci Bāb: Düşde Ādemüñ Cānın Görse

(6) Ṣāḥib-kitāb eydür: **[A185a]** *Bu bābuñ aṣlı oldur ki* ādemüñ cānı oġlana delīldür (A2) *veyā muvāfıḳ ʿavrata ve mā[l] çoḳlıġıla. Ve* eger kimse *düşinde şöyle* (7) görse *ki* cānı tenden ayrıldı, oġlı vefāt ide. Eger oġlı olmasa kendü (8) vefāt ide. *Ve* eger *şöyle* görse-kim kendü cānın *bir eyü* ādem ṣūretinde *gördi*, anuñ bir ḫūb *yüzli* (9) oġlı ola *ve anuñ ḥālı laṭīf ola ve ʿizzeti ve cāhı* (A8) *ziyāde ola ve erenlerle yaḳışa ve ulu, eyü ṣanıcı comard* (A9 *sulṭān-ıla ulaşa. Ve eger cānın yavuz ṣūretde görse* (A10) *ʿavrat anuñ ḫilāfınca ola ki añduġ-ıdı. Ve* eger görse-kim kendü cānı kendü ayasında görse baḳar *bu kişi* bir iş (10) işleye muḫāṭaralu ola. *Ve* eger *kendü* cānın *ayasından veyā* avcından ṭaşra bıraḳsa anuñ (11) maḳṣūdı ḥāṣıl olmaya ve *kendü* **[A185b]** muḫāṭarada ola. *Ve* eger kendü cānın yise (12) bu kişi ḳatı işlere meşġūl ola *veyā ḳatı ḫastalıḳda selāmet ola ve ṣafā* (A3) *ola. Ve ḫaberlerde şöyle gelmişdür ki bir kişi Peyġāmbara ṣallā'l-lāhu* (A4) *ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki*: *Yā Resūlu'l-lāh şöyle gördüm ki cān*

---

4 el-ʿıyāẕu bi'l-lāh] (A nüshasında yok) || 5 yüz ṭoḳsan sekizinci] A_{13} iki yüz birinci || 6 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | oġlana delīldür] [A185a] A_1 oġlına ḥükm iderler || 7 cānı tenden] A_3 cān teninden || 7-8 Eger oġlı ... ide] A_{3-5} oġlı ḳatına ḥükm iderler veyā ʿavrat. [4] Ve eger bu kişi ölmese mālından ayrılmaġa ḥükm ider. Ve eger [5] mālı daḥı olmasa kendü öle, helāk ola || 8 görse-kim] A_{5-6} görse [6] ki | anuñ] A_6 o kişinüñ || 9 görse-kim] (A nüshasında yok) | cānı] A_{11} cānın | baḳar] A_{11} baḳsa || 9-10 iş ... ola] A_{12} muḫāṭara işe meşġūl ola || 11 yise] [A185b] A_1 kendü ayasında ḳosa ||

(A5) tenümden ayrıldı ve beni kenāra aldı ve benden uçdı göge gitdi. (A6) Peyġāmbar ʿaleyhi's-selām cevāb virdi ki: *Vaṣiyyet it, senüñ cā-(A7)-nuñ mekānına varmış, didi. Hem öyle oldı nite-kim Resūl (A8) ḥażreti taʿbīr ḳıldı-y-ı-dı. Hemān ki ol kişi Resūl (A9) elinden añru vardı, hemān vefāt itdi.* Eger *şöyle* görse-kim cānı tenden (13) ṭaşra gelmiş *ve* göge uçmış *ve* girü *gelmiş kendü* aġzına girmiş, *bu kişi* ḳatı ölüme berāber ṣayru **[H154a]** ola *ve* girü ḫoş ola. *Ve* eger cānı ḳalḳan resmine *görse ki* çıḳsa göge (2) gitse ol kişi şehādet bula. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(3) Yüz Ṭoḳsan Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde ʿAḳıl Görse

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür eger kimse kendü ʿaḳlın ādem ṣūretinde (5) görse *ve aña eytdi ki*: Ben senüñ ʿaḳluñvan, didi. Kendü ʿaḳlın ādem ṣūretinde (6) görse *ve anuñ-ıla söze gelse bu kişinüñ (A6) ʿaḳlı ve tedbīri ve* ʿizzeti *ve* mālı ziyāde ola. *Ve eger kendü ʿaḳlın (A7) ve kendü cānın ādem ṣūretinde görse ikisi daḫı aña (A8) söylese şöyle ki o bilse bu kendü ʿaḳlıdur, bunuñ taʿbīrinde iḫtilāf (A9) itmişlerdür ki ve eytmişler*: *Bunuñ taʿbīri oldur ki bu düşi (A10) görüci oldur ki iki* melik-zāde-y-ile ṣoḥbet ide *ve aña* eylük (7) nişānı irişe. *İkisi daḫı aṣil-zādeler olalar ḫaseblü neseblü, ādem-(A12)-ḳadirlü anlaruñ himmetinde ola anuñ ṣoḥbeti bir muḫteşim kişilerle ola. (A13) Ve baʿżı ʿulemā eytmişlerdür ki*: *Baḫt ve devlet anuñdur, hem aña yüz duta* **[A186b]** *ve anuñ işi yücele. Ve baʿżı uşbu resme didiler*: *Cān ve ʿaḳıl bu ikisi (A2) ata ve anadur, dimişlerdür. Ve eger ġāyıb-ısa göre ve eger ölü-y-ise (A3) duʿā ve ṣadaḳa añlara irişe. Ve gine baʿżılar uşbu resme dimişler-(A4)-dür ki*: *Māl issi ve cemāl issi ve cāh issi ola. Ve eger cānın ve ʿaḳlın (A5) kendünüñ ādem ṣūretinde görse ve bunlar kelecilik (A6) itse veyā dostlik, bu kendü devletile cümle ide ya sulṭāna (A7) yüzi duta. Ve eger cānın ʿazīz dutup nüvāḫt itdise kendü (A8) cānın bisleye.*

12-13 görse-kim ... ṭaşra] A_{10} görse ki cān teninden ṭaşara || [H154a] 1 cānı] A_{12} cānın || 3 Yüz ... ṭoḳuzıncı] **[A186a]** A_1 İki yüz ikinci | Düşde] A_2 Düşinde || 4 Ṣāḥib-kitāb ... eger] A_3 ve ger || 5 görse] A_3 gördi || 5-6 kendü ... görse] A_{4-5} veyā aña vehem gelse [5] ki bu benüm ʿaḳlum-ımış || 7 [A186b] *kelecilik* A_5] كلالجوجلق ||

Eger cān ʿaḳıl bir kişiden ayrılup gine evine geldi, (8) gine issinle otursa, yimek içmek olsa, şāẕılıḳ itseler oyanuḳluḳda (9) gibi, ʿizzeti çāhı ziyāde ola, ḳuvveti belüre. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(10) İki Yüzünci Bāb: Düşde Altun Gümiş Aḳça Görse

(11) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger dürüst tamām aḳça görse ve aḳ olsa (12) eyü ḫayırlu sözdür. Eger gedük aḳça olsa perākende söz ola. Bir yalañuz aḳça (13) yaramazdur, ḳayġudur *ve melāmet. Ve* çoḳ aḳçalar māldur *ve* şāẕılıḳdur *ve devlet. Ve* eger bir aḳça **[H154b]** bulsa gümiş kendü elinde, *şöyle (A12) taʿbīr iderler ki ol anuñ* ḳuvveti ola. *Ve eger er ʿavrat ikisi (A13) aḳça üleşseler çekişi, ḳāḍıya varalar, ḳāḍī ḥükm ide. Ve eger* **[A187b]** *ṣınuḳ olacaḳ olursa ḥāṣılsuz daʿvī ola. Ve* eger *dürüst (A2) olsa kendü* elinde żāyiʿ olsa oġlı (2) vefātıdur. *Ve* eger girü bulsa oġlı ḫasta ola *ve* gine ḫoş ola. *Ve* eger bir böyük (3) aḳça evine iletse ol kişi māl bula. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْراً﴾[186] *Ve* eger çoḳ aḳça bulsa *ve* ṣaysa (4) bu kişi mālın Ḥaḳḳa virmekden yıġa. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالاً وَعَدَّدَهُ﴾[187] *(A7) Ve eger aḳçanuñ bedrilerin görse mecmūʿ māl bula ve hem ḥelāl (A8) rūz evvelki ʿādetidi.* Eger aḳ aḳça bulsa (5) düşde ve oyanuḳla ḳalb *ḳara* aḳça bulsa.

7-9 Eger ... bi'ṣ-ṣavāb] A_{8-4} Ve daḫı bir ḫaberde gelmişdür ki bir kişi [9] geldi peyġāmbara ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem ṣordı ki: Ben düşümde [10] şöyle gördüm ki benüm cānum ʿaḳlum ikisi daḫı [11] benden ayrıldılar ve benüm evüme geldiler ve benüm-ile oturdılar. Ve ben daḫı [12] anlaruñ-ıla oturdum ve şarāb içdüm şol oyanuḳluġumdaġı gibi şol yigitler [13] kim vaḳtındaġı gibi şāẕlıḳ iderdüm şol cāhiliyetde gibi. Cevāb virdi **[A187a]** [1] Resūl ḫażreti ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem eytdi: ʿAḳıl bu cihānuñ [2] behresidür ve cān, ten dīn behresidür elsiz. Senüñ [3] ʿizzetüñ ve cāhuñ ziyāde ola ve ḳuvvet belüre. Ve gine baʿżı-[4]-lar eytmişlerdür: Peyġāmbar eytdi: Cānuñ teʾvīli baḫt ve devletdür || 10 yüzünci] A_5 yüz üçünci | Düşde] A_6 düşinde || 11-13 Ṣāḥib-kitāb ... yaramazdur] A_{7-10} Aḳça aṣlı ki dürüst ve aḳ eyü sözdür ve çün ṣınuḳ ola [8] perākende sözdür. Ve eger dürüst aḳça olmazsa, ḳırañı [9] ṣınuḳ olsa veyā yarısı, daʿvī-çün ḫuṣūmet ola. Bir يَلكِي [10] yaramaz aḳçanuñ aṣlı || [H154b] 1 ḳuvveti ola] A_{12} ḳuvvetidür | elinde] [A187b] A_2 elinden || 2 bulsa] A_3 bulunsa | böyük] A_3 yük || 3 çoḳ ... ṣaysa] A_5 aḳçaları çoḳ eyleseler ve ṣaysalar ve || 4-5 Eger ... ve] A_8 Her kim aḳ aḳça bula düşinde || 5 ḳalb] A_9 ḳalıb | bulsa] A_9 bula | 5 düşde ... bulsa] A_9 ḳalıb ḳara aḳça görse ||

Ve eger düşde ḳalb aḳça bulsa (6) oyanuḳla ḫāṣ aḳça bulsa. *Ve* her nice-kim göre hemān ʿādet bula. *Çün ādemüñ ʿādetidür. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

(7) İki Yüz Birinci Bāb: Düşde Elinde Altun Görse

(8) Ṣāḥib-kitāb eydür **[A188a]** eger kimse düşinde ev içinde *sikkelü* altun görse (9) oġula ḥükm ide. *Ve gine baʿżı muʿabbirler ḳatında cümle (A3) altunlar emānetdür. Ve* eger elinde beş pāre altun görse, andan żāyiʿ (10) olsa beş vaḳt *farīża* namāz andan żāyiʿ ola. *(A5) Ve eger az żāyiʿ olmış görse az żāyiʿ ola. Eger çoḳ (A6) görse artuḳdur. Altunuñ ʿādet[-i] aṣlīsi emānetdür. (A7) Ḳavlehu ʿazze ve celle*: ﴿مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِنَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾[188] *Ve* eger kimse çoḳ altun görse, (11) ʿazīz dutsa *ve* kiseye ḳoysa *veyā ġayrıya* bu kişi ḫalḳuñ emānetin saḳlaya ve namāz ḳıla. *(A10) Ve eger altun dutsa farīżaları vaḳtıla saḳlaya ve Müslimā-(A11)-nlaruñ ḥaḳḳın teslīm ide. Ve eger altunları ḳısmet eylese (A12) ḫalḳ arasında emr-i maʿrūf ide ve nehy-i münker veyā gümiş borca (A13) vire. Ve daḫı bir ḫaberde şöyle gelmişdür ki Resūlden ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem* **[A188b]** *ṣordılar düşinde: Uşbu resme gördüm ki bir kişi bańa yigirmi (A2) dört fulori verür. Ve çün ḳabż itdüm ve gine baḳdum gördüm (A3) dört fulorum var-ımış. Peyġāmbar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem cevāb (A4) virdi kim*: *Bir keşimişsin sen, namāzlaruñ żāyiʿ idermişsin, (A5) cemāʿatsuz ve dört namāz yaluñuz ḳılurmışsın didi. (A6) Çün ādem düşinde altun bula, muʿāyene altun bula, şöyle taʿbīr iderler. (A7) Va'l-lāhu aʿlem.*

(12) İki Yüz İkinci Bāb: Düşde Altun, Gümiş Görse

(13) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger düşinde altun gümiş görse bu kişi

---

6 ḫaṣ] $A_{9\text{-}10}$ aḳ ḫāliṣ | bulsa] A_{10} bula | nice-kim] A_{10} nice ki | *ādetidür*] A_{11} عَادَتُدُرْ || 7 birinci] A_{12} dördinci | düşde] A_{13} kendü || 8 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | ev içinde] [A188a] A_1 kendü avcında || 9 ide] A_2 ider || 11 kiseye ḳoysa] A_8 kīseye ḳoya | ḫalḳuñ ... ḳıla] A_9 Müslimānlaruñ emānetin saḳlaya ḫāṣṣa namāz farīżaların || 12 ikinci] [A188b] A_7 beşinci | düşde] A_8 düşünde || 13 Ṣāḥib-kitāb … eger] A_9 bu bābuñ aṣlı oldur ki her ki | kişi] A_{10} ikisin gören ||

[H155a] māl bula, ʿizzeti, çāhı ziyāde ola. *Çün yaluñuz olur-(A11)-sa yavuzdur ve ziyān irişe. Şöyle ki altuna Tāzī dilince (A12) ẕehebe dirler, yaʿnī getdi. Ve ḫaberde gelmişdür peyġāmbardan ṣallā'l-lāhu (A13) ʿaleyhi ve sellem ki ol eytdi*: [189]اِذْهَبْ شَيْءٌ يَذْهَب *yaʿnī* **[A189a]** *senden gide. Ve eger altun gümiş görse bir arada (A2) kimse ḫüküm iderler. Ve girü baʿżı muʿabbirler demişlerdür*: *Eger (A3) ṣorucı kişi ṣorarsa Tāzī dilince sen-daḫı Tāzī dilince (A4) ḫüküm it ve eger Pārsī ṣorarsa uşböyle dirse kim (A5) altun buldum, māl bula veyā altun. Ve baʿżı revāyetde altun (A6) ḳayġudur şol gördügi ḳadarı. Eger az olacaḳ olursa ḳayġu (A7) daḫı az ola ve eger çoḳ görecek olursa çoḳ ola. Ve* eger ḳuyumcıda altun ṭon görse (2) bunlaruñ *ḥālı yeynicekdür. Zīrā (A9) bunlaruñ* cinsidür. Cümle ḥālda ʿavrata altun eyüdür *(A10) düşde erden. Ve* eger *kimse* kendüyi *düşinde* (3) ṣarrāf *dīnār* görse *yaʿnī* altun filori ṣarrāf, ḫalḳuñ emānetin ödeye *ḫaḳlu ḫaḳḳınca*. *Buġur (A13) gördi ki kendüyi bir ṣarrāf er olmış ola, emānetlere ḫāyın ola.* **[A189b]** *Şol ḳadar ki eger çoġ-ısa çoḳ ve eger az-ısa az. Va'l-lāhu aʿlem.*

(4) İki Yüz Üçinci Bāb: Düşde Kīse ya Hemyān Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse *düşinde* bir kīse aḳça bulsa ya bir (6) ṭaġarcuḳ, bu kişi emānet ḳosa rāzı saḳlaya. Eger ḳoduġı (7) yirde yitse rāzı açıla. *Ki kīsenüñ aṣlı göñüldür (A9) ve ādemüñ ḳarnıdur. Ve ekinci ḫuṣumet ola. Ve* eger kimsenüñ kīsesi ya ṭaġarcuġı (8) dökülse *nesne ḳalmasa ayruḳ* bu kişi ḫalḳdan kesile *ve* menfaʿatı daḫı *ḫalḳdan* kesile *ve aña ölüm gele divü ḥükm iderler . (A12) Ve ḫaberde şöyle gelmişdür ki bir kişi geldi Ebū Bekre rażiya'l-lāhu (A13) ʿanhu ṣordı kim*: *Şöyle gördüm ki kendü kīsemüñ aġzın açuḳ* **[A190a]** *ḳomışın, hīç bulmadum. Cevāb verdi*

[H155a] 1 ʿizzeti ... ola] A_{10} ʿizzet ve cāh bula || 2 cümle] A_9 cümle-yi | 3 altun ... emānetin] A_{11-12} filori ṣarrāf veyā altun üyürtlese Müslimānlaruñ [12] emānet ki ḳatında vardur || 4 üçinci] [A189b] A_2 altıncı | düşde] A_3 düşinde | ya] A_3 veyā || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 5-7 bulsa ... açıla] A_{4-8} buldı veyā bir ṭaġarçuḳ [5] ve bir kişide emānet ḳodı veyā ol emānet ḳodığınuñ üstine [6] nesne örtülüp dururdı bir delīldür ki ol emānet ḳodığınuñ [7] örtisi yarsı gitdise üstinde yarısı rāz açıla. [8] Hep gitdise hep açıla. örtülmiş ise açılmaya. || 7-8 kimsenüñ ... dökülse] A_{9-10} kimse hemyānı [10] veyā kīsesi dökilse || 8 menfaʿatı] A_{11} menfaʿat ||

<ki> kim: *Kīse ādemüñ* (A2) *tenidür ve aḳça anuñ sözidür. Çünkim hīç nesne bulmaduñ* (A3) *ayruḳ senüñ bu cihānda sözüñ ḳalmadı ve daḫı ḫalḳdan kesilür-*(A4)*-sin. Çün ol kişi Emīre'l-mü'minīn Ebū Bekr-i Ṣıddīḳ raẕiya'l-lāhu* (A5) *ʿanhu ḳatından gitdi. Bir deve aña leked urdı, hemān* (A6) *sesmedi, vefāt oldı. Anuñ taʿbīr rāst oldı. Ve* eger *kimse* kendü (9) kisesine mühür vursa *şu resme ki bāzirgānlar mühir ider* bu kişi kendü *sözin ve kendü* rāzın saḳlayup ʿazīz duta. *Ve* (10) eger *kise boş-ısa ve* boş kīseye mühür vursa emīri ḫāyın ola, emānete ḫıyānat (11) ola. *Ve* eger kendü kīsesin yırtuḳ görse anuñ rāzı āşikāre (12) ola. *Ve* eger gine dikse ʿöẕre meşġūl ola. *Ve* eger kīsesin yavu ḳulsa *bu yavu ḳulduġı* **[A190b]** *kīse* (13) eger aḳçalu ise kimseye naṣīḥat ide *ve anuñ sözi żāyiʿ olmaya. Ve* eger boş ise yalan **[H155b]** söz söyleye, ḫāṣılsuz. *Ve* eger kīsesin ʿavrata ya ḳaravaşa virse (2) göñli bir kimseye dostlıġ-ıçun vire. *Ve eger virdügi kīse yırtuġ-ısa göñlin götüre* (A5) *ve rāzı āşikāre ola ḫalḳa. Ve* eger kīsenüñ yivleri ṭaşra yanında (3) görünse ʿavratı rāzı saḳlamayıcı ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(4) İki Yüz Dördünci Bāb: Düşde Pul Bulsa Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse *düşinde* pul görse *çoḳ degülmiş, üstāẕlar iki dürlü taʿbīr ḳılmışlar-*(A11)*-dur. Ve bir taʿbīr anı itdiler ki bu kişi* müflis ola *eger bāzirgā-*(A12)*-n-ısa. Ve eger ekinci-y-ise hīç* menfaʿatı (6) olmaya. *Ve eger sulṭān-ısa maʿzūl* (A13) *ola. Zīrā ḳavlehu ʿArabca fülus dirler. Eflāsdan müflislikden olur.* **[A191a]** *Ve* eger pul pirinçden ise ya tuçdan ya baḳırdan ise *ki* (A2) *ol gördügi pul düşinde, yigrek ola.*

---

9 kisesine] [A190a] A_7 kīsesine | vursa] A_7 ursa | saḳlayup] (A nüshasında yok) || 10-11 vursa ... ola] $A_{9\text{-}11}$ ursa bir kişi ola emīr 10 ve ḫāyın velīkin kendüden bürhān göstere ki benüm ʿilmüm vardur 11 yalan daḫı söylemezem || 13 aḳçalu ise] [A190b] A_1 aḳçalu-y-ısa | boş ise] A_2 boş-ısa || [H155b] 1-2 kīsesin ... göñli] A_3 kīse ʿavrata virse ya ḳaravaşa göñlin || 2 dostlıġ-ıçun vire] $A_{3\text{-}4}$ virmişdür 4 dostlıġ-ıçun | kīsenüñ] $A_{5\text{-}6}$ kendünüñ bellü 6 kīsesinüñ | ṭaşra] A_6 daş || 3 görünse ... rāzı] A_6 durur olsa ʿavrat rāz | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 4 dördünci] A_7 yedinci | görse] (A nüshasında yok) || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] A_9 ḫuẕāvend-i kitāb işbu resme beyān ider ki || 6 pirinçden ... baḳırdan ise] [A191a] A_1 pirinçden-ise veyā tuçdan-ısa veyā ġayrı nesneden-ise | çoḳ görse]A_3 çoḳ göre ||

Ve bir niceler eyitmişlerdür: *Çün* çoḳ görse [7] ḫuṣūmetler *ve ġaflar* çoḳ ola. Eger az görse savaş daḫı az ola. *Ve eger kīse görse başı aşaġa [A5] dökülmiş, dürlü dürlü ḫuṣūmetlerden fārig̱ ola*. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

[8] İki Yüz Beşinci Bāb: Düşde Gevherler Görse

[9] Ṣāḥib-kitāb eydür: *Gevher aṣlın [A9] ba'żı ḥakīmler māla ḥükm itmişlerdür ve ba'żılar 'avratlar. [A10] Gevherüñ arluġı ḳadarınca ve anuñ rūşanlıġınca. Meger incü ki, [A11] incüye ayruca ḥükm itmişlerdür*. Eger kimse düşde zümürrüd görse bir ulu [10] aṣıllu kişiden menfa'at bula *hem dīn-i-çün hem [A13] dünyā-y-ıçun*. Eger aḳ gevher görse oġlan rūzı [11] ola. *Ve* eger 'aḳīḳ görse bir gevherlü pārsā kimse-y-ile buluşa. Eger [12] bullūr görse bir pārsā kişi ola. *[A2] Ve pīrūze bir ḳuvvetlü erdür ve ẓaferlü ve nuṣretlü ve mülke delālet [A3] ider. Her gevher ki añduġ-ıdı düşde bilse veyāḫud [A4] kimse añа verse hem ol cins ādemden fāyide bula ve eylük [A5] ādemüñ ḳadarınca ola. Ve* eger gevher bulsa ki adı anda yazılmışdur [13] devlet ve *hem* baḫt bula. *Ve* eger Allāhu Te'ālā adın yazılmış görse *kendü yüzügi ḳaşında* 'izzet, devlet *ve* **[H156a]** kāmurān bula. *Ve eger yaluñuz kendü adın naḳış olmış görse 'izzet, [A9] cāh ola*. Eger ḳızıl mercān görse ḫūb ṣūretlü oġlan [2] issi ola. *Ve* eger kimse añа mercān bağışlasa ya bulsa ya ṣatun [3] alsa 'azīz oġula ḥükm ider. *Ve* eger andan oġurlasalar ya andan [4] yavı varsa oġlı vefātına ḥükm ide. *Ve* eger düşinde yeşim görse [5] ya bulsa 'avratdan menfa'at bulalar. *Ve* eger la'l görse *'avratlıġa bir* 'avrat **[A192a]** ala, aṣlı [6] ḥürmetlü ola. *Ve eger ḳaraya beñzedi gördi, surāḫi gördi ya'nī [A2] delinmiş, ḳızı doġa. Ve* oġlı ḳızı olmaġa çāre yoḳ-ısa

---

8 beşinci] A_6 yedinci || 9 Ṣāḥib-kitāb eydür] A_8 ḫuẓāvend-i kitāb uşbu resme beyān ider ki | eger ... düşde] A_{11} her ki düşinde || 10-11 Eger ... ola] A_{13} ve aḳ gevher oġlandur || 11-12 görse ... ola] $A_{13\text{-}1}$ bir gevherlü kimsedür **[A191b]** [1] pārsā. Bellūr bir 'āmī kimsedür ve bīcāde bir pārsā kişidür || 12 bulsa ki] A_5 görse ve | yazılmışdur] $A_{5\text{-}6}$ naḳş [6] olmış || 13 bula] A_6 ola | yazılmış görse] $A_{6\text{-}7}$ görse [7] ki naḳış olmış || [H156a] 1 kāmurān] A_7 kāmrānī || 1-2 Eger ... ola] $A_{9\text{-}10}$ ve mercān oġıldur ve her çend ki ḳızılraḫ, oġlan [10] ḫūb ṣūretliraḳ || 2 ya bulsa ya] $A_{10\text{-}11}$ veyā bulsa [11] veyā || 3 ider] A_{11} iderler || 3 andan] (A nüshasında yok) | ya] A_{11} veyā || 4 yavı varsa] A_{12} yavarsa || 5 bulalar] A_{13} bula || 5-6 aṣlı ... ola] [A192a] A_1 aṣıllu ve ḥür || 6 çāre] A_2 imkān-daḫı ||

ḳayġu ve ġuṣṣa irişe. *Ve herçi ki bu maʿnīdedür (A4) ya gök ya ṣaru. Anuñ ḥükmi oldur kim añduḳ. Va'l-lāhu aʿlem.*

(7) İki Yüz Altıncı Bāb: Düşde Laʿl, Yāḳūt Görse

(8) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse düşde yāḳūt görse *ve eger ol gören kişi (A8) anuñ ehlise* mülk (9) bula *ve pādişāhlıḳ*. Ehli degülse bir ʿavrat ala *yiñi, aṣıllu ve güherlü, şöyle ki yāḳūtdur (A10) rūşanlıḳda ve eylükde.* Eger laʿl bulsa *ya gök ya* aḳ olsa *bunuñ ortaġıraḳdur anlardan kim añduġ-ıdı evvelki (A12) bābda. Eger bunuñ delīl degülse ki añduġ-ıdı*, oġula (10) ḥükm olur *(A13) ḳızcuġaz ve eyü ṣūretlü. Pes* eger *o* yāḳūt *ki düşinde* bulsa ya kimseye baġışlasa yāḫuẕ (11) ṣatun alsa *ya müzevver yāḳūtdı (A2) veyā sırça ve aña ḫıyānat eylemişler idi veyā levnin ve rengin (A3) gidermişler-idi, şöyle kim ḫıyānat iderler*, ʿavratına ya cāriyesine ḫıyānatlıḳ ideler. *Ve* eger (12) kimse ʿāriyete yāḳūt virse *veyā* emanate ḳosa ḥarām-zāde oġlı (13) ola *mevlūdı andan degüldür. Hemīn ḳıyās belürür kim (A7) oġlan ḥükmine ve her gevher kim ola, o gevherüñ aṣlına (A8) naẓar ideler, andan ḥükm ideler anuñ gevherinüñ ḳadrince*. *(A9) Ve* eger yāḳūt bulsa çoḳ māla ḥükm ider. Va'l-lāhu aʿlem.

[H156b] İki Yüz Yidinci Bāb: Düşde İncüler Olmaz Yirde Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse incüleri davarlar *ve* ılḳılar yirinde (3) görse *ṣa-(A13)-çılmış veyā terslikde, bu* bir *kişidür ki* nā-ehli kişilere kendü ʿilmin eydi vire *veyā bir ṣanʿat kim ider kimse yerine aña, żāyiʿ olur (A2) yerine düşmez. Ve* eger *şöyle görse ki* incüleri (4) oda bıraḳsa ḥükümde

---

7 altıncı] A_5 ṭoḳuzıncı | düşde laʿl] A_6 düşinde || 8 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | düşde] A_7 düşinde | görse] A_7 gördi || 9 laʿl bulsa] A_{10} laʿli olsa ||9-10 oġula ... olur] A_{12} oġlana ḥükm ideler || 10 bulsa ... yāḫuẕ] A_{13-1} buldıdı **[A192b]** [1] veyā kimse aña bağışladı veyā || 11 alsa] A_1 aldı-y-ıdı | ʿavratına ... ideler] A_{3-4} hemān ol [4] gevherüñ ḫıyānatı ʿavratına veyā ḳaravaşına belürür || 12 ʿāriyete ... virse] A_5 yāḳūtı aña ʿāriyete virdi || 12-13 ḳosa ... ola] A_{5-6} ḳodı ḥarām-zāde [6] oġlandur || 13 Va'l-lāhu aʿlem] A_9 ve sellem || [H156b] 1 yidinci] A_{10} onuncı | incüler] A_{11} incüleri | yirde] A_{11} yerlerde || 2 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 2-3 yirinde görse] A_{12} yerinde gördi || 3 nā-ehli ... eydivire] A_{13-1} kendü ʿilmin nā-ehil kişilere **[A193a]** [1] eydür | incüleri] A_2 incülerin || 4 bıraḳsa] A_3 göyendürdi ||

revā olmaduḳ iş işleye. *Ve eger (A4) incüleri yabanda ve ılḳılar yerinde bıraġılmış görse ḥaḳ sözi (A5) ve ṣavāb sözi ḥaḳ bilmez cāhiller ḳatında diye.* Eger *bir kişi (A6) düşinde* incüyi bir eşek (5) ayaġı altında görse bunuñ ḥaḳḳın bilmez ḳızı ola, ʿavrat ala. *Ve* eger (6) bir eşek ayaġın üstinde ḳosa *ve* hemīn inci ufatsa anuñ-ıla oġlı arasına(7) ayrulıḳ düşe. *Ve eger boynında ḥamā'il olmış iki ḳat veyā (A11) üç ḳat ya az veyā çoḳ, bu kişi her dürlüden ʿilm deşür-(A12)-mişdür veyā dirşürür. Ve* eger *iki* ḳulaġında incü durur görse ġarīb ʿilimler (8) cemʿ ide *ve ḥāṣıl ide. Ve eger incüler bir yirde dökülmiş görse* **[A193b]** *eger ḳulaġında bir küpelik incü görse Ḳur'ānuñ yarsın (A2) ḥāṣıl ola*. Eger bir yirde incüler dökülmiş görse ḳula ḳaravaşa taʿbīr (9) iderler *ol yire dökülenleri. Ḳavlehu teʿālā*: 190﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾ *Ve* eger ḥad-den ṭaşra çoḳ görse ol vaḳt māla ḥükm ider. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

(10) İki Yüz Sekizinci Bāb: Düşde Yüzük Görse

(11) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Yüzük görmekde üstāẕlar te'vīl eylemişlerdür. Baʿżılar (A9) eytmişlerdür.* Eger barmaġında kimse yüzük görse, yeñi (12) yüzük olsa yeñi pādişāh ola *eger anuñ ehlise*. Ehli degülse ʿavrata ḥükm ider *ve baʿżılar oġula ve baʿżılar māla ḥükm itdiler. Her (A12) birisi ḥükmin āşkāre itdi Ḥaḳ Teʿālā tevfīḳıla. Yüzügüñ ḥālı ve anuñ (A13) ḥükmi ḳaşa döner ve her nice yüzük gerek-ise olsun anuñ ḥükmi* **[A194a]** *ḳaşınuñ gevherine naẓar iderler ki bu yüzük ḳaşı ḳanḳı gevher-(A2)-dendür. Anuñ gevherine göre, ḳıymetine göre. Laʿlden midür veyā pīrūze-(A3)-den midür? Her neden-ise aña gore taʿbīr iderler. Ve* (13) eger yüzük demürden ise añıl añıl ʿizz ü cāh bula. *Ve* eger **[H157a]** ḳalaydansa *anuñ* ḥālı żaʿīf ola.

4-5 bir ... ala] A_{6-8} gördi bir eşegüñ ayaġı altında düşmiş ve ol 7 incü delüklü-y-miş, bu düşi görenüñ ḳızıdur ki bir cāhil kişinüñ 8 ʿavratıdur ki bunuñ ḥaḳḳın bilmez || 6 bir] (A nüshasında yok) | inci ufatsa] A_9 incüyi ṣısa || 7 ayrulıḳ] A_9 ayruluḳ |durur görse] A_{12} gördi || 8 bir ... incüler] [A193b] A_2 incüleri yirde || 9 ṭaşra] A_4 geçe | ider] A_5 iderler || 10 sekizinci] A_6 on birinci || 11 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 11 Eger ... kimse] A_9 her-ki kendü barmaġında | yeñi] A_9 yiñi || 12 yeñi] A_{10} yiñi | Ehli ... ider] A_{10-11} ve baʿzılar ʿavrata 11 ḥükm itmişlerdür || 13 demürden ise ... añıl añıl] [A194a] A_4 demürden-ise añul añul || [H157a] 1 ola] (A nüshasında yok) |

Eger pirinçdense bī-aṣıl (2) erenlerden māl bula. *Ve* eger altunsa çoḳ māl bula ḫalḳ (3) selāmatlıġ-ıla *ve ṣoñra (A7) ziyān irişe. Ve* eger gümüşdense *bellü kişi eyledise ol (A8) yüzügi*, bir yirden (4) aña eylük irişe. *Ve* eger yüzük bullūrdansa ʿām ḫalḳından (5) aña ziyān irişe. *Ve* eger ḳaşsuz yüzik-ise bir böyük ulu ʿavratdan (6) eylük irişe. *Ve eger altun dür-(A11)-tülmiş-ise veyā altun-ısa anuñ teʾvīl işi hemīndür. Ve* eger ḫalḳa yüzük görse *ve* şınsa ʿavratla anuñ (7) arasında ayrulıḳ düşe. *Ve* eger *yüzüginüñ* ḳırañını ṣınuḳ görse ʿavratı ṣayru ola. *Ve sellem*.

[A194b] (8) İki Yüz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Yüzük Baġışlasa, Bulsa

(9) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Yüzük oġuldur*. Eger kimse düşinde aña yüzük virse ya ʿaṭā (10) virse oġlı ṭoġa. *Ve gine naẓar ide (A5) ki bu yüzük ḳanḳı gevherdendür. Hemān o güherüñ (A6) cinsine ḥüküm ideler. Ve eger sulṭān kendü raʿiyyetine yüzük (A7) baġışlasa ol baġışladuġı kişi vilāyet ehlise vilāyet (A8) bula ve eger vilāyet ehli degülse ve anuñ ehl-i beytinden ḳanḳısı* (A9) *lāyıḳsa ol ola. Ve eger sulṭān kimsenüñ nāmesin düşinde (A10) mühürlese yüzüg-ile, beglige dege. Ve bu resme ḳıyās oluna. (A11) Ve eger bir muḥteşim kişi kendü yüzügile mühür ursa ol kimse (A12) ḳadarı fāyide bula bu düşi gören ādem. Ve* eger yüzügin kimseye virüp ʿivaż alsa *ve anuñ bahāsın aldısa ol nesnenüñ gevherine* **[A195a]** (11) naẓar ideler *şol resme añıldı,* gevherine göre ḥükm ideler. *Ve* eger kendünüñ (12) yüzügin *kimsenüñ ḳatına viribise veyā* kimseye baġışlasa *ve* girü virseler bir ʿavrat nikāḥlanmaġa (13) ṭaleb ide *ve* sözin ḳabūl ḳılmayalar *ve ḳavlın gine yüzüne uralar. Ve eger (A5) şöyle görse ki* bir yirde yüzük bulsa *mezgitde veyā kārbān-(A6)-sarāyda veyā muṣallīde*

---

pirinçdense] A_5 pirinçden-ise || 2 altunsa] A_6 altundan-ısa || 3 gümüşdense] A_7 gümişden-ise || 4 bullūrdansa] A_8 bulūrdan-ısa | ḫalḳından] A_9 ḫalāyıḳdan || 5 yüzik-ise] A_9 yüzükse || ʿavratla] A_{12} ʿavrat-ıla || 7 arasında ayrulıḳ] A_{12} arasına ayruluḳ | ḳırañını] A_{13} ḳırañın | ʿavratı] A_{13} ʿavrat || 8 ṭoḳuzıncı] [A194b] A_1 on ikinci | baġışlasa bulsa] A_2 görse || 9 Ṣāḥib-kitāb eydür] $A_{2\text{-}3}$ Ve baʿżı bizüm üstāẕlarumuz işbu resme [3] dimişlerdür ki | Eger] A_3 çün | ya] A_4 veyā || 10 kimseye] (A nüshasında yok) | alsa] A_{13} aldısa || 11 gevherine] [A195a] A_1 güherne | ḥükm] A_1 taʿbīr | kendünüñ] A_2 kendü || 12 virseler] A_3 aña viribiseler || 13 bir ... bulsa] A_5 yüzük buldı ||

bu kişi eger anuñ ehlise sulṭān (A7) ola ve dād ḳıla. Ve eger anuñ ehli degülse key sulṭānlıġa (A8) lāyıḳ olmaya ve **[H157b]** bir muḥteşem devletlü ʿavrat ala. *Ve* eger ehli degülse māl (2) bula çoḳ. *Ve* eger hemīn yüzügi andan al-salar *ya* yavu ḳılsa her māl (3) ki bulmışdur andan ayrıla. *Ve* eger yüzügi iki ḳaşlu görse, *iki ḳaş birbirinüñ ḫilāfınca olsa* (4) iki günāha mübtelā ola hem ʿavrat *günāhına* ve hem oġlan günāhına. *Ve eger bir ḳaşı (A13) düşmiş görse bir günāhdan gine döne. Ve* (5) eger *ḳaşuñ <ikisi-daḫı>* **[A195b]** *ikisi-daḫı düşse* iki günāhdān daḫı ḳurtıla. *Ve* (6) eger yüzüg-ile bir name mühürlese bir yirden eline nesne gire. *Ve* (7) eger ol nāme dürük ise gizlü fāyide bula. Eger açuḳ (8) ise āşikāre fāyide bula. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(9) İki Yüz Onıncı Bāb: Düşde Yimişler Görse

(10) Ṣāhib-kitāb eydür: *(A6) Bu bābuñ aṣlı oldur kim cümle yemiş-ler vaḳtıla ḫoşdur meger (A7) üç bölük yemiş yavuzdur, eger vaḳtıla olsun ve eger vaḳtsuz (A8) olsun. Ve her yemiş ki anuñ rengi ṣaru ola ṣayru-lıġa (A9) delīldür ve ʿillete. Ve* eger düşde üzüm yise *eyidür* māl bula. *Ve aḳ (A10) üzüm yigdür ḳara üzümden. Ve* (11) eger yirinden bir salḳım alsa *ve* çubuġından *ayırsa māl bula bir kişidür ki yüz aḳça eline gire. Ve* ola (12) kim biñ aḳça ḥükm ider ādeme göre. *Ve eger üzüm çubuġından (A13) ḳoparsa ve yise bir muḥteşim ʿavratdan fāyide bula. Ve* eger ḳara üzüm olsa (13) düşvārlıġa fāyide ola. Eger āşikāre ise ḥarām māl *ola (A2) bul-duġı. Eger oġurlayın ise ḥelāl māl* bula. *Bunuñ aṣlı oldur ki (A3) her üzüm ki rūşendür anuñ suyı ḥelāl māldur.* **[H158a]** Eger geñezlig-ile ḳoparsa

---

[H157b] 1 muḥteşem] A_8 muḥteşim | ehli degülse] $A_{8\text{-}9}$ yüzden daḫı [9] olmaz-ısa || 2 ya] A_9 veyā | ḳılsa] A_9 ḳulsa || 4 ʿavrat] A_{12} ʿavratlar | oġlan] A_{12} oġlanlar || 5 *ḳaşuñ ikisi-daḫı* **[A195b]** [1] *düşse* $A_{13\text{-}1}$] (H nüshasında) ḳaşların daḫı gine dutsa | ḳurtıla] A_1 girü döne || 6 yüzüg-ile] A_1 yüzügin || 7-8 nāme ... bula] $A_{2\text{-}4}$ mühür urduġı [3] nāme açuḳ ise āşikāre fāyide bula ve eger gizlü-y-ise yaʿnī [4] dürülmiş ise gizlü fāyide bula | Va'l-lāhu...bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 9 onıncı] A_4 on üçünci | yimişler] A_5 yemişler || 10 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 10 düşde] A_9 düşinde || 11 yirinden] A_{10} üzümden | çubuġından] A_{11} çıbuġundan || 12 kim] A_{12} ki | aḳça ... ādeme] A_{12} bedreye ḥüküm ideler ādemisine || 12-13 olsa ... ola] **[A196a]** A_1 yise düşvārlıġ-ıla fāyidedür ||

geñezlig-ile ḥāṣıl ola. (2) Eger güç-ile ḳoparsa güç-ile ḥāṣıl ola. *Ve her (A6) üzüm ki ḳızıl buldı düşinde anuñ mālı tecemmülrek ve ʿazīzrek (A7) ve her üzümüñ ki levn ḳara ve yaşılrak, irişmiş, anuñ rengi (A8) ḳadarı hem menfaʿat ve hem ḳayġudur. Çün üzüm kendü vaḳtında göresin (A9) vaḳtuñ eyü ola ve ḳalan yemişler daḫı.* Cümle yimişler vaḳtında (3) eyüdür. *Ve her yemiş kim olmışdur, ḫāmdan yigrekdür*. Eger ḫām yimişler *(A11) sözlerdür. Ve eger kişmiş* yise görse eyü s̱enā ideler *ādemler, datlulıġı (A12) ḳadarı ve rengi ḳadarı*. Va'l-lāhu aʿlem.

(4) İki Yüz On Birinci Bāb: Düşde Būstānlar Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: **[A196b]** *Būstānda üstāẕlar iḫtilāf itmişlerdür. Bażılar eytmişlerdür ki* eger būsitān görse ʿavratdur, (6) kesblü ola. *Ve anuñ (A3) yemişi anuñ mālıdur ve ol būstānuñ yaşıllıġı ve anuñ zīneti, anuñ (A4) tecemmüli ve cāhıdur. Ve girü baʿżılar böyle dirler ki bir ulu kişidür, (A5) muḫteşim, māldār, ḫaseblü ve neseblü ve comard*. Eger vaḳtında görse yay günlerinde, ʿizzeti, (7) devleti yapraḳlar resmine arta. Eger vaḳtsuz görse devleti, (8) ʿizzeti yapraḳlar resmine eksile. *Ve eger būstān görse kendü (A11) vaḳtında yaşıllanmış ve ārāste ve yemişleri irişmiş ve ırmaḳlarda (A12) rūşen ṣu ve eger kendüyi bu resme būstānda görse veyā mürġzār-(A13)-da, bu delīldür ki bu düşi gören şehādet-ile gide ve Ḥaḳ Teʿālā* **[A197a]** *aña cenneti kerāmet ide. Zīrā bu cennet ṣıfatıdur. Ve eger (A2) ʿaẓīm būstān görse veyā ʿaẓīm mürġızār görse yay günleri (A3) olsa yapraḳları dökülmiş ve yemişleri dükenmiş, aġaçlar (A4) yapraḳsuz olmış, bu aña delālet ider ki bir sulṭān ola (A5) ki ḫaşemi*

[H158a] 1-2 Eger ... ola] A_{3-5} ve her ki [4] ḳabı yufḳadur mālı geñezlig-ile ele gire ve her üzüm ki [5] ḳabı ḳalıñdur ve ḳıtdur māl düşvārlıġ-ıla ḥāṣıl ola || 2 cümle yimişler] A_9 heme yemişler || 3 eyüdür] A_{10} eyidür | Eger ... yimişler] A_{10} zīrā ḫām yemişler |görse] (A nüshasında yok) | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || 4 birinci] A_{12} dördinci || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 5-6 eger ... kesblü ola] [A196b] A_2 būstānuñ aṣlı ʿavratdur ḫaseblü ve neseblü ve muḫteşeme || 6-8 Eger ... eksile] A_{5-10} çün kendü vaḳtında [6] göre yay günleri ola yaşıllıḳ iñen laṭīfdür. Çün [7] vaḳtı güz ola yapraḳlar dökülmiş ola ve yemişler dükenmiş ola [8] ve aġaç ḳuruya ve ol aġaçlar bir ulu kişi ola velākin nā-kes [9] niʿmeti gitmiş ve adı ḳalmış ve anuñ gibi kişile hem-ṣoḥbet [10] ola bu resme gören kişi düşinde ||

andan yüz döndürüp ḳaçmış ve gitmiş ve kendü yaluñuz (A6) ḳalmış ve māl ve ḥaşemi andan cüẓā düşmiş bu resme kişile aña ṣoḥbet (A7) vāḳiʿ ola. Ve eger būsitān ya mürġızārı (9) ʿaẓīm ārāste görse, yaşıllıḳ bol olmış görse *ve birçoḳ* ṣu (10) gelse būsitānı ya mürġızārı ḳoparsa dipden, ol vilāyetüñ (11) sulṭānına ḳorḳıdur *ki* helāk ola *ve andan yigrek ve andan ḳuvvetlüraḳ sulṭān (A11) anı maʿzūl ide. Ve daḥı* eger od gelse (12) būsitānı ya mürġızārı göyündürse, aġaçları yaḳsa sulṭānuñ (13) merg-i mefācān ola. *Ve anuñ ḥükmi hemāndur. Ve* eger būsitānda ya mürġızārda **[H158b]** arṣlanlar görse ḳahr idici sulṭān ola. Eger *ḳurtlar ve* (2) yırtıcı cānavarlar görse, *ġalebe itseler*, ẓālim sulṭān ola. *Ve* eger ḳoyunlar (3) görse çoḳ māllu sulṭān ola. *Ve* eger *(A4) mürġzārda veyā baḳçada* ṣıġırlar ya eşekler (4) görse ulular aṣlından ādemler ola *anuñ çevresinde. Ve* eger at görse ḳuvvet (5) ve çāhdur. *Ve* eger uçar ḳuşlardan *görse* bi-vefā çeriden sulṭān (6) şikāyet ide. Eger būsitāndan, mürġızārdan odun götürse (7) evine sulṭāndan menfaʿat bula renc-ile *ve* zaḥmet-ile. *Ve ḫaberde gelmişdür Peyġāmbardan ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi (A10) ve sellem ṣordı, eytdi*: *Kendü erümi gördüm ki mürġzāra vardı (A11) girdi. Peyġāmbar ʿaleyhis-selām eytdi*: *Senüñ erüñ niyyet itmiş (A12) ki bir ġayrı ʿavrat ala. Ve* eger yaşıl (8) būsitān görse ʿavrat ḥükminedür, ṣaḥīḥ ve sālim. *Nite ki Resūl ḫażreti dimişdi eyle oldı* **[A198a]** *ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem*.

(9) İki Yüz On İkinci Bāb: Düşde Bāġ Görse

(10) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A3) Üstāẕlar işbu resme beyān iderler ki bāġuñ aṣlı*

---

8 būsitān .. mürġızārı] A_7 būstān veyā mürġzārı || 9 yaşıllıḳ ... görse] [A197a] A_8 ve yaşıl olmış || 10 būsitānı ... ol] A_{8-9} būstānı ya mürġzārı dibinden 9 ḳopardı ve iletdi || 11 ḳorḳıdur] A_9 ḳorḳudur || 12 būsitānı ... aġaçları] A_{11-12} būstān 12 ve murġızar göyendürse ve aġaçların-daḥı bile || 13 mefācān] A_{13} mefācāsı || [H158b] 13-1 būsitānda ... arṣlanlar] A_{13-1} mürġızāra **[A197b]** 1 görse ve çoḳ aṣlanlar || 1 Eger] (A nüshasında yok) || 2 ḳoyunlar] A_3 ḳoyınlar || 3 çoḳ ... ola] A_3 sulṭāndur çoḳ mal-ıla | ṣıġırlar ya] A_4 sıġırlar veyā || 4 ḳuvvet] A_6 ḳuvvetdür || 5 çāhdur] A_6 cāhdur | uçar ḳuşlardan] A_6 uçucılaruñ ġalebesin || 6 şikāyet ... būsitāndan] A_7 şikāyeti ola ve pişmānlıġı | götürse] A_8 getürse || 7 *ʿaleyhi ve sellem*] A_9 ʿaleyhi's-selām || 7-8 eger ... görse] A_{12} bilgil kim būstān kim yaşıl ola || 8 ṣaḥīḥ ve sālim] (A nüshasında yok) || 9 ikinci] [A198a] A_1 beşinci | Düşde ... görse] A_2 bāġ görse düşinde || 10 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A

düşde (A4) *ādemüñ işidür. Şöyle kim anuñ ḳadrine göre ve himmetine göre.* (A5) *Ve eger* düşde bāġ görse yaşıl olmış-iken (11) anuñ işi eyü ola (A6) *ve ārāste. Ve* eger *muʿaṭṭal ve* ḫarāb görse *anuñ daḫı* işi ḫarāb ola. *Ve eger eyü görse eyü ola, yatlu görse yatlu ola.* (A8) *Ve eger ḫurrem ve ārāste bāġ görse ve eger eyitseler: Bu bāġ* (A9) *fülānuñdur, diseler ve ol bāġdan yemiş yise ve bāġ issinden menfaʿat* (A10) *bula. Her kimüñ gerek-ise olsun. Ve* (12) eger bāġuñ yirin görse (A11) *ḫurrem ve ārāste, ḥāl bu olsa ki* anda hergiz bāġ olmasa hemān (13) ol nāḥiyyete yeñi sulṭān gele *ve* dād ide. *Ve* eger yapraġı **[H159a]** dökülmiş ḳış resmine görse kendü raʿiyyetine ẓulm ṭamaʿ ide. *Ve* eger (2) kendü elile *yiñi* bāġ dikse bir ʿavrat ala nikāḥlıġa. *Ve* eger ekin (3) ekse yeñi bāġda *ve* aġaçlar dikse *ve* cümlesi bitse ol ʿavratdan *bunuñ* (4) oġlanları ola. *Ve* eger bāġa ya bustāna girse *ve* aṣılmış üzümler (5) görse bu kişi māl bula *ya mīrāṣ*, ādemüñ ḳaderine *ve* himmetine göre. Her üzüm (6) salḳımı başına biñ aḳça ola dimişler *ya artuḳ veyā* (A7) *eksük. Şöyle ki bir kişi geldi Süleymān ibn-i Dāvud[a] ṣalavātu'l-lāhi* (A8) *ʿaleyhi ṣordı. Ol, taʿbīr bilür-idi ve ehl-i faẓl-ıdı. Ve uşböyle ṣordı* (A9) *ki*: *Bāġ gördüm ārāste ve yemişleri irişmiş. Ve bāġda bir ṭoñuz* (A10) *gördüm oturur. Ve uşböyle didiler ki*: *Bu bāġ ol ṭoñuzuñdur.* (A11) *Ve bu kelām baña ʿaceb geldi. Ve hemīn bāġ içinde daḫı* (A12) *ṭoñuzlar gördüm uvaġıraḳ ve çoḳ. Ve atlarlar ve yemişler yirler* (A13 *ve ol böyük ṭoñuzuñ ḥükmile. Şöyle ṣanuram ki ol bāġ anuñdur.* **[A199a]** *Cevāb virdi ki*: *Ol böyük ṭoñuz sulṭāndur ẓulum idici.* (A2) *Ve ol ḳalan ṭoñuzlar ol zamānenüñ ḥarām dānişmendlerdür,* (A3) *o sulṭāna muṭīʿ olmışlardur, dīnlerin dünyāya ṣatarlar. Ve ol* (A4) *bāġuñ yaşallıġı dīn ve şerīʿatdur ki kendü vechinden döndürürler*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

---

nüshasında yok) | düşde ... olmış-iken] A_5 bāġ gördise ārāste ve yaşıl || 11 ḫarāb ola] $A_{6\text{-}7}$ muʿaṭṭal [7] ola || 12 yirin] A_{10} yerin | hergiz bāġ] A_{11} bāġ hergiz || 13 nāḥiyyete yeñi] A_{12} nāḥiyete yiñi || [H159a] 13-1 yapraġı ... ide] $A_{12\text{-}1}$ ḫarāb [13] görse ve yapraġı dökülmiş şol ḳış resminde ẓulm ide raʿiyyetine **[A198b]** [1] ve ṭamaʿ ide erenlere || 2 dikse] A_1 eylese || 2 nikāḥlıġa] A_2 nikāḥ ide yiglece || 3 yeñi] A_2 yiñi | dikse] A_3 dike || 4 ya bustāna] A_4 veyā būstān || 4-5 aṣılmış ... görse] $A_{4\text{-}5}$ üzümler görse aṣılmış [5] ayru ayru ve || 6 salḳımı] A_6 salḳum | ola] (A nüshasında yok) ||

(7) İki Yüz On Üçinci Bāb: Düşde Ayva Görse

(8) Ṣāḥib kitāb eydür: Ayva te'vīli māl, ba'żılar sefer *demişlerdür ve ba'żılar bir ulu kişi ki (A10) andan menfa'at dutalar ve eyü ṣenā. Ve ba'żı uş-böyle dimişlerdür ki (A11) ulu seferdür ve eylüg-ile ve* ba'żılar (9) oġlana *ḥükm ḳılmışlardur. (A12) Ve ammā ol kişiler ki māla ḥükm itmişlerdür fāl ṭarīḳınca (A13) dimişlerdür anı* عَطَايَانِي[191] *ya'nī hayva'aṭā bula. <Ve ol kim ṣayrulıġa>* **[A199b]** *Ve ol kim ṣayrulıġa ḥüküm itmişlerdür anuñ rengi ṣaruluġından (A2) ötürü. Ve anlar ki sefere ḥüküm itmişlerdür ki ḳayġu ve ġuṣṣa-y-ıla, ol (A3) ma'niden ötürü, didiler ki* ḫaberde gelmişdür Ādem 'aleyhi's-selām *uç-maḳdan* dünyāya sefer (10) idicek ḳayġu-y-ıla ve ġuṣṣa-y-ıla dünyāya sefer ḳıldı *ve ten rencile. Ve* anlar ki (11) sefere ḥükm itdiler, ol ma'niden ötürü *eytdiler*. *Ve* ḫaberde gelmişdür kim (12) Cebrā'il ṣalavātu'l-lāhi 'aleyhi şol vaḳt-ki *hayva (A7) virdi Ādeme ṣalavātu'l-lāhi şol vaḳıt ki dünyāya inmek (A8) istedi. Ve Ādem[e]* 'aleyhi'-(13)-s-selām eyitdi-kim *senün ileyüñde böyük sefer (A9) vardur ki añna* سَفَرَ اَجَلْ[192] *dirler. 'Arabca ya'nī ecel, ecel seferi (A10) dimek olur. Ve ol kişiler ki oġula ḥükm itdiler ol ma'nīden (A11) didiler ki Ādem 'aleyhi's-selām* çün bu cihāna geldi. Cebrā'il bir ayva **[H159b]** virmiş *yidi*, anuñ arḳası suyı ziyāde oldı ve şol miḳdārı (2) oġlanlar vücūda geldi. *Ve* ba'żılar *eydürler bir ulu kişiden* **[A200a]** 'aṭā *bula* ve ḫil'at *ve* eyü ṣenā. (3) Bu ma'niden ötürü didiler ki *virici* Cebrā'il, *alıcı* Ādemdi 'aleyhimā's-(4)-selām. *Ve* ol ḫoş ḳoḳu anuñ *eyü* ṣenāsıdur. *Ve her düş ki üstāẕlar te'vīl itmişlerdür, (A4) güzāfdan dimediler*. Her birin, aṣlıla *pīẕā itmişlerdür. Velīkin (A5) her düşi yaluñuz te'vīl ḳılmaġı* pisend (5) itdiler tā kitāb uzan-masun diyü. *Ve* her düşüñ bir ḫücceti vardur *ve hem daḫı aṣlı var-(A7)-dur. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb*.

---

7 üçinci] A_6 altıncı | ayva] A_7 hayva || 8 Ṣāḥib-kitāb ...sefer] A_{8-9} üstāẕlar iḫtilāf itmişlerdür ayvanuñ te'vīlinde ba'żılar 9 sefer ba'żılar māl || [A199b] 9 ḫaberde gelmişdür] (A nüshasında yok) || 11 ḥükm] A_5 ḥüküm | kim] A_6 ki || 12 vaḳt-ki] A_6 vaḳıt ki || 12-13 'aleyhi's-selam eyitdi-kim] A_8 eyitdi ki || 13 ayva] A_{12} hayva || [H159b] 1 virmiş] A_{12} virmiş-idi | miḳdārı] A_{13} ḳadar || 2 ba'żılar] A_{13} ba'żı üstāẕlar || 3 Cebrā'il] [A200a] A_1 Cebrā'ildi | *alıcı* A_2] (H nüshasında) elçi | Ādemdi] A_2 Ādem-idi || 5 diyü] A_6 divü | vardur] A_6 var durur ||

(6) İki Yüz On Dördünci Bāb: Düşde Alma Görse *Anı Beyān İder*

(7) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A9) Almada daḫı iḫtilāf itmişlerdür.* Baʿżılar *eytdiler ki* alma oġuldur *ve baʿżılar eytdiler ki* ḳızıl alma sulṭān (8) cihetinden menfaʿatdur *(A11) ve çün aḳ ola bāzirgānlardan veyā ʿavratlarından. Ve* eger *ekşi* olsa ḳayġu ve ġuṣṣadur. *Ve* eger (9) almayı ortadan yarsa, iki pāre eylese ortaġı ortaġından cüẕā ola. *Ve* (10) eger ḳızıl almayı budaġından ḳoparsa yise oġlı doġa, delīldür ki (11) ḳızı ola. *Ki Fāṭımatu'z-Zehrā rażiya'l-lāhu ʿanhā uçmaḳ (A2) almasındandı. Ve baʿżı üstāẕlar dimişlerdür ki* eger ṭatlu alma-y-ısa dostlıḳ sebebidür. (12) Ekşi-y-ise düşmenlıḳ sebebidür. *Ve* baʿżılar *eytdiler ki* ḫaber sebebidür *ġāyıbdan veyā ḥāżırdan. (A5) Ve eger ekşise nā-ḫoş ḫaberdür. Ve* eger ṭatlu-y-ısa (13) ḫoş ḫaberdür. *Ve baʿżılar eytdiler ki: Alma hem ādemdür*. Eger kimse aña alma virse *düşinde* bāzirgān **[H160a]** ola, bāzirgānlıḳda işi revā ola. *Ve* eger ekinci ise (2) anuñ ḥāṣılı ziyāde ola *ekincilik cihetinden. Ve* her ḳanḳı pīşelü-y-ise pīşesi revā (3) ola *ve* murādı ḥāṣıl ola. *Ve eger* sulṭān-ısa memleketi ziyāde ola *ʿizzet, cāh arta*.

(4) İki Yüz On Beşinci Bāb: Düşde Şeftālü, Zerdālü *Görmegüñ Teʾvīlin Beyān*

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: Her yimiş-ki ekşidür, ḳayġudur. Her yimiş-ki (6) ṭatludur, eyidür şāẕılıḳdur. Armuddan ġayrı ṣaru yimiş ḫasta-(7)-lıḳdur. Eger encīr yise ya aġacından ḳoparsa ya devşürse (8) bir bāzirgāndan fayda bula. Eger yaşıl renklü olsa yise, (9) ḳoparsa, devşürse ziyān yoḳdur. Eger şeftālü aġacından (10) ḳoparsa, devşürse ziyān yoḳdur.

---

6 dördünci] A_7 yedinci || 7 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | ḳızıl alma] A_{10} ḳızılı || 8 eger] A_{11} çün | *ekşi* A_{11}] (A nüshasında) kişi | olsa] A_{12} ola | eger] A_{12} çün || 9 ortadan yarsa] (A nüshasında yok) | eylese] A_{12} eyleye | ola] A_{13} ḳıla || 10 ḳoparsa] A_{13} ḳoparup | doġa] A_{13} ṭoġa || 11 ḳızı ola] **[A200b]** A_1 dişi oġlana | eger] (A nüshasında yok) | alma-y-ısa] A_2 alma || 12 ekşi-y-ise] A_3 ekşise | sebebidür] A_3 sebebi ola | ḫaber sebebidür] A_4 ḫayra sebeb ola || 13 Eger ... virse] A_{6-7} çün 7 kimse aña virdi || [H160a] 1 bāzirgānlıḳda] A_{7-8} bāzirgānlıḳ | ekinci ise] A_8 ekincise || 2 anuñ] (A nüshasında yok) | her ... pīşelü-y-ise] A_9 ḳanḳı pīşelü görse | revā] A_{10} revān || 3 memleketi] A_{10} mülki || 4 beşinci] A_{11} sekizinci || 5-10 Ṣāḥib-kitāb ...

Ve eger şeftālü aġacından (11) ḳoparsa yise ʿavratdan menfaʿat bula *ki ol ʿavrat mutevāżıʿ ola. Ve* eger armud yise (12) böyük kişiden *ya* bāzirgāndan fāyide bula *ve ḫilʾat giye. Ve* eger tut (13) yise bir comard kişiden menfaʿat bula *ve* minnetsüz ʿaṭā. *Ve* **[H160b]** eger böyük *tut*, eşek tutın yise *ya* ḳara tut yise ḳayġudur. **[A201b]** *Ve* (2) eger şeker armudın yise *aġaçdan*, ḫilʿat ʿaṭā bula *bir kimseden (A2) ki ḫalḳı içinde eyü ad ola ve hem eyü ṣenā. Ve* eger (3) igde yise ya devşürse çoḳ māl eline gire bī-ḥad. *Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.*

(4) İki Yüz On Altıncı Bāb: Düşde Nar Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: Nar aṣlı māldur *çün ādemüñ himmetine (A5) göre ola, vaḳtıla ola. Ve eger vaḳıtsuz olursa aġaçdur. Ve* eger (A6) *narı* aġacından (6) ḳoparsa yise bir kesblü, neseblü ʿavratdan menfaʿat bula. *Ve* (7) eger kimse nar yise vaḳtında biñ ḳızıldan elli ḳızıla-daḳ azacuḳ (8) ādemüñ ḳadarınca *dīnār* ḥükm iderler ki bula. *Ve* eger vaḳtsuz (9) olsa ḳuru aġaç *ve* ḳamçıdur, *ḳayġudur* çün aġaçdan ḳopara, vaḳtı olmasa (10) cümle ḥāl-da ekşi nar veyā ṭatlu nar *(A12) çün vaḳtıla bulmayasın*, yavuzdur. *Ve* eger ṭatlu narı *kendü* (11) vaḳtında görse ulu ʿizzet *ve* eylüge irişe *anuñ dāneleri* **[A202a]** *ḥisābınca*. *Ve* eger bāzirgān-ısa (12) sefer ḳılsa ol bāzirgān fāyide bulmaya. *Ve* eger kişi nar yise (13) görse hemān yıl ġuṣṣası çoḳ ola.

---

devşürse] A_{13-7} Bu bābuñ aṣlı oldur ki her yemiş ki ṣarudur, anuñ **[A201a]** [1] levni ṣol ṣaru amrud gibidür ve andan ġayrı [2] her ṣaru ḥastalıḳdur çünkim ifṭār ide. Ve çün göre [3] yemeye yeyni ʿilletdür. Erik gibi ve ḳara üzüm gibi ve andan [4] ġayrı bu cümle ḳayġudur ve her yemiş kim levn yaşıl ola veyā aḳ eyidür. [5] Ve her yemiş ki ekşidür, ḳayġudur. Ve her ki datludur [6] eyidür. Ve encīr cümle çün yaşıl renklü incīr yiye vaḳtında ṭatlu [7] ola || 11 ḳoparsa] A_7 ḳoparup | armud] A_9 ṣāh amrud || [H160b] 1 eşek tutın] A_{12} ḥar tut | tut yise] tut || 2 armudın] [A201b] A_1 amrud | ḫilʿat ... bula] A_1 ḫilʿat bula ve ʿaṭā || 3 ya devşürse] A_{2-3} veyā dir-[3]-şürse | māl ... bī-ḥad] A_3 çoḳ eline gire māl || 4 altıncı] A_4 doḳuzıncı | Düşde nar görse] A_4 nar || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 6 ḳoparsa ... ʿavratdan] A_{6-7} ḳoparup yise bir ʿavratdan ki ol ʿavrat [7] ḥaseblü neseblü ola andan || 7 azacuḳ] A_8 azaçuḳ || 8 ḳadarınca] A_9 ḳadrince | iderler] A_9 itdiler | vaḳtsuz] (A nüshasında yok) || 9 ḳuru] A_{10} hem ol ʿadedce | *ḳayġudur* A_{10}] (H nüshasında) ḳayġudan | olmasa] A_{11} olmaya || 10 ṭatlu nar] A_{11} ṭatlu || 11 görse] A_{13} gördi || 12 sefer ... bāzirgān] [A202a] A_{1-2} sefer ḳıla ve ol bāzirgā-[2]-nlıḳdan | kişi] A_2 ekşi || 13 ġuṣṣası] A_3 ġallesi |

Baʿżı erenler narı bir şehre (A4) *ṣıfat itmişler ki ol şehr pür niʿmet ola. Ve* eger narı *açsa* (A5) *ortasın çürük bulsa* ḳayġudur. *Ve eger naruñ şaḥmın ve laḥmın* (A6) *yise, ol aḳ kim naruñ ortasındadur, bu kişi kendü niʿmetinden* (A7) *ber-ḫurdār ola. Ḫaberdür Resūlden ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem*: كُلُوا الرُّمَّانِ مَعَ شَحْمِهَا[193]

[H161a] İki Yüz On Yidinci Bāb: Düşde Ḳoz, Bādām *ve* Fınduḳ *Görse*

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse düşinde ḳoz bulsa ya (3) kimse añа baḫşiş itse bir baḫīl kişiden nesne eline (4) gire. *Ve* eger çoḳ ḳozlar görse bir ḳāḍılıḳ daʿviden (5) ötürü çoḳ savaş ola, *şol* (A12) *sebebden ötürü ki çünki ḳoz birbirine doḳınur, çaġşaşur, āvāzı çıḳar.* (A13) *Ve* bādem *ḥükmi ve* fınduḳ ḥükmi *daḫı* ḳoz *ḥükmi* gibidür (6) līkin ġavġası **[A202b]** *ve* savaşı bir derece eksükdür. *Ve baʿżılar uşbu resme teʾvīl* (A2) *ider ki* eger Hindūstān (7) ḳozı görse tamām, dürüst, *yise* müneccimler sözin (A3) *ve* fālcılar (8) sözin *ve cāẕūlar sözin* rāst duta. *Ve* eger Hindūstān ḳozın ufatsa *ve* (9) için yise bu kişi ḫasta ola *ve kendü cāẕūlara* (A5) *ʿarża ide ve kendü ʿilletin diye. Ve herçi ki cāẕūlar diye* (A6) *yalandan ve gerçekden, cümlesin üstüvār duta. Ve* eger ḳoz aġacın görse (10) māldār ola *aṣlı göçgüncilerden ola* (A8) *velākin nā-kes ola.* Eger bādem aġacın görse baḫīl kişiden (11) nesne eline gire. Fınduḳ aġacın görse gizlü ʿavratlar, dīn ü (12) diyānet issi, māldār, ḳumaşı çoḳ ʿavratdan nesne eline gire. (13) Eger Hindūstān ḳozı aġacın görse cāzū *ve* **[H161b]** müneccim *ve* yalancı erden nesne eline gire. *Ve* eger fınduḳ (A12) *içi* acı ise *bir* (2) baḫīl kişiden

---

açsa A_4] (H nüshasında) içse || [H161a] 1 on yidinci] A_8 yigirminci | Düşde] (A nüshasında yok) || 2 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | ya] A_{10} veyā || 5 bādem] A_{13} bādām | 6 līkin] A_{13} velīkin || 7 ḳozı] [A202b] A_2 ḳozın | tamām] (A nüshasında yok) || 8 ḳozın ufatsa] A_4 ḳozınuñ ṣısa || 9 yise] A_4 yese || 9-10 aġacın ... ola] A_{6-7} aġacı [7] bir kişidür ki ehl-i ʿAcemden māldār || 10-11 Eger ... gire] A_{8-9} bādām aġacı süfle kişidür ve ortaraḳ [9] ve baḫīl velākin ḫalḳ-ıla eyü muʿāşiret vardur || 11-12 Fınduḳ ... gire] A_{9-10} ve fınduḳ aġacı [10] bir gizlü ʿavratlardur dīn diyānet issi māldār ve ḳumaşı çoḳ || 13 Eger] A_{11} ve | aġacın … cāzū] A_{11} aġacı cāẕū || [H161b] 1 yalancı ... gire] A_{11} yalancı erdür | acı ise] A_{12} acı-y-ısa ||

acı söz işide. Eger bādem için acı-y-ısa [3] baḫīl kişiden *cefā göre. Eger ḳoz içi acı-y-ısa ve hem, baḫīl kişiden* **[A203a]** zaḥmet göre. Eger ṭatlu-y-ısa ḥelāl [4] māl ḥāṣıl ide. *Ve* eger zerdālü ya şeftālü çekirdegin [5] ufatsa ve *acı* çıḳsa ḳayġudur. *Ve* eger ṭatlu çıḳsa *bir* bī-aṣıl *ve* nā-kes [6] kişiden menfaʿat bula. *Ve* eger fıstuḳ yise bir ʿavratdan fāyide göre. *Ve eger uşbu [A4] resme nesneler kim didik bunlaruñ güherne göre bunlardan [A5] fāyide bula* [7] Her ne yise kimseye girü muḥtāc olmaya. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[8] İki Yüz On Sekizinci Bāb: Düşde Ḫurmā Görse

[9] Ṣāḥib-kitāb eydür eger düşde yaş ḫurmā eger ʿilm ehlise [10] ʿilmi ziyāde ola *ve ber-ḫurdārlıḳ bula. Ve* eger yiyüp çekirdegin çıḳarup bıraḳsa [11] şerīʿat işin elden ḳomaya. *Ve* eger bāzirgān-ısa mālı ziyāde ola [12] ya mīrāṣ bula. *Ve* baʿżılar dir ki: Ḫurmā yise ya görse mīrāṣ [13] bula. *Ve Resūl eytdi [A13] ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem*: *Ḫurmā yiñ ki sizüñ atañuz ve ḳarındaşuñuz-***[A203b]***-dur. Baʿżı kütübde şöyledür ki sizüñ ʿammelerñüzdür. [A2] Ādem ʿaleyhi's-selām, ve ḫaberlerde gelmişdür ki şol [A3] balçıḳ ki Ādem ʿaleyhi's-selām ṣūretinden ziyāde gelmişdür [A4] ḫurmā oldı. Ve ḫurmā aġacı bir erdür ki ve neseblü oldur ve ʿArab [A5] aṣlıdur, ʿizzetlü ve māllu ve cāhlu. Ve* eger düşde irişmemiş ḫurmāyı aġaçdan ḳoparsa oġula delīldür. *Ve* **[H162a]** eger ol irişmemiş ḫurmāyı aġaçdan ḳoparup yise oġlınuñ [2] mālından menfaʿatlana. Eger ol ḫurmādan gömse oġlı vefāt [3] ide. *Ve* eger ol ḫurmā elinde olsa oġuldan şāẕılıḳ bula *ve ketḫüdālıḳ ide. Ve* eger ḫurmā [4] südin *içse veyā ḫurmā* yise ḥelāl mīrāṣ bula. *Ḳavlehu ṣallā'l-lāhu [A11] ʿaleyhi ve sellem*: ثَمَرَةٌ طَيِّبَةٌ وَمَاءٌ طَهُورٌ[194]

---

2 bādem için] A_{12} bādām || 3 ṭatlu-y-ısa] [A203a] A_1 ṭatlu yese || 4 ya] A_2 ve || 4-5 çekirdegin ... ṭatlu çıḳsa] A (Sayfa kenarında) çekürdegin şısa ve acı çıḳsa ḫoş ise || 5 *acı*] içi || 6 yise] A_3 yese || *didik* A_4] دِدِكْ || 7 Her ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 8 on sekizinci] A_5 yigirmi birinci || 9 Ṣāḥib-kitāb ... ḫurmā] A_6 Eger ḫurmā yise yaş || 10 yiyüp çekirdegin] A_8 ḫurmā yise çekürdegin || 11 şerīʿat ... ḳomaya] A_{8-10} şol kim şerīʿat [9] bābındadur, anuñ-ıla iş ide ve ol ki şerʿ degüldür [10] bir yaña ḳoya | mālı] A_{10} ḫurmāyı yaşın māl || 12 ya] A_{11} ve | dir] A_{11} eytdiler || 13 aġaçdan] [A203b] A_6 aġacından || [H162a] 1 ḫurmāyı ... ḳoparup] A_6 ḫurmādan | oġlınuñ] A_7 oġlı || 2 ḫurmādan] A_{7-8} irişmemiş [8] ḫurmāyı yire ||

Ya andan oğlan vücūda gelse (5) gerekdür. *Ve* eger evinde ḫurmā ağacın görse **[A204a]** *bu kişi* bir ulu aṣil (6) kişile nikāḥ üzre ulaşa *ve ber-ḫurdār ola. Ve* eger ol ağacı ḳuru görse *veyā uçsa* (7) ayrılıḳ düşe aralarına *anlaruñ*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(8) İki yüz on ṭoḳuzıncı bāb düşde ḳavun *ve* ḫıyār, çīn ḫıyār

(9) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A5) Ḳavun aṣlı düşinde yavuzdur kim anuñ adı fāl ṭarīḳınca (A6) daḫı yavuzdur. Zīrā ʿAcem dilince ḫarbūze dirler*. Eger düşde ḳavun yise, görse, alsa, (10) ṣatsa eger ṣaru-y-ısa ḫastalıḳ ulaşa. Eger yaşıl ḳavun (11) olsa ḳayġu ve ġuṣṣadur. *(A8) Ve ḫıyār ve Şīn-ḫıyār görse ḳayġu ve ġuṣṣadur. Ve baʿżılar eytmişlerdür ki*: *Ḫıyār (A9) eyü sözdür ki ādemler aña (A10) raġbet iderler ol irişmedügi ḥālda. Ve* eger ḫıyār yise eyü ḫaber işide, māl bula, (12) murādı ḥāṣıl ola. *Ve* eger yimese görse ʿavrat ṭalebinde ola. (13) Eger Çīn ḫıyār aşaġıraḳ bī-aṣıl, kemter ʿavratdur yise. **[H162b]** Eger ʿavrat-kim didük görse, ṣatsa ol ʿavratdan (2) ayrıla. Eger alsa ol ʿavratdan ziyān irişe. Eger ḫandele yaʿnī (3) ḳoḳar ḳavun alsa ḳızı ola yāḫud ḫūb cāriye ala *ḫandele (A2) ḳadrince ve anuñ ḳoḳusı ḳadarı. Ve eger eyü ḳoḳulu-y-ısa eyü (A3) ḫulu ola ve eger yavuz ḳoḳulu-y-ısa ḳaravaş-daḫı oğlan daḫı (A4) yavuz ḫulu ola. Ammā cāsīret ḳayġudur ola ve ziyān*. Va'l-lāhu aʿlem.

(4) İki Yüz Yigirminci Bāb: Düşde Turunç *ve Nārinç* Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A7) Turunç aṣlı düşde pārsā, cemāl, māl issi ve*

---

4 ya] A_{11} veyā || 4-5 gelse gerekdür] A_{12} gele ki ol aru neseblü ola andan nesneler tevellüd ola || 5 evinde ... görse] A_{13} ḫurmā ağacın görse evinde irişmedük ağaç olsa | aṣil] [A204a] A_1 aṣıllu || 6 üzre ulaşa] A_1 üzere ola || 7 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 8 on ṭoḳuzıncı] A_3 yigirmi ekinci | Çīn ḫıyār] A_4 görse Şīn-ḫıyār || 9 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 9-11 Eger ... ġuṣṣadur] A_{6-7} ve bir maʿnī [7] daḫı oldur ki rengi ṣarudur ṣayrulıġa delīldür || 11 ḫıyār] (A nüshasında yok) | eyü ... işide] (A nüshasında yok) || 12 yimese] A_{11} yemese | görse] (A nüshasında yok) || [H162b] 13-3 Eger ... ala] A_{12-1} ve ḥüküm işbu resme ḳılmışlardur ki Şīn ḫıyār aşaġaraḳ [13] derecedür bir ʿavratdur anuñ aṣlı kemterdür bī-aṣıldur **[A204b]** [1] ve ammā ḫandele oğuldur dişi veyā ḫūb ḳaravaşdur || 3 Va'l-lāhu aʿlem] A_{4-5} lā yaʿlemu-[4]'l-ġaybe illā huve || 4 yigirminci] A_5 yigirmi üçünci | Düşde] (A nüshasında yok) || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) ||

ḥaseb (A8) *neseb issi, eyü ḫulu, ādemler begendügi, eyü ṣenālı kişidür.* (A9) *Ve* eger düşinde turunç görse pārsā, cemāl (6) kemāl issi kişile hem-ṣoḥbet ide. *Turunç ve nārinç aġacı ikisi daḫı birdür. Ve* eger turunç yanında görse (7) oġula ḥükm ider ḫūb yüzlü *ve* ādemīler ḳatında sevgülü ola. *Ve* eger (8) turunç yise oġul mālından rūzlu ola. *Ve* eger turuncı bir bīze ṣarsa *ve* (9) göme ḳosa oġlı vefātına delīldür. *Ve* eger çoḳ turunç görse (10) evinde ḳonulmış (A2) *ve evi ṭolmış* bu kişi çoḳ māl bula *ve eylüg-ile añıla* yāḫud ḥelāl mīrāṯ bula. *Ve* eger (11) turunç bulsa *ve* (A4) *andan* ḫoş ḳoḳu gelmese yavuz ḫulu oġlı ola ya nesne melāmet-ile (12) bula *veyā anuñ ġaybeti üzere söz keleci ola.* (A6) *Ve* eger kimseye turunç bağışlasa bir kimse eylük ide *yerine düşe. Ve* (13) eger uvaḳ turunçlar görse yiñine ḳoysa oġula delīldür. *Ve* **[H163a]** eger yiñine sıġmasa yiñi giñ olup (A9) *yire* düşse oġlı ṭoġa (2) ölmiş anası ḳarnından. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merci'u ve'l-me'āb.

(3) İki Yüz Yigirmi Birinci Bāb: Düşde Üzüm Sıḳmaḳ *Görse*

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse üzümler sıḳsa *eger* aġac mengenede (5) sıḳsa **[A205b]** ẓālim sulṭān ḫizmetin ide. Eger şarāb-ḫānede sıḳsa (6) şefā'atsuz sulṭān ḫizmetin ide. *Ve* eger *şöyle görse ki* üzümleri sıḳsa (A3) *ve anuñ şırasın* küplere (7) ṭoldursa bu kişi 'ādil sulṭān ḫizmetin ide, andan çoḳ naṣīb (8) issi ola, *hem ol* ve hem ehl-i beyti eylüge irişe. *Ve* eger *üzüm toġarında* (A5) *veyā* sepetden sıḳsa (9) ḫasīs *ve* bī-aṣıl kişi ḫizmetin ide (A6) *ve her kimse anuñ ḳadrince ol sıḳduġı bir ḳadarınca cāh*

5-6 pārsā ... ide] A_{9-10} bunuñ gibi ādem-ile hem-[10]-ṣoḥbet ola || 6 turunç] A_{11} turınç || 7 ider] A_{11} iderler | ādemīler] A_{11} ādemler | ola] (A nüshasında yok) || 8 turunç] A_{12} turuncı | bîze] A_{13} beze || 9 vefātına delīldür] **[A205a]** A_1 ölümidür | turunç] A_1 turunçlar || 10 yāḫud] A_3 veyāḫud || 11 ḳoḳu] A_4 ḳoḳı || 11-12 ya ... bula] A_{4-5} veyā nesne [5] bula melāmet-ile || 12 kimseye turunç] A_6 turuncı kimseye || 13 yiñine] A_7 egine || [H163a] 1 yiñine] A_8 yeñine | giñ olup] A_8 giñ-ise || 1-2 oġlı ... ve'l-me'āb] A_{9-10} nā-reside oġlı ola veyā ölmiş doġa Va'l-lāhu [10] a'lem || 3 birinci] A_{10} dördinci | sıḳmaḳ] A_{11} dögmek || 4 Ṣāḥib-kitāb ... sıḳsa] A_{12-13} Ve eger şöyle görse ki üzümler döger, göreler [13] ki ne yirde döger || 4-5 mengenede sıḳsa] A_{13} mengende dögse || 5 şarāb-ḫānede sıḳsa] [A205b] A_1 ḫām keremitden görse || 7 'ādil ... andan] A_3 sulṭān ḫizmetinden || 8 sepetden] A_5 sepeẓde || 9 bī-aṣıl] A_7 bī-ḫāṣıl |

ve menzilet (A7) *bula sulṭāndan şöyle ki ādemdür. Ve* eger şıra bişürse (10) añа menfaʿat irişe sulṭāndan melāmet-ile *ve ʿitāb-ıla. Ve hem bu resme ḳıyās ola.* (A9) *Ve* eger ʿavratın (11) ya ḳaravaşın üzüm sıḳsa añа ḥased ideler, *anuñ-ıla sulṭān* (A10) *arasındaġı ṣoḥbete yavuz tedbīr ideler. Ve* eger resīde (12) olmaduḳ oġlanı üzüm sıḳar görse añа ḳayġu irişe (13) sulṭān cihetinden niçe fāyideler ḥāṣıl ola. *Ve eger ılḳı sıḳar görse* (A12) *ol ılḳı fesāda düşmiş ola.* Va'l-lāhu aʿlem biṣ-ṣavāb.

[H163b] İki Yüz Yigirmi İkinci Bāb: Düşde Ḳuru Üzüm *ve* Bal *ve* Bastırma

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger ḳuru üzüm, bal düşde *cümle* **[A206a]** māla ḥükm (3) ider. Eger aḳ ya ḳara, bunlaruñ ḥükmi birdür *ve mecmūʿı eyidür*, ziyāde māldur. *Ve* (4) eger üzüm ṣuya ḳarışdursa ʿilm ehlise ʿilmi ziyāde ola *ve* (5) eger bāzirgān-ısa mālı ziyāde ola. *Ve* eger ṣuda çoḳ (6) dursa, ol ṣu acı olsa *ve* içse mest olsa *ten rencile* ḥarām māl bula. *Ve* (7) eger ḳuru üzümi tencereye ḳoysa *ve* ṣu-y-ıla ḳaynatsa *ve* kefi çıḳsa anuñ-ıla (8) ʿālimler ortasında ḫuṣūmet vāḳiʿ ola *ve añа* (A6) *ḫışım ideler. Ve* eger ṭabaġ-ıla *veyā toġar file* ya yeñile *ḳuru üzümi* alsa *ve* (9) yise ʿavrat mālın yiye. *Ve* eger *düşinde* çoḳ üzüm görse ve yise çekirdegin (10) çıḳarsa (A8) *daşra bıraḳsa* mālı zekātın ödeye. *Ve* eger ḳuru üzüm ve ḫurmā yise *veyā kimse* añа (11) bağışlasa zaḥmetsüz māl bula. *Ve* eger üzüm ḳapları yufḳalsa *eger* bāzirgān-ısa (12) mālı ziyāde ola. *Ve* eger ekincise *ol,* endāzesüz ḥāṣıl ide, eline gire. *Va'l-lāhu aʿlem.*

şıra] A_7 şırayı || 10 melāmet-ile] A_8 melāmatlıġ-ıla || 11 ya] A_9 veyā | sıḳsa] A_9 sıḳar görse || 12 üzüm ... irişe] A_{10-11} görse [11] ki üzüm sıḳar ḳayġu irişe añа || 13 niçe ... ola] (A nüshasında yok) | Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || [H163b] 1 ikinci] A_{12} beşinci | bastırma] A_{13} basturma || 2 Ṣāḥib-kitāb ... düşde] A_{13} Eger ḳuru üzüm görse düşde ve bal görse || 3 ider ... ḳara] [A206a] A_1 ideler. Her çende ki ḳuru üzüm ya ḳara üzüm veyā aḳ || 4 üzüm ṣuya] A_2 üzümi suya | ʿilm ehlise] A_2 ʿilimdür || 7 üzümi tencereye] A_4 üzüm ṭancaraya || 8 ortasında] A_5 arasında | ya] A_6 veyā || 9 ve ... çekirdegin] A_7 yise ve çekerdegin || 11 üzüm ... yufḳalsa] A_9 ḳuru üzümleri görse yufḳalmış || 12 ide] (A nüshasında yok) ||

(13) İki Yüz Yigirmi Üçinci Bāb: Düşde Yaşıllıḳlar *Görse* Turb, *Keşer*, *Kerfes*

[H164a] Ṣāḥib-kitāb eydür: Bu bābuñ aṣlı *oldur ki* ḳanḳı yaşıllıḳ *ki* yaşılıraḳdur *ve* (2) ḫoş ḳoḳuludur, anuñ taʿbīri yaḫşıdur. *Ve her* ḳanḳı yaşıllıḳ *yirdür ve yaramaz* (3) ḳoḳuludur, ol daḫı düşde yaramazdur. **[A206b]** *Ve* ḳanḳı yaşıl ki *anuñ* yapraġı böyükdür *ve* (4) laṭīf yaşıldur, anuñ mālı ḳavīraḳdur. *Ve* ammā turb, çoġan menfaʿatıdur (5) ʿavratlar cihetinden. Bişmiş yimek yigrekdür çiginden. Ammā şalġam (6) menfaʿatdur bir ḫasīs *ve* bī-aṣıl kişiden. Eger keşür yise (7) ya görse fāyidedür dīnlü *ve* pārsā ʿavratdan *ki ʿizzetlüdür*. Eger bişmiş (8) ḳabaḳ yise ḥāceti revā ola, tevfīḳ bula ṭāʿatlar üzre ʿibādet üzre *ki* (9) Peyġambar ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem ḳabaġı severdi *ammā* soġanı, sarımsaḳı (10) sevmezdi, gendāneyi *ve* yüzerligi bu cümlesin sevmezdi. (11) Bunlar yaramazdur, *ḫāṣılsuz* sözlerdür. Bişmiş yigrekdür (12) çigden. *Çünki bişe ḳoḳu kemter olur*. Eger kerefiz perverdesin yise yigrekdür *perver* olmaduḳdan. *Ve* (13) eger *kimse* sezāb görse ya kimse aña deste sezāb *virse* **[H164b]** kimse anuñ-ıla çoḳ savaş ide. *Ve eger kimse düşinde yazru (A11) görse eyüdür ve ḫāceti revā ola. Ve ḫaberde gelmişdür Peyġāmbardan (A12) ʿaleyhi's-selām Resūl eytdi*: *Yazru uçmaġuñ bāġındandur*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(2) İki Yüz Yigirmi Dördinci Bāb Noḫūd, Mercimek, Baḳlā

(3) Ṣāḥib-kitāb eydür düşde eger mercimek görse eyidür (4) ve bişmiş

---

13 üçinci] A_{11} altıncı || [H164a] 1 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | yaşılıraḳdur] A_{12} yaşılraḳdur || 2 yaşıllıḳ] A_{13} yaşıl ki | *yirdür ve yaramaz* A_{13}] (H nüshasında) taʿbīri yaramazdur || 4 turb ... menfaʿatıdur] [A206b] A_2 turup ve çoġundur menfaʿatdur || 5 çiginden] $A_{2\text{-}3}$ çigin [3] yemekden || 6-7 Eger ... görse] A_3 ve keşür yimek veyā görmek || 7 Eger] (A nüshasında yok) || 8 üzre ... üzre] A_5 üzere || 9 peyġambar] A_5 peyġāmbar || 9-10 sarımsaḳı sevmezdi] A_6 sarmısaġı ve || 11 Bunlar] A_7 bu cümle daḫı | *ḫāṣılsuz* A_7] (H nüshasında) ḫāṣılsuzdur || 12 çigden] A_7 çiginden | Eger ... perverdesin] A_8 Ammā perverde kerefs || 13 sezāb] A_9 seẕāb | ya] A_9 veyā | sezāb] A_9 seẕāb | *virse* A_{10}] (H nüshasında) vursa || [H164b] 1 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 2 dördinci] A_{13} yedinci | noḫūd ... baḳlā] A_{13} yavuz eyü ماءلات görse || 3 Ṣāḥib-kitāb ... mercimek] **[A207a]** A_1 mercümek düşde ||

daḫı yigrekdür çiginden. *Ve ḫaberde gelmişdür* (A2) *anuñ berekātında ki İbrāhīm Peyġāmbaruñ ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi ḳonuḳlıġında yinür.* (A3) *Ve baʿżılar dimişlerdür ki eyi degüldür ki Mūsā ḳavmı ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi* (A4) *balı çoḳ yemekden ve eti çoḳ yemekden melūl oldılar ve mercimek dilediler. Ḳavlehu* (A5) *teʿālā*: ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي﴾[195] (A6) *el-āyet.* Eger baḳlā ve noḫūd görse (5) ve bögrülce ve mürdümük ve boy görse ve ne-kim buña beñzer *var-ısa bu* (6) cümlesi ḳayġu ġuṣṣadur. Eger vaḳtıla görsün eger vaḳtsuz (7) olsun, gerek bişmiş gerek çig olsun. Eger birinc görse (8) eyidür. Bişmişi yigrekdür çiginden. Eger *düşinde* birinc yise cümle ḥācetleri (9) revā ola *ve* düşmen üzre ẓafer bula. *Ve ḫaberde* (A10) *gelmişdür Resūlden ʿaleyhi's-selām Resūl ḥażreti ṣordı Cebrā'il[e]. Eytdi*: (A11) *Eger sen yeyici olsañ ne yiye-y-idüñ, didi. Eytdi*: *Eger ben nesne yisem birinc yiye-y-idüm,* (A12) *didi*. Zīrā kim birinc nūrdandur. (10) Eger herīse *yemeklik eyidür.* (A13) *Her ki düşinde herīse* yise oġlı ṭoġa. *Ve* eger oġul ehli degülse ʿavratlar (11) cihetinden **[A207b]** menfaʿat bula *ve ḥāceti revā ola. Ḫaberlerde gelmişdür Resūlden ʿaleyhi's-selām*: (A2)[196] اَلهَرِيسَة مِنَ الْجَنَّةِ Ve hem daḫı herse uçmaḳdandur, *didi*. (12) Eger kimse bādincān yise ḳayġudur. Eger *düşinde* omaç yise (13) ya erişte yise menfaʿat bula. Eger bādincānda sarımsaḳ **[H165a]** ḳoḳusı yoġ-ısa fayda söz ola. Eger ḥānegī (2) ḥelvā yise ʿaṭā *bula ve* eylük bula ve saʿādet bula. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

---

4 daḫı] (A nüshasında yok) || 4-5 Eger ... görse] A_6 وَ يَاقْلِي آنمكِ eger aḳ eger ḳara ve noḫūd ve merdümek ve boy || 6 ḳayġu ġuṣṣadur] A_7 ḳayġudur ve ġuṣṣa | görsün] A_7 olsun || 7 gerek ... gerek] A_8 eger bişmiş veyā | Eger ... görse] A_8 Ammā birinc || 8 bişmişi] A_8 bişmiş | eger] A_8 ve her ki || 9 düşmen üzre] A_9 düşmenler üzere | zīrā ... nūrdandur] A_{12} ki senüñ nūruñdandur birinc || 10 Eger herīse] A_{12} ammā herīse || 11 hem … herse] [A207b] A_2 herīse || 12 Eger ... bādincān] A_2 her ki düşinde bāẕincān || 13 erişte yise] A_3 ڕِشتة | bādincānda sarımsaḳ] A_3 sarımsaġı || [H165a] 1 fayda] A_4 fāyidelü | ḥānegī] A_4 ḫānegī || 2 ve saʿādet ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) ||

(3) İki Yüz Yigirmi Beşinci Bāb: *Düşde* Güller, Fesligen, Yāsemin *Görse*

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A6) Üstāẕlar işbu resme beyān iderler ki gülüñ ḥükmi, ḳoḳusına ve rengine göredür (A7) veyā yerinde ya'nī aġaçında bitmiş ola veyā aġaçından ayru göreler. Ve* eger güli yirinden ya'nī aġacından (5) ayru görse ḳayġu ve ġuṣṣadur *ve aġlamaḳdur ve ta'ziyedür. (A9) Bu çiçeklerden her ḳanḳısı gerekse olsun ki anuñ ḳoḳusı eksük ola (A10) ve anı kendü yerinden ayru göreler, anuñ ḳayġusı tizde belürür. Ve her ḳanḳısı (A11) ki baḳasın giçrek ayrıla yirinden anuñ 'ömri, anı görmek ḫoşraḳ ola, giçrek (A12) gele. Ve* eger güli aġacında (6) görse oğula ḥükm ider. *Ve* eger er 'avrata düşinde gelincik (7) çiçegin virse anuñ ḥükmi ṭalāḳdur, ayrılıḳdur. Eger (8) yaşıl mersin virse **[A208a]** beḳāsına *ve* ṣalāḥına delālet ider. *Ḥakīmler uşböyle dirler ki mersinüñ (A2) beḳāsı vardur ve gelincik çiçeginüñ beḳāsı yoḳdur. Ve* (9) eger her *ḳanḳı* gülüñ ḳızıllıġı artuġıraḳsa şāẕılıġı *ve* menfa'atı artuġıraḳdur. *Ve her ḳanḳı gül aḳ ise himmetde (A4) ve güç yetmekde yigrekdür. Ve her ḳanḳı gül veyā ṣarudur anlaruñ menfa'atından (A5) yigrekdür. Gül aġacı ḳızılıraḳ ola, yigrekdür şāẕīlıġa ve söz revālıġına.* (10) Eger ṣaru gülüñ aġacın görse bir 'avratdur ki ululardan *ve* (11) sözi revā ola *ve ḥācet revā (A7) idici*. Eger aḳ gülüñ aġacın görse (12) 'izzeti çāhı ziyāde ola. Eger sūsen aġacın görse (13) bay ola, eger yāsemin aġacın görse devlet ziyāde. *(A10) Ve āzergūn bir kişidür ulu aṣıllu göçgünci Türk aṣlından. Ve resme ve merzenkerş (A11) evüñ ḫiẕmetkārlarıdur ve ehl-i beytidür.* **[H165b]** Eger fesligen düşde görse bir ulu-zādedür

---

3 beşinci] A_5 sekizinci | fesligen yāsemin] (A nüshasında yok) || 4 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 4-5 güli ... ayru görse] A_{7-8} yerinde [8] ve ma'deninde ayru görseler || 5 aġacında] A_{12} yerinde bitmiş || 6 oğula ... ider] A_{12} oğul ḥüküm iderler || 6-7 düşinde ... çiçegin] A_{12-13} gelincik [13] çiçegi || 7 ṭalāḳdur ... Eger] A_{13} ṭalāḳa ve ayrılıġadur ve çoḳ || 9 eger] (A nüshasında yok) | artuġıraḳsa] [A208a] A_{2-3} artuġraḳ [3] ise || 10 eger ... görse] A_6 ve ṣaru gül aġacı || 11 ola] (A nüshasında yok) || 12-13 Eger ... ziyāde] A_{8-9} ve sūsen aġacı ḳaravaşdur bay ve yāsemin [9] gül ḳaravaşdur eyü ve laf-zen ve erenler ḳatında sevilmez || 11-12 Eger ... ola] A_7 ve aḳ gül aġacı 'izzetdür ve cāh || [H165b] 1 Eger ... görse] A_{11} ve feseligün düşde ||

gevherlü (2) eyü sözlü ādemden ḫāceti revā ola. Eger benefşe görse (3) perver cāriye ola. *Emīr (A13) ulu yig kişidür veyā ʿavratdur ululardan cemāl issi, vefālu ve sözi geçer, tecemmüllü* **[A208b]** *ve ey ṣanıcı ve eyü sözlü ve ḳavumlu*. Eger gülnār görse güler yüzlü gelindür (4) ya ḳaravaşdur ala. Eger şeftālü çiçegin görse oğuldur. (5) Eger kimse armud çiçegin zerdālü *ve* ne-kim bunlara beñzer (6) var-ısa çiçegin görse aġacında yigrekdür. Eger (7) kimse kendü evinde ya *kendü* sarāyında gül aġacın görse bitmiş *ve* (8) gül açılmış, delīldür ki kimse ġarīb ḳızı ya ʿavratı (9) ol maḥalleden nikāḥ-ıla alalar. *Ve* eger yüz yapraḳlu gül görse (10) oğulları ḳulları ṣāẕılıġı ola. *Ve* eger elinde gül görse (11) her dürlüden açılmış, ḳavumları ṣāẕılıġın göre. *Ve* eger (12) beş yapraḳlu gül görse elinde *yaʿnī avcında*, bu kişi beş vaḳt namāza kāhel ola. *Vaʾl-lāhu aʿlem.*

(13) İki Yüz Yigirmi Altıncı Bāb: Düşde Ekin Görse *ve Hem* Yaşıllıḳ *Görse*

[H166a] Ṣāḥib-kitāb eydür: Yirüñ aşlı altundur *ve* yaşıl ekin *daḫı bir ḳavlda* (2) şerīʿatdur. Ḳavluhu teʿālā: ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ﴾[197] (3) Ve daḫı bir ḳavılda yaşıl *ekin* ʿavratdur. *Ve* eger kimse kendü yirin ekilmiş (4) görse evlenmege delīldür. *Ve* eger *anuñ* ehli degülse işleri (5) ārāste **[A209a]** ola, bāzirgānlıġı yöriye. *Ve* eger kendünüñ ekilmiş (6) yirin ekilmedük görse ʿavrat arasında ayrulıḳ ola. Eger (7) ehli degülse *anuñ* işi baġlu *ola ve ḳayġu ola,* ziyān irişe. *Ve* eger kendü yirin

---

2 ādemden ... ola] (A nüshasında yok) || 2-3 görse ... ola] A_{12} ḫāne-perver ḳaravaşdur || 3 gülnār ... güler] [A208b] A_1 ve gülnār gökcek || 4 ala] (A nüshasında yok) | Eger ... görse] A_2 şeftālünüñ ḳızıl çiçegi || 5 Eger ... zerdālü] A_2 gül amrud ve zerdālü || 6 görse ... yigrekdür] A_3 aġacında görmek yigdür || 7 ya] A_3 veyā || 9 yüz] A_5 yavuz || 10 oğulları ... ola] $A_{5\text{-}6}$ oğlanlar ṣāẕılıġı [6] ve ḳullar ṣāẕılıġı || gül] A_6 güller || 12 beş] A_7 biş | elinde] A_7 kefinde | beş ... ola] A_8 kāhil-namāz ola || 13 altıncı] A_8 doḳuzıncı || [H166a] 1 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 2 şerīʿatdur] A_{10} ʿavratdur || 3 ḳavılda] A_{11} ḳavlda | ʿavratdur] A_{12} şerīʿatdur düzülmiş dīn işleridür | yirin] A_{12} yerin || 6 yirin] [A209a] A_1 yerin | ʿavrat ... ayrulıḳ] A_2 er-ile ʿavratuñ ayrulıġı || 7 ehli degülse] A_2 bu nesne olmayıcaḳ olursa | ziyān irişe] A_3 ve ḥusūmet ve ziyān ||

(8) ābādān görse şāẕumān ola. Eger vīrān görse (9) yavuzdur. Eger kimse kendü yirinde ortaḳlıḳ ekin görse (10) ya nikāḥ ide ya ʿavratı yüklü ola. *Ve* eger kendü yirinde (11) gül bitmiş görse bir pārsā dīn diyānet issi ʿavrat ala (12) nikāḥ-ıla *ve* andan oġlı ola. Eger yil ya güneş ya ġayrı nesne (13) ol güli aşaġa dökse oġlı ölümine delīldür. *Ve* eger şu **[H166b]** gelse ol yiri ġarḳ itse *ve* ekin tebāh itse sulṭāndan (2) ziyān irişe anuñ ehline. *Ve* eger su yirden çıḳup gitse (3) ziyān eylemese yir issine selāmatlıḳ *ve* imīnlik ola sulṭān (4) cihetinden ve hem ehl-i beytine. *Ve* eger *kendü* ekininde ṣarulıḳ görse *anuñ* (5) ʿavratı ṣayrulıġıdur. *Ve* eger od *gelse* ekinin yaḳsa sulṭāndan (6) ḳorḳu ola. *Ve Dāniyāl* **[A209b]** *Ḥakīm ḳavlınca ekin ḳullaruñ ṭāʿatıdur*. Eger bir kişi kendü yirin yaşıl görse andan (7) ḫayr gele. *Ve* eger ekinüñ ortasında yörise *(A3) Dāniyāl ḳavlınca* ġazā *ve* cihād ide. (8) Eger od ekinin göyündürse Dāniyāl ḳavlınca ḫayr ide. *Ve* (9) eger bilmedügi yirde ekincilik itse ġazā yolı aña āsān ola (10) ḫayırlar-ıla, ṭāʿatlar-ıla ziyāde ola *Dāniyāl ḳavlınca. Ve* eger yiri *görse* yaşıl olmış (11) otdan ya ekinden, bilmedügi yir olsa, *bilmese (A7) ki bu ne ekindür, çün kendü vaḳtı-y-ıla ola*, ucuzlıḳ *ve* niʿmet ola. *Ve* (12) eger evinde bu resme görse ucuzlıḳ, eylük, ḫuṣūṣā ki (13) kendünüñ ola. *Ve ḫaberde gelmişdür Ebū Bekr-i Ṣıddīḳdan raẕiya'l-lāhu ʿanhu. Ṣor[dum] ki (A10) Resūle ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem*: *Ben düşümde uşbu resme gördüm (A11) ki yirde iki aġaç gördüm bitmiş ve eyü olmış. Ben ʿacebe ḳaldum ki bu (A12) aġaçları ben dikmedüm nice bitmiş ve göñlüm şāẕ oldı. (A13) Peyġāmbar ʿaleyhi's-selām cevāb virdi eytdi*: *Senüñ oġluñ vücūda* **[A210a]** *gele şāẕ olasın. Ebū Bekr-i Ṣıddīḳ raẕiya'l- lāhu ʿanhu eytdi*: *Benüm (A2) daḫı arzūm-ıdı, didi. Resūl eytdi ʿaleyhi's-selām*:

---

8 şāẕumān] A_4 şāẕımān | görse] (A nüshasında yok) || 9-10 kimse ... ʿavratı] A_{4-5} ekin yerinde görse eyüdür [5] kimse-y-ile ortaḳ ola veyā nikāḥ ide veyā ʿavrat || 10 yirinde] A_{5-6} yerin [6] yaşıl olmış görse ve anuñ ortasında || 11-12 pārsā ... nikāḥ-ıla] A_{6-7} ʿavrat nikāḥlana [7] pārsā dīn diyānet issi || 12 ġayrı] A_8 ayruḳ || 13 delīldür] A_8 delālet ider || [H166b] 1 yiri] A_9 yeri || 2 çıḳup] A_{10} çıḳsa || 6 ḳorḳu] A_{13} ḳorḳı | Eger] [A209b] A_1 çün | yirin] A_2 yerin || 7 ḫayr] A_2 ḫayrlar || 8 göyündürse] A_3 göyendürse | ḫayr] A_4 ḫayır || 10 ḫayırlar-ıla ṭāʿatlar-ıla] A_5 ḫayrları ve ṭāʿatları | yiri] A_6 yeri || 11 ya] A_6 veyā | bilmedügi] A_6 bilmedük | ucuzlıḳ] A_7 ucuzluḳ || 12 evinde]A_8 evin | ucuzlıḳ eylük] A_8 ucuzluḳ ve eylik ||

İnşā'a'l-lāhu (A3) *Tangrı vire, didi. Ne resme Resūl didi, hem eyle oldı*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[H167a] İki Yüz Yigirmi Yidinci Bāb: Düşde İrişmiş Ekin Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: (A6) *Taʿbīr itdiler, bu bābuñ aṣlı oldur ki*, eger iriş-miş ekin yirinde görse (3) kendü vaḳtında ya ġayrı kimse yirinde, ḥāceti revā ola *ve şol ümīẕ ki vardur irişe. Ve* (4) eger arpa buġday biçen ādemleri görse *velī kendü vaḳtında degül,* ol nāḥiyyete *muḫtelif ç[eri] gire veyā* (5) merg-i mefācān ola. *Ve* eger cümlesin biçseler, hīç ḳalmasa *ol fitne sebebinden* (6) cümlesi helāk ola. *Eger baʿżısın biçseler ve baʿżısın biçmeseler* (A13) *hemān ol-ḳadar fitne ola. Ve eger ekin olmasa ve yabanlar ve yirler-* **[A210b]***-dür ki bilmez bu resme ḳıyās ideler. Ve* eger ekilmiş ekin görse eger kimse (7) ḫiẕmetin itse ol kişiden ʿaṭā bula *ve* ümīẕ ḥāṣıl ola. *Ve* (8) eger buġdayı un eylese *ve evinde ḳosa* rızḳ aña giñ ola. *Ve* (9) eger kendü-nüñ yaşıl yiri ḳurısa*, ol yaşıllıḳ gitse* hep ḳayġu ve ziyān irişe, *taʿziye düşe*. *Eger deşt-i beyābān* (A6) *ekilmiş, gögermiş ve yaşıl olmış görse yiglik ola ve ululuḳ. Ve eger* (A7) *ekilmedük görse böyüklikdür velī dervīş ola. Ve çün yaşıl ola* (A8) *ve aġaçlar bitmiş ve sular revān olmış, yiglik ve ululuḳ ola veyā sulṭānlıḳ* (A9) *ola çoḳ niʿmet-ile, veyā kimsenüñ ṣoḥbetin iḫtiyār ide.Ve eger* (A10) *deşti ve ṣaḥrāyı dikenlü ve otsuz görse ve anda yırtıcı* (A11) *cānavarlar olsa sulṭān ola ẓulım idici ve şefāʿatsuz kendü ḳavmına. Veyā* (A12) *yār ola ulu muḫteşim ve sulṭān-lar endāzesinden ādeminden ve nā-kes ve bu resme* (A13) *ādem-ile muṣāḥabet ide. Ve eger deşti görse güller açılmış hem-levniden* **[A211a]** *eyü tedbīrlü kişilerle hem-ṣoḥbet ola ve eyü sözlü ve eyü maḥżarlu* (A2) *veyā ʿulemā-y-ıla ṣoḥbet ide veyā ehl-i faż̧l-ıla. Va'l-lāhu aʿlem*.

---

13 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || [H167a] 1 yigirmi yidinci] [A210a] A_4 otuzıncı | Düşde] (A nüshasında yok) || 2 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | eger] A_6 çün || 2-3 yirinde ... yirinde] A_7 yerinde göre ya ayruḳ kişiler yerinde kendü vaḳtında || 4 arpa ... görse] A_{8-9} ādemleri [9] görse arpa veyā buġday biçerler | nāḥiyyete] A_{10} nāḥiyete || 5 mefācān] A_{10} mefācā || 6 cümlesi ... ola] A_{11-12} ḫalāyıḳ öleler [12] helāklik ola || 7 ol] [A210b] A_2 o | ümīẕ] A_2 ümīẕleri || 8 buġdayı] A_3 buġday | rızḳ] A_3 rızḳı | giñ] A_4 geñ || 9 kendünüñ ... yiri] A_4 kendü yirin yaşıl görse ve | hep ḳayġu] A_5 ḳayġudur | *güller* A_{13}] güllüler ||

(10) İki Yüz Yigirmi Sekizinci Bāb: Düşde Buġday, Un, Arpa, *Ṭaru Görse*

(11) Ṣāḥib-kitāb eydür: Arpa *aṣlı ve* buġday *ve* un *ve* birinc *ve* ne-kim buña (12) beñzer var-ısa bu cümle māla ḥükm itmişlerdür, *velīkin tefāvüt dereceyledür. (A7) Her birinüñ ḥükmi birdür*. Eger (13) buġday görse māl bula ammā beḳāsı olmaya. Eger arpa **[H167b]** görse māl bula, ḳuvvetdür, beḳādur. Zīrā ılḳılaruñ ḳuvveti andandur. *Ve birinc māldur evet zaḥmet-ile.* (2) Eger un görse zaḥmetsüz māldur ve etmek görmek (3) geñez rūzdur *undan,* velīkin melāmet-ile. Andan ötürü ki añа od (4) irişmişdür. Eger ṭaru görse tīz māl gele ve tīz gide. *Velī sīsem māldur ki her (A13) gün ziyāde olur. Anuñ aṣlı bāzirgānlıḳdur. Ve eger şöyle* **[A211b]** *görse ki bunı eşek yüklerile ṣatar ve anuñ bahāsın alur, (A2) bu kişi ketḫüẕālıġın ḫarāb ḳılmaġa meşġūl ola, dünyāsın ve kendü (A3) niʿmetin ḫarāb ḳıla. Eger bahāsına altun gümiş alsa ḫuṣūmetdür. Meger (A4) bahāsına altundan ve gümişden ġayrı nesne ala Şol nesne ala ki (A5) ādemiler anı severler. Eger bu resme nesne alsa bahāsına, eyidür (A6) ve ziyāde māldur. Ve* (5) eger buġday *başların* yise ḳuru yāḫud yaş, ḳızlıġa *ve darlıġa* delīldür. *Ḳavlehu teʿālā*: [198]﴿وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾ (6)) Eger düş gören yise ya ġayrı kişi yise ḫalāyıḳa (7) ṭarlıḳdur. *Ve* eger *yaş veyā* ḳuru dānelerin yise ya bişmiş, bu cümlesi (8) dīne *ve* dünyāya eydür. *Ve* eger buġdayı süd-ile ışlayup yise (9) tevfīḳ ṭāʿatı ziyāde ola. Ḳuru yāḫud yaş yise ḳayġudur. *Ve eger buġday görse māl cemʿ (A13) ide, beḳāsı olmaya. Ve* eger (10) buġday ve arpa ya aġaç ya ġayrı nesne **[A212a]** görse *şöyle ki kendü elile eker ve* yaşıl olsa (11) ʿizzeti, çāhı ziyāde ola *ol*

---

10 yigirmi sekizinci] [A211a] A_3 otuz birinci || 11 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 12 ḥükm] A_6 ḥüküm || 12-13 Eger ... olmaya] A_8 ve arpa māldur || [H167b] 2 Eger ... görse] A_9 ve un | māldur] A_{10} rūzdur | görmek] (A nüshasında yok) || 4 Eger ... gide] A_{11-12} ve ammā ṭaru bir māl-[12]dur ki tiz gelür tiz gider || 5 yāḫud] [A211b] A_6 veyāḫud || 6 yise ya] A_8 yisün veyā || 6-7 yise ... ṭarlıḳdur] A_9 yisün ḫalāyıġa darlıḳdur || 7 ya] A_{10} veyā || 8 eydür] A_{10} eyidür | buġdayı] A_{10} buġday || 8-9 ışlayup ... ḳayġudur] A_{11-12} ışlatsa eyidür tevfīḳ ṭāʿatdur ve ziyāde-yi dīndür veyā ḳurısa ve yaş [12] ḳalpa eylese ḳayġudur ve ġuṣṣadur || 10 ya ġayrı] A_{13} veyā ayruḳ || 10-11 olsa ... çāhı] [A212a] A_1 olmış ʿizzet ve cāh ||

ekdügi nesne ḳadarınca. Şöyle ki ol aġacuñ (A3) gevherince ve ol ekince ola. Ve eger eşek yüklerile göyündürse (A4) ḳızlıḳ irişe ve anuñ ehl-i beytine ḳayġu ve ziyān irişe sulṭān (A5) cihetinden. Ve eger evinde ṭaʿām görse bişmiş *ve* evinde ḳonılmış, (12) bu kişinüñ rūzı ziyāde ola. *Ve* eger kimse *düşinde* bişmiş kirde görse (13) bir veyā iki, *ḥakīmler* her kirdeye biñ aḳça ḥükm itmişlerdür. *(A8) Şöyle kim ādemüñ himmetine göre*. Eger *kendü* **[H168a]** aġzın ṭaʿāmdan ṭolu görse, *şöyle görse şöyle ki ayruḳ hīç ṭaʿām yeri (A10) olmasa, bu muḫāṭaradur*, helāklige delīldür. *Ve* (2) eger ḳarnın ṭaʿāmdan ṭolu görse delīldür ki (3) bu kişinüñ ʿömri āḫire irişmiş ola *ve* rızḳı *daḫı* dükenmiş ola. *Lā yaʿlemu'l-ġaybe illa'l-lāh*.

(4) İki Yüz Yigirmi Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Erişmiş Ekin *Görse*

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: **[A212b]** Eger kimse düşinde irişmiş ekin (6) görse ya bir şehirde ya bir köyde *düz ve* başları uzamış, delīldür ki ol (7) yir ḳavmı pārsā *ve ḫūb (A3) ve* birbirile dād *ve* eylük ṣanıcı *bir* ḳavm olalar. Delīldür ki: [199]﴿مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ *ke-ḳavlihi*: (A5) ﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ﴾[200] *Ve* (8) eger *şöyle* görse-kim ekinler biçer irişmiş *ve* bir araya divşürür, ḳor-(9)-ḳuya delīldür. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿فَمَا حَصَدتُّمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلاَّ قَلِيلاً مِّمَّا تَأْكُلُونَ﴾[201] *Ve* eger ekinler görse yaşıl, irişmiş, gelse (10) bir nesne bunları helāk eylese delīldür ki ʿaẕāba uġraya ekin (11) issi. *Ḳavlehu teʿālā*: ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ﴾[202] *el-ayet*. Eger kimse görse *ki* Müslimānlaruñ ekinin ḫarāb ider (12) ol gören kişi helāk ola. *Ḳavlehu teʿālā*:

﴿وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَ يُهْلِكَ الْحَرْثَ وَ النَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ﴾ [203]

---

11 ḳonılmış] A_5 ḳonulmış || 12 görse] A_7 virse || 13 kirdeye ... aḳça] A_7 kirdi biñ aḳçaya || [H168a] 1 helāklige delīldür] A_{10} helāke ḳorḳıdur || 2 ṭaʿāmdan ... görse] $A_{10\text{-}11}$ şöyle görse ki [11] ṭaʿāmdan ṭopṭolu olmış ġayrı ṭaʿāma yir yoḳ || 3 rızḳı] A_{12} rızḳ || 4 yigirmi ṭoḳuzıncı] A_{13} otuz ekinci | Düşde erişmiş] A_{13} irişmiş || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 6 ya] (A nüshasında yok) | ya] [A212b] A_1 veyā | uzamış] A_2 azmış || 7 delīldür ki] A_3 delīl Ḳur'āndur baḳa || 8 görse-kim] A_6 görse ki || 8-9 divşürür ḳorḳuya] A_7 dirşür bu daḫı ḳızlıġa || 9-10 gelse ... nesne] A_9 ve nesne gelse || 10-11 delīldür ki ... issi] $A_{9\text{-}10}$ bu ʿaẕāba delīldür [10] ekin issine || 12 gören ... helāk] A_{12} kişinüñ helāki |

[A213a] *Ve* eger ılḳı görse *ki ekin yir* düşmen *anuñ* üzerine (13) ḳādir ola *ve hem ehl-i* beyti üzerine. *Ve* eger kendü ılḳısın ayruḳlar ekininde **[H168b]** görse kendünüñ kimsesinden, ḳullarından veyā şol kişiler ki kendüye (2) taʿalluḳdur, saḳınmaḳ gerek bunları ekin issinüñ ʿavratından. Zīrā ki (3) ekin ʿavratdur *ve* ılḳı nā-maḥremdür. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(4) İki Yüz Otuzıncı Bāb: Düşde Silāḥ Görse

(5) Ṣāḥib-kitāb dükeli silāḥ aṣlı ḳuvvetdür, ʿizzet ve çāhdur (6) līkin *her silāḥuñ (A9) derecesine gore* ayruca ḥükm iderler. Eger *kimse düşinde (A10) kendü* elinde ḳılıç görse çekilmiş *ve* (7) rūşen, düş görenüñ ʿizzetine delīldür *ve sözi revālıġa, iḳbāle ve devlete. (A12) Ve* eger sulṭān ḳatında (8) olsa işi yücele. *Ve* eger bāzirgān-ısa bāzirgānlıġı revān ola. *Ve* her ne (9) ḥāllu ādem-ise **[A213b]** işi güci yücele. *Ve* baʿżılar eyitdiler ki ḳılıç oġuldur. (10) Eger oġul ehli degülse beglik bula *ve* sözi *ḫalḳ ḳatında* revā ola, maḳbūl (11) ola *ve düş gören ādemüñ miḳdārıncadur. Ve* eger ḳılıcı ḳınından çekse, *ḳılıç* ṣınsa *ve* eger ʿavratı yüklü ise (12) oġlı ṭoġa, vefāt ide. *Ve* eger ḳılıç ḳınında ṣınsa oġlan ölü doġa anası (13) ḳarnından. *Ve* eger ḳını ṣınup *ve* ḳılıç ṣaġ ḳalsa anası ölümidür, *anası öle ve oġlan-daḫı diri ola. Ve* eger **[H169a]** ḳın ve ḳılıç ṣınsa ana daḫı *ve* oġlan daḫı öle. *Ve* eger ḳılıç ḳınından (2) çekse *ve* ḳını ṣınsa *ve* ḳılıç *kendü* elinde ḳalsa ʿavratı helāk ola. *Ve eger* sulṭān-ısa (3) maʿzūl ola. *Ve* eger sulṭān degülse, ʿavratı olmasa ṣayru ola*, ölüm ḫaddine vara, velīkin dili söyler ola. Ve* (4) eger kimse *düşinde* çoḳ ḳılıçlar görse, bulsa bu kişi bay ola. *Ve eger*

---

yir] (A ve H nüshasında) bir || 13 ayruḳlar] [A213a] A_2 ayruḳlaruñ || [H168b] 2 ki] (A nüshasında yok) || 3 nā-maḥremdür] A_5 nā-maḥrem | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 4 otuzıncı] A_6 otuz üçünci || 5 Ṣāḥib-kitāb] (A nüshasında yok) | silāḥ] A_8 silāḥuñ | ve çāhdur] A_8 cāh || 6 līkin] A_8 velīkin || 6 ḥükm] A_9 ḥüküm || 9 yücele] [A213b] A_1 yigrek ola | eyitdiler] A_1 eytdiler || 10 oġul] A_2 oġlan | ola] A_3 ve || 11-12 yüklü ise ... ide] $A_{4\text{-}5}$ yüklü-^{5}-y-ise ölmiş oġlan ṭoġura || 12 ḳılıç ... ṣınsa] A_5 ḳılıç ḳatında ṣındısa | doġa] A_6 çıḳa || 13 ṣaġ ḳalsa] A_6 āzād ḳaldısa || [H169a] 1 ḳın ve ḳılıç] A_7 ḳılıç ṣınsa ve ḳın | ana daḫı] A_8 ana-daḫı | öle] A_8 vefāt ideler || 2 sulṭān-ısa] A_{10} pādişāh-ısa || 3 sulṭān ... olmasa] A_{10} pādişāh degülse || 4 görse] (A nüshasında yok) |

çekilmiş, iki budı arasında ḳonulmış (A13) görse delīldür ki bu kişi, tedbīrler ṣanur kimse-y-ile münāẓara ḳılmaḳda veyā kimseye **[A214a]** *dil uzatmaḳda nā-murādın kendünüñ ḥāṣıl ide. Ve* <eger> (5) eger kimseyi ḳılıc-ıla ursalar, girü yoḳaru ḳalḳmasa delīldür *ki* (6) bu kişi dīn üzre kimseye murādın ḥaḳḳın alı vire. Eger kimseyi (7) ḳılıc-ıla ursa ṭarb yise ṭarb yiyen kişinüñ günāhı ḳalmaya. *Ve eger* ḳılıç vuran (8) kişinüñ ṭonına ḳan bulaşsa ol kişi ḥarām māl bula. *Ve* eger (9) urılmış kişinüñ ṭonına bulaşsa urılmış kişinüñ ʿavratına ḥarām (10) māldan ötürü töhmet ideler. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) İki yüz otuz birinci bāb düşde ḳılıç görse

(12) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A10) Bu babuñ aṣlı oldur ki baʿżı ādemler ḳılıcı dile ḥükm (A11) itmişlerdür*. Eger kimse elinde bir ḳılıç görse ḫışmı (13) ḳavmı üzre dili uzun ola. Eger ḳılıc-ıla vursa kesmese daʿvisi ilerü **[H169b]** gel-meye. *Ve* eger vursa *ve* kesse, daḫı ḳılıç çöngelse ḥüccet itmekden girü (2) ḳala. *Ve* eger vursa *ve ḳılıcı* **[A214b]** ḫaṣmuñ ṭonın kesse, teninden ḳılın kesse (3) ḫaṣmıla savaş *(A2) ve licāc* ide *kimse-y-ile ve adına ziyān ola. Ve eger ḳılıç ursa ve ḳılıç (A3) gedilse daʿvicisi ḥüccet ḳavī ola. Ve* eger ḳılıcın gedük ve paslu görse (4) delīldür ki *(A4) bu* ḳılıç issine bir ʿayb ẓāhir ola, ya ʿavratı ḥüccetsüz ola (5) ya oğlı ʿaḳılsuz, hünersüz ola. *Ve eger ḳılıç ursa (A7) ve kesse fi'l-ḥāl ḥuṣūmetleri tiz münḳaṭıʿ ola. Ve eger ḳılıç ursa ve ḳılıcı (A8) fezaʿdan tiyre olsa bunlaruñ arasında ḥuṣūmet uzana. Ve* eger kimseyi

---

5 kimseyi ... ḳalḳmasa] [A214a] A_{1-2} kimse ḳılıc-ıla [2] ursa ve gine ḳaldurmasa || 6-7 dīn ... ḳalmaya] A_{2-4} dilin uzada [3] kimseye ḥaḳḳın ve murādın ḥāṣıl ide ve eger bu ḳılıç zaḥam itdise bu zaḥm [4] yemiş kişi ẓulım görmiş ola ve bī-günāh ola || 7 vuran] A_4 uran || 8 bulaşsa ... kişi] A_5 bulaşdısa ḳılıç uran || 10 ötürü] A_7 ötüri || 11 birinci] A_8 dördinci | ḳılıç görse] A_9 ḳılıç görmeklik taʿbīri || 12 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | kimse] A_{11} bir kişi | bir] A_{11} tīz || 13 ḳavmı] (A nüshasında yok) | üzre] A_{11} üzere | uzun] A_{11-12} revān [12] ve cüst | ḳılıc-ıla vursa] A_{12} ursa || [H169b] 13-1 daʿvisi ... gelmeye] A_{12} daʿvisin ilerü iledmeye || 1 vursa] A_{13} ursa | daḫı ... çöngelse] A_{13} kendü ölse || 2 vursa] A_{13} ursa | ḳılın kesse] [A214b] A_1 ḳılın yolısa || 3 ḳılıcın ... görse] A_{3-4} görse ki ḳılıcında [4] gedük var veyā pas veyā bir dürlü ʿayıb ẓāhir olsa || 4 bir ... ẓāhir] A_5 ol ʿayb | ʿavratı ḥüccetsüz] A_5 ʿavratlarına ḥüccetsüz söz || 5 ya] A_5 veyā | ʿaḳılsuz hünersüz] A_6 cehālete ʿaḳılsuzlıġa ve hünersuzlıġa mensūb | kimseyi] (A nüshasında

ḳılıc-ıla vursa başın (6) cüzā ḳılsa eger vuran vurulan bellü kişi-y-ise vuran vurulandan menfaʿat (7) ḥāṣıl ide ya mālından ya dilinden ya eyü vaʿdesinden *(A11) veyā şāẕīlıḳdan ki anuñ cihetinden* buña irişe. *Va'l-lāhu aʿlem*.

(8) İki Yüz Otuz İkinci Bāb: Düşde Altundan, Baḳırdan, *Aġaçdan ya Birincden veyā Ḳalaydan* Ḳılıç

(9) Ṣāḥib-kitāb eydür: **[A215a]** Eger kimse düşde ḳılıç görse elinde altundan *ise* (10) ulu ʿavratdan menfaʿat göre. *Ve* eger baḳırdan ya aġaçdan görse (11) yaramazdur. *Ve* birincden görse nā-kes ādemlerden menfaʿat göre. *Ve* (12) eger ḳalaydan görse ya ḳurşından bī-aṣıl kimseden fāyide *bula. Ve eger bişmiş kiremitden görse sulṭān ʿavratları-(A6)-ndan fāyide* göre. *Ve* (13) eger incüden görse dīn ehlinden *(A7) ve ehl-i faẓıldan ve* ʿulemādan ḳuvvet bula. *Ve* eger **[H170a]** iki ḳılıç *görse* saġlu ṣollu ḥamāyıl ḳılmış, iki yirden ʿamel duta. *Ve* eger iki (2) yüzlü ḳılıç görse anuñ işi laṭīf ola. *Ve eger ḳılıç bir yüzlü olsa ʿilmden (A10) menfaʿat endāzile ola*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(3) İki Yüz Otuz Üçinci Bāb: Düşde Yay Görse

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Yayda ḥükmi iḫtilāf itmişlerdür. Baʿżı sefere (A12) ḥükm itdiler ve baʿżı oġula ve baʿżı ʿavrata ve baʿżı anuñ işi (A13) düzülmesine. Ve* eger kimse kendü elinde yay görse kiriş-ile *ve kirişe gelmiş* **[A215b]** *ve* (5) bu yay aña ḫoş gelse oġlı ṭoġa. *Ve* eger oḳsuz yay görse çekse sefere (6) delālet ider. *Ve* eger çekerken kirişi üzülse seferden ḳala. *Ve* eger *sefere* (7) çıḳmış olsa *ol arada kim maḳṣūdı vardur*, maḳṣūdına irişmeye. *Ve* eger elinde yay görse bezenmiş (8) ya altunlanmış,

---

yok) || 6-7 eger ... ide] $A_{9\text{-}10}$ uran ve urılan bellü kişise uran ādem [10] urılandan menfaʿat göre || 8 ikinci] A_{12} beşinci || 9 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | düşde] [A215a] A_1 düşinde | elinde] A_1 ki elindeki ḳılıç || 10 ʿavratdan] A_1 ʿavratlardan || 10-11 ya ... yaramazdur] A_2 görse ya aġaçdan yavuzdur || 12 ḳalaydan] A_4 قَلَعِدَنْ | ya] A_4 veyā || [H170a] 1 saġlu ṣollu] A_8 saġlı ve ṣollu || 1-2 iki ... görse] $A_{8\text{-}9}$ ḳılıçlar [9] iki yüzlü-y-ise || 2 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 3 üçinci] A_{10} altıncı || 4 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | kimse kendü] (A nüshasında yok) || 5 görse] (A nüshasında yok) || 6 çekerken kirişi] [A215b] A_2 çekdügi vaḳtda kiriş | *sefere* A_3] (H nüshasında) seferden || 7 maḳṣūdına] A_3 aña ||

ḥaseblü neseblü ʿavrata nikāḥ ide. *Ve eger yayın (A6) kendü elinde ṣınuḳ görse veyā kendü ṣısa ʿavrat-ıla anuñ arasına (A7) fürḳat düşe. Ve eger yayın kendü elinde ṣınuḳ görse veyā kendü (A8) ṣısa ve iki pāre olsa, eger ʿayıblu olsa er-ile ʿavrat arasında (A9) ḫuṣūmet vāḳiʿ ola. Ve eger kirişi üzülse ʿazīz dostdan ayrıla. Ve* eger yayın (9) yavu ḳulsa çiftinden ayrıla *ve* eger girü bulsa çiftile buluşa. *Ve eger yayın kendü elile düzer görse anuñ işi düzülmiş (A12) ola. Ve eger kirişin üzülmiş görse anuñ işi düzülmedük ola ve (A13) bu resme ḥükm idile. Ve* eger (10) ʿArabī yay-ısa ʿavratı eyü aşıldan ola **[A216a]** *veyāḫuẕ oġula ümīẕvār ola veyā bir mübārek sefere yaraḳlanmış ola. Ve* eger Buḫārī yay-ısa *veyā Cācī* bu daḫı (11) hem-çünān. *(A3) Ve eger ḳatı ḳavī yay görse ve kendü elinde* yumşaḳ yay-ısa delīldür ki seferi geñez (12) ola *ve* murādı ḥāṣıl ola. *Ve* eger *yayı yumşaḳ (A5) ve süst ise velākin anuñ elinde* ḳatı bek olsa hem sefere (13) ve hem ʿavrata delālet ider. *Ve eger yasını (A7) ṣatsa ve bahāsını alsa aḳça veyā altun, dīni üzere dünyāsını iḫtiyār (A8) ide ʿavratından ötürü. Ve eger aḳçadan ġayrı nesne aldısa (A9) laṭīfdür ve eyüdür*. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[H170b] İki Yüz Otuz Dördünci Bāb: Düşde Oḳ Atmaḳ Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: Yay ḥükmi *ya sefer* ya ʿavrat ya oġul ya devlet *veyā işler düzülmesi dünyāvī. Ve* (3) ammā oḳ atmaḳ elçi virmekdür ya ḫaber-dür *her bir kişiye kendü ḳadarınca.* **[A216b]** *Eger ṣavāb atdısa ḫaber ki bir yire göndermişdür ṣavāb (A2) cevāb gele. Ve eger ḫaṭā atsa ḫaṭā cevāb gele. Ve baʿżılar eytmişler-(A3)-dür ki ve* eger kimse oḳ atsa *bu oḳ* şol (4) ḳadar kim gitse *hīç* ḥaddi *ve* nihāyeti belürmese bu kişinüñ *adı ve* çavı oḳ (5) irişdügi yire vara *ve her ne iş kim ol kişinüñdür, hem (A6) ol ṣuġl-ıla*

---

8 ya] A_4 veyā | ḥaseblü ... ide] A_{4-5} bir ʿavrat [5] ala nikāḥ-ıla ki anuñ aşlı ve ḥasebi nesebi ola || 9 çiftile buluşa] A_{10-11} girü [11] irişe || 10 ʿArabī yay-ısa] A_{13} ʿArabī yay olsa | aşıldan] A_{13} ehl-i beytden || 11 hem-çünān] [A216a] A_2 ol añduġumuz ḥükminedür | yay-ısa] A_3 ve süst olsa || 12 ḳatı bek] A_5 ḳavī ve ḳatı || 12-13 hem ... ider] A_{5-6} taʿbīr bunuñ [6] ḫilāfıncadur ve ʿaḳsidür hem seferde ve hem ʿavratlarda || [H170b] 1 dördünci] A_{10} yedinci || 2 Ṣāḥib-kitāb eydür] A_{11} ḫuẕāvend-i kitāb işbu resme beyān ider ki | yay] A_{11} yayuñ | ya oġul] A_{12} veyā oġul || 3 elçi virmekdür] A_{13} ilçi viribimekdür | kimse] (A nüshasında yok) || 4 kim gitse] [A216b] A_3 gitse ki || 4-5 oḳ ... vara] A_{4-5} şol yire irişe ki [5] ol oḳ irişmişdür ||

meşhūr ve ma'rūf ola. Ve eger ol oḳ bir ḳavm arasına düşse ya bir köye (6) düşse ol ḳavım arasında sözi revā ola. *Ve* eger bu oḳ ṣığır *ve* eşekler (7) arasına düşse bu kişinüñ sözi revā ola cāhil ḳavm arasında *ve nādān*. *Ve* (8) eger oḳı nişāna atsa *ve* vursa anuñ maḳṣūdı ḥāṣıl ola. *Ve* (9) eger oḳı sığırdan ve eşekden yaña atsa, *bu* dört ayaḳlularuñ (10) birin ursa cāhil ādemler ortasında sözin żāyi' ide. *Eger nāvek oḳın atsa ya'nī ḳuşı, bir kişi (A13) ḳatına peyġām göndüre penhāni. Ve* (11) eger çuvalduz atsa ya demür **[A217a]** anuñ cümle murādları ḥāṣıl ola *ve ḫaber ki gönderdidi, (A2) cevāb-ı şāfī gele. Ve* eger (12) oḳ atsa, egri gitse elçi ḫaberde ḫıyānatlıḳ ide *ḫaberüñ emānetinde. Ve eger ḫadeng oḳın atdısa (A4) rāst ve aḍlī ḫaberdür her ne didi rāst didi ve rāst ödedi (A5) ilçi. Ve eger aġaçdan oḳ-ısa yavuzdur ve ḫāyın ḫaberdür. Ve* eger oḳuñ (13) yilegi yoġ-ısa aṣılsuz ḫaberdür ve yalan. *Ve* eger bir kişi saḳsı ve ṭaş **[H171a]** atsa añа töhmet irişe 'avratından. *Ve* eger fınduḳ, ḳoz, bādem ne-kim (2) bunlara beñzer var-ısa atsa bellü kişiye, baḫşiş 'aṭā bula. *Ve* (3) eger bir belürsüz kişiye ise 'aṭā *ve rişvet ve* baḫşiş vire işinden ötürü. *'İbāreti şol añduġı nesnenüñ ḳıymetine göre iderler ki ḳanḳı (A12) cinsdendür. Ve eger hemīn yigü ki añduḳ, dört ayaḳlu cānavar-(A13)-lara atsa kendü mālını żāyi' ide yaramaz yirlere. Ve* (4) eger kimse añа **[A217b]** yay 'aṭā virse eyü *ve* ḳuvvetlü *ve* kirişe gelmiş, (5) 'avrat almaġa delīldür ve hem düşmen ẕelīl ola *ve* düşmene ẓafer bula. *Ve* eger (6) kendü elinde yay görse iki ṭaraf deprenür *kimse çekmedin, delīldür (A4) ki anuñ* 'ömri ziyāde ola. *Ve ba'żı üstādlar eytmişlerdür ki (A5) ta'ziye ola kimse vefātına ki iki pehlūsı deprene, ḳayġudandur. (A6) Ve* eger (7) elinde çoḳ oḳ görse māl bula. *Ve* eger terkeşde görse māl bula *ve 'ayāline nafaḳa ide veyā eyü söz söyleye. Va'l-lāhu a'lem (A8 bi'ṣ-ṣavāb*.

---

5 ol] A_6 bu || 6 ḳavım] A_7 ḳavm | ṣığır] A_8 sığırlar || 8 vursa] A_{10} ursa || 9 ve ... atsa] A_{10-11} yaña atsa [11] veyā eşekden yaña || 10 ide] A_{12} ḳıla || 11 demür] A_{13} temür || 12 elçi] [A217a]A_2 ilçi | ḫıyānatlıḳ] A_3 ḫıyānat || 13 ṭaş] A_6 daş || [H171a] 1-2 fınduḳ ... atsa] A_{7-8} yigü atsa şöyle ki fıstuḳ [8] bādem ve fınduḳ ve ḳoz ve ne-kim bunlara beñzer var-ısa || 2 baḫşiş] A_9 baḫş || 3 belürsüz ... ise] A_{10} belüsüz kişise || 6 ṭaraf] [A217b] A_3 ṭarafı ||

(8) İki Yüz Otuz Beşinci Bāb: Düşde Süñi Görse

(9) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger düşde süñi görse ya yaşıl (10) yarım süñü, bu cümle ḳuvvetdür sulṭāndan *ve* düşmene ẓafer bula. Her birinüñ (11) ḥükmi bir dürlüdür. *Ve* eger çomaḳ görse anuñ dostıdur ki yardım (12) ider. Eger nacaḳ görse bunı daḫı çomaġa ḳıyās iderler. *Ve* eger (13) ʿamūd görse **[A218a]** demürden mıḫları olsa anuñ ḳuvveti sulṭān **[H171b]** dostından ola. Eger demürsüz çomaḳ olsa anuñ iki yüzlü (2) dostı ola. Eger yarım süñü görse bir ġarīb erdür ki *andan* (3) eylük göre. *Ve ammā (A4) ʿamūd ki şāẕe demürlü ola, bir ḳavī kişiden ʿizzetüñ ve cāhuñ (A5) ḳuvvet[i] ola. Ve* eger boynına bıraġılmış ḳalḳan görse fużalā (4) ehlinden aña ḳuvvet ola. *Ve* eger ḳalḳanın yirde ḳonulmış (5) görse *ḳuvvet (A7) ola ve hem daḫı* düşmenden emīn ola. *Ve eger silāḥsuz görse (A8) bahāne-y-ile ehl-i faẓıl ṣoḥbetin ḳıla. Ve* eger *giñ* ḳalḳan görse (6) beg kişilerden ḳuvvet *ve* fāyide göre. *Ve* eger iplik ḳalḳan görse (7) ʿizzetlü kimesnelerden ḫayr *ve* menfaʿat göre. *Ve* eger ḳurt derisinden (8) görse māl bula. Eger kimse aña bu silāḥlardan virse eger (9) sulṭān ādemisi ise anuñ işi yücele *ādemüñ ḳadrine ve himmetine göre. Ve* eger bāzirgān-ısa (10) ya ġayrı pīşelü-y-ise anuñ şuġlı revān ola *ve* aña menfaʿat belüre. *Ve* (11) ammā ḫancer *ve* ne-kim buña beñzer var-ısa bu resme ḳıyās ola, sulṭān (12) ādemisine yavuzdur, raʿiyyete ʿadāvete cenge delīldür. Eger süñile (13) ya ġayrıla vursa, eger ḳan çıḳsa töhmet işide oġurluḳdan *ötürü (A6) veyā zinā töhmetin ideler bī-günāh-iken. Ve* **[H172a]** eger bıçaġ-ıla vursalar

---

8 beşinci] A_8 sekizinci | süñi] A_9 silāḥlar || 9 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | yaşıl] A_{10} yaşıl ya || 11 bir] A_{11} bu || 13 görse] A_{13} olsa | mıḫları] [A218a] A_1 mıḫlar || [H171b] 13-1 ḳuvveti ... ola] A_1 ḳuvveti ola sulṭān dostından || 2 Eger ... görse] A_3 fe-ammā yarım süñü || 3 göre] A_3 gelür || 5 emīn] A_7 imīn | *giñ* A_8] (H nüshasında) كل الي || 6 beg] A_9 yiñi || 7 ḫayr] A_{10} ḫayır || 8 bu ... virse] $A_{11\text{-}12}$ ʿaṭā virse süñi ya nacaḳ veyā çomaḳ veyā [12] biledgin veyā ʿamūd bu silāḥlar ki añduḳ || 9 ādemisi ise] A_{12} ādemīsise || 10 ya ... pīşelü-y-ise] **[A218b]** A_1 veyā ḳanḳı pīşelü gerekse olsun | belüre] A_2 bula || 12 raʿiyyete ... delīldür] A_3 raʿiyyet delīldür cenge ve ʿadāvete || 13 ya ... işide] $A_{4\text{-}5}$ veyā şilile her kişi ursa eger anuñ taʿnından [5] ḳan çıḳsa aña ṭaʿne olına veyā töhmet ideler || [H172a] 1 eger ... vursalar] A_6 ammā bıçaḳ ḥükmi eyidür |

oġula ḥükm ider. Eger böyük (2) bıçaġ-ıla vursalar ḳuvvetlü muẓaffer ola. *Ve* eger kendü başın ṣınuḳ (3) görse oġlı vefâtıdur. Va'l-lâhu a'lem bi'ṣ-ṣavâb.

(4) İki Yüz Otuz Altıncı Bâb: Düşde Zırh, Işıḳ *ve* Cevşen *Görse*

(5) Ṣâḥib-kitâb eydür: Eger kimse zırh geyer görse (6) sulṭândan düşmenlerden ḳal'adur. *Ve* eger cevşen geyer görse *perâkende* (7) düşmen-lerüñ ehl-i beytinden emîn ola. *Ve* ḥiṣâr anuñ tenidür, *ḥâsudlaruñ, yavuzlaruñ şerrinden imîn olmaḳ-durur. Ammâ* (8) ellik, **[A219a]** *altundan* ḳollıḳ, temür *edük* bu cümle ḳuvvetdür *ve dürlü dürlü fitnelerden (A2) selâmatlıḳdur*. Eger (9) deriden cevşen eylese geyse 'âm ḫalḳından emîn olmaḳdur. (10) Eger süñükden ya ḳurt derisinden eylese, eger (11) başından ışığın giderseler 'izzeti *ve* çâhı eksile. *Ve* eger (12) ışığı başından tâc resmine görse oġlı ola, *oġul* daḫı baş tâcıdur. *Her noḳṣân ki anda göre üstâẕlar ḳavlınca oġula ḥükm (A7) iderler. Ve ba'żılar dimişlerdür*: (13) Eger kendüyi tuġulġa ya zırhı geymiş görse dîni **[H172b]** diyâneti ziyâde ola *ve dürlü günâhlardan ma'ṣûm ola. Ve Allâh (A9) ḥâfıẓdur 'azze ve celle. Ve her silâḥ kim geyer görürler düşde, (A10)şöyle dimişlerdür ki dînüñ ḥiṣârıdur ve Ḥaḳ Te'âlânuñ saḳlamasıdur (A11) 'azze ve celle. Demür ḳavî ḥükmidür çün kendü teninde geyilmiş göre*. Eger kimse ışıḳ görse aṣılmış hem (2) dînine ve hem dünyâsına *eyidür*. Va'l-lâhu a'lem bi'ṣ-ṣavâb.

(3) İki Yüz Otuz Yidinci Bâb: Düşde Ḳamçı Görse

(4) Ṣâḥib-kitâb eydür: **[A219b]** Eger kimse düşde ḳamçı görse eyü *ve*

---

ider] A_7 iderler || 2 bıçaġ-ıla ... ola] A_7 bıçaġ-ısa ḳuvvetdür || 4 altıncı] A_9 ṭoḳuzuncı | zırh] A_{10} zırıh || 5 Ṣâḥib-kitâb ... zırh] A_{11} Fe-ammâ zırıhı || 6 sulṭândan düşmenlerden] A_{11} sulṭân düşmenlerinden || 7 emîn] A_{12} imîn || 8 [A219a] *altundan* A_1] altundur | ädemüñ] A_1 edük || 8-9 Eger ... emîn] $A_{2\text{-}3}$ ammâ cevşen ki deriden eylenmiş ola 'âm ḫalâyıḳdan [3] imîn || 10 eger] A_3 çün | eylese] A_3 ola || 11 çâhı] A_4 câhı || 12 ışığı ... görse] A_5 başında tâc gibi görse ışığı || 13 tuġulġa] A_7 tuvulġa | zırhı] A_7 zırıh || [H172b] 1 diyâneti] (A nüshasında yok) | kimse] (A nüshasında yok) || 1-2 hem ... dünyâsına] A_{12} dînine ve dünyâsına || 2 *eyidür* A_{12}] (H nüshasında) ider | bi'ṣ-ṣavâb] (A nüshasında yok) || 3 iki yüz otuz yidinci] A_{13} ḳırḳıncı || 4 Ṣâḥib-kitâb eydür] (A nüshasında yok) | kimse] (A nüshasında yok) |

taşması (5) geçmiş ya ebrīşim işlenmiş, bu oġula delīldür *ki ḥükm itmişlerdür añа*. *Ve* eger ḳamçınuñ dutacaġı (6) aġaçdan ise rūşen, görenüñ ḳavlı *ve* ʿamelidür her işde. *Ve eger (A4) tāziyāne gönden-ise veyā edīmden bu menfaʿatdur ki ol düş (A5) görene irişür ol ḳamçınuñ gevherlerinüñ cinsinden. Ve* (7) eger ḳamçı elinde ṣınsa oġlı vefātına ḥükm ider. *Ve eger ḳamçı gönden (A7) örülmiş olsa ve* ḳamçıyı (8) oġurlasalar añа ziyān irişe. *Ve* eger *şöyle (A8) görse ki* ata binüp ḳamçı vursa (9) ata, delīldür ki *kendü* ehl-i beytine *(A9) naṣīḥat ide* ve eli altındaġılara naṣīḥat (10) ide *ve edebleye*. Eger kimseyi başıra ḳamçıla vursa kimseye naṣīḥat (11) idüp minnet ide. *Ve* eger kimsenüñ arḳasına ḳamçı vursa *ve* eṣer (12) itse *(A12) ḳamçı zaḥmı anuñ arḳasında*, doḳunan kişiye vurandan fāyide dege ya ġayrı kimseden. *(A13) Ve eger ursa ve* (13) vurduġı yirden ḳan aḳsa *ve arḳasın bulaşdursa* **[A220a]** bu kişi ḥarām bula *veyā* añа yavuz töhmet ideler. *Ve* **[H173a]** eger *nice urdılar* dīn ü dünyā-y-ıçun (2) eyidür, ḫayır belüre. *Ve eger (A4) ḳamçınuñ ucındaġı çavunı örülmiş olsa, kimseye (A5) vursa ḳamçı ṣınsa veyā tasması yarılsa ḳayġu ve ġuṣṣa irişe. Ve* eger kendü elinde ḳamçıyı ḳıṣa görse (3) girü uzatsa *dili* ḫaşmı üzre *uzaya ve* ẓafer bula. *Ve* eger uzun-ısa ḳıṣa (4) itse düşmen *anuñ* üzre ġalebe ide. Ḳamçıyı dile ḥükm idüp-dururlar *baʿżı üstāẕlar. Ve eger ḳamçı bir kimsenüñ (A9) başına ursa ve ol kişinüñ başı yarılsa veyā pāre olsa anuñ (A10) ehl-i beyti taġrife olalar ġurbete veyā perākende olalar. Eger (A11) başıra ururken ḳamçı ṣınsa bī-şümār menfaʿat bula. Ve* (5) eger ḥisābsuz başıra bir kimseyi vursa ḳayġu ve hem ziyān (6) irişe. *Ve* eger muḥtesibler ṭurrasıla vursa sulṭāndan ʿamel (7) bula

---

taşması] [A219b] A_1 tasması || 5 ya ebrīşim] A_1 veyā ibrīşim || 5-6 ḳamçınuñ ... rūşen] $A_{2\text{-}3}$ ḳamçı dutamaḳsız [3] aġaçdan-ısa düş || 6 işde] A_3 her işi ki ola || 7 oġlı] A_6 oġul || 7-8 ḳamçıyı oġurlasalar] A_7 oġurlansa || 8-9 binüp ... ata] A_8 binmiş ve ḳamçı vurur || 9 ve ... altındaġılara] A_9 veyā şol kişiler ki anuñ eli altındadur || 10 vursa] A_{10} ursa | naṣīḥat] A_{10} ṣanʿat || 12 doḳunan ... dege] A_{12} fāyide bula urucından || 13 vurduġı yirden] A_{13} ḳamçı zaḥmından | bula] [A220a] A_1 māl bula || [H173a] 1-2 dīn ü ... belüre] A_3 eyidür dīni-çün ve dünyāsı-çun bülere || 3 girü uzatsa] A_6 ve uzasa || 4 itse] A_7 görse | üzre] A_7 üzere | ḳamçıyı] A_7 ḳamçı || 5-6 başıra ... irişe] A_{12} çoḳ ursalar ḳayġu irişe ve hem ziyān || 6 ṭurrasıla] A_{13} ṭurrası-y-ıla ||

ve işi ḳavī ola. *Ve* eger kimseyi keseg-ile vursa ol, menfaʿat (8) bula. *Ve* eger kimse anuñ arḳasına vursa aña kimse naṣīḥat (9) ide. *Ve* eger ḳamçıdan cirāḥatlar görse sulṭāndan aña (10) menfaʿat ve niçe fāyideler yitişe. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) İki Yüz Otuz Sekizinci Bāb: Düşde Dürlü Ṭonlar Görse

(12) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A5) Bu bābuñ aṣlı oldur ki* ādemüñ ṭonı anuñ şuġlıdur *ve* kesbidür. *Ve* (13) eger kendüyi eyü ṭonlar-ıla görse işi eyidür. *Ve* eger yavuz **[H173b]** görse yavuzdur. *Ve* eger ḳara ṭon görse *eger* sulṭān ādemise (2) eyidür *ve* eger raʿiyyet ise ḳayġudur, teşvīşdür. *Ve* eger ṣaru ṭon (3) görse ṣayrulıḳdur. *Ve* eger yaşıl görse şāẕılıḳdur. Zīrā yaşıl (4) ṭon uçmaḳ ehli ṭonıdur. *Ḳavluhu A11teʿālā*: 204﴿خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ Ölüye *ve* diriye yaşıl *ṭon* eyidür. *Ve* eger aḳ (5) yunmış ṭon görse işi düzilmişdür. *Ve* gök ṭon taʿziyedür. *Ve* kir ṭon, (6) çepel ṭon ḳayġu *ve* ziyāndur. *Ve göynük* **[A221a]** *ṭon ziyāndur sulṭān cihetinden. Ve* eger ṭonın yırtılmış görse rāzı āşikāre (7) ola. *Ve* eger ṭonı lekelü olsa aña töhmet ideler yalan ḫaber-ile (8) zaḥmet ide. Yüñ ṭon, ebrişīm ṭon *ve nemed,* bu cümle ḳumāşdur ki eline (9) gire *ve pālāsdan (A5) ṭon ḳumāşdur ki bula ve ber-ḫurdārlıġı az ola. Anuñ-içun (A6) ki ḳaradur*. Eger muraḳḳaʿ ṭon geyse dervīşlige delīldür *ve perākende (A7) ḳayġuya. Ve* eger (10) kāġıddan *ṭon* geyse melāmatlıḳ irişe. *Ve* eger dört (11) ayaḳlu cānavar derisinden ṭon geyse menfaʿatdur. *Ve* eger kefen (12) resmine yeñi ṭon geyse *ve* anuñ hīç yivi olmasa *şöyle ki kefen resmine* dünyā işleri (13) tamām ola *ve işi āḫirete irişmiş ola. Ve* eger ebrişim ṭon geyse mülk bula, şāẕ ola. *Ve hem ibrīşüm rengin*

---

7 ola] **[A220b]** A_1 bola | kimseyi ... vursa] A_1 kimse kesük ursa || 8 vursa ... kimse] A_2 ursa kimse aña || 10 ve ... fāyideler] (A nüshasında yok) | yitişe] A_3 irişe || bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 11 otuz sekizinci] A_4 ḳırḳ birinci | Düşde] (A nüshasında yok) || 12 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || [H173b] 1 ādemise] A_7 ādemīsise || 2 ḳayġudur] A_8 ḳayġu ve || 3 eger ... şāẕılıḳdur] $A_{9\text{-}10}$ ve yaşıl ṭon şāẕīdür ve tevfīḳ [10] ṭāʿatdur || 5 düzilmişdür] A_{12} düzülmesidür | kir ṭon] A_{13} riglü ve || 8 ide] [A221a] A_3 ideler | ebrişīm] A_3 ibrīşüm || 9 Eger] (A nüshasında yok) | geyse] (A nüshasında yok) || 10 geyse] A_7 görse | dört] A_8 dörd || 11 cānavar] A_8 cānavarlar | ṭon geyse] A_8 görse || 12 geyse] A_9 geymiş görse | dünyā] A_{10} dünyāsı || 13 ebrişim] A_{11} ibrīşüm | geyse] A_{12} geymiş görse | şāẕ ola] A_{12} ve şāẕī ||

(A13) ḥükm iderler her levne ki ola, nite-ki ṭonda añduġ-ıdı. Ve **[H174a]** eger **[A221b]** ḳızıl ṭon geyse *sulṭān* ḳuvvetidür *ve anuñ mülki. Ve uşböyle dirler ki* Firʿavn laʿnetu'l-lāhi ʿaleyhi bayram (2) güni daşra çıḳardı yüz biñ ḳaravaş-ıla cümle ḳızıl ṭon geyerdi. (3) Delīldür ki Ḳavluhu teʿālā: ﴿فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ﴾[205] ʿİbāret bir dürlü.

(4) İki Yüz Otuz Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Sulṭānlar *ve* Müdbirler *Ṭonın Görse*

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Bu bābuñ aṣlı oldur ki* eger ulular ṭonın görse muḫālif (6) dīnlüler ṭonından ya sulṭānlar ṭonından anlara muḫālefet ide. *Ve* (7) eger kendüyi yigāne kişiler ṭonın geyer görse anuñ (8) işi bülend ola. Eger begler ṭonın geyer görse *sulṭān işinden yig ʿamel duta (A11) veyā sulṭān nüvāḫt ide. Veyā ḫocalar ṭonın geyer görse* ya vezīr, menfaʿat (9) bula *çoḳ,* velī ḫalḳı melāmet ide *ve* perākende ola. *Ve* eger ḥulle geyer görse (10) ulularuñ *ʿaṭāsından ve* baḫşişinden **[A222a]** maḥrūm ḳala. *Ve* eger ʿavānlar ṭonın geyse (11) anuñ kimse yardımın ide *ve* menfaʿat degüre, anuñ andan ümīẕi yoġ-iken. *Ve* (12) eger ḥācib ṭonın geyer görse yavuz işlü dostlarıla (13) güç ide. *Ve* eger cellād ṭonın geyse menfaʿat bulup *girü* żāyiʿ ola. *Ve* **[H174b]** eger muṣliḥler ṭonın geyse ḳayġudan ḳurtıla *ve anuñ işi (A6) ṣalāḥa gele. Ve* eger ʿālimler (2) ṭonın geyse emānet elinden *(A7) ve dilinden* revān ola. *Ve* eger fesād ehli ṭonın (3) geyse *fesād (A8) ehlinden* aña ziyān irişe *ve ḳayġu. Ve* eger ḥakīmler ṭonın geyse *anlaruñ ālātıla*, (4) anuñ işi ḳavī ola. *Ve eger (A10) muḫālif dīnlüler ṭonın görse ve hem ol ṭon bellü anlaruñ (A11) olsa yavuzdur ve helāklikdür. Ve* eger cühūdlar ṭonın geyse kimsenüñ helākligine (5) delīldür ki ḳaṣd ide

---

[H174a] 1 geyse] [A221b] A_1 olsa || 2 güni daşra] A_2 gün ṭaşra | geyerdi] A_3 geyerler-idi || 3 ʿibāret ... dürlü] A_4 bir dürlü ʿibāret daḫı || 4 otuz ṭoḳuzıncı] A_4 ḳırḳ ikinci | Düşde] A_5 ulu || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] $A_{5\text{-}6}$ ḫuẕāvend-i kitāb [6] işbu resme beyān ider ki | ṭonın] A_7 ṭonından ṭon geymiş || 6 anlara] A_8 erenlere || 7 yigāne] A_9 yegāne || 8 ya] A_{12} veyā || 9 ḫalḳı] A_{12} ḫalḳ || 10-11 geyse anuñ] [A222a] A_1 geyer görse uzun || 12 dostlarıla] A_3 dostlarına || 13 geyse] A_4 geyer görse || [H174b] 1 geyse] A_5 geyer görse || 2 geyse] A_5 geyer görse || 3 geyse] A_7 geyer görse | *fesād ehlinden* $A_{7\text{-}8}$] (H nüshasında) anlar || geyse] A_9 geyer görse | 5 delīldür ki] (A

veyā kimseye meker ide. Eger tersālar ṭonın geyse yavuz işden *ötrü dostından ve düşmenden* (6) emīn ola *hemīşe ḳoḳucı ve yavuz endīşelü ola*. *Ve* eger at güdiciler ṭonın geyse ʿizzeti çāhı emīn ola. *Ve eger muġān ṭonın geyer görse (A3) cehle mensūb ola ve anuñ muḥabbeti cāhiller-ile ola. Ve* (7) eger ʿavratlar ṭonın geyse ḫorlıḳ irişe. *Ve* eger delüler (8) ṭonın geyse *(A5) kendü ulusından ıraḳ ola. Eger zındīḳlar ṭonın geyer görse (A6) anlaruñ sīretinde, eline ḳayġu gele. Eger ḥammāllar ṭonın geyer görse* erenlerüñ yükin çeke yāḫud bir ʿavrat ala. Eger (9) elçiler ṭonın geyse emānetleri ödeye. Eger oġlanlar ṭonın (10) geyse *anlaruñ ālātıla* bir ulu *ve ḳavī* kişinüñ ḫiẓmetine ḳavī ola *velākin nā-kes ola*. Eger ṣıġırtmaç (11) ṭonın geyse ve deveciler ṭonın geyse anuñ işi eyü ola *ve sözi revā ola kendü (A12) ḳavmında*. Eger (12) ʿābidler *ve* zāhidler ṭonın geyse aña dünyā sovuḳ ola *(A13) ve tevfīḳ-ı ṭāʿat bula.* Eger ḳaṣṣāblar *ve* (13) baḳḳāllar *ve aġaççılar* ṭonın geyse **[A223a]** görse *ve* ne-kim buña beñzer var-ısa ḳayġu *ve* ziyān **[H175a]** irişe. Eger bāzirgānlar ṭonın geyse anuñ işi revān (2) ola. Eger esīrler ṭonın geyse *(A3) anlaruñ ālātıla*, dirilmiş ḳayġusından ḳala. *Eger ḥīzler ṭonın görse (A4) ʿavrat ala.*

(3) İki Yüz Ḳırḳıncı Bāb: Düşde Gömlek Görse

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür: *(A5) Gönlek aṣlı düşde erdür*. Eger yeñi gömlek geyse *yunmış*, işi eyü (5) ola. *Eger* giñ gömlek geyse dirligi giñ *ve eyü* ola. Eger ṭar (6) görse dirligi ṭar ola. Eger yırtılmış görse işi (7) yavuz ola. Eger ḳışa görse işi miyāne ola. Eger yeñi (8) gömlek geyse *eteksüz (A9) ve* yaḳasuz

---

nüshasında yok) | geyse ... işden] A_{13} görse kendünüñ yavuz işinden || 6 emīn] **[A222b]** A_1 imīn | geyse ... ola] A_2 geyer görse ʿizzet ü cāh ola || 7 geyse] A_4 geyer görse | ḫorlıḳ] A_4 ḫ^{v}orlıḳ || 8 geyse] A_4 geyer görse | erenlerüñ] A_7 anlaruñ | yāḫud] A_7 ola ki || 9 elçiler] A_7 ilçiler | geyse] A_8 geyer görse | 10 geyse] $A_{8\text{-}9}$ geyer [9] görse |ḳavī] A_{10} meşġūl | ṣıġırtmaç] A_{10} sıġırtmaçlar || 11 ṭonın geyse] (A nüshasında yok) | geyse] A_{11} geyer görse || 12 geyse ... dünyā] A_{12} görse dünyā aña || 13 geyse] (A nüshasında yok) || [H175a] 1 geyse] [A223a] A_2 geyer görse || 2 geyse] A_2 görse | ḳayġusından] A_3 ḳayġusında || 3 ḳırḳıncı] A_4 ḳırḳ üçünci | gömlek] A_4 gönlek || 4 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | yeñi gömlek] A_5 yiñi gönlek || 5 gömlek geyse] A_6 görse | ṭar] A_6 dar || 6 ṭar] A_7 dar | Eger] (A nüshasında yok) || 7-8 yeñi ... geyse] A_8 yiñi gönlek görse ||

ve bir yivlü, helāk ola. *Kefene ḳıyās iderler. Nite-ki* (A10) *şāʿir eydür. Beyt*: *Düşmeni yiñ ṭonın dilerem. Kim ola yiñi, etegi* (A11) *eksük. Yaʿnī kefen*. Eger gönlek yaḳasın (9) yırtuḳ görse yalan töhmet ideler *aña*. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾[206] Eger öñi yırtuḳ **[A223b]** görse (10) ol töhmet ki aña kefen ḳıyās iderler, dürüst ola. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الكَاذِبِينَ﴾[207] Eger (11) kimse aña yeñi gönlek virse yüzine sürse teberrük diyü (12) ḳayġusuz ola *ve çoḳ yirlerden aña yigler gele. Ḳavluhu*: ﴿اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيراً﴾[208] *Ve* eger ḳana bulanmış gönlek görse uzun (13) zamān ḳayġuda ḳala. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿وَ جَاؤُا عَلى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾[209] *Ve* eger göyünmiş gönlek görse anuñ **[H175b]** ölümine delīldür *veyā* (A8) *devleti döndügi. Ve* eger gönlegin pāre pāre geyilmiş görse (2) anuñ işi perākende ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(3) İki Yüz Kırḳ Birinci bāb: Düşde Şalvar, İç ṭon *Görse*

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür: (A12) *İş ṭon ve şalvar düşde ḫiẓmetkārdur*. Eger düşde *şalvar* (A13) *veyā* iç ṭon görse-kim (5) aña kimse bağışladı ya *kendü* buldı, ḫiẓmetkārları çoḳ ola. (6) Eger şalvar görse kirlü ya yırtuḳ, ḳulluḳçı cihetinden ḳayġu (7) irişe. Eger kimse şalvar bağışlasa edeblü ḳaravaşdur. (A4) *Eger şalvarı iki gözgüreli görse birbirinüñ altında dökülmiş* (A5) *ve ortasında yivi sökülmiş, ḳaravaş ṣatun ala veyā ḫādim. Eger gözgürde* (A6) *iki şalvar bağı görse geçmiş kendü şalvarında, birinüñ ucı öñinde* (A7) *ve birinüñ ardında, kimse anuñ ʿayāline fesāda meşġūl ola.*

---

8 helāk ola] A_9 helāke delīldür | *ṭonın*] A_{10} *ṭonuñ* | gönlek] A_{11} gönlegüñ || 10 kefen ... iderler] [A223b] A_1 itdilerdi || 11 yeñi] A_3 yiñi | diyü] A_3 div ||12 bulanmış] A_5 bulaşmış | görse] A_6 bulsa || [H175b] 1 ölümine] A_7 ölümi || 2 işi perākende] A_9 işinüñ perākendeligi | bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 3 birinci] A_{10} dördünci | Düşde ... ṭon] A_{11} iş ṭon ve şalvar || 4 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 4-5 iç ... kimse] A_{13} iş ṭon görse ki kimse aña || 5 ya] **[A224a]** A_1 veyā || 6 şalvar ... ḳulluḳçı] A_{1-2} şalvarı kirlü-y-ise [2] veyā yırtılmış ise ḳulluḳçısın || 7 kimse ... edeblü] A_{2-3} şöyle görse [3] ki kimse aña şalvar bağışladı yiñi ve yüzi örtülü ||

Ve eger [8] şalvarın *ḳara* görse *ve kirlü ve* yaramaz ḳoḳar, *bu añа* ʿuḳūbete delīldür. *Ḳavluhu teʿālā* [210]﴿سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَى وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ Eger [9] ʿavratlar iç ṭonın geyse görse ḫorlıḳ irişe. Eger [10] ḳızıl şalvar *ve ḳızıl* ṭon görse yavuzdur. Zīrā ḳārūniler ṭonıdur. *[A12] Delīldür düşinde ḳızıl geyen kişiye ki ʿuḳūbet ola*. Eger [11] iç ṭonınuñ ya şalvarınuñ yivlerin sökük görse anuñ **[A224b]** [12] ḫiẓmetkārları ḥadden ziyāde ola *ve ḥadsüz ḥürmetsuzlıḳ ideler. [A2] Ve* eger *hemān* yivlerin dikse [13] naṣīḥat ide *ve ol naṣīḥatı ḳabūl ideler. [A3] Ve* eger şalvarın oġurlasalar anuñ *ve* ʿavratınuñ **[H176a]** perdesi yırtıla. *Ve* eger şalvarın ṣatsa *ve* bahāsın alsa [2] ḫuṣūmetde ziyān ola. *Ve* eger erenler şalvarın ʿavratlar [3] geyse ḥelāl māl bula bī-ḥadd ü bī-ḳıyās. Va'l-lāhu aʿlem.

[4] İki Yüz Ḳırḳ İkinci Bāb: Düşde Dülbend *ve* Ṭaylasān *ve Ridā ve Dürlü Ṭonlar ve Kürkler Görse*

[5] Ṣāḥib-kitāb eydür: Düşde ʿimāme görse ʿizzetdür. Eger [6] dülbend görse ʿizzet ü çāhdur. *Ve çün ʿimāme küçükdür ve kirlüdür ve yırtuḳdur, anuñ işi-daḫı [A10] meyāndur ve bī-sāmāndur*. Eger yüce dülbend görse *bu kişi* [7] anuñ ehli ola, padişāh vilāyet duta. Eger ʿimāme yaşıl [8] ya aḳ olsa kendünüñ ʿizzetine çāhına inṣāf vire *ve* eylük [9] ide. *Ve* eger ḳızıl olsa ẓulm ide. Eger gök ya şaru **[A225a]** görse [10] ḳayġu irişe ya ḫasta ola. *Ve* eger ʿimāme ebrişimden ise [11] dād ide *ve* erenleri ʿazīz duta. *Ve* eger ʿimāmesin ṣarsa [12] seferden himmet açıla. *Ve* eger yarısın ṣarsa seferden girü ḳala. *Ve eger tamām ṣarsa ve döndürse seferden tīz döne*

---

8 *ve kirlü ve* A_8] (H nüshasında) girü || 9 iç ... geyse] A_{10} ṭoñın geyer || 10 Zīrā] A_{11} bu || 11 ya] A_{13} veyā || 12 ziyāde ola] [A224b] A_1 giçeler || 13 oġurlasalar] A_3 oġurlanmış görse || [H176a] 2 ola] A_5 içinde ḳala || 3 geyse ... bī-ḳıyās] $A_{5\text{-}6}$ geyürür görse [6] ḥelāl bula | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || 4 ikinci] A_6 beşinci | dülbend] A_7 ṭulbend || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | görse] A_8 aṣlı || 5-6 Eger ... çāhdur] $A_{8\text{-}9}$ ve her çend ṭulbend eyüdür ʿizzeti ve cāhı [9] eyidür || 6 Eger ... görse] A_{10} ve çün ṭulbend yüce ola || 7 pādişāh] A_{11} pāẓişāh olup || 8 ya] A_{12} veyā | çāhına] A_{12} ve cāhına || 9 ya] A_{13} veyā || 10 ya] [A225a] A_1 veyā | ḫasta ola] A_1 ḫastalıḳ | ebrişimden ise] A_1 ibrīşimden-ise || 11 erenleri] A_2 dīn erenlerin || 12 seferden … açıla] A_3 sefere gide ol kişi ||

ḥācet (A5) *revālığıla. Ve* (13) eger ʿimāme yüñden-ise bu seferden tevfīḳ bula ṭāʿat üzre. (A6) *Ve eger ebrīşimden-ise yavuzdur, dīn fesādına delīldür. Ve* **[H176b]** eger ʿimāme yırtılsa işlerine ziyān irişe. Eger başından (2) düşse ya kimse düşürse ya yil alup gitse ḫorlıḳ ḳayġu (3) vāḳiʿ ola. Eger dülbend ʿalemlü-y-ise *ve ṭırāzlu-y-ısa* kendü işile meşhūr ola *ʿilmi ḳadarı. Ve* (4) eger ʿ*alem* altun ise yavuzdur. Eger ʿimāmeyi ḳara görse *ya* ebrişimden (5) ya kettāndan ya yüñden, vilāyet bula *ve* ululıḳ, ziyādelıḳ bula. *Ve eger ʿimāmesin yaşıl görse ve ṭonların daḫı* (A13) *yaşıl görse şehādet ola. Ḳavluhu teʿālā*: **[A225b]** [211]﴿بِخَمْسَةِ ءَالَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ *Bunuñ maʿnisi oldur ki ferişteler müʾminlere* (A2) *yardıma geldiler yaşıl ʿimāme-y-ile. Ṭaylasān ādemüñ vāḳi cāhı ve ʿizzetidür ḳardaşlar* (A3) *cihetinden. Ve her ʿayb ki ṭaylasānda vāḳiʿ olur, anuñ dostlarına ve ḳarında-*(A4)*-şlarınadur ve ne-kim anuñ perdesi içindedür. Ammā ridā emānetdür ve diyānetdür.* (A5) *Her vaḳt ki anda noḳṣān bülere, anuñ emānetlerine ḫalel düşe şol maʿniden* (A6) *ki anuñ boynındadur sözden, māldan ve ġayrıdan. Ridā divü şol boyına* (A7) *ve çigine bıraḳduḳlarına dirler. Eger ridāsında eylük görse ya yunmış* (A8) *veyā yiñi görse emānetler üzere tevfīḳ bula ol emāneti ādemüñ.* (A9) *Ve* (6) eger ṭaylasānın yeñi görse ʿizzeti *ve* çāhı ziyāde ola. Eger (7) göyünmiş görse dostları taʿziye irişe. (A11) *Ammā bir ḳat ḳaftan veyā iki ḳat ve ferecī ve ne-kim bunlara* (A12) *beñzer var-ısa cümle rāḫatdur ve ucuzlıḳdur ve anuñ işi rāstlıḳdur*. Eger terkeş görse (8) yırtılmış *veyā maʿyūb*, anuñ işi ḫalel ola. **[A226a]** *Şol kim ṭonlar ḳısmından añduḳ, iplikden ya kettāndan* (A2) *ya ebrīşümden, cümle dīni ve dünyā[s]ı. Eger ebrīşüm ise dīnine* (A3) *ziyāndur. Ve ammā destār ḫādimdür ve ḫiẓmetkār. Her-çi ziyāde ve noḳṣān* (A4) *görile destārda, aña döner. Ve her ṭon kim añduḳ, ol kim* (A5) *giñirekdür, yaḫşıraḳdur anuñ şuġlı ve kesbi aña göre*

---

13 seferden ... üzre] A_5 seferde tevfīḳ ṭāʿat bula || [H176b] 2 ya] A_7 veyā || 2-3 ya ... vāḳiʿ ola] A_8 veyā yil ḳapsa eline ḫorlıḳ gele ve ḳayġu || 3 dülbend] A_9 ṭulbend || 4 altun ise] A_{10} altundan-ısa || 5 ya yüñden ... ziyādelıḳ bula] A_{11-12} veyā yüñden vilā[yet] bula ve ululuḳ bula [12] ve ziyādelıḳ || 6 çāhı] [A225b] A_9 cāhı || 7 dostları ... irişe] A_{10} dostlarınuñ taʿziyesidür ve anlaruñ ḳayġusıdur || 8 işi] A_{13} işine ||

ḳıyās [A6] *olur. Ve çünkim ādemüñ ṭonı kendü endāzesince ola. Andan* [A7] *yigrekdür ki ḳışa ola*. Eger *saḳlāṭun*, ḥarīr ḳaftan görse [9] vilāyet bula, her yirden aña māl vireler ḥelālden *ve* ḥarāmdan. [10] Eger bir renklü ḥarīr görse selāmet ola *ve* māl cem' ide. [11] Eger 'attābi ḳaftan görse dünyāda devleti *ola ve* 'izzeti ziyāde [12] ola. Eger ekinci *kişi* görse *bu didügümüz ṭonları*, ḳaygu ve ziyān irişe. *Ve eger bürd geymiş görse eyidür dünyāsına ve dīnine.* [A13] *Çün iplikden ola veyā kettāndan, yavuzdur*. Eger kürk [13] görse **[A226b]** geyilmiş dilküden ya semmūrdan ya ġayrıdan görse iḳbāl u devleti **[H177a]** dīnine dünyāsına ola. Eger yay güni görse yaramazdur. *Kendü vaḳtında eyidür.* [A4] *Ḳavluhu 'azze ve celle:* ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثاً وَ مَتَاعاً إِلَى حِينٍ﴾[212] *Ve her ṭon ki* نُفَ *aṣlından göre yırtıcı* [A6] *cānavarlardan veyā ġayrı ḥayvāndan, anuñ gevherine gore ya'nī* [A7] *ḳıymetine göre naẓar ideler ve hemān ḳıyās üzere ta'bīr ideler.* [A8] *Va'l-lāhu a'lem ve aḥkem*.

[2] İki Yüz Ḳırḳ Üçünci Bāb: Düşde Taḳye ve Üsküf *Görse*

[3] Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger taḳye görse düşde [4] devletdür, 'izzetdür. *Ve* eger iki köşelü taḳye görse geyse iki [5] dürlü 'amel duta. Eger sulṭān-ısa eger bāzirgān-ısa [6] iki ra'iyyet anuñ işin rāst ḳılalar, kimse 'ināyetile. [7] Eger *başında* ġāzīler taḳyesi ya börk geyse 'izzeti [8] devleti ola. **[A227a]** *Eger muġānlar taḳyesin görse dünyā 'izzeti ola*. Eger Türkmenler taḳyesin görse ḳuzı derisinden [9] olsa menfa'at ola. Eger ḫanlar taḳyesin görse [10] 'izzeti, ber-ḫurdārlıġıdur. Eger meclisin taḳyesin görse [11] anuñ 'izzeti 'avratlar cihetinden ola. Eger Bulġarvārī [12] taḳye geyse görse sefer

---

9 vireler] [A226a] A_8 dirile || 11 'attābi] A_{10} 'unnābi | dünyāda] A_{10} dünyā || 12 ekinci] A_{11} ikinci || 13 ya] [A226b] A_1 veyā || [H177a] 13-1 ya semmūrdan... görse] $A_{1\text{-}3}$ veyā samūrdan her ḳankı tüy gerek-ise olsun [2] eyidür iḳbāldur dīnine ve dünyāsına çün kendü vaḳtında ola şöyle ki [3] çün yay güninde تُوَآلَتْ örtine || 2 üçünci] A_8 altıncı || 3-4 Ṣāḥib-kitāb ...eger] (A nüshasında yok) | görse] A_9 aṣlı || 4 'izzetdür] A_{10} ādemün himmetine göre | köşelü] A_{10} bucaḳlu | geyse] (A nüshasında yok) || 5 sulṭān-ısa] A_{11} sulṭān ehli-y-ise || 6 işin] A_{12} işini | kimse] A_{12} kimseler || 7 *başında* A_{12}] (H nüshasında) başından || 7-8 ya ... ola] A_{13} veyā börki olsa 'izzet ü devlet bula geñince || 8 Türkmenler taḳyesin] [A227a] A_1 Türkmenlerüñ || 9-10 ḫanlar... taḳyesin] A_2 ḫanlaruñ || 11-12 Bulġarvārī ... geyse] A_3 Bulġarī taḳye ||

ide. Eger başında altun (13) üsküf görse ḳayġu ve ġuṣṣadur. Eger *ḳalaʿiden* görse **[H177b]** cāhillerden *ve* bī-dīnlerden töhmetlü ola. *Ve* eger yüñden (2) taḳye geyse menfaʿat bula *ve* ber-ḫurdār ola. *Ve* eger külāḫında (3) incüler dizilmiş görse anuñ ʿizzeti dīn ehlinüñ nesebinden (4) ola *ve* ber-ḫurdār ola *(A9) ve hem şāẕ ola*. *Ve* eger demürden olsa ʿazīz ola *ve* sulṭān (5) ṭarafından ḳuvvetlene. Eger aġaçdan olsa *kendüyi* nifāḳ-ıla ʿazīz göstere. (6) Eger yaz taḳyesin ḳışın görse ʿizzetdür *evet* tīz geçer. *Eger taḳye görse altunlu bellü ola (A13) ve bu bābuñ aṣlı oldur ki her taḳye ki aña deri geçürülmiş* **[A227b]** *ola ẓāhir veyā bāṭın kendü vaḳtında göre menfaʿatdur ki gele. (A2) Eger vaḳtsuz olsa yaramazdur. Ve* (7) eger *başında* taḳye görse yil düşürse ya kimse düşürse *eger sulṭān* (8) görse maʿzūl ola renc-ile *ve* ziyān-ıla. *Ve* eger taḳye görse (9) ḥarīrden ya aṭlasdan ya bir renkden ya dürlü dürlü ḥarīrden, (10) ʿizzetdür dīn kesādlıġına. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(11) İki Yüz Ḳırḳ Dördünci Bāb: Düşde Taḳye Ḥükminüñ *Teʾvīlidür*

(12) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Bu bābuñ aṣlı oldur ki (A9) her ki bir taḳyeyi oyanuḳla başında ḳomaḳlıġı ʿādet olmasa yaʿnī öñinde (A10) anuñ gibi taḳye geymese, anuñ gibi taḳyeyi başında ḳonulmış görse (A11) düşinde, ol taḳyenüñ taʿbīri anuñ dīnine göredür. Zīrā taḳye (A12) Müsülmānlıḳ ʿizzetinüñ tācıdur. Ve çün ol taḳye aḳ renklü (A13) veyā yaşıl renklüdür, maʿnisi ziyāde-yi tevfīḳdur, ṭāʿatlar üzere ve ḫayır* **[A228a]** *işlerdür. Ve baʿżılar eytdiler ki*: Eger düşinde başında taḳye (13) düşse *(A2) veyā bir kişi düşürse* ya *başından* alsalar *ve bilmese ki bunuñ (A3) taḳyesin kim aldı veyā kim düşürdi,* anuñ aġasına bu düş delīldür. Eger **[H178a]** ḫiẕmet-kārı görse anuñ aġası *ya öle veyā* maʿzūl ola. *Eger sulṭān*

---

13 *ḳalaʿiden* A_5] (H nüshasında) ḳalaʿinden || [H177b] 2 taḳye geyse] A_6 taḳye-y-ise || 6 yaz] A_{11} yay || 7 ya] [A227b] A_3 veyā || 9 ya] A_5 veyā | ya ... renkden] A_5 bir renklü | ḥarīrden] A_5 ḥarīrlerden || 10 kesādlığına] A_6 kesādlığı-y-ıla || 11 dördünci] A_7 yedinci | Düşde] (A nüshasında yok) || 12 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | düşinde ... taḳye] [A228a] A_1 başından taḳyesi || 13 ya] A_2 veyā | anuñ ... delīldür] A_{3-4} bu düşi anuñ aġasına [4] taʿbīr iderler || [H178a] 1 ḫiẕmatkārı görse] A_4 ḫiẕmetkār-ısa ||

ādemisi-y-ise ölmek ve ʿazl olmaḳ, ikisinden (A6) *biridür, dimişler. Şöyle ki şāʿir eyitmişdür*: اَلْعَزْلُ والنَّزْعُ مَقْرُونَانِ[213] *Ve ḥükemā dimişlerdür ölüm ḳayġusı ve ʿazil ḳayġusı ikisi* (A8) *birdür. Ve bir aṣıl daḫı oldur ki her ziyāde ve noḳṣān ki taḳyede* (A9) *görilür, cümle* (2) eger eyü eger yatlu *eger ḫayr veyā şer* anuñ aġasına delīldür. (A10) *Eger ʿizzetde eger şöyle ki añduġı her kimse kendü ḳadrine* (A11) *ve himmetine göredür. Ve her kim gerek-ise olsun düş görüci* (A12) *kendü aġasınuñ fermānında olur ve düşi taʿbīri daḫı aña döner.* (A13) *Evvel atasından ve anasından dut ve ulusından ve dostlarından, erden* **[A228b]** *ve ʿavratdan ve ġayrıdan. Eger taḳyesin bizden veyā bürtden veyā* (A2) *ʿattābī veyā gümiş renginde ya eyi maʿniden ola ol taḳye* (A3) *ḳadrince. Ve* eger taḳye (3) zevraḳ resmine görse pinhān ḫiẓmetkār ola. *Eger hemīn ḫarīr pāresinden-ise* (A5) *veyā biz pāresinden-ise bī-aṣl ḫiẓmetkārdur. Ve* eger (4) taḳyesin başın berāberine aṣılmış görse ʿizzet ü çāh ola *ol taḳyenüñ* (A7) *gevherine göre ki gördidi.*

(5) İki Yüz Ḳırḳ Beşinci Bāb: Düşde Cevreb Görse

(6) Ṣāḥib-kitāb eydür: (A9) *Çorap aṣlı baʿżılar ḳatında ḫiẓmetkārdur*. Eger eski veyā yırtuḳ cevreb görse (7) bī-aṣıl ḫiẓmetkārdur. Eger yüñden cevreb görse (8) bu ḫiẓmetkārdan ber-ḫurdār ola. Eger *iplik-ise veyā* kettān aṣıllu (9) olsa ḫiẓmetkārdur velīkin ber-ḫurdārlıġı azdur. (10) Eger çorap yufḳa olmış görse aḳ *veyā* yaşıl, *aṣıllu* ḫiẓmetkārdur *ve adlu ve güherlü*.

(11) İki Yüz Ḳırḳ Altıncı Bāb: Düşde Ḳalem Görse

(12) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Ḳalem aṣlı düşde ʿilm ve dānişdür. Ḳavluhu teʿālā* (A4) *ʿazze ve celle*: ﴿ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾[214] Eger *kendü elinde* ḳalem görse,

---

2 eger eyü] A_9 eyü | anuñ ... delīldür] A_9 ulusına döner || 2 taḳye] (A nüshasında yok) || [A228b] *ʿunnābī* A_2] عَنَابِي || 3 pinhān ... ola] A_{3-4} penhān ḫiẓmetkār [4] ala ṣatun kendü ḳavmından || 4 taḳyesin ... berāberine] A_{5-6} taḳyeyi [6] başı berāberinde | çāh] A_6 cāh || 5 beşinci] A_7 sekizinci | cevreb] A_8 çorap || 6 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | cevreb] A_{10} çorap || 7 ḫiẓmetkārdur] A_{10} ḫiẓmetkārdur bī-aṣlī | cevreb] A_{11} çorap || 9 olsa] (A nüshasında yok) || 10 olmış görse] A_{13-1} örülmiş **[A229a]** [1] olsa || 11 altıncı] A_2 doḳuzuncı || 12 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | Eger] A_4 her ki |

ehli olsa (13) Ḥaḳ Teʿālā aña ʿilm rūzī ḳıla. Eger ʿilm ehli **[H178b]** degülse anuñ ṣoḥbeti faẕl ehlile ola. Eger ḳalemle (2) nesne yazsa bu kişi ehli olmasa vefāt ide. [215]﴿اِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيباً﴾ *Ḳıyāmet güninde cümle-yi ümmīler ḫ[v]onende.* *(A9)* *Ve* eger ehli (3) olsa nesne yazup oḳusa *ve aña ḫoş gelse* ʿizzeti çāhı ziyāde ola. Eger elinde (4) ḳalem ṣınsa eger ehlise anuñ işi şikeste ola ve hem ʿilim (5) cihetinden ve hem dünyā cihetinden. Eger ḳalemüñ ucın (6) ṣınuḳ görse ḫaşmı dilinde anı yiñe. *Ve* eger ḳalem-ile *(A13)* *yavuz* (7) nesne görse yazsa yavuzdur. *Ve* eger ḳalem aña söylese aṣlīse (8) vilāyet bula *ve daḫı sözi revā ola. Ve bir ulu muḥteşim* *(A2)* *ādem cihetinden ki ādemiler ol işe ʿacāyibe ḳalalar. Ve* eger bilse kim ḳalem aña ne-didi ol resme (9) taʿbīr ideler. *Ve* eger ḳalem ehli olmasa *kendü* elinde ḳalem görse (10) oġlı ṭoġa. *Ve* eger elinde ḳalem ṣınsa oġlı vefātıdur. Eger (11) altundan ya gümişden ḳalem görse hemīn ol ḳıyās (12) üzre taʿbīr ideler *ki ādemīler eyi ṣūreti ʿilme* *(A7)* *mensūb iderler. Ve baḫrī ḳalem ki münaḳḳaş ola, oġula ḥükm iderler.* *(A8)* *Ve cümle ḳalemler ki görilür* eger küççük *ve* böyük dükeli birdür. *Ve* eger (13) yöresinde çoḳ ḳalemler görse perākende cenk vāḳiʿ ola. *Ḥüccetçi ve ṣabūr ve* *(A10)* *ḫāmūş, ḳaleme faṣīḥ-i ebkem dirler.*

[H179a] İki Yüz Ḳırḳ Yedinci Bāb: Düşde Ḳalemdān ve Divit Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Divit aṣlı ʿavratdur. Eger* şöyle *(A12)* *görse* kim divitden yazsa bir ʿavrat (3) ala nikāḥ-ıla. *Ve eger* *(A13)* *ol divitden yazmaḳlıḳ buña ḫoş gelse ʿavratı muvāfıḳ ola.* **[A230a]** *Eger bunuñ*

---

ehli olsa] A_5 ʿilm ehli-y-ise || 13 ʿilm ehli] A_5 ʿilim ehli || [H178b] 1 degülse] A_6 degül-ise | ehlile] A_6 ehli-y-ile | ḳalemle] A_6 ḳalem-ile || 2 ehli ... ide] A_7 ümmī olsa bu yazduġı ölümine delīldür || 2-3 ehli ... oḳusa] A_9 ümmī olmasa nesne yazsa ve oḳısa || 3 ʿizzeti çāhı] A_{10} ʿizzet cāhı || 4 ḳalem] A_{10} ḳalemi | ehlise] A_{10} ʿilm issise | ve] (A nüshasında yok) | ʿilim] A_{11} ʿilm || 6 dilinde] A_{12} dilde | *yavuz* A_{13}] (H nüshasında) yazup || 7 görse] (A nüshasında yok) | aṣlīse] **[A229b]** $A_{13\text{-}1}$ eger [1] ehlise || 8 bilse kim] A_2 bilse | ol resme] A_3 hemān ol lafẓı || 9 ḳalem ... olmasa] A_3 ʿacemī kişi || 10 elinde ḳalem] A_4 ḳalem elinde || 11 ya] A_5 veyā || 12 üzre] A_6 üzere | eger küççük] A_8 küçük || 13 cenk ... ola] A_8 savaşlardur || [H179a] 1 ḳırḳ yedinci] A_{10} ellinci | Düşde ... divit] A_{11} divit ve ḳalemdān || 2 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | kim] A_{12} ki ||

ḫilāfınca olsa eyi olmaya. Ve eger divit birincden olsa ve bendleri gümişden (4) olsa cemāllu, kemāllu, māllu, neseblü ʿavrat ala. *Ve* eger (5) ʿavrat ehli degülse ḫuṣumet düşe *(A4) kendü ḳavmıla ol divit ḳadarı ki gördi-y-idi ve andan yazdı-y-ıdı.* Eger az yazdısa (6) az ḫuṣūmet ide. *Ve eger* çoḳ yazsa çoḳ ḫuṣūmet ide. Eger *divitden yazsa veyā kenārında görse,* cümle (7) gümişden olsa *veyā gümiş çekilmiş olsa* ulu ṣoydan ʿavrat ala. *Ve eger böyük ve yüce divit görse bāzirgā-(A9)-nlar resminde sāẕe ʿavrat ola ki anuñ adı ola ve adına göre (A10) işi olmaya. Ve* eger ḳalemden divitden (8) nesne yazsa mestūr ʿavrat ala ve bikir ola *ve* nikāḥ-ıla ala *ve ol divite göre ḥükm ideler, anuñ (A12) gevherine ve rūşanlıġına göre ve ġılāfına göre. Her (A13) çend ki sırçası rūşanıraḳ ve ʿavratuñ aṣlı ve gevheri laṭīfraḳ.* **[A230b]** *Ve her çend ki anuñ ġılāfı ārāste-ter ve eyürek ve münaḳḳaş, ʿavrat-daḫı (A2) mestūrıraḳ ve görünmeyici.* (9) Eger ḳalemdān görse, aña yāḫud ḳalem ḳoysa anuñ daḫı (10) ḥükmi divit ḥükmi gibidür, *ḳalemdān ḳadrince çün anda (A4) bendler ola şöyle ki ḳalemdān resmince*. Eger ḳalemdānı baġıla görse, (11) baġın açsa *ve* aña ḳalem ḳoysa *bir* yüzi örtülü ʿavrat-ıla nikāḥlana *ḳalemdān ḳadarınca, ḳalemdān her nice dürlü ki (A7) ola, aṣılda ve daḫı ārāstalıḳda. Ve* (12) eger ḳalemdāna iki ḳalem ḳoysa ya üç, bir ʿavrat ala ki (13) anuñ dileyicisi çoḳ ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

[H179b] İki Yüz Ḳırḳ Sekizinci Bāb: Düşde Öksürmek ve Aḳsırmaḳ *Görse*

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: Öksürmek *ve aḳsurmaḳ aṣlı* birḳaç dürlüdür. *Ḳuru* (3) öksürük var *ve* yaş öksürük var.

---

3 birincden] [A230a] A_1 abonosdan || 3-4 bendleri ... ala] A_{2-3} bend köşeleri gümişden şöyle ki resimdür cemāl ve māl ve [3] ḥaseblü ʿavrat ola || 5 degülse] A_3 degül-ise || 5-6 yazdısa ... ide] A_5 yazdı-y-ısa ḫuṣūmet az ola || 6 çoḳ yazsa ... ide] A_{6-7} çoḳ yazdısa çoḳ [7] ola || 7 ulu ... ala] A_{7-8} ʿavrat ola [8] ulular ṣoyından | ḳalemden] A_{10} ḳalemdāndan || 8 nesne ... ola] A_{10-11} yazsa mestūre ʿavrat [11] ola bikir || 9 aña ... ḳoysa] [A230b] A_2 ki aña ḳalem ḳoyalar || 10-11 baġıla ... açsa] A_{4-5} bend köşesi-y-ile [5] görse yaʿnī baġıla ve bendini açsa || 11 örtülü ʿavrat-ıla] A_6 örtilü ʿavratı || 12 ya] A_8 veyā || 13 dileyicisi] A_8 dileyicileri | bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || [H179b] 1 ḳırḳ sekizinci] A_9 elli birinci | aḳsırmaḳ] A_{10} aḳsurmaḳ || 2 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | dürlüdür] A_{11} vech üzeredür ||

Balġamī öksürük veyā ḳan [4] öksürük var. Balġamī öksürük öksürse kimseden [5] gile ḳılmaḳlıḳdur kimseden belā-y-ıçun māl cihetinden. Eger *şöyle* **[A231a]** *görse-ki* [6] ḳuru öksürük öksürse *bī-ḫūẕe* gile *ḳılmaḳdur* bir ʿavāne teni rencinden [7] ötürü. Eger ḳatı ḳatı öksürse gile göstermekdür *kendü ehl-i beytinden [A3] ötürü ulaşduġı kişilerden*. Eger [8] añıl öksürse *şöyle ki teninde [A4] renc olmasa* ḳayġu ola kimse görmek-içün. Eger aḳsursa [9] el-ḥamdüli'l-lāhi dise *eger* düş gören ḫasta ise ḫoş ola. *Eger* ten-dürüst [10] ise ḳayġudan ḳurtıla. *Ve* eger aḳsurup el-ḥamdüli'l-lāhi dimese *eger* ḫasta [11] ise ṭabībe muḥtāc ola. *Eger* ten-dürüst ise kimse minnetine [12] ḥāceti revā ola. Eger üç kerre oḳursa eyidür, bir muvāfıḳ [13] nesne sebebinden ḥāceti revā ola. Eger çoḳ oḳursa **[H180a]** anuñ ḥāceti düşvārlıġ-ıla ḥāṣıl ola. Eger aḳsurup [2] burnından *anuñ yöresine* ṣu çıḳsa *veyā* yiñine düşse oġula delīldür. *Ve* eger [3] kimse *ki* düşinde öksürse ve ḳan gelse gilesi oġlanlarından [4] ola ya ḳavmından. *[A13] Ve* eger *şöyle görse ki* öksürse ṣafrā gelse *bu* bir yaramaz [5] gevherlü **[A231b]** *er* ola, *kime kim gerekse bī-ḫūẕe gile ide yavuz ḫūyından [A2] ötrü*. Eger *şöyle* görse-kim düşde oynar oyanuḳluḳda [6] gibi, *oynamaġun [A3] aṣlı* bir muḥāldur *ve* bir muḥāla meşġūl ola. Zīrā *ki* oynamaḳ İblīs-i *laʿīndendür. [A4] Ve ḫaberde işbu resme gelmişdür ki Resūlden ʿaleyhi'ş-selām ki [A5] ol eyitdi*: مَا تَنَاوَبَ نَبِيٌّ قَطْ وَمَا اِحْتَلَمَ [216] نَبِيٌّ قَطْ *Peyġāmbar [A6] ʿaleyhi'ş-selām ol düş vāḳiʿ olmadı ki baş yumaḳlıḳ aña vācib [A7] oldı. Ve hīç peyġāmbara daḫı oynamaḳlıḳ vāḳiʿ olmamışdur ki [A8] ikisi-daḫı İblīs-i laʿīndendür ya ten arzūsı behresinden.*

3-5 Balġamī ... ḳılmaḳlıḳdur] A_{11-13} ya balġam [12] gelür veyā ḳan. Her öksürük ki öksürmekden balġam gele [13] düşinde gile ḳılmaḳdur || 6 öksürse] (A nüshasında yok) | *ḳılmaḳdur* A_1] (H nüshasında) ḳılmaḳdan || 7 ḳatı ḳatı] [A231a] A_2 ḳuvvet-ile || 8 añıl] A_3 añul | kimse] A_4 kimseyi | ḳayġu] A_4 ḳayġulanmış || 9-10 ḫasta ise] A_5 ṣayru-y-ısa || 10 ise] (A nüshasında yok) | aḳsurup el-ḥamdüli'llāhi] A_6 aḳsursa el-ḥamdü || 10-11 ḫasta ise] A_7 ḫasta-y-ısa || 12 kerre] A_8 kez || oḳursa] A_9 aḳsursa || [H180a] 1 ḥāṣıl] A_{10} revā | aḳsurup] A_{10} aḳsursa ve || 2 çıḳsa] A_{11} düşse | eger] A_{11} her || 3 öksürse] A_{12} aḳsursa || 4 ya] A_{12} veyā || 5 gevherlü] A_{13} gevher gevherlü | düşde ... oyanuḳluḳda] [A231b] A_2 oynar şöyle oyanuḳluġundaġı || 6 *laʿīndendür* A_3] (H nüshasında) laʿīndür ||

(7) İki Yüz Ḳırḳ Ṭoḳuzıncı Bāb: Düşde Inçḳursa

(8) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger düşinde ınçḳursa bir ḥāṣılsuz (9) söz işide. Eger ekmek yirken ınçḳursa *düşinde*, bu kişi ḫasta ola. *Eger yir-iken (A13) olmasa naẓar ideler, eger ınçḳırıḳ olsa yavuz renklü, yavuzdur,* **[A232a]** *añul añul, fużūl-sözler diye ki aña ol irmeye.* (10) Eger āvāz-ıla ınçḳursa *şöyle ki* anuñ ḫışmı şenāʿat-ıla ve melāmet-ile (11) ola. *Ve* eger añul olsa tīz geçe *hemān ḫaşmı*. *Ve* eger *şöyle görse (A4) ki* ınçḳırıḳ *dutsa* tīz tīz evmeg-ile *veyā āvāz-ıla veyā hemīn ne-kim anuñ* (12) ḳarnında ṭaʿām var-ıdı, ḳuṣdı eger istifrāġ itdi, vefāta (13) delīldür, ʿömri dükenüpdür. Eger istifrāġ idüp nesne çıḳmasa **[H180b]** ḫastalıḳ vāḳiʿ ola. *Ve* eger balġam gelse tīz ḫoş ola. *Ve* (2) eger ḳan gelse uzun zamān ḫasta ola. *Ve* eger çoḳ (3) ḳan gelse ölümine delīldür. Eger balġam gelse ḳayġudan şāẕ ola. *Peyġāmbar ṣallā'l-lāhu (A10) ʿaleyhi ve sellem eytmişdür*: لَا تُكْرِهُوا السُّعَالَ فَإِنَّهُ يَقْطَعُ الْبَلْغَمِ[217] *(A11) Va'l-lāhu aʿlem*.

(4) İki Yüz Ellinci Bāb: Düşde Ṣūretin Ġayrı Ḥālda *Görse*

(5) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kendü ṣūretin *tebdīl olmış görse* dört ayaḳlu **[A232b]** (6) cānavarlar ṣūretinde görse ya uçar ḳuşlar ṣūretinde görse *ol ṣūretüñ (A2) gevherine naẓar ideler ve anuñ ṭabīʿatına ve anuñ ḳuvvetine anuñ (A3) gevherine göre taʿbīr ideler nite-kim añduġ-ıdı evvel bābda anuñ (A4) gevherin, ṭabʿın.* (7) aña ḳuvvet irişe. Eger kendüyi dört ayaḳlu cānavarlar (8) endāmında görse ya uçucılardan, eger kendüde boynuz (9) görse bir muḥteşim kişiden aña ḳuvvet *ola boynuz ḳadarı, (A7) çün boynuz kendü ḫaddince* ola. Eger ḥadden (10) daşra boynuz görse ḳayġudur.

---

7 ḳırḳ ṭoḳuzıncı] A_9 elli ikinci || 8-9 Ṣāḥib-kitāb ... işide] A_{10-11} Eger kendüyi düşinde ınçḳırıḳ dutmış [11] görse ınçḳıruḳ bir ḥāṣılsuz sözdür naẓar ideler || 9 ekmek yirken] A_{11-12} etmek [12] yir-iken || 10 ḫışmı] [A232a] A_2 ḫaşmı || 11 tīz ... evmeg-ile] A_4 tiz tiz ivmeg-ile || 12-13 eger ... dükenüpdür] A_{5-6} anuñ vefātına delīldür ve ʿömri dü-[6]-kendügine || 13 istifrāg ... çıḳmasa] A_6 ḳussa ve nesne gelmese || [H180b] 1 vāḳiʿ ola] A_{6-7} aña düşvār [7] ola || 2 ola] A_8 ḳala || 3 ḳan gelse] A_8 ḳan görse gelür | şāẕ ola] A_9 şāẕıya mübeddel ola || 4 ellinci] A_{11} elli üçünci | Düşde ... ġayrı] A_{12} kendü ṣūretin ayruḳ || 5 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | 6 ya] [A232b] A_1 veyā || 7 aña … irişe] A_4 hemān o resme ḳıyās olına | dört] A_4 dörd ||

Eger bir boynuz görse, ya bir boynuzı (11) ṣınuḳ görse anuñ ḳadarınca ḥükm ide *ve anuñ* işi sınmış ola. *Ve* (12) eger kendüde ḳuyruḳ görse sığır ve at ḳuyruġı gibi māl (13) ziyāde ola. *Ve* eger altun ya gümiş resmine kendüyi görse anuñ *cāhı ve* **[H181a]** ʿizzeti ziyāde ola. Eger it ḳuyruġı resmine görse (2) ḳuyruġın, ya çaḳal ya dilkü ya ḳurt, ḥarām māl bula penhāni (3) melāmatlıġ-ıla. **[A233a]** *Ve* eger kendü ayaġın deve ya at ya ṣığır (4) ayaġı resmine görse sefer içün ḳuvveti ziyāde ola. *Ve eger kendüde çengeller görse şol (A3) ḳuşlar çengeli gibi, anuñ ḳuvvetidür kesbi sebebi-y-içün ve dü-(A4)-ş-menlere daḥı ẓafer bula*. Eger *kendü* (5) burnın pīl ḫortūmı resmine görse bir muḥteşim kişiden *(A6) ol* (6) çāh ve ʿizzet bula. Eger dırnaḳların görse ziyāde olmış (7) elinüñ ya ayaġınuñ *veyāḫuẓ ḳıllar görse şol saç (A8) bölügi gibi, bu cümlenüñ taʿbīri oldur ki* bu kişinüñ mālı çāhı ʿizzeti ziyāde ola. *Ve her endāmda ki ziyāde göre veyā noḳṣān (A10) ol endām ḳadarı ḥükm iderler. Ve* (8) eger kendüyi zişt görse her ḳanḳı cinsden gerekse (9) olsun, anuñ ḥālı müteġayyir ola. *Eger kendü ṣūreti dutsa fi'l-ḥāl tīzçek tevbe ḳılsun (A13) ve Allāha dönsün. Ve* eger kendü yüzin turşī (10) görse ardına dönmiş, muḥteşim kişiler andan yüz döndere, (11) anuñ eline ḳayġu ve ġuṣṣa gele. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(12) İki Yüz Elli Birinci Bāb: Düşde Segirse ve Uçsa

(13) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Bu bābuñ aṣlı oldur ki* eger kendüyi havāda uçar görse **[H181b]** sefer ide. Eger ḳıbleden yaña uçsa sefer mübārek ola.

---

10 daşra] A_7 dışıra | ḳayġudur] (A nüshasında yok) | ya ... boynuzı]A_8 veyā boynuz || 11 ide] A_9 ideler | sınmış] A_9 ṣınmış || 12 sığır ... ḳuyruġı] A_{10} şol sığırlar ḳuyruġı gibi ve atlaruñ | māl] A_{11} mālı || 13 altun ... görse] A_{11} kendüyi görse altun oldı veyā gümiş || [H181a] 1-2 it ... ḳuyruġın] $A_{12\text{-}13}$ kendüyi ḳuyruḳlı görse it ḳuyruġı [13] gibi || 2 ya] A_{13} veyā | ya] A_{13} veyā | ya] A_{13} veyā || 3-4 deve ... ola] [A233a] $A_{1\text{-}2}$ deve gibi görse ya at veyā sığır ḳuvveti [2] ziyāde ola sefer içün || 5 pīl ... görse] $A_{4\text{-}5}$ ziyāde görse [5] şol pīl ḫortūmı gibi olsa ziyādesi || 6 çāh] A_6 cāh | dırnaḳların ... olmış] A_6 ṭırnaḳların ziyāde olmış görse || 7 ya] A_7 veyā | 7 çāhı ʿizzeti] A_9 ve hem cāhı || 8 ḳanḳı] A_{11} ḳanġı || 9-10 turşī ... dönmiş] $A_{13\text{-}1}$ ters görse eñsesine dönmiş **[A233b]** [1] yaʿnī ardına || 10 yüz] A_1 يَوْزْ | döndere] A_1 döndüreler || 11 ve ... bi'ṣ-ṣavāb] A_2 gele ve ḫalḳuñ cefāsı. Ve sellem || 12 birinci] A_2 dördünci | Düşde segirse] A_3 segirtse || 13 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || [H181b] 1 uçsa sefer] A_4 uçsa seferi ||

Eger (2) uçarken girü inse ḳonsa vaṭanına selāmatlıġ-ıla gele. (3) Eger havāya çıḳup *ayruḳ* inmese helāk ola. Eger gevdesinde (4) ḳanad olsa sefere ümīd baġlaya menfaʿat-ıla. Eger ḳanatsuz uçsa (5) bir ḥāldan bir ḥāla döne. *Eger kendüde ḳanad görse şol uçucılar (A9) gibi, ululıḳ ve cāh bula.* Eger bir evden bir eve ṣıçrasa (6) ve segirse delīldür ki *(A10) kendü* ʿavratın ḳoya *ve* bir ʿavrat ardına (7) uya. Eger bir evden ṣıçrasa bir davar arḳasına binse *ve ol davar bindüginden helāk (A12) olsa* ʿavratı (8) vefāt ide. *Ve* eger *ol* davar arḳasından ṣıçrasa bir eve ṣıçrasa (9) bilmedügi ev olsa nikāḥ-ıla ʿavrat ala **[A234a]** *ve* girü ṭalāḳ vire. *Ve* (10) eger bir eve ṣıçrasa *ve* hemān ol ev aşaġa geçse bu cümle ʿ*avratlar* (11) helākligine delīldür. Eger ılḳı arḳasından segirse kendü (12) evi ṭamına geçse kendüden gitmiş ʿavratı gine gele. (13) Eger yirden ṣıçrasa gök ortasından havāya çıḳsa *ve* **[H182a]** yönin ḳıbleye dönse ya kendüyi Ḥaremde görse ya Mekkede (2) ya Medīnede görse *bu* cümle delīldür Ḥicāza vara. Eger (3) yat ṭamdan yat eve ṣıçrasa ölüme delālet ider, *evinden sinleye vara*. Eger (4) şöyle görse-kim uçdı dārü's-selāmdan dārü'l-ḥarbe (5) düşdi. *Muḥāṭara-yı (A9) küfürdür. Eger dārü'l-ḥarbden uçdı, dārü'l-islāma düşdi* ya ṣıçradı bu kişi īmān-ıla āḫirete gide. *Eger Müsülmān olsa dīn (A11) düşmenlerinden imīn ola*. Eger (6) ters segirtse *ve* muʿallaḳ ursa anuñ işi ters ola *ve düşvār ola ve dirligi-daḫı yaramaz ola. Ve* eger (7) segirtse *ve* ṭonı yırtılsa dirligi ḫarāb olup kesbden ḳala. (8) Eger **[A234b]** *segirse, havāya varsa kendü ʿavratın yirinde ḳoya, bir ġarīb ʿavrat (A2) ardına düşe. Ve eger* ṣıçrayup erenler üzerine gitse *ve* erenler bunuñ altında (9) ḳaldılarsa bu cān delīldür ki ölüm gele. *Ve* eger kendüyi (10) havāda görse uçmadın *ve*

---

2 uçarken] A_5 uçar-iken || 3 Eger ... çıḳup] A_6 havāya çıḳsa || 4 ḳanad] A_7 ḳanadı | ümīd baġlaya] A_7 ümīẓvār ola || 5-6 evden ... ve] A_9 ṭamdan bir ṭama || 7 uya] A_{10} daḫı düşe| bir ... ṣıçrasa] A_{10-11} damından [11] segirse || 8-9 ṣıçrasa ... ev] A_{12-13} sıçrasa [13] bir dama geçse ol dam bilmedügi dam || 9 girü] [A234a] A_1 gine || 10 eve ṣıçrasa] A_1 bir ev ṭamına segirse || 11 helākligine] A_2 helākine || 13 ṣıçrasa] A_4 sıçrasa || [H182a] 1 dönse ya] A_5 dönse veyā || 2 ya] A_5 veyā || 3 eve ṣıçrasa] A_7 ṭama sıçrasa || 4 görse-kim] A_8 görse ki || 5 ya ṣıçradı] A_{9-10} veyā [10] sıçradı | gide] A_{10} gitmekdür || 6 segirtse] A_{11} segirse || 7 olup] A_{13} ola || 8 ṣıçrayup] [A234b] A_2 sıçrayup | gitse] A_2 gitdi-y-ise || 9 ḳaldılarsa] A_3 ḳaldılar-ısa ||

segirtmedin, ʿizzeti *ve* çāhı ziyāde ola. *Ve* (11) eger havāda köşk görse *ve* eyitseler: Senüñ evüñdür, (12) diseler anuñ ʿömri dükenmiş ola. *Ve* eger ʿaṣā-y-ıla ṣıçrasa *veyā (A7) ġayrı nesne-y-ile* (13) bir yirden bir yire ṣıçrasa murādı ḥāṣıl ola, *(A8) bir ḥāldan bir ḥāla döne*. Va'l-lāhu aʿlem.

[H182b] İki Yüz Elli İkinci Bāb: Düşde Baḫşiş *ve* ʿAṭā Görse

(2) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Bu bābuñ aṣlı oldur ki* eger kimse kimseye ʿaṭā baḫşiş (3) virse *naẓar ideler, göreler ḳanḳı nevʿidendür, (A11) dūn nevʿinden midür ya* altun *veyā* gümiş ya ayruḳ *nevʿiden ya ayruḳ (A12) buña beñzer ya naḳd* virse, ya vaʿde eylese (4) ya ḫaṭ virse, ya ʿaṭā virici dostdan mıdur ya düşmen, ya bellü kişi midür (5) ya belürsüz. *Bu bābuñ aṣlı oldur ki* **[A235a]** *ol nesnenüñ aṣlına ḳıyās ideler*. *Eger görmekde ve adda eyü-y-ise ol (A2) ʿaṭā ve ādemiler ḳatında añılmış ise* anlar ḫayırdur *ve* eylükdür düş görene. Eger viren (6) kişi dost ise *veyā düşmen. Eger dost ise (A4) ve* ol virdügi nesne *ādemīler ḳatında* sevgülü ise eyidür. *Ve* eger (7) düşmen-ise, ol virdügi nesne *daḫı* mekrūh ise *ve adı daḫı yaramaz-ısa (A6) ġamdur ve* melāmet irişe. *Ve* eger (8) ʿaṭāyı alsa *gine viren kişiye virse*, ḳabūl itmese eger eyü eger yavuz, virene döner. Eger (9) ʿaṭā viren belürsüz ʿavrat-ısa dünyevī çalışmaḳ cihetinden ḫorlıḳ (10) irişe. Eger ʿaṭā vaʿde-y-ile olsa ya ḫaṭṭ-ıla, bu cümleden ḫuṣūmet (11) ḥāṣıl ide. Eger bir kimse bir kimsenüñ ḳatına yimiş ʿaṭā virse (12) ya ṭon ḥisābından, delīldür ki birbirile ḳavumlıḳ ide. Eger ḳavumlığı (13) yoḫ-ısa bunlaruñ ortasında eylükler ola.

---

10 segirtmedin] A_4 segirmedin || 12 ʿaṣā-y-ıla ṣıçrasa] A_6 şöyle görse ki ʿaṣā-y-ıla sıçradı || 13 ṣıçrasa murādı] A_7 vardı murādları | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || [H182b] 1 İki ... ikinci] A_8 elli beşinci || 2 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) || 2-3 ʿaṭā ... virse] A_{10} ʿaṭā virse ya baḫşiş || 3 *nevʿiden* A_{11}] (H nüshasında) nevʿa mıdur | *naḳd* A_{12}] (H nüshasında) ne-ḳadar | virse … eylese] A_{12} virdi ya vaʿde eyledi || 4 virse] A_{12} virdi | dostdan-mıdur] A_{13} dost-mıdur || 5 belürsüz] A_{13} belisiz | anlar] (A nüshasında yok) | viren] [A235a] A_3 virici || 6 sevgülü ise] A_4 sevgüli-y-ise || 8 alsa] (A nüshasında yok) | eger eyü] A_7 eyü | virene] A_7 ol ʿaṭā viriciye || 9 belürsüz] A_7 belisüz | dünyevī çalışmaḳ] A_8 dünyā istemek || 10 ya] A_9 veyā || ide] A_9 ideler || 11 bir kimse bir] A_9 kimse | virse] A_{10} viribise || 12 ya ṭon] A_{10} veyā don | birbirile] A_{11} birbiri-y-ile | ide] A_{11} ideler | ḳavumlığı] A_{11} ḳavumluğı || 13 virdügi] A_{12} viren ||

Eger ʿaṭā virdügi **[H183a]** *muġ* olsa ya cühūdlar ya tersālar virse *ve ol virdügi* [A13] *ʿaṭā daḫı ādemiler ḳatında ögülmiş olsa bu Müsülmān irādetile olsa* **[A235b]** anuñ īmānına delīldür. *Ve* [2] eger kimse aña virse bunları *ve ol ẕimmet ehli olsa* Müslimān ehillü ola. *ʿAṭā aṣlı bunda īmān ve şehādetdür. Ve* eger *ol* [3] ʿaṭā olsa ki ādemīler arasında mülevveṯ olsa bunlaruñ arasına ḫuṣūmet *ve* [4] cenk düşe bī-ḥāṣıl bī-fāyide. Eger bu didüklerümüz ʿaṭā [5] şümārından kimse virse *ve eyitse ki*: *Bu senüñ ḳatuñda* emānet, saḳın dise *ol* ḳoduġı nesne nevʿine baḳalar, [6] eger mekrūh ise *anuñ teʾvīli daḫı* yaramazdur. Ve illā dostlıḳ ola līkin beḳā [7] olmaya. Ve eger kimse aña düşinde ʿaṭā virse mālı ziyāde ola, [8] ten-dürüst ola şükr itse. Eger şükr eylemese yavuz derviş-[9]-lige, faḳīrlıġa delālet ider. Vaʾl-lāhu aʿlem biʾṣ-ṣavāb.

[10] İki Yüz Elli Üçünci Bāb: Düşde Ḥadeṯ *İrmiş ve* Cünūb Olmış *Görse*

[11] Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse şöyle kim mesḥi var-ıdı, [12] ḥadeṯ irişdi ya cünūb ya hemīn kendüyi yalıncaḳ görse [13] bu kişi kendü işinde müteḥayyir ḳala *ve* kendü kesbinden ʿāciz **[H183b]** ḳala *ve* işleri **[A236a]** baġlana. *Ve* eger kendüyi cenābetden yusa ṭonın [2] geyse anuñ işleri müstaḳīm ola, müdbirlik andan gide. *Ve* [3] eger kendüyi yusa *ve* ṭon *görmese ve* geymese necis andan ıraġ ola līkin [4] işleri baġlana. *Ve* eger kendüyi ḥammāmda yusa *ve* ṭon geyse [5] anuñ işi

---

[H183a] 1 *muġ* A_{12}] (H nüshasında) menʿ | cühūdlar] A_{12} cühūd | tersālar] A_{12} tersā || 2 kimse ... bunları] [A235b] A_1 anuñ ḳatına viribise | Müslimān ehillü] A_2 Müsülmān || 4 bī-ḥāṣıl bī-fāyide] A_4 bī-fāyide ve bī-ḥāṣıl | Eger ... didüklerümüz] A_4 işbu nesneler ki añduġ-ıdı || 5 kimse] A_4 kimseye | emānet] A_5 emānetdür | nesne] A_{5-6} nesne-[6]-nüñ || 6 mekrūh ise] A_6 mekrūh-ısa || 6 Ve illā] A_{6-7} bunlaruñ [7] arasında | līkin] A_7 velīkin || 7-8 mālı ... itse] A_8 ve ol şükr eylese mālı ziyāde ola ve ten-dürüst ola || 8 eylemese] A_9 itmedise || 9 faḳīrlıġa] (A nüshasında yok) | biʾṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 10 üçünci] A_{10} altıncı | Düşde] (A nüshasında yok) || 11Ṣāḥib-kitāb ... kim] A_{11} Eger şöyle görse ki | 12 ya … ya] A_{12} veyā cünūb oldı veyā | görse] A_{12} gördi || 13 ḳala] A_{13} ola | kesbinden] A_{13} kesbinde || [H183b] 1-2 kendüyi ... geyse] [A236a] A_1 şöyle görse ki kendüyi cenābetden yudı ve ṭonın yudı ve ṭonın geydi || 2 ola] (A nüshasında yok) | müdbirlik] A_2 ve müdebbirlik || 3 līkin] A_3 velīkin ||

eyü ola *velīkin anuñ elinden günāh gele*. Eger ḥammāma girse günāha meşġūl ola, (6) ḥammāmdan çıḳsa günāhdan ḳurtıla. *Ve eger aḳarşu (A6) gelse ve kendüyi pāk yusa ve ṭon geyse tevbe ide ve Allāha döne. (A7) Cenābet ki ḥelālden göre andan yigrekdür ḥarāmdan ola. Eger (A8) kendüyi cünūb görse her çend ki kendüyi pāk yuya yigrekdür ve mesḥ (A9) ḥālı hemīndür. Çün andan ḥadeṯ gele kendü dirliginde bī-çāre ḳala. Ve (A10) çün tamām mesḥ itdi, murādı ḥāṣıl ola ve düşmenden imīn ola. Üstāẕlar (A11) işbu resme dimişlerdür ki*: Eger ʿavrat aru ḥālda-y-iken (7) ḥayż görse düşde ya ābdesti var-ıken *kendüyi muḥdiṯ* görse anuñ ḥālıdaḫı *şol* erenler (8) ḥālı gibidür kim yoḳaru bāb ḳatında dinildi. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

(9) İki Yüz Elli Dördünci Bāb: Düşde Yola Gitmegi Bildürür

(10) Ṣāḥib-kitāb eydür: *Bu bābuñ aṣlı oldur ki* düşde yola gitmek Müslimānlıḳ ṭarīḳıdur. *Görmez misin ki (A4) eydürler*: *Fülān kişi ṭoġrı yoldadur, dirler. Doġrı yol hüdādur (A5) ve egri yol bidʿatdur ve dīn fesādıdur ve dīne töhmet idicilerle (A6) ṣoḥbet itmekdür*. *Ve* eger (11) düşde ṭoġru yola gitse ḥāceti revā ola. Eger köyünden şehre (12) gitse eylük irişe *ve* düşmenden emīn ola. *Ḳavluhu teʿālā*: [218]﴿ادْخُلُواْ مِصْرَ إِن شَاء اللّهُ آمِنِينَ﴾ Eger şehirden köye gitse (13) yavuz ola. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: (A10) ﴿أَخْرِجْنَا مِنْ هَـذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾[219] Eger düz yire gitse niyyetsüz bir ḥaḳ ṭaleb ide kimseden **[H184a]** ḥaḳ kendüye irişe. Eger yola gitmekde yorulsa *ve ḳalsa* aña (2) renc irişe, *aña ṭoġrı (A13) yolda iş düşe, bir ġaddār kimse-y-ile vaʿdeyi ḫilāf ideler*. Eger *şöyle* görse-kim gice ḳarañılıḳda gider *ve*

---

5 eyü] A_5 eyi || 5-6 Eger ... ḳurtıla] (A nüshasında yok) || 7 ḥayż ... ya] A_{11-12} ḥāyıż [12] görse veyā || 8 kim ... dinildi] A_{13-1} ki añduġ-ıdı ve taʿbīr ḳılduḳ **[A236b]** [1] idi | Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 9 dördünci] A_1 yedinci | gitmegi bildürür] A_2 gitmek teʾvīlin beyān ider || 10 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | düşde ... Müslimānlıḳ] A_3 doġrı yola gitmeklik Müsülmānlıḳ || 11 düşde ... gitse] A_6 şöyle görse ki ṭoġrı yola gider || 11-12 köyünden ... gitse] A_7 تُزِلكْ كدَنْ şehre gelse || 12 emīn] A_8 imīn || [H184a] 1 ḥaḳ] A_{11} ve kendü ḥaḳḳı | yorulsa] A_{12} yorılsa || 2 görse-kim] **[A237a]** A_1 görse-ki | ḳarañılıḳda] A_1 ḳarañuluḳda ||

yol aña (3) āşikāre olur, bu kişi ṭoġru yol gözedici ola. *Ve* eger giderken (4) yolı yavu ḳulsa, azsa küfür günāh elinden çıḳa. *Ve* eger çoḳ (5) yollar görse bilmese *ki* ḳanḳısına gide *ve ḳanḳı yoldur, bu kişi* kendü dīninde müteḥayyir ḳala *(A5) ve hevādār ādemilerle muṣāḥabet ola ve dünyā maʿāşında ḫayrān ve ʿāciz (A6) ḳala. Bilmeye ki ne ḥīle ide kendü işine*. (6) Eger ṭoġru yolca giderken *eline* oġrı ya ḥarāmī gelse, andan pāki olmasa, (7) geçse gitse anuñ teni ve hem cānı İblīs vesvesesinden emīn ola. *Ve* (8) eger yol *aña müşkil olsa*, bilmese ki nireye gider. Girü dönüp ṭoġru yola (9) iḫtiyār itse kendiyi, bu kişi ṣavāb yolın gözede *ve* her iş-ki (10) işleye ṣavāb ola. Ḥażret-i Resūl ʿaleyhi's-selām eyitdi: Çün (11) ileyüñüze yollar gele *ve* size müşkil ola, hemīşe ṭoġrı *(A12) yola gidüñ. Ve eger ṭoġrı* yola giderken (12) gice olsa, yolı yavu ḳulsa ḥaḳ aña örtili ola. *Ve* eger yoldan (13) bir ṭarafa gitse ḳaṣd-ıla **[A237b]** düşmene mekir ṣına. *Ve* eger ekinler **[H184b]** ortasına gitse bir ḥarām ʿavrat ṭalebine gide. *Ḳavluhu teʿālā*: ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ﴾[220] *Ve* eger ṭavara binüp (2) gitse ekin ortasına *veyā* yayaḳ gitse bir yirden menfaʿat göre. *Ve* (3) eger ṭoġru yola giderken öñine ṭaġ gelse *ve* girü dönse *bir* (4) kimseden ḥaḳḳın ṭaleb ide, *bir muḫteşim (A5) veyā bir ulu cihetinden ötüri yirinde ḳala, varımaya.* Yāḫuẕ bāzirgānlıġa vara, bir kimseden (5) ötürü girü döne. Yāḫuẕ ol olmazsa bir kimsenüñ ḫışmından (6) ötürü işler işleye, aña ziyān irişe *kendünüñ maʿāşından ötüri. Ve* eger yolca giderken bir ʿavrat (7) öñine düş gelse bu kişi ṭoġru yoldan

---

3 ṭoġru ... ola] A_2 ṭoġrı yol üzere müstaḳīm durmış ola | giderken] (A nüshasında yok) || 4 küfür ... çıḳa] A_3 ḳorḳıdur küfre ve günāha ki dilinden gele || 5 ḳanḳısına] A_4 ḳanḳı yola || 6 Eger ṭoġru] A_6 doġrı | ḥarāmī] A_7 ḥarāmı || 7 emīn] A_8 maʿṣūm || 8-9 nireye ... kendiyi] A_9 ne-yire gide ve gine iḫtiyār itse ṭoġrı yola ||9 gözede] A_{10} duta || 10 Ḥażret-i] (A nüshasında yok) || 11 ileyüñüze] A_{11} eliñüze | giderken] A_{12} giderdi || 12 olsa] A_{12} oldı ve | ḳulsa] A_{12} ḳuldı | örtili] A_{13} örtüli ||13 mekir ṣına] [A237b] A_1 meker ṣana || [H184b] 2 bir ... göre] (A nüshasında yok) || 3 giderken öñine] A_{3-4} gider-iken [4] eline || 4 ḥaḳḳın ṭaleb] A_4 ḥaḳ | yāḫuẕ] A_5 veyāḫud | vara] A_6 gide | kimseden] A_6 kimse sebebinden || 5 Yāḫuẕ ... ḫışmından] A_{6-8} eger bu didügümüz delīl [7] olmayacaḳ olursa ṭoġru yol istiḳāmetdür ve hüdā. Ve ileyine ṭaġ gelse [8] gine dönse bir kişinüñ ḫışmetinden || 6 aña] A_{8-9} ki anuñ [9] dīnine || 7 öñine ... ṭoġru]

bir ṭarafa çekse *ve* alsa gitse [8] bu kişi dünyāya aldanmış ola, dīn işlerine ziyān irişe. Va'l-lāhu a'lem bi'ṣ-ṣavāb.

[9] İki Yüz Elli Beşinci Bāb: Düşde Kendüyi Aḳsaḳ *Görse*

[10] Ṣāḥib-kitāb eydür: **[A238a]** Eger kimse kendüyi aḳsaḳ görse bir ayaġı [11] yāḫuẕ iki ayaġı kötürüm. *Veyāḫuẕ anadan şöyle ṭoġmış görse veyā bir ʿillet [A3] sebebinden. Veyāḫud anı dutsalar ve bir yirde ḳalsa veyāḫuẕ eli veyā [A4] ayaġı* ya ḳurusa ya ṣınsa. *Bu bābuñ aṣlı oldur ki çün kendüyi [A5] aḳsaḳ gördi veyāḫuẕ kötürüm ve* her ḳanḳı endāmı gerekse [12] olsun *ve ol aḳsaḳlıġı anuñ bir ʿillet sebebinden olsa* bir maḳṣūdı dünyā-y-ıçun yāḫuẕ dīn-içün ola ammā maḳṣūdı [13] ḥāṣıl olmaya. Eger kendüyi kötürüm ya aḳsaḳ görse *hemān veyā* anasından **[H185a]** doġmış aḳsaḳ *veyā* kötürüm görse bu kişi dīn yolına *ve* şerīʿat yolına [2] kāhellik ide *ve Resūl ʿaleyhi's-selām sünnetlerine daḫı. Ve* eger kendüyi ḳaṣd-ıla aḳsaḳ düzse *ve* aġac-ıla yörise [3] kimseden yardım isteye kār kesbi-çün *ve kendünüñ dirligi maṣlaḥatından ötürü, ol [A13] kişinüñ dīnine fesād ola ve töhmetlü ola. Ve* eger ʿaṣā-y-ıla gitse **[A238b]** [4] kimseden yardım isteye. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى﴾[221] *Ve* eger ḳaṣd-ıla aḳsaḳ olup elin kimsenüñ yaġrınında [5] ḳosa *ve* yol yörise kimseye iʿtimād ide ẓāhirde, *ḥaḳīḳatda degül. Ve* baʿżı üstāẕlar *uşbu [A5] resme* [6] didiler kim: Eger kimse kendüyi aḳsaḳ ve kötürüm görse *anasından [A6] doġmış*, [7] cümle günāhlara tevbe ide, işlemeyecek işleri bir yaña ḳoya, fāriġ [8] ola. *Eger kendü endāmlarından* her ḳanḳı endāmı gerekse olsun *şil* görse *ve dıñsuz olup* bir yirde [9] otura, tevbe-yi naṣūḥ ide, işlemeyecek işi *işlemeye*, söylemeyecek *işi ve* sözi [10] söylemeye ve

---

A_{10} eline gelse bunı ṭoġrı || 8 bi'ṣ-ṣavāb] (A nüshasında yok) || 9 beşinci] A_{12} sekizinci | kendüyi] A_{13} kendi || 10 Ṣāḥib-kitāb eydür] (A nüshasında yok) | kendüyi] [A238a] A_1 kendi || 11 ya ḳurusa ya] A_4 ḳurusa veyā | gerekse] A_5 gerek-ise || 12 dünyā-y-ıçun ... ammā] A_7 ola dünyāsı-çun veyāḫuẕ dīni-çün hemīn || 13 ya] A_8 veyā || [H185a] 3 kār kesbi-çün] A_{12} kārı kesbi-y-içün || 6 didiler kim] [A238b] A_5 dirler ki | aḳsaḳ ve] (A nüshasında yok) || 8 ola] A_7 olup otura | gerekse] A_7 gerek-ise | *şil* A_8] (H nüshasında) yaşıl || 9 işlemeyecek] A_9 işlememeklik | *işlemeye* A_9] (H nüshasında) işleye ||

yimeyecek ṭaʿāmı yimeye. *Görmez misin ki bir kişi kendi oruç dutar* (A11) *görse veyā mezgitde muʿtekif görse veyā dili baġlu veyā aġzına* (A12) *gem urulmış veyā gem gibi bir nesne urulmış olsa aġzına, şöyle yimese* (A13) *nesne daḫı yiyimese ve bu cümlesi delīldür ki tevbe-yi naṣūḥ ide ve cümle* **[A239a]** *nesnelerden yıġlına ve bir arada otura. Ve* eger iki ayaġın aḳsaḳ görse *ve* (11) aġaç üzerinde yörise kendü işi üzerinde yörise dermānde ḳala *ve* (12) nā-kes kişilere iʿtimād ide. *Ve eger aḳsaḳ olsa evine gelmek-içün bir ḳayġudan* (A4) *ötrü kimseye şikāyet ide. Ve* eger ayaġına diken batmış görse *ve* (13) şiş-miş olsa *ve* aḳsamasa düşmenler aña ḥased ideler ve niʿmetine. (A6) *Ve* anuñ **[H185b]** mālı ziyāde ola *ʿizzeti ve cāhı. Ve* eger kendüyi *şöyle* kötürüm görse ki dizi üzerine (2) gider, dirligi düşvār ola *ve* rızḳı daḫı ṭar ola. Va'l-lāhu aʿlem.

(3) İki Yüz Elli Altıncı Bāb: Düşde Menāre Görse

(4) Ṣāḥib-kitāb eydür: Menāre aṣlı düşde bir sulṭāndur *ya bir beg ve ulu ādem, münāre* A11 *ḳadarınca*. Eger bir kimse (5) maḥāllede *yiñi* menāre görse yeñi bir ulu kişi peydā ola *hemān maḥallede münāre yüceliginüñ ḳadarınca.* Eger münāre kiremitden (6) görse sulṭānuñ mehteri ola. Eger ḫām kiremitden görse **[A239b]** raʿiyyet (7) ola. *Ve* eger yarısı bişmiş kiremitden *ve* yarısı çig kiremitden olsa *ulu kişilerdür ki* sulṭān (8) ḳavmıla ṣoḥbet ide. *Ve* eger aġaçdan görse iki yüzlü bir muḫteşim kişidür. *Ve* (9) eger ṭaşdan olsa bir mütekebbir (A4) *ve* nā-kes ādemdür. *Ve* eger menāreyi mezgitde (10) görse ʿilm ehlinden bir kişi belüre *ki* ḫalḳı ḫayır ʿamellere daʿvet ide *ve dīn erenlerin* (A6) *cemʿ ide*. Eger (11) mescidi menāreyi düşde görse dīn ulularından vefāt ide, *dīn* (A7) *erenlerinüñ cemʿiyyeti*

---

11 aġaç üzerinde] [A239a] A_2 aġac-ıla | kendü ... ḳala] A_2 bu kişi dermānde ḳala kendü ketḫüẕālıġı işinde || 12 ayaġına ... batmış] A_4 ayaġında dikenler bitmiş || [H185b] 3 altıncı] A_8 doḳuzuncı | menāre] A_9 münāre || 4 Ṣāḥib-kitāb ... Menāre] $A_{9\text{-}10}$ Ḫuẕāvend-i kitāb uşbu resme beyān [10] ider münāre | sulṭāndur] A_{10} sulṭān ola || 5 menāre] A_{11} münāre | yeñi bir] A_{11} bir yiñi || 6 görse] A_{13} olsa | mehteri] A_{13} mihteri | görse] A_{13} olsa || 7 eger yarısı] [A239b] A_1 eger yarsı || 8 ḳavmıla ... ide] A_2 ḳavmı-y-ıla ṣoḥbet iderler | görse] A_3 olsa || 9 menāreyi] A_4 münāreyi || 10 belüre] A_5 bülere | ʿamellere] A_5 ʿameller || 11 mescidi ... görse] A_6 mescid münāresi düşse ||

perākende ola. Eger Cumʿa (12) mezgidinüñ menāresin düşmiş görse sulṭān vefātıdur *veyā Müsülmānlar imāmınuñ. Ve (A9) ādemiler arasına perākendelik düşe*. Eger ʿām (13) ḫalāyıḳı yardım eylese Āẕine mescidinüñ münāresine raʿiyyet sulṭān-ıla münāzıʿa **[H186a]** ide *ve* sulṭāndan ẓulm göreler. *Ve* eger gine menāreyi yapsalar düşmenler (2) sulṭāna ẓafer bulalar *(A12) ve ḳorḳıdur ki ʿazl ola. Ve* eger şehir ortasında yeñi menāre görse (3) yeñi sulṭān belüre. *Ve* eger menārenüñ başın birincden görse (4) ya baḳırdan **[A240a]** sulṭānı ẓālim ola. Eger gümişden görse ya altundan (5) müdārā idici *ve* ḳumāş alıcı ola. *Ve* eger aġaçdan görse yalancı ola, vaʿdeye (6) ḫilāf ide. Eger kimse kendüyi menāre üzerinde görse bir ulu-y-ıla (7) ṣoḥbet vāḳiʿ ola. Eger menāre üstinde ḳonulmış ṭaʿām görse (8) sulṭānlıḳ mübārek ola. Eger kimse menāresinde eẕān oḳısa (9) sulṭān ḥaḳ üzre daʿvet ide *ve* eyü vaʿdelere ümīẕ ide. *Ve* eger (10) kendünüñ menāresinde eẕān oḳusa Kaʿbeye vara. *Ḳavluhu ʿazze ve celle*: ﴿وَأَذِّن فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالاً وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾[222] Eger iḳāmet (11) itse mescidde, ḥac ʿumre ide. *Ve* eger namāz ḳılsa *ve* daşra çıḳsa *ve* ṣaḥrāya12)) yüz duta, Muḥammed-i Muṣṭafānuñ ḳabrin *ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem* göre. Eger menāre kendüden (13) ṣıçrasa sulṭān ṣayru-lıġıdur *veyā bir ulu (A12) ḫastalıġıdur. Ve* eger yil menāreyi götürse düşürse **[H186b]** yeñi sulṭān gele *ve* ḳalanı maʿzūl ola. Val-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb.

---

12 menāresin] A_7 münāresi || 13 ḫalāyıḳı] A_9 ḫalāyıḳ || [H186a] 1 sulṭāndan] A_{10} andan | menāreyi yapsalar] A_{11} münāreyi eyleseler || 2 şehir ... menāre] A_{12} şehrüñ ortasında yiñi münāre || 3 menārenüñ başın] A_{13} münārenüñ başını || 4 ya] A_{13} veyā | ya] [A240a] A_1 veyā || 5-6 ola ... ide] A_{2-3} vaʿdeye ḫilāf idici [3] ola || 6 menāre üzerinde] A_3 münāre üstinde || 7 ṣoḥbet] A_3 ṣoḥbeti | menāre] A_4 münāre | ṭaʿām] A_4 ṭaʿāmlar || 8 kimse ... oḳısa] A_5 kimsenüñ münāresinde bañlasa || 9 üzre] A_6 üzere || 10 kendünüñ ... oḳusa] A_{6-7} kendinüñ [7] münāresi mezgidinde bañlasa | iḳāmet] A_9 ḳāmet || 11 mescidde ḥac] A_9 ḥacc ı || 12 duta] A_{10} dutsa | göre] A_{10-11} ziyāret [11] ide | menāre] A_{11} münāre || 13 ṣıçrasa] A_{11} sıçrasa | menāreyi götürse] A_{12} gelse vursa münāreyi || [H186b] 1 Va'l-lāhu ... bi'ṣ-ṣavāb] A_{13} ve sellem ||

(2) İki Yüz Elli Yedinci Bāb: [A240b] Düşde Kaʿbeyi Görse

(3) Ṣāḥib-kitāb eydür: Kaʿbe aṣlı düşde Müslimānlaruñ imāmıdur, (4) müʾminlerüñ ümīẕidür. *Ḳavluhu (A3) teʿālā* [223]﴿وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ ءَامِنًا﴾ Eger kendüyi Mekkede yaʿnī Kaʿbede görse (5) ya Ḥaremde düşmenler şerrinden emīn ola. *Ve* eger ḫasta ise saġ ola. *Ve* (6) eger perde aṣılmış görse murādı ḥāṣıl ola *ve* anuñ duʿāsı (7) müstecāb ola dünyāvī ve hem uḫrevī. *Ve* eger yüzin Ḥacerü'l-esvede (8) sürse *ve öpse* bir ulu ʿālimlerle hem-ṣoḥbet ide. *Ve* eger altında Altun Oluḳ (9) görse ḥacca vara ya mübārek sefer ide, ḥāceti revā ola, selāmatlıġ-ıla (10) vaṭanına yitişe. *Ve* eger kendüyi Kaʿbe ṭamında namāz ḳılur görse *bu kişi* (11) hevādārlardan ola ya kendü meẕhebinde müteḥayyir ḳala *ve ḫurrem-dīn ola. Hīç yüzden Kaʿbe ṭamında namāz revā (A12) olmaya ki cümle erenler Kaʿbeye iḳtidā iderler*. Eger Kaʿbe (12) damında eẕān oḳusa ḫalḳı bāṭıla daʿvet ide *ve şöyle gözüke ki ḥaḳ söylerin ṣana. Eger* **[A241a]** *kimse ḳabūl itmese anuñ sözin işitmeye. Ve* eger *şöyle* görse-kim *anuñ* (13) evi Kaʿbedür, erenler ziyārete gelürler. Bu kişi vilāyet bula *kendü ḳadarı ve himmet ḳadarı sözi revā ve maḳbūl (A4) ola*. Eger **[H187a]** ehli degülse ʿulemā-y-ıla ṣoḥbet ide. *Ve* eger Kaʿbeyi ārāste (2) görse *ve* perdeler aṣılmış görse rūşanlıḳları dīn dürüstligi ola *ve* (3) meẕheb arulıġı ola. *Ve* eger Kaʿbeyi açılmış görse Müslimānlaruñ (4) imāmı vefāt ide *ve* ḫalḳ ḳorḳıya düşe. *Ve* eger kendü yüzin (5) Kaʿbeye sürse *ve* taʿẓīm, ʿazīz-ḳavım ola *ve* murādı ḥāṣıl ola *ve ʿazīzler ve ulu kişiler ḫiẕmetin (A10) ide. Ve sellem*.

---

2 elli yedinci] A_{13} altmışıncı || 3 Ṣāḥib-kitāb ... Müslimānlaruñ] [A240b] A_{1-2} Ḫuẕāvend-i kitāb işbu resme beyān ider ki [2] Kaʿbenüñ aṣlı Müsülmānlaruñ || 4 Eger kendüyi] A_3 Ve her ki kendi | yaʿnī Kaʿbede] (A nüshasında yok) || 5 emīn] A_4 imīn | ise] A_4 olsa || 7 dünyāvī ... uḫrevī] A_6 hem dünyānuñ ve hem dīnüñ || 8 ʿālimlerle] A_7 ʿālim-ile | ide] A_7 ola | altında ... Oluḳ] A_{7-8} Altun [8] Oluḳ altında || 9 ya] A_8 veyā ||10 yitişe] A_9 gele irişe | namāz ... görse] A_{10} görse namāz ḳılur || 11 ya] A_{10} veyā || 12 damında ... oḳusa] A_{12} ṭamında bañlasa | görse-kim] [A241a] A_2 görse-ki || [H187a] 13-1 Eger ... degülse] A_4 ve anuñ ehli degül-ise || 2 görse rūşanlıḳları] A_5 ve rūşanlıḳlar ve || 3 Müslimānlaruñ] A_7 ve Müsülmānlaruñ || 4 ḫalḳ ḳorḳıya] A_{7-8} ḫalḳa [8] ḳorḳı | yüzin] A_8 yüzüni || 5 ʿazīz-ḳavım] A_{8-9} ʿazīz-[9]ḳavm | ḥāṣıl] A_9 revā ||

(6) İki Yüz Elli Sekizinci Bāb: Düşde Suʾāller kim Muʿabbire *Ṣoralar ve Anuñ daḫı Cevābı*

(7) Ṣāḥib-kitāb işbu resme beyān ider ki bir ʿavrat *geldi* Muḥammed (8) ibn-i Seyrīn raḥmetuʾl-lāhi *ve* aña ṣordı şöyle kim: Gördüm *ki* (9) benüm yanumda muṣḥaf var-ıdı **[A241b]** *ve* ben oḳur-ıdum *ve* iki küççük ḳuş (10) geldiler, *her vaḳt ki ben oḳurdum*, bu iki ḳuş ḫurūfı *ve* kelāmı *ve* kāġıdı yirlerdi. Hīç ol (11) muṣḥafda varaḳ ḳalmadı *ol muṣḥafdan ki benüm elümde ḳala-y-ıdı*. Muḥammed ibn-i Seyrīn aña ṣordı (12) eyitdi: Bu düşi sen mi gördüñ, didi. Eyitdi: Belī. Eyitdi: Senüñ iki (13) ḳızuñ ola, cümle ezber ide Ḳurʾānı. Bu ʿavrat eyitdi: *İy Şeyḫ*, ben yüzi **[H187b]** örtiliyem, yaʿnī ḳızam, didi. Eyitdi: Ere varasın, didi. İki ḳızuñ (2) ola Ḳurʾān-ḫon. Şöyle kim dimişdi. Ezber oḳurdı *bir gün, hemīn* ol ʿavrat (3) Muḥammed ibn-i Sīrīne geldi *ve hemīn ol suʾāli ṣordı*, hemān ol cevāb virdi. ʿAvrat (4) eyitdi: İy Şeyḫ, ben ḳız-ıdum, senüñ ḳatuña geldüm, bu suʾāli (5) senden ṣordum *ve* hemīn bu cevābı virdüñ *ve* ol vaḳtdan (6) berü yigirmi sekiz yıldur didi ki taʿbīr *ḳılduñ idi. Ve* bir kişi (7) daḫı geldi Muḥammed ibn-i Seyrīne ṣordı: Böyle gördüm-ki (8) benüm **[A242a]** aġzumdan incü düşer *ve* her kişi alur *ve* ben almazın. Eyitdi: (9) Sen-mi gördüñ *bu düşi.* Eyitdi belī. Eyitdi senüñ ʿilmüñ var ola, (10) ġayrı kişilere fāyide ḳıla *ve* saña menfaʿat degmeye *ve sen* kendü (11) ʿilmüñle ʿamel ḳılmayasın. *Ve* gine bir kişi geldi *ve* ṣordı-ki: (12) İy Şeyḫ, işbu resme gördüm-ki muṣḥafa naẓar iderem *ve* (13) ḥarfler yazaram, didi. Eyitdi Şeyḫ: Bu bir kişi ola kim Ḳurʾānı **[H188a]** kendüden tefsīr ider ola

---

6 elli sekizinci] A_{10} altmış yedinci | Düşde ... muʿabbire] A_{11} suʾāller kim muʿabbirden || 7 Ṣāḥib-kitāb ... ider ki] (A nüshasında yok) || 8 Seyrīn raḥmetuʾl-lāhi] A_{12} Sīrine raḥimehuʾl-lāhi | şöyle kim] A_{13} ki uşböyle || 9 yanumda] A_{13} kenārumda | küççük] [A241b] A_1 küçük || 10 yirlerdi] A_2 yirler-idi || 10-11 Hiç ... muṣḥafda] A_{2-3} şöyle ki ol muṣḥafda [3] hiç || 13 ezber ... Ḳurʾānı] A_5 Ḳurʾānı ezber ide || [H187b] 1 örtiliyem] A_6 örtüliyem | ḳızam] A_6 ḳızın || 2 Ḳurʾān-ḫon] A_7 Ḳurʾān-ḫ^{v}on | kim dimişdi] A_7 ki didi || 5 vaḳtdan] A_{11} vaḳtan || 6 *ḳılduñ idi* A_{12}] (H nüshasında) ḳılduġ-ıdı || 7 Seyrīne] A_{13} Sīrīne | böyle] A_{13} uşböyle || 8 kişi] [A242a] A_1 kimse || 10 menfaʿat] A_3 menfaʿatı || 12 işbu] A_4 uşbu || 13 ḥarfler] A_5 kelime ||

ammā Tangrıdan ḳorḳmaya. *Ve* (2) bir kişi daḫı geldi Muḥammed ibn-i Seyrīne ṣordı *ve* eyitdi *ki*: (3) Düşümde çekürgeler dutup señege ḳoyaram, didi. Şeyḫ (4) eyitdi: Māl devşürüp ʿavrat kābinine ulaşdurasın, (5) didi. Zīrā çekirge māl, señek ʿavratdur. *Ve* bir kişi daḫı (6) geldi *ve* Muḥammed ibn-i Seyrīne ṣordı eyitdi: Benüm yanumda (7) bir arṣlan enügi vardur *ve ben* beslerem, didi. Şeyḫ *düş ṣorana baḳdı (A12) anuñ ehli degül ve girü gümāna geldi ve* eyitdi: (8) ʿAvratuñ *var mı (A13) ve* oġluñ var mı? Eyitdi: Belī. ʿAvratuñ sulṭān dāyesi (9) ola, oġlın emzüre, didi. *Ve* bir kişi daḫı Muḥammed ibn-i Seyrīne (10) ṣordı eyitdi: Düşümde yumurdanuñ ḳabın ṣoyaram, aġın yirem *ve* (11) ṣarusın yabana ataram, didi. Şeyḫ eyitdi: Sen kefen (12) ṣoyıcı er-imişsin. Tangrıya dön *ve* tevbe ḳıl, didi. Ol (13) kişi tevbe ḳılup Allāha döndi, *işledügi işlere peşimān oldı*. Bir kişi daḫı Muḥammed ibn-i Seyrīne **[H188b]** ṣordı eyitdi ki: Kimse kendü anasıla olurdı. Çün (2) fāriġ oldı ḳız ḳarındaşıla olurdı, kendünüñ ṣaġ (3) elin kesük gördi. Şeyḫ cevāb virdi-kim: Bu kişi (4) atasın anasın *ve* ḳız ḳarındaşın ḫoş dutmazmış, incidürmiş. *Hem daḫı o resme-y-imiş ki, o didi*. (5) Bu kişi geldi Ḥaḳ Teʿālāya döndi *ve* tevbe ḳıldı *ve anasın ve ḳız ḳarındaşın ḫoş (A9) dutdı*. Hemīn (6) ol kişi gine düş görür ki anasın *ve* ḳız ḳarındaşın (7) bişürür ḳoyun büşürür gibi. Ṣaġ elin *uzunıraḳ* görür *kim olmış. ʿAceb gelür bu düş (A11) gine gören kişiye*. Bu kişi (8) gine Muḥammed ibn-i Seyrīne gelür.

[H188a] 1 ammā] A_6 ve || 2 Muḥammed ... Seyrīne] A_7 uşbu resme || 3 Düşümde ... dutup] A_8 çekürgeleri dutaram ve | Şeyḫ] A nühasında yok || 4 māl devşürüp] A_8 aḳçaları dirşüresin | ulaşdurasın] A_9 viresin || 5 Zīrā çekirge] A_9 ki çekürge | señek] A_9 ve siñek || 6 Muḥammed ... ṣordı] A_{10} eyitdi şöyle gördüm ki || 7 arṣlan ... vardur] A_{11} aṣlan enügi | beslerem] A_{11} bislerem | Şeyḫ] A_{11} Muḥammed ibn-i Sīrīn || 8-9 ʿAvratuñ ... emzüre] A_{13-1} velī benüm ʿavratum sulṭān dāyeligin ider**[A242b]** [1] sulṭānuñ oġlın emzürür || 9-10 Muḥammed ... ṣordı] A_1 geldi eyitdi ki || 10 aġın] A_2 aḳın || 11 yabana ataram] A_2 ṭaşra bıraġuram || [H188b] 13-1 Muḥammed ... eyitdi] A_4 geldi ṣordı || 2 ḳarındaşıla] A_5 ḳarındaşı-y-ıla || 2-3 ṣaġ elin] A_6 ve saġ elini || 3 Şeyḫ] (A nüshasında yok) | virdi-kim] A_6 virdi-ki || 4 ḫoş ... incidürmiş] A_7 incidicilerden-imiş | 5 geldi] A nüshasında yoḳ || 6 ol kişi] A nüshasında yoḳ | görür] A_9 gördi || 7 ḳoyun ... elin] A_{9-10} şöyle ki [10] ḳoyunı bişürürler saġ elini | *uzunıraḳ*] (H nüshasında) اُزَنِرَق A_{10} uzunraḳ || 7-8 Bu kişi gine] A_{11} durur || 8 ibn-i Seyrīne] A_{11} bin Sīrīne |

Bu düşi *hemīn* ʿibāret-ile dir ki (9) nice kim gördi. Şeyḫ eyitdi: Sen ol kişi degül misin(10) kim *bir* vaḳtda gelüp eyitdüñ-idi ki anam-ıla *ve* ḳız ḳarındaşum-ıla (11) olurdum, elüm kesük **[A243a]** gördüm, didüñ *ve* ben eyitdüm anañı *ve* ḳız (12) ḳarındaşuñı incidürmişsin, *didüm*. Eyitdi: Belī olam, didi Muḥammed ibn-i(13) Seyrīne. El-ḥamdüli'l-lah ki tevbe ḳılmışsın, Allāha dönmişsin. **[Ḥ189a]** Anaña ve ḳız ḳarındaşuña eylük idüp ḫoş dutarmışsın (2) didi *ve senüñ* elüñ irişmiş bunlara iḥsān *ve* ādemilıḳ ḳılmaġa. Hem (3) bunuñ gibi işle didi. *Ve* bir ʿavrat daḫı geldi Muḥammed ibn-i Seyrīne (4) ṣordı, eyitdi: İşbu resme gördüm ki elümde bir ḳadeḥ süd (5) durur. Her ḳaçan-kim dilerem bu süd[d]en içem ṣu dökeçegüm (6) gelür. Ḳadeḥi ḳordı, giderdi girü gelürdi *dilerdi* ki *gine* içe, (7) gine bevl idecegi gelürdi. *Ḳadeḥi ivmeg-ile aşaġa ḳordı ve gine (A9) gelürdi*. İşbu resme *ḥāl* çoḳ vāḳiʿ oldı. (8) Şeyḫ eyitdi: Ere varasın, didi. Tīz ere virüñ, didi. (9) Bu ʿavrat, didi. Bir kişi daḫı geldi Muḥammed ibn-i Seyrīne (10) ṣordı eyitdi: Ḳadeḥ-ile önümde süd dururdı. Her vaḳtki (11) ḳaṣd idem içmege miskīnler, ġarībler çevresine üşerler, *didi. Ve* (12) ben ıraḳ olurdum, didi. Şeyḫ eyitdi: Bu kişiye töhmet ü (13) bühtān ideler, *didi. Ve* bir kişi daḫı geldi Muḥammed ibn-i Seyrīne **[H189b]** ṣordı eyitdi: Deveden süd saġardum, girü dönüp eşekden (2) saġardum, didi. Şeyḫ cevāb virdi-kim: Ḥelālden geçesin (3) ḥarāma düşesin, didi. Bir kişi daḫı geldi, ṣordı eyitdi: (4) Yā şeyḫ, yılandan süd saġardum. Şeyḫ eyitdi: Süd *ḳaṭarātdur ve İslām* (5) *arılıḳ* ve yılan düşmendür ki *bu ʿavratuñ*

---

düşi] A_{11} düş || 9 nice ... eyitdi] A_{12} gördidi cevāb virüp eydür ki || 10 kim] A_{13} ki || 12 incidürmişsin] [A243a] A_1 incidür-imişsin || 12-13 olam ... Seyrīne] A_2 olvem ībn-i Sīrīn eyitdi || [H189a] 1 dutarmışsın] A_3 dutar-ımışsın || 3-6 geldi ... gelür] A_{5-7} düşde uşbu resme görmiş ki [6] bir ḳadeḥ süt elinde durur her vaḳt ki diler bu südden içe işiyesi [7] gelürdi || 6 giderdi] (A nüshasında yok) || 7 işbu] A_9 bu || 8-9 Şeyḫ ... ʿavrat] A_{9-11} uşbu resme cevāb virdi ki [10] bu bāliġ olmış ʿavrat-ımış ve er ādem arzūsında tizrek bunı [11] ere virüñ || 9-11 geldi ... üşerler] A_{11-13} ṣordı ki ḳadeḥ-ile süt gördüm [12] öñümde durur, her vaḳt ḳaṣd iderem kim içem miskīnler [13] anuñ çevresine dirilürler || 12 olurdum] A_{13} oluram | Şeyḫ eyitdi] **[A243b]** A_{13-1} cevāb [1] virdi-ki ||[H189b] 1 saġardum] A_2 ṣaġardım || 2 saġardum] A_3 ṣaġardum || 4 yılandan ... eyitdi] A_{4-5} elinden [5] süt saġardım İbn-i Sīrīne ʿaceb geldi süt | *ḳaṭarātdur ve İslām [6] arılıḳ* A_{5-6}] (H nüshasında) ḳadar etdür ve İslāmı [5] aralıḳdur || 5 yılan düşmendür] A_6 ılan düşmen

evine yavuz meẕheblüler gelür *ve anuñ-ıla* [(6)] ṣoḥbet iderlerdi, didi. Hemçünān imiş. *Ve ḫaberde* [(A8)] *gelmişdür Resūlden ʿaleyhi's-selām ki ol eyitdi*: *Gicelerden bir gice* [(A9)] *şöyle gördüm ki bir evde süt var-ımış ve ben içerem ve ʿÖmer bin* [(A10)] *Ḫaṭṭāb[a] raẕiya'l-lāhu ʿanhu virirem ol-daḫı içer ve barmaḳlarından ḳaṭre* [(A11)] *ḳaṭre damlar. Eyitdiler*: *Yā Resūla'l-lāh ne resme te'vīl ḳıldıñuz, didiler.* [(A12)] *Eyitdi*: *ʿİlimdür. Ve bir kişi daḫı ʿÖmer ibn-i Ḫaṭṭāb[a] ṣordı* [(A13)] *raẕiya'l-lāhu ʿanhu*: *Şöyle gördüm ki düşde Güneş ve Ay cenk iderler* **[A244a]** *ve ılduzlar baʿżı Güneş-ile olurlar ve baʿżı Ay-ıla. Emīre'l-mü'minīn ʿÖmer* [(A2)] *ibni'l-Ḫaṭṭāb raẕiya'l-lāhu ʿanhu ṣordı eyitdi*: *Sen ḳanḳı gürūhdan-ıduñ,* [(A3)] *didi. Eyitdi*: *Ay-ıla. Sen ẓulm idiciler bölügünden-imişsin, didi. Görmez misin* [(A4)] *ki Ḥaḳ Teʿālā ʿazze ve celle añup-durur kendü kitābında:* [224]﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ *Ve ḫaberde gelmişdür ki* [(A6)] *Resūlden ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem. Çün Ṣafiyyeyi Resūl ḥażreti* [(A7)] *nikāḥlandı, gördi kim gözinüñ kenārı gögermiş. Eyitdi*: [(A8)] *Bu neden oldı? Eyitdi*: *Yā Resūla'l-lāhi sen beni henüz almadın düşde* [(A9)] *görüp dururdum ki ay benüm kenāruma geldi. Ve ben kendü* [(A10)] *erüme eyitdüm ki uşbu resme düş gördüm. ʿAceb ne ḥālı-ki didüm.* [(A11)] *Ḫışm itdi ve bir ṭabānce benüm yüzüme vurdı. Bu gözüm kenārındaġı* [(A12)] *gök andandur. Ve baña eyitdi ki*: *Ol kişi ki Medīnededür, arzū* [(A13)] *itdüñ ki anuñ olasın, didi. Yaʿnī siz yā Resūla'l-lāh, eydür. Bir er geldi* **[A244b]** *Ebū Bekir Ṣıddīḳ raẕiya'l-lāhu ʿanhu ḳatına geldi ve ṣordı ve eyitdi*: [(A2)] *Düşümde şöyle gördüm. Bir küçük delük ve bir böyük sıġır ol delükden* [(A3)] *daşra çıḳar, ol delükden niçe ki cehd ider ol delüge gine girmege* [(A4)] *çalışur, giremez. Cevāb virdi ki*: *Ol delük ādemüñ aġzıdur ve ol* [(A5)] *böyük sıġır ādemüñ sözidür. Söylemeyecek sözi nā-gāh söyler ve her çend* [(A6)] *diler ki ol sözi girü döndüre, girü döndürmege güci yitmez.* Bir kişi *geldi* Resūl ḥażretine ʿaleyhi-[(7)]-'s-selām ṣordı eyitdi: Düşümde gördüm ki yirden bir ādem [(8)] çıḳdı ardınca demürden kefen çıḳdı,

---

ola || 6 iderlerdi] A_7 ider-imiş || 7 ṣordı ... Düşümde] [A244b] A_7 eyitdi uşböyle || 7-9 ādem ... kendüyi] $A_{8\text{-}9}$ kişi çıḳar ve bir kişi daḫı anuñ ardınca demürden kefçe dutmış [9] anuñ başına ||

durmaz anuñ başına kendü (9) kendüyi vurur *ve* gine yire ḳoyulur. Resūl ḥażreti ʿaleyhi's-selām (10) eyitdi: Ol Ebū Cehildür, didi. Tā ḳıyāmete-degin anuñ ʿaẕābı oldur, (11) didi. *Eydür-(A11)-ler* bir kişi Resūl ḥażreti ḳatına geldi eyitdi: (12) Şöyle gördüm *ki* serçeler avlaram *ve anlaruñ* boynın ṣırın *ve* bir ṭaġarcuġa ḳoyarın. (13) Cevāb virdi-kim ġulāmbaralıḳ idermişsin *ve* oġlanlaruñ **[H190a]** boynın aşaġa **[A245a]** başup zaḥmet idermişsin, *didi. Ve* bir kişi daḫı (2) ṣordı *ki* ben düşümde gördüm *ki* benüm kenārumda oġlanlar (3) aġlarlardı. Cevāb virdi-kim: Tevbe ḳıl kim, ayruḳ muṭriblıḳ (4) ḳılmayasın. *Ve* bir kişi daḫı ṣordı: Dabbetü'l-arż benümle (5) söyleşdi. Cevāb virdi-kim: Senüñ ecelüñ yaḳın (6) gelmiş ola, *didi. Görmez misin (A5) ki Ḥaḳ Teʿālā kelāmında yāẕ ḳılup eydür* ﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾[225] Hemān yarındası ol kişi vefāt itdi. *Ve* bir kişi (7) daḫı ṣordı eyitdi-kim: Yılan bir delüge girdi *ve* benüm elümde (8) meşg-ile ṣu var-ıdı, ol delügi ṭutdum. Cevāb virdi-kim: (9) Bir ʿavrat-ıla nikāḥlanmaḳ istermişsin, didi. *Ve* bir kişi daḫı (10) geldi eyitdi kim: Gördüm bir kimse aġzından murdār (11) nesneler ṣaçar, ḫalḳ andan ḳaçar. Eyitdi: Bu kişi şāʿir-imiş ve hecv (12) eydürmiş *ve* ḫalḳ andan ḳaçarlarmış *ve anuñ-ıla (A12) düzülmesler-imiş, didi*. *Ve* bir kişi daḫı ṣordı-kim: (13) Bir ölü gördüm *ve* anuñ boynında boġmaḳlar şu resme ki ʿavratlarda **[H190b]** vardur. Eyitdi: Bu kişi **[A245b]** ölmişdür *ve* bunuñ boynında çoḳ ḫuṣūmetler *ve* (2) emānetler bunuñ boynında *(A2) ḳalmışdur ve ol Müsülmānlar vaṣiyyet itmemişlerdür, vereṣ[e]lerine ḳomamışlardur. Ol (A3) emānet ki bunuñ boynında-y-ıdı* ṭaleb itdiler. *Ve hem o resme* buldılar *ki (A4) o* taʿbīr ḳılduġı resme (3) imiş. *Ve* ḫaberlerde dürüst gelmişdür ki

---

9 ḳoyulur] A_9 ḳoyar || 10 didi ... degin] A_{10} ki tā ḳıyāmet günine-dek || 11 Resūl ... eyitdi] A_{11} geldi Muḥammed bin Sīrīne ṣordı || 12 ḳoyarın] A_{12} ḳoyaram || [H190a] 3 virdi-kim] [A245a] A_2 virdi ki || 4 benümle] A_4 benüm-ile || 5 Cevāb virdi-kim] A_4 eyitdi || 6 gelmiş ola] A_4 gelmişdür | hemān](A nüshasında yok) || 7 eyitdi-kim yılan] A_7 ki uşböyle gördüm ki ılan || 8 meşg-ile] A_8 müşg-ile | ṭutdum ... virdi-kim] A_8 dutar-ıdum eyitdi || 9 ʿavrat-ıla] A_8 ʿavratı || 10 geldi ... bir] A_9 ṣordı ki şöyle gördüm ki ||11 nesneler] (A nüshasında yok) | ḫalḳ ... ḳaçar] A_{10} ve erenler andan ḳaçarlar || 12 ḳaçarlarmış] A_{11} ḳaçarlar-ımış | ṣordı-kim] A_{12} ṣordı ki || 13 ölü] A_{12} ölmiş || [H190b] 2-3 ḳılduġı ... imiş] [A245b] A_4 ḳılmış-ıdı ||

çün Resūl ḥażreti ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi (4) ve sellem irte namāzın ḳılurdı, yüzin yāranlarına dönerdi *ve* eydürdi-kim (5) مَنْ رَآى مِنْكُمْ رؤْياً[226] Eydürdi kim düş gördi sizden, ṣoruñ, (6) didi. *Ve* bir gün namāz ḳıldı *ve* eyitdi: İy yāranlar geçen gice düş gördüm. *Şöyle gördüm ki* (7) iki kişi gelür benüm ḳatuma *ve* bańa eydürlerdi: Dur, bizümle bile gel, (8) didiler. Ṭurı geldüm, bile gitdüm bunlaruñ-ıla. Bir kişi gördüm (9) göyünmiş. *Ve* bir kişi *daḫı* bir böyük ṭaş eline almış *ve* anuñ başına yaʿnī (10) göyünmişüñ başına vurur. Ben eyitdüm: Sübḥāna'l-lāhi, bunlar kimdür, (11) didüm. *Ve* bu *iki* kişi bańa: Geç yā Resūla'l-lāh didiler. Geçdüm *ve* bir kişi (12) gördüm ṣarılmış *ve* bir kişi bunuñ başı üzerinde durur, elinde (13) demür kefçe, vurur aġzın burnın pers ider ḳafāsına dönderürler. *Ve girü (A2) anı bir yanından bir yanına döndürürler ve hemīn fiʿli iderler*. **[H191a]** Ben eyitdüm: Sübhāna'l-lāhi, bu kimdür? Bańa *eyitdiler*: Yā Resūla'l-lāh geç. Geçdüm (2) anlardan ve daḫı bir tennūr gibi ıldurayıcı *ve* anuñ içinde erenler *ve* ʿavratlar (3) çaġrışurlar *ve* anlaruñ altında od yanar. Ben eyitdüm: Sübḥāna'l-lāhi, bunlar (4) kimlerdür. Eyitdiler: Geç yā Resūla'l-lāhi. Geçdüm andan daḫı bir yire irişdüm. (5) Bir ere uġradum düşde, yarısı ḳatı zişt *andan çirkinirek olmaya*. Hemīn ol kişi *bir* ırmaġa (6) vardı cümle tenin yudı, *cümle teni* gökcek oldı, *nice yarısıdı, ḳalanı daḫı* ḫūb oldı. *Ol kişiler (A9) ki benüm-ile bile-y-idi* gördüm. (7) ʿAcabā bunlar

---

3 Resūl ḥażreti] (A nüshasında yok) || 4 yüzin] A_5 yüzini | eydürdi-kim] A_{5-6} eydür-[6]-di || 5 Eydürdi-kim ... sizden] A_{6-7} eydür-idi ʿaleyhi's-selām kim görmişdür sizden [7] düş || 6 didi] A_7 dir-idi | yāranlar] A_7 yārān || 7 gelür] A_8 gelürler | eydürlerdi] A_9 eydürler-idi | bizümle] A_9 bizüm-ile || 8 didiler ... bunlaruñ-ıla] A_{9-10} ve durı geldüm [10] ve bunlaruñ-ıla bile gitdüm || 9 ṭaş] A_{11} ṭaşı || 9-10 yaʿnī ... başına] (A nüshasında yok) || 10-11 bunlar ... didüm] A_{11-12} kimdür [12] bunlar || 11 bańa ... didiler] A_{12} eyitdiler geç yā Resūlu'l-lāh || 12 başı] A_{13} başınuñ || 13 kefçe] **[A246a]** A_1 kefçeyi | aġzın ... dönderürler] A_1 ve aġzını ve burnını ters idüp ḳafasına döndürürler || [H191a] 1 ben] (A nüshasında yok) | Resūla'l-lāh] A_3 Resūlu'l-lāh || 2 anlardan ... daḫı] A_3 irişdüm | tennūr … ıldurayıcı] A_{3-4} tenūr [4] gibiye ıldırayıcı || 3-4 ben ... kimlerdür] A_5 eyitdüm Sübḥāne eyitdüm kimlerdür bunlar || 4 Resūla'l-lāhi] A_{5-6} Resūlu-[6]-l-lāhi | andan ... yire] (A nüshasında yok) || 5 uġradum düşde] (A nüshasında yok) | yarısı] A_6 yarsı || 6 gökcek] A_8 gökçek | 6-7 gördüm [7] ʿacabā] A_9 iy ʿacabā ki ben gördüm ||

kimlerdür, *didüm*. Eyitdiler: Biz seni āgāh idelüm yā Resūl. (8) Ammā ol kişi kim *evvel* gördüñ-idi ki *anuñ* başına ṭaş ururlardı (9) erenler, ol kişilerdür kim Ḳur'ānı ögrendiler *ve* gine unutdılar *ve* ḥisāba (10) almadılar. *Ve* ammā ol kişi kim aġzın burnın ḳafāsına dönderüp rāst (11) iderlerdi **[A246b]** *ve* ʿaẕāb iderlerdi, anlar ol kişilerdür kim irte namāzın (12) ḳılup çıḳduġından ṣoñra yalan söylerdi. Bunlarūn yalan sözleri (13) yayılurdı *ḫalḳa*. Ammā anlar ki tennūra yanarlardı erenlerden *ve* ʿavratlardan, **[H191b]** ol ḫalḳ zinā iderlerdi *ve* kendüleri yaramaz işlere *ve* ḥarām işlere (2) ellerin bulaşdururlardı, bunlaruñ ʿaẕābıdur, didiler. *Ve* ammā ol kişiler ki (3) gevdelerinüñ birisi eyü ve birisi zişt ve girü kendülerin yudılar *ve eyi ve* ḫūb (4) oldılar. Anlar anlardur bir vaḳt ṭāʿat ve bir vaḳt günāh ḳılurlar ve gine (5) tevbe iderler Allāha inābet iderler *ve* Allāhu Teʿālā ʿazze ve celle bunlaruñ cümle (6) günāhın ʿafv ider *ve* yarlıġar kendü faẕlı keremi birle. Ve bundan ṣoñra (7) işbu altı bāb ayruca taṣavvuf ehlinüñ düşleri taʿbīridür. *Ve* ol kişiler ki (8) ḥaḳīḳat dervīşdür. Anlaruñ düşlerinüñ merātibin añavuz bi-ʿavni'l-lāhi *ʿazze ve celle. Va'l-lāhu aʿlem.*

(9) İki Yüz Elli Ṭoḳuzıncı Bāb [A247a] Düşde Ṣūfiler Ehlin *Görse Anı Beyān İder*

(10) Ṣāḥib-kitāb eydür işbu resme beyān ider *ki* taʿbīr kitābında her bābdan (11) bir dürlü añılupdur. Diledüm ki birḳaç bāb ṣūfī ehlinden taʿbīrde (12) muḫtaṣar yād idevüz şol-ki bize irişmişdür baʿżı uṣūllerden,

---

7 Resūl] A_9 Resūlu'l-lāh || 8 kim] A_{11} ki || 8 ṭaş ururlardı] A_{11} daş ururlar-ıdı || 9 erenler] (A nüshasında yok) | kim] A_{12} ki || 10 kişi ... burnın] A_{13} kişiler ki aġzını ve burnını | dönderüp] A_{13} döndürüp || 11 iderlerdi] A_{13}iderler-idi | iderlerdi] [A246b] A_1 iderler-idi || 11-12 kim ... söylerdi] $A_{1\text{-}2}$ ki çün irte namāzı ola evinden 2 çıḳarlar ve yalan söylerler || 13 yayılurdı] A_2 yayılur | Ammā ... yanarlardı] A_3 ve anlar ki tenūrda yanarlar-ıdı || [H191b] 1 ol ... iderlerdi] $A_{3\text{-}4}$ anlardur ki 4 zinā iderler-idi || 1-2 ḥarām ... bulaşdururlardı] A_4 ḥarām bulaşdururlar-ıdı || 2 ʿaẕābıdur] A_5 ʿaẕābı budur || 3 gevdelerinün ... birisi] $A_{5\text{-}6}$ gövdelerinün 6 yarısı eyi ve yarısı | kendülerin] A_6 kendüleri || 5 tevbe iderler] A_8 tevbe idüp || 7 işbu] A_{10} uşbu | kişiler] A_{11} kişilerüñ || 9 elli ṭoḳuzıncı] A_{13} altmış üçünci || 10 Ṣāḥib-kitāb ... işbu] [A247a] $A_{1\text{-}2}$ Ḫuẕāvend-i kitāb 2 uşbu || 11 añılupdur] A_3 añılup-durur ||

(13) añıla. Zīrā ki Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿālā ḫalḳı derecāt-ıla yaratmışdur. **[H192a]** Baʿżısın baʿżı üzerine faẕıl ḳomışdur. Ḳavluhu teʿālā: el-āyet (2) ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾[227] (3) Bilür-ile bilmez bir degüldür. Bu ḫalḳ üç bölükdür. Her çend düş birdür (4) velī sulṭān düşi taʿbīri ayruḳdur *ve* ʿām ḫalāyıḳuñ ayruḳdur. Nite-kim (5) yay güninüñ taʿbīri bir dürlüdür *ve* ḳış güninüñ taʿbīri bir dürlüdür. Nite-kim (6) evvel bābda añduġ-ıdı vaḳtlaruñ teʾvīlin *ki teʾvīl* döner *ve* düş aṣlı hemān (7) birdür. *Ammā sulṭānlaruñ ve ḫalāyıḳ-ı ʿāmmenüñ dinildidi (A13) düşlerinüñ ʿibāretleri*. Buġur *geldük imdi* dervīşlerüñ. Ümmet-i Muḥammedüñ **[A247b]** ḫāṣlarıdur ol kişiler ki (8) Ḥaḳ Teʿālā nuṣret ve faẕıl *ve* raḥmet *(A2) ve* minnet itmişdür *ve* bunlaruñ göñlinde (9) maʿrifet ḫazīnesidür *tā* Ḥaḳ Teʿālānuñ melekūtında cevelān ḳılalar *ve* anuñ (10) ʿacāyib ḳudretinden vāḳıf olalar ve ʿibret dutalar. Nefs mekirlerinden *ve* (11) şeyṭān-ı racīm mekrinden ḥaẕer *ideler.* Tā ḳurb-u dünyā anlara iʿrāż (12) ide *ve* nefsden teberrā ideler, dāyim mücāhede olalar. Çün bunlar ki fuḳarā (13) ṭāyifesidür, düş görürler, bunlaruñ düşleri dürüst girçek ola *ve* **[H192b]** aḍġāṣ u aḥlām olmaya. Zīrā ki ḥaḳ düşi gösterici rūḥ-ı (2) Ḥudāvenddür. Dürüst ḫaberler gelmişdür اَلرُّؤْيَا بِالْحَقِ جُزْؤٌ مِنْ سِتَّةِ اَرْبَعِينَ جُزْءً مِنَ النُّبُوَّةِ[228] Ḥaḳ düşlerdür yaʿnī naṣībdür peyġambarlıġuñ ḳırḳ (4) altı ülüsinden. Yaʿnī anuñ derecesi işbu resmedür. Ḥaḳ Teʿālādan vaḥy-i (5) emānetdür bunlaruñ ḳatına. Her kişinüñ ki sözi ṭoġru *ve iʿtiḳādı* (6) dürüstdür, düşi daḫı rāstdur. Ṣāḥib-şerīʿatdur **[A248a]** Muḥammed-i

---

[H192a] 1 Baʿżısın] (A nüshasında yok) | el-āyet] (A nüshasında ayetten sonra) || 3 bir] A_7 berāber || 4 düşi] A_8 düşinüñ daḫı | taʿbīri ayruḳdur] A_9 taʿbīri ayruḳsıdur | Nite-kim] A_9 nite || 5 dürlüdür] A_{10} dürlidür | taʿbīri ... dürlüdür] A_{10} daḫı bir dürlidür || 7 dervīşlerüñ] A_{13} dervīşler ki || 8 nuṣret ve faẕıl] [A247b] A_1 naṣr ve faẕl || 8-9 göñlinde ... ḫazīnesidür] A_2 göñlüni maʿrifet ḫazīnesi ḳılmışdur ||10 ʿacāyib ḳudretinden] A_3 ʿacāyib-i ḳudretlerinden || 11 mekrinden ḥaẕer] A_5 mekirlerinden ḫaẕer | *ideler* A_5] (H nüshasında) ider | ḳurb-u] A_5 ḳurb-ı | anlara] A_5 anlardan || 12 mücāhede] A_6 mücāhededе | bunlar] A_6 bunlardan || 13 görürler] A_7 göreler || [H192b] 2 ḫaberler] A_9 ḫaberlerde || 3 düşlerdür] A_{10} düşler oldur | peyġambarlıġuñ] A_{11} peyġāmbarlıġuñ || 4 işbu] A_{11} uşbu || 5 ṭoġru] A_{13} ṭoġrı | *iʿtiḳādı* A_{13}] (H nüshasında) iʿtiḳāddur || 6 ṣāḥib-şerīʿatdur] A_{13} ṣāḥib-şerīʿat ||

Muṣṭafā (7) ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem eyitmişdür: اَصْدَقُكُمْ حَدِيثاً اَصْدَقُكُم رُؤْيا[229] *Eger* bir ṭāyifeden düş görseler *ve* unıtsalar tevbe ḳılmaḳ (9) gerek. *Ve* eger kendüleri şemʿi maḥallesinde görseler pīrler sözin (10) tekrār itmek gerek. *Ve* eger şöyle görse-kim ṭoġru yolca gider, (11) sefer ide *ve* pīrler ṭarīḳınca gide. *Ve* eger anuñ yolına sulṭān gelse, (12) ilerü gidüp selām virse sulṭān nefisdür ve selām nefsüñ (13) emīnligidür. Aña mekr-ile emīnlik gösterür, ḥāżır olmaḳ gerek. **[H193a]** Tā kim anı *dervīşler* derecesinden maḥrūm *ḳılmaya*. Va'l-lāhu aʿlem.

(2) İki Yüz Altmışıncı Bāb: Düşde Seccāde ve Muraḳḳaʿ *Görse*

(3) Ṣāḥib-kitāb *uşböyle* eydür ki: Eger dervīş seccāde görse yırtuḳ, (4) anuñ ṭāʿatında ḫalel vardur. Eger yeñi görse ya dürüst *ya* pāk, (5) tevfīkı ziyāde ola ḫayr işlere. Eger muraḳḳaʿın pāre ḳılsa bıraḳsa nefsine (6) ögüt vire. Eger gözese, gözedügi belürmese iʿtiḳādı *ve* naṣīḥat (7) rāst ola. **[A248b]** *Ve* eger belürse *pend ü* naṣīḥat ʿādeti ola. *Ve* muraḳḳaʿuñ (8) dikmesin *daḥı* buña göre ḳıyās ola ki añduġ-ıdı. Eger *kendüde* (9) yeñi muraḳḳaʿ görse anuñ dīni işi ārāste ola. Eger yeñi pābuc (10) görse ayaġında geyilmiş sefere delīldür *ve pīrine* [A5] *yiñi ziyāret ide. Ve* eger pāpucı (11) eski görse *ve* pārelü, eski dostı ziyāret ide. *Ve* eger kendü (12) elinde *gön* bardaḳ görse *yeñi*, aña fütūḥ belüre. Eger gömlek yoġun (13) olsa anuñ nefsi ʿayıblarına naẓar idici ola. *Eger göñlek yoġun olsa anuñ nefsi ʿayıbları örtülmiş ola*. Eger destār *ve* **[H193b]** yeñi fūta görse anuñ işi ḫoş ola.

---

8 bir] [A248a] A_2 bu | unıtsalar] A_2 unutsalar || 9 maḥallesinde] A_3 meclisinde || 9-10 pīrler ... gerek] A_4 sözin tekrār eyleye || 10 görse-kim ṭoġru] A_4 görse-ki ṭoġrı || 12 gidüp] A_6 gelüp | nefisdür] A_7 nefsdür || 13 emīnligidür] A_7 imīnligidür | mekr-ile emīnlik] A_7 mekirledür imīnlik || (H193a) 1 *dervīşler* A_8] (H nüshasında) dervīşlere | *ḳılmaya* A_9] (H nüshasında) ḳalmaya | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || 2 altmışıncı] A_9 altmış üçünci | Düşde] (A nüshasında yok) || 3 Ṣāḥib-kitāb] A_{10} ḫuẕāvend-i kitāb || 3-4 yırtuḳ ... görse] (A nüshasında yok) || 5 ḫayr işlere] A_{12} ḫayır işler-ile || 6 vire] (A nüshasında yok) | gözese] A_{13} görse | naṣīḥat] A_{13} naṣīḥatı || 7 *pend ü*] (H nüshasında) pendi | naṣīḥat] A_1 naṣīḥatı || 8 dikmesin] (A248b) A_1 dikmesi | *kendüde* A_3] (H nüshasında) kendü || 9 yeñi pābuc] A_4 yiñi pāpuc || 10 pāpucı] A_5 pābucını || 12-13 gömlek ... anuñ] A_{7-8} göñlek fūta görse [8] ince ve geyilmiş || [H193b] 1 yeñi fūta] A_{10} fūta yiñi ||

Eger yırtılmış [2] görse yaramaz ola. Eger yeñi naʿlın geyer görse pîrler [3] ziyāretine ḳaṣd ide. Eger ʿaṣāsı başın demürden olsa [4] ya birincden ya ġayrıdan, dervîşlik yavuz ola. **[A249a]** Eger elinde igne [5] görse ya iplik görse nefsinüñ ʿayıbların ṣalāḥiyyete [6] getüre, buña meşġūl ola kim igne vaṣla āletidür.

[7] İki Yüz Altmış Birinci Bāb: Düşde Kendüyi Ādemîler Arasında *Görse*

[8] Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kendüyi hem-cinsleri arasında [9] görse baʿżısı bellü *ve* baʿżısı belürsüz olsa ehl-i faẓluñ *ve* [10] pîrlerüñ ziyāretin ide. *Ve* eger kendüyi ʿām ḫalāyıḳuñ [11] arasında görse fitneye düşe. Eger sulṭānı ḫalḳ arasında [12] görse maʿṣiyete meşġūl ola. Eger ʿavratlar [13] arasında görse fāsid ḫaṭarlara *ve* İblîs vesvesesine düşe *ve* mübtelā ola. *Ve* **[H194a]** eger kendüyi ılḳılar ortasında *görse* ʿāmîlerüñ cemʿiyyetine [2] düşe *ve* anuñ dirligi nā-ḫoş ola. *Ve* eger kendüyi bildügi aṣḥābınuñ [3] arasında görse pîrler ḳavlın *ve* Resūl aṣḥābı ḳavlın tekrār [4] ide *ʿaleyhi'ṣ-selām*, meẕheb ḳuvvet duta. Eger ḫoş ḳoḳular [5] ortasında görse kendüyi eyüdür. *Muḥammed-i Muṣṭafā ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem eyitmişdür*: اَصْدَقُكُمْ حَدِيثاً اَصْدَقُكُمْ رُؤْياً[230] Eger bu ṭāyifeden kimse düş *görse ve* [6] unutsa tevbe itmek gerek *ve* Allāha dönmek gerek. Düş unutmaḳ [7] ulu ʿuḳūbetlerdür, ḥürmetsüzlikdendür ki anda mevcūddur *ve* [8] dünyā ġafletine ṭalmaḳdur. Zîrā bu düş Tangrınuñ vaḥyidür. Andan [9] ḥürmetsüzlik mevcūd olur ki aña edeb ider unutmaḳlıḳ [10] ḳamçısıla. *Ve* ġaflet anuñ ʿuḳūbetidür *ve* bir ulu ʿuḳūbetdür. Eger [11] ʿuḳūbeti süre ve

---

2 yeñi] A_{11} yiñi | pîrler] A_{12} pîr || 4 ya] A_{13} veyā | ya] A_{13} veyā || 5 görse] (A nüshasında yok) || 6 getüre buña] [A249a] A_2 getürmege | kim] A_2 ki || 7 birinci] A_3 dördünci | ādemîler] A_4 ādemiler || 8 Ṣāḥib-kitāb eydür] A_5 ḫuẕāvend-i kitāb uşbu resme beyān ider ki | kendüyi] A_6 kendü || 11 sulṭānı ḫalḳ] A_9 sulṭān ḫalḳı || [H194a] 1 ortasında] A_{11} arasında | ʿāmîlerüñ] A_{12} ʿāmillerüñ || 2 kendüyi] A_{13} kendü || 3 ḳavlın] **[A249b]** A_1 ḳavlını | ḳavlın] A_1 ḳavlını || 4 meẕheb] A_2 meẕhebi || 5 eyüdür] A_3 eyidür || 6 Düş unutmaḳ] A_5 düşi unutmaḳlıḳ || 7 ʿuḳūbetlerdür ḥürmetsüzlikdendür] A_6 ʿuḳubetler-den-durur ḥürmetsüzlikden-durur || 8 ṭalmaḳdur] A_7 ṭalmaḳdandur || 9 ki] (A nüshasında yok) || 10 bir] A_9 bu ||

işbu āfet andan olur ki Ḥaḳ Teʿālā (12) ḥażretinüñ minnetlerin unutmış ola, şükre meşġūl olmaya. (13) Anı düş-ile *ve* ġaflet ḳamçısıla ʿuḳūbet ider. Eger tīz añlayup *ve* **[H194b]** girü dönüp ʿöẕr etegine yapışacaḳ olursa *fīhā ve niʿmehu. Ve* eger (2) olmayacaḳ olursa ol kişi ṭāʿat leẕẕetlerinden **[A250a]** maḥrūm ola *ve* fikir (3) leẕẕetinden, vaḳtlar leẕẕetinden, girçek *düş* görmekden ḳala. (4) Ve illā ki bu ṭāyifeden düş göreler, muʿāyene belüre (5) taʿbīr ḥācet olmaya. Ya Ḫüẕānuñ ʿazze ve celle vaḥyinden (6) āgāh ola. *Ve* düşüñ taʿbīri birḳaç dürlü daşra gelür. (7) Yaʿnī birḳaç dürlüden daşra degüldür. Kitābuñ ẓāhirinde (8) añılupdur miṣāller ki düşde gösterilür anuñ delīli ḥaẕerdür (9) maʿṣiyetden ya tevfīk-ı ṭāʿatdur ya māldur ya ġam ya şādīdür. *Ve* (10) eger şāẕī ʿibāret ola, *şāẕī* şāẕılıḳ üzerine ziyāde ola *anuñ (A9) nefsi ümīẕi ya ehli ve ʿavratı*. *Ve* (11) eger *anuñ* ʿibāreti ġam ola nefsi ḳahr ide. Va'l-lāhu aʿlem.

(12) İki Yüz Altmış İkinci Bāb: Düşde Dervīşler Evin Görse

(13) Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger kimse dervīşlerden *şöyle* görse-kim **[H195a]** havāya uçar *ve* göge çıḳar, kendü ḥālı kendüye keşf (2) ola *ve* kendüden ġāyıb ola. *Ve* eger **[A250b]** gökden gine inmese anuñ (3) ölimidür *fi'l- ḥāl*. *Ve* eger kendü elinde āyine görse nefsiʿayıbların (4) kendüye iẕhār ide. Eger *ṣındu* görse nā-muvāfıḳ (5) yār-ıla ṣoḥbet ide *ki kesmek āletidür*. Eger çırāġ görse ya şemʿ ya ḳandīl (6) ya işbu resme rūşanlıḳ görse anuñ vaḳtı ḫoş ola. (7) Eger rūşen *ve* keskin ḳılıç görse dil ve söz revān (8) ola. Eger deñiz görse *ve* yüzse Ḥaḳ Teʿālā minnetlerine (9) çoḳ şükr ide.

---

11 işbu] A_9 uşbu || [H194b] 1 yapışacaḳ] A_{12} yapışıcaḳ || [A250a] 3 *düş* A_1] (H nüshasında) düşden || 4 illā] A_2 ola || 6 taʿbīri] A_4 taʿbīrleri || 8 añılupdur] A_5 añılup-durur | ḥaẕerdür] A_6 ḥażardur || 9 ṭāʿatdur] A_7 ṭāʿatdan bulmaḳdur | māldur] A_7 māl bulmaḳdur | şādīdür] A_7 şāẕī || 10 ziyāde ola] A_8 ziyāde olur || 11 ġam ... nefsi] A_9 helāk olacak nefsini | Va'l-lāhu aʿlem] (A nüshasında yok) || 12 ikinci] A_{10} beşinci | Düşde] (A nüshasında yok) || 13 Ṣāḥib-kitāb eydür] A_{11} ḫuẕavend-i kitāb uşbu resme beyān ider ki | görse-kim] A_{12} görse-ki || ölimidür] [A250b] A_1 ölümidür || [H195a] 4 ide] A_2 ideler || 4 *ṣındu* A_2] (H nüshasında) żıddını || 6 işbu] A_4 uşbu | görse] (A nüshasında yok) || 7 keskin] A_5 keskün | dil ve söz] A_5 dili söz üzere || 8 deñiz] A_6 deñizde || 8-9 teʿālā minnetlerine ... ide] A_{6-7} teʿālanuñ minnetlerinüñ şükrine 7 meşġūl ola ||

Ve eger kendüyi yüce ṭaġ üzerinde görse (10) āḫiret ḳorḳusı aña ġalebe ide. *Ve* eger ılḳıya binmiş görse (11) ten murādın altına ala, nefsi zebūn ḳıla. Eger namāz ḳılsa geñince (12) nefis cenginden *ve* şeyṭān vesvesesinden emīn ola. *Ve eger kendüyi dimek ve işitmek (A11) meclisinde görse pīrler sözin tekrār ide. Ve* eger (13) ṭoġrı yol ṭarīḳ gözedüp gitse *pīrler ṭarīḳınca* sefer ide *ve* anlaruñ çāresince **[H195b]** ola. *Ve* eger yolında sulṭān ḫalḳı görse ve selām itse, *sulṭān nefsdür ve selām* **[A251a]** *nefs imīnligidür ki* (2) nefsi emīn ola mekrinden. *Ḥāżır ol ki (A2) ḳorḳıdur ki anı dervīşler derecesinden maḥrūm eyleyeler. Va'l-lāhu a'lem (A3) bi'ṣ-ṣavāb. Ve birḳaç kelimeye gine gelelüm ol bābdan ki kendüyi ādemiler (A4) arasında görse didük idi. Buġur geldük imdi. Ve* eger kendüyi ḳoḳular ortasında (3) görse *ve* ḫoş güller arasında dervīşlerden fütūḥ belüre. (4) Eger kendüyi bustānlar içinde görse *ve eyitseler*: *Būsitān senüñdür. Ve ārāste* ḥavżlar *ve* ḫoş (5) ḳoḳulu güller *ve* yaşıllar *ve* revān şular *ve irişmiş yimişler* görse, eyitseler ki: (6) Bunlar senüñdür, diseler *ve kendü daḫı bilüp eyitse ki*: *Bu būstān (A9) benümdür, dise* delīldür ki āḫirete naḳl ide. Gördügi (7) nesneler anuñ 'amellerinüñ ṣevābıdur *ki* aña keşf iderler. *Ve* (8) eger kendüyi bir ḳarañu evde görse *ve* gine tīzcek (9) çıḳsa ölüme delīldür. Eger ṭaġlar ortasında görse işbu (10) adlu ṭaġlardan anuñ ḥālı şol yire irişe-ki ḫalḳdan 'uzlet (11) ide. *Ve* eger kendüyi kötürüm görse yirinde **[A251b]** ḳalmış, nefsi (12) murādlarından maḥrūm ḳala. *Ve* eger ayaġında demürden (13) bend görse pīr ṭarīḳında ṣābit-ḳadem ola. *Ve* eger aġaçdan **[H196a]** görse ya *künde* ḳonulmış, bu ḥareket itdügi meẕhebden hemān (2) adın isteye illā dükeli nifāḳ ola *ve zerḳ. Ḳavluhu te'ālā*: ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾[231] *(A5) Ve* eger dervīşler düşinde (3) bir bāzār ehlile cenk itse kendü

---

10 āḫiret] A_7 āḫireti || 11 ala] A_9 ola | ḳıla] A_9 ola || 12 nefis] A_9 nefs | emīn] A_{10} imīn || 13 ṭoġrı ... gitse] $A_{11\text{-}12}$ şöyle görse ki doġrı [12] yolca gider | çāresince] A_{12} cādesince || [H195b] 1 görse] A_{13} eleyine gelse || 2 nefsi ... mekrinden] [A251a] A_1 onı mekrinden imīn gösterür || 3 dervīşlerden ... belüre] A_5 dervīşlerüñ fütūḥı bülere || 5 ḳoḳulu] A_7 ḳoḳulı || 5-6 görse ... diseler] A_8 eyitseler bu cümlesi senüñdür || 6 āḫirete ... gördügi] A_9 anuñ 'ömri āḫirete irişmiş ola ve bu gördükleri || 8 tīzcek] A_{11} tizçek || 9 işbu] A_{12} uşbu || 13 pīr] [A251b] A_2 pīrler || [H196a] 1 ya] A_3 veyā | *künde* A_3] (H nüshasında) kendü || 2 dervīşler] A_5 dervīş ||

nefsile ḫuṣūmet [4] ide. *Ve* eger kendüyi gözsüz görse ḥaḳ aña örtüli [5] ola, neʿūẕübi'l-lāh ḳorḳudur ki küfr ola. *Ve eger kendüyi şebkūr [A8] görse nefis āfetleri burcın yıḳa. Ve eger gine tiz görür [A9] olsa īmānın kendüye tāze ḳıla ve şehādet getüre. Ve* eger kendüyi dilsüz [6] *saġır* görse gözsüz, Tangrıdan yad olup ıraḳ düşenler [7] ṣıfatıdur. *Ḳavluhu teʿālā*: [232]﴿صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ﴾ Girü Tangrıya dönüp *feryāẕ* tevbe *ve* istiġfār etegine yapışa *istiḳāmete geleler kim raḥīm pādişāh* ...[233]

[8] İki yüz altmış üçinci bāb düşde Kaʿbe, Ḥarameyn, Medīne

[9] Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger düşinde Kaʿbeyi görse, [10] ziyāret itse ulu pīr nāmudār Müslimānlar imāmı ola. Eger [11] çevresin ṭavāf eylese ol pīrüñ ḫiẕmetin ideler. [12] Eger Kaʿbenüñ içine girse vesveseden maʿṣūm ola. [13] Eger İbrāhīm maḳāmın görse meẕheb ṭarīḳınca ḥareket **[H196b]** ide. Eger Zemzem ḳuyusın görse, ṣu içse ṭāʿat [2] leẕẕetin bula. Eger ol ṣudan istincā itse ḥürmetsüzlik [3] gele, dervīşler derecesinden düşe. Eger kendüyi Zemzem [4] ṣuyına yusa tevbe ide cümle ḫalāyıḳdan. Eger Oluḳ altında [5] ṭursa anuñ duʿāsı müstecāb ola. Eger kendüyi Ḥaremde [6] görse yaramaz işden kendüyi yıġa. Eger Resūl [7] ʿaleyhi's-selām medīnesinde ya anuñ ḥareminde görse [8] nefs taḳāżāsından emīn ola. Eger Resūl ʿaleyhi's-selām [9] ziyāretin itse pīrler ḫiẕmetin ide, andan fāyide ide. Eger [10] Resūl maḳberesin ziyāret itse düşinde gördügin āşikāre [11] aña ʿayān ola. Va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu ve'l-meʾāb.

[12] İki Yüz Altmış Dördünci Bāb: Düşde Gevherler Görse

[13] Ṣāḥib-kitāb eydür: Eger gevher görse yāḫud incüler **[H197a]** görse elden ele geçürür, pīrüñ nefslerin ḳabūl ḳılmaya. [2] Eger dizse ṣābit ide. Eger baġışlasa pīrlerüñ [3] nefslerin kimselere yāẕgār ḳıla. Eger gevherlerin [4] yavu ḳulsa pīrlerinüñ ḳavlın ḫor duta. ḳorḳudur ki

3 ehlile] A_5 ehli-y-ile | nefsile] A_6 nefsi-y-ile || 5 ḳorḳudur] A_7 ḳorḳıdur || 5-6 kendüyi ... gözsüz] $A_{9\text{-}10}$ saġır [10] ve dilsüz ve gözsüz görse kendüyi bu || 6 *saġır*] (H nüshasında) sıġır || 7 Girü ... dönüp] $A_{11\text{-}12}$ fi'l-ḥāl [12] Ḥaḳ Teʿālā ḥażretine ʿazze ve celle gine döne ||

aña ulu (5) ḥāllar düşe. Eger altun gümiş daġarçuḳlar-ıla görse kendü (6) yāranlarına zaḥmet ide. Eger bir elinde gevher, bir elinde ṭaş (7) ve ṭaşı bıraḳdı. Ṭaş nefsidür, gevher anuñ şerīʿatıdur, ṭoġru (8) yolda ola. Eger daḫı geldi ʿilm issine ṣordı eyitdi: Düşde (9) ṭoġrı yolca giderdüm, nāgāh bir ulu dere öñüme geldi. (10) Altun gümiş gevher ṭurur ḳonulmış, elinde altun arṣlanlar (11) gördüm. Gitdüm andan ince bir yol buldum. Gitdüm, öñüme (12) bir ʿaẓīm dere geldi ṭopṭolu yılan ve çıyan. Bañа (13) ḳaṣd itdiler, ḳorḳdum. Bir ince yol daḫı gördüm. Birez gitdüm. **[H197b]** Öñüme bir ulu deñiz geldi bī-ḥadd ü bī-ḳıyās ulu deñiz. (2) Girü dönmege çāre yoḳ. Yılandan çıyandan arṣlandan ḳorḳdum, (3) hemān oyandum. Muʿabbir eyitdi: Ol evvelki dere bu cihān miṣālidür. (4) Māldur ki anda vardur. Altında arṣlan vardur, dünyānuñ (5) fitneleridür. Ol bir dere ki ṭolu yılan çıyan gördüñ (6) nefsdür. Ol ince yol-ki gördüñ deryā-yı hevesdür, deryā-yı (7) ʿibretdür. Yaʿnī ki nefs arzūlarından, dünyā fikrinden fāriġ eylemez (8) tā ʿibret deñizin geçmeyince derece-yi ḥaḳḳa irişilmez. Bir kişi (9) geldi eyitdi ki: Yolca giderken it beni ışırdı. (10) Eyitdi: İt nefsdür ḫasīs, senüñ üzerüñe ḳādirdür, ḥaẕer ḳılġıl.

SONNOTLAR

METİNDE GEÇEN ÂYET, HADİS, ARAPÇA-FARSÇA İBARE VE BAZI AÇIKLAMALAR

1 H'de 1b sayfası 9 satırdır.

2 H'de 6. satır ile 7. satır arasına yazılmıştır.

3 "Onlara hem bu dünya hayatında hem de âhirette müjdeler olsun." Yunus, 10/64.

4 "Nübüvvet gitmiş, mübeşşirat kalmıştır ki, o da Müslümanın göreceği veya Müslümana gösterilen rüyadır." Tirmizi, Rüya, 2/2272. (Metinde iki nüshada da "اَلْمُبَشِّرَاتْ" yerine "اَلْمَنْشُورَات" yazılmıştır.)

5 Bu kısım H'de üçüncü babın bir kısmının tekrarıdır ve A nüshasında yoktur.

6 "Ruhlar sıralanmış asker toplulukları gibidirler. Ruhlar âleminde tanışıp anlaşanlar (dünyada) anlaşırlar. Buna karşılık¸ ruhlar âleminde anlaşamayanlar (dünyada) da birbirleri ile anlaşamazlar." Hadis Müslim, Birr ve's-Sıla, 49.

7 A nüshasında bundan sonraki (H13b/2-H14b/3 arası) varak yoktur. Ancak nüshadaki varak numaraları sırayı takip etmektedir.

8 A nüshasında bu kelimeden sonra muhtemelen yazılacak bir dua için dört satır boş bırakılmış. H'de ise ne dua yazılmış ne de boşluk bırakılmış.

9 "Mûsâ'nın, Îsâ'nın ve vefa gösteren İbrâhim'in Rabbine sığınırım."

10 "Rüyamda gördüğüm dinime, dünyama ve maişetime zarar veren şeyin şerrinden Ona; meleklerin, peygamberlerin ve sâlihlerin sığındığı şeyle sığınırım. Onun senâsı yücedir, O himayesine gireni aziz eder ve Ondan gayrı ilah yoktur."

11 A nüshasında bundan sonraki varak eksiktir. (H16b[6]-H17b[8] arası)

12 "Aṣâr-ı min ḥükmin tefsîrihâ" (Bu ibarenin hatalı olduğunu düşünüyoruz. Bu ibarenin olduğu sayfa A nüshasında yoktur.)

13 "Binmeniz ve güzelliğini seyretmeniz için atları, katırları, eşekleri de yarattı." Nahl, 16/8.

14 "Şu andaki korkularını güvenliğe çevirecektir." Nur, 24/55. (Ancak "وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ" yerine "وَلَنُذِيقَنَّهُمْ" yazılmış.)

15 "Sizden korkunca da hemen aranızdan kaçtım. Sonra Rabbim bana doğru karar vermeyi öğretti ve beni peygamberlerden biri yaptı." Şuarâ, 26/21.

16 A nüshasında 19. varağın a ve b yüzleri ters yazılmıştır.

17 "Üzerinize yalın bir ateş alevi ve erimiş bakır gönderilir de kurtulmak için birbirinizle yardımlaşamazsınız." Rahmân, 55/35.

18 "Gökten de tertemiz su indirdik." Furkan, 25/48.

19 "Ki onunla ölü toprağı canlandıralım." Furkan, 25/49.

20 "Eğer bilmiyorsanız bilgi sahibi olanlara sorun." Nahl, 16/43. (Ancak H'de "فَسْئَلُوا" yerine "وَسْئَلُوا" yazılmış.)

21 "Sizden sözü doğru olanın rüyası da doğrudur." Hadis, وَأَصْدَقُكُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا Müslim, *Kitâbü'r-rü'ya*, 2263.

22 "Babacığım! Ben rüyamda on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm; onları bana secde ederken gördüm." Yûsuf, 12/4.

23 "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu!" Zümer, 39/9.

24 "Kral dedi ki: 'Rüyamda yedi semiz inek gördüm. Efendiler! Eğer rüya yorumluyorsanız, bu rüyamı da bana yorumlayın.' Yorumcular, 'Bunlar karmakarışık düşlerdir. Biz böyle düşlerin yorumunu bilenlerden değiliz.' dediler." Yûsuf, 12/43-44. (Ancak, H'de 43. âyetin yazımında hata ile veya takdim tehir yapmak suretiyle şu şekilde yazılmıştır. ﴿يَا اَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ اِنِّي اَرٰى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ قَالُوا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْاَحْلَامِ بِعَالِمِينَ﴾ A nüshasında ise (إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ) metinde olduğu gibi yerleştirildikten sonra "*el-ayet*" yazılarak âyetlerin kalan kısmı yazılmıştır.)

25 Hadis. "Beni rüyada gören gerçekten beni görmüştür. Çünkü şeytan benim şeklime giremez." Buhâri, Tâbir, 10.

26 "Ebu Bekir Sıddıkı rüyada gören gerçekten onu görmüştür. Çünkü şeytan onun suretine giremez." [Hatib]

27 "İşittim ki Üstad Ali b. el-Abbas el-Müneccim sene üç yüz seksen Şa'ban ayı Pazartesi günü dedi ki: Ali bin Ahmed el-Kesâî' tahdîs etti, Milli bin İbrahim İbrahim bin Hayyân'dan, o, Muhammed ibn Ka'b'dan, o da İbn Abbas'dan radiyallahu anhüm aktardı ki o dedi …" (7. satırda "el-'Abbas" H'de yoktur, 11. satırda "'*an*" H'de yoktur.)

28 "Onlar sağır, dilsiz ve kördürler; çünkü onlar düşünmezler." Bakara, 2/171. (فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ kısmı H'de yoktur.)

29 "Kendilerini bağışlaman için ben onları ne zaman çağırdıysam, parmaklarını kulaklarına tıkadılar; [elbiselerini başlarına] bürüdüler." Nûh, 71/7. (Ancak H'de "لِتَغْفِرَ" yerine "لِيَغْفِرَ" yazılmış.)

30 "Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, Rabbinden gelen bir aydınlık içinde olmaz mı?" Zümer, 39/22.

31 "Kimi de saptırmak isterse, [göğe] çıkıyormuş gibi kalbine darlık ve sıkıntı verir." En'âm, 6/125. (Ancak iki nüshada da âyette "يُرِدْ اَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ" yerine "يُرِدِ اللّٰه اَنْ يَجْعَلْ" yazılmıştır.)

32 " Yoksa kalpler üzerinde kilitler mi var?" Muhammed, 47/24.

33 "Asıl kendi elleri bağlanmıştır ve söyledikleri yüzünden lânetlenmişlerdir." Mâide, 5/64.

34 "Tesbih (Subhanallah demek) erkekler için, el çırpmak kadınlar içindir." Hadis, Buhari, Ebvâbu'l-Ameli fi's-salat, 1204. ("لِلرِّجَالِ" kelimesi H'de yoktur.)

35 "Kadınlar Yûsuf'u görünce güzelliği karşısında şaşırıp kaldılar. Bu yüzden ellerini kestiler ve: Hâşâ rabbimiz! Bu bir beşer değil, dediler." Yûsuf, 12/31.

36 Arapça. "Yemin yemindir." (Yani yeminin şakası falan olmaz.)

37 "Ama onlar sanki bir yere dayanmış kütükler gibidir." Münâfikûn, 63/4.
38 "Bir de demiri indirdik ki onda büyük bir güç ve insanlar için yararlar vardır." Hadîd, 57/25.
39 Arapça. "Seni noksanlıktan tenzih ederim. Şânın ne yücedir."
40 "Binmeniz ve güzelliğini seyretmeniz için atları, katırları, eşekleri de yarattı." Nahl, 16/8. (H'de yoktur.)
41 "Çünkü seslerin en çirkini eşeğin anırmasıdır." Lokmân, 31/19.
42 "[Onun] doksan dokuz koyunu, benim ise bir tek koyunum var." Sâd, 38/23.
43 "Ardından Allah, yeri eşeleyen bir karga gönderdi." Mâide, 5/31.
44 "Mallarınız ve çocuklarınız sizin için ancak bir imtihandır." Tegâbün, 64/15. (Ancak iki nüshada da "فِتْنَةٌ" yerine bir önceki âyetle karıştırılarak "عَدُواً لَكُمْ" yazılmış.)
45 Arapça. "Çünkü hayat hayattandır." (H'de yoktur.)
46 "O benim asâmdır. Ona dayanırım, onunla koyunlarıma yaprak silkelerim." Tâhâ, 20/18.
47 "Onların karınlarından, farklı renk ve çeşitlerde şerbet (kıvamında bir sıvı) çıkar ki onda insanlara şifa vardır." Nahl, 16/69.
48 "Size kudret helvası ve bıldırcın gönderdik." Bakara, 2/57.
49 H nüshası 96a numaralı sayfa 12 satırdır.
50 H'de 97b numaralı sayfa 12 satırdır.
51 "Bir de demiri indirdik ki onda büyük bir güç vardır." Hadîd, 57/25.
52 "Ama onlar sanki bir yere dayanmış kütükler gibidir." Münâfikûn, 63/4.
53 Hadis. "Tavla oynayan kişi Allah'a ve Resûlüne âsi olmuştur." Muvattâ, Rüya, 6. Ancak iki nüshada da hadis "مَنْ لَعِبَ النَّرْد وَ الشَّطْرَنْج فَقَدْ عَصَي اللهَ" şeklinde yazılmıştır.
54 İki nüshada da (ابا القاسم) yerine (ابو القسيم) şeklinde yanlış yazılmıştır.
55 "Oku şimdi kitabını! Bugün kendini yargılamak üzere kendi nefsin yeter!" İsrâ, 17/14.
56 "Beyler! Bana çok önemli bir mektup gönderilmiş." Neml, 27/29.
57 Hadis. "Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz. Beyhaki, *el-Medhal*, 164)
58 Hadis ."Ben ilim şehriyim, Ali onun kapısıdır." *Müstedrek-i Hakim*, 3:126.
59 "Meleklerin de rablerine hamd ile yüceliğini dile getirerek arşın çevresini kuşattıklarını görürsün." Zümer, 39/75. (H'de yoktur.)
60 "(O gün) sûra üflenecek, ardından -Allah'ın diledikleri dışında- göklerde ve yerde bulunanların hepsi düşüp ölecek." Zümer, 39/68. (Ancak, her iki nüshada da âyet yanlış olarak "فَإِذَا نُفِخَ" şeklinde başlamaktadır.)
61 "Esenlikle, güvenle girin oraya! (denecek)." Hicr, 15/46. (Ancak, "اُدْخُلُوهَا" yerine "اُدْخُلُوا" şeklinde hatalı yazılmış.) (H'de yoktur.)
62 "Sonra da onu yetmiş arşın uzunluğunda bir zincire (dizin!)" Hâkka, 69/32. (H'de yoktur.)

63 "Her kapıdan girmek üzere de onlardan birer grup belirlenmiştir." Hicr, 15/44. (H'de yoktur.)
64 "O gün yüzüstü ateşe sürüklenirler: Tadın bakalım cehennemin dokunuşunu!" Kamer, 54/48. (H'de yoktur.)
65 "Allah buyurur ki: 'Yıkılın karşımdan! Ve artık bana bir şey söylemeyin!'" Mü'minûn, 23/108. (H'de yoktur.)
66 "(Ey Âdemoğulları!) Şeytan, anne babanızı cennetten çıkardığı gibi sizi de aldatmasın." A'râf, 7/27. (H'de yoktur.)
67 "O'nun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır." Bakara, 2/255. (H'de yoktur.)
68 "Nûn. Kaleme ve (yazanların) onunla yazdıklarına andolsun ki!" Kalem, 68/1. (H'de yoktur.)
69 "Sana rüyada görülenlerin yorumunu öğretecek" Yûsuf, 12/6. (Ancak nüshada "يُعَلِّمُكَ" yerine "يُعَلِّمُكُمْ" şeklinde hatalı yazılmıştır.)
70 Hadis. "Kelam bidattır ve her bidat sapkınlıktır." "Yolun en faziletlisi Muhammed'in (sav) yoludur. En kötü iş ise sonradan icat edilenlerdir, her bid'at dalalettir." (Buhari, İtisam, 16) (H'de yoktur.)
71 Farsça. "Kelam ile meşgul olmak bidattır." (H'de yoktur.)
72 "Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır." En'âm, 6/160. (H'de yoktur.)
73 "[Nitekim inkârcılar onu,] iki kişiden biri [olarak yurdundan çıkardıklarında Allah ona yardım etmişti.] Hani onlar mağaradaydılar; arkadaşına, 'Tasalanma! Allah bizimle beraberdir.' diyordu." Tevbe, 9/40. (Ancak nüshada "اِنَّ اللهَ" yerine "اِنَّ اللهَ تَعَالَي" şeklinde hatalı yazılmış.) (H'de yoktur.)
74 "Üç gün" Âl-i İmrân, 3/41 (H'de yoktur.)
75 "[Senin için alâmet] insanlara üç gün ancak işaretle konuşmandır." Âl-i İmrân, 3/41. (H'de yoktur.)
76 "Fısıldaşmakta olan üç kişiden dördüncüleri mutlaka O'dur." Mücadele, 58/7. (H'de yoktur.)
77 "Onlar üç kişidir; dördüncüleri de köpekleridir." Kehf, 18/22. (H'de yoktur.)
78 "… dört kere, doğru söylediğine Allah'ı tanık göstermesi; beşinci olarak da, eğer yalan söyleyenlerden ise Allah'ın lânetine uğramasını, söylemesidir." Nûr, 24/6-7. (H'de yoktur.)
79 "… altı günde [yaratan], sonra arşa istivâ eden" A'râf, 7/54. (H'de yoktur.)
80 "[Onun] yedi kapısı vardır, her kapıdan girmek üzere de onlardan birer grup belirlenmiştir." Hicr, 15/44. (H'de yoktur.)
81 "Onlar yedi kişidir, sekizincisi köpekleridir." Kehf, 18/22. (H'de yoktur.)
82 "Yedi göğü birbiriyle tam bir uygunluk içinde [yaratan O'dur]." Mülk, 67/3. (H'de yoktur.)
83 "O gün Rabbinin arşını bunların da üstünde olan sekiz (melek) yüklenir." Hâkka, 69/17. (H'de yoktur.)
84 "[Allah o kasırgayı] ardarda yedi gece, sekiz gün [onların üzerine gönderdi]." Hâkka, 69/7. (H'de yoktur.)

85 "[O şehirde] dokuz elebaşı vardı; bunlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyor, iyileştirme ve düzeltme cihetine gitmiyorlardı." Neml, 27/48. (H'de yoktur.)
86 "[Onun] doksan dokuz koyunu, benim ise bir tek koyunum var." Sâd, 38/23. (H'de yoktur.)
87 "Ve buna on gece daha ekledik." A'râf, 7/142. (H'de yoktur.)
88 "Tam on gün" Bakara, 2/196. (H'de yoktur.)
89 "Ona getirdiğinin on katı vardır." En'âm, 6/160. (H'de yoktur.)
90 Farsça. "Niyet hac olursa tamam olur." (H'de yoktur.)
91 "On bir yıldız" Yûsuf, 12/4. (H'de yoktur.)
92 "Doğrusu Allah'a göre ayların sayısı, on ikidir." Tevbe, 9/36. (H'de yoktur.)
93 "Bunlardan dördü haram aylardır.." Tevbe, 9/36. (H'de yoktur.)
94 "Dört ay on gün." Bakara, 2/234. (H'de yoktur.)
95 A ve H nüshası arasında sayıların tevilinde 16. sayıdan itibaren kayma olmuş, teviller bir sayı sırası farkıyla aynıdır.
96 "Bin yıldan elli yıl daha az bir süre" Ankebût, 29/14. (H'de yoktur.)
97 "Hür kadınların cezasının yarısı" Nisâ, 4/25. (Ancak 98. Dipnotta yer alan âyetin hemen ardına bitiştirilerek yazılmıştır.) (H'de yoktur.)
98 "Onlara seksen sopa vurun." Nûr, 24/4. (H'de yoktur.)
99 " doksan dokuz koyun…" Sâd, 38/23. (H'de yoktur.)
100 "Artık sizden sabırlı yüz kişi olursa Allah'ın izniyle iki yüz kişiyi yener." Enfâl, 8/66. (H'de yoktur.)
101 "Zina eden kadın ile zina eden erkeğin her birine yüz sopa vurun." Nûr, 24/2. (Ancak, nüshada "فَاجْلِدُوا" yerine "فَاجْلِدُوهُمْ" yazılmış.) (H'de yoktur.)
102 "Her başağında yüz tanenin bulunduğu tohum tanesi gibidir. Allah dilediğine katlayarak verir." Bakara, 2/261. (H'de yoktur.)
103 "Artık sizden sabırlı yüz kişi olursa Allah'ın izniyle iki yüz kişiyi yener." Enfâl, 8/66. (H'de yoktur.)
104 Hadis. "Süvarinin iyisi 400, piyadenin iyisi 4000 erdir." İbn Mace, Cihad 25, (2827). (H'de yoktur.)
105 "Allah'ın izniyle sizden bin kişi olursa iki bin kişiyi yener." Enfâl, 8/66. (H'de yoktur.)
106 "Allah'ın izniyle sizden bin kişi olursa iki bin kişiyi yener." Enfâl, 8/66. (H'de yoktur.)
107 Hadis. "Piyadenin iyisi dört bin erdir." İbn Mace, Cihad 25, 2827. (H'de yoktur.)
108 "Nişanlı (işaretli) beş bin melekle" Âl-i İmrân, 3/125. (Nüshada "بِخَمْسَةِ" yerine "خَمْسَةِ" yazılmıştır.)
109 "Miktarı elli bin yıl olan bir günde." Meâric, 70/4. (H'de yoktur.)
110 "yüz bin ya da daha fazla kişiye" Sâffât, 37/147. (H'de yoktur.)
111 "Es-sevâdu mine's-süveddid." (Anlam verilemedi. H'de yoktur.)
112 "Her biri bir yörüngede yüzüp gider." Yâsîn, 36/40. (H'de yoktur.)

113 "Yıldızlarla da insanlar yollarını bulurlar." Nahl, 16/16. (H'de yoktur.)
114 "Ayrıca bunlarla şeytanların taşlanmasını sağladık." Mülk, 67/5. (H'de yoktur.)
115 "Hamelehü'l-emr." (Anlam verilemedi. H'de yoktur.)
116 "Doğurmamıştır." İhlâs, 112/3. (H'de yoktur.)
117 "Mallar ve oğullar vererek sizi desteklesin." Nûh, 71/12. (H'de yoktur.)
118 "Üzerinize bolca yağmur göndersin." Hûd, 11/52. (H'de yoktur.)
119 "Dedim ki: Rabbinizden bağışlanmanızı dileyin; O, çok bağışlayıcıdır." Nûh, 71/10. (H'de yoktur.)
120 "Kadınlar sizin ekeneğinizdir; ekeneğinize hangi taraftan isterseniz oradan varın." Bakara, 2/223. (H'de yoktur.)
121 "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma! Bilâkis onlar diridirler." Âl-i İmrân, 3/169. (H'de yoktur.)
122 "Ve insanları sarhoş olmadıkları halde sarhoş gibi göreceksin; çünkü Allah'ın azabı (kıyametin dehşeti) çok çetindir!" Hac, 22/2. (H'de yoktur.)
123 "Biz de, Ey ateş! İbrâhim için serin ve zararsız ol! dedik." Enbiyâ, 21/69.
124 "Ateşin içindeki mübarek kılınmıştır!" Neml, 27/8.
125 "Tûr tarafında bir ateş gördü." Kasas, 28/29. (Ancak, iki nüshada da âyette "الطُّورِ" kelimesi "الطُّورِ الْاَيْمَنْ" şeklinde yazılmış.)
126 "Nûr üstüne." Nûr, 24/35. (Ancak iki nüshada da "عَلَي نُورِهِ" şeklindedir.)
127 "Tutuşturmakta olduğunuz ateşi düşündünüz mü?" Vâkıa, 56/71.
128 "Onun ağacını siz mi yarattınız yoksa yaratan biz miyiz?" Vâkıa, 56/72.
129 "Yalan sayıp durduğunuz ateş" Tûr, 52/14.
130 "Ateşin yakıp bitireceği bir kurban" Âl-i İmrân, 3/183. (Ancak iki nüshada da "بِقُرْبَانٍ" yerine "قُرْبَاناً" yazılmış.)
131 "Allah düşmanlarının ateşe doğru sevkedilecekleri gün" Fussilet, 41/19.
132 "Ne zaman savaş ateşini tutuşturmuşlarsa Allah onu söndürmüştür." Mâide, 5/64.
133 "(Çünkü) beni ateşten yarattın." A'râf, 7/12.
134 "De ki: Biraz daha oyalanın; sonunda döneceğiniz yer ateştir!" İbrâhîm, 14/30.
135 "Ne zaman savaş ateşini tutuşturmuşlarsa Allah onu söndürmüştür." Mâide, 5/64.
136 "Ey ateş, dedik, İbrâhim için serin ve zararsız ol!" Enbiyâ, 21/69. (H'de yoktur.)
137 "Tûr tarafında bir ateş gördü." Kasas, 28/29. (H'de yoktur.)
138 "O mübarek yerde" Kasas, 28/30. (Ancak 149 numaralı dipnotlu âyetle bitişik yazılmış.)
139 "Ateşin yakıp bitireceği bir kurban" Âl-i İmrân, 3/183. (Ancak "بِقُرْبَانٍ" yerine "قُرْبَاناً" yazılmış.) (H'de yoktur.)
140 "Yalan sayıp durduğunuz ateşin azabı" Sebe', 34/42. (H'de yoktur.)

141 "Hani o sırada ateşin başında oturmuşlar, inananlara yaptıklarını seyrediyorlardı." Burûc, 85/5-6. (H'de yoktur.)
142 "Yalan sayıp durduğunuz ateşin azabı" Sebe', 34/42. (H'de yoktur.)
143 "Yetimlerin mallarını haksız olarak yiyenler" Nisâ, 4/10. (H'de yoktur.)
144 "Tutuşturmakta olduğunuz ateşi düşündünüz mü?" Vâkıa, 56/71. (H'de yoktur.)
145 "Ne zaman savaş ateşini tutuşturmuşlarsa Allah onu söndürmüştür." Mâide, 5/64. (H'de yoktur.)
146 "Bu sıcakta sefere çıkmayın [dediler]. De ki: Cehennem ateşi çok daha sıcaktır." Tevbe, 9/81. (H'de yoktur.)
147 "Rablerini inkâr edenlerin yapıp ettikleri, rüzgârın savurduğu kül [gibidir]." İbrâhîm, 14/18. (H'de yoktur.)
148 "Yahut onlar, karanlıklar içinde gökten boşanan gök gürültülü, şimşekli bir yağmura tutulmuş kimseler gibidirler. Yıldırımlar yüzünden ölümden korkarak parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar. Halbuki Allah inkârcıları çepeçevre kuşatmıştır." Bakara, 2/19. (H'de yoktur.)
149 "Bunun üzerine Mûsâ asâsını yere attı. Bir de baktılar ki apaçık bir yılan! Ve elini (cebinden) çıkardı. Bir de ne görsünler, o da seyredenlerin gözleri önünde bembeyaz oluvermiş!" A'râf; 7/107-108. (H'de yoktur.)
150 "Ta iki denizin birleştiği yere varmadıkça yahut (bu yolda) senelerce yürümedikçe durup dinlenmeyeceğim." Kehf, 18/60.
151 "İki deniz, iki âlim" (Ancak nüshada "âlimeyn" kelimesi "âlemîn" şeklinde harekelenmiştir.) (H'de yoktur.)
152 "Birisi tatlıdır, susuzluğu giderir ve içimi güzeldir, ötekisi ise tuzlu ve acıdır." Fâtır, 35/12. (H'de yoktur.)
153 "De ki: Rabbimin sözleri için denizler mürekkep olsa rabbimin sözleri bitmeden önce mutlaka deniz tükenirdi." Kehf, 18/109. (H'de yoktur.)
154 "Bağırsaklarını parçalayan kaynar su içirilen kimseler." Muhammed, 47/15. (Ancak, nüshada "فَقَطَّعَ أَمْعَاءهُمْ" yerine "فَقَطَعَ اَمْعَاءِهِمْ" şeklinde hatalı harekeleme yapılmış.) (H'de yoktur.)
155 "Onu yutmaya çalışacak, fakat boğazından geçiremeyecektir." İbrâhîm, 14/17. (H'de yoktur.)
156 "Kendinize ve yolculara geçimlik olmak üzere sularda avlanmak ve onu yemek size helâl kılındı." Mâide, 5/96. (H'de yoktur.)
157 "Onlara, deniz kıyısında bulunan şehir halkının durumunu sor. [Onlar, cumartesi tatili yaptıkları gün,] avlayacakları balıklar sürüler halinde suyun yüzüne çıkarak onlara doğru gelirken …" A'râf, 7/163. (Nüshada "اِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ" kısmı yoktur.) (H'de yoktur.)
158 "Denizde yelkenlerini bayraklar gibi açarak süzülüp giden gemiler O'nundur." Rahmân, 55/24. (H'de yoktur.)

159 "Onlar bir gemiye bindikleri zaman (fırtına korkusuyla), [kendisine içten bir inanç ve bağlılıkla] Allah'a yakarırlar." Ankebût, 29/65. (Ancak, nüshada "فَاِذَا" yerine "وَاِذَا" yazılmış.) (H'de yoktur.)

160 "Ve üzerlerine her taraftan dev dalgalar gelmeye başlar." Yûnus, 10/22. (Ancak nüshada "وَ" yerine "اَوْ" yazılmış.) (H'de yoktur.)

161 "Ve üzerlerine her taraftan dev dalgalar gelmeye başlar." Yûnus, 10/22. (H'de yoktur.)

162 "Denizde gemileri sizin için yüzdüren Rabbinizdir." İsrâ, 17/66. (H'de yoktur.)

163 "Ve su çekildi; hüküm yerini buldu; gemi Cûdî'nin üzerine oturdu." Hûd, 11/44. (H'de yoktur.)

164 "Yahut dalga, üstünde yine dalga, onun üstünde de bulutla (kara bulut gibi bir dalga ile) kaplı" Nûr, 24/40. (H'de yoktur.)

165 "Biz bolca su indirdik. Sonra toprağı uygun şekilde yardık. Oradan ekinler bitirdik. Üzüm bağları, sebzeler; zeytin ve hurma ağaçları." Abese, 80/25, 26, 27, 28, 29. (H'de yoktur.)

166 "Ayağını yere vur (dedik), işte yıkanılacak ve içilecek serin bir su!" Sâd, 38/42. (H'de yoktur.)

167 "Bir de şunu sor: Suyunuz çekiliverse? …" Mülk, 67/30. (H'de yoktur.)

168 "Zemininden ırmaklar akan..." Bakara, 2/25. (H'de yoktur.)

169 "Ve su çekildi." Hûd, 11/44. (H'de yoktur.)

170 "Adam kovasını kuyuya saldı, 'Müjde, İşte bir oğlan çocuğu!' diye bağırdı." Yûsuf, 12/19. (H'de yoktur.)

171 "Orada akan bir pınar vardır." Gâşiye, 88/12. (H'de yoktur.)

172 "İçindeki, orada adına selsebil denilen bir pınardan alınmıştır." İnsân, 76/18. (H'de yoktur.)

173 A nüshasında bu babdan itibaren H'de olmayan üç bab daha vardır. Bu babları italik olarak sayfa ve satır numaralarını da vererek metne girdik. Ancak sıra bakımından asıl nüshanın tertibini değiştirmedik.

174 "Gökten bereketli yağmurlar indirdik." Kâf, 50/9. (H'de yoktur.)

175 "Gökten de tertemiz su indirdik." Furkân, 25/48. (H'de yoktur.)

176 "Onunla nice bahçeler ve hasat edilen tahıllar yetiştirdik." Kâf, 50/9. (H'de yoktur.)

177 "Hemen göğün kapılarını bardaktan boşanırcasına inen bir yağmura açtık. Yerden de sular fışkırttık." Kamer, 54/11-12. (H'de yoktur.)

178 "Denizler yükselip birbirine katıldığında" İnfitâr, 82/3. (H'de yoktur.)

179 "Biz de onların üzerine tûfan gönderdik." A'râf, 7/133. (H'de yoktur.)

180 "Ve üzerlerine [sağanak halinde,] Rabbin katında işaretlenmiş taşlar yağdırdık." Hûd, 11/82. (H'de yoktur.)

181 "O, iki doğunun da Rabbi iki batının da Rabbidir." Rahmân, 55/17. (H'de yoktur.)

182 "Çünkü seslerin en çirkini eşeğin anırmasıdır." Lokmân, 31/19. (H'de yoktur.)
183 A nüshasında ilk iki satır yanlış yazılmış ve çizilmiş.
184 "Allah'ın izniyle Mısır'a güven içinde girin kalın." Yûsuf, 12/99. (H'de yoktur.)
185 "Krallar bir ülkeye girdiler mi, oranın altını üstüne getirirler ve halkının ulularını aşağılanmış duruma düşürürler. Bunlar da öyle yapacaklardır." Neml, 27/34. (H'de yoktur.)
186 "Yükü taşıyanlara," Zâriyât, 51/2. (H'de yoktur.)
187 "Servet toplamış ve onu sayıp durmuş olan [herkesin vay haline!]" Hümeze, 104/2. (H'de yoktur.)
188 "[Ehl-i kitap'tan öylesi vardır ki,] ona yüklerle mal emanet etsen onu sana noksansız öder." Âl-i İmrân, 3/75. (H'de yoktur.)
189 Arapça. "Git, o şey gider." (H'de yoktur.)
190 "Sedeflerinde saklı incilere benzeyen..." Tûr, 52/24. (H'de yoktur.)
191 Arapça. "Bana hediye verdiler." (H'de yoktur.)
192 Arapça. "Ecel seferi" (H'de yoktur.)
193 "Narı zarıyla birlikte yeyin." (Nüshada hadis diye verilen bu sözün kaynaklarda Hz. Ali'ye r.a. ait olduğu söylenmektedir.) (H'de yoktur.)
194 Hadis. "Temiz meyve, temiz su." Müsned, 1: 402. (H'de yoktur.)
195 "Sarımsağından, mercimeğinden, soğanından [bitirsin demiştiniz.] Mûsâ ise, [İyiyi] kötü ile değişmek mi istiyorsunuz?" Bakara, 2/61. (Ancak nüshada "فُومِهَا" yerine "قَوْمَهَا" ve "بَصَلِهَا" yerine "بَصَلُهَا" yazılmıştır.) (H'de yoktur.)
196 Hadis. "Keşkek yemeği cennettendir." (هَرِيسَة مِنْ هَرَايِسِ الْجَنَّةِ) el-Kafi, 6: 320 | 4. (H'de yoktur.)
197 "Kadınlar sizin ekeneğinizdir; ekeneğinize hangi taraftan isterseniz oradan varın." Bakara, 2/223.
198 "Ayrıca yedi yeşil, bir o kadar da kuru başak (gördüm)." Yûsuf, 12/43. (H'de yoktur.)
199 "O, Allah'ın elçisi Muhammed'dir. Onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı sert, kendi aralarında merhametlidirler." Feth, 48/29. (Ancak "الْكُفَّارِ" yerine "الْكُفَّارُ" şeklinde harekelenmiştir.) (H'de yoktur.)
200 "[İncil'deki misalleri ise] bir ekindir: Çiftçileri sevindirmek üzere filiz verir, onu güçlendirir, kalınlaşır ve kendi sapları üzerinde durur. Onlar (müminler) yüzünden kâfirler öfkeden kahrolsunlar diye (böyle olmuştur)." Feth, 48/29. (H'de yoktur.)
201 "Sonra yiyeceklerinizden ibaret olan az bir miktar hariç, hasat ettiğiniz ürünü başağında bırakın (böyle saklayın)." Yûsuf, 12/47. (Nüshada "فَمَا" yerine "مَا"; "تَأْكُلُونَ" yerine de bir sonraki âyetteki "تُحْصِنُونَ" yazılmış.) (H'de yoktur.)
202 "Kavurucu bir rüzgâr gibi." Âl-i İmrân, 3/117. (H'de yoktur.)
203 "Hâkimiyeti ele aldığında ise ülkede bozgunculuk çıkarıp ürünleri ve nesilleri yok etmeye çalışır. Allah bozgunculuğu sevmez." Bakara, 2/205. (H'de yoktur.)

204 "Yeşil renkli, kalın" İnsân, 76/21. (H'de yoktur.)
205 "Kārûn gösterişli bir şekilde kavminin karşısına çıkardı." Kasas, 28/79. (İki nüshada da "فَخَرَجَ" yerine "يَخْرُجُ" yazılmış.)
206 "Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylemiştir; bu doğru söyleyenler-dendir." Yûsuf, 12/27. (Nüshada "فَكَذَبَتْ" yerine "فَكَذَّبَتْ" yazılmış.) (H'de yoktur.)
207 "Eğer gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir; bu ise yalancılardandır." Yûsuf, 12/26. (Nüshada "اِنْ" yerine "وَاِنْ" yazılmış.) (H'de yoktur.)
208 "Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun, gözleri görecek duruma gelir." Yûsuf, 12/93. (H'de yoktur.)
209 "Gömleğinin üstünde uydurma bir kan izi de gösterdiler." Yûsuf, 12/18. (H'de yoktur.)
210 "Onların giysileri katrandandır; yüzlerini de ateş bürüyecektir." İbrâhîm, 14/50. (H'de yoktur.)
211 "Nişanlı beş bin melekle" Âl-i İmrân, 3/125. (H'de yoktur.)
212 "Kezâ bir süreye kadar onların yünlerini, yumuşak tüylerini, kıllarını ev ve giyim eşyasıyla ticaret malı olarak [değerlendirmenizi sağladı.]" Nahl, 16/80. (H'de yoktur.)
213 Arapça. Görevden alınmak ve göçmek yakındırlar. (H'de yoktur.)
214 "Nûn. Kaleme ve (yazanların) onunla yazdıklarına andolsun ki" Kalem, 68/1. (H'de yoktur.)
215 "Oku şimdi kitabını! Bugün kendini yargılamak üzere kendi nefsin yeter!" İsrâ, 17/14. (H'de yoktur.)
216 Hadis. "Peygamber Efendimiz hiç ihtilam olmadı ve hiç raks etmedi." (Kaynaklarda bulunamadı.) (H'de yoktur.)
217 Hadis. "Öksürmeye kötü bakmayın. Çünkü o balgamı keser." (H'de yoktur.)
218 "Allah'ın izniyle Mısır'a güven içinde girin kalın." Yûsuf, 12/99. (H'de yoktur.)
219 "[Rabbimiz,] bizi halkı zalim olan bu şehirden çıkar." Nisâ, 4/75. (H'de yoktur.)
220 "Kadınlar sizin ekeneğinizdir." Bakara, 2/223. (H'de yoktur.)
221 "Dedi ki: O benim asâmdır. Ona dayanırım, onunla koyunlarıma yaprak silkelerim, ona başkaca ihtiyaçlarım da var." Tâhâ, 20/18. (H'de yoktur.)
222 "İnsanlara hac ibadetini duyur; gerek yaya olarak gerekse yorgun argın develer üzerinde uzak yollardan gelerek sana ulaşsınlar." Hac, 22/27. (H'de yoktur.)
223 "Oraya giren emniyette olur." Âl-i İmrân, 3/97. (H'de yoktur.)
224 "Gecenin nişanını siler, aydınlatıcı olarak gündüzün nişanını getiririz." İsrâ, 17/12. (H'de yoktur.)
225 "Söylenen (kıyamet) başlarına geldiği zaman, onlara yerden bir yaratık çıkarırız." Neml, 27/82. (H'de yoktur.)
226 Hadis. "Sizden kim rüya gördü?" Buharî, Ta'bir 48; Tirmizî, Rü'ya 10, (2295).

227 "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu!" Zümer, 39/9.
228 Hadis. "Müminin rüyası nübüvvetin kırk altı cüzünden bir cüzdür." Buhari, Tâbir 4.
229 Hadis. "Sizden sözü doğru olanın rüyası da doğrudur." وَأَصْدَقُكُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا Müslim, Kitabü'r-rü'ya, 2263.
230 Hadis. "Sizden sözü doğru olanın rüyası da doğrudur." وَأَصْدَقُكُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا Müslim, Kitabü'r-rü'ya, 2263. (H'de yoktur.)
231 "Ama onlar sanki bir yere dayanmış kütükler gibidir (böyle güvendeymiş gibi görünürler)." Münâfikûn, 63/4. (H'de yoktur.)
232 "Artık onlar sağırlardır, dilsizlerdir ve körlerdir." Bakara, 2/18. (H'de yoktur.)
233 A nüshası buradan itibaren eksiktir.

KAYNAKÇA

Akar, Ali. *Oğuzların Dili Eski Anadolu Türkçesine Giriş*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2018.

Akyüz, Kenan. "Ahmed-i Dâî'nin Bilinmeyen Bir Eseri". *Türk Dili Dergisi* 3, sy. 33 (1954): 525-528.

Alpay, Gönül. "Çengnâme'de Musikî Terimleri". *Ankara Üniversitesi DTCF Felsefe Bölümü Dergisi* 10 (1972): 83-97.

Alpay, Gönül. *Ahmed-i Daʿi and His Çengnâme (An old Ottoman Mesnevî).* Cambridge, 1975.

Alpay Tekin, Gönül. *Çengnāme Ahmed-i Daʿī (Critical Edition and Textual Analysis)*. Harvard Üniversity Yayınları, 1992.

Arat, Reşit Rahmeti. *Kutadgu Bilig, III İndeks.* Hazırlayan Kemal Eraslan, Osman F. Sertkaya, Nuri Yüce, İstanbul: TKAE Yayınları, 1979.

Argunşah, Mustafa. *Tuhfe-i Murâdî* (*İnceleme – Metin – Dizin*). Ankara: TDK Yayınları, 1999.

Ata, Aysu. *Kısasü'l-Enbiya, II, Dizin*. Ankara: TDK Yayınları, 2004.

Atalay, Besim. *Dîvânü Lûgat-it-Türk Dizini* "*Endeks*" IV. Ankara: TDK Yayınları, 1986.

Ateş, Ahmet. "Burdur-Antalya ve Havalisi Kütüphanelerinde Bulunan Türkçe, Arapça ve Farsça Bazı Mühim Eserler". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 2, sy.3-4 (1948): 171-192.

Atmaca, Ülkühan. "Tevârîh-i Şâhî fi Ehâdîs-i İlâhî (İnceleme-Metin-Sözlük)". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2008.

Ayverdi, İlhan. *Misalli Büyük Türkçe Sözlük (3 Cilt)*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2005.

Babinger. *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*. Çeviren Prof. Dr. Coşkun Üçok. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992.

Balaban, Adem. "Türkçe Yazma Tâbirnâmeler". *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi* 3, sy. 9 (2014): 112-132.

Banarlı, Nihad Sami. *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I. Cilt*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983.

Banguoğlu, Tahsin. *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları, 2011.

Battal, Abdullah. *İbni-Mühennâ Lügati*. Ankara: TDK Yayınları, 1988.

Bursalı Mehmet Tahir Bey. *Osmanlı Müellifleri (1299-1915) 2. Cilt.* Hazırlayan Ali Fikri Yavuz ve İsmail Özen. İstanbul: Meral Yayınları, 1972.

Caferoğlu, Ahmet. *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları, 2011.

Clauson, Sir Gerard. *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford: Oxford University Press, 1972.

Çağatay, Saadet. "Türkçede ñ-ġ Sesine Dair". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı–Belleten* 2, (1954): 15-30. https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/ 34055/376853 (erişim 10.04.2019)

Çağbayır, Yaşar. *Ötüken Türkçe Sözlük 5 Cilt*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2007.

Çağıran, Önder. "Ahmed-i Dâî Tıbb-ı Nebevî (İmla Fonetik Morfoloji Karşılaştırmalı Metin İndeks ve Sözlük)". Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 1992.

Çağıran, Önder. *Tıbb-ı Nebevî Türkiye Türkçesi ile Metin*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1996.

Çebi, İhsan Sabri. "Yabancı Kökenli Bazı Kelimelerdeki Ses Değişmeleri Üzerine". *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Temmuz 1997 (1997/7): 15-17.

Çebi, İhsan Sabri. "Arap Alfabesindeki (ي) ve (و) harflerinin Osmanlıcadaki Bazı Arapça ve Farsça; Osmanlı Alfabesindeki (گ) ve (ڭ) Harflerinin Mısır Lehçesindeki Bazı Türkçe Kelimelerdeki Birtakım Ses Olaylarındaki Rolü", **المؤتمر الدولي الترجمة و دورها في تفاعل الحضارات** (*Tercüme ve Medeniyetlerin Etkileşimindeki Rolü Uluslararası Sempozyum Bildirileri Kitabı*) s. 2844-2849. Kahire: Azhar University, 1998.

Çetin, Abdülbaki. "Ahmed-i Dâî'ye Atfedilen Bir Eser: Cevâhirü'l-Maânî". *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* sy. 21 (2003): 309-322.

Çetin, Abdülbaki. "Ahmed-i Dâî'ye Atfedilen Yüz Hadis Tercümesi Üzerine". *İlmî Araştırmalar*, sy. 18 (2004): 25-30.

Çetin, Abdülbaki. "Ahmed-i Dâî'nin Farsça Ögretmek Amacıyla Yazdıgı Bir Eser: Müfredât". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy. 20 (2006): 113-128.

Çetin, Abdülbaki. "Ebu'l-Leys Semerkandî Tefsirinin Türkçe Tercümesi Üzerine", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy. 22 (2007): 53-101.

Çetin, Abdülbaki. "Sultan II. Murat'a Sunulan *Tezkiretü'l-Evliyâ* Tercümesi Üzerine". *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 53 (2014): 95-124.

Demir, Erkan. "Ahmed-i Dai, Ta'bir-nâme, (100B – 208B) Giriş Çevriyazılı Metin – İndeks – Tıpkıbasım". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, 2004.

Demir, Erkan. "Tevârîh-i Şâhî fi'l-Ehâdîs-i İlâhi, (İnceleme – Metin –İndeks – Sözlük – Tıpkıbasım". Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2014.

Demir, Erkan. "*Tevârîh-i Şâhî fi'l-Ehâdîs-i İlâhi, Analysis, Text-Index-Glossary_Facsimile, Part I-II*". Editör Cemal Kafadar ve Gönül Alpay Tekin. The Department of Near Eastern Studies and Civilizations, of Oriental Languages and Literatures 125, Turkish Sources CXXV, Harvard University, 2016.

Derdiyok, İ. Çetin. "Ahmed-i Dâî'nin Teressülü". *Toplumsal Tarih* 1, sy. 6. (1994): 56-59.

Derleme Sözlüğü. 12 cilt. Ankara: TDK Yayınları, 1963-1982.

Develi, Hayati. "Eski Türkiye Türkçesinin Ağızlarının Sınıflandırıl-masında Morfolojik Esaslar". *Türkbilig*, sy. 04 (2002): 117-124.

Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitapevi, 2000.

Dilben, Talha. "Eski Anadolu Türkçesi Eserlerinden *Çengnâme*'nin Yeni Bir Nüshası ve Nüsha Farkları". *Oğuz Türkçesi Araştırmaları Dergisi* 1, (2019): 48-107. https://dergipark.org.tr/tr/pub/oguztad/issue/42657/ 484255.

Dilçin, Cem. *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları, 1983.

Dilçin, Cem. *Süheyl ü Nev-bahar*, *İnceleme-Metin-Sözlük*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1991.

Dîvânü Lügat-it-Türk Dizini. Ankara: TDK Yayınları, 1972.

Edirneli Nazmî. *Mecmâ'ü'n-Nezâ'ir*. Hazırlayan M. Fatih Köksal. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/ TR-195954/mecmaun-nezair-edirneli-nazmi.html.

Efendioğlu, Süleyman. "*Cinânü'l-Cenân*'ın Yeni Nüshaları". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 16 (1) (2012): 315-325.

Ercilasun, Ahmet Bican. *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2008.

Ercilasun, Ahmet Bican. *Kutadgu Bilig Grameri -Fiil-*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları, 1984.

Ergin, Muharrem. *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/ Tanıtım Yayınları, 2013.

Ergin, Muharrem. *Dede Korkut Kitabı* 1, *Giriş-Metin-Tıpkıbasım.* 8. baskı. Ankara: TDK Yayınları, 2011.

Ergin, Muharrem. *Dede Korkut Kitabı* 2, *İndeks-Gramer.* 4. baskı. Ankara: TDK Yayınları, 2009.

Ertaylan, İsmail Hikmet. *Ahmed-i Dâ'î Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1952.

Gacsi, Serap. "Ahmed-i Dâî ve *Vesîletü'l-Mülûk li-Ehli's-Sülûk* Adlı Eseri Üzerine". *Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri* (2010): 173-210.

Gacsi, Serap. "Ahmed-i Dâî'nin *Vesîletü'l-Mülûk* Adlı Eseri (60a-115b) (Metin-Kelime Grupları İncelemesi)". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011.

Gelibolulu Mustafa Âli. *Künhü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı*. Hazırlayan Mustafa İsen. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55739,kunhul-ahbarin-tezkire-kism pdf.pdf?0.

Gencan, Tahir Nejat ve Muammer Dizer. *Muhtasar fî ʿİlm el-Tencîm ve Ma'rifet el-Takvîm* (*Risâle-i si Fasl*). İstanbul: Boğaziçi Ünv. Kandilli Rasathanesi Yayınları, 1984.

Gülensoy, Tuncer. *Kütahya ve Yöresi Ağızları* (*İnceleme, Metinler, Sözlük*). Ankara: TDK Yayınları, 1988.

Gülensoy, Tuncer. *Türkiye Türkçesindeki Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I-II*. Ankara: TDK Yayınları, 2011.

Gülsevin, Gürer. "Ahmed-i Da'i, *Miftahu'l-Cenne* (Metin-Dil Özellikleri-Söz Dizini) I-II Cilt". Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 1989.

Gülsevin, Gürer. *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: TDK Yayınları, 1997.

Gülsevin, Gürer ve Erdoğan Boz. *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2010.

Günaydın, Alper. "Ahmed-i Dâî Dîvânı'nın Edebî Sanatlar Bakımından İncelenmesi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013.

Haksever, Halil İbrahim. "Ahmed-i Dâî'nin Teressülü", *Turkish Studies*, Volume 6/1 Winter (2011): 1265-1273.

Kanar, Mehmet. *Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları, 2008.

Kanar, Mehmet. *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları, 2011.

Kaplan, Mahmut. "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nuşirevân Tercümesi". *Erciyes*, sy. 191 (1993): 23-25.

Kaplan, Mahmut. "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nuşirevân Tercümesi", *İslâmî Edebiyat*, sy. 19 (1993): 34-36.

Karahan, Leyla. *Kıssa-i Yûsuf*. Ankara: TDK Yayınları, 1994.

Karahan, Leylâ. *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Ankara: TDK Yayınları, 1996.

Kavruk, Hasan ve Hülya Sönmez. "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyet-nâme-i Nûşirevân'ındaki Eğitici Değerler". *Değerler Eğitimi Dergisi* 8, sy. 20. (2010): 171-199.

Kaya, Hasan ve Bünyamin Ayçiçeği. *Müsellesnâme Osman Şakir'in Manzum Sözlüğü* (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım-Dizin). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2019.

Kaymaz, Zeki. "Ahmed-i Dâ'î, Cevâhirü'l-Maʿânî (İnceleme-Metin-Sözlük)". Doçentlik Tezi, 1997.

Kaymaz, Zeki. "Ahmed-i Dâʿî'nin Bilinmeyen Bir Eseri: *Cevâhirü'l-Maʿânî*", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten*, sy. 51 (2003/2): 106-117.

Kınalızâde Hasan Çelebi. *Tezkiretü'ş-Şuʿarâ*. Hazırlayan Aysun Sungurhan. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194494/kinalizâde-hasan-celebi-tezkiretu s-suara.html.

Kocatürk, Vasfi Mahir. *Türk Edebiyatı Tarihi* (*Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi*). Ankara: Edebiyat Yayınevi, 1964.

Korkmaz, Zeynep. "Eski Anadolu Türkçesi Üzerindeki Çalışmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar". *Türkoloji Dergisi* VII. (1977) 13-22.

Korkmaz, Zeynep. *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları, 2010.

Kortantamer, Tunca. "Ahmed-i Dâʿî ile İlgili Yeni Bilgiler". *Türkoloji Dergisi* VII (1977): 103-138.

Kortantamer, Tunca. "Ahmed-i Dâʿî'nin "Mutâyebât" Adıyla Tanınan Eseri Üzerine". *Türkoloji Dergisi* VII (1977): 139-147.

Kortantamer, Tunca. "Der Diwan Ahmed-i Da'is". Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft: ZDMG, Bd. 127, (1977): 307-312.

Köktekin, Kâzım. "Ahmed-i Dâî'nin Câmasbnâmesi ve Dili". *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy. 13 (1999): 27-48.

Köktekin, Kâzım. "Ahmed-i Dâî'nin Cevâhirü'l-Maânî Adlı Eserinin Yeni Bir Yazması Üzerine". *İlmî Araştırmalar*, sy. 12 (2001): 143-152.

Köprülü, M. Fuad. *Türk Edebiyatı Tarihi*, Sadeleştirilmiş 2. Basım. Yayımlayan Orhan Fuad Köprülü ve Nermin Pekin. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1980.

Kur'an-ı Kerim. Diyanet İşleri Başkanlığı Web Sitesi, https://kuran. diyanet. gov.tr/mushaf. (erişim: 14.02.2018).

Kut, Günay. "Ahmed-i Dâî". *DİA*. 2: 56-58. İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 1989.

Latîfî. *Tezkiretü'ş-Şuʿarâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*. Hazırlayan Rıdvan Canım. Ankara: Kültür Bakanlığı. 2018. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf.

Mansuroğlu, Mecdut. "*Eski Osmanlıca*", *Tarihî Türk Şiveleri*. Hazırlayan Mehmet Akalın. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları 73, 1988.

Mehmed Süreyya. *Sicill-i Osmânî*. Hazırlayan Nuri Akbayar. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

Mutçalı, Serdar. *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları, 1995.

Mütercim Asım Efendi. *Burhân-ı Katı*. Hazırlayan Mürsel Öztürk ve Derya Örs. Ankara: TDK Yayınları, 2009.

Nişanyan, Sevan. *Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü*. İstanbul: Everest Yayınları, 2009.

Ocak, Tulga. "Ahvâl o Asâr o Tahlîl-i Eş'âr-ı Dîvân-ı Farsî-i Ahmed-i Dâ'î". Yayımlanmamış Doktora Tezi. Dânişgâh-ı İran, 1973.

Ocak, Tulga. "Ahmed-i Dâ'î'nin Farsça Dîvânı'nda İran Şairlerinin Etkisi". *Türkbilig Türkoloji Araştırmaları*, (2000): 20-31.

Ömer bin Mezid. *Mecmū'atü'n-Nezā'ir*. Hazırlayan Mustafa Canpolat. Ankara: TDK Yayınları, 1995.

Özkan, Abdurrahman. "Ahmed-i Dâî'nin Tefsîr Tercümesinin Manzum Mukaddimesi ve Dil Özellikleri". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy. 11 (2002): 1-58.

Özkan, Mustafa. *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995.

Özkan, Mustafa. "Ahmed-i Dâî'nin Tercüme-i Tefsîr-i Ebü'l-Leys Es-Semerkandî Mukaddimesi". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, sy. 29 (2012): 117-188.

Özmen, Mehmet. *Ahmed-i Dâ'î Dîvânı I: Metin-Gramer-Tıpkıbasım*. Ankara: TDK Yayınları, 2017.

Özmen, Mehmet. *Ahmed-i Dâ'î Dîvânı II: Dizin*, Ankara: TDK Yayınları, 2017.

Pekçetin, Orhan. "Ahmed-i Dâ'î'nin Vesîletü'l-Mülûk Adlı Eseri (1b-58b) (Metin-İnceleme-Sözlük)". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2010.

Salar, Erkan. "Eski Anadolu Türkçesinde {-rA} Yönelme Durumu Eki". *Dil Araştırmaları* 12, Güz (2017/21): 129-141.

Sehî Beg. *Heşt Bihişt*. Hazırlayan İpekten, Haluk, Günay Kut, Mustafa İsen, Hüseyin Ayan ve Turgut Karabey. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihist pdf. pdf.

Şemseddin Sami. *Kamus-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006.

Şentürk, Mustafa. "Ahmed-i Dâî Dîvânı'ndan 50 Gazelin Şerhi (28-77). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, 2007.

Tarama Sözlüğü. Ankara: TDK Yayınları, 1977.

Taş, İsmail. "Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Tercüme Edilen Ebu'l-Leys es-Semerkandî Tefsîri'nin Asıl Müellifi ve Tercümeye Verilen İsim". *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi TDED*, sy. 41 (2009): 107-160.

Timurtaş, Faruk Kadri. *Osmanlı Türkçesine Giriş*. 4. baskı. İstanbul: İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979.

Tulum, Mertol. *Tarihî Metin Çalışmalarında Usûl -Menakıbu'l-Kudsiyye Üzerinde Bir Deneme-*. İstanbul: Deniz Kitabevi, 2000.

Tunç, Tomris. *Derleme Sözlüğü ve Kavramlar Dizini*. Ankara: TDK Yayınları, 1995.

Turan, Fikret. "Eski Bir Türkçe Tâbirnâmede Ebced Hesabı". *Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi; Prof. Kemal Eraslan Özel Sayısı (Festschrift)* 9-10, (1998): 671-679.

Türkçe Sözlük. 10. Baskı. Ankara: TDK Yayınları, 2005.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Kütahya Şehri*. İstanbul: Devlet Matbaası, 1932.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, 2. baskı. Ankara : TTK Basımevi, 1969.

Yelten, Muhammet. *Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler*. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2009.

Yelten, Muhammet. *Şirvanlı Mahmud, Kitâb-ı Kemâliyye (Giriş-İnceleme-Cümle-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım*). İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1993.

Yelten, Muhammet. *Târih-i İbn-i Kesir Tercümesi (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)*. Ankara: TDK Yayınları, 1998.

Yeniterzi, Emine. "Ahmed-i Dâî'nin Vasiyyet-i Nûşirevân Adlı Mesnevîsi". Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (2006): 1-25.

Yılmaz, Emine, Nurettin Demir ve Murat Küçük. *Kısas-ı Enbiya (Metin, Sözlük-Dizin, Notlar)*. Ankara: TDK Yayınları, 2013.

DİZİN

-A-

āb : su
ā. 3a/11
ā.-u (ā. revānlar) 114a/11
ābādān : bayındır, şen *krş. ābāẕān*
ā. 166a/8
ābāẕān : bayındır, şen *krş. ābādān*
ā. A117a/13
abdāl : abdal, derviş
a.+lar-ıla A134a/4
ābdest : abdest
ā.+i (iy.) 183b/7
ʿābid : abit, ibadet eden
ʿā. 90b/2
ʿā.+ler 126b/6, 174b/12
abonos : abanoz ağacı
a.+dan A230a/1
ʿacabā : acaba
ʿa. 191a/7
ʿacāyib : acayip
ʿa. 14b/2, 192a/10
ʿa.-i A247b/3 (ʿa. ḳudretlerinden)
ʿa.+inüñ 140b/2
ʿa.+inden 12b/6
ʿacāyibe ḳal- : şaşırmak, hayret etmek krş. *ʿacebe ḳal-*
ʿa.-dı 40b/4
ʿa.-alar A91a/8, A229b/2
ʿaceb : tuhaf, ilginç
ʿa. A244a/10
ʿa.+dür 22a/5
ʿaceb gel- : tuhaf gelmek
ʿa.-ür 188b/7
ʿa.-di 22b/3, 23a/5, A170a/7, A198b/11, A243b/5
ʿacebe ḳal- : şaşırmak, hayret etmek krş. *ʿacāyibe ḳal-*
ʿa.-dum A209b/11
ʿa.-alar 98a/8
ʿAcem : Fars
ʿA. 147b/6
ʿAcem dili : Farsça
ʿA.+nce A204a/6
ʿacemī : acemi, okuma yazma bilmeyen
ʿa. A229b/3
acı : acı, tatlı olmayan
a. 20b/8, 22a/12, 22b/12, 48b/2, 48b/3, 114a/3, 140b/12, 141a/10, 142a/11, 144a/3, 161b/2, 161b/5, A169b/3, A203a/ sayfa kenarı
a. ise 161b/1
a.-y-ısa 143b/1, 161b/2, 161b/3, A202b/12
acı ol- : acı olmak
a.-sa 163b/6
acı söz : incitici söz
a. 161b/2
ʿāciz : aciz, zayıf, güçsüz
ʿa. 3a/2
ʿāciz ḳal- : aciz kalmak, şaşırmak
ʿā.-a 100b/13, 133b/7, 143b/4, 152b/3, 152b/8, 153a/11, 183a/13, A71b/12, A182b/2
ʿā.-alar 121b/12
aç : aç, tok olmayan
a. 75b/2
aç- : açmak; bir konu ile ilgili konuşmak
a.-dılar (ḥikāyeti a.) 30b/7
a.-mışlar 88b/8
a.-asın 13b/9
a.-sa 100a/6, 110a/4, 131b/13, 160b/13, 179a/11
a.-salar 110a/6
a.-ı vire A83b/4
a.-arsa 69b/3
a.-a-y-ıdı 54b/2
a.-masa 110a/5, A107b/6
a.-amasa 61a/7
açıl- : açılmak; yoluna girmek
a.-mış 116a/4, 146b/1, 165b/8, 165b/11, 187a/3, A143a/5, A210b/13
a.-a 59b/4, 72b/11, 116a/11, 119a/10, 121a/13, 126a/9, 155a/7, 176a/12, A198b/8
a.-sa 117b/12
a.-maya A189b/8
açılmış ol- : açılmak
a.-a 117a/10
açlıḳ : açlık
a. 9b/10
açuḳ : açık
a. 55a/4, 59b/4, 61b/5, 70a/3, 73b/1, 129a/12, A121b/1, A189b/13
a. ise 157b/7

açuḳ ol- : açık olmak, açılmak
a.-a 61b/5, 117a/13
açur- : açtırmak
a.-masa 104a/1
ad : ad
a. 42b/3, 114b/2, A201b/2
a.-ıla 147b/12
a.-ısa 53a/4
a.+uñ (gen.) 135a/3
a.+ı (akk.) 38b/8, 42b/4, 42b/6
a.+a 53a/4
a.+da A235a/1
a.+um 20a/7, 20b/8, 20b/12, 42a/13
a.+uñ (iy.) 20a/7, 20b/7, 20b/11
a.+ı 21a/1, 38b/3, 38b/6, 53a/2, 53a/4, 54b/13, 81a/1, 155b/12, 170b/4, 182b/7, A120a/2, A173b/2, A196b/9, A204a/5
a.+ıdı 74a/6
a.+ısa (iy.) 74a/7
a.+ını 38b/2, 42a/10, A10a/11, A38b/3, A38b/7
a.+ın 11b/7, 38b/2, 38b/10, 39a/2, 42a/10, 42b/1, 42b/6, 53a/3, 116b/13, 155b/13, 156a/1, A128a/8
a.+ına 38b/3, 38b/4, 38b/7, 38b/10, 112a/3, 112a/3, A214b/2
a.+ından 5b/10
a.+ları (iy.) 14a/7, 114b/1, A113a/10
a.+ların 5b/7
a.+larından 16b/2
ʿadāvet : düşmanlık
ʿa.+e 171b/12
ʿadāvet it- : düşmanlık etmek
ʿa.(d)-eler A172b/10
ʿaded : adet, sayı
ʿa. 119b/11, 119b/11, 120b/1, 121a/6, A125b/4, A126a/1, A126b/1, A126b/2, A126b/8
ʿa.-i 121a/3 (ʿa. ḳırḳ)
ʿa.+üñ (gen.) 119b/11
ʿa.+i (akk.) 121a/3, A126a/9
ʿa.+de 121a/10
ʿa.+ce A201b/10
ʿa.+i (iy.) 37a/4, 120a/4
ʿa+in 38a/11, A33b/6
ʿa.+lerden 120a/3
ādem : adam, insan
ā. 6b/4, 8b/1, 12b/8, 13b/8, 20a/1, 27a/12, 27b/5, 29b/2, 29b/3, 33b/12, 34b/1, 34b/6, 42a/7, 42b/8, 53b/10, 54a/9, 67b/9, 85b/2, 85b/11, 89b/3, 112a/3, 112a/3, 120a/4, 121b/12, 122b/9, 122b/9, 147b/3, 153b/8, 154a/4, 154a/5, 185b/4, 189b/7, A46a/5, A46a/5, A72a/5, A106b/11, A173a/2, A186a/7, A186b/5, A188b/6, A194b/12, A214b/9, A229b/2, A243a/10
ā.-ile 124b/13, 125b/8, A11a/10, A87a/8, A87b/3, A90b/5, A204b/9, A210b/13
ā. ise 103a/11
ā.-ise 103a/3, 168b/9
ā.+dür 38b/1, 159b/13, 185b/9, A205b/7
ā.+üñ (gen.) 11b/11, 14b/9, 23a/1, 23b/8, 35b/9, 62a/6, 64b/10, 65b/4, 66b/4, 66b/10, 69b/3, 78a/1, 78a/8, 80a/3, 80b/6, 81a/13, 81a/13, 83a/10, 88a/3, 93a/5, 122a/2, 122a/3, 125b/5, 128a/11, 153b/5, 153b/6, 154b/6, 159a/5, 160b/5, 160b/8, 168b/11, 171b/9, 172a/8, 173a/12, A58a/5, A60a/9, A62a/6, A68a/2, A71a/13, A71b/12, A73a/4, A86b/13, A116b/4, A117b/5, A141a/5, A144b/8, A172b/1, A189b/9, A190a/1, A191b/5, A198a/4, A212a/8, A225b/2, A225b/8, A226a/6, A226b/10, A244b/4, A244b/5
ā.+üñdür 7a/13, 8b/12
ā.+i (akk.) 14b/11, 32b/5
ā.+e 18b/12, 91a/7, 143a/8, 157b/12, A28b/8
ā.+den 165b/2, A191b/4
ā.+le 12b/8
ā.+ise (iy.) 173b/1
ā.+inden A210b/12
ā.+ler 117b/5, 131a/13, 158a/3, 158b/4, 170b/10, A80b/1, A99b/7, A155a/10, A173a/12, A177a/12, A182b/11, A204a/9, A204b/8, A204b/11, A214a/10
ā.+lerüñ 11a/2, 136b/4
ā.+leri (akk.) 167a/4
ā.+lere 11a/2, 134a/10, 146b/6, A155a/9, A160b/2, A175a/3
ā.+lerden 169b/11, A169a/11
ā.+lerle A95a/12, A178b/13
ādemi : insan, ademoğlu, insan oğlu krş. *ādemī*
ā.+nüñ A23a/8

ā.+nüñdür A6b/11
ā.+si ise 171b/9
ā.+si-y-ise 178a/1
ā.+sine 171b/12, A195b/12
ā.+sile 124b/4
ā.+ler 7a/12, 8b/10, 63a/6, 102b/5, A130b/4, A211b/5, A229b/2, A235a/2, A235a/13, A239b/9, A249a/4, A251a/3
ā.+lerüñ A91b/12, A91b/13, A119a/5
ā.+lere A72b/8, A146b/8
ā.+lerden A59b/1
ā.+lerle A237a/5

ādemī : insan, ademoğlu, insan oğlu krş. *ādemi*
ā. 28b/12, 43b/4, 50b/11, 50b/11, 115a/9
ā.+nüñ 27a/8, 32b/4, 41b/7
ā.+den 5b/6
ā.+sise A218a/12, A220b/7
ā.+le 93a/12, 93b/5, 97a/10, 97a/10
ā.+ler 31a/10, 41b/6, 43a/5, 50a/9, 63a/6, 90a/7, 101a/13, 121b/5, 122a/8, 149a/4, 162b/7, 178b/12, 182b/6, 183a/3, 193b/7, A121b/11
ā.+lerüñ (gen.) 54a/5, 99a/2, A9b/9
ā.+lere 63a/5, 81a/5, 106a/8, 106a/13, A9b/8
ā.+lerle 149b/1
ā.+lerin 99a/3

ādem oğlanları : insan oğlu, ademoğlu
ā. 39b/8
ā.+nuñ 16b/5, 22b/10, 29a/9, 29a/12, 29b/8, 81a/3
ā.+na 16b/9

ādem ol- : erkek olmak
ā.-sun 68b/11
ā.-a 101b/6
ā.+ler o.-a 158b/4, A182b/11

ādem-ḳadirlü : değer bilir
ā. 154a/7

ʿādet : adet, alışkanlık, gelenek
ʿā. 154b/6
ʿā.-i (ʿā. aṣlīsi) A188a/6
ʿā.+i (iy.) 193a/7
ʿā.+idür 154b/6
ʿā+idi A148a/6, A187b/8

ʿādeti ol- : alışkanlığı olmak
ʿā.-a 193a/7

ʿādet ol- : adet olmak, alışkanlık haline gelmek
ʿā.-masa A227b/9

aḍġāṣ u aḥlām : boş batıl rüya
a.+dur 3b/12, 7b/7, 9a/5, 26b/12, 32a/10, 35a/11, 124a/5, 131a/3, A23b/9
a.+dan 6b/8
a.+dandur 27b/9

aḍġāṣ u aḥlām ol- : boş batıl rüya olması
a.-a 36b/12
a.-maya 192b/1

aḍġāṣ u aḥlāmdan ol- : boş batıl rüya olması
a.-ur 34b/7

adına göre işi olma- : bilindiği gibi olmamak
a.-ya

adına ol- : mensup olmak
a.-a 46a/8

adında ol- : mensup olunmak
a.-anuñ 46a/8

adın iste- : adını istemek, ayrılmak istemek?
a.-ye 137b/11, 196a/2, A156a/2

adı ol- : adlı, namlı olmak
a.-a A230a/9

ʿādil : adaletli, adil
ʿā. 112a/5, 140a/5, 163a/7, A124a/5

ʿadl : adalet
ʿa.+i (akk.) A121a/7
ʿa.+üñ 2b/6
ʿa.+i (iy.) A175a/11

ʿadl i dād döşe- : adalet tesis etmek
ʿa.-e A137a/1

ʿadl it- : adaletli davranmak
ʿa.(d)-e 53a/1

ʿadlī : adaletli
ʿa. A217a/4

adlu : adlı; namlı
a. 178a/10, 195b/10

adlu adınca : adlı adınca, tam adıyla
a. 5b/7

adlu ṣanlu ol- : namlı olmak
a.-a 140b/5

ʿadl ü dād it- : adaletli davranmak krş. *ʿadl u dāz it-*
ʿa.(d)-e 56b/7, 125a/4

ʿadl u dāz it- : adaletli davranmak krş. *ʿadl u dād it-*
ʿa.(d)-e A50b/4

ʿadl ve inṣāf naẓarın it- : adaletli davranmak
ʿa.-e 146a/13

ad ol- : ad olmak
a.-a A201a/6
ʿadüvv : düşman
ʿa. 3a/12
āfāḳ : ufuklar
ā. (ḥüsrev-i ā.) 1b/7
ā+da 124a/8
āfet : afet, bela, kötülük
ā. 194a/11, A141a/11
ā.+i (iy.) A141b/4
ā.+leri (iy.) A251b/8
āfet iriş- : afet olmak
ā.-e A74b/11
āferin-nāme : öğüt kitabı
ā. 119b/5, A125a/2
āfiyet : sağlık, esenlik, iyilik
ā. A172a/5
ā. -ile A168a/8
ā.+e A165a/2
āfiyetlik : esenlik hali
ā.(g)-ile 144b/1
ʿafv it- : affetmek, bağışlamak
ʿa.(d)-er 191b/6
ʿa.-di 32b/12
aġa : ağa
a.+sı 178a/1
a.+sınuñ A228a/12
a.+sına 177b/13, 178a/2
aġaç : ağaç, odun
a. 41a/6, 101b/11, 101b/11, 160b/9, 163a/4, 167b/10, 185a/11, A196b/8, A209b/11
a.(c)-ıla 77b/11, 185a/2, A239a/2
a.(c)-ısa 102b/5
a.+dur A201b/5
a.(c)+uñ (gen.) 101b/9, 134b/5, 167b/11
a.(c)+ı (akk.) 162a/6
a.(c)+a 97a/4
a.+dan 57a/13, 80a/8, 145a/6, 160b/2, 160b/9, 161b/13, 162a/1, 169b/8, 169b/10, 185b/8, 186a/5, 195b/13, A217a/5
a.+dan ise 172b/6
a.+dan-ısa A219b/3
a.(c)+ı (iy.) 162b/6, A202b/6, A202b/8, A202b/9, A202b/11, A203b/4, A208a/5, A208a/6, A208a/7, A208a/8
a.(c)+ın 161a/9, 161a/10, 161a/11, 161a/13, 162a/5, 165a/10, 165a/11, 165a/12, 165a/13, 165b/7
a.+ında A207b/7
a.(c)+ında 165a/5, 165b/6
a.+ından A207b/7
a.(c)+ından 160a/7, 160a/9, 160a/10, 160b/5, 165a/4, A203b/6, A207b/7
a.+lar 22b/1, 40b/12, 41a/3, 144b/7, 159a/3, A114a/4, A168a/5, A196b/8, A197a/3, A210b/8
a.+lar ise 102b/5
a.+larsa A97a/3
a.+laruñ (gen.) 40b/12
a.+ları (akk.) 158a/12, A209b/12
a.+lara 22b/13
a.+lardan 102b/3
a.+ların A197a/12
aġaçdan ol- : ağaçtan yapılmak
a.-sa 177b/5, A239b/3
aġaç ol- : ağaç haline dönüşmek; ağaç olmak
a.-mış 74a/10
a.-sa A203b/13
aġaçsuz : ağaçsız, çorak
a. 146a/3
aġaç yi- : sopa ile dövülmek
a.-ye 41a/5
āgāh it- : bilgilendirmek, uyandırmak
a.(d)-er 5b/4, 14a/2
a.(d)-e 4a/13, 10b/10
a.(d)-elüm 191a/7
āgāh ol- : bilgilenmek, uyanmak
a.-ġıl A170a/9
a.-a 60b/4, 90a/5, 152b/12, 194b/6, A178a/10, A183b/2
a.-alar 6a/4
a.+mağı (akk.) 130b/4
a.-urduḳ 4a/12
a.-maya 10b/5
a.-mayalar 49b/2
aġard- : temizlemek, beyazlatmak
a.-mayacaḳ olursa A93b/13
a.-ımayacek olursa 100b/8
āġāz : başlama
ā.-ı (ā. kitāb) A1a/9
āġāz it- : başlamak
ā.(d)-elüm 45a/4
aġır : ağır
a. 115b/2
aġır- : anırmak
a.-sa 82b/6, 115a/3

ağır iş işle- : ağır işte çalışmak
a.-yenler 127a/1
ağır ol- : ağır olmak; sıkıcı bunaltıcı olmak
a.-duñ 115b/1
a.-mış 70a/3
a.-sa 131b/2
a.-dısa A147a/5
ağız : ağız
a. 62a/6, A55a/9
a.+dan 3a/8, 62a/8, A55a/11
a.+dur 83a/9
a.(ġz)+umdan 187b/8
a.(ġz)+ıla 87a/4
a.(ġz)+ıdur A244b/4
a.(ġz)+ını A246a/1, A246a/13
a.(ġz)+ın 22b/12, 62a/10, 168a/1, 191a/10, A189b/13
a.(ġz)+ına 62a/11, 65a/8, 70b/2, 83a/13, 85a/1, 87b/1, 153b/13, A238b/11, A238b/12
a.(ġz)+ında 62b/2
a.(ġz)+ından 62a/8, 62b/4, 62b/8, 62b/11, 62b/13, 63a/5, 64b/5, 65a/5, 83a/13, 89a/12, 136a/10, 190a/10
a.+ların 88b/8
ağla- : ağlamak
a.-rlar 133a/4
a.-sa 61b/11, 61b/13, 108a/3, 108a/4, 129b/4
a.-salar A149a/7
a.+maḳ 132b/7, 148b/1, 148b/5, A143b/3, A143b/4
a.+maḳdur 165a/5, A143b/5
a.-rlardı 190a/3
ağna- : yatıp yuvarlanmak, debelenmek
a.-sa 84a/7, 139b/7
ağrı : ağrı, acı, sızı
a.+sından A71a/1
ağrı- : ağrımak, acımak, sızlamak
a.-mış 61a/5, 64a/13
a.-sa 64b/5, 79a/10
a.-masa 65a/12, 72a/3
ağu : zehir
a. 88b/11, A82a/7
ağula- : zehirlemek
a.-sa 88b/12
āḫarı ḫayra gel- : sonu iyi olmak
ā.-e A138b/2
āḫara iriş- : sona ermek, bitmek
ā.-miş-idi A138a/3
ʿahdlü : söz, vaad krş. *ʿahidlü*
ʿa. 93a/11, A95b/11
āhestelıḳ : yavaşlık, acelesizlik
ā.(ġ)+ıla 139a/10
aḫẕ it- : almak, kabul etmek
a.-dük A174b/13
ʿahid şı- : ahdini bozmak
ʿa.+lerin ş.-yalar A154a/7
āḫir : ahir, son krş. *āḫar*
ā. 11a/9, 121a/13, 125a/11, 127a/11, 146b/3
ā.+ile A130a/3
ā.+i (iy.) 10a/8, 26b/7, 26b/8, 26b/10, 26b/11, 51a/11, 121a/7, 124a/11
ā.+ini 11a/10
ā.+in 26b/12
ā.+ine 5b/13, 8a/1, 42a/12, 125a/12
ā.+inde 37a/11, 123a/3
āḫire iriş- : sona ermek, bitmek
ā.-miş ola 168a/3
āḫiret : ahiret
ā. 195a/10, A73a/9
ā.+e 195b/6
ā.+i (iy.) A250b/7
āḫirete git- : ölmek
ā.(d)-e 182a/5
ā.+mekdür A234a/10
āḫirete iriş- : sona ermek, bitmek
ā.-miş ola 173b/13, A251a/9
āḫirīn : sonrakiler
ā.+dür A118b/10
āḫir-i kār : sonunda krş. *āḫir-kār, āḫir-ü kār*
ā. 67a/4
āḫir-kār : sonunda krş. *āḫir-i kār, āḫir-ü kār*
ā. 52b/4, A137a/5
āḫir-ü kār : sonunda krş. *āḫir-i kār, āḫir-kār*
ā. 104b/13
āḫir zamān : ahir zaman, dünyanın son günleri
ā.+da 27a/8
aḥkām : hükümler
a. 50a/7
a.+ın 112b/2, 125b/12, A134a/12
a.+lar A117b/7
a.+lardan 51b/11
aḫşam namāzı : akşam namazı
a. A65a/7

aḫşam namāzın ḳıl- : akşam namazını kılmak
a.-sa 149b/8, 150a/1
a.-ur (part.) A179a/6
aḥvāl : haller
a.-i (a. istiḳāmet) A156b/9
aḳ : ak, beyaz
a. 24b/7, 42b/10, 47a/11, 47b/4, 48a/12, 54a/9, 54b/6, 58b/10, 58b/12, 59b/2, 61b/2, 61b/7, 63b/4, 67b/10, 69a/10, 73b/13, 84a/9, 88a/7, 88a/7, 88a/8, 90a/13, 122b/1, 133b/11, 144a/8, 154b/4, 155b/10, 157b/10, 163b/3, 165a/11, 173b/4, 178a/10, A112a/4, A187b/9, A200a/11, A201a/4, A202a/6, A207a/6, A227b/12
a. ise 165a/9
a.-ıla 59a/2
a.(ġ)+ı (iy.) 61b/4
a.+ın A242b/2
a.(ġ)+ın 188a/10
aḳ- : akmak
a.-ar 55a/10, A166a/11, A167a/5, A171b/9, A172b/7, A173a/5
a.-mış 72b/7
a.-sun A64b/6
a.-a 25a/7
a.-sa 60a/6, 64b/1, 66a/1, 72b/9, 72b/11, 72b/12, 74b/12, 143b/2, 143b/9, 172b/13, A170b/7
a.-up 145b/6
a.-an A166a/12
a.-duġı A167a/3
a.-ardı 40b/13
a.-masun A64b/7
a.-masa 72b/11, A64b/5, A64b/8
aḳar ol- : akmak, akar olmak
a.-a 140a/12
aḳarṣu : akarsu, nehir krş. *aḳarsu*
a. 183b/6, A164a/2
a.-y-ısa 143b/8
a.+lar 8a/9, 139b/11,
aḳarsu : akarsu, nehir krş. *aḳarṣu*
a.-y-ısa A166b/10
a.+lar A7b/6
aḳarṣu ol- : akarsu olmak
a.-sun 140a/10
aḳ buludı : beyaz bulut krş. *aḳ bulut*
a. A142a/4
aḳ bulut : beyaz bulut krş. *aḳ buludı*
a. 128b/3, 128b/5
aḳça : akçe, para; gümüş para
a. 14b/4, 40a/7, 40b/2, 40b/4, 40b/6, 40b/9, 41a/1, 56a/7, 56a/12, 58b/12, 84b/1, 84b/3, 96a/7, 106b/8, 107a/3, 107a/6, 107a/6, 107a/11, 107a/12, 116b/9, 120a/2, 139b/8, 154a/11, 154a/12, 154a/13, 154b/3, 154b/3, 154b/4, 154b/5, 154b/5, 154b/6, 155a/5, 157b/11, 167b/13, A129a/9, A187a/13, A190a/2, A216a/7
a.+dur A77a/3
a.+nuñ 101a/13, A187a/10, A187b/7
a.+yı 40a/8
a.+ya 107a/13, A212a/7
a.+dan 106b/9, A103a/10, A216a/8
a.+sın 41a/1
a.+sına A37a/7
a.+lar 154a/13
a.+ları (akk.) A187b/5, A242a/8
aḳça kesicilik eyle- : para basmak, sikke darb etmek
a.-se 101a/10
aḳçalu : akçeli
a. ise 155a/13
a.-yısa A190b/1
aḳça ol- : akçe olmak
a.-a 159a/6
aḳçamı : (Metinde) sopa, kamçı
a. 40a/12, 40b/7
aḳçasuz : akçesiz
a. 82a/9
ʿaḳd : akit, sözleşme
ʿa. 3a/3
ʿa.+i (iy.) 64b/13, 65a/1
ʿa.+ini 65a/3
ʿa.+in A57b/6
ʿaḳd-i nikāḥ bağla- : nikah kıymak krş. *ʿaḳd-ü nikāḥ it-*
ʿa.-sa 129a/5
ʿaḳdsüz : akitsiz
ʿa. A94b/11
ʿaḳd-ü nikāḥ it- : nikah kıymak krş. *ʿaḳd-i nikāḥ bağla-*
ʿa.(d)-e 72a/11
aḳ eyle- : temizlemek
a.-di A93b/11
a.-se 100b/7
ʿāḳıbet : akıbet
ʿā. 41a/11, 139b/7

ʿāḳıbet-endīş : sonunu düşünen
ʿā.+dür A86b/7
ʿāḳıbetin ṣatıcı : ahiretini yıkan
ʿā. 91b/5
ʿaḳ(ı)l : akıl
ʿa. 3a/2, 154a/3, 154a/7, A186b/1, A187a/1
ʿa.+um A186b/10
ʿa.+um-ımış A186a/5
ʿa.+uñvan 154a/5
ʿa.+ıdur A186a/8
ʿa.+ın 154a/4, 154a/5, 154a/6, A186b/4
ʿa.+ına 153a/11
ʿaḳılsuz : akılsız
ʿa. 124b/1, 124b/5
ʿaḳılsuz hünersüz ol- : akılsız olmak
ʿa.-a 169b/5
ʿaḳılsuzlıḳ : akılsızlık
ʿa.(ġ)+a A214b/6
ʿaḳīḳ : akik
ʿa. 155b/11
ʿāḳil : akil, akıllı
ʿā.+ler 31a/10
ʿaklı git- : çıldırmak
ʿa.-se A71a/1
ʿaḳlı ve tedbīri ve ʿizzeti ve mālı ziyāde ol- : aklı, tedbiri,değeri ve dünyası çok olmak
ʿa.-a A186a/6
aḳ ol- : beyazlamak
a.-mış 67a/9
a.-a 53b/7, A200a/11
a.-sa 145a/11, 154a/11, 156a/9, 176a/8
ʿaḳreb : akrep
ʿa. 87b/10, 88b/4, 89a/4, 89a/4, 89a/12, 89a/13, 89b/5, 124b/7, A82b/6
ʿa.+üñ (gen.) 89a/7, 89a/9, A83a/3
ʿa.+i (akk.) 89a/9, 89a/10
ʿa.+ler 89a/6
aḳsa- : aksamak
a.-masa 185a/13
aḳsaḳ : aksak, topal
a. 184b/9, 184b/10, 184b/13, 185a/1, 185a/2, 185a/6, 185a/10, A238a/5
aḳsaḳ ol- : topal olmak, aksak olmak
a.-sa 185a/12
a.-up 185a/4
aḳsaḳlıḳ : aksaklık, topallık
a.(ġ)+ı 184b/12
aḳsır- : aksırmak krş. *aḳsur-*
a.+maḳ 179b/1
ʿaksi : aksi, tersi, zıddı
ʿa. 129b/3
ʿa.+dür A216a/6
ʿaḳsince ol- : tersi olmak
ʿa.-ur A143b/3
aḳsur- : aksırmak krş. *aḳsır-*
a.-sa 179b/8, A231a/6, A231a/9, A231a/10, A231a/12
a.-up 179b/10, 180a/1
a.+maḳ 179b/2, A230b/10
al : al, kızıl
a. 81b/4
āl : oğul, aile, taraftar
ā.+i (iy.) A27a/3
al- : almak; evlenmek
a.-ur 187b/8, A211b/1
a.-urlar 2a/7
a.-dı 47b/12, 102a/6, A82a/5, A96a/13, A173a/6, A185b/5, A228a/3
a.-am 8b/2
a.-sın 2b/12
a.-a 15b/11, 24b/13, 76a/4, 78a/5, 82b/9, 83b/3, 84b/10, 104b/7, 107b/4, 162b/3, 165b/4, 179a/8, 195a/11, A75b/8, A158a/2, A169a/11, A211b/4, A211b/4, A228b/4
a.-alar 103a/4, A84b/4, A97b/6
a.-sa 62b/9, 62b/11, 63a/13, 69b/2, 76a/3, 76a/5, 79a/9, 82b/3, 87a/1, 95a/10, 96b/10, 99a/2, 107a/11, 107a/12, 107b/4, 129b/7, 145a/13, 157a/10, 157b/11, 162a/9, 162b/2, 162b/3, 163b/8, 176a/1, 182b/8, 184b/7, A67b/8, A99b/13, A157b/8, A211b/3, A211b/5, A216a/7
a.-salar 76a/3, 157b/2, 177b/13, A64b/8
a.-up 83b/6, 97b/2, 105b/1, 130b/13, 131b/1, 176b/2, 76a/3, A103b/12
a.-up-dururlar 3b/3
a.-an 131a/7
a.+maġa 6a/13, 109b/7
a.+maḳda 107a/3
a.-duġı 138b/8
a.-ur-ımış A77b/10
a.-ursa 106b/9, 107a/6
a.-dı-y-ıdı A192b/1
a.-dısa 157a/10, A194b/13, A216a/8

a.-mazın 187b/8
a.-madı 102a/6
a.-maya A100a/8, A103a/10
a.-masa 107b/3
a.-mayup 107a/6
a.-madın A244a/8
a.-mazsa 104b/7
a.-madısa 107a/11
a.-mamaḳda 107a/3
alaca ibik : hüthüt, çavuş kuşu krş. *elçi ibik*
a. 90a/2
ʿalāmet : alamet, eser, iz
ʿa. 8a/11
ʿa.+dendür 8a/11
ʿa.+idür 7b/12
ʿa.+indendür 9a/10
ʿa.+ler 147a/4
ālāt : aletler; iç organları
ā.+ı (iy.) A67b/11
ā.+ın A67b/13
ā.+ıla 174b/3, 174b/10, A223a/3
alçaḳ : alçak, sefih
a. 147b/2, A184a/11
alda- : kandırmak, aldatmak
a.-rlar A79a/1
a.-ya 104b/1, 115b/6, 152b/9
a.+maḳ 108b/6
a.+maġ-ıla A99b/12
a.maḳlar 44b/7
aldan- : aldanmak
a.-a 109b/9, 153a/10
a.-mış ola 184b/8
a+maḳ 23b/11
a.-maz 33b/10
aldar- : aldatmak
a.-ırmış A77b/10
aldatıcı : aldatıcı
a. A88a/9
aldayıcı : aldatıcı krş. *aldıyıcı*
a. A133b/6
aldıyıcı : aldatıcı krş. *aldayıcı*
a. A99b/11
aldur- : aldırmak
a.-mış 72b/7
a.-sa 72b/9, 72b/10
ʿalem : bayrak, alem
ʿa. 47b/4, 176b/4
ʿālem : alem, evren
ʿā. 31b/11, 41a/2, 90a/5, A165a/4
ʿā.+üñ (gen.) 38b/11
ʿā.+i (akk.) 13a/11
ʿā.+de A168b/11, A173b/2
ʿalemdār : alemdar, bayrak tutan
ʿa. 152b/13
ʿālem-efrūz : cihanı parlatan
ʿā. 1b/7
ʿalemlü : bayraklı, alemli
ʿa.-y-ise 176b/3
ālet : alet; iç organları
ā.+den 75b/9
ā.+i (iy.) A76b/13
ā.+idür 193b/6, 195a/5
ā.+leri (iy.) 43a/4
ʿalevī : alevi, kızılbaş
ʿa. 54b/12
ʿaleyhi'l-laʿne : 'lanet üzerine olsun' anlamında Arapça bir söz
ʿa. 5a/3, A116a/11
ʿa.+yi 32a/13
ʿaleyhimā's-selām : 'Selam ikisinin üzerine olsun' anlamında peygamberler için söylenen Arapça bir söz
ʿa. 113a/8, 113b/4, 159b/3, A110a/3, A111b/10, A112a/7
ʿaleyhimü's-selām : 'Selam üzerlerine olsun' anlamında peygamberler için söylenen Arapça bir söz
ʿa. 27a/4, 53b/2, 110a/10, 113a/10, A9b/11, A128a/13
ʿaleyhi's-selām : 'selam onun üzerine olsun' anlamında peygamberler için söylenen Arapça bir söz
ʿa. 4a/6, 4a/9, 4b/1, 4b/2, 4b/4, 4b/8, 4b/11, 5a/1, 5a/5, 7a/2, 11a/4, 11b/1, 16b/8, 20b/11, 20b/13, 26a/4, 29b/1, 30a/8, 30a/10, 30b/4, 30b/7, 30b/9, 33a/5, 38b/11, 39a/6, 41a/10, 43b/11, 43b/13, 44b/10, 47b/12, 49a/9, 49a/12, 50a/4, 50b/6, 50b/7, 50b/10, 50b/11, 51a/2, 51a/4, 51a/7, 53b/1, 54a/1, 76b/3, 99b/13, 113b/1, 113b/8, 114a/1, 150a/13, 150b/2, 159a/9, 159a/12, 164b/11, 184a/10, 185a/2, 189b/6, 189b/9, 194a/4, 196b/7, 196b/8, A40a/4, A51b/11, A112a/5, A119a/7, A124b/6, A129b/10, A173a/3, A173a/6, A180a/12, A180b/5, A180b/13, A185b/6, A197b/9, A197b/11, A199b/11, A203b/2, A203b/3, A206b/12, A207a/10, A209b/13, A210a/2, A231b/4,

A231b/6, A243b/8, A245b/6
ʿa.+ı (akk.) 113b/3
ʿa.+a 30a/12
alıcı : alıcı, alan
a. 159b/3, 186a/5
alın : alın
a. 58b/1
a.(ln)+ınuñ 58b/5
a.(ln)+ın 58a/13, 58b/2
a.(ln)+ına 25b/2
a.(ln)+ında 58b/3, 58b/4, 58b/6, 58b/8, 58b/11, 58b/12, 58b/13, 59a/2, 59a/4
alı vir- : alıvermek krş. *alvir-*
a.-e 169a/6, A136b/13
āl-i germiyān : germiyan oğulları krş. *āl-i girmiyān*
ā. 2a/1
āl-i girmiyān : germiyan oğulları krş. *āl-i germiyān*
ā. A1b/5
ʿāli'l-ḳaderi : üstün kaderli
ʿa. 1b/9
ʿālim : alim
ʿā. 18a/5, 18a/6, 31b/6, 31b/12, 74a/9, 76a/4, 112a/3, 116b/2, 116b/9, 125a/8, 140b/2, 142b/3, 145b/12, A124a/10, A134b/10, A135a/1, A181b/9
ʿā.-ile A27b/13, A119a/4, A120a/13, A240b/7
ʿā.+den 140b/5
ʿā.+le 31b/5, 31b/9, 124b/6
ʿā.+ler 41a/6, 126b/3, 126b/4, 163b/8, 174b/1, A134b/12
ʿā.+ler ile 116b/10
ʿā.+lerdür A134b/10, A135a/3
ʿā.+leri (akk.) 51b/5
ʿā.+lerle 186b/8, A182a/9
ʿā.+lerin A14a/8
ʿā.+lerinden 18a/3
ʿālim kimse ol- : alim olmak
ʿā.-11a/3
ʿālim kişi ol- : alim olmak
ʿā.-a 137b/7
ʿā.-sa A67b/9
ʿālimlerile ol- : alimlerle beraber olmak
ʿā.-a 151b/6
ʿālim ol- : alim olmak
ʿā.-mış 52b/7, 112a/3
ʿā.-a 86b/6
Allāh : Allah
A. 43a/2, 47b/13, 100b/4, 123a/10, 172b/1, A147b/11, A147b/12
a.+ıla 132a/10
a.+ı 45a/12
a.+uñ (gen.) 108b/3, 115a/10, A116a/7, A118b/10
A.+a 59a/6, 108b/3, 148a/5, 188a/13, 188b/13, 191b/5, A127b/9, A167a/12, A233a/13, A236a/6
Allāha dön- : tövbe etmek
A.+mek gerek 50a/9, 194a/6, A112a/3
Allāh sarāyı : ahiret yurdu
A.+ındadur A147b/11
Allāhu teʿālā : 'yüce Allah' anlamında Arapça bir söz
A. 5b/3, 5b/9, 6b/2, 15b/8, 16a/8, 17a/4, 21a/11, 28a/5, 45b/10, 155b/13, 191b/5, A82b/4
A.+nuñ A42a/1, A120a/1
A.+dan 5a/2, 8b/5, 132a/9
A.+dandur 44b/3
Allāhu veliyyü't-tevfīḳ : 'başarı Allah'tandır' anlamında Arapça bir söz
A. A80a/9, A84a/13
alma : elma
a. 159b/6, 159b/7, 159b/7, 159b/13, 159b/13, A200b/2
a.-y-ısa 159b/11
a.+yı 159b/9, 159b/10, A200a/9
a.+da A200a/9
a.+dan 26a/10
a.+sındandı A200b/2
alt : alt
a.+ı (iy.) 93a/8, 96b/12, A86a/12, A86b/9
a.+ını 22b/12, 61a/10, 61a/13, 96b/4
a.+ın 93a/1, 97a/13, A54b/5
a.+ına 12a/10, 83b/6, 86a/12, 96b/10, 137a/2, 143b/5, 195a/11, A83a/7, A172b/8
a.+ında 40b/12, 47a/5, 69a/13, 69b/10, 74b/8, 79b/8, 89a/7, 89b/1, 128b/5, 128b/7, 128b/8, 128b/9, 128b/10, 129b/7, 156b/5, 182a/8, 186b/8, 191a/3, 196b/4, 197b/4, A80a/1, A93a/3, A167a/5, A224a/4
a.+ındadur A143b/9
a.+ından 100a/6, 141a/5, 141a/5, A66a/13
altı : altı (sayı adı)
a. 18b/7, 42b/13, 120b/1, 191b/7, A170a/6, A170a/13

altı biń : altı bin
a. 121b/4, A130b/5
altıncı : altıncı
a. 7b/12, 11b/13, 34b/9, 116a/1, 123a/10, A124a/9
altı yüz : altı yüz
a. 121a/10, A130a/1
altmış : altmış
a. 121a/3, 121a/5, 121a/5, 121a/6
altmış altıncı : altmış altıncı
a. 95a/5
altmış beşinci : altmış beşinci
a. 94b/8
altmış birinci : altmış birinci
a. 93a/9
altmış doḳuzıncı : altmış dokuzuncu krş. *altmış ṭoḳuzıncı*
a. A89b/9
altmış dördinci : altmış dördüncü krş. *altmış dördünci*
a. A88a/7
altmış dördünci : altmış dördüncü krş. *altmış dördinci*
a. 94a/12
altmışıncı : altmışıncı
a. 93a/3
altmış ikinci : altmış ikinci
a. 93b/3
altmış sekizinci : altmış sekizinci
a. 95b/10
altmış ṭoḳuzıncı : altmış dokuzuncu krş. *altmış doḳuzıncı*
a. 96a/11
altmış üçünci : altmış üçüncü
a. 94a/2
altmış yedinci : altmış yedinci
a. 95a/12
altun : altın
a. 14b/4, 14b/8, 57a/11, 60b/7, 104a/2, 115b/4, 120a/3, 154a/10, 154b/7, 154b/8, 154b/9, 154b/10, 154b/12, 154b/13, 155a/1, 155a/2, 155a/3, 157a/6, 177a/12, 180b/13, 182b/3, 197a/5, 197a/10, 197a/10, A188a/10, A188b/6, A188b/6, A189a/1, A189a/5, A189a/5, A189a/5, A211b/3, A216a/7
a. ise 176b/4
a.+dur 166a/1, 172a/8
a.-ısa A194a/11
a.+sa 157a/2
a.+uń (gen.) A188a/6
a.+a A188b/11
a.+dan 169b/8, 178b/11, 186a/4, A79b/5, A211b/4, A219a/1
a.+dan ise 138b/8, 169b/9
a.+dan-ısa A194a/6, A225a/10
a.+lar A188a/3
a.+ları (akk.) A188a/11
altundan ol- : altından yapılmış olmak
a.-acaḳ olursa A157b/12
altunlu : altınlı, altınla süslenmiş
a. 177b/6
altunlan- : altınla kaplanmak, altınla süslenmek
a.-mış 170a/8
altun ol- : altın haline gelmek
a.-dı A232b/11
altun oluḳ : kabede bulunan altından yapılmış oluk
a. 186b/8
alvir- : alıvermek krş. *alı vir-*
a. A169a/2
ʿa.m. : aleyhisselam, ʻselam ona olsunʼ şeklindeki Arapça ifadenin kısaltması
ʿa. A6a/13, A37b/3, A113b/6
ʿām : genel, avam krş. *ʿāmme*
ʿā. 31a/7, 103b/10, 118a/9, 129a/7, 133a/3, 140a/6, 142b/5, 144a/2, 144a/4, 144a/7, 144a/9, 157a/4, 172a/9, 185b/12, 192a/4, 193b/10, A103b/4, A165a/2, A167b/1, A167b/3, A167b/3, A168b/10, A172b/9, A175a/10
ʿā.-ıla A134a/8
ʿā.+a A160b/1
amā : ama, fakat krş. *ammā*
a. A75a/12
ʿamel : amel, iş
ʿa. 101b/3
ʿa.+i (iy.) A137b/11
ʿa.+idür 172b/6
ʿa.+in A73a/12
ʿa.+inde A150b/6
ʿa.+ler 29a/12, A239b/5
ʿa.+lerdür A113b/12
ʿa.+lere 185b/10
ʿa.+lerden 6b/3, A103a/2
ʿa.+lerinüń 195b/7

ʿamel bul- : iş bulmak
ʿa.-a 173a/6
ʿamelde ol- : iş yapmak
ʿa.-a 122a/12
ʿamel dut- : iş sahibi olmak, iş yapmak
ʿa.-a 170a/1, 174a/8, 177a/5
ʿamel ḳıl- : amel etmek, dinin gereklerini yerine getirmek
ʿa.-mayasın 187b/11
ʿām ḫalāyıḳ : halk, avam
ʿā. A174b/6
ʿā.+dan A176a/7
ʿām ḫalāyıḳuñ ol- : halka ait olmak, umumî
ʿā.-sa A168b/7
ʿām ḫalḳı : sıradan insanlar, halk
ʿā. 146a/12
ʿā.+ndan 147a/13
ʿām ḫalḳıdan ol- : halktan olmak
ʿā.-a A169a/9
ʿamel it- : amel etmek, dinin gereklerini yerine getirmek
ʿa.(d)-er 112b/1
ʿa.(d)-e 153a/10
ʿāmī : avam halk
ʿā. A191b/1
ʿā.+lerüñ 194a/1
ʿāmil : işçi, hizmetçi
ʿā.+lerüñ A249a/12
ʿāmili ol- : işçisi olmak
ʿā.-dı 30b/10
āmīn : amin
ā. 2a/3
ammā : ama, fakat; -e gelince krş. *ama*
a. 4a/1, 4a/3, 22b/6, 31a/10, 39b/1, 39b/7, 66b/3, 69b/7, 89a/4, 90b/1, 90b/12, 91a/10, 91b/10, 92b/13, 93a/12, 94b/10, 107b/4, 109a/7, 123a/4, 131b/3, 164a/4, 164a/5, 164a/9, 167a/13, 170b/3, 171b/3, 171b/11, 172a/7, 184b/12, 188a/1, 191a/8, 191a/10, 191a/13, 191b/2, 192a/7, A84a/2, A84b/6, A85a/5, A86b/8, A87a/4, A103b/1, A103b/10, A126a/8, A132a/13, A160a/7, A199a/12, A204b/1, A204b/4, A206b/8, A207a/8, A207a/12, A211a/11, A218b/6, A219a/2, A225b/4, A225b/11, A226a/3
ʿāmme (1) : genel, avam krş. *ʿām*
ʿā. 123b/13, A171a/5
ʿā.-i (ʿā. ḫalā'ıḳa) A143a/4
ʿā.+nüñ 192a/7
ʿamme (2) : hala
ʿa.+lerñüzdür A203b/1
ʿammu : amca
ʿa. 64a/8
ʿa.+dur 64a/8
amrud : armut krş. *armud*
a. 48a/13, A201a/1, A201b/1, A208b/2
ʿamuca : amca
ʿa. 63a/10, 63b/11
ʿa.+ya 63a/10, 63b/11
ʿa.+sın 130a/12
ʿamūd : direk, sütun; süngü tarzı bir silah
ʿa. 147a/5, 171a/13, A218a/4, A218a/12
ʿan : Arapça '-dan' anlamında bir edat
ʿa. 4a/5
añ- : anmak, zikretmek
a.-aruz 63a/12
a.-dum 120a/6
a.-duḳ 8b/4, 17a/11, 26a/8, 30a/1, 33b/6, 47a/12, 51b/4, 53b/11, 64a/11, 94a/4, 107a/10, 124a/2, 128b/10, A88b/8, A134a/9, A136a/5, A136a/5, A144b/8, A172b/13, A192a/4, A217a/12, A218a/12, A226a/1, A226a/4
a.-mışdur 3b/10, 53b/8, 135a/3, A118b/6
a.-avuz 191b/8, A56a/8
a.-up-durur 17a/9, A119b/8, A152a/5, A244a/4
a.-updur 134b/7
a.-duġı 171a/3, A133a/13, A228a/10
a.-duġumuz A216a/2
a.-duḳ idi 7b/11, 9a/9, 11a/9, 26a/12, 34a/5, 47a/4, 51b/6, 78a/10, 137a/8, 140a/9
a.-duġ-ıdı 64a/5, 123b/2, 128a/6, 144b/8, 156a/9, 192a/6, 193a/8, A8b/12, A72a/9, A75b/3, A121a/4, A133a/13, A134a/11, A144b/13, A155a/2, A174a/7, A174b/8, A179b/1, A184b/4, A185a/10, A191b/3, A192a/12, A221a/13, A232b/3, A235b/4, A236a/13
a.-duġ-udı 10a/5
a.-masa A128a/9
ana : anne
a. 169a/1, A124a/11
a.+dur 117b/4, A186b/2
a.+ya 117b/9
a.+dan 36a/3, 36a/10, 36a/12, 36b/2,

36b/4, 36b/10, 36b/13, 184b/11, A170a/10
a.+m-ıla 188b/10
a.+ñı 188b/11
a.+ña 189a/1
a.+sı 30b/3, 56a/5, 56b/11, 57a/3, 77a/9, 118a/3, 130a/6, 130a/7, 130a/9, 130a/12, 163a/2, 168b/12, 168b/13, 168b/13, A67a/8
a.+sın 188b/4, 188b/5, 188b/6
a.+sından 56a/4, 132a/11, 184b/13, 185a/6, A228a/13
a.+sıla 188b/1
aña : ona, oraya bk. *ol*, krş. *oña*
anca : onca, o kadar bk. *ol*
ancılayın : onun gibi
a. A88b/2
a.+dur A114a/5
ancılayın ol- : onun gibi olmak
a.-a 78a/10
and : ant, yemin
a. 121a/5
a.+ı (iy.) A128b/9
and iç- : yemin etmek, ant içmek
a.-di 23b/7, 23b/8
a.-mişdür A120a/3
a. 23b/7
a.-e 104b/13
anda : onda, orada bk. *ol*
andan : ondan, oradan; ondan sonra bk. *ol* krş. *ondan*
anduk : sırtlan krş. *anduḳ*
a. 94a/2
anduḳ : sırtlan krş. *anduk*
a. 94a/4, 94a/9, 94a/10, A87b/10
a.(ġ)+uñ (gen.) 94a/3, 94a/5
a.(ġ)+a 94a/6
and vir- : yemin etmek, ant içmek
a.-di 23b/5
anı : onu bk. *ol*, krş. *onı*
añıl : yavaş, ağır krş. *añul*
a. 179b/8
añıl- : anılmak
a.-dı 157a/11
a.-mış ise A235a/2
a.-mışdur A156a/11
a.-a 11b/12, 162b/10, 191b/13
a.-sa 131b/9
a.-up-durur 30b/1, A247a/3, A250a/5
a.-updur 191b/11, 194b/8
añıl añıl : yavaş yavaş, ağır ağır krş. *añul añul*
a. 156b/13
añla- : anlamak
a.-yup 194a/13
anlaruñ ol- : onlara ait olmak
a.-a A150b/10
a.-sa A222a/10
añru : öte, ileriye doğru
a. A185b/9
añul : yavaş, ağır krş. *añıl*
a. A231a/3
añul añul : yavaş yavaş, ağır ağır krş. *añıl añıl*
a. A12a/8, A172a/1, A194a/4, A232a/1
añul ol- : yavaş olmak
a.-sa 180a/11
anuñ ol- : ona ait olmak
a.-asın A244a/13
a.-a 146b/3
a.-masa 105a/3
ara : ara; yer
a. A180a/6
a.+ya 14a/1, 92b/5, 112a/7, 142b/8, 147a/7, 168a/8, A162b/4, A164b/11
a.+da 144b/10, A151a/11, A171b/13, A189a/1, A239a/1
a.+dan 103a/12, 123a/8
a.+muzdan 14a/11
a.+sına 156b/6, 170b/5, 170b/7, 183a/3, A64a/11, A74a/6, A97a/2, A194a/12, A215b/6, A239b/9
a.+sında 10a/3, 31b/7, 31b/9, 36a/5, 44a/5, 52b/13, 59a/11, 72a/12, 78a/9, 85a/12, 85a/12, 86b/6, 102a/2, 102b/6, 104a/8, 104a/9, 109a/6, 109a/6, 114b/13, 115a/12, 118a/1, 129a/9, 132b/10, 143b/3, 152a/1, 157a/7, 166a/6, 169a/4, 170b/6, 170b/7, 183a/3, 193b/7, 193b/8, 193b/11, 193b/11, 193b/13, 194a/3, 195b/3, A49a/11, A118b/6, A123a/12, A143a/7, A148b/1, A149a/6, A188a/12, A206a/5, A214b/8, A215b/8, A235b/7, A249a/11, A251a/4
a.+sındaġı 47b/13, 47b/13, A205b/10
a.+sındaki A43b/11, A65a/3
a.+sından A8b/9
a.+larına 162a/7
ara- : aramak
a.+ñ A77b/8
ʿArab : Arap
ʿA. A203b/4

ʿArabça : Arapça
ʿA. A190b/13, A199b/9
ʿArab dili : Arapça
ʿA.+n 149a/5
ʿArabī : Arapça
ʿA.+den 1b/4
ʿArābī : Arap, bedevi krş. *aʿrābi, aʿrābī*
ʿA. 20a/5, 20b/1, A16b/3
Aʿrābī : Arap, bedevi krş. *ʿarābī, aʿrābi*
A. 20a/10
Aʿrābi : Arap, bedevi krş. *ʿarābī, aʿrābī*
A.+ye 20a/13
ʿArabī yay : Arap tarzı yay
ʿa.-ısa 170a/10
ʿArabī yay ol- : Arap tarzı yay olmak
ʿa.-sa A215b/13
aracuḳ : küçük yer
a.(ġ)+ı (akk.) 14b/7
a.(ġ)+a 85a/11
aralıḳ : aralık
a.+dur 189b/5
ārāste : bezenmiş, süslü
ā. 116b/3, 117a/12, 145b/13, 146a/4, 158a/9, 187a/1, 195b/4, A184a/3, A196b/11, A198a/5, A198a/6, A198a/8, A198a/11, A198b/9
ārāste ol- : süslenmek
ā.-mış A119a/8
ā.-a 148a/13, 149b/7, 193a/9, A175b/11
ārāstalıḳ : süslü olma
ā.+da A230b/7
ārāste-ter : daha süslü
ā. A230b/1
ārāyiş : süs, bezek
ā. A145a/3
ā.+i (iy.) A73a/4
ā.+idür 66b/4, 66b/10, 80b/4, 80b/6, A72a/8
ard : arka, geri
a.+ına 181a/10, 181b/6, A73a/12
a.+ında 71a/1, A142a/11, A224a/7
a.+ında durur 142b/10
a.+ından 80b/12, 120b/2
ardınca : ardından, arkasından
a. 63a/7, 82a/8, 92b/7, 99a/10, 101b/9, 119b/5, 131a/13, 189b/8, A81a/7, A116a/7
a.+dur A73b/11
ardın ayart- : arkasından iş çevirmek
a.(d)-alar 108b/10
ardın ayardıcı : arkasından iş çevirici
a. 93a/5, 125b/5, A81a/7, A88b/6
a.+dur 88a/3, 94b/10
ardına düş- : peşine düşmek
a.-e A234b/2
a.-e (a. daḫı d.) A233b/10
arı- : temizlenmek
a.-dısa A94a/4
arılıḳ : temizlik krş. *arluḳ*, *aruluḳ*
a. 189b/5
ʿārif : arif, irfan sahibi
ʿā. 2a/9
ʿāriyete vir- : borç, ödünç
ʿā.-di A192b/5
ʿā. (…) v.-se (ʿā. yāḳūt v.) 156a/12
arḳa : arka
a. 76a/13
a.+sı 73b/7
a.+sını A87a/11
a.+sın 47b/1, 72a/11, 76b/2, 76b/4, 172b/13
a.+sına 75a/11, 88a/7, 102b/2, 172b/11, 173a/8, 181b/7, A90b/12
a.+sında 71b/3, 173a/1, A78b/12, A219b/12
a.+sından 181b/8, 181b/11, A143b/11
arḳası suyı : meni
a. 159b/1
arluḳ : saflık, temizlik krş. *arılıḳ*, *aruluḳ*
a.(ġ)+ı A191a/10
armud : armut krş. *amrud*
a. 160a/11, 165b/5
a.+dan 160a/6
a.+ın (şeker a.) 160b/2
arpa : arpa
a. 107a/8, 107a/10, 167a/4, 167a/10, 167a/11, 167a/13, 167b/10, A129a/11, A211a/8
a.+nuñ 44a/4, 44a/5
arṣlan : arslan krş. *aṣlan*
a. 2a/10, 92a/10, 92a/11, 92a/12, 92a/13, 92b/2, 92b/2, 92b/4, 92b/7, 188a/7, 197b/4, A86a/7
a.-ıla 92b/5
a.+uñ (gen.) 92b/6, A86a/3
a.+dan 197b/2
a.+lar 158b/1, 197a/10

ʿarş : arş
ʿa. 12a/10, A119a/7, A111a/5, A119a/11
ʿa.+uñ A118b/6
ʿa.+ı (akk.) 112b/11, 112b/13, 116a/13, 116b/2, 116b/3
ʿa.+a 32b/6
ʿa.+dan A118b/11
ʿa.+ı (iy) 7a/4
ʿarşı götüren ferişteler: arşı taşıyan melekler
ʿa. 112b/11
ʿa.+i (akk.) 112b/13
art- : artmak
a.-a 67b/6, 80a/12, 158a/7, 160a/3
a.+maġa A34b/2
artuġıraḳ : daha fazla krş. *artuġraḳ*
a. A131a/6
a.+sa 165a/9
a.+dur 165a/9
artuġraḳ : daha fazla krş. *artuġıraḳ*
a. ise A208a/2
artuḳ : fazla, çok; artık, bundan sonra
a. 43b/5, 53a/11, 58a/11, 109a/11, 120a/4, 121b/12, 126a/2, 159a/6, A69a/3, A69a/3, A74b/12, A76a/4, A129b/5
a.+dur A188a/6
artuḳ ol- : fazla olmak
a.-maya 23b/13, A57a/13,
aru (1) : arı, saf, temiz
a. 103b/3, 122a/5, 183b/6
a.+ca A162a/2
aru (2) : arı
a. 90b/6, 90b/7, 90b/10
a.+nuñ A84b/2
a.+yı A84b/5
aruḳ : zayıf, cılız
a. 115a/1
aruḳ ol- : zayıflamak
a.-mış 50a/5
aruluḳ : arılık, temizlik krş *arılıḳ, arluḳ*
a. A70a/3
aru neseblü ol- : temiz soylu olmak
a.-a A203b/12
aru ol- : temiz olmak
a.-a A141a/5
ʿarża it- : göstermek, sunmak
ʿa.(d)-e A202b/5
arzū : arzu, istek
a.-y-ıla 98a/4
a.+m-ıdı A210a/2
a.+sı 78b/13, A231b/8
a.+sına 152b/2
a.+sında A243a/10
a.+sından 5a/4
a.+sındandur A4b/4
a.+lar-ıla A91a/6
a.+larından 197b/7
arzū it- : arzu etmek
a.-düñ A244a/12
arzū ḳıl- : arzu etmek, dilemek
a.-duġıdur 79a/2
ʿaṣā : asa
ʿa. A82a/1
ʿa.-y-ıla 88b/5, 182a/12, 185a/3
ʿa.+sı 193b/3,
āsān it- : kolaylaştırmak
ā.(d)-e 45b/2
āsān ol- : kolay olmak
a.-ur 9b/5, 29b/5
a.-a 3b/1, 11b/5, 114a/3, 143a/4, 150b/11, 166b/9
āsān ve sehl ol- : kolay olmak
a.-a 15a/10
asġaraḳ : (Ar. aṣġar'dan) daha küçük krş. *asġarek*
a. A167a/2
asġarek : daha küçük krş. *asġaraḳ*
a. A158a/3
aṣḥāb : sahipler; arkadaşlar; peygamberimizin arkadaşları, sahabeler
a.-ı (a. faża'il-ise) A139a/3
a.+ı (iy.) 194a/3
a.+ınuñ 194a/2
aṣ(ı)l : asıl, soy
a. 10a/4, 112b/9, A228a/8
a.-ı (a. gölcük) A167b/1
a.+dur 13b/12, 52a/9
a.+ımış 21a/2
a.+da 128a/6, A115b/9, A123b/3, A136a/3, A230b/7
a.+dan 81b/9, 85a/7, 91a/1
a.+ı (iy.) 12a/4, 14a/6, 14a/8, 15a/6, 17a/4, 17a/6, 20b/2, 21a/6, 27a/10, 27b/6, 29b/10, 30a/4, 31a/6, 32a/5, 38a/12, 41b/6, 41b/13, 42a/2, 46a/8, 54a/7, 58b/1, 59a/8, 60b/10, 60b/11, 63a/10, 65b/4, 66b/9, 67b/12, 69a/4, 70b/6, 74b/7, 75a/5, 75b/8, 76a/13, 77b/3, 78a/1, 78a/7, 79a/1, 79b/10,

81a/10, 82b/8, 84a/10, 84b/6, 85a/6, 87b/12, 89b/7, 90a/3, 90a/11, 90b/7, 91a/6, 91b/12, 92a/12, 92b/10, 93a/4, 93a/10, 93b/4, 94a/3, 94a/13, 95b/1, 95b/11, 97a/8, 97b/12, 98a/1, 98a/11, 99a/6, 99b/3, 100b/5, 101b/10, 106a/6, 108a/13, 108b/5, 114a/4, 115b/10, 115b/11, 115b/12, 115b/13, 116a/1, 116a/2, 117b/2, 119b/10, 120a/7, 122a/2, 122a/2, 128a/5, 128b/3, 129a/5, 129b/4, 135a/2, 137a/6, 138a/11, 140a/11, 148b/9, 155a/7, 156a/5, 157b/13, 159b/5, 160b/5, 161a/10, 164a/1, 166a/1, 167a/11, 168b/5, 174a/5, 177b/12, 178a/12, 179a/2, 179b/2, 181a/13, 182b/2, 182b/5, 183a/2, 183b/10, 184b/11, 185b/4, 186b/3, 192a/6, A30a/7, A64b/12, A73b/13, A75a/12, A78a/5, A106b/10, A113a/12, A139b/11, A141a/12, A143a/10, A144a/8, A145b/6, A146a/8, A153a/11, A156a/6, A156b/7, A159b/11, A166a/3, A166b/10, A169a/1, A170a/9, A171a/5, A172a/8, A174b/1, A179b/5, A185a/1, A187a/7, A187a/10, A188b/9, A195b/6, A196b/2, A198a/3, A200b/13, A204a/5, A204a/13, A204b/7, A210a/6, A211a/13, A214a/10, A220b/5, A223a/5, A224b/8, A226b/9, A227a/13, A228b/9, A230a/13, A231b/3

a.+ıdur 37a/10, 79a/1, A70a/3, A71b/12, A203b/5

a.+ını 1b/2, 3b/5, 9b/4, 43b/8, 140b/1, A117b/5

a.+ın 11a/7, 26b/4, 34a/1, 78a/6, 140a/3, 143b/6, 155b/9, A84a/5, A116b/6, A160a/7, A160b/12, A166a/2

a.+ına 62a/9, 62a/9, 62b/4, A192b/7, A235a/1

a.+ında 11a/11, 118b/12

a.+ından 9b/7, 31a/5, 31b/13, 140a/11, 158b/4, A208a/10, A226b/5

a.+ınca 3b/4, 123a/4, 159b/4

a.+ıla 11b/8, 159b/4

a.+ları 7a/6, 11b/12, 30b/13

aṣıl- : asılmak

a.-mış 54b/12, 70b/1, 159a/4, 172b/1, 178a/4, 186b/6, 187a/2, A156a/9

aṣıllu : asıllı; asil

a. 91b/5, 98b/13, 147b/2, 155b/10, 156a/9, 178a/10, A73a/9, A85a/1, A178b/3, A184a/11, A192a/1, A204a/1, A208a/10

aṣılsuz : asılsız, asaletsiz

a. 170b/13, A81b/12

aṣılu : asılı

a. 41b/3

ʿāṣi : asi krş. *ʿāṣī*

ʿā.+lerüñ A114a/10

ʿāṣī : asi krş. *ʿāṣi*

ʿā.+ler A114b/10

ʿā.+lerden A114b/10

ʿāṣī ol- : asi olmak, isyan etmek

ʿā.-a 108b/3

ʿā.-madılar 48a/6

ʿā.-mamışdur 51a/12

ʿā.-mamışlardur A46b/4

aṣil : asil, asaletli

a. 149a/6, 162a/5

aṣil ḳavımdan ol- : asaletli kavimden olmak

a.-maya 82a/10

aṣil-zāde : asilzâde krş. *aṣīl-zāde*

a. 138a/3

aṣīl-zāde : asilzâde krş. *aṣil-zāde*

a. A156a/10

aṣil-zāde ol- : asilzâde olmak

a.+ler o.-alar 154a/7

aṣlan : arslan krş. *arṣlan*

a. 147b/7, A242a/11

a.+lar A197b/1

aṣlı gevherlü ol- : temiz asıllı olmak

a.-a 138b/8

aṣlı ol- : doğru olmak

a.-maya 30b/12, A100b/3

aṣlı sulṭāndan ol- : saltanat mensubu olmak

a.-a 138b/8

aṣlı ve ḥasebi nesebi ol- : soyu sopu ve asaleti olmak

a.-a A215b/5

aṣlī : asıl, asaletli

a. A78b/7

a.+se 178b/7

a.+si A188a/6

aṣṣı : fayda, yarar, kazanç

a.+sı 104b/3

a.+sından 6a/4

aṣṣı ḳıl- : yarar sağlamak

a.-a 137b/9

aş : yemek

a.+ına 88b/11

aşaġa : aşağı, aşağıya
a. 22a/11, 73b/8, 79b/2, 82a/11, 84a/1, 86b/10, 109b/6, 129b/7, 141a/4, 142b/11, 143b/5, 155b/7, 166a/13, 181b/10, 190a/1, A118a/4
a.+dağı 63b/6
aşaġa damar : hacamat yapılan üç damardan en aşağıda olanı
a.+dan 72b/10
aşaġağı : aşağıki
a. A56a/13
aşaġa ḳo- : bırakmak
a.-rdı 189a/7
aşaġaraḳ : daha aşağı krş. *aşaġıraḳ*
a. 52b/8, 86b/7, A204a/12
a.+dur A46b/7
aşaġıraḳ : daha aşağı krş. *aşaġaraḳ*
a. 138b/11, 162a/13
a.+dur 51b/3
āşikāre : aşikar, açık, belli krş. *āşkāre*
ā. 3b/8, 95a/7, 109a/7, 109b/7, 157b/8, 196b/10, A107b/6
ā. ise 157b/13
ā.+sinden 62a/2
āşikāre ol- : aşikar olmak, açık olmak, ortaya çıkmak
ā.-ur 184a/3
ā.-dı A138a/4
ā.-a 9b/2, 34a/1, 67a/5, 86a/4, 112a/8, 127a/11, 127b/7, 142b/5, 155a/11, 173b/6, A117a/9, A190b/5
āşikāre ve revān ol- : aşikar olmak ve yayılmak,
ā.-a 50a/3
āşinā ol- : tanımak, bilmek
ā.-a 153a/13
āşkāre : aşikar, açık, belli krş. *āşikāre*
a. A3a/12
āşkāre it- : açık etmek, ortaya çıkarmak
ā.-di A139b/12
āşūb : kargaşa, karışıklık
ā. 9b/10
āşūb düş- : kargaşa olmak
ā.-e A143a/7
ʿāşūr bayramı : aşure günü
ʿā.+n 146b/13
ʿāşūrā güni : aşure günü
ʿā.+n A175b/4
at : at
a : 17b/1, 81a/9, 81a/12, 81b/1, 81b/2, 81b/3, 81b/5, 82a/4, 82a/6, 82a/7, 82a/9, 82a/12, 82b/3, 82b/3, 121a/1, 147b/2, 147b/6, 158b/4, 180b/12, 181a/3
a.-ıla 82a/10
a.+uñ (gen) 82a/2, 82a/8, A73b/5
a.+a 81b/4, 81b/9, 82a/5, 172b/8, 172b/9
a.+dan 81b/12
a.+ı (iy.) 82a/2, 82a/5, A73b/4
a.+ınuñ A73a/12, A73b/10
a.+ın 82b/1, 82b/2
a.+lar 43a/3
a.+laruñ (gen.) A232b/10
at- : atmak
a.-aram 188a/11
a.-sa 94a/6, 94a/7, 98b/4, 170b/3, 170b/3, 170b/8, 170b/9, 170b/10, 170b/11, 170b/12, 171a/1, 171a/2, A216b/2, A217a/13
a.+maḳ 170b/1, 170b/3
a.-dısa 170b/12, A216b/1
ata : baba, ata
a. 117b/4, A124a/11, A186b/2
a.+ya 117b/9
a.+ñuz A203a/13
a.+sı 30b/3, 56a/5, 56b/11, 57a/3, 117b/4, 118a/3, 130a/6, 130a/7, 130a/9, A67a/8, A145a/8
a.+sın 38b/2, 188b/4, A145a/4
a.+sına 29b/13
a.+sından 56a/4, 132a/11, A228a/13
ʿaṭā : bağış, lütuf
ʿa. 2b/11, 3a/10, 68b/8, 68b/10, 87a/5, 89a/13, 91a/2, 115a/4, 119a/11, 135b/13, 144a/5, 160a/13, 182b/1, 182b/2, 182b/8, 182b/10, 183a/2, 183a/4, A61a/3, A89a/4, A235a/2, A235a/13
ʿa.+dur 29b/7
ʿa.+yı 182b/8
ʿa.+sı 103b/5
ʿa.+sından 174a/10
ʿa+lar 95a/11
ʿaṭā bul- : bağış lütuf elde etmek
ʿa.-a 125b/10, 143a/13, 159b/2, 160b/2, 165a/2, 167a/7, 171a/2, A199a/13
ʿa.+maġa 6a/11

ʿaṭā ol- : bağış olmak
ʿa.-sa 183a/3
ʿaṭā ve ḫilʿat bul- : lütuf ve hil'at elde etmek
ʿa.-a 87a/5, 119a/11, 144a/5
ʿaṭā vir- : bahşiş vermek, bağışlama
ʿa.-e 90b/11
ʿa.-se 91a/13, 98a/3, 113b/2, 115a/4, 131a/4, 138b/6, 157a/10, 171a/4, 182b/11, 183a/7, A117a/7, A218a/11, A234b/10
ʿa.-en 182b/9, A235a/12
ʿa.-dügi 182b/13
ʿaṭā virici : bahşiş veren
ʿa. 182b/4
ʿa.+ye A235a/7
ʿaṭā baḫşīş vir- : bahşiş vermek
ʿa.-se 182b/3
ʿaṭā ve rişvet ve baḫşīş vir- : rüşvet ve bahşiş vermek
ʿa.-e 171a/3
āteş : ateş
ā. 135a/5
ā-+dür 3a/11
at güdici : seyis, at çobanı
g.+ler 174b/6
āteş-ḫāne : mecusi tapınağı; ocak
ā. A184a/7
ā.+ler 153a/6
atla- : atlamak, sıçramak
a.-rlar A198b/12
aṭlas : atlas
a.+dan 177b/9
atlu : atlı
a. 80b/13, A127b/11, A128a/2, A129a/7, A129b/2
a.+nuñ A129b/11
atsuz : atsız, atı olmayan
a. 82a/11
ʿattābi : ʿatabī, ipekli kumaş krş. *ʿattābī* ʿa . 176b/11
ʿattābī : ʿatabī, ipekli kumaş krş. *ʿattābi*
ʿa. A228b/2
ʿaṭṭārlıḳ : attarlık
ʿa. 101b/12
ʿaṭṭārlıḳ eyle- : attarlık yapmak
ʿa.-se 102a/1
av : av
a. 141a/7, 141a/9, A88b/13, A89a/1
a.+dan 95a/10
a.+ın A162b/5
avadanlıḳ : bk. ip avadanlığı
ʿavām ḫalāyıḳ : avam, sıradan halk
ʿa.+dan A183b/1
ʿavāmī ḫalḳ : avam halkdan olan
ʿa.+dan 152b/6
ʿavān : orta halli krş. *ʿavāne*
ʿa. 152b/6
ʿa.+lar 174a/10
ʿavāne : orta halli krş. *ʿavān*
ʿa. 179b/6
āvāz : avaz, ses krş. *āvāze*
ā. 4b/12, 32b/11, 46b/9, 47a/6, 62b/5, 71b/6, 82b/6, 147a/11, A63b/9, A173b/1
ā.-ıla 71b/6, 108a/4, 108b/12, 180a/10, 180a/11
ā.-ısa 62b/6, 147a/11, 147a/11
ā.+dur 147a/11
ā.+ı (akk.) 148b/6
ā.+ı (iy.) 71b/8, 105a/8, 136b/3, 148b/8, A73b/5, A100b/5, A154b/6, A177b/9, A202a/12
ā.+ıdur 16b/12, A176a/3
ā.+ın 16b/13, 139a/3, 147b/2, 147b/3, 147b/4, 147b/5, 147b/5, 147b/5, 147b/6, 147b/8, 147b/8, 147b/10, 147b/11, 147b/12, 147b/13, 148a/1, 148a/2, 148a/3, 148a/4, 148a/5, 148a/6, 148a/7, 148a/8, 148a/9, 148a/9, 148a/9, 148a/11, 148a/11, 148a/12, 148a/12, 148a/13, 148b/2, 148b/2, 148b/3, 148b/4, 148b/5, 148b/6, 148b/6, 148b/8, 148b/9, 148b/10 148b/11, 148b/12, 148b/13, 149a/2, 149a/3, 149a/4, A114b/13, A177b/6
a.+ısa 147a/12, 147a/13, 147b/1
a.+lar A176a/2
āvāz it- : ses çıkarmak, bağırmak
ā.-se 115b/5
āvāza gel- : ses çıkmak
ā.-se 82b/6
āvāza getür- : ses çıkarttırmak
ā.-se72a/6
āvāze : ses krş. *āvāz*
ā.+si A173b/2
ā.+ler 147a/9
āvāzsuz : sessiz
ā. 135b/10
avcı : avcı, avlanan
a.+lar 42b/12
a.+lardan 19b/13, 45b/6

avcı cānavar : avlanarak beslenen hayvanlar
a.+lar 93b/2, A87a/10
a.+lardan 93a/13
avcılıḳ eyle- : avcılık yapmak krş. *avculuḳ eyle-*
a.-se 101b/4
avculuḳ eyle- : avcılık yapmak krş. *avcılıḳ eyle-*
a.-se 101a/10
ʿavdet : dönüş
ʿa.+e A160a/11
ʿa.+ler 148a/5
av iti : av köpeği
a. 95a/10
i.+nüñ 95a/8
i.+n 95a/5, 95a/7
avla- : avlamak
a.-ram 189b/12
a.-sa 89a/4, 141a/7, 141a/9, 141a/12, A162b/5
avlan- : avlanmak, avcılık yapmak
a.-sa 103b/10
ʿavrat : eş; kadın
ʿa. 18b/13, 27a/11, 31a/12, 35a/6, 40a/9, 68b/12, 78b/5, 79a/13, 81b/10, 82a/13, 82b/1, 83a/3, 84a/4, 84a/13, 85a/1, 85a/2, 86a/12, 86a/13, 87b/13, 87b/13, 89b/2, 94a/1, 94a/6, 94a/6, 94a/6, 94a/8, 94b/2, 98a/4, 98b/4, 104b/3, 115b/7, 122b/9, 122b/9, 127b/13, 137a/7, 137a/11, 138b/8, 140a/7, 145a/12, 145b/2, 147b/7, 148b/10, 153a/3, 154b/1, 157a/12, 157b/4, 158b/8, 160a/11, 162a/12, 162b/1, 163b/9, 166a/6, 166a/11, 170a/8, 170b/2, 179a/5, 181b/6, 183b/6, 184b/6, 187a/7, 187a/13, 187b/2, 187b/3, 188a/4, 189a/3, 189a/9, A64b/11, A70a/13, A76b/6, A81b/11, A82a/10, A82b/12, A87b/8, A91a/7, A91a/13, A92a/8, A124a/11, A140b/11, A144b/1, A155a/8, A169a/8, A169a/9, A169a/10, A169a/13, A169b/1, A169b/3, A169b/6, A169b/9, A185a/3, A185a/10, A190b/6, A194a/13, A201b/6, A215b/8, A230a/9, A230b/1, A234b/1
ʿa.-ıla 78b/3, 81b/11, 85b/2, 86b/1, 98a/2, 98a/3, 124b/8, 179a/11, 190a/9, A74a/5, A90a/5, A194a/12, A215b/6
ʿa.-ısa 182b/9
ʿa.-ımış A243a/10
ʿa.+dur 76b/1, 82b/8, 84a/10, 84b/6, 84b/7, 84b/7, 85a/7, 85a/7, 85a/8, 89a/4, 89b/8, 90b/13, 94a/4, 94b/1, 96b/8, 96b/9, 98a/1, 98a/12, 98b/1, 98b/8, 101a/4, 101a/5, 158a/5, 162a/13, 165a/10, 166a/3, 168b/3, 179a/2, 188a/5, A74a/8, A75b/1, A78a/5, A81a/4, A81b/10, A133a/1, A169a/1, A170a/9, A208a/13
ʿa.+uñ (gen.) 86a/13, 94a/11, 189b/5, A76b/13, A124a/12, A209a/2, A230a/13
ʿa.+ı (akk.) 78b/12, A91a/11, A230b/6, A245a/8
ʿa.+a 18b/11, 37b/12, 76b/3, 81a/11, 81a/12, 93b/13, 94a/7, 94b/3, 137a/9, 155a/2, 155b/1, 156b/12, 165a/6, 170a/13, A76b/6, A88a/1, A88a/11, A91b/3, A155a/1, A157b/1, A157b/6, A185a/2, A209a/6, A215a/12
ʿa.+adur A76b/6
ʿa.+da A82a/12
ʿa.+dan 92a/7, 96b/13, 145a/9, 153a/1, 156a/5, 157a/5, 159a/3, 160a/11, 160b/6, 161a/12, 161b/6, 162b/1, 162b/2, 164a/7, 169b/10, A74a/4, A195b/13, A228b/1
ʿa.+la 157a/6
ʿa.+um A242a/13
ʿa.+uñ 188a/8, 188a/8, A156b/2, A170a/6
ʿa.+ı 59a/9, 59a/11, 59b/1, 65b/8, 67a/13, 68b/4, 72b/3, 73a/2, 76a/8, 76b/7, 76b/8, 76b/9, 76b/10, 77a/1, 82b/13, 84a/8, 84b/10, 88a/6, 89a/3, 94a/8, 94a/10, 97a/1, 98a/6, 98b/2, 118a/3, 125b/13, 129b/13, 132b/13, 137a/13, 138a/2, 138b/3, 145a/4, 145a/5, 145a/6, 145a/7, 145a/8, 145a/10, 145a/10, 145a/12, 155b/3, 157a/7, 166a/10, 166b/5, 168b/11, 169a/2, 169b/4, 170a/10, 181b/7, 181b/12, A32b/6, A36b/6, A68a/9, A69b/3, A74a/3, A74b/2, A76b/11, A78b/3, A81b/10, A81b/11, A87b/9, A122b/3, A91b/1, A229b/13, A250a/9
ʿa.+içun 88a/12, 89a/3
ʿa.+ıdur 123a/5, A193a/8
ʿa.+ınuñ 60b/2, 60b/3, 82a/8, 175b/13, A74b/9
ʿa.+ın 85b/3, 163a/10, 181b/6, A234b/1
ʿa.+ına 60a/6, 62b/11, 75a/6, 88b/5, 88b/13, 93b/12, 98b/3, 98b/3, 156a/11, 169a/9

ʿa.+ından 82a/12, 82b/9, 97a/3, 132a/13, 168b/2, 171a/1, A216a/8
ʿa.+ıla 66a/6, 83a/1, 85b/1, A79a/1, A91a/8
ʿa.+lar 68a/11, 79b/8, 85a/11, 87b/6, 98b/6, 98b/7, 107b/9, 126a/3, 127a/3, 139b/5, 161a/11, 164a/5, 164b/10, 174b/7, 175b/9, 176a/2, 181b/10, 191a/2, 193b/12, A7b/10, A76a/9, A82b/11, A82b/11, A149a/7, A191a/9, A195a/12
ʿa.+lar-ıla 98b/11, 102b/11
ʿa.+lardur A82b/7, A202b/10
ʿa.+laruñ (gen.) 71b/10, 101b/6, A85b/13
ʿa.+lara 63b/6, 98a/9, 98b/5, 101b/5, 128a/2, 128a/3
ʿa.+larda 190a/13, A216a/6
ʿa.+lardan 82b/1, 129b/6, 151a/13, 191a/13, A215a/1
ʿa.+lardandur A7b/10
ʿa.+larla A97a/12
ʿa.+ları (iy.) 49b/9, A45a/8
ʿa.+larıdur 87b/8
ʿa.+larına A85b/11, A214b/5
ʿa.+larından 169b/12, A200a/11
ʿa.+larıla 92a/8
ʿavrat al- : evlenmek
ʿa.-dı A144b/3
ʿa-asın A156b/3
ʿa.-a 36a/5, 66b/2, 81b/9, 82a/10, 82b/3, 82b/10, 83b/3, 84a/11, 84b/3, 85a/4, 85a/10, 85a/13, 91a/2, 93a/7, 94a/4, 94a/5, 94b/11, 95a/2, 98a/7, 98a/13, 101a/5, 105a/8, 115b/6, 118a/6, 127a/7, 128a/1, 130a/2, 138a/2, 138b/3, 138b/7, 144b/13, 144b/13, 145a/2, 145a/3, 156a/5, 156a/9, 156b/5, 157b/1, 159a/2, 166a/11, 174b/8, 179a/2, 179a/4, 179a/7, 179a/8, 179a/12, 181b/9, A92a/8, A136a/6, A142a/12, A197b/12, A215b/4, A223a/4
ʿa+ı a.-a 99a/10,
ʿa.+ı a.-alar 165b/8
ʿa.+lar a.-a 121a/8
ʿa.-sa 36b/5, 130a/3
ʿa.+maġa 171a/5
ʿa.-acaḳ olursa 19b/2
ʿavrat alı vir- : evlenmek
ʿa. 145a/1
ʿavrat dile- : evlenmek istemek
ʿa.-ye 118b/12
ʿa.-rse 17b/8
ʿavrata ṭalāḳ vir- : hanımını boşamak
ʿa.-e 82b/2
ʿa.+ına ṭ.-e 84a/5
ʿavratı git- : eşinden ayrılmak
ʿa-e 76b/12
ʿavratıla cemʿ ol- : bir kadın ile evlenmek, cima etmek
ʿa.-a 84b/11, 85a/9, 99a/4
ʿavratlar cihetinden ol- : kadınlar tarafından olmak
ʿa.-a 177a/11
ʿavratlıḳ : eş olma durumu
ʿa.(ġ)+a 17b/8, 19b/2, 36a/6, 36b/5, 81b/9, 82a/10, 85a/4, 115b/6, 138b/7, 156a/5, A144b/3
ʿavrat mālı ol- : hanımına ait mal olmak
ʿa.-ur 145a/1
ʿavratı ol- : evli olmak; hanımı olmak
ʿa.-a 84a/3, A74b/2, A122b/3, 125b/13, 145a/6
ʿa.-sa 36a/5
ʿa.-maz-ısa 36a/5
ʿavrat ol- : evli olmak; hanımı olmak
ʿa.-a 83b/12, A73a/7, A73b/13, A74a/6, A76b/9, A78a/11, A87a/3, A88b/8, A88b/10, A92a/8, A230a/3, A230a/7, A230a/9, A230a/10
ʿavrat ṭalebine git- : evlenmek istemek
ʿa.(d)-e 184b/1
avuç : avuç
a.(vc)+ına A56a/9
a.(vc)+una (3. t. şh.) 63a/13
a.(vc)+ında 63b/3, 165b/12, A188a/1
a.(vc)+ından 153b/10, A56a/10
a.(vc)+undan (3. t.şh.) 63b/2
ay (1) : ay, dünyanın uydusu
a. 30b/3, 117b/3, 117b/3, 117b/4, 118a/13, 118b/1, 118b/3, 118b/4, 118b/6, 118b/8, 118b/12, 119a/3, 119a/6, 119a/7, 119a/8, 123a/4, 123a/12, 123a/13, 147a/4, A123a/4, A124a/7, A175b/9, A243b/13, A244a/9
a.-ıla A244a/1, A244a/3
a.+uñ (gen.) A123b/4
a.+ı (akk.) 118b/1, 118b/13, 119a/3, A123a/9
a.+a 39a/8, 123a/2, 153a/12

a.+da 118b/2
a.+dan 118b/9,
ay (2) : ay, yılın on ikide biri
a. 34a/2, 34a/12, 37a/9, 48b/12, 109a/12, 120b/8, 147a/3, A170a/10
a.+uñ 33b/11, 34a/1, 34a/12, 34a/13, 34b/2, 34b/6, A31a/1, A32a/2, A32a/4, A32a/7, A33b/6, A34b/7, A127a/13
a.+ı (akk.) A30a/8
a.+a A170a/11, A170a/13
a.+ında 37b/1, 37b/3, 37b/5, 37b/7, 37b/9, 37b/11, 37b/13, 38a/3, 38a/5, 38a/7, 38a/8, 146b/2
a.+ından A34a/8
aya : aya, avuç içi
a. 79b/9, 79b/11
a.+sını A64a/2
a.+sın 71a/10, 72a/3, 72a/10
a.+sında 153b/9, A78b/12, A185b/1
a.+sından 73a/12, 153b/10
aya kar- : el çırpmak krş. *aya ḳarş-*
a.-sa 71b/6
aya karş- : el çırpmak krş. *aya ḳar-*
a.-sa A63b/8
ayaḳ : ayak
a. 20b/6, 23b/11, 80a/3, 80a/10, A71a/12, A71b/12
a.(ġ)+uñ (gen.) 80b/4, 80b/4, 80b/4
a.(ġ)+a 54a/5, A148b/13
a.(ġ)+ı (iy.) 23b/4, 79b/10, 156b/5, 181a/4, 184b/10, 184b/11, A71b/6, A72a/4, A238a/4
a.(ġ)+ınuñ 80b/1, 80b/5, 181a/7, A72a/5
a.(ġ)+ını 74b/3
a.(ġ)+ın 45b/12, 79b/11, 80a/2, 80a/4, 80a/6, 80a/8, 80a/9, 80a/11, 82a/8, 156b/6, 181a/3, 185a/10, A66a/8
a.(ġ)+ına 80b/13, 98b/2, 185a/12
a.(ġ)+ında 82a/1, 86a/13, 193a/10, 195b/12, A115b/4, A239a/4
a.(ġ)+ından 132b/3
a.(ġ)+ı-y-ıla 73b/7
a.(ġ)+ıla A65b/3
ayaḳ üstine : ayakta
a. 20b/6
ʿayāl : çoluk çocuk; çocuk; aile
ʿa. 58b/10, A52b/6
ʿa.+dür 59a/9, 63b/7, 117b/4
ʿa.+i (iy.) 60a/10, 60a/12, 75a/8, 141a/9, A52a/8, A53b/5
ʿa.+ine 55b/8, 135b/1, 171a/7, A224a/7
ʿa.+inden 59b/2, 75b/1, 78a/3
ʿa.+ile 45b/13
ʿa.+lerinüñ 53b/6, 60b/8
ʿa.+lerine 56b/2, 62b/9
ʿayān it- : açık etmek, rüyayı açıklamak
ʿa.-düm 22b/6
ʿa.-düñ 22b/7
ʿa.(d)-esin 22a/1
ʿa.(d)-e 22a/5
ʿayān ḳıl- : açık etmek, rüyayı açıklamak
ʿa.-dum A18b/8
ʿa.-duñ A18b/8
ʿa.-uñ 23a/10
ʿayān ol- : açığa çıkmak, rüyanın açığa çıkması
ʿa.-ur 29a/10
ʿa.-a 196b/11
ayart- : ayartmak bk. *ardın ayart-, ardın ayardıcı*
āyāt : âyetler
ā.+ın 59a/5
ā.+ından A52b/1
ā.+lar-ıla A3a/12
ʿayb idici ol- : ayıp edici olmak
ʿa.-a A138a/6
āyet : âyet
ā. 109a/2, 109a/3
ā.-i (ā. mevāʿız) 59a/6
ā.-ile 119b/7
ā.+üñ (gen.) 4a/6
ā.+i (akk.) 109a/1, 121b/13
ā.+duġı A106a/8
ā.+ler A4b/10
ā.+ler-ile 3b/8
ā.+in A52b/2
ā.+ise 109a/2, 109a/3
Āyetü'l-kürsī : âyetülkürsi, Kur'an'da Bakara suresinin 255. âyeti
ā. 15a/12
aydıñ : aydın, aydınlık
a.+ına A155a/9
aydıñ ol- : aydınlanmak
a.-mış A157a/12
a.-sa 138b/1

aydıñlıḳ : aydınlık krş. *ayduñlıḳ*
a. A159b/2
a.+dur 134b/3
a.(ġ)+a A119a/9
ayduñlıḳ : aydınlık krş. *aydınlıḳ*
a. 139b/9
Ay dutıl- : ay tutulması krş. *ay dutul-*
A.-mış 118b/3
Ay dutul- : ay tutulması krş. *ay dutıl-*
A.-dı A123b/5
A. (…) d.-mış 119a/3
A. (…) d.-mış ola A123b/8
A.-duġın 119a/1
ʿay(ı)b : ayıp
ʿa. 50b/2, 54a/4, 65b/4, 66b/5, 169b/4, A48b/8, A58a/6, A59a/3, A69a/2, A82a/12, A214b/4, A225b/3
ʿa.+dan A74b/11
ʿa.+ı (iy.) 65b/5
ʿa.+ından 60b/3
ʿa.+lar A74b/11
ʿa.+ları 127b/7, 193a/13
ʿa.+ların 193b/5, 195a/3
ʿa.+larına 193a/13
ʿay(ı)b it- : ayıp etmek
ʿa.(d)-er 59a/1
ʿa.(d)-e 98b/5, A69a/2
ʿa.(d)-eler 64a/2, 98b/6, A52a/12
ʿayıblu ol- : ayıplı hale gelmek
ʿa.-sa A215b/8
ayı güni yit- : doğum vaktinin gelmesi
a.-medin 65b/8
ayı güni yitmedük : erken doğmuş, prematüre krş. *ayı günü yitmedük*
a. 145b/1
ayı günü yitmedük : erken doğmuş, prematüre krş. *ayı güni yitmedük*
a. A58a/10
ayır- : ayırmak
a.-sa 157b/11
ʿāyid ol- : geri dönmek
ʿa.-a : 66b/7
āyine : ayna
ā. 195a/3
ayluḳ : aylık
a. A170a/6
ʿayn : asıl, kendisi
ʿa.-ı (ʿa. māl) A77a/1
aynadār : ayna tutan, berber
a. 153a/1
ayrıl- : ayrılmak
a.-dı 153b/7, A185b/5
a.-dılar A186b/11
a.-a 56a/5, 126b/9, 157b/3, 162b/2, 170a/9, A207b/11, A215b/9
a.-sa 77a/7
a.-up 154a/7
a.+maġa A185a/4
ayrılıḳ : ayrılık krş. *ayrulıḳ*
a.+dur 165a/7
a.(ġ)+adur A207b/13
ayrılıḳ düş- : ayrılık olmak krş. *ayrulıḳ düş-, ayruluḳ düş-*
a.-e 162a/7
ayrılıḳ ol- : ayrılık olmak
a.-a 36a/5
ayru : ayrı
a. 77a/8, 77b/10, 165a/5, A48b/11, A207b/7, A207b/10
a.+dur 52a/9, 119b/12, A142a/4
ayru ayru : ayrı ayrı
a. 34a/2, 54a/8, 119b/13, 120a/13, 125a/13, 134b/6, A198b/5
a.+dur 135a/3
ayruca : ayrıca
a. 168b/6, 191b/7, A47a/4, A110b/12, A126a/5, A191a/11
ayru düş- : ayrı düşmek, ayrılmak
a.-e 56a/4, 61a/11, 71a/9, 77a/9, 85b/8, 123b/10, A69b/3
a.-mese 82a/5
ayruḳ : başka; başkası; artık
a. 52a/2, 68b/10, 68b/13, 74b/4, 99b/4, 104b/2, 106a/5, 107a/11, 112a/13, 120a/11, 155a/8, 168a/1, 181b/3, 182b/3, 182b/3, 190a/3, A70b/12, A94a/12, A104a/11, A136b/13, A150a/5, A190a/3, A209a/8, A210a/7, A211b/13, A232a/12
a.+dur 134b/4, 134b/4, 134b/4, 134b/5, 192a/4, 192a/4, A152a/3
a.+lar 67a/11, 67a/12, 168a/13
a.+laruñ (gen.) A213a/2
ayruḳça : başkasından ayrı, tek başına
a. 112b/6
ayruḳsı : başka, farklı
a.+dur A247a/9
ayrulıḳ : ayrılık krş. *ayrılıḳ*
a.(ġ)+a 120a/10
a.(ġ)+ı (iy.) A209a/2

ayrulıḳ düş- : ayrılık olmak krş. *ayrılıḳ düş-, ayruluḳ düş-*
a.-e 156b/7, 157a/7
ayruluḳ düş- : ayrılık olmak krş. *ayrılıḳ düş-, ayrulıḳ düş-*
a.-e A193a/9, A194a/12
ayrulıḳ ol- : ayrılık olmak
a.-a 166a/6
ayru ol- : ayrı olmak
a.-ur 120a/5
a.-a 78a/3
ayuñ evveli ol- : ayın başı olmak
a.-masa A123b/13
ayva : ayva krş. *hayva*
a. 159a/7, 159a/8, 159a/13
a.+nuñ A199a/8
ayu : ayı
a. 99a/5, 99a/6, 99a/7, 99a/10
a.+nuñ 99a/8, 99a/9
a.+dan 83a/2
az : az
a. 25b/13, 59b/7, 79b/7, 84a/10, 155b/7, 179a/5, 179a/6, A173a/11, A173a/11, A188a/5, A188a/5, A189b/1, A193a/11,
a.+dur 178a/9
a.+ısa 128a/9, A189b/1
a.+a A21b/11
a.+ı (iy) 64b/9
az- : azmak, büyümek
a.-mış A212b/2
a.-sa 184a/4
ʿaẕāb : azap
ʿa. 109a/2, A52b/2, A112a/3, A113a/3, A127b/10,
ʿa.+dur 134b/2
ʿa.+a 139b/13, A142a/12
ʿa.+ı (iy.) 189b/10, A246b/5
ʿa.+ıdur 132b/12, 191b/2
ʿa.+laruñ (gen.) A114a/10
ʿaẕāba gir- : azap edilmek
ʿa.-e 135b/6
ʿaẕāb iriş- : azap olunmak
ʿa.-e 135b/13, A153a/5
ʿaẕāb it- : azap etmek
ʿa.(d)-erler-idi A246b/1
ʿa.(d)-erlerdi 191a/11
ʿaẕāb yaġdur- : gökten azap inmesi
ʿa.-urdı A142a/13
ʿaẕāba uġra- : azaba uğramak
ʿa.-ya 168a/10
azacuḳ : azıcık krş. *azaçuḳ*
a. 160b/7
azaçuḳ : azıcık krş. *azacuḳ*
a. A201b/8
azaçuḳ rūzigār : çok yakın zaman
a.+da 106a/1
āzād : hür, azatlı
ā. A23b/2
ā.+laruñ (gen.) A3b/5
āzād ḳal- : sağlam kalmak
ā.-dısa A213b/6
āzād ol- : azat olmak
ā.-a 57b/9, 122b/4, 145b/8
āzādlu : azatlı, hür
ā. 27b/1
ā.+laruñ (gen.) 4a/2
āzādlu ol- : azatlı, hür olmak
ā.-a 57b/12
azarlan- : azarlanmak
a.-a 92a/7
azarlıḳ : azarlama, incitme
a.+dur 92a/3
azdurmaḳ : azdırmak
a. A82b/1
āzergūn : ay çiçeği (şakayık türünden ortası siyah, kenarları çok kırmızı olan bir çiçek)
ā. A208a/10
azıraḳ : daha az
a. A76a/1
ʿazil : azil, görevden el çektirme
ʿa. A228a/7
ʿaẓīm : azim, yüce
ʿa. 35b/8, 36a/1, 40a/1, 89b/11, 158a/9, 197a/12, A171b/7, A173b/2, A197a/2, A197a/2
ʿaẓīme'ş-şān : şanı yüce
ʿa. 1b/9
āẕine : Cuma günü, bayram günü
ā. 38b/12, 40a/2, 147a/6, 185b/13
āẕine namāzı : cuma namazı, bayram namazı
ā.+n 146b/11
ʿazīz : aziz
ʿa. 57a/8, 72b/4, 79a/10, 82a/3, 103b/4, 103b/5, 122a/8, 149b/9, 156a/3, A180b/7, A215b/9
ʿa.+dür 15b/7
ʿa.+ler 122a/6, 122a/9, 187a/5

ʿa.+lerden 77a/7
ʿa.+lerinden A68b/8
ʿazīz dut- : aziz tutmak, kıymet vermek
ʿa.-dı 51b/8
ʿa.-a 155a/9, 176a/11
ʿa.-sa 112a/12, 154b/11
ʿa.-up 34b/4, A186b/7
ʿazīz-ḥürmet ol- : hürmete layık olmak
ʿa.-a 81b/1
ʿazīz-ḳav(ı)m ol- : kavminin azizlerin-den olmak
ʿa.-a 187a/5, A241a/8
ʿazīz ol- : aziz olmak
ʿa.-a 48a/2, 81b/3, 134a/8, 152a/11, 177b/4, A31b/4
ʿazīz-ü mıṣr : Mısır azizi
ʿa.-ı (akk.) 152a/10
ʿazīzrek : daha aziz
ʿa. A196a/6
ʿazl ol- : azlolmak
ʿa.-a A239b/12
ʿa.+maḳ 178a/1
az ol- : az olmak
a.-a 83b/12, 84a/10, 155b/7, A157b/6, A189a/7, A221a/5, A230a/5
a.-sa 61b/2
a.-acaḳ olursa A189a/6
ʿAzrā'il : Azrail, ölüm meleği
ʿa. 113b/4
ʿa.+i (akk.) A112a/11
az sözlü : az konuşan
a. A136a/3
ʿaẕẕame'ş-şān : şanı yüce
ʿa. 1b/9
ʿazze ve celle : 'yüce ve üstün' anlamında Arapça bir söz
ʿa. 5a/3, 5b/2, 5b/2, 5b/8, 6b/2, 7a/4, 7b/2, 8b/13, 11a/13, 11b/5, 15a/11, 15b/2, 16a/8, 17a/1, 19b/11, 23b/9, 24a/10, 25a/10, 26a/13, 27b/11, 28a/5, 31b/9, 32a/5, 32b/7, 32b/10, 33a/13, 39b/2, 45a/7, 45a/9, 45a/13, 45b/11, 45b/12, 48a/5, 49a/6, 50a/2, 51a/13, 52b/5, 53a/8, 53b/8, 60a/4, 63a/12, 69a/8, 69b/11, 72a/4, 74a/12, 80a/12, 80b/11, 81a/1, 81a/6, 82b/7, 82b/7, 88b/6, 90b/8, 90b/12, 100a/7, 101b/10, 109b/2, 113b/9, 114b/3, 114b/7, 115a/6, 115a/10, 116b/5, 119a/13, 120a/7, 120a/13, 120b/2, 120b/4, 120b/6, 126a/10, 134b/7, 134b/7, 135b/12, 144a/7, 147b/1, 175a/9, 183b/13, 185a/4, 186a/10, 191b/5, 191b/8, 194b/5, A70b/6, A73a/3, A76b/10, A111a/11, A114a/11, A114b/6, A115a/7, A116a/3, A118b/9, A118b/11, A119b/11, A120b/11, A121b/10, A124b/5, A126a/6, A126b/12, A127a/2, A127a/3, A127b/9, A128b/3, A128b/9, A129a/4, A129a/13, A129b/7, A131a/4, A133a/10, A147b/6, A147b/12, A148a/1, A153a/13, A154a/7, A163a/10, A171b/2, A188a/7, A219a/9, A219a/11, A226b/4, A229a/4, A244a/4, A251b/12

-B-

bā ol- : Arap alfabesinden be harfi olmak
b.-acaḳ olursa 17a/12
bāb : kısım, bölüm, kitabın ana bölümleri
b. 5a/11, 7a/8, 8b/7, 9a/11, 11b/13, 15a/4, 16a/10, 21a/4, 24a/3, 26b/2, 27b/3, 28b/1, 29b/9, 31a/5, 32a/12, 33b/11, 37a/4, 38a/11, 41b/11, 43b/2, 44b/12, 47a/1, 54a/5, 60b/9, 62a/5, 63a/8, 58a/12, 59a/7, 65b/2, 67b/11, 69a/3, 75a/4, 76a/11, 77a/2, 87a/6, 87b/10, 48b/8, 66b/8, 70b/4, 74b/5, 78a/6, 79b/9, 80b/7, 81a/9, 83a/4, 84b/4, 85a/5, 86a/8, 89b/6, 90a/2, 90a/10, 90b/6, 91a/4, 91b/3, 91b/10, 92a/10, 92b/9, 93a/3, 93a/9, 93b/3, 94a/2, 94a/12, 94b/8, 95a/5, 95a/12, 95b/10, 96a/11, 96b/6, 97a/6, 97b/9, 98a/10, 98b/9, 99a/5, 99b/1, 100a/1, 100b/2, 100b/9, 101a/10, 101b/12, 102a/7, 102a/13, 102b/6, 102b/12, 103a/7, 103b/1, 103b/11, 104a/4, 104a/10, 104b/4, 104b/9, 105a/1, 105a/10, 105b/4, 105b/10, 106a/2, 106a/9, 106b/1, 106b/6, 106b/13, 107a/8, 107b/1, 107b/7, 108a/1, 108a/6, 108b/4, 108b/10, 109b/4, 109b/11, 110a/10, 111a/7, 111b/3, 111b/11, 112a/9, 112b/11, 113a/8, 113b/4, 114a/4, 114a/12, 114b/9, 115a/8, 115b/8, 116a/3, 116b/4, 117a/1, 117b/1, 118a/13, 119b/9, 122a/1, 122a/6, 122b/5, 122b/11, 123b/2, 123b/13, 124a/9, 125a/1, 125a/10, 126b/3, 127a/5, 127b/4, 128a/4, 128b/2, 129a/4, 129b/3, 130a/5, 130b/4, 131a/1, 131a/11, 131b/9, 132a/7, 132b/5, 133a/3, 133b/1, 134a/13, 135a/5, 135b/8, 136a/8, 137a/4, 137b/4, 137b/12, 138a/4, 138a/10, 138b/12, 139a/7, 139b/2, 139b/11,

140a/3, 140a/13, 141a/7, 141b/2, 141b/8, 142a/1, 142a/9, 142b/6, 142b/13, 143a/10, 143b/6, 143b/13, 144a/10, 144b/11, 145b/3, 145b/11, 146a/8, 147a/9, 147b/10, 148a/7, 148b/8, 149a/4, 149b/3, 150a/6, 150a/11, 150b/4, 151b/9, 152a/7, 153a/6, 153b/5, 154a/3, 154a/5, 154a/10, 154b/7, 154b/12, 155a/4, 155b/4, 155b/8, 156a/7, 156b/1, 156b/10, 157a/8, 157b/9, 158a/4, 158b/9, 159a/7, 159b/6, 160a/4, 160b/4, 161a/1, 161b/8, 162a/8, 162b/4, 163a/3, 163b/1, 163b/13, 164b/2, 165a/3, 165b/13, 167a/10, 168b/4, 169a/11, 169b/8, 170a/3, 170b/1, 171a/8, 172a/4, 172b/3, 173a/11, 174a/4, 175a/3, 175b/3, 176a/4, 177a/2, 177b/11, 178a/5, 178a/11, 179a/1, 180a/7, 180b/4, 181a/12, 182b/1, 183a/10, 183b/8, 183b/9, 185b/3, 186b/2, 187a/6, 191b/7, 191b/9, 191b/11, 193a/2, 193b/7, 194b/12, 196a/8, 196b/12, A1a/7, A38a/10, A171a/3, A172a/6, A173a/1, A184a/6

b.-u (b. laṭīf) 42a/6

b.+dur 54a/7, A38a/10

b.+uñ (gen.) 15a/6, 21a/6, 26b/3, 29b/10, 41b/12, 70b/5, 76a/12, 81a/10, 84b/5, 85a/6, 99b/2, 117b/2, 119b/10, 122a/2, 128a/5, 128b/3, 129b/4, 130b/7, 140a/2, 164a/1, 174a/5, 177b/12, 181a/13, 182b/2, 182b/5, 183b/10, 184b/11, A144a/8, A146a/8, A156a/6, A159b/11, A172a/8, A179b/5, A185a/1, A188b/9, A195b/6, A200b/13, A210a/6, A214a/10, A220b/5, A227a/13

b.+ı (akk.) 26a/9

b.+da 3b/8, 4b/6, 5a/9, 26a/7, 33a/2, 33b/9, 34a/4, 72a/7, 75b/9, 130a/4, 192a/6, A184b/4, A192a/12, A232b/3

b.+dan 6a/7, 191b/10, A251a/3

b.+ıdur 42a/6

b.+ınuñ 42a/5

b.+ına 103a/10

b.+ında A30a/12

b.+ındadur A203a/9

b.+ından 6a/6, 6a/7

b.+lar A22a/7

b.+ları 26a/8 (akk.)

b.+lara A22a/3

b.+larda 26a/5

b.+larında 3b/3

bāb-ı düvüm : ikinci bölüm

b. A1a/9

bāb-ı evvel : birinci bölüm

b. 3b/6

bād : hava, yel

b.-ıla 3a/11

bādām : bademkrş. *bādem*

b. 161a/1, A202a/13, A202b/8, A202b/12

bādem : bademkrş. *bādām*

b. 161a/5, 161a/10, 161b/2, 171a/1

bādincān : patlıcankrş. *bāẕincān*

b. 164b/12

b.+da 164b/13

baġ (1) : bağ, iplik

b. 44a/4

b.+ı (iy.) A224a/6

b.+ın 179a/11

b.+ıla 179a/10

bāġ (2) : bağ, bahçe

b. 140a/8, 158b/9, 158b/10, 158b/12, 159a/2, A198a/8, A198a/8, A198b/9, A198b/10, A198b/11, A198b/13

b.+uñ (gen.) 158b/12, A198a/3, A199a/4

b.+a 140a/8, 159a/4, A160b/2

b.+da 91a/9, 159a/3, A198b/9

b.+dan A198a/9

b.+ındandur A206b/12

bağışla- : hediye etmek

b.-dı 175b/5, A192b/1, A224a/3

b.-sa 53b/1, 79a/8, 84b/8, 85b/6, 85b/13, 86a/11, 156a/2, 156a/10, 157a/8, 157a/12, 162b/12, 163b/11, 175b/7, 197a/2, A70b/11, A85b/1, A194b/7

b.-salar A78b/7

b.-duġı A194b/7

bağışlayıcı : bağışlayıcı, affedici

b. A169b/4, A170b/3

bāġ issi : bağcı, bağ sahibi

b.+ne A160b/1, A160b/2

b.+nden A198a/9

baġ it- : bağlamak

b.(d)-eler 44a/6

bağla- : bağlamak; yapmak

b.-mış 64b/2

b. 44a/4

b.-ya 44a/6, A40a/5

b.-yalar A40a/7

b.-sa A143b/6
b.-salar 71a/12, 77a/11, 129b/9
bağlan- : bağlanmak, kapanmak
b.-mış 75b/3
b.-a 66b/3, 72b/1, 72b/9, 121a/13, 121b/7, 144a/6, 151a/13, 183b/1, 183b/4
b.-sa 81b/9
bağlu : bağlı, kapalı
b. 71b/3, 74a/11, 77a/11, 82a/1, 116a/6, 126a/4, A75b/1, A121b/1, A143a/6, A238b/11
bağlu ol- : bağlı olmak, kapalı olmak
b.-sa 19b/1
bahā : paha, kıymet, değer
b.+yı 102a/6
b.+sın 102a/6, 104b/7, 104b/7, 107b/3, 157a/10, 176a/1, A103a/11, A211b/1
b.+sını A216a/7
b.+sına 106b/8, 107a/12, A211b/3, A211b/4, A211b/5
bahādırraḳ : daha yiğit
b.+dur A84a/7
bahādur : bahadır, yiğit krş. *pahādur*
b. 90a/13, 101a/2
b.+dur 90a/13
bahāne : bahane
b.-y-ile A218a/8
b.+ye 18a/5, A74a/3
bahāne it- : bahane etmek
b.(d)-e 82a/13
bahār : bahar mevsimi
b. 146b/3, 146b/3, 146b/8, A175a/1
b.+da 11b/11
bahār ol- : bahar olmak
b.-mış146b/1
bahār faṣlı ol- : bahar mevsimi olmak
b.-mış 146b/4
baḫ(ı)ş : bölüm, kısım, parça
b. A170a/3, A170a/3, A170a/11, A217b/9
b.+da A106b/5
b.+dan 109a/9
b.+ı (iy.) A170a/11, A170a/12, A170a/12
b.+ın 109a/8, 109a/9
b.+ından 109a/8
baḫīl : cimri
b. 125b/7, 161a/3, 161a/10, 161b/2, 161b/3, 161b/3, A177a/13
baḥrī : tüylü
b. (b. ḳalem) A229b/7
baḫşiş : bahşiş, bağış
b. 171a/2, 171a/3, 182b/1, 182b/2
b.+inden 174a/10
baḫşiş it- : bağışlamak, bahşiş vermek
b.-se 161a/3
baḫşiş ḳıl- : bağışlamak
b.-mış 62b/13
baḫt : baht, talih krş. *baḫt*
b. 82b/4, 116a/1, A186a/13, A187a/4
b.-u (b. vücūduñla) 2a/13
b.+ı (iy.) 115b/5
baḫt : baht, talih krş *baḫt*
b.+ı (iy.) A117b/10
baḫt u devlet eylik bul- : bahtı talihi açılmak
b.-maḳdur 116a/1
baḳ- : bakmak
b.-ar 153b/9,
b.-dum A188b/2
b.-dı 188a/7
b.-asın 58a/10, A207b/11
b.-a A212b/3
b.-alar 53a/3, 62a/9, 64b/5, 74a/5, 101b/1, 103a/1, 183a/5
b.-sa 48a/7, 48a/9, 48b/2, 61a/1, 67a/11, A185a/11
b.+maḳ gerek 21a/8
b.+maġı 24a/3
b.+maḳdan 26a/5
b.-masa 116a/7
b.-ardı 58a/7, 58a/11
baḳacaḳ ol- : bakacak olmak
b.-ursa 19a/8
Baḳara sūresi : Kur'an-ı Kerimin 2. suresi
b.+nden 125a/12
baḳça : bahçe
b.+da A197b/4
baḳır : bakır
b. 23b/8
b.+dan 23b/4, 155b/6, 169b/8, 169b/10, 186a/4,
baḳırdan ol- : bakırdan yapılmış olmak
b.-acaḳ olursa 138b/9
baḳır ya pirinç ol- : bakır veya pirinç olmak
b.-mış 57a/12
bāḳī : devamlı; artan, geri kalan
b. 23b/12
b.+si 42b/3

bāḳī ḳal- : artmak, geri kalmak
b.-sa 42b/13, 43a/2, 43a/4, 43a/6, 43a/8
b.-ursa 43a/11,
bāḳī ol- : devamlı olmak
b.-maya A85b/2
baḳḳāl : bakkal
b.+mış 100a/3
b.+lar 126b/12, 174b/13
baḳḳāllıḳ eyle- : bakkallık yapmak
b.-se 106b/6
b.+mek 106b/11
baḳlā : bakla
b. 164b/2, 164b/4
bal : bal
b. 48a/12, 163b/1, 163b/2, A67a/10, A172a/13, A172b/3
b.+ı (akk.) A207a/4
balçıḳ : balçık, çamur
b. A171b/9, A203b/3
b.(ġ)+a A74b/5
balçıḳ ol- : çamur olmak
b.-mış A171b/9
baldır : baldır
b. 79b/9, 79b/10
b.+ı (iy.) A71b/1
balġam : balgam
b. 62b/9, 65a/8, 70a/5, 180b/1, 180b/3, A230b/11, A230b/12
b.+ı (akk.) 70a/5
balġamī öksürük : balgamlı öksürük
b. 179b/3, 179b/4
balıḳ : balık
b. 78b/1, 103b/1, 142b/3, A131a/4
b.+dur 5b/7
b.(ġ)+ı (akk.) 103b/8
b.+dan 141a/12, 141a/12
b.+lar 141a/11
b.+larından 142b/3, A164b/7
balıḳ ṣatıcılıḳ eyle- : balıkçılık yapmak
b.-se 103b/7, A98a/13
bāliġ ol- : buluğa ermek, ergen olmak
b.-a 58a/4
b.+maġa 58a/4
b.-mış A243a/10
balta : balta
b. A172b/10
bañ : ezan
b. A177a/3
baña : bana bk. *ben*
bañla- : ezan okumak
b.-sa A240a/5, A240a/7, A240b/12
bardaḳ : bardak
b. 193a/12
bardaḳçılıḳ eyle- : bardakçılık yapmak
b.-se 101a/4
bāri : bari
b. 15b/3
barḳ- : bırakmak krş. *bıraḳ-*
b.(ġ)-a A97a/2
b.-sa 115b/2, A118a/4, A148a/9
b.-salar A152b/3, A152b/4
barmaḳ : parmak krş. *parmaḳ*
b. 49b/4, 50a/13, 60a/13, 80b/4
b.(ġ)+ı (iy.) 73a/10
b.(ġ)+ınuñ 73a/12
b.(ġ)+ın 50a/11, 80b/3, 139a/9, A65a/8
b.(ġ)+ında 156b/11
b.(ġ)+ıla 64b/13, 65a/1, 66a/5
b.+lar 70b/4, A64a/8, A65a/7
b.+laruñ A62b/12 (gen.)
b.+ları (akk.) 72a/9
b.+ları (iy.) 73a/3, 73a/4,
b.+ların 72a/3, 72a/6, 72a/13, 73b/1
b.+larından A243b/10
baṣ- : basmak
b.-up 190a/1
baslıḳ : dirseğin iç yanında hacamat yapılan üç damardan en aşağıda olan damar krş. *baş damarı*, *aşaġa damar*
b.+dan 72b/10
bastırma : pastırma krş. *basturma*
b. 163b/1
basturma : pastırma krş. *bastırma*
b. A205b/13
baş : baş; ilk; temel, esas
b. 54a/7, 55a/8, 56a/9, 56a/11, 56b/5, 56b/6, 57b/9, 58a/8, A49b/13, A50b/1, A50b/12, A50b/7, A51a/8, A98b/3
b.+uñ (gen.) 54a/12
b.+ı (akk.) 22b/11, 56b/3, 56b/8, 56b/10
b.+dan 22b/11, 54b/5, A148b/13
b.+uña 22b/9
b.+ı (iy.) 23b/3, 54a/11, 55b/7, 57b/4, 58a/6, 128b/11, 155b/7, 190b/12, A73b/6, A220a/9, A228b/6
b.+ınuñ 54b/3, 55a/11, 55b/8, 56a/2, A48b/13, A245b/13

b.+ını 56a/4, 56a/6, 56b/12, 56b/13, 57a/10, 57b/2, A48b/11, A49a/7, A50b/10, A239b/13

b.+ın 54a/9, 54b/8, 54b/9, 55a/1, 55a/3, 55a/4, 55a/13, 55b/3, 56b/1, 57a/1, 57a/8, 57a/9, 57a/11, 57a/12, 84b/2, 92b/3, 96a/7, 103a/5, 169b/5, 172a/2, 178a/4, 186a/3, 193b/3, A50a/6, A50a/8, A50b/8, A50b/9, A51a/4, A118a/4

b.+ına 22a/6, 74b/1, 159a/6, 189b/8, 190b/9, 190b/10, 191a/8, A126a/5, A173a/9, A173a/12, A220a/9

b+ıra 172b/10, 173a/5, A220a/11

b.+ında 19a/10, 55a/3, 55a/6, 55a/8, 55a/9, 55b/4, 57b/6, 57b/6, 82a/1, 82a/2, 87b/4, 90a/7, 177a/7, 177a/12, 177b/7, 177b/12, A219a/5, A227b/10, A277b/9,

b.+ında-y-ımışsın 22a/10

b.+ından 19a/10, 22a/11, 55b/2, 80b/13, 128b/12, 132a/11, 142b/11, 172a/11, 172a/12, 176a/1, 177b/13, 177a/7, A149b/12, A228a/1

b.+lar 57a/4

b.+laruñ (gen.) 57a/6

b.+ları (akk.) 57a/7, 103b/6, A50b/12

b.+ları (iy.) 168a/6

b.+ların 167b/5

baş barmaḳ : baş parmak

b.(ġ)+ı (iy.) 73a/6

b.(ġ)+ıla 64b/13

baş birikdür- : toplanmak, bir araya gelmek

b.-eler 86a/3

başçılıḳ : kelle satıcılığı, sakatatçı

b. A98a/11

baş damarı : dirseğin iç yanında hacamat yapılan üç damardan en aşağıda olan damar krş. *baslıḳ*, *aşaġa damar*

b.+ından 72b/8

bāşed : (F) olur, ola

b. 28b/2, 35a/11, 35a/13, 35b/2, 35b/5, 35b/6, 35b/8

başına ḳaḳ- : başına kakmak

b.-a 136b/7

başıra ur- : başına vurmak krş. *başıra vur-*

b.-urken A220a/11

başıra vur- : başına vurmak krş. *başıra ur-*

b. ... v.-sa 172b/10, 173a/5

baş issi : baş sahibi

b.+nden 56a/10

başla- : başlamak

b.-ya 149b/9, 149b/8

b.-sa 52a/5

b.+maḳlıġa 39b/6

b.+maḳlıġ-ıla A36a/5

başmaḳ : ayakkabı

b. 107b/4

başmaḳçılıḳ eyle- : ayakkabıcılık yapmak

b.-r 101a/1

baş ṣatıcılıḳ eyle- : sakatatçılık yapmak, kelle satmak

b.-se 103b/3

baş tācı : baş tacı, çok kıymetli

b.+dur 172a/12

baş yumaḳlıḳ : ihtilam olmak, rüyalanmak

b. A231b/6

bat- : batmak

b.-mış 185a/12

b.-dısa A166b/2

bāṭıl : batıl, boş, geçersiz

b. 11a/8, 27b/8, 104b/11, 108a/8, 108b/8, 109b/8, 131a/3, A23b/10, A42a/6, A99b/9, A124a/10

b.+dur 7b/6, 7b/7, 8a/2, 8a/7, 8a/11, 8b/1, 8b/3, 8b/4, 9a/5, 9a/6, 9a/10, 27b/8, 46a/2, 108a/13, 108b/6, 124a/5, A146a/12

b.+a 33b/10, 119b/6, 186b/12

bāṭıl ol- : batıl olmak

b.-ur 34b/7

b.-a 63a/4, 63a/5, 63a/7, A100a/4

b.-maz 31b/4

bātın : batın, öz

b. 77b/8, A227b/1

b.+da 59b/6

b.+ı (iy.) 59b/7, 77b/8

bay : zengin

b. 84b/3, 91a/6, 98b/11, 124b/11, 153b/2, 153b/3, A133b/4

bay ol- : zengin olmak

b.-a 83b/13, 133a/1, 165a/13, 169a/4

bayaġı mertebesinde ol- : eski makamında olmak

b.-a 81b/13

bayaġılayın : önceki gibi

b. 57b/10

bayram : bayram

b. 174a/1,

b.+ın 147a/6

bayram namāzı : bayram namazı

b.+n A179a/7

bayur : kaplan krş. *bebr, buyur*
b. 92b/9
bāzār : pazar, çarşı
b. 196a/3
bāzergānlik it- : bezirganlık yapmak, tüccarlık yapmak krş. *bāzirgānlıḳ it-*, *bāzirgānlik it-*
b.(d)-e 101b/4
baʿżı : bazı
b. 3b/10, 12a/4, 13b/1, 13b/6, 14b/10, 24a/8, 26b/13, 27a/1, 29a/9, 57b/11, 62a/3, 65a/7, 65a/11, 65a/12, 65a/10, 68b/3, 69b/3, 69b/7, 82a/5, 114b/5, 124a/3, 125a/13, 128b/10, 134b/7, 139b/13, 139b/13, 140a/1, 140a/1, 140a/1, 140a/1, 140a/1, 140a/1, 141b/1, 154b/9, 160b/13, 170a/4, 171a/6, 173a/4, 185a/5, 191b/12, 192a/1, A20a/10, A84a/8, A118b/7, A118b/9, A118b/10, A119b/13, A120a/1, A123a/8, A143b/2, A156b/7, A159b/13, A171a/5, A186a/13, A186b/1, A189a/5, A189a/2, A191a/9, A194b/2, A199a/10, A199b/13, A200b/2, A203b/1, A214a/10, A215a/12, A215a/12, A215a/12, A244a/1, A244a/1
b.+sı 54b/5, 54b/5, 65a/8, 65a/9, 65a/10, 65a/10, 66a/8, 68b/3, 120b/10, 120b/10, 193b/9, 193b/9, A60b/11
b.+sını 135a/13, A49a/5, A49a/5
b.+sın 167a/6, 167a/6, 125b/1, 192a/1, A58b/8, A152b/12
b.+sında 61a/12
b.+lar 13a/2, 13a/10, 14a/3, 14a/7, 14b/13, 19a/4, 24a/9, 90a/6, 90a/12, 91a/7, 122b/13, 122b/13, 138a/6, 138a/6, 140a/1, 140b/2, 156b/11, 156b/12, 156b/12, 159a/8, 159a/8, 159a/8, 159b/2, 159b/7, 159b/7, 159b/12, 159b/13, 161a/6, 161b/12, 168b/9, A132a/13, A132b/7, A161b/3, A186b/3, A187a/3, A191a/9, A193b/10, A196b/1, A196b/4, A199a/11, A204a/8, A207a/3, A216b/2, A219a/7, A228a/1, A228b/9
bāẕincān : patlıcan krş. *bādincān*
b. A207b/2
bāzirgān : bezirgan, tüccar
b. 102b/5, 151b/4, 160b/12
b.-ısa 137b/9, 155b/5, 160b/11, 161b/11, 163b/5, 163b/11, 168b/8, 171b/9, 177a/5, A83b/5, A172b/2
b.+dan 160a/8, 160a/12
b.+lar 155a/9175a/1, 179a/7
b.+lardan 14a/10, A200a/11
bāzirgānlıġı yörü- : ticareti iyi olmak
b.-ye 166a/5
bāzirgānlıḳ : bezirganlık, tüccarlık
b. A200b/7
b.+dur A211a/13
b.(ġ)+a 184b/4
b.+da 160a/1
b.+dan 202a/1, A83b/5
b.(ġ)+ı (iy.) 168b/8, A157a/13
bāzirgānlıḳ it- : tüccarlık yapmak krş. *bāzergānlik it-*, *bāzirgānlik it-*
b.(d)-e 139b/7
bāzirgānlik it- : tüccarlık yapmak krş. *bāzergānlik it-*,*bāzirgānlıḳ it-*
b.(d)-e A163a/9
bāzirgān ol- : tüccar olmak
b.-a 159b/13
b.-ıcaḳ olursa A150b/9
bāzu : pazu
b. 70b/7, 76b/1
b.+nuñ A62b/12
b.+lar 70b/4
be : be, Arap alfabesinin ikinci harfi
b. 17a/6
bebr : kaplan krş. *bayur, buyur*
b. A2b/5
becik : meme krş. *bicik, biçik*
b.(g)+in A66b/1
b.(g)+inden 74b/10, A66b/2
bedel : bedel, karşılık
b. 102a/6
b.+i (iy.) 104a/7
bedbaḫt : bedbaht krş. *beẕbaḫt*
b. ise A46a/1
bed-ḫū : kötü huylu krş. *bed-ḫᵛū*
b. 2b/2
bed-ḫᵛū : kötü huylu krş. *bed-ḫū*
b. A2a/7
bedir : bedir, dolunay
b. 119a/3, A123b/1
bed(i)r ol- : dolunay haline gelmek
b.-sa A124a/1
b.-up 119a/6
bedir olmış ol- : dolunay haline gelmek
b.-a A123a/9
bed-meẕheb : kötü mezhep, bidat ehli mezhep
b. 46a/5

b.+dür A42a/7
b.+ler 46a/7
b.+ler-ile A42a/11, A42b/1
bed-meẕheb ol- : kötü mezhepli olmak, ehl-i bidat olmak
b.-a 46a/3, 46a/9, 112b/6, A110b/13, A155b/3
bed-nāmlıḳ ol- : adı kötüye çıkmak
b.-a 101a/13
bednūs : horoz krş. *bidnūs, petnūs*
b. 90a/10
bedre : içi altın dolu kese krş. *bedri*
b. 84b/1
b.+ye A195b/12
bedri : içi altın dolu kese krş. *bedre*
b.+lerin A187b/7
bed-ter ol- : beter olmak
b.-a 99b/6
beg : bey krş. *big*
b. 125b/2, 142a/11, 147b/12, 171b/6, 185b/4
b.+e 142a/12
b.+in 152b/5
b.+ler 122a/6, 174a/8, A128a/7
b.+ler-ile 111a/9
b.+leri (iy.) 74b/4
beg barmaḳ : baş parmak
b.(ġ)+ı A65a/4
b.(ġ)+ıla A57b/4
beġāyet : pek çok, aşırı
b. 82a/7, A70a/6, A161b/13
begen- : beğenmek
b.-dügi A204b/8
begenil- : beğenilmek
b.-mişdür 44a/9
beglik : beylik
b.(g)+e A194b/10
beglik bul- : bey olmak, beylik elde etmek
b.-a 83b/9, 86a/10, 86a/10, 93b/8, 100a/4, 168b/10, A73b/1, A90b/13
beglik it- : beylik etmek
b.(d)-esin A116a/9
beglik ve ululıḳ bul- : bey olmak, yücelmek
b.-a 82a/2
behr : hisse, pay, kısmet krş. *behre*
b.+i (iy.) A181b/8
behre : hisse, pay, kısmet krş. *behr*
b. 5a/3, 5a/3, 27a/2
b.+dür 5a/2
b.+si 6a/3, 7b/1, 8b/12
b.+sidür A187a/2, A187a/2
b.+sinden 5a/2, A231b/8
behre bul- : nasip elde etmek
b.-mışlardur 34a/4
b.-mış ola A169a/12
behre-mend ol- : nasipli olmak
b.-urlar 13a/2
behre ol- : nasip olmak
b.-a A122a/13
behresi ol- : nasibi olmak
b.-a 141a/1, 151a/5
bek ol- : sağlam olmak
b.-sa 170a/12
beḳā : beka, devam, sebat
b. 183a/6, A146b/13
b.+dur 167b/1
b.+sı 80a/7, 80a/9, 167a/13, 167b/9, A208a/2, A208a/2
b.+sına 165a/8
belā : bela, kötülük, musibet
b. 52b/10
b.-y-ıçun 179b/5
b.+ya 70a/5,
b.+lardan 45b/7
belā iriş- : bela gelmek
b.-e 52b/1
belāya giriftār ol- : belaya tutulmak
b.-a 92a/6
belāya ve mihnete giriftār ol- : belaya tutulmak
b.-a 46b/11
belī : evet
b. 16b/3, 187a/12, 187b/9, 188a/8, 188b/12
belisüz : belirsiz krş. *belürsüz, belüsiz, belüsüz*
b. A234b/13, A235a/7
belisüz ol- : belirsiz olmak krş. *belsüz ol-, belürsüz ol-, belüsüz ol-*
b.-dı A122b/5
b.-a A122b/1
bellūr : billur krş. *bullūr, bulūr*
b. A191b/1
bellü : belli
b. 3b/2, 3b/8, 35a/8, 35a/13, 35b/2, 35b/8, 47a/2, 52b/11, 52b/13, 93b/12, 95b/4, 95b/4, 131b/12, 133a/1, 157a/3, 169b/6, 171a/2, 182b/4, 193b/9, A43a/6, A82b/11, A190b/5, A222a/10
b.+dür 8b/7, 64a/6, 17a/11

bellü ol- : belli olmak
b.-a 6b/5, 6b/7, 36a/1, 131b/5, 177b/6
b.-updur 3b/3
b.-up durur A3a/8
b.-ursa 36a/2
bellü ḳıl- : belli etmek
b.-mışdur 100a/7
bellü yir ol- : bilinen yer olmak
b.-sa A150b/12
belsüz ol- : belirsiz olmak krş. *belisüz ol-, belürsüz ol-, belüsüz ol-*
b.-sa A172b/8
belür- : belirmek; rüyanın ortaya çıkması krş. *büler-*
b.-ür 156a/13, A56b/11, A192b/4, A207b/10
b.-e 35b/4, 35b/7, 36a/5, 36a/11, 36b/7, 36b/8, 36b/9, 39a/5, 39a/12, 60a/12, 129b/1, 135b/2, 139a/11, 154a/9, 171b/10, 173a/2, 185b/10, 186a/3, 194b/4, 195b/3, A31b/4, A31b/12, A32a/1, A32a/8, A158b/13
b.-se 65a/9, 144b/4, 144b/7, 193a/7, A86b/9
b.-meye 34b/6, 35a/10
b.-mese 65a/7, 65a/10, 142b/2, 170b/4, 193a/6
belürsüz : belirsiz krş. *belisüz, belüsiz, belüsüz*
b. 95b/5, 129b/9, 132a/3, 132a/6, 133a/12, 137a/13, 171a/3, 182b/5, 182b/9,
b. mi A172a/11
belürsüz ol- : belirsiz olmak krş. *belisüz ol-, belsüz ol-, belüsüz ol-*
b.-a 118a/4
b.-sa 63b/2, 79a/12, 193b/9
b.-up 64a/12
b.-ursa 64a/10
belüsiz : belirsiz krş. *belisüz, belürsüz, belüsüz*
b. A143b/13, A148a/8, A148a/10, A150a/6
belüsüz : belirsiz krş. *belisüz, belürsüz, belüsiz*
b. 68b/7, 132a/5, A89a/9, A148a/6, A217a/10
belüsüz ol- : belirsiz olmak krş. *belsüz ol-, belürsiz ol-, belürsüz ol-*
b.-a A57a/3
b.-sa A57a/2, A71a/3
b.-salar A56b/10
belüsüz yir ol- : bilinmeyen yer olmak
b.-sa A150b/12
ben : ben
b. 2a/11, 18a/3, 18a/9, 20b/6, 20b/11, 21b/5, 21b/13, 22a/2, 33a/1, 40b/2, 40b/5, 40b/13, 42a/8, 43b/7, 51b/10, 58a/9, 130b/6, 154a/5, 187a/9, 187a/10, 187a/13, 187b/4, 187b/8, 188a/7, 188b/11, 189a/12, 190a/2, 190b/10, 191a/1, 191a/3, A19b/8, A29b/1, A119a/8, A119a/9, A170a/7, A180b/5, A186b/9, A186b/11, A207a/11, A209b/10, A209b/11, A209b/12, A243b/9, A244a/9, A246a/9
b.+em 3a/9
b.+üm A3a/1
b.+in A119a/11
b.+üm (gen.) 3b/6, 4b/10, 10b/6, 14a/9, 15a/6, 20b/5, 20b/10, 20b/12, 21b/8, 23a/9, 33a/11, 40b/7, 41b/4, 46b/8, 110a/13, 150b/1, 187a/9, 187a/11, 187b/8, 188a/6, 190a/2, 190a/7, 190b/7, A119a/13, A186a/5, A186b/10, A186b/11, A190a/10, A210a/1, A242a/13, A244a/9, A244a/11
b.+üm-ile A180b/2, A186b/11, A245a/4, A246a/9
b.+üm-çün 58a/9
b.+ümdür 51b/9, A251a/9
b.+ümle 190a/4
b.+i 4b/8, 4b/9, 4b/9, 15b/4, 23b/6, 33a/9, 46b/8, 197b/9, A29b/2, A116a/11, A185b/5, A244a/8
bańa 4a/6, 15b/12, 21b/13, 28a/9, 40b/6, 40b/11, 41a/2, 46b/9, 112a/12, 190b/7, 190b/11, 191a/1, 197a/12, A180b/6, A188b/1, A198b/11, A244a/12
b.+den 15b/12, 28a/6, 28a/9, 58a/9, A116a/8, A185b/5, A186b/11
bend : bağ, kelepçe; set, baraj
b. 195b/13, A114a/11, A115b/4, A230a/2, A230b/4
b.+ini A230b/5
b.+ler A230b/4
b.+leri (akk.) A173b/3, A173b/6
b.+leri (iy.) 179a/3
bende : köle
b. 3a/12, 3a/12
bend urucı : bağlayan, cellat
b. 153a/4
benefşe : menekşe
b. 165b/2
beńze- : benzemek
b.-r 2b/6, 13a/13, 74a/5, 74a/6, 148b/8

b.-r (part.) 6b/3, 8a/6, 8a/10, 16b/5, 17b/1, 30a/3, 38b/5, 42b/11, 53b/9, 53b/12, 60a/7, 100a/1, 106a/7, 106a/8, 108b/6, 133a/5, 148a/7, 164b/5, 165b/5, 167a/12, 171a/2, 171b/11, 174b/13, A85b/3, A115b/11, A166a/2, A225b/12, A234b/12
b.-erleri 141a/12
b.-di 156a/6 (part.)

beñzet- : benzetmek
b.-dügi 74a/6, 74a/8,
b.-tigi A66a/2

berā'at namāzın ḳıl- : berat gecesi namazı kılmak
b.-sa 149b/11, 149b/12

berāber : beraber, birlikte, bir arada
b. 153b/13, A247a/7
b.+ine 6b/8, 13b/9, 114a/8, 178a/4
b.+inde 117a/3, A228b/6

berāber ol- : birlikte olmak
b.-a 26a/13

berāt : berat kandili
b. 147a/2
b.+uñ (gen.) A175b/5

berāt gicesi : berat kandili gecesi
g.+sin 147a/1

berekāt : bereketler, bolluklar
b.+ında 15b/8, 16a/1, 28a/6, 28a/8, A207a/2

bereket : bereket, bolluk
b.+dür 134b/3
b.+e 140a/1

ber-ḫurdārlıḳ : saadet, mesut olmak
b.(ġ)+ı (iy.) 178a/9, A221a/5
b.(ġ)+ıdur 177a/10

ber-ḫurdārlıḳ bul- : saadet elde etmek
b.-a 137b/8, 161b/10

ber-ḫurdār ol- : mesut olmak
b.-a 35a/2, 47b/5, 141a/1, 162a/6, 177b/2, 177b/4, 178a/8, A155a/10, A202a/7
b.-alar A155a/11
b.-maya 137b/6, A95b/5

berḳ : şimşek
b. 139a/1, A158a/8

berkit- : sağlamlaştırmak krş. *perkit-*
b. A22b/5

berrī : karaya ait olan
b.+den A21b/2

berü : beri, bu yana
b. 81a/3, 187b/6
b.-y-imiş A149a/11

besle- : beslemek krş. *bisle-*
b.-rem 188a/7

beş : beş krş. *biş*
b. 10a/4, 10a/9, 18b/5, 43a/2, 49b/4, 50a/11, 70b/1, 70b/2, 72a/9, 73a/9, 120a/12, 123b/2, 154b/9, 154b/10, 165b/12, A134a/8

beşāret : müjde
b. 16b/3, 24b/3, 36a/1, 89b/12, A169b/4
b.-ile 34b/9, 36b/10, A34a/9
b.+dür 39b/8
b.+e A32b/1
b.+ler 36b/1, 39a/4
b.+ler-ile 35a/13, 36a/12, 37b/8, A31a/3, A33a/10, A152b/6
b.+lerdür 44b/9
b.+lere 36b/4

beşāret it- : müjdelemek
b.(d)-er 7b/2, 9a/1
b.(d)-erler A147b/9
b. 38b/6
b.(d)-e 6a/9
b.(d)-eler 34b/13

beşāret ol- : müjde olmak
b.-a 47a/7

beş biñ : beş bin krş. *biş biñ*
b. 121b/3

beşinci : beşinci
b. 7b/8, 9a/6, 9a/10, 34b/9, 123a/11, A117b/9, A124a/8
b.+ye 120b/1

beşīr : müjdeleyici
b.+dür 51a/3, 51a/9

beş yapraḳlu gül : beş yapraklı bir gül çeşidi
b. 165b/12

beş yüz : beş yüz krş. *biş yüz*
b. 121a/10

beter : daha kötü krş. *biter*
b. ise A92b/2

bevl it- : işemek krş. *būl it-, şu dök-*
b.-düm 78b/8
b.-dügi 79a/2
b.+meklik A42a/6

bevl idecegi gel- : çişi gelmek
b.(d)-ecegüm g.-di 78b/7, 78b/9
b.-ürdi 189a/7

beyʿ : satış, satma krş. *beyʿi, beyiʿ*
b. A146a/11

beyābān : kır, çöl
b. 167a/9
beyān : açık
b. 160a/4, A147b/6
beyān eyle- : açıklamak, anlatmak
b.+mek A38a/3
beyān gör- : açıkça görmek
b.-miş ola 25b/3
beyān it- : anlatmak, açıklamak
b.(d)-er 1b/1, 5a/11, 7a/10, 8b/8, 8b/9, 21a/5, 21a/5, 26b/3, 31a/5, 33b/12, 37a/5, 37a/11, 38a/11, 41b/12, 43b/3, 47a/1, 47a/2, 48b/10, 54a/6, 54a/6, 59a/8, 60b/10, 62a/6, 63a/9, 65b/3, 66b/9, 67b/12, 69a/4, 70b/5, 74b/6, 75a/5, 75b/8, 76a/12, 77a/3, 78a/6, 78a/7, 79b/10, 80b/7, 80b/8, 81a/10, 83a/5, 84b/5, 85a/5, 85a/6, 86a/8, 86a/9, 87a/6, 87a/7, 87b/11, 89b/7, 90a/3, 90a/11, 90b/7, 91a/5, 91b/4, 91b/11, 92a/10, 92a/11, 92b/9, 92b/10, 93a/4, 93a/10, 93b/4, 94a/3, 94a/12, 94a/13, 94b/9, 95a/6, 95a/13, 95b/11, 96a/12, 96b/7, 97a/6, 97a/7, 97b/9, 98a/10, 98a/11, 98b/10, 99a/6, 99b/1, 99b/2, 100a/2, 100b/3, 100b/10, 101a/11, 101b/12, 101b/13, 102a/8, 102b/1, 102b/6, 102b/7, 102b/13, 103a/8, 103b/2, 103b/12, 104a/5, 104a/11, 104b/5, 104b/10, 105a/2, 105a/10, 105a/11, 105b/5, 105b/11, 106a/3, 106a/10, 106b/2, 106b/7, 107a/1, 107a/8, 107a/9, 107b/2, 107b/8, 108a/1, 108a/2, 108a/6, 108a/7, 108b/5, 108b/11, 109b/5, 109b/12, 110a/11, 111a/8, 111b/4, 111b/12, 112a/10, 112b/12, 113a/9, 113b/5, 114a/5, 114a/13, 114b/10, 115a/9, 115b/9, 116b/1, 116b/5, 117a/2, 117b/2, 118b/1, 119b/10, 122a/2, 122a/7, 122b/6, 122b/12, 123b/3, 124a/1, 124a/10, 125a/2, 125a/11, 127a/6, 127b/5, 128a/5, 128b/3, 129a/5, 129b/4, 130b/4, 130b/5, 131a/2, 131a/12, 131b/10, 132a/8, 132b/6, 134b/1, 135b/9, 136a/9, 136b/6, 137a/5, 137b/13, 138a/5, 138a/11, 138b/13, 139b/3, 139b/12, 140a/4, 140b/1, 141a/8, 141b/3, 143b/7, 144a/11, 144b/12, 145b/4, 145b/12, 146a/9, 147a/10, 159b/6, 187a/7, 191b/9, 191b/10, A6b/7, A10b/4, A12a/13, A22b/2, A23b/5, A33b/6, A51b/13, A52a/1, A52b/4, A54a/4, A55a/9, A56a/5, A58a/4, A59a/6, A60a/8, A61a/12, A62b/12, A66a/11, A66b/8, A67a/13, A68a/2, A68b/4, A69b/1, A71a/13, A81a/2, A85a/8, A86b/10, A87a/5, A87a/13, A89b/1, A90a/3, A91a/2, A92a/2, A93b/4, A98b/12, A99a/10, A107a/10, A116b/1, A147b/6, A160a/6, A166a/2, A168a/2, A182a/12, A190b/9, A191a/8, A216a/11, A221b/6, A236b/2, A239a/9, A240b/1, A249a/5, A250a/11
b.(d)-erler A198a/3, A207b/6
b.(d)-üp 42a/9
beyān ḳıl- : açıklamak, anlatmak
b.-dum 23a/4
b.+maḳ A20a/4
b.+mağı 24a/4
beyʿat it- : biat etmek
b.-di 30a/5, 30a/12
b.(d)-e A80a/2
beyhūde : beyhude krş. *bī-hūde, bī-hūze*
b. A156a/1
beyʿi : satış, satma krş. *beyʿ, beyiʿ*
b.+den 6a/5
beyiʿ : satış, satma krş. *beyʿ, beyʿi*
b.+lere 144a/7
beyni : beyin
b.+si 65b/11
b.+sini 55a/11, 55a/12, 56a/1
b.+sin 55b/7, 55b/9, 55b/10, A49b/7, A49b/8, A58a/12
beyt : beyit
b. A223a/10
beyte'l-maʿmūr : İslam inancına göre yedinci kat gökte Firdevs cennetinde bulunan, Adem (as) ile birlikte yer yüzüne indirilmiş, tufandan sonra cennetteki yerine kaldırılmış olan köşk krş. *beytü'l-maʿmūr*
b.+ı (akk.) 117a/1, 117a/3, 117a/3, 117a/5, 117a/8, 117a/8, 117a/11
b.+da 117a/7
beytü'l-maʿmūr : İslam inancına göre yedinci kat gökte Firdevs cennetinde bulunan, Adem (as) ile birlikte yer yüzüne indirilmiş, tufandan sonra cennetteki yerine kaldırılmış olan köşk krş. *beyte'l-maʿmūr*
b. A120b/8, A120b/10, A121a/12
b.+dur A121a/3, A121a/10
b.+ı (akk.) A121a/4, A121a/9, A121b/1
b.+a A121a/1
b.+da A121a/8

bez : bez krş. *biz (2)*
b. 130a/4, A144b/6
b.+e 64b/2, A204b/13
beẕ-aṣıl : aslı kötü, asaletsiz
b.+dur 82a/9
beẕbaḫt : bedbaht, bahtsız krş. *bedbaḫt*
b. ise 50b/5
beẕbaḫtlar ile ol- : bahtsızlarla birlikte olmak
b.-a 46a/9
bezen- : süslenmek
b.-miş 170a/7
bezenil- : süslenilmek
b.-miş 67b/7
bezm : meclis
b. 3a/1
beẕ-nāmlıḳ it- : adını kötüye çıkarmak
b.(d)-e A95a/12
bezzāzlıḳ : kumaş satıcılık, manifatura-cılık krş. *bezzâzlik*
b. 107a/3, 107a/6
bezzāzlıḳ eyle- : manifaturacılık yapmak
b.-ye A103a/9
b.-se 106b/8
b. … -se 106b/6
bezzāzlik : kumaş satıcılık, manifatura-cılık krş. *bezzazlıḳ*
b. A103b/11
bıçaḳ : bıçak
b. A172b/10, A218b/6
b.(ġ)-ıla 72a/3, 172a/1, 172a/2
b.(ġ)-ısa A218b/7
bıçaḳcı : bıçakçı, bıçak yapıp satan
b.+lar 127a/1
bıldırcın : bıldırcın krş. *bıldurcın*
b. A84b/1, A84b/6
bıldurcın : bıldırcın krş. *bıldırcın*
b. 90b/6, 90b/11
bıñar : pınar
b. 143b/6, 143b/7
b.+uñ A166b/12
b.+a 143b/10
b.+da 143b/10
b.+lar A167a/5
b.+ları (akk.) 140a/6, A167a/1, A173b/4
bıraġıl- : bırakılmak; atılmak; konulmak
b.-mış A77b/9, A193a/4
b.-mış (part.) 171b/3
bıraḳ- : bırakmak; düşürmek; koymak krş. *barḳ-*
b.(ġ)-uram A242b/2
b.-dum A77b/5
b.-dı 197a/7
b.(ġ)-a 102b/4, A15a/2
b.-sa 56b/2, 70a/5, 70a/10, 70b/2, 88b/9, 88b/11, 89a/13, 132a/6, 135a/6, 153b/10, 156b/4, 161b/10, 193a/5, A82a/7, A206a/8
b.-salar 71a/13, 135a/8
b.-duḳlarına A225b/7
b.-ma 18b/10
b.(ġ)-ırmış A77b/11
b.(ġ)-aydı 32b/10
b.(ġ)-ayadı 33a/1, A28b/13
b.(ġ)-ımasa 83b/5
bıyıḳ : bıyık
b. 66b/8
b.(ġ)+ı (akk.) A59a/6
bi : Arap alfabesinin 2. harfi be
b. 17b/7
bī-ʿaded : sayısız
b. 19b/7
bī-aṣıl : asılsız, asaletsiz krş. *bī-aṣl, bī-aṣlī*
b. 85a/8, 85b/6, 85b/13, 89a/4, 91b/12, 92a/4, 98b/1, 157a/1, 161b/5, 162a/13, 163a/9, 164a/6, 169b/12, 178a/7, A85b/11
b.-+dur A204a/13
bī-aṣıl ol- : asaletsiz olmak
b.-a 138b/10
bī-aṣl : asılsız, asaletsiz krş. *bī-aṣıl, bī-aṣlī*
b. A228b/5
bī-aṣlī : asılsız, asaletsiz krş. *bī-aṣıl, bī-aṣl*
b. A228b/10
bi-ʿavni'l-lāhi : 'Allahın yardımıyla' anlamında Arapça bir söz
b. 191b/8, A121b/10
bi-ʿaynihi : aynıyla, aynen
b. 22b/4, 29a/12, 33a/10
bī-bāng : bī-bāk, korkusuz, pervasız
b. 87b/4
bīcāde : alaca boncuk
b. A191b/1
bicik : meme krş. *beçik, biçik*
b.(g)+inden A66b/4
biç- : biçmek
b.-er 168a/8

b.-erler A210a/9
b.-seler 167a/5, 167a/6
b.-en 167a/4
b.-meseler 167a/6
bī-çāre : biçare, çaresiz
b.+lere 1b/5
bī-çāre ḳal- : çaresiz kalmak
b.-a A236a/9
bī-çāre ol- : çaresiz olmak
b.-alar 125b/4, A137a/5
bī-çi-gūne : keyfiyetsiz krş. *bī-çugūne*
b. 33b/2, 44b/1, 44b/12, 45a/8, 45b/8, 46a/13, A42b/11
biçik : meme krş. *becik, bicik*
b.(g)+inde 74b/10
b.(g)+inden 74b/11, 74b/12, A66b/3
bī-çugūne : keyfiyetsiz krş. *bī-çi-gūne*
b. 33b/1, 46b/8, A29b/7
bī-çūn : emsalsiz, eşsiz krş. *bī-çūni*
b. 33b/1, 33b/1, 44b/1, 44b/12, 45b/8, 46a/13, 46b/7
bī-çūni : emsalsiz, eşsiz krş. *bī-çūn*
b. 45a/8, A41b/11, A42b/4, A42b/11
bidʿat : bidat, dine sonradan sokulmuş şey
b.+dur A125a/2, A236b/5
b.+a 61a/6
bidʿat ol- : bidatçı olmak
b.-a 119b/4
bī-dīn : dinsiz
b. 52a/3, 125b/9, 153a/9, 153b/3
b.+dür 51b/10, A42a/8
b.+lerden 177b/1
bī-dīn ol- : dinsiz olmak
b.-a 46a/4
bidnūs : horoz krş. *bednūs, petnūs*
b. 90a/13, A84a/4, A84a/8, A176b/8
bī-fāyide : faydasız
b. 57b/5, 87b/6, 183a/4, A182b/10
big : bey krş. *beg*
b. A140a/11
bī-gāne : ilgisiz, yabancı
b. 147b/5
bī-günāh : günahsız
b.-iken A218b/6
bī-günāh ol- : günahsız olmak
b.-a A214a/4
bī-ḫaber : habersiz
b. iken 96a/4
bī-ḥad(d) : hadsiz, sınırsız, pek çok b. 14b/8, 160b/3, 176a/3, 197b/1
bī-ḥad ol- : hadsiz olmak, pek çok olmak
b.-a 142b/12
bī-ḥāṣıl : gereksiz, işe yaramaz
b. 153b/3, 183a/4, A178a/2, A182b/11, A205b/7
bī-ḥāṣıl yire : boşuna, gereksiz yere
b. 87b/9
bī-ḫūde : beyhude krş. *beyḫûde*, *bī-ḫūẕe*
b. 119b/1, 119b/6
bī-hūş ol- : şaşkın, sersem
b.-ur 14b/12
b.-maz 14b/13
b.-mazdan A12a/9
bī-ḫūẕe : beyhude krş. *beyḫûde, bī-ḫūde*
b. 179b/6, 180a/5
bi-istiḥḳāḳı : liyakatla
b. 1b/7
bi-iẕni'l-lāhi teʿālā : yüce Allah'ın izniyle
b. 122b/4, 125a/9, 133a/2, 137b/3
bī-ḳıyās : ölçüsüz
b. 14b/8, 176a/3, 197b/1
bikir : bakire
b. A230a/11
b.+dür 78b/13, 79a/2
bik(i)r ol- : bakire olmak
b.-a 99a/9, 179a/8
bi-ḳudreti'l-lāhi : Allah'ın kudretiyle
b. A133a/10
bil : bel
b.+inde 82a/1
bil- : bilmek
b.-ür 5b/8, 7a/7, 7a/8, 21a/13, 29b/5, 30b/13, 33b/10, 43a/2, 81a/1, 123a/10, A113b/12
b.-ürüz 21b/8
b.-düm 22a/9, 22b/10, 33b/4
b.-düñ A170a/7
b.-dük 12b/13, 14b/6, 14b/9, 41a/13, A135a/3
b. 3a/7, 11b/7, 26b/5, 146b/8, A79a/10, A88b/5
b.-gil 24b/5, 28a/11, 42b/8, 42b/13, 123a/4, A197b/12
b.-sün A160a/3
b.-em 21b/6
b.-esin 9b/5, 11b/2, 11b/7, 20b/2,

25a/8, 26b/4, 27a/10, 41b/13
b.-e 11a/8, 11b/9, 17a/3, 102b/11, A72b/5, A147b/6
b.-eler 41b/5
b.-se 126a/6, 132b/10, 178b/8, A115b/1, A133b/2, A168b/8, A184b/4, A186a/8, A191b/3
b.-seler 113a/2
b.-üp 195b/6, A23b/3
b.-üp-dururdı 37a/7
b.+mek 27b/2, 123a/7, A13b/5, A90a/11, A131a/10
b.+mek gerek 131b/11
b.+mek gerekdür A160a/7
b.+mekdür 38a/13
b.+megi (akk.) 16a/10
b.+mege 115b/11
b.+meklik A117b/6
b.-ür (part.) 124b/3
b.-ür-ile 192a/3
b.-enlerden 6a/9
b.-dük mi (part.) A172a/11
b.-dügi 194a/2, A149a/4
b.-dügine 22b/3
b.-miş ola 7a/6, 11a/3
b.-mezem 22a/2
b.-mezin A18a/5
b.-mez A210b/1
b.-medi 18a/7, 23a/10, A94a/12
b.-mediler 18a/4
b.-meye 12b/4, A12b/4, A237a/6
b.-mese 70b/12, 117a/9, 126a/6, 132a/2, 147a/11, 166b/11, 173a/1, 177b/13, 184a/5, 184a/8, A74b/13, A86a/7, A171b/4, A184b/5
b.-ür-idi A198b/8
b.-mez (part.) 124b/1, 156b/5, 192a/3, A193a/5
b.-mezlig-ile 31a/8
b.-medük (part.) A209b/6
b.-medügi 166b/9, 166b/11, 181b/9, A114a/4

bildür- : bildirmek
b.-ür 7a/9, 12a/1, 15a/5, 16a/10, 24a/4, 26b/2, 27b/4, 28b/2, 32a/13, 37a/4, 41b/11, 44b/13, 58a/13, 59a/7, 63a/8, 65b/2, 66b/8, 69a/3, 75b/7, 76a/11, 77a/3, 79b/9, 87b/10, 91b/3, 91b/11, 93a/3, 93a/9, 93b/3, 94a/2, 95a/5, 95a/12, 95b/10, 99a/5, 100b/2, 109b/11, 115a/8, 122a/1, 135b/8, 136a/8, 137b/4, 140a/3, 144a/10, 147a/9, 151b/9, 183b/9
b.-di 21b/4
b.-diler 34a/5
b.-mişdür 5b/12
b.+megidür A119b/12

bildürici : bildirici
b.+dür 90a/1

bile : ile, birlikte, krş. *birle*
b. 88b/5, 118a/9, 190b/7, 190b/8, A135b/7, A163a/9, A197a/12
b.-y-idi A246a/9

biledgin : bir çeşit silah
b. A218a/12

bilek : bilek
b.(g)+in 71a/8

bilesine meşġul ol- : onunla olmak
b.-a A76b/6

bili : bilgi
b.+sine 153a/11

bilici : bilici, bilen
b. A88a/9
b.+dür 101b/1

bilin- : bilinmek
b.-di 123a/7
b.-e 6b/5, 67a/4, 113a/7

bilmeyecek ol- : bilmeyecek olmak
b.-ursa 33b/13

bilmeyicek ol- : bilmeyecek olmak
b.-ursa A30a/6

bīm-cān : can korkusu
b. A87b/5

bī-menfaʿat : menfaatsiz, faydasız
b. 90a/9

bī-muvāfıḳ : yerinde olmayan, uygunsuz
b. 11a/10

biń : bin
b. 4b/11, 41a/1, 56a/12, 84b/2, 96a/7, 121a/13, 157b/12, 159a/6, 160b/7, 167b/13, A130a/7, A130a/7

bin- : binmek
b.-düń A87a/11
b.-di 82a/9
b.-miş 83b/8, 88a/7, 95b/13, A219b/8
b.-se 81b/1, 81b/2, 81b/3, 81b/4, 81b/5, 81b/6, 81b/7, 81b/9, 81b/13, 82b/6, 82b/10, 82b/12, 83a/4, 83b/2, 83b/2, 83b/5, 83b/9, 84a/1, 93b/1, 97b/6, 181b/7,

A73a/12, A74b/13
b.-üp 82b/5, 82b/13, 83a/2, 115a/13, 172b/8, 184b/1, A92a/9
b.-en 82a/5, A73a/12
b.-dügi 83a/4
b.-düginden 181b/7
b.-miş (part.) 195a/10, A74a/9, A75b/3, A75b/12,
binā çıḳarmaḳ : bina yapmak
b. A146a/11
bī-namāz : namazsız
b. 96b/8, 125b/9
bī-namāz ol- : namaz kılmamak
b.-a 73a/10
bī-naṣīb ol- : nasipsiz olmak
b.-ur 6b/11
b.-a 61b/10
bī-nihāyet : sonsuz, nihâyetsiz
b. 132a/10
binil- : binilmek
b.-e 81a/11
bī-niyāz : yalvarmasız, ihtiyaçsız
b.+dur A118b/12
binmek içün ol- : binmek için olmak
b.-a A74a/8
binmiş ol- : binmiş olmak
b.-sa A74b/4, A76a/6
bir : bir (adet); eşit, denk, aynı; herhangi bir
b. (*942 adet geçer*)
b.+dür 14a/7, 14a/8, 51a/13, 62a/4, 68b/12, 101b/5, 102a/5, 120a/7, 143a/9, 143b/11, 162b/6, 163b/3, 178b/12, 192a/3, 192a/7, A211a/7, A228a/8
b.+den 120a/1
b.+i (iy.) A143b/8
b.+in A144b/12
bi-rabbi'l-felaḳ : Kur'an'ın 113. suresi, felak suresi
b.+ı (akk.) 126a/2
bi-rabbi'n-nās : Kur'an'ın 114. suresi, nas suresi
b.+ı (akk.) 126a/3
bir arada ol- : birlikte olmak
b.-sa 131b/6
bir araya gel- : bir arada olmak, toplanmak
b.-se 92b/5
bir bir : bir bir
b. 67b/5, A77b/4, A79a/1, A140b/6
birbiri : birbiri krş. *biribiri*
b. 142b/10,
b.-y-ile 87b/8, A235a/11
b.+nüñ 157b/3, A224a/4
b.+ne 44a/6, 64a/2, 71b/5, 71b/8, 71b/9, 71b/10, 72a/11, 72a/12, 77a/13, A87b/5, A202a/12
b.+nden 77b/10
b.+le 86b/6, 117b/13, 118b/8, 118b/8, 144a/8, 148a/11, 168a/7, 182b/12, A172b/10
birbirinin ʿavratına düş- : birbirinin eşiyle ilişki kurmak
b.-eler 79a/9
birbirinin ʿavratlarına düş- : birbirinin eşiyle ilişki kurmak
b.-eler A70b/13
birçoḳ : birçok
b. 158a/9
birde yırtıl- : sırrı açılmak krş. *perde yırtıl-*
b.+m y.-dı A9a/12
bir dürli : bir türlü, bir çeşit krş. *bir dürlü*
b.+dür A247a/10, A247a/10
bir dürlü : bir türlü, bir çeşit krş. *bir dürli*
b. 63a/2, 149a/7, 174a/3, 1b/11, A214b/4
b.+dür 171a/11, 134b/6, 192a/5, 192a/5
b.-y-idi 124a/2
bireginüñ ol- : kişiye ait olmak
b.-sa 144b/9
biregü : bir kimse, biri, birey
b.+yi 132b/7
b.+den 150a/1
birez : biraz
b. 55b/3, 59a/10, 197a/13, A144b/7, A146b/13
bir göñülü ol- : mutmain gönle sahip olmak
b.-a 121b/1
bir gözlü : tek gözlü
b. 49b/1, 54a/3
b.+ye 24b/5
biri : biri, herhangi biri
b. 2b/5, 2b/5, 2b/5, 2b/5, 2b/7, 2b/7, 2b/7, 2b/7, 7a/13, 7b/1, 8b/12, 8b/12, 24a/6, 24a/7, 61a/11, A143b/9
b.+idür A228a/6
b.+nüñ A224a/6, A224a/7
b.+in 120a/13, 170b/10, A66a/9, A144b/12
b.+ne 6a/9, 6a/10
biribiri üstine : üst üste
b. 127b/9

birimüz : birimiz
b.14a/11
birinc (1) : pirinç, bitki
b. 107a/8, 107a/10, 164b/7, 164b/8, 164b/9, 167a/11, 167b/1, A207a/11
birinc (2) : pirinç, bakıra çinko katılarak elde edilen sarı renkli bir alaşım
b.+den 169b/8, 169b/11, 186a/3, 193b/4
birincden ol- : pirinç madeninden olmak
b.-sa 179a/3
birisi : birisi
b. 8b/4, 14a/1, 118b/9, 118b/10, 191b/3, 191b/3
birḳaç : birkaç
b. 32b/9, 45a/11, 78b/9, 78b/12, 124a/7, 135a/2, 191b/11, A251a/3
birḳaç dürli : birkaç çeşit krş. *birḳaç dürlü*
b.+dür A159b/11
birḳaç dürlü : birkaç çeşit krş. *birḳaç dürli*
b. 194b/6
b.+dür 139b/13, 179b/2
b.+den 194b/7
birki- : birikmek, bir araya gelmek
b.-se A147a/12
birle : ile, birlikte krş. *bile*
b. 5b/8, 6a/8, 16a/9, 28a/7, 191b/6, A128b/3
bir nice : bazı, bazılar krş. *bir niçe*
b. 1b/1, 6a/11, A140a/11
b.+ler 144b/10, A191a/2
bir niçe : bazılar
b.+leri (iy.) 134a/5
bir ol- : birleşmek, bir olmak; cinsel ilişkide bulunmak
b.-mış 142b/8
b.-alar 85b/6
bir sürü : birçok
b. A151a/11
biryān : kebap
b.+ı (akk.) 136a/8
bir yana ḳoy- : terk etmek, bırakmak
b.-a 185a/7, A203a/10
bir yana ol- : ayrılmak
b.-mışdur 52a/11
biryān it- : kebap yapmak
b.(d)-üp 88b/3
biryān ḳıl- : kebap yapmak
b.-sa A81b/7
biryāncılıḳ eyle- : kebapçılık yapmak krş. *biryāycılıḳ eyle-*
b.-se 136b/5, 136b/7
biryāncılıḳ it- : kebapçılık yapmak
b.-se 101a/6
biryāycılıḳ eyle- : kebapçılık yapmak krş. *biryāncılıḳ eyle-*
b.-se A154a/10, A154a/11
bir yüzlü ol- : tek taraflı olmak
b.-sa 170a/2
bī-sāmān : parasız, züğürt
b.+dur A224b/10
bī-ṣebāt : sebatsız, kararsız, dönek
b.+dur 23b/12
bisle- : beslemek krş. *besle-*
b.-rem A242a/11
b.-ye A186b/8
biş : beş krş. *beş*
b. A8b/10, A9a/1, A14b/10, A39b/2, A45a/5, A45b/8, A62b/9, A62b/10, A64a/8, A65a/3, A65a/3, A65a/8, A126a/8, A126a/8, A208b/7
b.+dür A126a/9
biş- : pişmek krş. *piş-*
b.-miş 167b/11, A76b/12
b.-e 164a/12
b.+mek-içün 136b/9
b.-miş (part.) 77b/2, 145a/3, 164a/5, 164a/7, 164a/11, 164b/4, 164b/7, 167b/7, 167b/12, 169b/12, 185b/7, A207a/8
b.-mişi (iy.) 164b/8
b.-mişinden 75b/13
b.-mese 137a/2
b.-medin 103b/6
biş biñ : beş bin krş. *beş biñ*
b. A130b/3
bī-şümār : hadsiz, sayısız, pek çok
b. A220a/11
bişür- : pişirmek krş. *büşür-, pişür-*
b.-ür 188b/7
b.-ürler A242b/10
b.-e A98a/6
b.-se 88b/3, 136a/2, 163a/9, A77a/12
biş yüz : beş yüz krş. *beş yüz*
b. 121a/11
bit- : bitmek; yetişmek
b.-miş 69a/11, 75a/13, 165b/7, 166a/11, A60b/10, A67a/7, A207b/12, A209b/11, A209b/12, A210b/8, A239a/4

b.-e 64a/8
b.-se 58b/8, 68b/1, 144b/8, 159a/3
bī-tekellüf : tabii olarak, kasıtsız
b. 18b/9, A128a/12
biter : beter, daha kötü krş. *beter*
b. ise 99b/5
biti : mektup, yazı
b.+si (ḳāḍī b.) A143b/12
b.+sin (ḳāḍī b.) A97b/3
bitmiş ol- : yetişmek, yetişmiş olmak
b.-a A207b/7
bī-vefā : vefasız
b. 89a/4, 158b/5
bī-vefālıḳ it- : vefasızlık etmek
b.-e 60b/7
biz (1) : biz
b. 1b/3, 1b/4, 1b/5, 4a/11, 4b/7, 5a/9, 26a/6, 26a/8, 28b/8, 41a/13, 45a/2, 140a/2, 191a/7, A144b/7
b.+üm 1b/1, 2a/7, 12b/5, 13a/12, 14a/13, 28b/4, 29a/1, 41a/11, 45a/1, 45a/5, 45a/6, 48b/10, 116b/8, 131b/10, 140b/1, A173a/5, A173a/5, A194b/2
b.+üm-ile A245b/9
b.+ümle 190b/7
b.+i 28b/7
b.+e 3b/5, 4a/13, 5b/2, 16b/6, 18a/1, 18a/11, 23a/8, 28b/6, 28b/7, 34a/3, 42a/5, 44b/3, 191b/12
b.+den 1b/3, 27a/3
biz (2) : bez krş. *bez*
b. A146b/6, A228b/5
b.+e 162b/8
b.+den A228b/1
bīẓā ol- : peyda olmak krş. *peydā ol-, pîẓā ol-*
b.-ur A7b/4
bī-zār : rahatsız, usanmış
b.+dur 46a/3
bī-ẕār ol- : rahatsız olmak
b.-a 59a/1
biz gibi ol- : bez gibi olmak
b.-mış 60a/12
boġaz : boğaz
b.+ından 141a/4
boġazla- : boğazlamak, öldürmek
b.-sa 98a/8
boġazlan- : boğazlanmak, öldürülmek
b.-acaḳ (part.) 99a/3
boġazlu : gırtlak, boğazlanacak yer
b.+sından A91b/13
boġmaḳ : gerdanlık, kolye
b.+lar 190a/13
bol- : olmak
b.-ur 36b/7
b.-a (ḳavī b.) A220b/1
bola bol : bol bol
b. A47b/9
bollıḳ : bolluk krş. *bolluḳ*
b.(ġ)+ına A165a/1
bolluḳ : bolluk krş. *bollıḳ*
b.(ġ)+una A165a/9
bol ol- : çok olmak, bollaşmak
b.-mış 158a/9
b.-a 52b/12, 53a/2, 142b/12, 143b/10
borca vir- : borç vermek
b.-e A188a/12
borç : borç
b. 69a/12
b.(c)+ı (iy.) 54b/4, 149b/11, A51b/3
b.(c)+ın 58b/9, 69a/13, 75b/2, 94b/4, A170b/11
b.(c)+ından 57b/13
b.+ları (iy.) 68b/2
borçlı ol- : borçlu olmak krş. *borçlu ol-*
b.-a 88a/12
borçlu : borçlu
b. ise 57b/13
b.-y-ısa 143b/12, A170b/11
borçlu ol- : borçlu olmak krş. *borçlı ol-*
b.-a 58b/8, 68b/1, 75b/1
b.-sa A51b/3
borı çal- : boru çalmak krş. *boru çal-*
b.-sa 104b/9
boru çal- : boru çalmak krş. *borı çal-*
b.-sa 104b/11, A100a/13
boş : boş
b. 155a/10, A163a/12
b. idi A170a/3
b. ise 155a/13
b.-ıdı A170a/12, A170a/12
b.-ısa 155a/10, A190b/2
boy : tohumu pastırma çemeninin yapılmasında kullanılan bir bitki
b. 164b/5
boya : boya
b. 67a/3, 67a/5
boya- : boyamak
b.-sa 67a/3, 67a/4
b.-duġı 67a/3

boyacılıḳ : boyacılık
b. 100a/1, A93a/9
boyacılıḳ it- : boyacılık yapmak
b.-se107b/9
boyın : boyun krş. *boyun*
b. A60a/9
b.+a A225b/6
boymılcı : boynunda beyazlık bulunan yırtıcı bir kuş türü krş. *boymulca*
b. A85b/1
boymulca : boynunda beyazlık bulunan yırtıcı bir kuş türü krş. *boymılcı*
b. 91b/10
boynında and ol- : üzerinde yemin kefareti olmak
b.-a 121a/5
boynından git- : emaneti veya borcu ödemek
b.(d)-e 68b/2
boynından sāḳıṭ it- : emaneti veya borcu ödemek
b.-e 58a/1
boynında ḳal- : emaneti ödeyememek
b.-mışdur 190b/2
b.-a 68a/2
boynında ol- : borç üzerinde kalmak
b.-a 68a/10
boynuz : boynuz
b. 180b/8, 180b/9, 180b/10, 180b/10, A232b/7, A232b/8
b.+ı (iy.) 83b/8, 83b/11, 180b/10, A87a/9
b.+ı-y-ıla 83b/3
b.+ını A75b/9, A75b/9
b.+ın 83b/6, 83b/7, 92b/3
b.+ına 83b/5
b.+ıla A75b/5
boyun : boyun krş. *boyın*
b. 67b/12, 68a/5, 68a/9, A60a/7, A75b/2
b.(yn)+umda 41b/5
b.(yn)+ı A60b/1
b.(yn)+ınuñ 68a/10
b.(yn)+ını 67b/13
b.(yn)+ın 68a/1, 68a/4, 68a/7, 68b/5, 189b/12, 190a/1, A60a/9
b.(yn)+ına 71a/13, 88a/12, 115a/13, 171b/3,
b.(yn)+ında 41b/2, 68b/1, 68b/2, 156b/7, 190a/13, 190b/1, A115b/4, A116b/10
b.(yn)+ındadur 68b/1, 125b/6, A225b/6
b.(yn)+ında iken 115b/1
b.(yn)+ındayıdı A245b/3
b.(yn)+ındağı 109a/13
b.(yn)+ından 115b/2, A143b/11
boyun ur- : boyun vurmak, idam etmek
b.(yn)+ın u-alar 57b/11
b.(yn)+ın u.-sa A51a/13
b.(yn)+un u-sa 57b/9
b.-an A51b/6
boyun vir- : boyun eğmek, kabul etmek
b.-em 2a/12 (v.-em b.)
b.-mez (part.) A75b/2
boyun vur- : boyun vurmak, idam etmek
b.-an 58a/3
boz : boz
b. 81b/1
bögrülce : börülce
b. 164b/5
bölük : bölük, kısım; saç örgüsü
b. 54b/10, 54b/12, A195b/7
b.+dür 192a/3
b.+i A233a/8
b.(g)+ünden-imişsin A244a/3
b.+ince A67a/4
b.+leri (iy.) A49a/2
b.+lerin 54b/1
börk : börk, külah kalpak tarzı şapka
b. 177a/7
börki ol- : börk giymek
b.-sa A226b/13
böyle : böyle
b. 26a/3, 33a/5, 187b/7, A196b/4
böyle ol- : bu şekilde olmak
b.-sa A147b/10
böyügirek : daha büyük krş. *böyügürek*
b. A56b/9
böyügürek : daha büyük krş. *böyügirek*
b. 64a/5
böyük : büyük
b. 4a/2, 55a/1, 62a/10, 68a/9, 74a/10, 74b/9, 75a/9, 76a/6, 77b/4, 78a/9, 83b/9, 84b/8, 87a/9, 87b/12, 87b/13, 88a/2, 88a/4, 88a/11, 91b/8, 98b/13, 102b/11, 110a/5, 127b/1, 140b/6, 141b/4, 142a/10, 144b/10, 148a/9, 149a/11, 152a/5, 153a/3, 154b/2, 157a/5, 159a/13, 160a/12, 160b/1, 172a/1, 178b/12, 179a/7, 190b/9, A75a/13, A75b/6,

A90b/13, A97a/11, A112b/2, A163a/1, A165a/5, A179b/9, A198b/13, A199a/1, A244b/2, A244b/5
b. ise 139b/10
b.+dür 164a/3
b.+den 93b/2
böyüklik : büyüklük
b.+dür A210b/7
böyük ol- : büyümek, büyük olmak
b.-ur 83a/11
b.-mış 79a/6, A66b/12
bu : bu
b. (sıfat) (*850 adet geçer*)
b. (zamir) 4b/10, 8a/6, 8b/3, 11a/6, 13a/2, 13b/10, 15a/1, 22a/5, 27b/5, 28a/1, 28a/1, 29a/12, 32b/10, 32b/12, 39b/2, 40b/10, 42b/2, 51b/9, 53b/2, 53b/10, 54a/7, 54b/2, 60a/3, 70b/2, 78b/13, 79a/1, 100b/11, 101a/12, 101b/7, 102b/8, 104b/6, 104b/12, 105a/12, 105b/6, 105b/8, 107a/11, 112a/4, 113a/5, 116b/6, 124a/12, 125b/11, 131a/4, 132b/8, 133a/2, 142b/10, 170a/10, 172b/5, 180a/4, 183a/5, 187b/13, 189a/9, 191a/1, A77b/9, A92b/7, A94b/1, A94b/3, A95b/3, A100b/13, A114a/2, A115b/1, A133b/2, A154a/6, A163a/7, A167a/3, A171b/5, A172b/9, A173b/5, A179b/7, A186a/5, A186a/8, A186b/6, A192b/13, A196b/13, A197a/1, A197a/4, A198a/11, A209b/7, A212a/10, A212b/7, A212b/9, A219b/4, A224a/11, A235a/13, A244a/8, A251b/10
b.+dur 22b/2, 42a/3, 49b/12, 71b/11, 81a/7, 99b/7, 135a/2, A70b/7, A79a/5, A118b/7, A168b/1, A246b/5
b.+nuñ 3b/3, 10b/6, 15a/9, 17a/5, 23a/5, 23b/5, 27b/6, 28a/2, 29a/1, 29b/2, 30b/7, 31a/13, 32a/5, 46a/8, 56a/7, 59a/5, 73b/6, 75a/1, 83a/8, 84a/5, 85b/1, 85b/9, 85b/10, 86a/1, 87a/9, 87b/1, 87b/3, 87b/5, 87b/5, 87b/8, 88b/1, 88b/2, 88b/13, 88b/13, 89a/13, 89b/3, 89b/4, 91b/10, 92a/13, 94a/9, 96a/1, 100a/6, 100a/9, 100a/12, 103a/2, 103a/4, 106a/7, 107a/13, 110a/6, 110a/7, 114a/4, 115a/1, 116a/10, 116a/11, 125b/3, 125b/13, 128b/12, 132a/3, 135b/6, 138b/3, 140b/3, 142b/11, 144b/8, 144b/9, 150b/8, 156a/9, 156b/5, 157b/13, 159a/3, 177b/13, 182a/8, 189a/3, 190b/1, 190b/2, 190b/12, A20a/7, A20a/8, A26a/9, A30a/12, A73a/12, A73b/4, A74b/8, A74b/9, A77b/5, A78b/3, A78b/12, A82a/12, A82b/2, A82b/11, A82b/12, A90a/5, A115b/1, A116a/8, A119a/5, A122b/2, A128a/6, A136a/3, A137a/5, A146a/1, A159b/2, A163a/6, A163a/9, A170a/4, A186a/8, A186a/9, A192a/12, A204b/9, A216a/5, A225b/1, A230a/1, A245b/3
b.+nuñ-ıla 84a/5, 85b/7, 94b/11, A15b/2, A27b/12, A163a/9
b.+nuñdur A82a/13
b.+nuñla 19a/12, 31b/7
b.+nla 85b/3
b.+nı 41a/13, 42a/7, 44a/5, 54a/10, 63a/3, 130a/9, 146a/5, 148a/5, 171a/12, A82b/1, A82b/13, A84a/13, A138a/1, A149b/11, A211b/1, A237b/10, A243a/10
b.+ña 6b/3, 6b/12, 7b/11, 8a/5, 8a/10, 9a/9, 12a/7, 12b/7, 14a/9, 16b/5, 17b/1, 19b/5, 25b/10, 38b/5, 41a/7, 42b/11, 53b/9, 53b/12, 53b/13, 75b/13, 77a/10, 82a/3, 88b/4, 89a/8, 89a/11, 91a/13, 93b/9, 106a/8, 108b/6, 112b/4, 112b/7, 129a/2, 133a/5, 133a/10, 143a/3, 148a/7, 148b/6, 164b/5, 167a/11, 169b/7, 171b/11, 174b/13, 193a/8, 193b/6, A73b/9, A81b/7, A113b/5, A129a/11, A175a/12, A229b/13, A234b/12
b.+nda 183a/2
b.+ndadur 14b/6
b.+ndan 7a/5, 26a/6, 41b/7, 44b/4, 45a/10, 50b/5, 73b/5, 82a/3, 191b/6
bucaḳ : bucak, köşe
b.(ġ)+ına A122b/5,
bucaḳlu : köşeli
b. A226b/10
bu cehānī ādem : ehl-i dünya krş. *bu cihānī ādem*
b. A98a/4,
bu cehānī bir kişi ol- : ehli dünya olmak
b.-a 126a/9
bu cehānī ol- : ehli dünya olmak krş. *bu cihānī ol-*
b.-a A105b/1
bu cehān işlerine meşġūl ol- : dünya ile ilgilenmek
b.-a A150b/13
bu cihānī ādem: ehli dünya krş. *bu cehānī ādem*
b. 103a/11

bu cihāndan tevfīḳ ṭāʿatıla git- : iyi bir şekilde ölmek
b.(d)-e 47a/7
bu cihānī ol- : ehli dünya olmak krş. *bu cehānī ol-*
b.-a 108a/11
bud : but, bacak
b.+ı (iy.) 169a/4
budaḳ : budak
b.(ġ)+ıdur 13b/12
b.(ġ)+ından 159b/10
buġaġu : bukağı, köstek
b. A114a/11
buġday : buğday
b. 107a/8, 167a/4, 167a/10, 167a/11, 167a/13, 167b/5, 167b/9, 167b/10, A129a/11, A210a/3, A211b/10
b.+ı (akk.) 167a/8, 167b/8
buġday ṣatıcılıḳ eyle- : buğday satıcılığı yapmak, hububatçılık
b.-se 107a/10
buġur : bu kez, bu defa
b. 155a/3, 192a/7, A251a/4
bugün : bugün, günümüzde
b. 32b/8, 40b/8, 41b/7, 41b/9
buḫārī yay : buharaya has yay
b.-ısa 170a/10
buḫl : cimrilik
b.+ine A62a/6
buḳaġu ur- : bukağı takmak
b.-up 71a/13
bul- : bulmak, elde etmek
b.-urın 14b/3
b.-ursız 110b/1
b.-dum 33b/4, 40a/7, 40b/2, 40b/6, 197a/10, A189a/5
b.-dı 20b/1, 175b/5, A189b/4, A195a/5, A196a/10
b.-dılar 27a/5, 190b/2, A30a/11, A77b/9
b.-mış 141a/5
b.-mışdur 157b/3
b.-asın 40b/9, A10a/8
b.-a 11a/11, 11a/12, 40a/1, 47a/10, 47a/11, 56a/7, 56a/10, 56b/2, 56b/4, 56b/4, 56b/5, 56b/13, 57a/7, 63b/4, 64b/2, 64b/6, 64b/9, 64b/12, 65a/6, 65b/12, 66a/1, 66a/3, 66b/1, 67b/7, 67b/10, 68b/8, 68b/9, 68b/11, 70a/3, 70a/7, 75b/12, 76a/4, 79b/7, 80b/2, 84a/8, 84a/9, 84a/10, 84b/3, 84b/8, 85a/3, 86a/11, 87a/4, 90b/12, 92b/4, 92b/7, 93b/8, 94b/6, 96a/8, 97a/11, 99a/9, 115a/5, 116b/9, 127a/9, 131b/3, 140b/5, 141a/9, 144b/1, 150a/2, 154b/3, 154b/6, 157a/2, 157a/2, 157b/2, 157b/10, 157b/11, 157b/13, 159a/5, 160b/8, 162a/11, 162b/10, 162b/12, 196b/2, A69a/4, A77a/2, A79a/4, A187b/8, A187b/9, A187b/10, A188b/5, A188b/5, A189a/5, A221a/5
b.-sa 84a/11, 84b/1, 86b/3, 88b/5, 91a/8, 92b/3, 92b/4, 94b/1, 96a/6, 96a/7, 96b/3, 97a/12, 109b/13, 139b/8, 140b/12, 141a/9, 142a/10, 144a/3, 154b/1, 154b/2, 154b/4, 154b/5, 154b/5, 154b/6, 155a/5, 155b/4, 155b/12, 156a/2, 156a/5, 156a/9, 156a/10, 156a/13, 157a/8, 157a/13, 161a/2, 162b/11, 169a/4, 170a/9, A90b/7, A223b/6
b.+maḳdur 116a/1, A250a/7, A250a/7
b.-duġı A196a/2
b.-duḳların 2a/7
b.-madum A190a/1
b.-maduñ A190a/2
b.-mayasın A201b/12
b.-maya 15a/8
b.-masa A163a/7
b.-ursa 56b/9
b.-dıdı A192a/13
b.-ımaz A28b/9
bulan- : bulanmak
b.-mış (part.) 175a/12
bulanuḳ : bulanık
b. 143b/1, 144a/9
bulanuḳlıḳ : bulanıklık
b.(ġ)+ı (iy.) 144a/9
bulaş- : bulaşmak
b.-ur A171b/9
b.-mış 72b/8, 76b/8, 78a/3
b.-sa 62b/12, 88b/1, 128a/7, 169a/8, 169a/9
b.-mış (part.) A223b/5
b.-mışla 65a/6
b.-dısa A214a/5
bulaşdur- : bulaştırmak
b.-sa 172b/13
bulaşmış ol- : bulaşmış olmak
b.-sa 78a/5, A139b/8
bulġarī : sahtiyan, tabaklanmış, boyanmış, cilalı deri krş. *bulġarvārī*

b. A227a/3
bulġarvārī : sahtiyan, tabaklanmış, boyanmış, cilalı deri krş. *bulğārī*
b. 177a/11
bulın- : bulunmak, mevcut olmak krş. *bulun-*
b.-dı 14b/8
b.-a 94b/2
būl ~ bōl it- : bevl itmek, işemek krş. *bevl it-, şu dök-*
b.-dügi A70b/2
bullūr : billur krş. *bellūr, bulūr*
b. 155b/12
b.+dansa 157a/4
bulun- : bulunmak krş. *bulın-*
b.-sa A187b/3
bulūr : billur krş. *bellūr, bullūr*
b.+dan-ısa A194a/8
buluş- : buluşmak
b.-a 155b/11, 170a/9
bulut : bulut
b. 28a/11, 117b/11, 118a/11, 118b/13, 128b/3, 128b/4, 128b/4, 128b/4, 128b/4, 128b/5, 128b/5, 128b/7, 128b/8, 128b/9, 128b/10, 129a/1, 129a/4, 129a/5, 129a/6, 129a/10, A142a/1, A142a/11, A142a/12, A142a/13
b.(d)+uñ (gen.) A142b/10
b.(d+)ı A142a/4
b.(d)+a 129a/2
b.+lar 128b/2, 128b/10, 128b/12, A142a/1
b.+ları (akk.) A142b/4
bulutlu : bulutlu
b. 9b/9
bulutlu gün ol- : bulutlu gün olmak
b.-sa 25a/5
bulutsuz : bulutsuz
b. A172a/12
buña miṣāl : bunun gibi
b. A129a/11
buncılayın : bu kadar
b. 95b/9
bunlar : bunlar
b. 8a/11, 18a/4, 26a/3, 29a/4, 51a/11, 101a/6, 111a/6, 139a/1, 164a/11, 190b/10, 191a/3, 191a/7, 192a/12, 195b/6, A30a/10, A116b/4, A145b/6, A169a/11, A186b/5
b.+uñ 28b/8, 29a/3, 29a/4, 29a/5, 49a/13, 73a/4, 86a/4, 98b/12, 102b/6, 124a/2, 124a/2, 129a/9, 137b/10, 155a/2, 163b/3, 182b/13, 183a/3, 191a/12, 191b/2, 191b/5, 192a/8, 192a/13, 192b/5, A70b/6, A94b/13, A134a/12, A143a/1, A145b/7, A189a/9, A203a/4, A214b/8, A235b/6
b.+uñ-ıla 190b/8
b.+uñla A111a/10
b.+ı 86a/5, 111a/12, 123b/9, 140a/9, 146b/2, 148a/10, 168a/10, 168b/2, 183a/2, A9a/4, A80b/9
b.+a 4b/13, 6a/2, 34a/4, 49a/7, 92b/7, 98b/8, 100a/1, 121b/2, 121b/11, 124a/3, 139b/5, 165b/5, 171a/2, 189a/2, A48b/2, A115b/11, A225b/11
b.+da 63b/9, A116b/4, A116b/5
b.+dan A173b/7, A203a/4, A247b/6
bunlara ol- : bunlara ait olmak
b.-ur 64a/5
burc : burç
b. 124a/10
b.+ın 124a/9, A251b/8
bu resme : bu şekilde, böyle
b. 18b/8, 20a/1, 20b/1, 21a/3, 21a/10, 22b/4, 23a/1, 23b/7, 27b/2, 27b/7, 30a/7, 30a/9, 30b/9, 40b/3, 61a/3, 65a/3, 78b/9, 90b/3, 93b/5, 93b/6, 94b/2, 98a/1, 123a/7, 128a/8, 135b/3, 163a/10, 166b/12, 171b/11, A65a/7, A74b/8, A74b/11, A83a/11, A86b/8, 93a/12, A85b/11, A88b/3, A100a/11, A100a/11, A115a/11, A116b/8, A146b/13, A154b/3, A170a/8, A170b/4, A172b/13, A175a/9, A210b/1, A210b/12, A211b/5, A215b/13,
b.+dür 80b/6, 137a/12, A101b/4,
bu resme ol- : böyle olmak
b.-a 105b/3,
burın : burun krş. *burun*
b. A45a/4
būriyā : hasır krş. *būryā*
b. 107b/11
burūc : burçlar
b. A135a/10, A136a/5
b.+dan 123a/2
b.+ın A135a/9
burun : burun krş. *burın*
b. 65b/2
b.+uñ (gen.) 65b/3
b.(rn)+uñ 65b/9 (gen.)
b.+da 65b/4

b.(rn)+ı (iy.) 65b/5, 66b/3
b.(rn)+ınuñ 65b/11, 66a/5, 66a/6, A58a/10
b.(rn)+ını 66a/11, A246a/1, A246a/13
b.(rn)+ın 49b/3, 181a/5, 190b/13, 191a/10, A58a/6
b.(rn)+ına 14b/1, 14b/6, 87a/11, 92a/5
b.(rn)+ında A21b/10
b.(rn)+ından 14a/12, 65b/7, 65b/13, 66a/1, 66a/3, 66a/4, 66a/9, 180a/2

burunduruḳ : burna takılan halka
b. 66a/11
b.(ġ)+ın A75b/2

būryā : hasır krş. *būriyā*
b. A104b/13

būryācılıḳ it- : hasırcılık yapmak
b.-se A104b/10

būryācılıḳ ḳıl- : hasırcılık yapmak
b.-sa 107b/7

būsitān : bostan, bağ, bahçe krş. *bustān, būstān*
b. 158a/5, 158a/8, 158b/8, 195b/4
b.+ı (akk.) 158a/10, 158a/12
b.+da 158a/13
b.+dan 158b/6

bustān : bostan, bağ, bahçe krş. *būsitān, būstān*
b. 114a/11
b.+a 159a/4
b.+lar 195b/4

būstān : bostan, bağ, bahçe krş. *būsitān, bustān*
b. 158a/8, 195b/6, A114a/4, A197a/2, A197a/7, A197a/11, A197b/12, A198b/4
b.+uñ (gen.) A196b/2, A196b/3
b.+ı (akk.) A197a/8
b.+da A196b/1, A196b/12
b.+lar 158a/4

buş- : kızmak, öfkelenmek
b.-arın A180b/12

buyır- : emretmek, söylemek krş. *buyur-*
b.-alar A46a/6

buyruḳ : emir
b. (ġ)+ ıla 68b/13

buyur : kaplan, krş. *bebr, bayur*
b. 2b/13

buyur- : emretmek; söylemek krş. *buyır-*
b.-dı 21a/1, 21b/11, 23a/5, 23a/6, 23a/7, A77b/7
b.-ġıl 25a/12
b.-a 144b/13
b.-alar 44a/3, 50b/12
b.-dı-y-ıdı A19a/9

buz : buz
b. 8a/9

bühtān idici ol- : iftiracı olmak, iftira etmek
b.-a A93a/9

bühtān it- : iftira etmek
b.(d)-eler 189a/13

bühtān ḳıl- : iftira etmek
b.-alar A82b/13

bükül- : bükülmek
b.-di 76b/2

bülend dillü : dili uzun
b. 84a/3

bülend ol- : yüce olmak
b.-a 174a/8

büler- : belirmek krş. *belür-*
b.-e A169b/5, A220a/3, A225b/5, A239b/5, A251a/5

bünyād : bina, yapı
b.+a 97a/4

bürd : aba, cüppe
b. 176b/12

bürt : bürd, çizgili kumaş
b.+den A228b/1

büre : pire krş. *pire*
b. 87b/7, A85b/3, A85b/4, A85b/5, A85b/9, A85b/10, A85b/13
b.+ler A85b/11, A86a/1

bürhān : delil
b. A190a/10

büşür- : pişirmek krş. *bişür-*, *pişür-*
b.-ür 188b/7

büt : put krş. *put*
b. 148b/9
b.+lere 10a/6

bütḫāne : puthane krş. *putḫāne*
b.+de A184a/12

bütün : bütün, tam
b. 118b/5

-C-

cācī yay : Çaçî, Şaşî, Taşkent yayı
c.-ısa 170a/10

cādesince ol- : yolunca olmak krş. *çāresince ol-*
c.-a A250b/12

cāh : itibar, makam krş. *çāh*
c. 110a/9, 116a/3, 117b/6, 160a/3, A93a/4, A131b/10, A191b/9, A205b/6, A208a/7, A212a/1, A213a/8, A222b/2, A228b/6
c.-ıla A109a/1
c.+dur A70b/8, A89b/12, A197b/6
c.+uñ (gen.) A218a/4
c.+a A179b/7
c.+dan 116b/7
c.+uñ (iy.) A187a/3
c.+ı (iy.) 83b/12, 87a/2, 126a/9, 153b/9, 180b/13, 185b/1, A70b/9, A89b/8, A93a/2, A99a/3, A102a/3, A112a/5, A117b/12, A121b/12, A141a/9, A183a/2, A219a/4, A224b/8, A225b/2, A225b/9, A229a/10, A233a/9
c.+ıdur A196b/4
c.+ına A224b/12
c+ından 44a/1
cāh bul- : mevki elde etmek
c.-a 156b/13, A188b/10, A233b/9
cāhil : cahil
c. 31a/11, 31b/1, 31b/5, 31b/6, 31b/9, 31b/11, 95b/12, 125b/4, 132b/11, 147b/1, 153b/2, 170b/7, 170b/10, A62b/7, A184a/1, A193a/7
c.+ler 31b/4, 32a/9, A193a/5
c.+ler-ile 70a/12
c.+lere 87a/10
c.+lerden 177b/1
c.+lerle A132a/10
cāhiliyet : islam öncesi dönem
c.+de A186b/13
cāhillerile ol- : cahillerle beraber olmak
c.-a A222b/3
caḥīm : cehennem
c. 114b/2
cāhlu : makam mevki sahibi
c. A203b/5
cāh ve ʿizzet bul- : mevki ve izzet elde etmek krş. *çāh ve ʿizzet bul-*
ç.-a A233a/6
cāh ve menzilet bul- : mevki makam elde etmek
c.-a A205b/6
cāmedār : ayna tutucu, aynacı
c. 153a/2
cāmiʿ : tamam, toplamı
c. A136b/7
c.-i (c. Ḳurʾānı) A37b/7
c.-ü (c. Ḳurʾān) 41b/2
c.+den A106a/12
c.+i (iy.) 125a/12
cāmiʿ ol- : toplayıcı olmak
c.-a 9b/3,
cān : can
c. 12b/3, 12b/3, 12b/4, 12b/4, 13a/3, 13a/4, 13a/9, 13a/11, 13b/11, 14a/7, 15a/2, 15a/3, 154a/7, 182a/9, A87a/12, A185a/3, A185b/4, A185b/10, A186b/1, A187a/2
c.+dur 12a/5,
c. mıdur 12a/3
c.-ıla 2a/11, 12b/11,
c.+uñ (gen.) 11b/13, 13a/13, 13b/1, 13b/7, 14a/3, 14a/5, 14a/8, 93a/12, A187a/4
c.+ı (akk.) A11a/4, A11a/5
c.+a 13a/12
c.+um A186b/10
c.+uñ A185b/6
c+ı 12b/1, 12b/10, 12b/13, 153b/6, 153b/7, 153b/9, 153b/12, 154a/1, 184a/7, A11a/4
c.+ı mıdur A10b/6
c.+ını 12a/9, A166b/6
c.+ın 5a/6, 153b/5, 153b/8, 153b/10, 153b/11, A10b/9, A185a/9, A185a/11, A185b/12, A186a/7, A186b/4, A186b/7, A186b/8
c.+ına A118a/8, A146b/5
c.+ından A133b/13
c.+lar 12b/4, 12b/6
c.+lar-ıla 12b/7
c.+ları (akk.) 14b/10, A11b/1
c.+lardan 12b/4
c.+larla A11a/8
c.+ları (iy.) A11b/1
cānavar : canlı, hayvan
c. 16b/13, 60a/8, 66a/9, 80b/7, 147a/13, 173b/11, A87a/12
c.+uñ (gen.) 5b/9, 93a/12
c.+lar 93b/2, 99b/10, 127a/13, 180b/6, 180b/7, A72a/12, A74b/8, A87a/10, A99b/8, A173a/8, A221a/8
c.+lara A217a/12
c.+lardan 5b/6, 78b/1, 83a/2, 93a/13, A77a/5
cānsuz ḳal- : cansız olmak, canı olmamak

c.-ur 13a/3
cān virmeklik : can vermek, ölmek
c. 48b/3, 48b/4
cāri ol- : geçer olmak
c.-maya 53a/10
cāriye : cariye
c. 82b/9, 162b/3
c.+sine 156a/11
cāriye ol- : cariye olmak
c.-a 165b/3
cāsīret : bir bitki çeşidi ?
c. A204b/4
cāsūs : casus
c.+ı (iy.) 139b/6
cāẕılıḳ : cadılık, büyücülük krş. *cāẕulıḳ, cāẕūlıḳ*
c. 8a/13
cāẕū : cadı, büyücü krş. *cāzū*
c. A18b/7, A90a/4, A202b/11
c. mısın A18b/7
c.+lar 161a/8, A202b/5
c.+lara 161a/9
cāzū : cadı, büyücü krş. *cāẕū*
c. 22b/6, 96b/8, 96b/13, 161a/13
c. mısın 22b/5
cāẕulıḳ : cadılık, büyücülük krş. *cāẕılıḳ, cāẕūlıḳ*
c. A90a/11
c.+dan 8a/12
cāẕūlıḳ : cadılık, büyücülük krş. *cāẕılıḳ, cāẕulıḳ*
c. A7b/12,
cāzulıḳ it- : cadılık yapmak krş. *cāẕūlıḳ it-*
c.(d)-er 8a/12
cāẕūlıḳ it- : cadılık yapmak krş. *cāzulıḳ it-*
c.(d)-eler A7b/11
ceb : cep
c.+inde 60b/3
Cebrā'il : Cebrail
c. 4b/2, 43b/11, 47a/3, 47b/12, 113a/8, 113b/1, 113b/3, 159a/12, 159a/13, 159b/3, A112a/1, A112a/7, A113a/4, A199b/11
c.+di A200a/1
c.+i (akk.) 113a/9, 113a/12, 113a/13, A111b/7, A112a/7
c.+e A207a/10
Cebrā'il 'aleyhi's-selām ol- : Cebra'il (as) olmak
c.-dı A43b/10
cedd : ata
c.+i (iy.) A145a/6
c.+in 130a/9
cedy : Oğlak burcu
c. 124b/10
cefā : cefa, eziyet
c.+sı A233b/2
cefā gör- : cefa çekmek
c.-e 161b/3
cefā it- : eziyet etmek
c.(d)-e A169b/1
c.+lar i.(d)-e 145a/8
cehād : cihat
c. A116b/6
cehālet : cehalet, bilgisizlik
c.+e A214b/6
c.+de 126b/2
cehān : cihan krş. *cihān, çihān*
c. A119a/4, A119a/8, A143a/3, A150b/13
c.+dan A151a/2
cehāz : hazırlık, işler
c.+ından A149b/8
cehd : cehd, gayret
c.-ile 83a/7, 83a/8, A75a/5
cehd it- : gayret etmek
c.(d)-er A244b/3
c.-düm 78b/10, A119a/9
c.-di 83a/12
c.(d)-esin 9b/6
c.(d)-erdiler 33b/5
c.+mek gerek 83a/10
cehennem : cehennem
c. 114b/2
cehl : bilgisizlik
c.+e A222b/3
c.-ile 31a/8, A100b/5
celāl : celal, büyüklük
c. 2a/13
celālet : büyüklük
c.-ile 45a/12, 116b/3
celāletlü : heybetli, büyük
c. 146a/7
celḫalıḳ it- : çulhalık etmek krş. *cüllāḫlıḳ it-*
c.-erse A93b/1
celīl : celil, büyük
c. 113b/6
cellād : cellat
c. 174a/13

c.+ı (iy.) A133a/3
c.+ıdur 123a/6
celle celāluhu : Allah lafzından sonra 'büyüklüğü artsın' anlamında Arapça bir ifade
c. 5b/12, 8b/5, 15a/4, 15b/8, 15b/13, 16b/7, 17a/8, 17b/11, 21a/11, 25a/7, 26a/5, 28a/3, 28b/3, 32b/1, 32b/5, 46a/6, 46a/13, 67b/2, 81a/2, 113a/9, 115b/9, 133a/8, A120a/1
cemāʿat : cemaat, topluluk; ehl-i sünnet mezhebi
c. 112b/3
c.+dan 112b/7, A89b/3
c.+ı (iy.) A110b/9
c.+ından 52a/7
cemāʿatsuz : cemaatsiz
c. A188b/5
cemāl : güzellik
c. 85a/10, 91a/3, 91a/6, 105a/7, A230a/2
c.+da 138b/3, A73a/7
cemāl issi : güzel, güzellik sahibi
c. A208a/13
cemāl kemāl issi : güzel ve olgun
c. 85a/7, 162b/5, A84b/7
cemāllu : güzel, güzellik sahibi
c. 138a/3, 179a/4
cemāllu kemāllu issi : güzel ve olgun
c. 90b/13
cemāllu ol- : güzel olmak
c.-a A156b/3
cemāl māl issi : güzel ve zengin
c. A204b/7
cemāl ü kemāl issi : güzel ve olgun
c. 90a/6, 90a/8
cemāẕiye'l-āḫir : Cümād-el-āhire, Arabi ayların altıncısı
c. 37b/8
cemāẕiye'l-ūlā : Cümād-el-ula, Arabi ayların beşincisi krş. *cimāẕiye'l-evvel*
c. A34a/8
cemʿ eyle- : toplamak
c. 26b/6, 42a/11
c.-ye 105b/8
c.-se A101b/11
c.+mekdür A94b/11
cemīʿ : toplamı
c.-i (c. ġamdan) 124b/13
c.+si 63a/7
cemʿ idici : toplayıcı
c. 125b/7
cem it- : toplamak
c.(d)-em 3b/5
c.(d)-e 92b/2, 105b/9, 110b/11, 140b/13, 142b/8, 156b/8, 167b/9, 176b/10, A239b/6
c.+mek 26b/2
cemʿiyyet : cemiyet, topluluk
c.+i (iy.) A239b/7
cemʿiyyete düş- : bir topluluğa katılmak
c.+ine d.-e (ʿāmīler c.) 194a/1
cemʿ ol- : toplanmak; cima etmek, birleşmek
c.-mışdur 38b/13, A184b/9
c.-a 41b/5, 66a/6, 68a/7, 71b/10, 98b/6
c.-alar A91b/5
cemre : ateş koru, (metinde) kişi adı
c.+dür 20a/7
cenābet : gusül gerektirecek durumda olan
c. A236a/7
c.+den 183b/1
cenāz: tabut
c.-ıla 131a/13
cenāze : cenaze
c. 131a/13, A179a/7
c.+ye 24b/4, 133a/5
cenāze namazın ḳıl- : cenaze namazı kılmak
c.-sa 149b/10
cengī : savaşçı, muharip, kahraman
c. A84a/5, A84a/6
cenk : cenk, savaş
c. 43a/3, 90a/13, 129a/8, 178b/13
c.(g)+e 171b/12
c.+de 95b/7
c.(g)+i (iy.) A85b/13
c.(g)+inde 30a/6
c.(g)+inden 195a/12
cenk düş- : savaş olmak
c.-e 118a/1, 129a/9
cenk eyle- : savaşmak
c.-se 83b/10, A85b/13
cenk it- : savaşmak
c.(d)-er 87b/7, 87b/8, 117b/13, 118b/8
c.(d)-erler A80b/13, A122a/7, A123a/11, A144a/2, A243b/13
c.(d)-e 92a/8, 99a/8, 105a/13, 118b/8
c.-se 92a/8, 95b/2, 95b/7, 96b/10, 97b/4, 97b/5, 115a/5, 115b/5, 130b/11, 196a/3

c.-seler 86b/6, 129b/6, A80b/12
cenk ol- : savaş olmak
c.-a 59a/11
cenk ve ḫuṣūmet düş- : savaş ve düşmanlık olmak
c.-e A177b/6
cenk ve ḫuṣūmet ol- : savaş ve düşmanlık olmak
c.-a A123a/12
cennāt-i ʿadnin : Adn cennetleri
c. A113a/11
cennātü'l-meʾvā : Me'va cennetleri
c. A113a/11
cennet : cennet
c. 114a/4, A113a/10, A197a/1
c.+üñ (gen.) A111b/2
c.+i (akk.) A113a/7, A197a/1
c.+e 113a/4
cennetü'l-ḫuld : huld cenneti
c. A113a/10
cerāḥat : cerahat krş. *cirāḥat, çirāḥat*
c. A49b/6
cerb dillü : tatlı ve güzel sözlerle halkı kendine çeken kimse krş. *çerb dillü, çerep dillü*
c. 91a/12
cevāb : cevap
c. A216b/2, A216b/2
c.+ı (iy.) 30b/7, 187a/6
c.+ın 37a/4
c.+ında 10b/2
cevāb-ı şāfi : yeter görülen cevap
c. A217a/2
cevāb ver- : cevap vermek krş. *cevāb vir-*
c.-di A190a/1
cevāb ḫaṭā vir- : yanlış cevap vermek
c.-dise A150a/13
cevāb vir- : cevap vermek krş. *cevāb ver-*
c.-ürsin 21a/7
c.-düñ A170a/8
c.+ı v.-düñ 40b/6, 187b/5,
c.-di 4a/7, 16b/1, 22a/1, 27b/7, 40b/10, 58a/8, 78b/12, 83a/9, 150b/2, 187b/3, 188b/3, 189b/2, 189b/13, 190a/3, 190a/5, 190a/8, A82a/11, A113b/8, A116a/9, A116a/11, A119a/11, A156b/1, A173a/7, A180b/7, A181a/1, A185b/6, A186b/13, A188b/3, A199a/1, A209b/13, A243a/9, A243a/13, A244b/4
c.-sünler 21b/9
c.-se 133b/4, 133b/5
c.-üp A242b/12
c.-me 9b/11, 26a/1
cevelān it- : dolaşmak, gezinmek krş. *cevlān it*
c.(d)-er 12b/2
cevelān ḳıl- : dolaşmak, gezinmek
c.-alar 192a/9
cevher : cevher krş. *çevher*
c. 2b/11
cevlān it- : dolaşmak, gezinmek krş. *cevelān it-*
c.(d)-er A11a/4
cevr : haksızlık, eza, cefa krş. *çevir*
c.+inden A162a/3
cevreb : çorap krş. *çorap*
c. 178a/5, 178a/6, 178a/7
cevr it- : eziyet etmek, haksızlık etmek
c.(d)-er 74a/7
cevşen : zırh
c. 172a/4, 172a/6, 172a/9
cevürde ẓulumda ḳalmış ol- : zulüm görmek krş. *çevirde ve ẓulumda ḳalmış ol-*
c.-salar 49a/6
cevzā : ikizler burcu
c. 124b/2
cıflıḳ : çıfıtlık
c. A153a/1
cibr idici : zorlayıcı, cebbar
c. A133a/10
ciger : ciğer krş. *çiger*
c. 75b/12, 75b/13
c.+leri (akk.) 76a/2
cihān : cihan, alem krş. *cehān, çihān*
c. 3a/12, 19a/1, 36b/13, 40b/11, 41a/3, 119b/4, 125b/6, 127a/11, 143a/6, 143a/7, 146b/6, 197b/3, A67a/6, A119a/1, A136b/3, A143a/2, A146a/10, A165a/6, A171b/4, A174b/5
c.+uñ (gen.) 45b/8, 48a/11, 49a/3, 49a/3, A117b/8, A124b/12, A187a/1
c.+ı (akk.) A99b/12
c.+a 4a/12, 53a/11, 75b/5, 129a/9, 159a/13
c.+da 3a/11, 4a/7, 4a/8, 19a/9, 125a/9, 131a/3, A167a/7, A167a/7, A190a/3
c.+dan 4a/12, 30b/6, 45b/10, 46b/12, 47a/13, 48a/3, 48a/8, 48a/13, 51a/8, 53a/10, 111a/13, 130b/7, A44a/6
cihāz : çeyiz
c.+ın 60b/8

cihet : cihet, yön
c. 9b/6
c.+ine 117b/10
c.+inden 55b/4, 56b/13, 58a/2, 58b/8, 58b/10, 67b/2, 68a/11, 71b/4, 71b/7, 84a/4, 87a/3, 88b/4, 115b/12, 120b/13, 122a/10, 140b/11, 148a/5, 159b/8, 160a/2, 163a/13, 164a/5, 164b/11, 166b/4, 175b/6, 178b/5, 178b/5, 179b/5, 182b/9, A67a/4, A83a/3, A86a/13, A140a/6, A157b/12, A167b/3, A167b/3, A172b/11, A173b/11, A212a/5, A214b/11, A221a/1, A225b/3, A229b/2, A237b/5
c.+i-çün 104b/3
cihetinden ol- : yönünden olmak
c.-a 177a/11
cimāʿ it- : cima etmek, birleşmek
c.(d)-e 78b/3
cimāẕiye'l-evvel : cümād-el-evvel, Arabi ayların beşincisi krş. *cemāẕiye'l-ūlā*
c. 37b/7
cins : cins
c. 11a/9, A191b/4
c.+den 7a/13, 8b/4, 8b/11, 129b/6, 149a/4, 181a/8, A176a/2
c.+dendür A217a/12
c.+idür 155a/2
c.+i[n] A160a/3
c.+ine A194b/6
c.+inden A219b/5
cirāḥat : cerahat krş. *cerāḥat, çirāḥat*
c. 58b/3
c.+lar 173a/9
comard : cömert
c. 128b/13, 145b/5, 160a/13, A84a/9, A136b/4, A185a/8, A196b/5
comard ol- : cömert olmak krş. *çomard ol-*
c.-a 73b/2, 140a/7, 140a/11, 145a/10
comardlıḳ : cömertlik
c.(ġ)-ıla 147b/12
c.(ġ)+ı (iy.) 145b/10
culḥa : çulha
c. 104b/8
cumʿa : cuma krş. *çumʿa*
c. 38b/13, 146b/10, 185b/11
cumʿa namāzın ḳıl- : cuma namazı kılmak
c.-sa 149b/12
cüdā düş- : ayrı düşmek, ayrılmak krş. *cüẕā düş-*
c.-e 81b/8
cühūd : yahudi
c. A235a/12
c.+lar 122b/5, 122b/6, 147a/7, 174b/4, 183a/1
cüllāḥ : çulha, çul dokuyan kişi
c. 152b/10
cüllāḥlıḳ it- : çulhalık yapmak krş. *celḥalıḳ it-*
c.-se 100b/1
cümle : cümle, bütün, hep; tamamen krş. *çümle*
c. 4a/1, 8a/13, 10a/12, 17a/11, 17b/12, 30a/4, 39a/6, 41a/6, 41b/4, 41b/6, 42b/2, 45b/6, 49a/2, 53b/2, 53b/4, 53b/5, 63a/13, 63b/1, 63b/2, 63b/3, 65a/3, 68b/2, 69b/6, 74a/12, 74b/13, 79a/5, 81a/11, 81a/13, 81b/8, 82b/5, 89b/9, 96b/4, 97a/13, 97b/3, 108b/6, 109a/4, 109a/11, 110b/10, 113a/12, 114a/4, 114a/10, 116a/6, 117a/9, 117b/4, 119a/8, 120a/7, 120a/7, 128a/7, 128a/11, 129a/11, 130a/7, 136b/2, 137a/9, 140b/13, 143b/5, 143b/11, 149b/12, 150a/4, 154b/9, 155a/2, 158a/2, 160b/10, 163b/2, 164b/8, 167a/12, 170b/11, 171a/10, 172a/8, 173b/8, 174a/2, 179a/6, 181b/10, 182a/2, 185a/7, 187a/13, 191a/6, 191a/6, 191b/5, 196b/4, A67b/2, A71b/12, A73a/4, A77b/12, A82a/5, A93b/8, A95a/1, A106a/12, A106b/1, A106b/10, A119b/10, A119b/12, A128a/10, A146a/12, A159b/5, A171b/1, A173a/6, A179b/9, A186b/6, A195b/6, A201a/4, A201a/6, A206b/7, A225b/12, A226a/2, A228a/9, A229b/8, A238b/13, A240b/12
c.-yi (c. ḥālda) A174a/11, A189a/9, (c. ümmīler) A229a/8
c.+nüñ 119b/13, A233a/8
c.+yi A174a/7
c.+ye A154a/5
c.+den 46a/2, 72b/4, 182b/10,
c.+si 8a/6, 17b/9, 24a/2, 46a/2, 63a/10, 75b/10, 98a/5, 98b/13, 102a/5, 128b/5, 159a/3, 164b/6, 167a/6, 167b/7, A86a/12, A124a/3, A238b/13, A251a/8
c.+sini 63a/11
c.+sin 53b/13, 81b/6, 92b/7, 125b/1, 129a/10, 164a/10, 167a/5, A56a/8, A91b/10, A202b/6
c.+sinden 95a/4
cümle ḫalḳdan ol- : halktan olmak, avam olmak
c.+a 145a/5

cünbiş : kımıldanma, hareket krş. *cünbüş*
c. A11b/5
c.+inden A5a/10
cünbüş : kımıldanma, hareket krş. *cünbiş*
c.+i (iy.) 13a/5
c.+inden 5b/10
cünūb : islam inancına göre gusül abdesti almak durumunda olma hali
c. 183a/12, A236a/8
cünūb ol- : cünup olmak
c.-dı A235b/12
c.-mış 183a/10
cüst ol- : araştırmacı olmak
c.-a 50a/1
cüvān-merd ol- : cömert olmak
c.-a 69b/8
cüẕā : ayrı
c. A68b/9
cüẕā düş- : ayrı düşmek, ayrılmak krş. *cüdā düş-*
c.-miş A197a/6
c.-e 77a/8
c.-se 77a/10
cüẕā ḳal- : ayrı kalmak
c.-a A91b/1, A118a/4
cüẕā ḳıl- : ayırmak krş. *cüẕā ḳıl-*
c.-a A200a/13
cüzā ḳıl- : ayırmak krş. *cüẕā ḳıl-*
c.-ur 112b/10
c.-sa 169b/6
cüẕā ol- : ayrılmak
c.-a 82a/12, 82b/9, 159b/9

-Ç-

çadır : çadır
ç. 128a/1
çaġana : müzik aleti
ç. 105a/1, 105a/3, 148b/8, 148b/12
çaġır- : ötmek
ç.-sa 18b/1, 18b/4, 18b/5, 18b/7
çaġrış- : bağrışmak, haykırışmak
ç.-urlar 191a/3
çaġşaş- : şangırdamak
ç.-ur A202a/12
çaġşır : şalvar, bol pantolon
ç. A79b/5
çāh : makam, rütbe krş. *cāh*
ç. 178a/4, A155b/12, A182a/13
ç.-ıla 111a/11
ç.+dur 158b/5, 168b/5, 176a/6
ç.+ı (iy.) 79a/6, 100a/5, 100a/7, 105b/13, 113b/2, 137b/9, 150a/8, 151b/11, 152a/9, 154a/9, 155a/1, 165a/12, 167b/11, 172a/11, 174b/6, 176b/6, 178b/3, 181a/7, 182a/10
ç.+ına 176a/8
çāh ve ʿizzet bul- : mevki ve izzet elde etmek krş. *cāh ve ʿizzet bul-*
ç.-a 181a/6
çaḳal : çakal krş. *şaġal*
ç.181a/2
çaḳır : çakır, bir kuş
ç. 86a/8, 86b/3, 86b/12
ç.+ı (akk.) A80a/3
çal- : müzik aleti kullanmak
ç.-sa 105a/7, A100b/12
Çalab : Allah
ç.+um (iy.) 28a/6, 46b/8
çalġu : çalgı, müzik aleti
ç.+lar 148b/8
ç.+laruñ (gen.) 148b/9
çalış- : çalışmak, gayret etmak
ç.+maḳ 182b/9
çāre : çare
ç. 83a/13, 156a/6, 197b/2
ç.+si 15a/9
çāresince ol- : yolunca olmak krş. *cādesince ol*
ç.-a 195a/13
çāre it- : çare bulmak
ç.(d)-e 152b/2
ç.(d)-emeyeler 31b/13
çarḫ : çark
ç. 14a/3, 14a/6
ç.+a 14a/4
ç.+dan 14a/5
çatuḳ : çatık
ç. 61b/6
çav : yüksek ses; haber, şöhret
ç.+ı (iy.) 52b/12, 170b/4, A173b/2
çav dillü: yüksek sesli
ç. A133b/6
çavlan- : şöhret olmak
ç.-a 52b/13
çavun : hayvanların erkeklik organı ve bundan yapılan kamçı
ç.+ı A220a/4
çay : çay, küçük ırmak
ç. 143a/10

çek- : çekmek, çıkarmak krş. *çik-*
ç.-erken 170a/6
ç.-e 14a/5, 101b/7
ç.-se 79b/4, 131b/13, 168b/11, 169a/2, 170a/5, 184b/7, A75b/2
ç.-er (part.) 101a/8
ç.-dügi A215b/2
ç.-medin 171a/6
çekerdek : çekirdek krş. *çekirdek, çekürdek*
ç.(g)+in A206a/7
çekil- : çekilmek
ç.-miş 79a/7, 168b/6, 169a/4
çekirdek : çekirdek krş. *çekerdek, çekürdek*
ç.(g)+in 161b/4, 161b/10, 163b/9
çekirge : çekirge krş. *çekürge*
ç. 188a/5
çekiş- : çekişmek
ç.-i A187a/13
çekmiş ol- : çekmek, çekmiş olmak
ç.-sa 66a/12
çekük : tarlakuşu krş. *çikük*
ç. 91a/4, 91a/11, 91a/13
çekürdek : çekirdek krş. *çekerdek, çekirdek*
ç.(g)+in A203a/8, A203a/sayfa kenarı
çekürge : çekirge krş. *çekirge*
ç. A144b/1, A242a/9
ç.+ler 188a/3
ç.+leri (akk.) A242a/8
çeng çal- : çeng çalmak
ç.-sa 105a/1, 105a/5, 105a/7
ç.+i (...) ç.-sa 105a/7
çengel : çengel
ç.+i (iy.) A87a/9, A233a/3
ç.+ler 181a/4
çepel : kirli, pis
ç. 173b/6
ç.+dür 99b/9
çerb dillü : tatlı sözlerle halkı kendine çeken kimse krş. *cerb dillü, çerep dillü*
ç. 91a/6
çerep dillü : tatlı sözlerle halkı kendine çeken kimse krş. *cerb dillü, çerb dillü*
ç. A84b/12, A85a/5
çeri : çeri, asker, ordu
ç. 85b/4, 90a/13, 117b/12, 118a/12, 129a/9, 129b/11, 148a/2, 148b/3, 153a/4, 153a/5, 167a/4, A133b/12, A144a/5, A144a/13
ç.+dür 87b/9, 117b/3, 121b/11
ç.+nüñ 121b/9, A129b/12, A130b/3
ç.+ye 118a/12
ç.+den 158b/5
ç.+le 25b/10
ç.+si 128a/3, 141a/13, 142a/13, A122b/10, A122b/11
ç.+sin 118a/11
ç.+sine 122b/13
ç.+sile 142b/2
ç.+ler 12b/5, 13a/1, A184b/3
ç.+lerdür 12b/5
ç.+lere 153b/1
ç.+leri (iy.) 92a/9
çeriklü : kirli, pis krş. *çirklü*
ç. A141a/3, A141a/11
çeşme : çeşme
ç. 22a/12, 140a/7, 144b/11, 145b/3, 145b/4, 145b/5, 145b/7, 145b/9
ç.+nüñ 145b/10
ç.+yi A160a/12
ç.+ye 22a/13, 22b/12, 22b/13
çetük : kedi
ç. 95a/12, 95a/13, 147b/4, A89a/7, A89a/8, A89a/12
ç.-ile A89a/7
ç. ise A89a/9
ç.-ise A89a/9
ç.(g)+i (akk.) 95b/1
çevher : cevher krş. *cevher*
ç. A2b/3
çevirde ve ẓulumda ḳalmış ol- : zulüm görmek krş. *cevürde ẓulumda ḳalmış ol-*
ç.-salar A44b/9
çevre : çevre
ç. A121a/5
ç.+sin 98b/7, 117a/6, 117a/6, 136b/1, 196a/11, A121a/3
ç.+sine 70b/1, 189a/11
ç.+sinde 84b/13, 87a/13, 91b/13, 92a/1, 144b/8, 158b/4
çevrin- : dönmek
ç.-se dursa 143a/2
çevrül- : çevrilmek
ç.-miş 72b/3
çevür- : çevirmek
ç.-ürler A95a/6
çeyne- : çiğnemek
ç.-r 64a/6, 64a/6
çıban : çıban
ç.+lar 60b/5

çıbuḳ : çubuk krş. *çubuḳ*
ç.(ġ)+ından A195b/11
çıḳ- : çıkmak; ayrılmak; gerçekleşmek; anlaşılmak; doğmak; elde edilmek
ç.-ar 12a/6, 13a/11, 30a/9, 64a/3, 83a/8, 117a/12, A75a/6, 195a/1, A144b/7, A202a/12, A244b/3, A244b/8
ç.-arlar A120b/12, A246b/2
ç.-arken A170a/3
ç.-dı 14a/13, 40a/10, 47b/12, 189b/8, 189b/8, A150a/1
ç.-mış 55a/11, 60b/5, 61b/10, 65b/11, 78a/2, 78a/3
ç.-am A119a/10
ç.-a 48b/7, 62a/8, 62b/4, 83a/13, A67b/11, A96b/5, A170a/10, A213b/6
ç.-sa 13a/9, 60a/7, 60a/10, 63a/1, 65b/13, 66a/9, 70a/10, 70a/13, 71b/6, 71b/8, 74b/8, 76a/8, 76b/12, 78a/13, 79a/12, 83b/5, 84a/5, 94a/9, 102a/10, 114b/7, 117a/4, 133a/8, 136a/4, 136a/10, 140b/11, 142a/8, 143a/9, 143b/5, 144a/3, 145a/2, 145a/3, 145a/10, 154a/1, 161b/5, 161b/5, 163b/7, 171b/13, 180a/2, 181b/13, 183b/6, 186a/11, 195b/9, A153b/9, A169b/7, A203a/sayfa kenarı, A209a/10, A218b/5, A233b/6
ç.-salar A76a/12
ç.-up 14b/5, 99a/13, 136a/5, 166b/2, 181b/3
ç.+maḳ 25b/2
ç.+maḳlıḳ 46b/12
ç.-duġı 83a/8
ç.-duġından 191a/12
ç.-acaḳ (part.) 90a/1
ç.-açaḳ (part.) A83b/8
ç.-ardı 174a/2
ç.-arsa 39a/3
ç.-dısa A165b/13
ç.-madum A113b/8
ç.-masa 87a/11, 92a/6, 145a/3, 180a/13, A63b/10, A169b/4
ç.-masalar 132a/5
ç.-amasa 143a/2
çıḳar- : çıkarmak, ayırmak; çözmek, anlamak
ç.-dum A77b/4
ç.-duñ A77b/12
ç.-dı 64b/6, 89a/3
ç.-asın 42a/9
ç.-a 64a/13, 67b/5
ç.-sa 64b/6, 64b/8, 64b/9, 64b/11, 65a/6, 87b/2, 99a/2, 103a/12, 103b/6, 131a/9, 163b/10, A62b/5, A70b/11, A146b/7, A169b/11
ç.-salar 133a/13, A82b/2
ç.-up 161b/10
ç.-duġına 22b/4
ç.-mayasın 9b/7
çıḳış- : çıkışmak, baş etmek
ç.-maya 84a/3
çıḳmış ol- : çıkmak, çıkmış olmak
ç.-a 9b/12, 64a/8
çıñıraġu : çıngırak
ç. A79b/5
çıraġ : çıra, meşale, kandil krş. *çıraḳ*
ç. 7b/10, 9a/8, 13b/5, 13b/7, 47b/8, 134b/4, 138a/4, 138a/6, 138a/7, 138a/8, 139b/4, 195a/5, A155a/4
ç.+uñ (gen.) 13b/5, A152a/2, A156b/7, A157b/4, A157b/5
ç.+ı (akk.) 138b/4
ç.+a 138a/6
ç.+da A156b/7
ç.+dan 13b/8, 13b/10
ç.+ı (iy.) 137a/10
çıraġ ayaġı : çıra, meşale konulan demir
ç. 139b/4
çıraḳ : çıra, meşale, kandil krş. *çıraġ*
ç. 14a/12, A157a/3, A159a/9
çıyan : çıyan
ç. 58b/6, 197a/12, 197b/5
ç.+dan 197b/2
çiçek : çiçek
ç.(g)+ i (iy.) A207b/13, A208b/2
ç.(g)+ inüñ A208a/2
ç.(g)+in 165a/7, 165b/4, 165b/5, 165b/6
ç.+lerden 146b/6, A207b/9
çift : çift, eş
ç. A123a/8
ç.+inden 170a/9
ç.+ile 170a/9
çig : çiğ
ç. 145a/4, 185b/7
ç.+den 75b/13, 164a/12,
ç.+in A206b/2
ç.+inden 164a/5, 164b/4, 164b/8, A206b/7

çiger : ciğer krş. *ciger*
ç. 65b/8
ç.+in 96b/4
çigin : omuz
ç. 68a/6
ç.+e A225b/7
ç.(gn)+i 68a/9 (iy.)
ç.(gn)+ini A60b/5
ç.+in A72b/4
ç.(gn)+in 67b/11, 80b/12
ç.(gn)+inden 68a/11
çigle : çiğ olarak, pişmemiş
ç. A69a/2
çig ol- : pişmemiş olmak
ç.-sun 164b/7
çihān : cihan krş. *cehān, cihān*
ç.+uñ (gen.) A41b/11
çihārşenbe : çarşamba krş. *çihārşenbeh, çihārşenbih*
ç. 39b/1
ç.+dür 39b/7
çihārşenbeh: çarşamba krş. *çihārşenbe, çihārşenbih*
ç.+dür A36a/6
çihārşenbih : çarşamba krş. *çihārşenbe, çihārşenbeh*
ç. A36a/1
çik- : çekmek, çıkarmak krş. *çek-*
ç.-erin (ḳılıç ç.) A116a/7
çikük : tarlakuşu krş. *çekük*
ç. A85a/5
çipāl : (metinde) kisra
ç. A2a/10
Çīn : Çin, Çinli
ç. 2b/4
Çīn ḫıyār : Çin hıyarı krş. Şīn *ḫıyār*
ç. 162a/8, 162a/13
çirāḥat : cerahat krş. *cerāḥat, cirāḥat*
ç. 55a/10
çirk : kir, pislik
ç. 128a/11, A141b/1
ç.+den 128a/12, 128a/13
ç.+i (iy.) 100b/5
ç.+in 100b/5
çirkef : kirli su, çirkâb
ç. 40a/10
çirkin : çirkin
ç. A104b/7
çirkinirek : daha çirkin
ç. 191a/5
çirklü : kirli, pis krş. *çeriklü*
ç. 103b/5, 128a/4, 128a/6, 128a/6
çiz- : çizmek
ç.-e 98b/7
çoban : çoban krş. *çopan*
ç.+lar 126b/11
çoġan : çöven krş. *çoġun*
ç. 164a/4
çoġun : çöven krş. *çoġan*
ç.+dur A206b/2
çoḳ : çok
ç. 12b/6, 17a/2, 18a/5, 19b/7, 19b/7, 22b/1, 23a/9, 23a/11, 23b/11, 25b/13, 26a/7, 26a/8, 33a/2, 33b/5, 34a/6, 42a/7, 44b/5, 57a/4, 57a/7, 57a/8, 59b/7, 63b/4, 64b/4, 64b/6, 64b/9, 65b/13, 66a/1, 66a/1, 66a/2, 68a/6, 68b/8, 68b/11, 69a/2, 76a/3, 76b/10, 79b/7, 84a/9, 84b/12, 85a/2, 85a/3, 85a/3, 85a/3, 85a/3, 85b/3, 86a/11, 87a/10, 87a/12, 87b/1, 87b/3, 87b/6, 90b/11, 91b/5, 92a/7, 92a/9, 93a/2, 96b/8, 98b/5, 98b/6, 99b/10, 103b/13, 105b/8, 106b/4, 106b/4, 106b/5, 110b/9, 111b/7, 116b/10, 116b/11, 121a/8, 124a/8, 137b/9, 140a/2, 141a/11, 142b/10, 143a/2, 144b/1, 154a/13, 154b/3, 154b/10, 155b/5, 155b/6, 156a/13, 156b/9, 157a/2, 157b/2, 158b/3, 160b/3, 161a/4, 161a/5, 161a/12, 162b/9, 162b/10, 163a/7, 163b/5, 163b/9, 164b/1, 169a/4, 171a/7, 174a/9, 175a/12, 178b/13, 179a/6, 179a/6, 179b/13, 180b/2, 184a/4, 189a/7, 190b/1, 195a/9, A53a/5, A73a/13, A82b/6, A85b/2, A88a/9, A104a/8, A120a/13, A144a/13, A144b/7, A153b/6, A153b/7, A163a/10, A163a/12, A162b/3, A173a/11, A173a/11, A188a/5, A189a/7, A189b/1, A193a/11, A197b/1, A198b/12, A207a/4, A207a/4, A207b/13, A210b/9, A220a/12
ç.+dur 4b/6, 5a/9,
ç.+a A21b/12
ç.+dan (ç. berü) 132b/10
ç.(ġ)+ı (iy.) 64b/10
ç.(ġ)-ısa A189b/1
çoḳ bilür : bilmiş
ç. 124b/2
çoḳ eyle- : çoğaltmak
ç.-seler A187b/5
çoḳlıḳ : çokluk krş. *çoḳluḳ*
ç.(ġ)-ıla A185a/2
ç.(ġ)+ından 153b/2, A173a/6, A173b/3

çoḳluḳ : çokluk krş. *çoḳlıḳ*
ç.(ġ)-ula A162b/4
ç.(ġ)+ı (iy.) A169a/7
ç.(ġ)+undan 141a/13
çoḳ ol- : çok olmak
ç.-a 17b/12, 75a/1, 75a/9, 76b/10, 84a/10, 126a/9, 127b/9, 129b/1, 133a/1, 155b/7, 160b/13, 175b/5, 179a/13, A138a/1, A173a/8, A189a/7, A230a/6
ç.-alar A66b/6
ç.-sa 145a/9,
ç.-salar 92a/3
çoḳ zamān : uzun zaman
ç. 96b/11, A128a/10
çomaḳ : asa, gürz
ç. 171a/11, A218a/11
ç.(ġ)+a 171a/12
çomaḳ ol- : gürz olmak
ç.-sa 171b/1
çomard ol- : cömert olmak krş. *comard ol-*
ç.-a 124b/5
çopan : çoban krş. *çoban*
ç.+lar A139b/5
çorap : çorap krş. *cevreb*
ç. 178a/10, A228b/8, A228b/9, A228b/10, A228b/11
çölmek : çömlek krş. *çömlek*
ç. 137a/2, 137a/4
ç.(g)+üñ (gen.) 137a/6
ç.+de 154a/9, 154a/9,
çömlek : çömlek krş. *çölmek*
ç. A154a/13
çöngel- : zayıflamak, körleşmek, işini iyi yapamamak
ç.-se 169b/1
çözil- : çözülmek
ç.-ür 14a/6
çubuḳ : çubuk krş. *çıbuḳ*
ç.(ġ)+ından 157b/11, 157b/12
çuḳur : çukur
ç.+a 82b/13
ç.+(a)ġa A74b/5
çulḥa ol- : çulha olmak, çul dokuyucu olmak
ç.-a 130a/4
çumʿa : Cuma krş. *cumʿa*
ç. 38b/12
-çun : için bk. *içün*
çuvalduz : çuvaldız
ç. 170b/11
çümle : hep, tamamen, bütün krş. *cümle*
ç. A9a/6
ç.+si A7b/3, A42a/6
-çün : için bk. *içün*
çün : gibi, nasıl, nice; madem ki; çünkü
ç. 4a/9, 5a/5, 5a/7, 6a/2, 6b/4, 6b/5, 7a/6, 7b/12, 8a/3, 9b/13, 10a/11, 10a/13, 11a/10, 11b/6, 11b/9, 13b/8, 14b/10, 14b/11, 16b/3, 23a/8, 23b/1, 26b/4, 28b/12, 29b/4, 30b/11, 30b/12, 38a/13, 41b/8, 42a/6, 42b/6, 47a/3, 51a/1, 57b/11, 64a/11, 67a/11, 69b/4, 69b/9, 73a/2, 76b/1, 78b/3, 78b/4, 78b/8, 79b/13, 80b/5, 83a/12, 83a/13, 87b/9, 92b/7, 102a/6, 110a/5, 112b/9, 120a/11, 120a/13, 120b/1, 120b/2, 120b/4, 123a/7, 131a/3, 131b/5, 154b/6, 155a/1, 159a/13, 160b/5, 160b/9, 166b/11, 176a/6, 179a/10, 184a/10, 184b/11, 188b/1, 190b/3, 192a/12, A17b/7, A65a/4, A75a/13, A77a/13, A84a/12, A86b/4, A87a/1, A89a/12, A97a/10, A104b/7, A118a/13, A126a/5, A126b/5, A127a/13, A131a/4, A134a/9, A138a/3, A141a/6, A141a/8, A143a/10, A143b/3, A144b/13, A155a/4, A156b/10, A168a/4, A169a/1, A169b/11, A174b/3, A175a/9, A180a/10, A180a/13, A187a/7, A188b/2, A188b/6, A190a/4, A191a/2, A194b/3, A196b/5, A196a/8, A196b/6, A200a/11, A200a/11, A200a/12, A200b/6, A201a/2, A201a/6, A201b/12, A209b/1, A210a/6, A210b/7, A219a/3, A219a/11, A224b/10, A226a/13, A226b/2, A226b/3, A227b/12, A232b/7, A236a/9, A236a/10, A244a/6, A246b/1
çünki : ne zaman ki; çünkü
ç. 21b/3, 23a/2, 29a/2, 42a/11, 42b/7, 43b/11, 50b/11, 58a/10, 64b/13, 79b/11, 145b/5, 164a/12, A17b/3, A19a/3, A38a/10, A72a/5, A87a/11, A103a/11, A172a/8, A172b/2, A202a/12
çünkim : ne zaman ki; çünkü
ç. 6a/8, 11a/11, 11b/2, 12a/8, 13b/9, 15a/6, 16a/8, 21a/1, 21b/4, 21b/11, 22b/8, 26a/12, 29a/5, 29a/6, 50b/13, 54b/2, 69b/8, 75b/10, 104b/7, 115a/11, A25a/5, A116b/6, A141a/5, A190a/2, A201a/2, A226a/6,
çürük : çürük
ç. A93b/9, A202a/5
ç.(g)+in A93b/8

-D-

da : da bağlacı
d. 141b/11, 143b/3, A162a/5
daban : taban krş. *ṭaban*
d. A71a/12
dabbetü'l-ʿarż : Dabbetülarz, kıyametten önce çıkacağı söylenen yaratık
d. 190a/4
dād : adalet
d. 118b/6, 168a/7, A137a/1
dādın vir- : hak ettiğini vermek
d.-e 125b/2
dād it- : adalet etmek krş. *dāẕ it-*
d.(d)-esin A116a/10
d.(d)-e 115b/2, 158b/13, 176a/11
dād ḳıl- : adalet etmek
d.-a A195a/7
daġarçuḳ : torba, kese, kap krş. *ṭaġarcuḳ, ṭaġarçuḳ*
d.+lar-ıla 197a/5
daġıl- : dağılmak
d.-sa A163b/6
daġlı : dağlanmış
d. 54b/9
daḫı : da, dahi, ve, başka, ayrıca, tekrar krş. *de*
d. 1b/3, 1b/4, 1b/5, 2a/6, 2a/7, 2b/6, 3b/1, 3b/3, 4a/9, 4a/11, 5a/13, 5b/10, 6a/4, 6b/13, 7a/2, 7b/1, 7b/5, 7b/7, 7b/11, 7b/12, 8a/2, 8a/5, 8a/6, 8a/11, 8a/13, 8b/2, 8b/3, 8b/6, 8b/12, 9a/3, 9a/6, 9a/9, 9a/10, 9b/1, 10a/4, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/12, 10b/5, 10b/13, 11a/7, 11b/4, 11b/5, 11b/11, 11b/7, 12a/10, 12b/7, 12b/11, 12b/12, 12b/3, 13a/2, 13b/2, 13b/8, 14a/8, 15a/8, 15a/10, 15a/13, 15b/10, 16a/2, 16b/4, 17b/1, 18b/4, 18b/8, 19b/5, 20a/8, 20b/4, 22a/12, 22b/1, 22b/4, 23a/6, 23a/8, 23b/13, 25b/7, 27a/9, 27a/10, 27b/10, 28b/8, 29a/8, 30a/2, 30a/3, 30b/3, 32a/5, 32a/9, 33a/7, 33b/4, 34b/4, 39a/13, 39b/10, 41b/1, 43a/4, 44a/7, 44a/10, 44b/3, 44b/6, 44b/9, 45a/2, 45a/5, 47a/8, 47b/9, 47b/13, 50a/12, 50b/11, 50b/11, 52b/3, 53a/12, 53b/9, 54b/7, 55b/7, 56a/13, 63a/3, 65a/1, 66b/7, 68a/3, 72b/1, 72b/1, 72b/11, 72b/12, 73a/2, 73a/5, 73a/10, 74b/3, 74b/8, 75a/3, 76b/7, 79a/9, 80a/4, 80a/6, 80b/6, 80b/6, 80b/10, 81a/12, 82b/8, 82b/12, 83a/13, 84b/3, 85b/13, 86a/3, 86b/3, 87b/13, 88a/1, 88a/1, 94a/9, 95b/9, 96b/11, 97a/13, 97a/13, 97b/3, 100a/1, 100a/6, 101a/5, 102b/10, 103a/6, 103a/12, 103b/8, 105b/3, 106a/6, 107a/5, 107a/10, 108a/5, 108b/1, 112a/4, 112b/3, 112b/7, 113a/4, 113b/3, 114a/11, 115a/10, 118a/3, 118a/9, 118a/9, 118a/10, 119b/11, 120a/13, 120b/9, 124a/6, 124b/13, 130b/6, 132b/5, 133a/2, 133a/8, 134a/6, 134a/12, 134b/2, 134b/3, 137a/12, 140a/2, 140a/5, 140b/3, 143a/3, 144b/8, 146a/5, 148a/7, 153a/5, 154a/7, 155a/8, 155b/7, 157b/5, 158b/11, 159b/5, 161a/5, 162b/6, 164a/3, 164b/4, 164b/11, 166a/1, 166a/3, 168a/3, 168b/13, 169a/1, 169a/1, 169b/1, 170a/10, 171a/12, 172a/12, 176a/6, 176b/5, 178b/8, 179a/9, 182a/6, 182b/7, 182b/7, 183a/6, 183b/7, 185a/2, 185b/2, 187a/6, 187b/7, 188a/2, 188a/5, 188a/9, 188a/13, 188b/4, 189a/3, 189a/9, 189a/13, 189b/3, 190a/1, 190a/4, 190a/7, 190a/9, 190a/12, 190b/9, 191a/2, 191a/4, 191a/6, 192b/6, 193a/8, 195b/6, 197a/8, 197a/13, A6b/11, A20a/7, A52b/9, A57a/13, A66b/1, A67a/8, A69b/7, A70b/7, A75b/4, A76a/9, A79a/10, A83a/11, A83b/5, A83b/9, A84a/9, A88b/2, A95b/5, A103a/10, A106b/7, A111b/12, A114a/5, A116a/10, A116b/4, A116b/5, A119b/4, A121b/8, A121b/9, A131a/6, A134a/4, A134a/12, A134b/12, A137a/8, A138a/1, A138a/6, A145a/4, A147b/10, A166a/2, A166a/5, A167a/1, A167a/3, A171a/13, A172a/11, A174b/8, A175a/12, A180a/10, A180a/11, A180b/4, A185a/5, A186a/7, A186b/8, A186b/10, A186b/11, A188a/13, A189a/3, A189a/7, A190a/3, A190a/11, A192a/2, A195a/8, A195b/1, A196a/9, A197a/12, A197b/11, A198b/11, A200a/9, A204a/6, A204a/7, A204b/3, A204b/3, A206b/7, A210a/2, A212b/7, A218a/7, A221b/4, A228a/8, A228a/12, A230b/1, A230b/7, A231b/7, A231b/8, A233a/4, A233b/10, A235a/13, A238a/13, A243b/10, A243b/12, A244b/8, A247a/8, A247a/10
daḳ : kadar, dek krş. *dek*
d. 5b/13, 125a/12, 160b/7, A7a/12, A48b/9, A57b/3, A121a/12, A148b/13, A148b/13
daḳāyıḳ ʿilmi : incelik ilmi, ilmin incelikleri
d.+nden 24a/6

dal : Arapça 'dal' harfi
d. 42b/2
dal- : dalmak krş. *ṭal-*
d.-sa 143b/5
ḍalālet : dalalet, sapkınlık
d.+e 33a/1
dam : dam krş. *ṭam*
d. 112b/9, A79a/3, A233b/13, A233b/13
d.+a A233b/13
d.+ında 86a/1, 112b/8, 186b/12
d.+ından A233b/10
dam- : damlamak krş. *ṭam-*
d.-ar A243b/11
damar : damar krş. *ṭamar*
d. 80b/6
d.+dan 72b/12, A72a/10
d.+ı (iy.) 71a/4
dāme 'ömrehu ve zāde naʿmāhu : 'Allah ömrünü ve nimetlerini devamlı eylesin' anlamında Arapça bir söz
d. A1b/13
dānā : bilen, bilgili
d. 140b/2
d.+dur A18a/1
dānā ve zāhid ol- : alim ve zahit olmak
d.-a 36b/4
dāne : tane
d. 86a/2
d.+si A129a/11
d.+leri (iy.) 160b/11
d.+lerin 167b/7
dāniş : biliş, bilgi
d. 123b/9
d.+dür 178a/12
dānişmend : bilgili, alim
d.+lerdür A199a/2
dap- : tapmak, kulluk etmek krş. *ṭap-*
d.-sa 139b/1
dar : dar krş. *ṭar*
d. A62a/1, A233a/6, A233a/7
daracuḳ : daracık krş. *daraçuḳ*
d. 133b/9, A66b/13, A75a/4
daraçuḳ : daracık krş. *daracuḳ*
d. 75a/10, 83a/7
dār it- : asmak, idam etmek
d.-di 80a/4
d.-diler A66a/9
dār aġacı : darağacı
d.+na 74b/3
dara- : taramak
d.-sa 67b/4
daraḳ : tarak
d.(ġ)-ıla 67b/4
d.+dan 67b/4
darlıḳ : darlık; fakirlik krş. *ṭarlıḳ*
d. A89b/5
d.+dur 93a/8, A211b/9
d.(ġ)+a 167b/5
d.+da 119a/13, 125b/13
d.+da-y-ısa 120a/9
d.(ġ)+ıdur A85b/6
darlıḳ ol- : fakirlik olmak
d.-a 87a/10
dar ol- : geniş olmamak, daralmak krş. *ṭar ol-*
d.-mış 69a/7
d.-a 69b/5, 75a/10
dartıcılıḳ eyle- : kantarcılık yapmak
d.-se 102a/13
daru : darı krş. *ṭaru*
d. 107a/8, A104a/5
d.+dur A87a/4
dārü'l-ḥarb : küfür diyarı
d.+e 182a/4
d.+den A234a/9
dārü'l-islām : islam diyarı
d.+a A234a/9
dārü's-selām : selamet diyarı, cennet
d. A113a/11
d.+dan 182a/4
daş (1) : dış
d. A190b/6
daş (2) : taş krş. *ṭaş*
d. A88a/3, A172b/3, A217a/6
d.+uñ A152a/3
daş- : taşmak krş. *ṭaş-*
d.-sa A162b/8
d.-arlardı A173b/4
daşara : dışarı, dışarıya krş. *daşra, ṭaşara, ṭaşra*
d. A168a/13
daşra : dışarı, dışarıya, dışarıda krş. *daşara, ṭaşara, ṭaşra*
d. 7a/13, 8b/11, 57a/7, 70a/5, 70a/10, 141a/13, 194b/7, A206a/8
daşra çıḳ- : dışarı çıkmak
d.-ar 12a/5, A244b/3
d.-dı 14a/13
d.-am A119a/10

d.-a A67a/11
d.-sa 76a/8, 117a/4, 186a/11, A161a/13
d.-mış (part.) 78a/3
d.-ardı 174a/2
d.-amasa 143a/2
daşra eyle- : dışarı çıkarmak
d.-se 104a/8,
daşra gel- : dışarı çıkmak; rüyada görülenin açığa çıkması, gerçekleşmesi krş. *ṭaşara gel-, ṭaşra gel-*
d.-ür 9b/4, 29a/12, 194b/6
d.-di A119b/2
d.-e 9b/2, 13a/4, 34b/9, 36b/7, 37b/4, 37b/8, 38a/5, 38a/6, 39a/10, 39b/9, 39b/12, 114b/6
d.-se gerek 28b/13
d.-meye 29a/7, 36b/12, 37a/2
daşur- : doğurmak, dışarı çıkarmak
d.-a A58a/10
daş ur- : taşla vurmak, taşlamak
d.-urlar-ıdı A246a/11
datlu : tatlı krş. *ṭatlu*
d. 106a/11
d.+dur A201a/5
datlulıḳ : tatlılık
d.(ġ)+ı 158a/3
daʿva : dava, krş. *daʿvi*, *daʿvī*
d.+sı A15b/2, A161b/4
davar : davar, küçükbaş hayvan krş. *ṭavar*
d. 181b/7, 181b/7, 181b/8
d.+lar 156b/2
daʿvāt : dualar
d. 119a/10, 119a/10
daʿvet it- : davet etmek
d.(d)-er 52a/12, 52b/7, A135a/8
d.(d)-e 137b/2, 185b/10, 186a/9, 186b/12
daʿvi : dava, krş. *daʿva*, *daʿvī*
d.+den 161a/4
d.+den 161a/4
d.+si 169a/13
d.+sin A214a/12
daʿvī : dava krş. *daʿva*
d. 69a/2, 151a/9, A187b/1
d.-çün A187a/9
d.+si 19a/12
daʿvici : davalı, dava eden
d.+si A214b/3
daʿvī it- : davalaşmak
d.(d)-e 19a/13
daʿvi ḳıl- : iddia etmek krş. *daʿvī ḳıl-*
d.+sin ḳ-a A90a/11
daʿvī ḳıl- : iddia etmek krş. *daʿvi ḳıl-*
d.-urlar A17b/12
d.-urlardı 21b/8
daʿvisi ol- : davası olmak
d.-a 87a/13, 92a/4
daʿvī ve ḫuṣūmet it- : düşmanlık etmek
d.(d)-e 151a/9
daʿviye ve licāca meşġūl ol- : ayak diremek, inatlaşmak
d.-sa A150b/4
davşancıl : tavşancıl krş. *ṭavşancıl*
d. A80a/6
dāye : bkz. sulṭān dāyesi ol-
dāyelik : bkz. sulṭān dāyeligin it-
dāyim : daim, devamlı
d. 2a/11, 2a/13, 3a/9, 100a/10, 192a/12, A94b/4
dāẕ it- : adalet etmek krş. *dād it-*
d.(d)-e 74a/8
ḍaẓıġ : ebcet harflerinin 8. Grubu
d. A38a/8
ḍaẓıġlen : ebcet harflerinin 8. grubu
d. 42a/4
de : dahi, da, de bağlacı krş. *daḫı*
d. 82b/8, 143a/4
de- : demek krş. *di-*
d.-r A78a/5, A119b/7
d.-mişler A180b/10
d.-mişlerdür 159a/8, A189a/2
d.-dügi 24b/4
d.-r-idi A51b/13
defʿ : def, savmak
d.+inden 43b/6
defʿ it- : def etmek
d.(d)-er A173b/6
d.+mege 87a/12, 92a/6
d.-emeye A173b/7
defter ol- : defter olmak
d.-sa 2b/9
def çal- : tef çalmak
d.+maḳ 8a/5
deg- : değmek, ulaşmak
d.-e 25a/4, 74b/10, 124b/4, 172b/12, A102b/9, A194b/10
d.-mez A120b/13

d.-irdi A128b/3
d.-dise 100a/12
d.-meye 187b/10
deger : direk, değer
d.+leri A144a/12
degici : değici, değen
d.+sidür A133a/3
degin : değin, dek
d. 4b/3, 36b/3, 38b/12, 41b/5, 54a/5, 64b/7, 80b/12, 80b/13, 81a/4, 117a/10, 120a/1, 125a/12, 189b/10, A57a/12, A67a/6, A120b/12
d.+dür 65a/2
degirmen : değirmen
d. 148a/12
degirmen çek- : değirmen çevirmek
d.-er (part.) 101a/8
degirmī : değirmi
d. 103a/5
degül : değil
d.+em 22b/6
d. misin 188b/9
d. 11a/6, 13b/10, 31a/13, 45a/13, 49b/7, 99b/11, 104a/6, 167a/4, 185a/5, A127b/9, A151a/5, A242a/12
d.+dür 3b/12, 5b/11, 7a/7, 7a/13, 7a/13, 8b/11, 8b/11, 9b/11, 13a/3, 17b/13, 23b/12, 25a/9, 26b/11, 26b/12, 28a/12, 52a/10, 102a/6, 104a/3, 104b/7, 107b/3, 107b/5, 112b/3, 120a/13, 120b/13, 130a/9, 130b/13, 133b/13, 156a/13, 192a/3, 194b/7, A9b/13, A27b/6, A78b/12, A88b/2, A119b/11, A129b/3, A130b/8, A142a/1, A172a/3, A203a/9, A207a/3
d.-idi 30a/13
d.-ise A47b/10, A49a/9, A53b/5, A73a/6, A77a/10, A79b/8, A83b/3, A83b/5, A97b/4, A98a/4, A101a/3, A103a/3, A106a/9, A107b/9, A150b/9, A229a/6, A230a/3, A241a/4
d.-iken A170a/5
d.+di A26b/5
d.+miş 99b/7, 100b/4, 155b/5, A92b/7, A94a/9, A95b/3, A99a/12, A100b/13
d.+se 46a/5, 46a/7, 52b/13, 54b/11, 56a/7, 56a/12, 60a/9, 81b/2, 81b/7, 81b/11, 86a/10, 86b/4, 92b/3, 103a/3, 103a/10, 106b/4, 110a/7, 110b/11, 126a/12, 126b/11, 156a/9, 156b/12, 157b/1, 164b/10, 166a/4, 166a/7, 168b/10, 169a/3, 178b/1, 179a/5, 187a/1, A156b/13, A168b/7, A192a/12, A194b/8, A195a/7, A213b/10
degür- : ulaştırmak, değdirmek
d.-e 174a/11
dek : dek krş. *daḳ*
d. 8a/1, 28b/4, 34b/9, 36a/1, 64b/12, A33a/3, A35a/13, A45a/12, A119b/10, A165b/12, A244b/10
dekicek ol- : dikecek olmak
d.-ursa 100b/9
delālet : delalet, delil olma
d. 70b/11, A43a/9
delālet it- : delil olmak
d.(d)-er 17b/2, 17b/13, 19b/7, 25b/10, 26b/13, 27a/1, 35a/3, 35a/6, 36b/4, 37b/6, 38a/2, 43a/8, 47a/6, 60a/2, 63a/10, 63b/6, 63b/9, 63b/10, 64a/5, 64a/7, 66b/6, 70b/11, 71b/11, 72b/5, 73a/6, 76b/13, 77a/6, 81a/11, 91a/7, 106a/7, 106a/12, 114a/2, 115b/10, 115b/11, 115b/12, 115b/13, 117b/8, 117b/9, 120a/10, 130a/7, 130b/8, 132a/5, 144a/8, 144a/9, 165a/8, 170a/6, 170a/13, 182a/3, 183a/9, A43b/1, A56b/11, A62a/6, A65a/3, A74b/12, A111b/1, A142a/13, A148a/10, A151a/7, A171b/2, A191b/2, A197a/4, A209a/8
d.(d)-erler 113a/2
d.(d)-eler 6a/12
delik : delik krş. *delük*
d.(g)+e 13b/4, 13b/5
d.(g)+in 65b/9, 66a/5
delīl : delil
d. 9b/12, 10a/12, 10b/2, 12a/7, 12b/8, 12b/10, 14a/9, 41a/7, 51a/5, 71b/10, 71b/11, 113a/4, 119b/4, A172b/4, A192a/12, A212b/3
d.+dür 4b/10, 5a/8, 19a/2, 24b/7, 24b/9, 24b/12, 25a/1, 25a/3, 25a/6, 30b/11, 37b/2, 37b/10, 43a/11, 43b/1, 46a/3, 46a/5, 48a/4, 48a/8, 50b/1, 52a/10, 60a/3, 60a/8, 82a/7, 101a/5, 112b/4, 113a/3, 113a/5, 113a/7, 114b/5, 118b/4, 118b/5, 118b/7, 118b/8, 118b/9, 118b/11, 118b/13, 119a/1, 119a/5, 119a/7, 119a/8, 124a/7, 125b/2, 126a/1, 127a/8, 129a/11, 130b/7, 130b/11, 131a/6, 131b/7, 132a/6, 132b/8, 133a/5, 133a/10, 134a/2, 134a/4, 134a/7, 134a/9, 134a/10, 134a/11, 135a/9, 135b/4, 135b/6,

135b/7, 137a/11, 137b/2, 138a/8, 140b/3, 141a/13, 142b/10, 142b/10, 144a/9, 144b/4, 145b/10, 146b/4, 146b/7, 149a/7, 153b/6, 159b/10, 161b/13, 162b/9, 162b/13, 165b/8, 166a/4, 166a/13, 167b/5, 168a/1, 168a/2, 168a/6, 168a/7, 168a/9, 168a/10, 168b/7, 169a/5, 169b/4, 170a/11, 171a/5, 171a/6, 171b/12, 172b/5, 172b/9, 173b/9, 174a/3, 174b/5, 175b/1, 175b/8, 177b/13, 178a/2, 180a/2, 180a/13, 180b/3, 181b/6, 181b/11, 182a/2, 182a/9, 182b/12, 183a/1, 193a/10, 195b/6, 195b/9, A63b/12, A98a/3, A100a/4, A105a/7, A111a/12, A112b/11, A113b/5, A124a/1, A132a/10, A132a/13, A134b/3, A136a/5, A138b/2, A140b/12, A143a/3, A144b/11, A145b/9, A145b/10, A148a/9, A149a/11, A150b/12, A155a/12, A157b/6, A159a/1, A163a/12, A165a/2, A165a/10, A166b/2, A168b/5, A168b/7, A171a/9, A171a/13, A171b/5, A172b/9, A172b/12, A175a/9, A179b/7, A189b/6, A195b/9, A196b/13, A204a/7, A213b/13, A223a/9, A224a/12, A225a/6, A229a/7, A238b/13

d.+e A124b/5

d.+i (iy.) 124a/2, 194b/8, A82a/12, A146a/2

d.+idür A111b/2, A171b/8

d.+di A170a/13

delīl düş- : delilin uygun düşmesi

d.-medise A136a/5

delil it- : delil olmak krş. *delīl it-*

d.(d)-er A110b/9

delīl it- : delil olmak krş. *delil it-*

d.(d)-er A20b/11

delīl ol- : delil olmak

d.-a 108a/5

d.-mayacaḳ olursa A237b/6

delīlsüz : delilsiz

d. 11a/5

delin- : delinmek

d.-miş A192a/2

d.-se 76b/12

dellāllik eyle- : tellallık yapmak

d.-se 101a/4

delü : deli

d. 99a/7, 99a/8

d.+ler 126b/8, 174b/7

delük : delik krş. *delik*

d. 60a/13, 75b/3, 76a/7, 76b/7, 83a/7, 83a/9, A244b/2, A244b/4

d.+dür A75a/4

d.(g)+i (akk.) 190a/8

d.(g)+e 83a/8, 89b/2, 190a/7, A122b/5, A244b/3

d.+den 14b/5, 83a/8, A75a/5, A244b/2, A244b/3

d.(g)+i (iy.) A58a/10

d.(g)+in A58b/5

d.(g)+ine 60a/13

delüklü : delikli

d.-y-imiş A193a/7

delük ol- : delinmek

d.-mış 66a/11

delü ol- : deli olmak, delirmek

d.-a 37a/3

delv : kova burcu

d. 124b/11

d.+i A135b/13

dem : vakit

d. 3a/8

d.+i 28a/13

demren : ok ucu

d.+üñ (gen.) 102b/10

d.+in A97a/11

demür : demir krş. *temür*

d. 100a/6, 100a/7, 100a/7, 103a/5, 170b/11, 190b/13, A219a/11

d.-ile A32b/10

d.+üñ (gen.) 134b/5

d.+den 60b/6, 80a/11, 80b/1, 171a/13, 189b/8, 195b/12

d.+den ise 156b/13

d.+den-ise A194a/4

d.+le 36a/10

demürcilik : demircilik

d. 100a/1

demürcilik it- : demircilik yapmak

d.(d)-er 100a/3

demürden ol- : demirden yapılmış olmak

d.-sa 177b/4, 193b/3

d.-acaḳ olursa 138b/10

demürlü ol- : demirli olmak

d.-a A218a/4

demürsüz : demirsiz

d. 171b/1

deñiz : deniz

d. 2b/9, 140a/4, 140a/13, 140b/1,

140b/2, 140b/8, 140b/9, 140b/10, 140b/13, 141a/2, 141a/3, 141a/5, 141a/13, 141a/13, 141b/10, 141b/12, 142a/5, 142a/11, 142a/12, 142b/3, 195a/8, 197b/1, 197b/1, A161b/4, A161b/10, A162a/2, A162b/5, A162b/11, A162b/12, A163a/11, A163b/9
d.+üñ (gen) 140b/12, 142b/2, 142b/4, A164b/7
d.+i (akk.) 140b/6, 142a/9, 142b/1, A160a/8, A162b/3
d.+e 140b/5, 143b/11
d.+de 5b/7, 103b/8, 104a/8, 141a/1, 141a/11, 141b/2, 141b/3, 141b/6, 141b/9, 142a/13, 142b/10, 143a/1, A163a/6, A163a/8, A250b/6
d.+den 104a/8, 140b/4, 141a/7, 141a/8, 141a/10, 141a/10, 141b/13, 142a/10, A5a/7, A98b/8, A164a/12
d.+in 197b/8
d.+ler 142b/6, A164b/1
dep- : tepmek
d.-se 82a/12
depele- : tepelemek, öldürmek
d.-düm A77b/4
d.-di 18a/5, 23a/9
d.-se 88b/1, 89b/13, 91b/6, 99a/1, A85b/7, A94b/3
d.-seler 92a/5
d.-dügi A77b/13
d.-rmiş A77b/10
d.-rse A80b/9
depelen- : tepelenmek, öldürülmek
d.-e 36a/10, 36a/10
depren- : kımıldamak
d.-ür 63b/13, 65a/3, 171a/6, A11b/7
d.-e A217b/5
d.-mez 123b/1
d.-ürse 13a/8
der-ber : üzerinde
d. 3a/12
dere : dere
d. 197a/9, 197a/12, 197b/3, 197b/5
d.+de 22a/12, 22b/2
derecāt : dereceler
d.-ıla 191b/13
derece/derecet : derece
d. 19b/6, 161a/6, A15b/8
d.-yi (d. Ḥaḳḳa) 197b/8
d.+dür A204a/13
d.+yledür 167a/12
d.+si 192b/4, A134a/10
d.+sine A213a/9
d.+sinden 123b/10, 193a/1, 196b/3, A251a/2
dergāh : dergah, kat, huzur
d.+ına 28a/3, 133a/8
d.+ında 27b/11
d.+ından A23b/13
deri : deri
d. A227a/13
d.+den 172a/9, A72a/9
d.+si 80b/4, 96b/12, 98b/12, A86b/8, A87a/4, A88b/1, A89a/10, A91a/6
d.+sin 71b/13, 76b/11, 80b/5, 80b/5, 85a/9, 92b/4, 93a/1, 93a/7, 94b/6, 95b/6, 96a/6, 96b/2, 96b/3, 97a/12, 98a/5, 99a/1, 127a/13
d.+sinden 127b/3, 171b/7, 172a/10, 173b/11
deri eyle- : deri işi yapmak
d.-yicek 103a/4
deril- : toplanmak krş. *diril- (1)*
d.-ürler A86a/1
d.-e 121b/1
d.-se 66a/1
dermān : derman
d.+ı (iy.) 28a/2
dermānde ḳal- : çaresiz kala
d.-a 133b/5, 143b/4, 185a/11
dervīş : derviş; fakir
d. 145a/3, 193a/3, A141a/7, A251b/5
d.+dür 191b/8
d.+ler 193a/1, 194b/12, 196a/2, 196b/3, A247a/13, A251a/2
d.+lerüñ (gen.) 192a/7, A251a/5
d.+lere 15b/13, 193a/1
d.+lerden 194b/13, 195b/3
dervīş ol- : fakir olmak
d.-a 77b/10, 127b/10, A141a/7, A210b/7
dervīşlik : dervişlik; fakirlik
d. 193b/4
d.(g)+e 173b/9
d.+de 52b/1
d.+den 127b/12
d.(g)+i (iy.) 52b/9
deryā-yı heves : arzu deryası
d.-dür 197b/6

deryā-yı ʿibret : ibret deryası
d.-dür 197b/6
derzi : terzi
d. 100b/11
d.-y-imiş 99b/7
derzilik eyle- : terzilik yapmak
d.-se 100b/9, A94a/6
derzilik işle- : terzilik yapmak
d.-se 100b/11
destār : sarık
d. 55a/6, 193a/13, A226a/3
d.+da A226a/4
deste : deste
d. 164a/13
destūr bul- : izin bulmak, izin olmak
d.-ur 5a/6, 12a/9
destūrsuz : izinsiz
d. 123b/1
deşt : çöl, kır, ova, sahra
d.-i 167a/9 (d. beyābān)
d.+i (akk.) A210b/10, A210b/13
deve : deve
d. 17b/1, 83a/4, 83b/1, 147b/5, 181a/3, A94b/3, A190a/5
d.+nüñ (gen.) A75b/1
d.+yi A75b/1
d.+ye 83b/1, 83b/2
d.+den 189b/1
d.+mi 20b/6, 20b/10
d.+ler 101a/8
deveci : deveci
d.+ler 127a/2, 174b/11
devlet : baht, talih, saadet
d. 2a/13, 3a/6, 81a/13, 102a/5, 110a/2, 138a/6, 138a/11, 146b/3, 146b/9, 152b/1, 154a/13, 155b/13, 165a/13, 170b/2, A95a/7, A175b/2, A181b/4, A182a/13, A186a/13
d.+dür 58b/2, 60b/11, 82b/4, 122a/5, 138a/1, 154a/13, 177a/4, A74a/9, A132a/1, A156b/7, A157a/7, A187a/4
d.+e 168b/7, A144b/11, A175a/10, A183a/7
d.+i (iy.) 67b/8, 108b/13, 101a/8, 115b/4, 115b/5, 116a/5, 126b/13, 129b/2, 130a/6, 130b/3, 131a/10, 138a/12, 138b/4, 139a/11, 143b/10, 146b/12, 149b/6, 149b/11, 150b/6, 151a/1, 152a/10, 165a/13, 176b/13, 177a/8, A117a/7, A117b/10, A128a/7, A137b/8, A143a/11, A158b/13
d.+idür A145a/6
d.+in A117b/8
d.+ine 130b/7, A74b/12, A156b/12
d.+inde A58b/11
d.+inden 66a/12
d.+ile A186b/6
devlet bul- : bahtı yaver gitmek, bahtı açılmak
d.-a 124b/10, 125b/10, 138b/6, 149a/6, A118a/6, A226b/13
devletden ve yüceliginden düş- : bahtı kapanmak
d.-e 127a/4
d.+inden d.-e A139b/12
devlete iriş- : saadetli olmak
d.-e 74a/1
devlete ve saʿādete yitiş- : bahtı iyi olmak
d.-üp 97b/7
devlet git- : şansı dönmek
d. andan g.(d)-e A118a/10
devlet-ḫān : han, devlet başkanı
d. 3a/9
devleti diri ol- : talihi kuvvetli olmak
d.-a 130a/10
devleti dön- : talihi tersine dönmek
d.-dügi. A223b/8
devleti ʿizzeti eksil- : bahtı ve değeri düşmek
d.-e 158a/7
devleti ʿizzeti ziyāde ol- : bahtı ve değeri artmak
d.-a 110a/9, 146a/12
devleti ʿizzi cāh ve dünyāsı ziyāde ol- : bahtı, değeri,makamı ve dünyalığı artmak
d.-a A107b/11
devleti ol- : talihi olmak
d.-a 66b/1, 176b/11
devlet ʿizzet ululıḳ bul- : ikbal ve yücelik elde etmek
d.-a 138a/6
devlet ʿizzet ve nuṣret bul- : ikbal izzet ve yardım elde etmek
d.-a 146a/13
devleti ve işi ziyāde ol- : bahtı ve işi artmak
d.-a A137b/8
devletlü : devletli, uğurlu
d. 82b/5, 157b/1
devlet şāzılıḳ bul- : ikbal ve sevinç elde etmek
d.-a 122b/2
devlet ve baḫt bul- : bahtı açılmak
d.-a 155b/13

devlet ve dünyā bul- : bahtı açılmak
d.-a A138a/11
devlet ve ʿizzetlü ol- : talihli ve şerefli olmak
d.-a 104a/7
devlet ve ʿizzet ziyāde ol- : bahtı ve değeri artmak
d.-a A174b/5
devlet ve kāmurān bul- : ikbal ve mutluluk elde etmek
d.-a 156a/1
devr : devir
d.+i (iy.) A181a/1
devrān : devran, felek, zamane
d. 1b/8
devrik : devrik krş. *devrük*
d. 61a/13
devrük : devrik krş. *devrik*
d. A54b/6
devşür- : devşirmek, toplamak
d.-e A94b/2, A103a/4
d.-se 160a/7, 160a/9, 160a/10, 160b/3
d.-üp 188a/4
deyze : teyze krş. *diyeze*
d. 63b/12
d.+ye 63b/12
deyü : diye krş. *div, divü, diyü*
d. A160a/3
dıñsuz : sessiz, sakin
d. A91a/2
dıñsuz ol- : sessiz, sakin olmak
d.-up 185a/8
dırma- : tırmalamak
d.-sa A89a/11
dırnaḳ : tırnak krş. *ṭırnaḳ*
d.(ġ)+uñ (gen.) A62b/12
d.(ġ)+a A148b/13
d.+dan A72a/10
d.(ġ)+ı (iy.) A87a/9
d.(ġ)+ın 73b/10, 74a/2, 93a/13
d.+lar 70b/4
d.+ları (iy.) 73b/12, 73b/13, 74a/1, A72a/8
d.+ların 73b/9, 73b/12, 181a/6, A65b/7, A65b/8, A65b/9
dışıra : bk. *ḥadden dışıra*
di- : demek krş. *de-*
d.-r 9a/12, 14a/11, 16a/11, 16b/7, 20a/9, 26a/5, 27b/4, 29b/10, 32b/1, 161b/12, 188b/8, A10b/5, A27b/1, A34a/1, A35a/12, A114a/11, A145b/6
d.-rler 13a/8, 13b/6, 14a/3, 21b/10, 24a/9, 24a/9, 31a/8, 31a/9, 31a/9, 38b/11, 38b/12, 69b/8, 78b/4, 81a/8, 89a/1, 165a/8, 174a/1, A77a/1, A94a/13, A113a/10, A133b/11, A138a/2, A142a/11, A169a/4, A169a/4, A188b/12, A190b/13, A196b/4, A199b/9, A204a/6, A225b/7, A229b/10, A236b/4, A238b/5
d.-düm 16a/13, 27b/6, 93a/7, 188b/12, 190b/11, 191a/7, A244a/10
d.-düñ 22b/7, 40b/7, 188b/11
d.-di 4a/5, 4b/3, 14b/3, 14b/4, 18a/9, 18a/13, 20a/7, 20a/7, 20a/10, 20b/7, 20b/8, 20b/8, 20b/9, 20b/10, 20b/11, 20b/12, 20b/12, 20b/13, 21a/2, 22a/1, 22a/3, 22a/8, 22b/3, 22b/5, 22b/8, 23a/4, 23a/7, 23b/2, 23b/5, 23b/5, 23b/6, 23b/7, 23b/7, 23b/7, 23b/8, 23b/9, 24b/2, 30b/8, 40a/7, 40a/8, 41b/4, 58a/12, 78b/11, 83a/8, 98b/8, 150b/1, 150b/3, 154a/5, 164b/11, 178b/8, 187a/12, 187b/1, 187b/1, 187b/6, 187b/13, 188a/3, 188a/5, 188a/7, 188a/9, 188a/11, 188a/12, 188b/4, 188b/12, 189a/2, 189a/3, 189a/8, 189a/8, 189a/9, 189a/11, 189a/12, 189a/13, 189b/2, 189b/3, 189b/6, 189b/10, 189b/11, 190a/1, 190a/6, 190a/9, 190b/6, A41a/1, A77b/5, A77b/7, A77b/8, A109b/9, A113b/9, A116a/8, A156a/12, A156b/2, A156b/2, A156b/4, A170a/4, A170a/4, A170a/6, A170a/8, A170a/9, A170a/13, A170a/13, A180b/3, A181a/2, A185b/7, A188b/5, A207a/11, A207a/12, A210a/2, A210a/3, A210a/3, A217a/4, A217a/4, A241b/7, A244a/3, A244a/3, A244a/13, A245a/12
d.-dük 64b/11, 99a/11, 105b/3, 162b/1, A64b/12, A106b/10
d.-dik A203a/4
d.-diler 3b/12, 3b/13, 4a/1, 4a/13, 4b/5, 10a/3, 13a/10, 13a/10, 15a/1, 26a/4, 32a/10, 44a/13, 138a/6, 138a/6, 159b/3, 185a/6, 190b/8, 190b/11, 191b/2, A27a/1, A65a/3, A127a/13, A186b/1, A198b/10, A199b/3, A199b/11, A243b/11
d.-mişdür 5b/2, 24a/13, 27a/7, 33a/5, A118b/10
d.-mişler 1b/4, 19a/4, 45a/2, 63a/3, 140a/5, 140b/2, 159a/6, A160b/13, A228a/6
d.-mişlerdür 90a/6, 90a/12, 95b/7,

116a/3, 140a/7, A56a/1, A84a/8, A118b/7, A118b/9, A121b/8, A123a/8, A132b/1, A138a/1, A143a/10, A167a/1, A186b/2, A186b/3, A194b/3, A199a/10, A199a/13, A200b/2, A207a/3, A219a/7, A219a/10, A228a/7, A236a/11
d.-yeyin mi 23b/5
d.-yesin 15b/4
d.-ye 21a7, 32b/13, 42a/13, 46b/9, 51b/9, 51b/10, 130b/6, 145a/1, A99b/9, A193a/5, A202b/5, A202b/5, A232a/1
d.-yeler 28b/11, 44a/4, 44a/4, A70b/12, A138b/4
d.-se 46b/8, 48b/5, 74a/5, 94b/3, 112a/13, 115b/1, 115b/6, 124a/4, 124a/12, 133b/6, 179b/9, 183a/5, A58b/4, A128a/6, A128a/9, A145b/3, A146b/12, A251a/9
d.-seler 116b/6, 182a/12, 195b/6, A114a/2, A198a/9
d.-yüp 33a/2
d.-yüp-durur 17a/7
d.-yüp-dururuz A149a/1
d.-yüp-dururlar 10a/9, 12a/4, 69b/4
d.+mek 10a/10, 20a/11, 20b/8, 195a/12, A145a/6
d.+mekdür 20a/7, 20b/8
d.+megüñ (gen) A16b/12
d.+mekde A133b/4
d.-dügüm 93a/6, 94b/12
d.-dügüñ A75a/8
d.-dügi 19a/6, 116a/12
d.-dügümüz 4a/3, 32b/11, 63b/10, 94b/2, 176b/12, A237b/6
d.-düklerümüz 183a/4
d.-dükleri 83a/10
d.-mez misin 13b/10
d.-mediler A200a/4
d.-meye 10b/6, 43b/5
d.-mese 179b/10
d.-memek 10a/4
d.-r-idi A8b/9, A245b/7
d.-r-ise 25a/12
d.-rse 42a/9, 66a/3, 66a/4, A21a/10, A189a/4
d.-rlerse A53a/9
d.-düñ idi 40b/8
d.-dük idi 64b/12, 93b/2, A118a/9, A118b/2, A251a/4
d.-dük-idi 45a/11
d.-dükdi A92a/8
d.-mişdi 158b/8, 187b/2
d.-ye-y-idi 32b/12, A29a/5
d.-ye-ydi 33a/1
d.-mezseñ 15b/3
dibāġat it- : tabaklamak
d.-se 99a/3
dīcek ol- : diyecek olmak
d.-ursañ A12b/12
dik- (1) : dikiş yapmak krş. *dek-*
d.-er A94a/10
d. A146b/11
d.-se 100b/12, 155a/12, A224b/2
d.-mesi A248b/1
d.-mesin 193a/8
dik- (2) : agaç dikmek
d.-e A198b/3
d.-se 159a/2, 159a/3
d.-medüm A209b/12
diken : diken
d. 185a/12
d.+den 2b/1
d.+ler A239a/4
dikenlü : dikenli
d. A210b/10
dikicilik eyle- : dikiş yapmak
d.-se (gön d. e.-se) 101a/4
dikil- : dikilmek
d.-miş (part.) 131a/7
dil (1) : gönül
d. A2a/3
dil (2) : dil; uzuv
d. 62a/5, 62a/7, 195a/7, A9a/5, A62b/6
d.-ile 12a/6
d.+üñ (gen.) 65a/12
d.+i (akk.) A250b/5
d.+e 173a/4, A214a/10
d.+de A229a/12
d.+imüz A41a/8, A41a/9
d.+ümüz 45a/5
d.+ümüzden 45a/6
d.+i 53a/9, 61a/2, 70a/11, 110b/8, 126b/6, A94b/4, A139a/3, A250b/5
d.+inüñ A58a/1
d.+in 49b/10, 126a/12
d.+inde 178b/6, A130b/4
d.+inden 121b/5, 169b/7, A115b/1, A222a/7

d.+ile 126a/1, 136b/4
d.+ince 89b/10
d.+leri (iy.) 70a/12
dile- : dilemek, istemek
d.-erem 21b/6, 21b/13, 189a/5, A223a/10
d.-rin A18a/3
d.-rsin 46b/10, A22b/3
d.-r A243a/6, A244b/6
d.-düm 3b/5, 78b/6, 78b/8, 191b/11
d.-di A151b/8
d.-diler A207a/4
d. A29a/4
d.-ye 67a/2, 72a/2, A93b/8, A94a/3
d.-se 103b/13, 125a/4, 134a/11, 136b/13, A135b/12, A146a/4
d.-rdi 189a/6
d.-rseñ 26b/3, 32b/13
d.-rse 26a/8, 33b/13, 59b/12, A147b/6
dilen- : dilenmek
d.-se 103b/13
dilencilik : dilencilik
d. 103b/11
dileyici : isteyen
d.+si 179a/13
d.+leri (iy.) A230b/8
dili bağlu : dili bağlı, konuşamayan
d. A238a/11
dilinden gel- : söylemek
d.-e A237a/3
dili söyler ol- : konuşabilmek
d.-a 169a/3
dili uza- : sözle üstün olmak
d. (…) u.-ya 173a/3
dili uzun : incitici sözler söyleyen
d. 95a/1, 148b/12
dili uzun ol- : incitici sözler söylemek
d.-a 94a/8, 94a/11, 169a/13
d. (…) u.-a A94b/4 (d. anuñ üzre u.)
dilki : tilki krş. *dilkü*
d. A88a/7
dilkü : tilki krş. *dilki*
d. 94a/12, 94a/13, 94b/1, 94b/3, 181a/2, A88b/2
d. ile 94b/2
d.+nüñ 94b/4
d.-den 176b/13
dilsüz : dilsiz
d. 196a/5, A45a/10
dilsüz ol- : dilsiz olmak
d.-a 37a/2
d.-sa 114b/6
dil uzat- : dil uzatmak, biri veya bir şey hakkında kötü konuşmak
d.(d)-a 97a/1
d.+in u.(d)-a A214a/2
d.+maḳda A214a/1
dimek ol- : demek olmak, demektir
d.-ur 20a/11, 20a/13, 20b/12, A16a/10, A16b/12, A199b/10
dīn : din
d. 3b/11, 6a/6, 28a/2, 43a/9, 49a/10, 50b/8, 51a/5, 54a/4, 59b/13, 60a/11, 61a/2, 61a/4, 61a/6, 61a/6, 61a/9, 61a/13, 61b/4, 62a/13, 69a/6, 70a/4, 79a/3, 84b/7, 89a/4, 89a/9, 105b/6, 107a/11, 107a/12, 111a/2, 111b/13, 112a/8, 125b/11, 125b/13, 126a/13, 128a/7, 128a/10, 128b/1, 132a/1, 132a/3, 132a/9, 144a/13, 144b/2, 147a/1, 161a/11, 169a/6, 169b/13, 173a/1, 177b/3, 177b/10, 182a/5, 184b/8, 185a/1, 185b/11, 185b/11, A45b/5, A53b/13, A82a/13, A95a/2, A111a/10, A141a/11, A143a/11, A159b/5, A165b/12, A187a/2, A199a/4, A208b/12, A225a/6, A236b/5
d.-ile 43b/1
d.-içün 91b/2, 155b/10, 184b/12
d.+dür 60b/10, A211b/11
d.-idi 41b/7
d.+üñ (gen.) A54b/1, A109b/9, A219a/10, A240b/6
d.+i (akk.) 34b/4, 49b/1, 50a/7, A226a/2
d.+e 167b/8, A141a/10, A236b/5
d.+üm 15b/6
d.+i (iy.) 50a/1, 54a/1, 59b/3, 60b/12, 62a/12, 69b/13, 126a/6, 134a/4, 139b/10, 172a/13, 193a/9, A61b/2, A216a/7
d.+i-çün A220a/3, A238a/7
d.+idür 55b/5
d.+inüñ 54a/4, 61a/1, 61a/10
d.+ine 49b/8, 68a/8, 69a/8, 115a/1, 115a/3, 116b/10, 172b/2, 176b/12, A39b/1, A141a/5, A149b/11, A226a/2, A227b/11, A237b/9, A238a/13
d.+inde 59a/3, 184a/5
d.+leri (iy.) 117a/12, A119a/5
d.+lerinüñ 49b/2
d.+lerin A199a/3

dīnār : dinar
d. 155a/3, 160b/8
dinâyet : din diyanet krş. *diyānet*
d. A39a/10
dīndār : dindar
d. 116b/2, A84a/8
d.+lar-ısa A147b/8
dīn diyānet issi : dindar krş. *dīn ü diyānet issi*
d. 166a/11, A202b/10
dīn erenleri : din adamları, ulema, meşayıh
d.+nüñ 185b/11, A143a/11
d.+n 51b/6, 185b/10, A225a/2
d.+ne 115a/2, A115b/4
d.+nden 125b/10
d.+le 123b/8
dīn eri : din adamı, dindar
d.+se 101b/2
dīni dünyāsı ol- : dünya ve ahiret saadeti elde etmek
d.-a 41a/12
dīn dürüstligi ol- : dini doğru olmak
d.-a 187a/2
dinil- : denilmek
d.-di 183b/8
d.-mişdür A136b/9
d.-e 119b/13
d.-di-y-idi A175a/9
d.-didi 192a/7
dīnine dünyāsına ol- : dünya ve ahiretine olmak
d.-a 177a/1
dīn işlerine timār it- : amellerini düzeltmek
d.(d)-e 144b/2
dīn ʿizzet ol- : din yüceliği olmak
d.-a 47b/4
dīn ḳaydın düz- : din işlerini düzeltmek
d.-miş ola 61b/9
dīn ḳurtulmaḳ : dinini korumak
d. 43a/10
dīnlü : dinli; dindar
d. 61a/8, 164a/7
d.+ler 174a/6, A222a/10
dīn tīmārsuzlıġı : din yönünden zayıflık
d.(ġ)+ıdur 28a/2
dīn ü diyānet issi : dindar krş. *dīn diyānet issi*
d. 161a/11
dip : dip
d.+den 158a/10
d.(b)+i (iy.) 13b/7
d.(b)+in A69b/2
d.+ine 78a/4
d.(b)+ine 143a/8, A69b/4, A169b/8
d.(b)+inde A166b/2, A168a/12
d.(b)+inden 78a/5, 144b/3, A197a/8
dir- : dermek, toplamak
d.-er 102b/2
d.-erler 86a/2
direk : direk
d. A144a/10
d.(g)+i (iy.) 129b/12
direm : dirhem, akça, gümüş para krş. *dirhem*
d. A19a/7, A57b/1
d.+dür A57b/4
d.+e A57a/10, A57a/12, A57b/3
d.+den 64b/8, A57a/10, A57a/11, A57a/12, A57a/13, A57b/3
dirhem : akça, gümüş para krş. *direm*
d. 23a/6, 64b/7, A69a/3
d.+dür 64b/13
d.+e 64b/7, 64b/12
d.+den 64b/8, 64b/12
dirhem ol- : dirhem olmak, dirhemdür
d.-a 64b/9, 64b/10
diri : diri, canlı
d. 130a/5, 130a/9, 130a/10, 130a/11, 130a/12, 130a/13, 130b/1, 130b/3, 130b/11, 130b/13, 133a/13, 152a/9, A144b/12, A146a/2, A146b/10, A146b/12, A148a/9
d.+yem 130b/6
d.+yin A145b/3
d.+nüñ A146b/5, A146b/10
d.+yi 131b/5, 131b/8, 132a/6, A145b/6
d.+ye 131a/1, 131a/3, 131a/4, 131a/7, 173b/4, A146b/1, A146b/2, A146b/6
d.+yedür A145a/3
d.+den 131b/6
diril- (1) : toplanmak
d.-ürler A243a/13
d.-diler 34a/4
d.-miş 89a/6, 112a/7, 142b/8, A136a/9
d.-miş 65b/12
d.-mişler A162b/4
d.-e A130a/5, A183a/3, A226a/8
d.-eler A82b/12
d.-se A58b/1
d.-seler 87a/9, 92a/9

d.-miş (part.) 175a/2
diril- (2) : canlanmak
d.-miş 132a/4, 134a/5
d.-meye 35b/12
dirilmiş ol- : toplanmış olmak
d.-sa 147a/7
diri ol- : canlanmak; diri olmak
d.-mış A145a/9
d.-a 168b/13
d.-mış (part.) 130a/6
d.-acaḳ olursa 86b/1
dirliginüñ ḳaydı düzil- : düzeni iyi olmak
d.-miş ola 62b/3
dirlik : dirlik, düzen, geçim; dirilik
d. 20b/12, 134a/2, A89b/5, A89b/7, A129a/12
d.(g)+i 65b/10, 65b/11, 77b/5, 77b/13, 79b/12, 80a/1, 88a/9, 96a/5, 126a/8, 127a/1, 141a/9, 149b/5, 149b/13, 175a/5, 175a/6, 182a/6, 182a/7, 185a/3, 185b/2, 194a/2, A76b/1, A113b/13
d.(g)+idür 79b/11
d.(g)+inüñ 77b/8, 92a/3, A95a/4
d.(g)+in 105a/13
d.(g)+ine 96a/4, A74b/12
d.(g)+inde 105a/6, 134a/4, A85b/2, A113b/1, A236a/9
d.(g)+indeki 131b/5
d.(g)+inden A71b/12
dirliklü : dirlikli, geçimli
d. A85a/4, A89b/12
dirsek : dirsek
d.(g)+in 71a/7
dirş- : toplamak
d.-ür A212b/7
dirşür- : toplamak krş. *divşür-*
d.-ür A193a/12
d.-di 18a/3
d.-miş 45b/13
d.-esin A242a/8
d.-e A156a/1
d.-se A201b/2
diş : diş
d. 63b/5, 63b/6, 64a/3, 64a/5, A58a/1
d.+dür A56a/13
d.+üñ (gen.) 63a/9, 64a/6, 64a/10
d.+i (akk.) 64b/13
d.+i (iy.) 64a/13, 64b/5, 65a/11, A86a/11
d.+inüñ 65a/9
d.+ini 65a/5
d.+in 64a/9, 64b/5, 92b/6, A57b/9, A87b/5
d.+ler 63a/8, 63b/6, 64a/6, 64a/7, 64a/8, A56b/11
d.+leri (akk.) 63b/11, 63b/13
d.+lerde 63b/10
d.+lerden 64a/1
d.+leri (iy.) 65a/7
d.+lerini 65a/3
d.+lerin 63a/13, 63b/2, 63b/3, 93b/9
dişi : dişi, erkek olmayan
d. 20b/6, 20b/10, 82b/10, 83b/13, 84a/1, 84a/3, 84a/4, 84a/8, 84a/10, 84a/10, 84a/13, 84b/6, 93a/7, 94b/11, 95a/1, 97b/4, A75a/12, A75b/1, A200b/1, A204b/1
d. mi A74b/13
d.-miş A87a/3
d.-se A90b/13
diş issi : diş sahibi
d.+nden 65a/6
ditre- : titremek
d.-r 2b/13
div : diye krş. *deyü, divü, diyü*
d. A53a/13, A223b/3
dīv : peri, dev
d. 115a/5, A115b/6, A115b/7
d. ile A115b/13
d.+ler A135a/8
d.+lerüñ A135a/7
dīvān yazıcısı : dîvân katibi
d.-a A97b/3
dīvān yazıcısı ol- : dîvân katibi olmak
d.-a 103a/2
dīvār : duvar
d. 18a/12
d.+da 104a/12
d.+ı (iy.) 129b/12
divit : divit
d. 179a/1, 179a/2, 179a/3, 179a/7, 179a/10, A230a/4
d.+e 179a/8
d.+den 179a/2, 179a/6, 179a/7, A229b/13
divitdār : divitdar, yazıcı
d. 153a/2
d.+ı (akk.) A183b/12

divşür- : toplamak
d.-ür 168a/8
d.-e 106b/5, 137b/11
divü : diye krş *deyü, div, diyü*
d. 141b/12, 155a/8, A37a/3, A58b/9, A100b/8, A200a/6, A225b/6
diyānet : din diyanet krş. *dinâyet*
d. 43a/9
d.+dür A225b/4
d.+den 132a/9
d.+i (iy.) 60b/12, 172b/1
d.+ine 50b/8
diyār : diyar
d. 146b/5, 146b/7
d.+uñ (gen.) 119a/2
diyecek ol- : diyecek olmak
d.-ursañ 15b/1
diyeze : teyze krş. *deyze*
d. A56b/5
d.+ye A56b/5
diyü : diye krş krş. *deyü, div, divü*
d. 2a/4, 4b/7, 5a/10, 20a/9, 21b/8, 21b/11, 22a/5, 23a/10, 40b/9, 60a/3, 66a/10, 104b/13, 107b/3, 159b/5, 175a/11, A180b/13
diz : diz
d. 77a/2, 77b/7
d.+üñ (gen.) 77b/3
d.+i (iy.) 185b/1, A69a/8
d.+inüñ 77b/10
d.+in 77b/3
d.+inde 25b/9
diz- : dizmek
d.-se 197a/2
dīẕār : dīdār, yüz krş. *dīzār*
d.+ın 33b/2, 43a/11, 45a/9, A8b/8
d.+ından 90b/8, A67a/8
dīzār : dīdār, yüz krş. *dīẕār*
d.+ın 10a/2, 92a/13
dizil- : dizilmek
d.-miş 177b/3
doġ- : doğmak krş. *ṭoġ-*
d.-mış 185a/1, A144b/2, A238b/6
d.-a 57a/1, 65a/8, 65b/9, 74b/8, 78b/4, 79b/5, 159b/10, 168b/12, A192a/2, A205a/9
d.-sa 34b/3, 35b/12, 36a/3, 36a/10, 36a/12, 36b/1, 36b/4, A123b/13
d.-arsa A32b/3
doġrı : doğru krş. *ṭoġrı, ṭoġru*
d. 3b/9, A236b/3, A236b/4, A237a/6, A250b/11
doġrılıḳ sarāyı : ahiret yurdu
d.+ndadur A145b/6
doġrı yol : istikamet, doğruluk krş. *doġru yol, ṭoġrı yol, ṭoġru yol*
d.+a A108b/9, A155b/2
doġrula- : doğrultmak
d.+maḳ A96a/2
doġrult- : doğrultmak
d.+maḳ 101b/11
doġru yol : istikamet, doğruluk krş. *doġrı yol ṭoġrı yol, ṭoġru yol*
d.+a 111a/6, 137b/2
doġru yola gel- : hidâyet olmak, düzelmek
d.-e 71b/2
doġur- : doğurmak krş. *ṭoġur-*
d.-mış 130a/1
d.-a A79b/4
d.-sa 82b/11
d.-maya 82b/11
doḳ- : dokumak krş. *doḳı-, doḳu-*
d.-dı A104b/13
doḳı- : dokumak krş. *doḳ-, doḳu-*
d.-sa 107b/12
doḳın- : dokunmak, değmek krş. *doḳun-*
d.-ur A202a/12
doḳluḳ : tokluk krş. *ṭoḳlıḳ*
d. A8b/4
doḳu- : dokumak krş. *doḳ-, doḳı-*
d.-r A144b/6
d.-sa 130a/4
d.-rdı 107b/11
doḳun- : dokunmak, değmek krş. *doḳın-*
d.-a. 106a/13
d.-an 172b/12
doḳuyıcılıḳ it- : dokumacılık yapmak
d.(d)-e A144b/5
doḳuz : dokuz krş. *ṭoḳuz*
d. A126b/9, A170a/10
doḳuz ol- : dokuz olmak
d.-ur A127b/7
doḳuzuncı : dokuzuncu krş. *ṭoḳuzıncı, ṭoḳuzuncı*
d. A124a/9
doḳuz yüz : dokuz yüz krş. *ṭoḳuz yüz*
d. 121b/1
dolaş- : dolaşmak
d.-sa 88a/12

dolucaḳ : dolu tanesi; çiy, şebnem
d. A173a/12
don : elbise krş. *ṭon*
d. A235a/10
d.+uñ A93b/9, A131a/10
d.+ı (akk.) A146b/11
d.+ın 108a/5
d.+ına A55b/11
d.+larına A64b/4
dopuġ : topuk krş. *ṭopuḳ*
d. A69a/7
d.+ı (iy.) 77b/5
d.+ınuñ 77b/4
d.+ın 77b/8, 78a/1, 78a/3
dost : dost
d. 99a/13, 152b/7, A64b/1, A86b/13, A124a/9
d. ise 95a/8, 182b/6, 182b/6
d.+dur 115a/11
d. mıdur A234b/12
d.+ı (akk.) 193a/11
d.+dan 79a/11, 122b/8, 149a/3, A215b/9
d.+dan mıdur 182b/4
d.+ı (iy.) 72b/4
d.+ıdur 171a/11
d.+ın 130a/13
d.+ından 174b/5, A71a/2
d.+lar-ıla 174a/12
d.+ları 175b/7 (iy.)
d.+larınuñ A225b/10
d.+larına A222a/3, A225b/3
d.+larından A228a/13
dostından ol- : dostundan olmak
d.-a 171b/1,
dostı ol- : dostu olmak
d.-a 171b/2
dostlıḳ : dostluk krş. *dostlik, dostluḳ*
d. 12b/9, 79a/9, 91b/1, 148b/13, 159b/11,
d.(ġ)-ıçun 155b/2
d.+da A11a/10
d.(ġ)+ı (iy.) 124a/7, A11a/11
dostlıḳ it- : dostluk etmek
d.(d)-er 12b/3, 12b/8, 94b/11
dostlıḳ ḳıl- : dostluk etmek
d.-sa A88b/7
dostlıḳ ol- : dostluk olmak
d.-a 131b/8, 183a/6
dostlik : dostluk krş. *dostlıḳ, dostluḳ*
d. A188b/6
dostluḳ : dostluk krş. *dostlıḳ, dostlik*
d.(ġ)+ı (iy.) 12b/10
dost dut- : dost edinmek
d.-a 111b/2, 111b/6
dög- : dövmek, vurmak, sıkmak
d.-er A205a/12, A205a/13
d.-se 79a/10, A205a/13
d.+mek A205a/11
dögül- : dövülmek
d.-miş (part.) 102a/2
dök- : dökmek
d.-er 2b/13
d.-erken 40a/10
d.-se 166a/13
dökil- : dökülmek krş. *dökül-*
d.-ür 3a/8, A95a/7
d.-se 55b/2, 67b/5, 124a/8, A189b/10
d.-ürdi A168b/1
dökül- : dökülmek krş. *dökil-*
d.-di 40a/11
d.-miş 61a/8, 62a/3, 71a/4, 73a/13, 73b/12, 118a/10, 156b/8, 156b/8, 159a/1, A191a/5, A196b/7, A197a/3, A224a/4
d.-se 65b/7, 67b/2, 142b/11, 155a/8, A59b/13
d.-üp dururdı 41a/4
d.-enleri 156b/9
d.-ürdi A162b/9
dökülmiş ol- : dökülmüş olmak
d.-a A196b/7
dön- : dönmek, değişmek
d.-er 12b/10, 30a/1, 30b/12, 30b/12, 31a/1, 40a/4, 66a/5, 66b/7, 119b/13, 130a/9, 137a/9, 137a/10, 144b/10, 144b/10, 182b/8, 192a/6, A45a/11, A193b/13, A226a/4, A228a/9, A228a/12
d.-düñ 22b/9
d.-di 22a/6, 188a/13, 188b/5
d.-mişsin 188b/13
d.-miş 181a/10
d. 188a/12
d.-sün 10b/5, A233a/13
d.-e 10b/11, 27b/13, 28a/3, 30a/3, 50b/4, 59a/6, 63a/2, 74a/8, 88b/4, 100b/4, 133a/7, 142a/12, 150b/12, 176a/12, A66a/2, A94a/4, A132a/7, A140a/8, A150a/2, A167a/12, A181a/2, A236a/6, A251b/12

d.-eler A149b/12
d.-se 32a/9, 52a/5, 60b/13, 114a/8, 182a/1, A237b/8
d.-seler 47b/1
d.-üp 196a/7
d.+mekdür 100b/6
d.-dügin 29b/9
d.-mez 40a/3
d.-medügin 31a/5
d.-er idi A8b/8
d.-erdi 190b/4
dönder- : döndürmek; tercüme etmek krş. *döndür-*
d.-ürler 190b/13
d.-diler 53a/3, 53a/4
d.-mişler A1b/1
d. 2a/4, 15b/12
d.-e 16a/9
d.-eler 31b/13
d.-se 48a/9, 93b/9, 130b/11
d.-üp 72a/12, 191a/10
d.+mek A28a/4
dönderil- : döndürülmek; tercüme etmek krş. *döndürül-*
d.-di 2a/4, 3a/13
döndür- : döndürmek; tercüme etmek krş. *dönder-*
d.-ürler A199a/4, A246a/1, A246a/2
d.-mişler 1b/4
d.-se 176a/12, A44a/5, A87b/5, A146a/1
d.-seler A147b/13
d.-üp A246a/13
d.+mek 31b/12
dörd : dört krş. *dört*
d. A221a/8, A232b/4
dördünci : dördüncü
d. 7b/6, 8b/7, 9a/5, 34b/8, 117a/2, 123a/11, A6b/6, A117b/8, A120b/13, A124a/8
dört : dört krş. *dörd*
d. 3b/2, 18b/4, 42b/2, 43a/4, 50a/13, 63b/7, 63b/10, 80b/7, 95a/4, 109a/8, 120a/11, 120a/13, 120b/8, 127b/9, 135b/6, A99b/8, A173a/8, A188b/3, A188b/5
d.(d)+e A126a/6
d.(d)+in 120a/13
dört ayaḳlu : davar, sığır; dört bacaklı hayvan
d. 17a/13
d.+ya 153b/2
d.+muzı A173a/5
d.+laruñ (gen.) 170b/9
dört ayaḳlu cānavar : davar ve diğer dört bacaklı hayvanlar
d. 16b/12, 80b/7, 147a/13, 173b/10
d.+lar 99b/10, 180b/5, 180b/7, A99b/8, A173a/8
d.+lara A217a/12
dört biñ : dört bin
d. 121b/2, A130b/1
d.+dür A129b/12
dört biñ ol- : dört bin olmak, dört bindir
d.-a A130b/3
dört yüz : dört yüz
d. 64b/9, 121a/11, A129b/11
döş : döş, göğüs, bağır
d.+in A140a/11
döşe- : tesis etmek, sunmak
d.-ye (ʿadl i dād d.) A137a/1
döşek : döşek
d. A83a/7
d.(g)+üñ (gen.) A151a/6
d.(g)+e 93b/13
d.+de 24b/9, 24b/12
d.(g)+i (iy.) 89b/1
d.(g)+ine 85b/5, A87b/8
d.(g)+inde 93b/11, A78b/6
duʿā : dua
d. 15b/8, 130b/12, 148b/6, A145b/9, A186b/3
d.-y-ıla 32a/4, 130b/9
d.+yı 15b/3, 16a/4, 16a/8
d.+ya 6b/6, A145b/12, A146a/3
d.+sı 186b/6, 196b/5
d.+lar 134a/12
duʿā it- : dua etmek
d.(d)-eler 63a/6, 102a/1, 131b/8
duʿācı : duacı, dua eden
d. 1b/5
duʿā-gū : duacı, dua eden
d.(y)+em 3a/9
duʿā vü zārī ve taẕarruʿ ḳıl- : ağlamak inlemek dua etmek
d.+maḳ gerek 48a/9
dudaḳ : dudak krş. *duṭaḳ, ṭudaḳ, ṭuṭaḳ*
d. A55a/9
dūn : alçak, düşük

d. A234b/11
dūn-himmet : himmeti düşük
d. 94b/10, A133b/4
d.+ler-ile A133b/5
dur- : durmak, beklemek; kalkmak krş. *ṭur-*
d.-ur 61a/11, 65b/12, 156b/7, 189a/5, 190b/12, A242b/11
d.-mış A92b/9
d. 20b/1, 190b/7
d.-a
d.-sa 47a/5, 57b/10, 65a/8, 65a/12, 68b/3, 88a/12, 141b/4, 163b/6, A163a/2
d.-ur (part.) 139b/11, 140a/10, 142a/4, 143b/8
d.-duġı 46a/9, 152b/1, A167a/3
d.-acak (part.) 88a/9
d.+maḳ 8a/9
d.+ması 46a/6, 46a/7
d.-urdı 23b/1, 189a/10
d.-dısa 99a/13
d.-maz 189b/8
d.-masalar 128b/12
durduġı ve oturduġı : düşüp kalkması
d. 46a/9
durı gel- : ayağa kalkmak krş. *duru gel-* , *ṭurı gel-*, *ṭuru gel-*
d.-düm A245b/9
durması oturması : düşüp kalkması
d. 46a/7
durması ve oturması : düşüp kalkması
d. 46a/6
dursa otursa : düşüp kalksa
d. 47a/5
duru gel- : ayağa kalkmak krş. *durı gel-* , *ṭurı gel-*, *ṭuru gel-*
d.-di 20b/6, 20b/10
durur ol- : hareketsiz olmak
d.-sa A163a/4, A190b/6
dut- : tutmak; uymak, denk gelmek; saymak, kaplamak krş. *ṭut-*
d.-aram 51b/10, A242a/8
d.-ar 49b/11, 56b/10, 56b/11, 112b/1, 112b/2, 113b/7, A86a/4, A155a/3
d.-arlar A141a/9,A141a/10
d.-dılar 40a/12, 53a/6
d.-tılar A48a/1
d.-mış 66b/3, 84b/12, 113b/8, 129a/10, A124a/3, A143a/6, A244b/8
d.-mışdur 51b/11
d.-mışlardur A170a/11
d. A228a/13
d.-asın 41b/13
d.-a 64b/13, 70a/11, 82b/7, 95b/4, 95b/5, 95b/5, 107a/13, 132a/2, 177a/5, A147a/7, A237a/10
d.-alar 120a/5, 192a/10, A146a/9, A199a/10
d.-sa 47b/8, 60a/3, 64b/1, 67a/3, 69b/13, 69b/13, 86a/4, 91a/9, 91b/1, 94b/1, 98a/13, 98b/1, 98b/1, 98b/2, 103b/9, 112a/12, 115a/1, 119a/8, 120a/2, 129a/6, 129a/8, 144a/2, 157b/5, 181a/9, A98b/9, A112b/1, A145b/10, A188a/10
d.-salar 47b/5, A238a/3
d.-up 79b/4, 188a/3
d.+maġa 84a/2
d.-masa 67a/5
d.-amasa 84a/2
d.-ar-ıdum A245a/9
d.-ardı 10a/2
d.-ayıdı 54b/2
dutacaḳ : tutacak, kabza
d.(ġ)+ı 172b/5
duṭaḳ : dudak krş. *dudaḳ, ṭudaḳ, ṭuṭaḳ*
d. 62a/5
dutamaḳsız : tutamaksız
d. A219b/2
dutıġ : tutuklu, mahpus
d.-sa A170b/10
dutıl- : tutulmak krş. *dutul-*
d.-mış 118b/3
dutmış ol- : tutmuş olmak
d.-a 143a/2
dutul- : tutulmak, hareket edememek krş. *dutıl-*
d.-dı A123b/5
d.-mış 66b/3, 69b/1, 118a/10
d.-mışdur 125a/13
d.-mış ola A123b/8
duz : tuz
d. 135b/3
duzaġ : tuzak
d.-ıla 98b/2
dügün eyle- : düğün yapmak
d.-ye A149a/6
dükel : hep, cümle
d. 148b/9
dükeli : hepsi, tamamı

d. 14b/4, 168b/5, 178b/12, 196a/2, A72a/10, A155b/13
dükeli yirde : her yerde
d. 79b/3
düken- : tükenmek
d.-di A94a/12
d.-miş A197a/3
d.-se 100b/13
d.-üp-dururdı 41a/4
d.-üpdür 180a/13
d.-dügine A232a/5
d.-mez (part.) 142a/8
dükenmiş ol- : tükenmiş olmak
d.-a 168a/3, 182a/12, A196b/7
dülbend : tülbent krş. *ṭulbend*
d. 55a/4, 176a/4, 176a/6, 176a/6, 176b/3
dülgerlik it- : dülgerlik yapmak, binada ağaç işçiliği yapmak
d.-se 101b/7
dün : dün, önceki gün
d. 21b/5, 28a/4
dünyā : dünya, dünyalık mal
d. 6a/7, 15b/6, 18b/12, 52b/12, 62a/13, 69b/13, 70a/4, 71b/5, 76a/1, 103a/11, 107a/11, 107a/12, 114b/8, 123a/12, 126b/2, 126b/7, 127b/8, 128a/8, 143b/10, 178b/5, 192a/11, 194a/8, 197b/7, A73a/9, A74a/10, A98a/6, A141a/9, A148a/13, A175b/11, A226a/10, A235a/8, A237a/5
d.-y-ıçun 91b/2, 173a/1, 184b/12, A191a/13
d.+dur 41b/7
d.+nuñ 197b/4, A113b/13, A140a/10, A240b/6
d.+yı 107a/12, A226a/2
d.+ya 41b/9, 128a/10, 128a/11, 159a/9, 159a/10, 167b/8, A141a/9, A199a/3, A199b/7
d.+da 5b/5, 82b/6, 176b/11
d.+dan 126a/12, 130a/10
d.+ma A13a/3
d.+sı 62a/12, 110a/9, 122b/10, 126a/7, 139b/10, A55b/3, A221a/10, A226a/2
d.+sı-çun A220a/3, A238a/7
d.+sını A216a/7
d.+sın A211b/2
d.+sına 43b/1, 116b/10, 172b/2, 176b/12
d.+sında 59a/3
dünyādan git- : ölmek
d.(d)-e 125a/5, 133b/11
d.-mesini 45a/13
dünyādan sefer it- : ölmek krş. *dünyeden sefer it-*
d.(d)-e 145b/9
dünyāda ol- : dünyada meydana gelmek
d.-a 128a/6
dünyā işleri tamām ol- : ölümü gelmek
d.-a 127a/12, 173b/12
dünyā ʿizzeti ol- : dünyada aziz olmak
d.-a A227a/1
dünyā sovuḳ ol- : dünyaya meyli olmamak
d.-a 174b/12
dünyāvī : dünyevî, dünyalık krş. *dünyevī*
d. 170b/2, 186b/7
dünyāya aldanmış ol- : dünyaya meyletmek
d.-a 184b/8
dünyāya gel- : doğmak
d.-e 66a/10
dünyeden sefer it- : ölmek krş. *dünyādan sefer it-*
d.+den A170b/13
dünyevī : dünyevî, dünyalık krş. *dünyevī*
d. 182b/9
dür- : toplamak, düzenlemek
d.-se A59a/11
düriş- : çaba göstermek, gayret etmek
d.-e 106b/12, 106b/12
dürlü : türlü, çeşit
d. 24a/3, 85b/3, 99b/1, 107b/13, 113a/10, 113a/11, 122a/1, 122b/13, 135a/4, 155b/5, 172b/1, 173a/11, 176a/4, 177a/5, A121b/8, A138a/1, A142a/1, A170b/6,
d.+dür 7a/9, 8b/7, 27b/8, 87b/12, 135a/3, A151b/11
d.+den 7a/12, 8b/11
dürlü dürlü : türlü türlü
d. 3b/1, 7b/10, 9a/8, 44b/6, 72b/6, 107a/2, 126b/13, 128b/2, 140b/4, 172a/8, 177b/9, A92a/11, A103a/2, A114a/10, A117b/6, A191a/5
dürr ol- : inci meydana gelmek
d.-ur 2b/1 (o.-ur d.)
dürtül- : dürtülmek
d.-miş-ise 157a/6
dürük : dürülmüş
d. ise 157b/7

dürül- : dürülmek
d.-miş ise A195b/4
dürüst : doğru
d. 3b/5, 21a/13, 26b/10, 26b/11, 26b/11, 26b/12, 35a/12, 36a/6, 42a/10, 154a/11, 161a/7, 190b/3, 192a/12, 192a/12,192b/2, 193a/4,
d.+dür 192b/6
dürüst akça ol- : sahte akçe olmamak
d.-mazsa A187a/8
dürüst eyle- : doğru yapmak
d.-seler A97b/6
dürüstirek : daha doğru krş. *dürüstürek*
d. A22b/9
dürüstlık : dürüstlük, doğruluk krş. *dürüstlik, dürüstlük*
d.(ġ)+ı (iy.) A31b/11
dürüstlik : dürüstlük, doğruluk krş. *dürüstlık, dürüstlük*
d.(g)+i (iy.) 34b/1, 38a/6, A31b/13
d.(g)+ine 47a/7, 60a/2
dürüstlük : dürüstlük, doğruluk krş. *dürüstlık, dürüstlik*
d.(g)+i (iy.) A32b/4
dürüst ol- : doğru olmak; sahte olmamak
d.-dı 26b/10
d.-mış A123a/6
d.-mışdur 34a/3
d.-a 44b/2, 175a/10
d.-sa 57a/2, 154b/1,
d.-up 26b/7, 26b/8
d.-mayacaḳ olursa 26b/8
dürüstürek : daha doğru krş. *dürüstirek*
d. 26b/9
dürüzgerlik eyle- : dülgerlik yapmak
d.-se A95b/10
düş : düş, rüya
d. 3b/9, 3b/11, 4a/8, 4b/3, 4b/11, 5a/8, 5b/1, 6b/8, 7a/6, 7b/6, 7b/11, 7b/12, 7b/12, 8a/2, 8a/2, 8a/13, 9a/4, 9a/10, 9a/10, 9a/13, 9b/7, 10a/9, 11a/1, 11b/9, 11b/11, 11b/11, 15a/7, 15a/9, 15b/1, 16b/2, 17a/12, 17b/3, 17b/5, 19b/9, 21a/4, 24b/3, 25a/12, 25b/13, 26a/4, 26b/13, 27b/7, 28a/4, 28a/10, 28a/13, 28b/9, 28b/13, 29a/4, 29a/7, 29b/2, 29b/9, 30a/9, 30b/13, 31a/1, 31a/1, 31a/5, 31a/9, 31a/12, 31b/2, 31b/4, 31b/10, 32a/9, 34b/8, 37a/13, 37b/12, 39a/7, 39b/11, 41a/2, 44a/13, 44b/3, 48a/10, 48b/7, 50b/9, 50b/9, 105b/13, 124a/5, 124b/13, 159b/4, 177b/13, 188a/7, 188b/7, 192a/3, 192a/6, 194a/6, 194a/8, A4b/2, A6b/12, A8b/5, A13b/5, A21a/3, A24b/4, A24b/5, A38a/3, A40a/1, A40b/4, A48b/12, A107b/9, A113a/12, A135a/2, A161b/13, A231b/6, A242b/11
d.-ile 194a/13
d.+dür 7b/2, 8b/13, A21a/3
d. idi 21b/3
d.-ise 27b/10
d.+üñ (gen.) 4b/4, 5a/11, 6b/7, 6b/8, 6b/10, 7b/1, 8b/12, 9b/1, 9b/4, 9b/5, 9b/6, 11a/9, 15b/6, 15b/9, 15b/11, 16a/1, 16a/2, 16a/8, 26b/10, 28a/6, 28a/7, 28a/9, 29b/12, 30a/13, 30b/11, 35b/8, 35b/11, 36a/11, 36b/3, 36b/6, 37a/1, 37b/5, 38a/12, 41b/5, 43b/8, 78b/10, 159b/5, 194b/6, A4b/11, A13a/7, A17b/10, A82a/11, A84a/13, A124b/7
d.+i (akk.) 9b/9, 9b/11, 10a/4, 11a/8, 13a/8, 13b/11, 15a/1, 15a/3, 15a/8, 18a/2, 18a/4, 21b/3, 21b/13, 22a/5, 22b/3, 22b/6, 23a/6, 23a/10, 24b/4, 25a/5, 26b/2, 27b/9, 27b/12, 28a/1, 28b/3, 29a/8, 30a/7, 31a/11, 31b/12, 32a/1, 40b/11, 43b/4, 43b/9, 43b/13, 44a/13, 44b/2, 44b/10, 46a/3, 46a/4, 50a/9, 50b/4, 54a/9, 84b/8, 86b/12, 87a/2, 88a/8, 90b/4, 101b/5, 110a/8, 116b/3, 118a/3, 119a/8, 126b/11, 128b/13, 135a/7, 137b/1, 138a/8, 138b/2, 140a/11, 140b/4, 148b/1, 150a/9, 187a/12, 187b/9, 188b/8, 192b/1, A10b/6, A13b/10, A17a/8, A23b/5, A30a/4, A76b/1, A95a/3, A100b/5, A101a/1, A106b/10, A109b/1, A112b/13, A120a/6, A124a/5, A133b/2, A133b/11, A138a/1, A142a/5, A143a/13, A145a/1, A145b/3, A172b/1, A186a/9, A193a/7, A194b/12, A196b/3, A200a/5, A228a/3, A228a/12, A249b/5
d.+ü (akk.) A170a/7
d.+e 6b/10, 104b/7
d.+de (*470 adet geçer*)
d.+den 9a/13, 11a/8, 15a/7, 18b/9, 19b/10, 26b/4, 40b/6, 58a/8, 194b/3, A20a/8
d.+ümüñ 21b/6
d.+üme 21b/9
d.+me A17b/12

d.+ümde 18a/9, 40b/2, 83a/7, 150a/13, 188a/3, 188a/10, 189b/7, 190a/2, A113b/7, A119a/7, A156a/12, A173a/4, A180a/13, A180b/5, A180b/11, A186b/9, A209b/10, A244b/2
d.+üñ (iy.) 22b/2
d.+üñi 22a/9
d.+üñ (eksiz akk.) 23a/4
d.+üñde 22a/9, 25a/2
d.+i (iy.) 21a/7, 27a/9, 27a/10, 27a/11, 27a/11, 27a/12, 27a/13, 27a/13, 27b/1, 27b/2, 34b/1, 34b/10, 34b/11, 35a/3, 35a/4, 35a/6, 35a/12, 35b/1, 35b/3, 35b/6, 35b/13, 36a/4, 36a/7, 36a/9, 36a/13, 36b/12, 37b/1, 38b/6, 43b/13, 192a/4, 192b/6, A34a/7, A34b/7, A119b/4, A143a/13
d.+inüñ 8a/1, 34b/5, 34b/11, 35a/7, 35a/10, 36b/8, A17b/3, A30b/7, A31a/8, A31a/13, A31b/1, A31b/3, A31b/11, A31b/13, A32a/2, A32a/6, A32a/7, A32a/11, A32b/4, A32b/13, A33a/3, A33a/7, A33a/12, A33b/2, A247a/8
d.+ünüñ 15b/9 (3.t.ş iy.)
d.+nüñ A7a/12 (eksiz 3.t.ş iy.)
d.+ini A9a/9
d.+in 31b/2, A17a/11, A27a/13
d.+üni 10b/3, 26b/5, 31a/7, A27b/7
d.+ine 29a/13, 81a/3
d.+inde 4b/8, 7b/6, 8a/3, 9a/4, 24b/8, 24b/11, 25b/3, 25b/5, 29a/11, 30a/4, 30a/6, 31a/3, 40a/6, 41b/8, 42b/8, 42b/10, 42b/12, 43a/1, 43a/3, 43b/2, 44b/1, 45a/8, 45a/12, 45b/11, 46a/12, 46b/7, 51a/7, 51b/13, 52b/11, 53b/10, 60b/11, 63a/12, 74a/4, 78b/3, 82b/2, 82b/10, 83a/1, 83b/8, 84b/10, 84b/11, 85a/8, 85b/7, 87a/8, 88a/9, 88b/5, 89b/9, 90a/4, 90b/1, 91b/6, 92a/7, 92b/2, 92b/2, 92b/7, 93a/5, 94b/1, 94b/3, 94b/4, 94b/10, 95a/8, 96a/1, 96a/4, 96a/6, 96b/2, 96b/8, 97a/1, 97a/2, 97a/8, 97b/11, 98a/1, 98a/13, 100a/2, 100a/10, 100b/4, 100b/11, 101a/2, 101b/4, 102a/1, 102a/4, 102b/1, 102b/8, 103a/8, 103b/3, 104b/6, 104b/12, 105a/3, 106b/7, 107a/1, 112b/8, 113a/5, 113a/12, 114b/3, 115a/11, 116b/8, 117b/4, 119a/9, 123b/3, 126a/4, 126a/4, 126a/4, 127a/6, 127a/12, 128a/1, 129b/4, 129b/12, 130a/6, 132a/9, 132b/12, 133b/2, 133b/10, 135a/6, 137b/5, 146b/10, 148a/8, 148b/9, 149a/5, 149b/4, 151b/11, 153a/7, 153b/6, 154b/8, 154b/13, 155a/2, 155a/5, 155b/5, 156a/4, 156a/10, 157a/9, 159b/13, 161a/2, 162b/5, 163b/9, 164b/1, 164b/8, 164b/12, 165a/6, 167b/12, 168a/5, 168b/6, 169a/4, 177b/12, 180a/3, 180a/8, 180a/9, 183a/7, 196a/2, 196a/9, 196b/10, A32a/11, A54a/13, A68a/2, A82a/10, A85a/1, A85a/11, A86b/7, A86b/8, A87b/2, A92b/2, A92b/5, A92b/5, A92b/8, A93a/6, A95a/3, A96b/3, A98a/1, A100a/9, A100b/1, A101a/12, A101b/7, A102a/2, A102b/5, A107a/4, A108b/7, A110a/5, A110a/8, A111a/5, A113a/12, A117b/13, A119b/12, A120a/5, A129a/9, A132a/6, A132b/4, A137a/6, A137a/12, A138a/4, A138b/5, A139b/3, A142a/11, A143b/13, A144a/1, A144a/7, A144b/5, A144b/6, A149a/4, A156a/6, A159a/5, A159a/12, A163b/3, A165a/13, A169b/10, A170b/2, A171a/4, A171a/6, A171a/8, A176b/8, A179b/5, A179b/9, A186a/2, A187a/6, A187b/8, A188b/1, A188b/6, A189b/3, A191a/2, A191a/11, A192a/6, A192a/7, A193a/6, A194b/9, A195b/9, A196a/6, A196b/10, A198a/2, A204a/5, A207a/13, A207b/2, A215a/1, A224a/12, A227b/11, A230b/13
d.+ünde (3.t.ş. iy.) A43a/6, A159a/10, A180a/2, A188b/8
d.+inden 6b/4, 20a/6, 27a/11, 27a/12, 27a/13, 27b/1, 27b/1, 27b/2, 38a/13, 39b/6
d.+ler 8b/3, 16a/13, 28b/10, 29a/3, 40a/3, 44a/2, A143b/2, A247b/10
d.+lerdür 3b/13, 192b/3
d.+lerüñ (gen.) 9a/13, 9b/3, 17a/3
d.+leri (akk.) 12a/5, 27b/2, 41a/6
d.+lere 114a/6, 114b/11
d.+lerde A115a/8
d.+leri (iy.) 27a/8, 29a/3, 37b/3, 37b/7, 37b/9, 37b/12, 38a/1, 38a/3, 38a/5, 38a/9, 81a/7, 191b/7, 192a/13
d.+lerinüñ 191b/8, A247a/13
d.+lerinde 7b/9, 9a/7
düş- : düşmek; olmak, uygun düşmek
d.-er 187b/8
d.-ir A170a/4
d.-di 81b/12, 124a/8, 182a/5, A135a/1, A170a/6, A234a/9
d.-miş 61a/10, 61a/11, 64a/9, 64b/2,

123b/10, 185b/12, A112b/4, A122a/10, A143a/2, A193a/6, A195a/13
d.-mişler A135a/4
d.-mişlerdür A82a/13
d.-e 25a/4, 64a/11, 118b/10, 194a/2, 196b/3, A68a/11
d.-se 65b/8, 78a/5, 82b/13, 84a/1, 86b/10, 118b/9, 136a/7, 145b/1, 163a/1, 170b/5, 170b/6, 170b/7, 176b/2, 177b/13, 180a/2, A57a/1, A134b/9, A195b/1, A231a/11, A239b/6
d.-üp 64a/12
d.-erse 64a/10
d.-medise A136a/5
düşenbe : pazartesi günü
d. 23a/13, 39a/8
düş gel- : düşmek, rastlamak krş. *ṭuş gel-*
d.-se 19a/2, 19a/11, 24b/7, 184b/7
düş gör- : rüya görmek
d.-ür 3b/11, 27b/5, 29b/2, 39b/8, 50b/8, 188b/6, A31a/6
d.-ürler 27b/7, 192a/13
d.-düm 14b/2, 21a/7, 21b/5, 21b/13, 28a/4, 40a/6, 40b/2, 41a/9, 41b/4, 42a/8, 43b/8, 190b/6, A170a/2, A244a/10
d.-düñ 23b/2
d.-di 10a/3, 18a/2, 21b/2, 23a/9, 23a/10, 29a/9, 190b/5, A134b/13, A242b/9
d.-diler 4b/12
d.-mişdür 35a/12, A245b/6
d.-e 4a/8, 4a/8, 4b/5, 4b/6, 15a/6, 27b/3, 28b/12, 43b/4
d.-eler 11b/12, 29a/6, 194b/4, A247b/7
d.-se 16a/3, 29b/11, 34a/13, 34b/5, 34b/6, 34b/8, 34b/10, 34b/11, 34b/12, 35a/3, 35a/4, 35a/6, 35a/7, 35a/9, 35a/11, 35a/12, 35b/1, 35b/3, 35b/5, 35b/6, 35b/8, 35b/11, 35b/13, 36a/4, 36a/7, 36a/9, 36a/11, 36a/13, 36b/2, 36b/6, 36b/8, 36b/11, 37a/1, 37a/12, 37b/1, 37b/3, 37b/5, 37b/7, 37b/9, 37b/11, 37b/13, 38a/3, 38a/5, 38a/7, 38a/8, 38b/9, 39a/10, 39a/12, 39b/5, 194a/5
d.-seler 192b/8
d.+mekden 194b/3
d.+meklik 4a/1
d.-en 6b/4, 18b/12, 19b/10, 20a/1, 42b/8, 43a/12, 94a/10, 100a/4, 167b/6, 168b/11, 179b/9
d.-enüñ 88b/9, 99a/12, 130a/8, 168b/7, A117b/7, A119a/5, A219b/3
d.-ene 182b/5, A219b/4
d.-enler 12a/12
d.-enlere 6a/9
d.-dügi 11a/2
d.-eçek olursa A31a/2
düş görüci : rüya gören
d. 39b/13, A228a/11
düş issi : düş sahibi, rüya gören
d. 17a/13, 17b/2
d.+ne 25a/9, 43a/1
düşmān : düşman krş. *düşmen*
d. 81b/5, 88a/10, 91b/7, 120a/9, A43a/12, A81b/2, A82a/6, A82a/12, A82b/9, A83a/3, A83a/9, A87a/10
d.+dur 87b/13, A81a/5, A87a/10
d.+ı (iy.) A81b/6
d.+lar 89a/8, A82b/10, A110a/12, A112a/8, A116a/12, A125b/11, A129b/9, A130b/1, A130b/9
d.+lar-ıla A130b/10
d.+ları (iy.) 89a/11, A82a/2
d.+larıdur A83a/1
d.+ların A82a/4
düşmān dutmış ol- : düşman edinmek krş. *düşmen dutmış ol-*
d.-mış A45b/9
düşmān dutucı : düşman edinici
d. A86b/13, A87a/1
düşmānıraḳ : daha şiddetli düşman
d.+dur A81a/11
düşmen : düşman krş. *düşmān*
d. 46b/6, 47a/10, 81b/2, 87b/4, 88a/11, 88b/5, 89a/6, 89b/4, 121a/10, 121b/4, 124b/7, 139b/10, 152b/7, 164b/9, 168a/12, 171a/5, 173a/4, 182b/4, 182b/6, A81b/2, A92a/10
d. durur 2b/2
d.+dür 82a/8, 83a/3, 87b/12, 87b/13, 88a/1, 88a/3, 88a/5, 92a/12, 92b/11, 92b/13, 93a/5, 93a/5, 93a/11, 93a/13, 94b/10, 95a/3, 95a/7, 97b/6, 99a/13, 189b/5, A81a/4, A81b/10, A85b/12, A135a/7
d.-ise 182b/7
d.+üñ 85b/11, 88b/10
d.+i (akk.) A223a/10
d.+e 88b/4, 89b/5, 92b/5, 93b/1, 95a/2, 95b/3, 97b/6, 108b/8, 139b/9,

142a/10, 148b/6, 150a/2, 151b/2, 171a/5, 171a/10, 184a/13
d.+den 49a/1, 89a/13, 95a/10, 117a/5, 122b/8, 171b/5, 174b/5, 183b/12, A81a/8, A236a/10
d.+i (iy.) 82a/9, 88b/2, 121a/1
d.+idür 50b/1, 87b/13, 115a/6
d.+inüñ 83b/7
d.+in 83b/5, 88b/6
d.+ine 89a/10
d.+ler 89a/8, 92a/5, 112a/8, 121a/11, 121b/4, 121b/9, 125b/13, 126a/5, 185a/13, 186a/1, 186b/5, A127b/13, A129a/8, A130a/8, A137b/8, A182b/3, A207a/9
d.+ler-ile 121b/10
d.+lerdür A135a/8
d.+lerüñ (gen.) 172a/7
d.+leri 121b/11, A130a/8
d.+lere 89a/5, 125b/7, 126a/8, A233a/3
d.+lerden 19b/13, 45b/6, 147a/6, 172a/6, A129b/7
d.+leri (iy.) 3b/11, 58b/7, 79a/7, 88a/13, 88b/8, 89a/9, 111a/2, 121a/9, 125b/13
d.+leridür A74b/9, A74b/10, A82b/1
d.+lerini 88b/9
d.+lerin A82a/5
d.+lerinden A218b/11, A234a/11
düşmen dutmış ol- : düşman edinmek krş. *düşmān dutmış ol-*
d.-a 50a/12
düşmenlıḳ : düşmanlık
d. 159b/12
d.(ġ)+ı (iy.) 93a/11
düşmenlıḳ it- : düşmanlık yapmak
d.(d)-erler 58b/7
düşmen ol- : düşman olmak
d.-a A243b/6
düşmiş ol- : düşmüş olmak
d.-sa 65a/7
düşür- : düşürmek
d.-di A228a/3
d.-se 63b/2, 96a/3, 176b/2, 177b/7, 177b/7, 186a/13, A89a/11, A228a/2
düşvār : zor, sıkıntılı
d. A165b/4
düşvārlıḳ : zorluk
d. 121a/4
d.(ġ)-ıla 69b/2, 73b/9, 77b/6, 83a/8, 180a/1, A33a/7, A75a/4, A77a/5, A196a/1, A196a/5
d.(ġ)+a 36b/6, 157b/13
düşvārlıġıla ol- : zorlukla olmak
d.-sa A61b/10
düşvārlıḳ ve dermāndelıḳ gör- : sıkıntı çekmek
d.-eler 121b/12
düşvār ol- : zor olmak
d.-a 48b/3, 77b/13, 114a/3, 116a/8, 121a/13, 182a/6, 185b/2, A232a/6
dütün : duman
d.+i (iy.) 136b/13, A152b/13
d.+in 135b/1
dütünlü : dumanlı
d. 135b/11
dütünsüz : dumansız
d. 135b/10, 136b/1
d.+dür A153a/11
düvvüm : ikinci
d. A1a/9
düz : düz
d. 168a/6, 183b/13
düz- : düzmek, hazırlamak, tertip etmek; cinsel ilişkide bulunmak
d.-er 170a/9, A87a/8, A99b/7
d.-diler A30a/12
d.-mişlerdür A41a/5
d.-e 60b/8, 85b/3, 102a/9, 102a/12, A97a/11, A98a/10, A125a/6
d.-se 67a/1, 102b/10, 185a/2
d.-miş ola 61b/9
düzenlik it- : iyi geçinmek
d.(d)-e 85b/2
d.(d)-eler 98a/7
düzenliksüz : uyumsuz
d. 90a/9
düzil- : düzülmek, yapılmak, hazırlanmak krş. *düzül-*
d.-e A78b/4, A97a/10
düzilmiş ol- : yapılmak, hazırlanmak krş. *düzülmiş ol-*
d.-a 62a/12, 62a/13, 62b/3, 69a/7, 96a/3, 117a/13, A71b/2, A95a/5
düzül-: düzülmek, yapılmak, hazırlanmak; bir araya gelmek krş. *düzil-*
d.-miş 46a/1, 80a/8, 98b/4
d.-mişdür 173b/5

d.-miş (part.) 208b/12
d.-mesi 170b/2
d.-mesidür A220b/12
d.-mesine A215a/13
d.-mesler-imiş A245a/12

düzülmedük ol- : hazırlanmamış olmak
d.-a A215b/12

düzülmiş ol- : yapılmak, hazırlanmak krş. *düzilmiş ol-*
d.-a 79b/12, 127b/13, 170a/9, A55b/2, A55b/3, A55b/5, A89b/5, A121b/3, A174b/6

düzülüci : düzülücü
d. 91a/6, A133b/10

-E-

ebced : ebced, Arap harflerinin sayı değerleriyle yapılan hesap
e. 42a/3, 42a/4, 42a/5

ebced ḥisābı : ebced hesabı
e.+ın 41b/13,
e.+ınca 41b/11, 42b/4
e.+ıla 42a/9, 42a/10, 42a/13

ebkem : dilsiz, ağızsız
e. A229b/10

ebrişim : ibrişim krş. *ebrişīm, ebrīşim, ebrīşüm, ibrīşim, ibrīşüm*
e. 127a/6, 173b/13
e.+den 176b/4
e.+den ise 176a/10

ebrişīm : ibrişim krş. *ebrişim, ebrīşim, ebrīşüm, ibreşīm, ibrīşim, ibrīşüm*
e. 127a/5, 173b/8

ebrīşim : ibrişim krş. *ebrişim, ebrişīm, ebrīşüm, ibreşīm, ibrişīm, ibrīşim, ibrīşüm*
e. 172b/5
e.+den-ise A225a/6

ebrīşüm : ibrişim krş. *ebrişim, ebrişīm, ebrīşim, ibreşīm, ibrīşim, ibrīşüm*
e. ise A226a/2
e.+den A226a/2

ebter : zürriyetsiz ve hayırsız adam
e. 2b/3

ecel : ecel, ölüm zamanı; vade
e. 116a/9, A111b/6, A121a/9, A199b/9, A199b/9
e.+e 113a/7, 132a/5
e.+üñ (iy.) 190a/5
e.+ine 115b/10, A111b/6, A117b/5

ecel gel- : ölüm vaktinin gelmesi
e.-mişdür 43a/1
e.+i g.-miş ola 117a/7

eceli irişmiş ol- : ölmek
e.-a 113a/5, 114a/11, A112b/7

ecel yaḳın gel- : ölüm yaklaşmak
e.-e 116a/9
e.-miş ola A118a/11
e.+üñ y.-mişdür A245a/4
e.+üñ y.-miş ola 190a/5
e.+i y.-miş ola 116b/13, 133b/9, A138a/2

ecel yitiş- : ölmek
e.-e 113b/11
e.-miş ola A118a/11

eczā : cüzler, Kur'an cüzleri
e. 109a/10
e.+dan 109a/6, 109b/1

edāma'l-lāhu teʿālā ẓıllehu ʿaleynā ve ʿalā cemīʿi'l-müslimīne : 'Allah gölgesini üzerimizde ve bütün Müslümanların üzerinde daim eylesin' anlamında bir dua
e. 2a/2

edeb : edep, terbiye, güzel ahlak
e. 126a/13, A85a/1

edeb it- : terbiye etmek, edeplendirmek
e.(d)-er 194a/9

edeble- : edeplemek, terbiye etmek
e.-ye 172b/10

edeblü : edepli
e. 175b/7

edīm : deri
e.+den A219b/4

edük : çizme
e. 81b/13, 107b/4, 172a/8, A219a/1

edüyye : edviyye, ilaçlar krş. *edviye*
e. 62a/12

edviye : ilaçlar krş. *edüyye*
e. A55b/1

efendi : efendi
e.+si 57b/10

eflās : iflas, iflas etmek
e.+dan A190b/13

efsūn it- : sihir yapmak
e.+lar i-e A90a/11

efsūn oḳuyıcı : sihirbaz, büyücü, üfürükçü
e.+lar 123b/9

eger : eğer, şâyet, ne zaman ki
e. (*2998 defa geçer*)

egerçi : her ne kadar..., olsa da, ise de

e. 30a/12, A179b/9
eger … eger … : veya, ister … ister …
e. 48a/11, 59b/7, 66b/6, 68b/11, 137a/10, 164b/6, 178a/2, 182b/8, A49b/3, A207a/6
eger yaz ve eger ḳış ol- : yazın veya kışın fark olmamak
e.-sun 40a/2
egin : sırt, arka
e.+e A205a/7
eglen- : eğlenmek, vakit geçirmek,
e.-e A165b/6
egri : eğri
e. 170b/12, A236b/5
egri ol- : eğrilmek
e.-mış 73b/4
eḥad : Arapça 'bir' sayısı
e. A128b/6
eh(i)l : eş; sahip, malik; usta; sakin; halk
e.+i (iy.) 30a/13, 34b/4, 54b/11, 56a/7, 56a/12, 57b/1, 60a/9, 71a/5, 76a/1, 81b/2, 81b/10, 84b/7, 86a/10, 92b/3, 106b/4, 109b/1, 110a/7, 110b/10, 115b/10, 122a/12, 130a/9, 137a/2, 156a/9, 156b/12, 157b/1, 164b/10, 166a/4, 166a/7, 168b/10, 173b/4, 174b/2, 179a/5, 183a/2, 187a/1, A27a/5, A43b/4, A77a/10, A83b/3, A99a/12, A101a/3, A134a/7, A135b/9, A147b/9, A194b/8, A195a/7, A242a/12, A250a/9
e.+i-y-ile A229a/6, A251b/5
e.+i ise A50b/4
e.+iyise 29b/12, 100a/4, A226b/11
e.+ise 56b/6, 84b/8, 89b/11, 101b/2, 101b/3, 104a/7, 121a/8, 126b/11, 132a/1, 156b/12, 178b/4, A101a/1, A131b/5, A131b/10, A161b/9, A172b/1, A192a/8, A194b/7, A195a/6, A229b/1
e.+inüñ 25a/1, 111a/12, 148a/3, 177b/3, 191b/7
e.+inüñdür A151a/4
e.+in 191b/9
e.+ine 29b/9, 31a/1, 146b/5, 166b/2, A115b/6
e.+inden 111a/1, 115a/3, 169b/13, 171b/4, 191b/11, A222a/8
e.+ile 123b/8, 123b/9, 123b/9, 196a/3, A111a/10, A111a/10, A134a/4
e.+leridür 43a/10
e.+ilerise A147b/8
ehillü : ehli, sahibi
e. 183a/2
ehl-i ʿacem : yabancı
e.+den A202b/7
ehl-i ʿayāl : ev halkı
e.+in 25b/5
ehl-i beyt : hane halkı; Hz. Muhammed'in aile bireyleri ve akrabaları
e.+den A215b/13
e.+üñe 23a/1, A16b/3
e.+üñden 23a/3, A156b/3
e.+i 37b/10, 56a/2, 60b/5, 70b/13, 75a/1, 75a/2, 77a/10, 86b/4, 120b/13, 126a/8, 138a/9, 144b/2, 163a/8, 168a/13, A67a/4, A166b/6, A171a/12, A220a/10
e.+idür A208a/11
e.+inüñ 35b/4, 53b/7, 71a/8, 72b/1, A68b/10, A138b/7
e.+in 25b/5, A149a/6
e.+ine 30b/12, 48b/7, 60b/1, 60b/7, 63a/10, 64a/5, 64a/7, 71b/13, 74a/2, 75a/6, 89b/4, 132b/8, 137a/9, 137a/12, 166b/4, 172b/9, A69a/2, A212a/4
e.+inde A42a/13
e.+inden 37b/6, 46a/8, 63b/4, 130b/10, 131a/9, 132b/2, 172a/7, 179b/7, A194b/8
e.+ile A53b/10
e.+leri A50a/5
ehl-i beytinden ol- : hane halkından olmak
e.-a A145b/8
ehl-i cennet : cennet ehli
e.+üñdür A167a/8
ehl-i faż(ı)l : fazilet sahibi
e. A110a/10, A181b/9, A218a/8
e.-ıla A211a/2
e.-ıdı A198b/8
e.+uñ 193b/9
e.+ı 112a/6
e.+a 122b/13
e.+dan A215a/7
ehl-i fesād : bozguncu, fesatçı
e. 126b/7
ehl-i ʿil(i)m : ilim sahibi, alim
e. 26a/13
e.+i 47b/10, 89b/13
e.+den 15a/8
e.+le A22a/12
ehl-i ʿilim ol- : ilim sahibi olmak

e.-a 129a/2
ehl-i ʿilim ve ehl-i fażıldan ol- : fazilet ve ilim sahibi olmak
e.-a A142b/7
ehli ol- : ehli olmak, liyakatlı olmak; mensup olmak
e.-dı 30b/10
e.-a 29b/12, 176a/7
e.-sa 105a/4, 178a/12, 178b/2
e.-maya A73a/6
e.-masa 178b/2
e.-mayacaḳ olursa 30a/2, 55a/2
e.-mayaçaḳ olursa 43a/12
e.-mayıcaḳ olursa 29b/12, A26a/8, A139b/6
ehl-i ṣalāḥ : dindar krş. *ehl-i ṣılāḥ*
e. 126b/13
e.-ısa 132a/1
ehl-i ṣalāḥıla ol- : dindarlarla olmak
e.-a 151a/2
ehl-i ṣılāḥ : dindar krş. *ehl-i ṣalāḥ*
e. 122b/13, A133b/8
ehl-i ẕimmet : gayri Müslim, zımmî
e.-ile 124a/7
ek : ek, ilave
e.+in 77b/10
e.+le A136b/7
ek- : ekmek
e.-er 167b/10, A144b/3, A212a/1
e.-se 126a/10, 130a/2, 159a/3
e.-dügi 167b/11
ekil- : ekilmek
e.-miş 166a/3, A210b/6
e.-miş (part.) 166a/5, 167a/6
e.-medük (part.) 166a/6, A210b/7
ekin : ekin
e. 126a/10, 130a/2, 159a/2, 165b/13, 166a/1, 166a/3, 166a/9, 166b/1, 167a/1, 167a/2, 167a/6, 168a/4, 168a/5, 168a/12, 168b/3, 184b/2, A209a/4, A209b/1, A210a/13
e.+dür 166b/11, A209b/7
e.+üñ (gen.) 166b/7
e.+in 166b/5, 166b/8, 168a/11
e.+inde 166b/4, 168a/13
e.+inden 166b/11
e.+ler 168a/8, 168a/9, 184a/13
e.+leri (akk.) 136a/3
ekince ol- : ekin miktarınca olmak
e.-a A212a/3
ekinci (1) : ikinci krş. *ikinci* (1)
e. A189b/9
A156a/4 (yüz altmış e.)
A162b/10 (yüz yetmiş e.),
A168b/12, (yüz seksen e.)
A204a/3 (iki yüz yigirmi e.),
A212a/13 (iki yüz otuz e.)
ekinci (2) : ekinci krş. *ikinci* (2)
e. 176b/12
e. ise 160a/1
e.-y-ise A190b/12
e.+se 163b/12, A200b/8
ekincilik : ekincilik
e. 160a/2
ekincilik it- : ekincilik yapmak
e.(d)-e 130a/3
e.-se 166b/9
ekin issi : ekinci, ekin sahibi
e. 168a/10
e.+nüñ 168b/2
e.+ne A212b/10
ekle- : eklemek
e.-di A136b/10
ekmek : ekmek krş. *etmek*
e. 135b/3, 180a/9
ekṣer : çokluk, çoklukla
e. 13b/10, 17b/3, 27a/8, 29a/5, 91a/10, 93a/11, 102b/9, 103a/5, A31a/1, A74a/8
e.+i (iy.) A25a/8
eksik : eksik krş. *eksük*
e. 142a/12
eksil- : eksilmek
e.-e 65b/7, 78a/13, 142a/13, 158a/8, 172a/11, A134b/10
eksügi ol- : eksiği olmak
e.-a 49a/13
eksük : eksik krş. *eksik*
e. 24b/1, 43b/5, 49a/10, 49a/10, 49b/3, 49b/4, 49b/6, 49b/8, 49b/10, 50a/11, 79b/13, 109a/11, 120a/4, A45a/1, A45a/2, A57a/12, A72a/4, A72a/4, A74b/12, A198b/7, A223a/11
e.+dür 161a/6
e.+se A157b/4, A157b/5
e.(g)+i (iy.)
e.(g)+in 49a/12
eksük gel- : eksik olmak
e.-ür 42b/4

eksük ol- : eksik olmak
e.-a 49b/4, 49b/6, 117b/7, A207b/9, A223a/10
e.-sa A44b/13
e.-maya 27a/3, 64b/8, A57a/12
ekşi : ekşi
e. 26a/10, 160b/10, A202a/2
e.+dür 160a/5
e.-y-ise 159b/12
e.+se A200b/3, A200b/5
e.+ler 26a/9
ekşi ol- : ekşi olmak
e.-a A200a/11
e.-sa 159b/8
el (1) : el; saye
e. 70b/6, 70b/7, 70b/7, 70b/10, 74a/4, 74a/5, A64b/12
e.+üñ (gen.) 64b/13, 65a/2, 73a/3, 73a/4, A64b/12, A62b/12, A64b/12
e.+e 2b/12, 197a/1
e.+den 197a/1
e.+üm 188b/11
e.+ümde 187a/11, 189a/4, 190a/7, A119a/13
e.+üñi 22b/8
e.+i 19b/1, 23b/4, 72b/5, 73b/6, A143a/12, A238a/3
e.+idür 70b/12
e.+inüñ 71a/3, 71a/6, 71a/10, 71b/13, 72a/10, 72a/11, 181a/7
e.+ini 25a/12, 25b/2, 25b/12, 72b/13, 74b/2, 105a/6, A18a/8, A21b/2, A21b/4, A21b/6, A21b/9, A63b/5, A63b/8, A64a/2, A64a/10, A64b/10, A65a/12, A65a/13, A242b/6, A242b/10
e.+in 14b/2, 22a/6, 22a/7, 25b/4, 25b/5, 25b/6, 25b/8, 25b/9, 25b/11, 25b/11, 64b/4, 70b/8, 71a/1, 71a/2, 71a/12, 71b/3, 71b/5, 71b/8, 71b/9, 71b/10, 72a/2, 72a/13, 72b/2, 73a/1, 73b/2, 73b/4, 115a/1, 185a/4, 188b/3, 188b/7, A66a/8
e.+ine 15b/11, 67a/12, 74a/4, 74a/5, 74a/6, 87b/1, 99b/8, 131a/7, 135b/6, 157b/6, 190b/9, A112a/2, A146b/12, A152b/3
e.+inde 10b/6, 47b/8, 49b/4, 50a/11, 56a/6, 56a/11, 56b/10, 56b/11, 56b/13, 58a/7, 67a/11, 69b/11, 70b/12, 77a/12, 84b/12, 86b/11, 89b/3, 96b/13, 100b/11, 102b/9, 103a/13, 113b/7, 113b/8, 116b/8, 118a/2, 118b/11, 138a/7, 138a/12, 138a/13, 138b/3, 138b/5, 139b/9, 143a/6, 143b/9, 154b/1, 154b/1, 154b/7, 154b/9, 162a/3, 165b/10, 165b/12, 168b/6, 169a/2, 169a/12, 169b/9, 170a/4, 170a/7, 171a/6, 171a/7, 172b/7, 173a/2, 178a/12, 178b/3, 178b/9, 178b/10, 190b/12, 193a/12, 193b/4, 195a/3, 197a/6, 197a/6, 197a/10, A119b/1, A182b/4, A215b/6, A215b/7, A216a/3, A216a/5
e.+inde durur A243a/6
e.+indeki 138a/8, A215a/1
e.+inden 55a/12, 68b/13, 71b/6, 71b/8, 99b/10, 106b/12, 132a/12, 174b/2, A50a/11, A82a/10, A104a/8, A146b/12, A157b/8, A187b/2, A243b/4
e.+ile 45b/9, 64b/1, 64b/5, 64b/6, 64b/8, 64b/9, 64b/11, 69b/12, 71b/13, 72a/1, 73b/7, 79b/4, 159a/2, 167b/10, 170a/9, A138a/6
e.+ümüzden 2a/7
e.+müzden A1b/11
e.+lerini A17a/12, A66a/7
e.+lerin 74a/10, 74b/1, 191b/2
e.+lerine 21a/8
el (2) : il, vilāyet krş. *il*
e.+inde 150b/11, 150b/12, 150b/13, 151a/1, 151a/8
el (3) **:** ön, iley krş. *eley, iley*
e.+üñde 41a/9
e.+e 184a/6, A237b/4, A237b/10
e.+inden A185b/9
e.+iñüze A237a/11
e.+ince A163a/6
el-āyet(ü) : âyet
e. 60a/1, 69b/11, 84a/12, 168a/11, 192a/1, A153b/13, A156a/3, A207a/6
elbetde : elbette, mutlaka
e. 28b/13, 32a/2, 38a/4, 51a/8
elci : elçi krş. *elçi, ilci*, *ilçi*
e. 102b/10, A183b/1
e.+dür 90a/4
elçi : elçi krş. *elci, ilci, ilçi*
e. 94a/7, 152b/7, 159b/3, 170b/12, A84b/4
e.+dür 89b/8, 90a/4, A83b/11
e.+ler 174b/9, A142b/6
elçi ibik : hüthüt, çavuş kuşu krş. *alaca ibik*

e. A83b/9
elçi vir- : elçi yollamak
e.+mekdür 170b/3
el degirmeni : el değirmeni
e. 148a/12
elden gel- : işlemek, yapmak; yapabilmek
e.+inden g.-e 106b/4
e.+inden (...) g.-e 183b/5
e.+ümüzden g.-en 2a/7
elden ḳo- : bırakmak, terk etmek
e.-maya 161b/11
el dut- : el çekmek
e.-mışdur A47a/2
el dür- : el çekmek
e.-mişdür 51b/12
ele gir- : elde etmek, başına gelmek
e.-e A196a/4
e.+üñe g.-e 40b/4, A116a/9
e.+ine g.-e 57a/11, 58b/12, 62b/12, 75a/2, 85a/3, 95a/8, 95a/11, 106a/4, 127a/8, 141a/4, 141b/11, 157b/11, 160b/3, 161a/3, 161a/11, 161a/12, 161b/1, 163b/12, 173b/8, A52a/9, A89b/8
e.+ine (...) g.-e 56a/12
e.+ine g.-se 100a/10
elem : elem, üzüntü
e. 29a/6
elem tera : fil suresi, Kur'an'ın 105. suresi krş. *elem tera keyfe*
e. A137b/1
Elem tera keyfe : fîl suresi, Kur'an'ın 105. suresi krş. *elem tera*
e. 125b/7
eley : ön, iley krş. *iley, el* (3)
e.+ine A250b/13
el-fātiḥa : Fatiha suresi, Kur'an'ın 1. suresi
e. 126a/4
elfāẓ : lafızlar, sözler krş. *elfâż*
e.+dan 27a/2
e.+ınuñ 26b/7
e.+ların 26b/5
elfāż : lafızlar, sözler krş. *elfâẓ*
e.+ınuñ A22b/7
Elḥāküm : Tekasür suresi, Kur'an'ın 102. suresi
e. A137a/6
Elḥākümü sūresi : Tekasür suresi, Kur'an'ın 102. suresi
e.+n 125b/4
el-ḥamdü : Allah'a şükür sözü
e. A231a/6
el-ḥamdüli'l-lāh(i) : 'Hamd Allah'adır' anlamında şükür sözü
e. 179b/9, 179b/10, 188b/13
el-'ıyāẕu bi'l-lāh : 'Allah'a sığınarak' anlamında Arapça bir söz
e. 153b/4
eli altında : gözetimi altında, bakmakla yükümlü olduğu kişi
e.+dur A219b/9
e.+ġılara 172b/9
elif : elif, Arap alfabesinin ilk harfi
e. 17a/6
eli ir- : yapabilmek, ulaşmak
e.-e 146b/3
eli iriş- : yardım etmek
e.+üñ i.-miş 189a/2
elinden günāh gel- : günah işlemek
e.-e 183b/5
elinden çıḳ- : işlemek, yapmak
e.-a 138a/9
elinden git- : kaybetmek, elinden gitmek
e.(d)-e 111a/13, 118b/10
eline gel- : kazanmak, elde etmek
e.-e 125b/6, 147a/1, A55b/11, A102a/10, A142b/11, A152b/2, A162a/5, A163b/6, A170b/7, A171b/10
eline ḫorlıḳ gel- : horlanmak
e.-e A225a/8
eline ḳayġu gel- : çok üzülmek
e.-e A222b/6
eline ḳayġu ve ġuṣṣa gel- : üzülmek
e.-e 181a/11, A112a/2
eline manṣıb gir- : makam elde etmek
e.-e 96a/8
eline nesne gir- : bir şey elde etmek
e.-e 142a/11, 157b/6
eline ulu ḳayġu gel- : çok üzülmek
e.-e 144a/2
elini işe ver- : bir iş yapmak
e. (…) i.-e
el-Ḳāfirūne : Kafirun suresi, Kur'an'ın 109. suresi
e. 125b/10
el-Ḳāri'atü : Kari'a suresi, Kur'an'ın 101. suresi
e. 125b/3

el-Kevṣer : Kevser suresi, Kur'an'ın 108. suresi
e. 125b/10
ellerin bulaşdur- : kötü iş yapmak
e.-urlardı 191b/2
elli : elli
e. 40b/2, 121a/2, 121a/4, 160b/7, A128b/5
elli altıncı : elli altıncı
e. 91b/3
elli beşinci : elli beşinci
e. 91a/4, A234b/8
elli biñ : elli bin
e. 40b/4, 40b/9, 121b/10, 121b/11
elli birinci : elli birinci
e. 89b/6
elli doḳuzıncı : elli dokuzuncu krş. *elli ṭoḳuzıncı*
e. A86b/2
elli dördinci : elli dördüncü krş. *elli dördünci*
e. A84b/1
elli dördünci : elli dördüncü krş. *elli dördinci*
e. 90b/6
elli ikinci : elli ikinci
e. 90a/2
ellik : bir tür silah
e. 172a/8
ellinci : ellinci
e. 87b/10
elli ol- : elli sayısı olmak
e.-ur A128b/6
elli sekizinci : elli sekizinci
e. 92a/10
elli ṭoḳuzıncı : elli dokuzuncu krş. *elli doḳuzıncı*
e. 92b/9
elli üçinci : elli üçüncü
e. 90a/10
elli yedinci : elli yedinci
e. 91b/10
el-maḥṣūṣ : başkasında bulunmayan, layık
e. 1b/9
el-münāfiḳūn : münafıklar
e. 74a/13
elsiz : elsiz
e. A187a/2
em- : emmek
e.-se 79b/5, 94b/5
emān bul- : emniyet elde etmek
e.-a 20a/2
emānet : emanet
e. 67b/12, 68a/9, 68a/9, 68a/10, 84a/9, 125b/6, 174b/2, 183a/5, A189a/12, A245b/3
e.+dür 31a/12, 43b/10, A188a/3, A188a/6, A225b/4, A235b/5, (vaḥy-i e.) 192b/5
e.+i (akk.) 31b/1, 47b/13, 47b/13, 58a/3, 68a/1
e.+e 68a/12, 103a/13, 155a/10
e.+den 68a/4
e.+i (iy.) A51b/4, A225b/8
e.+idür 10a/9
e.+in 68b/6, 154b/11, 155a/3
e.+ine A77b/13, A98a/10
e.+inde 170b/12
e.+ler 68a/2, 68a/6, 190b/2, A225b/8
e.+leri (akk.) 109a/13, 174b/9
e.+lere 68a/5, A189a/13
e.+lerin A148b/6
e.+lerine A225b/5
emānetdār ol- : emin kişi olmak
e.-a 29b/3
emānete ḳo- : emanet bırakmak
e.-sa 156a/12
emānet ḳo- : emanet bırakmak
e.-dı A189b/5
e.-sa 155a/6
e.-dığınuñ A189b/5, A189b/6
emānet ol- : emanet olmak
e.-acaḳ olursa 58a/2
emecek : meme krş. *emcek*
e.(g)+inde A21b/6
emcek : meme krş. *emecek*
e. 74b/5, 74b/6, 74b/8, 74b/8
e.(g)+üñ A66a/11
e.+de 25b/8
e.(g)+in 74b/7, 74b/9
e.+ler A66b/6
e.+lerin 75a/1
emīn : emin; memur krş. *imīn*
e. 123b/5
emīn eyle- : eman vermek krş. *imîn eyle-*
e. 23b/7
emīn ḳıl- : emniyet vermek krş. *imīn ḳıl-*
e.-a 45b/6
emīnlik : emniyet, güven krş. *imînlik*
e.(g)+idür 192b/13
emīnlik bul- : güven bulmak krş. *imīnlik bul-*
e.-a 93b/11

emīnlik göster- : güvende hissettirmek krş. *imīnlik göster-*
e.-ür 192b/13
emīn ol- : emin olmak, güvende olmak krş. *emn ol-*, *imīn ol-*
e.-a 19b/11, 46b/5, 47a/9, 49a/2, 88a/5, 92b/1, 117a/5, 124b/13, 126a/3, 126a/4, 136a/1, 137b/3, 142b/4, 143b/5, 143b/11, 151a/4, 171b/5, 172a/7, 174b/6, 183b/12, 184a/7, 186b/5, 195a/12, 195b/2, 196b/8, A129b/7
e.+maḳdur 172a/9
e.-maya 122b/8
emīr : emir, bey, reis
e. 165b/3, A190a/9
e.+i (iy) 155a/10
emīre'l-mü'minīn : müminlerin emiri
e. 21b/1, 21b/12, 22a/2, 22a/8, 22a/9, 22b/3, 22b/3, 22b/5, 22b/8, 23a/4, 26a/2, 152a/11, A156b/1, A190a/4, A244a/1
emīr-ḫ^vor : imrahur, ahır beyi
e. A184a/1
emīr ol- : bey olmak
e.-dı 30b/5
emn : emniyet, güven
e. 141b/12
emn ol- : emin olmak, güvende olmak krş. *emīn ol-*, *imīn ol-*
e.-a 149b/5
emr : emir; iş, olay
e. A116b/5
e.+üñde 2b/4
e.+i (iy.) 6a/8
e.+idür A120a/1
e.+indedür 115a/10
e.+ile 81a/6, A147b/12
emr-i maʿrūf : iyiliği emretmek
e.+ı (akk.) 110b/8
emr-i maʿrūf it- : iyiliği emretme işini yapmak
e.(d-)esin A116a/10
e.(d)-e A188a/12
emr ol- : emredilmek
e.-a 44a/7
emzür- : emzirmek
e.-ür A242b/1
e.-e 188a/9
enbāz : ortak
e. 13b/13, 14a/1, 70b/10, A63a/5
e.+ı (akk.) 14a/2
e.+a 70b/10
e.+ı (iy.) 71a/2
e.+ınuñ 70b/10
e.+ına 70b/13
eñcel : hacamat için kan alınan orta damar
e.+den 72b/10
encīr : incir krş. *incīr*
e. 160a/7
endām : endam, beden, vücut, organ
e. 22b/11, 132b/4, A110b/5, A233a/10
e.+uñ (gen.) A148b/13
e.+ı (akk.) 136b/12
e.+da 181a/7
e.+dan 132b/4
e.+ı (iy.) 21a/8, 21a/9, 49a/10, 49a/10, 49a/13, 93a/12, 112a/12, 114b/5, 184b/11, 185a/8, A44b/13
e.+ın 22a/4, 51b/8, 54b/2, 112a/9, 112a/11, 136b/12, A149a/1
e.+ına 21a/12, 25a/13, 25b/12, A17a/12
e.+ında 22a/4, 22b/11, 49b/11, 50b/2, 180b/8
e.+lara 54a/8
e.+larda A72a/9, A72a/10
e.+laruñuñ 22a/3
e.+ların 54a/6
e.+larından 25a/13, 49a/10, 51b/7, 131b/9, 185a/8
endāze : ölçü krş. *endāzi*
e.-y-iledür 123a/3
e.+sine 50b/8
e.+sinden A210b/12
e.+since 56b/4, 118a/10
endāzesince ol- : ölçüsünce olmak
e.-a 54a/13, A226a/6
endāzesüz : ölçüsüz
e. 163b/12, A171b/7
endāzi : ölçü krş. *endāze*
e.+le A50b/1
e.+ledür A132b/10
e.+since A50b/2
endāzile ol- : ölçüyle olmak
e.-a A215a/10
endīşe : endişe, fikir, düşünce; kaygı
e. 7b/5, 9a/3, 147a/11, 152b/10
e.-y-ile 38a/6
e.+si 35b/10, 131a/4

endîşe it- : düşünmek; endişe etmek, kaygılanmak
e.(d)-er 8b/1
e.(d)-e 17b/6
e.-meyici A133b/13
endîşelü : fikirli, düşünceli
e. (yavuz e.) 174b/6
en-Naṣr : Nasr suresi, Kur'an'ın 110. suresi
e. 125b/12
eñse : ense
e.+sine 68b/6, A233a/13
e.+sinden 98a/8
enük : enik
e.(g)+i 188a/7
envâʿ : çeşitler, türler
e.+ı (iy.) A151b/9
e.+ın 134a/13
er : er, erkek; koca
e. 25b/7, 27a/11, 27a/12, 68b/11, 103a/4, 122b/9, 122b/9, 129b/7, 154b/1, 165a/6, A131a/6, A149a/7, A243a/10, A244a/13
e.-ile 99a/8, 124b/5, 124b/9, A209a/2, A215b/8
e.+dür 85a/8, 90a/8, 99a/7, 100b/5, 101b/1, 171b/2, A84a/6, A129b/11, A170a/9, A191b/2, A202b/11, A203b/4, A223a/5
e.-imişsin 188a/12
e.+üñ (gen.) 94a/10, 129b/7
e.+e 37b/12, 79a/2, 153b/3, 191a/5, A52b/8
e.+den 148b/13, 161b/1, A78b/9, A177a/13, A189a/10, A228a/13
e.+ümi A197b/10
e.+üme A244a/10
e.+üñ (iy.) A197b/11
e.+i (iy.) 90a/13, A92a/8, A124a/12
e.+idür 90a/13
er- : ermek, ulaşmak krş. *ir-*
e.-se A118a/5
erâcif : yalan sözler, uydurmalar
e. 148a/10
eraʾeyte : Maun suresi, Kur'an'ın 107. suresi
e. 125b/9
eraʾeyte sûresi : Maun suresi, Kur'an'ın 107. suresi
e.+n 125b/9
eren : erkek, adam; insan krş. *iren*
e.+ler 49a/10, 59a/1, 59b/8, 63b/5, 75a/2, 85a/12, 87b/5, 103b/13, 104a/1, 105a/8, 107b/10, 115a/7, 118b/6, 119b/5, 126a/2, 126a/3, 126a/3, 126b/6, 129a/13, 137b/1, 142b/11, 143a/6, 143b/4, 154a/7, 160b/13, 176a/2, 182a/8, 182a/8, 183b/7, 186b/13, 191a/2, 191a/9, A82a/13, A98b/3, A136b/7, A137b/1, A147a/6, A207b/9, A240b/12, A245a/10
e.+ler ile 85a/1
e.+ler-ile 36b/13, 83b/10, 90a/9, 132b/11, A91b/9, A142b/4, A181b/9
e.+lerdür A154a/7
e.+lerüñ (gen.) 16b/1, 58a/9, 71b/9, 92a/3, 94b/10, 106b/12, 117a/12, 144a/6, 144a/8, 174b/8, A97b/9, A103b/2, A116a/5, A143a/12, A165a/6
e.+leri (akk.) 52b/2, 176a/11, A77b/10
e.+lere 4a/7, 58a/7, 83b/13, 128a/3, A168b/10, A198b/1, A221b/8
e.+lerden 50a/1, 78a/13, 103b/10, 129b/6, 157a/2, 191a/13, A103a/9, A158a/3
e.+lerle 149a/6, A185a/8
e.+lerinüñ A143a/11
erenlerden ol- : adamlardan olmak
e.-a 138b/9, 138b/10, A158a/3
erenler ol- : adamlar olmak
e.-a 138b/11
ere var- : evlenmek, kocaya gitmek
e.-asın 187b/1, 189a/8
e.-alar 74b/10
e.+maġa 78b/13
ere vir- : evlendirmek, kocaya vermek
e.-üñ 78b/13, 189a/8
e.-e 59a/13, A52b/8
erḥame'r-râḥimîn : merhametlilerin merhametlisi, Allah
e. 10b/12
erik : erik
e. A201a/3
eriş- : olgunlaşmak, yetişmek krş. *iriş-*
e.-miş (part.) 168a/4
erişte : erişte
e. 164b/13
erkân: esaslar
e.+larından 52a/1
erkek: erkek krş. *irkek*
e. 97b/5, A74b/3
e. mi A74b/13
e. ise 99a/11

er ol- : adam olmak, erkek olmak
e.-a A231b/1
e.-mış ola A189a/13
erzānī ḳıl- : ucuzluk kılmak
e.-a 49a/7, A42b/13
erzānī ḳılı vir- : ucuzlatmak
e.-e 46b/13
esed : arslan; Aslan burcu
e. 2b/13, 124b/3
eṣer : eser, iz, işaret, nişan
e.+in 173a/1
e.+lerindendür 14a/8
eṣer it- : iz bırakmak, tesir etmek
e.(d)-e 88b/13
e.-se 172b/11
esīr : esir
e.+ler 175a/2
esīr ilet- : esir olarak götürmek
e.-ür A116a/11
esirgemeyici ol- : acımasız olmak
e.-a A134a/2
eski : eski
e. 107b/4, 127b/8, 127b/9, 127b/11, 127b/13, 128a/2, 128a/3, 178a/6, 193a/11, 193a/11, A140b/12, A141a/5, A141a/6, A141a/10, A141a/10
e.+dür A141a/6
e.+ler 43a/1
eski- : eskimek
e.-miş A140b/8
eskicilik : eskicilik
e. A94a/6
eskicilik eylemek : eskicilik yapmak
e. 101a/5
eski ol- : eski olmak
e.-a A141a/6
e.-sun 128a/9
eski ṣatıcılıḳ : eskicilik
e. 107b/1
eski ṣatıcılıḳ eyle- : eskicilik eylemek
e.-se 107b/2
esrār : sırlar
e.+ından A183b/2
esrārü'l-ḥükemā : hikmet ehillerinin sırları, (Metinde) Kitapta bir bölüm
e.+da 123a/3
eşek : eşek
e. 81a/9, 81a/12, 82b/4, 82b/4, 147b/1, 156b/4, 156b/6, A76b/5, A87a/5, A87a/6, A211b/1, A212a/3
e.(g)+üñ (gen.) A193a/6
e.(g)+e 19a/2, 19b/4, 82b/5, 82b/6, 83a/4, A74b/11
e.+den 82b/6, 170b/9, 189b/1
e.+ler 158b/3, 170b/6
e.+lerde A74b/12
eşek tutı : eşek dutu
e.+n 160b/1
et : et
e. 76b/8, 135b/3, A154b/1
e.+dür 189b/4
e.+i (akk.) A207a/4
e.+e 73a/12
e.+i (iy.) 68a/12, 78a/5, 92b/13, 93a/8, 98b/12, A60b/7, A86b/9, A88b/1, A89A/10
e.+ini 58b/5
e.+in 73a/13, 79b/9, 83b/12, 83b/12, 83b/13, 84a/6, 84a/6, 84b/10, 85b/11, 86a/6, 87a/3, 87a/3, 88b/10, 92b/2, 92b/7, 93b/7, 94a/5, 95a/2, 95a/8, 95b/6, 95b/6, 96a/5, 96b/2, 96b/11, 97a/11, 98a/4, 98b/4, 98b/13, 99a/2, 99a/9, A52a/4, A83a/3, A88b/13, A89a/1
e.+inde 75b/10
e.+inden 57a/6, 77b/1, A67b/2
e.+lerin 71a/4
etek : etek; kenar, bucak
e.(g)-ile 68b/8
e.(g)+üme A77b/4
e.(g)+ümden A77b/4
e.(g)+i (iy.) 86a/12, A223a/10
e.(g)+ine 62b/9, 194b/1
eteksüz : eteksiz
e. 175a/8
etmek : ekmek krş. *ekmek*
e. 167b/2, A153a/2, A231b/11
e.(g)+i 15b/11
e.+den A128a/11
etmekçılıḳ : ekmekçilik
e. A94b/10
etmekçilik it- : ekmekçilik
e.-se 101a/5
ev : ev
e. 95b/9, 133a/11, 138b/1, 154b/8, 181b/10, A121a/3, A234a/1, A251a/3
e.+üñ (gen.) 118a/7, 137a/2, A36b/7, A208a/11
e.+e 82b/5, 94a/9, 132a/5, 132a/6,

181b/5, 181b/8, 181b/10, 182a/3, A171b/11
e.+de 87a/9, 94b/11, 98a/12, 115b/3, 138b/1, 195b/8, A154b/10, A243b/9
e.+deki 137a/7
e.+den 181b/5, 181b/7, A145b/9
e.+üme A186b/11
e.+ümde A156a/12
e.+ümden A170a/8
e.+üñ A77b/6
e.+üñdür 182a/11
e.+üñde A170a/5
e.+i 117a/5, 119a/5, 129b/12, 181b/12, 186b/13, A144a/12, A205a/2
e.+inüñ A144a/12
e.+ini A77b/8
e.+in 194b/12, A209b/8
e.+ine 40a/9, 52a/2, 52a/4, 57a/5, 85b/9, 85b/10, 86a/12, 87a/9, 89a/1, 89a/10, 89b/1, 92a/2, 94a/9, 95b/1, 96a/4, 96a/4, 97a/2, 97a/2, 98a/2, 99a/10, 99a/12, 103a/13, 105b/7, 105b/8, 112b/5, 118a/5, 118a/7, 129a/1, 139a/13, 154a/7, 154b/3, 158b/7, 185a/12, 189b/5, A77b/8, A77b/10, A82b/11, A83a/4, A88a/5, A88b/7, A122b/2, A171a/11
e.+inde 75b/13, 86a/2, 86b/5, 87b/7, 88b/8, 89a/1, 92a/7, 92a/8, 93b/10, 93b/11, 94a/4, 94b/2, 95b/1, 96b/13, 98b/4, 98b/5, 98b/6, 103a/4, 104b/1, 104b/2, 113b/11, 129a/1, 130a/9, 138a/1, 138a/6, 139a/11, 162a/5, 162b/10, 165b/7, 166b/12, 167a/8, 167b/11, 167b/11, A78b/13, A85b/11, A91a/4, A144a/12, A157b/6
e.+inden 57a/7, 76a/2, 84a/5, 182a/3, A82a/5, A156a/12, A246b/1
e.+lerde A80a/13
e.+leri (iy.) A171b/1
ev- : acele etmek krş. *iv-*
e.+meg-ile 14b/11, 180a/11
evā'il : önceler, başlangıçlar
e.+inde A41a/5
eveden : bütünüyle, tamamen
e. 10a/1
evet : ama, ancak
e. 167b/1, 177b/6
ev issi : ev sahibi
e. 137a/9, 137a/11, A78b/13
e.+nüñ 129b/13
e.+ni 40a/11
e.+ne 119a/5
evlenmek : evlenmek
e.(g)+e 166a/4
evliyā : evliya
e. 111b/11
e. ile 44b/5
e.-y-ilem A40b/7
e.+nuñ 44b/4
e.+yı 112a/6, A46b/6
e.+lar 27a/4, 41a/6
e.+ları (akk.) 51b/2, 111b/13
(bilmedügi) **ev ol-** : ev olmak
e.-sa 181b/9
evvel : evvel, ilk, birinci
e. 3b/6, 11a/9, 11b/6, 17a/5, 17a/9, 17a/12, 17b/2, 17b/5, 17b/6, 17b/10, 17b/12, 18a/3, 18a/9, 33b/1, 34a/12, 38b/1, 39a/2, 39a/2, 42a/10, 42b/6, 45b/2, 64a/3, 107a/13, 116a/12, 124a/1, 191a/8, 192a/6, A82b/5, A184b/4, A228a/13, A232b/3
e.+de 53a/4
e.+i (iy.) 8a/1, 10a/8, 26b/7, 26b/8, 26b/10, 26b/12, 124a/11, A123b/13
e.+imiş A172a/4
e.+in 26b/11
e.+ine 11a/10
e.+inde 37a/11
e.+indedür 45a/2
evveliki : ilk, birinci, evvelki krş. *evvelki*
e. A6a/7, A42b/9
evvelīn : öncekiler
e. A118b/10
evvelki : ilk, birinci, evvelki krş. *evveliki*
e. 6b/9, 24b/1, 34a/13, 34b/2, 46b/5, 57a/3, 115b/9, 116a/5, 116a/7, 156a/9, 197b/13, A187b/8
ey : iyi krş. *eyi, eyü*
e. 49b/13
e.+dür 120b/1, 121a/6, 167b/8, A74b/13, A113a/12, A125b/7, A125b/10, A126a/4, A126b/1, A126b/4, A126b/5, A126b/6, A126b/12, A127a/1, A127a/10, A127a/12, A129a/2
eydici : konuşan, dili uzun
e. 95a/2
eydil- : söylenmek, anlatılmak krş. *eydül-*
e.-di 140a/11
eydi vir- : söyleyivermek, anlatıvermek
e.-e 156b/3

eydül- : söylenmek, anlatılmak krş. *eydil-*
e.-mişdür 32a/5
eyegü : eyeği kemiği
e. 76a/11, 76b/1
e.+sin 76b/6, 76b/11, A68a/9
e.+sinden 76b/2, 132a/13
e.+lerin 76b/10
eyer : eyer
e.+le 81b/6
eyersüz : eyersiz
e. 81b/7
eyi : iyi krş. *ey, eyü*
e. 178b/12, A45a/12, A130b/8, A207a/3, A228b/2, A236a/5, A246b/6
e.+dür 18b/5, 120a/8, 120a/11, 120b/2, 120b/3, 120b/8, 121a/12, 157b/10, 160a/6, 163b/3, 164b/3, 164b/8, 164b/10, 172b/2, 173a/2, 173a/13, 173b/2, 173b/4, 176b/12, 177a/1, 179b/12, 182b/6, A129b/6, A129b/9, A140b/13, A174a/7, A179b/10, A189a/9, A196a/10, A201a/4, A211b/5, A211b/10, A211b/11, A218b/6, A220a/3, A224b/9, A226b/2, A249b/3
e.+den A119b/10
eyi ol- : iyi olmak
e.-maya A230a/1
eyit- : demek, söylemek krş. *eyt-*
e.(d)-ür A61a/12,
e.-düm 16a/13, 41a/5, 188b/11, 190b/10, 191a/1, 191a/3, A77b/13, A244a/10, A246a/5, A246a/5
e.-di 4b/1, 4b/5, 5a/1, 20a/7, 20a/9, 20a/10, 20a/10, 20a/11, 20a/12, 20a/13, 20b/5, 20b/6, 20b/7, 20b/8, 20b/9, 20b/10, 20b/10, 20a/7, 20b/11, 20b/11, 20b/12, 20b/13, 21b/3, 21b/5, 21b/12, 22a/2, 22a/4, 22a/9, 22b/4, 22b/5, 22b/8, 23b/2, 23b/3, 23b/5, 23b/6, 23b/6, 23b/7, 30b/8, 33a/8, 34a/12, 40a/6, 40a/7, 40b/3, 40b/5, 41a/8, 41a/11, 41b/3, 44a/3, 44a/8, 44a/13, 44b/10, 78b/12, 78b/12, 83a/8, 108b/2, 110a/13, 150a/13, 150b/2, 159a/13, 184a/10, 187a/12, 187a/12, 187a/12, 187a/13, 187b/1, 187b/4, 187b/8, 187b/9, 187b/9, 187b/13, 188a/2, 188a/4, 188a/6, 188a/7, 188a/8, 188a/10, 188a/11, 188b/1, 188b/9, 188b/12, 189a/4, 189a/8, 189a/10, 189a/12, 189b/1, 189b/3, 189b/4, 189b/7, 189b/10, 189b/11, 190a/7, 190a/10, 190a/11, 190b/1, 190b/6, 197a/8, 197b/3, 197b/9, 197b/10, A173a/4, A231b/5, A242b/1, A243a/2, A243b/8, A243b/12, A244a/2, A244a/3, A244a/7, A244a/8, A244a/12, A244b/1, A244b/7, A245a/4, A245a/8
e.-diler 4a/10, 5a/9, 30b/7, 44a/12, 168b/9, 191a/1, 191a/4, 191a/7, A243b/11, A245b/12
e.-mişdür 110a/11, 192b/7, 194a/5, A228a/6
e.-mişlerdür 171a/6, A15a/8, A70b/7, A191a/2
e. 25b/1
e.(d)-em A2b/12
e.(d)-e A13b/10, A24a/5, A24a/9, A38b/2
e.(d)-elüm 42a/5
e.(d)-eler A40a/2
e.-se 46b/8, 74a/4, 112a/12, 115b/1, 115b/6, 116b/6, 130b/6, 183a/5, 195b/6
e.-seler 182a/11, 195b/4, 195b/5
e.(d)-üp-dururuz A46a/1
e.(d)-üp-dururlar A46b/3
e.(d)-ey-idi A29a/6
e.-düñ-idi 188b/10
e.-dük-idi 45a/10
e.-me 10b/6
e.-mesün 43b/8
e.-mesüz A39b/9
eyi ve ḫūb ol- : iyi ve güzel olmak
e.-dılar 191b/3
eyle : öyle krş. *öle, öyle*
e. 31b/6, 31b/6, A27b/1, A44a/12, A69b/10
eyle- : eylemek, etmek, yapmak, kılmak
e.-r A98a/11
e.-düm 23b/7
e.-di A93b/12
e.-miş A81a/13
e.-mişüz 46a/5
e.-ye A135b/6, A149a/6
e.-se 104a/8, 104b/1, 104b/2, 172a/9, 172a/10, A149b/5, A198b/1
e.-seler 89a/3, A97b/6, A239b/11
e.-düklerin A90b/9
e.-rse A97b/7
e.-dise 157a/3
e.-memişdür 26a/6
eylen- : yapılmak
e.-miş ola A219a/2

eyle ol- : öyle olmak
e.-dı 58a/10, 158b/8, A210a/3
e.-sa 13a/8, 23a/3, 31b/3, 31b/6, 31b/6, 44a/6, A27b/9
e.-acak (ger.) 43b/9
eylik : iyilik krş. *eylük*
e. A154a/3, A154b/3, A209b/8
e.+dür 121a/2
eylüge iriş- : iyiliğe ulaşmak
e.-e 138b/1, 163a/8
eylük: iyilik krş. *eylik*
e. 10a/13, 24b/3, 39a/3, 108a/3, 136a/13, 136b/11, 144a/6, 149a/3, 151a/10, 151a/11, 166b/12, A117b/11, A143a/6, A145a/4, A157b/7, A191b/4, A225b/7
e.(g)-ile 38a/10, 39b/9, 45b/5, 152a/1, 162b/10, A34b/2, A199a/11
e.+dür 182b/5, A128a/2, A171a/7, A172a/2
e.(g)+e 35a/1, 36a/1, 160b/11, A160a/1, A182a/1
e.+de A192a/10
e.+le 148a/11
e.(g)+ine 142b/9
e.+ler 36b/1, 42b/11, 106a/13
e.+ler-ile 36a/12, A152b/6
eylük bul- : iyilik elde etmek
e.-a 122b/1, 152b/4, 165a/2
eylük eyle- : iyilik etmek
e.-ye A94a/10
eylük gel- : iyilik ulaşmak
e.-ür A218a/3
eylük gör- : iyilik görmek
e.-e 84b/9, 151b/7, 152b/6, 171b/3
eylük iriş- : iyilik elde etmek
e.-e 46b/2, 112a/2, 113b/6, 121a/9, 157a/4, 157a/6, 183b/12, A131b/11
eylük it- : iyilik etmek
e.(d)-e 100b/11, 162b/12, 176a/8
e.(d)-eler A64b/8
e.(d)-üp 189a/1
eylük nişānı iriş- : iyilik eseri olmak
e.-e 154a/6
eylük ol- : iyilik olmak
e.-a 152a/2
e.+ler o.-a 182b/13
eylük ṣan- : iyilik düşünmek
e.-maya 106a/5
eylük ṣanıcı : iyi niyet sahibi, bir kimsenin iyi olduğunu düşünen krş. *eyi ṣanıcı, eyülik ṣanıcı, eyü ṣanıcı, eyü ṣanıcı*
e. 168a/7, A178a/5
eylük ve devlet iriş- : bahtı açılmak ve iyi olmak
e.-e 110a/2
eylük ve ʿizzet ve ululuḳ bul- : kıymet, büyüklük ve hoşluk elde etmek
e.-a A156b/8
eylük ve ṣāẕılıḳ bul- : sevinç ve hoşluk elde etmek
e.-a 122a/13
ey ṣanıcı : iyi niyet sahibi, bir kimsenin iyi olduğunu düşünen krş. *eylük ṣanıcı, eyülik ṣanıcı, eyü ṣanıcı, eyü ṣanıcı*
e. A208b/1
eyt- : demek, söylemek krş. *eyit-*
e.(d)-ür 5a/12, 7a/10, 7a/12, 8b/10, 12a/1, 12b/1, 15a/5, 21b/9, 24a/4, 24b/2, 28b/2, 31a/6, 37a/5, 38a/12, 58b/1, 80b/10, 97b/10, 119b/9, 142a/10, 142b/7, 143a/1, 143a/11, 144a/1, 147b/11, 148a/8, 148b/9, 149a/5, 149b/4, 150a/7, 150a/12, 150b/5, 151b/10, 152a/8, 153a/7, 153b/6, 154a/4, 154a/11, 154b/8, 154b/13, 155a/5, 155b/5, 155b/9, 156a/8, 156b/2, 156b/11, 157a/9, 157b/10, 158a/5, 158b/10, 159a/8, 159b/7, 160a/5, 160b/5, 161a/2, 161b/9, 162a/9, 162b/5, 163a/4, 163b/2, 164a/1, 164b/3, 165a/4, 166a/1, 167a/2, 167a/11, 168a/5, 169a/12, 169b/9, 170a/4, 170b/2, 171a/9, 172a/5, 172b/4, 173a/12, 174a/5, 175a/4, 175b/4, 176a/5, 177a/3, 177b/12, 178a/6, 178a/12, 179a/2, 179b/2, 180a/8, 180b/5, 181a/13, 182b/2, 183a/11, 183b/10, 184b/10, 185b/4, 186b/3, 191b/10, 193a/3, 193b/8, 194b/13, 196a/9, 196b/13, A87a/6, A92b/3, A99b/6, A102a/9, A103a/7, A103b/7, A105a/4, A105a/10, A121b/6, A124a/7, A136a/8, A141a/4, A147b/6, A149a/12, A175a/1, A193a/1, A223a/10, A242b/12, A244a/13, A245a/5
e.(d)-ürler 3b/11, 13a/2, 114b/1, 159b/2, 189b/11, A16a/11, A236b/4
e.-düm A156a/13
e.-di 4b/7, 14b/2, 22b/7, 23b/8, 27a/7, 41b/4, 111a/2, 111a/11, 154a/5, 161b/13, A4b/2, A16b/9, A16b/10, A16b/11, A16b/12, A16b/13, A17a/1,

A17a/2, A17b/8, A18a/3, A18a/5, A18a/7, A18b/6, A18b/9, A19b/7, A19b/8, A19b/9, A27a/1, A29a/13, A77b/6, A77b/6, A77b/7, A77b/12, A105b/6, A108a/3, A113b/7, A130b/3, A156a/12, A156b/2, A156b/3, A170a/2, A170a/2, A170a/5, A170a/7, A170a/9, A173a/7, A180a/4, A180a/7, A180a/12, A180b/2, A180b/5, A180b/7, A180b/11, A187a/1, A187a/4, A188b/13, A197b/10, A197b/11, A206b/12, A207a/10, A207a/11, A209b/13, A210a/1, A210a/2

e.-diler 14a/7, 14b/13, 91a/7, 111a/5, 139b/13, 159a/11, 159b/7, 159b/7, 159b/12, 159b/13, A27a/1, A40b/1, A119b/13, A120a/1, A156a/13, A161b/4, A203a/11, A213b/1, A228a/1

e.-mişdür 108a/13, 110b/3, A108a/1, A232a/10

e.-mişler A186a/9

e.-mişlerdür A84a/1, A186a/13, A187a/4, A193b/9, A196b/1, A204a/9, A216b/2, A217b/4

e.(d)-e 15a/13, 15b/11, 16b/3, 19b/13, 21a/6, 28a/3, 28a/6, 28a/8, 42a/8, 42a/13, 105a/5, A13b/10

e.(d)-eler 44a/1, 52a/8

e.-se 124a/12, A110b/5, A116b/11, A117a/9, A133b/2, A134b/5, A146b/11

e.-seler A114a/1, A120a/6, A198a/8

e.+mek 106a/8

e.(d)-üp-dururuz 50b/5

e.(d)-üp-dururlar 51a/10

e.(d)-ür idi A51b/12

e.(d)-ür-idi A245b/6

e.(d)-ürdi 10a/2, 58a/12, 190b/4, 190b/5

e.(d)-ürler-idi A245b/9

e.(d)-ürlerdi 190b/7

e.(d)-ürmiş 190a/12

e.(d)-ürse 25a/12, A38a/11

e.(d)-eydi 33a/1

eyü : iyi krş. *ey, eyi*

e. 4a/8, 4b/5, 4b/6, 6b/3, 6b/8, 17b/3, 17b/13, 23a/6, 25a/8, 28a/12, 29a/8, 41a/13, 43b/8, 44a/2, 50b/11, 50b/13, 51a/3, 53a/4, 53a/9, 55b/6, 56b/6, 62a/7, 62b/7, 63a/6, 66b/6, 81b/13, 82a/3, 85b/12, 99b/9, 101b/3, 101b/11, 102a/1, 102a/6, 104a/3, 104b/7, 105a/7, 106a/12, 107b/3, 107b/5, 112a/3, 112b/3, 113a/12, 115a/11, 115a/11, 119b/5, 120a/13, 120b/13, 122a/4, 126b/4, 127b/7, 130a/7, 130b/1, 130b/2, 130b/13, 133b/13, 137a/10, 143b/4, 145b/13, 145b/13, 146a/4, 147a/12, 147b/3, 147b/12, 152a/3, 152a/8, 153b/8, 154a/12, 158a/3, 158b/11, 159b/2, 159b/4, 162a/11, 169b/7, 171a/4, 171a/7, 172b/4, 173a/13, 178a/2, 182b/8, 186a/9, 191b/3, A10a/13, A43a/9, A49b/1, A78b/12, A83b/6, A93b/12, A95b/11, A100a/7, A100b/12, A117a/2, A117a/11, A129b/3, A133b/3, A136b/4, A141a/9, A141a/12, A145a/9, A146a/5, A148b/3, A152a/5, A167a/12, A169b/2, A170b/4, A170b/11, A172a/3, A173a/4, A174b/2, A179a/9, A192a/13, A199a/10, A201b/2, A201b/2, A202b/9, A204a/9, A204b/2, A204b/8, A206b/13, A207b/9, A211a/1

e.+dür 17b/7, 17b/7, 17b/9, 18b/3, 18b/4, 18b/8, 19b/8, 21a/1, 25a/7, 25a/10, 38b/6, 53b/11, 54b/2, 69b/3, 106b/10, 107a/6, 107a/13, 107b/3, 107b/6, 120a/6, 128a/3, 146a/6, 155a/2, 158a/3, 194a/5, A43a/10, A103a/10, A104b/7, A113a/10, A126a/6, A147a/1, A206b/11, A209a/4, A216a/9, A224b/8

e.+den 81a/5

e.+y-edi A17a/5

e.+y-imiş A181a/10

e.+y-ise 112a/4, 146a/5, A184b/5, A235a/1

e. idise A47b/12

e.+si 117b/8, A95a/13

e.+sini 101b/1

eyü aşıldan ol- : soyu iyi olmak

e.-a 170a/10

eyüce : iyice

e. 52a/2

eyü dirliklü : geçimi iyi

e. A85a/4, A89b/12

eyü dut- : hoş tutmak

e.-a 63b/1

eyü fâl ol- : fal iyi çıkmak

e.-a 16b/2

eyü gel- : iyi gelmek, iyi olmak

e.-e 19a/3, 38a/1

e.-meye 19b/2

eyü gör- : iyi kabul etmek

e.-mezler 39b/7

eyü ḫulu : iyi huylu
e. A204b/8
eyü ḫulu ol- : iyi huylu olmak
e.-a 145b/5, A204b/2
eyülik ṣanıcı : iyi niyet sahibi, bir kimsenin iyi olduğunu düşünen krş. *eyi ṣanıcı, eylük ṣanıcı, eyü ṣanıcı, eyü ṣanıcı*
e. 148b/11
eyü niyyet ol- : iyi niyet olmak
e.-a 147a/11
eyü ol- : iyi olmak, hoş olmak
e.-ur A147a/7, A147b/11
e.-mış 150b/8, A209b/11
e.-asın A180b/2
e.-a 10a/12, 41a/12, 49a/2, 49a/8, 53a/2, 53a/9, 54b/13, 55a/3, 62b/5, 65b/10, 69b/5, 73b/2, 74b/9, 77a/5, 78a/9, 82a/7, 84a/4, 103b/4, 109a/7, 112a/4, 112a/5, 115b/3, 120b/1, 122a/4, 127b/12, 130a/8, 130b/7, 132b/9, 133b/12, 146a/11, 146b/3, 153a/2, 158b/11, 158b/11, 174b/11, 175a/4, 183b/5, A106b/2, A109b/3, A119a/1, A146a/6, A148b/3, A167a/7, A180b/2, A183a/2, A196a/9
e.-sa 57a/2
e. (…) o.-sa 150b/4
e.-maya 107a/13, 115a/6, 130b/9, A33b/4
eyürek : daha iyi
e. A230b/1
eyü sanıcı : iyi görücü krş. *eyi ṣanıcı, eylük ṣanıcı, eyülik ṣanıcı, eyü ṣanıcı*
e. 124b/12
eyü ṣanıcı : iyi gören krş. *eyi ṣanıcı, eylük ṣanıcı, eyülik ṣanıcı, eyü sanıcı*
e. A133b/8, A185a/8
eyü ṣanıcı ol- : bir kimsenin iyi olduğunu düşünmek, hüsnü zan sahibi olmak
e.-a A135b/6
eyüsi ol- : iyisi olmak
e.-a 53b/8
eyü sözlü : tatlı dilli, iyi konuşan
e. 165b/2, A208b/1, A211a/1
eyü tedbirlü : tedbirli, işini önceden düşünerek yapan krş. *eyü tedbīrlü*
e. A133b/8, A135b/12
eyü tedbīrlü : tedbirli, işini önceden düşünerek yapan krş. *eyü tedbirlü*
t. 115a/11, A211a/1
eyü vaʿde göster- : iyiymiş gibi görünmek
e.-e 102a/3
eẕān : ezan
e. 148a/5
eẕān oḳı- : ezan okumak krş. *eẕān oḳu-*
e.-sa 186a/8
eẕān oḳu- : ezan okumak krş. *eẕān oḳı-*
e.-sa 186a/10, 186b/12
ezber : ezber
e. 187b/2
ezber it- : ezberlemek
e.(d)-e 187a/13
eẕ-ẕī : kıvılcım
e. 20a/11, 20a/12

-F-

faġfūr : fağfur, Çin imparatorlarına verilen ad
f. 2b/5
faḫr : kıvanç, büyüklük
f. 3a/10
faḫr idici : övünen
f. A137b/1
fā'ide : fayda krş. *fayda*, *fāyide*
f. A51a/10, A120a/8
f.+si A86a/13, A102b/2
fā'ide bul- : fayda elde etmek krş. *fayda bul-, fāyide bul-*
f.-a 122a/12, A57b/9, A58a/13, A98b/10, A147a/12
f.-alar A116b/8
f.+ler b.-a A139b/11
fā'ide deg- : fayda olmak krş. *fāyide deg-*
f.+si d.-dise A93a/12
fā'ide dut- : faydalanmak krş. *fāyide dut-*
f.-maya A95b/5
fā'idelü ol- : faydalı olmak krş. *fāyidelü ol-*
f.-sa A108b/8
fā'ide ol- : fayda olmak
f.-a A136b/10, A146a/13
fā'idesüz : faydasız krş. *faydasuz*
f. A144a/6
faḳīrlıḳ : fakirlik
f.(ġ)+a 183a/9
fāl : fal, tefe'ül
f. 17b/6, 17b/7, 31a/13, 119b/5, 119b/6, 119b/7, A113a/12,
f.-ıla 16a/13, 20b/13
f.+dur 20b/2, 24a/7
f.+ı (akk.) 16b/11

f.+da 16b/1, 39b/7, 53a/5, 120b/1, 120b/8, 120b/10, 128a/3
f.+dan A20a/8
f.+laruñ (gen.) 17a/3
fāl açıcı : fal baktıran, fal bakan
f.+y-a 17a/1
fālcı : falcı
f.+lar 161a/7
fāl dut- : fal tutmak, fal aracı olarak kullanmak
f.-dı 41a/11
fāl ṭarīḳı : fal usûlü
f. 21a/2
f.+dur 26a/4
f.+n 17a/1
f.+nca 3b/4, 10a/5, 16a/10, 16a/11, 18b/10, 19b/2, 38b/9, 39a/7, 41a/6, 41b/1, A199a/12, A204a/5
f.+ncadur 20b/2
fāriġ dut- : boş tutmak
f. 22a/8
fāriġ eyle- : boş bırakmak
f.-mez 197b/7
fāriġ ol- : kurtulmak, boş kalmak
f.-dı 188b/2
f.-a 15a/10, 88b/1, 185a/7, A191a/5
f.-up A238b/6
farīża : farzlar, yapılması mecbur olan ibadetler
f. 154b/10
f.+y-ı 73a/13
f.+da 59b/11
f.+sın 49b/5
f.+ları (akk.) A137b/4, A188a/10
f.+larda A53a/8
f.+ların A188a/9
farīża ḳo- : şart koşmak
f.-mışlardur A126a/8
farḳ : fark
f. 31b/5, 31b/7, 31b/9
fārsi : Farsça krş. *fārsī*
f.+ye 1b/4, 1b/4
f.+yye A1a/13
f.-y-ile A1b/9
fārsī : Farsça krş. *fārsī*
f.+de 2a/4
farż : farz
f.+ı (akk.) A51b/4
f.+ın 58a/1
fāsıḳ : fasık, günahkar
f. 97a/11, 98b/8, 132b/11
f.+lara 115a/6
fāsıḳa : günahkar kadın
f. A91b/6
f.+dur 98a/12
fāsid : bozuk, kötü, yanlış
f. 96b/9, 144a/7, 193b/13, A81b/10
fāsid işlü : bozuk ahlaklı
i.+dür A81b/10
fāsidkār ol- : işi, ahlakı bozuk olmak
f.-a 94a/10
faṣīḥ-i ebkem : sözsüz anlatan
f. A229b/10
faṣl : mevsim, fasıl
f.+ı (iy.) 146b/3, 146b/4, A175a/1
f.+ın A175a/12
Fātiḥa sūresi : Kur'an'ın 1. suresi
f.+n 126a/4
fayda : fayda krş. *fā'ide, fāyide*
f. 165a/1
fayda bul- : fayda elde etmek krş. *fā'ide bul-, fāyide bul-*
f.-a 65b/12, 160a/8
f.-maya 39b/6
fayda ḳıl- : fayda etmek
f.-madısa100a/13
faydasuz : faydasız krş. *fā'idesüz*
f. 129b/11
fāyide : fayda krş. *fā'ide*, *fayda*
f. 36a/1, 104b/6
f.+dür 93a/2, 164a/7, A196a/1
f.+si 3b/13, 6b/7, 125a/9
f.+sin 15b/10, 28a/9, A156a/2
f.+sinde 6b/10, 35b/10
f.+sinden 43b/6, A6a/9
f.+ler 66b/7, 163a/13, 173a/10
f.+lere 36b/4
fāyide bul- : fayda elde etmek krş. *fā'ide bul-, fayda bul-*
f.-a 65a/6, 68b/13, 103b/10, 103b/13, 116b/7, 127a/13, 131b/4, 139b/8, 144b/7, 144b/9, 157b/7, 157b/8, 160a/12, 169b/12, A155a/10, A168b/5, A168b/6, A173a/10, A173a/11, A173a/11, A191b/4, A194b/12, A195b/13, A203a/5, A219b/12
f.+ler b.-a 127a/3
f.-duġı 76a/5
f.-maya 160b/12, A36a/5
fāyide deg- : fayda olmak krş. *fā'ide deg-*

f.-e 172b/12
f.+si d.-dise 100a/11
fāyide dut- : fayda olmak krş. *fā'ide dut-*
f.-maya 105b/8, A95b/5
fāyide eylük iriş- : fayda ve iyilik gelmek
f.-e 136b/11
fāyide gör- : faydalanmak
f.-e 56a/11, 127b/1, 161b/6, A78b/1, A89b/9, A215a/6
f.+ler g.-e 107b/13
fāyide irişdürici ol- : fayda sağlamak
f.-a 104b/7
fāyide it- : fayda etmek, faydalanmak
f.(d)-e 196b/9, A163a/10
f.+ler i.(d)-e A83b/5
fāyide ḳıl- : fayda etmek krş. *fayda ḳıl-*
f.-a 187b/10
f.-maya 144b/4
fāyidelü : faydalı
f. 95a/7, A207b/4
fāyidelü ol- : faydalı olmak krş. *fā'idelü ol-*
f.-sa 111a/4
fāyidelüraḳ : daha faydalı
f. 24b/2
fāyide ol- : fayda olmak
f.-a 43b/1, 85a/13, 116b/11, 131a/4, 157b/13
fāyidesi ol- : faydası olmak
f.-a 106a/8
fāyide yitişdür- : fayda ulaştırmak
f.+sin y.-e 16a/2
fażā'il : faziletler
f.-ise A139a/3 (aṣḥāb-ı f.)
faż(ı)l : fazilet, erdem, üstünlük
f. A13b/4, A115b/6, A126a/11, A134a/4, A247b/1
f.+uñ (iy.) 28a/7, A24a/11
f.+uñ-ıla 28a/10
f.+ı 16a/9, 119b/11, 191b/6
f.+ın A43b/13, A118b/2
f.+ına A137a/1
f.+ında 48a/2
f.+ındandur 28a/5
fażl ehlile ol- : fazilet olmak
f.-a 178b/1
faż(ı)l it- : faziletli kılmak
f. (…) i-mişdür 192a/8
fażıl ḳo- : faziletli kılmak
f.-mışdur 192a/1
fażl ol- : fazilet olmak
f.-a A128a/3
fe-ammā : ama, ancak
f. A218a/3, A218b/11
fehm : anlayış
f.+ile A133b/2
fehm it- : anlamak
f.(d)-emez 59b/13
felek : felek, gökyüzü
f. 123a/13
felek-rif'at : felek rütbeli
f. 2a/10
fe-ne'ūẕübillāh(i) : 'Allaha sığınırız' anlamında Arapça bir ifade
f. 138a/9, A149b/13
fer : kuvvet; aydınlık
f. 3a/10
feraġ : el çekmek
f. A117b/9
feraḥ : ferah, sevinç, gönül açıklığı
f. 16b/4, A131a/5, A137b/12
feraḥa çıḳ- : ferahlamak, feraha kavuşmak
f.-a A170b/11
feraḥ bul- : ferahlamak, sevinç elde etmek
f.-a 135a/9, A112a/9
feraḥ ṣāẕılıḳ bul- : ferahlamak, sevinmek
f.-a 125b/13
ferāh gel- : ferahlamak
f.-e A71a/9
f.-se 79b/5
ferc : kadının avret yeri
f.+in 79b/8
ferecī : Mevlevi hırkası
f. A225b/11
ferḫande : mübarek, mesut
f. 120a/6
ferḫande ol- : mübarek olmak, mesut olmak
f.-a 37b/12
ferişte : melek krş. *ferişteh, firişte, firişteh*
f. 5b/3, 5b/8, 5b/11, 6a/1, 6a/7, 7b/4, 48a/4, 53a/13, 80b/11, A120b/11
f. ise A113a/3
f.+dür 31b/3, 31b/11, 81a/2, A23b/13
f.+nüñ 81a/1, 81a/6, A120a/2
f.+ye 5b/4, 5b/13, A5a/11
f.+si A120a/2
f.+ler 12a/9, 48a/5, 51b/1, 112b/11, 113a/1, 117a/12, A43a/6, A120b/12, A225b/1

f.+ler-ile 51a/13
f.+lerüñ (gen.) 115a/6
f.+leri (akk.) A118a/11
f.+lere A120b/12
f.+leridür A127b/10
f.+lerin A113a/4

ferişteh : melek krş. *ferişte, firişte, firişteh*
f. A43a/5
f.+ler 47a/1, 47a/12, 47b/1, 116a/10, A46b/2, A46b/6, A48a/7, A70b/6
f.+lerüñ (gen.) 114a/6
f.+leri (akk.) 51a/10
f.+leri (iy.) 47a/4

fermān : buyruk, emir
f.-ıla A120a/4
f.+uñ (iy.) 15b/7
f.+ı (iy.) 5b/8, 116b/12
f.+ında A97a/10
f.+ındadur 123b/1

fermān dut- : emre uymak
f.-am (d.-am f.) 2a/12

fermānında ol- : emrinde olmak
f.-ur A228a/12

fermān iriş- : padişahtan emir gelmek
f.-e A146b/2

fermānsuz : emirsiz
f. A133a/11

fermān yitiş- : padişahtan emir gelmek
f.-e 131a/5

ferruḫ-fer : iktidarı uğurlu
f. 2a/10

feryād : feryat krş. *feryāẕ*
f. 148b/5

feryād it- : feryat etmek krş. *feryāẕ it-*
f.(d)-er A114b/9
f.(d)-emese 114b/6

feryāẕ : feryat krş. *feryād*
f. 196a/7

feryāẕ it- : feryat etmek krş. *feryād it-*
f.-se 114b/5

fesād : fesat, bozukluk, kötülük krş. *fesāt*
f. 49b/9, 108a/9, 174b/2, 174b/3
f.+a 50a/8, 108b/9, A45a/8, A45a/9, A116a/5, A224a/7
f.+ı (iy.) 128a/6, 128a/7, 128a/9
f.+ıdur A236b/5
f.+ına 128a/10, 144a/9, A225a/6
f.+ından 128b/1
f.+lar A45a/7

fesada düş- : bozulmak
f.-e A205b/12
f.-miş ola A205a/12

fesāda var- : bozulmak
f.-a 115a/7

fesāda ver- : bozmak, krş. *fesāda vir-*
f.-e A101b/1

fesāda vir- : bozmak, krş. *fesāda ver-*
f.-e 105a/13

fesād it- : bozgunculuk yapmak
f.(d)-e 82a/9, 98b/4
f.+mek A73b/11

fesād ol- : bozgunculuk olmak
f.-a 105a/13, A149a/6, A238a/13

fesat : fesat, bozukluk, kötülük krş. *fesād*
f.+lar 49b/7

feseligen : fesleğen krş. *feseligün, fesligen, feslügün*
f. A102a/12

feseligün : fesleğen krş. *feseligen, fesligen, feslügün*
f. A208a/11

fesligen : fesleğen krş. *feseligen, feseligün, feslügün*
f. 106a/6, 165a/3, 165b/1
f.+ler 146b/1

feslügün : fesleğen krş. *feseligen, feseligün, fesligen*
f.+ler A174b/9

fevt ol- : kaybolmak
f.-dısa 2a/6

feylesof : filozof
f.+lar A30a/12

fezʿ : ses, bağırma, korkma krş. *fezaʿ*
f.+i (iy.) A154b/6

fezaʿ : ses, bağırma, korkma krş. *fezʿ*
f.+dan A214b/8
f.+lar 42b/9

fezaʿlu : korkulu
f. 19b/10

fıḳ(ı)h : fıkıh
f. 126a/12, 131a/5
f.+a A139a/13

fıḳh it- : fıkıh eğitimi yapmak
f.(d)-e A101a/2

fınduḳ : fındık
f. 161a/1, 161a/5, 161a/11, 161b/1, 171a/1

fıstuḳ: fıstık
f. 161b/6, A217b/7

fī : içinde, -de
f. 2a/8
fiġān eyle- : inlemek, bağırıp çağırmak
f.-se 97a/1
fiġān it- : inlemek, bağırıp çağırmak
f.-se 108a/4
fiġān ḳıl- : inlemek, bağırıp çağırmak
f.-salar A149a/7
fiġān ol- : bağırıp çağırmak, inlemek
f.-masa 132b/7
fiʿ(i)l : iş, eylem; kötü amel
f.-ile 101b/6
f.+i (akk.) A246a/2
f.+den 10b/4
f.+i (iy.) 74a/7, 74a/8, 89a/9, 96b/8, 101b/5
f.+ine 74a/9
fiʿ(i)l issi : kötü fiilli, işi bozuk
f. 99a/12, A77b/9, A79a/5, A88a/9
fikir : fikir, düşünce
f. 7b/5, 194b/2
f.(kr)+i (iy.) 9a/4
f.(kr)+ile 11a/6
f.(kr)+inden 197b/7
fikr it- : düşünmek
f.(d)-er 6b/9, 21a/13
f.+mek gerek 46a/11
file : file
f. 163b/8
fi'l-ḥāl : hemen, şimdi
f. 29a/6, 38b/9, 78b/7, 78b/8, 181a/9, 195a/3, A214b/7, A251b/11
filor : eski Ceneviz altını krş. *filori, fulor, fuluri*
f.+dan A103a/10, A103a/11
filori : eski Ceneviz altını krş. *filor, fulor, fulori*
f. 107a/11, 107a/12, 155a/3
f.+den 106b/9
firāset : feraset
f.+i 23a/5
firāvān ol- : bol olmak
f.-a A143a/5
firʿavn : firavun
f. 174a/1
f.+a A159b/8
firişte : melek krş. *ferişte, ferişteh, firişteh*
f. 9a/2
f.+dür 27b/11
firişteh : melek krş. *ferişte, ferişteh, firişte*
f.+leri (akk.) 47a/3
fitne : fitne
f. 167a/5, A171b/5, A153a/1
f.+dür A152a/1
f.+lerden 172a/8
f.+leridür 197b/5
fitne göyün- : fitne ateşi yakmak
f.+meklik 135b/2
fitne ol- : fitne olmak
f.-ur A172b/7
f.-a A210a/13
fitneye bıraḳ- : fitneye düşürmek
f.(ġ)-aydı 32b/9
fitneye düş- : fitneye düşmek
f.-e 193b/11
fuḳarā : fakirler
f. 192a/12
fulor : eski Ceneviz altını krş. *filor, filori, fulori*
f.+um A188b/3
fulori: eski Ceneviz altını krş. *filor, filori, fulor*
f. 14b/4, 106b/8, A104a/7, A104a/9, A188b/2
furḳān : Kur'an
f.17a/11
fuseḳāt : fasık kadınlar
f. 98b/8
fūta : peştemal
f. 193b/1, A248b/7
fużalā : faziletliler, erdemli kimseler
f. 171b/3
fużūl : lüzumsuz, fazla şey veya söz
f. 148b/11, A232a/1
fülān : filan
f. 74a/5, 112a/4, A77b/6, A169a/4, A236b/4
f.-ıçun A169a/4
f.+uñdur A198a/9
fülus : bakır para
f. A190b/13
fürāt : Fırat
f. 140a/12
f.+ı (akk.) A160b/7
fürḳat : ayrılık
f.-ı (f. ṭalāḳ-ıçun) 34b/11
fürḳat düş- : ayrılık olmak
f.-e 72a/12, A215b/7
füsürde : donmuş
f. idi 41a/3

fütūḥ belür- : manevi açılım olmak
f.-e 193a/12, 195b/3
fütūḥı büler- : manevi açılımı olmak
f.+ı b.-e A251a/5

-G-, -Ġ-

ġaddār : gaddar, acımasız
ġ. A236b/13
ġaf : gaf
ġ.+lar 155b/7
ġaflet : gaflet
ġ. 194a/10, 194a/13
ġ.+dendür 28a/1
ġ.+ine 194a/8
gāh … gāh … : kah … kah …, bazen
g. 115b/7
gāh seferde gāh ḥażarda ol-: bazen seferde bazen vatanında olmak
g.-a 124b/12 (gāh seferde ola gāh ḥażarda)
ġalaṭ : yanlış, yanılma
ġ. 31a/10
ġalaṭ düş- : yanlış olmak
ġ.-mez 5b/13
ġ.-meye 11b/5, 28b/1
ġalebe : çokluk; çoklukla; galibiyet
ġ. 62b/12, 104b/11, 108a/9, 121b/3
ġ.+si 8a/6
ġ.+sin A197b/6
ġ.+sinden A7b/4
ġalebe it- : galib olmak, yenmek, çok olmak
ġ.(d)-e 7b/13, 8a/8, 117b/12, 121b/10, 136a/5, 173a/4, 195a/10, A130a/9
ġ.-se 8a/3, 70a/5, 70a/6, 70a/7, 87a/10, 108a/12, 115a/5, 129b/7, 143a/5
ġ.-seler 92a/4, 158b/2
ġ.-dise 108a/9
ġalebe ḳıl- : galip olmak, yenmek
ġ.-dı 129b/8
ġālib : çoklukla; galip
ġ. 10a/6
ġ.-ise A132a/3
ġ.+dür 11a/12
ġāliba : galiben, çoğunlukla
ġ. A8b/13
ġālib ol- : galip gelmek
ġ.-a 7b/9, 9a/7, 92a/5
ġ.-dısa 83b/4
ġalle : gaile, dert, sıkıntı
ġ+si A202a/3
ġam : gam, keder
ġ. 194b/9, A170b/8
ġ.+dur A235a/6
ġ.+dan 124b/13
ġamdan ve ġuṣṣadan āzād ol- : üzüntüden kurtulmak
ġ.-a 122b/4,
ġammāz : gammaz, fitneci
ġ. 85a/8, 85b/10, 89a/4, 102b/3, 124b/8, 126a/1, A78b/9, A82b/11
ġ.+dan 85b/8
ġammāz ol- : gammaz olmak, kovucu olmak
ġ.-a 83b/13
ġamnāk ol- : gamlanmak, tasalanmak
ġ.-dı 21b/4, 40a/9
ġ.-dılar 4a/10
ġ.-a 37b/2
ġam ol- : üzüntü olmak
ġ.-a 194b/11
ġamz it- : koğulamak, kaş göz işareti yapmak
ġ.(d)-eler A82b/13
ġanīmet : ganimet
ġ. A75a/13
ġ.+dür A76b/7
ġarāyım : büyücülük
ġ. A90a/11
ġarīb : garip, yabancı; tuhaf; miskin
ġ. 85a/7, 85a/9, 91b/8, 96a/5, 96b/8, 97a/2, 98b/11, 99a/2, 99a/4, 103a/9, 115a/11, 124b/12, 156b/7, 165b/8, 171b/2, A85a/5, A117a/8, A234b/1
ġ.+den A116b/8
ġ.+ler 189a/11
ġarīb görici ol- : tuhaf görücü olmak
ġ.-a A84b/10
ġarīb-nevāz : garib-nüvaz, kimsesizleri koruyan
ġ.+dur A89b/12
ġarīb ve görici ol- : tuhaf ve görücü olmak
ġ.-a 91a/3
ġarḳa var- : boğulmak
ġ.-a 103a/4, 143a/6
ġarḳ it- : sular altında bırakmak
ġ.-se 166b/1
ġarḳ ol- : boğulmak, suya batmak
ġ.-am 141b/12
ġ.-sa 141b/6, 141b/8, 143a/6
ġ.+maḳdan A165b/10
ġ.-mış (part.) 141b/9

ġāşiyedār : at uşağı, seyis
ġ.+ı (akk.) A183b/11
ġavġa : kavga, dövüş; harp
ġ. 70a/9
ġ.+sı 161a/6
ġavġacı : kavgacı
ġ.+lara 87a/10
ġavġalı : kavgalı krş. *ġavġalu*
ġ A77b/2
ġavġalu : kavgalı krş. *ġavġalı*
ġ. 84b/13
gavur : kafir, gavur krş. *kāfir*
g. A175b/11
ġayb : gayb, gizli
ġ. 22a/2, A119b/12
ġaybet : gıybet, dedikodu
ġ.+i (iy.) 162b/12
ġaybet it- : gıybet etmek
ġ.(d)-e 126a/11
ġāyet : son, en üst, en son
ġ. 23b/13, 140a/11, A161b/13
ġ.+de 143a/4
ġāyetile : çok
ġ. 97b/12, 152a/6
ġayġu ve ġuṣṣa ve ḳorḳu eline gel- : korkmak ve kaygılanmak
ġ.-e A114b/3
ġāyıb : kayıp
ġ. 34b/13, 35a/3, 74b/1, 130b/1, 147b/5, 147b/5, 148a/3, 148a/4, 149a/3
ġ.+dan 152b/13, 159b/12
ġ.-ısa A186b/2
ġ.-iken A170a/5
ġayıb ol- : kaybolmak
ġ.-a 195a/2
ġ.-sa A145a/11
ġayretlü : gayretli, cesaretli
ġ. A84a/9
ġayretsüzlıḳ : gayretsizlik, cesaretsizlik
ġ. 137a/3
ġayrı : gayrı, başka, diğer
ġ. 7a/5, 15b/7, 24b/6, 43a/7, 44b/4, 53a/9, 53b/2, 55b/7, 56a/9, 56a/11, 58a/2, 63a/1, 65a/1, 68a/3, 85b/2, 86a/5, 98b/3, 100a/3, 102a/11, 102a/12, 103b/8, 106b/9, 107a/10, 107a/13, 112b/6, 119b/12, 120a/3, 120a/4, 120b/12, 127b/11, 136b/10, 142b/10, 144b/5, 144b/8, 160a/6, 166a/12, 167a/3, 167b/6, 167b/10, 171b/10, 172b/12, 180b/4, 187b/10, A61a/3, A65a/6, A94b/4, A123b/4, A133a/12, A154b/1, A164b/7, A172a/7, A172a/9, A191a/1, A197b/12, A201a/4, A211b/4, A212a/11, A216a/8, A226b/6, A234b/7
ġ.+ya 154b/11
ġ.+dan 68b/5, 176b/13, 193b/4, A225b/6, A228b/1
ġ.+la 98a/9, 107a/12, 171b/13
ġ.+lar ise 130b/10
ġayrı ol- : başka olmak
ġ.-sa141a/2,
ġazā : gaza, din uğrunda savaş
ġ. 6b/3, 111b/2, 166b/9, A14a/1, A113b/5
ġ.+yı 111b/7
ġ+ya 17b/8, A113b/9
ġazā it- : savaş etmek
ġ.(d)-er 29a/11
ġazā ve cihād it- : gazâ etmek
ġ.(d)-e 166b/7
ġazāya var- : savaşa gitmek
ġ.-a 125b/3,
ġāzī : gazi, din uğrunda savaşan
ġ. 124b/9
ġ.+ler 177a/7
gāzur : çamaşırcı (kadın)
g. 100b/4
gāzurlik : çamaşırcılık krş. *gezūrlik*
g. A93b/8
gāzurlik eyle- : çamaşırcılık yapmak krş. *gezürlik eyle-*
g.-se A93b/6
g.+mek A93b/4
gāzurlik it- : çamaşırcılık yapmak
g.-di A93b/11, A93b/12
geç- : geçmek; vazgeçmek; göçmek krş. *giç-*
g.-ersin 22a/12
g.-er 116a/10, 177b/6, A74b/7
g.-düm 190b/11, 191a/1, 191a/4
g.-miş 60b/6, 66a/13, 66b/1, 172b/5, A224a/6
g.-mişdür A94b/13
g. 190b/11, 191a/1, 191a/4
g.-e 61b/7, 71b/9, 91a/11, 92b/4, 99b/11, 139a/13, 149b/6, 180a/11, A52a/9, A193b/4
g.-se 92b/1, 128b/12, 142a/9, 142a/10, 181b/10, 181b/12, 184a/7, A233b/13

g.+mege A173b/4
g.-en 40b/2, 41a/9, 42a/8, 190b/6
g.-düginden 9b/2
g.-miş (part.) 61b/13, 72a/8
g.-ecek A82b/6 (ger.)
g.-meyince 197b/8
g.-miş-idi A93b/11
geçe : gece krş. *gice, giçe*
g. A36b/10, A37b/1, A38a/11
geçer ol- : makbul olmak
g.-a A173a/9
geçgün : geçkin, yaşlı
g. 25b/9
geçmiş ol-: geçmek; terk etmek
g.-alar 49a/11
g.-sa A58b/11
geçür- : geçirmek krş. *giçür-*
g.-ür 197a/1
g.-e 144b/2
geçürülmiş ol- : geçirilmek
g.-a A227a/13
gedālıḳ: dilencilik
g. 103b/11
gedāy : dilenci, miskin
g.+lar A139b/11
gedāyelik ve dilencilik eyle- : dilencilik yapmak
g.-se A98b/11
gedāyılıḳ eyle- : dilencilik yapmak
g.-se 103b/13
gedāyi-ṭab' : dilenci kişilikli
g. 148b/11
gedil- : körleşmek, gedik gedik olmak
g.-se A214b/3
gedük : eksik, noksan; çatlak, kör
g. 169b/13
gedük akçe ol- : noksan akçe olmak
g.-sa 154a/12
gel- : gelmek; çıkmak
g.-ür 6b/7, 13a/12, 13b/8, 14a/2, 14a/6, 33b/7, 39a/3, 188b/8, 189b/5, 190b/7, A81a/1, A86a/1, A112b/13, A120b/11, A126a/6, A171b/4, A173b/1, A173b/3, A211a/12, A218a/3, A230b/12, A232a/8
g.-ürler 186b/13, A245b/8
g.-düm 40b/5, 187b/4
g.-düñ 41a/2
g.-di 14a/13, 18a/9, 20a/5, 21b/12, 30a/7, 30a/11, 40a/5, 40b/1, 41a/8, 66a/3, 76b/3, 78b/5, 83a/6, 85a/1, 154a/7, 159a/13, 187a/7, 187b/3, 187b/7, 187b/11, 188a/2, 188a/6, 188b/5, 189a/3, 189a/9, 189a/13, 189b/3, 189b/6, 189b/11, 189b/11, 190a/10, 197a/8, 197a/9, 197a/12, 197b/1, 197b/9, A36b/9, A119b/2, A143a/3, A144a/5, A153a/5, A156a/13, A170a/2, A171b/5, A172a/1, A186b/9, A189b/12, A198b/7, A242b/1, A242b/4, A244a/9, A244a/13, A244b/1
g.-dük 42b/5, 192a/7, A251a/4
g.-diler 187a/10, A186b/11, A225b/2
g.-miş 97a/2, A122b/2
g.-mişdür 17a/10, 43a/1, A79a/1, A117b/5, A131a/4, A149a/2, A245a/4
g. 115b/6, 190b/7
g.-elüm A251a/3
g.-sünler 21b/8
g.-e 10b/1, 11b/6, 13a/4, 14a/4, 14b/2, 21a/6, 26b/4, 26b/9, 29a/6, 38a/13, 55a/13, 65a/11, 68b/10, 74b/4, 79b/8, 82a/6, 83b/2, 85b/4, 85b/10, 89a/1, 89b/13, 96a/4, 107a/12, 117b/12, 120b/10, 125a/4, 129a/2, 129a/9, 135a/7, 143a/8, 155a/8, 158b/13, 166b/7, 167b/4, 175a/12, 181b/2, 181b/12, 182a/9, 184a/11, 186b/1, 196b/3, A90a/11, A92b/4, A112a/2, A143a/8, A144a/5, A144b/1, A203b/12, A207b/12, A216b/2, A216b/2, A217a/2, A227b/1, A230b/12, A236a/9, A240b/9
g.-eler 65a/9, A78b/11
g.-se 19b/9, 47a/5, 50a/1, 62b/9, 62b/12, 62b/13, 63a/3, 63a/6, 63a/6, 65a/8, 76a/3, 82b/5, 85b/1, 89b/1, 99a/4, 99a/10, 118a/12, 129a/10, 129b/11, 129b/11, 131b/4, 133b/2, 158a/10, 158a/11, 166b/1, 166b/5, 168a/9, 180a/3, 180a/4, 180b/1, 180b/2, 180b/3, 180b/3, 184a/6, 184b/3, 192b/11, A56a/2, A92a/8, A115b/1, A122a/4, A171b/7, A171b/10, A236a/6, A236b/7, A237b/10, A240a/12, A250b/13
g.-seler 85b/9, 92a/2, 92a/9, 137b/1
g.-üp 24b/3, 40b/1, 41a/8, 42a/7, 188b/10, A248a/6
g.+mek-içün 185a/12
g.+mesine 34b/13
g.-en A120b/12
g.-dügi 79a/2

g.-mez 15a/3
g.-medi 28b/7
g.-meye 120b/10
g.-mese 61b/12, 86b/11, 162b/11, A232a/6
g.-ürdi 4a/11, A142a/13, A243a/9
g.-dise 63a/4
gelin : gelin
g.+dür 165b/3
gelincik : gelincik çiçeği
g. 165a/6, A208a/2
gelmiş ol- : gelmek, gelmiş olmak
g.-a 25b/3, 25b/4, 32a/2, 63a/5, 117a/7, A148b/4
gem : gem
g. A238b/12
gemi : gemi
g. 141b/8, 142a/7, A163a/2, A163a/4, A163a/6, A163a/9
g.+de 141b/5
g.+si 141b/11
g.+ler 141b/2, 141b/4, 141b/6, A163a/1, A163a/12
gemicilik : gemicilik
g. 104a/4
gemicilik eyle- : gemicilik yapmak
g.-se 104a/7, A99a/10
gem urul-: gem vurulmak
u.-mış A238b/12
geñ : geniş, ferah, bol krş. *giñ*
g. A131b/12, A140b/3, A140b/3
genc : hazine, define
g. 14b/3, 14b/6, 14b/8
g. durur A86b/9
g.+ler 75b/13
genç : genç
g. 83b/1
gendāne : pırasa krş. *gendene, gündene*
g.+yi 164a/10
gendene : pırasa krş. *gendāne, gündene*
g.+den 26a/10
geñez : kolay, rahat
g. 125b/3, 167b/3, A25b/9
geñezlik : kolaylık
g.-(g)ile 61b/7, 158a/1, 158a/1
geñez ol- : kolaylaşmak, kolay gelmek
g.-sun 5a/10
g.-a 48b/5, 170a/11, A4b/11
g.-sa 77b/7, 143a/4
geñince : istenildiği gibi, rahat rahat
g. 195a/11, A226b/13
geñ ol- : geniş olmak krş. *giñ ol-*
g.-a A95a/7, A106b/4, A113b/13, A129a/13, A140b/4, A162a/12, A210b/4
geñüñce : dilediğin gibi
g. 26a/1
geñ ve bol ol- : geniş, rahat olmak
g.-a 126a/8
ger : eğer, şâyet
g. A107b/7, A170b/13, A186a/3
gerçek : gerçek krş. *girçek*
g.+den A202b/6
g.+dür A23a/10, A100b/8
gerçekirek : daha doğru krş. *girçekirek*
g.+dür A23a/9
gerek : gerek
g. 11a/1, 11b/6, 19a/10, 27b/12, 100b/4, 123a/7
g.+dür 26a/9, 43b/3, A73a/3, A131a/10, A160a/7, A170a/10
g.+se 19b/4, 48a/4, 93b/1, 153a/5, 180a/5, A174b/13
gerek … gerek … : ister … ister …, eğer … eğer …
g. 128a/9, 141a/3, 164b/7
gerek-ise olsun : olursa olsun, birden fazla şeyden biri krş. *gerekse olsun*
g. A87a/10, A193b/13, A198a/10, A226b/1, A228a/11, A238a/5, A238b/7
gerek-ise olursa : olursa olsun, birden fazla şeyden biri krş. *gerekse olsun*
g. A109b/7
gereklü ol- : gerekmek, gerekli olmak
g.-maya 42a/2
gerekse olsun : olursa olsun, birden fazla şeyden biri krş. *gerek-ise olsun*
g. 24a/10, 34a/2, 34a/12, 37a/13, 55a/7, 102a/5, 143a/9, 181a/8, 184b/11, 185a/8, A118b/1, A207b/9, A218b/1
geşt it- : gezmek,dolaşmak
g.(d)-er 13a/11
get- : gitmek krş. *git-*
g.-di A188b/12
g.-miş A15a/5
getür- : getirmek; anlatmak; tercüme etmek
g.-ür 26a/12
g.-di 18a/8
g.-dük 1b/4

g.-diler 21b/11, A156a/13
g.-mişdür 40a/5, 43b/11
g.-se 85a/11, 87a/4, 89a/10, 95a/10, A197b/8
g.-seler 57a/5
g.+mege A249a/2
g.-dügi 126a/6
g.-ürmiş A77b/10
gevde : gövde, vücut krş. *gövde*
g. A148a/7
g.+si 23b/4, 95a/4
g.+sin 74b/13
g.+sinde 181b/3
g.+lerinüñ 191b/3
gevher : öz; cevher, değerli taş krş *güher*
g. 47b/9, 70a/9, 70a/13, 76b/13, 155b/9, 155b/10, 155b/12, 196b/13, 197a/6, 197a/7, 197a/10, A191b/3, A192b/7, A231a/13
g.+üñ (gen.) 70b/1, A191a/10, A192b/4, A192b/7
g.+dendür A194a/1, A194b/5
g.+i (akk.) 70b/2
g.+i (iy.) A70a/3, A157b/11, A230a/13
g.+inüñ A192b/8
g.+in A232b/4
g.+ine 78b/2, 157a/10, 157a/11, A172a/10, A194a/1, A194a/2, A226b/6, A228b/7, A230a/12, A232b/2, A232b/3
g.+ince A212a/3
g.+ler 106b/5, 106b/5, 155b/8, 196b/12
g.+lerinüñ A219b/5
g.+lerin 197a/3
gevherlü : asaletli, asil, cevherli krş. *güherlü*
g. 138a/3, 155b/11, 165b/1, 180a/5
gevher ṣatıcılıḳ eyle- : mücevheratçılık yapmak
g.-se 106b/3
gey- : giymek krş. *giy-*
g.-ür A92b/5
g.-er A132a/13, A140b/1
g.-di A236a/1
g.-e 58b/13, 96b/3
g.-se 81b/13, 82a/2, 122a/1, 122a/12, 122a/13, 122b/1, 122b/1, 122b/2, 122b/3, 122b/7, 122b/8, 122b/9, 122b/9, 126b/7, 126b/8, 126b/9, 126b/10, 126b/11, 126b/13, 126b/13, 127a/1, 127a/2, 127a/3, 127a/4, 127a/7, 127a/7, 127a/8, 127a/9, 127a/11, 127a/11, 127a/13, 127b/1, 127b/3, 127b/6, 127b/7, 127b/8, 127b/10, 127b/11, 127b/11, 128a/2, 128a/6, 128a/9, 131a/8, 131b/12, 131b/13, 133b/10, 133b/11, 134a/1, 172a/9, 173b/9, 173b/10, 173b/11, 173b/12, 173b/13, 174a/1, 174a/10, 174a/13, 174b/1, 174b/2, 174b/3, 174b/3, 174b/4, 174b/5, 174b/6, 174b/7, 174b/8, 174b/9, 174b/10, 174b/11, 174b/11, 174b/12, 174b/13, 175a/1, 175a/2, 175a/4, 175a/5, 175a/8, 175b/9, 176a/3, 177a/4, 177a/7, 177a/12, 177b/2, 183b/2, 183b/4, A132a/10, A140b/12, A236a/6
g.-üp-dururlar 128a/3
g.-er (part.) 122a/8, 122a/9, 122b/3, 126b/4, 126b/5, 126b/6, 172a/5, 172a/6, 174a/7, 174a/8, 174a/9, 174a/12, 174b/6, 193b/2, A131b/12, A131b/13, A132a/6, A132a/8, A132a/10, A132b/2, A139a/13, A139b/1, A139b/2, A139b/3, A139b/4, A139b/7, A139b/9, A139b/10, A139b/11, A139b/12, A139b/13, A140a/2, A140a/3, A140a/3, A140a/8, A140a/11, A140a/12, A140b/2, A140b/13, A141b/4, A145a/1, A151a/1, A219a/9, A221b/11, A222a/1, A222a/4, A222a/5, A222a/5, A222a/7, A222a/9, A222b/2, A222b/4, A222b/4, A222b/5, A222b/6, A222b/8, A222b/8, A222b/11, A223a/2, A224a/10
g.-en A224a/12,
g.-dügi 122a/2, 127a/10
g.-miş (part.) 50a/6, 172a/13, 176b/12, A221a/9, A221a/12, A221b/7,
g.-ecek (part.) A69a/4
g.-mese 131a/8, 183b/3, A227b/10
g.-erdi 174a/2,
g.-erler-idi A221b/3,
g.-dise A140b/7
geyecek : giyecek krş. *giyecek*
g.(g)+in 122a/4
geyecegi ol- : giyeceği olmak krş. *giyecegi ol-*
g.-a A48a/12
geyik : geyik
g. 96a/11, 96b/1, 96b/2, 96b/5, A89b/12
geyil- : giyilmek
g.-miş 176b/13, 193a/10, A248b/8
g.-miş (part.) 175b/1, A219a/11

geymiş ol- : giymiş olmak
g.-a 103b/3
g.-sa A98a/13
geyür- : giydirmek
g.-ür (part.) A224b/5
gez- : gezmek, dolaşmak
g.-er 14a/1
gezürlik: çamaşırcılık krş. *gāzurlik*
g. 100b/4
gezürlik eyle- : çamaşırcılık yapmak krş. *gāzurlik eyle-*
g.-se 100b/4
g.-yüp 100b/6
g.+megi (akk.) 100b/2
ġılāf : kılıf, örtü
g.+ı (iy.) A230b/1
ġ.+ına A230a/12
ġıyāb : kayıp, ortada olmama
ġ-ıdum A170a/7
gibi : gibi
g. 2a/9, 12b/5, 13a/1, 14a/12, 17b/1, 17b/1, 17b/1, 29a/1, 29a/3, 29a/3, 29a/8, 29b/2, 31b/1, 43b/8, 46a/1, 46a/1, 52b/4, 53b/9, 53b/9, 57a/3, 60a/12, 62a/12, 65b/8, 65b/8, 70a/1, 72a/13, 73b/1, 77b/12, 78b/1, 78b/2, 78b/2, 80a/8, 91b/10, 96a/1, 103a/3, 103a/5, 106a/7, 107a/13, 115a/4, 115a/4, 116a/12, 116b/8, 122a/9, 125b/8, 131b/5, 135b/3, 135b/3, 135b/3, 138a/3, 148b/1, 154a/9, 180a/6, 180b/12, 188b/7, 189a/3, 191a/2, A90a/5, A98b/3, A104a/12, A115b/11, A115b/11, A136a/3, A137b/4, A146a/11, A149b/8, A171a/5, A173a/5, A173a/13, A173a/13, A186b/12, A186b/13, A186b/13, A196b/9, A201a/3, A201a/3, A204b/9, A219a/5, A227b/10, A227b/10, A232b/10, A232b/13, A233a/1, A233a/3, A233a/5, A233a/8, A233b/9, A238b/12
g.+dür 13b/2, 13b/2, 13b/7, 13b/13, 14a/4, 14a/5, 14a/6, 33a/10, 51a/10, 106b/11, 107a/3, 107a/4, 107a/6, 110a/13, 111a/6, 128a/3, 161a/5, 179a/10, 183b/8, A11b/1, A89a/13, A113a/4, A113a/5, A173b/8, A201a/1
g.+ye A246a/4
gice : gece krş. *geçe, giçe*
g. 4b/12, 9a/12, 12b/1, 21b/2, 21b/5, 21b/13, 28a/4, 40b/2, 41a/9, 184a/2, 189a/12, 190b/6, A128a/5, A128a/8, A243b/8
g.+nüñ 10a/8
g.+lerden A243b/8
gice ol- : gece olmak krş. *giçe ol-*
g.-dı A237a/12
g.-a 15a/8
g.-sa 184a/12
giç : geç
g. 29a/4, 124b/2
giç- : geçmek, yok olmak krş. *geç-*
g.-e 58b/11
giçe : gece krş. *geçe, gice*
g. 42a/8, A4a/12, A8a/7, A11a/3, A17b/6, A17b/9, A18a/3, A24a/6, A31b/13
g.+nüñ A9a/1
giçe ḳal- : gecikmek
g.-ur 93a/11
giçe ol- : gece olmak krş. *gice ol-*
g.-a A12b/3
giç ḳal- : geç kalmak
g.-a 82a/2
giçrek : daha geç
g. A207b/11, A207b/11
giçür- : geçirmek krş. *geçür-*
g.-mese A173b/7
gider- : gidermek, yok etmek; dindirmek
g.-di A82a/5
g.-e 18b/10, 97a/4, 132a/2
g.-seler 172a/11
g.+mekdür 100b/5
g.-mişler-idi A192b/3
gidici : giden, gidici
g. A81a/7
gidil- : gidilmek
g.-e 23b/12
gile : şikâyet
g.+si 180a/3
gile göster- : hoşnutsuzluk göstermek
g.+mekdüry 179b/7
gile it- : şikâyet etmek
g.(d)-e 180a/5
gile ḳıl- : şikâyet etmek
g.-alar 65a/13
g.+maḳdur 179b/6, A230b/13
g.+maḳlıḳdur 179b/5
giñ : geniş, kolay; genişlik krş. *geñ*
g. 58b/2, 69a/6, 69b/4, 69b/8, 127b/7, 175a/5, A218a/8
g.-ise A205a/8

gine : yine, tekrar krş. *yine*
g. 13a/12, 18b/13, 21b/5, 31a/1, 42a/12, 42b/1, 47b/7, 49b/11, 54a/2, 54a/3, 55a/13, 55a/13, 57a/2, 57a/3, 57b/9, 65a/7, 65a/9, 65a/11, 70b/2, 71b/2, 78b/9, 79b/4, 81b/13, 82a/5, 82a/6, 82a/7, 83a/12, 84b/12, 85b/2, 86b/11, 87b/2, 87b/3, 91a/7, 94a/9, 95b/7, 100b/9, 103b/6, 105b/2, 114a/8, 117a/4, 117b/12, 118b/5, 121a/13, 123a/7, 127b/11, 128b/10, 142a/8, 142a/12, 154a/7, 154a/8, 154b/2, 154b/9, 155a/12, 157a/10, 157a/13, 157b/5, 181b/12, 182b/8, 186a/1, 187b/11, 188b/6, 188b/8, 189a/6, 189a/7, 189a/7, 189b/9, 191a/9, 191b/4, 195a/2, 195b/8, A23b/7, A73a/11, A75a/5, A80b/3, A109a/3, A115a/2, A119a/13, A120b/12, A122a/11, A126b/12, A132a/7, A146b/7, A149b/12, A150a/1, A150a/2, A161b/3, A170a/4, A186b/3, A187a/3, A188b/2, A195a/13, A214a/2, A234a/1, A237a/9, A237b/8, A242b/11, A242b/3, A251a/3, A251b/8, A251b/12
giñi- : genişlemek, iyi olmak
g.-ye A58a/11
giñirek : daha geniş
g.+dür A226a/5
giñ ol- : genişlemek, rahatlamak krş. *geñ ol-*
g.-mış 65b/9
g.-a 48b/13, 62a/10, 77b/5, 84a/5, 84a/6, 96a/5, 101a/9, 109a/9, 127b/8, 138b/2, 141a/9, 148a/13, 149b/6, 150a/1, 167a/8
g.-up 163a/1
giñ ve eyü ol : rahat olmak
g.-a 175a/5
gir- : girmek
g.-ürin A12a/1
g.-ür 13b/4, 117a/12
g.-düm 14b/3
g.-di 14a/13, 14b/1, 14b/5, 14b/6, 40a/9, 118a/7, 190a/7, A122b/5, A197b/11
g.-miş 85b/5, 153b/13, A81b/12, A113a/13, A113b/13
g. 44a/4
g.-e 94a/10, 95b/2, 99a/12, 113a/4, 129b/10, 167a/4, A144a/1, A161b/9
g.-se 79a/12, 86a/12, 86a/13, 87a/11, 87b/1, 89b/1, 89b/2, 92a/6, 94a/9, 96a/4, 98a/2, 114a/6, 114a/7, 114a/9, 115b/7, 117a/6, 118a/5, 129a/1, 129b/8, 129b/10, 132a/5, 135a/11, 140b/5, 140b/7, 145a/13, 159a/4, 183b/5, 196a/12, A88a/5, A88b/7, A111b/4, A112b/7, A115a/1, A121a/1, A143b/13, A148a/10, A167a/8, A171a/8, A171a/11, A179b/6
g.-üp 114b/4, 114b/7, 143b/10, A121b/2
g.-üp-dururdı A12a/3
g.+mege 83a/12, 83a/13
g.-mez 83a/8
g.-memişsin 25b/2
g.-meye 44b/11
g.-mese 114a/7, 114a/8
g.-mez-idi A168b/1
g.-mezdi 144b/6
girçek : gerçek, doğru krş. *gerçek*
g. 194b/3
g.+dür 104b/13
girçekirek : daha doğru krş. *gerçekirek*
g.+dür 27a/9, 27a/9
girçek ol- : gerçek olmak, doğru olmak
g.-a 192a/13
gireme- : girememek
g.-z A244b/4
g.-di 83a/12
giriftār ol- : yakalanmak, tutulmak
g.-a A97a/1, A186b/4
girmege çalış- : girmeğe çalışmak
g.-ur A244b/3
girmiş ol- : girmiş olmak
g.-a A21b/1
girü : geri; tekrar, yine
g. 13a/10, 14a/2, 14a/13, 14b/5, 15b/12, 18b/10, 20b/9, 22a/6, 22a/6, 22a/7, 22b/9, 22b/9, 22b/10, 27b/6, 42a/8, 47b/6, 47b/8, 47b/12, 57a/7, 60b/13, 67a/11, 70a/10, 71b/2, 72b/2, 72b/6, 79b/1, 81b/12, 83a/12, 83a/13, 92a/6, 97b/1, 111a/13, 114b/7, 120a/12, 129a/12, 131a/8, 131a/13, 132a/5, 132b/7, 133a/6, 133a/8, 143a/7, 143b/5, 144a/3, 154a/1, 154b/2, 161b/7, 169a/5, 170a/9, 173a/3, 174a/13, 175b/8, 181b/2, 181b/9, 190b/13, 191b/3, 196a/7, A146b/10, A189a/2, A195a/13, A196b/4, A215b/10, A242a/12
girü dön- : geri dönmek; değişmek; yaptığı kötü işi terk etmek; aksetmek
g.-er 50b/3

g.-e 10b/11, 63a/1, 108a/10, 142a/6, 143a/8, 184b/5, A195b/1
g.-se 114a/8, 184b/3, A171b/11
g.+mege 197b/2
g.-üp 184a/8, 189b/1, 194b/1
g.-mez 32a/4
girü döndür- : geri döndürmek, geri almak
g.-e A244b/6
g.-mege A244b/6
girü döndürül- : değiştirilmek
g.-mez A28a/7
girü dur- : geri durmak, yapmamak
g.-a 72b/6
g.-alar 49b/10
girü gel- : geri gelmek, tekrar gelmek
g.-düm 78b/8, A180a/13
g.-miş 153b/13
g.-se 131b/3
g.-ürdi 189a/6
girü ḳal- : geri kalmak
g.-a 73b/3, 169b/1, 176a/12
girü vir- : geri vermek, iade etmek
g.-seler 157a/12
git- : gitmek krş. *get-*
g.(d)-erin A116a/7
g.(d)-er 13a/11, 13b/10, 63b/12, 83b/8, 89a/7, 102b/2, 115a/12, 133a/1, 141a/5, 141b/10, 142b/9, 142b/9, 184a/2, 184a/8, 185b/2, 192b/10, A86b/1, A115a/12, A147a/4, A150b/8, A163a/9, A172b/6, A211a/12, A250b/12
g.(d)-er-iken A237b/3
g.(d)-erken 40a/11, 82b/13, 83a/2, 141b/11, 184a/3, 184a/6, 184b/3, 184b/6, 197b/9
g.(d)-erler 12b/5, 131b/1, 141b/4, A76a/9, A120b/12
g.-düm 190b/8, 197a/11, 197a/11, 197a/13
g.-di 66a/4, A16b/4, A76a/11, A82a/5, A173a/6, A185b/5, A190a/5
g.-miş 18b/13, 118a/4, A122a/9
g.(d)-elüm 45a/3
g.(d)-e 45b/10, 47a/13, 48a/8, 49b/12, 58b/6, 66a/2, 66a/5, 67a/6, 67b/3, 68b/2, 70a/10, 77b/10, 89a/4, 99b/10, 100a/10, 110b/7, 111a/13, 122a/11, 125a/5, 126b/7, 130b/7, 132b/11, 167b/4, 176b/2, 183b/2, 184a/5, 192b/11, A100a/6, A118a/10, A132b/1, A189a/1, A196b/13, A237b/6, A237a/9
g.-se 48a/9, 55b/2, 68b/3, 73b/6, 76a/4, 80b/13, 82a/4, 82b/5, 85b/2, 92b/8, 114b/13, 154a/2, 166b/2, 167a/9, 170b/4, 170b/12, 182a/8, 183b/12, 183b/12, 183b/13, 184a/13, 184b/1, 184b/2, 184b/2, 184b/7, 185a/3, 195a/13, A173a/6, A67b/8, A71a/1, A163a/6
g.-seler 76a/3, 84a/5, 133a/7
g.-mesi 48a/3
g.(d)-üp 55a/12, 192b/12
g.+meg-içün 6a/12
g.+mege 131b/1
g.+mekde A147a/5
g.+meklik A236b/3
g.-miş (part.) 181b/12, A60a/8, A72a/6
g.-mese 105b/1
g.(d)-erdüm 197a/9
g.(d)-erdi 189a/6, A237a/12
g.(d)-erse 127b/11
g.-di-y-ise A234b/2
g.-dise A189b/7, A189b/8
gitmiş ol- : gitmek, gitmiş olmak
g.-sa 80b/5, A151a/2
givür- : koymak, sokmak, yerleştirmek
g.-se 113a/5
giy- : giymek krş. *gey-*
g.-er 99b/9
giyecegi ol- : giyeceği olmak krş. *geyecegi ol-*
g.-a 53b/6
gizle- : gizlemek, saklamak
g.-ye 60b/4, A59b/1
g.-se 115b/7, A57a/6
g.+mek 67a/5
g.-meye 67a/5
g.-mese A99a/1
gizlemiş ol- : gizlemek, saklamak
g.-sa 64b/3
gizlen- : gizlenmek
g.-di 40a/9
gizlü : gizli
g. 75b/12, 85b/7, 98a/12, 157b/7, 161a/11
g.-y-ise A195b/3
göbek : göbek
g. 74b/5, 75a/4, 75b/3
g.(g)+i (iy.) 66b/12
g.(g)+in 75a/7, 75a/9, A67a/7

g.(g)+inde A67a/8
g.(g)+inden 75b/3
göçgünci : göçmen, göçebe
g. A208a/10
g.+nüñ 91b/5,
göçgüncilerden ol- : göçebe olmak
g.-a 161a/10
göger- : yeşermek; morarmak
g.-miş A210b/6, A244a/7
gögercin : güvercin
g. 84b/4, 84b/6, 84b/10, 86a/5, A77a/7, A78b/13
gögercinlik : güvercinlik
g. 84b/7
gögüs : göğüs krş. *gögüz*
g. 69a/3, 69a/4, 69b/3
g.(gs)+üñe 22b/9
g.(gs)+i (iy.) A19b/5
g.(gs)+inüñ 69a/13, 69b/8, 69b/10
g.(gs)+sini 69b/8, A61b/2, A61b/13, A62a/8
g.(gs)+sin 69a/6, 69b/1, 69b/4
g.(gs)+sine 22a/7, 25b/4, 69a/11, A67a/6
g.(gs)+sinde 69a/10, 69b/6, A61b/7, A62a/2
gögüz : göğüs krş. *gögüs*
g. A61a/12, A61b/12,
g.+üñ (gen.) A61a/13
gök : gök; mavi; geniş
g. 55b/10, 57a/9, 59a/13, 61b/1, 68a/5, 69a/11, 74a/1, 115b/8, 115b/9, 115b/10, 115b/11, 115b/12, 115b/13, 116a/1, 116a/2, 116a/4, 116a/5, 116a/5, 122a/13, 134a/1, 145a/11, 156a/9, 173b/5, 176a/9, 181b/13, A52a/1, A52a/3, A58a/10, A61b/2, A61b/13, A62a/4, A118b/2, A192a/4, A244a/12,
g.(g)+i (akk.) 116a/7, A117b/2, A117b/4, A118a/5, A118a/9
g.(g)+e 12a/9, 47b/5, 47b/12, 116a/7, 153b/1, 153b/13, 154a/1, 195a/1, A4b/7, A118a/2, A120b/13, A121a/12, A185b/5
g.+de 28a/10, 116a/9, 116a/11, 117a/3, 119a/4, A121a/3, A175b/9
g.+den 4a/11, 24a/1, 33b/6, 47b/8, 116a/10, 117a/10, 123a/9, 123a/10, 123a/11, 123a/11, 123a/12, 123a/12, 129b/10, 135b/2, 135b/5, 138b/13, 147a/4, 195a/2, A118b/1, A144a/2, A153b/6, A171b/7, A172a/7, A172a/8, A172a/13, A172b/3, A172b/9
g.(g)+inden 123a/12
g.+ler A39b/4
gök bulut : mavi bulut
g. 128b/4, 128b/9
gökcek : güzel, sevimli, hoş krş. *gökçek*
g. 113a/11, A85a/1, A208b/1
gökcek ol- : güzelleşmek krş. *gökçek ol-*
g.-dı : 191a/6
gökçek : güzel, sevimli, hoş krş. *gökcek*
g. 86a/11, A101a/1, A111b/11
gökçek ol- : güzelleşmek krş. *gökcek ol-*
g.-dı A246a/8
gök gürlemesi : gök gürültüsü
g.+n 138b/12
gök yüzi : gökyüzü
g.+n 43a/4
göl : göl
g. 142a/5
gölcek : gölcük
g.+den A98b/9
gölcük : gölcük krş. *gölçük*
g. 144a/6, A167b/1, A167b/8
g.+den 103b/10, 143b/13, 144a/1, 144a/3
gölçük : gölcük krş. *gölcük*
g. 144a/5
göm- : gömse
g.-se 162a/2
göme ḳo- : gömüp bırakmak, gömüvermek
g.-sa 162b/9
gömlek : gömlek krş. *gönlek*
g. 175a/3, 175a/4, 175a/5, 175a/8, 193a/12
gön : deri
g. 193a/12
g.+den 127b/7
g.+den-ise A219b/4
gönder- : göndermek
g.-mişdür A216b/1
g.-didi 170b/11
gön dikicilik eyle- : dericilik yapmak
g.-se 101a/4
göndür- : göndermek
g.-e A216b/13
gönlek : gömlek krş. *gömlek*
g. 175a/8, 175a/11, 175a/12, 175a/13, 193a/13, A223a/4, A223a/5,

A223a/5, A223a/8, A248b/7
g.(g)+üñ (gen.) A223a/11
g.(g)+in 175b/1
gönli aġır ol- : tasalanmak
g.-mış (aġır olmış gönli) A62a/12
gönli fārigˇ dut- : bir şey düşünmemek
gönlüñ f. 22a/8
gönlüñi f. A18a/11
gönli fārigˇ ol- : sıkıntısı olmamak
g.-a 15a/10, 88b/1,
gönli ġamnāk ol- : mahzun olmak
g.-a 37b/2
gönli götrül- : kandırılmak
g.-e-y-idi A40b/6
gönli götürül- : kandırılmak
g.-eydi 44b/4
gönli gözi açuḳ : kalp gözü açık
g. 70a/3
gönline ḫoş gel- : hoşuna gitmek
gönlüme ḫ.-di 150b/1
g-di A180a/10
g-se 150b/10, A179b/7
g -mese A181a/13
gönlin götür- : birini kandırmak
g.-e 155b/2
gönlini müteġayyir it- : vesvese vermek
g.(d)-eydi 33a/3
gönli meşġūl ol- : düşünceli olmak, aklı herhangi bir konuya takılmış olmak
g.-a 79b/6, 121a/4
g. (...) m.-a 117b/10
g. (...) m-ur : 8a/12
gönline yeni endīşe düş- : aklına yeni bir fikir gelmek
g.-e 147a/11
gönlinde endīşe it- : fikretmek, düşünmek
g.(d)-e (endīşe ide g.) 17b/6
gönline hīç endīşesi olma- : aklında hiç yokken
g. -ya 35b/10
gönlini rūşen eyle- : ferahlatmak
g.-r 33b/8
gönlinüñ hīç endīşesi olma- : bir şey hakkında düşünmemek
g. -ya A32a/9
gönli sevin- : içi hoş olmak
g.-e A176a/6
gönül : gönül, hatır
g. 2a/1, 3a/8, A150b/13
g.+dür 155a/7
g.+de 26b/5
g.(ńl)+üm 21b/7, 24b/13, A209b/12
g.+üñ A180b/8
g.+üńde A22b/5
g.(ńl)+üńde 26b/5
g.(ńl)+i 103a/6
g.(ńl)+inüñ A32a/10
g.(ńl)+ini 70a/2
g.(ńl)+üni 69b/11, A247b/2
g.(ńl)+inde 7b/6, 9a/4, 33b/9, 48a/1, 70a/8, 192a/8, A85a/4
g.+leri (akk.) A29a/6
gönül vir- : gönül vermek, sevmek
g.+i (...) v.-e 155b/2
g.+in (...) v.-mişdür A190b/3
gör- : görmek, bakmak
g.-ürsin 13a/7, 22a/12
g.-ür 3b/11, 7b/9, 7b/10, 7b/10, 8a/1, 8a/4, 8a/8, 8a/10, 8a/13, 9a/8, 9a/8, 9a/9, 12a/5, 13a/8, 15a/1, 29a/4, 44a/2, 50b/11, 50b/12, 51a/2, 51a/3, 51a/3, 51a/9, 53b/10, 188b/7
g.-ürler 7a/12, 8b/11, 9a/13, 12b/6, 13a/8, 27b/7, 28b/1, 28b/3, 44b/8, 52a/13, A145a/3, A219a/9
g.-düm 18a/4, 18a/9, 22a/1, 23b/3, 40a/7, 41a/9, 41a/9, 4a/9, 78b/6, 83a/7, 150a/13, 187a/8, 187b/7, 187b/12, 188b/11, 189a/4, 189b/7, 189b/12, 190a/2, 190a/10, 190a/13, 190b/6, 190b/8, 190b/12, 191a/6, 197a/10, 197a/13, A77b/3, A113b/7, A113b/7, A116a/6, A119a/7, A156a/12, A173a/4, A180a/12, A180b/1, A180b/6, A180b/11, A185b/4, A186b/10, A188b/1, A188b/2, A189b/13, A197b/10, A198b/9, A198b/10, A198b/12, A209b/10, A209b/11, A242a/10, A243a/11, A243b/9, A243b/13, A244b/2, A245a/7
g.-düñ 22a/10, 22b/2, 187a/12, 187b/9, 197b/5, 197b/6, A119a/11, A158a/8
g.-di 23b/2, 29b/4, 30a/4, 30b/4, 43b/5, 47b/1, 51b/8, 52b/10, 56a/9, 58a/7, 69b/5, 69b/5, 69b/8, 80a/5, 91a/1, 112a/2, 135a/7, 139a/1, 153b/8, 156a/6, 156a/6, 188b/3, 188b/9, A82a/10, A92b/2, A134b/13, A156a/9, A158b/1, A161a/7, A162b/3, A162b/3, A186a/3, A189a/13, A192a/7, A192b/12, A193a/6, A193a/12,

A201b/13, A235b/12, A238a/5, A244a/7
g.-diler A110a/2
g.-miş 41b/3, A243a/5
g.-mişdür 4b/9, 17a/13, 17b/3, 18a/7, 21a/13, 24b/7, 24b/8, 24b/10, 24b/10, 25b/6, 25b/7, 25b/7, 25b/8, 25b/9, 25b/11, 42b/8, 42b/9, 42b/9, 42b/10, 42b/11, 42b/13, 43a/1, 43a/3, 43a/4, 43a/4, 43a/5, 43a/7, 43a/11, 49b/12, 110b/2, A8b/9, A21b/10, A29b/2, A245b/6
g.-sün 164b/6
g.-elüm 68b/4
g.-esin A196a/8
g.-e 4a/8, 4a/8, 8a/4, 44b/1, 46a/12, 50b/3, 50b/8, 50b/10, 50b/13, 51b/13, 54a/4, 66b/5, 70a/6, 76a/10, 80b/5, 81a/8, 92a/13, 99b/4, 117b/7, 117b/9, 147a/4, 154b/6, 165b/11, 172a/12, 181a/7, 186a/12, A62a/2, A65a/5, A72a/9, A78b/1, A87a/2, A92a/9, A117a/13, A143b/4, A144b/13, A149b/13, A156b/10, A163b/8, A174b/3, A175a/9, A184a/4, A186b/2, A191a/3, A196b/6, A201a/2, A210a/7, A219a/11, A226b/5, A227b/1, A236a/7
g.-evüz A116b/6
g.-eler 11b/12, 29a/3, 46a/1, 49b/11, 63b/11, 63b/13, 74a/5, 79b/13, 101b/1, 103a/1, 115a/11, 121b/12, 129b/3, 182b/3, A8a/8, A65a/4, A84a/12, A89b/9, A92a/9, A95a/3, A103b/11, A132a/3, A141a/10, A143a/10, A172a/9, A205a/12, A207b/7, A207b/10
g.-se (*1684 defa geçer*)
g.-seler 111a/10, 129b/2, 192b/9, A109b/8, A132a/8, A207b/8,
g.+mek 44b/2, 48a/2, 49a/12, 49b/3, 51a/10, 52b/8, 63a/8, 89b/6, 114a/5, 123b/13, 133a/3, 134b/2, 144a/10, 167b/2, A41a/2, A46b/3, A59a/2, A115a/7, A149a/13, A152a/1, A152a/1, A170b/4, A182a/12, A206b/3, A207b/11, A208b/3
g.+maḳ A45a/4
g.+mek-içün 179b/8
g.+megüñ (gen.) 51b/2, 160a/4, A52b/4, A54a/3, A58a/4, A59a/6, A60a/7, A61a/12, A66a/10, A66b/8, A90a/3, A124a/7, A151b/11, A151b/12, A151b/12, A151b/13, A152a/1
g.+megi (akk.) 59a/7, 99b/1, 151b/9
g.+mege 51b/9, 107b/3
g.+mekde 51a/13, 156b/11, A235a/1
g.+mekden 51b/3, 194b/3
g.+meklik 4a/1, 45a/2, 48a/2, A43b/13, A90a/4, A214a/9
g.+mekligi (akk.) A41a/4
g.-en 13b/11, 15a/3, 43b/9, 45b/9, 46a/3, 46a/4, 50a/9, 50b/4, 54a/1, 54a/9, 54a/10, 64b/7, 81b/9, 84b/8, 86b/12, 87a/2, 90b/10, 101b/5, 110a/8, 111a/12, 116b/3, 116b/6, 119a/9, 121b/3, 123b/4, 126b/11, 128b/13, 130b/6, 137b/1, 138a/8, 140a/11, 140b/4, 150a/10, 156a/8, 168a/12, A95a/3, A100b/5, A101a/1, A106b/11, A109b/1, A112b/13, A124a/5, A125b/11, A172b/1, A188b/10, A194b/12, A196b/10, A196b/13, A242b/11
g.-enüñ 66b/6, 88a/8, 138b/2, 172b/6, A76b/1, A80a/6, A133b/11, A138a/2, A193a/7
g.-ene 50b/3, 88b/3, 118a/3, 128b/6, 130a/9, 148b/1
g.-enler 12a/2, 12a/5
g.-dük (part.) 106b/5, A87a/2
g.-dügüm 23a/9, 28a/8
g.-dügüñ 15b/1
g.-dügi 6b/10, 11a/2, 17b/3, 28a/1, 30a/7, 30b/11, 44b/10, 48b/7, 49b/12, 122a/9, 195b/6, A113a/3, A147b/7, A189a/6, A191a/2
g.-duġı 52b/11
g.-dügin 196b/10
g.-dükleri 9a/12, 29a/7, A251a/9
g.-üp 114b/5, 120a/12
g.-üp-dururın 22b/8
g.-üp-dururam A18b/9
g.-üp-dururdum A244a/9
g.miş (part.) 33a/10, 51a/10
g.-miş ola A39a/12, A214a/4
g.-icek 90b/4
g.-mez misin 10b/9, 14b/10, 41b/8, 51b/12, 76b/1, 120a/12, 183b/10, 185a/10, 190a/6, A141a/8, A169a/3, A244a/3
g.-mez 51a/2, 51a/9
g.-mez mi A68a/4
g.-medüm 24b/2
g.-medi A158a/13
g.-memişdür 25b/13, 43a/6
g.-mese 61a/6, 183b/3, A122b/1

g.-medük (part.) 150b/10
g.-medügi A117a/13
g.-ürlerdi 29b/1
g.-ürseñ 26b/6
g.-ürse 58b/5, 128a/8, A76a/4
g.-düñ-idi 191a/8
g.-di-y-idi A230a/4
g.-didi A228b/7, A242b/12
g.-dük-idi 14b/4
g.-düñüz idi 28b/10
g.-dise 27b/8, A91b/6, A135b/9, A142a/12, A198a/5
g.-miş-idi 22b/4, 30a/7
g.-mişdi A18b/6
g.-miş-ise A41b/7
göre : (ed.) göre
g. 7b/11, 9a/9, 19b/5, 19b/6, 29b/8, 35b/9, 38b/10, 40b/13, 50b/8, 62a/9, 64b/10, 66a/5, 69b/7, 128b/12, 148b/7, 157a/11, 157b/12, 159a/5, 171a/3, 171b/9, 179a/8, 193a/8, A149a/2, A172a/10, A175a/12, A194a/2, A194a/2, A194a/3, A198a/4, A198a/4, A201b/5, A203a/4, A212a/8, A213a/9, A217a/11, A226a/5, A226b/6, A226b/7, A226b/10, A228b/7, A230a/12, A230a/12, A232b/3
g.+dür 122a/3, A207b/6, A227b/11, A228a/11
göre bil-: göre bilmek
g.-ür 12b/3
görecek ol- : görecek olmak
g.-ursa 51b/5, A94a/3, A126a/3, A183a/13, A189a/7
göreçek ol- : görecek olmak
g.-ursa A31a/12
göricek ol- : görecek olmak
g.-ursa A46b/9
göril- : görülmek
g.-ür 39b/11, A24b/4, A228a/9, A229b/8
g.-e 118b/2, A226a/4
g.-se A48b/3
görin- : görünmek krş. *görün*
g.-e A45b/12
g.-meye 24b/6
g.-mese 143a/4
görüci : görücü, gören krş. *görici*
g. A186a/10
g.+ye 49b/11
görün- : görünmek krş. *görin-*
g.-se 155b/3
görünmeyici : tesettürlü ve kendini göstermeyen (kadın)
g. A230b/2
göster- : göstermek
g.-ür 7a/1, 7a/6, 10b/9, 13b/13, 31a/2, 33b/10, 81a/4, 81a/6, A157b/7, A251a/1
g.-ürler 44a/10, A27a/10
g.-e 7a/5, 33b/5, 33b/6, 33b/8, 45a/11, 110b/4, A5b/6
g.-eler 6a/2, 6a/7, 8b/6, 31a/4, 109b/10
g.-se 115b/7, 124a/12, 131b/11
g.-seler 45b/11
g.+mek 32b/3, A28b/12
g.+mege 32b/3, 32b/9
g.+meklige 33a/4
g.-en 44b/8
g.-e-y-idi A29a/1, A29a/4
g.-eydi 32b/11, 33a/1
g.-mez 4b/10, 32b/8, 33a/12, 33b/5, 45a/10, A46a/2
g.-imez 50b/7, A4a/10, A29b/3, A29b/10
gösteri bil- : gösterebilmek
g.-e 33b/3
gösterici : gösterici
g. 27b/11, 31b/2, 31b/11, 192b/1
g.+dür 7b/4, 9a/2, A83b/8
gösteril- : gösterilmek
g.-ür 194b/8
götür- : götürmek; yürütmek, idare etmek
g.-e 103a/5
g.-se 158b/6, 186a/13, A83a/4
g.-seler A50b/13
g.-üp A147a/5
g.-en 112b/11, 112b/13
gövde : gövde, vücut krş. *gevde*
g.+sin A66b/5, A89a/11
g.+lerinüñ A246b/5
göyen- : yanmak krş. *göyün-*
g.-miş 114b/5
g.-miş durur A16b/3
g.-en A152b/3
g.-miş (part.) 127a/10, A16b/1
g.-mese A152b/5
göyendür- : yakmak krş. *göyündür-*
g.-di A152b/7, A153a/5, A193a/3
g.-miş 136b/1
g.-se A122b/6, A152b/2, A153a/3,

A153a/7, A153a/13, A153b/2, A153b/7, A153b/9, A153b/10, A154a/9, A154b/9, A197a/12, A209b/3
g.-mese A154a/2, A154b/6
göyendürük : yanık, yanmış
g. A154b/4
göynük : yanık, yanmış
g. 173b/6
göyün- : yanmak krş. *göyen-*
g.-miş 190b/9,
g.-se 135a/6, 136a/7, 135a/7
g.-en 135a/7
g.-ündügi 136b/12
g.-miş (part.) 20a/12, 175a/13, 176b/7, A66b/5
g.-mişüñ 190b/10
g.-mese 135a/8
göyündür- : yakmak krş. *göyendür-*
g.-ür 135a/5
g.-se 76a/3, 88b/9, 89a/9, 118a/7, 135a/10, 135b/4, 135b/5, 135b/6, 135b/11, 135b/13, 136a/6, 136b/3, 136b/12, 158a/12, 166b/8, A212a/3
g.-dürmese 136a/13
göyündürci : yakıcı
g.+se 145a/8
göz : göz
g. 49b/3, 58b/13, 60b/9, 61b/9, A51b/8
g.-ile 58a/7
g.+dür 62a/2
g.+üñ (gen.) 13b/9, 60b/10
g.+i (akk.) 58a/6
g.+de 54a/4
g.+den 62a/2
g.+üm A244a/11
g.+üñ 18b/10, 19a/1, 24b/7
g.+üñi 13b/9, 18b/9
g.+üñe 24b/7
g.+i (iy.) 19a/11, 19a/13, 61a/5, 61a/5, 61a/11, 61b/12, 62a/1, A88b/12
g.+inüñ 61a/10, 61a/13, A54a/13, A244a/7
g.+ini 61b/1, 89a/2, A54b/7, A54b/9
g.+in 13b/8, 61a/3, 61a/4, 61a/7, 61b/8, 61b/10, 61b/11, 70a/3
g.+üni (3. t. ş. iy.) 22b/12, 61b/2, 61b/3, A54b/4, A54b/6
g.+ine 25a/13, 79a/5
g.+inde A55a/3
g.+inden A116b/4
g.+ler 60b/13, 139b/9
g.+lerin 60b/11
göz dut- : beklemek
g.-ar A145b/12
göze- : yırtığı ve deliği örerek kapatmak
g.-se 193a/6
g.-dügi 193a/6
gözet- : gözetmek
g.(d)-e 184a/9
g.(d)-üp 195a/13
gözgür : oyuk, delik
g.+de A224a/5
gözgüreli : delikli
g. A224a/4
gözi düş- : gözüne ilişmek, bakmak
g.+üñ (...) d.-se 19a/9, 24b/4, 25a/1, 25a/2, A20b/5, A20b/8
g. (...) d.-ecek olursa 19a/7
g. (...) d.-se 19b/4
gözi aydın ol- : sevinmek, mutlu olmak
g.-up 121b/6
gözinden örtüli : görünmez, görünmeyen
g.+dür A117a/3
gözinden yaş gel- : gözü yaşarmak
g.-mese 61b/12
gözlü : gören, gözlü
g. 95a/4, A20b/6
gözlü ol- : görmek, gözü olmak
g.-dı 54a/2
gözsüz : kör, görmeyen
g. 54a/1, 61a/1, 196a/4, 196a/6
g.+e 24b/5
gözsüz eyle- : gözünü çıkarmak
g.-seler 89a/3
gözsüz ol- : kör olmak
g.-a 37a/3
gözük- : gözükmek
g.-e 186b/12
g.-se 127b/6, 140b/7,
gözyaşı : göz yaşı
g. 132b/7
g.+la 108a/3
ġulāmbaralıḳ it- : kulamparalık yapmak, oğlancılık yapmak
ġ.(d)-ermişsin 189b/13
ġulle : şiddetli susuzluk
ġ.+dür A88b/1

gūr : mezar
g.+a A150a/2
ġurbet : gurbet
ġ.+e A220a/10
ġ.+de 65a/10
ġurbete düş- : gurbete gitmek
ġ.-e 77a/10, A117a/13
ġurbete var- : gurbete gitmek
ġ.-alar 65a/9
gūr-ḫāne düz- : türbe yapmak
g.-e 133a/12
ġūrîler dili : Gurî dili, İran'da bir mahallî dil
ġ.+n 149b/2
gūristān : mezarlık
g.+da A149a/10
ġuṣṣa : tasa, kaygı
ġ. 39a/12, 114b/3, 136b/10, A163a/5, A182a/3, A207a/7,
ġ.-y-ıla 159a/10, A154a/13, A199b/2
ġ.+dur 145a/11, 159b/8, 162a/11, 164b/6, 165a/5, 177a/13, A141a/12, A171b/11, A204a/8, A211b/12
ġ.+ya A157a/6
ġ.+da 49a/8
ġ.+dan 94b/5, 124b/13
ġ.+sı 160b/13
ġ.+lardan 52b/5
ġuṣṣa bul- : kaygıya uğramak
ġ.-a 154a/8
ġuṣṣa iriş- : kaygılanmak
ġ.-e 113b/1
ġuṣṣalu : kaygılı, tasalı
ġ. ise 94b/5
ġuṣṣa ve ḳayġu iriş- : üzülmek
ġ.-e 128a/11, 150b/9,
ġuṣṣa ve ḳayġuya iriş- : üzülmek
ġ.-e A182a/3
ġuṣṣaya ḳayġuya iriş- : üzülmek
ġ.-e 151a/12
güci yet- : gücü yetmek
g.-mez A108a/7
güci yit- : gücü yetmek
g.-mez 7a/5, 33b/6, 110b/4, A244b/6
güç : güç, kuvvet, zorbalık
g.-ile 158a/2, 158a/2
g.(c)+i (iy.) 79b/12
güç gör- : zorlanmak
g.-mişse 45b/3
güç it- : zorbalık etmek
g.(d)-e 99a/2, 174a/13
güçi yit- : gücü yetmek
g.-mez A29b/11
g.+leri y.-meye 31b/13
güç yet- : gücü yetmek, güçlü olmak
g.+mekde A208a/4
güçlü : güçlü
g. A75b/3
güften : söylemek
g. A124a/12
güher : cevher krş. *gevher*
g. A62b/8
g.+üñ (gen.) A62b/9, A194b/5
g.+ine A70a/2
g.+ne A195a/1, A203a/4
güherlü : asil, asaletli krş. *gevherlü*
g. 156a/9, 178a/10
gül : gül
g. 2b/1, 165a/9, 165b/7, 165b/8, 165b/10, 166a/11, A207b/9, A208a/4, A208a/5, A208a/7, A208b/2
g.+üñ (gen.) 165a/9, 165a/10, 165a/11, A207b/6
g.+i (akk.) 165a/4, 165a/5, 166a/13
g.+den 146b/6
g.+ler 8a/4, 146b/1, 165a/3, 195b/3, 195b/5, A208b/6, A210b/13
gül- : gülmek
g.-se 47a/5, 48a/7, 48b/2
g.-e (ger.) 24b/3
g.-icek A56b/11
g.+mek 148b/1, 148b/4
güle güle : gülerek, yavaş yavaş
g. 14b/12, A20b/4
güler yüzlü : güleç, iyi huylu
g. 165b/3
gülnār : gülnar
g. 165b/3
gül ol- : gül meydana gelmek
g.-ur 2b/1 (o.-ur g.)
gümāna gel- : şüphelenmek
g.-di A242a/12
gümiş : gümüş krş. *gümüş*
g. 14b/4, 14b/8, 23b/11, 57a/11, 60b/8, 66a/13, 104a/2, 115b/4, 154b/1, 154b/12, 154b/13, 180b/13, 182b/3, 197a/5, 197a/10, A188a/12, A189a/1, A211b/3, A228b/2
g. ise 138b/7
g.+den 23b/4, 80b/2, 86a/13, 178b/11,

186a/4, A211b/4, A230a/2
g.+den-ise A194a/7
gümiş akçe : gümüş akçe
g. 154a/10
gümiş çekilmiş ol- : gümüş kaplanmak
g.-sa 179a/7
gümişden ol- : gümüşten yapılmış olmak
g.-sa 179a/3, 179a/7
gümrāh ol- : yolunu şaşırmak, doğru yoldan çıkmak
g.-a 109b/10,
gümüş : gümüş krş. *gümiş*
g.+dense 157a/3
gün : gün; gündüz; güneş
g. 9b/9, 9b/10, 20a/5, 20b/5, 23a/13, 30b/3, 33b/11, 34b/6, 34b/8, 34b/9, 34b/10, 34b/11, 34b/12, 35a/1, 35a/3, 35a/4, 35a/5, 35a/7, 35a/8, 35a/9, 35a/10, 35a/12, 35b/1, 35b/3, 35b/5, 35b/6, 35b/7, 35b/11, 35b/13, 36a/4, 36a/7, 36a/9, 36a/11, 36a/13, 36b/2, 36b/6, 36b/11, 37a/1, 39a/8, 39a/11, 39b/6, 39b/7, 40a/2, 40a/9, 41a/8, 117b/3 121a/5, 147a/3, 187b/2, 190b/6, A32a/12, A35a/9, A221b/2
g.+dür 34b/10, 39a/11, 39b/2, 39b/8, 40a/2
g.+üñ (gen.) 38a/11, 39a/5
g.+e 34b/9, 36a/1, 36b/3, 38b/12
g.+de 34b/1, 34b/3, 34b/6, 35a/5, 35a/12, 35b/2, 35b/5, 35b/8, 36a/3, 36a/11, 39b/4, A31b/4
g.+dedür 38b/12
g.+den 23b/13, 34b/13
g.+i (iy.) 9b/10, 9b/10, 34a/12, 34a/13, 34b/2, 34b/6, 38b/8, 38b/12, 39a/1, 39b/2, 48b/12, 174a/2, 177a/1, A30b/13
g.+i-y-idi A19b/1
g.+üdi 23a/13
g.+inüñ 192a/5, 192a/5, A34b/12
g.+in 146b/10
g.+inde 34a/1, 34b/5, A226b/3
g.+ler 36b/7, A33a/8, A174b/2
g.+lerüñ (gen.) 39b/11
g.+lerde 36b/8, 58a/4, A135a/2
g.+leri (iy.) 38b/12, 146a/10, 146b/3, A197a/2
g.+lerinde 158a/6, A174b/11
günāh : günah
g. 108b/8, 140a/1, 184a/4, A146a/11
g.+dur 100b/5
g.+a 157b/4, 183b/5, A115b/2, A149b/10, A237a/3
g.+dan 6a/11, 157b/5, 183b/6, A6a/10, A115b/3,
g.+ı (iy.) 169a/7
g.+ıdur A93b/9
g.+ınuñ 47b/7
g.+ın 191b/6
g.+ına 141a/1, 142b/11, 157b/4, 157b/4
g.+ından 6b/11
g.+lara 185a/7, A157a/1
g.+lardan 50b/12, 72b/6, 172b/1,
g.+ların 100b/4
g.+larına A138b/13, A170b/12
g.+larından 100b/6
günāhdan dön- : tövbe etmek
g. (…) d-e A195a/13
günāh givirici : günah toplayan
g. A75a/12
günāh ḳıl- : günah işlemek
g.-urlar 191b/4
günāhkār : günahkar
g.-ısa A170b/12
günāhkār ol- : günahkar olmak
g.-a 133a/6
gündene : pırasa krş. *gendāne, gendene*
g.+den A22a/9
günden güne : günden güne
g. A109b/3
gündüz : gündüz
g. 9a/13
g.+in 147a/2
güneş : güneş
g. 9b/12, 10a/1, 10a/7, 13b/2, 13b/3, 13b/6, 117b/1, 117b/2, 117b/4, 117b/9, 117b/11, 117b/12, 117b/13, 118a/1, 118a/5, 118a/7, 123a/4, 123a/11, 123a/13, 129a/10, 166a/12, A122b/1, A122b/11, A124a/2, A174a/11, A243b/13
g.-ile A244a/1
g.+üñ A122a/2, A122a/4
g.+i (akk.) 118a/2, 118a/12, 119a/8, A121b/10, A122a/10, A122b/5
g.+e 123a/2, 153a/11
g.+de 117b/7, A122a/6
güneş batduġı yir : batı, mağrip
g.+den A174a/11

güneş çıḳduġı yir : doğu, maşrık
g. A174a/11
güneş doġ- : güneşin ufuktan yükselmesi krş. *güneş ṭoġ-*
g.-duġı 10a/7
güneş dutul- : güneş tutulması
g.-mış (part.) 118a/8
güneş ḳurṣı : güneşin görünen yüzü
g.+ı 13b/2
güneş ṭoġ- : güneşin ufuktan yükselmesi krş. *güneş doġ-*
ṭ.-ar A174a/8
g.-duġı A173b/11
güneş ṭoġduġı yir : doğu, maşrık
g.+de 146a/6
güneş ṭulın- : güneşin batması krş. *güneş ṭulun-*
g.-ur A174a/9
güneş ṭulun- : güneşin batması krş. *güneş ṭulın-*
g.-duġı A9a/1
g.-duġın A173b/12
g.-duġından 10a/7
güneş ṭulunduġı yir : batı, mağrip
g.+de 146a/7
gürūh : bölük, takım
g.+dan-ıduñ A244a/2
güt- : gütmek
g.-se 84a/4
güz ol- : güz, sonbahar olmak
g.-a A175a/11
güz ol- : güz vakti olmak
g.-a A196b/7
güzāf : güzaf, beyhude
g. A11a/7
g.+dan 11a/5, A200a/4
g.+ın A9b/13

-H-, -Ḥ-, -Ḫ-

ḥa : Arap alfabesinin 6. harfi ḥa
ḥ. 42b/1
ḥa ol- : Arap alfabesinin 6. harfi 'ḥa' olmak
ḥ.-ursa 17b/10
ḥaber : haber
ḥ. 147b/13, 159b/12, 170b/11, A25b/2, A176a/5, A216b/1
ḥ.-ile 173b/7, A83b/7
ḥ.+dür 108a/13, 159b/13, 170b/3, 170b/13, A200b/5, A202a/7, A217a/4, A217a/5
ḥ.+üñ (gen.) 170b/12
ḥ.+e 29a/12
ḥ.+de 138a/3, 170b/12
ḥ.+den 35b/2, A109a/7, A10a/6
ḥ.+i (iy.) 21b/10
ḥ.+idür 11b/1
ḥ.+in 119b/3, 147b/12, 149a/7, A177b/5
ḥ.+inden 4a/12, 90a/5, A177b/10
ḥ.+ise A176a/6
ḥ.+ler 5a/8, 5a/9, 30b/11
ḥ.+lerde 190b/3, A6a/11, A12b/6, A16a/6, A51b/7, A75a/2, A136a/4, A247b/9
ḥ.+leridür A142a/1
ḥ.+lerin A124b/10
ḥ.+lerinden A166b/5
ḫaberdār ol- : haberdar olmak
ḥ.-a 85b/8, A166b/5
ḫaberde gel- : rivâyet olunmak
ḥ.-mişdür 5a/5, 6b/13, 15a/10, 15b/10, 16a/3, 20a/4, 20b/4, 43b/12, 44a/7, 158b/7, 159a/9, 159a/11, 164b/4, 164b/9, 166b/13, 189b/6, A180b/4, A186b/8, A188b/12, A206b/11, A244a/5
ḥ. (…) g.-mişdür 18a/11, 27a/5, 30b/3, 31a/2, 33a/7, 41b/1, 58a/5, 80b/8, 83a/5, 145b/2, 150a/12, 190b/3, A119a/6, A180a/10, A188a/13, A189b/12, A231b/4,
ḥ.+lerde g.-mişdür 3b/4, 12a/7, 12a/10, 32a/5, 33a/5, 33b/1, 44b/2, 44b/3, 44b/9, 45a/8, 116b/3, 150a/3, 164b/11, A173a/3, A203b/2,
ḥ.+lerde (…) g.-mişdür 4a/9, 18a/1, 123a/8, A185b/3,
ḫaber gel- : haber almak
ḥ. (…) g-mişdür A23a/6
ḥ.-e 79a/11, 86a/1, 152b/13
ḥ.+i g.-e 89b/12, 130b/1, A145a/12, A145a/12
ḥ.+ler g.-mişdür 192b/2
ḫaber getürici : haberci
ḥ. A83a/13
ḥ.+dür 89b/8
ḫaber idici : haber verici
ḥ. 123a/13
ḫaber iriş- : haber gelmek
ḥ.-e 91b/8
ḫaber işidil- : haber almak
ḥ.-mişdür 26a/3

ḫaber işit- : haber almak
ḫ.(d)-e 74b/1, 85b/12, 130b/2, 130b/2, 147a/13, 147b/13, 148a/1, 148a/10, 148b/3, 148b/12, 148b/13, 149a/10, 149a/12, 151b/2, 162a/11
ḫ.+in i.(d)-e 147b/3, 147b/4, 147b/5, 147b/5, 147b/6, 147b/7, 147b/8, 147b/9, 148a/2, 148a/3, 148a/4, 148a/5, 148a/9, 148a/11, 148b/4, 148b/10, 149a/1, 149a/2, 149a/3, 149a/9, 153a/3, A177b/9, A178a/6, A178b/5
ḫ.+ler i.(d)-e 85b/3, 147a/12
ḫaber it- : haber vermek
ḫ.(d)-em 24a/5
ḫaber ol- : haber olmak
ḫ.-madı 133a/10,
ḫaber vir- : haber vermek
ḫ.-ür 7a/11, 8b/10
ḫ.-eler A71a/2
ḫaber yitiş- : haber gelmek
ḫ. (…) y.-e 148b/12
ḫabīs : habis, kötü, pis
ḫ. 107b/9
ḫabs : hapis, mahkum
ḫ. ise 145b/8
ḫāc : hacı krş. *ḥācı*
ḫ. A182b/7
ḫacāmatçılıḳ : hacamatçılık
ḫ. 102b/12
ḫacāmat eyle- : hacamat eylemek, kan almak
ḫ.-seler A143b/11
ḫacāmat it- : hacamat etmek, kan almak
ḫ.-dügi 103a/5
ḫacbe : bir müzik aleti krş. *ḥaceb*
ḫ. 149a/1
ḫac(c) : hac
ḫ. 6b/3, A240a/9
ḫ.+uñ (gen.) 58a/1
ḫ.+a 17b/9
ḫacca var- : hac yapmak, hacca gitmek
ḫ.-a 151a/3, 186b/9
ḫac(c) it- : hac vazifesini yerine getirmek
ḫ.(d)-er 29a/11
ḫ.(d)-e 111b/2, 117a/10, 135a/12, 151b/6
ḫacc ı ʿumre it- : umre ve hac yapmak
ḫ.(d)-e A240a/9
ḫacc ḳıl- : hac vazifesini yerine getirmek
ḫ.-a A152b/10
ḫaceb : bir müzik aleti krş. *ḥacbe*
ḫ. A178a/9
ḫācet : hacet, ihtiyaç
ḫ. 18b/3, 39b/10, 165a/11, 176a/12, A34a/5, A173b/11, A173b/12
ḫ.+dür A145b/8
ḫ.+i (akk.) 73b/8, A135b/6
ḫ.+den 82a/3
ḫ.+üm 46b/8
ḫ.+üñ (iy.) 46b/9, A180b/8
ḫ.+i (iy.) 19a/9, 19b/8, 37b/4, 38a/4, 38a/10, 39a/9, 39a/13, 39b/12, 45b/4, 73b/7, 81b/4, 105b/12, 117a/6, 120b/6, 124a/13, 124b/1, 124b/3, 124b/8, 124b/9, 126a/5, 127b/9, 130a/12, 131b/5, 136a/3, 141a/6, 146a/1, 146b/11, 147a/2, 148b/6, 149b/4, 149b/12, 150a/5, 150b/13, 152b/1, 152b/11, 164a/8, 164b/11, 165b/2, 167a/3, 179b/12, 179b/13, 180a/1, 183b/11, 186b/9, A76a/11, A119b/11, A121a/8, A135b/6, A206b/11
ḫ.+in 45b/5, 46b/9
ḫ.+ler 39a/6, 39b/4
ḫ.+leri (iy.) 17b/12, 39b/9, 49a/3, 117a/9, 120b/9, 120b/11, 121a/6, 126a/7, 149b/13, 164b/8, A106a/12
ḫācet namāzın ḳıl- : hacet namazı kılmak
ḫ.-sa 149b/13
ḫācet ol- : ihtiyaç olmak, gerekli olmak
ḫ.-maya 194b/5
ḫacerü'l-esved : hacerül esved, Kabedeki kara taş
h.+i (akk.) 52a/1, 112b/4
ḫ.+e 186b/7
ḫācı : hacı krş. *ḥāc*
ḫ.+lar 152a/2
ḫācib : kapıcı, perdeci
ḫ. 152b/3, 174a/12
ḫac ol- : hac ibadetinin olması
ḫ.-maya A121b/1
ḫac ʿumre it- : umre ve hac yapmak
ḫ.(d)-e 186a/11
ḫac ve ʿumre bul- : hac ve umre yapmak
ḫ.-alar A121a/13
ḫadd : sınır, değer, derece, bir şeyin nihâyeti, sonu
ḫ.+e 65a/4
ḫ.+i 170b/4 (iy.)
ḫ.+ine 169a/3

ḥ.+inde 73b/10, A69b/10
ḥ.+inden A134a/10
ḥadden geç- : haddini aşmak krş. *ḥadden giç-*
ḥ.-e 57b/8, 78b/4
ḥ.+inden g.-se 66b/13
ḥadden geçe ol - : haddini aşmak
ḥ.-sa 73b/3
ḥadden giç- : haddini aşmak krş. *ḥadden geç-*
ḥ.-eler A224b/1
ḥadden daşra : haddinden fazla krş. *ḥadden dışıra, ḥadden ṭaşra,*
ḥ. 180b/9
ḥadden dışıra : haddinden fazla krş. *ḥadden daşra, ḥadden ṭaşra,*
ḥ. A232b/7
ḥadden ṭaşra : haddinden fazla krş. *ḥadden daşra, ḥadden dışıra*
ḥ. 156b/9
ḥadden ziyāde ol- : haddinden fazla olmak
ḥ.-a 175b/12
ḥaddince ol- : derecesince olmak
ḥ.-a A232b/7
ḫadeng oḳı : kayın ağacından yapılmış ok
ḫ.+n 170b/12
ḥadeṯ gel- : abdest veya guslü bozan şeyin olması
ḥ.-e A236a/9
ḥadeṯ ir- : abdest veya gusül gerektiren halin olması
ḥ.-miş 183a/10
ḥadeṯ iriş- : abdest veya gusül gerektiren hal olması
ḥ.-di 183a/12
ḫādım : hadım
ḫ. 53a/13, 79a/3, A70b/6
ḫādım eyle- : hadım etmek
ḫ.-diler 53a/6
ḫādim : hizmetçi
ḫ. A224a/5
ḫ.+dür A226a/3
ḥadsüz : hadsiz, nihâyetsiz
ḥ. 175b/12
ḥāfıẓ : hafız
ḥ.+dur A219a/9
hafta : hafta
h. 38a/11
ḫāk : toprak
ḫ. 3a/11
ḫāḳān : hakan
ḫ. 2b/5
ḥaḳ çıḳ- : doğru olduğu anlaşılmak
ḥ. (daḫı) ç-arsa A137a/8
Ḥaḳ evi : ahiret yurdu
ḥ.+nde dururlar A109b/9
ḥ.+dedür 130a/9
ḥaḳīḳat : hakikat, gerçek, doğru
ḥ. 9b/5, 12b/9, 15a/3, 31b/9, 46a/11, 59b/8, 95a/7, 191b/8, A118b/11
ḥ.+dur 100b/7
ḥ.+da 62a/4, 185a/5, A55a/9, A94a/4
ḥaḳīḳat bil- : doğru bilmek
ḥ.-ür 7a/7
ḥ.+mek gerek 31b/9, A118b/11
ḥaḳīḳat ol- : gerçekleşmek
ḥ.-ur 12b/12
ḥakīm : bilge
ḥ. 21b/9, 21b/12, 23b/3, 37a/6, 72b/13, A209b/1
h.+dür 24a/9, 33b/9
ḥ.+ler 42a/6, 165a/8, 167b/13, 174b/3, A38a/3, A117b/4, A139a/13, A191a/9
ḥ.+leri (akk.) 51b/5
ḥ.+lerden 11b/10
ḥ.+lerle 123b/8
ḥakīmān : bilgeler
ḥ. A27b/8
ḥaḳīr-dīn ol- : dini zayıf olmak
ḥ.-a A53a/1
ḥaḳ kendüye iriş- : hakkına kavuşmak
ḥ. -e 184a/1
ḥ.+ḳı i.-e A236b/11
ḥaḳīr ol- : değersiz olmak
ḥ.-a 59b/3
ḥaḳ it- : hak talep etmek, hak istemek
ḥ.(d)-e A237b/4
Ḥaḳ(ḳ) (1) : Allah, Tanrı krş.
ḥ. 2b/4, 45b/3, 111b/10
ḥ.+uñ (gen.) 75a/3
ḥ.+a 61b/11, 197b/8
ḥaḳ(ḳ) (2) : hak; doğru, gerçek
ḥ. 3b/12, 5b/1, 7a/7, 7b/1, 8b/13, 11a/8, 11b/11, 27b/10, 28b/12, 31b/2, 31b/3, 32a/1, 49b/10, 69a/12, 110b/8, 111a/4, 111b/10, 124b/1, 126b/5, 140a/5, 183b/13, 184a/12, 186a/9, 192b/1, 192b/3, 196a/4, A45a/3, A45a/10, A107a/5, A193a/4, A193a/5, A237b/4

ḥ.-ısa 28a/5
ḥ+dur 3b/9, 4a/2, 4b/11, 5a/1, 5a/8, 5b/1, 7a/8, 7b/1, 8b/4, 8b/13, 27b/8, 49b/3, 49b/3, A146a/9
ḥ.+ı (akk.) 33b/10, 49b/2
ḥ.+a A133b/10
ḥ.+da A145b/7
ḥ.+dan 109b/8
ḥ.+ıçun 15b/11, 109b/7
ḥ.+ın 68b/4, 109b/7, 150a/2, 156b/5, 169a/6, 184b/4, A136b/13, A188a/11
ḥ.+ında A99b/9
ḥ. iduġına A119b/4
ḥaḳḳu'l-lāh : doğru, gerçek
ḥ. 49b/10
ḥaḳlu ḥaḳḳınca : herkese hakkını vermek
ḥ. 155a/3
ḥaḳ ol- : gerçek olmak
ḥ.-dı 32a/11
ḥ.-a A146a/9
Ḥaḳ sarāyı : ahiret yurdu
ḥ.+ndadur A146a/8
ḥaḳ söyle- : hakkı tebliğ etmek
ḥ.-rin 186b/12
Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teālā : Yüce ve noksanlıktan münezzeh olan Allah
ḥ. 10b/9, 191b/13
ḥ.+nuñ 12b/2
Ḥaḳ Teālā : Yüce Allah
ḥ. 3b/7, 5b/2, 5b/8, 5b/11, 6a/7, 7a/3, 7b/2, 8b/13, 10b/11, 15a/4, 15a/11, 15b/13, 17a/1, 23a/12, 23b/13, 26a/5, 27b/11, 28a/2, 29a/10, 29a/12, 31b/9, 32a/3, 32b/1, 33a/3, 33a/13, 33b/8, 37a/8, 39b/2, 43b/10, 45a/1, 45a/9, 45b/5, 45b/6, 46a/2, 46a/10, 46b/4, 46b/7, 46b/12, 47b/3, 51a/12, 52b/5, 53b/8, 59a/4, 63a/2, 67b/2, 81a/2, 100a/7, 110b/6, 115b/9, 116b/5, 128b/6, 131b/12, 133a/8, 135a/3, 135b/4, 178a/13, 192a/8, 194a/11, 195a/8, A82b/5, A99b/9, A109b/1, A114a/6, A114a/11, A118b/11, A119b/10, A120a/3, A120b/11, A157a/1, A193b/12, A196b/13, A244a/4, A245a/5, A251b/12
ḥ.+nuñ 4a/3, 12b/6, 20a/2, 24a/9, 25a/7, 28a/1, 32b/5, 32b/10, 43a/5, 43b/11, 81a/6, 192a/9, A219a/10, A250b/6
ḥ.+yı 44b/12
ḥ.+ya 5a/6, 27b/13, 188b/5
ḥ.+dan 5b/1, 44b/9, 192b/4, A94a/3, A148a/12
ḥ.+dandur A5a/2, 43b/9
Ḥaḳ Teʿālā ḥażretine dön- : tövbe etmek
h.-e A251b/12
ḥ.+mek gerek 46a/11, 47b/3
Ḥaḳ Teʿālāya dön- : tövbe etmek
ḥ.-e 100b/4
Ḥaḳ Tebāreke ve Teʿālā : yüce ve mübarek Allah
ḥ. 15b/2, 45a/7, 114a/7
ḥāl : hal, durum
ḥ. 48b/13, 49a/8, 145a/12, 189a/7, A47b/11, A85a/3, A89a/13, A92b/3, A101a/5, A101b/4, A150b/8
ḥ.+dur 112a/4
ḥ.-ıla 57a/13
ḥ.+da 18b/8, 61b/3, 128a/11, 155a/2, 160b/10, 180b/4, A47b/13, A118a/9, A145a/9, A174a/11, A179b/9, A204a/10
ḥ.+da-y-iken 183b/6
ḥ.+da-y-ısa 130a/10, 143b/12
ḥ.+dan 45b/2, 181b/5, A170b/11, A234b/8
ḥ.+ı (iy.) 43b/12, 45b/2, 46b/5, 48b/13, 49a/8, 53a/2, 55a/3, 61b/2, 86a/4, 91a/10, 99b/7, 105b/3, 115b/3, 115b/12, 116a/8, 118b/13, 119a/1, 119a/2, 130a/8, 130a/13, 130a/13, 130b/6, 130b/9, 132b/9, 133b/12, 150b/8, 150b/8, 153b/9, 155a/2, 157a/1, 181a/9, 183b/7, 183b/8, 195a/1, 195b/10, A49b/1, A89a/13, A109b/3, A132b/12, A145a/3, A147a/7, A148a/1, A148b/3, A167a/7, A193b/12, A236a/9, A244a/10
ḥ.+ıdur A110a/6
ḥ.+ın A147b/6
ḥ.+ına 47b/6, 82a/6, 105b/2
ḥ.+ında 47b/6, 126a/9, A116a/4
ḥ.+ından 46b/5, 74b/1, 74b/2, 130b/4
ḥ.+ıla 119a/2
ḥ.+lar 146a/11
ḫāla : hala krş. *ḫāla*
ḫ. 63a/11
ḫ.+ya 63a/11
ḥāla: hala krş. *ḫāla*
ḥ. A56b/11
ḥ.+ya A56b/11
ḥāla gel- : değişmek, hale dönmek
ḥ.-e A167a/12

ḥāla dön- : değişmek, hale dönmek
ḥ.-e 181b/5, A170b/11, A234b/8
ḫalaḳ ol- : helak olmak krş. *helāḳ ol-*
ḫ.-a 119a/12
ḥalāvet : zevk, tatlılık
ḥ.-i (ḥ. īmāna) 41b/9
ḥ.+idür 41a/13
ḫalā'iḳ : halk, insanlar krş. *ḫalāyıḳ*
ḫ.+a A143a/4
ḫalāyıḳ : halk, insanlar krş. *ḫalā'iḳ*
ḫ. 23a/9, 48a/1, 52b/12, 53a/8, 54b/13, 59b/6, 62a/1, 78a/9, 79a/5, 98a/7, 102a/1, 105a/7, 107a/7, 108b/13, 109a/6, 127b/9, A82b/6, A85a/4, A94b/4, A96a/8, A100b/7, A101a/3, A109b/7, A121a/13, A143a/7, A167b/3, A172b/9, A210a/11, A239b/9
ḫ.-ı 192a/7 (ḫ. ʿāmmenüñ)
ḫ.-ıla A48a/2
ḫ.+dur A167b/1
ḫ.+uñ 103a/6, 118a/9, 129a/7, 133a/3, 192a/4, 193b/10, A99a/8, A119a/2
ḫ.(ġ)+uñ A165a/2, A167b/4,
ḫ.+ı (akk.) 23a/11, 52a/12, 52b/7
ḫ.+a 104b/6, 105b/6, 146a/13, 167b/6, A100b/3, A101a/2, A119b/12, A160a/10, A175a/10
ḫ.(ġ)+a A167b/10, A211b/9
ḫ.+dan 67a/3, 144a/2, 196b/4, A194a/9, A219a/2
ḫ.+ı (iy.) 185b/13
ḫ.+larına 140a/6
ḫ.+larıla 53a/7
ḥāl budur ki : halbuki
ḥ. 30a/5, 30b/5, 100a/3, 100b/11, 101a/1, A116b/4,
ḥāl bu olsa ki : halbuki
ḥ. A100b/13, A198a/11
ḥāl düş- : farklı durum olmak
ḥ.+lar d.-e 197a/5
ḫalel : bozukluk, eksiklik
ḫ. 193a/4
ḫ.+i 59b/12
ḫalel düş- : eksiklik, bozukluk olmak
ḫ.-e 59b/10, 67b/6, 68a/5, 68a/12, A74b/12, A225b/5
ḫ.+ler d.-e 61a/9, 69a/7
ḫ.-meye 10a/11
ḫalel iriş- : eksiklik, bozukluk olmak
ḫ.-e 56a/3
ḫalel ol- : eksiklik, bozukluk olmak
ḫ.-a 61a/6, 61a/12, 176b/8
ḥalı : halı
ḥ.-y-ıla 78a/5
ḥālı ol- : hali olmak
ḥ.-mış ola 132a/11
ḫalīfe : halife
ḫ. 23a/7, A181a/3
ḫ.-y-ile A181a/1
ḫ.+nüñ A180b/10
ḫ.+yi 152b/8
ḥalīm ve bürdbār ol- : yumuşak huylu olmak
ḥ.-a 127a/2
ḫāliṣ : temiz, saf, hilesiz
ḫ. A187b/10
ḫ.+dür A94a/4
ḫalḳ : halk
ḫ. 75b/6, 93a/11, 100a/12, 102a/2, 104b/12, 105a/4, 109a/6, 112a/8, 117a/10, 125a/3, 152a/1, 157a/2, 168b/10, 187a/4, 190a/11, 190a/12, 191b/1, 192a/3, 193b/11, A28b/13, A79b/3, A147a/7, A155a/12, A188a/12, A221b/12
ḫ.- (ḫ. evvelīn ve āḫirīn) A118b/9
ḫ.-ıla 47b/13, A85a/4, A202b/9
ḫ+uñ 116b/3, 154b/11, 155a/3, A172b/11, A233b/2
ḫ.+ı (akk.) 32b/9, 32b/13, 137b/2, 174a/9, 185b/10, 186b/12, 191b/13, 195b/1, A135a/8
ḫ.+a 77b/11, 100a/12, 100a/12, 104a/3, 129a/11, 131a/9, 142b/5, 191a/13, A79b/6, A134b/12, A138a/6, A139b/13, A190b/5, A241a/7
ḫ.+dan 55b/13, 90b/4, 95b/12, A190a/3
ḫ+ı (iy.) 146a/13, A116a/8, A201b/2, A249a/9
ḫ.+ı ile A116a/3
ḫ.+ı-çun A93b/2
ḫ.+ına 144a/7
ḫ.+ından 144a/4, 157a/4, 172a/9
ḫalḳa : halka
ḫ. 60b/6, 60b/7, 66a/13, 157a/6
ḫalḳa ʿazīz ol- : halk tarafından sevilmek
ḫ-a 152a/10
ḫalḳa ḳarışmayıcı : halktan uzak duran
ḫ. 90b/2

ḫalḳ aldayıcı ol- : insanları aldatmak
ḫ.-a 104a/13
ḫalḳdan ḳaçıcı : halktan uzak duran
ḫ. 91a/11
ḫalḳdan kesil- : halktan ayrılmak ölmek
ḫ.-ürsin A190a/3
ḫ.-e 155a/8, 155a/8
ḫalḳdan ʿuzlet it- : halktan ayrılmak
ḫ.-e 195b/10
ḫalḳ diline düş- : hakkında konuşulmak
ḫ.-e 119b/2, 126b/10
ḫalḳuñ diline düş- : hakkında konuşulmak
ḫ.-e 104a/3
ḫall : hal, çözüm
ḫ. 3a/3
ḫāllu : halli
ḫ. 107b/10, 168b/9
ḫāl ol- : hal olmak
ḫ.-ursa 48b/13
ḫām : ham, pişmemiş
ḫ. 158a/3, 185b/6, A205b/1
ḫ.+dan 158a/3
ḫamā'il ol- : muska olmak
ḫ.-mış 156b/7
ḫamāyıl ḳıl- : kılıç kuşanmak
ḫ.-mış 170a/1
ḫamd : hamd
ḫ.+uñ (iy.) 2b/8
ḫamel : koç burcu
ḫ. 124a/11
ḫ.+dür 124a/12
ḫ.+i (akk.) 124a/12
ḫameletü'l-ʿarş : arşı taşıyan melekler
ḫ. 47a/3, 113a/2
ḫāmil : yüklü
ḫ. 2b/11
ḫamle ḳıl- : hamle yapmak
ḫ.-sa 83b/3, 93b/9
ḫammāl : hamal
ḫ.+lar A222b/6
ḫammām : hamam
ḫ.+a 183b/5
ḫ.+da 9b/9, 183b/4
ḫ.+dan 183b/6
ḫamr : şarap
ḫ. 115a/4
ḫāmūş : susmuş, sessiz
ḫ. 94b/7, A229b/10
ḫan : han, hakan
ḫ.+um (iy.) 3a/7
ḫ.+lar 177a/9
ḫ.+laruñ (gen.) A227a/2
ḫancer : hançer
ḫ. 2b/12, 171b/11
ḫandān ol- : sevinmek
ḫ.-ur 3a/8
ḫandele : kokulu kavun
ḫ. 162b/2, 162b/3
ḫānegī : eve mensup krş. *ḥānegī*
ḫ. 165a/1
ḫānegī : eve mensup krş. *ḥānegī*
ḫ. A207b/4
ḫāne-perver : evde büyümüş, dünya görmemiş
ḫ. A208a/12
ḫanı ol- : (birinin) sultanı olmak
ḫ. (…) o.-asın 3a/5
ḫānumān : ev bark, ocak
ḫ. 71a/6
ḫ.+ı (iy.) 133a/10
ḫanūṭ : ölüyü mumyalamakta kullanılan ilaç; tütsü
ḫ. A149b/9
ḫarāb : harap
ḫ. 65a/3, 158b/11, A198a/12
ḫarab idici : bozguncu
ḫ. A133b/13
ḫarāb it- : harap etmek, bozmak
ḫ.(d)-er 168a/11
ḫ.(d)-e A158b/4
ḫarāb ḳıl- : harap etmek, bozmak
ḫ.-a A211b/3
ḫ.+maġa A211b/2
ḫarab ol- : bozulmak krş. *ḫarāb ol-, ḥarāb ol-*
ḫ.-a A69a/5
ḫarāb ol- : bozulmak krş. *ḫarab ol-, ḥarāb ol-*
ḫ.-a 75a/8, 77b/3, 133a/10, 158b/11, A234a/13
ḫ.-up 182a/7
ḥarāb ol- : bozulmak krş. *ḫarab ol-, ḫarab ol-*
ḥ.-a A147a/9
ḥ.-madı A128b/1
ḥarām : haram; haramî
ḥ. 97a/11, 97a/13, 97b/3, 99a/9, 103a/13, 115a/5, 131b/3, 143b/1, 157b/13, 163b/6, 169a/8, 169a/9, 181a/2, 184b/1, 191b/1, A89a/10, A89a/10, A199a/2
ḥ.+dur 97b/1, A90b/10

ḥ.+a 189b/3, A162b/2
ḥ.+dan 176b/9
ḥarām bul- : haram işlemek
ḥ.-a 137a/1, 172b/13
ḥarām bulaşdur- : haram işlemek
ḥ.-urlar-ıdı A246b/4
ḥarāma düş- : haram işlemek
ḥ.-esin 189b/3
ḥarāmdan perhīz it- : haramdan sakınmak
ḥ.(d)-e 110b/12
ḥarāmdan ol- : haram yolla olmak
ḥ.-a A236a/7
ḥarameyn : Mekke ve Medine
ḥ.196a/8
ḥarām-ḫōr : haram yiyen, haramkar
ḫ. 97a/8, 97b/4
ḥarāmı : haramî, haydut krş. *ḥarāmī*
ḥ. A237a/7
ḥarāmılıḳ eyle- : haydutluk yapmak
ḥ.-se 101a/10
ḥ. (…) e.-se 101b/4
ḥarāmī : haydut, yol kesen krş. *ḥarāmı*
ḥ. 184a/6
ḥarām ḳarışdur- : haram katmak
ḥ.-a 55b/12
ḥarām māl yi- : haram yemek
ḫ.-ye 95b/7
ḥarām yi- : haram yemek
ḥ.-ye 141a/11
ḥarām-zāde : piç, veled-i zina; hileci, namussuz
ḥ. 156a/12, A90b/5
ḥ.+dür 82a/9, 97a/8, 97a/9
ḥarb : savaş
ḥ. 129a/8, 136b/2, 143b/3
ḥarb düş- : savaş olmak
ḥ.-e A166a/11
ḥarbī : savaşçı
ḥ. 90a/13
ḥarb ol- : savaş olmak
ḥ.-a 129b/11
ḫarbūze : kavun, karpuz
ḫ. A204a/6
ḫarc it- : harcamak
ḫ.(d)-e 55b/8, 56b/2, 62b/10, 62b/11, 65b/13, 97a/4
ḥarekāt : hareketler
ḥ.+ından 22a/3
ḥarekāta getürmek : hareket ettirmek
ḥ.-ile 22a/4
ḥarekātdan ve ḥikāyetden ḳal- : hareket edip konuşamamak
ḥ.-a-y-ıdı A11b/9
ḥarekātından ḳal- : hareket edememek
h.-a-y-ıdı 13a/9
ḥareket : hareket
ḥ.-ile 21a/4, 24a/3
ḥ.+i (iy.) 13a/4
ḥ.+inden 5b/10
ḥareket it- : hareket etmek
ḥ.(d)-e 196a/13
h.-dügi 196a/1
ḥarem : Mekke'de gayrımüslimlerin giremediği özel saha, Kabe; ev, aile
ḥ.+de 182a/1, 186b/5, 196b/5
ḥ.+inde 196b/7
ḥarf : harf
ḥ. 17a/11, 18b/1, 18b/2, 18b/6, 18b/6, 39a/3
ḥ.+dür 18a/13, 85b/12, 85b/12
ḥ.+dendür 17b/4
ḥ.+i (iy.) 17b/7, A14b/5, A14b/7, A14b/11, A14b/11
ḥ.+ini 17a/2, 17b/5
ḥ.+ler 187b/13
ḥarīr : ipek
ḥ. 127a/7, 176b/8, 176b/10, 178a/3
ḥ.+den 177b/9, 177b/9
ḥ.+lerden A227b/5
ḥarīṣ : hırslı krş. *ḫariṣ*
ḫ. A137a/13, A139a/12
ḫarīṣ : hırslı krş. *ḫariṣ*
ḫ. 97a/11
ḥarīṣ ol- : hırslı olmak
ḥ.-a 119b/4, 125b/6, 126b/2, A67a/6, A98a/6
ḫar tut : eşek dutu
ḫ. A201a/12
ḫāṣ(ṣ) : has, seçkin
ḫ. 154b/6, A103b/4, A134a/8
ḫ.+larıdur 192a/7
ḥaṣbe çıḳar- : kızamık çıkarmak
ḥ.-a A154b/7
ḥaseblü : asil, soyu temiz
ḥ. 90b/13, 91a/3, A230a/3
ḥaseblü neseblü : soylu, asil
ḥ. 118a/6, 154a/7, 170a/8
ḥaseblü neseblü ol- : soylu olmak
ḥ.-a A201b/7

ḥaseblü ve neseblü : soylu, asil
ḥ. A122b/3, A196b/2, A196b/5
ḥaseb neseb issi : soylu, soyu sopu belli
ḥ. A204b/7
ḥased idici : kıskanç, hasetçi
ḥ. 102b/3, A81a/7
ḥ.+dür 88a/3
ḥased it- : kıskanmak, haset etmek
ḥ.-di A82b/5
ḥ.(d)-e 138b/4, A86a/8
ḥ.(d)-eler 163a/11, 185a/13, A157b/3
ḥ.(d)-en 103b/5
ḥased ḳıl- : kıskanmak, haset etmek
ḥ.-alar 102b/10, A98b/3, A157b/5
ḥāṣıl : husûle gelen, olan, biten, türeyen
ḥ. A44a/1
ḥ.+ı (iy.) 160a/2, A150b/10
ḥ.+ın A150b/3
ḥāṣılı : kısaca, sözün kısası
ḥ. A123b/8
ḥāṣıl it- : meydana getirmek
ḥ.(d)-e 64a/13, 93b/13, 156b/8, 161b/4, 163b/12, 169b/7, 182b/11, A86a/8, A214a/1, A214a/3
ḥ.(d)-eler A80a/4, A235a/11
ḥāṣıllıḳ : olma, meydana gelme
ḥ.(ġ)+ıdur A127b/13
ḥāṣıl ol- : meydana gelmek
ḥ.-a 9b/6, 17b/9, 19a/9, 48a/3, 55a/9, 61b/8, 64b/6, 69b/13, 73b/9, 81b/7, 82b/6, 82b/12, 106a/13, 108b/8, 109a/11, 113a/12, 118b/7, 120b/3, 120b/5, 120b/7, 121a/2, 121a/3, 121a/9, 121b/9, 121b/13, 125a/9, 125b/7, 127a/12, 127b/2, 137a/3, 141a/6, 150a/2, 150a/4, 151a/1, 158a/1, 158a/2, 160a/3, 162a/12, 163a/13, 167a/7, 170a/12, 170b/8, 170b/11, 180a/1, 182a/13, 186b/6, 187a/5, A75b/5, A85b/12, A86a/13, A89b/12, A111a/9, A112a/9, A120a/8, A129b/6, A135b/2, A138b/5, A159b/5, A183b/6, A184a/3, A193b/2, A236a/10
ḥ.-maya 39a/12, 108b/9, 153b/11, 184b/13
ḥāṣılsuz : yersiz
ḥ. 56b/1, 101a/6, 137a/3, 137b/11, 146a/3, 148a/10, 148b/2, 148b/3, 155b/1, 164a/11, 180a/8, A91b/4, A95b/4, A97a/2, A187b/1
ḥ.+dur 164a/11
ḥaṣılsuz ol- : yersiz olmak
ḥ.-a 83a/13, 102b/4, 102b/6
ḥasīb ü nesīb : değerli, itibarlı, soyu temiz
ḥ. 1b/8 (ḥ.-ü zamān)
ḥāsid : hasetçi
ḥ. 87a/13
ḫasīs : cimri
ḫ. 163a/9, 164a/6, 197b/10
ḫaṣlet : haslet, yaratılıştan gelen özellik
ḫ.+ler 94a/4
ḫaṣm : hasım, düşman
ḫ.+uñ (gen.) 169b/2
ḫ.+ı (iy.) 173a/3, 178b/6, A84a/13
ḫ.+ınuñ A75b/9
ḫ.+ın A75b/8
ḫ.+ıla 169b/3
ḫasret : hasret
ḫ. 61b/13
ḫāṣṣa : özellikle, hassaten krş. *ḫāṣṣa*
ḫ. 119a/9, 126a/3, A188a/9
ḫaṣṣa : özellikle krş. *ḫāṣṣa*
ḫ. 62b/11
ḫasta : hasta
ḫ. ise 94b/5, 143b/12, 179b/9, 179b/10, 186b/5
ḫ.-y-ısa A167a/11, A231a/7
ḫasta düş- : hastalanmak
ḫ.-di 4a/10
ḫasta ḳal- : hastalığı devam etmek
ḫ.-a A232a/8
ḫastalıġı ol- : hastalığı olmak
ḫ.-a 78a/12
ḫastalıḳ : hastalık krş. *ḫastalıḳ*
ḫ. 36a/2, 70b/13, 82b/10, 145b/7, 180b/1
ḫ.-(ġ)ıla 45b/10
ḫ. içün 34b/12
ḫ.(ġ)-ıçun 62a/12, A31a/8
ḫ.+dur 97b/3, 160a/6
ḫ.+da 153b/12
ḫ.(ġ)+ı (iy.) 35b/4, A59b/10
ḫ.(ġ)+ıdur 64a/1, A240a/12
ḫ.(ġ)+ına A32a/4
ḫastalıḳ : hastalık krş. *ḫastalıḳ*
ḫ. A153b/6, A153b/7, A225a/1
ḫ.+dur A86b/9, A201a/2
ḫ.(ġ)+ıdur A135a/6, A170b/8
ḫastalıḳ belür- : hastalık çıkmak
ḫ.-e 139a/10,

ẖastalıḳ çek- : hastalık çekmek
ẖ.-e 95b/8
ẖastalıḳ iriş- : hasta olmak
ẖ.-e 127b/10
ẖastalıḳdan ḳurtıl- : iyi olmak, şifa bulmak
ẖ.-a 127b/12
ẖ.-up 143b/12
ẖastalıḳ ulaş- : hasta olmak
ẖ.-a 162a/10
ẖasta ol- : hasta olmak krş. *ḥasta ol-*
ẖ.-mış 50a/5
ẖ.-a 45b/9, 47b/6, 48b/1, 57a/3, 61b/3, 69b/12, 70a/7, 79b/1, 80a/2, 82a/12, 83b/10, 93b/8, 95a/9, 95b/3, 96b/10, 96b/11, 97a/3, 114a/8, 118a/10, 137a/12, 143b/2, 154b/2, 161a/9, 176a/10, 180a/9, 180b/2, A89a/13, A92a/6
ẖ.-sa 57b/12, A240b/4
ẖasta ol- : hasta olmak krş. *ḥasta ol-*
ẖ.-a A50b/11, A54b/8, A122b/9, A124a/6, A132a/8
ẖasūd : hasetçi krş. *ḥāsud*
ẖ. 2b/2
ẖ.+dur 90a/9
ẖāsud : hasetçi krş. *ḥasūd*
ẖ. 91b/10
ẖ.+dur A82b/4
ẖ.+laruñ 172a/7
ẖaşem : maiyet; aile; hademe
ẖ.+i (iy.) A134a/10
ẖaşemi cüẕā düş- : maiyeti veya ailesi ayrı olmak
ẖ.-miş A197a/6
ẖaşemi ḳaç- ve git- : maiyeti kaçıp gitmek
ẖ. ḳ.-mış ve g.-miş A197a/5
ẖaşm : hışım krş. *ḥışm*
ẖ.+ı (iy.) 180a/11, A232a/2
ẖaşmetlü : haşmetli
ẖ.-y-ise 139b/10
ẖaṭ(ṭ) : hat, yazı
ẖ. 59a/2, 59a/4, 182b/4
ẖ.-ıla 182b/10
ẖ.+lar 69a/10, 69a/11, 69a/11
ẖaṭā : yanlış
ẖ. 133b/5, A216b/2
ẖ.+dur 15a/1
ẖ.+yı 31a/4
ẖ.+ları (akk.) 45a/5
ẖaṭā at- : isabet ettirememek
ẖ.-sa A216b/2
ẖaṭā düş- : yanlış olmak
ẖ.-meye 11b/8
ẖaṭā ḳıl- : hata yapmak
ẖ.-maz 37a/13
ẖ.-maya 38a/3
ẖaṭar : tehlike
ẖ.+lara 193b/13
ẖaṭarlu : tehlikeli krş. *ḥaṭarlu*
ẖ. 92b/11
ẖaṭarlu: tehlikeli krş. *ḥaṭarlu*
ẖ. 106b/8
ẖāṭır : zihin, fikir
ẖ.+ı (iy.) 72a/4
ẖ.+ında 26a/11, A106a/8
ẖ.+ındayısa 109a/1
ẖāṭırına al- : ezberlemek
ẖ.+uña a.-asın 42a/3
ẖ.-a 26a/13, 43b/4
ẖāṭırına gel- : hatırlamak
ẖ.-mez 27b/6
ẖāṭırında ḳal- : hatırlamak
ẖ.-madısa 109a/3
ẖāṭırda dut- : unutmamak
ẖ.+uñda d.-asın 41b/13
ẖ.+ında d.-a 26a/9, 34a/6
ẖatme : mushaf
ẖ. 41b/3, 131a/6
ẖ.+yi A37b/8
ẖatm it- : hatim yapmak, bitirmek
ẖ.-se 109a/4, A106b/1
ẖatm ol- : bitmek
ẖ.-a 109a/5
ẖātun : kadın, eş
ẖ.+larıla 123b/8
havā : hava
h. 129a/11, 129b/1, 139a/6, 146b/4, 146b/5, A143a/5
h.+yı 129a/6, 129a/7, 129a/8, 129a/12, 129b/1
h.+ya 82a/6, 82a/10, 83a/1, 87a/1, 181b/3, 181b/13, 195a/1, A234b/1
h.+da 5b/7, 12b/2, 12b/5, 12b/11, 13a/1, 85b/4, 114a/2, 129a/2, 181a/13, 182a/10, 182a/11, A142b/4
h.+dan 136a/3, A134b/9
ḥavāleci : havaleci
ḥ.+sin A183b/2
havāyı ṭopraḳ dut- : havayı toz bulutu kaplamak
h.-mış A143a/6

havāyı toz dut- : havayı toz bulutu kaplamak
h.-sa 129a/8
ḫavfıla recā ortasında ol-: korku ile ümit arasında olmak
ḫ.-a 120b/11
hāviye : haviye, cehennem
h. 114b/2
ḥavż : havuz
ḥ. 144a/10, 144b/6, 144b/8, 144b/9, 144b/10, A168a/4, A168a/13, A168b/3
ḥ.+uñ (gen.) 144a/12, 144a/13, 144b/4, 144b/8
ḥ.+ı (akk.) 140a/6, 140a/8, A160b/1
ḥ.+da 144b/2, 144b/3
ḥ.+dan 144a/12, 144b/1, 144b/5, A168a/2
ḥ.+lar 195b/4
ḥavż-ı kevṯer : Cennette bulunan Kevser havuzu
ḥ. 125a/3
ḥ.+üñdür 125a/5
ḥ.+de 125a/4
ḥ.+den 125a/6, 125a/7
ḫāya : haya, er bezi
ḫ. 78a/6, A70b/7
ḫ.+nuñ A69b/6
ḫ.+sı 79a/12
ḫ.+sın 79a/3, 79a/6, 79a/7, 79a/7, 79a/8, 79a/8, 79a/10, A70b/11, A71a/3
ḫ.+ların 53a/6
ḥayāsuz : hayasız, utanması olmayan
ḥ. 98b/6
ḫāyın : hain
ḫ. A87b/2, A190a/10, A217a/5
ḫāyın ol- : hain olmak
ḫ.-a 76a/8, 155a/10, A189a/13
ḫay(ı)r : hayır krş. *ḫır*
ḫ. 6b/5, 7b/3, 9a/1, 16b/3, 32a/3, 50b/13, 59b/5, 61a/12, 62b/1, 69b/2, 85b/12, 105b/6, 109b/9, 111b/8, 114a/10, 119a/10, 121a/2, 126a/9, 126a/10, 138a/1, 148a/6, 149b/9, 152a/3, 173a/2, 178a/2, 185b/10, 193a/5, A6a/8, A43b/10, A45a/5, A46a/7, A47b/2, A54b/5, A72a/11, A109b/4, A123b/10, A124a/13, A130a/12, A138a/9, A138b/1, A141a/7, A147b/12, A177a/4, A209b/4, A218a/10, A227b/13, A248a/12
ḫ.-ıla 36b/9, 37b/12, 39b/12, 46b/6, 116a/5, 129b/1, A34b/2
ḫ.+dur 17b/9, 18b/2, 18b/2, 18b/3, 18b/4, 18b/6, 107a/13, 110a/1, 120a/8, 182b/5, A128a/2, A172a/1
ḫ.+ı (akk.) 6b/9
ḫ.+a 6a/12, 19b/7, 27a/1, 27a/1, 35a/1, 48a/4, 106a/7, A200b/4
ḫ.+dan 6a/10
ḫ.+la 34b/4, 147b/7, 148a/11
ḫ.+ı (iy.) 49b/3, A168b/10
ḫ.+ın 15b/12, 28a/6
ḫ.+ından 5b/11, 6a/4, 90a/5
ḫ.+lar 36b/1, 36b/3, 38b/13, 39a/4, 41b/4, 45a/6, 67b/7, 104a/9, 106b/4, 106b/12, 112a/1, 134a/12, 141a/5, A33a/1, A113b/13, A162a/7
ḫ.+lar-ıla 166b/10, A113b/1
ḫ.+ları (akk.) 45a/4, A41a/7, A209b/5
ḫ.+lara 52b/7, 131a/6, A33a/4, A70b/4, A147b/9
ḫ.+lardan A103a/2
ḫayır eylük iriş- : hayır ve iyilik olmak
ḫ.-e 136a/13
ḫay(ı)r gel- : hayır elde etmek
ḫ.-e 166b/7
ḫ.+lar g.-e A104a/9, A209b/2
ḫay(ı)r it- : hayır yapmak
ḫ.(d)-e 166b/8
ḫ.(d)-eler 89a/8
ḫayırlu : hayırlı, iyi
ḫ 52b/4, 154a/12
ḫay(ı)r ol- : iyi olmak, hayır olmak
ḫ.-a 55b/1, 92b/1
ḫ.-maya 19a/4, 36a/7, 37a/3, 39b/1, 100a/9
ḫayır ve ʿaṭā ol- : hayır ve bağış olmak
ḫ.-a A144a/8
ḫayır ve ḫoşlıḳ bul- : iyilik elde etmek
ḫ.-a 145a/9
ḫayır ve ḫoşlıḳ iriş- : iyilik elde etmek
ḫ.-e A169b/9
ḫay(ı)r ve iḥsān gel- : hayır ve iyilik elde etmek
ḫ.-e 47b/11
ḫay(ı)r ve menfaʿat gör- : iyilik ve fayda görmek
ḫ.-e 171b/7
ḫayır ve menfaʿat iriş- : iyilik ve fayda elde etmek
ḫ.-e A123b/10

ḥāyıż : hayız gören, regl halinde
ḥ. 78b/3, A236a/11
ḫayra dön- : iyi olmak
ḫ.-e 126a/4
ḫayra gel- : iyi olmak
ḫ.-e A138b/2
ḥayrān : şaşkın
ḥ. 3a/2
ḥayrān ve ʿāciz ḳal- : şaşırmak
ḥ.-a A237a/5
ḫayra ulaş- : hayır elde etmek
ḫ.-e 115b/13
ḫayra ve niʿmete iriş- : iyilik elde etmek
ḫ.-e A132b/2
ḫayra ve rāḥata iriş- : rahat etmek
ḫ.-e 146b/8
ḫayr gör- : hayır görmek
ḫ.-e A79a/6
ḫayrı deg- : birine hayrı olmak
ḫ.-e A102b/9
ḫayrı doḳun- : birine hayır yapmak
ḫ.-a 106a/13
ḫayrı ol- : hayrı olmak
ḫ.-a 53b/6
ḫayr iriş- : hayır kazanmak
ḫ.-e A85a/12,
ḫayr iş ol- : hayırlı iş olmak
ḫ.-a A55b/4
ḫayr menfaʿat bul- : hayır ve fayda elde etmek
ḫ.-a 119a/6
hayva : ayva krş. *ayva*
h. 159a/12, A199a/7, A199a/13, A199b/12
ḫayvān : hayvan
ḫ.+uñ 120a/4
ḫ.+dan A226b/6
ḫayż gör- : hayız görmek, regl olmak
ḫ.-se 183b/7
ḥażar : memleketinde bulunma hali krş. *ḫaẕar*
ḥ.+dur 38a/8, 38a/9, A250a/6
ḥ.+a 19b/8
ḥ.+da 124b/12
ḥ.+dan 6a/5, A125a/6
ḫaẕar: memleketinde bulunma hali krş. *ḥażar*
ḫ.+dan 119b/8
ḫaẕer : sakınma, korunma
ḫ.+dür 194b/8
ḫaẕer it- : sakınmak krş. *ḫaẕer it-*
ḫ. 50b/13
ḫ.(d)-eler 192a/11
ḫ.+mek gerek A112b/2
ḫaẕer it- : sakınmak krş. *ḫaẕer it-*
ḫ.(d)-e A46a/6
ḫ.(d)-eler A247b/5
ḫaẕer ḳıl- : sakınmak, korunmak
ḫ. 40a/7
ḫ.+ġıl 197b/10
ḥāżır : hazır, mevcut, bulunan
ḫ. 74b/2
ḫ.+dan 159b/12
ḥāżır getür- : huzura getirmek
ḫ.-diler 21b/11
ḥāżır ol- : mevcut olmak, hazır olmak
ḫ. 195b/2
ḫ.+maḳ gerek 192b/13
ḫazīne : hazine
ḫ.+de 62a/7
ḫ.+den 23a/5
ḫ.+si A247b/2
ḫ.+sidür 62a/7, 192a/9
ḫ.+lerin A164b/12
ḫazīnedār : hazinedar krş. *ḫazīnedār*
ḫ.+ıla 113a/4
ḥazīnedār : hazinedar krş. *ḫazīnedār*
ḫ. A133b/9
ḫazm : sebat, direnme; doğru ve sağlam rey ve karar
ḫ.+uñı 3a/1
ḥażret : hazret, huzur
ḫ.-i (ḫ. resūl) 31a/2, 184a/10
ḫ.+i (iy.) 20b/5, 20b/7, 30a/10, 30b/4, 30b/9, 44a/8, 51a/2, 111a/1, 125a/6, 150b/3, 158b/8, 189b/9, 189b/11, 190b/3, A113b/8, A119b/3, A180b/1, A185b/8, A187a/1, A207a/10, A244a/6
ḫ.+inüñ 7a/4, 67b/3, 194a/12
ḫ.+ini A41a/4
ḫ.+in 45a/1
ḫ.+ine 15a/4, 15a/11, 43b/10, 46a/10, 47b/3, 63a/2, 189b/6, A251b/12
ḫ.+inden 100b/4
ḫ.+indendür 7b/2, 8b/13
ḥażretü'l-āl : yüce hazret
ḫ. A1b/11
hecv : hiciv
h. 190a/11
hecviyyāt : hiciv ile ilgili manzumeler

h.-ısa 126a/11
hediyye : hediye
h. 138a/6
ḥekīmlik : hekimlik, doktorluk, tababet
ḥ.+de 100a/11
ḥekīmlik eyle- : doktorluk yapmak
ḥ.+mek 106a/11
ḥekīmlik it- : hekimlik yapmak
ḥ.-se 100a/10
helāk : helak, ölüm, yokluk
h. A128b/12
h.+a A212a/10, A223a/9
h.+ine A171a/12, A234a/2
helāk eyle- : öldürmek, yok etmek
h.-se 168a/10
helāk id- : öldürmek
h.+mek A164b/5
helāki ol- : ölümü olmak
h. A212b/12
helāk it- : öldürmek, yok etmek
h.-di 39b/3, 39b/4
h.-miş 18a/6
h.(d)-e 24a/1, 97a/4, 99a/13, 142b/3
h.-se 136a/3
h.(d)-erdi A111a/12
h.(d)-erdiler 33b/7
helāk ḳıl- : helak etmek, öldürmek
h.-dı 23a/11, 39b/3
helāklıḳ : helaklık, ölüm krş. *helāklik*
h.(ġ)+ıdur 137b/10
helākligi ol- : ölümü olmak
h.-a A162b/5, A164b/4
helāklik : helaklık, ölüm krş. *helāklıḳ*
h. 139a/2, 142b/1
h.+dür A222a/11
h.(g)+e 17b/13, 168a/1, A158a/9
h.(g)+idür A19b/10
h.(g)+ine 18a/10, 23b/8, 174b/4, 181b/11, A155a/12, A163a/5, A171a/13, A171b/2
helāklik ol- : ölüm olmak
h.-a A210a/12
helāk ol- : ölmek, helak olmak krş. *ḫalaḳ ol-*
h.-a 57a/10, 57a/13, 78b/4, 79a/7, 80a/3, 80a/7, 82a/11, 82b/13, 118b/5, 119a/9, 135b/12, 136a/7, 137a/13, 141a/12, 141b/9, 142a/7, 143a/6, 145a/12, 158a/11, 167a/6, 168a/12, 169a/2, 175a/8, 181b/3, A185a/5,
h.-sa 86b/10, 181b/7
h.-maġa 36a/8
h.-acaḳ (ger.) A250a/9
ḥelāl : helal
ḥ. 17b/11, 90b/11, 110b/12, 161b/3, 162a/4, 162b/10, A76b/1, A162b/2, A171a/10, A187b/7, A196a/2, A196a/3
ḥ.+i (akk.) 141a/11
ḥ.+den 176b/9, A236a/7
ḥelāl bul- : helal kazanç elde etmek
h.-a A224b/6
ḥelālden geç- : helali terk etmek
ḥ.-esin 189b/2
ḥelāl māl bul- : helal kazanç elde etmek
h.-a 176a/3
ḥelāl-zāde ol- : nikahlı ana babadan meydana gelmek, helal süt emmiş olmak
ḥ.-maya A70b/12
ḥelvā : helva
ḥ. 165a/2
ḥelvā satıcılıḳ eyle- : helva satmak
ḥ.-se A102b/6
ḥ.-r (part.) 106a/9
ḥelvā satıcılıḳ it- : helva satmak
ḥ.-se 106a/11
hem : hem
h. 10b/5, 17b/4, 18b/2, 19b/8, 23a/7, 23b/7, 27a/5, 30a/2, 30b/9, 36b/8, 38b/8, 40b/12, 43a/3, 45a/4, 50b/10, 51b/6, 52b/10, 52b/11, 53a/2, 53a/5, 53b/6, 53b/7, 57b/2, 59a/3, 60b/8, 61a/3, 62a/13, 62b/8, 67a/7, 68b/9, 69b/4, 70a/13, 71b/9, 77a/6, 80b/10, 83b/12, 85a/12, 97b/12, 104b/11, 112b/3, 117a/5, 120a/4, 120a/8, 127b/10, 128a/8, 132a/2, 133b/13, 134a/6, 138a/6, 144b/7, 146a/4, 146a/13, 159b/13, 161b/3, 163a/10, 165b/13, 166b/4, 168a/13, 170b/5, 171a/5, 173a/5, 173b/13, 184a/7, 186b/7, 189a/2, 190b/2, A48b/7, A50b/4, A56b/12, A65a/7, A69b/7, A69b/10, A69b/13, A77b/1, A81b/12, A88b/3, A88b/9, A90b/12, A100a/11, A112a/9, A115a/11, A117a/13, A121a/4, A123a/4, A131b/11, A134a/12, A135a/2, A138a/13, A141b/4, A146b/13, A151a/3, A156b/4, A158a/9, A180a/10, A180b/3, A180b/9, A181a/2, A185b/7, A186a/13, A187b/7, A191b/4, A201b/2, A201b/10, A210a/3, A220a/12, A222a/10, A227a/9, A233a/9, A240b/6

hemān : hemen, derhal, o anda; öylece, aynı
h. 6b/5, 8b/2, 15b/12, 18a/11, 20b/1, 21a/11, 24b/8, 24b/10, 26b/9, 27a/2, 43b/4, 49b/11, 50b/9, 53a/1, 74a/7, 74a/7, 74a/8, 74a/9, 79a/1, 80a/5, 84a/1, 84b/3, 94a/6, 97b/1, 100a/6, 100a/10, 108a/10, 109a/1, 109a/8, 112a/5, 112a/7, 112a/8, 117a/11, 117b/5, 117b/8, 118a/7, 119b/12, 123b/10, 124a/4, 126a/10, 128b/12, 129b/1, 129b/11, 133a/9, 135b/7, 136a/5, 136b/1, 136b/3, 136b/12, 137a/2, 138b/2, 139a/10, 154a/3, 154b/6, 158b/12, 160b/13, 175b/12, 180a/11, 181b/10, 184b/13, 185b/5, 187b/3, 190a/6, 192a/6, 196a/1, 197b/3, A50b/10, A58a/8, A70a/3, A74b/5, A75a/5, A76a/4, A94a/1, A110a/4, A111b/12, A112a/8, A122a/10, A129a/5, A129a/12, A143b/4, A144a/2, A144a/5, A144a/13, A146b/13, A149a/1, A149a/1, A150b/12, A153b/6, A155a/11, A158b/12, A166b/12, A167a/3, A168b/11, A171a/9, A171b/6, A172a/4, A172b/7, A174b/8, A185b/8, A185b/9, A190a/5, A192b/3, A194b/5, A210a/13, A226b/7, A229b/3, A232b/4
h.+dur 158a/13
hemān ol sāʿat : hemen o vakit
h. 117b/5
hemān sāʿat : hemen o vakit
h. 13b/9, 18a/2
hem-cins : hemcins, cinsi aynı olan
h.+leri (iy.) 193b/8
hem-çünān : böylece, aynı
h. 107a/5, 113b/3, 170a/11, A134b/12
h. imiş 189b/6
hem daḫı : hem de
h. 22b/4, 159b/5, 164b/11, 188b/4, A138a/6, A218a/7
heme : bütün, cümle
h. A196a/9
hem fāyide ve hem ziyān ol- : yarar ve zarar olmak
h.-ur 44a/11
hem … (ve) hem … : hem … hem ….
h. 3b/3, 18b/5, 37b/12, 39a/7, 44a/11, 59b/11, 70b/10, 105a/6, 126a/1, 133b/3, 139a/5, 155b/10, 157b/4, 163a/8, 170a/12, 172b/1, 178b/4, A73a/9, A115a/11, A116b/4, A196a/8, A240b/6
hemīn : aynı, tıpkı bu
h. 8a/11, 21a/9, 27b/12, 34b/3, 35a/1, 35a/8, 36a/2, 40a/13, 43b/12, 51b/4, 51b/4, 51b/10, 54a/3, 55a/12, 55b/5, 56b/8, 58a/4, 79a/10, 81a/2, 93a/7, 100a/10, 104b/13, 122a/10, 124a/8, 128a/8, 131a/9, 131b/10, 136b/8, 137b/1, 139a/12, 156a/13, 156b/6, 157b/2, 178a/3, 178b/11, 180a/11, 183a/12, 187b/2, 187b/3, 187b/5, 188b/5, 188b/8, 191a/5, A75b/3, A114a/5, A134b/5, A148a/7, A150a/2, A150a/4, A158b/4, A171a/13, A172b/8, A198b/11, A217a/12, A238a/7, A246a/2
h.+dür 48b/6, A194a/11, A236a/9
hemīşe : sürekli, devamlı
h. 71b/5, 174b/6, 184a/11
hem-levni : aynı renk
h.+den A210b/13
hem-ṣoḥbet it- : arkadaşlık yapmak
h.(d)-e 81b/11, 85b/7, 85b/13, 90b/3, 93a/6, 93b/6, 105b/13, 123b/5, 125b/9, 128b/13, 146b/13, 149a/8, 151a/11, 152a/6, 162b/6, 186b/8
hem-ṣoḥbet ol- : arkadaşlık yapmak
ḥ.-a 90b/10, A73a/8, A78b/8, A84a/12, A85b/1, A87a/2, A87b/3, A102a/4, A120a/13, A133b/3, A137b/3, A137b/6, A142b/3, A175b/4, A178b/9, A181b/9, A182b/10, A196b/9, A204b/9, A211a/1, A240b/7
h.-up 96a/9
ḥ.+maḳ 103b/4
hemyān : heybe, dağarcık, çanta
h. 155a/4
h.+ı (iy.) A189b/9
hem ziyān hem şāẕī hem ḳayġu ol- : korku sevinç ve zarar olmak
h.-a 18b/6
hendese : geometri, mühendislik
h. 119b/2, 119b/2
henüz : henüz
h. 78b/13, A119a/13, A123b/8, A244a/8
hep : hep, devamlı
h. 76a/3, 95b/6, 142b/2, 144a/6, 144b/1, 167a/9, A88b/8, A189b/8, A189b/8
her : her
h. 5b/4, 6a/7, 9b/4, 12b/1, 13a/4, 13a/6, 13b/3, 13b/4, 13b/5, 14a/1, 16b/8, 18b/3, 24a/10, 26a/9, 29a/4, 32b/5, 33b/11, 39b/10, 39b/10, 39b/11, 40b/13, 42a/12,

42b/2, 42b/3, 47b/9, 49a/8, 49b/10, 50b/2, 53b/3, 54a/4, 61b/3, 62b/3, 63a/4, 63b/5, 64a/4, 64a/6, 64a/10, 64b/10, 66b/5, 73a/4, 74a/12, 78a/1, 81a/4, 81a/11, 82b/6, 89b/10, 95a/3, 101a/2, 117b/7, 118b/2, 120b/3, 120b/5, 122b/13, 123a/8, 127b/3, 134a/13, 135a/3, 136a/11, 146a/13, 148b/6, 149a/4, 158a/2, 158a/3, 159a/5, 159b/4, 159b/4, 159b/5, 160a/5, 160a/5, 167b/13, 168b/6, 172a/12, 172b/6, 176b/9, 181a/7, 184a/9, 191b/10, A45b/2, A67b/11, A83b/4, A87a/9, A89a/13, A142a/13, A148b/13, A153a/3, A160a/3, A160a/3, A160a/7, A166b/13, A176a/2, A191b/3, A192b/7, A195b/8, A196a/3, A196a/3, A196a/4, A196a/7, A200a/5, A201a/2, A201a/4, A201a/5, A219a/9, A219b/3, A221a/13, A225b/3, A226a/4, A226b/5, A227a/13, A228a/8, A230b/12, A231a/11

her arada : her yerde
h. 101a/12

her-āyine : elbette; herhalde
h. 13a/7, 33b/3

her bir : her bir, herhangi bir
h. 31a/11, 31b/1, 50a/3, 140b/13, 170b/3, A173b/1
h.+i (iy.) 125a/12
h.+inüñ 128b/5, 134b/5, 134b/6, 171a/10, A211a/7
h.+in 159b/4

her bir arada : her yerde
h. A154a/1

her birisi : her biri, herhangi biri
h. 156b/12, A193b/11

her-çend : her ne kadar, ne kadar ki
h. 139b/10, 192a/3, A191b/9, A224b/8, A230a/12, A230b/1, A236a/8, A244b/5

her-çende : her ne kadar, ne kadar ki
ç. A75a/10, A109b/2, A180a/9, A206a/1

herçi(h) : her ne, her ne şekilde
h. 63b/7, 63b/8, 76a/10, 133a/1, 156a/6, A13b/8, A62a/2, A202b/5, A226a/3

her dürlü : her çeşit
h. 62a/7, 62a/8, 76a/1, 81b/4, 102b/2, 144a/3
h.+den 32b/10, 68a/6, 106a/5, 135b/7, 165b/11, A29a/4, A193a/11

her gāh : ne zaman ki, ne vakit
h. 63b/11, 64a/1

hergez : hergiz, asla krş. *hergiz*
h. A40b/13

hergiz : hergiz, asla krş. *hergez*
h. 31b/12, 37a/13, 44b/11, 48a/5, 50b/6, 51a/12, 82b/11, 158b/12

her gün : her gün, sürekli olarak
h. 167b/4, A120b/11, A128b/3

herīse : keşkek yemeği krş. *herse*
h. 164b/10, A217a/13, A207b/2

her iş : her şey
h.+de 120b/3, 120b/5, 136a/11, 172b/6
h.+den 14a/2

her ḳaçan kim : ne zaman ki, -dığı zaman
h. 189a/5

her ḳanda : nerede, her nerede
h. 47a/10, 80a/4, A72a/8

her ḳanġı : herhangi krş. *her ḳanḳı*
h. 48a/4, 130a/10, A49b/4, A104b/13, A233a/11
h.+sın A118b/1

her ḳanḳı : herhangi krş. *her ḳanġı*
h. 12b/3, 21a/9, 26b/9, 27a/1, 34a/2, 34a/12, 37a/13, 48b/13, 55a/7, 93a/12, 107b/12, 128a/8, 132b/4, 143a/9, 153a/4, 160a/2, 164a/2, 165a/9, 165a/9, 181a/8, 184b/11, 185a/8, A118a/8, A208a/4, A226b/1
h.+sı 24a/10, 102a/5, A87a/10, A207b/9, A207b/10
h.+sın A86b/8
h.+sına 93b/1, 110a/13
h.+sında 73a/5

her ḳanḳı yir : herhangi yer
h.+de 143b/8

her ki : her ki, kim ki krş. *her kim*
h. 24a/7, 33a/9, 33a/13, 35a/10, 47a/2, 62a/8, 63b/6, 66b/10, 101a/11, 108b/2, 125a/13, 125b/9, 129b/12, 145b/5, A22a/5, A26a/2, A43a/6, A46a/13, A77a/2, A90a/5, A90b/5, A103a/7, A108a/11, A114b/2, A136b/10, A137b/11, A145b/6, A188b/9, A191a/11, A196a/3, A201a/5, A148b/1, A193b/9, A207a/8, A207a/13, A207b/2, A227b/9, A229a/4, A240b/3

her kim : kim ki krş. *her ki*
h. 4b/8, 16b/1, 17a/1, 26a/7, 29b/10,

43b/11, 51a/7, 91a/7, 110b/5, 110b/7, A160b/2, A187b/8, A228a/11
h.+üñ 7b/8, 99b/3, A198a/10
h.+üñ-ile A84a/9
her kimse : herkes, her kim ki
h. A147b/6, A205b/6, A228a/10
h.+ye A134a/11
h.-y-ile A100a/6
her kişi : herkes, kim ki
h. 8a/7, 10b/7, 26a/8, 27a/9, 31a/7, 34a/6, 34a/13, 37a/11, 43b/2, 43b/13, 44b/10, 45a/7, 48a/2, 91a/1, 93b/5, 187b/8, A23b/5, A89a/6, A89b/10, A90b/9, A91b/8, A100b/1, A113a/12, A179b/5, A218b/4
h.-y-ile 91a/6, 91a/6
h.+nüñ 27a/8, 192b/5
h.+ye 90b/8
h.+den 2a/6
h.+le A99a/4
her ne : ne
h. 5b/5, 8a/4, 12a/6, 18b/2, 32b/13, 39b/8, 53b/5, 66b/5, 76a/7, 108a/11, 161b/7, 168b/8, 170b/5, A73b/5, A74a/11, A74b/11, A120a/4, A217a/4
h.+den A194a/3
her ne dürlü : ne türlü, ne çeşit
h. 66b/5
h.+y-ise A137a/5
her ne ḳadar : ne kadar
h. 83a/12
her ne ki : ne ki, ne varsa
h. 74a/12, 81a/5
her ne kim : ne ki, ne varsa
h. 31a/1, 59b/12, 63b/9, 76a/4, A83b/5, A148b/1
her nesne : her şey
h. A76b/12
her ne resme : ne şekilde
h. 24a/1, 29b/1, 31b/5
her ne yer : her nere
h.+e A158a/8, A170b/8
her ne yir : her nere
h.+e A73b/5
her nice : nasıl
h. A193b/13
her nice dürlü : nasıl
h. 179a/11
her nice ki : her ne kadar
h. A187b/10
her nice kim : her ne kadar
h. 154b/6
her sāʿat : her zaman
h. 4a/11
herse : keşkek yemeği krş. *herīse*
h. 164b/11
her vaḳt ki : ne zaman ki, -dığında
h. 187a/10, 189a/10, A225b/5, A243a/6
her yir : her yer
h.+üñ 166b/3
h.+e 13b/3, 127b/3
h.+de 9b/4, 13b/5, 78a/1
h.+den 176b/9
h.+leri (akk.) 14a/2
her yüzden : her yönden
h. 136a/2
hevā : istek, heves
h.+sına 115a/3, A116a/12
h.+lardur 4a/1
hevādār : hevasına uymuş kişi
h. A149b/4, A237a/5
h.+dur 112a/13
h.-ısa A156b/13
hevādārlardan ol- : hevasına uymak
h.-a 186b/11
heves : heves
h.+dür (deryā-yı h.) 197b/6
hevvez : ebced hesabında *h, v, z* harflerini gösteren ikinci grup
h. 42a/4
heybet : heybet
h. 115b/13
h.-ile 45a/12, 116b/3, A115a/1
h.+de 3a/3
h.+üñ (iy.) 2b/6
heybeti ol- : heybeti olmak
h.-a 139a/1, 139a/3
heybet iriş- : heybetlenmek
h.-e 87a/1
heybetlü : heybetli
h. 113a/1, 140b/7, A120a/5, A127b/9, A133b/3, A174a/10
h.+lerdendür 52a/10
heybetlü ol- : heybetli olmak
h.-a A135b/6
hezār-destān : bülbül
h. 91a/4, 91a/5, 91a/7, 148a/3, A85a/2
h.+uñ A84b/11
h.+ı (akk.) 91a/8

hezīmet : hezimet, bozgun
h.+in 148b/4
hezīmet it- : bozguna uğratmak
h.(d)-e A130a/8
hezīmet ol- : bozgun olmak
h.-a 118a/12
ḫı : Arap alfabesinin 7. harfi, hı
ḫ. 18a/9
ḫ.-y-ıdı A14b/2
ḫınzīr : domuz
ḫ. 97a/6, 97a/7
ḫ.+ı (akk.) 97a/8
ḫı ol- : Arap alfabesinin 7. harfi hı olmak
ḫ.-acaḳ olursa 17b/13
ḫır : hayır krş. *ḫay(ı)r*
ḫ. A137b/4
ḫırş : hırs, öfke
ḫ.+ı (iy.) 126b/7
ḫış(ı)m : hışım, kızgınlık, öfke
ḫ. 9b/10
ḫ.-ıla 114a/2, A112b/8
ḫ.+ı (iy.) 114b/3, 180a/10
ḫ.+ından 184b/5
ḫış(ı)m it- : öfkelenmek, kızmak
ḫ.-di A244a/11
ḫ.(d)-e 113b/13
ḫ.(d)-eler A206a/6
ḫ.-se 113b/12
ḫışım yud- : öfkesini tutmak
ḫ.-a 75b/11
ḫışmına uġra- : birinin öfkesine maruz kalma
ḫ.-ya 93b/10
ḫışımnāk ol- : öfkeli olmak, kızgın olmak
ḫ.-dı 22a/4
ḫ.-mış 50a/6
ḫışmet : heybet krş. *ḥışmet*
ḫ.+i (iy.) 122a/11
ḫışmet : heybet krş. *ḥışmet*
ḫ.+inden A237b/8
ḫışmı ol- : öfkesi olmak
ḫ.-a A87b/6
ḫıyānat : ihanet
ḫ.+i (iy.) A192b/4
ḫıyānat eyle- : ihanet etmek
ḫ.-mişler idi A192b/2
ḫıyānat it- : ihanet etmek
ḫ.(d)-erler A192b/3
ḫ.(d)-e 68a/5, 94a/6, A76b/4, A82a/7, A98a/10, A182b/5, A217a/3
ḫıyānatlıḳ it- : ihanet etmek
ḫ.(d)-erler 151b/13
ḫ.(d)-e 84a/8, 88b/12, 98b/3, 170b/12
ḫ.(d)-eler 156a/11
ḫıyānat ol- : ihanet olmak
ḫ.-a 103b/1, 155a/10
ḫıyār : hıyar, salatalık
ḫ. 162a/8, 162a/11, A204a/8, A204a/9
hīç : hiç
h. 3b/13, 5b/9, 11b/8, 16b/9, 23a/10, 31b/7, 35a/10, 35b/10, 38a/3, 40a/3, 42b/3, 43a/6, 61b/4, 73b/1, 73b/4, 79a/3, 111a/5, 124a/6, 133a/10, 167a/5, 168a/1, 170b/4, 173b/12, 187a/10, A93a/7, A95b/3, A100b/3, A166b/2, A169b/9, A190a/1, A190b/12, A231b/7
hīçbir : hiçbir
h. 25b/12, 123b/1
hīçbirisi : hiç birisi
h. 28b/6
hīçbir kişi : hiç kimse
h. 104a/1
hīç kimesne : bir kişi bile, kimsecik
h.+ye A147b/11
hīç kimse : bir kişi bile, kimsecik
h. 23a/10, 25b/12, 104a/1
h.+nüñ 28b/12, 44a/5
h.+si A26a/7
hīç kişi : bir kişi bile, kimsecik
h. 42a/1
hīç nesne : hiçbir şey
h. 5b/13, 33b/13, 35b/11, A190a/2
hīç yüzden : sebepsiz
h. 186b/11
hidāyet ve ṭoġru yol bul- : hidâyet olmak
h.-a A156b/13
ḥikāyet : hikaye
ḥ.+de 23a/8, A134b/13, A180b/9
ḥ.+lerde 40a/4
ḥikāyetde gel- : anlatılmak, rivâyet edilmek
ḥ.-mişdür 21b/1, A134b/13
ḥikāyet eyle- : anlatmak, hikaye etmek
ḥ.-di 30a/8
ḥ.+mek 31b/2
ḥikāyeti aç- : anlatmak
ḥ.-dılar 30b/7
ḥikāyet it- : anlatmak, hikaye etmek
ḥ.(d)-er 50a/4
ḥ.-di 24a/11

ḥ.(d)-eler A45b/3
ḥ.-me 23a/7
ḥikmet : hikmet
ḥ. 21b/8, 60a/2, 75b/5, 116a/10, 128b/6, A143a/10, A178b/6
ḥ.+dür 27b/5
ḥ.+i (akk.) A155a/13
ḥ.+e A160b/7
ḥ.+den A155a/10,
ḥ.+i (iy.) A11b/2
ḥ.+idür 53b/3
ḥ.+in A118b/3
ḥ.+inde 13a/1
ḫilāf : hilaf, yalan, zıddı
ḫ. A100a/4
ḫ.+ıdur 53b/10
ḫ.+ın 11a/12
ḫ.+ında 3b/10
ḫ.+ınca 102a/3, A119a/5
ḫ.+ınça A3b/1, A9a/7
ḫ.+ıncadur 11b/12, A216a/6
ḫilāfınca ol- : aksi olmak
ḫ.-a 59a/5, 59b/9, A185a/10
ḫ.-sa 157b/3, A230a/1
ḫilāf it- : aksine davranmak
ḫ.-mişdür 130b/12
ḫ.(d)-e 186a/6
ḫ.(d)-eler A236b/13
ḫilāf ol- : aksi olmak
ḫ.-maya 111a/5
hilāl : hilal
h. ise 118b/12
ḫilʿat : taltif için verilen süslü elbise
ḫ. 23a/6, 113b/1, 133b/8, 159b/2, A69a/4
ḫilʿat ʿaṭa bul- : hilat, lütuf elde etmek
ḫ.-a 160b/2
ḫilʿat bul- : hilat elde etmek
ḫ.-a 68b/7
ḫilʿat gey- : hilat elde etmek krş. *ḫilʿat giy-*
ḫ.-e 96b/2
ḫilʿat giy- : hilat elde etmek krş. *ḫilʿat gey-*
ḫ.-e 160a/12
ḥile : hile krş. *ḥile*
ḥ.-y-ile A99b/12
ḥīle : hile, çare, çözüm krş. *ḥile*
ḥ. 102a/9
ḥ. ile 64b/1, 104b/1
ḥ.-y-ile 86a/3, 108b/7, 121b/10, 145a/1, A57a/5
ḥ.+dür 108b/7, 145a/1
ḥ.+lerdür A105b/10
ḥīle düz- : hile yapmak
ḥ.-e 102a/12
ḥīle idici : hile yapan
ḥ. A88a/9
ḥīle it- : hile yapmak
ḥ.(d)-e A99a/13, A237a/6
ḥīleyile ve zerḳıla ol- : hileli olmak
ḥ.-a 104a/6
ḥilm : hilim, yumuşaklık
ḥ.+üñ (iy.) 2b/6
ḥ.+i (iy.) 69b/5
ḥ.+idür 69b/4
ḥ.+in 69b/7
ḥimār : eşek
ḥ. A21b/10
himmet : himmet, gayret
h. 186b/13, 176a/12
h.+de 165a/9
h.+i (iy.) 41b/7, 41b/10, 79a/5, A144b/8
h.+ini A10a/11
h.+in A86a/4
h.+ine 35b/9, 128b/12, 159a/5, 171b/9, A73a/3, A198a/4, A212a/8, A226b/10, A228a/11
h.+ile 75a/3
h.+ince 131b/1
himmetinde ol- : birilerinin koruması ve yardımı altında olmak
h.-a A186a/12
himmetine göre ol- : gayretine göre olmak
h.-ur 64b/10
h.-a 160b/5
himmetin göre ol- : gayretine göre olmak
h.-ur 29b/8
himmetlü : himmetli, lütufkâr
h. 91a/7, 102b/6, A86b/4, A133b/3, A133b/5
himmetlü kişi ol- : lütufkâr kiş olmak
h.-a 106b/8
hindī dili : Hint dili, Hintçe
h.+n 149a/6
hindüstān ḳozı : Hindistan cevizi
h. 161a/6, 161a/13
h.+nuñ A202b/4
h.+n 161a/8, A202b/2

ḫīre ol- : kamaşmak
ḫ.-sa 139b/9
ḥisāb : hesap, sayma
ḥ. 42a/2, 42a/6, 120b/2, A38a/13, A41b/5, A127b/12
ḥ.-ı (ḥ. ebced) 42a/3
ḥ.+dur 42a/1
ḥ.+ı (akk.) 42a/11, 45b/2
ḥ.+da 3b/2, 65a/2, 120a/5, A127a/12
ḥ.+dan 120a/1
ḥ.+ıdur 63b/8
ḥ.+ınuñ 42a/2, 43a/2
ḥ.+ını A38a/9, A39a/1
ḥ.+ın 42a/5, 81a/1, 126a/6, A128a/9, A150b/3
ḥ.+ınadur 63b/5, A56b/2
ḥ.+ında 133b/7
ḥ.+ından 182b/12
ḥ.+ınca A202a/1
ḥ.+ınça 33b/11
ḥ.+laruñ (gen.) 17a/3, 119b/9
ḥisāba al- : değer vermek
ḥ.-madılar 191a/9
ḥisāb it- : hesap etmek, hesaplamak
ḥ. 42b/1
ḥ.(d)-esin 42b/4
ḥisāb ḳıl- : hesaplamak
ḥ.-duñ 42a/11, 42b/6
ḥ. 42a/10
ḥisābsuz : hesapsız, sayısız
ḥ. 126a/7, 173a/5
ḥiṣār : hisar, kale
ḥ. 172a/7
ḥ.+ıdur A219a/10
ḥ.+larda 152a/5
ḥiṣṣe al- : hisse almak, ders çıkarmak
ḥ.-alar 148b/7
ḥiṭāb : söz, söz söyleme
ḥ.+ındadur 115a/10
ḥīz : ibne oğlan, puşt
ḥ.+ler 175a/2
ḫizmet : hizmet
ḫ. 2a/12
ḫ.+den 126b/8
ḫ.+ine 146b/10, 174b/10, A184b/3, A184b/6
ḫ.+inde A165b/6
ḫ.+inden A139b/2, A205b/3
ḫizmetin it- : hizmetinde olmak
ḫ.(d)-e 57b/3, 92b/8, 107b/10, 107b/10, 139b/5, 153a/11, 163a/5, 163a/6, 163a/7, 163a/9, 187a/5, 196b/9, A51a/10
ḫ.(d)-eler 196a/11
ḫ.-se 167a/7
ḫ.(d)-üp 131b/4
ḫizmet it- : hizmet etmek
ḫ.(d)-em 2b/12 (i.(d)-em ḫ.)
ḫ.(d)-e 57b/5, 139b/1, 153b/1, 153b/2, 153b/4
ḫ.-dügi 55a/2
ḫizmetkār : hizmetçi
ḫ. A226a/3, A228a/3
ḫ.+dur 178a/7, 178a/9, 178a/10, A223b/12, A228b/5, A228b/9
ḫ.-ısa A228a/4
ḫ.+ı (akk.) 178a/1
ḫ.+dan 178a/8
ḫ.+ları (iy.) 175b/5, 175b/12
ḫ.+larıdur A208a/11
ḫizmetkār ol- : hizmetçi olmak
ḫ.-a 178a/3
ḫoca : hoca
ḫ.+lar A221b/11
ḫod : kendi; başka krş. *ḫod, ḫoẕ*
ḫ. 11a/6, 13a/5, 82b/10, 100b/4, A92b/7
ḥod : kendi; başka krş. ḫod, *ḫoẕ*
ḥ. A158a/13
ḫʸonende : okuryazar
ḫ. A229a/8
ḫʸonende ol- : okuryazar olmak
ḫ.-a A106b/11
ḫʸon-ḫor : yiyici
ḫ. A133b/12
ḫʸon-sālār : sofracıbaşı
ḫ.+ı (akk.) 153a/3
ḫor : hor, değersiz
ḫ. 91b/12
ḫor dut- : aşağı görmek, değer vermemek
ḫ.-a 49b/1, 50b/5, 70b/3, 197a/4
ḫ.-alar 49b/2, 50a/7
ḫor ol- : değersiz olmak; değer vermemek krş. *ḫʸor ol-*
ḫ.-a 49b/5, 89a/9
ḫʸor ol- : değersiz olmak krş. *ḫor ol*
ḫ.-a A83a/2
ḫorlamış ol- : horlamak, aşağılamak
ḫ.-a 49a/11
ḫ.-alar A44b/13

ḫorlıḳ : horluk, alçaklık, aşağılanmışlık krş. *ḫʷörlıḳ*
ḫ. 6b/1, 176b/2
ḫ.+dan 6a/5
ḫʷorlıḳ : horluk, alçaklık, aşağılanmışlık krş. *ḫorlıḳ,*
ḫ.+dan A5b/4
ḫorlıḳ bul- : aşağılanmak
ḫ.-a 123b/11
ḫorlıḳ iriş- : aşağılanmak krş. *ḫʷorlıḳ iriş-*
ḫ.-e 6b/1, 67a/7, 127a/4, 150a/10, 174b/7, 175b/9, 182b/9, A134a/10, A178a/7
ḫ.+lar i.-e 77a/10
ḫʷorlıḳ iriş- : aşağılanmak krş. *ḫorlıḳ iriş-*
ḫ.-e A179b/12, A222b/4
ḫorlıḳ ḳıl- : aşağılamak
ḫ.-salar 125a/5
ḫor-namāz ol- : namaza değer vermemek
ḫ.-a 73a/11, A45a/6
ḫorūs : horoz krş. *ḫoruż*
ḫ. 90a/11, 90a/12, 90b/1
ḫ.+ı (akk.) A84a/10
ḫoruż : horoz krş. *ḫorūs*
ḫ. A84a/5
ḫʷoruzmī dili : Harizmi dili
ḫ.+n A178b/10
ḫoş : hoş, güzel
ḫ. 22a/13, 22b/13, 41a/13, 50a/1, 51a/4, 51a/5, 55b/5, 55b/9, 62b/5, 63a/5, 102a/2, 106a/6, 108b/12, 125a/8, 142b/9, 145a/12, 151b/2, 152b/13, 159b/4, 159b/13, 162b/11, 164a/2, 194a/4, 195b/3, 195b/4, A162b/1, A167b/12, A170b/4, A179b/9
ḫ.+dur A195b/6
ḫ. ise A203a/sayfa kenarı
ḫ.-ısa 143b/4
ḫoş gel- : iyi gelmek, hoş görünmek
ḫ.-di 82a/9, 150b/2, A180a/10
ḫ.-e 64a/2, 150b/3, A101a/2
ḫ.-se 114b/13, 144b/1, 150a/8, 150b/10, 170a/5, 178b/3, A179b/7, A229b/13
ḫ.-mese 150a/9, A181a/13
ḫoş dut- : hoş tutmak, iyi davranmak
ḫ.-dı 188b/5
ḫ.-a 103b/5
ḫ.-armışsın 189a/1
ḫ.-mazmış 188b/4
ḫoşlıḳ bul- : iyilik elde etmek krş. *ḫoşluḳ bul-*
ḫ.-a 47a/11, 145a/9
ḫoşlıḳ ol- : iyilik olmak
ḫ.-a A173a/7
ḫoşluġa ulaş- : iyi olmak
ḫ.+maġa 34b/10
ḫoşluḳ bul- : iyilik elde etmek krş. *ḫoşlıḳ bul-*
ḫ.-a A43a/13
ḫoşnūd : hoşnut krş. *ḫoşnuẕ*
ḫ.+am 33a/2
ḫ.+dur 33a/2
ḫoşnūẕ : hoşnut krş. *ḫoşnud*
ḫ.+dur 51a/7
ḫoşnūdlıḳ : hoşnutluk
ḫ.-(ġ)ıla 45b/11
ḫoşnūd ol- : hoşnut olmak
ḫ.-a 53a/8
ḫoş ol- : hoş olmak, iyi olmak, iyileşmek
ḫ.-a 34b/2, 47b/7, 57a/4, 94b/5, 95a/9, 105b/2, 152a/6, 154a/1, 154b/2, 179b/9, 180b/1, 193b/1, 195a/6, A167a/11
ḫ.-alar A135a/6
ḫoşraḳ ol- : daha hoş olmak
ḫ.-a A207b/11
ḫoş su ol- : tatlı içilecek su olmak
ḫ.-acaḳ olursa A169a/12
ḫoẕ : kendi krş. *ḫod, ḫod*
ḫ. 99b/11, A11b/5
ḫūb : güzel, hoş, iyi
ḫ. 18b/11, 19a/8, 98a/7, 145b/13, 153b/8, 156a/1, 162b/3, 162b/7, 168a/7
ḫūb eyle- : güzelleştirmek, hoş etmek
ḫ. A146b/11
ḫūbıraḳ : daha güzel
ḫ. 27a/2
ḫūb it- : iyileştirmek, güzelleştirmek
ḫ.(d)-e 103a/5
ḫūblıḳ : hoşluk, güzellik
ḫ. A72a/11
ḫ.(ġ)+a 115b/12
ḫ.(ġ)+ı (iy.) 18b/13
ḫ.+lar 106b/12
ḫūb ol- : iyi olmak, hoş olmak
ḫ.-dı 191a/6
ḫ.-dılar 191b/3
ḫ.-a 116b/3, 150b/3, A117b/7, A119a/4, A181a/13
ḫūb ṣūretlıraḳ : çok güzel
ḫ. A191b/10

ḫudā : Allah krş. *ḫuẕā*
ḫ.-yı (ḫ. ʿazze ve celle) 80b/11
ḫudāvend : Allah; efendi krş. *ḫuẕāvend*
ḫ+dür 192b/2 (rūḥ-ı ḫ.)
ḫudāvendigār : hüdavendigar, hükümdar krş. *ḫuẕāvendigār*
ḫ.-ı (ḫ. muʿaẓẓam) 1b/6
ḫulefāü'r-rāşidīn : peygamber efendimizin raşit halifeleri
ḫ. 111a/3
ḫulḳ : yaratılış, huy
ḫ. (ḥüsn-ü ḫ.) 2b/10
ḫulle : cennet giysisi
ḫ. 174a/9
ḫunklik : hoşluk, sevinç
ḫ. 70a/8
ḫunük : ılık, serin; hoş
ḫ. 143b/2, A169b/2, A170b/4
ḥūrī : huri
ḥ.+ler 114a/10
ḫurmā : hurma
ḫ. 29b/5, 29b/7, 41a/10, 41a/12, 41a/13, 41b/8, 48a/11, 53b/9, 161b/8, 161b/9, 161b/12, 162a/3, 162a/3, 162a/4, 162a/5, 163b/10, A203a/8, A203a/13, A203b/4
ḫ.+yı 161b/13, 162a/1, A203a/10, A203b/8
ḫ.+dan 162a/2, A203b/6
ḫurmā ol- : hurma olmak
ḫ.-dı A203b/4
ḫurrem : sevinçli, gönül açan krş. *ḫurrem*
ḫ. 145b/13, A198a/8, A198a/11
ḫurrem : sevinçli, gönül açan krş. *ḫurrem*
ḫ. A114a/4
ḫurrem-dīn ol- : neşeli din anlamında hurremiye mezhebine mensup olmak krş. *ḫurrem-dīn ol-*
ḫ-a 112b/9, 153b/1
ḫurrem-dīn ol- : neşeli din anlamında hurremiye mezhebine mensup olmak krş. *ḫurrem-dīn ol-*
ḫ.-a 186b/11
ḫurrem ol- : şen olmak, taze olmak
ḫ.-mış 146b/6, A174b/5
ḫ.-up-dururdı 40b/11
ḫurşīd : güneş
ḫ.-i 1b/7 (ḫ. ṭalʿat-ı ʿālem-efrūz)
ḥurūf : harfler
ḥ.+uñ (gen.) 17a/8
ḥ.+ı (akk.) 187a/10
ḫuşūmet : husumet, düşmanlık
ḫ. 135b/6, 163b/8, 166a/7, 182b/10, A128a/3, A214b/8, A215b/9, A230a/5
ḫ.-içün 100b/1
ḫ.+dür A211b/3
ḫ.+de 176a/2
ḫ.+i (iy.) A161b/5
ḫ.+ler 155b/7, 190b/1, A153a/8
ḫ.+lerden A191a/5
ḫ.+leri (iy.) A214b/7
ḫuşūmet barḳ- : düşmanlık yapmak krş. *ḫuşūmet bıraḳ-*
ḫ.(ġ)-a A97a/2
ḫuşūmet bıraḳ- : düşmanlık yapmak krş. *ḫuşūmet barḳ-*
ḫ.(ġ)-a 102b/4
ḫuşūmet düş- : düşmanlık olmak
ḫ.-e 179a/5
ḫuşūmet it- : düşmanlık etmek
ḫ.(d)-e 109b/8, 179a/6, 179a/6, 196a/3
ḫuşūmet ol- . düşmanlık olmak
ḫ.-a A187a/9, A189b/9
ḫuşūmet ve cenk düş- : düşmanlık ve çatışma olmak
ḫ.-e 183a/3
ḫuşūṣā : özellikle, hususen krş. *ḫuṣūṣā*
ḫ. 28b/13, 83a/13, 107b/4, 128a/3, 128a/10, 166b/12, A31a/7, A138b/2, A168b/6
ḫuṣūṣā : özellikle, hususen krş. *ḫuṣūṣā*
ḫ. A123a/9,
ḫuşk : kuru
ḫ. idi 41a/3
ḥūt : balık burcu
ḥ. 124a/11, 124b/12
ḥ.+ı (akk.) A136a/2
ḫuṭame : cehennemin beşinci katı
ḫ. 114b/2
ḫuṭbe : hutbe
ḫ. 146b/11
ḫuṭṭī : ebced hesabındaki *ḫa*, *ṭ*, ve *ya* harflerinden oluşan üçüncü grup
ḫ. 42a/4
ḫūy : huy
ḫ.+ı (iy.) 69b/4, 69b/5, 69b/5, 73b/2
ḫ.+ına 69b/7

ḫuẕā : Allah krş. *ḫudā*
ḫ.+nuñ 194b/5
ḫuẕāvend : efendi; Allah krş. *ḫudāvend*
ḫ.-i A1b/2 (ḫ. muʿaẓẓam)
ḫ.+üñ (gen.) A118b/9
ḫ+i (iy.) A5b/2
ḫuẕāvend-i kitāb : müellif, yazar
ḫ. 85a/4, A1a/10, A1b/2, A4b/13, A6b/8, A8a/7, A28b/4, A34b/13, A43a/5, A44b/2, A48b/10, A52a/1, A54a/4, A58a/4, A59a/7, A60a/8, A66b/9, A67a/13, A68a/3, A68b/5, A69b/7, A71a/13, A72a/13, A72b/13, A75a/2, A78a/7, A79a/13, A80a/11, A81a/2, A83a/12, A83b/10, A84b/2, A84b/11, A85a/9, A85b/3, A86b/3, A86b/11, A87a/6, A87a/13, A87b/10, A88a/8, A88b/4, A89a/1, A89b/2, A89b/10, A90a/3, A91a/2, A91a/10, A91b/8, A92b/12, A93b/5, A94a/7, A95a/10, A96a/5, A96b/11, A97b/13, A98a/12, A99a/11, A99b/6, A100a/5, A100b/1, A101b/7, A100b/11, A101a/12, A102a/1, A102a/9, A102b/5, A102b/12, A103a/7, A103b/7, A104a/4, A104b/1, A104b/10, A105a/4, A105a/10, A106a/3, A107a/3, A107a/11, A108a/1, A108b/12, A109a/9, A109b/13, A110b/3, A111a/6, A111b/9, A112a/12, A113a/8, A115a/6, A116b/2, A117b/3, A119b/7, A120b/9, A121b/6, A131a/9, A131b/3, A132b/5, A133b/1, A134b/2, A135a/10, A136a/8, A136b/6, A141a/4, A141b/13, A142b/10, A143b/1, A145b/2, A147b/5, A151b/10, A160b/11, A190b/9, A191a/8, A216a/11, A221b/5, A239a/9, A240b/1, A247a/1, A248a/10, A249a/5, A250a/11
ḫuẕāvendigār : hükümdar krş. *ḫudāvendigār*
ḫ.+ınuñ A150b/3
ḫ.+ıla A120b/2
ḫüccet : delil, kanıt
ḫ. 28b/11, A214b/13
ḫ.+dür A119b/13
ḫ.+e 11b/1
ḫ.+i (iy.) 28b/8, 28b/9, 159b/5
ḫ.+in 134b/6
ḫ.+ler 4b/6, A160a/3
ḫ.+ler-ile 3b/8
ḫ.+leri (akk.) 117b/4
ḫüccetçi : delil sunan
h. 178b/13
ḫüccet göster- : delil göstermek
ḫ.-eydi 28b/7
ḫüccet idici : delil sunucu
ḫ. 91a/7
ḫüccet it- : delil sunmak
ḫ.+mekden 169b/1
ḫ.-meye 28b/6
ḫüccet ḳo- : delil yapmak
ḫ.-mışdur 28b/3
ḫüccet ol- : delil olmak
ḫ.-dı A119b/4
ḫüccetsüz : delilsiz, kanıtsız
ḫ 11a/4
ḫüccetsüz ol- : delilsiz olmak
ḫ.-a 169b/4
hüdā : hidâyet, doğru yol, istikamet
h. A237b/7
h.+dur A236b/4
hüdhüd : hüdhüd kuşu, ibibik
h. 89b/6, 89b/8, 89b/12, 89b/13, 89b/13, 90a/2, 90a/3, 90a/4, 90a/5, 90a/6, 90a/6
ḫükemā : hakimler, bilginler, alimler
ḫ. 10a/8, 12a/2, 12a/4, 31a/10, 34a/4, 37a/12, 95b/7, A228a/7
ḫ. ile A142b/5
ḫ.+nuñ 11b/2
ḫ.+ya A132b/8
ḫ.+dan 3b/7, 123a/8
ḫükim : hüküm krş. *ḫük(ü)m*
ḫ.+dür 84b/3
ḫükm düş- : hüküm verilmek
ḫ.-e 67a/8
ḫükm eyle- : hüküm vermek, yargıda bulunmak
ḫ.-di 21a/11
ḫ.-ye 31a/8
ḫükm idil- : hüküm verilmek, yargıda bulunulmak
ḫ.-e A215b/13
ḫükmine ol- : hükmünde olmak
ḫ.-a A77a/1
ḫükm ḳıl- : hükmetmek, hüküm kılmak, karar vermek
ḫ.-dum A37a/7
ḫ.-duḳ 41a/1
ḫ.-mışlardur 159a/9
ḫükm ol- : hüküm verilmek, karar kılınmak
ḫ.-ur 156a/10

ḥük(ü)m : hüküm krş. *ḥükim*
ḥ. 72a/9, 139a/13, 146a/13, A204a/12
ḥ.-ile 11b/3
ḥ.+i (akk.) 170a/4, A166b/13
ḥ.+ü (akk.) 32a/3
ḥ.+edür A77a/3
ḥ.+de 156b/4
ḥ.+dedür A129a/5
ḥ.+i (iy.) 40a/4, 51b/3, 63b/5, 64a/6, 64a/10, 107a/2, 107a/3, 107a/5, 114a/11, 119b/12, 119b/13, 120a/5, 124a/2, 125a/13, 135a/3, 139b/13, 143a/9, 158a/13, 161a/5, 161a/5, 161a/5, 163b/3, 165a/7, 170b/2, 171a/11, 179a/10, 179a/10, A36b/1, A56a/13, A64a/7, A76b/5, A104a/12, A113a/3, A113a/3, A113a/4, A113a/5, A117b/8, A117b/9, A117b/11, A141a/7, A173b/8, A173b/8, A192a/4, A193b/11, A193b/13, A193b/13, A207b/6, A211a/7, A218b/6
ḥ.+idür A219a/11
ḥ.+ü (iy.) 40a/4
ḥ.+inüñ 37a/4, 177b/11
ḥ.+ini 145b/12, A30a/8
ḥ.+in 17a/8, 34a/2, A117b/6, A117b/7, A193b/12
ḥ.+ine 41a/5, 140a/12, A71a/1, A76b/13, A192b/7
ḥ.+inedür 85a/3, 95b/9, 158b/8, A77a/1, A216a/2
ḥ.+inde 50a/2, A166a/13
ḥ.+indedür 84b/1, A88b/2
ḥ.+inden 49a/11, A44b/13
ḥ.+ile 56b/8, 104b/2, A198b/13
ḥ.+ince 140a/2
ḥ.+ler A97b/6
ḥük(ü)m it- : hüküm vermek, yargıda bulunmak
ḥ.(d)-er 54a/8, 64a/3, 73a/3, 73a/4, 96b/5, 156a/3, 156a/13, 156b/9, 156b/12, 157b/12, 162b/7, 163b/2, 165a/6, 172a/1, 172b/7, A85b/2, A184b/4, A185a/4, A188a/2
ḥ.(d)-erler 155a/8, 160b/8, 168b/6, 172a/12, A96b/5, A157a/4, A185a/1, A185a/3, A189a/2, A191b/11, A193b/5, A204b/11, A207b/12, A213a/9, A218b/7, A221a/13, A229b/7, A233a/10
ḥ.-düm A170a/13
ḥ.-düñ 40b/9
ḥ.-diler 156b/12, 159a/11, A199b/5, A199b/10, A215a/12
ḥ.-mişlerdür 167a/12, 167b/13, 172b/5, A191a/9, A191a/11, A199a/12, A199b/1, A199b/2, A211a/6, A214a/10
ḥ. 21a/9, A189a/4
ḥ.(d)-e 19b/5, 51b/4, 55a/10, 154b/9, 156a/4, 180b/11, A46b/8, A154b/11, A187a/13
ḥ.(d)-eler 66a/10, 104b/3, 138a/7, 140a/9, 157a/11, 179a/8, A132a/3, A192a/12, A192b/8, A194b/6, A195b/12, A206a/1, A232b/9
ḥ.(d)-üp-dururlar 173a/4
ḥ.+mek gerek 27a/3
hümāyūn-baḫt : kutlu talihli
h. 2a/10
hümezetün : Hümeze suresi, Kur'an'ın 104. suresi
h. (sūretün h.) A137a/12
hüner : hüner
h. A134a/7
hünersuzlıḳ : hünersizlik
h.(ġ)+a A214b/6
ḥür : hür
ḥ. A192a/1
ḥürmet : hürmet
ḥ. A49a/12
ḥ.+i (iy.) 54a/11, 55a/1, 55a/3, 67a/9, 79b/2, 96a/7, A132b/1
ḥürmet it- : hürmet etmek
ḥ.(d)-e A82b/10
ḥürmet ʿizzet bul- : saygı ve değer kazanmak
ḥ.-a 130b/3
ḥürmeti ve ʿizzeti ziyāde ol- : saygınlığı ve değeri artmak
ḥ.-a , 96a/9
ḥürmetlü : hürmetli, saygıya değer
ḥ. 65b/12
ḥürmetlü ol- : saygıya değer olmak
ḥ.-a 156a/6
ḥürmetsüz : saygıya değer olmayan
ḥ. A81b/13
ḥürmetsuzlıḳ it- : saygısızlık etmek
ḥ.(d)-eler 175b/12
ḥürmetsüzlik : saygısızlık
ḥ. 194a/9
ḥ.+den-durur A249b/6
ḥ.+dendür 194a/7

ḥürmetsüzlik gel- : saygısızlık olmak
ḥ.-e 196b/2
ḥüsn : güzellik
ḥ 2b/10
ḫüsrev : padişah
ḫ.-i (ḫ. āfāḳı) 1b/7
ḫüsrev-āfāḳ : cihan padişahı
ḫ. A1b/3

-I-

ı : ve krş. *ve, i, u, ü*
ı. (ḫāk ı bād-ıla) 3a/11, (ḥacc ı ʿumre) A240a/9
ılan : yılan krş. *yılan*
ı. A52a/5, A81a/1, A81a/4, A243b/6, A245a/7
ı.+uñ A82b/9
ı.+lar 89a/5, 89a/6
ıldıra- : parlamak krş. *ıldur-*, *ıldura-*
ı.-r 117b/5
ı.-sa A159b/2
ıldırayıcı : parlak krş. *ıldırıcı, ıldurayıcı*
ı. A246a/4
ıldırıcı : parlak krş. *ıldırayıcı, ıldurayıcı*
ı. A43b/8, A118a/5
ıldırım : yıldırım krş. *ıldırum, yıldırım*
ı. 139a/3, 139a/4, A158b/2
ı.+uñ (gen.) A158a/10
ıldırum : yıldırım krş. *ıldırım, yıldırım*
ı. A158a/5, A158a/13
ıldur- : parlamak krş. *ıldıra-*, *ıldura-*
ı.-ur A123b/9, A133a/5
ıldura- : parlamak krş. *ıldıra-*, *ıldur-*
ı.-r 119a/5
ı.-sa 135a/12, 139b/9
ılduraycı : parlak krş. *ıldırayıcı*, *ıldırıcı*
ı. 191a/2
ılduz : yıldız krş. *yılduz*
ı. 47b/8, 110a/13, 123a/8, 123b/2, A133b/7, A184b/5
ı.+dur 124a/5, A184b/4, A184b/5
ı.+uñ (gen.) 122b/13
ı.+a 153a/13
ı.+ın 123b/5, 123b/6, 123b/7, 123b/8, 124b/2
ı.+lar 43a/5, 111a/6, 117b/3, 118a/10, 118a/12, A244a/1
ı.+laruñ (gen.) A30a/12
ı.+ları (akk.) 119a/8, A118a/5, A122b/10
ı.+ları (iy.) 123a/13
ı.+ların 123b/13
ılḳı : at, at sürüsü; davar
ı. 84a/7, 163a/13, 168a/12, 168b/3, 181b/11, A205b/12
ı.+ya 19a/2, 195a/10
ı.+sını A74b/9
ı.+sın 168a/13
ı.+lar 156b/2, 194a/1, A193a/4
ı.+laruñ (gen.) 120a/4, 167b/1
ınçḳırıḳ dut- : hıçkırık tutmak
ı.-mış A231b/10
ı.-sa 180a/11
ınçḳırıḳ ol- : hıçkırmak
ı.-sa A231b/13
ınçḳıruḳ : hıçkırık
ı. A231b/11
ınçḳur- : hıçkırmak
ı.-sa 180a/7, 180a/8, 180a/9, 180a/10
ırag̱ eyle- : uzak etmek krş. *ıraḳ eyle-*
ı. 28a/9
ı.-ye 15b/9
ırag̱ ırag̱ıraḳ : uzak uzak
ı. A56b/12
ırag̱ıraḳ : daha uzak
ı. 64a/7, A163b/10
ırag̱ it- : uzaklaştırmak
ı. 45a/6
ırag̱ ḳıl- : uzaklaştırmak
ı.-ı vir A41a/9
ırag̱ ol- : uzak olmak krş. *ıraḳ ol-*
ı.-a 72b/6, 183b/3
ı.+maḳ gerek 47b/2
ıraḳ : uzak
ı. 141b/13, A89b/3, A100b/5
ı.+dan 59b/10, 59b/11, 114a/8, 135a/12, 139a/8, 140b/8, A113b/7, A117a/8
ıraḳ düş- : uzak kalmak
ı.-enler 196a/6
ıraḳ eyle- : uzaklaştırmak krş. *ırag̱ eyle-*
ı.-ye 16a/1
ıraḳ ol- : uzak olmak krş. *ırag̱ ol-*
ı.-uram A243a/13
ı.-ur 12b/4
ı.-a A222b/5
ı.-alar 57a/8
ı.-urdum 189a/12
ırla- : şarkı söylemek krş. *yırla-*
ı.+maḳ 8a/5, 148b/8
ı.+maḳlaruñ (gen.) 148b/9

ırmaḳ : ırmak; akarsu
ı. 142b/6, 143a/10, 143a/11, 143b/5, A166a/10, A166a/12
ı.(ġ)+uñ (gen.) A167a/2
ı.(ġ)+ı (akk.) 143a/12, 143a/13
ı.(ġ)+a 143b/11, 191a/5
ı.+da 103b/9, 143a/1, 143b/2, 143b/5, A165a/5
ı.+dan 143a/13, A98b/8, A167a/2
ı.+lar 142b/7, A166b/13, A173a/5
ı.+ları (akk.) 140a/5, 140a/6, 140a/8, A160b/2, A173b/4, A173b/6
ı.+lara A166b/13
ı.+larda A196b/11
ısın- : ısınmak
ı.-sa 136a/1, 137b/2
ısır- : ısırmak krş. *ışır-*, *şır-*
ı.-sa 84a/8
ışır- : ısırmak krş. *ısır-*, *şır-*
ı.-dı 97a/2, 197b/9
ı.-sa 82a/12, 92a/7, 94b/12, 95a/1, 95b/2, 95b/8
ı.-salar 83a/3, 89a/11
ı.-up 94b/13
ı.-masalar 89a/11
ışırıcı : ısırıcı
ı. 87a/8
ısıt- : ısıtmak
ı.+maġ-içun 136b/10
ısıtma dut- : sıtma tutmak
ı.-a 135a/10, A154b/7
ışla- : ıslatmak
ı.-yup 167b/8
ışlan- : ıslanmak
ı.-sa A173a/10, A173a/11, A173a/11
ı.-duġı (part.) A173a/10
ışlat- : ıslatmak
ı.-sa A211b/11
ıssı : sıcak
ı. 141a/2, 143b/1, 144a/4, 146b/4, A174b/2
ı.-y-ısa 145a/8
ı.+sı 118a/7
ı.+sından A175a/3
ı.+sa A169b/1
ıssılıḳ : sıcaklık
ı.(ġ)+ı (iy.) 117b/5
ıssı ol- : sıcak olmak
ı.-sa 146a/10, A161b/13
ı.-masa 146a/11
ışıḳ : miğfer, demir başlık
ı. 172a/4, 172b/1
ı.(ġ)+ı (akk.) 172a/12
ı.(ġ)+ın 172a/11

-İ-

i : ve krş. *ve, ı, u, ü*
i. A137a/1
i- : i- fiili, ek fiil
idüm (isim fiili)
–idüm A41a/6
-ıdum 187b/4, A170a/7
(birleşik çekim -hikaye)
-idüm A207a/11
-ıdum 187a/8, A245a/9, A207a/11
idüñ (isim fiili)
-ıduñ A244a/2
idi (isim fiili)
idi 11a/9, 21b/3, 24a/6, 41a/2, 41a/3, 41a/3, A135a/6, A170a/3
-ıdı 4b/11, 7b/6, 9a/4, 79b/8, 180a/12, 183a/1, 187a/8, 190a/8, A77b/13, A82b/5, A128b/2, A147a/9, A152b/8, A153a/1, A170a/11, A170a/12, A170a/12, A170a/12, A198b/8, A210a/2, A245b/3
-idi 124a/2, A99a/3, A170a/6, A180a/9, A200a/2
(birleşik çekim-hikaye)
idi 7b/11, 9a/9, 14a/11, 14b/4, 23a/12, 26a/12, 28b/10, 34a/5, 40b/8, 47a/4, 51b/6, 64b/12, 78a/10, 93b/2, 107a/13, 137a/8, 140a/9, A51b/12, A118a/9, A118b/2, A138a/3, A236b/1, A241b/12, A251a/4
-ıdı 10a/1, 10a/5, 10b/11, 13a/10, 64a/5, 123b/2, 128a/6, 144b/8, 156a/9, 187a/11, 187b/6, 192a/6, 193a/8, A72a/9, A75b/3, A121a/4, A134a/11, A144b/13, A155a/2, A174a/7, A174b/8, A179b/1, A184b/4, A185a/10, A185b/8, A191b/3, A192a/12, A221a/13, A230a/4, A232b/3, A235b/4, A236a/13, A245b/4, A246b/3, A246a/11, A246b/4
-idi 10a/1, 188b/10, 191a/8, A8b/8, A8b/9, A73b/5, A85a/2, A93b/11, A158b/10, A168b/1, A175a/9, A192b/2, A192b/3, A198b/8, A199b/12, A221b/3, A230a/4, A241b/2, A245b/6, A245b/7, A245b/9, A246a/9, A246a/13, A246b/1, A246b/4

imişsin (isim fiili)
-imişsin 188a/12, A180a/13, A244a/3
-y-ımışsın 22a/10
(birleşik çekim-rivâyet)
-imişsin A243a/1
-ımışsın A243a/3
imiş (isim fiili)
imiş 56a/10, 74a/9, 190b/3
-imiş 99b/7, 100a/4, 129b/13, 188b/4, 190a/11, A181a/10, A242b/7
-ımış 189b/6, A87b/13, A186a/5, A188b/4, A243a/10, A243b/9
(birleşik çekim-rivâyet)
-imiş A149a/11, A244b/7, A245a/12
-ımış A77b/10, A181a/9, A245a/11
ise (isim fiili)
ise 6b/6, 27a/2, 28a/8, 38b/4, 45b/4, 46b/3, 46b/4, 49a/5, 50b/4, 50b/5, 54a/10, 54a/10, 56b/3, 56b/4, 57b/13, 61b/9, 85a/10, 94b/5, 94b/5, 95a/8, 99a/12, 99b/6, 102b/5, 103a/9, 103a/11, 107b/12, 112a/4, 112a/6, 118b/12, 120a/9, 130b/10, 138b/7, 138b/8, 139b/10, 143b/4, 143b/12, 144a/5, 145a/8, 145b/8, 155a/13, 155a/13, 155b/6, 155b/6, 156b/13, 157b/7, 157b/8, 157b/13, 160a/1, 161b/1, 165a/9, 168b/11, 169b/9, 171a/3, 171b/9, 172b/6, 173b/2, 176a/10, 176b/4, 179b/9, 179b/10, 179b/11, 182b/6, 182b/6, 182b/6, 182b/7, 183a/6, 186b/5, A44b/4, A89a/9, A95a/5, A104b/7, A104b/7, A109b/2, A112a/6, A113a/3, A115b/9, A139a/3, A140b/7, A167a/3, A169a/2, A208a/3, A216a/5, A226a/2
-ise 100a/4, 103a/3, 107a/5, 109a/3, 112a/4, 132a/3, 143b/12, 146a/5, 159b/12, 160a/2, 168b/9, 169b/6, 171b/10, 176a/13, 176b/3, 178a/1, 178a/3, 182b/7, A50b/6, A53b/5, A73a/6, A77a/10, A79b/8, A83b/3, A83b/5, A83b/4, A87a/11, A89a/9, A97b/4, A98a/3, A98a/4, A101a/3, A103a/3, A106a/9, A107b/9, A109b/7, A132a/3, A137a/5, A139a/3, A147b/8, A150b/9, A159b/5, A179b/9, A184b/5, A186b/2, A186b/2, A190b/12, A193b/13, A194a/3, A194a/4, A194a/5, A194a/7, A195b/3, A198a/10, A213b/5, A215a/9, A219b/4, A224a/1, A225a/1, A225a/6, A226b/1, A226b/11, A227a/6, A228a/11, A228b/5, A229a/5, A229a/6, A230a/3, A235a/1, A235a/4, A238a/5, A241a/4
-ısa 6b/3, 8a/6, 8a/10, 47a/9, 60a/8, 62b/6, 72a/8, 72b/4, 74a/7, 75a/2, 78a/2, 79a/4, 79a/11, 81b/4, 81b/6, 81b/9, 81b/12, 83b/11, 100a/1, 102b/5, 106a/7, 108b/6, 109a/1, 112a/5, 117a/6, 120a/9, 122a/9, 126a/11, 128a/9, 128b/13, 130a/10, 131a/4, 132a/1, 132a/1, 132a/2, 133a/5, 137b/9, 137b/9, 138a/2, 138b/3, 143b/1, 143b/2, 143b/2, 143b/4, 143b/8, 143b/8, 143b/12, 144a/4, 145a/8, 145b/8, 146a/6, 147a/11, 148a/7, 150a/10, 155a/10, 155b/2, 155b/6, 156a/6, 159b/11, 159b/12, 160a/3, 160b/11, 161b/2, 161b/3, 161b/3, 161b/11, 162a/10, 163b/11, 164b/5, 165a/1, 165b/6, 168b/8, 169a/2, 170a/10, 170a/10, 170a/11, 170b/13, 171a/2, 171b/11, 171b/9, 173a/3, 174b/13, 176b/3, 177a/5, 177a/5, 182b/7, 182b/9, 182b/13, A83b/5, A84a/10, A85b/3, A90b/12, A115b/11, A117a/1, A120b/2, A124a/5, A125a/11, A125b/11, A138b/13, A147b/8, A156b/13, A157a/1, A166a/2, A167a/11, A167b/7, A168a/6, A169b/2, A170b/11, A170b/12, A172b/12, A189b/1, A190b/1, A190b/2, A190b/12, A191a/1, A194a/6, A194a/8, A194a/11, A202b/12, A204b/2, A204b/3, A217a/5, A218b/7, A219b/3, A225a/10, A225b/12, A231a/5, A231a/7, A235b/6
(birleşik çekim-şart)
ise 47a/9, 68b/4, 110a/1, A189b/8, A195b/4, A224a/2, A235a/2
-ise A194a/11, A234b/2
-ısa A195a/9, A230a/5, A234b/3
iken (isim fiili)
iken 96a/4, 115b/1
-iken 12b/9, 174/11, 183b/6, 183b/7, A170a/5, A170a/5, A218b/6
(birleşik gerundium)
-iken 158b/10, 180a/9, A231b/12, A233b/5, A237b/3
-iduġına "olduğuna"
i. A119b/4 (ḥaḳ i.)
ʿibādet : ibadet
ʿi. 164a/8
ʿi.+dür 53b/4
ʿibādet it- : ibadet etmek
ʿi.(d)-erler A120b/11
ʿi.+mege 52a/4

ʿibāret : tâbir, yorum
ʿi. 174a/3
ʿi.-ile 188b/8
ʿi.+i (akk.) 41a/11, 171a/3
ʿi.+i (iy.) 28a/8, 194b/11, A142a/4
ʿi.+leri (iy.) A247a/13
ʿibāret it- : tâbir etmek
ʿi.(d)-ersin 40b/8
ʿi.(d)-er 12a/6, 128a/10
ʿi.-düm 23a/4
ʿi.-di 24a/2, 32a/12, 41b/1, A181a/2
ʿi.-diler 10a/5
ʿi. 27a/1, 39a/4
ʿi.(d)-e 11a/11
ʿi.(d)-eler 78b/2, A65a/7
ʿibāret ol- : tâbir olmak
ʿi.-a 131a/5, 194b/10
ibik : ibik
i. 90a/7
İblīs : iblis, şeytan
i. 6b/12, 15b/4, 32a/13, 45a/10, 50b/6, 110b/3, 114b/9, 114b/11, 114b/13, 115a/1, 115a/4, 115a/6, 126a/3, 184a/7, 193b/13, A28b/7, A116a/4, A116a/6, A116a/11
i.-ile 115a/5
i.+dür A115b/1
i.+üñ (gen.) 33b/3, 44b/6, 114b/10
i.+i (akk.) 32b/4, 114b/10, 115a/1, 115a/2, 115a/3, 115a/6, A115b/3
i.+e 32b/2, 33b/4, 44b/8
i.+dendür 5a/3, 7a/7, 7b/7, 9a/5
i.+ler A115a/12
İblīs-i laʿīn : lanetlenmiş şeytan
i. 6b/7
i.+dendür 180a/6, A231b/8
İblīs laʿīn : lanetlenmiş şeytan
i. 33a/11
İbrāhīm maḳāmı : Kabede Hz. İbrahim'e ait olan makam
i.+n 51b/13, 196a/13
ibreşīm : ibrişim krş. *ebrişim, ebrişīm, ebrīşim, ebrīşüm,ibrişīm, ibrīşüm*
i. A140a/1, A140a/2
ʿibret : ibret
ʿi. 197b/8
ʿi.+dür 197b/6
ʿibret dut- : ibret almak
ʿi.-alar 192a/10
ʿibret ol- : ibret olmak
ʿi.-ur 44a/10
ʿibrī dili : ibranice
ʿi.+n 149a/7
ibrīşim : ibrişim krş. *ebrişim, ebrişīm, ebrīşim, ebrīşüm,ibreşīm, ibrīşüm*
i. A219b/1
i.+den-ise A225a/1
ibrīşüm : ibrişim krş. *ebrişim, ebrişīm, ebrīşim, ebrīşüm, ibreşīm, ibrīşim,*
i. 173b/13, A221a/3, A221a/11
icābet it- : icabet etmek, kabul etmek
i.(d)-e 94a/6
icmāʿ : icma
ʿi.+ın 11b/2
iç : iç
i.+i (iy.) 78b/6, 138b/1, 161b/3, 161b/5, A202b/12
i.+in 76a/5, 161a/9, 161b/2, A6b/2
i.+ine 7a/5, 140b/7, 144b/5, 196a/12, A113b/13
i.+inde 38b/13, 48a/6, 51a/12, 73a/11, 75b/6, 75b/7, 75b/9, 76a/7, 114b/8, 117a/11, 141b/10, 141b/10, 141b/12, 145b/8, 191a/2, 195b/4, A113b/12, A114a/5, A114a/6, A162b/11, A198b/11, A201b/2, A224b/5
i.+indesin A119a/13
i.+indedür A67b/1, A225b/4
i.+inde-y-idi A99a/3
i.+indekidür A76b/13
iç- : içmek
i.-erem A243b/9
i.-er A243b/10
i.-düm A186b/12
i.-em 78b/7, 78b/8, 189a/5, A243a/12
i.-e 189a/6, A243a/6
i.-se 74b/10, 74b/10, 93b/8, 95a/3, 95a/9, 97b/1, 125a/8, 125a/8, 140a/9, 140a/13, 140b/4, 140b/7, 140b/12, 140b/13, 141a/2, 141a/3, 141a/10, 141a/10, 142a/11, 142b/2, 143a/13, 143b/1, 143b/3, 143b/13, 144a/2, 144a/3, 144a/12, 144b/1, 145a/1, 145a/3, 145b/5, 160b/13, 162a/4, 163b/6, 196b/1, A92a/6, A171a/7, A161b/4
i.+megüñ (gen.) A168a/2
i.+mege 189a/11
i.-dügi 144a/12
i.-erdi 144b/1
i.-dise A166a/12
i.-emedüm 78b/10

içerü : içeri
i. 14b/5, 117a/6
içinde ol- : içinde olmak, ilişkili olmak
i.-a 79b/6
iç ṭon : iç çamaşırı krş. *iş ṭon*
i. 107b/12, 175b/3, 175b/4, A81b/10
i.+ınuñ 175b/11
i.+ın 88b/12, 127b/12, 127b/13, 175b/9
i.+ından 88b/4
içün : için
i. 34b/11, 34b/12, 179b/8, 181a/4, A73a/9
-içün 6a/12, 37b/2, 61b/13, 68a/2, 91b/2, 97a/4, 100b/1, 102a/12, 136b/9, 155b/10, 174b/8, 184b/12, 185a/12, A73b/11, A74a/8, A76a/11, A150a/6, A233a/3, A238a/12
-ıçun 51a/1, 62a/12, 62a/13, 91b/2, 94a/6, 109b/7, 128a/11, 136b/10, 155b/2, 173a/1, 179b/5, 184b/12, A3b/11, A4a/7, A31a8, A31a8, A35b/1, A36a/4, A39b/8, A40a/2, A88a/1, A93b/2, A94b/13, A133b/11, A169a/4, A184b/9, A191a/13, A221a/5
-çün 50b/13, 52b/3, 58a/9, 104b/3, 185a/3, A55a/4, A96b/7, A109b/10, A128b/9, A169a/3, A187a/9, A220a/3
-çun 4a/8, 4b/5, 15b/11, 22b/6, 38b/13, 39b/5, 43b/7, 61b/9, 88a/12, 89a/3, 89a/3, 90a/8, 104b/3, 121a/6, A81b/4, A220a/3, A238a/7
idici ol- : yapmak
i.-a 101b/3
iftār it- : yemek
i.(d)-e A201a/2
igde : iğde
i. 160b/3
igne : iğne
i. 193b/4, 193b/6
i.+si 100b/12
i.+sini A94a/10
iḫlāṣ : ihlas suresi
i. A138a/6
İḫlāṣ sūresi : ihlas suresi, Kur'an'ın 112. suresi
i.+n 126a/1
iḥsān : ihsan, bağış
i. 2b/10
iḥsān ve ādemilıḳ ḳıl- : adamlık yapmak
i.+maǧa 189a/2
iḫtilāf : ihtilaf
i. 24a/8, A143b/2
i.+ı (iy.) 125a/13
i.+ın A118b/6
i.+ında 140a/2
i.+ıla 110b/11
iḫtilāf it- : ihtilaf etmek
i.-diler A156b/7
i.-mişlerdür 12a/2, 128b/10, 170a/4, A186a/8, A196b/1, A199a/8, A200a/9
i.(d)-üp-dururlar A119b/13
iḫtiṣār it- : özetlemek
i.-dük 5a/9
iḫtiyār : seçme
i. 34a/3
iḫtiyār it- : seçmek
i.(d)-er 101b/4
i.-diler 20b/3
i.-mişdür 107a/11
i.(d)-e 107a/12, A210b/9, A216a/7
i.-se 184a/9
iḫtiyāt it- : tedbirli olmak
i.+mek gerek A79a/1
iḳāmet it- : kamet getirmek krş. *ḳamet it-*
i.-se 186a/10
iḳbāl : ikbal
i. 122a/5, 176b/13, A175b/2
i.+dür A226b/2
i.+e 168b/7
i.+i (iy.) 116a/2, 146b/11
i.+idür 101a/9
i.+in A117b/8
i.+ine 130b/7
iḳbāli ve devleti ol- : baht açık olmak
i.-a 130a/13, A117a/7
iḳbāl ü devlet ol- : baht elde etmek
i.-a 84a/7
iki : iki
i. 7a/12, 7a/13, 8b/11, 8b/11, 13b/13, 15b/10, 18b/1, 18b/6, 18b/8, 19b/1, 22a/12, 22b/12, 22b/12, 23b/4, 23b/4, 23b/11, 27b/7, 34b/1, 36a/11, 36b/3, 43a/8, 44a/3, 44a/5, 49a/10, 49b/8, 54b/10, 54b/12, 55a/8, 56a/11, 57a/2, 57a/2, 59a/11, 59a/13, 59b/2, 60a/3, 60a/5, 60a/6, 60a/11, 60b/4, 61a/7, 61a/10, 61b/2, 61b/3, 61b/4, 61b/8, 62a/1, 62b/6, 62b/7, 63b/7, 63b/7, 64a/5,

64b/9, 64b/13, 65a/1, 66a/5, 68a/11, 69b/12, 71a/1, 71a/2, 71a/12, 71b/3, 71b/5, 71b/9, 72a/1, 72a/10, 72a/13, 72b/5, 73b/2, 73b/6, 73b/7, 73b/7, 74b/7, 74b/9, 74b/10, 76b/7, 76b/7, 77a/9, 77a/11, 78b/4, 78b/4, 79a/6, 79a/7, 79a/9, 79b/11, 80a/2, 80a/4, 80a/6, 80a/9, 80b/1, 82a/2, 85b/9, 85b/12, 89a/2, 113a/10, 114a/10, 117a/9, 117b/13, 117b/13, 118b/8, 118b/8, 118b/8, 118b/10, 120a/8, 125a/9, 128a/2, 131a/7, 147a/4, 149a/3, 155b/5, 156b/7, 156b/7, 157b/3, 157b/3, 157b/4, 157b/5, 159b/9, 167b/13, 169a/4, 170a/1, 170a/1, 170a/1, 171a/6, 177a4, 177a/4, 177a/6, 179a/12, 184b/11, 185a/10, 187a/9, 187a/10, 187a/12, 187b/1, 190b/7, 190b/11, A55b/7, A56b/7, A68a/9, A71b/6, A78b/10, A119a/1, A119a/4, A126a/9, A127b/7, A128a/5, A143b/7, A167b/4, A170a/3, A170a/11, A170a/12, A174a/10, A175b/9, A186a/10, A209b/11, A217b/5, A224a/4, A224a/6, A225b/11

i.+dür 14a/7

i. idi 24a/6

i.-y-idi A20a/7

i.+si 14a/7, 76b/7, 115a/10, 154a/7, 154b/1, 162b/6, A186a/7, A186b/1, A186b/10, A195b/1, A228a/7, A231b/8

i.+sinüñ 36a/5, 62a/4, 68b/12, A60b/7, A103a/10

i.+sin 44a/6, A188b/10

i.+sinde 88b/5

i.+sinden 178a/1, A144b/12

iki biñ : iki bin

i. 121a/13, A130a/9

iki biñe ol- : iki bine ait olmak

i.-a 121b/3

ikinci (1) : ikinci krş. *ekinci* (1)

i. 5a/11, 34b/5, 123a/12, A117b/6, A124a/8

i.+sinde A30b/12

ikinci (2) : ekinci, çiftçi krş. *ekinci* (2)

i. 124b/5, A226a/11

ikindü namāzı : ikindi

i. 73a/9

ikindü namāzın ḳıl : ikindi namazını kılmak

i.-sa 149b/8

iki pāre eyle- : ikiye bölmek

i.-ye A200a/12

i.-se 159b/9

iki pāre ol- : iki parça olmak, ikiye bölünmek

i.-dı A123a/5

i.-mış 118b/4

i.-sa A215b/8

iki yüz : iki yüz

i. 121a/8, 121a/10, 121a/10, A129b/2

iki yüz altıncı : iki yüz altıncı

i. 156a/7, A189b/2

iki yüz altmış beşinci : iki yüz altmış beşinci

i. A250a/10

iki yüz altmış birinci : iki yüz altmış birinci

i. 193b/7

iki yüz altmış dördünci : iki yüz altmış dördüncü

i. 196b/12, A249a/3

iki yüz altmışıncı : iki yüz altmışıncı

i. 193a/2, A240a/13

iki yüz altmış ikinci : iki yüz altmış ikinci

i. 194b/12

iki yüz altmış üçinci : iki yüz altmış üçüncü krş. *iki yüz altmış üçünci*

i. 196a/8

iki yüz altmış üçünci : iki yüz altmış üçüncü krş. *iki yüz altmış üçinci*

i. A246b/13, A248a/9

iki yüz altmış yedinci : iki yüz altmış yedinci

i. A241a/10

iki yüz beşinci : iki yüz beşinci

i. 155b/8, A188b/7

iki yüz biñ : iki yüz bin

i. 121b/11

iki yüz birinci : iki yüz birinci

i. 154b/7, A184b/13

iki yüz dördinci : iki yüz dördüncü krş. *iki yüz dördünci*

i. A187b/12

iki yüz dördünci : iki yüz dördüncü krş. *iki yüz dördinci*

i. 155b/4

iki yüz elli altıncı : iki yüz elli altıncı

i. 185b/3, A235b/10

iki yüz elli beşinci : iki yüz elli beşinci

i. 184b/9

iki yüz elli birinci : iki yüz elli birinci

i. 181a/12, A230b/9

iki yüz elli doḳuzuncı : iki yüz elli dokuzuncu krş. *iki yüz elli ṭoḳuzınc*ı

i. A239a/8

iki yüz elli dördünci : iki yüz elli dördüncü

i. 183b/9, A233b/2

iki yüz elli ikinci : iki yüz elli ikinci
i. 182b/1, A231b/9
iki yüz ellinci : iki yüz ellinci
i. 180b/4, A229b/10
iki yüz elli sekizinci : iki yüz elli sekizinci
i. 187a/6, A237b/12
iki yüz elli ṭoḳuzıncı : iki yüz elli dokuzuncu krş. *iki yüz elli doḳuzuncı*
i. 191b/9
iki yüz elli üçüncü : iki yüz elli üçüncü
i. 183a/10, A232a/11
iki yüz elli yedinci : iki yüz elli yedinci
i. 186b/2, A236b/1
iki yüz ikinci : iki yüz ikinci
i. 154b/12, A186a/1
iki yüz ḳırḳ altıncı : iki yüz kırk altıncı
i. 178a/11, A226b/8
iki yüz ḳırḳ beşinci : iki yüz kırk beşinci
i. 178a/5, A224b/6
iki yüz ḳırḳ birinci : iki yüz kırk birinci
i. 175b/3, A220b/4
iki yüz ḳırḳ doḳuzuncı : iki yüz kırk dokuzuncu krş. *iki yüz ḳırḳ ṭoḳuzıncı*
i. A229a/2
iki yüz ḳırḳ dördünci : iki yüz kırk dördüncü
i. 177b/11, A223b/10
iki yüz ḳırḳıncı : iki yüz kırkıncı
i. 175a/3, A219a13
iki yüz ḳırḳ ikinci : iki yüz kırk ikinci
i. 176a/4, A221b/4
iki yüz ḳırḳ sekizinci : iki yüz kırk sekizinci
i. 179b/1, A228b/7
iki yüz ḳırḳ ṭoḳuzıncı : iki yüz kırk dokuzuncu krş. *iki yüz ḳırḳ doḳuzuncı*
i. 180a/7
iki yüz ḳırḳ üçünci : iki yüz kırk üçüncü
i. 177a/2, A223a/4
iki yüz ḳırḳ yedinci : iki yüz kırk yedinci
i. 179a/1, A227b/7
iki yüzlü : ikiyüzlü, riyakar
i. 171b/1, 185b/8
iki yüzlü ḳılıç : iki tarafı kesen kılıç
i. 170a/2
iki yüz on altıncı : iki yüz on altıncı
i. 160b/4, A199a/6
iki yüz on beşinci : iki yüz on beşinci
i. 160a/4, A198a/1
iki yüz on birinci : iki yüz on birinci
i. 158a/4, A193b/6
iki yüz on doḳuzıncı : iki yüz on dokuzuncu krş. *iki yüz on ṭoḳuzıncı*
i. A201b/9
iki yüz on dördinci : iki yüz on dördüncü krş. *iki yüz on dördünci*
i. A196a/12
iki yüz on dördünci : iki yüz on dördüncü krş. *iki yüz on dördinci*
i. 159b/6
iki yüz onıncı : iki yüz onuncu krş. *iki yüz onuncı*
i. 157b/9
iki yüz on ikinci : iki yüz on ikinci
i. 158b/9, A194b/1
iki yüz onuncı : iki yüz onuncu krş. *iki yüz onıncı*
i. A192b/10
iki yüz on sekizinci : iki yüz on sekizinci
i. 161b/8, A200b/11
iki yüz on ṭoḳuzıncı : iki yüz on dokuzuncu krş. *iki yüz on doḳuzıncı*
i. 162a/8
iki yüz on üçinci : iki yüz on üçüncü krş. *iki yüz on üçünci*
i. 159a/7
iki yüz on üçünci : iki yüz on üçüncü krş. *iki yüz on üçinci*
i. A195b/4
iki yüz on yedinci : iki yüz on yedinci krş. *iki yüz on yidinci*
i. A200a/7
iki yüz on yidinci : iki yüz on yedinci krş. *iki yüz on yedinci*
i. 161a/1
iki yüz otuz altıncı : iki yüz otuz altıncı
i. 172a/4, A215a/10
iki yüz otuz beşinci : iki yüz otuz beşinci
i. 171a/8, A214b/12
iki yüz otuz birinci : iki yüz otuz birinci
i. 169a/11, A211a/3
iki yüz otuz dördinci : iki yüz otuz dördüncü krş. *iki yüz otuz dördünci*
i. A214a/8
iki yüz otuz dördünci : iki yüz otuz dördüncü krş. *iki yüz otuz dördinci*
i. 170b/1
iki yüz otuz ekinci : iki yüz otuz ikinci krş. *iki yüz otuz ikinci*
i. A212a/13

iki yüz otuzıncı : iki yüz otuzuncu
i. 168b/4, A210a/4
iki yüz otuz ikinci : iki yüz otuz ikinci krş. *iki yüz otuz ekinci*
i. 169b/8
iki yüz otuz sekizinci : iki yüz otuz sekizinci
i. 173a/11, A217b/8
iki yüz otuz ṭoḳuzıncı : iki yüz otuz dokuzuncu krş. *iki yüz otuz ṭoḳuzuncı*
i. 174a/4
iki yüz otuz ṭoḳuzuncı : iki yüz otuz dokuzuncu krş. *iki yüz otuz ṭoḳuzıncı*
i. A218b/9
iki yüz otuz üçinci : iki yüz otuz üçüncü krş. *iki yüz otuz üçünci*
i. 170a/3
iki yüz otuz üçünci : iki yüz otuz üçüncü krş. *iki yüz otuz üçinci*
i. A213a/6
iki yüz otuz yedinci : iki yüz otuz yedinci krş. *iki yüz otuz yidinci*
i. A216a/10
iki yüz otuz yidinci : iki yüz otuz yedinci krş. *iki yüz otuz yedinci*
i. 172b/3
iki yüz sekizinci : iki yüz sekizinci
i. 156b/10
iki yüz ṭoḳuzıncı : iki yüz dokuzuncu
i. 157a/8, A192a/5
iki yüz üçinci : iki yüz üçüncü krş. *iki yüz üçünci*
i. 155a/4
iki yüz üçünci : iki yüz üçüncü krş. *iki yüz üçinci*
i. A187a/5
iki yüzünci : iki yüzüncü
i. 154a/10, A184a/6
iki yüz yedinci : iki yüz yedinci krş. *iki yüz yidinci*
i. A190b/7, A191a/6
iki yüz yidinci : iki yüz yedinci krş. *iki yüz yedinci*
i. 156b/1
iki yüz yigirmi altıncı : iki yüz yirmi altıncı
i. 165b/13, A206a/11
iki yüz yigirmi beşinci : iki yüz yirmi beşinci
i. 165a/3, A205b/12
iki yüz yigirmi birinci : iki yüz yirmi birinci
i. 163a/3, A203a/5
iki yüz yigirmi doḳuzıncı : iki yüz yirmi dokuzuncu krş. *iki yüz yigirmi ṭoḳuzıncı*
i. A208b/8
iki yüz yigirmi dördinci : iki yüz yirmi dördüncü
i. 164b/2, A205a/10
iki yüz yigirmi ekinci : iki yüz yirmi ikinci krş. *iki yüz yigirmi ikinci*
i. A204a/3
iki yüz yigirmi ikinci : iki yüz yirmi ikinci krş. *iki yüz yigirmi ekinci*
i. 163b/1
iki yüz yigirminci : iki yüz yirminci
i. 162b/4, A202a/8
iki yüz yigirmi sekizinci : iki yüz yirmi sekizinci
i. 167a/10, A207b/5
iki yüz yigirmi ṭoḳuzıncı : iki yüz yirmi dokuzuncu krş. *iki yüz yigirmi doḳuzıncı*
i. 168a/4
iki yüz yigirmi üçinci : iki yüz yirmi üçüncü krş. *iki yüz yigirmi üçünci*
i. 163b/13
iki yüz yigirmi üçünci : iki yüz yirmi üçüncü krş. *iki yüz yigirmi üçinci*
i. A204b/5
iki yüz yigirmi yedinci : iki yüz yirmi yedinci krş. *iki yüz yigirmi yidinci*
i. A206b/13
iki yüz yigirmi yidinci : iki yüz yirmi yedinci krş. *iki yüz yigirmi yedinci*
i. 167a/1
iḳlīm : ülke, bölge, diyar
i.+üñ (gen.) 144b/10
i.+e A132b/10
i.+ine 150b/1 (Yemen i.)
i.+inde A181b/11 (Rey i.)
ikşi : ekşi krş. *ekşi*
i. A22a/9
iḳtidā it- : uymak
i.(d)-erler A240b/12
i.(d)-elüm 45a/3
iḳtidāi : uyan, iktida eden
i. idüm A41a/6
il : il, vilâyet krş. *el* (2)
i. 150a/9
ilā āḫiri'l-āyet : 'âyetin sonuna kadar' anlamında Arapça bir tâbir
i. A79a/11

ilā evvelihi ve āḫirihi : (metinde) 'başından sonuna kadar' anlamında Arapça bir ifade
i. 109a/4
ilāhī : 'Allah'ım anlamında Arapça bir söz
i. 15b/4, 45a/4
ilā ḳavlihi : "sözüne kadar" anlamında Arapça tâbir
i. A127a/8
ʿilāc eyle- : tedavi etmek
ʿi.-miş 64a/13
iʿlām it- : bildirmek
i.(d)-er 29b/9
ilci : elçi krş. *elci, elçi, ilçi*
i.+leri (iy.) A163a/13
ilçi : elçi krş. *elci, elçi, ilci*
i. A88a/2, A216a/13, A217a/2, A217a/5
i.+ler 129a/1, A222b/7
ile : ile krş. *ilem*
i. 11b/3, 19a/3, 44b/5, 46a/9, 62b/1, 64b/1, 85a/1, 92a/4, 94b/2, 104b/1, 116b/3, 116b/10, 124a/7, A102b/8, A112a/13, A115b/13, A116a/3, A127b/11, A128a/3, A129b/2, A150b/4
-ile 3b/8, 3b/8, 3b/9, 12a/6, 14b/11, 21a/4, 22a/4, 24a/3, 31a/8, 31a/8, 34b/9, 34b/9, 35a/13, 35a/13, 36a/11, 36a/12, 36a/12, 36b/9, 36b/10, 36b/13, 37b/8, 37b/13, 38a/1, 38a/6, 38a/10, 39a/10, 39b/9, 39b/12, 43a/13, 43b/1, 45a/12, 45a/12, 45b/1, 45b/5, 45b/10, 45b/13, 46b/12, 47a/6, 47b/13, 48a/9, 48b/2, 51a/11, 51a/13, 56a/13, 58a/7, 61b/7, 63a/4, 68b/8, 70a/12, 76a/10, 77a/11, 82a/6, 82b/10, 83b/10, 83a/7, 83a/8, 83b/4, 84a/4, 84b/9, 86a/3, 87b/8, 90a/9, 90b/3, 91a/6, 91a/6, 92a/2, 92a/8, 94b/13, 96a/1, 97b/12, 98b/4, 99a/8, 101b/6, 103b/4, 104a/6, 105a/13, 105b/7, 106a/12, 108b/7, 108b/8, 109b/7, 111a/10, 111a/10, 113a/3, 113a/11, 114a/11, 115a/5, 116b/3, 116b/3, 119b/7, 119b/12, 121a/1, 121b/10, 121b/10, 123b/11, 124a/7, 124b/1, 124b/3, 124b/5, 124b/9, 124b/13, 125b/3, 125b/8, 130b/7, 131b/5, 131b/7, 131b/7, 132a/4, 132b/11, 132b/13, 133a/1, 133b/11, 135a/7, 144b/2, 145a/1, 150a/3, 151a/4, 151a/6, 151a/9, 151a/11, 151b/6, 152a/1, 152a/2, 152a/5, 152a/6, 154a/6, 155b/11, 157b/6, 158a/1, 158a/1, 158a/2, 158a/2, 158b/7, 158b/7, 162b/10, 162b/11, 163a/10, 167b/1, 167b/3, 167b/8, 169b/3, 170a/4, 173a/7, 173b/7, 177b/8, 178b/6, 180a/10, 180a/11, 182b/10, 188b/8, 189a/7, 189a/10, 190a/8, 192a/3, 192b/13, 194a/13, A4b/7, A10a/11, A11a/10, A12a/8, A14b/11, A18b/8, A24a/11, A27b/13, A31a/3, A32b/10, A33a/10, A34a/9, A34a/9, A34b/2, A35b/10, A42a/11, A42b/1, A52b/2, A57a/7, A74a/8, A75a/5, A78b/4, A78b/6, A83b/7, A84a/10, A85b/13, A87a/8, A87b/3, A89a/7, A90b/5, A90b/11, A90b/13, A91b/9, A99b/12, A100a/6, A100a/7, A100b/5, A102a/4, A115a/1, A117a/11, A119a/4, A120a/13, A130a/3, A133b/5, A133b/11, A134a/4, A135a/13, A135b/6, A135b/9, A137b/3, A137b/6, A142b/4, A142b/6, A147a/12, A147b/7, A149b/4, A152b/6, A152b/6, A168a/8, A169a/13, A175b/9, A180b/2, A181a/1, A181b/9, A182b/3, A186b/11, A194b/10, A196b/13, A199a/11, A204b/9, A209a/2, A209a/5, A210b/9, A210b/13, A213b/13, A215b/8, A218a/8, A222b/3, A225b/2, A229a/6, A229a/6, A230b/4, A231a/2, A232a/4, A234b/7, A235a/11, A236b/13, A240b/7, A244a/1, A245a/4, A245a/8, A245b/9, A246a/9, A248a/12, A251b/5, A251b/6
-iledür 123a/3, A132b/10
-ıla 2a/11, 3a/11, 4a/2, 4a/3, 11a/11, 12b/7, 12b/11, 16a/13, 19a/6, 20b/13, 21a/9, 28a/10, 28b/4, 32a/4, 32a/4, 32a/4, 35a/13, 36a/6, 36a/10, 36b/7, 36b/9, 36b/10, 36b/12, 37b/4, 37b/4, 37b/4, 37b/9, 37b/12, 38a/6, 39a/12, 39b/12, 42b/5, 43b/10, 45a/12, 45b/10, 46b/6, 47a/4, 47a/5, 47b/8, 47b/13, 48a/3, 48a/8, 48a/12, 48b/4, 50a/10, 55b/4, 57a/13, 57b/1, 59a/2, 60a/1, 60a/1, 67a/1, 67b/4, 69b/2, 70a/12, 71b/6, 72a/3, 73b/7, 73b/9, 77b/6, 77b/11, 78a/5, 78b/3, 81b/11, 82a/10, 83a/8, 83b/3, 83b/10, 84a/2, 84a/4, 84a/5, 84b/11, 85a/9, 85b/2, 85b/7, 86b/1, 86b/6, 88a/9, 88b/5, 91a/2, 91a/11, 92a/8, 92b/8, 92a/13, 92b/5, 92b/8, 93a/7, 93b/6, 93b/7, 94a/1, 94a/5, 94b/11, 96b/10, 98a/2, 98a/3, 98a/4, 98b/2, 98b/11, 99a/4, 99a/11, 101a/3, 101a/5, 101b/6, 101b/9, 102b/11, 103b/7, 104a/6, 108a/4, 108b/12, 111a/9,

111a/11, 113a/1, 113b/6, 114a/2, 114b/11, 116a/5, 116b/12, 120b/7, 120b/11, 124b/6, 124b/8, 125a/5, 125b/2, 126a/1, 128b/8, 129b/1, 130b/9, 130b/11, 131a/4, 131a/13, 132a/10, 136a/1, 139a/10, 139b/7, 140b/8, 140b/9, 144b/1, 145b/13, 146a/7, 147b/12, 147b/12, 148b/10, 151a/2, 152a/8, 153a/9, 153a/12, 154a/6, 156b/6, 157a/3, 159a/10, 159a/10, 163a/10 163a/11, 163b/7, 163b/7, 163b/8, 164b/1, 165b/9, 166a/12, 166b/10, 166b/10, 166b/11, 169a/5, 169a/7, 169a/13, 169b/5, 172a/1, 172a/2, 173a/13, 174a/2, 177b/5, 177b/8, 179a/3, 179a/8, 179a/10, 179a/11, 180a/1, 180a/10, 180a/10, 180a/11, 181a/3, 181b/2, 181b/4, 181b/9, 182a/5, 182a/12, 182b/10, 184a/13, 185a/2, 185a/2, 185a/3, 185a/4, 185b/13, 186a/6, 186b/9, 187a/1, 188b/10, 188b/10, 189b/5, 190a/9, 190a/12, 190b/8, 191b/13, 195a/5, 197a/5, A3a/12, A10a/12, A11a/10, A15b/2, A27b/12, A28a/8, A31a/4, A32b/10, A32b/10, A33a/7, A33a/8, A33a/10, A34b/2, A36a/5, A37b/2, A73a/9, A73b/4, A74a/5, A75a/4, A75a/5, A76a/8, A76b/12, A81a/2, A85a/4, A86a/6, A90a/5, A90b/10, A91a/6, A99b/12, A109a/1, A112b/8, A113b/1, A113b/1, A113b/1, A117a/9, A120a/4, A122a/6, A125a/5, A130b/10, A133b/4, A134a/8, A142b/5, A142b/5, A149a/7, A151a/2, A154a/13, A163a/9, A169a/12, A173b/5, A178b/9, A184a/4, A185a/9, A186b/12, A194a/12, A196a/1, A196a/5, A197b/3, A199b/2, A202b/9, A203a/9, A205b/8, A209b/7, A211a/2, A211a/2, A215a/10, A215b/5, A215b/6, A216b/6, A220a/13, A227b/6, A239a/2, A239b/2, A242b/5, A244a/1, A244a/3

-ula 93b/6, A162b/4

-ıladur A132b/10

iled- : iletmek, götürmek krş. *ilet-, ilt-*

i.-ür 123a/8

i.-ürler A147a/3

i.-eler A40a/8

ilem : ile krş. *ile*

i. (evliyā-y-ilem) A40b/7

ilet- : iletmek, götürmek, almak krş. *iled-, ilt-*

i.-ürler A4b/7

i.-di A197a/9

i.-se 52a/4, 103a/12, 103a/13, 112b/5, 143a/8, 154b/3, A47a/4, A80a/5, A101b/10, A101b/12, A115b/1

i.-seler A51a/2

i.-dise A165b/12

i.-dilerse 108b/9

ilerü : ileri

i. 192b/12

ilerü gel- : ilerlemek

i.-meye 169a/13,

ilerü iled- : ilerletmek

i.-e 106a/13

i.-meye A214a/12

i.-emiye 133a/10

iley : ön krş. *el* (3), *eley*

i.+üñde 159a/13, A37b/3

i.+ine A237b/7

i.+inde 65a/13, A76b/3, A128a/6

i.+üñüze 184a/11

ilhām vir- : ilham vermek

i.-mişdür 5b/4, 5b/9

'il(i)m : ilim

'i. 6b/2, 11a/4, 17a/2, 75b/5, 91a/8, 100a/10, 100a/12, 105a/5, 106a/8, 116a/10, 128b/6, 129a/2, 132a/4, 139a/9, 140b/5, 141a/1, 144a/12, 153b/2, 178a/12, 178a/13, 178b/4, A6a/1, A9b/10, A43b/4, A43b/9, A48b/3, A67b/6, A83b/12, A97b/2, A109b/1, A109b/5, A118a/12, A139a/13, A143a/10, A143a/11, A161a/4, A161a/6, A161b/11, A229a/11

'i.+dür A206a/2, A243b/12

'i.+üñ (gen.) 27a/10, 140a/11, 140b/2, A83b/4

'i.+i (akk.) 17a/5, 34b/3, 76a/5, 111b/6, 116a/8, 116b/9, A155a/13

'i.+e 140a/7, 178b/12

'i.+de A18a/1

'i.+den 6a/3, 16b/8, 21b/10, 76a/2, 116b/7, 140a/11, 140b/13, 141a/1, 151a/5, 170a/2, A155a/10, A168a/3

'i.+üm A190a/10

'i.+üñ 187b/9

'i.+üñle 187b/11

'i.+i (iy.) 31a/1, 76a/2, 90b/2, 111b/9, 129b/2, 144b/4, 144b/6, 161b/10, 163b/4, 176b/3, A101a/2, A119b/12, A137b/11, A168a/9, A172b/1

'i.+idür 53b/3, A118b/9

'i.+in 110b/10, 156b/3

'i.+inden 6a/9, 9b/7, 137b/6, 144b/7,

A168b/5
ʿi.+ler 156b/7
ʿi.+lerden A98a/3
ʿil(i)m ehli : ilim sahibi, alim
ʿi. 7a/8, 110b/11, 178a/13, A6b/5, A83b/4, A229a/5
ʿi.+dür 90a/1
ʿi. -y-ise A83b/4, A229a/5
ʿi.+n 34b/4, 90a/6
ʿi.+ne 10b/9, A9b/3
ʿi.+nden 90a/5, 110b/13, 151b/3, 185b/10
ʿi.-se 103a/9, 140b/13, 161b/9, 163b/4, A168a/9
ʿi.+lerin 103a/9
ʿil(i)m issi : ilim sahibi, alim
ʿi.+dür 24a/10, A20a/11
ʿi.-se A229a/10
ʿi.+ne 197a/8
ʿi.+ler 27a/4
ʿi.+leri A23a/5
ʿil(i)m it- : ilim tahsil etmek
ʿi.(d)-e 105a/5, A93a/12, A101a/1
illā : yoksa, ancak, sadece
i. 183a/6, 194b/4, 196a/2, A147b/12
ʿillet : hastalık
ʿi. 184b/11, A92a/6
ʿi.-ile 45b/10
ʿi.+dür 96b/12, A90b/10, A201a/3
ʿi.+e A195b/9
ʿi.+i (iy.) 36a/2
ʿi.+in A202b/5
ʿi.+ler A153b/7
ʿillet çek- : hastalık çekmek
ʿi.-üp A89a/13
ʿillet sebebinden ol- : hastalıktan olmak
ʿi.-sa 184b/12
ʿilm deşür- : ilim öğrenmek
ʿi.-mişdür A193a/11
ʿilm edeb issi : ilim ve edep sahibi
ʿi. A85a/1
ʿilm ehli ol- : ilim sahibi olmak
ʿi.-a 47b/10, 91a/8, 110b/10
ʿi.-sa 76a/1
ʿilme iriş- : ilim elde etmek
ʿi.-üp 115b/10
ʿi.+mek A117b/6
ʿilme ulaş- : ilim elde etmek
ʿi.-mış 140a/8
ʿi.-mış olalar A160a/13
ʿilm-i ḥikmet : hikmet ilmi
ʿi. A142a/5
ʿi.+den A142a/6
ʿilm-i ḥikmet bul- : hikmet ilmi kazanmak
ʿi. A148a/8
ʿilm-i ḳaṣaṣ : kıssa ilmi
ʿi. A101a/2
ʿilm-i ḳaṣaṣ it- : kıssa ilmi tahsil etmek
ʿi.(d)-e 105a/5
ʿilm-i ḳurʿān : Kur'an ilmi
ʿi.+ı 140b/13
ʿilm-i nücūm : astroloji
ʿi.+dan 37a/8
ʿilm-i şerīʿat : din ilmi
ʿi.+dur 53b/11,
ʿilm-i tefsīr it- : tefsir ilmi tahsil etmek
ʿi.(d)-e A101a/2
ʿilm ol- : ilim sahibi olmak
ʿi-a A110a/4
ʿilmsüz : bilgisiz, cahil
ʿi. 153b/2
ʿilm ü ʿamel ol- : ilim ve amel olmak
ʿi.-a 125b/12
ʿilm ü ḥikmet bul- : ilim ve hikmet elde etmek
ʿi.-a 132a/4, 139a/9
ʿilm ü ḥikmet ol- : ilim ve hikmet olmak
ʿi.-a 53b/4
ilt- : iletmek, götürmek krş. *iled-, ilet-*
i.-erler 12a/9, 131a/13
i.-ürler 5a/6, A10b/12
i.-eler 44a/7, 74b/3
i.-se 52a/2, 87a/2, 105b/7, 105b/8
i.-seler 47b/6, 57a/8, 133a/5
iltimās it- : yapılmasını istemek
i.-diler 1b/2
imām : halife, reis
i.+a 140a/5
i.+ı (iy.) 187a/4, 196a/10
i.+ıdur 186b/3
i.+ınuñ 185b/12
i.+lardur 111a/6
ʿimāme : sarık
ʿi. 82a/1, 176a/5, 176a/6, 176a/7, 176a/10, 176a/13, 176b/1
ʿi.-y-ile A225b/2
ʿi.+yi 176b/4
ʿi.+sin 176a/11, 176b/5

īmān : iman
ī. 141a/12, 183a/2
ī.-ıla 126a/1
ī.+a 41b/9, A138a/7
ī.+dan 68a/8
ī.+ı (iy.) 47a/7, 60a/1
ī.+ın A251b/9
ī.+ına 183a/1
īmān ḥalāveti ol- : iman lezzeti olmak
i.-a 53b/5
īmānı git- : imanını kaybetmek
ī.(d)-e 70a/10
īmānıla git- : müslüman ölmek
ī.(d)-e 45b/10, 47a/13, 48a/8, 48a/12, 48b/4, 125a/5, 182a/5
īmānıla ol- : imanla olmak
ī.-a 48a/3
ʿimāret et- : onarmak, imar etmek
ʿi.(d)-emiye A150a/5
ʿimāret eyle- : onarmak, imar etmek
ʿi.-ye A150a/5
imdi : şimdi
i. 4a/12, 10b/13, 42a/5, 42b/5, 192a/7, A251a/4
imīn : emin krş. *emīn*
i. A163b/8
imīn eyle- : emin eylemek krş. *emîn eyle-*
i. A19b/8
imīn göster- : güvende hissettirmek
i.-ür A251a/1
imīn ḳıl- : güvende kılmak krş. *emîn ḳıl-*
i. A15b/13
i.-a A41b/10
imīn ol- : emin olmak krş. *emīn ol-, emn ol-*
i.-a A153b/4, A155b/4, A162a/3, A166b/4, A166b/6, A167a/10, A171b/13, A179a/4, A218a/7, A218b/12, A222b/1, A234a/11, A236a/10, A236b/8, A240b/4, A250b/10
i.-alar 126a/3, A138a/10, A138a/12
i.-maya 122b/8
i.+maḳ durur 172a/7
i.+maḳdur A219a/3
i.+maġlıḳ A175b/3
imīnlik : güvenlik *krş. emīnlik*
i.(g)+idür A248a/7, A251a/1
imīnlik bul- : güven elde etmek krş. *emīnlik bul-*
i.-a A87b/7
imīnlik göster- : güvende hissettirmek krş. *emīnlik göster*
i.-ür A248a/7
imīnlik ol- : güvenlik olmak krş. *emīnlik ol-*
i.-a A137b/5,
imīn ve selāmet ol- : güvende olmak
i.-a A181b/7
imkān : imkan
i. A192a/2
in- : inmek; çökmek, yıkılmak
i.-ersin 22a/11
i.-er 116a/10
i.-düñ 22b/1
i.-di 47b/12, 81b/12, 129b/12, 138b/13, A138a/3, A144a/3, A158a/9
i.-se 46b/1, 47b/8, 74b/11, 82a/7, 82a/11, 86b/8, 129b/11, 135b/3, 139a/2, 181b/2, A153b/6, A169b/8, A169b/11
i.-seler A112a/7
i.-üp 135b/5, 136a/3
i.+mek A199b/7
i.-dügi 139a/2
i.-mez A162a/4
i.-mese 82a/11, 141a/4, 181b/3, 195a/2
i.-erdi 113a/11, A111b/13
inābet it- : tövbe etmek, Allaha dönmek
i.-erler 191b/5
inan- : inanmak, iman etmek; güvenmek
i.-a 74a/11
i.-ay-ı-duḳ 28b/8
i.-maya 61b/11
inanıcı : inanan
i. (Ḥaḳḳa i.) A133b/10
inancı ol- : inanmak
i.-a A165b/12
ʿināyet : lütuf, ihsan, yardım
ʿi.+ile 75a/3, 177a/6
ʿināyeti'r-raḥmān : Allah'ın lütfu
ʿi. 1b/9
ʿināyet ol- : lütuf olmak
ʿi.-a 26a/8
ince : ince
i. 68a/4, 124b/2, 127b/4, 127b/6, 197a/11, 197a/13, 197b/6, A60b/8, A67a/6, A98a/6, A248b/8
incel- : incelmek
i.-miş 75a/13

ince ol- : incelmek
i.-mış 77a/6
inci : inci krş. *incü*
i. 156b/6
incidici : incitici krş. *incidiçi, incüdici*
i. 126a/1, A80a/12, A87a/6, A87b/12
i.+lerden-i-miş A242b/7
incidiçi : incitici krş. *incidici, incüdici*
i. A85b/12
incik : incik, bacağın diz kapağından topuğuna kadar olan kısmı krş. *incük*
i.(g)+in 79b/12
incīl : incil, Hristiyanlığın kutsal kitabı
i. 17a/10, 109b/4, 109b/6, 109b/8
i.+i (akk.) A107a/4
incin- : incinmek; incitmek
i.-meden (ger.) A80a/5
i.-medin (ger.) 87a/1
incir : incir krş. *encîr*
i. 129b/12, A144a/9, A201a/6
incit- : incitmek
i.(d)-e A82b/13
i.(d)-ür-imişsin A243a/1
i.(d)-ürmişsin 188b/12
i.(d)-ürmiş 188b/4
incü : inci krş. *inci*
i. 60a/7, 70b/1, 70b/1, 76b/12, 78a/13, 156b/7, 187b/8, A191a/10, A193a/7, A193b/1
i.+yi 156b/4, A193a/9
i.+ye A191a/11
i.+den 169b/13
i.+ler 156b/1, 156b/8, 156b/8, 177b/3, 196b/13
i.+leri (akk.) 156b/2, 156b/3, A192b/11, A193a/4, A193b/2
i.+lerin A193a/2
incüdici : incitici krş. *incidici, incidiçi*
i. 87a/8, 93a/11
incük : incik, bacağın diz kapağından topuğuna kadar olan kısmı krş. *incik*
i. 77a/2, 78a/1
i.(g)+üñ (gen.) A69b/1
i.(g)+i (iy.) 23b/4, A71a/13
i.(g)+in 80a/1, A71b/1
i.(g)+inde 25b/9
incü ṣatıcılıḳ : inci satıcılığı
i. 106b/1
incü ṣatıcılıḳ eyle- : inci satmak
i.-se 106b/3
indür- : indirmek
i.-seler 47b/6
inek : inek
i. 83b/12, 84a/2, 84a/5, 84a/7, 84a/8, A76a/9
i.(g)-ile 84a/4
i.+ler A76a/5
iñen : çok
i. 103a/3, A147a/6, A196b/6
iñle- : inlemek; yalvarmak, sızlanmak
i.-ye 15a/12, A148b/13
i.-se 78a/5, 132a/11, 132a/12, 132a/13, 132b/1, 132b/2, 132b/3, A147b/4
i.+mek A12a/13
i.+megi (akk.) 15a/5
İnnā aʿṭaynā : Kevser suresi
i. 125b/10
innehu'l-müsteʿānu : 'O kendisinden yardım istenendir' şeklinde Allah için kullanılan Arapça bir söz
i. 45a/7
inṣāf : insaf
i. 146a/13
i.+ı (akk.) A121a/7
i.+ı (iy.) A175a/11
inṣāfsuz : insafsız
i. 149b/1
inṣāf vir- : insaf etmek
i.-e 176a/8
inṣāf virici : insaf edici
i. A133b/9
inşā'a'l-lāh(u) : inşallah, 'Allah isterse' anlamında Arapça bir söz
i. 11b/5, 46a/12, A56a/8, A210a/2
inşā'a'l-lāhu teʿālā : inşallah, 'yüce Allah isterse' anlamında Arapça bir söz
i. 2a/7, 10b/8, 38a/10, 39a/8, 45a/4, 63a/12, 112a/8, 121b/13, 135a/4, 140a/2, 141a/6, 142b/12, 150a/5, A43a/4
ip : ip
i. A169b/12, A170a/4
i.-ile 77a/11
i.+üñ (gen.) 77a/11
i.+i (iy.) 145b/1
ip avadanlıġı : ip sarılan kütük, alet krş. *ip odunluġı*
i. 106b/13, 107a/2
i.+n A103b/5

iplik : iplik
i. 14a/5, 14a/6, 100b/13, 171b/6, 193b/5
i.-ise 178a/8
i.(g)+i (akk.) 14a/4, 14a/4
i.+den A226a/1
iplikden ol- : iplikten olmak
i.-a A226a/13
ipliksüz : ipliksiz
i.+dür A94a/12
ip odunluġı : ip sarılan kütük, alet krş. *ip avadanlıġı*
i. A103b/8
ir- : erişmek, ulaşmak krş. *er-*
i.-esin 46b/11
i.-e 115a/2
i.-se 67b/3, 150a/7
i.-mez 3a/3
i.-me 28a/7
i.-meye A232a/1
irādet : irade
i.+ile 114b/13, A70b/11, A159a/13, A169b/13
irādetile ol- : isteyerek yapmak
i.-sa A235a/13
iren : erkek krş. *eren*
i.+ler A7b/10
irgür- : eriştirmek, ulaştırmak krş. *irür-*
i. 15b/12
iri : iri
i. A100a/3
irin : irin
i. 60a/5
iriş- : erişmek, ulaşmak; yetişmek, olgunlaşmak krş. *eriş-*
i.-ürsin 22a/13
i.-ür 13b/6, 29b/12, 32a/2, A123a/3, A219b/5
i.-düm 150b/1, 191a/4, A246a/3
i.-di 3b/5, 16b/6
i.-dü 23a/8
i.-miş 75a/11, 75a/11, 168a/9, A106a/10, A196a/7, A196b/11, A198b/9
i.-mişdür A5a/3, 34a/3, 42a/5, 134a/3, 167b/4, 191b/12, A216b/5
i. 20b/1
i.-esin A113b/9
i.-e 6b/10, 29b/12, 52b/10, 67b/3, 82a/6, , 107a/8, 118b/3, 141b/1, 142a/13, 154a/8, 167a/3, 169b/7, 195b/10, A115a/1, A145b/9, A172a/2, A186b/3, A215b/11, A216b/4, A240b/9
i.-se 129a/2, A170b/8, A174b/4, A179b/5
i.-üp-dururdı 40b/11
i.-miş (part.) 167a/1, 167a/2, 168a/5, 195b/5
i.-dügi 170b/5
i.-medi 130b/13, A172a/2
i.-memiş 161b/13, 162a/1, A203b/7
i.-meye A20b/7
i.-di-y-idi A73b/5
i.-miş-idi A138a/3
i.-medük (part.) A203b/13
i.-medügi A204a/10
i.-emedüm A119a/9
irişdür- : ulaştırmak, eriştirmek krş. *irüşdür-*
i. 28a/9
i.-e 15b/10
irişil- : ulaşılmak
i.-mez 197b/8
irişmiş ol- : ulaşmak, olgunlaşmak
i.-a A84b/4, A114a/4
irkek : erkek krş. *erkek*
i. 82b/12, 84b/8, A76b/12
irte : sonra, sabah
i. 8b/1
i.+ye 36a/5
i.+sin (āzine i.) 147a/7
irte namāzı : sabah namazı
i. 73a/6
irte namāzın ḳıl : sabah namazını kılmak
i.-ur (part.) A179a/4
i.-up 191a/11
i.-urdı 9b/13, 190b/4
irte namāzı ol- : sabah namazı olmak
i.-a A246b/1
irür- : eriştirmek, ulaştırmak krş. *irgür-*
i. A13a/9
irüşdür- : ulaştırmak, eriştirmek krş. *irişdür-*
i.-e A136b/13
is(si) : sahip
i.+nle 154a/8
islām : islam
i. 189b/4, A119a/12, A138a/3
i.+ı (iy.) 189b/4,
İsrāfil : melek israfil
i. 47a/3, 113b/4, A113a/4

i.+i (akk.) 113b/6, 113b/8, 113b/11, A112a/10
iste- (1) : aramak, araştırmak
i.-diler A77b/8
i.-ye A69a/3, A99a/3,
iste- (2) : istemek
i.-rem 45a/6
i.-rsin 25b/2
i.-rüz A41a/10
i.-rler 118b/6, 125a/4, A82b/1
i.-di A199b/8
i.-rmişsin 190a/9
i.-ye 67a/5, 185a/3, 185a/4, 196a/2, A99b/12, A156a/2, A156a/2, A164b/6
i.-seler 31b/12, A43a/9
i.+mek A235a/8
istiʿānet : yardım
i. 67a/2
istifrāġ it- : kusmak
i.-di 180a/12
i.(d)-üp 180a/13
istiġfār : istiğfar, tövbe
i. A151a/9
i.+uñ (gen.) 134a/2
istiġfār it- : tövbe etmek
i.-mişdür 134a/2
i.-se 126a/9
istiḳāmet : istikamet
i. (aḥvāl-i i.) A156b/9
i.+dür A237b/7
istiḳāmet dut- : istikamet üzere olmak
i.-a A106b/2
istiḳāmete gel- : istikamet kazanmak
i.-eler 196a/7
istiʿmāl : kullanma
i.+i-çün 52b/3
istiʿmāl it- : kullanmak
i.(d)-e 42a/7
istincā it- : necasetten temizlenme
i.-se 196b/2
iş : iş
i. 6b/1, 18b/2, 21a/9, 50a/10, 55a/10, 55b/4, 62b/12, 77b/6, 82b/6, 87b/2, 92a/2, 97a/10, 98b/12, 100b/12, 108a/9, 108a/12, 114b/4, 124a/13, 124b/4, 125b/5, 131a/3, 136b/10, 146a/4, 154a/7, 170b/5, A55b/4, A76a/12, A90a/5, A93a/10, A105b/12, A106a/12, A124a/10, A135b/3, A135b/8, A135b/9, A137a/8, A203a/9
i. ile 62b/1
i.-için 37b/2
i.+dür 131a/3, A141a/6
i. ise 107b/12
i.-ise A50b/6
i.+üñ (gen.) 104a/1, A100b/3
i.+i (akk.) 8b/2, 8b/3, 153a/4, 185a/9, A14b/7, A147b/12, A149b/4
i.+e 6b/6, 38b/1, 39b/6, 56b/9, 105a/6, 107b/9, 126b/4, 151a/8, A80b/7, A104b/13, A144a/7, A146a/11, A182b/8, A185a/12, A229b/2
i.+ese A6a/5
i.+de 43a/7, 100b/13, 137b/8, A49b/4
i.+den 6a/10, 10b/10, 14a/2, 40a/8, 63a/2, 77b/6, 79b/6, 79b/8, 81b/8, 106a/13, 108b/8, 127b/2, 136b/11, 149a/13, 174b/5, 196b/6, A6a/10, A97b/11, A107b/6, A154a/11, A184a/3
i.+le 189a/3
i.+üñ (iy.) 150b/3
i.+i (iy.) 17b/7, 59b/9, 61b/6, 68a/10, 78a/9, 78a/1, 82b/6, 90b/8, 91b/1, 98a/2, 100a/4, 130b/13, 147a/8, 166a/7, 173a/13, 176a/6, 185a/11, A55b/2, A76a/11, A106a/12, A131a/10, A144b/11, A194a/11, A219b/3, A225b/12
i.+idür 100a/7, A198a/4
i.+inüñ 82a/8, A156a/2
i.+ini 102b/11
i.+in 49a/10, 100a/7, 140b/8, A73a/12
i.+ine 67a/1, 70a/4, 70a/4, 71b/5, 82a/2, 82a/6, 86b/13, 102a/9, 102b/11, 107b/13, 122a/3, 126b/1, 126b/2, 140a/9, A139a/13, A140b/11, A141a/11, A161b/9, A164b/6, A225b/13, A237a/6
i.+inde 50a/1, 50a/2, 55a/7, 61a/9, 125b/11, 128a/8, 128a/8
i.+inden 171a/3, 174a/8, A50a/10, A52a/11, A132a/9, A222a/13
i.+ile 176b/3
i.+imüz 41a/11
i.+ler 47b/2, 106a/4, 138a/1, A61b/11, A97a/10, A138b/1, A143a/6, A180b/2
i.+ler-ile A248a/12
i.+ler-içün 61b/13, A55a/4
i.+ler-çün 50b/13
i.+lerdür 101a/6, A228a/1
i.+leri (akk.) 185a/7

i.+lere 7b/3, 9a/1, 19b/8, 42a/1, 49b/9, 59b/5, 69b/2, 70a/2, 91a/12, 109b/9, 111b/8, 148a/6, 149b/8, 149b/9, 152a/3, 188a/13, 191b/1, 191b/1, 193a/5, A31a/7, A137b/4, A147b/10, A168a/6

i.+lerde A99a/13, A182b/2

i.+lerden 7b/5, 9a/3, 47b/2

i.+leri (iy.) 34b/7, 36b/7, 46b/6, 49a/2, 69a/7, 103a/4, 75a/8, 104a/7, 111b/13, 116a/2, 120b/7, 120b/8, 126a/4, 127a/11, 129a/7, A102a/10, A128a/10

i.+leridür A208b/12

i.+lerinüñ 61a/12

i.+lerin 74a/11

i.+lerine 36b/13, 125b/6, 132a/3, 143a/7, 143a/7, 176a/1, 184b/8, A67a/6, A98a/6, A113b/5, A138b/2, A165b/12

i.+lerinde A146a/10, A165b/10

i.+lerñüz A173a/9

işāret : işaret

i.+ile 3a/13

işāret ol- : işaret edilmek

i.-dı 1b/5, 2a/4

işböyle : bu şekilde, işte böyle krş. *uşböyle*

i. 12a/1, 15a/5, 15a/13, 16a/13, 17a/9, 22a/8, 26a/5, 32b/12, 38b/11, 110a/12, A96b/11, A116a/6, A143b/1

i.+dür A108b/12, A111b/9, A133b/1

işbu : işte bu, şöyle şöyle, böyle krş. *uşbu*

i. 2a/7, 8b/2, 11a/8, 15b/11, 16b/4, 19b/6, 28a/13, 28b/10, 29a/11, 33b/6, 46a/4, 66a/4, 98a/3, 112a/12, 120a/5, 120a/6, 128b/10, 150a/3, 191b/7, 194a/11, 195b/9, A106b/10, A109b/8, A119a/11, A134a/11, A144b/7, A235b/4

i.+nuñ 43b/7, 78b/1

i.+nları 34a/6

işbu resme : böyle, bu şekilde

i. 1b/1, 7a/10, 7a/11, 8b/9, 8b/10, 9a/12, 12a/5, 16b/6, 21b/1, 22a/10, 23a/8, 24a/4, 26b/3, 28b/3, 29a/2, 33b/12, 34a/5, 37a/5, 37a/10, 38a/12, 40a/4, 40a/6, 40b/1, 40b/6, 41b/4, 41b/12, 43a/8, 43b/3, 44a/2, 44a/8, 44a/11, 46a/12, 47a/2, 48b/9, 54a/6, 58b/1, 59a/8, 60b/10, 62a/6, 63a/9, 63a/13, 65b/3, 66b/9, 67b/12, 69a/4, 69b/7, 70b/5, 74b/6, 75b/5, 75b/8, 76a/12, 77a/3, 77b/13, 78a/7, 78b/6, 79b/10, 80b/8, 81a/10, 83a/5, 84b/5, 85a/6, 86a/9, 87a/7, 87b/11, 89b/7, 89b/9, 90a/3, 90a/11, 90b/4, 90b/7, 90b/10, 91a/5, 91b/4, 91b/11, 91b/13, 92a/1, 92a/11, 92b/10, 93a/4, 93a/10, 93b/4, 94a/3, 94a/13, 94b/9, 95a/6, 95a/13, 95b/11, 96a/12, 96b/7, 97a/7, 97b/10, 98a/11, 98b/10, 99a/6, 99b/2, 100a/2, 100b/3, 100b/10, 101a/11, 101b/13, 102a/8, 102b/1, 102b/7, 102b/13, 103a/8, 103b/2, 103b/12, 104a/5, 104a/11, 104b/5, 104b/10, 105a/2, 105a/11, 105b/5, 105b/11, 106a/3, 106a/10, 106b/2, 106b/7, 107a/1, 107a/9, 107b/2, 107b/8, 108a/2, 108a/7, 108b/5, 108b/11, 109b/5, 109b/12, 110a/11, 111a/8, 111b/4, 111b/12, 112a/10, 112b/12, 113a/9, 113b/5, 114a/5, 114a/13, 114b/10, 115a/9, 115b/9, 116b/1, 116b/5, 117a/2, 117b/2, 118b/1, 119b/10, 122a/2, 122a/7, 122b/6, 122b/12, 123a/8, 123b/3, 124a/1, 124a/10, 125a/2, 125a/11, 127a/6, 127b/5, 128a/5, 128b/3, 129a/5, 129b/4, 130b/5, 131a/2, 131a/12, 131b/10, 131b/10, 132a/8, 132b/6, 134b/1, 135b/9, 136a/9, 136b/6, 137a/5, 137b/13, 138a/5, 138a/11, 138b/13, 139b/3, 139b/12, 140a/4, 140b/1, 141a/8, 141b/3, 142b/7, 143b/7, 144a/1, 144a/11, 144b/12, 145b/4, 145b/12, 146a/9, 147a/10, 151b/10, 187a/7, 187b/12, 189a/4, 189a/7, 191b/10, 195a/6, A118b/7, A119a/7, A121b/8, A142a/11, A143b/3, A170a/1, A180a/12, A190b/9, A194b/2, A198a/3, A204a/12, A207b/6, A216a/11, A221b/6, A231b/4, A231b/4, A236a/11, A240b/1

i.+dür 37a/12, 192b/4

iş düş- : iş düşmek, biriyle işi olmak

i.-e 74b/13, 97a/11, 121a/1, A80b/1, A127b/8, A236b/13

işe- : işemek

i.-ye 78b/3

i.-se 93b/13

işe gir- : işe başlamak, işe girmek

i.+ine g.-e 140b/6

işemeyecek ol- : işememek

i.-ursa 94a/1

işi açıl- : işi iyileşmek

i.-a 59b/4

işi açuḳ ol- : işleri yolunda olmak

i.-a 61b/5

işi aḫirete iriş- : işi bitmek

i.-miş ola 173b/13

işi ārāste ol- : işi güzel olmak
i.-a 148a/13, 193a/9, A175b/11
işi āsān ol- : işleri kolay olmak
i.-a 150b/11
işi bağlan- : iş çözülemez hale gelmek
i.-a 66b/3, 72b/1, 144a/6, 151a/12
i. (…) b.-a 121b/7
işi bağlu ol- : kısmeti kapalı olmak
i.-a 104a/2, 147a/8, 166a/7
işi bed-ter ol- : işi beter olmak
i.-a 99b/6
işi bülend ol- : işi yücelmek
i.-a 174a/8
işi devlete iriş- : işi iyi olmak
i.-e 74a/1
işi düş- : birisiyle işi olmak
i.-e 96b/2, A66b/5, A135b/12
işi düşvār ol- : işi zor olmak
i.-a 116a/8, 182a/6
işi düzil- : işi yoluna girmek krş. *işi düzül-*
i.-mişdür 173b/5
i.-miş ola 62a/12, 96a/2, 117a/13, A95a/5
işi düzül- : işi yoluna girmek krş. *işi düzil-*
i.-mesine A215a/12
i.-miş ola 127b/13, 146a/12, 170a/9
i.-medük ola A215b/12
işi eyle- : işi yapmak
i.-se A149b/4
işi eyü ol- : işi iyi olmak
i.-a 62b/5, 74b/9, 82a/7, 84a/4, 103b/4, 109a/7, 112a/5, 122a/4, 127b/11, 146b/3, 153a/2, 158b/11, 174b/11, 175a/4, 183b/5, A141a/5, A183a/2
işi fesāda var- : işi bozulmak
i.-a 115a/7,
işi girü dön- : işi aksi olmak
i.-e 108a/10
işi güci ol- : bir iş yapmak
i.-maya 105a/8
işi güci ḳavī ol- : işleri kuvvetli olmak
i.-a 79b/12
işi güci maṣlaḥat eyü ol- : işleri iyi olmak
i.-a A106b/2
işi güci yücel- : işleri iyi olmak
i.-e 168b/9
işi ḫalel ol- : işi bozuk olmak
i.-a 176b/8
işi ḫarāb ol- : işi bozulmak
i.-a 77b/3, 158b/11
işi ḥāṣıl ol- : işi ortaya çıkmak
i.-a A74a/10, A89b/12
işi ḫayr ol- : işi hayır olmak
i.-a 55b/1
i.-maya 100a/9
işi ḫoş ol- : işi iyi olmak
i.-a 193b/1
işi ḫūb ol- : işi güzel olmak
i.-a 116b/3, 150b/10
işi istiḳāmet dut- : istikamette olmak
i.-a A106b/2
işi it- : işi yapmak
i.(d)-e 153a/4, A76a/11
işi ḳavī ol- : işi sağlam olmak
i.-a 40a/1, 55a/8, 68a/1, 70b/8, 77b/4, 78b/4, 80b/6, 152b/12, 152b/13, 173a/7, 174b/4, A63a/5, A93a/1
işi kemter ol- : işi aşağı olmak
i.-a 55a/6
işi ḳuvvet dut- : işi kuvvetlenmek
i.-a 77a/5
işi laṭīf ol- : işi iyi hoş olmak
i.-a 83a/1, 99b/5, 150b/6, 170a/2
işi laṭīf ve ḫūb ol- : işi iyi hoş olmak
i.-a A118a/6
işi mevḳūf ol- : işi durmak, bağlı olmak
i.-a 121a/12
işi miyāne ol- : işi orta olmak
i.-a 175a/7, A95a/5
işi muḫāṭara ol- : tehlikede olmak
i.-a 71a/13, 72b/12, 114a/2, 140b/10
işi müteneffir ol- : nefret olunmak
i.-a 103a/6
işi müşkil ol- : işi zor olmak
i.-a 143a/3
işinde bīẕār ol- : işinde bıkmış olmak
i.-a A52a/11
işinde cüst ol- : işinde araştırıcı olmak
i.-a A45b/1
işinde dermānde ḳal- : işinde çaresiz kalmak
i.-a A239a/2
işinde fā'ide dut- : işinden faydalanmak
i.-maya A95b/5
işinde ḫayr ol- : işi hayırlı olmak
i.-maya A93a/7
işinde ḳarār dut- : işinde devamlı olmak
i.-a 86b/13
işinde müteḥayyir ḳal- : işinde şaşırmak
i.-alar 125b/3

işinde müteḫayyir ol- : işinde şaşırmak
i.-a 140b/8, 183a/13, A95b/4, A128a/10, A137a/4
işinden ʿāciz ḳal- : işini yapamamak
i.-a 152b/3, 152b/8
işinden berḫurdār ol- : işinden mesut olmak
i.-maya A95b/5
işinden bīẕār ol- : işinden bıkmış olmak
i.-a 59a/1
işinden menfaʿat bul- : işinden yararlanmak
i.-a 103b/9
işinde noḳṣān ol- : işinde eksik olmak
i.-a 61a/5
işinden ol- : işi ile ilgili olmak
i.-a A97b/9
işinde rāġıb ol- : işinde istekli olmak
i.-a 105b/6, 105b/6
işinde tedbīr it- : işini çekip çevirmek
i.(d)-e 119b/7
işinde (…) tevfīḳ bul- : işinde muvaffak olmak
i.-a 144a/13
işine ḫalel iriş- : işi bozulmak
i.-e 56a/3
işin elden ḳo- : işini bırakmak
i.-maya 161b/11
işine timār it- : işini düzeltmek
i.(d)-e 67b/6
işine yara- : faydalı olmak, işine yaramak
i.-ya A103b/4
işine yār dile- : yardım istemek
i.-e 72a/2
işin ilerü ilet- : işini ilerletmek
i.(d)-e 106a/12
işin işle- : işini yapmak
i.-ye A100a/2, A161a/9
i.-se A167b/4
işi noḳṣān ol- : işi tam olmamak
i.-a 146a/4
işini rāst ḳıl- : işini doğrultmak
i.-alar 177a/6
işin rāst ḳıl- : işini doğrultmak
i.-alar A226b/12
işin ṣalāḥa getür- : işini düzeltmek
i.-e 72a/7
işin ṣalāḥiyyete getür- : işini düzeltmek
i.-e 120b/12, A94a/9
işin tebāh it- : işini bozmak
i.(d)-e 105a/13
işinüñ perākendeligi ol- : işinin dağınıklığı olmak
i.-a A223b/9
işi ol- : işi olmak, (…) işidir
i.+üñ o.-a A180b/8
i.-a 70b/10, 84b/13, 91b/1, 96a/1, 98a/2, 113a/1, 123b/6, 123b/7, 123b/8, 124b/3, 124b/6, 124b/7, 124b/8, 124b/9, 124b/11, 125b/5, 141b/13, 145b/13, 149a/7, 149b/1, A75b/2, A184a/1
işi orta ol- : işleri orta halli olmak
i.-a 61b/6, 121b/7
işi perākende ol- : işi dağınık olmak
i.-a 175b/2
işi revān ol- : işi yürümek
i.-a 143b/8, 175a/1
işi revā ol- : işi uygun olmak
i.-a 160a/1
işi ṣalāḥa gel- : işi düzelmek
i.-e 174b/1, A137a/5, A183a/13
işi sınmış ol- : işi bozulmak
i.-a 180b/11
işi şikeste ol- : işi bozulmak
i.-a 178b/4
iş işle- : iş yapmak
i.-r 51b/12, 131a/3
i.-yem 8b/2
i.-ye 56b/9, 103a/6, 104a/3, 104b/11, 105a/3, 108a/8, 108a/11, 135a/11, 153b/9, 156b/4, 184a/9, A95b/4, A100b/5, A140a/12
i.-se 60a/1, 133a/2
i.-yüp 127b/2
i.-rdi 20b/13
iş işleme- : iş yapamamak
i.-ye 73b/4
i.-se A65b/1
iş it- : iş yapmak
i. 21a/9
i.(d)-e 125b/5, 136b/7, A203a/9
işit- : işitmek
i.(d)-ür 59b/7, 59b/8, 59b/12, A177a/4
i.-düm 5a/12, 7a/11, 8b/9, 16b/7, 37a/6
i.-di 21b/3
i.-diler 4b/12
i.-mişüz A20a/11
i.(d)-esin 16b/1,
i.(d)-e 46b/9, 100b/13, 144a/4, 147b/2, 147b/12, 147b/13, 148b/6, 149a/7,

152b/5, 161b/2, 171b/13, 180a/9, A90a/13, A177a/13
i.(d)-eler A176a/2
i.-se 59b/10, 59b/11, 60a/1, 129b/13, 147a/11, 147b/2, 147b/3, 147b/4, 147b/5, 147b/5, 147b/6, 147b/7, 147b/8, 147b/9, 147b/11, 147b/12, 147b/13, 148a/2, 148a/2, 148a/3, 148a/5, 148a/6, 148a/7, 148a/8, 148a/9, 148a/10, 148a/11, 148a/11, 148a/12, 148a/13, 148a/13, 148b/2, 148b/2, 148b/3, 148b/4, 148b/5, 148b/6, 148b/6, 148b/9, 148b/10, 148b/11, 148b/12, 148b/13, 149a/2, 149a/3, 149a/4, 149a/5, 149a/6, 149a/7, 149a/8, 149a/9, 149a/11, 149a/12, 149a/13, 149b/2, A114b/13, A177b/6, A177b/9, A178b/5
i.-seler 47a/6
i.+mek 147a/9, 195a/12
i.-mesi 59b/5
i.-icek 16b/13
i.-mez misin 24a/10
i.-meyeyin 60a/3
i.-meye A137a/8, A241a/1
i.-mese 59b/10, 59b/11

işi tamām ol- : işi yolunda olmak
i.-a 136a/2

işitdür- : işittirmek
i.-e-y-idi A29a/2
i.-eydi 32b/12

işi tebāh ol- : işi bozulmak
i.-a 146a/2

işi ters ol- : işi ters gitmek
i.-a 182a/6

işi vāḳiʿ ol- : işi meydana gelmek
i.-a A85b/11

işi yaramaza dön- : işi kötüleşmek
i.-e 150b/12

işi yaramaz ol- : işi kötü olmak
i.-a 122a/4

işi yavuz ol- : işi kötü olmak
i.-a 104a/9, 112a/6, 115b/3, 175a/6, A120b/2, A172b/11

işi yeñi ol- : yeni işi olmak
i.-a A141a/8

işiyesi gel- : çişi gelmek
i.-ürdi A243a/6

işi yöri- : işi yolunda gitmek
i.-ye 45b/4

işi yücel- : kadri kıymeti artmak
i.-e 57b/7, 65b/6, 82a/5, 108b/13, 110a/7, 129a/3, 134a/8, 139a/11, 143b/10, 168b/8, 171b/9, A186b/1

işi żaʿīf ol- : işi iyi olmamak
i.-a 73b/11,

işle- : işlemek, çalışmak, yapmak
i.-ye 87b/3
i.-se 102b/11, 136b/10
i.-dügi 188a/13
i.(li)-cek A7a/1
i.-yecekden 6a/6
i.-yicekden A5b/5
i.-meyecek (part.) 6a/10, 7b/5, 9a/3, 144a/13, 185a/7, A144a/7
i.-meyecekden 6a/6
i.-meyicekden A5b/5
i.-miyicek A5b/9
i.-micek A146a/11
i.-memeklik A238b/9

işlemeyecek işi işleme- : günahtan sakınmak
i.-ye 185a/9

işlemeyecek işlere tevbe it- : günahlara tövbe etmek
i.(d)-e 144a/13

işlemeyecek işleri işleme- : günahtan sakınmak
i.-ye 126a/13

işlen- : nakışlanmak, işlenmek
i.-miş 172b/5

işlenil- : yapılmak, çalışılmak
i.-e 18b/3

işler açıl- : işlerin iyileşmesi
i.-a 119a/10, 121b/11, A143a/6

işler düzül- : işler yolunda olmak
i.+mesi 170b/2

işlere meşġūl ol- : işlerle ilgilenmek
i.-a 119b/1, 153b/12

işleri açıl- : işlerinin iyileşmesi
i.-a 72b/11, 120b/8, 121a/13, 126a/4

işleri ārāste ol- : işleri iyi olmak
i.-a 166a/4

işleri baġlan- : kısmeti kapanmak
i.-a 72b/9, 121a/13, 183b/1, 183b/4

işleri baġlu ol- : kısmeti kapalı olmak
i.-a 120b/7, 129a/7, 151b/4, A128b/10

işleri düşvār ol- : işleri zorlaşmak
i.-a 121a/13

işleri geçer ol- : işleri makbul olmak
i.-a A173a/9

işleri ḫarāb ol- : işleri bozulmak
i.-a 75a/8
işleri ḫayra dön- : işleri yoluna girmek
i.-e 126a/4
işlerinde ol- : işinde çalışmak
i.-a 102b/9
işleri ḳapusı bağlu ol- : kısmeti kapalı olmak
i.-a 116a/6
işleri müstaḳīm ol- : işleri doğru olmak
i.-a 183b/2
işlerin götür- : işlerini idare etmek
i.-e 103a/4
işlerin işle- : işlerini yapmak
i.-ye 102b/9
işleri ol- : işleri bulunmak
i.-a 124b/11, 125b/3
işleri ṣalāḥa gel- : işleri düzelmek
i.-e 61a/1
işleri ṣalāḥiyyete getür- : işleri düzeltmek
i.+mekdür A94b/10
işler işle- : işler yapmak
i.-ye 52b/4, 184b/6
işleri tamām ol- : işleri bitmek
i.-a 127a/12
işleri ṭar ol- : işleri daralmak
i.-a 69b/2
işler ol- : yapmak, çalışmak
i.-a A97a/9, A97a/10
iş ol- : iş olmak
i.-a A55a/4, A133b/7
işraṭ bayram namāzın ḳıl- : vacip bay-ram namazı kılmak
i.-sa 149b/10
iş ṭon : iç çamaşırı krş. *iç ṭon*
i. A223b/11, A223b/12, A223b/13
i.+ın A140b/9
i.+ına A81b/12, A82a/7
i.+ında A81b/9
it : it, köpek
i. 19a/11, 94b/8, 94b/10, 94b/11, 94b/12, 95a/1, 95a/2, 95a/4, 147b/2, 148a/1, 148a/11, 181a/1, 197b/9, 197b/10, A115b/11
i.+üñ (gen.) 95a/3, A88b/11, A88b/12
i.+den 83a/3
i.+ler 42b/12, A74b/8
it- : etmek, yapmak
i.(d)-er 156b/3, A7b/10
i.(d)-erler 69b/7, 81a/5, 144a/8, 171a/3
i.-di 10b/10
i.-diler A159b/12, A190b/11
i.-miş 88a/9
i.-mişdür A114a/7
i.-mişler 11b/4
i. 32b/13
i.(d)-em 3a/7
i.-meye A9a/12
i'tiḳād : itikat
i.+dur 192b/5
i.+ı (iy.) 192b/5, 193a/6
i.+ına 50b/8, A46a/3
i'timād it- : itimat etmek, güvenmek
i.(d)-e 77b/12, 80a/9, 185a/5, 185a/12
i.-dügi 76a/13
itmiş ol- : yapmış olmak
i.-a 63a/4, A124b/3, A148b/4, A153a/3
ittifāḳ : ittifak
i.+ı (iy.) 13b/10
ittifāḳ it- : ittifak etmek, uyuşmak
i.-diler A30a/12
i.-mişlerdür 112b/4
iv- : acele etmek krş. *ev-*
i.+meg-ile 189a/7, A12a/8, A232a/4
i.-me 26a/1
'ivaż : karşılık, bedel
'i. A104a/11
'ivaż al- : karşılık almak
'i.-sa 157a/10
'ivaż it- : karşılık vermek, bedel ödemek
'i.-se 106b/10, 107a/13
'ivaż vir- : karşılık vermek, bedel vermek
'i.-icek olursa A103a/12
ive ive : acele acele
i. A16b/3
ivici ol- : aceleci olmak
i.-a 91a/13
iy : ey, seslenme edatı
i. 14b/2, 21b/9, 22a/2, 23b/2, 23b/3, 28a/6, 46b/8, 187a/13, 187b/4, 187b/12, 190b/6, A246a/9
iyt- : söylemek krş. *eyit-*
i. A21a/12
i.-meye 43b/7
İẕā cā'e naṣru'l-lāhi : Nasr suresi
i. 125b/12
İẕā zülzileti : zilzal suresi, Kur'an'ın 99. suresi
i. 125b/1, A136b/10

iẓhār it- : gösterme, meydana çıkarma
i.-e 195a/4
i.-eler A250b/2
ʿizz : değer, kıymet; yücelik; güçlülük
ʿi.+i (iy.) A107b/11,
ʿizzet : değer, kıymet; yücelik; kuvvet
ʿi. 3a/6, 60b/11, 81a/13, 138a/12, 149a/6, 155b/13, 168b/5, 176a/6, A156b/8, A179b/7, A181b/4, A182a/13, A226b/13, A229a/10
ʿi.+ile 111a/10
ʿi.+dür 58b/2, 176a/5, 177a/4, 177b/6, 177b/10, A89b/12, A89b/13, A208a/7
ʿi.+e 6a/13, A175a/10
ʿi.+de 52b/1, A228a/10
ʿi.+den 6a/5
ʿi.+üñ (iy.) A187a/3
ʿi.+i (iy.) 55a/4, 58b/6, 61b/5, 78a/8, 110a/9, 144b/6, 154a/6, 177a/10, 177a/11, 177b/3, 178b/3, 181a/1, 181a/7, 182a/10, 185b/1, A73a/2, A74a/7, A224b/8, A227a/1
ʿi.+idür 65b/4, A225b/2
ʿi.+inüñ A227b/12
ʿi.+ine 138a/8, 168b/7, 176a/8
ʿi.+inedür 65a/5
ʿizzet bul- : izzete ulaşmak
ʿi.-a 130b/3, 181a/6
ʿizzet cāh art- : değeri ve makamı artmak
ʿi.-a 160a/3
ʿizzet cāh ol- : izzet ve mevki elde etmek
ʿi.-a 156a/1
ʿizzet çāh devlet ve emr bul- : mevki makam ve yücelik elde etmek
ʿi.-a A182a/13
ʿizzet devlet ve kāmurān ol- : kıymet, baht ve mutluluk olmak
ʿi.-a A191b/6
ʿizzete iriş- : değerli olmak
ʿi.-e 54a/10
ʿizzeti cāhı ziyāde ol- : değerli olmak
ʿi.-a A99a/3
ʿizzeti çāhı emīn ol- : değerinde ve makamında şüphe olmamak
ʿi.-a 174b/6
ʿizzeti çāhı ziyāde ol- : değerli olmak
ʿi.-a 151b/11, 152a/9, 154a/9, 155a/1, 165a/12, 167b/11
ʿizzeti devleti art- : değeri bahtı artmak
ʿi.-a 158a/6
ʿizzeti devleti ol- : izzeti, bahtı olmak
ʿi.-a 177a/7
ʿizzeti devleti ve mālı ziyāde ol- : izzeti, bahtı ve dünyalığı artmak
ʿi.-a 130b/3
ʿizzetinden düş- : değerini kaybetmek
ʿi.-e A146a/5
ʿizzetine çāhına inṣāf vir- : değerine ve makamına adil davranmak
ʿi.-e 176a/8
ʿizzetine noḳṣān iriş- : değeri azalmak
ʿi.-e 62a/3
ʿizzetine ziyān iriş- : değeri azalmak
ʿi.-e 79a/11
ʿizzetine ve cāhına inṣāf vir- : değerine ve makamına adil davranmak
ʿi.-e A224b/12
ʿizzetin ve devletin ve iḳbālin bul- : değerini ve bahtını bulmak
ʿi.-a A117b/8
ʿizzeti ol- : yüceliği olmak
ʿi.-a A43b/5
ʿizzeti ve cāhı az ol- : değeri az olmak
ʿi.-a 83b/12
ʿizzeti ve cāhı ziyāde ol- : değeri artmak
ʿi.-a 87a/2, 153b/9, A141a/9, A183a/2
ʿizzeti ve çāhı eksil- : değeri azalmak
ʿi.-a 172a/11
ʿizzeti ve çāhı ziyāde ol- : değeri artmak
ʿi.-a 105b/13, 150a/8, 176b/6
ʿizzeti ve devleti ziyāde ol- : değeri ve talihi artmak
ʿi.-a 150b/6, A128a/6
ʿizzeti ve ḥürmeti git- : değerini kaybetmek
ʿi.(d)-e A132b/1
ʿizzeti ve ḥürmeti ziyāde ol- : değeri ve itibarı artmak
ʿi.-a 79b/2, 96a/6
ʿizzeti ve maḥalli eksük ol- : izzet ve makamı eksik olmak
ʿi.-a 117b/7
ʿizzeti ve ululığı eksil- : değerinden düşmek
ʿi.-e A69b/12
ʿizzeti ve ululuġı zāyil ol- : değerini yitirmek
ʿi.-e A74a/7
ʿizzeti ziyāde ol- : değeri artmak
ʿi.-a 66b/11, 138b/1, 176b/11, A166a/5, A173b/1

ʿizzetlü : izzetli
ʿi. 57a/5, 91b/9, 152b/4, 171b/7, A124a/12, A203b/5
ʿi.+dür 164a/7
ʿizzet ol- : yücelik olmak
ʿi.-a 47b/5
ʿizzet ululıḳ bul- : değer kazanmak
ʿi.-a 122a/9, 138a/6
ʿizzet ululuḳ bul- : değer kazanmak
ʿi.-a A131b/5
ʿizzet ve devlet ziyāde ol- : değeri artmak
ʿi.-a 102a/5, A99a/13
ʿizzet ululığı eksil- : değerinden düşmek
ʿi.-e 78a/12
ʿizzet ü cāh ol- : izzet ve mevki elde etmek
ʿi.-a A222b/2, A228b/6
ʿizzet ü çāh ol- : izzet ve mevki elde etmek
ʿi.-a 178a/4
ʿizzet ve cāh bul- : değer ve mevki elde etmek
ʿi.-a A188b/10
ʿizzet ve cāh ziyāde ol- : değeri artmak
ʿi.-a A212a/1
ʿizzet ve eylüge iriş- : değerli olmak
ʿi.-e 160b/11
ʿizzet ve nuṣret bul- : yardım görmek ve değerlenmek
ʿi.-a 146a/13
ʿizzetüñ ve cāhuñ ḳuvveti ol- : kıymetin ve makamın kuvveti olmak
ʿi.-a A218a/4
ʿizzet ziyāde ol- : değeri artmak
ʿi.-a 117a/5
ʿizzi çāhı ziyāde ol- : saygınlığı fazla olmak
ʿi.-a 137b/9
ʿizzi çāh yücel- : saygınlığı artmak
ʿi.-e A155b/12
ʿizzi ve cāhı ve maḥalli ziyāde ol- : izzet ve makamı artmak
ʿi.-a A121b/12
ʿizz ü cāh bul- : izzet ve mevki elde etmek
ʿi.-a 156b/13
ʿizz ü cāh ol- : izzet ve mevki elde etmek
ʿi.-a A73b/9
ʿizzü ve cāh ve riyāset bul- : değer, başkanlık ve mevki elde etmek
ʿi.-a A131b/10
ʿizz ü cāh ve maḥalli ziyāde ol- : izzet ve makamı artmak
ʿi.-a 117b/6

-K-, -Ḳ-

kaʿb : tavla zarı, aşık kemiği
k. 108b/4
ḳabaḳ : kabak
ḳ. 164a/8
ḳ.(ġ) +ı 164a/9
ḳabāle : kadı'nın verdiği hüccet
ḳ. A143b/12
ḳabāyıl : kabileler
ḳ.+a 63a/11, 64a/7
ḳ.+uñdan 22b/1
ḳ.+ı (iy.) 63b/3, 64b/4, 65a/4
ḳ.+ınuñ 65a/8, A56a/11, A68b/6
ḳ+ına 37b/10, 63b/1, 71a/5, 77a/5, 77b/1, A26a/6
ḳ.+ından 25b/12, 29b/13, 30a/1
kaʿbe : Kâbe
k. 52a/1, 52a/7, 52a/8, 112b/8, 117a/3, 117a/10, 1117a/13, 186b/3, 186b/10, 186b/11, 186b/11, 196a/8
k.+dür 112b/9, 186b/13
k.+nüñ 112b/5, 196a/12, A240b/2
k.+yi 52a/4, 186b/2, 187a/1, 187a/3, 196a/9
k.+ye 52a/5, 117a/4, 186a/10, 187a/5, A111a/13, A240b/12
k.+de 186b/4
k.+den 52a/9, 112b/10
kaʿbeteyn : iki tavla zarı
k. A177b/6
ḳabīle : kabile
ḳ.+densin 20a/8
ḳ.+sin 63b/1
ḳabīlesüz : kabilesiz
ḳ. 98b/1
kābin : güveyin geline verdiği para, mehir
k.+ine 188a/4
k.+inden 68b/5
ḳabr : kabir, mezar
ḳ.+in 186a/12
ḳabūl it- : kabul etmek
ḳ.-dük 1b/3
ḳ.(d)-esiz A174b/13
ḳ.(d)-eler 100a/12, 105a/7, 175b/13
ḳ.-miş ola 135b/4
ḳ.-mez A86b/4
ḳ.-meye 94b/13
ḳ.-mese 182b/8, A241a/1
ḳabūl ḳıl- : kabul etmek

ḳ.-maya 197a/1
ḳ.-mayalar 157a/13
ḳabūl ol- : kabul olmak
ḳ.-ur A94a/1
ḳ.-maya 100b/8
ḳ.-mamaġa A173b/12
ḳabż it- : almak
ḳ.-düm A188b/2
ḳaç : kaç
ḳ. 7a/9, 8b/7
ḳaç- : kaçmak
ḳ.-ar 190a/11
ḳ.-arlar A245a/10
ḳ.-dum 19b/13
ḳ.-dı A88a/12, A116a/8
ḳ.-mış A197a/5
ḳ.-sa 86a/12, 89a/13, 89b/2, 94b/4, A86a/7
ḳ.-arlar-ımış A245a/11
ḳ.-arlarmış 190a/11
ḳaçan : ne zaman, nasıl
ḳ. 2b/12
ḳadar : kadar
ḳ. 49a/13, 49b/12, 52b/10, 54b/3, 58b/12, 65b/7, 66b/12, 69a/1, 75b/1, 85b/10, 100b/8, 117b/9, 128a/9, 143a/4, 170b/4, 189b/4, A75b/5, A94a/1, A110a/4, A141b/4, A144b/7, A180b/9, A199b/13, A210a/13
ḳ.+dur 2a/7
ḳ.+sa 85b/10
ḳ.+ı (iy.) 52b/1, 52b/2, 52b/9, 66b/11, 92b/3, 106b/5, 120b/9, 123a/1, 131a/5, 138b/7, 140a/11, 176b/3, 180b/9, 186b/13, 186b/13, A45a/2, A45a/12, A47a/12, A47b/6, A49a/3, A52a/10, A69a/3, A164a/2, A168a/4, A169a/7, A173a/10, A189a/6, A194b/12, A196a/8, A196a/12, A196a/12, A204b/2, A230a/4, A233a/10
ḳ.+ıdur 52b/9
ḳ.+ınca 62a/11, 123b/12, 126b/12, 106b/5, 139b/8, 160b/8, 167b/11, 170b/3, 179a/11, 180b/11, 185b/5, A134a/11, A144b/8, A191a/10, A205b/6, A239a/11
ḳadarınca ol- : kadar olmak
ḳ.-a A191b/5
ḳadarlık : kadarlık
ḳ. A47a/12
ḳadeḥ : kadeh
ḳ. 189a/4
ḳ.-ile 189a/10
ḳ.+i (akk.) 189a/6, 189a/7
ḳadem : ayak
ḳ. 23a/2
ḳader : kader, baht
ḳ. 123a/1
ḳ.-i 126b/7 (ḳ.-i ḳuta)
ḳ.+ine 35b/9, 128b/11, 159a/5
ḳ.+ince 93b/8
ḳāḍı : kadı krş. *ḳāḍī*
ḳ+ya A187a/13
ḳ.+sı-y-ıla 124b/6
ḳāḍılıḳ: kadılık
ḳ. 161a/4
ḳāḍī : kadı krş. *ḳāḍı*
ḳ. A187a/13
ḳāḍī bitisi : kadı mektubu
ḳ. A143b/12
ḳāḍī bitisin yazıcı : mahkeme katibi
ḳ. A97b/2
ḳādir : kadir, gücü yeter
ḳ.+dür 197b/10
ḳ.+di 10b/11
ḳādir ol- : gücü yetmek
ḳ.-a 91b/7, 92b/7, 94a/8, 168a/13, A87b/8
ḳāḍī yazıcısı ol- : kadı katibi olmak
ḳ.-a 103a/2
ḳadr : kadir, kıymet
ḳ+i A132b/9, A167a/2
ḳ.+ine 171b/9, A32a/9, A142b/2, A172b/1, A198a/4, A228a/10
ḳ.+ince : 93b/2, 131b/1, 179a/10, A168a/9, A192b/8, A201b/9, A204b/2, A205b/6, A228b/3
ḳafā : kafa, baş
ḳ.+sı 68b/7, 68b/10
ḳ.+sına 190b/13, 191a/10
kāfer : kafir, inançsız krş. *gavur, kāfir*
k. 32a/9
kāf ha ʿayn ṣad : Kuran'da hurufu-ı makataadan biri
k.+dan 109a/13
kāfir : kafir, inançsız krş. *gavur*, *kāfer, kāfira*
k. 27a/11, 29b/7, 29b/11, 51a/2, 51a/9, A24b/8
k.+üñ (gen.) A119b/4, A149a/13
k.+ler 10a/6, 28b/5, 29a/3, 124a/3,

147a/5, 150b/1, A116b/5, A180a/9
k.+lerüñ 4a/1, 114a/13, 132b/12, A114b/6
k.+lerüñdür 114b/7
kāfira : kafir, inançsız krş. *gavur*, *kāfer, kāfır*
k. A28a/12
kāfir git- : kafir olarak ölmek
k.(d)-üp-durdı 30b/6
kāfirlıḳ : küfür, kafirlik
k(ġ)+a 122b/9
ḳaftan : kaftan
ḳ. 127b/3, 176b/8, 176b/11, A225b/11
kāġıd : kâğıt krş. *kāġız*
k.+ı (akk.) 187a/10
k.+dan 137b/10, A140a/12
kāġıd açıcı ol- : dîvân veya mahkemede görevli olmak?
k.-a 103a/2
kāġıẕ : kâğıt krş. *kāġıd*
k.+dan 127b/1
kāhellik it- tembellik etmek
k.(d)-e 185a/2
kāhel ol- : tembellik, tembellik yapmak
k.-a 165b/12
kāhıllıḳ ḳıl- : tembellik yapmak
k.-ma A113b/9
k.-mış ola A113b/5
ḳah(ı)r : kahır, güç, kuvvet, zorlama
ḳ. 121b/3,
ḳ.+dur 121b/3, A130a/10
ḳ.+ınuñ 89a/9
kāhil-namāz ol- : namaza tembellik etmek
k.-a A208b/8
ḳahr eyle- : kahretmek, üstün gelmek
ḳ.-ye 88b/10, A130b/12
ḳ.-se 132a/6
ḳahr idici : ezen, perişan eden
ḳ.-a 158b/1
ḳahr idici ol- : ezici olmak
ḳ.-a 129b/8,
ḳahr iriş- : zorlanmak, kahrolmak
ḳ.-e A83a/4
ḳahr it- : zorlamak, kahretmek
ḳ.(d)-e 83b/6, 88b/6, 89b/13, 90a/6, 121b/11, 194b/11
ḳaḳ- : kızmak krş. *ḳaḳı-*
ḳ.-dı A18a/8
ḳaḳı- : kızmak krş. *ḳaḳ-*
ḳ.-dı 22a/6
ḳāl : söz
ḳ. A22a/2
ḳal- : kalmak
ḳ.-ur 13a/11, 42a/13, 42b/3, 93a/11
ḳ.-dılar A128b/1
ḳ.-mışam A119a/8
ḳ.-mış 71a/4, 195b/11, A196b/9, A197a/6
ḳ.-asın 58a/9
ḳ.-a 42b/7, 68a/4, 126b/2, 194b/3, A128a/11
ḳ.-sa 42b/12, 86b/11, 89b/3, 168b/13, 169a/2, 184a/1, A162b/1, A238a/3
ḳ.-an 51b/11, A196a/9, A199a/2
ḳ.-anı (iy.) 86b/7, 186b/1, 191a/6
ḳ.-anın 7b/10, 9a/9, 19b/5, 112b/1, 112b/2
ḳ.-madı 187a/11, A190a/3
ḳ.-maya 54b/6, 169a/7
ḳ.-masa 79a/3, 155a/8, 167a/5, A169b/9
ḳ.-dıdı A143b/10
ḳ.-dılar-ısa A234b/3
ḳ.-dılarsa 182a/9
ḳ.-a-y-ıdı 187a/11
ḳ.-madısa A166b/2
ḳalʿa : kale
ḳ.+dur 172a/6
ḳalacaḳ ol- : kalmak, kalacak olmak
ḳ.-ursa 42b/10
ḳalaʿi : kalay; yelken; bir çeşit kumaş
ḳ.+den 177a/13
ḳalay : kalay
ḳ.+dan 169b/8, 169b/12
ḳ.+dansa 157a/1
ḳalb : kalp, sahte krş. *ḳalıb*
ḳ. 154b/5, 154b/5
ḳaldur- : kaldırmak
ḳ.-sa 56b/8
ḳ.-masa A214a/2
ḳalem : kalem
ḳ. 3a/2, 116b/8, 178a/11, 178a/12, 178a/12, 178b/4, 178b/7, 178b/8, 178b/9, 178b/10, 178b/11, 179a/9, 179a/11, 179a/12, A119b/13, A120a/1, A120b/3, A229b/7
ḳ.-ile 178b/6, A229a/6
ḳ.+dür 116b/6, A120a/2
ḳ.+üñ (gen.) 178b/5

ḳ.+i A119b/8, A229a/10
ḳ.+e A229b/10
ḳ.+den 179a/7
ḳ.+le 178b/1
ḳ.+ümüz 116b/8
ḳ.+ler 178b/13, A229b/8
ḳalemdān : kalemlik, kalem kutusu
ḳ. 179a/1, 179a/9, 179a/10, 179a/11, 179a/11, A230b/4
ḳ.+ı (akk.) 179a/10
ḳ.+a 179a/12
ḳ.+dan A230a/10
ḳalem ehli : yazıcı, katip
ḳ. 103a/3
ḳ.+se 103a/1
ḳ.-+le 123b/9
ḳalem ehli ol- : yazıcı sınıfına mensup olmak
ḳ.-masa 178b/9
ḳalem issi : yazıcı, katip
ḳ. midür A97b/2
ḳalem ol- : kalem olmak
ḳ.-sa 2b/9
ḳalıb : kalp, sahte krş. *ḳalb*
ḳ. A187b/9, A187b/9
ḳalıç : kılıç krş. *ḳılıç*
ḳ. A2b/4, A43b/7
ḳalıñ : kalın
ḳ. 80b/5
ḳ.+dur A196a/5
ḳalḳ- : kalkmak
ḳ.-masa 169a/5
ḳ.-ar-ıdı 10a/1
ḳalḳan : kalkan
ḳ. 154a/1, 171b/3, 171b/5, 171b/6
ḳ.+ın 171b/4
ḳalmış ol- : kalmış olmak
ḳ.-a 68a/3
ḳalpa eyle- : buğdayı ıslatarak bir çeşit yemek yapmak
ḳ.-se A211b/12
ḳaltabanlıḳ it- : pezevenklik yapmak
ḳ.(d)-e 85a/12
ḳāmet : kamet, namaz için okunan kamet
ḳ. A177a/4
ḳāmet it- : kamet getirmek krş. *iḳāmet it-*
ḳ.-se A240a/9
ḳamçı : kamçı
ḳ. 172b/3, 172b/4, 172b/7, 172b/7, 173a/1, 173a/4, A36b/5, A36b/8, A37a/1, A128b/5, A129a/9, A219b/2, A219b/12, A219b/13, A220a/5, A220a/7, A220a/11
ḳ.+dur 160b/9, A128b/6
ḳ.+nuñ 172b/5, A219b/5, A220a/4
ḳ.+yı 172b/7, 173a/2, 173a/4
ḳ.+dan 173a/9
ḳ.+la 172b/10
ḳ.+sıla 194a/10, 194a/13
ḳamçı ur- : kamçılamak, kamçı vurmak
ḳ.-alar A129a/8
ḳ.+lar u.-salar 133b/7
ḳamçı vur- : kamçılamak, kamçı vurmak
ḳ.-ur A219b/8
ḳ.-sa 172b/8, 172b/11
kāmil : kamil, kemalat sahibi
k. 2b/11
k.+den A174b/13
kāmrānī ol- : mutlu olmak
k.-a A191b/7
ḳamu : hepsi
ḳ. 2b/10
ḳan : kan
ḳ. 7b/10, 8a/6, 9a/8, 32b/4, 55a/10, 60a/5, 61b/13, 62b/11, 64b/1, 65b/8, 65b/13, 66a/1, 71a/5, 72b/7, 72b/9, 72b/11, 72b/12, 115a/4, 143b/2, 169a/8, 171b/13, 172b/13, A50a/3, A64b/8, A166a/12, A172b/3, A218b/5
ḳ.+ı (akk.) 64b/1
ḳ.+da 80a/5, A72a/8
ḳ.+dan 143b/3
ḳ.+ı (iy.) 8a/3, 55b/11, 88b/1
ḳ.+lar A172b/6
kān : (Far.) maden ocağı
k.+den 2b/1
ḳanaʿat it- : kanaat etmek
ḳ.(d)-e 126b/7
ḳana bulan- : kanlanmak
ḳ.-mış 175a/12
ḳana bulaş- : kanlanmak
ḳ.-mış 76b/8, 78a/3
ḳ.-mış olsa A69b/4
ḳana bulaşmışla : kanlı
ḳ. 65a/6
ḳanad : kanat
ḳ. 181b/4, 181b/5
ḳ.+ı (iy) A233b/7
ḳan al- : kan almak
ḳ.-salar 72b/11

ḳan aldur- : kan aldırmak, kan vermek
ḳ.-mış 72b/7
ḳ.-sa 72b/9, 72b/10
ḳ.-salar 72b/11,
ḳanatsuz : kanatsız
ḳ. 181b/4
ḳanda : nerede, nereden
ḳ. A171b/4
ḳ.+dur A77b/6
ḳandan : nereden, bir yerden
ḳ. 13a/4, A156a/13
ḳandīl : kandil
ḳ. 137b/12, 138a/1, 138a/2, 138a/3, 195a/5, A156a/12
ḳ.+üñ (gen.) 134b/4
ḳan dökici : cellat
ḳ.+sidür 123a/6
ḳan ġalebe it-: kanın çok olması
ḳ.-se 70a/6
ḳan gel- : kanamak, kan akmak
ḳ.-ür A232a/8
ḳ.-di 66a/3
ḳ.-se 99a/4, 180a/3, 180b/2, 180b/3
ḳanġı : hangi krş. *ḳanḳı*
ḳ. 123a/1, A10a/4, A106a/6, A106a/8, A109b/7
ḳ.+sı A132a/3
ḳan git- : kanamak, kan akmak
ḳ.-di 66a/4
ḳan it- : kan dökmek
ḳ.(d)-e 99b/11
ḳanḳı : hangi krş. *ḳanġı*
ḳ. 9a/11, 11a/12, 12b/4, 20a/8, 20a/11, 38b/1, 44a/13, 52a/13, 64b/5, 70b/12, 89b/9, 90a/13, 109a/1, 123a/1, 164a/1, 164a/3, 171a/3, 182b/3, 184a/5, A65a/3, A75b/6, A184b/4, A184b/5, A194a/1, A194b/5, A218b/1, A237a/4, A244a/2
ḳ.+dur 4b/4
ḳ.+ñuz 10a/3
ḳ.+sı 83b/4, A194b/8
ḳ.+sın A174b/13
ḳ.+sına 184a/5
ḳan ol- : kana dönüşmek, kan olmak
ḳ.-mış A166a/11
ḳan öksürük : kanlı öksürük
ḳ. 179b/3
ḳan revān ol- : kan su gibi akmak
ḳ.-sa 69a/1
ḳan ve ẓulm düş- : zulüm olmak
ḳ.-e 71a/5
ḳap : kabuk
ḳ.(b)+ı (iy.) A196a/4, A196a/5
ḳ.(b)+ın 188a/10
ḳ.+ları (iy.) 163b/11
ḳap- : kapmak
ḳ.-sa A225a/8
ḳapḳara ol- : kapkara olmak
ḳ.-mış 87b/5, A124a/3
ḳ.-sa 119a/8
ḳaplan : kaplan
ḳ. 92b/9, 92b/10, 92b/11, 92b/12, 92b/13, 93a/1, A86b/8
ḳapu : kapı
ḳ. 104a/1
ḳ.+dan 25b/2, 117a/6
ḳ.+sı 40a/12
ḳ.+sınuñ A36b/8
ḳ.+sın A83b/4, A118a/2
ḳ.+sına 104a/1
ḳ.+sında 103b/13
ḳ.+sından 25b/1
ḳ.+ları 116a/4, 116a/6, 126a/9
ḳapucılıḳ eyle- : kapıcılık yapmak krş. *ḳapuçılıḳ eyle-*
ḳ.-se 105b/12
ḳapuçılıḳ eyle- kapıcılık yapmak krş. *ḳapucılıḳ eyle-*
ḳ.-se 105b/10
ḳar : kar
ḳ. 8a/9
kār : iş, kar
k. 77b/9, 78a/2, 149b/7, 185a/3, A65b/8
k.+dur 77b/3
k.+ı (iy.) 73b/12, A238a/12
kār it- : fayda etmek, yarar sağlamak
k.-meye 46b/6
k.-mese A82b/13
ḳara : siyah, kara; mürekkep
ḳ. 2b/9, 25a/1, 55b/11, 61b/1, 61b/3, 61b/5, 61b/6, 67a/8, 68a/4, 69a/11, 74a/1, 88a/7, 117b/10, 117b/11, 122a/12, 133b/12, 142b/1, 154b/5, 163b/3, 173b/1, 176b/4, 175b/8, A80b/11, A81a/9, A81a/11, A151a/4, A164a/8, A187b/9, A195b/10, A196a/7, A207a/6
ḳ.-ya 156a/6

ḳ.+dur A221a/6
ḳ.+sı 61b/2
ḳara bulut :
ḳ. 128b/3, 128b/7
ḳaralıḳ : karalık, siyahlık
ḳ. 7b/13
ḳarañılıḳ : karanlık krş. *ḳarañlıḳ, ḳarañluḳ, ḳarañulıḳ, ḳarañuluḳ*
ḳ.+da 184a/2
ḳarañlıḳ : karanlık krş. *ḳarañılıḳ, ḳarañluḳ, ḳarañulıḳ, ḳarañuluḳ*
ḳ. 129a/11
ḳarañlıḳ ol- : karanlık olmak krş. *ḳarañulıḳ ol-, ḳarañu ol-*
ḳ.-mış A165a/6
ḳarañluḳ : karanlık krş. *ḳarañlıḳ, ḳarañılıḳ, ḳarañulıḳ, ḳarañuluḳ*
ḳ.+lar A7a/11
ḳarañu : karanlık
ḳ. 133b/9, 195b/8
ḳ.+da A119a/8
ḳarañulıḳ : krş. *ḳarañlıḳ, ḳarañılıḳ, ḳarañluḳ, ḳarañuluḳ*
ḳ. A119a/12, A142b/9
ḳ.(ġ)+ıdur A119a/12
ḳ.(ġ)+ın 129a/4
ḳ.(ġ)+ından A119b/2
ḳ.+lar 7b/13
ḳarañulıḳ ol- : karanlık olmak krş. *ḳarañlıḳ ol-, ḳarañu ol-*
ḳ.-dı A143a/3
ḳarañuluḳ : karanlık krş. *ḳarañlıḳ, ḳarañılıḳ, ḳarañluḳ, ḳarañulıḳ*
ḳ.+da A237a/1
ḳ.+dan A119a/10
ḳarañu ol- : karanlık olmak krş. *ḳarañlıḳ ol-, ḳarañuluḳ ol-*
ḳ.-sa 119a/7, 139a/6
ḳ.-mış (part.) 137a/10
ḳara ol-: kararmak, kara olmak; mürekkep olmak
ḳ.-mış 54a/11, 57a/1, 118b/3
ḳ.-mışlar A135a/4
ḳ.-sa 2b/9, 145a/11
ḳ.-salar 124a/8
ḳ.-a 95a/4
ḳ.-mış olsa 118b/3, A60a/13
ḳarār : yerleşme, karar, durma yeri
ḳ. 23b/12
ḳarar- : kararmak
ḳ.-mış 118a/3, 129a/9
ḳarār dut- : yerleşmek, sabit olmak
ḳ.-a : 86b/13
ḳaraşet : Ebced hesabının *kaf*, *ra*, *şın* ve *te*'den oluşan altıncı grubu
ḳ. 42a/4
ḳara tut : kara dut
ḳ. 160b/1
ḳara üzüm : kara üzüm
ḳ. A201a/3, A206a/1
ḳara üzüm ol- : kara üzüm olmak
ḳ.-sa 157b/12
ḳaravaş : cariye, kadın köle
ḳ. 83b/2, 107b/1, 107b/5, 128a/1, A74b/1, A124a/9, A204b/3, A224a/5
ḳ. ise A104b/7
ḳ.+dur 165b/4, 175b/7, A75b/4, A204b/1, A207b/8, A207b/9, A208a/12
ḳ.+a 155b/1, 156b/8
ḳ.+dan 132b/4
ḳ.+ı (iy.) 76b/7
ḳ.+ın 163a/11
ḳ.+ına A192b/4
ḳ.+ıla 85b/5, 174a/2
ḳ.+lar A114a/5
ḳ.+ların A21b/4
ḳaravaş dile- : cariye almak istemek
ḳ.-se gerek 24b/12
ḳara ve aḳ ol-: siyah beyaz olmak
ḳ.-a 90a/13
kārbān-sarāy : kervansaray
k.+da 157a/13
ḳardaş : kardeş krş. *ḳarındaş*
ḳ. 64a/4
ḳ.+ı (iy.) 72b/3, 76b/4
ḳ.+ın 130a/10, 130a/12, A145a/9
ḳ.+ına 29b/13
ḳ.+ından 132a/12
ḳ.+lar A225b/2
ḳ.+lara 64a/3
ḳ.+lardan A148b/7
ḳ.+larınuñ 72a/7
ḳ.+ların 25b/6, 25b/7
ḳ.+larına A63b/6
ḳ.+larıla 25b/10
ḳarġa : karga
ḳ. 18a/12, 19b/7, 85a/5, 85a/7, 85b/3, 86a/2, 148a/1

ḳ.+nuñ 85a/9, 86a/6
ḳ.+yı A78b/5
ḳ.+lar 42b/9, 85b/3
ḳarın : karın
ḳ. 74b/5, 75a/4, 75a/5, 75b/8, A66b/10
ḳ.+ı 75b/7, 75b/11, 93a/8, 96b/4, 96b/12, 97a/12, A86b/9
ḳ.+ıdur A189b/9
ḳ.+ınuñ 92b/6, 93a/1, A67b/3, A67b/13
ḳ.+ın 75a/11, 75a/12, 75b/2, 76a/7, 76a/9, 168a/2
ḳ.+ına 74b/11, 79a/12
ḳ.+ında 25b/5, 75a/13, 180a/12
ḳ.+ında durur 88a/8
ḳ.+ındadur A76b/13
ḳ.+ından 132b/1, 163a/2, 168b/13, A67a/6, A131a/4
ḳarındaş : kardeş krş. *ḳardaş*
ḳ. 73a/3, 125b/8, A56b/2, A56b/8, A63a/5, A65b/1
ḳ.+dur 70b/6, 70b/7, 76a/13, A64b/12
ḳ.+a 70b/11
ḳ.+ıñuzdur A203a/13
ḳ.+ı 46a/7, 63b/8, 70b/8, 71a/1, 76b/1, 76b/5, A137b/3
ḳ.+udur A68a/5
ḳ.+ınuñ 73b/5, A63a/3
ḳ.+ına 70b/13, A26a/6
ḳ.+ından 71b/4
ḳ.+larumuzdan 1b/2
ḳ.+larına 71b/4, A63b/1
ḳ.+larınadur A225b/3
ḳ.+larından 70b/7, 71a/11
ḳarış- : karışmak, bir araya gelmek
ḳ.-mışdur 12b/11
ḳ.-a A99a/4
ḳ.-sa A76b/12
ḳarışdur- : karıştırmak, katmak
ḳ.-sa 163b/4
ḳarışıcı : insanlarla kaynaşan
ḳ. A100a/6
ḳarışmış ol- : karışmak, bir araya gelmek
ḳ.-ur 12b/7
ḳārī : okuyucu, okuyan
ḳ.+ler 110a/9
kāriz : kâr-rîz, kârlı krş. *kār-rīz*
k. A160a/11
ḳarlaġuç : kırlangıç krş. *ḳarlanġuç*
ḳ. 91a/10, A84b/10
ḳarlanġuç : kırlangıç krş. *ḳarlaġuç*
ḳ. 91a/4
ḳarnı ol- : göbeği çıkmak, şişmanlamak
ḳ.+n o.-mış 75a/7
kār-rīz : karlı, kar saçan krş. *kāriz*
k. 140a/7
ḳarsaḳ : çakala benzer postundan kürk yapılan bir hayvan krş. *ḳursaḳ*
ḳ. 98b/9, 98b/11
ḳarsalan- : yakılmak, kavrulmak
ḳ.-mış A154a/6
ḳaṣaṣ : kıssalar, hikayeler
ḳ. A178b/5
ḳaṣd : niyet, kurma, bile bile yapma
ḳ. A11a/10
ḳ.+ıla 184a/13, 185a/2, 185a/4
ḳ.-ı 12b/9
ḳaṣd eyle- : niyet etmek, kasdetmek
ḳ.-ye 89b/4
ḳ.-se A75b/6
ḳaṣd it- : niyetlenmek, kasdetmek
ḳ.(d)-erem A243a/12
ḳ.-diler 197a/13
ḳ.(d)-em 189a/11
ḳ.-e 93b/12, 174b/5, 193b/3, A93b/2, A162b/13
ḳ.-se 84a/2
ḳ.(d)-üp 93b/13
ḳaṣır : kısa krş. *ḳāṣır*
ḳ. 3a/2
ḳāṣır : kısa krş. *ḳaṣır*
ḳ. A2b/7
ḳaṣṣāb : kasap krş. *ḳaṣṣāp*
ḳ. 99b/7, 99b/9, 99b/11, 99b/12
ḳ.+uñ (gen.) 99b/8
ḳ.+lar 126b/12, 174b/12
ḳaṣṣāblıḳ it- : kasaplık yapmak krş. *ḳaṣṣāplıḳ it-*
ḳ.(d)-er 99b/6
ḳ.-se 99b/11
ḳaṣṣāp : kasap krş. *ḳaṣṣāb*
ḳ. 99b/13
ḳaṣṣāplıḳ it- : kasaplık yapmak krş. *ḳaṣṣāblıḳ it-*
ḳ.(d)-er A92b/7, A92b/9
ḳasuḳ : kasık
ḳ.(ġ)+ı (iy.) 79b/7

ḳ.(ġ)+ına A71a/3
ḳ.(ġ)+ında 79a/12
ḳaş (1) : kaş
ḳ. 60b/9, 60b/11
ḳ.+uñ (gen) 62a/3, 62a/4
ḳ.+ın 62a/2
ḳ.+ını 61b/5
ḳ.+ların 61b/6, 61b/7
ḳaş (2) : yüzük kaşı
ḳ. 66b/1, 157b/3
ḳ.+uñ (gen.) 157b/5
ḳ.+a A193b/13
ḳ.+ı (iy.) 157b/4, A194a/1
ḳ.+ınuñ A194a/1
ḳ.+ında 155b/13
ḳ.+ların 157b/5
ḳaşlu : kaşlı (yüzük)
ḳ. 157b/3
ḳaşsuz : kaşsız (yüzük)
ḳ. 157a/5
ḳat : kat, tabaka; huzur
ḳ. 115b/8, 115b/8, 115b/10, 115b/10, 115b/11, 115b/13, 116a/1, 116a/2, 116a/11, 117a/2, 123a/10, 123a/11, 123a/11, 123a/12, 123a/12, 156b/7, A117b/9, A118b/1, A120b/13, A193a/11, A225b/11, A225b/11
ḳ.+uña 187b/4
ḳ.+uñda 183a/5
ḳ.+ına 20a/6, 21b/12, 40a/5, 40a/13, 41a/8, 65b/1, 114a/7, 125a/3, 157a/12, 182b/11, 189b/11, 192b/5, A81b/11, A185a/3, A216b/13, A235b/1, A244b/1
ḳ.+ında 2a/5, 12a/2, 23a/6, 30a/7, 31a/7, 31a/10, 31a/11, 31a/12, 31b/1, 43b/5, 59b/8, 85b/3, 86a/4, 93a/11, 96b/1, 107a/7, 110a/6, 112a/8, 127b/9, 131b/12, 154b/9, 162b/7, 168b/7, 168b/10, 182b/6, 183b/8, A31b/4, A79b/3, A137a/8, A142b/4, A147b/6, A147b/11, A184b/9, A189a/12, A193a/5, A207b/9, A213b/5, A227b/1, A228b/9, A235a/2, A235a/13
ḳ.+ından A78b/3, A190a/5
ḳaṭarāt : damlalar krş. *ḳaṭırāt*
ḳ.+dur 189b/4
ḳaṭʿ ol- : kesilmek
ḳ.-a 82a/3
ḳatı : katı, sert, pek, şiddetli; çok
ḳ. 21b/7, 25a/8, 74a/2, 90a/13, 126a/1, 129b/11, 129b/12, 153b/12, 153b/12, 153b/13, 170a/12, 191a/5, A31b/4, A78b/13, A92a/6, A124a/5, A132a/13, A144a/3, A216a/3
ḳatı göñüllü : acımasız, gaddar
ḳ. A177a/13
ḳatı ḳatı : sert sert
ḳ. 179b/7
ḳatıl- : katılmak, eklenmek
ḳ.-maya 120a/12
ḳatılıḳ : çokluk, zorluk, fazlalık
ḳ.(ġ)+ına 36b/7
ḳ.(ġ)+ıla A33a/8
ḳ.+lar 42b/9
ḳ.+lardan 52b/5
ḳatır : katır
ḳ. 17b/1, 81a/9, 81a/13, 82b/8, 82b/9, 82b/10, 82b/12, 83a/2, A74a/13, A74b/5, A76b/5
ḳ.+uñ (gen.) 82b/8, 83a/3
ḳ.+a 82b/13, A74b/3, A74b/13
ḳ.+ıla 83a/1
ḳatıraḳ : çok zor, çok şiddetli
ḳ. 33b/4
ḳaṭırāt : damlalar krş. *ḳaṭarāt*
ḳ.+dur 78b/13
ḳatı sözlü : sert sözlü
ḳ. 90a/9
kātib : katip
k.+i 152b/11
kātib ol- : katip olmak
k.-sa 2b/9
ḳaṭre : katre, damla
ḳ. A82a/12
ḳ.+den A173b/1
ḳ.+lerdür A82a/11
ḳaṭre ḳaṭre : damla damla
ḳ. A243b/10
ḳav : kov, gıybet, dedikodu krş. *ḳov*
ḳ.+ıdur A80b/12
ḳav(ı)l : söz, kavl, söz
ḳ.-ı (ḳ.-ı kāfer) 32a/9, (ḳ.-ı resūla'l-lāhi) 119b/4
ḳ.+a 9b/12, A63b/12
ḳ.+da 116b/9, 140a/5, 166a/1, 166a/3, A208b/11
ḳ.+ı (iy.) 172b/6
ḳ.+ıdur 4a/3
ḳ.+ını A249b/1, A249b/1

ḳ.+ın 157a/13, 194a/3, 194a/3, 197a/4, A137a/8
ḳ.+ına A184a/10
ḳ.+ınca 42a/6, 166b/8, 166b/10, 172a/12, A38a/3, A209b/1, A209b/3
ḳ.+ıla 31b/4

ḳav(ı)m : kavim krş. *ḳavum*
ḳ. 22b/1, 170b/5, 170b/6, 170b/7, A63b/11, A111b/12, A216b/7
(ḳ. u ḳabāyıl) 25b/12, 30a/1, 63a/11, 63b/1, 63b/3, 64a/7, 64b/3, 65a/8, 71b/11, 77a/5, 77a/13, 98b/1, A18b/3, A26a/6, A34a/11, A63a/10
ḳ.+dur A68b/5
ḳ.+uñ (gen.) 144a/9
ḳ.+a A132b/7, A142a/13
ḳ.+dan A167b/6
ḳ.+ı (iy.) 29b/13, 31a/7, 37b/10, 65a/4, 65a/10, 71a/5, 72a/8, 86b/4, 146b/7, 168a/7, 169a/13, A73b/13, A112a/7
ḳ.+u (iy.) A27a/12
ḳ.+dur 77a/4
ḳ.+ı-y-ıla A239b/2
ḳ.+ınuñ 77b/1
ḳ.+ın 25b/5
ḳ.+un A21b/3
ḳ.+ına 30b/5, 71a/1, 77a/12, 150a/10, A77b/7, A84a/9, A210b/11
ḳ.+ında A222b/12
ḳ.+ından 77a/7, 77a/9, 132b/2, 180a/4, A69a/4, A228b/4
ḳ.+ındansa A145b/11
ḳ.+ıla 185b/8, A230a/4
ḳ.+ları 77a/12, A63b/9
ḳ.+larından 65a/13, A64a/1, A79a/6

ḳavī : kavi, kuvvetli
ḳ. 63b/11, 68a/9, 76b/5, 77a/4, 79b/12, 88b/10, 92a/12, 97b/6, 138b/10, 140a/12, 174b/10, A82a/1, A87a/10, A87b/1, A92a/10, A127a/13, A184a/4, A216a/3, A216a/5, A218a/4, A219a/11
ḳ.+dür 37a/13, 40a/3

ḳavī bol- : kuvvetli olmak krş. *ḳavī ol-*
ḳ.-a A220a/13

ḳavī ol- : kuvvetli olmak krş. *ḳavī bol-*
ḳ.-mış 73b/12
ḳ.-a 40a/1, 55a/8, 68a/1, 70b/9, 73b/13, 77b/4, 78b/4, 79b/12, 80b/6, 100a/4, 122a/10, 129b/2, 152b/12, 152b/13, 173a/7, 174b/4, 174b/10, A63a/5, A93a/1, A116a/5, A214b/3

ḳavīraḳ : daha kuvvetli
ḳ. ise 27a/2
ḳ.+dur 27a/12, 62a/4, 164a/4

ḳavīraḳ ol- : daha kuvvetli olmak
ḳ.-a 128a/7

ḳavlehu : âyet zikredilirken 'onun sözü' anlamında kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu ʿazze ve celle, ḳavlehu teʿālā, ḳavlehu teʿālā ʿazze ve celle, ḳavluhu, ḳavluhu ʿazze ve celle, ḳavluhu teʿālā, ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle,*
ḳ. 141b/6, 142b/12, A72a/1, A170b/5, A179b/10, A190b/13

ḳavlehu ʿazze ve celle : âyet zikredilirken 'onun yüce sözü' anlamında kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu, ḳavlehu teʿālā, ḳavlehu teʿālā ʿazze ve celle, ḳavluhu, ḳavluhu ʿazze ve celle, ḳavluhu teʿālā, ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle,*
ḳ. 144a/7, A163a/10, A188a/7

ḳavlehu ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem : hadis zikredilirken "dua onun üzerine olsun" anlamında söylenilen söz krş. *ḳavle'n-nebiyyü, ḳavluhu'n-nebiyyü*
ḳ. 162a/4

ḳavlehu teʿālā : âyet zikredilirken 'onun yüce sözü' anlamında kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu, ḳavlehu ʿazze ve celle, ḳavlehu teʿālā ʿazze ve celle, ḳavluhu, ḳavluhu ʿazze ve celle, ḳavluhu teʿālā, ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle,*
ḳ. 140b/13, 141a/1, 141a/3, 141a/4, 141a/9, 141b/4, 142b/11, 150a/10, 154b/3, 154b/4, 156b/9, 167b/5, 168a/9, 168a/11, 168a/12, A162b/6, A163a/5, A163a/7, A165a/3, A166a/9, A166b/2, A169b/5, A170b/5, A171a/5, A171a/7, A171a/10, A171b/8, A174a/10, A207a/4

ḳavlehu teʿālā ʿazze ve celle : âyet zikredilirken 'onun yüce sözü' anlamında kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu, ḳavlehu ʿazze ve celle, ḳavlehu teʿālā, ḳavluhu, ḳavluhu ʿazze ve celle, ḳavluhu teʿālā, ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle,*
ḳ. 147b/1, A171b/2

ḳavle'n-nebiyyü : 'peygamberin sözü' anlamında Arapça tâbir krş. *ḳavlehu ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem*, *ḳavluhu'n-nebiyyü*
ḳ. A129b/9

ḳavlına dur- : sözünü tutmak
ḳ.-maya 74a/12
ḳavluhu : 'onun sözü' anlamında âyet veya hadis zikredilirken kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu , ḳavlehu ʿazze ve celle, ḳavlehu teʿālā, ḳavlehu teʿālā ʿazze ve celle, ḳavluhu ʿazze ve celle, ḳavluhu teʿālā, ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle,*
ḳ. 71b/11, 73a/1, 134b/10, 134b/12, 135a/1, 141a/1, 175a/12, A126a/1, A128a/4, A126b/5, A128b/10, A129a/9
ḳavluhu ʿazze ve celle : 'onun aziz ve ulu sözü' anlamında âyet zikredilirken kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu, ḳavlehu ʿazze ve celle, ḳavlehu teʿālā, ḳavlehu teʿālā ʿazze ve celle, ḳavluhu, ḳavluhu teʿālā, ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle,*
ḳ. 60a/4, 74a/12, 101b/10, 114b/3, 114b/7, 119a/13, 120a/7, 120a/13, 120b/2, 120b/4, 120b/6, 126a/10, 134b/7, 135b/12, 136a/10, 175a/9, 183b/13, 185a/4, 186a/10, A73a/3, A111a/11, A114b/6, A116a/3, A120a/13, A126a/6, A126b/7, A126b/12, A127a/2, A127a/2, A128b/9, A129a/4, A129a/13, A129b/7, A154a/7, A226b/4
ḳavluhu'n-nebiyyü : 'peygamberin sözü' anlamında Arapça tâbir krş. *ḳavlehu ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem, ḳavle'n-nebiyyü*
ḳ. 121b/5
ḳavluhu teʿālā : 'onun yüce sözü' anlamında âyet zikredilirken kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu, ḳavlehu ʿazze ve celle, ḳavlehu teʿālā, ḳavlihi, ḳavluhu, ḳavluhu ʿazze ve celle, ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle*
ḳ. 19a/5, 20a/2, 25a/11, 31b/8, 69a/5, 71b/1, 84a/11, 88a/1, 120a/10, 120b/2, 120b/4, 120b/7, 120b/9, 121a/4, 121a/8, 121a/9, 121a/10, 121b/3, 121b/6, 126a/2, 126a/9, 130a/3, 130b/7, 134a/7, 134b/8, 134b/9, 134b/10, 134b/10, 134b/11, 134b/12, 134b/13, 135a/1, 135a/8, 135b/6, 136b/1, 136b/2, 139b/10, 140b/3, 166a/2, 173b/4, 174a/3, 175a/10, 175a/13, 175b/8, 183b/12, 184b/1, 186b/4, 192a/1, 196a/2, 196a/7, A79a/10, A113b/1, A126a/7, A127a/3, A127b/13, A128a/3, A128a/8, A128a/12, A128b/12, A130a/9, A130a/13, A131a/1, A134b/11, A135a/6, A152a/5, A152b/6, A152b/11, A156a/2, A158b/4, A172b/4, A225a/13
ḳavluhu teʿālā ʿazze ve celle : 'onun yüce sözü' anlamında âyet zikredilirken kullanılan Arapça ifade krş. *ḳavlehu, ḳavlehu ʿazze ve celle, ḳavlehu teʿālā, ḳavlihi, ḳavluhu, ḳavluhu ʿazze ve celle, ḳavluhu teʿālā*
ḳ. 19b/11, 23b/9, 25a/10, 26a/13, 32a/5, 69a/8, 69b/10, 72a/4, 80a/12, 82b/7, 88b/6, 90b/8, 90b/12, 100a/7, 109b/2, 113b/9, 178a/12,
ḳavmından ol- : kavminden olmak
ḳ.-sa 130b/9
ḳavm ol- : kavim olmak
ḳ.-alar 168a/7
ḳavs : yay
ḳ 124b/9
ḳavum : kavim krş. *ḳav(ı)m*
ḳ.+ları (iy.) 71b/7, 165b/11, A71b/13
ḳ.+ların 80a/10
ḳ.+larından 70b/8, 72a/1, 86a/1
ḳavumlıḳ : aynı kavimden olmak krş. *ḳavumluḳ*
ḳ.(ġ)+ı (iy.) 182b/12
ḳavumlıḳ it- : kavimlik etmek
ḳ.(d)-e 182b/12
ḳ.(d)-eler A235a/11
ḳavumlu : kavmi belli, asil
ḳ. 91b/5, A208b/1
ḳavumluḳ : aynı kavimden olmak krş. *ḳavumlıḳ*
ḳ.(ġ)+ı (iy.) A235a/11
ḳavun : kavun
ḳ. 162a/8, 162a/9, 162b/3, A204a/5
ḳavun ol- : kavun olmak
ḳ.-sa (yaşıl ḳ.)162a/10
ḳayġu : kaygı krş. *ġayġu*
ḳ. 71a/11, 92a/3, 96b/12, 106a/4, 107a/7, 118a/12, 141b/13, 145a/11, 154a/8, 159b/8, 162a/11, 164b/6, 165a/5, 173b/6, 174b/3, 176b/2, 177a/13, A65b/7, A141a/12, A163a/4, A171b/11, A174b/10, A178a/7, A189a/6, A199b/2, A204a/8, A220b/8, A225a/8
ḳ.-y-ıla 37b/9, 38a/6, 39a/12, 159a/10
ḳ.-y-ısa 45b/3
ḳ.+dur 54a/12, 106a/6, 129a/6, 154a/13, 160a/5, 160b/1, 160b/9, 160b/13, 161b/5, 164b/12, 167b/9, 173b/2, 180b/10, A85b/6, A104b/3, A141b/8, A189a/6,

A196a/8, A204b/4, A207a/7, A210b/5
ḳ.+ya A142a/12, A157a/6, A221a/7
ḳ.+da 49a/7
ḳ.+da ise 120a/8
ḳ.+dayısa A125b/11
ḳ.+dan 24b/6, 58a/3, 109a/10, 110a/4, 113a/13, 117b/13, 128a/13, 130a/7, 140a/1, 141b/6, 142a/8, 143b/11, 147b/1, 179b/10, 185a/12, A137a/11
ḳ.+dandur A217b/5
ḳ.+sı 64b/3, 70a/9, 79b/8, 118a/10, 127a/11, A207b/10, A228a/7, A228a/7
ḳ.+sıdur 118a/9, 135b/11, A225b/10
ḳ.+sından 175a/2
ḳ.+lara 17b/13
ḳ.+lardan 52b/5, A93b/8

ḳayġuda ḳal- : üzüntüde kalmak
ḳ.-a 175a/13

ḳayġudan behre ol- : üzüntüden nasiplenmek
ḳ.-a 118a/3

ḳayġudan ferāḥa çıḳ- : üzüntüden kurtulmak
ḳ.-a 145b/9

ḳayġudan şāẕ ol- : üzüntü sevince dönmek
ḳ.-a 180b/3

ḳayġuda ol- : üzüntülü olmak
ḳ.-sa 119a/13, 125b/13

ḳayġu eline gel- : üzülmek
ḳ.-e 125b/6, A162a/5

ḳayġu eline gir- : üzülmek
ḳ.-e 141a/4, 141b/11

ḳayġu ġuṣṣa bul- : üzülmek
ḳ.-a 136b/8

ḳayġu iriş- : üzülmek
ḳ.-e 19b/1, 55a/5, 55a/7, 55b/3, 56b/12, 58b/4, 58b/10, 59b/1, 61b/7, 67b/10, 71b/7, 74b/12, 104b/7, 110a/5, 118a/3, 120b/13, 130b/10, 135b/1, 148b/4, 148b/11, 151b/12, 153a/1, 163a/12, 175b/6, 176a/10, A67a/4, A107b/7, A146b/13, A150b/13, A164b/3, A179a/1, A183a/6, A220a/12
ḳ.+lar i.-e 108a/5

ḳayġulanmış ol- : kaygılanmak
ḳ.-a A231a/4

ḳayġuları perākende ol- : üzüntüleri dağınık, çeşitli olmak
ḳ.-a 28a/11

ḳayġulu : kaygılı
ḳ. 50a/5, 152a/12, A102a/10, A123a/4
ḳ.-y-ısa A88b/1

ḳayġulu ol- : üzüntülü olmak
ḳ.-a 61b/13, 119b/2, A93a/7, A94b/4, A141a/11
ḳ.-sa 47a/8

ḳayġu ol- : üzüntü olmak
ḳ.-a 100a/10, 166a/7, 179b/8

ḳayġusı git- : üzüntüsü gitmek
ḳ.(d)-e 47a/8, 99b/10, 149b/5, A169b/5

ḳayġusın gider- : üzüntüsünü dindirmek
r.-e 132a/2

ḳayġusında ḳal- : üzüntüsü devam etmek
ḳ.-a A223a/3

ḳayġusı ḳalma- : üzüntüden kurtulmak
ḳ.-ya 54b/6

ḳayġusı olma- : sıkıntısı olmamak
ḳ.-ya A128a/11

ḳayġusı yeynirek geç- : üzüntüsü az olmak
ḳ.-e 71b/8

ḳayġusuz ol- : üzüntüsüz olmak
ḳ.-a 54b/4, 75b/2, 120b/12, 139a/8, 143a/5, 145b/8, 175a/12, A88b/1, A167a/10, A167b/3, A172b/9

ḳayġu teşvīş ol- : üzüntü ve karışıklık olmak
ḳ.-a 150a/9

ḳayġu ve endīşe iriş- : tasalanmak
ḳ.-e 152b/10

ḳayġu ve ġuṣṣa eline gel- : üzülmek
ḳ.-e 140b/12, 142a/3

ḳayġu ve ġuṣṣa eline gir- : üzülmek
ḳ.-e 129a/6, 145b/6

ḳayġu ve ġuṣṣa gel- : üzülmek
ḳ.-e 143a/8

ḳayġu ve ġuṣṣa iriş- : üzülmek
ḳ.-e 113b/1, 114b/3, 122a/12, 126b/9, 129b/5, 136b/9, 147a/8, 149b/2, 152b/7, 156a/6, A220a/5

ḳayġu ve ġuṣṣa ve ḳorḳu iriş- : üzülmek, korkmak
ḳ.-e 114b/3

ḳayġu ve hem şāẕī iriş- : üzülmek ve sevinmek
ḳ.-122b/4

ḳayġu ve hem ziyān iriş- : üzülmek ve zarara uğramak
ḳ.-e 55b/11, 173a/5

ḳayġu ve teşvīş eline gel- : üzülmek
ḳ.-e 147a/1

ḳaygu ve ziyān eline gel- : üzülmek
ḳ.-e A171b/9
ḳaygu ve ziyān iriş- : üzülmek ve zarara uğramak
ḳ.-e 25a/2, 72b/8, 74b/11, 78a/4, 96a/3, 106b/9, 126b/8, 151a/7, 167a/9, 174b/13, 176b/12, A103b/1, A131b/9, A212a/4
ḳaygu ve ziyān ol- : üzülmek ve zarar olmak
ḳ.-a 146a/2
ḳaygu ve ziyān ve darlıḳ iriş- : üzülmek ve sıkıntıya uğramak
ḳ.-e 96a/3
ḳaygu ve ziyān ve taʿziye iriş- : üzülmek, zarara uğramak ve ölüsü olmak
ḳ. 105a/9
ḳaygu̇ya iriş- : üzülmek
ḳ.-e 25a/6, 118a/3, 152a/12, A105a/7
ḳaygu̇ya uġra- : derde giriftar olmak
ḳ.-ya 103b/5, 142a/8
ḳaygu̇ya ve ġuṣṣaya giriftar ol- : üzüntüye kapılmak
ḳ.-a A124a/5
ḳaygu yi- : kaygılanmak, endişe etmek
ḳ.-ye 61b/13
ḳ.-me 48b/6
ḳ.+sın y.-ye 72a/9
ḳaygu ziyān iriş- : üzülmek, zarar görmek
ḳ.-e 99b/8
ḳāyim ol- : sürekli olmak, ebedi olmak
ḳ.-a 53a/7
ḳaynaḳ : pençe
ḳ.+ına A80a/4
ḳ.(ġ)+ına 86b/13
ḳaynat- : kaynatmak
ḳ.-sa 163b/7
ḳayṣer : Bizans hükümdarı, kayser
ḳ. 2b/5
ḳaz : kaz
ḳ. 89b/6, 89b/7
ḳaz- : kazmak
ḳ.-ar A96b/4, A169a/4
ḳ.-arken 102a/9, 145a/2, 145b/2
ḳ.-duk 14b/7
ḳ.-dılar A150a/2
ḳ.-a A169a/1
ḳ.-sa 102a/9, 133a/12, 144b/13, A150a/6, A169a/5, A169b/10
ḳ.-salar 133a/11
ḳ.+maḳ 145a/1
ḳ.-arsa 102a/11, 102a/12
ḳażā : kaza
ḳ.+sına 67b/3
ḳażā it- : kaderi ortaya çıkarmak
ḳ.-mişdür 32a/3
ḳażā ol- : kaderin ortaya çıkması
ḳ.-mışdur A119b/9
ḳazı- : kazımak
ḳ.-sa 66a/6
ḳażiyye : dava; iş, mesele
ḳ.+ler 135a/4
keçi : keçi
k. 83a/4, 84a/5, 84a/5, 84a/6, 84b/3, 147b/3, A76b/5
keçük : küçük krş. *kiçi, küçük, küççük*
k. A75a/9
kedi : kedi
k. 95b/2, 95b/3, 95b/4, 95b/8, A89a/6, A89a/11
k.+nüñ 95b/6
k.+yi 95b/7
k.+le 95b/2, 95b/7
k.+si (ev k.) 95b/9
k.+se 95b/4, 95b/5
kef (1) : köpük
k.+i 163b/7
kef (2) : el içi, avuç
k.+inde A208b/7
kefāret : kefaret, karşılık
k.+i-çün A128b/9
k.+ine 47b/7
kefāret ol- : kefaret olmak, karşılık olmak krş. *keffāret ol-*
k.-a 141a/2, A170b/12
keffāret ol- : kefaret olmak, karşılık olmak krş. *kefāret ol-*
k.-a A139a/1
kefçe : kepçe
k. 190b/13, A244b/8
k.+yi A246a/1
kefen : kefen
k. 103a/7, 103a/8, 127a/11, 132a/1, 173b/11, 173b/12, 175a/10, 189b/8, A149b/9, A223a/11
k.+dür 47a/13
k.+e 175a/8
k.+in 131b/13
k.+ler 24b/8
k.+lerin 24b/10

kefenle- : kefenlemek
k.-seler 133a/5
kefen oġurlayıcılıḳ eyle- : kefen soygunculuğu yapmak
k.-se A98a/1
kefen ṣoyıcı : kefen soyucu
k. 188a/11
keklik : keklik
k. 91a/1, 148a/4
kel : kel, çıplak, tüysüz
k. 54b/8, 58b/4
kelām : söz; kelam ilmi; Kuran âyeti
k. 103a/10, 119b/4, A198b/11
k.+ı 187a/10
k.+a A125a/1
k.+ında 4b/6, 17a/8, 59a/4, 134b/6, A99b/9, A245a/5
k.+ından A52b/1, A152a/5
k.+larından 16b/5
kelām-ı ḳadīm : Kur'an-ı Kerim
k.-de A114a/11
keleci : söz, laf, lakırdı krş. *kelecik*
k. A167b/7
k.+le 106a/12, 162b/12
k.+sin 25a/4
k.+ler 64a/2
keleci işit- : laf işitmek
k.(d)-e 144a/4 (nā-ḫoş k.)
kelecik : söz, laf lakırdı krş. *keleci*
k. ile A102b/8
kelecilıḳ it- : sohbet etmek
k.-se A186b/5
keleci ol- : söz söylenmek
k.-a 162b/12
kelemen : ebced alfabesinde '*kef*, *lam*, *mim* ve *nun*'dan oluşan dördüncü grup
k. 42a/4
kelīsa : kilise krş. *kilīsa*
k.+da 153a/9
kelimāt it- : söz söylemek
k.(d)-e 99a/10
kelime : kelime
k. A242a/5
k.+ye A251a/3
kem ol- : eksilmek, azalmak
k.-a 66a/8,
k.-sa A134b/9
kemāl : olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik
k.+da 138b/3, A73a/7
kemāllu : kemalat sahibi
k. 179a/4
kemāl ve cemāl issi : olgun ve güzel
k. A84b/1
kemter : daha aşağı, hakir
k. 1b/5, 162a/13
k.+dür A204a/13
kemter ol- : hakir olmak, noksan olmak
k.-ur 164a/12
k.-am 2a/12 (o.-am k.)
k.-a 55a/6, 118b/13
k.-mış (part.) 117b/6
kenār : kenar
k.+a 64a/11, 143a/4, A145b/10, A163b/9, A185b/5
k.+uma A244a/9
k.+umda 190a/2, A241a/13
k.+ı 143a/4, A244a/7
k.+ına 114b/4, A83a/6
k.+ında 64a/9, 118b/11, 140b/9, 141a/13, 142a/5, 142a/6, 144b/7, 144b/8, 179a/6, A78b/1, A85b/1, A110b/4, A114b/4, A163b/9
k.+ındaġı A244a/11
k.+ından A168b/2
kenārına ol- : yanında olmak
k.-sa A146a/4
kendi : kendi krş. *kendü*
k. 185a/10, A237b/13, A238a/1, A240b/3
k.+nüñ A240a/6
k.+yi 184a/9
kendü : kendi krş. *kendi*
k. 4a/8, 5a/12, 5b/1, 7a/10, 8b/9, 9b/6, 10a/6, 11a/6, 13b/11, 14a/9, 16a/9, 16a/12, 17a/8, 18a/4, 19b/3, 21b/4, 23b/6, 24a/11, 25a/13, 25b/8, 27b/5, 28a/7, 28a/9, 31b/13, 33a/3, 37a/5, 39b/5, 40a/5, 41b/6, 43b/2, 44a/1, 45b/1, 45b/9, 47a/10, 52a/2, 52a/4, 52a/12, 54a/9, 54b/8, 55b/8, 55b/12, 55b/13, 56a/6, 56b/4, 56b/12, 57b/6, 58a/7, 58b/8, 59a/1, 59b/2, 60a/13, 60b/11, 62b/9, 62b/10, 63b/3, 63b/4, 64a/9, 65a/11, 66b/10, 66b/11, 67a/1, 67a/2, 67a/2, 67a/3, 67a/10, 67a/11, 67b/10, 69b/11, 71a/10, 71b/7, 72a/2, 72b/2, 73b/10, 73b/11, 74a/10, 74a/11, 74a/11, 75b/13, 76a/7, 77a/13, 78a/8, 79a/9, 79b/1, 79b/3, 80b/11, 82a/6, 82a/8, 83a/1, 83b/5, 85b/1, 86b/13,

88b/4, 89a/10, 89b/10, 91b/1, 91b/9, 92a/7, 97a/4, 98a/12, 98b/2, 98b/5, 98b/6, 99b/4, 100b/12, 102a/9, 102a/12, 103a/4, 103a/5, 103a/6, 103a/12, 103b/9, 104b/1, 107b/13, 108a/8, 110a/4, 112b/5, 113b/11, 114a/1, 114b/13, 116b/13, 117a/5, 118a/2, 118b/11, 118b/11, 119a/4, 119a/7, 119b/5, 121a/12, 122a/3, 122a/4, 123b/10, 123b/12, 125b/3, 126b/1, 126b/11, 127a/10, 128b/11, 128b/13, 129a/1, 130b/9, 131a/7, 131b/1, 131b/1, 131b/2, 136a/12, 137b/2, 137b/6, 139b/8, 140a/11, 140b/7, 141b/4, 142b/9, 144b/1, 144b/7, 146a/12, 146b/8, 149a/7, 149a/10, 149a/10, 149a/11, 149b/1, 150a/1, 150a/10, 150b/4, 150b/7, 152a/4, 152a/8, 153a/11, 153b/7, 153b/8, 153b/9, 153b/9, 153b/10, 153b/11, 153b/11, 153b/13, 154a/4, 154a/5, 154a/6, 154b/1, 155a/8, 155a/9, 155a/9, 155a/11, 155b/13, 156a/1, 156b/3, 158a/8, 159a/1, 159a/2, 160b/10, 161a/9, 165b/7, 165b/7, 166a/3, 166a/7, 166a/9, 166a/10, 166b/4, 166b/6, 167a/3, 167a/4, 167b/10, 167b/13, 168a/13, 169a/2, 170a/4, 170a/9, 170b/3, 171a/6, 172a/2, 172b/9, 173a/1, 173a/2, 174b/11, 175b/5, 176b/3, 177a/1, 178a/12, 178b/9, 179b/7, 180b/5, 181a/3, 181a/4, 181a/9, 181a/9, 181b/11, 183a/13, 183a/13, 184a/5, 185a/8, 185a/11, 186b/11, 186b/13, 187a/4, 187b/10, 188b/1, 191b/6, 193a/8, 193a/11, 195a/1, 195a/3, 195b/6, 196a/1, 196a/3, 197a/5, A16b/3, A17a/12, A25a/12, A67a/7, A68b/8, A69a/2, A69a/3, A69a/4, A69b/10, A70b/11, A71b/12, A76a/11, A83a/4, A84a/9, A85b/1, A85b/11, A88b/12, A91a/4, A95b/3, A95b/5, A95b/5, A96b/4, A110a/6, A111b/12, A113b/12, A116a/4, A117a/2, A117b/4, A120b/2, A128a/10, A129b/2, A133a/12, A133b/2, A133b/5, A133b/9, A133b/13, A137a/4, A145b/8, A147b/6, A149b/1, A150b/5, A155b/3, A156a/12, A162a/2, A164a/6, A168b/5, A174b/3, A175a/9, A178b/5, A178b/6, A178b/11, A179b/11, A181a/6, A183a/8, A185b/1, A186a/7, A186a/8, A186b/6, A186b/7, A187b/2, A187b/13, A188a/1, A189b/13, A193b/9, A194b/6, A194b/11, A195a/2, A196a/8, A196b/5, A197a/5, A197b/10, A199a/4, A202a/6, A202b/5, A207b/10, A209b/7, A210b/4, A210b/11, A211b/2, A213a/10, A214a/13, A215b/6, A215b/6, A215b/7, A215b/7, A216a/3, A217a/13, A219a/11, A222b/5, A224a/6, A226a/6, A226b/2, A227b/1, A228a/10, A228a/12, A228b/4, A230a/4, A232a/12, A232b/7, A233b/10, A234b/1, A236a/9, A236b/11, A237a/6, A244a/4, A244a/9, A249a/6, A249a/13

k. ile A127b/11, A129b/2

k.-y-ile 47b/13, 82a/6

k.-y-için A150a/6

k.+nüñ 43b/6, 43b/7, 60b/13, 65b/6, 66a/13, 71a/12, 87a/13, 122b/8, 130b/10, 137b/5, 153b/2, 157a/11, 166a/5, 167a/9, 168b/1, 176a/8, 184b/6, 185a/3, 186a/10, 188b/2, A40a/2, A147b/7, A186b/5, A190b/5, A214a/1, A222a/13

k.+yi 44b/1, 48a/1, 50b/6, 52b/11, 54b/12, 67b/1, 67b/9, 78b/4, 85b/10, 99b/3, 104a/10, 104b/8, 105b/1, 105b/4, 106a/2, 108b/12, 114b/5, 114b/6, 115a/11, 115b/7, 116a/8, 116a/11, 117a/6, 122a/8, 132b/10, 132b/12, 133a/1, 133b/1, 133b/2, 134a/1, 128a/12, 128b/5, 128b/6, 140b/9, 140b/10, 141b/5, 141b/9, 141b/10, 141b/12, 141b/13, 142a/2, 142a/4, 142a/7, 143b/5, 143b/10, 144a/2, 144a/13, 145b/13, 146a/4, 146a/5, 146a/6, 150b/5, 150b/7, 150b/11, 150b/12, 151a/3, 151a/7, 151b/5, 151b/11, 151b/11, 151b/12, 152a/1, 152a/5, 153a/9, 153a/13, 155a/2, 172a/13, 173a/13, 174a/7, 177b/5, 180b/7, 180b/13, 181a/8, 181a/13, 182a/1, 182a/9, 183a/12, 183b/1, 183b/3, 183b/4, 183b/7, 184b/9, 184b/10, 184b/11, 184b/13, 185a/2, 185a/6, 185b/1, 186a/6, 186b/4, 186b/10, 193b/7, 193b/8, 193b/10, 194a/1, 194a/2, 194a/5, 195a/9, 195a/12, 195b/2, 195b/4, 195b/8, 195b/11, 196a/4, 196a/5, 196a/5, 196b/3, 196b/5, 196b/6, A98b/2, A101b/13, A114b/4, A116b/10, A131b/13, A132a/6, A132b/1, A133b/6, A139b/3, A140a/10, A142a/11, A163a/8, A161b/10, A163b/9, A166b/6, A182b/2, A184b/6, A189a/13, A196b/12, A231b/10, A232b/12, A236a/6, A236a/8, A236a/8, A251a/3

k.+ye 16b/13, 65b/12, 66b/7, 77a/12, 101b/3, 101b/7, 102a/11, 102a/11, 115a/2,

128a/1, 133a/11, 168b/1, 184a/1, 195a/1, 195a/4, A251b/9
k.+de 51b/8, 62b/5, 180b/8, 180b/12, 181a/4, 181b/5, 193a/8, A73a/13, A129a/7
k.+den 67a/4, 77a/7, 77a/9, 181b/12, 186a/12, 188a/1, 195a/2, A91b/1, A173b/5, A190a/10
k.+den ise A140b/7
k.+si 52a/6, 67a/13, 139a/12
k.+sin A152b/7
k.+leri 191b/1, 192b/9, A246b/6
k.+lerin 191b/3
kendü kendüyi : kendi kendini
k. 189b/8
kendünüñ ol- : kendisinin olmak
k.-a 166b/13
kendüye eyü ṣanıcı : kendini beğenen, iyi olduğunu düşünen
k. 93a/5
kendüyi ʿazīz göster- : kendini iyi göstermek
k. (…) ʿa.-e 177b/5
kendüyi parsā göster- : kendini sofu göstermek
k. (..) p-ür 93a/11
kendüzi : kendi, kendisi
k.+n 135a/9
kendüzin görüci : kendini beğenen, kibirli
k. 119b/3
kendüzüm : kendim
k.+e A180b/12
kengel it- : latife yapmak, şaka yapmak
k.(d)-er 45b/13
kerāhiyyet : iğrenme, tiksinme
k.+ile 135a/7
kerāhiyyet gör- : çirkin bulmak, hoşlanmamak
k.-di 16b/12
k.-ürdi 16b/13
kerāhiyyet ol- : çirkin kabul edilmek, mekruh olmak
k.-a 35b/2
kerāmet : kerem, bağış
k. 33a/12, 52b/6, 114a/7
k.-ile 36b/9
k.+dür A29b/4
k.+i (akk.) 16b/9,
k.+inden 110b/4
k.+ler-ile 34b/9, 35a/13, 36a/11
kerāmet eyle- : ikram etmek, lutfeylemek
k.-di 16b/8
k.-mişdür 32b/2, A114a/6
kerāmet it- : ikram etmek, lutfetmek
k.-di A124b/6
k.-mişdür 17a/2
k.(d)-e 17a/2, 33b/2, 46b/13, A137b/13, A197a/1
k.(d)-eler A113b/10
kerāmet ḳıl- : lutfetmek, ikram etmek
ḳ.-dı A131a/5
k. 46b/9
k.-a 29b/6
kerāmetlü : cömert
k. 82a/2
kerāmetlüraḳ : daha iyi
k. 26a/6
kerāmet vir- : ikram etmek, lutfetmek
k.-ür 33b/8
kerefiz : kereviz krş. *kerefs, kerfes*
k. 164a/12
kerefs : kereviz krş. *kerefiz, kerfes*
k. A206b/8
kerem : cömertlik
k. 3a/10, A13b/4
k.+üñ-ile A24a/11
k.+i 191b/6
keremetden yapmış ol- : kiremitten yapmak
k.-sa A169a/7
keremit : kiremit krş. *kiremit*
k.+den A205b/1
kerīm-ṭabʿ : cömert tabiatlı
k.+dur A86b/7
kerfes : kereviz krş. *kerefiz, kerefs*
k. 163b/13
kerkenes : kerkenez (Metinde kerkes yerine)
k. 86a/8, 86a/10, 86b/5, 86b/7, 86b/8, 86b/9, 86b/12, 86b/13, 87a/2, 87a/4
kerkes : akbaba
k. 86b/3, A79a/12, A79b/1, A79b/9, A79b/11, A79b/11, A79b/13, A80a/2, A80a/4, A80a/6, A80a/7
kerrema'l-lāhu vechehu : Hz. Ali için kullanılan 'Allah onun yüzünü şerefli kılsın' anlamında Arapça bir söz
k. 26a/2
kerpiç : kerpiç
k.+den 145a/4

kere(t) : kere, kez
k. 18b/4, 18b/5, 18b/7, 30b/4, 40b/5, 78b/9, 125a/8, 179b/12, A14b/6, A120b/12, A136b/2
kes- : kesmek, ayırmak
k.-di 80a/4
k.-diler 53a/6
k.-e A64b/10
k.-eler 74b/3, 80a/10
k.-se 60b/2, 60b/3, 67a/13, 72a/3, 72b/13, 169b/1, 169b/2, 169b/2, A214b/7
k.-seler A66a/9
k.-mese 169a/13
k-üp A173b/6
k.+mek 195a/5
kesādlıḳ : yokluk, kıtlık
k.(ġ)+ı-y-ıla A227b/6
k.(ġ)+ına 177b/10
kesb : kazanç, para kazanma
k. 77b/3
k.+dür 75b/10
k.+i 73b/13, 78a/2, 149b/7, A162b/2, A226a/5, A233a/3
k.+i-y-içün A238a/12
k.+i-çün 185a/3
k.+idür 173a/12
k.+ine 77b/9, 79b/13
k.+inde A235b/13
k.+inden 183a/13
kesbden ḳal- : kazançsız kalmak
k.-a 182a/7
kesb it- : kazanmak
k.(d)-e A99b/12
kesblü : kazancı olan, kazançlı
k. 160b/6
kesblü ol- : kazançlı olmak
k.-a 158a/6,
kesek : kesek, iri toprak parçası krş. *kesük (2)*
k. 94a/7
k.(g)-ile 98b/4, 173a/7
kesil- : kesilmek, ayrı düşmek, bitmek
k.-miş 72b/5, A71b/6
k.-e 4b/3
k.-eler A71b/13
k.-se 79a/13
k.-üp dururdı 41a/4
k.-miş (part.) 78a/10, 78a/11
k.-mez 4b/3
k.-medi 28b/10
kesilmiş ol- : kesilmek, ayrı düşmek, bitmek
k.-a A69b/13
keşfī : kesif, yoğun
k.+dür 15a/1
keşīf : kesif, yoğun
k.+dür A12a/11
keskin : keskin krş. *keskün*
k. 195a/7
keskün : keskin krş. *keskin*
k. A250b/5
kesük (1) : kesik
k. 56a/4, 56a/6, 56a/9, 56b/1, 56b/3, 56b/5, 56b/10, 56b/12, 58a/6, 59a/9, 59a/10, 59a/11, 66a/7, 71a/10, 72b/2, 73a/1, 73a/6, 73a/7, 73a/8, 73a/10, 73a/11, 74b/7, 75a/7, 79a/3, 79a/7, 80a/1, 80a/2, 80a/8, 80a/9, 80a/10, 80b/3, 82a/3, 83b/6, 188b/3, 188b/11, A67a/7
kesük ur- : kesekle vurmak
k.-sa A220b/1
kesük ol- : kesilmek, kesilmiş olmak
k.-a 57a/4, 80b/4
keşān ilet- : çekerek götürmek
k.-seler 114b/5
keşer : havuç krş. *keşür*
k. 163b/13
keşf it- : keşfetmek, meydana çıkarmak
k.(d)-erler 195b/7
keşf ol- : keşfolmak, açığa çıkmak
k.-a 195a/1
keşi : kişi krş. *kişi*
k.+mişsin A188b/4
keşīş : keşiş
k.+ler 122b/8
keşür : havuç krş. *keşer*
k. 164a/6
ketḫüdālıḳ it- : kahyalık etmek
k.(d)-e 162a/3
ketḫüẕālıḳ : saygınlık, itibar
k. 119b/7
k.(ġ)+ı 49b/6, 62b/10, 66b/11, 67a/1, 75b/3, 80b/4, A239a/2
k.(ġ)+ıdur 66b/4, 66b/10, A72a/8, A72a/11
k.(ġ)+ına 66b/6, 67a/8, 67a/13, 122a/3, 126b/2
k.(ġ)+ın 67a/12, A211b/2
kettān : keten
k.+dan 176b/5, A226a/1, A226a/13

kettān aṣıllu ol- : ketenden yapılmak
k.-sa 178a/8
kevākib : gezegenler
k.+üñ (gen.) 37a/9
Kevṣer sūresi : Kur'an'ın 108. suresi
k.+n A137b/7
key : çok, pek çok
k. 11b/3, 11b/4, 22a/5, 26b/5, A77b/8, A195a/7
k.+e A168b/10
kez : kere, defa
k. 15a/12, 15a/13, 18b/1, 124a/7, 132b/5, A14b/10, A127b/7, A167b/4, A167b/4, A231a/8
k.+e A126b/5
ḳıble : kıble
ḳ.-yi (ḳ.-yi ka'beye) 52a/5
ḳ.+ye 182a/1, A47a/6
ḳ.+den 181b/1
ḳığır- : çağırmak, seslenmek
ḳ.-ur A177a/4
ḳ.-a 148a/5
ḳ-a-y-ıdı A24b/10
ḳ-aydı 28b/7
ḳıl : kıl, tüy
ḳ. 75b/1, A67a/7
ḳ.+ı (iy.) 75b/1, 97a/13, A86a/11, A86b/8
ḳ.+ın 58b/9, 58b/10, 92b/6, 135b/11, 169b/2, A67a/5
ḳ.+lar 181a/7
ḳ.+laruñ (gen.) A60b/12
ḳ.+ların 54b/6
ḳ.+lara 68b/3
ḳıl- : kılmak, yapmak, eylemek
ḳ.-ur A179b/1
ḳ.-mışdur A247b/2
ḳ.-sun 2b/4
ḳ.-a 73a/13, 141a/6
ḳ.-sa A147b/13
ḳ.-duġından A124b/7
ḳ.-urmışsın A188b/5
ḳıl bit- : kıllanmak, tüy çıkma
ḳ.-se 58b/8, 68b/1
ḳ.-miş 69a/11, 75a/13, A60b/10
ḳılıç : kılıç krş. *ḳalıç*
ḳ. 2b/12, 23b/1, 47b/8, 82a/1, 94a/8, 168b/6, 168b/9, 168b/11, 168b/12, 168b/13, 169a/1, 169a/1, 169a/2, 169a/7, 169a/11, 169a/12, 169b/1, 169b/5, 169b/8, 169b/9, 170a/1, 170a/2, 170a/2, 195a/7, A172b/11, A214a/3, A214a/5, A214b/2, A214b/2, A214b/7, A215a/1
ḳ.-ıla A32b/10
ḳ.(c)-ıla 36a/10, 169a/5, 169a/7, 169a/13, 169a/5, A32b/10
ḳ.(c)+ı (akk.) 168b/11, A214a/10
ḳ.(c)+ı (iy.) 169b/2, A214b/7
ḳ.(c)+ın 169b/3
ḳ.(c)+ında A214b/3
ḳ.+lar 169a/4, A215a/8
ḳılıç çek- : kılıcı çıkarmak, kılıç çekmek krş. *ḳılıç çik-*
ḳ.(c)+ı … ç.-se 168b/11
ḳılıç çik- : kılıcı çıkarmak, kılıç çekmek krş. *ḳılıç çek-*
ḳ.-erin A116a/7
ḳılıç issi : kılıç sahibi
ḳ.+ne 169b/4
ḳılıç ur- : kılıçla vurmak
ḳ.-sa 94a/8, 169b/5, A214b/2, A214b/7
ḳ.-an A214a/4, A214a/5
ḳılmış ol-: kılmak
ḳ.-a A56a/2
ḳın : kın
ḳ. 169a/1
ḳ.+ı (iy.) 168b/13, 169a/2
ḳ.+ında 168b/12
ḳ.+ından 168b/11, 169a/1
ḳındur- : tahrik etmek, teşvik etmek
ḳ.-ırın : A180b/12
ḳır : kır, beyaz
ḳ. (ḳ. at) 81b/5
ḳırañ : kenar, kıyı
ḳ.+ı (iy.) A187a/8
ḳ.+ın A194a/13
ḳ.+ını 157a/7
ḳ.+ında 65b/11
ḳ.+larına 65b/13
ḳırḳ : kırk
ḳ. 23b/13, 42b/1, 42b/2, 121a/3, A31b/4, A128a/5, A128a/9, A128a/9, A128b/1
ḳırḳ altı : kırk altı
ḳ. 5a/2, 84b/4, 192b/3
ḳırḳ beşinci : kırk beşinci
ḳ. 83a/4

ḳırḳ biñ : kırk bin
ḳ. 121b/9, 121b/10
ḳırḳ birinci : kırk birinci
ḳ. 78a/6
ḳırḳ doḳuzuncı : kırk dokuzuncu krş. *ḳırḳ ṭoḳuzıncı*
ḳ. A80a/9
ḳırḳ dördinci : kırk dördüncü krş. *ḳırḳ dördünci*
ḳ. A72b/12
ḳırḳ dördünci : kırk dördüncü krş. *ḳırḳ dördinci*
ḳ. 81a/9
ḳırḳıncı : kırkıncı
ḳ. 77a/2, A219a/13
ḳırḳ ikinci : kırk ikinci
ḳ. 79b/9
ḳırḳ sekizinci : kırk sekizinci
ḳ. 86a/8
ḳırḳ ṭoḳuzıncı : kırk dokuzuncu krş. *ḳırḳ doḳuzuncı*
ḳ. 87a/6
ḳırḳ üçinci : kırk üçüncü krş. *ḳırḳ üçünci*
ḳ. A72a/11
ḳırḳ üçünci : kırk üçüncü krş. *ḳırḳ üçinci*
ḳ. 80b/7
ḳırḳ yidinci : kırk yedinci
ḳ. 85a/5
ḳışa : kısa
ḳ. 54a/13, 68a/3, 68a/11, 71a/3, 122a/11, 173a/2, 175a/7
ḳ.+dur 29a/1
ḳışa it- : kısaltmak
ḳ.-se 173a/3
ḳışa ol- : kısalmak, kısa olmak
ḳ.-a 9b/4, 36b/2, A226a/7
ḳ.-mış (part.) 65b/6
ḳışa süreler : Kur'an'daki namazda okunan kısa sureler
ḳ. 125a/10
ḳ.+ üñ (gen.) 125a/13
ḳısm : kısım, bölüm
ḳ.+ından A226a/1
ḳısmet eyle- : bölmek, taksim etmek
ḳ.-se A188a/11
ḳıṣṣa : kıssa, hikaye
ḳ.+m 40b/7
ḳ.+sında 30b/1
ḳış : kış
ḳ. 41a/2, 146a/8, 146a/11, 159a/1, 192a/5, A174b/1, A174b/8, A198a/13
ḳışın : kışın, kış vakti
ḳ. 40a/4, 177b/6, A174b/4
ḳıt : kıt, az krş. *ḳız* (1)
ḳ.+dur A196a/5
ḳıtlıḳ iriş- : kıtlık olmak krş. *ḳızlıḳ iriş-*
ḳ.-e 146a/4
ḳıvām : duruş, durma
ḳ.+ı (iy.) 23a/1
ḳıyām : kıyam, ayakta durmak
ḳ. 23a/2
ḳ.+ı 80a/3
ḳıyāmet : kıyamet
ḳ. 148a/6
ḳ.+e 4b/3, 41b/5, 189b/10, A120b/12
ḳıyāmet güni : kıyamet günü
ḳ. A131a/1
ḳ.+n 125a/1
ḳ.+ne 28b/4, 81a/4, A119b/9, A244b/10
ḳ.+nde 28b/6, 28b/11, 33b/2, 44a/3, 45a/9, 45b/1, A24b/6, A229a/8
ḳıyāmet ḳop- : kıyamet kopmak
ḳ.-mışdur A136a/9
ḳ.-duġın 125a/3
ḳıyās : kıyas
ḳ. 20b/4, 27a/5, 45a/4, 51b/4, 51b/6, 52b/8, 64a/10, 90a/9, 93a/7, 156a/13, 178b/11, A10a/5, A68a/1, A103b/9, A121a/4, A226b/7
ḳ.-ıla 21a/9
ḳ.+ı (iy.) 107a/4
ḳıyās it- : kıyas etmek
ḳ.(d)-erler 171a/12, 175a/8, 175a/10
ḳ.-düm 22b/11, 23a/1, 23a/3, A170a/12
ḳ.(d)-em 9a/9
ḳ.(d)-e 7b/11, 61a/3, 128a/8, A115a/11
ḳ.(d)-eler 19b/6, 53b/13, 148b/7, A83a/11, A100a/11, A172a/10, A174a/7, A175a/12, A210b/1, A235a/1
ḳ.+mek gerek 18b/8, 112b/7, A17a/7
ḳ.+mek gerekdür 17b/4, 21a/3, A167a/1
ḳıyās ol- : kıyas olmak
ḳ.-ur 8a/2, A226a/5
ḳ.-a 163a/10, 171b/11, 193a/8

ḳıyās olın- : kıyas olunmak krş. *ḳıyās olun-*
ḳ.-a A232b/4
ḳıyās olun- : kıyas olunmak krş. *ḳıyās olın-*
ḳ.-a A194b/10
ḳıymet : kıymet
ḳ.+ine 171a/3, A194a/2, A226b/7
ḳıymetsüz : kıymetsiz
ḳ. A80b/1
ḳız : kız çocuk; kız oğlan kız, bakire
ḳ. 54b/11, A50b/9
ḳ.+am 187b/1
ḳ.+ın A241b/6
ḳ.+dur 59a/9, 74b/7
ḳ.+ı (akk.) 165b/8
ḳ.+ı 56a/1, 57a/1, 59a/9, 59a/12, 79b/8, 130a/1, A79b/5, A192a/2
ḳ.+ıdur A193a/7
ḳ.+ına 74b/13
ḳ.+ından 74b/10
ḳ.+ıdum 187b/4
ḳ.+ları 59b/1, 75a/1
ḳ.+larınuñ 60b/8, 74b/9
ḳ.+ların 25b/8, 59a/12, A52b/8
ḳ.+larına 60a/6
ḳ.+larıla A79a/1
ḳızcuġaz : kızcağız
ḳ. A192a/13
ḳızdur- : kızdırmak, ısıtmak
ḳ.-urlar 28a/13
ḳızıl : kızıl; altın
ḳ. 25a/3, 58b/10, 74b/12, 122b/2, 128a/2, 128a/3, 128a/3, 133b/13, 147a/4, 156a/1, 159b/7, 159b/10, 174a/1, 174a/2, 175b/10, 175b/10, A196a/6, A208b/2, A224a/12
ḳ.+a 160b/7
ḳ.+dan 160b/7
ḳ.+ı (iy.) A200a/10
ḳızıl bulut : kırmızı bulut
ḳ. 128b/4, 128b/8, A142a/12, A142a/13
ḳızılıraḳ ol- : daha kızıl olmak
ḳ.-a A208a/5
ḳızıllıḳ : kızıllık
ḳ.(ġ)+ı 165a/9
ḳızıl ol- : kızarmak, kırmızı olmak
ḳ.-mış 61a/6, 67a/8
k.-sa 176a/9
ḳızı ol- : kızı olmak, kızı doğmak
ḳ.+uñ o.-a 187a/13, 187b/1
ḳ.-a 54b/10, 130a/1, 156b/5, 159b/11, 162b/3
ḳızılraḫ : daha kızıl
ḳ. A191b/9
ḳızıl toz ol- : kızıl toz olmak
k.-sa 129a/8
ḳız ḳardaş : kızkardeş krş. *ḳız ḳarındaş*
ḳ.+ların 25b/7
ḳız ḳarındaş : kızkardeş krş. *ḳız ḳardaş*
ḳ. 73a/4, A56b/2, A64b/11
ḳ.+dur 70b/7, A64b/12
ḳ.+um-ıla 188b/10
ḳ.+uña 189a/1
ḳ.+uñı 188b/11
ḳ.+ı 63b/8, 73a/1
ḳ.+ı-y-ıla A242b/5
ḳ.+ın 130a/11, 188b/4, 188b/5, 188b/6
ḳ.+ıla 188b/2
ḳ.+larından 132a/12
ḳızlıḳ : kıtlık krş. *ḳıtlıḳ*
ḳ. ise 46b/3
ḳ.(ġ)+a 167b/5, A212b/7
ḳ.+da ise 49a/5
ḳızlıḳ iriş- : kıtlık olmak krş. *ḳıtlıḳ iriş-*
ḳ.-e A212a/4
ḳız ol- : kıt olmak
ḳ.-a 134a/6, 134a/9
ki : ki bağlacı
k. (1761 *defa geçer*)
kibr : kibir
ḳ.+idür A60a/9
kiçi : küçük krş. *keçük, küçük, küççük*
k.+den 5b/6
kiçirek : daha küçük krş. *kiçrek*
k. 103a/4
kiçirek ol- : daha küçük olmak
k.+ler o.-a 107b/6
kiçrek : daha küçük krş. *kiçirek*
k. A97b/7
kifāyet : kifâyet, yeterlik
k. 126b/7
kilim : kilim
k. 107a/2
k.+den 127a/9
kilīsa : kilise krş. *kelīsa*
k. A184a/9
k.+da A184a/11

kilitlen- : kilitlenmek
k.-miş 69b/10
kim (1) : ki, kim bağlacı
k. (*511 defa geçer*)
kim (2) : kim soru zamiri
k. 20b/6, 20b/10, 29b/13, 54a/3, 173a/1, 190b/5, A228a/3, A228a/3
k.+dür 12a/3, 190b/10, 191a/1
k.+üñ (gen.) 2a/9, 3a/5, 9a/6, 74a/6, 74a/6
k.+e 180a/5
k.+lerdür 191a/4, 191a/7
kimesne : kimse krş. *kimse*
k. 97b/11, A95b/4
k.+ye A147b/11
k.+lere 30a/3
k.+lerden 171b/7
kimi : kimi, bazısı
k. 2b/3, 2b/3, 2b/3, 2b/3
kimse : kimse, kişi krş. *kimesne*
k. 4a/8, 4b/5, 9b/7, 11a/3, 11b/9, 15a/8, 16a/3, 17a/11, 17b/4, 18a/7, 18b/9, 22a/4, 23a/6, 24b/3, 25a/11, 25b/13, 30a/1, 38b/8, 39b/5, 42a/13, 45a/13, 48b/10, 50a/10, 51a/4, 51b/7, 51b/13, 52a/7, 54a/9, 54b/12, 55b/3, 55b/7, 56a/4, 56a/6, 57b/8, 58b/2, 58b/3, 59a/9, 60a/2, 60a/13, 60b/1, 60b/3, 60b/6, 61a/5, 61b/1, 62a/10, 63a/12, 65a/5, 67b/4, 67b/13, 68b/6, 69b/11, 71a/6, 71b/4, 72a/6, 72b/2, 74a/4, 74a/8, 74b/10, 74b/10, 76b/4, 78a/8, 79a/3, 79a/10, 80a/4, 81b/8, 82a/3, 84b/2, 84b/8, 84b/11, 85a/2, 85a/8, 85a/10, 85b/6, 85b/12, 86a/11, 87a/7, 88a/9, 88b/5, 88b/11, 88b/13, 89a/10, 90b/10, 91a/2, 91a/9, 91a/13, 91b/6, 92a/5, 92a/12, 92b/11, 93a/1, 93a/11, 94b/1, 94b/9, 95b/13, 96b/9, 98a/2, 100b/4, 101a/2, 102b/7, 103a/8, 103b/2, 103b/12, 104a/1, 104a/5, 104a/11, 104b/5, 105a/2, 105a/11, 105b/5, 105b/8, 105b/11, 106a/3, 106a/5, 106a/10, 106b/2, 106b/7, 107a/1, 107a/4, 107a/9, 107b/5, 107b/8, 108a/2, 108a/7, 108b/11, 109b/5, 109b/12, 109b/13, 111a/9, 111b/5, 112a/10, 112b/4, 112b/8, 113a/3, 113a/12, 113b/5, 114b/12, 115a/10, 116a/4, 116b/1, 116b/5, 118b/11, 119a/3, 119b/2, 119b/3, 120a/1, 120a/2, 120a/5, 120a/6, 120b/10, 122a/7, 123b/3, 124a/6, 124a/11, 125a/2, 126a/1, 126a/4, 126a/4, 126a/8, 127a/12, 128b/5, 128b/10, 129b/5, 129b/6, 129b/13, 130a/6, 131a/9, 131b/2, 131b/3, 132a/8, 132b/9, 133b/2, 134a/1, 135b/9, 136b/1, 136b/7, 136b/10, 136b/13, 137b/5, 137b/11, 138a/1, 138a/13, 138b/4, 138b/5, 138b/6, 139a/8, 139a/12, 139a/13, 139b/3, 140b/4, 140b/8, 141a/8, 141b/5, 143a/1, 144a/11, 145b/12, 148a/8, 148b/9, 149a/5, 149b/4, 152a/8, 152b/9, 153a/7, 153b/6, 154a/4, 154b/8, 154b/10, 155a/2, 155a/5, 155a/8, 155b/5, 155b/9, 156a/2, 156a/8, 156a/12, 156b/2, 156b/3, 156b/11, 157a/9, 159b/13, 160b/7, 161a/2, 161a/3, 162b/12, 163a/4, 163b/10, 164a/13, 164a/13, 164b/1, 164b/1, 164b/12, 165b/5, 165b/7, 165b/8, 166a/3, 166a/9, 167a/3, 167a/6, 167b/12, 168a/5, 168a/11, 168b/6, 169a/4, 169a/12, 169b/9, 170a/4, 170b/3, 171a/4, 171a/6, 171b/8, 172a/5, 172b/1, 172b/4, 173a/8, 173a/8, 174a/11, 175a/11, 175b/5, 175b/7, 176b/2, 177a/6, 177b/7, 179b/8, 179b/11, 180a/3, 182b/2, 182b/11, 183a/2, 183a/5, 183a/7, 183a/11, 184b/10, 185a/6, 185b/4, 186a/6, 186a/8, 188b/1, 190a/10, 194a/5, 194b/13, A52b/7, A66a/8, A66b/4, A71b/5, A73a/12, A82a/1, A82b/5, A83a/3, A85b/1, A86b/7, A88a/1, A93b/1, A118a/13, A124b/9, A128a/6, A129a/8, A135a/12, A137a/9, A137a/12, A137b/1, A137b/3, A138a/9, A138b/5, A169a/1, A176a/12, A181b/12, A189a/2, A189b/9, A191b/4, A192b/1, A194b/11, A214a/1, A217b/5, A220b/1, A224a/7, A237b/6, A241a/1, A242a/1
k. ile A128a/3
k.-ile A133b/11, A134a/4, A135b/9, A135a/13
k.-y-ile 45b/13, 105a/13, 109b/7, 123b/11, 124b/1, 124b/3, 151a/6, 151a/9, 155b/11, 169b/3, A90b/13, A134a/4, A182b/3, A209a/5, A213b/13, A236b/13
k.+dür A85a/4, A168b/3, A191a/13, A191b/1
k.+nüñ 8a/3, 18a/6, 34b/3, 37b/6, 57a/5, 57b/11, 65a/5, 68a/12, 74a/4, 74b/2, 75b/11, 76b/1, 79b/5, 86a/12, 104b/2, 105a/12, 105a/13, 105b/8, 105b/9, 133a/4, 138a/13, 138b/5, 139b/9, 155a/7, 157a/12, 172b/11, 173a/4, 174b/4, 182b/11, 184b/5,

185a/4, A59b/13, A86b/4, A171a/8, A171a/12, A194b/9, A210b/9, A240a/5
k.+yi 52a/5, 61a/1, 104b/1, 112b/6, 133b/9, 169a/5, 169a/6, 169b/5, 172b/10, 173a/5, 173a/7, A100a/2, A231a/4
k.+ye 51b/8, 72a/4, 74a/11, 80a/9, 87a/5, 91b/7, 101a/1, 101a/1, 105b/7, 112a/13, 122b/3, 122b/7, 124a/12, 144b/13, 155a/13, 155b/2, 156a/10, 157a/10, 157a/12, 161b/7, 162b/12, 169a/6, 172b/10, 174b/5, 182b/2, 185a/5, A31b/4, A70b/11, A70b/12, A149a/1, A213b/13, A220a/4, A235b/4, A239a/4
k.+den 147b/2, 152b/5, 160b/2, 169b/12, 172b/12, 179b/4, 179b/5, 183b/13, 184b/4, 184b/4, 185a/3, 185a/4, A133b/6
k.+yle A85a/2
k.+si 72b/4
k.+sinden 168b/1
k.+ler A39a/9, A39a/13, A182b/13, A226b/12
k.+lere 140a/10, 153b/2, 197a/3, A26a/9
k.+lerden 20a/1
k.+lerle 43a/9, 43a/13
k.+leri (iy.) 68b/9
k.+lerine A154b/5
k.+lerne A142a/6
kimse ol- : kimse olmak, kimsedir
k.-a 104b/12
kin dut- : kin tutmak
k.-alar A172b/10
kin dutıcı : kindar krş. *kin dutucı*
k.-ıcı A86b/11
kin dutucı : kindar krş. *kin dutıcı*
k.-ucı 91b/6, 93a/4
kir : kir
k. 128a/6, 173b/5, A141a/12, A141b/4, A141b/8
k.+den 128a/13, A141b/9
kirde : tandır ekmeği krş. *kirdi*
k. 167b/12
k.+ye 167b/13
kirdi : tandır ekmeği krş. *kirde*
k. A212a/7
kiremit : kiremit krş. *keremit*
k.+den 169b/12, 185b/5, 185b/6, 185b/7, A51a/9
kiremitden başı ol- : başı kiremitten olmak
k.-sa 57b/4
kiremitden ol- : kiremitten yapılmış olmak
k.-sa 138b/11, 185b/7, A239a/13, A239a/13
kiremitden yapıl- : kiremitten yapılmak
k.-mış (part.) 145a/3
kiri : kira, ücret
k.+le A100a/2
kirici : gündelikçi, yevmiyeci, işçi
k.+ler 127a/1
kiriş : kiriş
k. A215b/2
k.-ile 170a/4
k.+i (iy.) 170a/6, A215b/9
k.+in A215b/12
kirişe gel- : yayın gerilmesi
k.-miş 170a/4, 171a/4
kirlü : kirli
k. 50a/6, 128a/4, 128a/9, 175b/6, 175b/8, A141a/11, A141a/13
k.-y-ise A224a/1
k.+dür 176a/6
kirlü ol- : kirli olmak
k.-sa A104b/3
kirpük : kirpik
k.(g)+üñ (gen.) 62a/4
k.+den 62a/4
k.(g)+in 61a/8
kīse : kese krş. *kise*
k. 155a/4, 155a/5, 155b/2, 155b/7, A190a/1, A190b/1, A190b/3
k.+nüñ 155a/7, 155b/2
k.+ye 155a/10, A188a/8
k.+müñ A189b/13
k.+si 155a/7, 155a/10
k.+sinüñ A190b/6
k.+sine A190a/7
k.+sin 155a/11, 155a/12, 155b/1
kise : kese krş. *kīse*
k.+ye 154b/11
k.+sine 155a/9
kisrī : kisra
k. 2b/5
kişi : kişi
k. (*544 defa geçer*)
k.-y-ile 43a/13, 83b/4, 84b/9, 90b/3, A102a/4
k.-y-içün 102a/12
k.+çün A96b/7

k.+dür 44a/2, 70a/11, 70b/2, 89a/9, 90a/6, 90b/2, 90b/7, 91a/6, 91a/10, 91b/6, 91b/10, 95b/12, 95b/12, 97a/8, 101a/2, 101a/12, 105a/12, 105b/6, 105b/8, 107a/11, 132a/2, 144b/10, 156b/3, 157b/11, 185b/8, A75a/13, A80b/10, A84a/8, A85a/5, A94b/1, A95a/2, A95b/10, A170b/3, A173b/5, A191b/1, A196b/4, A202b/7, A202b/8, A204b/8, A208a/10, A208a/13

k. midür 182b/4

k.+nüñ 7b/13, 8a/12, 14b/6, 19a/12, 19a/13, 21a/1, 30a/1, 31a/7, 46a/6, 51a/11, 54a/1, 55a/2, 57b/1, 57b/3, 57b/5, 57b/7, 57b/7, 59b/7, 60a/8, 61b/1, 64b/3, 72a/3, 72b/1, 73b/1, 75a/2, 76a/8, 82a/4, 89a/3, 96a/4, 96a/5, 99a/1, 100b/7, 102a/12, 104a/1, 106a/4, 110a/9, 113a/1, 114a/3, 114a/11, 115b/3, 116a/4, 116b/8, 116b/11, 116b/12, 121a/5, 127b/6, 127b/8, 129a/3, 130a/1, 130b/6, 131a/8, 131b/12, 133a/10, 133b/9, 133b/11, 133b/12, 138a/12, 140b/10, 143a/5, 144b/6, 145b/1, 147b/12, 148a/2, 154a/6, 167b/12, 168a/3, 169a/7, 169a/8, 169a/9, 169a/9, 170b/4, 170b/7, 174b/10, 181a/7, A53a/5, A74b/2, A76b/6, A77b/8, A112a/2, A115a/13, A118a/8, A120a/12, A135a/13, A141a/11, A142b/5, A150a/5, A168a/9, A173a/9, A173b/1, A185a/6, A193a/7, A212b/12, A220a/9, A237b/8, A238a/13

k.+nüñdür 170b/5

k.+nüñ imiş 56a/9

k.+yi 10b/10, 15b/9, 21b/11, 44a/7, 47b/5, 95b/8

k.+ye 15a/9, 15b/10, 17b/11, 18b/6, 18b/12, 19a/7, 19a/10, 19a/13, 19b/1, 23a/3, 24b/5, 25b/1, 26a/8, 26a/9, 29b/6, 29b/12, 38b/5, 39a/5, 40b/8, 47b/1, 47b/4, 47b/4, 48b/3, 50b/12, 52a/2, 52a/8, 52b/12, 57a/5, 64b/7, 69a/2, 71a/12, 72b/8, 74b/12, 75b/4, 79a/8, 80a/6, 82b/6, 84a/7, 87a/12, 92b/12, 103b/3, 103b/8, 104b/13, 106b/10, 109a/5, 111a/4, 113a/6, 113b/1, 114b/3, 116b/7, 121b/3, 124b/3, 131a/7, 136a/13, 140a/7, 141b/11, 144b/10, 153b/4, 170b/3, 171a/2, 171a/3, 172b/12, 182b/8, 189a/12, A7b/10, A20b/6, A26a/5, A35a/2, A102b/8, A107b/6, A119a/4, A129a/9, A162a/4, A224a/12, A242b/11

k.+de A189b/5

k.+den 65b/12, 87a/5, 91b/8, 116a/7, 127a/13, 128b/7, 132a/12, 147b/1, 148b/11, 152b/4, 154a/7, 155b/10, 159b/2, 160a/12, 160a/13, 161a/3, 161a/10, 161b/2, 161b/3, 161b/3, 161b/6, 164a/6, 167a/7, 180b/9, 181a/5, A13a/6, A70b/12, A118a/4, A120a/8, A136b/13, A178a/5, A218a/4

k.+le 19a/12, 85b/6, 85b/13, 90b/10, 91a/9, 91b/1, 92b/13, 93a/6, 94b/7, 96a/8, 96b/2, 97a/11, 97b/4, 105b/13, 116b/2, 123b/4, 123b/6, 123b/7, 124a/13, 124b/5, 124b/11, 125a/8, 125b/2, 125b/5, 146b/13, 149a/11, 151a/6, 162a/6, 162b/6, A75b/2, A85b/1, A86b/8, A120a/7, A120a/12, A133b/2, A137b/3, A180b/7, A184a/1, A196b/9, A197a/6

k.-y-idi 37a/6

k.+miş A77b/9, A92b/13, A148a/6

k.-y-ise 132a/3, 169b/6

k.+se 80a/9, 110a/8, 110a/8, A79b/7, A127b/11, A148a/6, A155b/9, A214b/9, A217a/10

k.+ler 49a/5, 50a/7, 50a/12, 51a/5, 57a/5, 57a/8, 85b/3, 102b/5, 103b/5, 106b/8, 122a/10, 128a/11, 144b/8, 153a/9, 168b/1, 174a/7, 181a/10, 187a/5, 191a/6, 191b/2, 191b/7, 192a/7, A79a/10, A127b/8, A199a/12, A199b/10, A210a/7, A219b/9, A246a/13

k.+ler ile 92a/4

k.+ler-ile 92a/2, 96a/1, 103b/4, 121a/1, 125b/3, 152a/5, A62b/7, A78b/4, A90b/11, A137b/6, A149b/4

k.+ler-içün A76a/11

k.+lerdür 46a/6, 91b/12, 185b/7, 191a/9, 191a/11

k.+lerüñ (gen) 82a/3, 83b/12, 103a/4, A246b/11

k.+lerüñdür 128a/9

k.+leri (akk.) 51b/2

k.+lere 55b/7, 103a/3, 140a/8, 149b/10, 156b/3, 185a/12, 187b/10, A150b/8

k.+lerden 3b/7, 21b/7, 43a/10, 57a/12, 109b/6, 127b/1, 152b/7, 171b/6, A45b/5, A231a/3

k.+lerle 61a/8, 78b/12, 86a/2, 87a/13, 101b/8, 125b/9, 149a/8, 151a/2, A98b/1,

A98b/1, A127b/8, A182b/10, A211a/1
k.+lerledür A42a/11
k.+lerine A70a/12
k.+lerile A54b/1
kişilerle ol- : kimselerle olmak
k.-a A186a/12
kişiler ol- : kimseler olmak
k.-a 102b/5, A127b/9
kişi ol- : kişi olmak, birisidir
k.-a 101b/5, 101b/8, 102b/8, 104a/13, 104b/6, 106b/8, 110b/12, 125a/9, 125b/11, 140b/6, 155b/12, 187b/13, A95b/3, A101a/13, A101b/10, A137a/13, A190a/9, A196b/8
kişmiş : kişmiş üzümü
k. A196a/11
kişneyi kişneyi : kişneyerek
k. 82a/4
kitāb : kitap; Kur'an
k. 4a/3, 11b/3, 24b/1, 24b/2, 159b/5, A1a/9, A4b/13, A22a/5
k.-u (k. kelām) 119b/4
k.-ıla 4a/2
k.+uñ (gen.) 34a/5, 123a/3, 194b/7, A1a/10, A26a/2, A136b/10
k.+ı (akk.) 26a/7, 26a/12
k.+da 26a/7
k.+ınuñ 1b/2, 45a/12
k.+ın 119a/10, 119a/11, 119a/12, 119a/12, 119b/1, 119b/2, 119b/6, 119b/7, 126a/12, 126a/13, 126b/1, 126b/2, 131a/5
k.+ına A10a/6
k.+ında 125a/11, 191b/10, A244a/4
k.+ından 24a/5, 24b/2
k.+larda 33b/4
k.+lardan 3b/2, 24b/1, 34a/6
kitābe'l-fıḳh : fıkıh kitabı
k. 126a/12
kitāb issi : kitabın yazarı
k. A55a/10
kitābet it- : yazmak
k.(d)-er 103a/1
kitābü't-taʿbīr : tâbirname, tâbir kitabı
k. 1b/Serlevha
kitābü't-taʿbīr-nāme : tâbirname, tâbir kitabı
k. A1a/8
ḳo- : koymak, bırakmak krş. *ḳoy-*
ḳ.-dum 22b/10,
ḳ.-duñ 22b/10, 22b/10
ḳ.-dı 22a/6, 22a/6, 22a/7, 22a/7, A192b/5
ḳ.-dılar A150a/2
ḳ.-mışın A190a/1
ḳ.-mışdur 31b/9, 32b/3, 34a/1
ḳ.-mışsız 41a/10
ḳ.-mışlardur 145b/12, A117b/5, A117b/10, A173b/11, A173b/12
ḳ. 27a/1
ḳ.-ġıl 26b/13
ḳ.-sa 21a/9, 25b/1, 25b/3, 25b/4, 25b/5, 25b/6, 25b/8, 25b/9, 25b/10, 25b/11, 55a/13, 69b/12, 79b/4, 156b/6, 167a/8, 185a/5, A21b/10, A185b/1
ḳ.-salar A147a/8, A150a/7
ḳ.+maḳlıġı A277b/9
ḳ.-duġı 155a/6, 183a/5
ḳ.-rdı 189a/6
ḳ.-mamışlardur A245b/2
ḳ.-mayasın 42b/5
ḳ.-masın 42b/5
ḳ.-mayalar A147a/8
ḳ.-masa 25b/12, 52a/5, 112b/6
ḳoca : yaşlı krş. *ḳoça*
ḳ. 83b/2
ḳ.+lar 25b/9
ḳoç- : kucaklamak
ḳ.-sa 134a/7
ḳoça : yaşlı krş. *ḳoca*
ḳ.+lar A21b/7
ḳoġ : ateş, kıvılcım
ḳ. 20a/11
ḳoġa : kova
ḳ. 145b/1, A170a/3, A170a/9
ḳ.+nuñ A170a/3, A170a/11
ḳ.+yı A169b/4, A170a/13
ḳoḳ- : kokmak
ḳ.-ar 175b/8
ḳoḳar ḳavun : kokulu kavun, handele
ḳ. 162b/3
ḳoḳar ol- : kokmak
ḳ.-mış 65a/4
ḳoḳı : koku krş. *ḳoḳu*
ḳ. A205a/4
ḳoḳu : koku krş. *ḳoḳı*
ḳ. 50a/1, 63a/5, 63a/6, 64a/1, 159b/4, 162b/11, 164a/12
ḳ.+sı 49b/13, 165a/1, A204b/2, A207b/9

ḳ.+sıdur A114a/2
ḳ.+sın 44b/11
ḳ.+sına A207b/6
ḳ.+lar 114a/11, 194a/4, 195b/2
ḳoḳucı ve yavuz endīşelü ol- : kovucu ve kötü fikirli olmak
ḳ.-a 174b/6
ḳoḳulı : kokulu krş. *ḳoḳulu*
ḳ. A251a/7
ḳoḳulu : kokulu krş. *ḳoḳulı*
ḳ. 51a/5, 55b/10, 102a/2, 106a/6, 195b/5, A167b/12
ḳ.+dur 164a/2, 164a/3
ḳ.-y-ısa A204b/2, A204b/3
ḳoḳulu ol- : kokmak
ḳ.-a A170b/4
ḳ.-ursa 55b/5
ḳoḳu ol- : kokmak
ḳ.-mış A57b/7
ḳolay gel- : zor olmamak
ḳ.-e A83b/5
ḳollıḳ : kolluk, kola giyilen zırh
ḳ. 172a/8
ḳon- : konmak, konaklamak; inmek
ḳ.-duñ 20a/10
ḳ.-a 86b/9
ḳ.-sa 86b/8, 86b/8, 181b/2, A144a/13
ḳonıl- : konulmak krş. *ḳonul-*
ḳ.-mış 167b/11
ḳonşı : komşu
ḳ.+ların 126a/1
ḳonuḳ : konuk, misafir
ḳ. 96a/4, 129a/2
ḳonuḳlıḳ : konukluk, misafirlik
ḳ.(ġ)+ında A207a/2
ḳonuḳ ol- : konuk olmak, misafir olmak
ḳ.-a 91b/10
ḳonul- : konulmak krş. *ḳonıl-*
ḳ.-mış 74a/11, 75b/13, 162b/10, 169a/4, 171b/4, 196a/1, 197a/10, A73b/1, A212a/5, A227b/10
ḳ.-mış (part.) 117a/5, 138b/1, 186a/7
ḳop- : ḳopmak, ayrılmak
ḳ.-sa 65a/12
ḳopar- : koparmak, sökmek
ḳ.-dı 51b/8, A197a/9
ḳ.-a 160b/9
ḳ.-sa 52a/1, 52a/4, 64b/1, 64b/5, 102b/3, 112b/5, 158a/1, 158a/2, 158a/10, 159b/10, 160a/7, 160a/9, 160a/10, 160a/11, 160b/6, 161b/13, A195b/13
ḳ.-an 65a/6
ḳ.-duġı 64b/5
ḳ.-up 162a/1, A200a/13, A201a/7, A201b/6
ḳorḳ- : korkmak
ḳ.-ar 2b/13
ḳ.-dum 21b/5, 197a/13, 197b/2
ḳ.-dı 23b/2
ḳ.-a 15a/7, 20a/1
ḳ.-sa 16a/4, 45b/6, 141b/12
ḳ.-sun 97a/9
ḳ.-maz 97a/8
ḳ.-maya 188a/1
ḳ.-masa 141b/12
ḳ.-maz (part.) 97a/10
ḳorḳı : korku krş. *ḳorḳu*
ḳ. 131a/10, A32b/8, A132a/13
ḳ.+dur 121b/2, 158a/11, A88b/2, A147a/9, A157a/5, A162b/5, A163a/7, A164a/7, A212a/10, A237a/3, A239b/12, A251a/2, A251b/7
ḳ.+lardan A171b/12
ḳorḳı düş- : korku olmak
ḳ.-e A241a/8
ḳorḳı ol- : korkmak krş. *ḳorḳu ol-*
ḳ.-a A115b/9, A163b/8, A209a/13
ḳorḳıt- : korkutmak krş. *ḳorḳut-*
ḳ.(d)-alar 6b/1
ḳorḳıya düş- : korkuya kapılmak
ḳ.-e 187a/4
ḳorḳmış ol- : korkmuş olmak krş. *ḳorḳumış ol-*
ḳ.-sa 19b/10
ḳorḳu : korku krş. *ḳorḳı*
ḳ. 8a/1, 40a/8, 94b/8
ḳ. ise 46b/4
ḳ.+dur 71b/1, 80a/2, 82b/1, 82b/13, 133a/7, 135b/5, 137a/12, 137a/13, 138a/9, 141a/4, 141a/12, 196a/5, 197a/4, A44b/10, A70a/6, A163a/5, A197a/9
ḳ.+ya 168a/8
ḳ.+da 49a/7
ḳ.+sı 47a/9, 49a/2, 195a/10
ḳ.+sından 15a/7, 46b/4
ḳ.+lar 42b/8
ḳorḳu- : korkmak
ḳ.-sa A13/13

ḳorḳu eline gel- : korkmak
ḳ.-e A114b/3
ḳorḳulı : korkulu krş. *ḳorḳulu*
ḳ. A94b/13
ḳorḳulu : korkulu krş. *ḳorḳulı*
ḳ. 15a/6, 19b/10, 21b/3, 25a/4, 113a/13, A162a/5
ḳ.-y-ısa A42b/8
ḳorḳulu ol- : korkutucu olmak
k.-a 121a/7
ḳorḳumış ol- : korkmuş olmak krş. *ḳorḳmış ol-*
ḳ.-sa A15b/13
ḳorḳu ol- : korkmak krş. *ḳorḳı ol-*
ḳ.-a 36a/8, 69b/10, 135b/11, 139a/2, 141b/12, 147a/6, 166b/6
ḳ.-sa 74a/3
ḳorḳusuz : korkusuz
ḳ. A90b/5
ḳorḳut- : korkutmak krş. *ḳorḳıt-*
ḳ.(d)-alar 6a/10
ḳorḳu ve hevli ol- : korkusu olmak
ḳ.-a A128b/12
ḳoru : koruluk
ḳ.+da 102b/3
ḳov : dedikodu, gıybet krş. *ḳav*
ḳ.+ıdur 87b/6
ḳovcı : dedikoducu, gıybetçi krş. *ḳoḳucı*, *ḳovucı*
ḳ. 83b/13, 102b/3
ḳovcılıḳ it- : gıybet etmek, kovuculuk etmek krş. *ḳovculuḳ it*
ḳ.(d)-e 137a/3
ḳovculuḳ it- : gıybet etmek, kovuculuk etmek krş. *ḳovcılıḳ it*
ḳ.(d)-e A154b/10
ḳovucı : dedikoducu, gıybetçi krş. *ḳoḳucı*, *ḳovcı*
ḳ. 89a/4, A82b/6, A82b/11, A85b/11
ḳoy- : koymak; bırakmak, terketmek krş. *ḳo-*
ḳ.-aram 188a/3, A244b/12
ḳ.-arın 189b/12
ḳ.-ar A244b/9
ḳ.-dum A77b/4
ḳ.-a 21a/9, 21a/12, 25a/13, 73a/13, 104b/3, 141a/11, 181b/6, A188a/8, A234b/1
ḳ.-alar 129b/9, A149b/12, A230b/2
ḳ.-sa 103b/6, 105b/7, 154b/11, 162b/13, 163b/7, 179a/9, 179a/11, 179a/12
ḳ.-salar 133a/9, 133a/13, 133b/9
ḳ.-up 85a/1, 133a/6
ḳoyın : koyun krş. *ḳoyun*
ḳ. 147b/4, A75b/1
ḳ.+lar A197b/3
ḳoymış ol- : koymuş olmak
ḳ.-salar 62a/11
ḳoyul- : koyulmak, bırakılmak
ḳ.-ur 189b/9
ḳoyun : koyun krş. *ḳoyın*
ḳ. 83a/4, 84a/2, 84a/3, 84a/5, 84a/5, 84a/6, 84a/8, 84a/9, 84a/10, 84a/10, 84a/11, 84a/13, 84b/1, 84b/2, 188b/7, A75a/13, A76b/5, A76b/12, A76b/13
ḳ.-ıla 84a/4
ḳ.+uñ A77a/1, A77a/2
ḳ.+ı (akk.) A242b/10
ḳ.+lar 158b/2
ḳ.+larmuzı A173a/6
ḳoz : koz, ceviz
ḳ. 108b/4, 161a/1, 161a/2, 161a/5, 161a/9, 161b/3, 171a/1, A202a/12
ḳ.+lar 161a/4
ḳoz oyna- : koz oyunu oynamak
ḳ.+maḳ 108b/5
kör : kör
k. 61a/3
körlük : körlük
k.(g)+ine A137b/8
kör ol- : körelmek, ölmek
k.-mış 73b/11
kös : kös oyununda kullanılan tahta parçası
k. 108b/6
köse ol- : köse olmak, sakalları seyrek olmak
k.-mış 67a/6
kös oyna- : eski Türk oyunlarından kös oyunu oynamak
k.-sa 108b/4
kös ve ḳoz oyna- : eski Türk oyunlarından kös ve koz oyunu oynamak
k.+maḳ A105b/10
köşe : köşe
k.+si-y-ile A230b/4
k.+leri A230a/2
k.+lerin 67b/8
köşelü : köşeli
k. 177a/4
köşk : köşk
k. 182a/11

kötürüm : kötürüm
k. 184b/11, 184b/13, 185a/1, 185a/6, 185b/1, 195b/11, A238a/5
köy : köy
k. 148a/3, 150a/9, A179b/8
k.+üñ (gen.) 97b/4
k.+e 150a/7, 170b/5, 183b/12, A179b/11
k.+de 46a/13, 49a/4, 49a/9, 168a/6
k.+i (iy.) A176b/13
k.+ünden 183b/11
köy ketḫüdāsı : köy kahyası krş. *köy ketḫüẕāsı*
k.+na A160a/12
köy ketḫüẕāsı : köy kahyası krş. *köy ketḫüdāsı*
k.+na 140a/7
köz : köz, kor
k.+i 20a/7
ḳucaḳ : kucak
ḳ.(ġ)+ına 130b/13
ḳudret : kudret
ḳ.+i (iy.) 32a/1, 32b/9
ḳ.+i birle A128b/2
ḳ.+idür A118b/10
ḳ.+indedür A133a/11
ḳ.+inden 12b/6, 80b/12, 117a/3, 192a/10
ḳ.+indendür 123a/13
ḳ.+ile A117b/4
ḳ.+lerinden A247b/3
ḳudret ḳo- : güç vermek
ḳ.-mışdur 32b/3
ḳudret vir- : güç vermek
ḳ.-medi 33a/4
ḳ.-memişdür 32b/2
kūfī : kufi hat
k.+den A106b/9
ḳul : kul, köle
ḳ. 5a/6, 5a/7, 12a/8, 13a/6, 27b/1, 27b/2, 44b/1, 57b/8, 57b/9, 101a/6, 107b/1, 107b/6, A24a/3
ḳ.-ıla 43b/10
ḳ.-ısa 57b/12, 145b/8
ḳ.+dur 87b/12
ḳ.+a 156b/8
ḳ.+dan 132b/3
ḳ.+ı (iy.) 28a/1
ḳ.+lar 6a/1, 44b/8, A119b/9, A208b/6
ḳ.+laruñ 4a/1, A209b/1
ḳ.+lara A119b/13
ḳ.+ları (iy.) 165b/10
ḳ.+larından 168b/1
ḳulaġına ḳoy- : dinlemek, kulak vermek
k. -mayalar A80b/1
ḳulaġuzla- : yol göstermek, kılavuzluk yapmak
ḳ.-r (part.) 111a/6
ḳulaḳ : kulak
ḳ. 59a/7, 80b/5
ḳ.(ġ)+uñ (gen.) 59a/8
ḳ.(ġ)+ı (iy.) 80b/12
ḳ.(ġ)+ın 49b/8, 59a/9, 59a/10, 59a/11, 59a/13, 59b/2, 59b/3, 60a/3, 60a/11, 60a/13, 60b/1, 60b/3, 60b/4, 60b/6, 82a/2
ḳ.(ġ)+ını A53a/13, A53b/9, A53b/10
ḳ.(ġ)+ına 25a/13
ḳ.(ġ)+ında 59a/12, 156b/7, A52b/8, A53b/13, A193b/1
ḳ.(ġ)+ından 60a/5, 60a/7, 60a/10
ḳ.+ların 59b/4
ḳulaḳ ur- : önemsemek
ḳ.-maya 100a/13
ḳulan : yaban eşeği
ḳ. 95b/10, 95b/11, 95b/13, 95b/13, 96a/2, 96a/3, 96a/4
ḳ.+uñ (gen.) 96a/5, 96a/6
ḳ.+ı (akk.) A89b/3, A89b/4
ḳ.+a A89b/3
Ḳul eʿūẕu bi-rabbi'n-nās : Nas suresi
ḳ.+a 125a/12
ḳul ḳaravaş satıcılıḳ eyle- : köle satıcılığı yapmak
ḳ.-rse A95a/1
ḳul ḳaravaş satıcı ol- : köle satıcısı olmak
k.-dı 86a/6
ḳulluḳçı : kul olarak çalışan, hizmetçi krş. *ḳulluḳçı*
ḳ. 175b/6
ḳ.+sın A224a/2
ḳul ve ḳaravaş satıcılıḳ eyle- : köle satıcılığı yapmak
ḳ.-rse 101a/7
Ḳul yā eyyühe'l-kāfirūn : Kafirun suresi
ḳ. 125b/11
ḳum : kum
ḳ. 142a/13
ḳumāş : kumaş, mal
ḳ. 37b/13, 38a/2, 67b/10, 92b/4, 105b/1, 106b/8, 106b/11, 127a/7, 127a/9, 127a/9

ḳ.+dur 75a/6, 92b/13, 93a/12, 135b/11, 173b/8, A221a/5
ḳ.+uñ (gen.) A103a/11
ḳ.+a 93a/8
ḳ.+ı (iy.) 161a/12
ḳ.+ın 101b/6, 105a/12, 136a/6, A77b/10
ḳ.+ıla 141b/4

ḳumāş alıcı ol- : kumaş alıcısı olmak
ḳ.-a 186a/5

ḳumāşın yi- : malını yemek
ḳ.-e 136a/10

ḳumāş issi : kumaş sahibi, kumaşçı
ḳ.+ni A77b/11

ḳumrı : sülün, kumru
ḳ. A78a/9, A79a/4, A79a/5, A79a/6

ḳunut : kunut
ḳ. 126a/4, 126a/5

ḳur'a : kur'a, tesadüf
ḳ.-y-ıla A125a/5

Ḳur'ān : Kur'an-ı kerim, İslam dininin mukaddes kitabı
ḳ. 41b/2, 60a/2, 89a/1, 106a/8, 108b/10, 108b/12, 109b/1, 125a/10, A6a/1, A66b/9, A106a/9, A106a/12, A106b/5, A109b/1, A117b/5
ḳ.+dur A212b/3
ḳ.+uñ (gen.) 109a/8, 125a/11, A106b/1, A193b/1
ḳ.+ı (akk.) 6b/2, 11a/6, 109a/4, 109a/6, 109a/10, 116a/8, 140b/13, 187a/13, 187b/13, 191a/9, A37b/7, A106b/1
ḳ.+da 116b/1, A119b/8

Ḳur'ān ehli ol- : Kuran okuyabilmek
ḳ.-mayup 109b/1

Ḳur'ān-ḫ'on : Kuran okuyan krş. *ḳur'ān-ḫon*
ḳ. A241b/7

Ḳur'ān-ḫon : Kuran okuyucu krş. *ḳur'ān-ḫ''on*
ḳ. 187b/2, A84a/8

Ḳur'ān oḳuyıcı : Kur'an'ı çok okuyan
ḳ. 91a/10, A82a/9

Ḳur'ān oḳuyıcı ol- : Kur'an'ı çok okumak
ḳ.-a 34b/4

ḳurb : yakınlık
ḳ.-ı (ḳ. dünyā) A247b/5
ḳ.-u (ḳ. dünyā) 192a/11

ḳurbān bayramı : kurban bayramı
ḳ.+n 146b/12

ḳurd : kurt, yırtıcı hayvan krş. *ḳurt (1)*
ḳ. 93b/10

ḳurı : kuru krş. *ḳuru*
ḳ.+dı A37a/9
ḳ.+sa A211b/11

ḳurı- : kurumak krş. *ḳuru-*
ḳ.-sa 145a/12, 167a/9, A167b/8, A170b/13

ḳursaḳ : çakala benzer postundan kürk yapılan bir hayvan krş. *ḳarsaḳ*
ḳ. A91b/7, A91b/8

ḳurşın : kurşun
ḳ.+dan 169b/12

ḳurt (1) : kurt, yırtıcı hayvan krş. *ḳurd*
ḳ. 93b/3, 93b/5, 93b/9, 93b/12, 147b/8, 171b/7, 172a/10, 181a/2
ḳ.(d)-ıla 93b/6
ḳ.(d)-ula 93b/6
ḳ.(d)+uñ (gen.) 93b/4, 93b/6, 93b/7, 93b/8
ḳ.(d)+ı (akk.) 93b/11, A87b/2
ḳ.+dan 83a/3
ḳ.+lar 158b/1, A74b/8

ḳurt (2) : kurt, böcek
ḳ. 76a/9, 78a/4
ḳ.+lar 56a/1

ḳurtar- : kurtarmak
ḳ.-a A157a/2

ḳurtıl- : kurtulmak krş. *ḳurtul-*
ḳ.-a 52b/5, 52b/5, 57b/13, 58a/3, 77b/7, 94a/1, 94b/5, 109a/10, 110a/4, 113a/13, 117b/13, 127b/12, 140b/12, 141b/6, 143b/11, 145b/8, 157b/5, 174b/1, 179b/10, 183b/6, A93b/8, A116a/8, A137a/11
ḳ.-sa 143a/7
ḳ.-up 130a/7, 142a/8, 143b/12, A51b/5, A112a/9
ḳ.-dısa A165b/11

ḳurtul- : kurtulmak krş. *ḳurtıl-*
ḳ.-a A161a/13
ḳ.+maġa 140a/1
ḳ.+maḳlıḳ A39a/10
ḳ.-up 128b/1, 137b/3, A141b/10

ḳuru : kuru, kara, deniz olmayan krş. *ḳurı*
ḳ. 25b/4, 101b/9, 102a/2, 142a/8, 143a/12, 160b/9, 162a/6, 167b/5, 167b/7, 167b/9, A164b/3, A206a/9
ḳ.-y-ıdı 41a/3

ḳuru- : kurumak; felç olmak krş. *ḳurı-*
ḳ.-du A169b/9
ḳ.-ya A196b/8
ḳ.-sa 144a/5, 145b/9, 184b/11
ḳuru öksürük : balgamsız öksürük
ḳ. 179b/2, 179b/6
ḳuru üzüm : kuru üzüm, üzüm kurusu
ḳ. 163b/1, 163b/2, 163b/10, A206a/1
ḳ.+i 163b/7, 163b/8
ḳ.+leri (akk.) A206a/9
ḳuru yemiş : fındık, fıstık benzeri çerezler
ḳ.+den A48a/8
ḳus- : kusmak krş. *ḳuş-*
ḳ.-sa 70a/9, A80b/7, A232a/6
ḳ.-up 87b/2
ḳuş- : kusmak krş. *ḳus-*
ḳ.-dı 180a/12
ḳuş : kuş
ḳ. 2b/13, 16b/12, 89b/10, 127b/2, 187a/9, 187a/10
ḳ.+ı (akk.) 170b/10
ḳ.+lar 89b/9, 147a/12, 180b/6, A233a/3
ḳ.+ları 86a/5, A77b/12
ḳ.+lardan 158b/5
ḳuşaḳ : kuşak, bel sargısı
ḳ. 82a/1
ḳuşluḳ namāzın ḳıl- : kuşluk, duha namazı kılmak
ḳ.-lsa 149b/6
ḳut : ölmeyecek kadar olan yiyecek
ḳ.+a (ḳader-i ḳ.) 126b/7
ḳuvvet : kuvvet
ḳ. 63b/11, 73a/5, 80b/2, 100a/7, 158b/4, A41b/2, A70b/7, A130a/12, A187a/3
ḳ.-ile 76a/10, A231a/2
ḳ.+dür 54b/3, 135b/10, 167b/1, 168b/5, 171a/10, 172a/8, A93a/4, A127b/12, A129a/8, A129b/9, A130a/6, A197b/6, A218b/7
ḳ.+i (iy.) 18a/6, 33a/4, 33b/3, 44a/5, 45a/11, 60a/12, 67b/6, 78a/8, 79a/6, 80a/11, 83b/7, 83b/7, 100a/5, 126a/9, 154a/9, 167b/1, 171a/13, 181a/4, A65a/2, A72a/8, A76a/7, A175b/10
ḳ.+idür 70b/7, 76b/5, 77a/11, 135b/10, 174a/1, A187a/12, A233a/3
ḳ.+ine 19b/5, A232b/2
ḳuvvet bul- : kuvvet bulmak, güçlenmek
ḳ.-a 121a/11, 122b/3, 146a/13, 169b/13
ḳuvvetdār : ḳuvvetli
ḳ. A89b/12
ḳuvvet dut- : kuvvetlenmek, güç kazanmak
ḳ.-a : 77a/5, 108a/9, 109b/6, 194a/4, A112a/8
ḳuvveti diri ol- : güçlü olmak
ḳ.-a 130a/10
ḳuvveti dut- : kuvveti yetmek
ḳ.-a : A68b/6
ḳuvvet ir- : güç ulaşmak
ḳ.-e 115a/2
ḳuvvet iriş- : güç ulaşmak
ḳ.-e 180b/7
ḳuvveti ol- : gücü olmak
ḳ.-a 154b/1, A184a/5, A218a/1, A218a/5
ḳuvveti yit- : gücü yetmek, yeterli olmak
ḳ.-er mi 44a/5
ḳ.-e 33a/4
ḳ.-mez 33b/3, 45a/11
ḳ.-medi 18a/7
ḳ.-mese A76a/7
ḳuvvetlen- : güçlenmek
ḳ.-e 177b/5
ḳuvvetlü : kuvvetli
ḳ. 92b/13, 171a/4, A75a/13, A158b/4, A191b/2
ḳuvvetlüraḳ : daha kuvvetli
ḳ. 158a/11
ḳuvvetlü muẓaffer ol- : güçlü ve galip olmak
ḳ.-a 172a/2
ḳuvvetlü ṣalābetlü ol- : güçlü sağlam olmak
ḳ.-a 147a/5
ḳuvvet nuṣret bul- : güç ve yardım kazanmak
ḳ.-a 121a/12
ḳuvvet ol- : kuvvet olmak
ḳ.-a 83b/11, 153a/5, 180b/9, A115b/6, A132a/2, 171b/4, 171b/5, A218a/5
ḳuvvet ve fāyide gör- : birinden kuvvet ve fayda elde etmek
ḳ.-e 171b/6
ḳuvvet ve nuṣret bul- : güç ve yardım kazanmak
ḳ.-a 121b/1, 121b/3, 138b/5, 152a/4, A130a/7

ḳuvvet ve nuṣret ol- : güç ve yardım olmak
ḳ.-a A175a/10
ḳuvvet ve ẓafer bul- : güç ve zafer kazanmak
ḳ.-a 121b/5, 121b/8
ḳuyı : kuyu krş. *ḳuyu*
ḳ. 102a/9, 145a/1, 145a/1, 145a/9, A160a/11, A168b/13, A169a/1, A169a/1, A169a/5, A169a/7, A169a/13, A169b/6, A169b/9, A169b/10, A169b/10, A170a/9
ḳ.+dan 145a/3
ḳuyı ḳaz- : (mec.) kötülük etmek
ḳ.-ar A169a/4
ḳuyı ḳazıcılıḳ eyle- : kuyuculuk yapmak, kuyu açmak
ḳ.-se 102a/7
ḳuyruḳ : kuyruk
ḳ. 180b/12, A77a/2, A77a/2
ḳ.(ġ)+ı (iy.) 180b/12, 181a/1, A77a/1
ḳ.(ġ)+ınuñ 89b/3
ḳ.(ġ)+ın 84b/1, 181a/2
ḳ.(ġ)+ına 89b/3
ḳuyruḳlı : kuyruklu
ḳ. A232b/12
ḳuyruḳsuz : kuyruksuz
ḳ. 98b/1
ḳuyu : kuyu krş. *ḳuyı*
ḳ. 144b/11, 144b/12, 144b/13, 145a/7, 145a/10, 145a/12
ḳ.+nuñ A169b/11
ḳ.+yı 102a/11, 140a/7, 145a/3, 145b/2
ḳ.+ya 82b/13, 132a/6, 145a/13, 145b/1, A77b/4, A77b/9, A77b/11, A169b/4, A170a/4
ḳ.+dan 145a/1, A170a/3, A170a/10
ḳ+sın 196b/1
ḳuyumcı : kuyumcu
ḳ.+da 155a/1
ḳuyumcılıḳ ḳıl- : kuyumculuk yapmak
ḳ.-sa 100a/9
ḳuzı derisinden ol- : kuzu derisinden yapılmak
ḳ.-sa 177a/8
küççük : küçük krş. *kiçi, keçük, küçük*
k. 4a/2, 24a/7, 59b/3, 83a/11, 87b/12, 88a/6, 178b/12, 187a/9
k.+den 93b/2
küçük : küçük krş. *kiçi, keçük,küççük*
k. A3b/5, A20a/7, A81a/3, A81a/9, A104b/7, A104b/7, A229b/8, A241b/1, A244b/2
k.+dür 176a/6
k.+den A87a/11
küfre dön- : eski küfür inancına dönmek
k.-e 133a/7
küfr ol- : küfür olmak
k.-a 71b/1, 196a/5
küfrü ol- : inançsızlığı olmak, küfrüdür
k.-a 138a/9, A149b/13
küf(ü)r : küfür, inançsızlık
k. 61a/2, 184a/4, A119a/12, A119b/2
k.+dür A114b/12, A234a/9
k.+i (akk.) A62b/6
k.+e A237a/3
k.+den 69b/10
k.+üdür A114b/6
küfürden pāk yime- : küfre düşmek
k.-yeler 70a/12
küfür dili üzre dut- : imanı zayıf olmak, küfre kolayca düşmek
k.-a 70a/11
küfür ehli : kafir, imansız
k.-nden 115a/3
küfür günāh elinden çıḳ- : günah işlemek, küfre düşmek
k.-a 184a/4
küfür söyle- : imana aykırı konuşmak
k.-yeler 70a/13
kül : kül
k.+i (akk.) 137b/11
külāḥ : külah, takke
k.+ında 177b/2
küllemā : (Ar.) 'ne zaman olsa' anlamında Arapça bir tâbir
k. 134b/12
külli : bütün, tümüyle
k. 41a/4,
künde : bukağı
k. 196a/1
küp : küp
k.+lere 163a/6
küpe : küpe
k.+ler 59a/12, A52b/8
küpelik : küpe miktarı
k. A193b/1
kürk : kürk
k.176b/12
k.+ler 176a/4
kürs : kürsü, taht krş. *kürsi*

k.+e 32b/6
k.+i (akk.) 116a/13, 116b/2, 116b/3
k.+i (iy.) 7a/4
kürsi : kürsü, taht krş. *kürs*
k. A118b/8
k.+nüñ A118b/6
k.+ye A28b/10
k.+den A118b/12
kütüb : kitaplar
k.+de A203b/1

-L-

lā-ferzen ol- : hikmetsiz olmak
l.-a 57b/5
laf(ı)ẕ : söz
l. 26b/9, A58b/4
l.-ıla 11a/11
l.+ı (akk.) 26b/9, 39a/4, 66a/4, A229b/3
l.+da 9b/3
l.+dan 66a/3, A58b/3
l.+ı (iy.) 39a/4
l.+ın 9b/6, 11a/9, 11a/9
l.+ına 66a/5
l.+ından 18a/9, 39a/2, 39a/3
l.+lar A113a/11
l.+larını 26b/6
l.+ında A145b/7, A145b/8
l.+larından 16b/2
lāf-zen : lafazan, geveze
l. 125b/4, A208a/9
lāf-zen ol- : geveze olmak
l.-alar A169a/11
lāf-zin ol- : geveze olmak
l.-a A51a/10
lā ḥavle velā ḳuvvete illā bi'l-lāhi'l-ʿaliyyi'l-ʿaẓīm : 'yetki ve kudret yüce Allah'a aittir' anlamında Arapça ifade
l. A115b/2
laḥm : et, meyvenin yenilen kısmı
l.+ın 160b/13
laʿīn : melun, lanetlenmiş
l.+dür 180a/6, A91a/9
laʿl : kırmızı ve değerli bir süs taşı
l. 156a/5, 156a/7, 156a/9
l.+den midür A194a/2
l.+i (iy.) A192a/10
laʿnet it- : lanet etmek
l.-di A82b/6
laʿnetu'l-lāh(i) : 'Allahın lanet etsin' anlamında Arapça bir ifade
l. 6b/12, 44b/6
laʿnetu'l-lāhi ʿaleyhi : 'Allahın laneti üzerine olsun' anlamında Arapça bir ifade
l. 45a/10, 174a/1
laṭīf : latif, yumuşak, güzel
l. 2a/9, 10b/3, 18b/11, 42a/1, 42a/6, 106a/12, 164a/4
l.+dür 15a/2, 103a/3, 114a/6, A170b/5, A196b/6, A216a/9
laṭīf ol- : latif olmak
l.-a 83a/1, 99b/5, 150b/6, 153b/9, 170a/2
laṭīf ve ḫūb ol- : güzel olmak
l.-a A118a/6
laṭīfraḳ : daha hoş, daha güzel
l. A230a/13
lā yaʿlemu'l-ġaybe illā huve : 'gaybı Allahdan başka kimse bilmez' anlamında Arapça bir ifade
l. 97a/4, A204b/4
lā yaʿlemu'l-ġaybe illā'l-lāh : 'gaybı Allahdan başka kimse bilmez' anlamında Arapça bir ifade
l. 148a/6, 168a/3
lāyıḳ : layık, uygun
l.+dur A137a/1
l.-ısa 122a/9
l.+sa A194b/9
lāyıḳ ol- : layık olmak
l.-maya A195a/8
laẓā : cehennem, cehennemin adlarından biri
l. 114b/2
legen : leğen krş. *ligin*
l. A70a/8
legleg : leylek krş. *leylek*
l. 90b/13, 91b/4, 91b/6, 91b/7, 91b/9, 148a/2, A85a/8
leke : leke
l.+si 128a/9
leked ur-: çifte atmak, hayvan tepmesi
l.-dı A190a/5
l.-sa A74a/3
lekelü ol- : lekeli olmak
l.-sa 173b/7
leki ol- : lekelenmek
l.-mışdur A141b/4

lengercilik eyle- : demircilik yapmak
l.-se 101a/3
leṭāfet : latiflik, hoşluk; yumuşaklık
l. 13b/13, 15a/2
l.-ile 47a/6
leṭāyif : hoşluklar
l.+inden 13a/1
levḥ-i maḥfūẓ : Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı olduğu levha
l.+ı (akk.) 116b/4, 116b/5, 116b/9, 116b/11
l.+a A119b/11, A120b/3
l.+da 5b/3, 5b/12, 31b/3, 31b/10, 116b/12
l.+dan 6a/8, 7b/3, 8b/5, 9a/1
l.+dandur 27b/10, 43b/8, 44b/3
l.+ı (iy.) A119b/8
levn : renk
l. A196a/7, A201a/4
l.+e A221a/13
l.+i (iy.) A201a/1
l.+in A192b/2
leylek : leylek krş. *legleg*
l. 90b/6, 91b/3
leẕẕet : lezzet, tat, haz, zevk
l.+in 29b/6, 196b/2
l.+inden 194b/3
l.+lerinden 194b/2
leẕẕetlü : lezzetli
l. 53b/4
libās : elbise
l.-ıla 152a/8
licāc it- : ayak diremek, çekişmek
l.(d)-e A214b/2
ligin : leğen krş. *legen*
l. 78b/6
Li-īlāfi : Kureyş suresi
l. 125b/7, 125b/8
līkin : lakin
l. 4b/3, 4b/7, 10b/4, 22a/2, 53a/1, 54a/10, 54b/7, 61a/4, 61a/6, 62a/1, 62a/4, 105b/1, 121a/7, 139a/13, 161a/6, 168b/6, 183a/6, 183b/3
livāṭā it- : livata yapmak
l.(d)-e 98a/9
luṭf : hoşluk, güzellik; iyilik
l. 2b/10, 3a/10
l.+ından 33a/3

-M-

maʿānī : manalar
m. 11a/12, A145b/7
maʿāş : maaş, yaşayış, dirlik
m.+ı (iy.) 149b/7, A128a/11
m.+ında A237a/5
m.+ından 184b/6
maʿbūd : mabut
m.+larına 10a/6
mādām : madem
m. A147a/1
mādām ki : mademki krş. *mādemki*
m. A24b/12
mādemki : mademki krş. *mādām ki*
m. 28b/9
maʿden : maden
m.+idür 114a/6, 114b/1
m.+inde A207b/8
maġāra : mağara
m.+ya 14b/3
maġbūn : şaşkın, şaşırmış
m. 2b/3
maġlūb : mağlup, yenik
m.+dur 121a/10
maġlūblıḳ : yenilgi
m.+dur 121b/3, A130a/10
maġrib : batı
m. 145b/11
m.+üñ 145b/12
m.+de 146a/4
maḥall : konum, mevki
m.+i 117b/6, 117b/7
maḥalle : mahalle
m. 118a/7, A112a/7
m.+nüñ A184a/6
m.+yi 118a/7, 135b/12, A154a/6
m.+ye 46b/2, 86b/9, 89a/6, 99b/13, 136a/5, 136b/3, 145b/6, 145b/7, A79b/12, A112a/7, A112b/4, A144a/13, A168b/11, A171b/1, A171b/7, A171b/11, A172b/7
m.+de 46a/13, 49a/4, 49a/9, 86b/8, 89a/6, 99b/12, 112a/7, 112a/8, 113b/8, 129a/13, 185b/5, 185b/5, A77b/6
m.+dedür 20a/11
m.+den 165b/9
m.+sine A82b/11, A82b/12
m.+sinde 118a/7, 192b/9
maḥbūb ol- : sevilmiş olmak
m.-a A67a/12

maḥbūb ve merġūb ol- : sevilmiş ve beğenilmiş olmak
m.-a 75b/6
maḫlūḳ : mahluk, yaratık
m.+uñ (gen.) 32a/1
m.+a 153b/2
maḥmūd : övülmüş
m.+dur 34a/13
maḥrūm : mahrum, nasipsiz
m. 2b/3
maḥrūm eyle- : mahrum etmek
m.-yeler A251a/2
maḥrūm ḳal- : mahrum kalmak
m.-a 174a/10, 195b/12
maḥrūm ḳıl- : mahrum etmek
m.-maya 193a/1
maḥrūm ol- : mahrum olmak
m.-a 19b/3, 194b/2, A67a/8
maḥṣūl : mahsul, ürün
m. A150b/10
maḫṣūṣ : birine ait olan, layık
m. 51b/9, 112a/13, A171b/10
m.+dur A110b/5
maḥżarlu : görünümlü, görünüşlü
m. 115a/11, A211a/1
maḥzūn : mahzun, kaygılı
m. A2a/8
maʿīşet : yaşama, yaşayış; geçim
m. A89b/3, A95a/1
m.+üme 15b/6
m.+i (iy.) 63b/13, 77b/5
m.+idür 78a/1
m.+inüñ 77b/3
m.+ine 79b/13
maḳām : makam
m.+ı (iy.) 133b/13
maḳām-ı ibrāhīm : Kabe'de saklı bulunan bir taş
m.+i 112b/4
maḳbere : kabir, mezar
m.+sin 196b/10
maḳbūl : makbul
m. A1b/11
maḳbūl ol- : makbul olmak
m.-a 96b/1, 168b/10
maḳlūb : ters döndürülmüş, zıddı
m. A143b/3
maḳraʿa urucı : mikra'a vurucu, had cezalarını uygulayan, kamçı vurucu krş. *maḳraʿa vurucı*
m. A183b/4
maḳraʿa vurucı : mikra'a vurucu, had cezalarını uygulayan, kamçı vurucu krş. *maḳraʿa urucı*
m. 152b/8
maḳṣūd : istek, emel
m.+ı (iy.) 153b/11, 170a/7, 170b/8, 184b/12, 184b/12
maḳsudına ir- : amacına ulaşmak
m.+uña i.-esin 46b/10
maḳsudına iriş- : amacına ulaşmak
m.-meye 170a/7
maʿḳūl : makul, akla uygun
m. 86b/2
māl : mal; değerli eşya; para, servet
m. 38a/1, 37b/13, 62a/7, 64a/13, 78a/5, 85a/3, 88a/1, 92b/2, 106b/5, 116a/3, 125b/7, 145a/7, 157b/2, 159a/8, 161b/4, 167b/9, 176b/9, 176b/10, 179b/5, 180b/12, 188a/4, 188a/5, A60a/1, A62b/3, A75a/13, A76b/7, A76b/13, A77a/1, A80a/4, A86a/13, A88b/3, A91b/10, A151b/13, A166a/5, A185a/2, A196a/5, A197a/6, A203a/10, A230a/2, A250a/7
m.-ıla A197b/3
m.+dur 23b/11, 75b/10, 82b/5, 89b/8, 93a/8, 96b/5, 97a/13, 98a/5, 98b/13, 134b/3, 145a/12, 154a/13, 160b/5, 163b/3, 167b/1, 167b/2, 167b/4, 194b/9, 197b/4, A75a/13, A86a/12, A88b/1, A89a/10, A196a/3, A211a/11, A211b/6
m.+ı (akk.) 29a/8, A169a/13
m.+a 88a/1, 96b/5, 140a/1, 156a/13, 156b/9, 156b/12, 163b/2, 167a/12, A191a/9, A199a/12
m.+dan 116b/7, 140a/11, 169a/10, A225b/6
m.+ı (iy.) 54b/8, 55a/11, 55a/13, 58b/11, 60b/5, 67b/5, 68a/13, 69b/1, 70a/7, 75a/12, 79a/4, 84a/10, 88b/2, 88b/4, 111a/12, 122b/10, 126a/9, 130b/3, 131a/10, 142b/12, 144b/6, 145a/1, 145a/13, 154a/6, 161b/11, 163b/5, 163b/10, 163b/12, 164a/4, 181a/7, 183a/7, 185b/1, A49b/1, A66b/7, A117b/12, A132a/13, A171a/13, A172b/2, A185a/5, A196a/4, A196a/6, A232b/11
m.+ıdur A82a/12, A169a/8, A196b/3
m.+ınuñ 55b/9, 55b/13
m.+ını 56a/2, A97b/5, A217a/13

m.+ın 62b/9, 67a/3, 67a/5, 86a/3, 97a/4, 105b/9, A50a/3, A50a/5
m.+ına 55b/12, 88b/11, 133b/4, A115a/11
m.+ından 76a/1, 105b/8, 132b/1, 151b/5, 162a/2, 162b/8, 169b/7, A169a/12, A185a/4
m.+lar 29a/8, 103a/11, 103a/13, A97b/6
m.+ları (akk.) 105b/8
m.+ların 103a/4

māl bul- : para elde etmek
m.-a 40a/1, 56b/2, 56b/4, 56b/13, 57a/7, 64b/2, 64b/6, 64b/9, 66a/1, 66a/3, 66b/1, 68b/8, 68b/11, 70a/3, 70a/6, 75b/12, 76a/4, 79b/7, 80b/2, 82b/1, 84a/7, 84a/9, 84a/10, 85a/3, 86a/11, 87a/4, 92b/7, 93b/7, 94b/6, 97a/11, 99a/9, 115a/5, 131b/3, 144b/1, 154b/3, 155a/1, 157a/2, 157a/2, 157b/1, 157b/10, 157b/11, 159a/5, 162a/11, 162b/10, 163b/6, 163b/11, 167a/13, 167b/1, 169a/8, 171a/7, 171a/7, 171b/8, 176a/3, 181a/2, A69a/4, A84b/6, A187b/7, A189a/5, A196a/2, A220a/1
m.-ursa 56b/9
m.+ın b.-a 98a/4

māldār : zengin, mallı
m. 145a/2, 161a/12, A58b/13, A156b/3, A196b/5, A202b/7, A202b/10
m.+dur A169a/6

māldār ol- : zengin olmak
m.-a 81b/10, 91a/2, 146b/3, 161a/10

māl eline gir- : servet kazanmak
m.-e 57a/11, 58b/12, 75a/2, 95a/8, 160b/3

māl gel- : mal gelmek, eline mal geçmek
m.-e 167b/4

māl git- : mal kaybetmek
m.(d)-e A58b/4

mālı ʿavratı git- : malını ve eşini kaybetmek
m.(d)-e 76b/12

mālı get- : malı harcanmak krş. *mālı git-*
m.+meklikdür 77a/11

mālı git- : malı harcanmak krş. *mālı get-*
m.(d)-e 66a/2, 66a/4, 67a/6, 76b/12, 145a/13, A71b/12
m.+ı (…) g.(d)-e 110b/6

mālın ḥaḳḳa vir- : sadaka, zekat vermek
m.+mekden 154b/4

mālına güç it- : malını gasp etmek
m.(d)-e 99a/2

mālını yi- : malını yemek, parasını harcamak
m.-ye 99a/1

mālın yi- : parasını harcamak, malına el koymak
m.-ye 75b/12, 76a/6, 76a/6, 77b/2, 85b/11, 86a/7, 88b/10, 95b/6, 95b/7, 96a/6, 163b/9, A79a/10, A83a/3
m.-yeler 76a/10

mālı ve ʿizzeti git- : malı ve şerefi kaybolmak
m.(d)-e 58b/6

mālı ve yüzi ṣuyı git- : malı ve şerefi kaybolmak
m.(d)-e 67b/3

māl ol- : mal olmak
m.-a 105a/7, 143b/1, 157b/13

māl rızḳ bul- : mal ve azık elde etmek
m.-a 90b/11

māl ve ʿavratı git- : malını ve eşini kaybetmek
m.(d)-e A68b/1

māl yi- : para harcamak
m.-ye 95b/7

mālik ol- : sahip olmak
m.-maya A147a/1

māl issi ve cemāl issi ve cāh issi ol- : servet, güzellik ve makam sahibi olmak
m.-a A186b/4

māllu : mallı, zengin
m. 138a/2, 158b/3, 179a/4, A203b/5

māllu ol- : zengin olmak
m.-a 145a/4

māl ol- : mal olmak
m.-a 143b/1, 157b/13

mālsız : malı olamayan krş. *mālsuz*
m. A169a/6

mālsuz : malı olamayan krş. *mālsız*
m. 145a/3

maʿlūm : malum
m.+dur 8b/6

maʿlūm bāşed : bilinmek
m. 35b/4, 35b/5

maʿlūm it- : bildirmek
m.(d)-esin 42a/3
m.(d)-elüm 34a/2
m.+mek 21a/4

maʿlūm ḳıl- : bildirmek
m.-duḳ A160a/3
m.-mışlardur 117b/10

m.-ayın 22a/3
m.-asın 21a/8
maʿlūm ol- : bilinmek
m.-ur 29a/1
m.-dı 15a/3, 21a/2, 124a/2
m.-a 16a/13, 34b/6, 34b/9, 34b/10, 34b/13, 35a/5, 36b/3, 37a/6, 38a/4, 46a/11, 106a/1
m.-alar A102a/7
m.-mazdan 37b/1
maʿmūr ol- : mamur olmak
m.-a 139b/10
mānende : benzeyen
m. A172a/13
mānend ol- : benzer olmak, eş olmak
m.-ur 29a/13
maʿni : mana, anlam krş. *maʿnī*
m.+nüñ 30b/13
m.+de 120a/2, A11b/13
m.+den 159a/11, 159b/3, A199b/3, A225b/5
m.+si 17a/10, 20a/12, A118b/9, A128a/5, A225b/1, A227b/13
m.+sidür A128b/6
m.+sinden 4a/6, 17b/6, 123b/9
m.+ler 11a/10
m.+leri (akk.) A10a/3
maʿnī : mana, anlam krş. *maʿni*
m. A204a/6
m.+de 39a/2, 78b/2
m.+dedür 156a/6
m.+den 13b/1, A146b/12, A199b/10
maʿnide ol- : anlamda olmak
m.-a 76a/4
maʿniden ol- : anlamda olmak
m.-a A228b/2
maʿnilü : manalı
m. 16b/4
manṣıb : makam, rütbe; memuriyet
m. 96a/8
maʿrifet : marifet, bilgi, ilim
m. 192a/9
maʿrūf : bilinen
m.+dur 124a/11
maʿrūf meşhūr ol- : bilinmek
m.-a 108b/13
maʿrūf ol- : bilinmek
m.-a 147b/12
maʿṣiyet : günah, itaatsizlik krş. *maʿṣiyyet*
m.+den 6a/6, 194b/9, A157a/2
m.+dendür 81a/8
maʿṣiyete meşġūl ol- : günah işlemek
m.-a 193b/12
maʿṣiyet iriş- : günaha düşmek
m.-e A163b/6
maʿṣiyet it- : günah işlemek
m.(d)-e 95b/13, 141a/3
maʿṣiyyet : günah, itaatsizlik krş. *maʿṣiyet*
m. A5b/5
maṣlaḥat : iş, husus; emir; durum krş. *maṣlıḥat*
m. A106b/2
m.+ından 185a/3
maṣlaḥatı ol- : işi, durumu olmak
m.-a 98b/12
maṣlaḥat ol- : iş, durum olmak
m.-a A91a/4, A91b/9
maṣlıḥat : iş, husus; emir; durum krş. *maṣlaḥat*
m. 152b/6
maʿṣūm ol- : korunmak, muhafaza olmak
m.-a 172b/1, 196a/12, A237a/8
maşrıḳ : doğu
m. 145b/11, 146a/1
m.+uñ (gen.) 145b/12
m.+ı (akk.) 146a/2
m.+da 145b/13, A181b/1
maṭl-ı zen ol- : kadınları cezb etmek (?)
m.-a A134a/1
māyelü ol- : mayalı olmak; paralı olmak, kudretli olmak
m.-a 146b/3
maymūn : maymun
m. 96b/6, 97a/1, 97a/2, 97a/2, A90a/4, A90a/5, A90a/5, A90a/8
m.-ıla 96b/10
m.+ı (akk.) 96b/8, 96b/9, 96b/10, 96b/12
m.+a 97a/3
maʿyūb : ayıplı, kusurlu
m. 176b/8
mażarrat : zararlar, ziyanlar
m. 124a/6
m.+ınuñ 43b/6
mażarrat ol- : zarar olmak
m.-a 57b/4
maʿzūl it- : azl etmek
m.(d)-e A197a/11

maʿẕūl ol- : azl edilmek
m.-a 55a/5, 74b/4, 80a/5, 81b/12, 86b/4, 86b/10, 86b/11, 115b/2, 118a/2, 118b/4, 119a/3, 143a/12, 155b/6, 169a/3, 177b/8, 178a/1, 186b/1, A71b/12, A120b/3, A123a/4, A143b/6
maʿẕūr dut-: affetmek, özrü kabul etmek krş. *maʿẕūr dut-*
m.-alar A1b/10
maʿzūr dut-: affetmek, özrü kabul etmek krş. *maʿẕūr dut-*
m.-alar 2a/6
mechūl : meçhul
m. 99b/13
m.-ise 53a/1
m.+i (akk.) 80a/4, A71b/5
meclis : toplantı; toplantı yeri
m.+in 177a/10
m.+inde A248a/3, A250b/11
mecmūʿ : toplanmış
m. A8a/2, A112a/9, A115a/8, A119b/9, A187b/7
m.-ı (terkip) 7a/1, 7b/9, 8a/3, 8a/8, 8a/10, 8b/3, 9a/7, 10a/13, 11b/10, 17a/3, 17a/13, 17b/3, 31b/11, 32b/3, 33b/13, 34b/6, 36b/7, 37a/7, 37b/3, 37b/7, 37b/9, 37b/11, 38a/1, 38a/3, 38a/5, 38a/9, 38b/13, 39b/11, 40a/3, 41b/7, 42a/1, 42a/11, 45a/1, 45a/6, 46b/6, 53a/9, 60b/13, 64b/3, 73b/12, 114a/6, 114b/11, 64b/3, 73b/12, A31a/7, A43a/9, A70b/4
m.+ı (iy.) 3b/12, 4a/2, 4b/12, 8b/4, 13a/5, 24a/8, 28b/10, 39b/11, 47a/6, 48a/4, 49a/2, 50a/7, 53a/12, 53b/11, 66b/5, 101a/3, 101a/5, 163b/3, A16b/3, A48a/3
m.+ınuñ 5b/7, A172b/4
m.+ın 87a/10
mecẕūm : cüzzamlı, miskin
m. 2b/3
medḥ: övme
m.-i (m. sulṭān …) 2a/8
m.+üñ 3a/7
mefḫar : övünme
m. 3a/6
meger : meğer, ancak, yalnız, belki, ne zaman ki, ... hariç
m. 7a/1, 8b/3, 8b/4, 14a/10, 16b/9, 28b/8, 32a/4, 36b/12, 107b/6, 125b/6, 133a/8, A88b/2, A150a/5, A154b/1, A191a/10, A195b/6, A211b/3
mehteri ol- : kavası olmak krş. *mihteri ol-*
m.-a 185b/6
medīne : şehir, Medine
m.+sinde (resūl m.) 196b/7
mekān : mekan
m.+ına 150b/1, A185b/7
meker : mekir, hile, düzen krş. *mek(i)r*
m. A237b/1
meker it- : hile yapmak krş. *mek(i)r it*
m.(d)-e 174b/5
meker ṣan- : hile tasarlamak
m.-a A237b/1
mek(i)r : hile, düzen krş. *meker*
m. 145a/1, A169a/3
m.-ile 94b/13, 108b/8, 129b/13
m.+ledür A248a/7
m.+inden 192a/11, 195b/2
m.+ler 33a/2, 44b/6
m.+lerinden 192a/10, A247b/5
mekir ṣın- : hile tasarlamak
m.-a 184a/13
mekir ve renc iriş- : aldatılmak ve sıkıntıya düşmek
m.-e 119a/7
mekkār : çokça hile eden, düzenbaz
m. A87b/2
mekr idici : hile yapan, hilekar
m. 93a/5, A88a/9
mekr it- : hile yapmak krş. *meker it-*
m.(d)-e 84b/1, 115b/7
mekr ü ḥīle düz- : hile yapmak krş. *mekr ve ḥīle düz-*
m.- A98a/10
mekr ve ḥīle düz- : hile yapmak krş. *mekr ü ḥīle düz-*
m.-e 102a/9
mekr ve ḥīle it- : hile yapmak
m.(d)-e 89a/5
mekrūh : iğrenç, tiksinti veren
m. 9b/9, 87b/1, 147b/1, 149a/12, 182b/7, A88b/9, A126a/5, A172b/4
m. ise 182b/7, 183a/6
m.-ısa A235b/6
mekrūh gel- : iğrenç gelmek
m.-se 62b/2
mekrūh iriş- : çirkinlik olmak
m.-e A88b/9
mekrūh ol- : iğrenç olmak
m.-sa 107a/7

melāmatlıḳ : azarlanacak durumda olmak krş. *melâmetlik*
m.(ğ)-ıla 181a/3, A205b/8
melāmatlıḳ iriş- : kınanmak
m.-e 173b/10
melāmet : ayıplama, kınama; azarlama
m. 152b/5, 154a/13, A93b/2, A174b/3, A184a/3
m.-ile 162b/11, 163a/10, 167b/3, 180a/10, A66b/7
melāmet iriş- : kınanmak
m.-e 56a/8, 56a/13, 182b/7, A183a/12
melāmet it- : kınamak, azarlamak
m.(d)-e 105a/4, 174a/9
m.(d)-eler A101a/4
melāmet ḳayġu ve ziyān iriş- : kınanmak üzülmek ve zarara uğramak
m.-e 74b/10
melāmetlige iriş- : kınanmak
m.-e 152b/5,
melāmetlikler ol- : kınanacak şeyler olmak
m.-a 146a/10
melāmet ol- : kınama olmak
m.-a 104a/3, 126b/10, A139b/13, A174b/3
melek : melek
m. 2b/9, 43a/11
melek-himmet : melek gibi gayretli
m. 2a/10
melekūt : melek ve ruhların alemi; saltanat
m.+ına 7a/4, 32b/6
m.+ında 12b/2, 192a/9
m.+ından 43a/5
melekü'l-mevt : ölüm meleği, Azrail
m. 48a/10, 99b/13, A44a/3, A113a/3
m.+dür 99b/12, 99b/13
m.+i (akk.) 48a/6, 113b/13, 114a/2
melik : melik, hükümdar
m. 3a/4, 23b/2, A39a/12, A122a/3, A133a/1
m.+dür 123a/4
m.+üñ (gen) 123a/5, A133a/2
m.+in A117a/8
melik-zāde : hükümdar oğlu
m.-y-ile 154a/6
melūl ol- : bezmek, bezgin olmak
m.-dılar A207a/4
member : minber krş. *minber*
m. 146b/11
memleket : ülke, devlet toprağı
m. 118b/10
m.+i (iy) 160a/3
memleket bul- : hükümdarlık elde etmek
m.-a 89b/11
men selvā : İsrailoğullarına Allah'ın Tih çölünde 'menn' ile ihsan ettiği kudret helvası ve bıldırcına benzer bir kuş
men s.-y-ıdı A128b/2
menāre : minare krş. *münāre*
m. 136a/7, 185b/3, 185b/4, 185b/5, 186a/2, 186a/6, 186a/7, 186a/12
m.+nüñ 186a/3,
m.+yi 185b/9, 185b/11, 186a/1, 186a/13
m.+ye 136a/6
m.+sin 185b/12
m.+sinde 186a/8, 186a/10
menfaʿat : menfaat
m. 35b/7, 124a/6, 137a/1, 169b/6, 171b/10, 173a/10, A102a/6, A139b/13, A166a/9, A171a/7, A196a/8, A215a/10, A218b/2
m.-ı (m. dünyāya) 41b/9
m.-ıla 181b/4
m.+dur 39b/9, 93a/2, 98a/5, 134b/2, 159b/8, 164a/6, 173b/11, A206b/2, A219b/4, A227b/1
m.+ı (iy.) 90b/8, 165a/9
m.+ıdur 164a/4
m.+ını 55b/13
m.+ından 137b/5, A208a/4
m.+ıla 36b/10
m.+lar 36b/1
m.+lar-ıla 35a/13, A31a/4, A33a/10
m.+ları (iy.) 34b/9
menfaʿat bul- : fayda elde etmek
m.-a 54b/7, 56a/10, 64b/12, 103b/9, 115a/3, 119a/6, 128b/6, 128b/7, 131b/6, 137a/7, 140a/11, 144a/2, 151a/11, 151b/5, 153a/1, 155b/10, 158b/7, 160a/11, 160a/13, 160b/6, 161b/6, 164b/11, 164b/13, 173a/7, 174a/8, 177b/2, A57a/12, A191b/12, A198a/9, A220a/11
m.-alar 156a/5
m.-up 174a/13
m.-maya A154b/1
menfaʿat deg- : fayda olmak
m.-meye 187b/10

menfaʿat degür- : faydası dokunmak
m.-e 174a/11
menfaʿat dut- : faydalanmak
m.-alar A199a/10
menfaʿat gör- : faydalanmak
m.-e 169b/10, 169b/11, 184b/2, A214b/10
menfaʿatı deg- : faydası olmak
m.-meye A242a/3
menfaʿatı kesil- : faydası bitmek
m. (…) k.-e 155a/8, A63a/9
m.-miş ola 73b/5
menfaʿatı ol- : faydası olmak
m.-maya 155b/5
menfaʿat iriş- : yararlanmak
m.-e 103b/8, 106b/10, 163a/10, A220b/3
menfaʿat kesil- : faydası bitmek
m. (…) k.-e 71a/3, A189b/11
menfaʿatlan- : faydalanmak, yarar görmek
m.-a 162a/2
menfaʿatlu : yararlı, faydalı
m. 90b/8
menfaʿat ol- : menfaat olmak
m.-a 56b/1, 57b/3, 177a/9
m.-maya A142a/6
menfaʿat ve niçe fâyideler yitiş- : çokça fayda elde etmek
m.-e 173a/10
menfiʿat bul- : fayda elde etmek
m.-a A121a/7
mengen : mengene krş. *mengene*
m.+de A205a/13
mengene : mengene krş. *mengen*
m.+de 163a/4
menʿ ol- : reddedilmek
m.-sa 183a/1
mensūb : mensup
m.+dur 114b/3, 119b/13
mensūb it- : bir kimse veya bir şeyle ilişkilendirmek
m.(d)-erler A229b/7
m.(d)-eler A149a/1
mensūb ol- : mensup olmak
m.-a 74a/9, 126b/5, A214b/6, A222b/3
menzilet : rütbe, yükseklik derecesi
m. A132b/9
m.+i (iy.) 113b/2, 123a/1
menzilinden düş- : makamından düşmek
m.-e 127a/10
merātib : mertebeler
m.+in 191b/8
mercān : mercan
m. 76b/13, 78b/1, 156a/1, 156a/2
mercimek : mercimek krş. *mercümek*
m 164b/2, 164b/3, A207a/4
mercümek : mercimek krş. *mercimek*
m. A207a/1
merdān : erkekler, yiğitler
m.+a 102a/4
merdümek : akburçak krş. *mürdümük*
m. A207a/6
merg-i mefâcā : ani ölüm krş.*merg-i mefâcān*
m.+sı A197a/13
merg-i mefâcān : ani ölüm krş.*merg-i mefâcā*
m. 132b/11, A112b/5
merg-i mefâcān iriş- : ani ölüm olmak krş. *merg müfâcā iriş-, merg-ü mefâcān iriş-*
m.-e 129a/11
merg-i mefâcān ölümi : ani ölüm
m.+n 132b/11
merg-i mefâcā ol- : ani ölüm olmak krş. *merg-i mefâcān ol-, merg mefâcān ol-*
m.-a A210a/10
merg-i mefâcān ol- : ani ölüm olmak krş. *merg-i mefâcā ol-, merg mefâcān ol-*
m.-a 158a/13, 167a/5, A143a/4, A153b/8
merg-i mefâcān ulaş- : ani ölüm olmak
m.-a 136a/4
merg mefâcān ol- : ani ölüm olmak krş. *merg-i mefâcā ol-, merg-i mefâcān ol-*
m.-a A173a/13
merg müfâcā in- : ani ölüm olmak
m.-e A92b/10
merg-ü mefâcān iriş- : ani ölüm olmak krş. *merg-i mefâcān iriş-, merg müfâcā iriş-*
m.-e 99b/13
merg-ü mefâcān yitiş- : ani ölüm olmak
m.-e 113b/9
merīḥ : merih krş. *merrīḥ*
m. A132b/4, A133a/3, A133b/10
m.+e A133b/11
merrīḥ : merih krş. *merīḥ*
m. 122b/11, 123a/6, 123a/10, 123b/6
mersin : yapraklarını kışın dökmeyen güzel kokulu bir ağaç

m. 165a/8
m.+üñ 165a/8
mertebe bul : mertebe, derece elde etmek
m.+maḳdur 54a/7
mertebesinde ol- : mertebesinde olmak
m.-a 81b/13
merzenkerş : merzengūş, mercanköşk, sıçan kulağı otu
m. A208a/10
mesā'il : meseleler, konular
m. 130a/4
mesāvisine meşġūl ol- : birine kötülükler yapmak
m.-alar A82a/3
mesāvisin it- : birine kötülükler yapmak
m.(d)-eler 88b/8
mescid : mescit krş. *mezgit*
m. 117a/8, A239b/6
m.+i (akk.) 185b/11
m.+de 150a/4, 186a/11
m.+inüñ (āzine m.) 185b/13
meṣel : örnek, misal; hikâye krş. *miṣāl, miṣil*
m. 119a/12, 119a/12
m.-ise 109a/3
m.+i (iy.) 13a/3, 13b/2, 13b/7, 13b/13, 14a/3, 14a/3, 14a/5
mes'ele : mesele, konu
m. 42b/6
m.+ye 42b/6
mesḥ : mest; abdest esnasında ıslak eli azaya veya meste sürmek
m. A236a/8
m.+i (iy.) 183a/11
mesḥ id- : mesh etmek krş. *mesḥ it-* (1)
m.-se A170b/9
mesḥ it- (1) : mesh etmek krş. *mesḥ id-*
m.-di A236b/10
m.-se 145b/7, A171b/12
mesḥ it- (2) : şeklini değiştirmek
m.(d)-üp-durur A82b/4
mest : sarhoş
m. 134a/6
mest ol- : sarhoş olmak
m.-sa 163b/6
mestūr : örtülü, örtünmüş
m. 85a/10, 179a/8
mestūre : örtünmüş namuslu bayan
m. 85a/7, A78a/11, A230a/10
mestūrıraḳ : daha fazla örtünmüş
m. A230b/2
mes'ūd : uğurlu, kutlu
m. 16b/4
m.+dur 34a/13
meşaḳḳat : sıkıntı
m.-ıla 36b/7
meşġale : meşgale, uğraş, iş güç
m. 139a/13, 148b/3
meşġalelü : uğraştırıcı
m. A85b/13
meşġalesi ol- : uğraşması olmak
m.-a A85b/13
meşġūl : meşgul
m. 132a/10, A95b/3
m.+dur 21b/7, 24b/13, 38b/2, 51a/6
m.-ısa A157a/1
m.+lardan A46a/12
meşġūl ol- : meşgul olmak
m.-ur 8a/13
m.-mış 99b/4
m.-a 6b/6, 49b/9, 61a/6, 71b/5, 72a/4, 79b/6, 103a/10, 107b/13, 117b/11, 119b/1, 119b/5, 119b/6, 121a/4, 126b/1, 126b/2, 143a/7, 146b/10, 153b/12, 155a/12, 180a/6, 183b/5, 193b/6, 193b/12, A74a/3, A76b/6, A149b/10, A150b/13, A162b/2, A164b/6, A184b/6, A185a/12, A211b/2, A222b/10, A224a/7, A250b/7
m.-alar 50a/8, A82a/3
m.-sa A146a/11
m.+maḳ A125a/2
m.-mış (part.) A146a/10
m.-ma A10a/7
m.-maya 11b/2, 194a/12
meşġūl olı bil- : meşgul olabilmek
m.-ür 6b/11
meşhūr ol- : meşhur olmak
m.-a 78a/9, 79b/3, 109a/6, 176b/3, A173b/2
meşhūr ve ma'rūf ol- : tanınmak, bilinmek
m.-a A216b/6
meşk : tulum, su kabı krş. *müşk*
m.(g)-ile 190a/8
m.(g)+e A101b/9
mevā'ıẓ : öğüt
m. 59a/6 (āyet-i m.) 59a/6
mev(i)c : dalga
m. 142b/10
m.+ler A165a/5

mevcūd : var olan, bulunan; hazır olan
m.+dur 194a/7
mevcūd ol- : bulunmak
m.-ur 194a/9
mevḳūf : durdurulmuş, tutulmuş
m.+dur 120b/9
mevlā : efendi
m. 27b/2
mevlā-zāde : efendi soyundan
m. 90a/12
m.+dendür A158a/2
mevlā-zāde ol- : efendi soyundan olmak
m.-a 138b/11
mevlūd : doğum
m.-ı (m. ʿĪsā ve Mūsā) 39a/6, (m. Muṣṭafādur) 39a/11
m.+ı (iy.) 156a/13
mevżiʿ : yer
m.+de A119a/11
m.+dedür 13b/3
m.+inde 119a/4
meyān : orta, vasat
m.+dur A224b/10
meyḫōr : içkici, ayyaş
m. 97a/11
meyli ol- : meyletmek, yönelmek
m. (…) o.-a 122b/9
meyyit : ölü
m.+ler 24b/10
mezgit : mescit krş. *mescid*
m. A121a/9 (sayfa kenarında)
m.+de 157a/13, 185b/9, A238b/11
m.+den A156a/13
m.(d)+inüñ (cumʿa m.) 185b/12
m.(d)+inde A240a/7
meẕheb : mezhep
m. 112b/2, 194a/4, 196a/13
m.+den 196a/1
m.+i (iy.) 112b/3, A110b/9, A249b/2
m.+inde 186b/11
meẕheb arulıġı ol- : doğru mezhep olmak
m.-a 187a/3
meẕheb dut- : bir mezhebe mensup olmak
m.-maz 112b/3
meẕhebi dut- : bir mezhebe mensup olmak
m.-maz A110b/9
mıḫ : mıh, çivi
m.+lar A218a/1
m.+ları (iy.) 171a/13
miḥnet : mihnet
m. 52b/1, 52b/9
m.+e 18a/1
m.+inden A112b/2
miḥnet iriş- : bela gelmek
m.-e 71b/4
miḥnete uġra- : belaya düçar olmak
m.-ya 70a/5, 113b/7
miḥnete giriftār ol- : belaya tutulmak
m.-ya 46b/11
miḥnet ve belā gel- : belanın çatması
m.-e 87a/12
mihrubān : şefkatli, merhametli, yumuşak huylu
m. A86b/7
mihrigān : mihrican bayramı, eski İranlıların iki büyük bayramından biri
m. A175a/13
mihteri ol- : kavası olmak krş. *mehteri ol-*
m.-a A239a/13
Mikā'il : Mikail, rızıkları dağıtmakla görevli büyük melek
m. 47a/3, 113a/8, 113b/2, A112a/7
m.+üñ (gen.) A112a/6
m.+i (akk.) A111b/8
miḳdār : miktar
m.+ı (iy.) 159b/1
m.+ıncadur 168b/11
milk : mal, mülk krş. *mülk*
m.+i (iy.) 174a/1
m.+ini A53b/10
m.+inden A146b/10
milkine gir- : malı olmak
m.-e A146b/10
milki ol- : ona ait olmak, malı olmak
m.-sa 144b/8
m.-masa 144b/9
milkin yi- : malını harcamak
m.-ye 60b/2
milkini yi- : malını harcamak
m.-ye A53b/10
mim : Arap harflerinden *mim*
m. 42b/1, 42b/2
minber : minber krş. *member*
m. A175b/1
minnet : minnet, nimet, gönül borcu
m. A124b/5
m.+ine 179b/11
m.+lerinüñ A250b/6

m.+lerin 194a/12
m.+lerine 195a/8
minnet it- : nimetlendirmek, borçlu bırakmak
m.-mişdür 192a/8
m.(d)-e 172b/11
minnet ḳoy- : minnet altında bırakmak
m.-alar 119a/13
minnetsüz : minnetsiz
m. 95a/11, 97a/4, 160a/13
mīr-aḫūr : imrahor, sarayın ahır müdürü
m. 153a/3
mīrāṣ : miras
m. 35b/7, 159a/5
m.+a 149a/7
m.+dan 95a/8
m.+ıdur 145a/12
mīrāṣ al- : miras almak
m.-a 84b/10
mīrāṣ bul- : miras almak
m.-a 63b/4, 161b/12, 162a/4, 162b/10
mīrāṣdan bal bul- : miras kalmak
m.-a A67a/10
mīrāṣ deg- : miras kalmak
m.-e 74b/10, 88b/2
mīrāṣ ḳal- : miras kalmak
m.-ur A25a/12
m.-a A81b/7
miṣāl : misal, örnek krş. *meṣel, miṣil*
m.+i (iy.) 45a/3
m.+idür 197b/3
m.+ler 6a/2, 6a/7, 8b/6, 10b/9, 194b/8, A97b/6
m.+leri (akk.) A72b/11
miṣil : misal, örnek krş. *meṣel, miṣāl*
m.+ler 81a/5
m.+leri (akk.) 81a/7
miskīn : yalnız, fakir krş. *miskin*
m.+e 121a/6
m.+ler 189a/11
miskin : yalnız, fakir krş. *miskīn*
m.+ler 127a/2
mīşe : meşelik, orman
m. 2b/9
miyāncı : aracı
m.+sı A154a/2
miyāncı ol- : aracı olmak
m.-a 102a/12, 103a/5, 104a/9, 136a/12
miyāncılıḳ : aracılık
m.(ġ)+ı (iy.) 103a/5
miyancılıḳ it- : aracılık yapmak krş. *miyāncılıḳ it-*
m.(d)-e 101a/1
miyāncılıḳ it- : aracılık yapmak krş. *miyancılıḳ it*
m.(d)-e A94b/1
miyāne ol- : orta düzeyde olmak
m.-a 175a/7, A95a/5, A119a/5, A127b/3
mīzān : terazi burcu
m. 124b/6
muʿabbir : yorumcu, rüya tâbircisi
m. 7a/6, 21a/12, 29b/4, 40a/5, 40a/7, 40a/13, 40b/2, 197b/3
m.+e 187a/6
m.+den A241a/11
m.+ler 11b/4, 43b/5, 112b/4, 154b/9, A117b/4, A118b/13, A123a/8, A143b/2, A189a/2
m.+lerüñ 128b/10, A36b/2
muʿallaḳ ur- : havada boşta durmak
m.-sa 182a/6
muʿāmele : muamele krş. *muʿāmile*
m.+si 133b/6
m.+sinde A165b/6
muʿāmele eyle- : muamele etmek
m.-ye A143b/12
muʿāmile : muamele krş. *muʿāmele*
m.+ler A148b/3
muʿāşiret : muaşeret, birlikte yaşayıp iyi geçinme
m. A202b/9
muʿaṭṭal : battal, kullanılmaz, boş, işsiz
m. 158b/11
muʿaṭṭal ol- : kullanılmaz olmak
m.-a A198a/6
muʿāyene : apaçık, gözden geçirilmiş
m. 194b/4, A188b/6
muʿaẓẓam : muazzam
m. 1b/6
mūʿcize : mucize
m.-yi A159b/7 (m. Musādur)
muġ : ateşe tapan, mecusi, zerdüşt
m.+lar 122b/8
muġān : mecusiler, zerdüştler
m. 147a/5, 174b/6
m.+lar A227a/1
muġ ol- : ateşperest olmak
m.-sa 183a/1

muḥabbet : muhabbet, sevgi
m.+i (iy.) A222b/3
muḥabbeti ol- : sevmek
m.-a 126a/2
muḥabbet it- : sohbet etmek
m.(d)-e A111b/3
muḫāl : muhal, mümkün olmayan
m. 73b/8
m.+dur 180a/6
muḫāla meşġūl ol- : olmayacak işile uğraşmak
m.-a 180a/6
muḫālefet it- : muhalefet etmek, karşı çıkmak
m.(d)-e 174a/6
muḫālif : muhalif
m. 61a/8, 174a/5, A222a/10
m.+ine 58a/9
muḫalif ol- : muhalif olmak, aykırı düşmek
m.-acaḳ olursa 38b/7
muḫālif düş- : muhalif olmak
m.-meye 11a/13
muḥarrem (1) : muharrem, Arabi ayların birincisi
m. 37a/11, A82a/13
m.+üñ (gen.) A33b/13
muḥarrem (2) : mahrem
m. A82a/13
muḫāṭara : tehlike, zarar, ziyan
m. A185a/12
m.-yı (m. küfürdür) 114b/6
m.+dur 48a/10, A161a/12, A163a/7, A212a/10
m.+dan 140b/11
muḫāṭarada ol- : tehlikede olmak
m.-a 153b/11
muḫāṭara işi ol- : tehlikeli işi olmak
m.-a 141b/13
muḫāṭara ol- : tehlike olmak
m.-a 59b/13, 71a/13, 72b/12, 114a/2, 115a/1, 139b/7, 140b/11, 142a/4, A118a/8
muḫāṭaralu ol- : tehlikeli olmak
m.-a 153b/10
muḫāṭara-yı īmān ol- : imansızlık tehlikesi olmak
m.-a 115a/5
muḥdiṯ : cünup, abdestsiz
m. 183b/7
muḥib ol- : seven olmak
m.-a A138a/7
muḥkem ol- : sağlam olmak
m.-a 26a/11
muḥtāc : muhtaç
m. A119b/11
muḥtāc ol- : muhtaç olmak
m.-a 77b/11, 179b/11
m.-maya 161b/7
muḫtaṣar : özet
m. 191b/12
muḫtaṣar it- : özetlemek, kısa yapmak
m.-dük 4b/7
muḫtaṣar ḳıl- : özet halinde yapmak
m.-dı 11b/4
muḫtelif : muhtelif, çeşitli
m. 107b/7, 122b/3, 167a/4
m.+dür A151b/11
muḥtesib : belediye memuru, polis memuru
m. A102a/4
m.+ler 173a/6
muḥteşem : ihtişamlı, görkemli krş. *muḥteşim*
m. 157b/1
m.+lerden 43a/13
muḥteşeme : ihtişamlı kadın krş. *muḥteşime*
m. A196b/2
muḥteşim : muhteşem, ihtişamlı krş. *muḥteşem*
m. 92b/13, 105b/13, 106b/8, 116a/7, 116b/6, 122a/10, 123b/4, 124a/12, 139b/5, 140a/7, 146b/9, 147b/7, 178b/8, 180b/9, 181a/5, 181a/10, 184b/4, 185b/8, A118a/4, A120a/8, A186a/12, A194b/11, A195a/8, A195b/13, A196b/5, A210b/12
m.+den A118a/3
m.+lerden 119a/12, 125b/10, 153b/1
muḥteşime : ihtişamlı kadın krş. *muḥteşeme*
m. A176b/3
muḳābele : karşı
m.+sinde 119a/5
muḳābil : karşı
m.+inde A123b/9
muḳābil olın- : karşılaştırma yapmak
m.-a 2a/5
muḳīm ol- : devamlı olmak, ikamet etmek
m.-a 141b/5
murād : murat, arzu, istek
m. A75b/5, A87b/8, A127b/13
m.+ı (akk.) 93b/13
m.+ı (iy.) 17b/9, 19a/9, 39a/12, 48a/3, 61b/8, 81b/7, 82b/12, 108b/8, 108b/9, 113a/1, 113a/12, 118b/7, 120b/3, 120b/5, 120b/7, 121a/2, 121a/3, 121a/9, 121b/9,

125b/7, 126a/5, 141a/6, 150a/2, 160a/3, 162a/12, 170a/12, 182a/13, 186b/6, 187a/5, A85b/12, A127a/7, A129b/6, A183b/6, A236a/10
m.+ın 169a/6, 195a/11
m.+ından 19b/3, 121a/12
m.+ınca A95b/12
m.+lar 127a/12
m.+ları (iy.) 55a/9, 69b/13, 109a/11, 150a/4, 170b/11, A44a/1, A112a/9, A128a/6, A137b/2, A159b/5, A179a/11, A234b/7
m.+larından 195b/12
murāda iriş- : isteği yerine gelmek
m.-e 134a/8
murādına ir- : isteği yerine gelmek
m.-meye 89b/4
murādına iriş- : isteği yerine gelmek
m.-e 152a/4
m.-meye A83a/10
murādına yitiş- : isteği yerine gelmek
m.-e 81b/3
murāddan geç- : emelini terk etmek
m.+larından g.-e 73b/3
murakḳḳaʿ : yamalı
m. 173b/9, 193a/2, 193a/9
m.+uñ (gen.) 193a/7
m.+ın 193a/5
murdār : murdar, pis, pislik
m. 55b/6, 115a/4, 144b/3, 190a/10
m. ise A115b/10
m.+ın 75b/11
murdārlıḳ : murdarlık, pislik
m.(ğ)+ı (iy.) 144b/3
muṣāḥabet it- : sohbet etmek krş. *muṣāḥibet it-*
m.(d)-e 94b/7, 125a/8, A210b/13
muṣāḥabet ol- : sohbet etme, konuşma krş. *muṣāḥibet ol-*
m.-a A237a/5
muṣāḥibet it- : sohbet etmek krş. *muṣāḥabet it-*
m.(d)-e A88b/3
muṣāḥibet ol- : sohbet etme krş. *muṣāḥabet it-*
m.-a A136b/2
Mūsā ḳavmı : İsrailoğulları
m. A128a/13, A207a/3
muṣallī : musalla, namaz kılınan açık alan
m.+de A195a/6
muṣannef : tasnif olunan
m. A1a/10
muṣannif-i kitāb : yazar, müellif
m. A22b/2, A27a/11, A30a/5, A33b/7, A38a/4, A39b/4, A41a/3, A62b/13, A86a/3, A98b/13, A114a/9
m.+i (iy.) A26a/2
muṣannif-kitāb : yazar, müellif
m. A10b/5, A12b/1, A13b/6, A17a/9, A20a/5, A23b/5, A24b/5, A52b/5, A56a/6, A61a/13, A66a/11, A69a/13, A77a/6, A84a/5, A89a/5, A90b/3, A92a/3, A92a/12, A105b/9, A123a/1
muṣḥaf : Kur'an
m. 131a/6, 187a/9
m.+a 187b/12
m.+da 187a/11
m.+dan 109a/8, 109a/9, 109b/2, 187a/11, A106b/1
muṣībet : musibet, bela
m.+e 108a/5
m.+den 24b/6
muṣībet ol- : bela olmak
m.-a 141b/11
muṣliḥ : ıslah eden, arabulucu
m. A124a/5
m.+ler 174b/1
muştıla- : müjdelemek krş. *muştula-*
m. 19b/11, 24b/4, 38b/6
muştula- : müjdelemek krş. *muştıla-*
m.-mazlar A147b/12
mutaʿaṣṣıb : mutassıp, kendi tarafını aşırılıkla tutan
m. 125b/4
muʿteber : itibarlı, saygın
m. 87a/5
muʿtedil : orta, ılıman
m. 146b/4
muʿtedil ol- : ılıman olmak
m.-mış 146b/5
muʿtekif : itikafa giren kişi
m. A238b/11
muʿtemid : muhasip, mutemet
m. 65b/1
muṭīʿ : itaat eden
m. A127b/9
muṭīʿ münḳād ol- : itaat etmek, boyun eğmek

m.-a 57a/5
muṭīʿ it- : itaat ettirmek, boyun eğdirmek
m.-se 115a/2
muṭīʿ ol- : itaat etmek krş. *muṭīʿ ol-*
m.-mışlardur A199a/3
m.-a 88a/10
m.-sa A89b/4
m.-alar 57a/5, A51a/1, A134a/4
m.-mış (part.) 96a/2
muṭiʿ ol- : itaat etmek krş. *muṭīʿ ol-*
m.-dılar A131a/6
muṭrib : çalgıcı
m. 148a/4
muṭriblıḳ ḳıl- : çalgıcılık yapmak
m.-mayasın 190a/3
muttaṣıl : kavuşan, biteviye
m. 70a/11
muvāfıḳ : uygun
m. 138b/3, 179b/12, A185a/2
m. ise 38b/4
muvāfıḳ-dīn ve şerīʿat ol- : dine uygun olmak
m.-a 101b/2
muvāfıḳ ol- : uygun olmak
m.-a A229b/13
m.-maya 103b/7
muvaḥḥid : Allahı birleyen, mümin
m.+ler 28b/11, 33a/3
m.+lerüñ (gen.) A29a/8
muẕāf ol- : katılmak, eklenmek
m.-ur 119b/13
m.-maya 120a/11
muẓaffer ol- : zafer kazanmak
m.-a A85b/12
muẓṭar : zorlanmış, mecbur bırakılmış
m. 3a/2
mübāḥaṣe idici : münakaşa eden
m. 91a/7
mübārek : mübarek
m. 10a/2, 34b/10, 36b/11, 37b/12, 39a/10, 39b/8, 40a/2, 47b/10, 83b/1, 120a/6, 186b/9, A31a/6, A127a/1, A216a/1
m.+dür 17b/10, 34a/12, 121b/3, A129a/2
mübārek ol- : mübarek olmak
m.-a 18b/3, 34b/3, 36b/5, 38a/3, 38a/9, 39a/9, 48b/12, 82b/12, 109a/12, 115a/12, 121b/12, 147a/3, 181b/1, 186a/8, A36a/9, A76a/4, A129a/12, A130a/12, A130b/4, A173a/12
m.-up 121b/5
m.-maya 82b/11
mübāriz : döğüşe kalkan; kuvvetli münakaşaya girişen
m.+dür 123a/6
mübāriz ve merdāne ol- : döğüşçü ve cesur olmak
m.-a 35a/9
mübeddel ol- : değişmek, değiştirilmek
m.-a A232a/9
mübtediʿ : bidatçı, bidat işleyen
m.+dür 51b/10, 52a/3
mübtelā : müptela, belaya uğramış
m.+lar 77b/12, 80a/8
mübtelā ol- : düşkün olmak
m.-asın A116a/12
m.-a 107b/9, 115a/3, 153a/9, 157b/4, 193b/13, A115b/2
mücāhedede ol- : nefsi yenmeye çalışmak
m.-alar A247b/6
mücāhede ol- : nefsi yenmeye çalışmak
m.-alar 192a/12
müctehid : müçtehit
m. 90b/2, 90b/8
müdārā : dost gibi görünme
m.-y-ıla 114b/11
müdārā idici : yüze gülücü, dost gibi görünen
m. 186a/5
müdārā it- : dost gibi görünmek
m.(d)-e 53a/8, 121b/10
müdārā ḳıl- : yüze gülmek, dost gibi görünmek
m.-a 55b/4
müdbir : talihsiz, düşkün
m. 99a/7, 99a/7
m.+ler 174a/4
müdbirlik git- : talihi dönmek
m.(d)-e 183b/2
müddeʿī : iddia eden
m. 2b/2
müddeʿī ol- : iddiacı olmak, davetçi olmak
m.-a 137b/1
müdebbirlik : müdbirlik, düşkünlük
m. A236a/2
müʾekkel : vekil tayin edilmiş
m.+dür 6a/1, 7b/4, 9a/2
müʾekkel ḳo- : vekil tayin etmek
m.-mışdur 5b/3, 81a/4

müʾeẕẕin : müezzin
m. 126b/5
müfessir : müfessir
m.+ler A118b/6
müflislik : iflas etmişlik
m.+den A190b/13
müflis ol- : iflas etmek
m.-a 55a/12, 155b/5
müfsid : ifsat eden, bozan
m. A124a/10
mühendis : geometri bilen, mühendis
m.+ler 123b/9
mühir it- : mühürlemek
m.(d)-er 155a/9
mühirli : mühürlü krş. *mühürli*
m.+di A107b/3
m.+se A107b/1
mühr : mühür
m.+i (iy.) 110a/4, A107b/6
mühürle- : mühürlemek
m.-se 157b/6, A194b/10
mühürli : mühürlü krş. *mühirli*
m.+di 110a/3
m.+se 110a/1
mühür ur- : mühürlemek
m.-sa A190a/7, A190a/9, A194b/11
m.-duġı A195b/2
mühür vur- : mühürlemek
m.-sa 155a/9, 155a/10
müjdegānī it- : müjdelemek krş. *müjdügānī it*
m.(d)-e A6a/1
m.(d)-eler A46a/7
müjdegāni ḳıl- : müjdelemek krş. *müjdigānī ḳıl-*, *müjdügānī ḳıl-*
m. 39a/4
müjdegānī ol- : müjdelenmek krş. *müjdegāni ol-, müjdügānī ol-*
m.-sun A36b/11
müjdegāni ol- : müjdelenmek krş. *müjdegānī ol-, müjdügānī ol-*
m.-sun A3b/9
müjde it- : müjdelemek
m.(d)-eler 6a/13
müjdigānī ḳıl- : müjdelemek krş. *müjdegāni ḳıl-, müjdügānī ḳıl-*
m. 18b/12, A21a/8
müjdügānī it- : bahşiş vermek krş. *müjdegānī it-*
m.(d)-erler 51a/1
m.(d)-e 6b/1
müjdügāni ḳıl- : bahşiş vermek krş. *müjdegānī ḳıl-, müjdigānī ḳıl-*
m. 39a/4
m.+ġıl 25a/9
müjdügānī ol- : müjde olmak krş. *müjdegānī ol-, müjdegāni ol-*
m.-sun 4a/7, 40b/3
mül ol- : şarap olmak
m.-ur 2b/1 (o.-ur m.)
mülāḳāt : kavuşma, buluşma
m. A181b/6
mülāḳāt it- : kavuşmak, buluşmak; görüşmek
m.(d)-e 151a/3
mülāḳāt ol- : kavuşmak, buluşmak
m.-asın A181a/1
m.-a 43a/13
mülevveṣ ol- : kirlenmek
m.-sa 183a/3
mülḥid : dinsiz, imansız
m.+ler 28b/5, 28b/11
m.+lere 28b/4
mülk : mal, mülk, memleket krş. *milk*
m. 117b/10
m.+e 35b/9, A191b/2
m.+i (iy.) 174a/1, A168b/7, A200b/10
m.+ine A150a/5
m.+imiş A168b/6
mülk bul- : mal, memleket elde etme
m.-a 156a/8, 173b/13
mülūk : melikler, sultanlar
m. 119b/2
müʾmin : mümin
m. 4b/5, 27a/11, 29b/11, 44b/7, 51a/2, 51a/9
m.+üñ 10b/7, 10b/13, 31b/1, 33b/8, 33b/9, A149a/13
m.+e 31a/3
m.+ler 3b/11, 29a/3, 52a/6, A116b/5
m.+lerüñ (gen.) 10a/9, 11a/1, 12b/1, 132b/12, 186b/4, A113a/10
m.+lere 5a/2, 44b/8, A225b/1
müʾmin git- : imanlı ölmek
m.(d)-e 51a/8
münāfıḳ : münafık, iki yüzlü
m. 101b/8, A154a/6
m.+lar 58a/11
münāfıḳlıḳ : münafıklık

m.(ġ)+ına 60a/4
münāfıḳūn : münafıklar
m. 101b/11
münaḳḳaş : nakışlı
m. A230b/1
münaḳḳaş ol- : nakışlı olmak
m.-a A229b/7
münāre : minare krş. *menāre*
m. 185b/4, 185b/5, 185b/5, A153b/10, A239a/9, A239a/10, A239a/11, A239b/12, A240a/3, A240a/4, A240a/11
m.+nüñ A239b/13
m.+yi A239b/4, A239b/11, A240a/12
m.+si A239b/6, A239b/7, A240a/7
m.+sine 185b/13
m.+sinde A240a/5
münāzaʿa eyle- : çekişmek, tartışmak
m.-ye A75b/13
münāzaʿa it- : çekişmek, tartışmak krş. *münāzıʿa it*
m.(d)-e 83b/4, 83b/10, 92b/13, A86a/6
m.-se 93b/6
münāzaʿa ḳıl- : çekişmek, tartışmak
m.-sa 84a/2
münāzaʿa münāẓara ol- : çekişme tartışma olmak krş. *münāzaʿa münāẓıra ol-*
m.-a 136b/4
münāẓara düş- : tartışma olmak
m.-e A150b/5
münāẓara it- : tartışmak
m.(d)-e 101b/9
münāẓara ḳılmaḳ : tartışmak
m.+da A213b/13
münāzıʿa münāẓıra ol- : çekişme tartışma olmak krş. *münāzaʿa münāẓara ol-*
m. A154a/9
münāzıʿa it- : çekişmek krş. *münāzaʿa it-*
m.(d)-e 93b/7, 185b/13
müneccim : müneccim
m. 161b/1
m.+ler 123b/9, 161a/7
m.+lerden 11b/10
münevver : münevver, aydın
m. 116b/3, 119a/3
münḳād : boyun eğme
m. A51a/1
münḳaṭıʿ ol- : kesilmek
m.-a 28b/8, 53a/11, A214b/7
m.-madı 28b/9
münkir ve nekir : münker nekir, kabirde sorgulama yapan melekler
m. 133b/2, 133b/5
m. ile A150b/4
mürd ol- : ölmek
m.-a 118a/3
mürdümük : akburçak krş. *merdümek*
m. 164b/5
müretteb : tertip olunmuş, düzülmüş
m. 2b/10, 102b/9, 102b/10
m.+dür A2b/2
mürg : merg, ölüm
m. 146b/9
mürġızār : kuş yatağı krş. *mürġzār, mürġuzār*
m. 22a/13, 22b/13, A197a/2, A197a/12
m.+ı (akk.) 158a/8, 158a/10, 158a/12
m.+a A197a/13
m.+da 158a/13
m.+dan 158b/6
mürġuzār : kuş yatağı krş. *mürġızār, mürġzār*
m. A18b/2
m.+a A19a/1
mürġzār : kuş yatağı krş. *mürġızār, mürġuzār*
m.+ı (akk.) A197a/7, A197a/8
m.+a A197b/10
m.+da A196b/12, A197b/4
mürsel peyġambar : kitap ve şeriat sahibi peygamber krş. *mürsel peyġāmbar*
m.+dur 24a/8
m.+lardur 4b/13
mürsel peyġāmbar : kitap ve şeriat sahibi peygamber krş. *mürsel peyġambar*
m.+dur A20a/9
m.+lardur A4a/13
mürr : acı krş. *mürrü*
m. A16b/12
m.+dür A16b/12
mürrü : acı krş. *mürr*
m. 20b/8
m.+dür 20b/8
mürüvvet : insaniyet, mertlik; cömertlik
m. 130a/11
m.+idür A73a/4
mürüvvetsüz : mürüvvetsiz, insaniyetsiz
m. 94b/10
Müslimān : Müslüman krş. *Müsülmān*
m.-ısa 46a/5, A157a/1

m.+lar 137a/13, A78a/1, A92a/7
m.+lar-ıla 28b/4
m.+laruñ (gen.) 4a/1, 10a/10, 12b/13, 53b/6, 68a/13, 68b/5, 79a/1, 168a/11, 186b/3, 187a/3, A77b/13, A94a/9, A98a/9, A188a/9, A188a/10, A189a/11
m.+lara 53a/1, 100a/11, A101a/3, A133b/8, A168b/10
Müslimānān : müslümanlar
m.+dur 11a/1
Müslimān ehillü ol- : Müslüman olmak
m.-a 183a/2
Müslimānlar imāmı ol- : halife olmak
m.-a 196a/10
Müslimānlıḳ : Müslümanlık krş. *Müsülmānlıḳ*
m. 183b/10
Müslimānlıḳda ṭaşra gel- : dinden çıkmak krş. *Müslimānlıḳdan daşra gel-*
m.-miş ola A114b/9
Müslimānlıḳdan daşra gel- : dinden çıkmak krş. *Müslimānlıḳda ṭaşra gel-*
m.-e 114b/6
Müslimān ol- : Müslüman olmak krş. *Müsülmān ol-*
m.-dı 30a/11, 30b/8, A119b/2
m.-mış 30a/5
m.-asın A119a/13
m.-a 29b/7, 54a/3
m.-mayup dururdı A119b/1
müstaġnī ol- : ihtiyaç duymamak
m.-ur 11b/10, 42a/7
m.-a 34a/7
m.-alar 3b/1
müstaḫrec : çıkarılmış, alınmış
m.+dür 123a/5
müstaḫric : çıkaran, alıntı yapan
m.+dür A133a/1
müstaḳīm dur- : istikamet üzere olmak
m.-mış ola A237a/2
müstaḳīm ol- : istikamet üzere olmak
m.-a 139a/8, 183b/2
müstecāb ol- : kabul olmak
m.-a 186b/7, 196b/5
müsteḥab gör- : iyi görmek, beğenmek
m.-ürler 107a/5
m.-eler A103b/11
Müsülmān : Müslüman krş. *Müslimān*
m. A235a/13, A235b/2
m.+lar 99a/9, 185b/12, A245b/2
m.+laruñ (gen.) A240b/2, A241a/7
Müsülmānlıḳ : Müslümanlık krş. *müslimānlıḳ*
m. A227b/12, A236b/3
Müsülmān ol- : Müslümanlardan olmak
m.-a A235b/2
m.-sa 182a/5
müşfiḳ : şefkatli
m.+dür A86b/7
müşk (1) : misk
m. 49b/13
müşk (2) : meşk, tulumdan yapılmış su kabı krş. *meşk*
m.-ile 105b/7, A245a/8
müşkil : zor, güçlük
m. 151b/12
müşkil ol- : zor olmak
m.-a 143a/3, 184a/11
m-sa 143a/3, 184a/8
müşrik : müşrik, Allaha ortak koşan
m. A156b/13
m.-+se 138a/8
müşteri : Jüpiter krş. *müşterī*
m.+ye 39b/13
müşterī : Jüpiter krş. *müşteri*
m. 122b/11, 123a/6, 123a/10, 123b/5
müteʿalliḳ : ilgili, taalluk eden
m.+dür 93a/8
müteġayyir it- : değiştirmek, bozmak
m.(d)-eydi 33a/3
müteġayyir ol- : değişmek, bozulmak
m.-a 84a/1, 115b/5, 119a/1, 181a/9, A118a/8
müteḥayyir ḳal- : şaşırmak, şaşkın olmak krş. *müteḥayyir ḳal-*
m.-a 140b/8, 183a/13, 184a/5, 186b/11
m.-alar 125b/4
müteḥayyir ol- : şaşırmak
m.-a A95b/4, A128a/10, A137a/4, A161a/8, A235b/13
mütekebbir : kibirlenen, kibirli
m. 92b/11, 185b/9
mütekebbir ve mekkār ol- : kibirli ve hilekâr olmak
m.-a A133b/5
müteneffir ol- : iğrenmek, tiksinmek
m.-a 103a/6

mütevātir gel- : yaygın söylenti olmak
m.-mişdür 44b/3
mütevāżıʿ : mütevazı
m. 148b/11
mütevellī : mütevelli
m.+le A150b/5
müttehem ol- : suçlanmak
m.-a 137b/7
müttehim ol- : suçlamak
m.-a 94a/8
müyesser it- : kolaylaştırmak
m.(d)-e : A83b/4
müyesser ol- : kolaylaşmak
m.-dı A83b/3
m.-a 103b/4
müzevver : uydurulmuş, düzmece
m. 156a/11

-N-

naʿam : evet
n. 16b/3
nacaḳ : nacak
n. 171a/12, A218a/11
nādān : bilmez, cahil
n. 31a/11, 124b/1, 147b/1, 170b/7, A184a/1
nādānlıḳ : cahillik
n.+da 126b/2
n.-(ġ)ıla 42b/5
nādir : nadir
n. A98a/3
nafaḳa it- : biri için para harcamak
n.(d)-e 171a/7
nā-ehil : ehli olmayan krş. *nā-ehli*
n. A192b/13
nā-ehli : ehli olmayan krş. *nā-ehil*
n. 156b/3
nā-gāh : ansızın
n. 12b/8, 14a/12, 14b/11, 40a/11, 96a/4, 197a/9, A244b/5
nā-ḥaḳ : haksız
n. 99b/11, 149a/10, A172b/6
nā-hemvār : uygunsuz
n. 148b/11
nāḥiye : nahiye, yerleşim yeri; çevre krş. *nāḥiyet, nāḥiyyet*
n.+nüñ 117b/8
n.+sinde 20a/12
nāḥiyet : nahiye, yerleşim yeri; çevre krş. *nāhiye, nāḥiyyet, nāhiyyet*
n. 117b/5, A152b/5
n.+üñ (gen.) A122a/1, A166b/12
n.+i (akk.) A158b/4
n.+e A158b/1, A198a/12, A210a/10
n.+inden A150a/11
nāḥiyyet : nahiye, yerleşim yeri; çevre krş. *nāhiye, nāḥiyet, nāhiyyet*
n.+e 135b/2, 136b/1, 139a/5, 158b/13, 167a/4
n.+inden 133b/3, 135b/6, A153b/2
nāhiyyet : nahiye, yerleşim yeri; çevre krş. *nāhiye, nāḥiyet, nāḥiyyet*
n.+e 139a/10
nāḥiyyet-i sulṭān : sultanın çevresindekiler
n. 135a/9
nā-ḫoş : nahoş, beğenilmeyen
n. 63a/6, 144a/4, A162a/4, A200b/5
nā-ḫoş gel- : çirkin gelmek
n.-se 146a/1
nā-ḫoşlıḳ : fenalık, iğrençlik krş. *nā-ḫoşluḳ*
n.(ġ)+a 82a/12
nā-ḫoşluḳ : fenalık, iğrençlik krş. *nā-ḫoşlıḳ*
n.(ġ)+a A74a/3
nā-ḫoş ol- : fena olmak
n.-a 194a/2
naḥs : uğursuzluk; uğursuz
n. 10a/9, 10a/13
n.+dur 10a/6, 39b/2, 39b/5, 120a/13, 120b/2, 120b/4, 120b/7, 148b/9, A126b/2, A127b/7, A128a/9
n.+dan A126a/6
n.+ı 37a/9
n.+ını A30a/13
n.+ın 34a/6
nāḳadlıḳ it- : paranın sahtesini aslından ayırmak krş. *nāḳıdlıḳ it-*
n.(d)-e A95a/12
naḳd : nakit
n. 65b/12
naḳd vir- : nakit ödemek
n.-di A234b/12
n.-se 182b/3
nā-kes : cimri, pinti
n. 57b/3, 93a/5, 152b/7, 153b/3, 161b/5, 169b/11, 185a/12, 185b/9, A76a/11, A80b/1, A133b/4, A196b/8, A210b/12
n.+ler 153a/11, A182b/4
n.+lere 87a/10

nā-kes ol- : cimri olmak
n.-a 145a/6, 174b/10, A62a/5, A202b/8
nā-kes ve baḫīl ol- : cimri olmak
b.-a 69b/9
nāḳıdlıḳ it- : paranın sahtesini aslından ayırmak krş. *nāḳadlıḳ it-*
n.-se 101a/13
nāḳış-nūr ol- : ışığı az olmak
n.-sa 118b/9
naḳ(ı)ş : nakış
n. 104a/12
n.+ları (akk.) 104b/1, 104b/2, A99b/13
naḳ(ı)ş ol- : nakışlanmak
n.-mış A191b/5, A191b/7
n.-mış (par.) 156a/1
naḳḳāşlıḳ eyle- : nakkaşlık yapmak
n.-r 104a/10
naḳḳāşlıḳ it- : nakkaşlık yapmak
n.(d)-er A99b/7
n.-se 104a/12
naḳl it- : naklolmak, ölmek
n.(d)-ersin 4a/13
n.(d)-e 195b/6
naḳş ziyāde ol- : noksan veya fazla olmak
n.-sa 73a/5
naḳş olun- : nakşolunmak
n.-mışdur 46a/1
naʿlın : ayakkabı
n. 101a/5, 193b/2
naʿlıncılıḳ eyle- : ayakkabıcılık yapmak
n.-se 101a/3, A94a/6
naʿlıncılıḳ ḳıl- : ayakkabıcılık yapmak
n.-sa A94b/6
nā-maḥrem : namahrem
n. A213a/5
n.+dür 168b/3
namāz : namaz
n. 134a/1, 154b/10, 186b/11, A62b/10, A138b/2, A188a/9, A188b/5
n.+uñ (gen.) 49b/5
n.+ı (akk.) 70b/3
n.+a 72a/10, A65a/3
n.+da 134a/3
n.+ı (iy.) 52a/9, A149b/9,
n.+ınuñ A45a/6
n.+lar 150a/3, A179a/13
n.+ları (akk.) 150a/4
n.+laruñ (iy.) A188b/5
n.+larınuñ 72a/8
n.+larınadur A65a/4
namāza ḥor ol- : namaza önem vermemek
n.-a 49b/5
namāza kāhel ol- : namaza tembellik yapmak
n.-a 165b/12
namāz ḳıl- : namaz kılmak
n.-ur 134a/4, A240b/10
n.-dı 190b/6
n.-a 154b/11, A111a/3
n.-sa 52a/8, 112b/8, 112b/9, 117a/9, 149b/4, 186a/11, 195a/11
n.-maġa 52a/5
n.-ur (part.) 186b/10
n.+lar ḳ.-sa 149b/3
n.+lar k.-urdı A151a/10
nāmdār ol- : namlı olmak
n.-a A73b/5, A107b/8
nāme : mektup, yazı
n. 89b/13, 94a/7, 109b/11, 109b/13, 110a/1, 110a/5, 110a/8, 133b/6, 157b/6, 157b/7, A150b/3
n.+nüñ 110a/4, 110a/5
n.+si 82a/3, 110a/3
n.+sin A107b/3, A194b/9
nāmedār ol- : sarayda mektup sunmak
n.-a 110a/6
nāmudār : namlı
n. 196a/10
nā-murād : muradına erişememiş
n.+ın A214a/1
nā-muvāfıḳ : uygun olmayan
n. 195a/4
nā-mübārek ol- : uğursuz olmak
n.-a A74b/3
nar : nar
n. 53b/9, 160b/4, 160b/5, 160b/7, 160b/10, 160b/10, 160b/12, 160b/13
n.+uñ (gen.) A202a/5, A202a/6
n.+ı (akk.) 160b/10, 160b/13, 160b/13, A201b/6
nār : cehennem
n. 114b/2
nā-resīde : vaktinden erken olan
n. A205a/9
narḫ : narh, çarşı pazarda satılan şeyler için resmi makamlarca gösterilen fiat
n.+ı (iy.) 134a/10, A151b/5
nārinç : turunç, portakal
n. 162b/4, 162b/6

nā-ṣavāb : yanlış, doğru olmayan
n. 33a/4
naṣīb : nasip, hisse
n.+dür 192b/3
naṣīb al- : nasiplenmek
n.-a 151b/3
naṣīb bul- : nasiplenmek
n.-a 111a/1, 125a/7, 130a/10, 151a/5
naṣibi ol- : nasip olmak
n.-a A182a/6
naṣib issi ol- : nasipli olmak
n.-a 163a/7, A111a/9
naṣib ol- : nasip olmak
n.-a 144a/12
naṣīb vir- : nasiplendirmek
n.-mişdür 3b/7
n.-miş-idi 37a/8
naṣīḥat : nasihat
n. 114b/13, 193a/6, 193a/7, 115b/3
n.+ı (akk.) 175b/13,
n.+ı (iy.) A248a/13
naṣīḥatçı : nasihatçı
n.+lardur A109b/10
naṣiḥat idici : nasihat eden
n. 101b/7, 125b/8
naṣīḥat it- : nasihat vermek
n.(d)-e 100a/12, 155a/13, 172b/9, 173a/8, 175b/13, A137b/4, A219b/9
n.-se 114b/13, A109b/8
n.(d)-üp 172b/10
naṣīḥat ḳıl- : nasihat etmek
n.-ğıl 10b/4
naṣīḥat vir- : nasihat vermek
n.-se 111a/4
naṣr : zafer, yardım
n. A247b/1
nāvek okı : ok
n.+n 170b/10
naẓar : bakma, bakış
n.-ıla 4a/3
n.+ın 146a/13, A158b/1
naẓar eyle- : bakmak
n.-se 114a/2, A112b/8
n.-y-üp 113b/12
naẓardan düş- : gözden uzak olmak
n.+ından d.-e (n. nāḥiyete d.) 139a/5
naẓar idici ol- : bakmak
n.-a 193a/13
naẓar it- : bakmak
n.(d)-erem 187b/12
n.(d)-er A118a/1
n.(d)-erler A194a/1
n.(d)-e 38b/1, 78b/2, 157a/10, A147b/7, A172a/5
n.(d)-elüm 68b/3
n.(d)-eler 62b/4, 103a/9, 109b/13, 126a/11, 131b/13, 157a/11, 182b/3, A95a/3, A97b/2, A132a/3, A172a/9, A172a/11, A172b/1, A192b/8, A226b/7, A231a/13, A231b/11, A232b/2
naẓar ḳıl- : bakmak
n. 42a/12
nāzük : nazik
n. 69b/13
ne : ne, hangi; ne kadar, nasıl
n. (zamir) 5b/5, 6b/3, 8a/4, 8a/5, 8a/10, 12a/6, 17b/1, 18a/4, 18a/7, 18a/9, 21a/13, 22a/1, 42a/13, 53b/5, 161b/7, 178b/8, A120a/4, A161a/7, A170a/7, A172a/9, A207a/11, A217a/4
n.+dir A124b/7
n.+dür 12a/4, 20a/7, 20b/7, 20b/11, 23b/5, 30b/8, 32a/10, 78b/11, 83a/8, A27a/6, A116a/8, A119b/13, A170a/4
n.+nüñ A176a/3
n.+ye 2b/6
n.+den-ise A194a/3
n. (sıfat) 3a/7, 9a/11, 12a/3, 13a/5, 21a/7, 23b/2, 23b/12, 25b/13, 27b/5, 28b/2, 32a/1, 33b/3, 38a/4, 39a/3, 40b/10, 63b/12, 71b/8, 80b/13, 85b/10, 117a/6, 121a/12, 123a/3, 123a/3, 131b/13, 132a/2, 143b/12, 166b/11, 170b/5, A73b/5, A74b/11, A75b/4, A77b/5, A103a/9, A121a/8, A141a/10, A155a/1, A171b/4, A180b/9, A205a/13, A237a/6, A244a/10
ne ara : nere, ne yer
n.+dan 123a/8
necis : pis, murdar
n. 63a/4, 183b/3
neden : neden, niçin
n. A244a/8
n.+dür 27b/6, 30b/13
nedīm : sohbet arkadaşı
n. A124a/8
n.+dür A133a/2
n.+idür 123a/5
n.+in 152b/4

n.+leri (iy.) A134a/7
n.+leridür 117b/3
nefes : nefis, kendi krş. *nef(i)s*
n. 13a/8, 13a/9
n. midür 12a/3
nefes ür- : nefes vermek, soluklanmak
n.-ür 13a/7
n.-i bilür 13a/5
nef(i)s : nefis, kendi krş. *nefes*
n. 15a/1, 15a/1, 15a/2, 192a/10, 195a/12, 196b/8, 197b/7, A250b/9, A251a/1, A251b/8
n.+dür 192b/12, 195b/1, 197b/6, 197b/10, A248a/7
n.+üñ (gen.) 11b/13, 192b/12
n.+i (akk.) 194b/11, 195a/11
n.+den 192a/12
n.+i (iy.) 193a/13, 193a/13, 195a/3, 195b/2, 195b/11, A250a/9
n.+i-y-ile A251b/6
n.+idür 197a/7
n.+inüñ 193b/5
n.+ini A250a/9
n.+ine 193a/5
n.+ile 196a/3
nefs : nefes, soluk
n.+i (iy.) 69b/1
n.+lerin 197a/1, 197a/3
nefs ver- : soluk vermek, soluklanmak krş. *nefs vir-*
n.-emez 66b/3
nefs vir- : soluk vermek, soluklanmak krş. *nefs ver-*
n.-emez 66b/3
nehy : dince yasak olan şey
n. A116b/5
nehy-i münker : kötülükten men etmek
n. A188a/12
ne ḳadar : ne kadar
n. 23b/12, 80b/13, 83a/12, A75b/4
n.-sa 85b/10
ne ḳadar ki : her ne kadar
n. 63b/12, 71b/8, A103a/9
ne ki : ne ki, olanın hepsi krş. *ne kim*
n. 74a/12, 81a/5, 100a/1, A56b/3
ne kim : ne ki, olanın hepsi krş. *ne ki*
n. 16b/5, 31a/1, 38b/5, 53b/9, 53b/12, 59b/12, 63b/9, 75b/7, 75b/9, 76a/4, 100a/10, 106a/6, 106a/8, 108b/6, 133a/5, 148a/7, 148b/8, 164b/5, 165b/5, 167a/11, 171a/1, 171b/11, 174b/13, 180a/11, A83b/5, A85b/3, A115b/11, A148b/1, A166a/2, A168a/6, A225b/4, A225b/11,
ne … ne … : ne … ne …
n. 6b/11, 57b/3, 140b/8, 139a/4
ne bay ve ne yoġsul ol- : ne fakir ne zengin olmak, orta halli olmak
n.-a 124b/11
ne ısı ne sovuḳ ol- : mutedil olmak
n.-sa 146b/4
nem : nem
n. 8a/9
nemed : keçe
n. 173b/8
nerd : tavla oyunu krş. *nerde*
n. 108b/2, 108b/4, 108b/5
nerde : tavla oyunu krş. *nerd*
n. A105b/6
ne resme : ne şekilde
n. 18a/10, 20b/1, 22b/7, 23a/10, 24a/1, 26b/5, 29b/1, 31a/8, 43b/4, A109b/9, A112a/6, A119b/2, A156b/4, A160a/7, A180b/3, A181a/2, A210a/3, A243b/11
n. durur A17b/10
n.+dür 21b/6
n. ise A167a/3
ne resmile : ne şekilde
n.+dür A132b/11
neseb : nesep, soy
n.+de A123b/3
n.+in A70b/12
n.+inde 118b/12
nesebinden ol- : soyundan olmak
n.-a 177b/3
neseblü : soylu, soyu temiz
n. 160b/6, 179a/4, A203b/4
nesli münḳaṭıʿ ol- : soyu kesilmek
n.-a 53a/11
nesne : nesne, şey
n. 2a/6, 6a/13, 11b/7, 18b/9, 18b/9, 24b/6, 26a/6, 32a/1, 33a/4, 33b/9, 35b/9, 38b/9, 39a/1, 43a/7, 45b/8, 45b/9, 47b/8, 48a/11, 48b/1, 48b/2, 53b/1, 60a/7, 62a/11, 62b/2, 62b/13, 63a/2, 65b/7, 66a/9, 66a/12, 78b/1, 78b/2, 78b/2, 81a/11, 87a/4, 87b/2, 89a/12, 97a/3, 100a/6, 103b/13, 104a/1, 104b/3, 106a/11, 106b/10, 107a/13, 115a/4, 115b/3, 120a/3, 120a/8, 131a/1, 131a/3,

134a/8, 134a/9, 134a/9, 135a/5, 136a/2, 136a/5, 136b/3, 136b/9, 142b/2, 154a/3, 155a/8, 161a/3, 161a/11, 161a/12, 161b/1, 166a/12, 167b/10, 167b/11, 168a/10, 178b/2, 178b/3, 178b/7, 179a/8, 179b/13, 180a/13, 182b/6, 182b/7, 183a/5, A27b/3, A67b/11, A76b/12, A99b/9, A103a/9, A115b/10, A119b/3, A120a/5, A123b/4, A124b/2, A126b/8, A143b/11, A146b/12, A145b/1, A172a/7, A172a/9, A172a/13, A172b/4, A189b/6, A207a/11, A209a/2, A211b/4, A211b/4, A211b/5, A216a/8, A238b/12, A238b/13

n.-y-ile 119b/12, A234b/7

n.+dür 12a/3, 40b/10, A77b/5

n.+nüñ 157a/10, 171a/3, A70a/2, A128a/9, A151b/5, A172a/10, A235a/1, A235b/5

n.+yi 7a/1, 7a/2, 31a/11, 31b/1, 32b/3, 32b/9, 48b/3

n.+ye 32b/3, 132a/10, A32a/9

n.+den 32b/5

n.+den-ise A191a/1

n.+si 69b/1

n.+sin A153b/9

n.+ler 8a/10, 26a/11, 33a/1, 44a/10, 53b/2, 76b/13, 101b/3, 106a/7, 106a/a/11, 120a/6, 190a/11, 195b/7, A76b/5, A119b/9, A129a/11, A160b/3, A203a/4, A203b/12, A235b/4

n.+lerüñ (gen.) 120a/7

n.+leri (akk.) 7a/5, 32b/11, 33b/6, 45a/5, 45a/11, 81a/4, 115a/5, 135b/3, 137a/8, 137b/11

n.+lerden 42a/7, 85b/7, 115a/4, A239a/1

n.+lerinden 45b/8

nesne bul- : bir şey elde etmek

n.-a 140b/5, A205a/4

n. (…) b.-a 162b/11

n.-sa 141a/9

nesne ol- : bir şey olmak, nesnedür

n.-a 66a/10,

neʿūẕübi'l-lāh : 'Allaha sığınırız' anlamında Arapça ifade

n. 59a/5, 61a/2, 70a/10, 133a/7, 196a/5

nevʿa : nevi, tür krş. *nevʿi*

n. mıdur 182b/3

nevādir : nadirat

n. A124b/9, A124b/9

nevāfil : nafileler

n. 119b/1

nevāḫt it- : taltif etmek krş. *nüvāḫt it-*

n.-se A117a/7

nevbet deg- : sıra gelmek

n.-mez A120b/12

nevḥa : ağıt, inleme krş. *nūḥa*

n. 29b/3, 148a/4

nevḥa it- : ağıt yakmak, inlemek krş. *nūḥa it-*

n.(d)-erler A149b/8

n.-se 108a/4

nevḥa ve zārılıḳ ḳıl- : ağıt yakmak, ağlayıp inlemek krş. *nūḥa ve zārılıḳ ḳıl-*

n.-sa 108a/1

nevḥa zārılıḳ ḳıl- : ağlayıp inlemek

n.-sa 108a/3

nevʿi : tür, çeşit krş. *nevʿa*

n.+ne 183a/5

n.+den 182b/3

n.+dendür 182b/3

n.+nden midür A234b/11

nevmīẕ ol- : ümitsiz olmak

n.-a A130a/1

n.+maḳdur A115a/7

nevrūz : nevruz krş. *nōrūz*

n. 146b/9

ney : ney

n. 149a/1

ne yidi ve ne sekiz ol- : yedi ve sekiz olmamak

n.-sa 120b/3

ne yir : nere

n.+e A237a/9

n.+de 20a/10, A205a/13

neẕīr : uyarıcı

n.+dür 51a/3, 51a/9

nice : nice, çok, nasıl krş. *niçe*

n. 19b/4, 22b/7, 38b/1, 42a/9, 43b/12, 66b/7, 101b/1, 107b/13, 147a/11, 191a/6, A77b/12, A209b/12, A220a/3

n.+dür 40b/10, A132b/12, A147b/7

nice ki : ne kadar krş. *niçe ki*

n. 150b/3

nice kim : ne kadar krş. *niçe kim*

n. 188b/9, A12a/5

nice zamān : çok zaman

n. 95b/3

niçe : nice, çok, nasıl krş. *nice*

n. 2a/5, 127a/13, 163a/13, 173a/10, A1a/11
niçe biñ : kaç bin
n. 4b/11,
niçe dürlü : bir çok çeşit
n. 135a/4
niçe ki : ne kadar krş. *nice ki*
n. A244b/3
niçe kim : ne kadar krş. *nice ki*
n. 14b/7
niçün : niçin
n. A149a/2
nifāḳ : nifak, iki yüzlülük
n.+dur 101b/10
n.-ıla 177b/5
nifāḳ ehli : iki yüzlü
n. 57b/1
nifāḳ ol : iki yüzlülük olmak
n.-a 196a/2
nihāyet : son
n.+i (iy.) 140b/2, 140b/3, 170b/4
n.(d)+i (iy.) A160b/13
nikāḥ : nikah
n. 72a/11, 77b/1, 102a/10, 129b/5
n.-ıla 36a/6, 91a/2, 93a/7, 94a/5, 99a/11, 101a/3, 101a/5, 165b/9, 166a/12, 179a/3, 179/8, 181b/9, A215b/5
n.-ıçun 94a/6, A31a/7
n.+a 19b/8, 127a/8, 131b/7
n.+ına 102a/12, A96b/8
nikāḥ it- : evlenmek, nikahlamak
n.(d)-erler 102a/10
n.(d)-e 19a/11, 94b/2, 94b/3, 98a/3, 102a/11, 166a/10, 170a/8, A198b/2
n.-se 39b/1
n.+mek 37a/3, 39b/9
n.+mekdür A94b/11
n.+mege 34b/10
nikāḥlan- : nikahlanmak
n.-dı A244a/7
n.-a 179a/11, A209a/6, A230b/6
n.+maḳ 190a/9, A245a/8
n.+maġ-ıçun A88a/1
n.+maġa 157a/12
nikāḥlıḳ : nikahlık
n.(ġ)+a 159a/2
nikāḥ üzere ol- : evli olmak
n.-a A204a/1
nikāḥ üzre ulaş- : evlilik için kavuşmak
n.-a 162a/6
nīk-baḫt : kötü talihli
n. ise 50b/4
nīk-baḫt ol- : kötü talihli olmak
n.-a 36b/10
niʿmet : nimet
n. 17b/11, 32b/2, 129b/1, 140a/1, 166b/11, A47b/9, A47b/11, A157a/12, A165a/9, A172a/5, A172b/12
n.-ile A210b/9
n.+dür 44b/2, 122a/5, 138a/12
n.+e A160a/1
n.+i (iy.) 52b/12, 53a/2, 114b/8, 116a/2, 116a/3, 116a/5, 133a/1, 138b/2, 142b/12, 143b/10, A113b/13
n.+ini 11b/7
n.+in A211b/3
n.+ine 185a/13
n.+inden A202a/6
n.+indendür 32b/10
niʿmeti git- : cömertliğini kaybetmek
n.-miş A196b/9
niʿmet revān ol- : nimet çok olmak
n.-a 129a/13
niʿmet ucuzlıġı ol- : bolluk bereket olmak
n.-a A173a/7
nire : nere
n.+ye 184a/8
nisbet it- : nispet etmek
n.(d)-erler 122b/13, 122b/13, 128a/10, 137a/7
n.(d)-eler 140a/8
n.-se 74a/8
nişān : nişan, işaret; hedef; imza, tuğra
n. A107b/7
n.+a 170b/8
n.+ı (iy.) 110a/1, 110a/6
nişāṭ : neşat, sevinç, mutluluk
n.-ıla 37b/4
nişter ur- : neşter vurmak, kesmek
n.-sa A82b/12, A82b/13
nite : nasıl
n. 22a/5, 175a/8, A247a/9
nite ki : nasıl ki
n. 3a/11, 32b/4, 78b/10, 158b/8, A134b/4, A134b/11, A160b/13, A221a/13,
nitekim : nitekim
n. 13b/3, 13b/6, 23a/11, 29a/8, 29a/9,

30b/8, 124a/4, 140b/2, 192a/4, 192a/5, A185b/7, A232b/3

niteliḳ : nitelik
n.(g)+in 5a/11

niyyet : niyet
n.+i (iy.) A138b/13

niyyet it- : niyetlenmek
n.-miş A197b/11
n.(d)-e 152a/3

niyyetsüz : niyetsiz
n. 185b/13

nizāʿ : niza, çekişme
n. A90b/13

nizāʿ it- : çekişmek
n.-se 92a/13

noḫūd : nohut
n. 164b/2, 164b/4

noḳṣān : eksik
n. 49b/10, 49b/12, 50b/2, 50b/3, 62b/7, 64a/4, 65b/4, 66b/5, 69b/6, 70b/11, 70b/12, 71a/11, 76a/10, 117b/7, 118b/2, 137a/9, 172a/12, 181a/7, A62a/6, A65a/4, A72a/9, A72a/10, A155a/3, A168b/11, A226a/3, A228a/8
n.+dan A74b/11
n.+ı (iy.) 144b/10, A166b/13
n.+ıdur 54a/4
n.+lar A45a/12

noḳṣān büler- : eksiklik görülmek
n.-e A225b/5

noḳṣān iriş- : eksiklik olmak
n.-e 58b/3, 62a/3, 68a/8

noḳṣān ol- : eksik olmak
n.-a 61a/5, 63b/10, 80a/1, 146a/4

noḳṣānlıḳ ol- : eksiklik olmak
n.-a A149b/11

noḳṭa : nokta
n. 117b/10

nōrūz : nevruz krş. *nevruz*
n.+ın 147a/5

nöker : hizmetkar, hizmetçi
n.+lerine 150a/10
n.+lerile A179b/11

nūḥa : inleme, ağıt krş. *nevḥa*
n. 132b/7, A105a/2, A143b/5
n.-y-ıla A149a/7

nūḥa it- : nevha etmek, ağıt yakmak, inlemek krş. *nevḥa it-*
n.-se A105a/6

nūḥa ol- : nevha olmak, ölü için ağlamak
n.-a A144a/12
n.-maya A143b/4

nūḥa ve zārılıḳ ḳıl- : ağlayıp inlemek krş. *nevḥa ve zārılıḳ ḳıl-*
n.-sa A105a/2

nūḥa zārī ḳıl- : ağlayıp inlemek
n.-sa A105a/4

nūḥ ḳavmı : Nuh peygamberin kavmi
n.+n 39b/3

nūr : nur
n. A119a/12
n.+ı (akk.) A135b/1
n.+dandur 164b/9
n.+uñdandur A207a/12
n.+ı (iy.) 119a/5, A123b/13
n.+ıdur A119a/12
n.+ın 139a/8, A123b/4
n.+ından 116b/10

nūrānī : nurani, nurlu
n. A120a/5

nuṣret : yardım
n.+dür A127b/12, A129a/8, A130a/13

nuṣret bul- : yardım elde etmek
n.-a 47a/10, 49a/1, 120a/9, 121b/6, 121b/6, A110a/12, A112a/8

nuṣretlü : yardımlı, yardım almış
n. A191b/2

nuṣret ve faẕıl ve raḥmet ve minnet it- : yardım, ikram ve rahmet etmek
n.-mişdür 192a/8

nuṣret vir- : yardım etmek
n.-e 45b/3, 46b/4,

nücūm : yıldızlar
n. 126b/2, 126b/2
n.+dan (ʿilm-i n.) 37a/8

nüsḫa ol- : yazılmak
n.-mışdur 31b/10

nüvāḫt : taltif
n. 133b/8

nüvāḫt bul- : taltif edilmek
n.-a A166a/9
n.+lar b.-a 82a/2

nüvāḫt it- : taltif etmek krş. *nevāḫt it-*
n.(d)-e A221b/11
n.-seler 113a/2
n.-dise A186b/7

-O-

o : o krş. *ol* bk. anuñ, añа, anı, andan
o (zamir) 95a/4, 188b/4, A7a/4, A186a/8
o.+nuñ 82a/9
o.+nı A251a/1
o.+ña 55b/1
o.+ndan 145a/2
o (sıfat) 14b/8, 24b/4, 29b/1, 38b/8, 40b/7, 43b/5, 51b/4, 53a/10, 60a/8, 66b/2, 107a/11, 139b/1, 144b/2, 156a/10, 188b/4, 190b/2, A20a/3, A23a/3, A27a/3, A35a/6, A48b/11, A70a/2, A96b/5, A119b/3, A128a/11, A154a/3, A156b/4, A162b/3, A169a/4, A179b/6, A180a/9, A180a/10, A180b/3, A180b/9, A181a/2, A181a/9, A185a/6, A192b/7, A194b/5, A199a/3, A210b/2, A232b/4, A245b/4
ocaḳ : ocak, ateşhane
o. 153a/7, A152a/3
o.(ġ)+uñ (gen.) 137a/5
o.(ġ)+ı (akk.) 139b/4
o.(ġ)+a 137a/2
ocaḳ ol- : ocak olmak krş. *oçaḳ ol-*
o.-a A155a/7
oçaḳ ol- : ocak olmak krş. *ocaḳ ol-*
o.-a 137a/12
od : ateş krş. *ot (1)*
o. 7b/9, 8a/8, 57b/6, 76a/3, 135a/10, 135a/11, 135a/12, 135b/6, 135b/8, 135b/11, 136a/4, 136a/5, 136a/6, 136a/10, 136a/10, 136a/12, 136b/1, 136b/2, 139a/2, 136b/13, 137a/4, 137a/13, 137b/4, 137b/11, 139a/6, 139a/8, 139b/6, 139b/8, 148a/9, 154a/2, 166b/8, A94b/13, A151b/11, A152b/2, A152b/2, A152b/13, A153b/2, A153b/12, A154a/1, A155b/12
o.-ıla 136a/1
o.+uñ (gen.) 20a/7, 134a/13, 134b/1, 134b/3, 134b/4, 135b/1, 136b/13, 137b/6, 139a/7
o.+ı (akk.) 136a/11, 137a/12, 139a/12, 153a/8, A159a/11
o.+a 20a/9, 139b/1, 139b/7
o.+da 136a/2
o.+la A153b/3
o.+ı (iy.) A114b/13, A144a/10, 152a/2, A152a/3, A155a/11
o.+lar 42b/9
o.+lardan 134b/7
oda bıraḳ- : ateşte yakmak
o.-sa 135a/6, 156b/4
o.-salar 135a/8
oda göyündür- : ateşte yakmak
o.-se 89a/9
oda secde eyle- : ateşe tapmak
o.-se 139b/2
od evi : ocak, zerdüşt tapınağı
o.+n 153a/7
od eyle- : ateş yakmak krş. *ot eyle-*
o.-se A154a/13
od gel- : yangın olmak
o.-se 158a/11, 166b/5
od in- : gökten ateş inmek krş. *ot in-*
o.-se 135b/2
o.-üp 135b/5, 136a/3
od iriş- : ateş değmek
o.-mişdür 167b/3
odun : odun
o. 102a/13, 102b/2, 102b/3, 158b/6
o.+ı (akk.) A97a/1
o.+suz A154a/4
odunluḳ : bk. ip odunluġı
od yaḳ- : ateş yakmak krş. *ot yaḳ-*
o.-ar A114b/4
o.-sa 114b/4, 135b/1, 136b/10, 137a/1, 137a/13, 137b/5, A155b/3, A155b/10
o.-ardan 114b/5
od yan- : ateş yakılmak krş. *ot yan-*
o.-ar (o. dütünsüz y.)136b/1
o.-ar (part.) 139a/11, 191a/3
o.-mış (part.) 136b/12
oġıl : oğul krş. *oġul*
o.+dur 79a/2, A191b/9
oġlan : oğlan, çocuk
o. 27b/1, 35b/12, 36a/3, 36a/9, 36a/12, 36b/1, 36b/4, 65b/9, 66a/7, 66a/10, 82b/11, 86a/13, 86b/1, 89a/1, 107b/4, 117b/9, 129b/13, 138a/6, 145b/2, 155b/10, 157b/4, 162a/4, 168b/12, 168b/13, 169a/1, A49a/9, A124a/1, A124a/9, A170a/9, A170a/13, A191b/10, A192b/7, A204b/3, A213b/5
o. ise A104b/7
o.+ısa 58a/4
o.+dur 86a/10, A78a/9, A91a/13, A192b/6
o.+uñ (gen.) 57b/8
o.+ı (akk.) 163a/12

o.+a 153b/6, 159a/9, A85b/1, A157b/7, A192a/12, A200b/1
o.+ı (iy.) 66a/9, A58b/9, A169b/13
o.+ı-çun A81b/2
o.+lar 116b/11, 159b/2, 174b/9, 190a/2, A80a/4, A114a/5, A195a/12, A208b/5
o.+laruñ (gen.) 189b/13
o.+ları (iy.) 53a/12, 60a/11, 60a/12, 106b/5, 126a/9, 159a/4, A50a/5, A147b/2
o.+larıdur 64a/8, 76a/9
o.+larınuñ 35b/4, 60a/9, A53b/5
o.+ların 25b/11
o.+larına 29a/8, 56b/2, 62b/9, 63a/11, 63a/11, 63b/9, 63b/12, 64a/4, 64a/4, 71a/10, 73a/3, 73a/4, 75a/6, A25a/12, A56b/11
o.+larınadur 63b/12, A56b/5
o.+larından 54b/11, 59b/2, 132b/1
o.+larıdın A53b/5

oğlan ehli : çocuk sahibi
o. 60a/9, A49a/9, A213b/2

oğlan issi ol- : çocuk sahibi olmak
o.-a 156a/1

oğlanlarından ol- : çocuklarından olmak
o.-a 180a/3

oğlan ol- : çocuk olmak, büyük olmamak; çocuk doğmak
o.-a 35a/8, A49a/9
o.-sa 36b/13, 37a/2
o.-masa 66a/8
o.+ları o.-a 159a/4, 106b/5

oğlı ḳızı ol- : oğlu veya kızı doğmak
o.-a 54b/11
o.-maġa 156a/6

oğlı ol- : oğlu doğmak
o.-a 35a/2, 47b/10, 59a/3, 60a/9, 60a/9, 86a/11, 153b/9, 156a/12, 162b/11, 166a/12, 172a/12, A70b/11, A205a/9
o.-sa 36a/8, A33a/2
o.-ursa 36b/10, 138a/7
o.-maya 53a/11, 79a/4, 126a/2

oğrı : hırsız
o. 76a/8, 94a/4, 95b/2, 95b/4, 95b/4, 95b/5, 99a/8, 99a/12, 123b/7, 147b/4, 184a/6
o.+dur 95b/1
o.+ınuñ A147a/6
o.+lar 86a/7, 95b/6, 126b/10, 136a/5, 136a/6, A78b/11

oğrı ol- : hırsız olmak
o.-a A89a/9, A89a/9, A134a/1

oğrıla- : çalmak krş. *oğurla-*
o.-ya A153b/10

oğrulıḳ : hırsızlık krş. *oğurlıḳ, oğurluḳ*
o. 101a/10

oğul : oğul krş. *oġıl*
o. 64a/4, 87b/13, 162b/8, 170b/2, 172a/12, A136a/6, A207b/12, A219b/6
o.+dur 78a/8, 87b/13, 157a/9, 159b/7, 165b/4, 168b/9, A204b/1
o.+a 35b/8, 154b/9, 156a/3, 156a/9, 156b/12, 161b/13, 162b/7, 162b/13, 165a/6, 172a/1, 172a/12, 172b/5, 180a/2, A199b/10, A215a/12, A216a/1, A229b/7
o.(ġl)+a A32a/8
o.+dan 162a/3
o.(ġl)+uñ (iy.) 188a/8, A209b/13
o.(ġl)+ı 30b/8, 34b/3, 46a/7, 56a/2, 64a/9, 64a/10, 65a/8, 66a/11, 77a/1, 78a/5, 78a/11, 78a/12, 78a/12, 78b/4, 79a/4, 79a/7, 79a/11, 79b/1, 79b/4, 79b/5, 84b/11, 84b/12, 85a/3, 85b/5, 86a/2, 88a/6, 88a/8, 91a/8, 116b/8, 126a/2, 130a/1, 138a/9, 153b/7, 153b/7, 154b/1, 154b/2, 156a/4, 156b/6, 157a/10, 159b/10, 162a/2, 162b/9, 163a/1, 164b/10, 166a/13, 168b/12, 169b/5, 170a/5, 172a/3, 172b/7, 178b/10, 178b/10, A58b/8 A58b/8, A79a/5, A203b/7
o.(ġl)+ı-çun 89a/3
o.(ġl)+ınuñ 162a/1
o.(ġl)+ın 188a/9
o.(ġl)+ına 29b/13, 30a/9, 30a/13, 30b/12, 78b/2, 138a/7, A170a/6, A185a/1
o.(ġl)+ından 79a/10
o.(ġl)+ıla A79a/1
o.+lara 63a/11, 64a/3
o.+ları (iy.) 131b/8, 165b/10

oğul ehli : çocuk sahibi
o. 164b/10, 168b/10

oğul ḳız ehli : çocuk sahibi
o. 54b/10

oğurla- : çalmak krş. *oğrıla-*
o.-dılar A74a/5
o.-ya 136a/6
o.-yalar 86a/3
o.-sa 103a/7, 103a/9, 105a/12, A101b/2
o.-salar 82b/1, 172b/8, 175b/13
o.-yup 105b/1

oğurlan- : çalınmak
o.-sa A219b/7
o.-mış (part.) A224b/3
oğurlayın : gizlice
o. 98a/13, 103a/11, A77b/7
o. ise A196a/2
oğurlıḳ : hırsızlık krş. *oğrulıḳ, oğurluḳ*
o.+da 105b/2
oğurlıḳ eyle- : hırsızlık yapmak krş. *oğurluḳ eyle-*
o.-se 101b/4, 105a/10, 105a/12
oğurluḳ : hırsızlık krş. *oğrulıḳ, oğurlıḳ*
o.+da A101b/3
o.+dan 171b/13
oğurluḳ eyle- : hırsızlık yapmak krş. *oğurlıḳ eyle-*
o.-se A101a/10, A101a/13
oḳ : ok
o. 2b/12, 94a/6, 170b/1, 170b/3, 170b/3, 170b/3, 170b/4, 170b/5, 170b/6, 170b/12, 171a/7
o.+ısa A217a/5
o.+uñ (gen.) 170b/12
o.+ı (akk.) 170b/8, 170b/9
o.+ı (iy.) 102b/9
o.+ın 170b/10, (ḫadeng o.) 170b/12
oḳçılıḳ : okçuluk
o. 102b/8
oḳçılıḳ eyle- : okçuluk yapmak
o.-se 102b/6
o.-ye A97a/10
oḳı- : okumak krş. *oḳu-*
o.-dum A20b/2
o.-mışamdur 22b/6
o. A150b/2
o.-ya 15a/12, 16a/4, 16a/8, A22a/6
o.-sa 26a/7, 60a/2, 109a/8, 109a/12, 119a/11, 119b/6, 125a/10, 126a/11, 126b/2, A124b/10, A137b/1, A138b/3, A229a/9
o.-yup dururdı A33b/9
o.-yanlar A3a/5
o.-yanlara 3b/1, A4b/10
o.+maḳ 106a/8
oḳsuz : oksuz
o. 170a/5
oḳu- : okumak; çağırmak; ötmek krş. *oḳı-*
o.-r 110a/9
o.-dum 24b/1
o.-dı 109a/1, A82a/9
o. 133b/6
o.-sa 52b/3, 52b/3, 89a/1, 108b/10, 108b/12, 109a/7, 109a/7, 109a/9, 109a/11, 109a/11, 109a/13, 109b/4, 109b/6, 109b/7, 109b/8, 109b/9, 109b/10, 109b/11, 109b/13, 110a/4, 110a/6, 110a/8, 119a/9, 119a/11, 119a/12, 119a/12, 119b/1, 119b/2, 119b/3, 119b/4, 119b/5, 119b/7, 125a/10, 125b/1, 125b/2, 125b/3, 125b/4, 125b/5, 125b/6, 125b/7, 125b/8, 125b/9, 125b/10, 125b/11, 125b/12, 125b/13, 126a/1, 126a/2, 126a/3, 126a/4, 126a/5, 126a/12, 126a/13, 126b/1, 178b/3, A14b/10, A53a/12, A106a/9, A106b/2, A106b/3, A106b/12, A125a/4, A136b/5, A139a/2, A139a/6,
o.-salar 112a/3
o.-r (part.) 108b/12
o.-yanlara 5a/10
o.-duġı 109a/3, A106a/6
o.-mış (part.) 89a/1
o.-yup dururdı 37a/7
o.-r-ıdum 187a/9
o.-rdum 187a/10
o.-rdı 187b/2
o.-rsa 179b/12, 179b/13
o.-dısa 109a/4
o.-maz (part.) 110a/8
o.-mayınca 11a/7
o.+maḳ A106a/2
o.-masa 109a/6
oḳumış ol- : okumak
o.-a 21a/13, 29b/4, 30b/13
oḳuyıcı : okuyan
o. A82a/9
o.+lar 110a/9
ol : o krş. *o*, bk. *añа, anda, andan, anı, anuñ, anlar*
o. (sıfat) (*605 defa geçer*)
o. (zamir) 5a/13, 5b/6, 5b/7, 7a/8, 7a/11, 7a/12, 7b/1, 7b/6, 7b/7, 7b/7, 8b/5, 8b/6, 8b/10, 8b/10, 8b/13, 9a/5, 9a/6, 10b/12, 11a/3, 11a/12, 12b/9, 18a/12, 18b/4, 21b/2, 23a/10, 24a/13, 27a/6, 29b/2, 30b/5, 31a/9, 32a/2, 33b/5, 35b/12, 38a/1, 46b/10, 51b/12, 52b/3, 55a/1, 57b/1, 58a/9, 60a/9, 62a/1, 64b/4, 68b/9, 71b/5, 79b/6, 81a/8, 83b/4, 90a/13, 94a/6, 95b/9, 97b/1, 99a/4, 99b/12, 100b/4, 104a/1, 112a/4, 112b/3, 125a/5, 126a/3, 132b/7, 134a/8,

147b/12, 150b/8, 153a/5, 163a/8, 164a/3, 173a/7, 183a/2, 184b/5, 187b/3, 189b/10, A31a/6, A31b/4, A69b/13, A76a/9, A80a/3, A112a/3, A133b/12, A143b/9, A143b/9, A145a/11, A149a/5, A150b/8, A170a/2, A180a/12, A180b/5, A181a/2, A188b/13, A194b/9, A198b/8, A199a/13, A199b/1, A203a/9, A203b/12, A204a/10, A226a/4, A231b/5, A232a/1, A233a/6, A235b/8, A243b/8, A243b/10

o.+vem A243a/2

o.+am 188b/12

o.+dur 1b/6, 7b/4, 8a/12, 8b/1, 9a/2, 9b/13, 10a/4, 12a/7, 12b/8, 12b/10, 14a/9, 15a/6, 15a/9, 17a/6, 19a/6, 21a/6, 21a/12, 27a/10, 28a/2, 29b/10, 30a/4, 31a/6, 33b/4, 41a/7, 41b/13, 44b/8, 50a/7, 50a/12, 50b/9, 51a/5, 53b/8, 63a/10, 67a/3, 70b/6, 75b/9, 76a/13, 81a/11, 81a/12, 84b/6, 85a/7, 97b/1, 99b/3, 100a/6, 113a/4, 114a/4, 117b/2, 119b/10, 128a/5, 128b/3, 129b/4, 137a/6, 157b/13, 164a/1, 174a/5, 177b/12, 181a/13, 182b/2, 182b/5, 183b/10, 184a/5, 184b/11, 189b/10, A22b/10, A45b/10, A74a/13, A75b/3, A75b/4, A82a/12, A106b/10, A119b/8, A131a/10, A136a/4, A136a/4, A141a/7, A145b/6, A146a/2, A146a/8, A156a/6, A159b/11, A172a/8, A174b/8, A179b/5, A185a/1, A186a/9, A186a/10, A188b/9, A192a/4, A195b/6, A200b/13, A203b/4, A204a/7, A210a/6, A214a/10, A220b/5, A225b/1, A227a/13, A228a/8, A233a/8, A247b/10

anuñ : onun krş. *onuñ*

a. (*760 defa geçer*)

a.-ıla 55b/4, 60a/1, 84a/2, 92a/13, 130b/11, 148b/10, 153a/9, 154a/6, 156b/6, 163a/11, 163b/7, 164b/1, 189b/5, 190a/12, A11a/10, A73a/9, A76a/8, A76b/12, A81b/2, A147a/13, A203a/9

a.+la 12b/9, 84a/3, 112b/1, 115b/5, 130b/11, 131b/6, A171a/9

a.-ıçun 128a/11, A4a/7, A35b/1, A36a/4, A40a/2, A94b/13, A133b/11, A221a/5

a.-çun 4b/5, 22b/6, 38b/13, 39b/5, 44a/1, 121a/6

a.+dur A145a/4, A186a/13, A198b/13

anı : onu krş. *onu*

a. 6a/10, 7b/6, 9a/4, 9b/6, 21a/5, 26b/2, 27b/4, 27b/11, 28b/2, 31a/2, 31b/2, 31b/11, 32a/13, 41b/11, 42a/9, 44b/13, 46a/1, 47a/1, 49b/13, 53a/6, 53a/6, 65b/2, 66b/8, 69a/3, 75b/7, 76a/11, 77a/3, 79b/9, 81a/9, 83b/5, 84a/8, 85a/5, 86a/8, 86b/13, 87a/6, 87a/12, 87b/10, 89b/1, 91b/3, 91b/11, 92a/10, 92b/9, 93a/3, 93a/9, 93b/3, 94a/2, 94a/12, 94b/8, 95a/5, 95a/12, 95b/2, 95b/10, 96a/3, 97a/6, 97b/9, 98a/10, 99a/5, 100b/6, 101b/12, 102b/6, 103b/5, 104a/10, 105a/4, 105a/10, 107a/8, 108a/1, 108a/6, 108a/10, 108b/4, 109b/4, 109b/11, 110b/2, 110b/5, 111a/3, 112b/7, 113a/2, 113a/2, 113a/5, 114a/12, 114b/1, 114b/5, 114b/9, 114b/12, 115a/8, 115b/6, 115b/6, 117b/1, 121a/10, 122a/1, 128a/2, 130a/6, 134a/3, 134a/7, 135b/5, 135b/8, 136a/8, 137b/4, 137b/12, 138a/4, 138a/10, 149b/3, 159b/6, 173a/1, 178b/6, 191b/9, 193a/1, 194a/13, A29b/12, A53a/5, A74a/3, A75b/8, A80a/5, A81b/11, A82b/6, A82b/13, A86a/7, A87a/8, A88a/12, A93b/4, A98b/12, A99a/10, A103a/9, A117a/7, A124b/6, A146a/4, A154b/6, A163a/7, A190b/11, A197a/11, A199a/13, A207b/10, A207b/11, A211b/5, A238a/3, A246a/2, A251a/2

aña : ona krş. *ona*

a. 5b/4, 5b/9, 5b/9, 6b/4, 6b/7, 7a/6, 8a/8, 8b/6, 10b/4, 10b/9, 16a/2, 16b/9, 17a/2, 17a/5, 18a/8, 19b/1, 20a/7, 20a/8, 21a/1, 21a/8, 21a/11, 21b/10, 23a/12, 24b/4, 30a/3, 31a/4, 31a/4, 32a/2, 32b/3, 33a/1, 33a/4, 33b/2, 33b/13, 34b/13, 35b/2, 37a/8, 38b/12, 39a/4, 40a/6, 40a/7, 40b/3, 40b/13, 41b/4, 41b/8, 42a/2, 43a/10, 43a/11, 44a/12, 45b/1, 45b/7, 45b/11, 46a/1, 46b/11, 46b/13, 47a/7, 47a/7, 47a/11, 48a/7, 48a/10, 48b/2, 48b/2, 48b/4, 48b/5, 48b/5, 48b/6, 50b/13, 52a/2, 52a/4, 52b/1, 52b/6, 52b/10, 53a/4, 53b/1, 53b/3, 55b/6, 56b/5, 56b/6, 57b/3, 58b/7, 58b/7, 59a/1, 60a/7, 60b/2, 61a/6, 61a/9, 62b/2, 63a/6, 66a/2, 66b/3, 68b/8, 68b/12, 69a/1, 69a/7, 69b/10, 70a/5, 71b/7, 74a/7, 76b/13, 77b/6, 77b/12, 79a/7, 79a/11, 79b/5, 79b/8, 82a/9, 83a/9, 83b/3, 84a/1, 84a/8, 84a/13, 84b/2, 84b/8, 84b/9, 84b/11, 85a/2, 85a/13, 85a/13, 85b/6, 85b/12, 86a/1, 86a/11, 87a/1, 88a/9,

88a/10, 89a/8, 89b/9, 89b/12, 89b/12, 90a/5, 90a/7, 90b/11, 91b/8, 91b/9, 92a/2, 92b/12, 94a/6, 94a/8, 94a/10, 96a/2, 97a/1, 97a/10, 98a/3, 98a/7, 100b/12, 102a/1, 102a/3, 102b/10, 103a/11, 103a/11, 103b/5, 103b/5, 103b/8, 104a/1, 104b/7, 105a/6, 106a/5, 106a/7, 106a/11, 106b/9, 109a/9, 109b/10, 109b/13, 110a/5, 111a/9, 112b/5, 113b/1, 113b/6, 113b/11, 113b/13, 114a/1, 114a/3, 114a/7, 114b/4, 114b/8, 114b/11, 114b/12, 114b/13, 115a/4, 115b/2, 115b/3, 115b/5, 115b/7, 118b/6, 120a/2, 120a/6, 120a/11, 120b/13, 121a/1, 121a/4, 121a/10, 124b/3, 125a/5, 125a/5, 125a/9, 125b/5, 126a/10, 126b/8, 127a/12, 127b/2, 127b/8, 129b/8, 130b/10, 131a/5, 131a/5, 131a/6, 131b/11, 132a/9, 132a/12, 133b/2, 133b/3, 133b/6, 133b/7, 133b/8, 134a/2, 134a/6, 135a/9, 135a/11, 135b/1, 135b/13, 136a/12, 136b/11, 138b/2, 138b/4, 138b/6, 139a/9, 141a/12, 142b/5, 143b/4, 143b/10, 145a/8, 146a/1, 146a/3, 146a/4, 144b/1, 146a/5, 147a/3, 147a/6, 148b/10, 150a/8, 151b/1, 151b/13, 152b/9, 154a/5, 154a/6, 154a/8, 155a/8, 156a/2, 156b/3, 157a/4, 157a/5, 157a/9, 157a/12, 159b/13, 161a/3, 163a/10, 163a/11, 163a/12, 163b/8, 163b/10, 164a/13, 166b/9, 167a/8, 167b/3, 170a/5, 171a/1, 171a/4, 171b/4, 171b/8, 171b/10, 172b/5, 172b/8, 172b/13, 173a/8, 173a/9, 173b/7, 174b/3, 174b/12, 175a/9, 175a/10, 175a/11, 175a/12, 175b/5, 175b/8, 176b/9, 178a/13, 178b/3, 178b/7, 178b/8, 179a/9, 179a/11, 180b/7, 180b/9, 183a/2, 183a/7, 184a/1, 184a/2, 184a/2, 184a/8, 184a/12, 184b/6, 185a/13, 187a/8, 187a/11, 192b/13, 193a/12, 194a/9, 195b/7, 195a/10, 196a/4, 196b/11, 197a/4, A21b/8, A49b/9, A64b/8, A66a/2, A67a/4, A74a/2, A76a/4, A76a/5, A76b, A77b/5, A80a/2, A82a/9, A82b/12, A83a/3, A83b/4, A84b/8, A85b/1, A85b/3, A103b/1, A109b/8, A112b/2, A113a/10, A113b/8, A113b/10, A114a/1, A114a/6, A115a/1, A119a/1, A120a/6, A120a/7, A124b/6, A128a/12, A129a/8, A129a/12, A131a/5, A131a/5, A132a/3, A133b/2, A134a/4, A135a/12, A136b/13, A136b/13, A137b/3, A137b/5, A137b/12, A139b/8, A140a/10, A142a/6, A143b/12, A144a/8, A145b/13, A146b/13, A149a/2, A153a/3, A156b/1, A157a/2, A157b/5, A157b/9, A166a/2, A167a/1, A169b/2, A171b/5, A172b/3, A182b/3, A183a/6, A186a/4, A186a/7, A186a/13, A190a/5, A191b/4, A192b/1, A192b/2, A192b/5, A194a/3, A197a/1, A197a/4, A197a/6, A199b/9, A200b/7, A204a/9, A215b/3, A220b/2, A224a/3, A226a/4, A226a/5, A227a/13, A228a/12, A231b/6, A232a/1, A232a/6

anda : onda, orada, oraya

a. 10b/8, 40a/8, 44b/6, 44b/8, 65b/1, 68a/13, 93a/7, 94b/2, 104a/12, 114a/11, 116b/7, 135a/11, 137a/2, 139b/4, 150b/3, 155b/12, 158b/12, 172a/12, 179a/10, 194a/7, 197b/4, A72b/11, A88b/8, A119b/10, A162b/3, A210b/10, A225b/5

andan : ondan, oradan, krş. *ondan*

a. 5a/4, 6b/1, 13b/13, 14b/5, 15a/2, 15b/9, 16a/1, 19a/1, 22a/12, 22b/1, 26b/6, 35a/8, 35b/12, 38b/2, 42b/7, 47a/6, 47b/11, 49b/13, 50a/1, 51b/1, 52b/8, 53a/8, 55b/2, 56b/2, 57a/8, 59a/3, 61a/4, 61a/13, 71a/2, 73a/7, 73a/8, 73a/9, 76a/4, 79a/4, 80a/10, 82a/5, 84b/9, 94b/4, 107a/10, 108b/9, 118b/6, 118b/12, 120b/9, 123b/1, 125b/1, 126b/7, 130b/11, 130b/13, 131b/11, 134a/11, 134a/12, 136b/7, 137a/7, 146a/1, 154b/9, 154b/10, 156a/3, 156a/3, 156a/13, 157b/2, 157b/3, 158a/11, 158a/11, 162a/4, 163a/7, 166a/12, 166b/6, 167b/3, 171b/2, 174a/11, 181a/10, 183b/2, 183b/3, 184a/6, 190a/11, 190a/12, 191a/4, 191a/5, 194a/8, 194a/11, 196b/9, 197a/11, A13b/4, A67b/11, A68a/11, A71a/1, A73a/9, A75b/5, A76a/4, A76b/6, A78b/1, A89b/9, A111a/9, A118a/10, A123b/13, A136a/6, A146a/8, A147a/11, A155a/11, A157b/7, A166a/9, A170a/12, A172b/6, A192b/8, A197a/5, A197a/6, A199a/10, A201a/1, A201a/3, A201b/7, A203b/12, A205a/4, A226a/6, A230a/4, A236a/7, A236a/9, A239b/10

a.+dur 167b/1, A244a/12

anca : onca, o kadar

a. 68a/12

anlar : onlar

a. 29b/1, 89a/7, 111a/5, 130a/9, 159a/10, 174b/3, 182b/5, 191a/11, 191a/13,

191b/4, A80b/1, A109b/9, A109b/9, A199b/2
a.+dur 62b/8, 70b/11, 191b/4, A246b/3
anlaruñ : onların krş. *anlarıñ*
a. 3b/10, 24a/8, 24b/13, 37a/10, 38b/3, 41b/10, 45a/3, 45a/3, 46a/9, 47a/5, 49b/1, 49b/6, 49b/7, 49b/8, 50a/3, 52b/9, 59a/10, 62b/7, 63b/9, 63b/13, 65a/2, 71a/7, 72a/12, 77b/2, 98b/13, 101b/9, 102b/11, 106b/11, 128a/3, 129b/2, 133a/3, 149a/9, 162a/7, 174b/3, 174b/10, 189b/12, 191a/3, 191b/8, 195a/13, A69a/2, A76a/9, A85b/12, A128b/2, A137a/1, A139b/5, A145b/8, A149a/6, A150b/10, A154a/6, A167b/12, A184a/10, A186a/12, A208a/4, A222a/10, A222b/6, A222b/7, A223a/3, A225b/10
a.-ıla 47a/4, 47a/5, 47a/5, 101b/9, A186b/12
a.-ıçun A3b/11
a.-çun 4a/8
anlarıñ : onların krş. *anlaruñ*
a. A155a/11
anları : onları
a. 33b/7, 84a/2, 141b/7, A85b/11
anlara : onlara
a. 1b/3, 3b/7, 30a/1, 46b/4, 63b/10, 73a/5, 77a/6, 81a/5, 83b/11, 115a/6, 121b/10, 133a/2, 153a/10, 174a/6, 192a/11, A3b/10, A26a/9, A80b/1, A128b/2, A186b/3
a.+dur A63a/5
anlarda : onlarda
a. 46b/3
a.+dur A55b/8
anlardan : onlardan
a. 49b/4, 71a/3, 107a/11, 156a/9, 191a/2, A247a/5
ol- : olmak; birlikte olmak, cima etmek
o.-ur 2a/3, 12b/7, 20a/11, 20a/13, 20b/12, 29a/9, 29b/8, 31a/1, 31a/9, 62a/7, 64a/4, 64a/5, 64b/11, 116a/12, 194a/11, A16a/10, A16b/12, A50b/2, A100a/8, A128b/7, A190b/13, A199b/10
o.-urlar A244a/1
o.-dum A15bb/1
o.-duñ 115b/1
o.-dı 15a/3, 18a/11, 78b/10, 189a/7, A83b/3, A119b/2, A185b/7, A209b/12, A244a/8
o.-mış 57a/10, 60b/13, 74b/9, 75a/9, 75b/4, 77a/6, 142b/8, 157a/12, 158a/9, 183a/10, 188b/7, A171b/9, A212a/1, A119a/8, A119a/8
o.-mışdur 43a/9, 52a/11, 158a/3, A48b/1
o. 26a/1, 195b/2
o.-ġıl A170a/9
o.-sun 2b/2, A49b/3
o.-asın 3a/5
o.-a 6a/3, 9b/3, 10a/11, 10b/7, 10b/8, 11a/11, 30b/8, 32a/1, 36a/2, 36a/8, 36b/10, 37b/6, 37b/12, 39b/10, 39b/10, 43a/10, 48a/3, 49a/8, 49a/13, 52b/2, 53a/5, 59b/12, 62a/8, 62a/11, 66a/10, 75b/6, 77b/2, 92a/9, 93a/7, 99b/3, 105a/8, 111b/10, 114a/11, 120b/1, 134a/7, 139b/4, A47a/12, A69b/13, A72a/11, A74b/13, A88b/8, A88b/12, A114a/4, A115b/9, A141b/4, A153b/7, A161b/5, A166b/12, A174a/10, A192b/7, A194b/9, A204b/4, A219b/3, A221a/13, A230b/4, A230b/7
o.-sa 19a/10, 31b/4, 57b/4, 57b/12, 58a/1, 59a/12, 59b/6, 73a/4, 77a/12, 104a/13, 107a/2, 107a/10, 107b/3, 108a/12, 128a/7, 128a/11, 135a/11, 136b/9, 138b/5, 139a/4, 139a/5, 143b/9, 162a/3, 171a/13, 181b/4, A74b/7, A155a/9, A164b/2, A210b/11
o.-ur (part.) 21a/2
o.-an 129b/7
o.-anuñ 46a/8
o.-anları (akk.) 152a/7
o.-duġı (iy.) 52a/3
o.-duġı-çun 90a/8
o.-urdum 188b/11
o.-urdı 29b/2, 188b/1, 188b/2
o.-ursa 17b/10, 48b/13
o.-dısa A148b/1, A165b/11
o.-mış-ımış A181a/9
o.-ayıdı 31b/5, 32b/9, 44b/4, 44b/6, A40b/8
o.-aydı 44b/7
o.-maz 13a/5, 31b/4, 112b/10, A11a/7
o.-maz-ısa A195a/9
o.-madı 28b/9, 32a/11, A128b/1, A150a/4, A231b/6
o.-mamışdur 51a/12, A231b/7
o.-masun 68b/7, A49b/3

o.-maya 37a/3, 43a/7, 83b/7, 89a/9, 92a/6, 191a/5
o.-masa 61b/4, 78a/4, 104a/13, 132b/8, 136b/6, 136b/6, 137b/6, 154a/3, 154a/3, 158b/12, 169a/3, 173b/12, A154b/6, A174b/2, A185a/5, A210a/13, A212a/10, A231b/13
o.-maz (part.) 156b/1
o.-mayacaḳ (part.) 135a/11
o.-mazsa 138a/8, 184b/5
o.-mayaydı 31b/7
olacaḳ ol- : mevcut olmak, olacak olmak
o.-ursa 10b/1, 17b/13, 19b/12, 47a/10
ola ki : olur ki, belki
o. 134a/10, A222b/7, A250a/2
ola kim : olur ki, belki
o. 157b/11
ol ara : o yer, ora krş. *ora*
o. A180a/6
o.+ya 129b/11, 135b/7, A144a/2, A171b/6, A172a/1, A172a/2
o.+da 129b/1, 129b/11, 134a/5, 144b/10, 170a/7, A158b/12
o.+dan 103a/12
ol aracuḳ : oracık
o.(ġ)+ı 14b/7
ol bir : öbür
o. 14a/2, 71b/13, 197b/5
olmayacaḳ ol- : olmayacak olmak krş. *olmayıcaḳ ol-*
o.-ursa 26b/7, 26b/8, 56a/10, 56a/13, 124b/4, 194b/2, A237b/7
olmayıcaḳ ol- : olmayacak olmak krş. *olmayacaḳ ol-*
o.-ursa 136b/13, A22b/8, A22b/8, A156b/11, A26a/7, A209a/2
ol ol- : o olmak, odur
o.-a 35a/8, 35a/10, 35b/1, 35b/3, 35b/6, 35b/8, 35b/13, 36a/4, 36a/11, 36a/13, 36b/3, 36b/6, 36b/12, 37a/2
ol resme : o şekilde, öyle krş. *o resme*
o. 24a/2, 27a/2, 178b/8
o.+dür 114a/11, A167a/3
ol resme ol- : o şekilde olmak krş. *o resme ol-*
o.-dı 24a/2
o.-a A109b/9
ol sāʿat : o vakit, hemen
o. 112a/2
oluḳ : oluk; Altın oluk
o. 196b/4, A172b/8
o.+dan 40a/10
o.+lar A172b/5
o.+lardan 25a/7
omaç : oğmaç, ovmaç yemeği
o. 164b/12
on : on
o. 11a/8, 34b/9, 35b/2, 35b/5, 120b/5, A30b/13
o.+dur A127a/2
o.+dan 42a/12, 42b/3, 42b/4
oñ- : iyi olmak, düzelmek
o.-maya 82b/7
oña : ona bk. *o*
on altı : on altı
o. 120b/10
o.+sında A32a/2
on altıncı : on altıncı
o. 32a/12, 35b/3
oñat : düzgün, doğru
o. 11b/9
on beş : on beş
o. 35a/12, 120b/9
on beşinci : on beşinci
o. 31a/5, 35b/1, A124a/11
on biñ : on bin
o. 56a/7, 64b/7, 64b/10, 121b/1, 121b/7, 121b/8
o.+e 65a/2
on bir : on bir
o. 120b/6
on birinci : on birinci
o. 26b/2, 35a/5, A124a/10
ondan : ondan bk. *o*
on doḳuz : on dokuz krş. *on ṭoḳuz*
o. 120b/13
o.+ında A32a/7
on dördüncü : on dördüncü
o. 29b/9, 35a/11, A124a/11
on dört : on dört
o. 109a/10, 120b/8, A127a/12
o.(d)+i A127a/13
onı : onu bk. *o*
onıncı : onuncu krş. *onuncı*
o. 35a/4, A7b/13, A20a/4
on iki : on iki
o. 37a/9, 120b/6, 124a/9, 124a/10, A33b/6, A136a/4
on ikinci : on ikinci
o. 27b/3, 35a/7, A124a/10

on sekiz : on sekiz
o. 120b/11, 120b/13, 120b/13
o.+inde A32a/5
on sekizinci : on sekizinci
o. 35b/6, 37a/4
on ṭoḳuz : on dokuz krş. *on doḳuz*
o. 120b/13
on ṭoḳuzıncı : on dokuzuncu krş. *on ṭoḳuzuncı*
o. 35b/7, 38a/11
on ṭoḳuzuncı : on dokuzuncu krş. *on ṭoḳuzıncı*
o. A34b/11
onuñ : onun bk. *o*
onuncı : onuncu krş. *onıncı*
o. 8b/1, 24a/3, A31b/1, A124a/10
on üç : on üç
o. 120b/7
on üçinci : on üçüncü krş. *on üçünci*
o. A25b/3
on üçünci : on üçüncü krş. *on üçinci*
o. 28b/1, 35a/9, A124a/11
on yedi : on yedi krş. *on yidi*
o. 120b/11, A124a/7
o.+sinde A32a/4
on yedinci : on yedinci krş. *on yidinci*
o. 33b/11, A124a/12
on yidi : on yedi krş. *on yedi*
o. 120b/10
on yidinci : on yedinci krş. *on yedinci*
o. 35b/5
ora : ora krş. *ol ara*
o.+ya A172a/2
oracuḳ : oracık
o.+cuḳda A158a/9
o resme : o şekilde, öyle krş. *ol resme*
o. 14b/8, 29b/1, 38b/8, 40b/7, 43b/5, 190b/2, A23a/3, A119b/3, A128a/11, A156b/4, A180a/9, A180a/10, A180b/3, A181a/2, A232b/4
o.-y-imiş 188b/4
o resme ol- : o şekilde olmak krş. *ol resme ol-*
o.-dı 40b/7, A119b/3, A156b/4, A180a/9, A180a/10, A180b/3, A181a/2
o.-urdı 29b/1
orta : orta, ara, vasat
o. 87b/13, 88a/5, 124b/11
o.+da 100b/11, 105a/13, 125a/13
o.+dan 27a/3, 159b/9
o.+sı 61b/5
o.+sın A202a/5
o.+sına 184b/1, 184b/2, A122a/4, A143a/2, A150b/5
o.+sında 8a/9, 31b/5, 37a/12, 44a/4, 44b/5, 50a/3, 54b/13, 59b/6, 65a/12, 75b/3, 88a/13, 104b/12, 108b/13, 117b/10, 131b/8, 137a/2, 139b/8, 140b/10, 142a/2, 142a/7, 142a/7, 163b/8, 166b/7, 170b/10, 182b/13, 186a/2, 194a/1, 194a/5, 195b/2, 195b/9, A109b/7, A116b/9, A137a/1, A143b/2, A162b/12, A163a/11, A163b/7, A166a/11, A209a/6, A224a/5
o.+sındadur A202a/6
o.+sından 181b/13, A81b/4, A155a/12, A159b/1
orta ʿavrat ol- : orta halli sıradan hanım olmak
o.+ı o.-a 145a/6
orta barmaḳ : orta parmak krş. *orta parmaḳ*
o.(ġ)+ı (akk.) 73a/8
orta damar : hacamat yapılan damarlardan biri krş. *orta ṭamar*
o.+dan 72b/10
orta erenlerden ol- : sıradan insanlardan olmak
o.-a 138b/9
ortaġıraḳ : orta halli krş. *ortaraḳ*
o.+dur 156a/9
ortaḳ : ortak
o. A63a/4
o.(ġ)+ınuñ 73b/5
o.(ġ)+ı 72b/3, 73a/2, 159b/9
o.(ġ)+ından 132a/13, 159b/9
ortaḳlıḳ : ortaklık
o. 166a/9
ortaḳ ol- : ortak olmak; ortağı olmak
o.-a 70b/10, 140b/10, A209a/5
orta ol- : orta halli olmak
o.-a 61b/6, 121b/7
orta parmaḳ : orta parmak krş. *orta barmaḳ*
o.(ġ)+ın A65a/5
ortaraḳ : orta halli krş. *ortaġıraḳ*
o. A202b/8
ortaraḳ ādemlerden ol- : orta halli insanlardan olmak
o.-a A169a/11
orta ṭamar : hacamat yapılan damarlardan biri krş. *orta damar*
o.+dan A64b/6

oruç dut- : oruç tutmak
o.-alar 121a/5
o.+maḳ gerek A128b/8
o.-ar (part.) 185a/10
ot (1) : ateş krş. *od*
o. 33b/7, 134b/1, 134b/2, 135b/11, 135b/12, 136a/8, 137b/10, 154a/9, A151b/13, A151b/13, A152a/1, A152a/2, A153a/2, A153a/10, A153b/8, A153b/12
o.+dan A154a/6
ot (2) : ot, ilaç
o. 100a/11
o.+dan 100a/13, 166b/11
o.+lar 102a/2, 102a/2
ot eyle- : ateş yakmak krş. *od eyle-*
o.-se 136b/9
ot in- : gökten ateş inmek krş. *od in-*
o.-se A153b/6
ot yaḳ- : ateş yakmak krş. *od yaḳ-*
o.-up 137b/2, 137b/8
ot yan- : ateş yakılmak krş. *od yan-*
o.-mış 135b/10
otlayıcı : otçul, otobur
o. 5b/5
otsuz : otsuz
o. 146a/3, A210b/10
otur- : oturmak; makama geçmek
o.-ursın 22a/11
o.-ur 114a/1, A198b/10
o.-dum A186b/12
o.-dı A181a/3
o.-dılar A186b/11
o.-mış 87b/4, A78b/12
o.-mışdur 14a/1, A167a/4
o. 20b/9
o.-a 185a/9, A238b/7, A239a/1
o.-sa 47a/5, 85b/1, 85b/3, 85b/5, 131b/5, 141b/12, 143b/9, 154a/8, A78b/6, A78b/12
o.+ması 46a/6, 46a/7
o.-ur (part.) 116a/9, 117a/7, 128b/7, 142a/7, A142a/8
o.-duġı 46a/9
o.-mış (part.) A116b/10
o.-urken 128b/8, 128b/10
o.-mış-ıdı 18a/12, 40b/1
o.-mışdı A36b/9
otuz : otuz
o. 33b/11, 34a/1, 64b/8, 64b/11, 121a/1, 121a/2, A57a/12, A128a/2
o.+dur 65a/2
otuz altı : otuz altı
o. 36b/8
otuz altıncı : otuz altıncı
o. 74b/5
otuz beşinci : otuz beşinci
o. 70b/4
otuz biñ : otuz bin
o. 121b/8, 121b/10
otuz birinci : otuz birinci
o. 65b/2
otuz doḳuzıncı : otuz dokuzuncu krş. *otuz ṭoḳuzıncı*
o. A68a/2
otuz dördünci : otuz dördüncü
o. 69a/3
otuzıncı : otuzuncu krş. *otuzuncı*
o. A60a/7
otuz ikinci : otuz ikinci
o. 66b/8
otuz sekizinci : otuz sekizinci
o. 75b/7
otuz ṭoḳuzıncı : otuz dokuzuncu krş. *otuz doḳuzıncı*
o. 76a/11
otuzuncı : otuzuncu krş. *otuzıncı*
o. 37a/1, 63a/8
otuz üçünci : otuz üçüncü
o. 67b/11
otuz yedinci : otuz yedinci krş. *otuz yidinci*
o. A66b/8
otuz yidinci : otuz yedinci krş. *otuz yedinci*
o. 75a/4
ot vir- : ateş göndermek
o.-e 24a/1
ot yaḳ- : ateş yakmak krş. *od yaḳ-*
o.-up 137b/2, 137b/8
oyan- : uyanmak
o.-dum 197b/3, A180b/13
o.-dı 14b/1, 21b/3
o.-a 14b/13
o.-maduḳ (part.) 138b/6
oyanuḳla : uyanık iken
o. 129b/12, 154b/5, 154b/6, A144a/8, A227b/9
oyanuḳlıḳ : uyanıklık krş. *oyanuḳluḳ*
o.+da A10b/9
oyanuḳluḳ : uyanıklık krş. *oyanuḳlıḳ*
o.+da 12a/6, 12b/11, 154a/8, 180a/5, A10b/9

o.(ġ)+umdaġı A186b/12
o.(ġ)+undaġı (3.t.ş.) A231b/2
oyar- : uyandırmak
o.-asın 14b/11
o.+maḳ gerekdür 14b/12
oyna- : oynamak
o.-r 180a/5
o.-dı A105b/11
o.-sa 94b/3, 105a/9, 108a/12, 108b/7
o.+maḳ 8a/5, 108b/6, 180a/6
o.+maġuñ 180a/6
o.+maḳlıḳ A231b/7
oyuḳ : oyuk
o. 46a/1
oyun : oyun
o.+lar 108b/7

-Ö-

öd : öd
ö. 75b/11
öde- : ödemek
ö.-di A217a/4
ö.-ye 47b/13, 47b/13, 55b/10, 58a/1, 58a/3, 58b/9, 68a/1, 68b/4, 68b/6, 69a/13, 75b/2, 94b/4, 109a/13, 143b/12, 155a/3, 163b/10, 174b/9, A137a/11, A170b/11
ö.+mek 67b/13
ö.-meye 49b/5
öden- : ödenmek
ö.-e A51b/4
ödenmiş ol- : ödenmek, ödenmiş olmak
ö.-a 54b/4, 149b/11
ögeyik : üveyik
ö. 85a/5, 85a/7
ögren- : öğrenmek; yakınlık sağlamak
ö.-diler 191a/9
ö.-miş 95a/7
ö.-e 140b/5, 141a/1, A93a/11
ö.-üp 100a/12
ö.+mek 106a/7
ögret- : öğretmek
ö.(d)-e 100a/10
ögretil- : öğretilmek
ö.-miş 62b/6
ögül- : övülmek
ö.-mişdür A127a/13
ögülmiş ol- : övülmüş olmak, beğenilmek
ö.-sa A235a/13
ögüt : öğüt
ö. A146a/9
ögüt ve ʿibret ol- : öğüt ve ibret olmak
ö.-ur 44a/10
ögüt vir- : öğüt vermek
ö.-ürler 44a/9
ö-e 193a/6, A137b/4
ö.-eler 31a/4
ögüt virül- : öğüt verilmek
ö.-ür A40a/11
öksür- : öksürmek
ö.-se 179b/4, 179b/6, 179b/7, 179b/8, 180a/3, 180a/4
ö.+mek 179b/1, 179b/2
ö.+mekden A230b/12
öküz : öküz
ö. 83a/12, 147b/3, A75a/12
ö.+üñ (gen.) 83b/8
ö.+i (akk.) 83b/3
ö.+e 83b/8, 83b/9
ö.+lerüñ (gen.) 83b/11
öl- : ölmek
ö.-di A147a/3, A147a/5, A149b/2
ö.-miş 73b/11, A77b/9, A147a/2, A149b/1
ö.-mişdür 190b/1
ö.-mişlerdür A147b/8
ö.-em 58a/9
ö.-e 129b/9, 131a/9, 145b/2, 168b/13, 169a/1, 178a/1, A113b/3, A122a/13, A155a/6, A185a/5
ö.-eler A210a/11
ö.-se 76b/2, 88b/2, 131b/1, A214a/13
ö.-üp 132b/13
ö.-üp dururdı 30a/6, 30a/13
ö.-düginde 132b/7
ö.-düginden 30a/3, 30a/6
ö.-miş (part.) 3b/6, 128a/9, 128a/11, 131a/13, 132b/5, 132b/7, 132b/10, 133a/1, 152a/9, 163a/12, A150a/10, A213b/5, A245a/12
ö.+mek 178a/1
ö.+mege 65a/4
ö.-miş-imiş A149a/11
ö.-mese A185a/4
öldür- : öldürmek
ö.-di A78a/1
ö.-em A116a/7
ö.-e 99a/3
ö.-se 85a/3, 85a/4, 85b/8, 85b/11,

86b/3, 87a/10, 88a/6, 88b/6, 89b/2, 89b/5, 90a/6, 90b/1, 95b/3, 96b/9, 97b/12, 98a/6, 98b/2, 98b/2, 101a/2, A85b/12
ö.-dise 88a/4, 88a/5, 99a/13, A81a/10
öle : öyle krş. *eyle, öyle*
ö. A124a/6
ölecek ol- : ölecek olmak
ö.-ursa 30a/3
öli : ölü krş. *ölü*
ö. 131b/13, 134a/11, A145b/8, A145b/11, A146a/10, A146b/12
ö.+nüñ 132a/2, A147a/7, A148a/2, A149a/2, A149a/9
ö.+yi 132a/11, A145b/10, A146b/11, A147a/10, A148b/1, A149a/4, A148a/8
ö.+ye A145b/9
ö.+le A148a/8
ö.+ler 132b/10
ölim : ölüm krş. *ölüm*
ö.+idür 195a/3, A63a/12
ö.+ine 35a/6
ölmiş ol- : ölmüş olmak
ö.-a 130a/6
ölü : ölü krş. *öli*
ö. 115b/5, 130a/9, 130b/6, 131a/1, 131a/3, 131a/5, 131a/6, 131a/7, 131a/8, 131a/9, 131b/5, 131b/6, 131b/6, 131b/8, 131b/9, 132a/2, 132a/5, 132a/11, 132b/4, 133b/1, 133b/2, 133b/10, 134a/7, 134a/9, 134a/9, 134a/11, 190a/13, A145b/6, A146a/2, A146a/4, A146a/8, A146b/1, A146b/7, A147a/1, A149b/8, A151a/6
ö.-ile A147a/12
ö.-y-ile 131b/5, 132a/4
ö.+dür 131b/13
ö.+nüñ 130b/4, 130b/9, 131b/13, 132b/9, A146b/10
ö.+yi 130a/5, 130b/7, 130b/8, 130b/13, 131a/2, 131b/3, 131b/7, 132a/4, 132a/7, 132a/9, 132a/10, 132b/5, 132b/7, 132b/8, 132b/10, 133a/9, 134a/1, 134a/6, A146b/11, A148a/9, A151a/1, A151b/8
ö.+ye 130b/13, 131a/8, 131b/2, 134a/6, 134a/8, 173b/4, A146b/12
ö.+sin 133a/3, 133a/4
ö.-y-ise A186b/2
ö.+ler 8a/1, 24b/7, 24b/10, 131b/11, 131b/12, 133a/1, 134a/10, A147b/8, A147b/11, A149a/10, A151a/11
ö.+ler-ile 133a/1, A147b/7
ö.+leri (akk.) 103a/12, 130b/5, 131a/11, 131a/12, A147b/9
ö.+lerde A145a/3
ö.+lerden 133a/10
ölü doġ- : ölü doğmak
ö.-a 168b/12
ölüm : ölüm krş. *ölim*
ö. 47b/6, 105b/2, 114a/8, 169a/3, A25a/10, A228a/7
ö.+dür A144a/11
ö.+e 69b/12, 113a/2, 114a/1, 132a/6, 153b/13, 182a/3, 195b/9, A148a/9
ö.+i (iy.) 59a/5, 114a/3, 114a/3, A150b/12, A223b/7
ö.+idür 71a/8, 72b/3, 72b/3, 76b/5, 98b/2, 129b/13, 145b/2, 186b/13, A205a/1, A250b/1
ö.+ine 35a/4, 37b/10, 133a/4, 166a/13, 175b/1, 180b/3, A31b/3, A229a/7
ölüm gel- : ölmek
ö.-e 155a/8, 182a/9
ölümi ol- : ölümü olmak
ö.-a 59a/12, 89b/2
ʿömri ḫatm ol- : ömrü bitmek, ölmek
ʿö.-a 109a/5
ʿömri iḳbāli u devleti geç- : ömrü geçmek ve bahtı kapanmak
ʿö.-e 149b/6
ʿöm(ü)r : ömür
ʿö.+e 73a/12
ʿö.+üñ (iy.) 23b/13
ʿö.+i (iy.) 35a/2, 36b/2, 54b/9, 55a/8, 73a/10, 80a/11, 82b/12, 110b/7, 111b/6, 134a/7, 168a/3, 171a/6, 180a/13, 182a/12, A138a/3, A151a/6, A207b/11, A251a/9
ʿö.+idür 79b/11
ʿö.+inüñ A67a/10
ʿö.+ini 144b/1
ʿö.+inde 28b/13
ʿö.+ler 29a/1
ʿö.+leri (iy.) 29a/4
öñ : ön, önce; uç
ö. 63b/6, A56b/7
ö.+üme 197a/9, 197a/11, 197b/1
ö.+ümde 189a/10
ö.+i (iy.) 175a/9
ö.+ine 184b/3, 184b/7
ö.+inde 30b/6, 40a/12, 126a/5, 126a/5, A86b/13, A224a/6, A227b/9
ö.+inden 120b/2

öñdin : önce, ilk önce
ö. 14b/13, 27a/4, 37b/1, 41b/7, 50b/5
öñdinki : önceki krş. *öñdünki*
ö. A41b/1
öñdünki : önceki krş. *öñdinki*
ö. 33b/4, 45a/10
öp- : öpmek
ö.-se 88a/11, 131b/7, 131b/8, 139b/6, 153a/8, 186b/8
ö.-mese A147b/2
ördek : ördek
ö. 89b/6, 89b/8
ört- : örtmek, gizlemek
ö.-di A143a/3
ö.-e 128a/2, A60a/2, A182b/5
ö.-eler A149b/12
ö.-se 117b/12, 118a/12, 118b/13, 129a/11, A123a/4
ö.-seler 133a/7, A147a/8
ö.-dügi 54b/3
ö.-meyeler A147a/8
örti : örtü
ö.+si A189b/7
örtil- : örtülmek, gizlenmek krş. *örtül-*
ö.-miş (part.) 128a/1
örtili ol- : örtülü olmak, gizli olmak krş. *örtüli ol-*, *örtülü ol-*
ö.-a 184a/12
örtilü : örtülü, gizli, krş. *örtüli, örtülü*
ö. A230b/6
örtin- : örtünmek krş. *örtün-*
ö.-e A226b/3
örtül- : örtülmek krş. *örtil-*
ö.-miş ise A189b/8
ö.-üp dururdı A189b/6
örtüli : örtülü, gizli, bilinmeyen krş. *örtilü, örtülü*
ö. 147b/13, A5a/11
ö.+dür A116b/4
örtüli ḳal- : örtülü olmak, gizli olmak
ö.-maz 7a/6
örtüli ol- : örtülü olmak, gizli olmak krş. *örtili ol-*, *örtülü ol-*
ö.-a 196a/4, A237a/13
örtülmiş ol- : gizlenmek
ö.-miş ola 193a/13
örtülü : örtülü, gizli, bilinmeyen krş. *örtilü, örtüli*
ö. 5b/11, A176b/11
örtülü ol- : örtülü olmak, gizli olmak krş. *örtili ol-*, *örtüli ol-*
ö.-sa 131a/4
ö.-maya 34a/1
örtün- : örtünmek krş. *örtin-*
ö.-miş A140b/10
örülmiş ol - : örülmek
ö.-sa A219b/7, A220a/4, A228b/13
örümcek : örümcek
ö. 87b/6
örümcek evi : örümcek ağı
ö. A80b/11
öt- : ötmek
ö.-di 18a/12, A79a/6
ö.-se 85b/12, 86a/1
ö.-seler 84b/13
ö.-ürse A14b/12
ötecek ol- : ötecek olmak
ö.-ursa 19b/7
ötrü : dolayı, sebebiyle krş. *ötüri, ötürü*
ö. 174b/5, A7b/11, A39b/7, A39b/7, A40a/2, A231b/2, A239a/4
ötüri : dolayı, sebebiyle krş. *ötrü, ötürü*
ö. 184b/6, A214a/7, A237b/5
ötürü: dolayı, sebebiyle krş. *ötrü, ötüri*
ö. 8a/13, 43b/6, 43b/6, 44a/1, 55b/4, 67b/2, 71b/4, 71b/4, 75b/1, 136b/7, 137b/5, 138a/13, 154a/7, 159a/11, 159b/3, 161a/5, 167b/3, 169a/10, 171a/3, 171b/13, 179b/7, 184b/5, 184b/6, 185a/3, A115b/3, A124b/7, A132a/9, A199b/2, A199b/3, A202a/12, A216a/8, A231a/3
öyken : akciğer
ö.+den 75b/9
öyle : öyle krş. *eyle, öle*
ö. 31a/9, 31b/4, 48b/5, A119b/4, A185b/7
öyle namāzı : öğle namazı
ö. 73a/8
öyle namāzın ḳıl- : öğle namazını kılmak
ö.-sa 149b/7
ö.-ur (part.) A179a/5
öz : öz, kendi
ö.+üñ (iy.) 2b/11
ʿöẕr : özür
ʿö. 194b/1
ʿözre meşġūl ol- : mazeret üretmek
ʿö.-a 155a/12
ʿöẕr dile- : affını istemek
ʿö.+in d.-ye A94a/3

ʿöẕri ol- : mazereti bulunmak
ʿö.-maya 28b/12

-P-

pābuc : pabuç, ayakkabı krş. *pāpuc*
p. 193a/9,
p.+ını A248b/5
pādişāh : padişah krş. *pāẕişāh*
p. 21b/9, 33b/2, 40a/11, 45b/9, 86b/4, 118b/4, 118b/8, 118b/13, 119a/2, 119a/7, 123b/8, 123b/10, 145b/9, 147b/9, 176a/7, 196a/7, A124a/2, A124a/8, A124a/8, A213b/10
p.-ı (p. bi-istiḥḳāḳ) 1b/7
p.+dur 10b/12, 117b/2, 139a/6, A175a/1
p.+uñ (gen.) 117b/3, 118b/5, A175a/11
p.+a 44b/7, A123a/9
p.+dan 118b/10, 119a/6, 146b/5, 146b/7, 153a/8, A158b/3, A175a/10
p.+ı (iy.) 119a/2, A170b/13
p.-ısa A213b/10
p.+lar 104a/9, 119b/3, A86a/4
p.+ların 145b/12
pādişāhlıḳ : padişahlık
p. 156a/9, A147a/9
p.(ġ)+ından 119a/2
pādişāhlıḳ bul- : padişah olmak krş. *pāẕişāhlıḳ bul-*
p.-a 56b/3, 114a/2, 115a/13, 123b/12, 128b/11
pādişāhlıḳ deg- : padişah olmak
p.-e 124b/3
pādişāh ol- : padişah olmak
p.-a 58a/3, 92b/3, 118a/5, 126b/11, 156b/12, A124a/2, A135b/13
p.-up 124b/10
pahādur : bahadır, yiğit krş. *bahādur*
p. 125b/3
pāk : pak, temiz
p. 193a/4, A167a/9, A236a/6, A236a/8
p.+dur A82a/11
p.+sa A70a/3
pāki ol- : kurtulmak
p.-masa 184a/6
pākize : temiz, lekesiz
p. 91a/7
pāklik : paklık, temizlik
p.(g)+ine 134a/4
pāk yi- : temiz olmak, beri olmak
p.-meyeler 70a/12
pālān : palan, semer, eğer
p. 101a/5
pālāndūzlıḳ : semercilik krş. *pālāndūzlik*
p. 100b/9
pālāndūzlik : semercilik krş. *pālāndūzlıḳ*
p. A94a/5
pālānger eyle- : semercilik yapmak
p.-se A94b/6
pālān sındugı : palan makası
p. 148b/5
pālās : keçe, kilim
p.+dan 173b/9
pāpuc : pabuç, ayakkabı krş. *pābuc*
p. A248b/4
p.+ı (akk.) 193a/10
par : pars**,** kaplan krş. *pars*
p. 93a/4, 93a/7
pāre : pare, parça
p. 57a/2, 57a/2, 57a/6, 62b/11, 76b/7, 79a/13, 109a/10, A106b/8, A126a/9
p.-yi (p. leṭāfeti) 29a/5
p.+si 89b/3, A58a/9
p.+sin 48b/6, 109a/12
p.+sinden-ise 178a/3, A228b/5
pāre ḳıl- : parçalamak, bölmek
p.-sa 193a/5
pārelü : parçalı
p. 193a/11
pāre ol- : parçalanmak, bölünmek
p.-sa A220a/9
pāre pāre : parça parça
p. 120a/12, 175b/1
pāre pāre ol- : parça parça olmak, parçalanmak
p.-sa 78a/5, 118b/9
pāre-yi leṭāfet : latif cisim
p.+i (iy.) 29a/5
pārisā : sofu, dinine bağlı krş. *parsā, pārsā*
p. 46a/5
parmaḳ : parmak krş. *barmaḳ*
p. A53b/9, A65a/3
p.(ġ)+uñ (gen.) 65a/1
p.+dan A72a/9
p.(ġ)+ın A65a/5, A72a/4
p.(ġ)+ında A125b/2
p.+laruñ (gen.) A65a/3
p.+ların A65a/6

pars : pars krş. *par*
p. 93a/3, 93a/6, A87a/2
p.+uñ (gen.) A86b/11
Pārs : Fars diyarı
p.+da A181b/4
parsā : sofu, dinine bağlı krş. *pārisā, pārsā*
p. 125a/8, A175b/3
p.+lar 126b/6
pārsā : sofu, dinine bağlı krş. *pārisā, parsā*
p. 74a/9, 77a/1, 84b/7, 91a/10, 94b/1, 103a/10, 116b/9, 138a/2, 146b/13, 155b/11, 155b/12, 162b/5, 164a/7, 166a/11, 168a/7, A42a/9, A87a/8, A133b/8, A135b/9, A136b/2, A204b/7
p. ise 103a/9
p.-y-ısa 132a/1, A98a/2, A124a/5
p.+dan A120a/12
p.+lar A139a/11
p.+ları (akk.) 51b/2
parsā kişi ol- : sofu olmak, dindar olmak
p.-a 110b/11
pārsā māldār ve cemāllu ol- : dindar, zengin ve güzel olmak
p.-a A156b/3
pārsā ol- : sofu olmak, dindar olmak
p.-a 106b/3, 138b/8
Pārs eli : Fars diyarı
p.+nde 151a/1
Pārsī : Farsça
p. A189a/4
Pārsīce : Farsça
p. 18b/2
Pārsī dili : Farsça
p.+n 149a/8
pas : pas
p. A214b/4
paslu : paslı
p. 169b/3
pāẕişāh ol- : padişah olmak krş. *pādişāh ol-*
p.-up A224b/11
pāẕişāhlıḳ bul- : padişah olmak krş. *pādişāhlıḳ bul-*
p.-alar A134a/13
pehlū : vücudun iki yanından biri
p.+sı A217b/5
peleng : kaplan
p. 2b/13, A86b/3
pelīd : alçak, rezil
p. 147b/2, A87b/11
pençşenbe : perşembe krş. *pençşenbih*
p. 39b/7
pençşenbih : perşembe krş. *pençşenbe*
p. A36a/6
pend : nasihat
p. 193a/7
p.+in 100a/12
penhān : gizli krş. *pinhān*
p. A228b/3
penhāni : gizlice
p. 181a/2, A216b/13
penhān ḳıl- : gizlemek
p.-sa 60b/3
per : tüy, kanat
p. 2b/13
perākende : dağınık, ayrı ayrı
p. 26b/2, 26b/6, 127a/3, 144a/2, 148a/10, 148a/10, 172a/6, 173b/9, 178b/13, A94b/10, A167b/3, A187a/8
p.+leri (akk.) A94b/1
perākende işleri cemʿ eyle- : dağınık işleri toplamak
p.-+mekdür A94b/11
perākendelik : dağınıklık
p.+den 121b/1
p.(g)+i (iy.) A223b/9
perākendelik düş- : dağınıklık olmak
p.-e A239b/9
perākende ol- : dağınık olmak
p.-a 28a/11, 28a/11, 118a/11, 174a/9, 175b/2, A239b/7
p.-alar A220a/10
perākende söz ol- : dağınık söz olmak
p.-a 154a/12
perde (1) : perde
p. 186b/6
p.+ler 187a/2
perde (2) : sır
p.+si A225b/4
p.+sidür 80b/4
p.+sini 10b/12
p.+sin 10b/7, 10b/13
perdedārlıḳ eyle- : perdedarlık yapmak
p.-se 105b/12
perdedārlıḳ ḳapuçılıḳ eyle- : perdedarlık kapıcılık yapmak
p.-se 105b/10
perdedārlıḳ ve ḳapucılıḳ eyle- : perdedarlık ve kapıcılık yapmak

p.-r A101b/13
p.+mek 106a/1
perdesin yırt- : sırrını ifşa etmek
p.-a-y-ıdı 10b/11
perde yırtıl- : sırrın açığa çıkması krş. *birde yırtıl-*
p.+m y.-dı 10b/6
p.+si y.-a 80b/5, 176a/1
p.+si y.+maḳlıḳdur 77a/11
p.+si y.-duġından 10b/5
p.+si y.-maya 10b/3, 10b/7
perde yırtmaḳlıḳ ol- : sırrı açılmak
p.-a 10b/2
perhīz eyle- : diyet yapmak
p.-ye 26a/10
perhīz it- : sakınmak
p.(d)-e 110b/12, 126a/12
perhīzkār : haramdan sakınan, sofu
p. 90b/8
peri : peri, cin krş. *perī, perrī*
p.+nüñ A6b/11
p.+ler A177b/2
perī : peri, cin krş. *peri, perrī*
p. 115a/11, 115b/1, A116b/1, A116b/2, A116b/6, A117a/9
p.+nüñ A116b/10
p.+ler 29a/2, 115b/7, A116b/9, A117a/1, A117a/8
p.+lerüñ (gen.) 115b/5
perīşānlıḳ iriş- : dağınıklık olmak
p. (…) i-e 121b/2
perkit- : sağlamlaştırmak, perkitmek krş. *berkit-*
p. 26b/5
perrī : peri, cin krş. *peri, perī*
p. 115a/8, 115a/9, 115a/11, 115b/5
p.+nüñ 7b/1, 115a/13
p.+nüñdür 8b/12
p.+den 5b/6, 25b/5
p.+ler 115a/12, 115b/2, 115b/7, 148a/13
pers it- : vurmak, tersyüz etmek
p.+(d)er 190b/13
perver : terbiyeli, yetişmiş
p. 165b/3
perverde : büyütülmüş, yetişmiş
p. A206b/8
p.+sin 164a/12
perver ol- : yetişmek
p.-maduḳdan 164a/12
pes : pes, öyleyse, o halde; ondan sonra
p. 13a/8, 14b/9, 15a/3, 17b/5, 21a/2, 22a/9, 23a/2, 31b/3, 31b/5, 43b/9, 44a/6, 51b/12, A136a/5, A147b/10, A192a/13
peşimān ol- : pişman olmak krş. *pişmān ol-*
p.-dı 188a/13, A144a/9
p.-a A144a/7
p.-alar 83a/11
p.-sa A144a/7
petnūs : horoz krş. *bednūs, bidnūs*
p. 147b/10, 147b/11
peydā bāşed : açığa çıkmak krş. *peydā ol-, pīẕā ol-*
p. 28b/2
peydā eyle- : açığa çıkarmak, görünür kılmak *pīẕā it-*
p.+mek 33b/11
peydā ol- : açığa çıkmak krş. *pīẕā ol-*
p.-ur 5a/5, 7b/8, 8a/6, 9a/6, 37b/10, A24b/5, A25a/6
p.-a 39a/7, 185b/5, A34a/11
peyġām : haber
p. A216b/13
peyġambar : peygamber; Hz. Muhammed (sav) krş. *peyġāmbar*
p. 4b/11, 5a/1, 7a/2, 9b/13, 12b/1, 20b/9, 20b/11, 20b/13, 29a/13, 30a/4, 30a/7, 30a/8, 30a/10, 30a/11, 32b/7, 32b/13, 33a/8, 41a/8, 41a/10, 43b/13, 44a/2, 44a/8, 49a/8, 52b/2, 58a/6, 58a/7, 110a/11, 110b/2, 111a/11, 111b/3, 150a/11, 150b/2, 164a/9
p.+dur 52a/13
p.+uñ (gen.) 30b/10, 33b/7, 53b/2
p.+ı (akk.) 51a/7
p.+a 30a/5
p.+dan 4b/4, 5a/5, 12a/7, 16b/10, 20b/4, 27a/6, 28b/4, 44b/10, 80b/9, 108a/13
p.+umuz 48b/10
p.+lar 20b/3, 27a/4, 38b/3, 38b/7, 41a/6, 51a/13, 52b/4
p.+lardur 4b/13
p.+laruñ (gen.) 110a/10
p.+ları (akk.) 48b/8, 51a/9, 51a/10, 51a/13, 51b/3, 52b/8
p.+lara 113a/10,
peyġāmbar : peygamber; Hz. Muhammed (sav)krş. *peyġambar*
p. 4a/9, 4b/7, 98b/8, 180b/3, A4a/12,

A4b/2, A6a/13, A8b/6, A10b/11, A16b/10, A16b/12, A17a/1, A26a/10, A26a/13, A26b/1, A26b/3, A26b/4, A29a/13, A37a/12, A37b/1, A37b/3, A40a/4, A40a/9, A44b/11, A46a/13, A47a/11, A47a/13, A51b/7, A107b/13, A108a/1, A108a/5, A109a/1, A109a/8, A119a/10, A130b/2, A180a/2, A180a/6, A185b/6, A187a/4, A188b/3, A197b/11, A206b/5, A209b/13, A231b/5
p.+dur A47a/12, A72b/1
p.+uñ (gen.) A27a/3, A29b/12, A30a/5, A48a/9, A207a/2
p.+a A26a/11, A28b/11, A51b/9, A173a/3, A185b/3, A186b/9, A231a/7
p.+dan 4a/6, 4b/5, 6b/13, 158b/7, A4b/1, A4b/5, A10b/11, A16b/8, A23a/6, A24b/7, A40a/1, A40b/12, A105b/3, A119a/6, A188b/12, A206b/11
p.+umuz A44b/2
p.+lar A16b/6, A23a/5, A25b/4, A35a/4, A35a/8, A44b/1, A46b/5, A47b/1
p.+lardur A4a/13
p.+laruñ (gen.) 11a/4, A116a/2
p.+ları (akk.) A46b/1, A46b/3, A46b/5, A46b/7, A47b/4
p.+lara A111b/10
peyġāmbarān : peygamberler
p.+dur 112a/2
peyġambarlıḳ : peygamberlik krş. *peyġāmbarlıḳ*
p. 52a/13
p.(ġ)+uñ (gen.) 5a/1, 28b/9, 192b/3
peyġāmbarlıḳ : peygamberlik krş. *peyġambarlıḳ*
p. A47a/12
p.(ġ)+uñ (gen.) A4b/2, A24b/11, A247b/11
peyġambar ol- : peygamber olmak krş. *peyġāmbar ol-*
p.-mış 52a/12
peyġāmbar ol- : peygamber olmak krş. *peyġambar ol-*
p.-mış A47a/11
peyiklik it- : haber veya mektup getirip götürmek krş. *peyklik it-*
p.(d)-e 130a/4
p.-se 130a/3
peyk : haber ve mektup getirip götüren
p.+dür 90a/4
peyklik it- : haber veya mektup getirip götürmek krş. *peyiklik it-*
p.(d)-er A144b/5
p.(d)-e A144b/6
pezivek : pezevenk
p.+dür A81b/12
pīl : fil
p. 147b/5
pīl ḫortūmı : filin hortumu, burnu
p. 181a/5
pīl ḫortūmı gibi ol- : filin hortumu gibi olmak
p.-sa A233a/5
pinhān : gizli krş. *penhān*
p. 178a/3
pīr : pir, şeyh; yaşlı, ihtiyar
p. 27a/12, 195b/13, 196a/10, A248b/12
p. midür A95a/4
p. ise 54a/10, A95a/5
p.+üñ (gen.) 196a/11, 197a/1
p.+ine 193a/10
p.+inden 14a/10
p.+ler 192b/9, 192b/11, 193b/2, 194a/3, 195a/13, 196b/9, A250b/11, A251b/2
p.+lerüñ (gen.) 193b/10, 197a/2
p.+lerinüñ 197a/4
pire : pire krş. *büre*
p. 91b/10, 91b/12, 91b/13, 92a/1, 92a/6, 92a/7
p.-y-ile 92a/8
p.+ler 92a/9
pirinç : pirinç, metal
p.+den 23b/4
p.+den ise 155b/6
p.+den-ise A191a/1, A194a/5
p.+dense 157a/1
pirinçden ol- : pirinç olmak
p.-acaḳ olursa 138b/9
pirinç ol- : pirince dönüşmek
p.-mış 57a/12
pīr ol- : yaşlanmak, yaşlı olmak
p.-a 36a/12
p.-acaḳ olursa 18b/13
pīrūze : firuze
p. A191b/2
p.+den midür A194a/2

pisend it- : pesend etmek, beğenmek
p.-diler 159b/4
piş- : pişmek krş. *biş-*
p.-miş A51a/10
p.-mişden A67b/5
pīşe : iş, meslek
p. 99b/1, A2b/1, A95b/3
p.+nüñ 101b/5
p.+de 99b/4
p.+si 99b/3, 160a/2
p.+sinden 99b/5
pīşelü : meslekli
p. A92b/13, A200b/9, A218b/1
p.-y-imiş 100a/4
p.-y-ise 160a/2, 171b/10
pişmān ol- : pişman olmak krş. *peşimān ol-*
p.-alar A75a/9
pişmān olmayıcı : pişman olmayan
p. A133b/13
pişmānlıḳ : pişmanlık
p.(ġ)+ı A197b/7
pişür- : bişirmek krş. *bişür-*, *büşür-*
p.-se 84b/10
piyāde : yaya
p. A127b/11, A128a/2, A129b/3, A130a/12
pīẕā it- : açıklamak, açığa çıkarmak
p.-mişlerdür 159b/4
pīẕā ol- : açığa çıkmak krş. *bīẕā ol-*, *peydā ol-*
p.-ur 29a/4
pul : pul, para, adi para
p. 155b/4, 155b/5, 155b/6, A191a/2
put : put krş. *büt*
p.+a 153a/11
p.+lara 124a/4
putḫāne : puthane krş. *bütḫāne*
p.+ler 153a/10
pür niʿmet ol- : dolu nimet olmak
p.-a A202a/4

-R-

raʿad : gök gürültüsü krş. *raʿd*
r. A158a/8
Rabbe'l-ʿālemīn : Alemlerin Rabbi
r. 2a/3
Rabbi : rabbim
r. 28a/4, 28a/8
raʿd : gök gürültüsü krş. *raʿad*
r. 139a/1, 139a/3, 139a/4, 139a/5, 148a/7, 148a/9
r.+ı (akk.) A158a/9, A158a/13
rafāżī : rafızi krş. *rāfeżī*
r. 51b/11
r.+dür 50b/1
rafāżī ol- : rafızi olmak krş. *rāfiżī ol-*
r.-a 125a/6
rāfeżī : rafızi krş. *rafāżī*
r. A47a/1
r.+dür A45b/11
rāfiżī ol- : rafızi olmak krş. *rafāżī ol-*
r.-a A136a/13
raġbet : rağbet
r. 3a/6, 75b/5
r.+i (iy.) 53a/10, A67a/11
raġbet it- : rağbet etmek
r.(d)-erler A204a/10
r.(d)-e 69b/2, A139a/13
rāġıb it- : rağbet ettirmek
r.(d)-e A47b/4, A61b/11
rāġıb ol- : rağbet etmek
r.-a 59b/5, 61a/7, 70a/2, 70a/4, 105b/6, 109b/9, 111b/6, 111b/9, 148a/6, A67a/7, A70b/4, A137b/4, A184b/3
rāḥat : rahat
r. A47b/3
r.+dur A225b/12
r.+a 139b/13
r.+ıdur 132b/12
r.+ınuñ 133b/8
rāḥat bul- : rahat bulmak, rahat etmek
r.-a 96b/10
rāḥatlıḳ bul- : rahatlığa ulaşmak
r.-a 133b/4
rāḥat ol- : rahat olmak, rahat etmek
r.-a 70a/8, 133a/13, 142a/8, 143a/9, 144a/3, A163b/10
raḥīm : rahim, esirgeyen, koruyan
r. 196a/7
raḥimehu'l-lāhi : Allah ona rahmet etsin
r. A241a/12
raḥimehumu'l-lāhu : Allah onlara rahmet etsin
r. 45a/1
raḥmet : rahmet
r. 52b/6, 59a/5, 109a/2, A113a/4
r.+dür 134b/2, A171a/5
r.+e A159b/12
r.+üñ (iy.) 28a/7

r.+idür 25a/8
r.+inden A115a/7
raḥmet ferişţehleri : rahmet melekleri krş. *raḥmet ferişteleri*
r. 47a/4
raḥmet ferişteleri : rahmet melekleri krş. *raḥmet ferişţehleri*
r. A113a/4
raḥmet it- : rahmet etmek
r.(d)-e 49a/7
raḥmetu'l-lāhi : Allahın rahmeti
r. 187a/8, A108b/1
raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhi : Allahın rahmeti onun üzerine olsun
r. 16b/10, 21b/2, 26a/3, 30a/11, 44a/12, 78b/5, 78b/11, 80b/10, 111b/1, 111b/8, 111b/10, A77b/3, A77b/11, A82a/10, A109b/1, A135a/2
raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhim : Allah'ın rahmeti onların üzerine olsun
r. 110b/10
raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhimā : Allah'ın rahmeti o ikisinin üzerine olsun
r. A109b/4
raḥmetu'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn : Allah'ın rahmeti onların hepsinin üzerine olsun
r. 3b/6
raʿiyyet : teba, uyruk
r. 177a/6, 185b/13, A218b/3
r. ise 56b/4, 173b/2
r.+e 171b/12, A50b/2, A172a/5
r.+ine 159a/1, A194b/6
raʿiyyet ol- : teba olmak
r.-a 185b/6
r.-sa A143b/6
raḳṣ ur- : oynamak
r.-sa 105a/9
ramażān : Ramazan ayı
r. 38a/2
rāst : doğru
r. 13a/2, 23b/5, 23b/6, A135b/9, A145b/6, A217a/4, A217a/4, A217a/4
r.+dur 29a/5, 192b/6
rāst dut- : doğru saymak
r.-a 161a/8
rāst eyle- : doğru yapmak
r.-mişdür 37a/9
rāst gel- : doğru çıkmak
r.-e 9b/1, 11b/8
r.-meye A93a/10
rāst it- : ters çevirmek, doğrultmak
r.(d)-erler-idi A246a/13
r.(d)-erlerdi 191a/10
rāst ḳıl- : doğru yapmak
r.-dılar 133a/9
r.-a A150b/4
r.-alar 177a/6
rāstlığı ol- : doğru olmak
r.-a 37b/5
rāstlıḳ : doğruluk
r.+dur A225b/12
r.(ġ)+a 12b/10
r.(ġ)+ı 34b/6, 34b/11, 35a/3, 35a/4, 35a/6, 35a/8, 35a/10, 35a/12, 35b/1, 35b/3, 35b/6, 35b/8, 35b/13, 36a/4, 36a/11, 36a/13, 36b/3, 36b/6, 36b/8, 36b/12, 37a/2
r.(ġ)+ına 35a/3, 130a/7
rāst ol- : doğru olmak
r.-dı A190a/6
r.-a 193a/7, A34a/7
rāst sözlü : doğru sözlü
r. 29b/2
rāz : sır
r.+ı (akk.) 155a/6
r.+ı (iy.) 127a/11, 155a/7, 155a/11, 173b/6
r.+ıdur 10a/10, 11a/1
r.+ın 155a/9
r.+ından A166b/5
rāz açıl- : sırrın açığa çıkması
r.-a A189b/7
rāzı āşikāre ol- : sırrı açığa çıkmak
r.-a A190b/5
rāz saḳlamayıcı ol- : sır tutmamak
r.-a A190b/6
r.+ı s.-a 155b/3
rażiya'l-lāhu ʿanhā : 'Allah o kadından razı olsun' anlamında kadın sahabeler için söylenen ifade
r. 159b/11
rażiya'l-lāhu ʿanhu : 'Allah ondan razı olsun' anlamında sahabeler için söylenen ifade
r. 4b/9, 7a/3, 16b/6, 18a/12, 18a/13, 20a/5, 20a/6, 20a/6, 20a/13, 32b/8, 33a/10, 33a/11, 33a/13, 83a/6, 83a/9, 110b/2, 110b/4, 110b/7, 110b/9, 110b/13, 111b/5, 150a/12, 166b/13, A113b/6, A118b/8, A156b/1, A170a/1, A170a/5, A180a/11,

A189b/12, A190a/4, A210a/1, A243b/10, A243b/13, A244a/2, A244b/1
raẕiya'l-lāhu ʿanhumā : 'Allah o ikisinden razı olsun' anlamında sahabeler için söylenen ifade
r. 111a/9
rebāb : rebab (müzik aleti)
r. 105a/1, 148b/10
rebāb çal- : rebab çalmak
r.-sa 105a/3
rebīʿü'l-āḫir : Arabi ayların dördüncü ayı, sonbahar
r. 37b/5
rebīʿü'l-evvel : Hicri takvimin üçüncü ayı, ilkbahar
r. 37b/3
r.+de A34a/4
receb : Hicri takvimin yedinci ayı
r. 37b/11
recm : taşlama, lanetleme, sövme
r.+inden 115a/3
redd it- : geri çevirmek, kusmak
r.-se 62b/13
reʾīs : reis, baş, önder
r. A124a/8
rekʿat : rekat
r. 117a/9
renc : ağrı, sızı, hastalık; zahmet, eziyet, sıkıntı
r. 63a/4, 153b/3
r.-i (r. ten) A154b/1
r.-ile 158b/7, 177b/8
r.+den 109a/10
r.+i 64a/1, A184a/3
r.+inden 179b/6
r.+ile 159a/10, 163b/6
renc çek- : sıkıntı çekmek
r.-eler 60a/11
rencin gider- : sıkıntısını dindirmek
r.-e 132a/2
renc iriş- : sıkıntıya düşmek
r.-e 184a/2
r.+i i.-e A178b/12
renc ol- : sıkıntı olmak
r.-masa A231a/4
renc ve ziyān iriş- : sıkıntıya düşmek
r.-e 146b/5, 146b/6
renc ve ziyān ol- : sıkıntı ve zarar olmak
r.-maya A175a/6
renk : renk
r.+den 177b/9
r.+ler 7b/10, 9a/8, 58b/4
r.(g)+i (iy.) 48b/1, 95a/3, A195b/8, A196a/7, A196a/12, A199b/1, A204a/7
r.(g)+in 173b/13, A192b/2
r.(g)+ine A207b/6
r.(g)+inde A68a/11, A228b/2
renklü : renkli
r. 127a/8, 128a/3, 176b/10, A201a/6, A227b/5, A227b/12, A231b/13
r.+dür A227b/13
renklü ol- : renkli olmak
r.-sa 160a/8
resīde ol- : yetişmek, olgunlaşmak
r.-maduḳ 163a/11
res(i)m : şekil, tarz
r.+dür A230a/2
r.+i (akk.) A24b/2
r.+e imiş (taʿbīr ḳılduġı r.) 190b/2
r. ise A112a/6
r.+ine 66a/12, 75a/9, 113b/3, 117a/5, 117a/8, 139a/2, 146a/3, 147a/5, 154a/1, 172a/12, 173b/12, 173b/12, 178a/3, 180b/13, 181a/1, 181a/4, 181a/5, A120b/1
r.+inedür 123a/3, A70b/6
r.+inde 66a/9, A230a/9
r.+ince 100b/7, A230b/4
resme : bir bitki adı ?
r. A208a/10
resmelerince ol- : şekillerinde olmak
r.-a A100b/13
resme ol- : şekilde olmak
r.-a 94b/12 (didügüm r.)
resmine ol- : şeklinde olmak
r.-sa 79a/3
resūl : resul, peygamber, elçi; Hz. Muhammed (sav)
r. 4a/13, 16b/11, 20b/5, 20b/7, 28b/6, 30b/4, 30b/6, 30b/9, 49a/4, 49a/12, 50a/4, 50a/12, 50b/6, 50b/7, 50b/10, 50b/10, 51a/1, 51a/4, 51a/7, 53b/1, 53b/13, 58a/10, 111a/1, 111b/5, 125a/6, 149a/7, 150b/3, 158b/8, 161b/13, 184a/10, 185a/2, 189b/6, 189b/9, 189b/11, 190b/3, 191a/7, 194a/3, 196b/6, 196b/8, 196b/10, A45a/11, A113b/8, A119b/1, A119b/3, A138a/2, A173a/6, A178b/5, A180b/1, A180b/11, A180b/13, A185b/7, A185b/8, A187a/1,

A206b/12, A207a/10, A210a/2, A210a/3, A244a/6
r.+em 33a/1
r.+dür 51a/3
r.+üñ (gen.) 49b/11, 50a/11, 50a/13, 50b/2, 51b/7, 112a/9, 112a/11, 112b/1, A45a/1, A109b/7
r.+e A138b/5, A180b/5, A209b/10
r.+den 31a/2, 33a/5, 150a/13, 164b/11, A113b/6, A180a/12, A188a/13, A202a/7, A207a/10, A207b/1, A231b/4, A243b/8, A244a/6
r.+ine 108b/3
r.+inden 11b/1
Resūla'l-lāh(i) : Allahın elçisi, Hz. Muhammed (sav) krş. *resūlu'l-lāh(i)*
r. 4a/10, 20b/7, 20b/11, 41a/9, 58a/12, 190b/11, 191a/1, 191a/4, A37b/1, A51b/12, A180b/1, A243b/11, A244a/8, A244a/13
resūlu'l-lāh(i) : Allahın elçisi, Hz. Muhammed (sav) krş. *resūla'l-lāh(i)*
r. A124b/13, A185b/4, A245b/12, A246a/3, A246a/5, A246a/9
revā : reva, uygun, yakışır
r. 11a/6, 31a/13, 52a/9, 96b/2
r.+dur 2a/11, 39a/7
revā idici : karşılayan, yerine getiren
r. 165a/11
revā ḳıl- : karşılamak, yerine getirmek
r.-dum 46b/10
r. 46b/9
r.-a 45b/5
revālıġı ol- : yerine gelmek
r.-a A175b/2
revālıḳ : uygunluk, yerine gelme
r.(ġ)+a 168b/7
r.(ġ)+ıdur A175a/13
r.(ġ)+ına A173b/11, A208a/5
r.(ġ)+ıla A34a/5, A225a/5
revān : ruh, can, nefs-i natıka; akıcı, akan
r. 12a/3, 13a/11, 13b/12, 13b/12, 14a/5, 14a/7, 14a/8, 14b/12, 15a/2, A11b/11, 143b/9, 195b/5
r.+dur 13b/11, 15a/2
r. mıdur 12a/3
r.+uñ (gen.) 11b/13, 13a/13
r.+ıdur 14b/9
r.+ı mıdur A10b/6
r.+lar (āb-u r.) 114a/11
revān eyle- : akıcı hale getirmek
r. A41a/8
revān ol- : akıcı olmak
r.-mış A167a/5, A210b/8
r.-a 50a/3, 102a/10, 103a/13, 116b/12, 126b/6, 168b/8, 171b/10, 174b/2, 195a/7, A108a/12, A200b/10
revānsuz ol- : ruhsuz olmak
r.-ur 13a/3
revān ve cüst ol- : akıcı olmak
r.-a A214a/11
revā ol- : uygun olmak, yerine gelmek, karşılanmak
r.-dı A76a/11
r.-a 17b/12, 18b/3, 19a/9, 19b/9, 38a/4, 38a/10, 39a/9, 39b/9, 39b/10, 39b/12, 49a/3, 81b/4, 92b/4, 105a/7, 105b/12, 111b/9, 117a/6, 117a/9, 120b/6, 121a/3, 121a/7, 124a/13, 124b/2, 124b/9, 126a/5, 126b/12, 130a/12, 131b/5, 136a/3, 141a/6, 146a/1, 146b/11, 147a/2, 148b/6, 149b/5, 149b/13, 149b/13, 150a/5, 150b/13, 152a/11, 152b/11, 153a/4, 160a/2, 164a/8, 164b/9, 164b/11, 165a/11, 165b/2, 167a/3, 168b/10, 170b/6, 170b/7, 174b/11, 178b/8, 179b/12, 179b/13, 183b/11, 186b/9, A106a/12, A135b/6, A180b/8, A183a/8, A206b/11, A231a/10, A241a/9
r.+maḳlığıla 37b/4
r.-maz 112b/10
r.-maya 39a/13, 39b/4, 124b/3, 124b/8, 186b/11
r.-maduḳ 165b/4
revā ve maḳbūl ol- : yerine gelmek, kabul olmak
r.-a 126a/7, 186b/11
revāyet : rivâyet krş. *rivāyet*
r.+de A189a/5
revende ol- : terk etmek, çekilmek
r.-a A139a/3
reyāḥīn : fesleğenler
r.+den A175a/6
reyḥān : fesleğen
r.+lar 8a/4
r.+lardan 146b/6
rezm : kavga, savaş, cenk
r. 3a/1
rıḍvān : Cennetin kapıcısı olan melek
r. 113a/5
r.+ı (akk.) 113a/3

rıżā : rıza, hoşnutluk
r.+sında 110b/6
rıżāsı ol- : razı olmak
r.-a 77b/2
r.-maya A69a/2
rızḳ : rızık, nasip
r. 17b/11, 90b/11, 96b/5, 167a/8, A212a/12
r.+dur 97b/3
r.+ı (iy.) 75a/9, 75a/10, 142b/12, 168a/3, 185b/2, A210b/3
rızḳ iriş- : rızık gelmek
r. (…) i-e A128a/12
ridā : belden yukarı örtülen örtü
r. 176a/4, A225b/4, A225b/6
r.+sında A225b/7
rig : kum, kir
r. 128a/11, A53b/2, A141a/12
r.+den 128a/12, A141b/10
riglü : kumlu, kirli
r. 128a/4, 128a/6, 128a/9, A141a/10, A220b/13
rişvet : rüşvet
r. 97a/11
r.+dür A86b/9
rişvet bul- : rüşvet almak
r.-a 143b/1, 144a/4
rişvet vir- : rüşvet vermek
r.-e 171a/3
rivāyet : rivâyet , söylenti, hikâyet edilen haber krş. *revāyet*
r.+dür 108b/1
r.+de A105b/5
rivāyet it- : rivâyet etmek, aktarmak
r.(d)-er 5a/1, 5a/13, 14a/9, 14a/10, 16b/10, 24a/12, 29a/2, A72b/2
r.(d)-erler 18a/5, 44a/11, 80b/11, 85a/1, 110a/3, A25a/5
r.+diler 37a/6
riyāset bul- : başkanlık elde etmek
r.-a 126b/11
rubāʿī diş : öndeki dört diş
r. 63b/7
rūḥ : ruh
r.-ı (r. ḫudāvenddür) 192b/1
rūşanālıḳ : aydınlık, açıklık
r. A155a/9
rūşanıraḳ : daha parlak
r. 60b/12, A230a/13
rūşanlıġı git- : parlaklığı yok olmak
r.-miş 118a/4, A122a/9
r.-se 118a/1
rūşanlıḳ : parlaklık, aydınlık krş. *rūşenlik*
r. 14b/5, 14b/9, 70a/1, 129b/1, 139a/4, 195a/6
r.(ġ)-ıla 45a/12
r.(ġ)+ı (akk.) A158b/12
r.(ġ)+a A119a/9
r.+da A191a/10
r.(ġ)+ı (iy.) 13b/2, 13b/3, 13b/4, 13b/5, 13b/12, 117b/6, 137b/6, 139a/8, A54a/13, A122a/10, A122b/2, A134b/9, A157b/4, A157b/5, A158b/8
r.(ġ)+ınuñ 129b/1
r.(ġ)+ını 117b/11
r.(ġ)+ın 139a/3, 139a/7, A122a/4
r.(ġ)+ına 137b/1, A230a/12
r.(ġ)+ından 13b/7
r.(ġ)+ınca A191a/10
r.+lar A241a/5
r.+ları (iy.) 187a/2
rūşanlıḳ vir- : aydınlık vermek, aydınlatmak
r.-ür 118a/5
r.-se 137b/8
rūşen : aydın, parlak, açık, belli
r. 53b/12, 57b/6, 58b/13, 60a/10, 63a/1, 63b/4, 73b/13, 124a/3, 129a/10, 135a/12, 137a/10, 144a/8, 168b/7, 172b/6, 195a/7, A134b/9, A134b/10, A134b/11, A135a/1, A135a/3, A156a/13, A171a/9, A196b/12
r.+dür 62a/1, A196a/3
r. idi 124a/8
r. ise 143b/4
r.+se A184b/5
rūşen dut- : açık bulmak, anlaşılır bulmak
r.-arsın 44a/13
rūşen eyle- : âşikar etmek
r.-r 33b/8
rūşen idi vir- : âşikar edivermek
r.-di 17a/5
rūşen it- : âşikar etmek
r.(d)-er 13b/6
rūşenlik : aydınlık krş. *rūşanlıḳ*
r. 139a/9, A157b/7
rūşen ol- : aydın olmak, parlamak
r.-ur 34b/1
r.-mış 59b/2, 117b/4, 129a/12, A119a/8

r.-a 138a/3, A157a/13, A168a/4
r.-sa 145a/9
rūşen ve ıldurayıcı ol- : parlak olmak
r.-sa 47b/9
ruṭūbet : rutubet, nem
r. 8a/8
r.+den 8a/7
r.+dendür 8a/11
rūz : kısmet, nasip
r. 84a/5, 85a/3, 154a/8, A171a/10, A187b/8
r.+dur 167b/3, A84b/6, A211a/10
r.+ı (iy.) 48b/12, 62a/10, 84a/6, 101a/9, 148a/13, 167b/12, A128b/1
rūz bul- : rızık elde etmek
r.-a 141a/9, A76b/1
rūzigār : zaman, devir
r. 109a/12
r.-ıla 120b/7
r.+a 40b/13
r.+da 29a/1, 106a/1
r.+dan 40a/12
r.+la 40a/13, A129b/6
rūzı ol- : kısmeti olmak
r.-a 155b/10
r.-maya 90b/4
rūzī it- : nasip etmek
r.-di 45a/10
rūzī ḳıl- : nasip etmek, kısmet etmek
r.-ur 29a/12
r.-dı 29a/10
r.-mışdur A25b/2
r.-a 6b/2, 17b/11, 45b/1, 45b/1, 45b/7, 52b/6, 114a/7, 128b/6, 178a/13, A41a/13, A109b/2, A114a/1
rūz iriş- : nasiplenmek
r.-e 136b/8
r.+ı (…) i.-ürdi A128b/2
rūzlu ol- : nasipli olmak
r.-a 162b/8, A182a/4
rūz u niʿmet ol- : rızık olmak
r.-a 151a/13
rükn : direk, sütun
r.+i (akk.) 52a/1
r.+in 112b/5
rüsvāy ol- : rezil olmak
r.-a 149a/13
rüsvāylıḳ : rezillik
r. 127b/2

-S-, -Ṣ-, -Ş-

ş̲ā : Arap alfabesinin 4. harfi krş. *şe*
ş̲. 17b/2
ş̲.+nuñ 17a/10
saʿādet : saadet
s. 10a/12, 31a/13, 45a/9, 97b/7, 126a/10, A182b/7
s.-ile 37b/13, 38a/1, 39a/10, 39b/12, 152a/2
s.+dür 31a/3
s.+indendür 29a/13
saʿādet bul- : saadete kavuşmak
s.-a 165a/2
sāʿat : saat
s. A77b/6
s.+i (akk.)10a/9
s.+e A9a/1
ṣabāḥ namāzın ḳıl- : sabah namazı kılmak
ṣ.-sa 149b/5
ş̲ābit it- : kabul etmek, sabitlemek
ş̲.(d)-e 197a/2
ş̲ābit-ḳadem ol- : devamlı olmak
ş̲.-a 195b/13
ṣabr ḳıl- : sabretmek
s. A77b/6
ṣabūr : çok sabırlı, Allah'ın adlarından
ṣ. 178b/13
sacayaġı : sacayağı
s. 139b/4
sacayaḳ : sacayağı krş. *saçayaḳ*
s.(ġ)+uñ (gen.) 137a/6
saç : saç (kıl) krş. *ṣaç*
s.+ı 54b3
s.+ınuñ 54b/1, A49a/5, A49a/5
s.+ını A49a/1, A49a/4
s.+ın 54a/12, 54b/10
ṣaç : saç (kıl) krş. *saç*
ṣ.+ınuñ 54b/5, 54b/6
ṣaç- : saçmak
ṣ.-ar 190a/11
saçayaḳ : sacayağı krş. *sacayaḳ*
s. 137a/4
s.(ġ)+uñ (gen.) A154b/13
s.(ġ)+uñ (gen.) (sacayaġuñ) 137a/6
saç bölügi : saç örgüsü
s. 181a/7
saç bölügince ol- : saç örgüsü kadar uzamak
s.-mış A67a/4
saçıl- : saçılmak krş. *ṣaçıl-*

s.-mış A50a/3
s.-sa A57a/5
ṣaçıl- : saçılmak krş. *saçıl-*
ṣ.-mış 55b/12, 156b/3
saʿd : kutlu, kutluluk
s.+dur 120b/8
s.+a A126a/6
s.+ı 37a/10
s.+ını A30a/13
ṣadaḳa : sadaka
ṣ. 15b/11, 16a/1, 28a/6, 28a/8, 130b/12, 134a/12, A145b/9, A186b/3
ṣ.-y-ıla 32a/4
ṣ.+yı 15b/13
ṣ.+ya 130b/9
ṣadaḳa vir- : sadaka vermek
ṣ.-e 28a/5, 67b/5
ṣ.+mege A99a/6
ṣadaḳte : 'doğru söyledin' anlamında Arapça bir söz
ṣ. 58a/12
ṣadef : sedef
ṣ.+den 2b/1
ṣadfeyāyıl : kitaba göre düşlerle ilgili görevlendirildiği söylenen bir meleğin adı
ṣ.+dur 81a/2
saʿd ol- : kutlu olmak
s.-a 36b/5
saʿd u mesʿūd adlar ol- : uğurlu ad olmak
s.-a 16b/4
ṣafā ol- : kedersizlik olmak
ṣ.-a 153b/12
ṣafer : Arabi aylardan Sefer ayı krş. *sefer*
ṣ. A34a/2
saʿfeṣ : ebcedin *sin, ayın, fe, ṣad* harflerinden oluşan beşinci grubu
s. 42a/4
ṣāfi : safi, duru, temiz
ṣ. 129b/2
ṣāfi ve rūşen ol- : duru ve parlak olmak
ṣ. A168a/4
ṣafrā : safra, öd
ṣ. 7b/8, 7b/12, 9a/6, 9a/10, 70a/7, 180a/4
ṣ.+sı 7b/8, 9a/7
saġ : sağ taraf krş. *ṣaġ*
s. 64b/11, 64b/13, 72b/13, 73a/2, 73a/2, A50b/7, A242b/6, A242b/10
s.+ına A21b/4
s.+ında A56b/1
s.+ındaġıdur A56b/2
ṣaġ : sağ taraf krş. *saġ*
ṣ. 15a/12, 56b/10, 64b/8, 70b/6, 77a/6, 77a/13, 188b/2, 188b/7
ṣ.+ına 25b/6
ṣ.+ında 63b/7
ṣ.+ındaġıdur 63b/8
saġ- : sağmak krş. *ṣaġ-*
s.-ar 20b/6, A16b/13
s.-ır A82a/10
s. A17a/3, A17a/5
s.-ayın A16b/10
s.-sa 82a/13
s.-ardum 189b/1, 189b/2, 189b/4
s.-ardım A243b/5
ṣaġ- : sağmak krş. *saġ-*
ṣ.-ar 20b/10
ṣ. 20b/13, 21a/1, A242b/6
ṣ.-ayın 20b/7, 20b/11
ṣ.-ardum A243b/3
ṣ.-ardım A243b/2
saġır : sağır krş. *ṣaġır*
s.196a/6
s.+dur A53a/6
ṣaġır : sağır krş. *saġır*
ṣ.+dur 59b/9, A53a/4
ṣ.+dan 59b/6
saġış : sayı
s. A126a/1, A126a/5, A127a/2, A128a/2
s.+ından 120a/2, A129a/10
s.+laruñ (gen.) 119b/9
ṣaġ ḳal- : sağlam kalmak
ṣ.-sa 168b/13
saġlı : sağlı
s. A215a/8
saġlıḳ : sağlıḳ
s.(ġ)+a A159b/13
saġlıḳ bul- : sağlığına kavuşmak
s.-a A89a/11
saġlu ṣollu : sağlı sollu
s. 170a/1
saġ ol- : iyileşmek, sağlıklı olmak krş. *ṣaġ ol-*
s.-a 114a/8, 186b/5
ṣaġ ol- : iyileşmek, sağlıklı olmak krş. *saġ ol-*
ṣ.-a 57b/12
ṣaḥābe : sahabe
ṣ.+si A109b/7
ṣ.+ler 4a/10

ṣāḥib : sahip, malik
ṣ.+i (iy.) 6a/3
ṣāḥib-bidʿat ol- : bidatçı, bidat ehli olmak
ṣ.-a 122b/9
ṣāḥib-ḫaber: haberci, haber getiren
ṣ.+dür 90a/4
ṣ.+ler 129a/1
ṣāḥib-ḫaber ve sulṭān cāsusı ol- : sultan casusu ve habercisi olmak
s.-a 139b/6
ṣāḥib-hüner : hüner sahibi
ṣ. A1b/9
ṣ.+ler 2a/5
ṣāḥib-kitāb : müellif, kitab sahibi
ṣ. 1b/11, 5a/12, 7a/10, 8b/8, 9a/12, 12a/1, 15a/5, 16a/11, 21a/5, 24a/4, 26b/3, 27b/4, 28b/2, 29b/10, 31a/6, 32b/1, 33b/12, 37a/5, 38a/12, 41b/12, 43b/3, 44b/13, 47a/2, 48b/9, 54a/6, 58b/1, 59a/8, 60b/10, 62a/6, 63a/9, 65b/3, 66b/9, 67b/12, 69a/4, 70b/5, 74b/6, 75a/5, 75b/8, 76a/12, 77a/3, 77b/13, 78a/7, 79b/10, 80b/8, 81a/10, 83a/5, 84b/5, 85a/6, 86a/9, 87a/7, 87b/11, 89b/7, 90a/3, 90a/11, 90b/7, 91a/5, 91b/4, 91b/11, 92a/11, 92b/10, 93a/4, 93a/10, 93b/4, 94a/3, 94a/13, 94b/9, 95a/6, 95a/13, 95b/11, 96a/12, 96b/7, 97a/7, 97b/10, 98a/11, 98b/10, 99a/6, 99b/2, 100a/2, 100b/3, 100b/10, 101a/11, 101b/13, 102a/8, 102b/1, 102b/7, 102b/13, 103a/8, 103b/2, 103b/12, 104a/5, 104a/11, 104b/5, 104b/10, 105a/2, 105a/11, 105b/5, 105b/11, 106a/3, 106a/10, 106b/2, 106b/7, 107a/1, 107a/9, 107b/2, 107b/8, 108a/2, 108a/7, 108b/5, 108b/11, 109b/5, 109b/12, 110a/11, 111a/8, 111b/4, 111b/12, 112a/10, 112b/12, 113a/9, 113b/5, 114a/5, 114a/13, 114b/10, 115a/9, 115b/9, 116b/1, 116b/5, 117a/2, 117b/2, 118b/1, 119b/10, 122a/2, 122a/7, 122b/6, 122b/12, 123b/3, 124a/1, 124a/10, 125a/2, 125a/11, 127a/6, 127b/5, 128a/5, 128b/3, 129a/5, 129b/4, 130b/5, 131a/2, 131a/12, 131b/10, 132a/8, 132b/6, 134b/1, 135b/9, 136a/9, 137a/5, 137b/13, 138a/5, 138a/11, 138b/13, 139b/3, 139b/12, 140a/4, 140b/1, 141a/8, 141b/3, 142a/10, 142b/7, 143a/1, 143a/11, 143b/7, 144a/1, 144a/11, 144b/12, 145b/4, 145b/12, 146a/9, 147a/10, 147b/11, 148a/8, 148b/9, 149a/5, 149b/4, 150a/7, 150a/12, 150b/5, 151b/10, 152a/8, 153a/7, 153b/6, 154a/4, 154a/6, 154a/11, 154b/8, 154b/13, 155a/5, 155b/5, 155b/9, 156a/8, 156b/2, 156b/11, 157a/9, 157b/10, 158a/5, 158b/10, 159a/8, 159b/7, 160a/5, 160b/5, 161a/2, 161b/9, 162a/9, 162b/5, 163a/4, 163b/12, 164a/1, 164b/3, 165a/4, 166a/1, 167a/2, 167a/11, 168a/5, 168b/5, 169a/12, 169b/9, 170a/4, 170b/2, 171a/9, 172a/5, 172b/4, 173a/12, 174a/5, 175a/4, 175b/4, 176a/5, 177a/3, 177b/12, 178a/6, 178a/12, 179a/2, 179b/2, 180a/8, 180b/5, 181a/13, 182b/2, 183a/11, 183b/10, 184b/10, 185b/4, 186b/3, 187a/7, 191b/10, 193a/3, 193b/8, 194b/13, 196a/9, 196b/13
ṣāḥib-revā ol- : layık olmak
ṣ.-a A136b/4
ṣāḥib-sır(r) : sırdaş
ṣ.+dur 123a/6
ṣ.+ıdur A133a/2
ṣāḥib-şerīʿat : şeriatın sahibi, Hz. Muhammed sav
ṣ. A247b/13
ṣ.+dur 192b/6
ṣaḥīḥ : gerçek, doğru
ṣ. 158b/8
ṣaḥrā : sahra, çöl, kır
ṣ.+yı A210b/10
ṣ.+ya 186a/11
ṣāʿiḳa : yıldırım
ṣ. A158a/8
ṣāʿiḳa in- : yıldırım düşmek
s.-di 138b/13
saʿīr : cehennem
s. 114b/2
saḳal : sakal krş. *ṣaḳal*
s. 66b/8
s.+uñ (gen.) 66b/9
s.+ı (akk.) A59a/6
s.+ı (iy.) 67b/2
s.+ınuñ 67b/8
s.+ını 22b/13
s.+ın 49b/6, 66b/10, 66b/13, 67a/3, 67a/6, 67a/8, 67a/10, 67b/4, 67b/6, 67b/10
ṣaḳal : sakal krş. *saḳal*
ṣ.+ı (iy.) 67b/4
saḳalıḳ : sakalık, su dağıtıcılık
s.+da 105b/4

saḳalıḳ eyle- : sakalık yapmak
s.-r A101b/6
s.-se 105b/6
saḳallu : sakallı
s. 67b/9
saḳalsuz : sakalsız
s. 67b/9
saḳın- : saḳınmak
s. 183a/5
s.-sun 96b/13
s.+maḳ 9a/3
s.+maḳ gerek 168b/2, A90a/11
s.+maġı (akk.) 7b/5
sāḳıṭ it- : düşürmek
s.-e 58a/1
sākin ol- : hareketsiz olmak
s.-ur 13a/6
saḳla- : saklamak, korumak, gizlemek krş. *ṣaḳla-*
s.-dı 10b/12
s.-dılar A135a/2
s. 11b/4, 15b/4, 17a/12, 38b/10, 39a/2, 45a/5, A10a/8
s.-y-asın 10b/13, A10a/2
s.-ya 10b/7, 11a/10, 11a/10, 28a/13, 43b/5, 67a/4, 154b/11, 155a/6, A10a/1, A76b/5, A188a/10
s.-sa 85a/11
s.-yup 155a/9
s.+maḳ gerek 93a/7, A133b/6
s.+maḳ gerekdür A23b/3
s.-masıdur A219a/10
ṣaḳla- : saklamak, korumak, gizlemek krş. *saḳla-*
ṣ. 9b/8, 11b/3, 17b/5,
ṣ.-y-asın 11b/7
ṣ.-ya 11a/8
ṣ.-duḳların 97b/2
ṣ.+maḳ 27b/3
saḳlabī dili : Slav dili
s.+n 149a/13
saḳlayıcı : koruyan, gözeten
s. 124b/5, 125b/12
saḳsı : pişirilmiş toprak
s. 170b/13
saḳsıdan ol- : pişmiş topraktan olmak
s.-dı A158a/3
saḳsıġan : saksağan
s.85a/5, 85a/8, 85b/6, 85b/7, 85b/8, 85b/9, 85b/9, 85b/10, 85b/12, 86a/2, 147b/13, A78b/12, A78b/13
saḳlāṭun : ince boyalı veya figürlü bez
s. 176b/8
ṣalāḥ : düzelme, iyileşme; dindarlık krş. *ṣılāḥ*
ṣ. 129b/2
ṣ.+dur 54b/3, 101b/11
ṣ.+ı-çun ise 61b/9
ṣ.+ına 106b/11, 106b/12, 126b/1, 144a/8, 165a/8
ṣalāḥa gel- : düzelmek, iyileşmek
ṣ.-e 61a/1, A137a/5, A183a/13, A222a/6
ṣalāḥa getür- : düzeltmek, iyileştirmek
ṣ.-e 72a/7
ṣalāḥ[a] götür- : düzeltmek, iyileştirmek
ṣ.-e A64a/6
ṣalāḥ ehli : salih kimse, dindar
ṣ. A147b/9
ṣ.+lerise A147b/8
ṣalāḥ ehli ol- : salih kimse olmak krş. *ṣılāḥ ehli ol-*
ṣ.-a 34b/4
ṣalāḥiyyet : düzelme, iyileştirme
ṣ.+ine A151a/11
ṣalāḥiyyete gel- : düzelmek, iyileşmek
ṣ.-e 59b/4, 128b/1
ṣalāḥiyyete getür- : düzeltmek, iyileştirmek
ṣ.-e 120b/12, 193b/5, A94a/9, A94b/2, A97b/8
ṣ.+mekdür A94b/10
ṣalāḥiyyet ehli : dindar, salih kişi
ṣ.+se 101b/2
ṣalāḥ ve eylük iriş- : düzelmek
ṣ.-e A167b/9
ṣalāḥ ve eylük yitiş- : düzelmek
ṣ.-e 144a/6
ṣalāḥ ve ṣāẕı iriş- : düzelmek, sevinmek
ṣ.-e A115b/4
salar : baş, kumandan krş. *sālār*
s. A133b/12
sālār : baş, kumandan krş. *salar*
s. A135b/11
ṣalavāt : Hz. peygambere ve onun soyundan gelenlere okunan dua
ṣ. A138b/5
ṣ.+uñ (gen.) 126a/6
ṣalavāt getür- : salavat getirmek
ṣ.-se 126a/5

ṣalavātu ʿaleyhim : Allah'ın desteği onlara olsun
ṣ. A44b/1
ṣalavātu'l-lāhi : Allah'ın desteği
ṣ. A199b/7
ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi : Allah'ın desteği üzerine olsun
ṣ. 17a/4, 17a/7, , 23a/12, 23b/1, 30b/1, 32a/12, 48a/7, 80b/10, 90a/1, 113b/6, 114a/2, 133b/6, 159a/12, A14a/7, A198b/7, A207a/2, A207a/3
ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhimā : Allah'ın desteği ikisinin üzerine olsun
ṣ. A83b/3, A150b/2
ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhim ecmaʿīn : Allah'ın desteği hepsinin üzerine olsun
ṣ. 20b/3, 24a/5, 48b/9, A82b/5, A116a/2
ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi ve selāmuhu : Allah'ın desteği ve selamı üzerine olsun
ṣ. 18a/8, 21a/10, 81a/3, A144a/8
ṣalavātu'l-lāhi ʿaleyhi ve sellem : Allah'ın desteği ve selamı üzerine olsun
ṣ. 20b/5
ṣalavāt vir- : Hz. Muhammed'e salavat getirmek
ṣ.-eler A46a/12
ṣ.-se 126a/7
ṣ.-seler 51a/6
ṣalıḳ vir- : haber vermek
ṣ.-di 14b/7
ṣ.-didi A12a/5
ṣalın- : sallanmak, sarkmak, uzamak
ṣ.-u 79b/1
ṣāliḥ : dinin gereklerini yerine getiren erkek
ṣ.+ler 38b/3, 38b/7
ṣ.+leri (akk.) 51b/1
sālim : sağlam, eksiksiz, doğru
s. 158b/8
salḳım : salkım krş. *salḳum*
s. 157b/11
s.+ı (iy.) 159a/6
salḳum : salkım krş. *salḳım*
s. A198b/6
ṣallā'l-lāhu ʿaleyhi ve sellem : 'Allah Hz. Muhammed'e salat ve selam eylesin' şeklindeki salavat sözü
ṣ. 6b/13, 9b/13, 12a/8, 12a/11, 12b/1, 16b/11, 18a/1, 20b/9, 27a/6, 28b/5, 30a/4, 30b/10, 31a/3, 32b/7, 32b/13, 33a/9, 44a/3, 44a/8, 48b/11, 49a/4, 50a/11, 51b/7, 58a/6, 58a/7, 58a/10, 80b/9, 108a/13, 110a/12, 110b/3, 111a/1, 111a/11, 112a/11, 158b/7, 162a/4, 164a/9, 180b/3, 186a/12, 190b/3, 192b/7, 194a/5, A16b/8, A16b/11, A17a/4, A109b/10, A119a/10, A119b/1, A124b/13, A130b/2, A138a/2, A180a/13, A180b/12, A185b/3, A186b/9, A187a/1, A188a/13, A188b/3, A188b/12, A198a/1, A202a/7, A203a/13, A209b/10, A244a/6
salṭanat : saltanat, padişahlık; bolluk, zenginlik
s.+ı (iy.) 81b/6, A73a/6
samūr : samur krş. *semmūr*
s. A91b/7, A91b/8, A91b/13
s.+ı (akk.) A91b/11
s.+dan A226b/1
ṣan- : sanmak; düşünmek
ṣ.-uram A198b/13
ṣ.-ur 62a/1
ṣ.-a 186b/12
ṣ.-sa 128a/9
ṣ.-ur (part.) A213b/13
ṣ.-duġı 99a/13
ṣanaʿat : sanat krş. *ṣanʿat*
ṣ. A6b/13
ṣanʿat : sanat krş. *ṣanaʿat*
ṣ. 7b/3, 9a/2, 119a/13, 156b/3, A219b/10
sańa : sana bk. *sen*
ṣańa : sana bk. *sen*
ṣā ol- : peltek se olmak
ṣ-ursa 17b/2
ṣar- : sarmak, örtmek
ṣ.-asın 14a/4
ṣ.-sa 162b/8, 176a/11, 176a/12, 176a/12
sarāy : saray; köşk
s.+ında 41a/9, 165b/7
ṣarıl- : sarılmak
ṣ.-mış 190b/12
sarımsaḳ : sarımsak krş. *sarmasaḳ, sarmısaḳ*
s. 164b/13
s.+dan 26a/10
s.+ı (akk.) 164a/9
s.(ġ)+ı (akk.) A207b/3
sarḳıt- : sarkıtmak
s.-sa A169b/4

ṣarḳuḳ : sarkık
ṣ. 58b/5
sarmasaḳ : sarımsak krş. *sarımsak, sarmısaḳ*
s.+dan A22a/8
sarmısaḳ : sarımsak krş. *sarımsak, sarmasaḳ*
s.(ġ)+ı (akk.) A206b/6
ṣarrāf : sarraf
ṣ. 155a/3, 155a/3
ṣarrāf er ol- : sarraf olmak
ṣ.-mış ola A189a/13
ṣaru : sarı; yumurtanın sarısı
ṣ. 7b/10, 9a/8, 25a/2, 59a/13, 83b/9, 122a/13, 145a/10, 160a/6, 165a/10, 173b/2, 176a/9, A192a/4, A201a/2
ṣ.+dur A200b/13, A204a/7, A208a/4
ṣ.-y-ısa 162a/10
ṣ.+sın 188a/11
ṣaru bulut : sarı bulut
ṣ. 128b/4, 128b/9, A142a/11
ṣarulıḳ : sarı, sarılık, sarı olma
ṣ. 7b/9, 9a/7, 166b/4
ṣ.(ġ)+ından A199b/1
ṣaru ol- : sarı olmak, sararmak
ṣ.-mış 55b/13, 77a/1
ṣ.-a 48b/1, A195b/8
ṣaru yemiş ol- : sarı renkli yemiş olmak krş. *ṣaru yimiş ol-*
ṣ.-sa A44a/8
ṣaru yimiş ol- : sarı renkli yemiş olmak krş. *ṣaru yemiş ol-*
ṣ.-sa 48a/13
ṣat- : satmak
ṣ.-ar A211b/1
ṣ.-arlar A199a/3
ṣ.-dılar 102a/6
ṣ.-am 8b/2
ṣ.-a A104b/7
ṣ.-sa 82b/3, 82b/9, 86a/5, 106a/11, 106b/13, 107a/4, 107b/1, 107b/6, 162a/10, 162b/1, 176a/1, A104b/3, A216a/7
ṣ.-salar 102a/2, 102a/2
ṣ.-maḳ 103b/1, 107b/5, 107b/5
ṣ.+maġa 6a/13
ṣ.+maḳlıḳ A103b/10
ṣ.-arsa 107a/6, A103b/12
ṣataş- : karşılaşmak
ṣ.-a 92b/12
ṣatıcı : satıcı
ṣ. 91b/6
ṣ.+lar A98b/3
ṣatun al- : satın almak
ṣ.-dı 82a/9
ṣ.-a 128a/1, A143b/11, A224a/5, A228b/4
ṣ.-sa 82b/8, 84a/11, 84b/2, 84b/3, 98a/3, 156a/2, 156a/11, A74a/6
ṣav- : savmak, savuşturmak
ṣ.-a A13a/1
ṣavāb : doğru; doğruluk, dürüstlük
ṣ. 3b/9, 10a/11, 27a/3, 56b/9, 184a/9, A193a/5, A197a/8, A216b/1, A216b/2
ṣ.+dan 31a/4
ṣ.+ları (akk.) 45a/5
ṣavāb bul- : doğru elde etmek
ṣ.-dılar 27a/5
ṣ.-a 110b/5
ṣ.-urlardı 41a/7
ṣavāb ol- : doğru olmak
ṣ.-a 184a/10
ṣavābıraḳ : daha doğru
ṣ. 50b/9
savaş : savaş krş. *ṣavaş*
s. 155b/7
s.+ı (iy.) 161a/6
s.+lardur A229b/8
ṣavaş : savaş krş. *savaş*
s.+dur 87b/8
ṣavaş- : savaşmak
ṣ.-urlar A80b/13
savaş eyle- : savaşmak
s.-ye A182b/3
savaş it- : savaşmak
s.(d)-e 97b/5, 164b/1
savaş ol- : savaş olmak
s.-a 161a/5
savaş ve licāc it- : savaşmak, çekişmek
s.(d)-e 169b/3
ṣay- (1) : saymak, itibar etmek
ṣ.-arlar A83b/13
ṣay- (2) : saymak
ṣ.-sa 154b/3
ṣ.-salar A187b/5
ṣayıl- : sayılmak, kabul edilmek
ṣ.-a A114b/10
sāyil : soru soran
s. 10b/1, 19b/9, 21a/6, 25a/5, 42a/7
ṣayḳallıḳ eyle- : cilacılık yapmak
ṣ.-se 100a/5

ṣayru : hasta
ṣ. 67b1, 132a/7, 132a/9, 145b/8
ṣ.-y-ısa A231a/5
ṣ.+dısa A88a/13
ṣ.+lar 126b/9
ṣayrulıḳ : hastalık
ṣ. 24b/8, 67b/1
ṣ.+dur 173b/3
ṣ.(ġ)+a A195b/8, A199a/13, A199b/1, A204a/7
ṣ.(ġ)+ı (iy.) A68b/3
ṣ.(ġ)+ıdur 166b/5, 186a/13
ṣayrulıḳ iriş- : hasta olmak
s.-e 24b/8
ṣ.-e gerekdür 24b/11
ṣayru ol- : hastalanmak
ṣ.-a 59b/1, 77a/2, 95a/3, 128b/9, 135a/10, 145a/8, 145a/11, 153b/13, 157a/7, 169a/3, A89a/7, A89a/11, A101b/3, A123a/8
ṣ.-sa 34b/2
ṣ.-up 105b/2
saz : saz, kamış krş. *saẕ*
s.+a 22b/12
saẕ : saz, kamış krş. *saz*
s.+a A18b/13
sāẕe : sade, saf
s. A230a/9
sāẕe göñüllü : saf, temiz kalpli
s. 124b/12
sāzikār ol- : uyumlu olmak
s.-a 37a/1
sāzinde ol- : düzenlemek, bir araya gelmek
s.-a A134a/8
ṯe : Arap alfabesinin 4. harfi
ṯ. 17a/6
sebeb : sebep
s.-ile 63a/4, 82b/10
s.+den 8a/12, 66b/2, A202a/12
s.+i (iy.) A146a/9
s.+i-y-içün A233a/3
s.+idür 159b/11, 159b/12, 159b/12, A95a/1
s.+inden 138a/13, 167a/5, 179b/13, A59a/1, A115b/3, A237b/6, A238a/3
s.+ile 82b/10, 89a/9, A82a/1
sebebi ol- : sebebi olmak
s.-a A200b/3
sebeb ol- : sebep olmak
s.-a 47b/7, A200b/4
seblet: bıyık
s.+ini 22b/13
seccāde : seccade
s. 193a/2, 193a/3
secde eyle- : secde etmek
s.-se 139b/2, 139b/5
secde it- : secde etmek
s.+mek 5a/7
s.+mege A4b/7
secde ḳıl- : secde etmek
s.-ur 12a/10
sefer (1) : sefer ayı krş. *ṣafer*
s. 37b/1
sefer (2) : sefer, yolculuk
s. 18b/3, 38a/9, 115a/12, 126a/9, 148b/1, 159a/8, 159a/13, 170b/2, 181a/4, 181b/1, A14a/1
s.+dür 38a/8, 82b/8, A75b/1, A199a/11
s.+i (akk.) A164a/6
s.+e 6a/12, 17b/8, 19b/8, 159a/11, 170a/4, 170a/5, 170a/12, 181b/4, 193a/10, A199b/2, A216a/1
s.+de 91a/11, 141b/5, 152a/2, A73b/9, A93b/2, A216a/6, A225a/5
s.+den 6a/5, 119b/7, 141b/7, 142a/6, 170a/6, 176a/12, 176a/12, 176a/12, 176a/13, A182a/10
s.+i (iy.) 82b/12, 142a/4, 170a/11, A199b/9, A233b/4
s.+inden 151b/7
sefer bul- : yolculuk yapmak
s.-a A105b/2
seferden ḳal- : sefere çıkamamak
s.-a 151b/8, 170a/6
seferde ol- : yolcu olmak
s.-a 124b/12
sefer düş- : sefer etmek
s.-e A177b/3
sefere çıḳ- : sefere çıkmak
s.-a 25b/10, 37b/2, 81b/2
s.-sa 39a/9, 39a/13
s.-mış olsa 170a/6
sefere gel- : yolculuk yapmak
s.-e 135a/7
sefere git- : sefere gitmek
s.-dük idi 14a/11
s.(d)-e 83a/1, 88b/1, 111b/2, 132b/10, 141b/4, A225a/3

sefer ehli : yolculuğa gücü olan
s. 81b/2
sefere var- : yolculuk yapmak
s.-sa 19b/3, A173a/11
sefer gel- : yolculuk çıkmak
s.-e A152b/3
sefer it- : sefer etmek, yolculuk yapmak
s.(d)-er A100a/10
s.(d)-e 19a/3, 83b/1, 83b/2, 100b/1, 111b/7, 115a/12, 127b/3, 142a/3, 145b/9, 151b/7, 177a/12, 181b/1, 186b/9, 192b/11, 195a/13, A74b/6, A149a/11, A164a/2
s.-se 104b/8
s.(d)-icek 159a/9
s.-meye 104b/8
s.(d)-emeye A100a/10
seferi ol- : yolculuk yapmak
s.-a 135a/13
sefer ḳıl- : yolculuk yapmak
s.-dı 159a/10
s.-a A202a/1
s.-sa 160b/12
segir- : sıçramak, atlamak
s.-se 181a/12, 181b/6, 181b/11, A233b/11, A234a/1, A234a/11, A234b/1
s.-medin A234b/4
segirdici : sıçrayıcı, koşucu
s. 5b/5
segirt- : sıçramak, atlamak; koşmak
s.-se 182a/6, 182a/7, A233b/3
s.(d)-ip 88a/3
s.-medin 182a/10
seḫā : cömertlik
s. 2b/11
s.+ñ 2b/6
s.+ñı 3a/1
seḫāvet : cömertlik
s.+ine A62a/6
seḥer : seher
s. 9b/1
ṣeḫḫaẕ : ebcedin *ṣe, ḥa, ẕal* harflerin-den oluşan yedinci grubu
ṣ. 42a/4
sehimnāk : korkunç, korkulu
s. 19b/10
sekiz : sekiz
s. 42b/1, 42b/9, 120b/3
sekiz biñ : sekiz bin
s. 121b/6, 121b/7
sekizinci : sekizinci
s. 8a/7, 16a/9, 34b/12, A124a/9
sekiz yüz : sekiz yüz
s. 121a/11, 121a/13
seksen : seksen
s. 121a/5, 121a/7
seksen altıncı : seksen altıncı
s. 103a/7
seksen beşinci : seksen beşinci
s. 102b/12
seksen birinci : seksen birinci
s. 101b/12
seksen dördünci : seksen dördüncü
s. 102b/6
seksen ikinci : seksen ikinci
s. 102a/7
sekseninci : sekseninci
s. 101a/10
seksen sekizinci : seksen sekizinci
s. 103b/11
seksen ṭoḳuzıncı : seksen dokuzuncu krş. *seksen ṭoḳuzuncı*
s. 104a/4
seksen ṭoḳuzuncı : seksen dokuzuncu krş. *seksen ṭoḳuzıncı*
s. A99a/9
seksen üçünci : seksen üçüncü
s. 102a/13
seksen yidinci : seksen yedinci
s. 103b/1
selām : selam
s. 192b/12, 195b/1
selāmātlıḳ : güvenlik krş. *selāmetlik*
s.(ġ)-ıla 94a/1, 144b/1, 157a/3, 181b/2, 186b/9
s.+dur A219a/2
s.(ġ)+ı (iy.) A178a/11
s.(ġ)+ına 130b/8, A151a/7
selāmātlıḳ ve imānlik ol- : güvenlik olmak
s.-a 166b/3, A137b/5
selāmet : selamet, güven
s. 16b/4, 17b/9, 142a/4, A87b/9, A137b/5, A172a/5, A177a/1, A180b/1
s.-ile A35b/10
s.+e A165a/2
s.+ine 39a/10
selāmet bul- : güvende olma
s.-a 143b/12
selāmet dur- : güvende olma
s.-a 47b/9

selāmet geç- : zararsız geçmek
s.-e 92b/1, 142a/9
selāmet gel- : selametle dönmek
s.-e 83b/2
s.-eler 65a/9
selāmetlik : güvenlik krş. *selāmatlıḳ*
s. 149a/3
s. (g)-ile 151a/4
selāmet ol- : esenlik olmak, emin olmak, şifa bulmak
s.-dı A165a/4
s.-a 88a/9, 153b/12, 176b/10, A137a/11
s.-dısa A165b/10
selām it- : selam etmek
s.(d)-er 114a/1
s.-se 48b/4, 195b/1
selām vir- : selam vermek
s.-se 192b/12
selīm göñül : temiz gönül, kalb-i selim
s.(ñl)+ü A32b/3
selīm göñüllü ol- : temiz gönüllü olmak
s.-a 36/3
selva : bk. men selvā
semā : sema, gök
s. 2b/9
semer ol- : netice vermek
s.-a A182b/6
semmūr : samur krş. *samūr*
s. 98b/9, 98b/11, 99a/1, 99a/3
s.+dan 176b/13
semūd ḳavmı : Salih peygamberin helak edilen kavmi
s.+ını 39b/3
sen : sen
s. 3a/5, 4a/12, 11b/4, 20b/9, 20b/13, 21a/1, 22b/5, 40b/8, 41a/2, 44a/13, 45a/5, 45a/6, 58a/9, 150b/3, 187b/10, 188a/11, 188b/9, A119a/13, A170a/5, A170a/8, A188b/4, A189a/3, A207a/11, A244a/2, A244a/3, A244a/8
s. mi 187a/12, 187b/9
s.+sin 23b/11
s.+üñ 2a/9, 2b/4, 3a/7, 15b/7, 15b/7, 22a/9, 22b/1, 22b/2, 23a/1, 23b/13, 24b/4, 24b/6, 25a/1, 46b/9, 150b/3, 154a/5, 159a/13, 182a/11, 183a/5, 187a/12, 187b/4, 187b/9, 189a/2, 190a/5, 197b/10, A170a/6, A180b/7, A185b/6, A187a/2, A190a/3, A197b/11, A207a/12, A209b/13
s.+üñdür 195b/4, 195b/6
s.+i 24a/1, 41a/9, 191a/7, A180b/1
sañа 2a/11, 3a/3, 3a/9, 9b/5, 9b/7, 10b/2, 10b/6, 10b/13, 11b/4, 15b/1, 17a/12, 18b/9, 19b/9, 21a/6, 24b/3, 25b/13, 26b/4, 26b/5, 28a/10, 32b/12, 40a/8, 40b/3, 40b/5, 42a/8, 66a/2, 150b/3, 187b/10, A116a/12, A181a/2
ṣañа 17b/5
s.+de A2b/2
s.+den 2b/10, 3a/10, 11b/6, 15b/7, 17b/6, 19b/13, 25a/11, 33a/2, 33a/2, 38a/13, 38b/9, 39a/1, 45a/6, 187b/5, A13a/1, A189a/1
s.+dendür 3a/10
ṣenā : övme, övüş
ṣ. 2b/8, 159b/2, A199a/10, A201b/2
ṣ.+ñ 15b/7
ṣ.+sı 79b/2
ṣ.+sıdur 159b/4
ṣ.+sın A71a/6, A138b/4
ṣenā it- : övmek
ṣ.(d)-erler 55b/6, 55b/6
ṣ.(d)-eler 143b/4, 158a/3, A49b/12, A49b/13
ṣenālı : övülmüş
ṣ. A204b/8
sencāb : sincap krş. *sincāb*
s. A91b/7, A91b/8
s.+ı (akk.) A91b/11, A91b/13
señek : su kabı, testi krş. *siñek (2)*
s. 188a/5
s.(g)+e 188a/3
ṣe ol- : Arap alfabesinin 4. harfi se olmak
ṣ.-ursa 17b/7
sepet : sepet krş. *sepeẕ*
s.+den 163a/8
sepeẕ : sepet krş. *sepet*
s.+de A205b/5
serçe : serçe krş. *sirçe*
s. 84b/4, 84b/11, 85a/1, 85a/2, 85a/3, 85a/3
s.+yi A77b/4
s.+ler 84b/13, 189b/12
serencām : bir işin sonu, vak'a
s. 144b/4
s.+ı (iy.) A132a/7

serḥad : sınır, hudut
s.+de 151a/12
serheng : çavuş
s.+i (iy.) A133b/12
serḥoş: sarhoş krş. *serḥoş*
s.+lar-ıla 70a/12
serḥoş : sarhoş krş. *serḥoş*
s.+lar-ıla A62b/7
sermāye : sermaye
s.+si 77b/10
s.+sin 55b/8
sermāyelü : sermayeli
s. 151a/6
server : baş, reis
s. 2a/9
s.-i (s. devrān) 1b/8
sesme- : ses çıkarmamak
s.-di A190a/6
sev- : sevmek
s.-erler 31a/11, 107a/5, A211b/5
s.-e 34b/4, 34b/4, 47b/11, 111b/7, 1116b/9, 125b/3, A53b/5
s.-eler A103a/9, A103b/11
s.-dügi 94b/3
s.-erdi 16b/11, 164a/9, A88a/12
s.-mezdi 164a/10, 164a/10
ṣevāb : sevap
ṣ. 109b/10, A50b/6
ṣ.+ı (iy.) 134a/2
ṣ.+ıdur 195b/7
ṣ.+ın A46a/4
ṣ.+lar 10b/6, 10b/7
ṣ.+lardur A113b/10, A114a/6
ṣ.+ları (iy.) 10b/8
ṣevāb bul- : sevap kazanmak
ṣ.+lar b.-a 114a/9
ṣevāb-ıçun ol- : sevap kazanmak için yapmak
ṣ.-mışdur A184b/9
sevdā : yürekte olan siyah nokta
s.+dandur 7b/12, 8a/2
s.+sı 7b/13
sevdālar bişür- : sevdalanmak
s.-e A98a/6
sevgüli : sevilen, hoşa giden krş. *sevgülü*
s.-y-ise A235a/4
sevgülü : sevilen, hoşa giden krş. *sevgüli*
s. A85a/4
s. ise 182b/6
sevgülü ol- : sevilmek
s.-a 48a/1, 86a/11, 162b/7
sevicilerden ol- : sevenlerden olmak
s.-a 47b/10
sevil- : sevilmek
s.-mez A208a/9
sevin- : sevinmek
s.-e A176a/6
ṣevr : boğa burcu
ṣ. 124b/1
sey(i)l : sel krş. *sīl*
s. A173a/13
s.+üñ (gen.) A173b/7
s.+i (iy.) A171a/13
seyir : düş, rüya
s.+dür 25a/4
seyl gel- : şiddetli yağış olmak
s.-se A171b/7
seyl ṭāʿūn in- : sel ve afet olmak
s.-di A144a/3
seyl ve yaġmur gel- : şiddetli yağış olmak
s.-se 129b/11
seyyārāt : gezegenler, yıldızlar
s. 123b/2, A132b/3
seyyāre : gezegen, yıldız
s. A133a/13
seyyid : efendi, bilgin
s.+idür 39b/11
sezāb : su teresi krş. *seẕāb*
s. 164a/13, 164a/13
seẕāb : su teresi krş. *sezāb*
s. A206b/9, A206b/9
ṣı- : kırmak, parçalamak
ṣ.-rın 189b/12
ṣ-ya 121a/10
ṣ.-sa A193a/9, A202b/4, A203a/sayfa kenarı, A215b/6, A215b/8
sıçan : sıçan, fare
s. 78b/2, 98a/11, 98b/2, 98b/4, 98b/4, 98b/5, 98b/7, A91b/6
s.+lar 98a/10, 98b/8
sıçan dut- : sıçan yakalamak
s.-sa 98a/13, 98a/13, 98b/1, 98b/2
sıçıra- : sıçramak krş. *sıçra-*, *şıçra-*
s.-dı 89a/2
sıçra- : sıçramak krş. *sıçıra-*, *şıçra*
s.-dı 82a/8, A82b/1, A234a/10, A234b/6
s.-sa 84a/13, 130b/11, A233b/12, A234a/4, A234a/7, A240a/11
s.-yup A234b/2

ṣıçra- : sıçramak krş. *sıçıra-*, *sıçra*
ṣ.-dı 182a/5,
ṣ.-sa 181b/5, 181b/7, 181b/8, 181b/8, 181b/10, 181b/13, 182a/3, 182a/12, 182a/13, 186a/13, A73b/9
ṣ.-salar A74b/8
ṣ.-yup 182a/8
ṣıdḳ : doğruluk, dürüstlük
ṣ.+a 126b/4
ṣıfat : nitelik, durum, sıfat
ṣ. 46a/4, 114b/7, A167a/8
ṣ.+ı (akk.) A42a/9
ṣ.+ı (iy.) A114b/12
ṣ.+ıdur 112b/13, 196a/7, A114b/6, A131a/2, A172b/6, A197a/1
ṣ.+ını 45a/13
ṣ.+lar A88b/8
ṣıfat it- : benzetmek
ṣ.-mişler A202a/4
ṣıfatlu : vasıflı, sıfatlı
ṣ. 88a/4, 92a/1, 96a/1, 98a/3, 98a/13, 99a/11, A85b/5
sığ- : sığmak
s.-ar 60a/13
s.-sa A53b/9
s.-masa 163a/1
sığır : sığır krş. *ṣıġır*
s. 83a/10, 101a/2, 180b/12, A75a/1, A75a/5, A75a/5, A75a/12, A77a/4, A233a/1, A244b/2, A244b/5
s.+dur A75a/12
s.+uñ (gen.) 83b/5, 83b/12, A76a/2
s.+ı (akk.) A76a/4
s.+a 84a/1
s.+dan 170b/9
s.+lar A197b/4, A216b/8, A232b/10
ṣıġır : sığır krş. *sığır*
ṣ. 83a/4, 83a/7, 84b/3, 170b/6, 181a/3
ṣ.+lar 158b/3
sığırtmaç : sığırtmaç krş. *ṣıġırtmaç*
s.+lar A222b/10
ṣıġırtmaç : sığırtmaç krş. *sığırtmaç*
ṣ. 174b/10
ṣıḥḥat ve selāmet bul- : sağlığına kavuşmak
ṣ.-a 143b/12
sıḳ- : sıkmak
s.-ar A205b/11
s.-sa 98b/1, 163a/4, 163a/5, 163a/5, 163a/6, 163a/8, 163a/11
s.+maḳ 163a/3
s.-ar (part.) 163a/12, 163a/13, A205b/9
s.-duġı A205b/6
ṣılāḥ : düzelme, iyileşme krş. *ṣalāḥ*
ṣ. A111a/10
ṣılāḥ ehli : salih kimse krş. *ṣalāḥ ehli*
ṣ.+le 123b/8
ṣılāḥ ehli ol- : salih kimse olmak krş. *ṣalāḥ ehli ol-*
ṣ.-a A30b/11
ṣın- : kırılmak
ṣ.-mış 56a/3, 71a/6, 77b/9
ṣ.-a 74a/3, 118a/12, A144a/12
ṣ.-sa 100b/12, 141b/11, 142a/7, 157a/6, 168b/11, 168b/12, 169a/1, 169a/2, 172b/7, 178b/4, 178b/10, 184b/11, A213b/7, A220a/5, A220a/11
ṣ.-up 186b/13
ṣ.+maġa A130a/6
ṣ.-dısa A213b/5
ṣınan- : sınanmak
ṣ.-mış (part.) A94b/13
ṣındu: makas krş. *ṣındug̈*
ṣ. 195a/4
ṣ.-y-ıla 67a/1
ṣındug̈ : makas krş. *ṣındu*
ṣ.+ı (iy.) (palan ṣ.) A177b/9
ṣınıḳlıḳ : kırıklık krş. *ṣınuḳlıḳ*
ṣ.(g̈)+ıdur 71a/7
ṣınmaḳlıḳ ve hezīmet ol- : yenilmek
ṣ.-a 121b/8
ṣınmış ol- : kırılmak, bozulmak krş. *sınmış ol-*
ṣ.-a A232b/9
sınmış ol- : kırılmak, bozulmak krş. *ṣınmış ol-*
s.-a 180b/11
ṣınuḳ : kırık
ṣ. 58b/4, 68a/7, 71a/7, 71a/9, 76b/4, 76b/9, 76b/11, 77a/7, 77b/3, 157a/7, 172a/2, 178b/6, 180b/11, A215b/6, A215b/7
ṣınuḳlıḳ : kırıklık krş. *ṣınıḳlıḳ*
ṣ. 121b/2
ṣ.+dan A74b/11
ṣ.(g̈)+ıdur A63a/12
ṣınuḳ ol- : kırık olmak
s.-a A187a/7
s.-sa A187a/9
ṣ.-acaḳ olursa A187b/1
ṣır- : ısırmak krş. *ısır-*, *ışır-*

ṣ.-urlar A80b/9
ṣ.-sa A76b/4, A85b/10, A88b/8, A88b/9, A88b/10, A89a/7, A89a/12, A90a/12
ṣ.-salar A83a/5
ṣ.-masalar A83a/5
sırça : cam, billur
s. 23b/12, 57a/10, A192b/2
s.+nuñ 80a/7
s.+dan 23b/5, 80a/6
s.+dandur 23b/11
s.+sı A230a/13
sırça ol- : cam olmak
s.-mış A51a/4
sırça ṣatıcılıḳ eyle- : cam ürünleri satmak
s.-se 100b/10, 101a/4
ṣırıt- : sırıtmak
ṣ.(d)-up 93b/9
sırr : sır
s.+ı (iy.) 62a/2, 67a/5, 127b/6, 142b/5
s.+ını A48a/3
s.+ından 152b/11
sızır- : eritmek krş. *sızur-*
s.-sa 104a/3
sızur- : sızdırmak krş. *sızır-*
s.-sa 104a/2, A99a/7
sī : otuz
s. 109a/12
sih : üç
s. A126a/2
sihşenbe : salı krş. *sişenbe*
s. A35b/11
sikkelü : damgalı
s. 154b/8
sīl : sel krş. *sey(i)l*
s.+i (iy.) A171a/11
sil- : silmek
s.-düñ 22b/9
silāḥ : silah krş. *silaḥ*
s. 168b/4, 168b/5, A219a/9
s.-ıla A184a/4
s.+uñ (gen.) 168b/6, A213a/8
s.+lar 43a/3, A217b/9, A218a/12
s.+lardan 171b/8
silaḥ : silah krş. *silāḥ*
s.+lar A39a/3
silāḥ bağlan- : silah kuşanmak
s.-sa 81b/9
silāḥdār : silahdar krş. *siliḥdār*
s.+ı (akk.) A183b/8
silāḥlı : silahlı krş. *silāḥlu*
s. 153a/4
silāḥlu : silahlı krş. *silāḥlı*
s. 93a/13
silāḥsuz : silahsız
s. 153a/5, 171b/5
sīlī : sille, tokat krş. *sille*
s. 68b/7
sīlī vur- : tokat atmak krş. *sille ur-, sille vur-*
s.-sa A61a/1, A61a/4
s.-salar A61a/8, A61a/9
sīlī vurucı : tokat atan
s. 68b/7
s.+ya A61a/5
siliḥdār : silahdar krş. *silāḥdār*
s. 152b/12
sille ur- : tokat atmak krş. *sīlī vur-, sille vur-*
s.-sa 68b/8
s.+yi (…) u.-salar 68b/12
s.+yi u.-an 68b/11
sille vur- : tokat atmak krş. *sīlī vur-*
s.-sa 68b/6
s.+yi v.-salar 69a/1
sille vurıcı : tokat atan
s.+yi v.+ya 68b/9
sin : mezar, kabir
s.+inde 132a/3
sinc : bir müzik aleti
s. 148b/2
sincāb : sincap krş. *sencāb*
s. 98b/9, 98b/11, 99a/1, 99a/3
siñek (1) : sinek
s. 87a/6, 87a/8, 87a/9, 87b/3, 87b/4, 92a/8, A81b/12
s.-ile A81a/12
s.+ler 87a/12, 87b/1, 87b/5, 87b/9, A80b/8
s.+le 87b/7
siñek (2) : su kabı, testi krş. *señek*
s. A242a/9
siñir : sinir
s. 80b/6
s.+den A72a/10
s.+in 84b/3, 97a/12
s.+leri (iy.) 71a/4
sinle : mezar, kabir; mezarlık
s. 133a/11, A149b/12
s.+ye 129b/9, 129b/10, 133a/6, 133a/9, 133a/13, 182a/3, A144a/1, A147a/7, A147a/8

s.+de 133b/2, 133b/7
s.+den 133a/8
s.+sin 131b/13
sipsi : nefesli bir çalgı
s. 149a/2
sirçe : serçe krş. *serçe*
s. A77a/5
s.+ler A77b/1
sīret : siret
s.+i (iy.) 53a/9
s.+in A139b/5
s.+inde A222b/6
sīsem : ?
s. 167b/4
sişenbe : salı krş. *sihşenbe*
s. 39a/11
sivrisiñek : sivrisinek
s. 87a/6, 87a/8, 87a/11, 87b/4, 91b/10, 91b/12, 91b/13, 92a/1, 92a/5
siyāh : siyah
s. 81b/1
siyāset : memleket idaresi
s. A115a/1
s.+de 3a/3
s.+i (iy.) 139a/4
siyāseti ol- : idaresi olmak
s.-a 139a/4
siyeh ol- : siyah olmak
s.-a A50b/2
siz : siz
s. 28b/10, A244a/13
s.+üñ 44a/9, A173a/8, A203a/13, A203b/1
s.+e 28b/11, 44a/9, 44a/10, 184a/11
s.+de A173a/8
s.+den 24a/7, 190b/5
s.+lerüñ 10a/3
ṣl'a : 'ṣallā'l-lāhu 'aleyhi ve sellem' sözünün kısaltılmış şekli
ṣ. A16b/12, A26a/10
ṣl'am : 'ṣallā'l-lāhu 'aleyhi ve sellem' sözünün kısaltılmış şekli
ṣ. A130b/3
soġan : soğan
s.+ı (akk.) 164a/9
soġdur dili : Soğd dili ?
s.+n 149a/10
ṣoḥbet : sohbet, arkadaşlık
ṣ. 12b/12, 70a/11, 84b/9, 149a/11, 186a/7, A122a/6, A197a/6
ṣ.+e A205b/10
ṣ.+i (iy.) 57b/1, 101b/8, 151a/1, 151b/6, 178b/1, A62b/7, A132a/10, A133b/5, A186a/12, A240a/3
ṣ.+in A210b/9
ṣoḥbet düş- : sohbet olmak
ṣ.-e 111a/9
ṣoḥbetin it- : sohbetini yapmak
ṣ.(d)-e 153b/2,
ṣoḥbetin ḳıl- : sohbetini yapmak
ṣ.-a A218a/8
ṣoḥbet it- : sohbet etmek
ṣ.(d)-erler A239b/2
ṣ.(d)-e 61a/8, 102b/11, 113a/5, 113b/6, 116b/2, 116b/10, 125b/8, 151a/6, 153a/12, 154a/6, 185b/8, 187a/1, 195a/5, A119a/4, A142b/5, A149b/4, A175b/9, A178b/7, A184a/11, A211a/2
ṣ.+mekdür A236b/6
ṣ.-erlerdi 189b/6
ṣoḥbeti ol- : sohbet etmek
ṣ.-a 123b/9, 140b/9, 148b/10, 153a/9
ṣoḥbet ol- : sohbet olmak
ṣ.-a 116b/7, A122a/6
sōḳ : soğuk krş. *sovuḳ, ṣovuḳ*
s.143b/2
s.(ġ)-ısa A167b/7
soḳ- : sokmak
s.-sa 58b/7, 66a/6
ṣol : sol krş. *ṣol*
ṣ. 15a/13, 56b/11, 70b/7, 73a/1, 73a/3, 76b/2, 76b/8, 76b/11, 77a/8, 77a/13, 79a/7, A57b/5, A64b/12, A68a/8
ṣ.+ına 25b/7
ṣ.+ında 63b/7
ṣ.+ındadur 63b/8
sol : sol krş. *ṣol*
s. 65a/2, 76b/6, A12b/8
ṣollu : sollu
ṣ. A215a/8
ṣoñın ṣan- : sonunu düşünmek
ṣ.-maz 93a/11
ṣoñın ṣanmayıcı : sonunu düşünmeyen
ṣ. A86b/13, A87b/12
ṣoñra : sonra
ṣ. 1b/3, 9b/2, 10a/8, 18a/7, 28b/5, 30a/3, 30a/6, 34b/13, 36b/9, 38b/2, 40a/13, 51b/1, 53a/4, 55b/2, 56b/12, 58a/9, 58a/11,

67a/4, 79a/4, 104a/9, 142a/12, 157a/3, 191a/12, 191b/6, A123b/13, A124a/6, A172b/6
ṣor- (1) : sormak
ṣ.-ar 26b/5
ṣ.-dum 4a/5, 16a/11, 21b/7, 27b/5, 40b/5, 166b/13, 187b/5, A119a/7
ṣ.-duñ 41a/2, 42b/6
ṣ.-dı 18a/3, 18a/8, 20a/6, 20a/8, 40b/1, 40b/11, 58a/8, 78b/5, 83a/6, 150a/13, 187a/8, 187a/11, 187b/3, 187b/7, 187b/11, 188a/2, 188a/6, 188a/10, 188b/1, 189a/4, 189a/10, 189b/1, 189b/3, 189b/7, 190a/2, 190a/4, 190a/7, 190a/12, 197a/8, A77b/3, A77b/6, A113b/6, A116a/10, A156a/11, A173a/4, A180a/12, A180b/5, A180b/10, A185b/4, A186b/9, A189b/13, A197b/10, A198b/8, A198b/8, A207a/10, A243b/12, A244a/2, A244b/1, A244b/11, A245a/9
ṣ.-dılar 4b/4, 44a/12, A77b/12, A82a/11, A116a/6, A188b/1
ṣ.-mış 41b/3
ṣ. 21b/7, 38b/10, 39a/2, 42a/10, A8b/9
ṣ.-uñ 10a/3, 190b/5
ṣ.-asın 38b/2, 38b/2, 42a/13
ṣ.-a 10b/2, 10b/10, 11a/3, 11b/6, 15a/9, 17b/6, 19b/13, 21a/6, 28a/10, 38b/1
ṣ.-alar 6a/3, 6a/8, 187a/6
ṣ.-sa 17b/5, 18b/9, 19b/9, 24b/3, 25a/12, 26a/1, 38b/9, 39a/1
ṣ.-salar 66a/2
ṣ.-up 42a/8
ṣ.+maġa 132a/10
ṣ.-an A170a/7
ṣ.-ana 188a/7
ṣ.-duġı 25a/5
ṣ.-duḳları 16b/2
ṣ.-arsa 17a/12, A8b/1, A20b/4, A21a/10, A189a/3, A189a/4
ṣ.-arlarsa 9b/8
ṣ.-ma 9b/9
ṣ.-mayınca 11a/7
ṣ.-mayınça A10a/1
ṣor- (2) : emmek; ısırmak
ṣ.-sa A74a/3
ṣoracaḳ ol : soracak olmak
ṣ.-ursa 28a/12
ṣormış ol- : sormak, sormuş olmak
ṣ.-a 6b/4
ṣ.-alar 132b/1
ṣorucı : sorucu, soran; münker nekir
ṣ. 132a/9, A148b/4, A189a/3
sovuḳ : soğuk krş. *sōḳ, ṣovuḳ*
s. 146b/4
s.(ğ)+ından A175a/3
ṣovuḳ : soğuk krş. *sōḳ, sovuḳ*
ṣ. ise 144a/5
sovuḳ ol- : sevmemek, soğuk olmak
s.-a 174b/12
ṣoy : soy
ṣ.+dan 91a/3, 118a/6, 179a/7
ṣ.+ından A230a/8
ṣoy- : soymak
ṣ.-aram 188a/10
ṣ.-ar 71b/13
ṣ.-sa 85a/9
sög- : sövmek
s.+mek A178a/7
sökük : sökük
s. 175b/11
sökül- : sökülmek
s.-miş A224a/5
sön- : sönmek krş. *söyin-*, *söyne-*, *söyün-*
s.-se A155b/12
söyin- : sönmek krş. *sön-*, *söyne-*, *söyün-*
s.-se 137b/10, 138a/8
söyle- : söylemek, demek
s.-rin 186b/12
s.-r A147a/11, A244b/5
s.-diler 20b/4, 27a/5
s. 23b/6
s.-ye 10a/13, 48a/2, 111b/10, A40b/13, A94b/4, A100b/4
s.-yeler 70a/13, 87b/6, 119b/5
s.-se 44b/10, 47a/5, 56b/5, 74a/12, 85b/7, 86b/1, 89b/12, 91b/7, 94a/10, 98a/7, 118b/7, 131b/4, 142b/3, 142b/5, 149a/8, 149a/10, 149a/10, 149a/11, 149a/12, 149b/1, 149b/2, 178b/7, A94b/4, A146a/6, A178b/5, A186a/8
s.-seler 115b/3
s.+mek 31b/1, A117b/11
s.+mekde 107b/3
s.-meye 11a/5, 185a/10
s.-meyeler 31a/12, 49b/10, 83a/11
s.-rdi A117a/2
s.-meyecek (part.) 185a/9, A244b/5
söyler ol- : konuşmak, söylemek
s.-a 169a/3

söyleş- : söyleşmek
s.-ür 88a/10
s.-di 190a/5
s.-seler A43a/9
söyne- : sönmek krş. *sön-, söyin-, söyün-*
s.-se A155a/11
söyün- : sönmek krş. *sön-, söyin-, söyne-*
s.-e (söyne) A155a/7
s.-se 138b/4, A157a/3
s.+mege 137a/11
s.-dise A157b/2
söyündür- : söndürmek
s.-se 136a/11, 137a/12, 138b/4, 139a/12, 139a/12
söz : söz
s. 3a/2, 10b/1, 31a/9, 53a/10, 59b/6, 62a/8, 62b/3, 83a/11, 83a/13, 94b/12, 101a/2, 110b/8, 195a/7, A2b/7, A208a/5
s.-ile 106a/12, A100a/7
s.+dür 31a/10, 41a/13, 154a/12, A187a/8, A204a/9, A231b/11
s.+üñ (gen.) 62a/9, 62b/4, 131a/2
s.+i (akk.) 185a/9, A193a/4, A193a/5, A244b/5, A244b/6
s.+den 40b/5, 53a/9, A225b/6
s.+i (iy.) 27a/8, 92b/3, 96b/1, 105a/7, 111b/9, 111b/10, 121a/3, 126b/12, 152a/1, 152a/11, 153a/4, 155a/13, 165a/11, 168b/7, 168b/10, 170b/6, 170b/7, 174b/11, 178b/8, 186b/13, 192b/5
s.+idür 83a/10, A114b/10, A190a/2, A244b/5
s.+in 87b/5, 105a/7, 111b/10, 147b/2, 155a/9, 157a/13, 161a/7, 161a/8, 161a/8, 170b/10, 192b/9, A86b/4, A94b/4, A104b/12, A241a/1, A250b/11
s.+ine 24b/13, 100a/13
s.+inde 17b/2, 17b/10, 17b/12
s.+ile 105a/8, 153a/10, A117a/2
s.+ler A90a/13, A125a/4, A232a/1
s.+ler-ile A117a/11
s.+lerdür 164a/11, A196a/11
s.+leri (akk.) 33b/5
s.+lere 119b/6, A102b/7
s.+lerden 148b/7
s.+leri (iy.) 191a/12
s.+lerinde 24a/8
söz düş- : konuşmak
s.-e 116b/7
s.+ler d.-e 86b/7
söze gel- : konuşmak
s.-se 85b/3, 154a/6
s.-seler A76b/1
söz ehli : söz sahibi, sözü geçerli
s. A85a/4
sözi dut- : söz dinlemek
s.-alar A146a/8
sözi geç- : sözü muteber olmak
s.-e 104a/9, 152a/1
sözi geçer : itibarlı, sözü dinlenen
s. A208a/13
sözi ḳalma- : ömrü tükenmek
s.+üñ ḳ.-dı A190a/3
söz iriş- : laf işitmek
s.-e 121a/4, 121b/11
s.+ler i.-e A130b/13
söz işit- : laf işitmek
s.(d)-e 100b/13, 147b/1, 147b/2, 161b/2, 180a/9
söz keleci ol- : söz söylenmek
s.-a 162b/12,
söz ol- : söz söylenmek
s.-a 165a/1, A214b/5
söz söyle- : konuşmak
s.-r 123b/11
s.-rler 50b/13
s.-ye 104b/12, 124b/3, 155b/1, 171a/7, A82a/8, A100b/3
s.-yeler 64a/2, 88b/13, 89b/10, 90a/7, A56a/3
s.-se 47a/4, 56b/6, 56b/7, 82a/2, 85a/13, 90a/4, 90a/5, 92b/12, 114b/11, 139a/9, 149a/7, A109b/8, A146a/5
s.-seler 63a/7, 111a/4, 115b/2, A134a/12
s.-mege 126b/5
s.-mekden 49b/10
s.-mezler 51b/1
s.-mezdi 58a/11
s.+ler s.-mişdür 140a/2
s.+ler s.-mişlerdür A160a/2
s.+ler s.-ye A156a/1
söz söyleş- : karşılıklı konuşmak
s.-seler A43a/9
söz söyleyici : konuşan; konuşkan
s. 91b/6, 140a/5
söz söyleyici ol- : konuşmak
s.-a 86b/2

ṣu : su krş. *su*, *suy*
ṣ. 9b/8, 25a/7, 53b/12, 60a/10, 63a/1, 76a/3, 90a/1, 102a/10, 102a/10, 105b/6, 105b/7, 125a/4, 125a/4, 125a/5, 125a/6, 125a/8, 139b/12, 140a/3, 140a/9, 140a/10, 140a/12, 140a/13, 140b/4, 140b/7, 141a/5, 141a/10, 141a/10, 141b/10, 142a/4, 143a/5, 143a/9, 143a/13, 143b/1, 143b/4, 143b/9, 143b/13, 144a/2, 144a/3, 144a/12, 145a/1, 145a/2, 145a/3, 145a/3, 158a/9, 163b/6, 166a/13, 180a/2, 190a/8, 196b/1, A136a/12, A168a/12, A169b/4, A169b/11, A171a/9, A173a/5, A173a/6, A196b/12
ṣ.-y-ıla 163b/7
ṣ.-y-ısa 143b/2, 144a/4
ṣ.+nuñ 139b/13
ṣ.+yı (akk.) 105b/7, 140b/12, 144a/7, A167b/9
ṣ.+ya 139b/13, 163b/4, A170a/3
ṣ.+da 142b/13, 143a/2, 163b/5
ṣ.+dan 196b/2
ṣ.+yı (iy.) 143a/13, 143b/5, 144a/5, 145a/9, 145a/10, 145a/12, A166a/11, A167a/3, A168a/6, A170b/4, A170b/7, A171a/8
ṣ.+yu (iy.) A169b/8
ṣ.+yın 140b/12, 140b/13, 141a/2, 141a/3, 141a/13, 142a/11, 142a/12, 142b/2, 144a/6, 144b/1, 145b/5, 145b/10, A161b/4, A171a/7
ṣ.+yında A161b/10
ṣ.+yından A162a/2, A166a/12, A170b/9
ṣ.+lar 8a/9, 40b/12, 139b/11, 142a/2, 142b/10, 142b/11, 195b/5, A172b/8
ṣ.+ları (akk.) 142b/9
su : su krş. *ṣu*, *suy*
s. 143a/8, 143b/5, 144b/1, 144b/3, 144b/6, 145a/13, 148a/9, 148a/11, 166b/2, A168a/2, A168a/3, A168a/4, A169a/5, A169a/5, A169a/13, A171b/4, A173b/3
s.-y-ıdı A170a/11, A170a/12
s.-y-ısa 143b/2, 143b/8, A167b/7, A169b/2
s.+nuñ A160a/3, A169a/6, A173b/3
s.+yı 143a/2, A160b/7
s.+ya A206a/2
s.+da 143a/4, A165b/1
s.+yı (iy.) 144b/4, 145a/1, 145a/7, 145a/8, 145b/6, A167b/8, A169b/3, A172b/8, A196a/3
s.+yınuñ A171a/11
s.+yunuñ A173b/4
s.+yın A167b/9, A170b/13, A173b/6
s.+yında 144a/12
s.+yından 145b/7, A172b/7
s.+lar A7b/6, A7b/7, A164b/12, A165a/9, A210b/8
su'āl : sual, soru
s. 10b/2, A149a/2
s.+üñ (gen.) 10b/2
s.+i (akk.) 187b/3, 187b/4
s.+ler 187a/6
s.+lerinden 24a/6
su'āl it- : sormak
s.(d)-erler A148b/12
s.-di 40a/6
s.(d)-e 26b/4, 38a/13, 132b/4
s.(d)-eler 132a/12, 132a/13, 132b/2, 132b/3
s.-se 133b/3
s.-miş olalar A148b/8
ṣu çek- : kuyudan su çıkarmak
ṣ.-erken A170a/2
ṣu dökecegi gel- : çişi gelmek krş. *ṣu dökeçegi gel-*
ṣ.-ecegüm g.-di A70a/9, A70a/10
ṣu dökeçegi gel- : çişi gelmek krş. *ṣu dökecegi gel-*
ṣ.-eçegüm g.-di 189a/5
ṣūfī : sufi, tasavvuf ehli
ṣ. 191b/11
ṣ.+ler 191b/9
ṣu evi : hamam, banyo
ṣ.+inde 9b/8
ṣuḥuf : dört kutsal büyük kitap dışında peygamberlere gönderilen emirleri içeren sayfalar
ṣ. 109b/10
ṣuleḥā : salihler
ṣ. 44b/5
ṣulḥ : barış
ṣ. 144a/8
ṣulḥ it- : barış yapmak
ṣ.(d)-e 139a/13
ṣ.(d)-üp 88a/11
sulṭān : sultan
s. 2a/5, 2a/8, 3a/13, 25a/4, 52b/11,

52b/13, 53a/2, 72b/13, 74a/6, 76a/4, 76a/6, 80a/9, 82a/2, 86a/9, 86b/2, 86b/9, 86b/11, 86b/13, 87a/3, 88b/4, 88b/10, 89a/9, 92a/13, 92b/1, 92b/2, 92b/8, 93b/12, 102b/8, 102b/9, 103b/9, 113a/4, 114b/3, 114b/5, 115b/12, 117b/10, 117b/12, 117b/13, 118a/2, 118a/4, 118a/8, 118a/12, 118b/1, 118b/2, 122a/9, 122b/13, 124b/4, 125a/4, 128b/7, 129b/1, 131b/4, 133b/3, 135a/9, 135b/6, 135b/11, 139a/3, 139a/5, 139b/1, 140a/5, 140b/2, 140b/6, 140b/8, 140b/11, 141a/13, 141b/7, 142a/12, 142b/4, 142b/5, 143a/2, 143a/12, 143b/3, 143b/5, 143b/11, 147a/4, 147a/5, 147b/8, 148a/9, 148a/11, 149a/1, 152a/7, 152b/2, 152b/3, 152b/11, 153a/13, 158a/11, 158b/5, 158b/13, 159b/7, 163a/5, 163a/6, 163a/7, 163a/11, 163a/13, 166b/3, 168a/7, 169a/3, 169b/12, 171a/13, 171b/9, 174a/1, 174a/8, 177b/4, 177b/7, 185b/7, 185b/12, 186a/3, 186a/9, 186a/13, 186b/1, 192a/4, 192b/11, 192b/12, 195b/1, 195b/1, A66b/5, A73a/6, A77b/7, A83a/3, A86a/13, A121a/2, A122b/5, A122b/7, A127b/11, A134a/7, A140a/6, A143a/8, A145a/13, A153b/2, A154a/1, A162a/3, A163a/2, A163b/8, A164b/12, A165b/6, A166b/5, A169a/8, A172a/5, A172b/11, A173b/7, A173b/8, A173b/11, A175b/2, A176b/2, A179b/10, A194b/6, A194b/9, A212a/4, A218b/11, A221a/1, A221b/11, A249a/9

s.-ı (s. āl-i germiyān) 2a/1

s. ile 116b/3, A112a/13

s.-ıla 86b/6, 93b/7, 113a/1, 113b/6, 116b/12, 125b/2, 128b/8, 139b/7, 140b/8, 140b/9, 146a/7, 153a/12, 185b/13, A86a/6, A117a/9, A122a/6, A173b/5, A185a/9

s. ise 56b/3

s.-ısa 74a/7, 81b/6, 81b/9, 81b/12, 112a/5, 128b/13, 137b/9, 150a/10, 155b/6, 160a/3, 169a/2, 177a/5, A50b/2, A117a/1, A120b/2, A143b/6

s.+sa A143b/6

s.+dur 86b/7, 93b/5, 135b/10, 140b/4, 185b/4, A82a/5, A174b/1, A197b/3, A199a/1

s.+uñ (gen.) 93b/10, 118a/8, 139a/1, 143b/8, 158a/12, 185b/6, A161b/9, A164b/3, A242b/1

s.+ı (akk.) 130b/2, 152a/8, 193b/11, 152a/9

s.+a 57b/4, 103a/5, 118a/3, 136a/1, 136a/12, 139b/1, 140a/12, 142a/13, 142b/1, 152a/7, 152a/13, 186a/2, A122b/11, A132b/7, A160a/8, A166b/10, A166b/13, A186b/6, A199a/3

s.+dan 1b/6, 19b/13, 45b/6, 60b/6, 82a/12, 87a/1, 87a/5, 93b/7, 93b/11, 117a/4, 122b/3, 133b/8, 135b/11, 137a/1, 138b/8, 139b/8, 140b/4, 143a/13, 146a/4, 146a/13, 158b/7, 163a/10, 166b/1, 166b/5, 171a/10, 172a/6, 173a/6, 173a/9, 186a/1, A80a/1, A154b/5, A164b/3, A166b/7, A205b/7

s.+ı (iy.) 3a/5, 80a/5, 113b/12, 117b/5, 147b/6, 186a/4, A79b/12, A121b/12

s.+u (iy.) 117b/5

s.+ın 152a/12

s.+ına 117b/8, 158a/11

s.+lar 104a/8, 143b/2, 174a/4, 174a/6, A157b/12, A210b/12

s.+laruñ (gen.) 192a/7

s.+lardan 52b/11, 135b/13, 136a/7

s.+ların 142b/8

sulṭān ādemi : sultan adamı, saray mensubu

s.+se 173b/1,

s.+si ise 171b/9

s.+si-y-ise

s.+sine 171b/11

sulṭān ehli : saltanat mensubu, sultan olmağa uygun

s.-y-ise A226b/11

s.+se 84b/8, 89b/10, 101b/3, A131b/10, A161b/9

sulṭān ehli ol- : saltanat mensubu, sultanlığa uygun olmak

s.-masa 122a/12

sulṭān emīni : hazinedar

s. A133b/8

ṣulṭānıla ol- : sultanla olmak

s.-a 145b/13 (işi s.)

sulṭānı ol- : (birinin) sultanı olmak

s. (…) o.-asın 3a/5

sulṭānī : sultana ait

s. 74b/13

sulṭān dāyeligin it- : şehzâde dadılığını yapmak

s.(d)-er A242a/13

sulṭān dāyesi ol- : şehzâde dadısı olmak

s.-a 188a/8

sulṭān ḫazīnedārı ol- : sultanın hazinedarı olmak
s.-a A161b/9
sulṭān ibn-i sulṭān : sultan oğlu sultan
s. 2a/8
sulṭān ḳatında ol- : saray mensubu olmak
s.-sa 168b/7,
sulṭān kişisi : saray mensubu
s. A150b/9
sulṭān kişisi ol- : saray mensubu olmak
s.-a A150b/8
s.-sa A129b/2
sulṭānlıġa iriş- : sultan olmak
s. (…) i.-e A122a/11
sulṭānlıḳ : sultanlık
s. 146a/3, 186a/8, A143b/6
s.(ġ)+a A122a/11, A195a/7
s.+da 82a/11
s.+dan 86b/3
sulṭānlıḳ bul- : sultan olmak
s.-a 56b/5, 56b/8
sulṭānlıḳ ol- : sultanlık olmak
s.-a A210b/8
sulṭān ol- : sultan olmak, sultan ise
s.-mış 52b/10, A110a/8
s.-sun olmasun 55a/5
s.-a 158b/1, 158b/2, 158b/3, A115a/1, A195a/6, A197a/4, A210b/11, A239a/10
s.-sa 112a/5, A129a/7
s.-acaḳ olursa 39b/13
sulu : sulu krş. *şulu*
s. 22a/13
ṣulu : sulu krş. *sulu*
ṣ. 22b/13
ṣūr : sur, İsrâfil'in (as) üfleyeceği boru
ṣ.+ı (akk.) A112b/1
ṣ.+ı (iy.) 113b/8
ṣ.+ın 113b/7
surāḥi : sürahi
s. 156a/6
sūre : sure, Kur'an'ın 114 bölümünden biri
s. A138a/3
ṣūret : suret, biçim, görünüş, kılık, tarz
ṣ. 46a/1, 104a/12, A111b/12
ṣ.-ile 113a/11
ṣ.+üñ 180b/6
ṣ.+i (akk.) 178b/12
ṣ.+de 49b/13, 50b/10, 113a/10, 113a/12, 113a/13, 131b/11, A185a/9
ṣ.+ümde 33a/11
ṣ.+i (iy.) 181a/9
ṣ.+idür A112a/3
ṣ.+in 7a/2, 7a/3, 33b/7, 180b/4, 180b/5, 180b/6, A99b/7, A99b/8
ṣ.+inde 50b/7, 110b/3, 115a/1, 153b/8, 154a/4, 154a/5, 180b/6, A29b/3, A45a/12, A111b/13, A186a/7, A186b/5
ṣ.+inden A203b/3
ṣūret düz- : resim çizmek
ṣ.+ler d.-er A99b/7
ṣūretine gir- : birinin görünüşüne benzemek
ṣ.-mez 33a/12
ṣ.+üme g.-mez 4b/10
ṣūretlü : suretli, şekilli, biçimli
ṣ. 156a/1, A133b/4, A192a/13
Sūretü'l-Felaḳ : Felak suresi, Kur'an'ın 113. suresi ṣ.+ı (akk.) A138a/9
Sūretü'l-Kāfirūn : Kâfirun suresi, Kur'an'ın 109. suresi
s. A137b/9
Sūretü'l-Ḳāri'ati : Karia suresi, Kur'an'ın 101. suresi
s. A137a/4
Sūretün Hümezetün : Hümeze suresi, Kur'an'ın 104. suresi
s. A137a/12
Sūretü'n-Nās : Nas suresi, Kur'an'ın 114. suresi
s.+ı A138a/11
Sūret-ü Ve'l-ādiyāt : Adiyat suresi, Kur'an'ın 110. suresi
s. A137a/2
Sūre-yi İẕa zülzileti : Zilzal suresi, Kur'an'ın 99. suresi
s. A136b/10
Sūre-yi Fīl : Fil suresi, Kur'an'ın 105. suresi
s. A137b/1
Sūre-yi Tebbet : Tebbet suresi, Kur'an'ın 111. suresi
s. A138a/4
Sūre-yi Ve'n-nās : Nas suresi, Kur'an'ın 114. suresi
s.+ı (akk.) A138a/11
Sūrī dili : Güney Sudan ve Etiyopya'da konuşulan mahalli bir dil
s.+n 149a/7
sūsen : zambak, süsen
s. 165a/12

suy : su krş. *su/ṣu*
s.+lar A159b/10, A159b/10
Sübḥāna'l-lāhi : 'Allah her türlü kusur, ayıp ve noksanlardan münezzehtir' anlamında Arapça ifade
s. 190b/10, 191a/1, 191a/3
Sübḥāne : 'Allah her türlü kusur, ayıp ve noksanlardan münezzehtir' anlamında Arapça ifade
s. A246a/5
Sübḥānehu ve teʿālā : 'Yüce ve her türlü noksan, ayıp ve kusurdan münezzeh olan Allah' anlamında Arapça bir ifade
s. 10b/9
süd : süt krş. *süt*
s. 60a/10, 74b/10, 74b/10, 74b/11, 74b/12, 78b/6, 82a/13, 189a/4, 189a/10, 189b/1, 189b/4, 189b/4, A82a/10
s.-ile 167b/8
s.+i (akk.) 78b/10
s.+den 78b/7, 78b/8, 97b/2, 189a/5
s.+i (iy.) 92b/13, A86b/9, A88b/2, A88b/2
s.+in 82b/3, 93b/8, 94b/4, 94b/7, 95a/3, 97b/1, 99a/8, 162a/4, A89a/3
s.+ün 95a/9
s.+inden A90b/9
süfele : alçak, sefil krş. *süfle*
s. A133b/4
süfle : sefil, alçak krş. *süfele*
s. 94b/10, A202b/8
süglün : sülün
s. 85a/5, 85a/7, 85a/11, 85a/12, 85b/1, 85b/5, 85b/12, 85b/13, 86a/1, 86a/5
s. ise 85a/10
s.-ile A78b/6
s.-ise A78a/11
s.+i (akk.) A78a/12
sünbüle : başak burcu
s. 124b/5
süñi : süngü krş. *süñü*
s. 171a/8, 171a/9, A218a/11
s.+le 171b/12
sünnet : sünnet, sünnet namaz; yol, mezhep
s.+i (akk.) 73a/13
s.+in 51b/11
s.+ine 111b/5
s.+ler 67b/6, A46a/11
s.+leri (akk.) 50a/8
s.+lere A67a/7
s.+lerde 51b/11, 59b/11
s.+lerine 185a/2
s.+lerinde 51a/6, 59b/10
sünnet cemāʿatı : ehlisünnet mezhep
s. A110b/8
sünnet-i cemāʿat : ehlisünnet mezhep
s. 112b/3
s.+dan 112b/7
sünnetin dut- : Peygamberimizin sünnetine uymak
s.-ar 112b/1
sünnet ol- : sünnet edilmek
s.-a 66a/7
sünnet yolı : ehl-i sünnet mezhep
s. 49b/7
süñü : süngü krş. *süñi*
s. 2b/12
süñük : kemik
s.+den 172a/10
s.(g)+i (iy.) 71a/6, 93a/8, 98b/13, A86a/11, A86b/8, A91a/6
s.(g)+ini 56a/2
s.(g)+in 76b/9, 77b/4, 92b/6, 93a/1, 98a/5
sür- : sürmek, sıvazlamak; devam etmek; hareket ettirmek; harcamak, kullanmak
s.-er A142b/4
s.-düñ A18b/11
s.-di 14b/2, 22a/6, 194a/11
s.-e 56b/9, 194a/11
s.-se 72a/11, 72a/12, 77a/13, 98b/2, 175a/11, 186b/8, 187a/5, A164a/6
s.+mek 71b/10
sürç- : sürçmek, tökezlemek
s.-e 82a/5
süril- : sürülmek, devam etmek
s.-e A9a/7
sürmelen- : sürmelenmek
s.-miş 61b/8
sürūr : sevinç
s. A1b/4
s.+lar 121b/13
sürün- : sürünmek
s.-se 129a/3
süst : gevşek, tembel
s. 38a/7, 60a/11
s. ise A216a/5
süst ol- : gevşek olmak
s.-sa A216a/3

süt : süt krş. *süd*
s. 53b/12, 63a/3, A53b/6, A66b/4, A70b/1, A82a/11, A243a/6, A243a/11, A243b/5, A243b/5, A243b/9
süvār : atlı, binici
s. A130a/12

-Ş-

şaʿbān : Arabi ayların sekizincisi, Şaban ayı
ş. 37b/13
şādī : sevinç krş. *şāḏı, şāẕī*
ş. A25b/8
ş.-y-ile A34a/9
ş.+dür 194b/9
ş.+le A34b/10
şādī eylük iriş- : sevinmek
ş.-e 151a/11
şādī ve eylük iriş- : sevinmek
ş.-e A181b/13
şād ol- : sevinmek, mutlu olmak krş. *şāẕ ol-*
ş.-a A6a/11, A41b/6, A42b/10, A165b/7
şaġal : çakal krş. *çaḳal*
ş. 94a/12, 94b/6, A88b/2
ş.+ı (akk.) A88b/3
şāh : şah
ş.+lar 149a/2
şāhā : ey şahım
ş. 2a/11
şāh amrud : şah armudu
ş. A201a/9
şāhırūd çal- : şahruz çalmak, krş. *şāhrūz çal-*
ş.-sa 105a/6
şāhin : şahin
ş. 86a/10, 86b/3, 86b/6, 86b/12, 87a/3, A79a/12
şaḥm : iç yağı, etler arasında bulunan yağ
ş.+ın 160b/13
şāhrūd : şahrud krş. *şāhrūẕ, şāhrūz*
ş. 148b/13
şāhrūẕ : şahrud krş. *şāhrūd, şāhruz*
ş. A101a/4
şāhrūz : şahrud krş. *şāhrud*, *şāhrūẕ*
ş. A178a/8
şāhrūz çal- : şahruz çalmak, krş. *şāhırūd çal-*
ş.-sa 105a/1
şaḥṣ : şahıs, kişi
ş.+ı (akk.) 23b/3
şāʿir : şair
ş. 126a/11, A139a/1, A223a/10, A228a/6
ş.-imiş 190a/11
ş.+ler A134a/7
şalġam : şalgam
ş. 164a/5
şalvar : şalvar
ş. 175b/3, 175b/4, 175b/6, 175b/7, 175b/10, A223b/12
ş.+ı (iy.) A224a/1, A224a/4
ş.+ınuñ 175b/11
ş.+ın 175b/8, 175b/13, 176a/1, 176a/2
ş.+ına 62b/10, 85b/5
ş.+ında A224a/6
şalvar bağı : şalvarı sıkan ip
ş. A224a/6
şāmil : şamil, yaygın
ş. 2b/11
şānında : hakkında
ş. A131a/4
şarāb : içilecek şey, içecek
ş. 8a/4, A186b/12
ş.+dan 131a/4
şarābdār : sarayda içeceklerden sorumlu kimse
ş. 152b/13
şarāb-ḫāne : şarap evi, şarap yapılan yer
ş.+de 163a/5
şaṭranc : satranç
ş. 148b/3
şaṭranc oyna- : satranç oynamak
ş.-sa 108a/6, 108a/8, 108b/2
ş.+maḳ A177b/5
ş.+maġuñ 108a/12
ş.+maḳda 108a/8
şāẕ : sevinçli, memnun
ş. A177a/1
şāẕe : ?
ş. (ş. demürlü) A218a/4
şāẕı : sevinç krş. *şādī, şāẕī*
ş.+ya 127a/11, A232a/9
şāẕıkām : çok sevinçli krş. *şāẕ-kām*
ş. 51a/5, 130b/7, A145b/9
ş.-ısa 18b/11
şāẕıkām ol- : çok sevinçli olmak krş. *şāẕukām ol-*
ş.-a A52a/13
şāẕılığı ol- : sevinci olmak
ş.-a 165b/10

şāẕılıḳ : sevinç, mutluluk krş. *şāẕīlıḳ, şāẕlıḳ*
ş. 8a/5, 79b/8, 119a/10, 130a/11, 194b/10, A131b/11, A137b/12
ş.-(ġ)-ıla A73b/4
ş.+dur 154a/13, 160a/6, 173b/3, A132a/1
ş.+la 82a/4
ş.(ġ)+ı (iy.) 165a/9, A144b/12, A208b/6
ş.(ġ)+ın 165b/11
şāẕılıḳ bul- : sevinmek, sevinç elde etmek
ş.-a 129b/5, 162a/3
şāẕılıḳ eyle- : sevinmek
ş.-se 71b/6
şāẕılıḳ eylük bul- : sevinmek
ş.-a 122b/1
şāẕılıḳ gel- : sevinmek
ş.-e 79b/8
şāẕılıḳ gör- : sevinmek
ş.-e 59b/3, A73a/9
şāẕılıḳ iriş- : sevinmek
ş.-e 151b/1, 152a/13
şāẕılıḳ it- : sevinmek
ş.-seler 154a/8
şāẕılıḳ ol- : sevinç olmak krş. *şāẕīlıḳ ol, şāẕlıḳ ol-*
ş.-a A131a/3
ş.+lar o.-a 121b/13
şāẕılıḳ ve eylük iriş- : sevinmek
ş.-e 108a/3
şāẕılıḳ ve hem eylük iriş- : sevinmek
ş.-e A131b/13
şāẕılıḳ yitiş- : sevinmek
ş.-e 148b/5
şāẕımān : sevinçli krş. *şāẕumān*
ş. 152a/13
şāẕımān ol- : sevinçli olmak krş. *şāẕumān ol-*
ş.-asın A180b/3
ş.-a A180b/8, A209a/4
şāẕıya getür- : sevindirmek
ş.-di A124b/7
şāẕıya ve eylüge iriş- : sevinmek
ş.-e A182a/1
şāẕī : sevinç krş. *şādī, şāẕı*
ş. 29b/4, 129b/5, 194b/10, 194b/10, A124a/13, A221a/12, A250a/7
ş.+dür A143b/4, A220b/9
ş.+le 38a/10
şāẕī eylük iriş- : sevinmek
ş.-e 151a/10
şāẕi gör- : sevinmek
ş.-eler A116b/8
şāẕīlıḳ : sevinç, mutluluk krş. *şāẕılıḳ, şāẕlıḳ*
ş.-(ġ)-ıla 37b/4
ş.(ġ)+a A208a/5
ş.+dan A214b/11
ş.+lar 42b/10
şāẕīlıḳ ol- : sevinç olmak krş. *şāẕılıḳ ol-, şāẕlıḳ ol-*
ş.-a 61b/12
şāẕī ol- : sevinç olmak
ş.-a 37b/8
şāẕiş : sevinç ?
ş.+i A145a/8
şāẕ-kām : çok sevinçli krş. *şāẕıkām*
ş. A46a/11
şāẕlıḳ : sevinç, mutluluk krş. *şāẕılıḳ, şāẕīlıḳ*
ş. A7b/2
şāẕlıḳ iriş- : sevinmek
ş.-e A177b/8, A182a/4
şāẕlıḳ it- : sevinmek
ş.(d)-erdüm A186b/13
şāẕlıḳ ol- : sevinmek krş. *şāẕılıḳ ol-, şāẕīlıḳ ol-*
ş.-ur A180b/6
şāẕ ol- : sevinmek, mutlu olmak
ş.-dum A156b/1, A180b/1
ş.-dı A209b/12
ş.-asın A210a/1
ş.-a 6b/12, 45b/3, 46b/6, 58a/6, 119a/13, 120a/9, 128a/13, 143a/5, 173b/13, 180b/3, A51b/6, A144b/12, A169b/5, A227a/9
ş.-urdı A180b/9
şāẕ u ḫurrem ol- : sevinmek, neşelenmek
ş.-a 97b/7
şāẕukām ol- : sevinmek, mutlu olmak krş. *şāẕıkām ol-*
ş.-a 59a/3
şāẕumān : sevinçli krş. *şāẕımān*
ş. 115a/6
şāẕumān ol- : sevinçli olmak krş. *şāẕımān ol-*
ş.-a 166a/8
şāẕ ve kāmrān ol- : mutlu olmak
ş.-a 150b/13
şebkūr : gece körü
ş. 61a/4, 196a/5
ş.+dur 62a/1
şeblināk ol- : ?
ş.-mış 54b/8

şefāʿat : şefaat
ş.+ından 125a/7
şefāʿatlu : şefaat ehli
ş. 70b/6, 124b/12, A84a/9
şefāʿatlu ol- : şefaat ehli olmak
ş.-a A134a/7
şefāʿatsuz : şefaatsiz
ş. 163a/6, A210b/11
şefḳatlu : şefkatli
ş. 115a/11, A88b/6, A133b/10
şefḳatsuz : şefkatsiz
ş. 101a/2, 121a/1, 139a/6
şeftālü : şeftali
ş. 160a/4, 160a/9, 160a/10, 161b/4, 165b/4
ş.+nüñ A208b/2
şehādet : kelime-i şehadet; şehitlik
ş.-ile 45b/1, 113a/3, 114a/11, 130b/7, 133b/11, A196b/13
ş.+dür 183a/2
ş.+i (akk.) 114a/7, A77b/12
ş.+e 48a/7
şehādet barmaġı : şehadet parmağı
ş. 73a/7
şehādet bul- : şehitlik elde etmek
ş.-a 69a/11, 154a/2
şehādet getür- : şehadet getirmek
ş.-di A77b/4
ş.-e A251b/9
şehādetile ol- : şehitlik ile olmak
ş.-a 46b/12, 51a/11, A52b/2
şehādet ol- : şehitlik olmak
ş.-a A225a/13
şeher : şehir krş. *şeh(i)r, şehre*
ş. A171a/13
ş.+de A184a/4
şehīd ol- : şehit olmak
ş.-a A151b/6
ş.-up 111a/13
şeh(i)r : şehir krş. *şeher, şehre*
ş. 150a/10, 152a/12, 186a/2, A179b/6, A202a/4
ş.+üñ (gen.) 74b/3, 80a/5, 124b/6, 152b/5, A183a/5, A239b/12
ş.+i (akk.) 135b/12, A111b/12, A154a/6
ş.+e 25b/1, 46b/2, 86b/8, 86b/9, 112a/7, 150a/7, 150a/9, 160b/13, 183b/11, A42b/5, A171b/1, A179b/6, A179b/9, A179b/11, A179b/11, A180b/9, A181a/11
ş.+de 46b/1, 49a/4, 112a/8, 113b/8, 129a/13, 150b/5, 150b/7, 150b/8, 150b/8, 150b/10, 153a/4, 153a/5, 168a/6
ş.+den 150a/7, 150b/5, 152b/1, 183b/12
ş.+in 151b/6
ş.+ine A180b/6, A180b/11
ş.+inde 152a/8, A182a/9, A183a/8
ş.+inden 150b/4, A181a/6
ş.+ler 150a/6, 150b/4, 151b/9, A117a/13, A182a/12
ş.+leri (iy.) A171b/1
şehir ol- : şehir olmak
ş.-sa (görmedük ş.) 150b/10
şehre : şehir krş. *şeher, şeh(i)r*
ş.+de A44b/6, A110a/11, A110a/12, A112b/3, A143a/8
ş.+lerden A42b/5
şehvet : şehvet
ş.-ile 131b/7, 131b/7
ş.+indendür 5a/4
şehvet gel- : şehvetlenmek
ş.-se 79b/7
ş.+i g.-se A71a/10
şek : şüphe
ş.+ler 44b/5
şeker armudı : şeker armutu
ş.+n 160b/2
şekker : şeker
ş. 3a/8, 48a/12
şemʿ : mum
ş. 138a/10, 138b/3, 138b/5, 138b/6, 195a/5, A157b/6
ş.+üñ 138a/11, A157b/4
ş.+i (akk.) 138a/12, 192b/9, A157b/8
şemāl : kuzey, şimal krş. *şimāl*
ş.+din A174a/6
şemʿadān : şamdan krş. *şemʿidān*
ş. A157b/9
şemʿidān : şamdan krş. *şemʿadān*
ş. 138b/6, 138b/7, 138b/7
şems : güneş
ş.+dür 39a/5
şenāʿatıla ve melāmetile ol- : kötülük ve ayıplama ile olmak
ş.-a 180a/10
şenbe : cumartesi
ş. 38b/8, 39a/1
ş.+den 38b/12

şenīʿ : fena, kötü, ayıp
ş. 87b/4, 91b/6, 104b/11, A85b/12
şerʿ : şeriat, kanun
ş. A203a/9
şeref : şeref
ş. 3a/12
ş.+i (iy.) 123a/1
şerḥ : şerh, açıklama
ş.+in A149a/1
şerḥ ḳıl- : açıklamak
ş.+maḳda 3a/1
şerīʿat : şeriat
ş. 49a/11, 49a/12, 50a/1, 50a/2, 50a/8, 51a/6, 52b/3, 53b/3, 56b/8, 61a/9, 61a/10 125b/11, 140a/12, 161b/11, 185a/1, A43b/9, A116b/5
ş.-ıla 50a/10
ş.+dur 53b/11, 69a/5, 166a/2, A82a/11, A199a/4, A208b/12
ş.+uñ (gen.) 112b/2
ş.+ı (akk.) 47b/11
ş.+dan 61b/10, 68a/8
ş.+ıdur 79a/1, 197a/7
ş.+ına A45b/12
ş.+ında 50b/3
şerīʿat düz- : yeni bir din çıkarmak
ş.-mişdür 52a/6
şerīʿatıla iş işle- : dine göre hareket etmek
i.+mek gerek A45b/7
i.+mek gerekdür 50a/10
şerīf : şerefli, asil
ş. 31b/1, A73a/7, A73a/9, A124a/9
ş.+inde 10a/10
şeriḥ olun- : açıklanmak
ş.-a A132b/12
şerm issi : edepli, utanma sahibi
ş. 90b/2
şer(r) : şer, kötülük
ş. 27a/1, 32a/3, 85b/12, 178a/2, A6a/10, A14b/11, A177a/13
ş. ise 28a/8
ş.+dür 18b/1, 18b/5, 18b/6
ş.+i (akk.) 27a/1, A23a/2
ş.+e 6a/12, 27a/1
ş.+üñden 23b/6
ş.+i A168b/10
ş.+ini 15b/12, 28a/9, A13a/1, A13b/4, A13a/6
ş.+in 16a/1, A13a/9, A173b/5, A173b/7
ş.+inden 5b/11, 6a/4, 6b/12, 15b/2, 15b/4, 15b/6, 15b/9, 16a/9, 90a/5, 92b/1, 126a/2, 126a/3, 126a/3, 126a/3, 136a/1, 142b/4, 143b/5, 143b/11, 172a/7, 186b/5, A121a/2, A175b/2, A183b/7
şerrine uġra- : kötülüğü dokunmak
ş.-a 83a/3
şeşük : çözülmüş krş. *şişük*
ş. A63b/4
şevvāl : şevval, Arabi ayların onuncusu
ş. 38a/5
şeyḫ : şeyh, üstad
ş. 187a/13, 187b/4, 187b/12, 187b/13, 188a/3, 188a/7, 188a/11, 188b/3, 188b/9, 189a/8, 189a/12, 189b/2, 189b/4, 189b/4
şeyṭān : şeytan
ş. 3b/13, 4b/9, 195a/12
ş.+uñ (gen.) 115a/3
şeyṭān-ı laʿīn : 'melun şeytan' anlamında Arapça bir ifade
ş. A6a/12
şeyṭān-ı racīm : taşlanmış şeytan anlamında Arapça bir ifade
ş. 192a/11
şeyṭāni : şeytanî
ş. 3b/13
şeyṭān laʿīn : melun şeytan anlamında Arapça bir ifade
ş. 7a/1
şıġl : iş, şugul krş. *şuġ(u)l*
ş.+ın A182b/5
şıra : şıra
ş. 163a/9
ş.+yı A205b/7
ş.+sın A205b/3
şifā bul- : iyileşmek
ş.-a A124a/6, A170b/10
şiʿir : şiir krş. *şiʿr*
ş. 126a/11, 149a/7, A100b/4, A139a/2, A139a/2, A178b/5
şikār : av
ş. 95a/10
şikāyeti ol- : şikâyet etmek
ş.-a A197b/7
şikāyet it- : şikâyet etmek
ş.(d)-e 158b/6, A239a/4
ş.(d)-eler 65b/1
şikeste ol- : kırık olmak
ş.-a 178b/4

şil : şell, çolaklık
ş. 185b/8
şili : bir çeşit silah
ş.+le A218b/4
şimāl : kuzey krş. *şemāl*
ş.+den 146a/5
Şīn ḫıyār : Çin hıyarı krş. *Çīn ḫıyār*
ş. A204a/4, A204a/8, A204a/12
şi'r : şiir krş. *şi'ir*
ş. 126a/11
şirā : satın alma
ş. A146a/11
ş.+dan 6a/5
şīrīn : şirin krş. *şirīn*
ş. 106a/12
şirīn : şirin krş. *şīrīn*
ş. A102b/8
şīrīn ol- : şirin olmak
ş.-a 79a/5
şiş- : şişmek
ş.-e 68b/8
ş.-se 68b/11, A61a/4
ş.-miş (part.) 55a/3, 58b/11, 60b/4, 61a/7, 75a/11, 76b/6, A68a/9
şişmiş ol- : şişmiş olmak
ş.-sa 68a/12, 185a/13
şişük : çözülmüş krş. *şeşük*
ş. 71b/2
şol : şu, o krş. *şu*
ş. 6a/1, 7b/5, 9a/3, 11b/11, 13b/2, 13b/13, 14a/3, 14a/5, 14a/6, 21b/7, 29a/8, 43a/13, 49b/12, 52b/4, 52b/11, 64b/6, 66a/3, 73a/12, 77b/11, 80a/8, 93b/2, 103a/5, 107a/3, 107a/7, 108a/12, 110a/13, 121b/10, 140a/8, 144a/12, 146a/2, 161a/5, 167a/3, 168b/1, 171a/3, 181a/4, 181a/7, 181b/5, 183b/7, A98b/3, A98b/5, A103b/10, A110a/3, A147b/10, A173a/5, A173a/10, A173a/12, A179a/12, A186b/12, A186b/12, A186b/13, A189a/6, A189b/1, A198a/13, A201a/1, A203b/2, A216b/4, A219b/9, A225b/5, A225b/6, A226a/1, A232b/10, A233a/5
şol ḳadar: o kadar
ş. 66b/12, 69a/1, 75b/1, 170b/3
şol ḳadar ki : şu kadar ki, ancak; ne kadar ki, -dığı kadar
ş. 100b/8, A110a/3, A189b/1
şol ki : o ki
ş. 191b/12
şol kim : o ki
ş. 26b/12, A203a/8
şol miḳdārı : şu kadar
ş. 159b/1
şol nesne : şu
ş. A211b/4
ş.+yi 31a/11
şol resme : şu şekilde, şöyle krş. *şu resme*
ş. 23b/2, 29a/10, 157a/11
şol vaḳt : ne zaman ki
ş. A74a/8
şol vaḳ(ı)t ki : ne zaman ki, -dığı zaman
ş. 159a/12, A199b/7
şol vaḳt kim : ne zaman ki, -dığı zaman
ş. 28a/10, A96b/5
şol yir : o yer, ora
ş.+e 195b/10
şor : tuzlu
ş. 142a/11, 144a/3, A19a/1, A162b/3
ş.-ısa 143b/1
şor ve acı ol- : tuzlu ve acı olmak
ş.-acaḳ olursa 145a/7
şöhret : şöhret
ş.+i (iy.) A70b/7
şöyle : şöyle
ş. 1b/5, 3a/7, 3b/4, 3b/9, 4a/5, 4a/6, 4a/9, 5a/12, 5b/2, 9a/12, 10b/1, 11a/1, 11a/5, 11b/6, 12a/4, 12b/5, 12b/13, 13a/9, 13a/10, 13a/12, 13b/1, 13b/6, 13b/12, 14a/3, 14a/10, 14b/13, 16a/11, 16b/3, 16b/7, 17a/7, 18a/5, 18a/11, 18a/11, 18a/13, 19b/12, 20b/2, 20b/3, 21a/5, 24a/13, 27a/5, 27a/6, 27a/10, 27b/4, 28b/2, 29a/10, 29a/11, 29b/10, 30a/4, 30b/3, 30b/4, 31a/2, 31a/6, 31a/8, 32a/3, 32a/4, 32a/9, 32b/1, 32b/3, 32b/6, 33b/1, 33b/4, 33b/9, 37a/10, 38b/4, 41a/9, 41b/1, 41b/5, 42a/13, 43b/3, 44b/1, 45a/8, 45b/7, 45b/11, 45b/12, 46a/1, 46b/7, 47b/11, 49b/1, 49b/7, 50a/3, 50a/4, 51b/3, 51b/5, 51b/9, 51b/13, 52a/3, 52a/11, 52b/6, 53a/3, 53a/5, 53a/5, 53a/13, 54a/2, 54b/1, 55b/1, 56a/8, 56b/5, 56b/10, 57a/3, 57a/4, 57b/10, 58a/5, 59b/6, 59b/12, 60a/13, 62a/1, 62a/8, 64a/12, 64b/2, 64b/11, 66b/2, 68b/7, 68b/10, 70a/2, 70a/4, 70a/6, 71b/12, 72b/5, 72b/7, 73b/4, 74a/3, 74a/10, 74b/2, 77b/5, 78b/4, 79a/5, 79b/3, 80a/4, 80b/8, 80b/13, 81b/8, 81b/10, 81b/11, 81b/13, 82a/7, 82a/9, 82b/1, 83a/4,

83a/5, 83a/11, 84a/2, 84a/4, 84a/6, 85b/2, 85b/4, 85b/7, 85b/10, 85b/13, 86a/4, 87b/1, 87b/3, 88a/13, 88b/13, 89a/8, 91b/12, 92b/7, 94b/3, 95b/7, 95b/12, 97a/2, 100a/2, 101a/3, 102b/1, 103a/4, 104a/2, 104a/12, 104a/13, 106a/5, 107a/10, 107a/12, 107b/3, 107b/11, 108a/12, 111a/1, 112a/3, 112a/11, 112b/13, 113a/7, 114a/7, 114b/8, 115a/1, 116b/3, 116b/10, 117a/3, 118a/5, 118a/6, 119a/2, 124a/8, 127b/6, 128a/6, 128a/9, 129a/6, 129b/6, 129b/8, 129b/10, 129b/11, 129b/12, 129b/13, 130b/5, 131b/5, 131b/11, 131b/12, 132a/2, 132b/10, 133a/8, 135a/6, 135a/9, 135a/12, 135b/2, 135b/5, 138a/3, 138a/6, 138b/13, 139a/1, 139a/8, 139b/9, 141a/4, 141a/5, 141a/13, 141b/10, 142b/7, 142b/11, 143b/9, 144b/3, 144b/5, 146b/4, 146b/8, 150a/12, 150a/13, 153b/6, 153b/8, 153b/12, 154b/1, 156a/9, 156b/3, 163a/6, 167b/10, 167b/11, 168a/1, 168a/1, 168a/8, 172b/8, 173b/12, 179a/2, 179b/5, 179b/8, 180a/4, 180a/5, 180a/10, 180a/11, 182a/4, 183a/11, 184a/2, 184b/11, 185b/1, 186b/12, 186b/12, 187a/8, 187b/2, 189b/12, 190b/6, 192b/10, 194b/13, A48b/7, A65a/6, A71a/1, A71b/6, A73a/11, A74b/7, A76a/8, A78b/13, A81b/12, A87a/2, A87a/13, A91a/8, A92b/2, A95a/6, A95b/6, A96b/3, A100b/12, A101a/1, A110a/8, A111a/9, A113a/12, A113b/7, A113b/12, A114a/11, A115a/12, A117b/13, A118a/10, A119a/6, A119b/7, A120a/5, A127a/13, A136a/8, A137a/1, A143a/2, A142b/4, A143a/2, A143a/4, A144b/6, A147a/3, A149b/5, A149b/13, A152b/12, A157a/3, A160a/8, A161a/6, A163a/2, A172a/3, A172a/12, A172b/12, A173a/4, A173b/3, A180b/9, A185b/3, A185b/4, A186a/8, A186b/6, A186b/10, A186b/11, A186b/13, A189b/12, A189b/13, A192b/3, A195a/5, A198a/4, A198b/13, A198b/7, A205a/12, A205b/7, A211a/13, A212a/8, A212a/10, A217a/7, A219a/10, A224a/2, A226b/2, A228a/6, A228a/10, A230a/2, A230b/4, A231b/2, A234b/6, A236a/1, A236b/6, A238a/12, A241b/2, A242a/10, A242b/9, A243b/9, A243b/13, A244b/2, A245a/9, A250b/11

ş.+dür 13b/4, 13b/7, 29b/7, 31a/7, 57b/11, 59b/8, 76b/2, 107a/13, 110b/2, 111a/5, A79b/1, A203b/1

şu : şu krş. *şol*

ş. 2b/2, 29b/4, 65a/4, 107a/4, 116a/12

ş.+nda A174a/8

şuʿāʿ : ışın

ş. 14a/12, 70a/1

ş.+dan 13b/8

ş.+ı (iy.) 14a/12, A51a/11

ş.+ındandur 14a/8

şuġlına meşġūl ol- : işiyle ilgilenmek

ş.-a 119b/5

şuġlından ol- : işinden olmak

ş.-a A97b/9

şuġlı ol- : işi olmak

ş.-a 93a/12, 116b/12, 124b/1, 124b/13, 125b/2, 146a/7, A86b/8

şuġ(u)l : iş, işler krş. *şuġl*

ş. 39b/10

ş.-ıla A216b/6

ş.+ı (iy.) 57b/8, 58a/5, 103b/7, 150b/11, 171b/10, A36a/9, A84a/10, A157b/6, A226a/5

ş.+ıdur 173a/12

ş.+ını A10a/12

şuʿle : alev

ş.+sin 57b/6

şuʿle vir- : ışık vermek, parlamak

ş.-ür 119a/5

şūm : şom, uğursuz

ş. 99a/8

ş.+dur 148b/9

şu resme : o şekilde, öyle krş. *şol resme*

ş. 20b/1, 22b/7, 23a/7, 29a/9, 32b/4, 42a/5, 45a/12, 49a/9, 110a/8, 116a/12, 155a/9, 190a/13

ş.+dür 29b/4

şūrīde : karışık

ş. 3b/13

şük(ü)r : şükür

ş. 2b/8, 44b/7

şükre meşġūl ol- : şükretmek

ş.-maya 194a/12

ş.-ı bilür 6b/11

şükre ve duʿāya meşġūl ol- : şükredip dua etmek

ş.-a 6b/6,

şükr eyle- : şükretmek

ş.-se A235b/8

ş.-mese 183a/8

şükrine meşġūl ol- : şükretmek
ş.-a A250b/6
şükr it- : şükretmek
ş.(d)-e 195a/9
ş.-se 183a/8
ş.-medise A235b/9
şümār : hesap, sayı
ş. 119b/11
ş.+a 119b/13
ş.+ında 140a/2
ş.+ından 183a/5

-T-, -Ṭ-

tā : ta, kadar, değin; böylece
t. 4b/3, 4b/7, 5a/10, 6a/2, 6b/12, 8a/1, 10a/11, 10b/6, 10b/9, 10b/10, 11a/3, 11b/8, 12a/6, 14b/12, 15a/8, 15a/9, 18a/7, 21a/11, 23a/12, 27a/3, 28a/13, 28b/4, 28b/8, 33a/3, 35b/1, 36b/3, 38b/12, 41b/5, 42a/3, 46a/11, 52a/5, 64a/1, 65a/4, 81a/4, 83a/12, 102a/6, 120a/1, 125a/12, 125a/12, 130b/13, 134a/3, 136b/10, 137b/1, 140b/7, 159b/5, 189b/10, 192a/9, 192a/11, 197b/8, A6a/6, A9b/13, A32b/1, A38b/2, A67a/6, A77b/7, A80a/4, A82a/13, A116a/7, A119b/9, A120b/12, A121a/12, A121a/12, A124a/1, A136b/10, A137a/11, A137b/4, A137b/5, A144b/7, A148b/13, A149b/11, A155a/9, A160a/3
taʿalluḳ : ait olma; ilgisi olma
t.+dur 39a/8, 39b/13, 64a/7, 168b/2
t.+ından A178a/9
taʿalluḳāt : hısımlar, akrabalar; ilgililer
t.+ından 149a/1
taʿalluḳ dut- : ilgilendirmek, alakadar olmak; ilgili olmak
t.-ar A36a/11, A87a/4, A132b/10
taʿalluḳ ol- : ilgili olmak
t.-anları 152a/7
ṭaʿām : yemek, yiyecek
ṭ. 62b/1, 62b/13, 64a/6, 64a/6, 134a/5, 134a/6, 134a/10, 134a/11, 136b/9, 137a/2, 154a/9, 167b/11, 168a/1, 180a/12, 186a/7, A42a/5
ṭ.-ıla 92b/8
ṭ.+ı (akk.) 185a/10
ṭ.+a A212a/11
ṭ.+dan 131a/4, 168a/1, 168a/2
ṭ.+lar 107a/10, 134a/10, A240a/4
ṭ.+laruñ (gen.) A151b/7
ṭaʿām vir- : yemek yedirmek
ṭ.-eler 121a/6
ṭ.+mek gerek A128b/9
taʿaṣṣub it- : taraftarlık etmek
t.(d)-er A173b/5
ṭāʿat : taat
ṭ. 7b/3, 29b/6, 41b/8, 48a/5, 53a/7, 110b/6, 140a/1, 176a/13, 191b/4, 194b/2, 196b/1, A6a/8, A146a/9, A153a/3
ṭ. ise 6b/6
ṭ.-ıla 47a/8
ṭ.-içun 51a/1
ṭ.+dur 138a/1, 194b/9, A211b/11, A220b/10
ṭ.+ı (akk.) 6b/9, 135b/4
ṭ.+a 9a/1, 131a/6, 148a/6, A6b/13, A37b/13, A159b/13
ṭ.+dan 6a/5, 6a/10, 114b/12, A250a/7
ṭ.+ı (iy.) 62b/1, 167b/9
ṭ.+ıdur A209b/1
ṭ.+ında 193a/4
ṭ.+lar 45a/7, 46b/5, 47b/13, 63a/3, 164a/8, A141a/7, A162a/7, A227b/13
ṭ.+lar-ıla 166b/10, A113b/1
ṭ.+lardur 114a/10
ṭ.+lara 52b/7, 144a/13, A147b/10
ṭ.+larda A168a/5
ṭ.+lardan A56a/1
ṭ.+ları (iy.) A209b/5
ṭāʿat bul- : ibadet elde etmek
ṭ.-a 147a/2
ṭāʿatı ol- : ibadet ehli olmak
ṭ.-maya 108a/11
ṭabʿ : huy, yaratılış, fıtrat
ṭ.+ın A232b/4
ṭabaḳ : tabak krş. *ṭabbāḳ*
ṭ.-ıla 131a/4, A37b/2
ṭ.(ġ)+ıla 163b/8
ṭabāḳlıḳ eyle- : deri tabaklamak
ṭ.-se A94b/12
ṭaban : taban, ayağın altı krş. *daban*
ṭ. 79b/9
ṭabānce : avuç içi, el ayası
ṭ. A244a/11
ṭabāyiʿ : huylar, yaratılışlar
ṭ.+in A134a/8
ṭabbāḳ : tabak krş. *ṭabaḳ*
ṭ.+la 41a/9
ṭābiʿ : tabi, uyan, uyucu

ṭ.+idür A77a/2
ṭabīʿat : tabiat, huy, yaratılış
ṭ.+ı (iy.) 53a/13
ṭ.+ıdur 53a/13
ṭ.+ın A86a/4
ṭ.+ına A232b/2
ṭ.+ından 5b/10, 7b/8
ṭ.+ındandur 9a/6
ṭabīb : tabip, doktor; hakîm
ṭ. 125b/11, 126b/1
ṭ.+e 179b/11
tābiʿīn : tabiin, sahabeleri görenler
ṭ. 38b/3, 38b/7
ṭābiʿ ol- : tabi olmak, uymak
ṭ.-a 133a/2
taʿbīr : tâbir, yorum
t. 3b/2, 3b/4, 6a/8, 8b/6, 9b/8, 11a/3, 11b/5, 66a/5, 69b/6, 119a/12, 123a/4, 194b/5, A6a/9, A19b/7, A68a/1, A93a/3, A174b/8, A174b/13, A180a/10, A190a/6, A190b/11, A198b/8, A216a/5
t.-i (t. ḥikmet) 21b/8
t.+dür 88a/1, A144b/13
t.+üñ (gen.) 3b/5, 6a/3, 11a/7, 20b/2, 33b/12, 125a/11, A11a/7
t.+de 191b/11, A167a/2
t.+i (iy.) 23b/5, 27b/9, 29a/9, 78b/11, 83a/8, 100a/6, 134b/4, 134b/4, 134b/5, 164a/2, 192a/4, 192a/5, 192a/5, 194b/6, A77b/5, A116a/8, A186a/9, A214a/9, A227b/11, A228a/12, A233a/8
t.+idür 109a/2, 191b/7
t.+inüñ A113a/12
t.+in 6b/10, 11b/9, 21b/6, A124b/7, A168a/2
t.+inde A186a/8
t.+inden A82a/11
t.+ile A18b/8
t.+lerden 3b/1
t.+leri (iy.) A151b/11, A250a/4
taʿbīr ʿilmi : rüya yorumlama ilmi
t.+ni 9b/8
t.+n A8b/2, A9b/9, A124b/5, A124b/6
t.+nden 11a/3
taʿbīr it- : yorumlamak
t.(d)-erler 76b/3, 81a/12, 140a/10, 156b/8, A81a/5, A155a/4, A187a/12, A188b/6, A194a/3, A228a/4
t.-düm 41a/5, A77b/12
t.-di 18a/10, 18a/10, 20b/1, 30b/9, A51b/11, A156b/4, A180a/9, A180b/2
t.-diler 18a/4, 30b/1, A210a/6
t.-mişler 65a/3
t.-mişlerdür 140a/12, A57b/6
t.(d)-eyim A77b/7
t. 10b/3, 26b/6, 26b/9, 26b/12, 38b/10
t.(d)-esin 11b/8
t.(d)-e 11a/7, 11a/13, 38b/8, 128a/8, A74b/13
t.(d)-eler 62a/9, 136b/12, 178b/9, 178b/12, A70a/3, A73a/1, A91b/10, A141a/5, A160a/8, A172a/10, A172b/13, A195a/1, A226b/7, A232b/3
t.-se 31b/6, 31b/6
t.+mek 9b/11
t.(d)-erlerdi 41a/7
t.-di-y-idi A119b/3
t.-diydi 58a/10
t.-meye 11a/5
taʿbīr ḳıl- : yorumlamak
t.-dum 40b/13
t.-duñ A170a/8
t.-dı 40b/3
t.-mışlardur A170b/6
t. 11b/3, 26b/11
t.-duġı 190b/2
t.-dı-y-ıdı 30a/10, A185b/8
t.-duñ idi 187b/6
t.-duḳ idi A236a/13
t.-duġ-ıdı 187b/6
t.-mışlardur 155b/5
taʿbīr ḳılın- : yorumlanmak
t.-dı A180b/3
taʿbīr kitābı : tâbirname
t.+nuñ 1b/2, 45a/2
t.+n 119a/12
t.+nda 191b/10
taʿbīr ol- : yorumlanmak
t.-mışdur 41b/6, 41b/10
ṭaʿbīr olun- : yorumlanmak
t.-dı 31a/9, A174b/8
ṭabl çal- : davul çalmak krş. *ṭavul çal-*
ṭ.-sa A100b/1
ṭabul : davul
ṭ. A177b/3
ṭabul ve boru çal- : davul ve boru çalmak krş. *ṭavul ve borı çal-*
ṭ. A100a/13

tāc : tac
t. 172a/12
t.+ıdur 172a/12, A227b/12
ṭaġ : dağ
ṭ. 184b/3, 195a/9, A237b/7
ṭ.+a 22b/11
ṭ.+lar 195b/9
ṭ.+lardan 195b/10
ṭaġ başı : dağın zirvesi
ṭ.+nda-y-ımışsın 22a/10
ṭ.+ından 22a/11
ṭaġarcuḳ : torba, kese, kap krş. *daġarçuḳ, ṭaġarçuḳ*
ṭ. 155a/6
ṭ.(ġ)+a 189b/12
ṭ.(ġ)+ı (iy.) 155a/7
ṭaġarçuḳ : torba, kese, kap krş. *daġarçuḳ, ṭaġarcuḳ*
ṭ. A189b/4
taġrife ol- : ?
t.-alar A220a/10
ṭahāret : temizlik, temizlenmek, ab-destli olmak
t. ile A10b/11
t.-ile A4b/7
t.+le 5a/7
ṭahāret al- : temizlenmek, abdest almak
t.-a 12a/8
ṭāḥıncılıḳ eyle- : tahincilik eylemek
t.-rse A95a/3
taḫlīṭ : karıştırma, bozma
t.+i (iy.) 44b/6
taḫrīc it- : çıkarma, çıkarım yapmak
t.+meklik 9b/5
taḫt : taht
t. 45b/12, 131b/3
taḫta : tahta
t. 143b/9
t.+da A167a/4
t.+sı A120b/1
t.+sına 116b/11
t.+ları 141b/11
ṭāḳātı ol- : gücü yetmek
ṭ.-maya 92a/6
ṭāḳātı yit- : gücü yetmek, yeterli olmak
ṭ.-medi 87a/12
taḳāżā : sıkıştırma
t.+sından 196b/8
taḳıye : takke krş. *taḳye*
t.+si A15a/13
taḳıye ṣatıcılıḳ eyle- : şapkacılık yapmak
t.-se A96a/4
taḳıye ṣatıcılıḳ it- : şapkacılık yapmak
t.-se A96a/10
tā ki : -mak için, diye
t. 28b/7, 42a/13
tā kim : -ması için, -sın diye
t. 1b/2, 3a/13, 6b/6, 17a/3, 26a/11, 33a/4, 42b/5, 44a/1, 193a/1
taḳrīr ḳıl- : anlatma; yazı ile bildirme
t.-duḳ A144b/7
taḳṣīrlıḳ it- : noksanı olmak, kusur etmek
t.-miş ola A148b/6
taḳye : takke krş. *taḳıye*
t. 55a/3, 82a/1, 177a/2, 177a/3, 177a/4, 177a/12, 177b/2, 177b/6, 177b/7, 177b/8, 177b/11, 177b/12, 178a/2, A227a/13, A227b/10, A227b/11, A227b/12, A228b/2
t.-y-ise A227a/6
t.+nüñ 187a/4, A227b/11
t.+yi A227b/9, A227b/10, A228b/5
t.+de A228a/8
t.+si 19a/10, 177a/7, A228a/1
t.+sin 177a/8, 177a/9, 177a/10, 177b/6, 178a/4, A227a/1, A228a/3, A228b/1
taḳye ṣatıcılıḳ eyle- : şapkacılık yapmak
t.-se 101b/12, 102a/4
ṭal- : dalmak krş. *dal-*
ṭ.-sa 144a/2, A136a/12
ṭ.+maḳdur 194a/8
ṭ.+maḳdandur A249b/7
ṭalāḳ : talak, boşama
ṭ. 34b/11, 120a/10
ṭ.-içun A31a/8
ṭ.+dur 165a/7
ṭ.+a A207b/13
ṭalaḳ : dalak
ṭ.+dan 75b/9
ṭalāḳ düş- : boşama vaki olmak
ṭ.-e 36a/5, A74a/6, A76a/13
ṭalāḳ vir- : boşamak
ṭ.-e 60b/2, 60b/4, 82b/2, 84a/5, 181b/9
ṭalʿat : güzellik
ṭ. 1b/7
ṭalaş- : dalaşmak
ṭ.-urlardı A177a/13

ṭaleb : talep, isteme
ṭ.+ince A76a/9
ṭaleb idici : taleb eden
ṭ.+se A98a/3
ṭalebinde ol- : istemek, talep etmek
ṭ.-a 162a/12
ṭaleb it- : talep etmek, istemek
ṭ.-diler 190b/2
ṭ.(d)e 73b/8, 110b/12, 137a/1, 157a/13, 183b/13, 184b/4, A73a/12, A161a/6
ṭaleb ḳıl- : talep etmek, istemek
ṭ.-maya 82a/3
ṭāliʿ : doğan, tulu eden; doğulan yer; talih, kısmet
ṭ. 37a/9, A30a/12
ṭ.+i 39a/5
ṭ.+inden 119a/7
taʿlīm : öğretme, okutma
t.+dür 101b/11
taʿlīm it- : öğretmek
t.(d)-er 6b/8
ṭam : dam krş. *dam*
ṭ. 40a/10
ṭ.+a A233b/9, A234a/7
ṭ.+dan 182a/3, A233b/9
ṭ.+ına 181b/12, A234a/1
ṭ.+ında 52a/7, 91b/9, 186b/10, 186b/11, A79a/5, A240b/12
ṭam- : damlamak krş. *dam-*
ṭ.-a A172b/3
ṭamaʿ : tamah, hırs
ṭ. 147b/2
ṭamaʿ idici : tamahkar
ṭ. 93a/5
ṭamaʿ it- : tamah etmek, aşırı arzulamak
ṭ.(d)-e 159a/1
ṭ.-megil 46a/2
tamām : tamam, bütün, tam, eksiksiz
t. 37a/8, 42a/11, 109a/6, 119a/3, 125a/8, 130a/10, 154a/11, 161a/7, 176a/12, A170a/10, A236a/10
t.+ıdur 121b/9
tamām eyle- : tamamlamak
t.-ye A97a/10
t.-se102b/11
tamāmıraḳ : tastamam
t. 121b/11, A127a/2
tamām it- : tamamlamak
t.(d)-e 107b/12
t.(d)-emeye 149b/8
tamām ḳıl- : tamamlamak
t.-dı 107b/11
tamāmlıḳ : tamamlık, tamam olma
t.(ğ)+ınca 140a/2
tamām ol- : tamam olmak, tamamlanmak
t.-a 57b/8, 58a/5, 127a/12, 136a/2, 173b/13
tamām tamām : tastamam
t. A123b/8
ṭamar : damar krş. *damar*
ṭ. A72a/7
ṭ.+dan 72b/11, A64b/7
ṭ.+larda 32b/4
ṭ.+ları (iy.) 13a/6, 13a/7
ṭ.+ların 80a/10
ṭammāʿ : tamahkar
ṭ.+dur A88b/7
ṭamu : cehennem
ṭ. 25a/1, 114a/13, 114b/3, 114b/8, A114b/13
ṭ.+nuñ 114b/1, 114b/4
ṭ.+yı 28a/13, 114a/12, A114b/2
ṭ.+ya 44a/4, 44a/7, 114b/2, 114b/7
ṭ.+da 114b/5, A114b/11
ṭ.+dan A115a/2
ṭamu ehli : cehennem ehli, cehennemlik
ṭ.+nüñdür A151a/4
ṭamu ol- : cehennem olmak
ṭ.-a (maḳāmı ṭ.) 133b/13
taʿn : silahla yaralama, delme
t.+ından A218b/4
ṭanbūr : tambur, telli çalgı
ṭ. 105a/1, 105a/3, A177a/13, A177b/5
ṭanbūre : tambur
ṭ. 148b/8, 148b/11
ṭancara : tencere krş. *tencere*
ṭ.+ya A206a/4
tandūr : tandır krş. *tennūr*, *tenūr*
t.+a 103b/6
ṭaʿne idici : söven, kınayan
ṭ. 89a/4
ṭaʿne olın- : sövülmek, kınanmak
ṭ.-a A218b/5
ṭaʿn it- : sövmek, yermek, kınamak
ṭ.-se 94a/8
Tangrı : Allah, Tanrı krş. *Tengiri*
t. 11a/13, 11b/1, 15b/8, 45a/13, 50a/2,

81a/1, 115a/6, A70b/6, A115a/7, A124b/5, A128b/2, A131a/4, A210a/3
t.+dur 32b/12, 45b/12
t.+nuñ 53a/7, 194a/8, A120a/2, A147b/6
t.+ya 28b/7, 32b/7, 48a/5, 52a/12, A135a/8, A147b/10
t.+dan 12a/9, 97a/8, 97a/9, 97a/10, 188a/1, 196a/6
Tangrı kelāmı : Kur'an; âyet
t.+ında 4b/6, A99b/9, 134b/6
Tangrıdan ḳorḳmayıcı ol- : Allah korkusu olmamak
t.-a A134a/1
Tangrı Teʿālā : yüce Tanrı krş. *tengiri teʿālā*
t. 16b/7, 17a/7, 17b/10, 28b/3, 46a/12, 49a/6, 113a/9, 116b/1, A131a/5, A137b/12
t.+nuñ A116a/2, A119b/12
Tangrıya dön- : tövbe etmek
t. 188a/12
t.-e A94a/4
t.+mekdür 100b/6
t.-üp 196a/7
ṭannāz : herkesle eğlenen, alaycı
ṭ. 125b/7
ṭanuḳlıḳ : tanıklık krş. *ṭanuḳluḳ*
ṭ. 58a/2, 68a/13
ṭanuḳlıḳ vir- : tanıklık etmek, şahitlik yapmak
ṭ.+mek-içün 68a/2
ṭanuḳluḳ : tanıklık krş. *ṭanuḳlıḳ*
ṭ. A51b/5
ṭap- : tapmak, ibadet etmek krş. *dap-*
ṭ.-ar 124a/3
ṭ.-arlar 124a/4, A134b/4
ṭ.-sa 153a/8, 153a/11, 153a/11
ṭ.-ar (part.) 153a/12, 153a/13, 153b/1, 153b/2, 153b/2, 153b/3, A184b/1
ṭ.-duḳları 10a/6
ṭapl : davul
t. 148b/2
ṭappāḳlıḳ it- : deri tabaklama işi
t.-se 101a/6
ṭar : dar krş. *dar*
ṭ. 65b/10, 69b/5, 69b/9, 175a/5
ṭ. ise A44b/4
ṭarab : sevinç, mutluluk
ṭ. 8a/5
ṭaraf : taraf, yön, cihet
ṭ. 171a/6
ṭ.+a 184a/13, 184b/7
ṭ.+ı (iy.) A217b/3
ṭ.+ından 68a/11, 92b/2, 114b/5, 142a/11, 177b/5
ṭarār : tarrar, yankesici krş. *ṭarrār*
ṭ. A88a/9
ṭarb yi- : darbe yemek, vurulmak
ṭ.-se 169a/7
ṭ.-yen 169a/7
ṭarfetü'l-ʿayn : göz açıp kapayıncaya kadar geçen an
ṭ. 48a/6, 51a/12
ṭarḥ it- : çıkarmak
ṭ.-düñ 42b/7
ṭ. 42a/12, 42b/3
tārīḫ : tarih
t. 119a/11, 119a/11
ṭarīḳ : yol
ṭ. 195a/13
ṭ.-ı (ṭ. fāldur) 24a/7, (ṭ.-ı vaḥiydür) 31a/12, (ṭ. vaḥyi) 43a/9
ṭ.+dur A113a/12
ṭ.+ı (iy.) 26a/4
ṭ.+ıdur 183b/10, A113a/12
ṭ.+ında 195b/13
ṭ.+ınca 34a/3, 39a/7, 192b/11, 195a/13, 196a/13
ṭarīḳın dut- : yolundan gitmek, onun gibi olmak
ṭ.-a 132a/2
ṭarlıḳ : darlık krş. *darlıḳ*
ṭ.+dur 167b/7
ṭ.+dan A112a/9
ṭar ol- : dar olmak, daralmak, sıkıntı çekmek krş. *dar ol-*
ṭ.-a 65b/11, 69b/2, 77b/6, 80a/1, 114b/8, 127a/1, 175a/6, 185b/2
ṭ.-sa 48b/12, 62a/11
ṭarrār : yankesici, hilekar krş. *ṭarār*
ṭ. A77b/9
ṭaru : darı, mısır krş. *daru*
ṭ. 107a/10, 167a/10, 167b/4
tasalan- : tasalanmak
t.-mış 70a/2
taṣavvuf ehli : sûfî
t. 191b/7
tasma : tasma, tutamak krş. taşma
t.+sı 86b/11, A219b/1, A220a/5

taşma : tasma, tutamak krş. *tasma*
t.+sı 172b/4
ṭaş : taş krş. *daş (2)*
ṭ. 94a/7, 170b/13, 190b/9, 191a/8, 197a/6, 197a/7
ṭ.+uñ (gen.) 134b/5
ṭ.+ (akk.) 197a/7, A245b/11
ṭ.+a 22b/12
ṭ.+dan 57b/2, 145a/5
ṭaş- : taşmak krş. *daş-*
t.-sa 141a/13
ṭaşara gel- : çıkmak krş. *daşra gel-, ṭaşra gel-*
ṭ.-miş A185b/10
ṭaşdan ol- : taştan yapılmak
ṭ.-sa185b/9
ṭaşra : dışarı, dışarıya, dışarıda krş. *daşra, daşara*
ṭ. 14a/1, 14a/6, 79a/7, 89a/12, 153b/10, 155b/2, A242b/2
ṭaşra gel- : çıkmak krş. *daşra gel-, ṭaşara gel-*
ṭ.-miş 153b/13
ṭ.-ürdi 144b/5
ṭaşra çıḳ- : dışarı çıkmak
ṭ.-sa 140b/11, A121a/1
ṭ.-ardı A221b/2,
ṭaşra çıḳ- : dışarı çıkarmak
ṭ.-sa 103a/12,
ṭaşra gelmiş ol- : çıkmak, çıkmış olmak
ṭ.-a A114b/9
ṭatlu : tatlı krş. *datlu*
ṭ. 62b/1, 114a/3, 141a/3, 141a/10, 159b/11, 160b/10, 160b/10, 161b/5, A203a/1
ṭ.+dur 160a/6
ṭ. ise 145a/8
ṭ.-y-ısa 53b/4, 159b/12, 161b/3
ṭatlu ol- : tatlı olmak
ṭ.-a A201a/6
ṭatsuz : tatsız
ṭ. 141a/4
ṭaʿūn in- : veba salgını olmak
ṭ.-di A144a/3
ṭ.-e A144a/2
ṭ.-se 129b/10
ṭavʿ : itaat etme, boyun eğme; isteyerek bir şey yapma
ṭ.-ıla A169a/12
ṭavāf eyle- : tavaf etmek
ṭ.-se 117a/6, 196a/11, A121a/4, A121a/7
ṭavar : davar, at dışındaki dört ayaklı çiftlik hayvanı krş. *davar*
ṭ.+a 184b/1
ṭ.+ından A164b/1
ṭavşan : tavşan
ṭ. 97b/9, 98a/1, 98a/2, 98a/4, 98a/6, 98a/6, A91a/2
t.+uñ (gen) 97b/12, A91a/5
ṭ.+ı (akk.) 97b/10, 98a/8
ṭavşancıl : tavşancıl krş. *davşancıl*
ṭ. 87a/3
tavuḳ : tavuk
t. 89b/6, 89b/7
ṭavul çal- : davul çalmak krş. *ṭabl çal-*
ṭ.-sa 104b/11
ṭavul ve borı çal- : davul ve boru çalmak
ṭ.-sa 104b/9
ṭāvus : tavus
ṭ. 84b/4, 84b/6, 84b/6, 84b/8, 84b/9, 85a/4, 86a/5, A78a/5, A78b/13
ṭ.+ı (akk.) A78a/12
ṭ.+la 85a/10
ṭāyife : taife, bölük, takım
ṭ.+den 192b/8, 194a/5, 194b/4
ṭ.+sidür 192a/13
ṭaylasān : başa ve boyna sarılan şal
ṭ. 176a/4, A225b/2
ṭ.+da A225b/3
ṭ.+ın 176b/6
taẕarruʿ zārī it- : kendini alçaltarak inleyip yalvarmak
t.(d)-e 28a/3
tāze : taze
t. 53b/12, 63a/3
tāze ḳıl- : tazelemek
t.-a A251b/9
tāzī : Arapça
t.+den 1b/4
tāzīce : Arapça
t. 15b/3, 18b/2
tāzī dili : Arapça
t.+nce 18b/1, 20a/7, 20a/9, 20a/11, 115b/2, A145a/6, A188b/11, A189a/3, A189a/3
t.+nçe A16a/9, A16a/11
taʿẓīm : yüceltme
t. 187a/5
taʿẓīm it- : yüceltmek
t.-se 52a/2, 112b/6

tāziyāne : kırbaç, kamçı
t. A219b/4
tāziyāne deg- : kırbaç yemek
t.-e 25a/4
taʿziye : başsağlığı dileme
t.+dür 165a/5, 173b/5, A170b/8
t.+si A177b/9
t.+sidür 98a/6, 124a/8, A225b/10
t.+sine 138a/9
taʿziye düş- : ölüsü olmak
t.-e 167a/9
taʿziye iriş- : ölüsü olmak
t.-e 18b/6, 57a/9, 74a/2, 74b/7, 75a/7, 122b/1, 128b/10, 132b/8, 134a/1, 138b/4, 176b/7, A140b/12, A146b/6, A174b/10
taʿziye it- : başsağlığı dilemek
t. 71a/11
taʿziye ḳayġu ziyan iriş- : ölüsü olmak, üzülmek ve zarar etmek
t.-e 146b/2,
taʿziye ḳıl- : taziye yemeği yapmak
t.-sa 83b/12, 83b/13
taʿziye ol- : ölüsü olmak
t.-a A217b/5
taʿziye ve ziyān iriş- : ölüsü olmak ve zarar etmek
t.-e 90b/1
te : Arap alfabesinin 3. harfi
t. 17a/6, 17b/7
tebāh it- : bozmak, harap etmek
t.-diler 32a/11
t.(d)-e 105a/13
t.-se 166b/1
t.(d)-eyedi A29a/6
tebāh ol- : bozulmak, harap olmak
t.-ur 31a/9
t.-a 54a/1, 61a/2, 89a/4, 146a/2
t.-mış (part.) 120b/12
t.-mışın A127b/4
t.-madı 32a/11
tebāreke ve taʿāla : yüce ve mübarek
t. 17a/5
tebbet : tebbet suresi, Kur'an'ın 111. suresi
t. A138a/4
tebdīl ol- : değişmek
t.-mış (part.) 180b/5
teberrā it- : uzaklaşmak, yüz çevirmek
t.(d)-eler 192a/12
teberrük : uğur için verilen hediye, hatıra
t. 175a/11
tecemmül : süs, süslenme
t.+i (iy.) A196b/4
tecemmüllü : süslü
t. A141a/12, A208a/13
tecemmülrek : daha süslü
t. A196a/6
tedbīr : tedbir, çare krş. *tedbir*
t.+i (iy.) A186a/6
tedbir : tedbir, çare krş. *tedbīr*
t.+de 121b/12
t.+den A132a/7
tedbīr düz- : hazırlık yapmak
t.-e A125a/6
tedbīr eyle- : hazırlanmak, çare bulmak
t.-ye A181b/12
tedbīr it- : önlem almak, hazırlanmak krş. *tedbir it-*
t.(d)-er 122b/7
t.(d)-e 119b/7, 119b/8, 151a/8
t.(d)-eler A205b/10
tedbir it- : hazırlanmak krş. *tedbīr it-*
t.(d)-e A132a/7
tedbīr ṣan- : hazırlanmak
t.+ler ṣ.-ur A213b/13
tefāvüt : iki şey arasındaki fark
t. 167a/12
tefsīr : tefsir, açıklama, yorum
t. 119a/9, A124a/12
t.+e A145b/7
t.+i (iy.) 20b/8, 20b/12, 114b/10
tefsīr it- : yorumlamak; tefsir ilmi tahsil etmek
t.(d)er : 11a/6
t.-diler 13a/13
t.(d)-e 105a/5
t.(d)-er ola 188a/1
tehlīl : 'lā ilāhe illa'l-lāh' sözü
t.-ise A139a/3
t.-ile 150a/3
tekbīr : tekbir
t. 126a/8
tekbīr it- : tekbir getirmek
t.-se : 126a/8
tekebbür : büyüklük taslamak, kibirlenme
t. A86b/13
tekebbür ol- : büyüklenmek
t.-a 119b/3
tekrār eyle- : tekrar etmek
t.-ye A248a/4

tekrār it- : tekrar etmek
t.(d)-e 194a/3, A250b/11
t.+mek gerek 192b/10
temmet : 'bitti, tamam oldu' anlamında Arapça ifade
t. 67b/10, A109b/10
temür : demir krş. *demür*
t. 172a/8, A216b/13
ten : ten, beden, vücut; erkeklik organı
t. 5a/3, 5a/4, 13a/3, 115a/3, 137b/3, 159a/10, 163b/6, 195a/11, A116a/11, A130a/7, A154b/1, A187a/2, A231b/8
t.-ile A175b/9
t.+üñ (gen.) 13a/4, A69b/6, A69b/8
t.+i (akk.) 80a/4
t.+de 13a/11, A87b/1
t.+den 12a/5, 13a/3, 13a/9, 13a/11, 43a/6, 153b/7, 153b/12, A11b/3
t.+ümden A185b/5
t.+i 127b/6, 152b/2, 179b/6, 184a/7, 191a/6
t.+idür 172a/7, A190a/2
t.+ini A166b/6, A168a/10
t.+in 78b/4, 135b/1, 144b/2, 191a/6, A69b/9, A162a/2, A171b/9
t.+ine 62b/12, 133b/4, A115a/11, A133b/9, A146b/5, A178b/12
t.+inde 32b/4, 60b/13, 98a/12, 128a/11, 179b/8, A133b/5, A219a/11
t.+inden 169b/2, A185a/3, A185b/10
t.+leri (iy.) A128b/1
tencere : tencere krş. *ṭancara*
t.+ye 163b/7
ten-dürüst : sağlam vücutlu, vücudu sağlam, kuvvetli
t. 51a/4
t. ise 179b/9, 179b/11
ten-dürüstlıḳ : kuvvetlilik, sağlam vücutluluk
t.(ġ)-ıçun 62a/13
t.(ġ)+ına A151a/7
ten-dürüst ol- : kuvvetli olmak, sağlam vücutlu olmak
t.-a 95b/7, 183a/8
Tengiri : Tanrı, Allah krş. *Tangrı*
t. 33a/2, A10a/6, A10a/6, A13a/5
t.+dür A29a/2
t.+ye A24b/9
t.+den 32b/13
Tengiri Teʿālā : Yüce Allah krş. *Tangrı Teʿālā*
t. A24b/5
tenglik : darlık, sıkıntı
t.+de ise 45b/4
tenlü : tenli, erkeklik organlı
t. A70a/5
tennūr : tandır krş. *tandūr, tenūr*
t. 134b/5, 137a/4, 137a/12, 191a/2, A152a/2
t.+uñ (gen.) 137a/6
t.+ı (akk.) 139b/4
t.+a 88b/9, 135a/11, 137a/2, 191a/13
tenūr : tandır krş. *tandur, tennūr*
t. A98b/5, A152a/2, A154b/12, A246a/4
t.+uñ A154b/13
t.+ı A159a/9
t.+a A82a/3, A98b/5, A152b/8, A154b/9
t.+da A246b/3
tenūr ol- : tandır olmak
t.-a A155a/7
terāviḥ namāzın ḳıl- : teravih namazı kılmak
t.-sa 150a/2
tereke : ölen kimsenin bıraktığı şey
t.+ler A97b/9
tercümān : tercüman
t.+ıdur 62a/7
terkeş : sadak, ok çantası
t. 176b/7
t.+de 171a/7
ters : ters, aksi
t. 182a/6, A233a/13
t.+ine 73b/6, 73b/8
tersā : Hristiyan
t. A235a/12
t.+lar 122b/5, 122b/7, 174b/5, 183a/1
ters it- : ters çevirmek
t.-üp A246a/1
terslik : gübrelik
t.+de A192b/13
ters ol- : ters olmak
t.-a 182a/6
tertīb : tertip, sıralama
t. 51b/4
tesbīḥ : Allahı noksan sıfatlardan tenzih etmek, yüceltme
t. A139a/3
t.+i (iy.) 81a/7

tesbīḥ ḳıl- : tesbih namazı kılmak
t.-sa A179a/11
tesbīḥ namāzın ḳıl- : tesbih namazı kılmak
t.-sa 150a/3
tesbīḥ oḳuyucı : tesbih eden
t. A84a/9
tesbīḥ ol- : tesbih olmak
t.-a A70b/6
teslīm it- : teslim etmek, yerine getirmek
t.(d)-e A188a/11
teşvīş : karıştırma, karmakarışık etme
t. 147a/1
t.+dür 173b/2
teṭavvuʿ namāzın ḳıl- : nafile namaz kılmak
t.-sa 150a/1
tevāżuʿ : alçak gönüllülük krş. *tevażżuʿ*
t. 75b/5, A99a/3
tevāżuʿ göster- : alçak gönüllü davranmak
t.-e 66a/12
tevażżuʿ : tevazu krş. *tevāżuʿ*
t. 75b/5
tevbe : tövbe
t.+si 100b/7, 100b/8, A94a/4
t.+sin A93b/12, A93b/13, A94a/1
tevbe bul- : tövbe nasip olmak, tövbe etmek
t.-a 114b/7
tevbe eyle- : tövbe etmek
t.-ye 100b/4, 128b/1
t.+mekdür 100b/6
tevbe istiġfār it- : tövbe etmek
t.(d)-üp 46a/10
tevbe it- : tövbe etmek
t.(d)-erler 191b/5
t.(d)-e 27b/12, 46a/10, 54a/3, 59a/6, 59b/4, 63a/2, 87b/3, 88a/11, 119a/11, 133a/8, 143a/8, 144b/2, 185a/7, 196b/4, A167a/12, A167b/4, A168a/6, A236a/6
t.-üp A112a/3, A246b/8
t.+mek gerek 194a/6
t.(d)-e bilür 6b/12
tevbe ḳıl- : tövbe etmek
t.-dı 188b/5
t.-mışsın 188b/13
t. 52a/8, 188a/12, 190a/3
t.-sun 181a/9
t.-a 50b/4, 109b/9, 110b/7, 143b/5, A141b/9
t.-up 128a/12, 188a/13
t.+maḳ gerek 47b/2, 50a/9, 81a/8, 192b/8
t.+maḳ gerekdür 124a/8, A72b/11
t.-mazlar 142b/11
tevbe ve istiġfār etegine yapış- : tövbe etmek
t.-a 196a/7
tevbeyile git- : tövbe etmiş olarak ölmek
t.(d)-e 132b/13
tevbe-yi nasūḥ it- : günaha bir daha dönmemek üzere tövbe etmek
t.(d)-e 185a/9, A238b/13
tevbe ṣı- : tövbe bozmak
t.-ya 100b/9
tevellüd ol- : doğmak, zuhur etmek
t.-a A171b/5, A203b/12
tevfīḳ : Allahın yardımı
t. 47a/8
t.-ı (t. ṭāʿat) 138a/1
t.+dur A227b/13
t.+ı 193a/5
t.+ıla A193b/12
tevfīḳ bul- : Allahın yardımına ulaşma, başarıya ulaşma
t.-a 34b/5, 46b/6, 48a/1, 53a/7, 67b/7, 116a/5, 144a/13, 164a/8, 176a/13, A113b/1, A138b/1, A225b/8
t.-alar 50a/2
t.+ler b.-a 112a/1
tevfīḳ-ı ṭāʿat bul- : ibadet edebilmek
t.-a 110b/6, A222b/13
tevfīḳ-ı ṭāʿat ol- : ibadet edebilme
t.-a 48a/5
tevfīḳ ṭāʿat : ibadet edebilmek
t.-ıçun 51a/1
t.+dur A156a/7, A211b/11, A220b/9
t.+a A146b/4
t.+ı 167b/9
tevfīḳ ṭāʿat bul- : ibadet edebilmek
t.-a 147a/2, A108a/9, A225a/5
tevfīḳ ṭāʿat ol- : ibadet edebilme
t.-a A44a/2
tevfīḳ vir- : başarıya ulaştırmak
t.-e A157a/2
tevḥīd : tevhid
t.+e 52b/3
teʾvīl : tevil, rüya yorumu, sözü çevirme
t. 6b/5, 9a/11, 49b/12, 50a/12, 63a/3, 72a/9, 73a/2, 73a/6, 85b/13, 104b/7, 192a/6, A70b/7, A73a/1, A74a/3, A75b/4, A79a/10, A114a/5, A121b/8, A121b/9, A136a/4, A138a/1, A143b/2, A143b/4, A151b/11,

A151b/12, A151b/13, A151b/13, A152a/1, A152a/1, A170a/4, A194a/11
t.+dür 54a/8
t.+i (akk.) 69b/7
t.+de 70b/6, 81a/12, 82b/8, 117b/4, 134b/2, 134b/3, 134b/3, A67a/8
t.+ce A123a/1, A170b/3
t.+i (iy.) 21a/12, 62a/4, 68b/12, 113b/3, 116a/12, 128b/5, 159a/8, 183a/6, A103a/10, A142a/1, A172a/12, A187a/4
t.+idür 177b/11
t.+üdür 107b/5
t.+inüñ 122b/12
t.+in 7a/9, 8b/8, 12a/1, 58a/13, 63a/8, 80b/7, 119b/9, 160a/4, 192a/6, A52b/4, A54a/3, A55a/9, A58a/4, A59a/6, A60a/8, A61a/12, A62b/12, A66a/10, A66b/8, A68b/4, A71a/12, A90a/3, A116b/1, A136b/10, A182a/12, A236b/2
t.+inde A199a/8
t.+indedür A104b/5
t.+inden 31b/12
t.+ile 32a/9
t.+ince 118b/2
t.+lerde 57b/11, 69b/3, A74a/8, A171a/5
t.+leri (iy.) 134b/1
te'vīl eyle- : yorumlamak
t.-di 30a/8
t.-mişlerdür 156b/11
te'vīl it- : tevil etmek, yorumlamak
t.(d)-er 21b/1, 161a/6, A48b/11, A123a/9
t.(d)-erler 41b/9, 41b/9
t.-diler 13b/1
t.-mişlerdür 140a/6, 159b/4
t.(d)-e 84a/4, A149a/2
t.(d)-eler 90b/5
te'vīl ḳıl- : tevil etmek
t.-dıñuz A243b/11
t.-dılar A135a/1
t.-mış olalar A6a/4
t.-mışlar olalar 6b/4
t.-mışlardur 72a/10, A168b/10
t.+maḳ gerek 9a/11
t.+maġı (akk.) A200a/5
tevrīt : Tevrat krş. *tevriyet*
t. 17a/10, 109b/4, 109b/6
tevriyet : Tevrat krş. *tevrīt*
t. A107a/2, A107a/4
ṭıb : tıp, tababet
ṭ. A139a/5
ṭırnaḳ : tırnak krş. *dırnaḳ*
ṭ.+ların A233a/6
ṭırāzlu : süslü
ṭ.-y-ısa 176b/3
ṭīre : uğursuz sayılan şey
ṭ. 16b/12
ṭ.+yi 16b/11
ticāret it- : ticaret yapmak
t.-diler 34a/5
tīmār it- : bakmak, çekip çevirmek, onarmak, tamir etmek
t.(d)-e 67a/1, 128a/2, 144b/2
tīmārsuzlıḳ : haraplık, bakımsızlık krş. *tīmārsuzluḳ*
t.(ġ)+ıdur (dīn t.) 28a/2
tīmārsuzluḳ : haraplık, bakımsızlık krş. *tīmārsuzlıḳ*
t.(ġ)+ındandur (dīn t.) A24a/3
tīre : bulanık, karalık
t. 13b/8, A124a/3
tiyre ol- : kara olmak
t.-sa A214b/8
tiz : tez, çabuk, hızlı krş. *tīz*
t. 61b/7, 119a/13, 135a/9, A79b/13, A113b/9, A124b/7, A159a/5, A164a/5, A165b/13, A211a/12, A211/12, A214b/7, A251b/8
t.+de 82a/6, 102b/3, A92a/6, A102a/6, A135a/6, A207b/10
tīz : tez, çabuk, hızlı krş. *tiz*
t. 9b/4, 15a/11, 20b/1, 21a/13, 29a/1, 34b/2, 36a/12, 50b/4, 86b/10, 95a/9, 119a/9, 120a/9, 122a/11, 139a/13, 142a/6, 142b/9, 143a/4, 143a/5, 143a/9, 143a/9, 144a/3, 146b/2, 150a/5, 167b/4, 167b/4, 176a/12, 177b/6, 180a/11, 180b/1, 189a/8, 194a/13, A44a/1, A89a/11, A214a/11
t.+de 9b/6, A165b/7, A165b/13
tīzcek : tezcek, çabucak krş. *tizçek, tīzçek*
t. 50a/9, 195b/8
tizçek : tezcek, çabucak krş. *tīzcek, tīzçek*
t. 142a/8, A251a/11
tīzçek : tezcek, çabucak krş. *tīzcek, tizçek*
t.181a/9
tiz gör- : tez görmek, iyi görmek
t.-ür olsa A251b/8
tiz ol- : çabuk olmak
t.-sa A128a/3

tizrek: daha çabuk
t. A243a/10
tiz tiz : çabuk çabuk krş. *tīz tīz*
t. A232a/4
tīz tīz : çabuk çabuk krş. *tiz tiz*
t. 180a/11
ṭoġ- : doğmak krş. *doġ-*
ṭ.-ar 123a/2, 123a/9
ṭ.-a 64a/9, 77a/1, 84b/11, 84b/12, 88a/8, 91a/8, 116b/8, 130a/2, 157a/10, 163a/1, 164b/10, 168b/12, 170a/5, 178b/10, A79a/5, A79b/5, A136a/6, A170a/10, A200a/13
ṭ.-sa 130a/1
ṭ.-mış (part.) 184b/11
ṭoġan : doğan (kuş)
ṭ. 86a/8, 86a/9, 86a/11, 86b/1, 86b/3, 86b/5, 86b/5, 86b/12, 86b/13, 87a/4
ṭ.+ı (akk.) 86b/10
ṭ.+ı (iy.) 86a/12
toġar : file ?
t. 163b/8
t.+ında 163a/8
ṭoġrı : doğru krş. *doġrı, ṭoġru*
ṭ. 184a/11, 195a/13, 197a/9, A236b/6, A237a/9, A237a/12, A237b/10, A247b/13, A248a/4
ṭoġrı yol : doğru yol, hidâyet krş. *doġrı yol, doġru yol, ṭoġru yol*
ṭ. A157a/2, A237a/2
ṭ.+da 184a/2
ṭ.+dadur A236b/4
ṭoġru : doğru, krş. *doġrı, ṭoġrı*
ṭ. 183b/11, 184a/6, 184a/8, 184b/3, 184b/7, 192b/5, 192b/10, A237b/7
ṭoġru yol : doğru yol, hidâyet krş. *doġrı yol, doġru yol, ṭoġrı yol*
ṭ. 110b/1, 112a/1, 139a/8, A156b/9
ṭ.+ı (akk.) A110a/2
ṭ.+dan 33a/1, 52a/10
ṭoġru yolda ol- : hidâyet üzere olmak
ṭ.-a 197a/7
ṭoġru yol gözedici ol- : istikamet üzere olmaya çalışmak
ṭ.-a 184a/3
ṭoġru yol ve ṣavāb bul- : hidâyet olmak
ṭ.-a 110b/5
ṭoġur- : doğurmak krş. *doġur-*
ṭ.-a 86a/13, A213b/5
ṭoḳlıḳ : tokluk krş. *doḳluḳ*
ṭ. 9b/10
ṭoḳsan : doksan
ṭ. 121a/6, 121a/8
ṭ.+dan A129a/4
ṭoḳsan altıncı : doksan altıncı
ṭ. 105b/10
ṭoḳsan beşinci : doksan beşinci
ṭ. 105b/4
ṭoḳsan birinci : doksan birinci
ṭ. 104b/4
ṭoḳsanıncı : doksanıncı
ṭ. 104a/10
ṭoḳsan dördünci : doksan dördüncü
ṭ. 105a/10
ṭoḳsan ikinci : doksan ikinci
ṭ. 104b/9
ṭoḳsan iki ol- : doksan iki olmak
ṭ.-ur 42b/2
ṭoḳsan sekizinci : doksan sekizinci
ṭ. 106a/9
ṭoḳsan ṭoḳuzıncı : doksan dokuzuncu krş. *ṭoḳsan ṭoḳuzuncı*
ṭ. 106b/1
ṭoḳsan ṭoḳuzuncı : doksan dokuzuncu krş. *ṭoḳsan ṭoḳuzıncı*
ṭ. A102b/10
ṭoḳsan üçinci : doksan üçüncü krş. *ṭoḳsan üçünci*
ṭ. 105a/1
ṭoḳsan üçünci : doksan üçüncü krş. *ṭoḳsan üçinci*
ṭ. A100b/9
ṭoḳsan yedinci : doksan yedinci krş. *ṭoḳsan yidinci*
ṭ. A102a/7
ṭoḳsan yidinci : doksan yedinci krş. *ṭoḳsan yedinci*
ṭ. 106a/2
ṭoḳuz : dokuz krş. *dokuz*
ṭ. 42b/7, 120b/4, A126b/11, A127b/7, A170a/10
ṭ.+dan 120b/5
ṭoḳuz bi̇ń : dokuz bin
ṭ. 121b/8
ṭoḳuzıncı : dokuzuncu krş. *doḳuzuncı, ṭoḳuzuncı*
ṭ. 21a/4, 35a/2, A7b/9
ṭoḳuzuncı : dokuzuncu krş. *doḳuzuncı, ṭoḳuzıncı*
ṭ. 8a/11
ṭoḳuz yüz : dokuz yüz krş. *doḳuz yüz*
ṭ. 121a/12

ṭol- : dolmak
ṭ.-mış A205a/2
ṭ.-sa A171a/9, A171a/12, A171b/1
ṭolan- : dolanmak
ṭ.-ur 14a/2
ṭoldur- : doldurmak
ṭ.-sa 163a/7
ṭolu : dolu
ṭ. 14b/3, 143a/13, 168a/1, 168a/2, 197b/5, A170a/10, A170a/13
ṭon : elbise krş. *don*
ṭ. 40a/10, 47a/11, 47a/11, 47a/13, 54b/3, 58b/13, 81b/13, 99b/9, 100b/5, 100b/12, 103b/3, 107b/4, 113a/6, 115b/4, 120a/3, 122a/5, 122a/12, 122a/13, 122b/1, 122b/1, 122b/2, 122b/2, 122b/3, 127a/7, 127a/7, 127a/8, 127a/9, 127a/11, 127a/12, 127a/12, 127b/1, 127b/6, 127b/7, 127b/8, 127b/11, 128a/2, 128a/3, 128a/3, 128a/3, 128a/3, 128a/5, 128a/8, 128a/9, 128a/9, 128a/10, 131a/7, 131a/8, 133b/11, 133b/12, 133b/13, 134a/1, 144b/3, 155a/1, 173b/1, 173b/2, 173b/4, 173b/4, 173b/5, 173b/5, 173b/5, 173b/6, 173b/8, 173b/8, 173b/9, 173b/10, 173b/11, 173b/12, 173b/13, 174a/1, 174a/2, 175b/10, 182b/12, 183b/3, 183b/4, A93b/11, A94a/4, A104a/11, A131a/10, A140a/6, A140b/12, A141a/6, A141a/8, A141a/9, A141a/10, A141a/10, A141b/6, A145a/1, A146b/12, A151a/4, A220b/9, A221a/1, A221a/5, A221b/7, A221b/11, A222a/10, A226a/4, A226b/5, A236a/6
ṭ.-ıla A151a/2
ṭ.+uñ (gen.) 100b/5, 122a/2
ṭ.+ı (akk.) 100b/6, 127a/10, A146b/10
ṭ.+a 24b/7, 25a/1, 25a/3, 25a/3, 122a/9, A147a/1
ṭ.+da 128a/7, 130a/8, 130b/1, 130b/2, 132a/11, A98b/2, A141b/2, A144b/13, A221a/13
ṭ.+dan 53b/5, A128a/12
ṭ.+ı (iy.) 99b/8, 107a/13, 130a/7, 173a/12, 173b/7, 182a/7, A173a/10, A173a/10, A226a/6
ṭ.+ıdur 23b/11, 25a/2, 128a/11, 173b/4, 175b/10
ṭ.+ınuñ 135a/13
ṭ.+ını A168a/9
ṭ.+ın 82a/8, 83a/3, 84a/13, 88b/12, 94b/13, 95a/1, 122a/3, 122a/4, 122a/6, 122a/8, 122a/9, 122a/11, 122b/5, 122b/6, 122b/7, 122b/8, 122b/9, 122b/9, 126b/3, 126b/4, 126b/5, 126b/6, 126b/7, 126b/8, 126b/9, 126b/10, 126b/11, 126b/12, 126b/13, 127a/1, 127a/2, 127a/3, 127a/4, 128a/13, 131a/9, 169b/2, 173b/6, 174a/4, 174a/5, 174a/7, 174a/8, 174a/10, 174a/12, 174a/13, 174b/1, 174b/2, 174b/2, 174b/3, 174b/4, 174b/5, 174b/6, 174b/6, 174b/7, 174b/8, 174b/8, 174b/9, 174b/9, 174b/11, 174b/11, 174b/12, 174b/13, 175a/1, 175a/2, 175a/2, 183b/1, A60b/6, A132a/10, A139a/13, A139b/13, A140a/4, A140a/6, A171b/9, A221b/11, A222a/10, A222b/5, A222b/6, A223a/10, A224a/10, A236a/1
ṭ.+ına 87b/5, 169a/8, 169a/9, A81b/6, A82a/7
ṭ.+ında 139b/9, A141b/1
ṭ.+ından 174a/6, 174a/6, A221b/7
ṭ.+lar 17b/3, 42b/10, 50a/6, 99b/1, 107b/7, 122a/1, 127a/5, 127b/4, 127b/9, 127b/9, 128a/4, 173a/11, 176a/4, A132a/2, A140b/7, A141a/5, A226a/1
ṭ.+lar-ıla 173a/13
ṭ.+laruñ (gen.) 53b/7
ṭ.+ları (akk.) 103b/5, 127b/11, 176b/12
ṭ.+lara 24a/3
ṭ.+ları (iy.) A128b/1
ṭ.+ların 176b/5
ṭ.+larına 72b/7
ṭonıla ile ol- : giyinik olmak
ṭ.-a 19a/6
ṭonlar ile ol- : giyinik olmak
ṭ.-ursa 19a/3
ṭonlıḳ : elbiselik
ṭ. 131a/7
ṭonlik : elbiselik
ṭ. 100b/5
ṭon ol- : elbise olmak
ṭ.-sun A141b/5
ṭ.-a A104b/4
ṭ.-sa A221b/1
ṭoñuz : domuz
ṭ. 97a/11, 97a/12, 97b/1, 115a/4, A90b/2, A90b/3, A198b/9, A199a/1
ṭ.-ıla A90b/10

ṭ.-ısa A90b/12
ṭ.+uń (gen.) 97a/13, A90b/9, A90b/12, A198b/13
ṭ.+uńdur A198b/10
ṭ.+ı (akk.) A90b/5
ṭ.+a 97b/6
ṭ.+dan 83a/2
ṭ.+la 97b/4, 97b/5
ṭ.+lar 42b/12, A74b/8, A198b/12, A199a/2
ṭopraḳ : toprak
ṭ. 133a/7, 133a/9, A147a/8
ṭ.+dur A12a/11
ṭ.(ġ)+a A76b/3
ṭ.+dandur 15a/2
ṭopṭolu : dopdolu
ṭ. 76a/9, 78b/6, 197a/12, A114a/10, A171b/4
ṭopṭolu ol- : dopdolu olmak
ṭ.-mış A212a/11
ṭ.-sa 141a/13
ṭopuḳ : topuk krş. *dopuġ*
ṭ.+dan 80b/1
ṭ.(ġ)+ın 77b/4, 80b/1
ṭorġay : tarla serçesi, çayırkuşu krş. *ṭoyġar*
ṭ. A83b/9, A84a/2
ṭorı : doru
ṭ. (ṭ. at) 81b/3
tosun : tosun, inek yavrusu
t.+lar-ıla 83b/10
ṭoyġar : tarla serçesi, çayırkuşu krş. *ṭorġay*
ṭ. 90a/2, 90a/8
töhmet : töhmet, suçlama
t. 5a/4, 175a/10, A139b/8
t.-ile 56a/13
t.+i (iy.) A70b/7
t.+idür 87b/6
töhmete uġra- : suçlanmak, itham olunmak
t.-ya 56a/8
töhmet idici : suçlayıcı
t.+lerle A236b/5
töhmet iriş- : suçlanmak, itham olunmak
t.-e 171a/1
töhmet işit- : suçlanmak, itham olunmak
t.-e 171b/13
töhmet it- : suçlamak
t.(d)-e 98b/4
t.(d)-eler 169a/10, 172b/13, 173b/7, 175a/9, A139b/8, A218b/5
t.+in i.(d)-eler A218b/6
t.+ler i.(d)-eler 126b/13
töhmetlü ol- : suçlanmış olmak
t.-a 177b/1, A238a/13
töhmet ü bühtān it- : iftira edip suçlamak
t.(d)-eler 189a/2
tuç : tunç, bronz
t.+dan 155b/6
t.+dan-ısa A191a/1
tuçdan ol- : bronzdan yapılmış olmak
t.-acaḳ olursa 138b/11
ṭudaḳ : dudak krş. *dudaḳ, duṭaḳ, ṭuṭaḳ*
ṭ.(ġ)+ı (iy.) A55b/7
ṭ.(ġ)+ında A55b/7
ṭūfān : tufan
ṭ. A173a/13
tuġulġa : tolga krş. *tuvulġa*
t. 172a/13
ṭulbend : tülbent krş. *dülbend*
ṭ. A49b/1, A224b/7, A224b/8, A224b/10, A225a/9
ṭuluḳ : tulum (müzik aleti)
ṭ. 149a/2
ṭur- : durmak krş. *dur-*
ṭ.-ur 197a/10
ṭ.-mış 150b/8
ṭ.-sa 196b/5
ṭ.-duġı 113b/9
ṭ.-ṭuġı 150b/5
ṭ.-ur (part.) 128b/11, A158b/12
turb : turp krş. *turup*
t. 163b/13, 164a/4
ṭurı gel- : ayağa kalkmak krş. *durı gel-*, *duru gel-*, *ṭuru gel-*
ṭ.-düm 190b/8
ṭ.-se A73b/5
turınç : turunç krş. *turunç*
t. A204b/11
ṭurra : tokmak, sopa
ṭ.+sı-y-ıla A220a/13
ṭ.+sıla 173a/6
ṭuru gel- : ayağa kalkmak krş. *durı gel-*, *duru gel-*, *ṭurı gel-*
ṭ.-se 82a/5
turşıraḳ : daha ekşi
t. 19a/7
turşī : ekşi krş. *turşu*
t. 181a/9
turşī yüz : ekşi surat krş. *turşu yüz*
t.-ile 48a/8, 48b/2

turşu : ekşi krş. *turşī*
t. 131b/11
turşu yüz : ekşi surat krş. *turşī yüz*
t.-ile 131b/11, A44a/5, A44a/10
turşu yüzlü : ekşi suratlı
t. 130b/8
turunç : turunç krş. *turınç*
t. 48a/13, 162b/4, 162b/5, 162b/6, 162b/6, 162b/8, 162b/9, 162b/11, 162b/12, A204b/7
t.(c)+ı (akk.) 162b/8, A204b/12, A205a/6
t.+lar 162b/13, A205a/1
turup : turp krş. *turb*
t. A206b/2
ṭuş gel- : tesadüf etmek, rast gelmek krş. *düş gel-*
ṭ.-se A15b/1
ṭ.-dise 18b/11
ṭuş ol- : isabet etmek, rast gelmek
ṭ.-sa 19a/13
tut : dut
t. 160a/12, 160b/1
ṭut- : tutmak krş. *dut-*
ṭ.-dum 190a/8
ṭ.-up 97b/11
ṭuṭaḳ : dudak krş. *dudaḳ, duṭaḳ, ṭudaḳ*
ṭ.(ġ)+ı (iy.) 62b/6
ṭ.(ġ)+ında 62b/7
tuvulġa : tolga krş. *tuġulġa*
t. A219a/7
tü : tüy krş. *tüy*
t.+ler 93a/8
tülü : tüylü
t. 84a/9
Türk : Türk
t. 2b/4, A208a/10
Türkçe : Türkçe
t. 15b/4
Türki : Türkçe
t.+ye 2a/3, 2a/4, 3a/13
t.+yye A3a/5
Türkī dili : Türk dili
t.+n 149a/9
Türkmen : Türkmen
t.+ler 177a/8
t.+lerüñ A227a/1
Türkmen eli : Türkmen yurdu
t.+inde 150b/11
tüy : tüy krş. *tü*
t. A226b/1
t.+i (iy.) 98b/12, A91a/6
t.+in 98a/5
tüyile ol- : tüyü ile birlikte olmak
t.-a A75a/13

-U-

u : ve krş. *ı, ve, ü*
u. 2a/10, 2b/2, 2b/4, 2b/6, 2b/10, 2b/12, 3a/10, 3a/10, 3a/11, 16b/4, 30a/1, 30b/3, 45a/8, 48b/12, 50a/7, 56b/7, 63a/11, 63b/1, 63b/3, 64a/7, 64b/3, 65a/8, 77a/5, 77a/13, 77b/9, 78a/2, 84a/7, 97b/7, 98b/1, 108b/6, 116a/1, 117b/3, 144a/8, 147a/3, 149b/6, 149b/7, 151a/13, A2a/1, A2a/1, A2b/7, A13b/4, A26a/b, A63a/10, A65b/8, A103b/4, A134a/8
uca : oturak yeri, kıç, sağrı
u.+larına 75a/11
ucuzlıġa iriş- : ucuzluk olmak krş. *ucuzluġa iriş-*
u.-e 49a/5
ucuzlıḳ : ucuzluk krş. *ucuzluḳ, uçuzluḳ*
u. 49a/7, 166b/12
u.+dur A225b/12
ucuzlıḳ ol- : ucuzluk olmak
u.-a 46b/3
ucuzlıḳ ve niʿmet ol- : bolluk olmak
u.-a 166b/11, A171a/10, A172a/4
ucuzluḳ : ucuzluk krş. *ucuzlıḳ, uçuzluḳ*
u. A131a/3, A172b/12, A209b/7, A209b/8
ucuzluġa iriş- : ucuzluk olmak krş. *ucuzlıġa iriş-*
u.-e A44b/8
ucuz ol- : ucuz olmak
u.-a 134a/10
uç : uç
u.(c)+ı 77a/11, A224a/6
u.(c)+ın 66a/6, 75b/4, 178b/5, A67b/10
u.(c)+ındağı A220a/4
u.(c)+ından 78a/13
uç- : uçmak
u.-ar 195a/1, A116b/11
u.-arlar 85b/4
u.-dı 182a/4, A185b/5, A234a/9
u.-mış 153b/13, A81b/5

u.-sa 82a/6, 82a/11, 83a/1, 162a/6, 181a/12, 181b/1, 181b/4
u.-ar (part.) 115a/13, 158b/5, 180b/6, 181a/13,
u.-ar-iken A233b/5
u.-arken 181b/2
u.-madın 182a/10
uçış- : uçuşmak
u.-mış 88a/13
uçmaġ : cennet krş. *uçmaḳ*
u. 114a/8, A6b/2, A109a/2
u.+uñ (gen.) 7a/4, A113b/12, A206b/12
u.+ı (akk.) 45b/7, 46b/9, 46b/13
u.+a 32b/6, 44b/11, 113a/5, 114a/6, 114a/7, 114a/9, A117b/11
u.+da A48b/1, A144a/9
u.+ı (iy.) 7a/4
u.+ın 45b/1, A41b/10
uçmaḳ : cennet krş. *uçmaġ*
u. 33b/3, 44b/11, 111a/12, 113a/6, 114a/5, 114a/7, 116a/2, 159b/11, 173b/4, A113b/7, A114a/2
u.+dur A114a/6
u.+da 53b/8, 114a/10
u.+dan 159a/9
u.+dandur 164b/11
uçucı : uçucu krş. *uçuçı*
u. 5b/5, A77a/5
u.+dur 5b/6
u.+lar 181b/5
u.+laruñ (gen.) A197b/6
u.+lardan 180b/8
uçuçı : uçucu krş. *uçucı*
u.+dur A5a/7
uçur- : uçurmak
u.-sa 86b/11, 86b/12
uçuzluḳ ol-: ucuzluk krş. *ucuzlıḳ ol-*
u. A42b/7
ufaḳ : ufak krş. *uvaḳ*
u. 98b/8
ufat- : kırmak, ufalamak
u.-sa 156b/6, 161a/8, 161b/5
uġra- : uğramak
u.-dum 191a/5
uġraş- : uğraşmak, çalışmak
u.-duġı 83b/11
uḫrevī : uhrevi, ahirete ait
u. 186b/7
ʿuḳūbet : ceza
ʿu. A171b/7
ʿu.+dür 194a/10
ʿu.+e 175b/8, A166b/2
ʿu.+i (iy.) 194a/11
ʿu.+idür 194a/10
ʿu.+lerdür 194a/7
ʿu.+lerden-durur A249b/6
ʿuḳūbet iriş- : cezalandırılmak
ʿu.-e 135a/11
ʿuḳūbet it- : cezalandırmak
ʿu.(d)-er 194a/13
ʿuḳūbet ol- : ceza olmak
ʿu.-a A171b/6, A172b/4, A224a/12
ula : ile bk. *ile*
ulaş- : ulaşmak, buluşmak
u.-dı A126b/5
u.-mış 142b/8, A166b/13, A169a/8
u.-a 63b/1, 77a/12, 77b/1, 91a/10, 120b/1, 149b/10, 162a/6, 162a/10, A111a/11, A126a/6, A185a/9
u.-sa 79b/1
u.-an A160b/2
u.-ır (part.) A132b/7
u.-duġı A231a/3
u.-mış (part.) 58b/7, 140a/8
u.-acaḳ (part.) 73a/12
ulaşdur- : ulaştırmak
u.-asın 188a/4
ulaşıḳlıġı ol- : bir arada olmak, yakınlık
u.-a 128b/8
ulaşlıġı ol- : yakınlığı olmak
u.-a A142a/8
ulaşmaḳlıḳ eyle- : buluşmak, bir araya gelmek
u.-se A111a/10
ulaşmış ol- : ulaşmak
u.-a A166b/10
u.-alar A160a/13
ʿulemā : alimler
ʿu. 13b/1, 13b/6, 111b/11, 112a/1, A135a/8, A135a/8, A156b/7, A184b/6, A186a/13
ʿu. ile A142b/5
ʿu.-y-ıla 187a/1, A211a/2
ʿu.-y-ısa A147b/8
ʿu.+nuñ 13b/10, 124a/8, 125a/13, A135a/6
ʿu.+yı 111b/2, 111b/13, 112a/6

ʿu.+ya 34a/4, 115a/1, 122b/13, A160b/2
ʿu.+dan 169b/13, A120a/12
ʿu.+sına 144b/10
ʿu.+ları (iy.) 128b/10
ulu : ulu, büyük
u. 4b/10, 10b/8, 14a/10, 23a/3, 29b/2, 31a/12, 31b/9, 32b/2, 33a/12, 37b/9, 42a/1, 43a/9, 43a/12, 44b/2, 56b/13, 57a/12, 57b/3, 81b/9, 83a/3, 83b/4, 83b/10, 85a/7, 86b/7, 88a/1, 89b/11, 91a/1, 91a/3, 91b/7, 91b/9, 92b/10, 96a/8, 96b/1, 96b/2, 96b/2, 102b/5, 102b/6, 102b/11, 103b/4, 103b/5, 105a/6, 108a/5, 113a/1, 113b/6, 115b/12, 116b/3, 116b/6, 116b/6, 116b/9, 116b/12, 118a/3, 118a/6, 119a/12, 124a/12, 125b/2, 125b/7, 126a/5, 126b/8, 128b/7, 132a/12, 138a/9, 140a/5, 140a/12, 140b/5, 140b/8, 141b/10, 141b/10, 141b/11, 141b/13, 143a/1, 143a/11, 144a/2, 144b/10, 146a/7, 147b/5, 148a/2, 148a/11, 148a/11, 148b/10, 149a/8, 151a/2, 151a/6, 152a/5, 153a/12, 155b/9, 157a/5, 159a/8, 159b/2, 160b/11, 162a/5, 169b/10, 174b/10, 178b/8, 179a/7, 185b/4, 185b/5, 185b/7, 186a/13, 186b/8, 187a/5, 194a/7, 194a/10, 196a/10, 197a/4, 197a/9, 197b/1, 197b/1, A75a/13, A79b/10, A82b/6, A85a/12, A117a/8, A118a/3, A118a/4, A120a/5, A120a/12, A122a/6, A124a/11, A124a/12, A133b/3, A134b/10, A135a/1, A135b/3, A136a/3, A161b/9, A162a/5, A163b/8, A166b/13, A173b/7, A180b/7, A181a/1, A185a/8, A196b/4, A196b/8, A199a/11, A208a/10, A208a/13, A210b/12, A221b/5, A237b/5
u.-y-ıla 186a/6, A178b/9
u.+dur 15b/7, 31a/1, 58a/8, A82a/1
u.+ya A168b/11
u.+dan A5a/6, 96b/2
u.+sına A228a/9
u.+sından 56a/5, A222b/5, A228a/13
u.-sıla 97b/4
u.+lar 122a/6, 125b/3, 140a/8, 158b/4, 174a/5, A86a/4, A97a/2, A128a/7, A137a/4, A230a/8
u.+lar-ıla 103b/7, 111a/10
u.+laruñ (gen.) 174a/10
u.+lardan 5b/6, 22b/2, 43b/1, 77a/4, 82a/2, 102b/4, 119a/12, 125b/10, 127a/7, 165a/10, A208a/13
u.+ları (iy.) A117a/7
u.+larıdur 91b/5, 111a/12
u.+larından 71a/8, 185b/11
uludan ol- : büyük kişi ile olmak
u.-a A51a/7
ulu dut- : üstün tutmak
u. 9b/8
ulu günāh : büyük günah, kebair
u. 138a/9
u.+lardan 27b/13
u.+lardandur A24a/2
ulu işlü : iyi ahlaklı
u. A136a/3
ululardan ol- : büyüklerden olmak
u.-a 145a/5
ululara ol- : büyüklerle birlikte olmak
u.-a 57b/1
ululıḳ : ululuk, büyüklük krş. *ululuḳ*
u. 81b/1, 82a/2
u.+dur 58b/1, 65b/4, 66b/2
u.+da 52b/2
u.(ġ)+ı 52b/9, 57b/7, 58b/2, 78a/13, 80a/12, 82b/3, 145b/10
u.(ġ)+ıdur 65b/5, 78a/8, 81a/13
u.(ġ)+ın 123a/9
u.(ġ)+ına 58b/3, 59a/2, 67a/10
u.(ġ)+ından 66a/8, 110b/5
ululıḳ bul- : büyüklük elde etmek krş. *ululuḳ bul-*
u.-a 54b/13, 96b/3, 111a/10
ululıḳ ve cāh bul- : yücelmek ve makam elde etmek
u.-a A233b/9
ululıḳ ziyādelıḳ bul- : büyüklük elde etmek
u.-a 176b/5
ululuġa iriş- : büyüklük kazanmak
u.-e 66b/2
ululuġı ʿizzeti ziyāde ol- : büyüklüğü ve kıymeti artmak
u.-a A166a/5
ululuḳ : ululuk, büyüklük krş. *ululıḳ*
u. A58a/5, A73b/1, A156b/8, A210b/6
u.+dur A89b/13
u.(ġ)+ı (iy.) 58b/8, 123a/1, A49a/12, A52a/2, A69b/12, A74a/7
u.(ġ)+ın A133a/6
u.(ġ)+ına A52a/2, A52a/12, A58a/6, A73a/3, A120a/3

ululuḳ bul- : büyüklük elde etmek krş. *ululıḳ bul-*
u.-a A49a/10, A109a/1, A131b/5, A225a/11
ulu-zāde : asilzâde
u.+dür 165b/1
u.-y-ile 151a/11
ulü'l-emr : padişah, hükümdar
u.+i (iy.) 3a/5
um- : ummak
u.-ar 134a/12
ʿumre bul- : umre yapmak
u.-alar 117a/11
ʿumre it- : umre yapmak
ʿu.(d)-e 186a/11
un : un
u. 107a/8, 107a/10, 167a/10, 167a/11, 167b/2, A95a/6
u.+dan 167b/3
un eyle- : un yapmak
u.-se 167a/8
unıt- : unutmak krş. *unud-, unut--*
u.(d)-ur A23b/7
u.-dum A17a/10, A17b/9, A18a/3, A21a/10
u.(d)-a 28a/1, 81a/8, 116a/8, A23b/5, A60b/9
u.-salar 192b/8
ʿunnābī : hünnap renginde
ʿu. A226a/10
unud- : unutmak krş. *unıt-, unut-*
u.-ur 27b/6
u.-a 27b/4, 68b/1, 76a/5, A118a/7, unda A155a/13
u.-dugi 24b/4
unudıl- : unutulmak krş. *unudul-*
u.-mış (part.) A18a/7
unudılmış ol- : unutulmak krş. *unudulmış ol-*
u.-a 21a/4
unudul- : unutulmak krş. *unudıl-*
u.-mış (part.) 22a/5
unudulmış ol- : unutulmak krş. *unudılmış ol-*
u.-a A17a/8
unut- : unutmak krş. *unıt-, unud-*
u.-dum 21a/7, 21b/5, 21b/13, 25a/12, 28a/4, 42a/9
u.-dı 18a/3, 21b/3, 21b/4, 23a/9, 27b/9, 27b/12
u.-dılar 191a/9
u.-sa 194a/6
u.-salar A248a/2
u.+maḳ 194a/6
u.+maḳlıḳ 194a/9, A249b/5
u.-madısa 27b/10
unutdur- : unutturmak
u.-ur 6b/9
unutmış ol- : unutmak, unutmuş olmak
u.-a 194a/12
unutsalıḳ : unutkanlık
u. 26a/12
ʿunvān : başlık
ʿu.+ın 110a/5
ur- : vurmak krş. *vur-*
u.-ur 113b/8
u.-urlar A36b/5
u.-dı A220a/3
u.-dılar 40a/12, A220a/3
u.-a A147a/6
u.-alar 40a/8, 157a/13
u.-sa 68b/7, 68b/10, 71b/5, 71b/8, 108a/4, 169a/7, 170b/10, A74a/3, A87b/6, A214a/2, A214a/12, A214a/13, A214a/13, A216b/10, A218b/4, A219b/10, A219b/13, A220a/9, A220b/2
u.-salar 68b/13, 169a/5, A220a/12
u.-up 89a/2
u.-an 68b/11, A214b/9, A214b/9
urıl- : vurulmak krş. *vurul-*
u.-an A214b/9
u.-andan A214b/10
u.-mış (part.) 169a/9, 169a/9
urucı : vurucu krş. *vurıcı, vurucı*
u.+ndan A219b/12
urulmış ol- : takılmak
u.-a A238b/12
usta : usta
u. 131b/10
uṣūl : usûl
u. 21a/12, 23a/3, 29b/4, A8a/11, A18b/8
u.+i (akk.) 11b/3, 22b/6
u.+ü (akk.) 9b/3
u.+i (iy.) A152a/13
u.+ile 8b/6
u.+leri (akk.) 26a/1, 37a/7
u.+lere 26b/9
u.+lerde 3b/10
u.+lerden 3b/3, 191b/12

u.+lerini A21b/13
u.+lerin 33b/13
uṣūl it- : düzenlemek
u.(d)-e 8b/6
uṣūlsüz : usûlsüz
u. 11b/1
uşböyle : böyle, işte böyle krş. *işböyle*
u. 32a/10, 165a/8, 174a/1, 193a/3, A10b/5, A12b/1, A12b/12, A13b/8, A18a/10, A23b/6, A24b/5, A27a/11, A29a/2, A29a/11, A35a/12, A70a/6, A72a/13, A75a/4, A78a/5, A87a/6, A169a/3, A189a/4, A198b/8, A198b/10, A199a/10, A241a/13, A241b/13, A244b/7, A245a/7
u.+dür A92b/12, A118b/8, A118b/13
uşbu : bu, işte bu krş. *işbu*
u. 92b/7, 93a/7, 94a/4, A10a/2, A10b/9, A13a/8, A15b/8, A24b/5, A24b/12, A85b/5, A91a/5, A179a/13, A246b/10, A249b/9, A251a/12
u.+dur 42a/2, A91b/8
u.+nuñ A39b/8, A70a/1
u.+nları A30a/13
uşbu resme : şöyle şöyle, bu şekilde krş. *işbu resme*
u. 85a/1, 89a/1, 101a/1, 161a/6, 161b/6, 185a/5, A1b/11, A17a/9, A17b/1, A17b/5, A18a/12, A19a/9, A20a/5, A25a/4, A25b/2, A29b/11, A30a/5, A30a/11, A33b/7, A33b/12, A34a/1, A34b/13, A36a/2, A36b/4, A36b/9, A37b/9, A38a/4, A39a/8, A39b/4, A39b/4, A40a/3, A40a/10, A41a/3, A42a/8, A42b/4, A43a/5, A44b/2, A48b/10, A52a/1, A52b/5, A54a/4, A55a/10, A56a/6, A56a/9, A58a/4, A58b/4, A59a/7, A60a/8, A61a/13, A62a/3, A62b/13, A66a/11, A66b/9, A67b/1, A68a/3, A68b/5, A69a/13, A69b/7, A70a/8, A71a/13, A72a/13, A72b/13, A75a/2, A77a/6, A78a/7, A79a/13, A80a/11, A80b/10, A81a/2, A83a/12, A83b/1, A83b/10, A84a/5, A84a/8, A84a/13, A84b/2, A84b/11, A85a/2, A85a/7, A85a/9, A85b/3, A86a/3, A86b/3, A86b/11, A87b/11, A88a/8, A88b/4, A89a/1, A89a/5, A89b/2, A89b/10, A90a/3, A90b/3, A91a/2, A91a/10, A92a/3, A92a/12, A180b/5, A180b/10, A180b/11, A186b/1, A186b/3, A188b/1, A191a/8, A209b/10, A239a/9, A242a/4, A242a/7, A243a/5, A243a/9, A244a/10, A247a/2, A249a/5, A250a/11, A250b/4
u.+dür A247b/11
ʿUṭārid : Merkür
ʿu. 123a/5, 123a/12, 123b/8, A132b/4, A133b/4
uvacıḳ : ufacık
u. 140a/8
uvaġıraḳ : daha ufak
u. A198b/12
uvaḳ : ufak krş. *ufaḳ*
u. 79b/2, 87b/4, 142b/6, 162b/13, A91b/6
uvan- : ufalanmak, ezilmek
u.-mış 57a/9
uy- : uymak, tabi olmak
u.-a 181b/7
u.-arsañuz 110a/13
uyı- : uyumak krş. *uyu-*
u.-r A42a/4
uyḳuya var- : uyumak krş. *uyuḳuya var-*
u.-mışdur 6a/1
u.-a 5a/7, 12a/8, 13a/6, 14b/10, A4b/6
u.-mış olalar A5b/1
uyluḳ : uyluk kemiği
u. 23a/2, 77a/2, 77a/4, 77a/10
u.+dur 23a/2
u.(ġ)+ı (akk.) 22b/13
u.+dandur 23a/2
u.(ġ)+uña 22b/10
u.(ġ)+ı (iy.) 77b/1
u.(ġ)+ını 77a/4, A68b/9
u.(ġ)+ın 77a/7, 77a/8, 77a/9, 77a/11, 77a/13, 77a/13
u.(ġ)+ına 22a/7
u.(ġ)+ında A18a/10, A69a/3
u.(ġ)+ından 132b/2
uyu- : uyumak krş. *uyı-*
u.-r 45b/13, 50a/5, A147a/11, A151a/6
u.-dı 14a/12
u.-sa 85b/1
u.-yan 14b/1
u.-ur (part.) 93b/12, 117a/7, 131b/3, 132b/9
uyuḳuya var- : uyumak krş. *uyḳuya var-*
u.-a 5a/6
uza- : uzamak
u.-mış 168a/6
u.-sa A220a/6
uzaḳ : uzak
u. 132b/10, A164a/2

uzan- : uzanmak
u.-a A57a/7, A214b/8
u.-masun 4b/7, 159b/5, A144b/7
uzat- : uzatmak
u.-sa 64b/4, 173a/3
ʿuzlet it- : uzlete çekilmek
ʿu.(d)-e 195b/10
uzun : uzun
u. 36b/7, 54a/12, 54b/9, 66b/11, 66b/12, 67b/6, 67b/8, 68a/2, 70b/8, 73b/2, 73b/9, 74a/3, 78a/10, 100b/1, 122a/11, 175a/12, 180b/2, A70a/6, A89a/8, A222a/1
u.+dur 29a/4
u.-ısa 173a/3
uzun ʿamelde ol- : devamlı çalışmak
u.-a 122a/12
uzunıraḳ : daha uzun krş. *uzunraḳ, uzunuraḳ*
u. 188b/7
uzunlıḳ : uzunluk krş. *uzunluḳ*
u.(ġ)+ı (iy.) 66b/11, 73b/3
uzunluḳ : uzunluk krş. *uzunlıḳ*
u.(ġ)+ı (iy.) A59a/9, A65a/12
u.(ġ)+ına A151a/6
uzun ol- : uzun olmak, uzamak
u.-mış 68a/1
u.-a 35a/2, 54b/9, 55a/9, 80a/11, 82b/12, 110b/7, 110b/8, 134a/7
uzunraḳ : daha uzun krş. *uzunıraḳ, uzunuraḳ*
u. A242b/10
uzunuraḳ : daha uzun krş. *uzunraḳ, uzunıraḳ*
u. 54b/2
uzurmī dili : Harezmî dili
u.+n 149a/12

-Ü-

ü : ve krş. *ve, u, ı*
ü. 1b/8, 2a/11, 2a/13, 2a/13, 2b/4, 2b/4, 2b/8, 2b/8, 3a/1, 3a/1, 3a/3, 3a/3, 6b/2, 14b/8, 25b/12, 47a/8, 50b/8, 53b/4, 75b/5, 77b/3, 89a/5, 90a/6, 90a/8, 117b/6, 125a/4, 125b/12, 128b/6, 132a/4, 132a/9, 139a/9, 156b/13, 161a/11, 173a/1, 176a/3, 176a/6, 178a/4, 189a/12, 197b/1, A2a/6, A18b/3, A34a/11, A73b/9, A98a/10, A118a/12, A137a/1, A222b/2, A226b/13
üç : üç
ü. 7a/2, 14a/11, 14b/3, 15a/12, 15a/13, 17a/11, 17b/3, 18b/1, 18b/2, 18b/6, 36a/1, 43a/6, 43a/6, 49a/10, 72b/11, 72b/12, 83b/8, 83b/9, 85b/9, 85b/12, 87b/12, 101b/5, 120a/10, 122b/13, 127b/9, 179a/12, 179b/12, 192a/3, A78b/10, A126a/1, A126a/5, A193a/11, A195b/7
ü.+dür 120a/11
ü.+i (iy.) 47b/9
ü.+ün 86a/3
üç biñ : üç bin
ü. A130a/12
üçinci : üçüncü krş. *üçünci*
ü. 7a/8, 34b/6, A30b/13, A31a/1
üçünci : üçüncü krş. *üçinci*
ü. 7a/3, 7b/5, 9a/3, 34b/6, 123a/12, A4b/11, A117b/7, A124a/8
üç yüz : üç yüz
ü. 64b/7, 64b/8, 121a/9, 121a/10
ü.+den 65a/2
üç yüz biñ : üç yüz bin
ü. 121b/12
üç yüz on üç : üç yüz on üç
ü. 4b/12
ügü : baykuş
ü. 147b/10, 147b/12
üleş- : üleşmek, paylaşmak
ü.-e 140b/10
ü.-seler A187a/13
üleşdür- : paylaştırmak
ü.-se 83b/13, 114b/8
ü.-i A115a/2
ülfet dut- : arkadaş olmak
ü.-ar 12b/7
ü.-mışdur 12b/11
ülü : hisse, pay
ü.+sinden 192b/4
ümīd bağla- : ümit bağlamak, ummak
ü.-ya 181b/4
ümīẕ : ümit
ü. 167a/3, 167a/7
ü.-i (ü. cennetüñ) A111b/2
ü.+dür 71b/2, A122a/10, A150a/13
ü.+i (iy.) 152a/2, 174a/11, A250a/9
ü.+i-y-ile 3b/9
ü.+idür 186b/4
ü.+ine A165a/3
ü.+ile A3a/13
ü.+ler 44b/9
ü.+leri (iy.) A210a/2
ümīẕ bul- : umutlanmak

ü.-a 121a/12
ümīẕ dut- : umut etmek
ü.-arsın 46b/10
ümīẕi ol- : umudu olmak
ü.-a 133b/8
ümīẕ it- : ummak, umut etmek
ü.(d)-e 186a/9
ümīẕ kesil- : umut kesilmek
ü. (…) k.-üp dururdı 41a/4
ümīẕlendür- : umutlandırmak
ü.-eler 6a/11
ümīẕlerine iriş- : umduklarına erişmek
ü.-e 121a/12
ümīẕvār ol- : umutlu olmak
ü.-a A216a/1, A233b/7
ümmet-i Muḥammed : Muhammed ümmeti, Müslümanlar
ü.+üñ (gen.) 192a/7
ü.+in-çün A109b/10
ü.+e 32b/1
ümmī : ümmî, okuma yazması olmayan
ü. 103a/3, 110a/8
ü. ise A109b/2
ü.+ler A229a/8
ümmī kişi ol- : okuma yazması olmamak
ü.-acaḳ olursa 109b/1
ümmī ol- : ümmi olmak, okuma yazma bilmemek
ü.-sa A229a/7
ü.-masa A229a/9
ümmü'l-kitāb : levh-i mahfuz
ü.+dan 32a/2
ün : ses
ü. 18a/13, A173b/1
ü.+in 147b/3, A176a/12, A177a/2
ür- (1) : havlamak, ulumak
ü.-se 19a/11, 148a/1
ü.-meye 19a/11
ür- (2) : üflemek
ü.-ür 13a/7, 113b/8
ü.-e 15a/12, 15a/13
üri bil- : üfleyebilmek, nefes alıp vermek
ü.-ür 13a/5
ürk- : ürkmek
ü.-er 2b/13
ürküci : ürkek, ürken
ü. 95b/12
üsküre : kenarı yayvan bakır tas
ü. 75a/9
üsküf : takke, başlık
ü. 19a/10, 55a/3, 177a/2, 177a/13
ü.+i (iy.) A15a/13
ü.+leri (akk.) 102a/6
üst : üst
ü.+i 131a/4
ü.+indür 63b/5
ü.+ine 40a/10, 83b/5, 99a/13, 133a/6, 133a/9, A36b/6, A36b/7, A147a/8, A173a/2, A189b/5
ü.+inde 40b/12, 45b/12, 131b/3, 156b/6, 186a/7, A79a/3, A111a/3, A142b/1,A151a/6, A189b/7, A240a/3
ü.+indedür A56a/12
ü.+inden 85b/11
üstād : üstat, hoca krş. *üstāẕ*
ü.+lar 171a/6
üstāẕ : üstat, hoca krş. *üstād*
ü. 40a/5, 40b/3, 40b/10
ü.+uñ (gen.) 40a/13
ü.+um (iy.) 14a/9
ü.+uma A23b/6
ü.+umdan 5a/12, 7a/11, 8b/9, 16a/12, 24a/11, 27b/5, 37a/5
ü.+ı A36b/2
ü.+muzdan A20a/12
ü.+lar 73a/6, 155b/5, 156b/11, 159b/4, 172a/12, 173a/4, 185a/5, A196b/1, A198a/3, A199a/8, A199b/13, A200b/2, A207b/6, A236a/10
ü.+larumdan 3b/6
ü.+larmuz 140b/1, A25a/4
ü.+larumuz 13a/12, 29a/2, A194b/2
ü.+larmuzdan A41a/3
ü.+larumuzdan 45a/1
ü.+larından 5b/1
üstüvār dut- : itimat etmek, güvenmek
ü.-a A202b/6
üş- : toplanmak
ü.-erler 189a/11
ü.-miş 87b/5
üşek : vaşak
ü. 93a/9, 93a/10, 93a/11
üyez : sivrisinek, sinek
ü. 87a/6
üyürtle- : seçmek
ü.-se A189a/11
üyürtlen- : seçilmek
ü.-miş A55b/7

üzer : üst
ü.+ńe 197b/10
ü.+üńüze 44a/9
ü.+üńüzde A40a/10
üzere : üst, üzere krş. *üzre*
ü. 21a/9, 79a/3, 162b/12, A10a/5, A10a/5, A19a/5, A19b/13, A23a/5, A25a/1, A32a/3, A32a/7, A30a/12, A30a/12, A33b/12, A35b/4, A41a/6, A41a/6, A41a/7, A41a/8, A42b/10, A43a/12, A43b/12, A45a/7, A46b/8, A46b/9, A48a/4, A53b/8, A55b/10, A60b/1, A61b/8, A62b/7, A62b/8, A65b/2, A66b/13, A68a/1, A68b/13, A69a/7, A69a/8, A70a/3, A73b/6, A85a/7, A85a/11, A87b/8, A88a/4, A91b/9, A91b/10, A206b/5, A207a/9, A214a/11, A216a/7, A220a/7, A225b/8, A226b/7, A227b/13, A229b/6, A237a/2, A240a/6, A250b/5
ü.+dür 54a/5, A19a/4, A46b/10, A47b/5, A55b/8, A57a/2, A70b/1, A71b/5, A230b/11
üzeri : üstü, üzeri
ü.+ne 6a/1, 6b/1, 10a/13, 11a/12, 18b/10, 19b/6, 40a/11, 45a/7, 47a/10, 49b/7, 55a/10, 67b/7, 68a/6, 73b/8, 87b/2, 87b/4, 92a/4, 104b/3, 107a/11, 107a/12, 108a/9, 108b/8, 115b/13, 116a/11, 117b/5, 117b/12, 119a/9, 119b/11, 120a/7, 121b/4, 121b/4, 129b/7, 138a/1, 139a/8, 143a/5, 143b/9, 168a/12, 168a/13, 182a/8, 185b/1, 192a/1, 194b/10, A85b/12, A112a/8, A119b/9, A126a/8, A127b/13, A128a/7, A130a/8, A137b/1, A147a/6
ü.+nedür 13b/11
ü.+nde 10a/11, 18a/12, 68a/7, 128b/11, 185a/11, 185a/11, 186a/6, 195a/9, A117b/10
ü.+nde durur 190b/12
ü.+ndedür A60b/8
ü.+nden 92b/1, 116a/10, A94b/13
üzre : üst, üzere krş. *üzere*
ü. 11a/12, 20b/4, 21a/8, 23a/3, 23b/12, 27a/5, 28b/11, 35b/3, 35b/7, 37a/9, 37a/10, 39a/4, 45a/3, 45a/3, 45a/4, 45a/5, 46b/5, 48a/1, 49b/7, 51b/4, 51b/4, 53a/7, 53a/9, 60a/12, 61a/2, 62b/10, 64b/3, 69a/12, 70a/11, 70a/13, 73b/6, 75a/10, 77b/1, 77b/5, 77b/7, 79a/1, 81b/2, 81b/5, 91b/1, 91b/7, 92a/5, 94a/8, 98b/12, 109b/9, 110b/8, 111a/3, 111b/13, 112a/1, 112a/8, 112b/9, 120a/9, 121a/2, 121a/9, 121a/11, 121b/9, 121b/11, 125b/13, 126a/5, 129a/13, 129b/8, 162a/6, 164a/8, 164a/8, 164b/9, 169a/6, 169a/13, 173a/3, 173a/4, 176a/13, 178b/12, 186a/9, A84a/4, A94b/5, A110a/12, A124a/13, A127a/11, A129a/8, A129b/9, A138b/1, A143b/8
ü.+dür 23a/2, 51b/6, 52b/8, 62b/7, 64a/11, 80a/3, A121a/4
üzül- : kopmak
ü.-di A170a/4, A170a/13
ü.-se 145b/1, 170a/6, A215b/9
ü.-miş (part.) A215b/12
üzüm : üzüm
ü. 53b/9, 157b/10, 157b/12, 159a/5, 163a/3, 163a/8, 163a/11, 163a/12, 163b/4, 163b/9, 163b/11, A195b/10, A196a/3, A196a/4, A196a/6, A196a/8, A206a/4
ü.+üń A196a/7
ü.+i (akk.) A206a/2
ü.+den 2b/1, A195b/10
ü.+ler 159a/4, 163a/4
ü.+leri (akk.) 163a/6

-V-

vācib : vacip, gerekli
v.+dür 10a/11, 10b/13
vācib ol- : vacip olmak, gerekmek
v.-dı A231b/6
vaʿde : vaat, söz
v.+ye 99a/8, 124b/5
v.+si A87b/2
v.+sinden 169b/7
v.+lere 186a/9, A88a/10
v.+lerine 57b/2
vaʿde eyle- : vade yapmak
v.-di A234b/12
v.-se 182b/3
vaʿde ḳıl- : söz vermek, vaat etmek
v.-a 152b/9
vaʿdelere ḫilāf idici ol- : vaatlerinde durmamak
v.-a A93a/9
vaʿdelere muḫālefet idici : sözünü tutmayan
v. A88a/10
vaʿdesi muḫālif : sözünü tutmaz
v. A87b/2
vaʿdeye ḫilāf idici : sözünde durmayan
ḫ. 99a/8, 124b/5

vaʿdeye ḫilāf idici ol- : sözünde durmamak
v.-a A240a/2
vaʿdeye ḫilāf it- : sözünde durmamak
v.(d)-e 186a/5
vaʿdeyi ḫilāf it- : sözünde durmamak
v.(d)-eler A236b/13
vaʿdeyile ol- : vadeli olmak, vaat edilmek
v.-sa 182b/10
vāfirü'l-eyādi ve'l-iḥsān : eli açık, ihsanı bol, cömert
v. 1b/8
vaḥ(i)y : vahiy, Allah kelamı
v. 4a/11
v.-i (v.-i emānetdür) 192b/4
v.+dür 31a/13
v.+i (akk.) 43b/10
v.+den 4a/13
v.+i (iy.) 4b/3, 4b/4, 28b/9
v.+idür 11a/4, 11b/11, 194a/8
v.+ine 43b/11
v.+inden 194b/5
vah(i)y gel- : vahiy gelmek
v.-di 4b/13
v.-ürdi 4a/11
vaḥ(i)y getür- : vahiy getirmek
v.-ürdi 113a/11
vaḳār : vakar, heybet
v.+ı (iy.) 54a/11, 67a/9
vāḳıf ol- : vakıf olmak, haberdar olmak
v.-alar 192a/10
vaḳ(ı)t : vakit
v. 9a/11, 9b/12, 10a/7, 25a/5, 28a/10, 28b/2, 41a/1, 70b/3, 72a/10, 102a/6, 102a/10, 137a/8, 150b/8, 154b/10, 156b/9, 159a/12, 165b/12, 191b/4, 191b/4, A9a/1, A65a/3, A74a/8, A96b/5, A100a/8, A141a/10, A147a/7, A149b/11, A155a/1, A199b/6, A199b/7
v.+dur 131a/10
v.+uñ 10a/10, 41a/4, A196a/9
v.+da 10a/4, 188b/10, A9a/6, A181a/9, A215b/2
v.+dan 187b/5
v.+ın (vas.) 3a/7, 11a/2, 16b/3, 24b/4, 28a/13
v.+an (vas.) A241b/11
v.+ı (iy.) 9b/11, 29a/6, 146b/8, 152a/6, 195a/6, A196b/7
v.+ı idi 41a/2
v.+ıdur A8a/9, 41a/6
v.+ı-y-ıla A10a/12
v.+ın 11b/7
v.+ında 9b/10, 10a/13, 36b/8, 40b/13, 53b/11, 142b/9, 146a/12, 146b/9, 158a/2, 158a/6, 160b/7, 160b/11, 167a/3, 167a/4, 177a/1, A174b/3, A175a/9, A196a/8, A196b/11, A201a/6, A210a/7
v.+ındadur 9b/1
v.+ındaġı A186b/13
v.+ıla 11b/8, 164b/6, A188a/10, A195b/6, A201b/12
v.+lar 10a/5, 194b/3
v.+lardur 10a/7
v.+laruñ (gen.) 192a/6
v.+larını 11a/8
v.+ların A10a/1
vaḳ(ı)tsuz ol- : vakti dışında olmak
v.-sun 164b/6, A195b/7
v.-sa 160b/8, A227b/2
v.-ursa A201b/5
vaḳtıla ol- : vaktinde olmak
v.-sun A195b/7, A201b/5, A207a/7
vaḳtında ol- : vaktinde olmak
v.-a A226b/2
vaḳtı ol- : bir şeyin vakti olmak
v.-maya A201b/11
v.-masa 160b/9
vaḳt-ı saʿid ol- : kutlu vakit olmak
v.-a 10a/12
vaḳtıyıla ol- : vaktinde olmak
v.-a A209b/7
vaḳtsuz : vakitsiz
v. 158a/7
vāḳiʿ : vaki, gerçek, olmuş
v. A225b/2
vāḳiʿ ol- vaki olmak, meydana gelmek
v.-ur A225b/3
v.-dı 78b/9, 189a/7
v.-mışdur A94a/11
v.-a 69a/2, 69a/12, 70b/13, 77b/6, 84b/9, 87b/2, 92a/2, 94b/8, 97a/11, 114b/4, 118a/13, 124a/13, 124b/5, 129a/8, 129b/3, 135b/7, 135b/7, 136b/2, 139a/13, 142b/1, 143b/3, 145b/7, 146a/4, 148b/2, 149a/12, 163b/8, 176b/3, 178b/13, 180b/1, 186a/7, A85b/11, A90a/5, A92a/6, A112b/5, A132a/13, A153b/6, A197a/7, A215b/9
v.-sa gerek A112b/2

v.-a-y-ıdı 44b/5
v.-up 100b/12
v.-madı A231b/6
v.-mamışdur A231b/7

va'l-lāhu : vallahi
v. 79b/8, 92a/9, 99a/13

va'l-lāhu aʿlem : 'en iyi Allah bilir' anlamında Arapça bir ifade
v. 11b/12, 31a/4, 43b/1, 46b/13, 54a/5, 74b/4, 75b/6, 76a/10, 87a/5, 94a/1, 98b/8, 99b/13, 102a/6, 103a/6, 104b/3, 105a/9, 105b/3, 107b/6, 109b/2, 127b/13, 128b/1, 131b/8, 132a/6, 138a/3, 141a/6, 142b/5, 142b/12, 148b/7, 149b/2, 156a/13, 158a/3, 162b/3, 163b/12, 165b/12, 169b/7, 176a/3, 182a/13, 185b/2, 191b/8, 193a/1, 194b/11, A34b/10, A146a/6, A151a/1, A179b/2, A179b/13, A188b/7, A189b/1, A192a/4, A211a/2, A232a/11

va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb : 'Allah doğrusunu en iyi bilir' anlamında Arapça bir ifade
v. 5a/10, 18b/8, 24a/2, 26a/13, 27b/3, 28b/1, 29b/8, 33b/10, 37a/3, 41b/10, 44b/11, 48b/7, 65b/1, 66b/7, 67b/10, 69a/2, 70b/3, 75a/3, 77a/2, 78a/5, 87b/9, 90a/1, 90a/9, 92b/8, 93a/2, 94a/11, 95a/11, 98a/9, 99a/4, 101a/9, 102a/12, 102b/11, 103b/10, 104a/3, 104a/9, 104b/8, 105b/9, 106a/1, 106a/8, 106b/12, 107a/8, 108b/3, 109b/10, 110a/9, 111b/2, 112a/8, 112b/10, 113a/7, 114a/11, 115a/7, 116b/13, 117a/13, 118a/13, 119b/8, 122a/5, 122b/10, 123b/12, 126b/2, 127a/4, 129a/3, 130a/4, 131a/10, 132b/4, 133a/13, 134a/12, 136a/7, 139b/10, 141b/7, 144a/9, 147a/8, 147b/9, 152a/6, 153b/4, 154a/2, 154a/4, 154a/9, 154b/6, 155b/3, 155b/7, 156b/9, 157b/8, 159a/6, 160b/3, 161b/7, 162a/7, 163a/13, 164b/2, 165a/2, 166b/13, 168b/3, 169a/10, 170a/2, 170a/13, 171a/7, 172a/3, 172b/2, 173a/10, 175b/2, 177b/10, 179a/13, 181a/11, 183a/9, 183b/8, 184b/8, 186b/1, 195b/2, A113a/5, A131a/6, A136a/6, A136b/4, A167a/12, A172b/13, A173b/8, A181a/3, A200a/7

va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu : 'Allah doğrusunu en iyi bilir ve dönüş O'nadır' anlamında Arapça bir ifade
v. 91b/2

va'l-lāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb ve ileyhi'l-merciʿu ve'l-me'āb : 'Allah doğrusunu en iyi bilir ve dönüş O'nadır, sığınılacak yer odur' anlamında Arapça bir ifade
v. 86a/7, 89b/5, 90b/5, 96a/10, 97a/5, 97b/8, 141b/1, 151b/8, 163a/2, 196b/11

va'l-lāhu aʿlem ve aḥkem : 'Allah en iyi bilen ve en iyi hükmedendir' anlamında Arapça bir ifade
v. A102a/7, A168b/12, A226b/8

va'l-lāhu aʿlem ve aḥkem bi'ṣ-ṣavāb : 'Allah doğrusunu en iyi bilen ve en iyi hükmedendir' anlamında Arapça bir ifade
v. 137b/3, 140a/12, 145b/10, A166b/7

var : var
v. 40a/8, 57b/10, 75b/7, 83b/9, 128b/5, 179b/3, 179b/3, 179b/4, A128a/5, A142a/2, A142a/2, A142a/2, A142a/3, A149b/5, A214b/4
v. mı 188a/8, 188a/8, A156b/2
v. durur A200a/6
v.+dur 2a/5, 2a/9, 3b/2, 21b/11, 21b/10, 28b/6, 29a/5, 31b/2, 40a/4, 40a/4, 52b/9, 78b/13, 114b/1, 119b/11, 122b/13, 123a/1, 123a/1, 124a/3, 124a/8, 128b/5, 159b/5, 159b/5, 167a/3, 170a/7, 188a/7, 190b/1, 193a/4, 197b/4, 197b/4, A34b/4, A47b/6, A87a/9, A102b/2, A116b/5, A120a/2, A121a/8, A124a/7, A145b/7, A189a/12, A190a/10, A199b/9, A202b/9, A208a/2
v.-ıdı 4b/11, 7b/6, 9a/4, 79b/8, 180a/12, 183a/11, 187a/9, 190a/8, A147a/9, A152b/8, A153a/1
v.-ımış A87b/13, A188b/3, A243b/9
v.-ısa 6b/3, 8a/6, 8a/10, 16b/5, 17b/1, 19b/9, 29b/13, 38a/4, 38b/5, 42b/11, 45b/5, 47a/9, 53a/12, 53b/9, 53b/12, 60a/8, 79a/4, 81b/4, 100a/1, 106a/7, 106a/8, 108b/6, 117a/6, 133a/5, 145a/13, 148a/7, 164b/5, 165b/6, 167a/12, 171a/2, 171b/11, 174b/13, A84a/10, A85b/3, A115b/11, A166a/2, A168a/6, A225b/12
v.-ıken 183b/7
v.+dı A4a/12, A7a/3
v.+sa 76a/8

var- : varmak, ulaşmak
v.-urın A180a/5, A180b/6, A180b/12
v.-ur 12a/10, 13b/5

v.-yor-ken A180b/13
v.-dum 78b/7, 150b/1
v.-dı 20a/6, 191a/6, A179b/11, A180b/9, A185b/9, A197b/10, A234b/7
v.-dılar A77b/8
v.-mışsın 25b/1
v.-mış A185b/7
v. 26a/1
v.-uñ A77b/8
v.-am A113b/8, A119a/9
v.-ayın A180b/13
v.-asın 150b/3
v.-a 47b/7, 105b/2, 114a/8, 115a/7, 117a/4, 125b/3, 151a/3, 169a/3, 170b/5, 182a/2, 182a/3, 184b/4, 186a/10, 186b/9, A111a/13, A150a/5
v.-alar 65a/9, 65a/13, 65b/1, A163a/13, A187a/13
v.-sa 19b/3, 85b/2, 104a/1, 114a/7, 116a/5, 145b/6, 145b/6, 150a/8, 150b/10, 151a/4, 151a/5, 151a/7, A120b/3, A171b/1, A173a/12, A179b/9, A181b/9, A234b/1
v-up 114a/8, 125a/3, A58a/2
v.-ıcaḳ A169b/12
v.-dugi 150a/8
v.-mış (part.) 151a/10
v.+maḳlığı (akk.) 125b/3
v.-ımaya A237b/5
v.-masa A146b/13

varaḳ : yaprak, kitap yaprağı
v. 187a/11

var ol- : var olmak, bulunmak
v.-a 187b/9

varup gel- : gidip gelmek
v.-dügi 79a/2

vaṣf : vasıf, özellikler
v.+lar 94b/2

vaṣfa gel- : vasf edilmek
v.-mez 14b/9

vaṣf ide bil- : vasf etmek
v.-e 45a/13

vaṣf it- : vasf etmek
v.-dügüm 98a/3
v.-dügümüz 91a/9
v.-düg-idiA85a/2

vaṣf itmek olma- : vasf edilememek
v.-ya 116b/10

vāṣıl ol- : ulaşmak, vasıl olmak
v.-a A157b/1

vaṣiyyet : vasiyet
v.+ine 130b/12

vaṣiyyet it- : vasiyet etmek
v.(d)-er 29a/8
v.(d)-erler 29a/7, 29a/8
v. A185b/6
v.(d)-e A106b/1
v.(d)-üp 130b/12
v.-memişlerdür A245b/2
v.+mek gerek 47a/12

vaṣiyyet ḳıl- : vasiyet etmek
v.-mışdur A146a/2

vaṣla : birleştirme, ulaştırma
v. 193b/6

vaṭan : vatan, yurt
v.+ına 181b/2

vaṭanına yitiş- : vatanına ulaşmak
v.-e 186b/10

ve : ve krş. *ı, u, ü*
v. (*6220 defa geçer*)

ve bi'l-lāhi'l-ʿaṣameti ve't-tevfīḳ : 'Başarı ve günahtan korunma Allah'-tandır" anlamında Arapça bir ifade
v. 7a/8

ve bi'l-lāhi't-tevfīḳ : 'Başarı Allah'tandır' anlamında Arapça bir ifade
v. 21a/3, 59a/6, A27a/10

ve bi'l-lāhi't-tevfīḳ ve'l-ʿaṣameti : 'Başarı ve günahtan korunma Allah'tandır' anlamında Arapça bir ifade
v. 8b/7

vech : tarz; sebep, vesile
v. A230b/11
v.+i (iy.) A124a/7
v.+ine A169a/8
v.+inden A199a/4

vefā : vefa
v 2b/11

vefā bul- : vefalı karşılanmak
v.-a 72a/2

vefā ḳıl- : vefalı davranmak
v.-maya 76b/8, 77b/12

vefālu : vefalı
v. A208a/13

vefāt : vefat, ölüm
v+a 180a/12
v.+ıdur 85a/4, 154b/2, 172a/3, 178b/10, 185b/12, A57a/2, A57a/3, A64b/1, A81a/9, A81a/10, A122b/5

v.+ına 37b/6, 156a/4, 162b/9, 172b/7, A157a/4, A170a/13, A217b/5, A232a/5
v.+ından 58a/11
vefātı ol- : ölümü olmak
v.-a A56a/11, A64b/11
vefāt it- : vefat etmek, ölmek
v.(d)-er 47a/13
v.-di 190a/6, A135a/3, A185b/9
v.-miş 131a/11
v.-e 35b/12, 37b/11, 53a/12, 56b/11, 57b/10, 59a/10, 63b/3, 64a/10, 64a/12, 64b/4, 65a/10, 72b/4, 73a/2, 75a/8, 76b/9, 78a/5, 78a/11, 79a/4, 79b/4, 82b/1, 86b/4, 88a/6, 88a/7, 88b/2, 109b/2, 137a/12, 138a/9, 153b/7, 153b/8, 162a/2, 168b/12, 178b/2, 181b/8, 185b/11, 187a/4, A77a/11, A134b/10, A135a/1
v.(d)-eler A213b/8
v.(d)-üp 84b/10
v.(d)-üp-dururdı 30b/5
vefāt ol- : vefat etmek, ölmek
v.-dı A190a/6
v.-a A69b/5
vehem gel- : zannetmek, vehmetmek
v.-se A186a/4
vekīl : vekil
v. 65a/13
v.+dür A166b/10, A166b/12, A166b/13
v.+üñ (gen) A183b/2
vekīli ol- : vekili olmak
v.-a 143b/8
ve'l-ʿādiyāt : Adiyat suresi
v. 125b/12
velākin : lakin, ama krş. *velīkin*
v. 139b/7, 174b/10, A4b/10, A9a/10, A9b/5, A18a/5, A18b/8, A28b/9, A33a/10, A37b/11, A196b/8, A202b/8, A202b/9, A216a/5
Ve'l-ʿaṣrı : Asr suresi
v. 125b/5, A137a/9
velāyet : velilik
v. A129a/2
velāyet bul- : velâyet elde etmek, veli olmak
v.-a 90a/11, A129a/3
velī (1) : ermiş, veli; sahip, veli
v. A124a/10
v.+si 57b/10
v.+lerindendür 24a/9
velī (2) : lakin, ama
v. 21b/5, 59b/8, 90b/2, 95a/9, 139a/4, 145a/6, 167a/4, 167b/4, 174a/9, 192a/4, A210b/7, A242a/13
velīkin : lakin, ama krş. *velākin*
v. 5a/9, 10b/12, 32b/5, 36b/9, 41b/6, 46b/11, 48b/4, 59a/1, 59b/6, 59b/13, 67a/10, 67b/6, 71a/5, 90a/7, 91a/3, 92b/13, 98a/12, 101b/8, 102a/3, 108b/9, 115a/10, 119a/6, 135a/9, 167a/12, 167b/3, 169a/3, 178a/9, 183b/5, A4a/4, A4a/8, A48b/13, A49a/6, A54a/9, A54a/11, A55a/5, A55a/8, A87b/2, A101b/3, A122a/10, A123b/13, A128a/11, A128b/12, A129b/6, A133b/4, A141a/1, A144b/7, A146b/11, A146b/13, A147a/11, A167a/2, A190a/10, A202a/13, A213a/8, A235b/7, A236a/3
ve'l-ʿilmü ʿinde'l-lāh(i) : 'İlim Allah'ın katındadır' anlamında Arapça bir ifade
v. 34b/7, 93a/8
ver- : vermek krş. *vir-*
v.-ür A188b/2
v.-se A191b/4
vereşe : varisler
v. (v.-yi peyġāmbarāndur) 112a/2
v.+lerine A245b/2
vermiş ol- : vermek, vermiş olmak
v.-a 53b/5
ve sellem : 'selam olsun' anlamında Arapça bir ifade
v. 106b/5, 114b/8, 130b/3, 157a/9, A59a/5, A116a/12, A134a/13, A156b/4, A177b/12, A192b/9, A233b/2, A240a/13, A241a/10
vesvās it- : vesvese vermek
v.(d)-er 32b/5
vesvese : vesvese
v.+den 196a/12
v.+sine 193b/13
v.+sinden 137b/3, 184a/7, 195a/12
vesveseye düş- : tereddüt etmek, şüphelenmek
v.-e 193b/11
veyā : veya
v. (*599 defa geçer*)
veyāḫud : veya, yahut krş. *veyāḫuẕ*
v. 24b/5, 46a/9, 57b/7, 60a/7, 76a/6, 87a/5, 90a/4, 97b/11, 107b/10, 121b/11, 140b/6, 150a/1, A32a/3, A5b/11, A5b/12, A58a/2, A64b/12, A78b/2, A83a/7,

A83b/10, A89b/8, A90b/13, A96a/10, A97b/2, A99b/7, A104b/12, A107a/4, A130a/1, A143b/12, A155a/7, A160b/1, A177b/1, A191b/3, A205a/3, A211b/6, A237b/5, A238a/3

veyāḥuẕ : veya, yahut krş. *veyāḫud*

v. 43b/7, 96a/8, 98a/2, 181a/7, 184b/11, A15a/8, A21a/11, A23b/10, A27a/5, A31a/10, A39a/13, A42b/1, A76b/9, A97b/3, A110b/7, A155a/13, A157a/4, A168b/11, A172b/3, A216a/1, A238a/3, A238a/5, A238a/7

veylün li-külli hümezetün : Hümeze suresi

v. 125b/6

vezīr : vezir

v. 21b/9, 86b/6, 118b/4, 119a/1, 119a/2, 119a/3, 143a/12, 174a/8, A123a/4, A124a/8,

v.+dür 117b/3, 118b/2, A133a/1, A166a/3

v.+üñ (gen.) 92a/9

v.+i (akk.) 84b/8

v.+e 119a/7, 140a/6

v.+den 119a/6

v.+i (iy.) 118b/5

v. (iy.) A174a/10, A180b/10

v.+idür 123a/4, 143a/12

v.+ine 21b/4, 118b/3, A184b/2

v.+ile 153a/13

vezīrlik : vezirlik işi

v.(g)+inden 119a/3

vezīr ol- : vezir olmak

v.-a A124a/2

vilāyet : vilâyet, il; dostluk, muhabbet

v. 121a/8, A116a/9

v.+üñ (gen.) 113b/12, 158a/10, A171a/2, A171b/2

v.+e 46b/1, 46b/2

v.+de 139a/10

v.+in 80a/5

v.+ine 115b/1, 128b/13, 131b/2

v.+lerden 46b/1

vilāyet bul- : devlet elde etmek; dostluk bulmak

v.-a 84b/8, 89b/11, 110a/7, 118b/7, 121a/8, 131b/1, 176b/5, 176b/9, 178b/8, 186b/13, A143b/7, A194b/7

vilāyet dut- : devlet elde etmek

v.-a 176a/7

vilāyet ehli : saltanat sahibi

v. A83b/3, A194b/8

v.-se 121a/8, A194b/7,

vir- : vermek krş. *ver-*

v.-irem A243b/10

v.-di 53b/3, A84b/8, A199b/7, A200b/7, A234b/12

v.-miş 159b/1

v.-esin A242a/9

v.-e 15b/13, 67a/12, 91a/2, A210a/3

v.-eler 80a/6, 176b/9

v.-se 45b/8, 45b/9, 48a/11, 48b/2, 48b/6, 55b/8, 84b/2, 84b/11, 85a/2, 87a/5, 97a/3, 105b/6, 109b/13, 113a/6, 113a/6, 114a/3, 114a/3, 115b/3, 120a/3, 120a/3, 120a/6, 125a/7, 127a/12, 131a/1, 131a/5, 131a/5, 131a/6, 131a/7, 131a/8, 131a/8, 131a/9, 133b/6, 134a/8, 134a/10, 138b/7, 155b/1, 156a/12, 157a/9, 159b/13, 164a/13, 165a/7, 165a/8, 171b/8, 175a/11, 182b/4, 183a/1, 183a/2, 183a/5, A60a/1, A129a/9, A129a/11, A129a/12, A146b/5, A146b/6, A212a/7

v.-seler 47a/11, 47b/4, 125a/5, 136b/13, A80a/8

v.-üp 100a/11, 157a/10

v.-en 127a/13, 182b/5, 182b/8

v.-ene 182b/8

v.-dük (part.) A93a/13

v.-dügi 53b/4, 100a/12, 155b/2, 182b/6, 182b/7, 183a/1, A115b/9

v.-dise A93a/11, A111b/5, A111b/5, A150a/13

v.-miş-idi A199b/12

v.-mezin 112a/13

v.-mez A59a/2

v.-medi 51b/9

v.-meye 145a/7

v.-mese 52a/3, 104a/1, 105b/7, A146b/9, A146b/11

v.-meseler 125a/5

virmiş ol- : vermiş olmak, vermek

v.-a A48a/12

vīrān : viran, harap

v. 166a/8, A117a/13

vīrān ol- : harap olmak

v.-a 75b/3, 118a/7

vīrāne : yıkılmış, harap olmuş yapı

v.+ye 14a/13

virbi- : göndermek krş. *viribi-*
v.-ye A20a/2
viribi- : göndermek krş. *virbi-*
v.-di 16b/9, 23a/13, A131a/5
v.-ye 94a/7, 129a/1, A80a/4, A88a/1
v.-se 157a/12, A235a/10, A235b/1
v.-seler A195a/3
v.+mekdür A216a/13
virici : verici, veren
v. 159b/3, A235a/3
vur- : vurmak, öttürmek krş. *ur-*
v.-ur 186b/9, 190b/10, 190b/13
v.-dı A244a/11
v.-sa 25b/3, 71b/9, 74b/1, 88b/6, 115a/3, 130b/13, 164a/13, 169a/13, 169b/1, 169b/2, 169b/5, 170b/8, 171b/13, 173a/5, 173a/6, 173a/7, 173a/8, A61a/4, A112b/1, A220a/5, A240a/12
v.-salar 172a/1, 172a/2, A61a/8
v.-an 68b/7, 169b/6, 169b/6
v.-andan 172b/12
v.-duġı 172b/13
vurul- : vurulmak krş. *urıl-*
v.-an 169b/6
v.-andan 169b/6
vü : ve krş. *ve, u, ü*
v. 2b/8, 3a/3, A3a/1, A6a/1, 25b/13, 39a/9, 48a/9
vücūd : vücut, varlık
v.+uñla 2a/13
vücūda gel- : doğmak, meydana gelmek
v.-di 159b/2
v.-e A124a/1, A203b/12, A209b/13
v.-se gerekdür 162a/4

-Y-

ya (1): yay krş. *yay* (1)
y.+sını 170a/13
ya (2): ya, yahut, veya, peki, öyleyse
y. (*488 adet geçer*)
yā : ey, ya
y. 2a/3, 4a/7, 4a/10, 20a/10, 20b/1, 20b/7, 20b/11, 21b/12, 22a/8, 22a/9, 22b/3, 22b/5, 22b/5, 22b/8, 28a/4, 28a/8, 41a/9, 41a/11, 41b/3, 45a/4, 58a/12, 189b/4, 190b/11, 190b/11, 191a/1, 191a/4, 191a/7, A180b/1, A185b/4, A243b/11, A244a/8, A244a/13
yaban : yaban, çöl, sahra; yabancı
y. 146a/2, A21b/1
y.+a 188a/11
y.+da A128b/1, A193a/4
y.+lar A210a/13
yabandan : yabancı
y. 25b/3, 25b/4
yaban kedisi : yaban kedisi
y. 95b/9
y.+nüñ A89a/13
yad : yabancı krş. *yat, yaẕ*
y. 68b/13, 85b/2, 85b/3, 86a/2, 95b/5, 152b/2, A81b/11, A92b/8
yādigār ḳal- : yadigar kalmak
y.-a 1b/3
yād it- : hatırlamak, anma krş. *yāẕ it-*
y.(d)-erüz 42a/3
y.-di A124b/5
y.-dük A4b/9
y.-mişüz A22a/5
y.(d)-evüz 191b/12
y.(d)-üp durur A17b/1
yād ḳıl- : hatırlamak, anmak krş. *yāẕ ḳıl-*
y.-duḳ 19b/6, A119b/4
yād ḳılın- : hatırlanmak, anılmak
y.-a 135a/4, 140a/2
yad ol- : uzak olmak, yabancı olmak
y.-up 196a/6
yaġ : yağ
y. 55b/2, 55b/5, 55b/5
y.+uñ 104b/7
y.+dan 75b/9
y.+ın 96b/4
yaġ- : yağmak, gökten inmek
y.-ar A172a/1, A173a/4, A173b/1
y.-dı A172a/9, A172a/11, A172a/11
y.-a 129b/12, A172a/9
y.-sa 25a/8, 139a/6, A171b/7, A171b/11, A172a/3, A172a/13, A172b/3, A172b/10, A172b/11, A172b/12, A173a/2, A173a/9, A173a/13
y.-duġı A172a/4
y.-arsa 25a/9
y.-dısa A172a/12
yaġdur- : yağdırmak
y.-urdı A142a/13
yaġdurmayıcı bulut : yağmur yağdır-mayan bulut
y. 128b/4
yaġdurucı : yağdırıcı
y. 128b/6

yaġdurucı bulut : yağmur bulutu
y. 128b/4
yaġıcı : yağıcı, yağan
y. A142a/5
yaġır : kürek kemiği, sırt krş. *yaġrın*
y.(ġr)+ın 67b/11
y. (ġr)+ına 25b/6
y. (ġr)+ında 68b/1
y. (ġr)+ından 68b/4
yaġlan- : yağlanmak
y.-mış 55a/13
yaġlu : yağlı
y. 55a/6, 55b/3
yaġmur : yağmur
y. 8a/9, 25a/8, 129b/11, 129b/12, A171a/4, A171a/5, A171a/7, A171a/8, A171a/11, A171a/13, A171b/10, A171b/13, A172a/1, A172a/3, A172a/4, A173a/2, A173a/4, A173a/9, A173a/12, A173b/1, A173b/3, A173b/4, A173b/6
y.+dan A171b/8, A171b/12, A172a/7, A172a/8
y.+sa A21a/6
y.+lar A172b/6
yaġmurlı gün ol- : yağmurlu krş. *yaġmurlu gün ol-*
y.-sa 25a/6
yaġmurlu gün ol-: yağmurlu krş. *yaġmurlı gün ol-*
y.-acaḳ olursa A21a/5
yaġmur suyından ol- : yağmur suyu olmak
y.-acaḳ olursa A172b/7
ya gök ya aḳ ol- : mavi veya ak olmak
y.-sa 156a/9
yaġrın : kürek kemiği, sırt krş. *yaġır*
y.+ınına A21b/4
y.+ınında 185a/4
yaġ ṣatıcılıḳ eyle- : yağ satmak
y.-se 104b/4, 104b/6
yaḫşı : iyi, güzel, hoş
y.+dur 164a/2
yaḫşı ol- : iyi olmak
y.-a 150b/8
yaḫşıraḳ : daha iyi
y.+dur A226a/5
yāḫud : yahut krş. *yāḫuż*
y. 6a/12, 6a/13, 13b/4, 19a/3, 25a/13, 26b/8, 33a/11, 34b/13, 35b/4, 43a/13, 65a/13, 69a/10, 73a/2, 84a/11, 85b/2, 86b/8, 89b/1, 89b/12, 91b/8, 102a/4, 107b/10, 109a/2, 112b/2, 118a/3, 118b/9, 138a/9, 140a/8, 148a/12, 162b/3, 162b/10, 167b/5, 167b/9, 174b/8, 179a/9, 196b/13, A10b/6
yāḫuż : yahut krş. *yāḫud*
y. 30b/12, 33a/9, 45b/13, 156a/10, 184b/4, 184b/5, 184b/11, 184b/12
yaḳ- : yakmak
y.-ar A154a/4
y.-sa 137a/13, 158a/12, 166b/5, A155b/10
y.-masa A155b/1
yaḳa : yaka
y.+sın 175a/8
yaḳasuz : yakasız
y. 175a/8
yaḳın : yakın
y. 36a/5, 77a/4, 137a/11, A163b/9, A184b/2
y.+dur A111b/6
y.+da 59b/10
y.+dan 59b/11
yaḳın eyle- : yaklaştırmak
y.-r A147b/10
yaḳın gelmiş ol- : yaklaşmak
y.-alar 65a/5
yaḳın ol- : yakın olmak, yaklaşmak
y.-mış A155a/5
y.-a 58a/4, 69b/2, 77a/12, 136a/1, 142a/4, 152b/1
y.-sa 152b/1
y.+maḳlığı (iy.) 123a/2
yakış- : yakışmak
y.-a A185a/8
yāḳūt : yakut
y. 60a/7, 156a/7, 156a/8, 156a/10, 156a/12, 156a/13
y.+dur 156a/9
y.+ı (akk.) A192b/5
y.+dı 156a/11
yalan : yalan
y. 51b/12, 56a/13, 72b/13, 148b/2, 170b/13, 173b/7, 175a/9, 191a/12, A23a/9, A23a/10, A50a/9, A100a/4
y.-ıla 36b/12
y.+dur 3b/13, 27a/8, 46a/2
y.+a 56a/8
y.+dan A202b/6

yalan bāşed : yalan olur, yalandır
y. 35a/11
yalancı : yalancı
y. 85a/7, 161b/1, A79a/5, A87a/1, A87b/1, A88a/9
y.+dur 27a/9, 27a/10, 93b/5
y.+lar A134a/7
y.+larla A184a/11
yalancı and içici kişi ol- : yalan yemin eden kişi olmak
y.-a 101a/7
yalancılıġı ʿādet itmiş kişi ol- : yalancı kişi olmak
y.-a 101a/12
yalancı ol- : yalancı olmak
y.-a 57b/2, 100a/9, 186a/5, A99b/9
yalancı ve lāf-zen ol- : yalancı ve geveze olmak
y.-alar A169a/11
yalan ol- : yalan olmak
y.-a 36a/9, A23a/9
yalan söyle- : yalan söylemek
y.-rler A246b/2
y.-ye 74a/12, 102a/3, 152b/9
y. (…) s.-ye A101a/4
y.-se 43b/2, 43b/13, A96a/9
y.-miş olur 43b/10
y.-rdi 191a/12
y.(…) s.-mezem A190a/11
yalan söz söyle- : yalan söylemek
y.-ye 104b/12, 155a/13
yalañuz : yalnız krş. *yaluñuz*
y. 120a/11, 154a/12, A47a/6
yalan yere and iç- : doğru olmadığını bile bile yemin etmek krş. *yalan yire and iç-*
y.-miş ola 132a/13
yalan yire and iç- : doğru olmadığını bile bile yemin etmek krş. *yalan yere and iç-*
y.-e 72b/13
yaldaḳlancı : yaltaklanıcı
y. A99b/11
yalıñ (1) : yalın, çıplak
y. 23b/1
yalıñ (2) : alev
y.+ı (iy.) 136b/3
yalıncaḳ : çıplak
y. 132b/9, 183a/12, A15a/8, A78b/12
yalıncak ol- : çıplak olmak
y.-ursa 19a/3
y.-acaḳ olursa 19a/4
y.-ıcaḳ olursa A15a/8
yaluñuz : yalnız krş. *yalañuz*
y. 52a/6, 120a/13, 120b/4, 156a/1, A188b/5, A200a/5
y.-ısa A125a/11
y.+sa 119b/12
yaluñuz ḳal- : yalnız kalmak, tek olmak
y.-mış A197a/5
yaluñuz ol- : yalnız olmak, tek olmak
y.-ursa 155a/1
yalvarıcı : yalvaran, yalvarıcı
y. A86b/13
yan : yan, taraf
y. 76a/11, 76b/1
y.+da A155a/9
y.+umda 187a/9, 188a/6
y.+ı (iy.) 76b/12, 77a/1, A68a/2
y.+ınuñ 76b/11
y.+ın 135b/6, A121a/6
y.+ına 15a/13, A12b/7, A246a/2
y.+ında 15a/12, 22a/13, 23b/1, 64a/8, 76b/7, 76b/9, 79b/1, 84a/7, 85b/1, 112a/12, 114a/1, 136a/12, 155b/2, 162b/6
y.+ından 132a/13, A246a/2
y.+ınca A163a/9
yan- : yanmak
y.-ar 139a/10, A156a/9
y.-arlar-ıdı A246b/3
y.-arlardı 191a/13
y.-ar (part.) 20a/9, 138a/1, 138a/2, 138a/12, A157b/6
y.-mış (part.) 135b/8, 137b/4, A156a/12, A157a/8
y.-maduḳ A157b/9
yañа : yan, cihet; yana, tarafa
y. 10a/2, 47a/6, 52a/11, 68a/11, 135a/13, 146a/5, 170b/9, 181b/1, 185a/7, A203a/10, A216b/11
yañaḳ : yanak
y. 66b/3
y.(ġ)+ında 66b/5
yanın ṭal- : yanına yaklaşmak
y.-sa A136a/12
yaʿnī : yani
y. 3b/12, 4b/10, 5a/4, 6b/5, 8a/7, 9b/2, 25b/3, 25b/4, 26b/10, 29a/12, 40a/4, 41b/2, 44a/6, 58a/1, 66a/11, 69a/8, 70b/10, 71b/6, 71b/6, 72a/8, 72b/10, 72b/10,

73a/12, 73b/11, 74a/13, 79a/2, 82b/6, 100a/5, 101a/13, 101b/11, 108b/4, 110a/9, 119a/13, 120a/11, 129b/3, 140b/4, 146b/4, 153a/7, 155a/3, 156a/6, 162b/2, 165a/4, 165b/12, 170b/10, 186b/4, 187b/1, 190b/9, 192b/3, 192b/4, 194b/7, 197b/7, A1a/10, A125a/1, A146a/9, A152b/12, A174b/11, A188b/12, A188b/13, A195b/3, A199a/13, A199b/9, A207b/7, A223a/11, A226b/6, A227b/9, A230b/5, A233b/1, A244a/13

yañlış : yanlış
y. 31a/10, 44b/10

yap- : yapmak
y.-a 133a/11
y.-sa A83b/5
y.-salar 186a/1

yapıl- : yapılmak
y.-mış 145a/4
y.-sa 145a/4, 145a/5, 145a/6
y.-dısa A169a/10
y.-mışsa A169a/9

yapış- : yapışmak, sıkıca tutmak
y.-a 131b/2
y.-sa 74a/4, 83b/5, A75b/2, A83a/9, A147a/10
y.-up 89b/3

yapışacaḳ ol- : yapışacak olmak
y.-ursa 194b/1

yapışıcaḳ ol- : yapışacak olmak
y.-ursa A249b/12

yapmış ol- : yapmış olmak, yapmak
y.-sa A169a/8

yapraḳ : yaprak
y. A149b/12
y.(ġ)+ı (iy.) 158b/13, 164a/3
y.+lar 41a/4, 158a/7, 158a/8, A196b/7
y.+ları (iy.) A197a/3

yapraḳsuz ol- : yapraksız kalmak, yaprakları dökülmek
y.-mış A197a/4

yār : yâr, arkadaş
y. 72a/2
y.-ıla 195a/5
y.+dur 62b/7
y.+ıdur 50a/13
y.+ın 108a/8
y.+ından A63a/13

yar- : yarmak
y.-sa 159b/9

yara- : yaramak
y.-r 42a/1

yaraḳlan- : hazırlanmak
y.+maḳ gerek 46b/11

yaraḳlanmış ol- : hazırlanmış olmak
y.-a A216a/1

yaramaz : yaramaz, kötü
y. 45a/5, 49b/9, 56b/7, 63a/7, 64a/2, 72b/6, 74b/1, 84b/7, 88b/13, 90a/7, 96b/13, 97a/3, 115b/3, 130a/8, 130b/2, 130b/2, 137a/10, 147b/2, 164a/2, 175b/8, 180a/4, 191b/1, 196b/6, A50b/4, A187a/10, A217a/13
y.+dur 97b/12, 114b/11, 120b/4, 128a/3, 147b/13, 154a/13, 164a/2, 164a/3, 164a/11, 169b/11, 177a/1, 183a/6, A227b/2
y.-ısa 182b/7

yaramaz işlü : kötü ahlaklı
y. A91b/1

yaramaz ol- : yaramaz olmak
y.-a 122a/4, 182a/6, 193b/2, A132a/8

yaramaz sözlü ol- : çirkin konuşmak
y.-a 136a/11

yāran : dost, arkadaş krş. *yārān*
y.+lar 126a/5, 190b/6
y.+lardan 10a/2
y.+larum 110a/13
y.+ları (iy.) 61a/13
y.+larınuñ 50b/1
y.+ların 50a/12, 110a/10, 111b/3, 150a/11
y.+larına 190b/4, 197a/6
y.+larından 30a/4, 61a/11, 67a/2

yārān : dost, arkadaş krş. *yāran*
y. A245b/7
y.+lar 14b/2
y.+lardın A8b/8
y.+larla A180a/13
y.+ların A180a/2
y.+larından A26a/10
y.+larıla A164a/6

yarasa : yarasa
y. 90a/10, 90b/1, 90b/3
y.+yı A84a/12

yarat- : yaratmak
y.-dı 113a/10, A117b/4
y.-mışdur 80b/11, 117a/3, 191b/13
y.(d)-an (akk.) A40b/1
y.(d)-anı (akk.) 44b/1

yardım : yardım krş. *yardum*
y. 45a/6, 185a/3, 185a/4, A64a/2
y.+a A225b/2
yardım eyle- : yardım etmek krş. *yardum eyle-*
y.-se 185b/13, A149b/5
yardım it- : yardım etmek
y.(d)-er 171a/11
y.-se 133a/2
y.+ın i.(d)-e 174a/11
yardımlu : yardımlı
y. A63a/13
yardum : yardım krş. *yardım*
y. A41a/9
yardum eyle- : yardım etmek krş. *yardım eyle-*
y.-ye A149b/5
yarı : yarı, yarım krş. *yaru*
y.+sı 49b/2, 65b/8, 78a/11, 185b/7, 185b/7, 191a/5, A128b/6, A187a/9, A189b/7, A246b/6
y.+sıdı 191a/6
y.+sın 56b/10, 56b/11, 118a/9, 176a/12, A106b/2
y.+sında A67a/10
yarıl- : yarılmak
y.-sa A220a/5, A220a/9
yarım süñü : kısa mızrak
y. 171a/10, 171b/2
yarımşar : yarımşar
y. 73a/11
yarın : yarın, sonra
y. 28b/11
yarındası : ertesi gün
y. 190a/6
yarlıġa- : bağışlamak
y.-r 191b/6
y.-dı 32b/13
y. 46b/8
yarlıġan- : bağışlanmak
y.-mış 134a/9
yār ol- : dost olmak
y.-a 79a/13, A210b/12
yarsı : yarısı
y. A45a/3, A50b/7, A50b/7, A69b/11, A189b/7, A239b/1, A246a/6
y.+n A193b/1
y.+na A169b/12
yaru : yarı, yarım krş. *yarı*
y. A76b/13
yāsemin : yasemin
y. 165a/3, 165a/13, A208a/8
yaṣṣı ol- : yassı olmak, düzlenmek
y.-mış 68a/6
yastanmış ol- : yaslanmak
y-sa 24b/9, 24b/12
yastuḳ : yastık
y.+da 24b/9, 24b/11
y.(ġ)+ı (iy.) 89b/1
yaş: yaş, ıslak, nemli; taze, genç
y. 41a/10, 41a/12, 53b/2, 161b/9, 167b/5, 167b/7, 167b/9
y.+ın (vas. h.) A203a/10
yaşa- : yaşamak
y.-ya 64b/4
yaşallıḳ : yaşlık, yeşillik krş. *yaşıllıḳ*
y.(ġ)+ı (iy.) A199a/4
yaşıl : yeşil, yeşillik
y. 47a/11, 47b/4, 69a/10, 113a/6, 122b/2, 133b/10, 158b/7, 162a/10, 164a/3, 165a/8, 166a/1, 166a/3, 166b/6, 167a/9, 168a/9, 171a/9, 173b/3, 173b/3, 173b/4, 176b/5, 178a/10, 185a/8, A168a/5, A198a/5, A201a/6, A206a/13, A225a/13, A225b/2, A227b/13
y.+dur 164a/4
y.+lar 195b/5
y.+lardan A175a/6
yaşılıraḳ : daha yeşil krş. *yaşılraḳ*
y.+dur 164a/1
yaşıllan- : yeşermek
y.-mış A196b/11
yaşıllıḳ : yeşillik; yaşlık krş. *yaşallıḳ*
y. 7b/9, 8a/4, 8a/8, 9a/8, 106a/5, 106a/6, 144b/7, 144b/8, 158a/9, 164a/1, 164a/2, 165b/13, 167a/9, A196b/6
y.(ġ)+uñ (gen.) A102a/12
y.+dandur 8a/7
y.(ġ)+ı (iy.) A196b/3
y.+lar 42b/10, 163b/13
y.+lardan 146b/6
yaşıl ol- : yeşil olmak, yeşermek
y.-mış 166b/10, A197a/8
y.-mış-iken 158b/10, A212a/1
y.-a A197b/12, A201a/4, A210b/7
y.-sa 167b/10
y.-mış (part.) A209a/6, A210b/6
y.-up dururdı 40b/12
yaşılraḳ : daha yeşil krş. *yaşılraḳ*
y. A196a/7
y.+dur A206a/12

yaşıl renklü ol- : yeşil olmak
y.-sa 160a/8
yaşıl satıcılıḳ eyle- : manavlık yapmak
y.-se 106a/4
y.-r (part.) 106a/2
yaşıl hem aḳ ol- : yeşil veya beyaz olmak
y.-a 53b/7
yaşıl ya aḳ ol- : yeşil veya beyaz olmak
y.-sa 176a/7
yaşlıḳ : yaşlık, ıslaklık
y. A7b/6
y.+dandur A7b/5
yaş ol- : yaşarmak
y.-sa 61b/12
yaş öksürük : kuru olmayan öksürük
y. 179b/3
yat : yabancı krş. *yad, yaẕ*
y. 182a/3, 182a/3
yat- : yatmak
y.-ur 45b/12, 88a/7
yatlu : kötü, fena, adi
y. 50b/11, 83a/10, 122a/4, 150b/7, 158b/11, 178a/2, A54b/8, A131a/10
y.+dur 146a/6
y.+sın 101b/1
y.-y-ısa 146a/6
yatlu ol- : kötü olmak, fena olmak
y.-a 61b/4, 158b/11
y.-sa 107b/3
y.-ursa 15b/1
yatsu : yatsı
y. 36b/8
yatsu namāzı : yatsı namazı
y. A65a/7
yatsu namāzın ḳıl- : yatsı namazı kılmak
y.-sa 149b/9
yavar- : yitmek, kaybolmak krş. *yavı var-*
y.-sa A191b/12
yāver : yardımcı
y. 3a/12
yavı var- : kaybolmak, yitmek krş. *yavar-*
y.-sa 156a/4
yavu ḳıl- : yitirmek, kaybetmek krş. *yavu ḳul-*
y.-sa 157b/2
yavu ḳılın- : yitirilmek, kaybedilmek
y.-sa A74a/5
yavu ḳul- : yitirmek, kaybetmek krş. *yavu ḳıl-*
y.-dı A237a/12
y.-sa 82b/2, 127a/10, 155a/12, 170a/9, 184a/4, 184a/12, 197a/4, A195a/9
y.-duġı 155a/12
yavuz : fena, kötü
y. 5a/4, 6b/8, 10b/10, 16a/3, 17a/1, 18b/1, 23a/2, 47b/2, 50b/11, 51a/3, 53a/4, 57a/13, 62a/8, 82a/3, 82a/8, 88a/2, 88b/13, 92a/7, 92b/12, 93a/11, 95a/3, 97a/9, 115b/3, 120b/1, 130a/13, 132a/11, 147a/11, 147b/2, 148a/1, 148b/6, 172b/13, 173a/13, 174b/5, 182b/8, A49b/13, A90b/6, A98a/5, A128a/9, A132a/9, A145a/1, A145a/12, A145a/12, A155a/4, A164b/6, A170b/11, A185a/9, A204b/3, A205b/10, A206b/13, A208b/5, A229a/13
y. ise 112a/4
y.+dur 18a/13, 23b/8, 74a/3, 82b/6, 90a/9, 95a/4, 106b/9, 107a/7, 107b/4, 121a/4, 121a/8, 128a/3, 130a/9, 131b/12, 134a/7, 137a/12, 141a/3, 143b/8, 146b/2, 150b/12, 160b/10, 166a/9, 171b/12, 173b/1, 175b/10, 176b/4, 178b/7, A14b/5, A88b/12, A104b/7, A126a/5, A126b/8, A126b/10, A131a/10, A141a/1, A146a/6, A147a/9, A151a/3, A172a/12, A174a/8, A176b/10, A188b/11, A195b/7, A204a/5, A204a/6, A215a/2, A217a/5, A222a/11, A225a/6, A226a/13, A231b/13
y.+dan 81a/5, A119b/10
y.+ı (iy.) 117b/8
y.-ısa 132a/2, A174a/8
y.+laruñ (gen.) 172a/7
yavuz ʿahidlü : sözünü tutmayan
y. A154a/7
yavuz dervişlik : kötü fakirlik
y.(g)+e 183a/8
yavuz duʿā it- : beddua etmek
y.(d)-eler 102a/3
yavuz dinlülerle ve cāhillerle ol- : dini bozuk ve cahillerle birlikte olmak
y.-a A132a/10
yavuz endīşelü ol- : kötü fikirli
y.-a 174b/6
yavuz göñüllü : kötü kalpli
y. A87a/1
yavuz gör- : kötü bakmak
y.-meye A94b/1
yavuz ḫulu : kötü huylu
y. 95a/2, 162b/11
yavuz ḫulu ol- : kötü huylu olmak
y.-a A204b/4

yavuz ḫuy : kötü huy
y.+ından 180a/5
yavuz işlü : kötü işli, kötü davranışlı
i. 94a/4, 97a/8, 97a/9, 123b/6, 124b/8, 126a/1, 149a/10, 149a/11, 174a/12, A82b/4, A82b/12, A87b/1, A133b/12
yavuz işlü ol- : kötü davranışlı olmak
y.-a 102b/2
yavuzlıḳ : kötülük, fenalık
y.(ġ)+ından 126a/3
yavuzlıḳ ḳıl- : kötülük yapmak krş. *yavuzluḳ ḳıl-*
y.+maġa 122b/7
yavuzluḳ it- : kötülük yapmak
y.(d)-er A169a/3
yavuzluḳ ḳıl- : kötülük yapmak krş. *yavuzlıḳ ḳıl-*
y.+maġa A132a/7
yavuz meẕheblü : bidat ehli, sapkın mezhepli
y. 46a/6, 101b/8
y.+ler 189b/5
y.+lerdendür 52a/10
yavuz meẕheblü ol- : bidat ehli olmak
y.-a 125a/5, A99b/8
yavuz niyyetlü : kötü niyetli
y. 97a/9, A90b/6
yavuz niyyet ol- : kötü niyet olmak
y.-a A176a/5
yavuz ol- : kötü olmak
y.-a 61b/2, 69a/11, 112a/4, 119a/2, 144b/4, 150b/7, 150b/9, 150b/10, 183b/13, 193b/4, A76a/5, A118a/9, A129a/9, A148b/3
y.-sa 150b/4
y.-sa gerek 130a/13
y.-mışsa 150b/9
yavuz renklü : kötü sesli
y. A231b/13
yavuz ṣanıcı : kötü düşünceli
y. A87a/1
yavuz sözlü : kötü sözlü
y. A87b/12
yay (1) : yay krş. *ya (1)*
y. 102b/11, 170a/3, 170a/4, 170a/5, 170a/5, 170a/7, 170b/2, 171a/4, 171a/6, A216a/3
y.+uñ (gen.) A216a/11
y.+ı (akk.) 102b/10
y.+da 170a/4
y.+ı (iy.) 170a/12
y.+ın 170a/8, 170a/8, 170a/9, A215b/7
y.-ısa 170a/11
yay (2) : yaz
y. 146a/8, A174b/1
y.+da A174b/8
ya … ya … : ya … ya …
y. 4b/5, 6a/10, 27b/8, 29b/13, 37b/10, 46a/7, 46a/8, 78b/1, 128a/7, 129b/6, 135b/1, 140a/11, 166a/10, 169a/7, 170b/2
yayaḳ : yaya, yayan
y. 184b/2
yaycılıḳ eyle- : yaycılık yapmak
y.-se 102b/8, A97a/12
yaycılıḳ ve oḳçılıḳ eyle- : yaycılık ve okçuluk yapmak
y.-se 102b/6
yay güni : yaz günü, yazın
y. 177a/1
y.+nüñ 192a/5
y.+nde A226b/3
yay günleri : yaz günleri, yazın
y. 146b/2
y.+nde 158a/6,
yay günleri ol- : yaz günleri olmak
y.-a A196b/10
y.-sa A197a/2
y.-mış (part.) 146a/10
yayıl- : yayılmak, dağılmak
y.-ur A246b/2
y.-urdı 191a/13
yay taḳyesi : yazlık takke krş. *yaz taḳyesi*
y.+n A227a/11
yaz : ilkbahar, ilkyaz
y. 40a/2
yaẕ : yabancı, gayrı krş. *yad, yat*
y. A145b/12
yaz- : yazmak
y.-aram 187b/13
y.-ar 29a/6, A120a/4, A120a/4
y.-arlar A25a/9
y.-alar A97b/6, A143b/12
y.-sa 178b/2, 178b/7, 179a/2, 179a/6, 179a/6, 179a/8
y.+maḳlıḳ A229b/13
y.-up 178b/3
y.-duġı A229a/7
y.-dı-y-ıdı A230a/4
y.-dı-y-ısa A230a/5
y.-dısa 179a/5, A230a/6

yaza ḳıl- : yazmak, yazmış olmak
y.-duḳ idi 107a/13
yāẕ dut- : hatırlamak, unutmamak
y.-ar 12a/6
y. 26a/2
y.-a 17a/6
y.+maḳ gerek 21a/3
yāẕ dutucı ol- : hatırlayıcı olmak krş. *yāẕ ṭutucı ol-*
y.-a A22a/10
yāẕgār ḳıl- : hatıra bırakmak
y.-a 197a/3
yazıcı : yazıcı, katip
y. 104a/6, A97b/3, A183b/7
y.+sı (ḳāḍī y.) 103a/2, 103a/2
yazıcılıḳ : yazıcılık
y. 104a/4
yazıcılıḳ ehli : yazıcı
y. A99a/12
yazıcılıḳ eyle- : yazıcılık yapmak
y.-se 104a/6
yazıl- : yazılmak
y.-mış 59a/2, 69a/10, 69a/11, 110a/6, 110a/6, A107b/6,
y.-mışdur 155b/12, A119b/10
y.-mış ise 110a/1
y.-mış (part.) 59a/4, 69a/13, 155b/13, A122a/6
yazılı : yazılı, yazılmış krş. *yazılu*
y. A120b/5
yazılu : yazılı, yazılmış krş. *yazılı*
y. 116b/13
yazın : ilkbahar vakti
y. 40a/4, 40b/11
yāẕ it- : hatırlamak, zikretmek krş. *yād it-*
y.-dük 5a/8
y.-mişüz 26a/6
y.-üp-durur 21a/10
yāẕ ḳıl- : hatırlamak, anmak krş. *yād ḳıl-*
y.-up A245a/5
y.-dı idi 23a/11
y.-duḳ idi 23a/11
yaz taḳyesi : yazlık takke krş. *yay taḳyesi*
y.+n 177b/6
yāẕ ṭutucı ol- : hatırlayıcı olmak krş. *yāẕ dutucı ol-*
y.-a 26a/11
yazru : ?
y. 164b/1, A206b/12
ye- : yemek krş. *yi-*
y.-di A84b/8, A144a/9
y.-se A202b/4, A203a/1, A203a/3
y.+mekden A22a/8, A206b/3, A207a/4, A207a/4
y.+meklik 164b/10, A42a/6
y.-meye A201a/3
y.-mese A204a/11
yedi : yedi krş. *yidi*
y. 120b/1, A31b/2, A38b/11, A114b/1, A117b/2, A117b/4, A117b/4, A118b/1, A118b/2, A126b/5
y.+sin A38b/1, A38b/4
yedi biñ : yedi bin
y. 121b/5, 121b/7
yedinci : yedinci krş. *yidinci*
y. 34b/11, 116a/2, A7a/13, A124a/9, A133a/5
yedişer : yedişer krş. *yidişer*
y. A38b/7
yedi yüz : yedi yüz krş. *yidi yüz*
y. 121a/11, 121a/13, A72b/4
yeg : yeğ, üstün krş. *yig*
y.+dür A81a/9
yegāne : yegane, tek, biricik krş. *yigāne*
y. A221b/9
yegit : yiğit, genç krş. *yigit*
y.+i (akk.) A183a/11
yekşenbe : pazar günü krş. *yikşenbe*
y. A35b/5
yel : yel, rüzgar krş. *yil*
y. 148a/7, 148a/8
yellü : rüzgarlı krş. *yillü*
y. A8b/3
yemek : yemek, aş krş. *yimek*
y.+den A153a/2
yemiş : yemiş, meyve, incir krş. *yimiş*
y. 114a/3, 158a/3, A48a/10, A103b/6, A103b/10, A115a/3, A195b/7, A195b/8, A198a/9, A200b/13, A201a/4, A201a/5
y.+den 41a/4, A48a/9, A113b/10
y.+i (iy.) A196b/3
y.+ler 40b/11, A37a/9, A114a/4, A195b/5, A195b/6, A196a/9, A196a/10, A196b/7, A198b/12
y.+lerüñ (gen.) A48a/13
y.+lerden A48b/3, A103b/13
y.+lerden-ise A103b/10
y.+leri (iy.) A196b/11, A197a/3,

A198b/9
y.+lerinden A44a/7
yemişlü : yemişli
y. 102b/4
yemişsüz : yemişsiz krş. *yimişsüz*
y. A97a/3
yeñ : yen krş. *yiñ*
y.-ile 163b/8
y.+ine A205a/8
yen- : yenmek krş. *yin-*
y.-miş 75b/4
yengeç : yengeç
y. 141a/12
yeñi : yeni krş. *yiñi*
y. 58b/13, 68b/7, 116b/7, 119a/7, 125a/4, 127b/4, 127b/6, 127b/7, 128a/5, 147a/4, 147a/11, 147a/12, 151a/8, 156b/11, 156b/12, 158b/13, 159a/3, 173b/12, 175a/4, 175a/7, 175a/11, 176b/6, 185b/5, 186a/2, 186a/3, 186b/1, 193a/4, 193a/9, 193a/9, 193a/12, 193b/1, 193b/2, A140b/9, A141b/6, A143a/7
yeñi ol- : yeni olmak, yenilenmek
y.-a A141a/8, A141a/8
yer : yer krş. *yir*
y.-ise A179b/9
y.+üñ A160b/5 (gen.)
y.+i (akk.) A83b/8, A117b/2, A117b/4, A209a/9, A209b/6
y.+e 124a/8, 129b/11, 145b/6, A64b/10, A115b/1, A134b/9, A135a/4, A140b/1, A144a/3, A144a/5, A144a/13, A153b/6, A163a/13
y.+de A144a/13, A144a/2, A149b/4, A150a/6, A150a/6, A151a/10
y.+de durur A116a/6
y.+i (iy.) 168a/1, A19b/13
y.+ü (iy.) 73a/11
y.+idür A113a/10, A114a/10, A114a/10
y.+inüñ A65a/9
y.+in A8b/1, A154a/6, A198a/10, A208b/12, A209a/1, A209a/5, A209b/2
y.+ine 75b/3, 115b/7, A49b/8, A71a/7, A171a/8, A180a/3, A180a/5, A181a/3
y.+inde 137a/13, A22b/13, A51b/1, A59b/8, A122a/10, A122b/1, A151a/8, A162b/1, A192b/12, A193a/4, A207b/7, A207b/12, A209a/4, A210a/7, A210a/7
y.+indedür A37b/11
y.+inden A58a/1, A71a/7, A133a/12, A181a/8, A207b/10
y.+lerde A192b/11
yere vur- : yere devirmek, yıkmak krş. *yire vur-*
y.-a A146a/4
yerinde ḳo- : terk etmek, bırakmak krş. *yirinde ḳo-*
y.-ġıl 26b/13
y.-alar A45b/6
yerine : yerine krş. *yirine*
y. 156b/3, A66a/9, A71a/8, A124b/3
yerine düş- : uygun olmak
y.-e 162b/12
y.-mez A193a/2
yerine getür- : yerine getirmek, gerçekleştirmek
y.-e A137b/5
yeşim : yeşim
y. 156a/4
yet- (1) : yitmek, kaybolmak krş. *yit-* (1)
y.-se A172b/8
yetīm ḳumāşın yi- : yetim malı yemek
y.-ye 136a/10
yetmiş : yetmiş (sayı adı) krş. *yitmiş*
y. 40a/7, 40b/6, 121a/4, 121a/6, A36b/5, A36b/8, A37a/1
y.+in A38b/4
yetmiş altıncı : yetmiş altıncı krş. *yitmiş altıncı*
y. A92a/11
yetmiş beşinci : yetmiş beşinci krş. *yitmiş beşinci*
y. A92a/2
yetmiş biñ : yetmiş bin krş. *yitmiş biñ*
y. A14a/11, A120b/11
yetmiş birinci : yetmiş birinci
y. 97a/6
yetmiş dördinci : yetmiş dördüncü krş. *yitmiş dördünci*
y. A91b/7
yetmiş ikinci : yetmiş ikinci
y. 97b/9
yetmişinci : yetmişinci
y. 96b/6
yetmiş sekizinci : yetmiş sekizinci
y. 100b/2
yetmiş ṭoḳuzıncı : yetmiş dokuzuncu krş.

yitmiş ṭoḳuzıncı
y. A94a/5
yetmiş üçinci : yetmiş üçüncü
y. 98a/10
yetmiş yedinci : yetmiş yedinci krş. *yitmiş yidinci*
y. A92b/11
yeygü : yiyecek , fındık fıstık türü şey krş. *yigü*
y. A146b/1
yeyici ol- : yemek yiyen cinsten olmak
y.-sañ A207a/11
yeyisi ol- : yiyecek olmak
y.-sa A172b/12
yeyni : hafif, kolay krş. *yin*
y. A201a/3
yeyni başlu : hafifmeşrep, ağır başlı olmayan krş. *yinbaşlu*
y. 91a/12
yeynicek : hafifmeşrep, ağırbaşlı olmayan
y.+dür 155a/2
yeyni ol- : hafif olmak, hafiflemek krş. *yin ol-*
y.-sa 115b/2
yeynirek : daha hafif, hafifçe
y. 61a/4, 71b/9
yıġ- : engellemek, men etmek, yasaklamak
y.-mışdur 130b/13
y.-a 56a/1, 114b/12, 141b/7, 154b/4, 196b/6
y.-alar 6a/11
yıġlın- : çekinmek, kaçınmak
y.-a A115b/3, A239a/1
yıḳ- : yıkmak, devirmek
y.-a A251b/8
yıḳıl- : yıkılmak, devrilmek
y.-a A144a/12
y.-sa 145b/2, A73b/6
yıl : yıl
y. 5b/4, 24b/8, 24b/10, 83b/13, 84a/1, 95b/8, 104b/8, 109a/9, 109a/12, 117a/11, 126a/10, 129b/1, 138b/2, 142b/9, 147a/2, 147a/3, 160b/13, A76a/4, A76a/5, A121b/1, A128b/1, A129a/12, A153b/6, A171a/10, A172a/4, A173a/7
y.+dur 80b/13, 187b/6, A75a/12
y.+uñ 5b/8, 5b/13, 37a/4, A172a/4
y.+a 5b/4
y.+dan 5b/4, 36b/9
y.+ı (iy.) 48b/12
yılan : yılan krş. *ilan*
y. 58b/6, 87b/10, 87b/11, 87b/12, 87b/12, 87b/13, 87b/13, 88a/2, 88a/4, 88a/5, 88a/6, 88a/7, 88a/7, 88a/8, 88a/10, 88a/11, 88b/1, 88b/3, 88b/4, 88b/6, 88b/10, 88b/10, 88b/11, 88b/12, 88b/13, 89a/12, 89a/13, 89b/2, 189b/5, 190a/7, 197a/12, 197b/5, A81a/11, A81b/1, A81b/10, A81b/12, A82b/4
y.-ıdı A82b/5
y.-ıla 88a/9
y.+uñ (gen.) 89a/7, A81a/2, A83a/3
y.+ı (akk.) 89a/8, 89a/10, A81a/11, A81b/2, A81b/5, A81b/13
y.+dan 88a/7, 189b/4, 197b/2, A81a/9
y.+lar 88a/13, 88b/8, 89a/2, A82b/8
y.+ları (akk.) 88b/9, A82a/5, A82b/7
yıl başı : yılbaşı, yılın evveli
y.+ın 147a/2
y.+ında 5b/12
yıldırım : yıldırım krş. *ıldırım, ıldırum*
y. 138b/12, 139a/5
yılduz : yıldız krş. *ılduz*
y. 123b/1, 123b/4, 124a/8, A133a/4, A133a/12, A133a/13, A134b/9, A135a/1
y.+uñ 123a/2, A132b/8, A134a/8
y.+ı (iy.) 124b/10, A133b/11
y.+ın 123b/4, A134a/2, A134a/5, A135b/2
y.+lar 122b/11, 122b/12, 123a/7, 123b/11, 124a/1, 124a/3, 124a/8, A121b/7, A133a/10, A134b/1, A134b/10, A134b/11, A135a/3, A135a/7
y.+lardur A134b/5
y.+laruñ 124a/9
y.+ları (akk.) 124a/6, A122b/9, A124a/3, A134b/2
yıllıḳ : yıllık
y. 80b/12
yırlar ol- : şarkı söylemek krş. *ırla-*
y.-mış olalar 65a/4
yırt- : yırtmak
y.-sa 82a/8, 84a/13, 94b/13, 95a/1, 100b/8, 108a/5, A150b/3
y.-salar A74b/9
y.-dısa A94a/2
yırtıcı : yırtıcı hayvan, vahşi
y.+larından A164b/8
yırtıcı cānavarlar : yırtıcı hayvanlar

y. 42b/12, 158b/2, A210b/10
y.+dan A226b/5
y.+ı (iy.) 142b/4
yırtıl- : yırtılmak
y.-mış 116a/7, 173b/6, 175a/6, 176b/8, 193b/1, A140b/12
y.-mış ise A224a/2
y.-sa 176a/1, 182a/7
yırtuḳ : yırtık
y. 127a/11, 155a/11, 175a/9, 175a/9, 175b/6, 178a/6, 193a/3
y.+dur 176a/6
y.(ġ)-ısa 155b/2
yi- : yemek, tüketmek, harcamak krş. *ye-*
y.-rem 188a/10
y.-rsiz 41a/10
y.-r 56a/1, 134a/5, 168a/12, A151b/4
y.-rler A50a/5, A151a/12, A198b/12
y.-di 91a/1, 159b/1
y.-ñ A203a/13
y.-sün A211b/8, A211b/9
y.-yesin 40b/7
y.-ye 41b/8, 75b/10, 129b/12, A83a/3, A201a/6
y.-yeler 56a/2
y.-sem A207a/11
y.-se 48b/3, 55b/7, 56b/3, 57a/6, 60b/2, 62a/12, 62a/13, 62b/1, 75b/11, 75b/11, 75b/12, 76a/6, 77b/1, 77b/2, 83b/12, 84a/6, 84a/6, 84b/10, 86a/6, 87a/3, 88b/3, 88b/10, 92b/2, 93b/7, 94a/5, 94a/6, 95a/2, 95a/8, 95b/6, 95b/6, 96a/5, 96b/2, 96b/11, 97a/11, 97b/3, 98a/4, 98b/5, 98b/13, 99a/9, 114a/9, 115a/5, 134a/9, 136a/8, 136a/10, 136b/8, 153b/11, 154a/8, 157b/10, 158a/3, 159b/10, 160a/7, 160a/8, 160a/11, 160a/11, 160a/13, 160b/1, 160b/1, 160b/2, 160b/3, 160b/6, 160b/7, 160b/12, 161a/7, 161a/9, 161b/6, 161b/7, 161b/12, 162a/1, 162a/4, 162a/9, 162a/11, 162a/13, 162b/8, 163b/9, 163b/9, 163b/10, 164a/6, 164a/8, 164a/12, 164b/8, 164b/10, 164b/12, 164b/12, 164b/13, 165a/2, 167b/5, 167b/6, 167b/7, 167b/8, 167b/9, A69a/2, A83a/3, A195b/13, A196a/1, A198a/9, A202a/6, A203a/6, A203a/8
y.-seler A67b/13, A82b/2
y.+mek 164a/5, A206b/3
y.+mek-içün 97a/4
y.+mekden 26a/9
y.-yüp 161b/10
y.-r-iken 180a/9, A231b/12
y.-rken 180a/9
y.-dügi 134a/9
y.-meye 185a/10
y.-meyeler (pāk y.) 70a/12
y.-mese 162a/12, A238a/12
y.-rler-idi A241b/2
y.-rlerdi 187a/10
y.-ye-y-idüm A207a/11
y.-ye-y-idüñ A207a/11
y.-meyecek (part.) 185a/10
y.-yimese A238b/13
yidi : yedi krş. *yedi*
y. 10a/10, 34b/12, 35a/5, 38b/12, 42b/12, 109a/9, 114b/2, 115b/8, 115b/8, 116a/11
y.+sin 42a/12
yidinci : yedinci krş. *yedinci*
y. 8a/3, 15a/4, 123a/9
yidişer : yedişer krş. *yedişer*
y. 42b/3, 42b/7
yidi yüz : yedi yüz krş. *yedi yüz*
y. 80b/12
yig : yeğ, üstün krş. *yeg*
y. 71b/4, 153a/3, 153a/11, 174a/8, A52a/9, A98a/13, A135b/11, A176a/12, A176b/8, A181a/6, A208a/13
y.+dür 88a/7, A195b/10, A208b/3
y.+ler 175a/12
yigāne : yegane, tek krş. *yegāne*
y. 174a/7
yigermi : yirmi krş. *yigirmi*
y. A77b/3, A77b/8
yigermi altıncı : yirmi altıncı krş. *yigirmi altıncı*
y. A51b/13
yigermi beşinci : yirmi beşinci krş. *yigirmi beşinci*
y. A48b/9
yigermi doḳuzıncı : yirmi dokuzuncu krş. *yigirmi doḳuzıncı, yigirmi ṭoḳuzıncı*
y. A55a/9
yigermi dördinci : yirmi dördüncü krş. *yigirmi dördünci*
y. A44b/1
yigermi sekizinci : yirmi sekizinci krş. *yigirmi sekizinci*
y. A54a/3

yigermi üçinci : yirmi üçüncü krş. *yigirmi üçünci*
y. A43a/4
yigermi yedinci : yirmi yedinci krş. *yigirmi yedinci, yigirmi yidinci*
y. A52b/4
yigirmi : yirmi krş. *yigermi*
y. 120b/13, 121a/1, A127b/11, A127b/12
yigirmi altıncı : yirmi altıncı krş. *yigermi altıncı*
y. 36a/13, 58a/12
yigirmi beş : yirmi beş
y. 35b/8
yigirmi beşinci : yirmi beşinci krş. *yigermi beşinci*
y. 36a/10, 54a/5
yigirmi biñ : yirmi bin
y. 23a/5, 121b/8, 121b/9
yigirmi birinci : yirmi birinci
y. 35b/13, 43b/2
yigirmi doḳuzıncı . yirmi dokuzuncu krş. *yigermi doḳuzıncı, yigirmi ṭoḳuzıncı*
y. A33a/12
yigirmi dördünci : yirmi dördüncü krş. *yigermi dördinci*
y. 36a/8, 48b/8
yigirmi dört : yirmi dört
y. 11b/3, A188b/1
yigirmi ikinci : yirmi ikinci
y. 36a/4, 44b/12, 58a/12
yigirminci : yirminci
y. 35b/10, 41b/11
yigirmi sekiz : yirmi sekiz
y. 187b/6
yigirmi sekizinci : yirmi sekizinci krş. *yigermi sekizinci*
y. 36b/5, 60b/9
yigirmi ṭoḳuzıncı : yirmi dokuzuncu krş. *yigermi doḳuzıncı, yigirmi doḳuzıncı*
y. 36b/11, 62a/5
yigirmi üçünci : yirmi üçüncü krş. *yigirmi üçinci*
y. 36a/6, 47a/1
yigirmi yedinci : yirmi yedinci krş. *yigermi yidinci, yigirmi yidinci*
y. 36b/2, 59a/7
yigirmi yidinci : yirmi yedinci krş. *yigermi yidinci, yigirmi yedinci*
y. A33a/2
yigit : genç, delikanlı krş. *yegit*
y. 27a/13, 27a/13, 40b/10, A95a/4
y. ise 54a/10
y.(d)+e 19a/7, 19a/8
y.+ler A186b/12
y.+dise A95a/4
yigit deve ol- : genç deve olmak
y.-sa A75b/2
yigit ol- : genç olmak
y.-sa A48b/12
yiglece : iyice
y. A198b/2
yiglik : üstünlük, iyilik
y.(g)+i (iy.) 145b/10
yiglik ol- : üstünlük olmak
y.-a A210b/6
yiglik ve ululuḳ ol- : üstünlük olmak
y.-a A210b/8
yigrek : üstün, en üstün, tercih edilen
y. 22b/11, 43a/9, 123a/10, 158a/11, A129b/11
y.+dür 9a/11, 9a/13, 9b/12, 10a/4, 27a/11, 27a/12, 27a/13, 27a/13, 27b/1, 27b/2, 27b/3, 90a/13, 90b/1, 90b/8, 146b/9, 150a/5, 158a/3, 164a/5, 164a/11, 164a/12, 164b/4, 164b/8, 165b/6, A39a/1, A48a/13, A174a/11, A208a/4, A208a/5, A208a/5, A226a/7, A236a/7, A236a/8
y.+i 9b/1, 9b/1, 9b/3, 53b/7, 77b/8, A129b/12, A130b/3
y.+in 43a/2
y.+ine 11a/2
y.-se 99b/5
yigregirek : daha üstün
y. 50b/9
yigrek ol- : üstün olmak
y.-a 26a/6, 45b/2, 46b/5, 48b/13, 59b/7, 62a/2, 77b/8, A174b/3, A179b/2, A191a/2, A213b/1
y.-sa 150b/6
yigü : yiyecek, fındık fıstık türü şey krş. *yeygü*
y. A89b/7, A217a/7, A217a/12
yikşenbe : pazar günü krş. *yekşenbe*
y. 39a/5
yil : yel, rüzgar krş. *yel*
y. 76a/3, 166a/12, 176b/2, 177b/7, 186a/13, A176b/2, A177a/7, A177a/8

yile- : koklamak krş. *yiyle*
y.-se A114a/1
y.-meye A41a/1
yilek : okun tüyleri
y.(g)+i (iy.) 170b/13
yil ḳop- : rüzgar çıkmak
y.-sa A143a/7
yillü : rüzgarlı, yelli krş. *yellü*
y. 9b/10
yimek : yemek, aş krş. *yemek*
y.+den 135b/3
yimek içmek ol- : yiyip içmek
y.-sa 154a/8
yimiş : yemiş krş. *yemiş*
y. 41a/3, 53b/3, 106b/13, 107a/4, 114a/3, 160a/5, 160a/5, 160a/6, 182b/11, A111b/5
y.+den 53b/2, 53b/2, 114a/9
y.+inden 113a/6
y.+ler 53b/10, 107a/7, 146a/12, 157b/9, 158a/2, 158a/3, 195b/5
y.+lerüñ 53b/7
y.+lerden 53b/2
y.+lerden-ise 107a/4
y.+lerinden 48a/11
yimişsüz : yemişsiz krş. *yemişsüz*
y. 102b/5
yin : hafif krş. *yeyni*
y. 115b/2, A116b/12, A116b/13
yiń : yen krş. *yeń*
y.+i (iy.) 163a/1, A223a/10
y.+ine 162b/13, 163a/1, 180a/2
yin- : yenmek (yiyecek için) krş. *yen-*
y.-ür A207a/2
yiń- : yenmek, galip gelmek
y.-di A105b/11
y. A223a/10
y.-e 83b/4, 178b/6
y.-se 95b/7, 108b/7
y.-dise 108a/8
y.-dilerse 108a/10
yin başlu : hafifmeşrep, ağır başlı olmayan krş. *yeyni başlu*
y. 91b/10, A85a/6
yin dut- : hafif tutmak, zulüm etmemek
y.-a A147a/7
yine : yine, tekrar krş. *gine*
y. 58b/10, A70a/11, A82a/13
yin geç- : hafif geçmek
y.-e A52a/8
yiñi : yeni krş. *yeñi*
y. 4a/11, 81b/13, 127b/13, 128a/1, 128a/9, 147a/4, 147a/13, 156a/9, 159a/2, 185b/5, A136a/10, A176a/3, A176a/5, A181b/11, A181b/12, A193b/9, A193b/10, A198a/12, A198b/2, A218a/9, A223a/5, A223a/8, A223b/3, A224a/3, A225b/8, A239a/11, A239b/12, A248b/4, A248b/5, A248b/10, A248b/11
yin ol- : hafif olmak
y.-a A95a/2
y.-dısa A147a/6
yir (1) : yer krş. *yer*
y. 73b/8, 88a/9, 115b/8, 142b/10, 150a/8, 150b/2, 150b/3, 166b/4, 168a/7, A171a/9, A212a/11
y.+üñ (gen.) 140a/11, 144b/10, 166a/1
y.+i (akk.) 90a/1, 166b/1, 166b/10
y.+e 56b/1, 63b/2, 64a/10, 64a/12, 65a/7, 83b/5, 103a/12, 113b/9, 117a/10, 123b/9, 142b/8, 145b/7, 156b/9, 170b/5, 182a/13, 183b/13, 189b/9, 191a/4, 195b/10, A82b/11, A203b/8, A205a/9, A216b/1, A237a/9
y.+de 9b/9, 13b/5, 22a/11, 46a/1, 64b/3, 117a/5, 118a/1, 129b/9, 131b/5, 133a/11, 133a/12, 134a/3, 137a/13, 139a/2, 142a/8, 142b/10, 145b/13, 146a/4, 146a/6, 146a/7, 155a/7, 156b/1, 156b/8, 156b/8, 157a/13, 166b/9, 171b/4, 185a/8, A69b/13, A122a/10, A124a/1, A158b/12, A161b/13, A171b/5, A173a/5, A209b/11, A238a/3
y.+den 35a/1, 54b/7, 56a/11, 58b/12, 64a/13, 68b/10, 83b/9, 89b/12, 99a/4, 136a/4, 136a/5, 144b/5, 157a/3, 157b/6, 166b/2, 170a/1, 172b/13, 181b/13, 182a/13, 184b/2, 189b/7, A61a/3, A73a/7, A74b/7, A121a/12, A171b/4
y.+i (iy.) 23b/12, 167a/9
y.+idür 67b/13, 68a/9
y.+i-y-idi A180a/9
y.+inüñ 73a/12
y.+ini 9b/8
y.+in 158b/12, 166a/3, 166a/6, 166a/7, 166b/6, A21b/10, A210b/4
y.+ine 65a/11, 79b/4
y.+inde 57b/10, 67a/11, 118a/4, 134a/2, 156b/2, 166a/9, 166a/10, 167a/2, 167a/3

y.+indedür 13b/11, 14a/6, 41b/6
y.+inden 26b/13, 65a/12, 71a/9, 79b/4, 123b/1, 150b/7, 157b/11, 165a/4, A207b/11
y.+lerdür A210a/13
y.+lere A217a/13
y.+lerden 175a/12
yir (2) : pis kokulu krş. *yiyir*
y. 55b/9
y.+dür 164a/2
yir altı : yer altı, yerin alt tabakası
y.+na A172b/8
yire vur- : yere yıkmak
y.-sa 130b/13
yirinde ḳal- : bir yere gidememek, hareket edememek
y.-mış 195b/11
y.-a A237b/5
yirinde ḳo- : bırakmak, terk etmek; uygulamak krş. *yerinde ḳo-*
y. 27a/1
y.-ya A243b/1
y.-mayalar 50a/8
yirinde ol- : yerinde olmak, zarar görmemek
y.-a 71a/6
yirine : yerine krş. *yerine*
y. 74b/4, 79b/5
yirine gel- : eski duruma dönmek; olmak
y.-e 55a/13
y.-meye 73b/7
yirine ḳo- : saymak, kabul etmek
y.-mışlardur 90a/12
yir issi : yer sahibi
y.+ne 166b/3
yirlü yirinde : yerli yerinde, uygun
y. 65a/8
yir ol- : yer olmak
y.-sa 166b/10 (bilmedügi y.), A150b/12 (bellü y.), A150b/12 (belüsüz y.)
yir ol- : pis kokulu olmak
y.-ursa 55b/6
yiryüzi : yeryüzü, dünya
y.+nde 12b/12
yit- (1) : kaybolmak
y.-se 155a/7
yit- (2) : yetmek, yeterli olmak krş. *yet-*
y.-er 28b/11
yitiş- : ulaşmak
y.-e 148b/12, 186b/10
yitişdür- : yetiştirmek, ulaştırmak
y.-e 16a/2
yitmiş : yetmiş (sayı adı) krş. *yetmiş*
y. 40a/8, 40a/12, 40b/7
y.+i (akk.) 42b/3
yitmiş altıncı : yetmiş altıncı krş. *yetmiş altıncı*
y. 99b/1
yitmiş beşinci : yetmiş beşinci krş. *yetmiş beşinci*
y. 99a/5
yitmiş dördünci : yetmiş dördüncü krş. *yetmiş dördinci*
y. 98b/9
yitmiş ṭoḳuzıncı : yetmiş dokuzuncu krş. *yetmiş ṭoḳuzıncı*
y. 100b/9
yitmiş biñ : yetmiş bin krş. *yetmiş biñ*
y. 18a/6
yitmiş yidinci : yetmiş yedinci krş. *yetmiş yedinci*
y. 100a/1
yiv : yiv, birbirine bitişik olan iki şey arasındaki ince çizgi, hafif açıklık, küçük aralık
y.+i (iy.) 173b/12, A224a/5
y.+leri (iy.) 155b/2
y.+lerin 175b/11, 175b/12
yivlü : yivli
y. 175a/8
yiy- : bozulmak, kokmak
y.-miş 144a/7
yiyir : pis kokulu, pis krş. *yir*
y. A162a/4
yiyle- : koklamak krş. *yile-*
y.-se 114a/11
y.-meye 44b/11
yoġun : kalın, iri
y. 67b/13
yoġun ol- : kalın olmak, kaba olmak
y.-sa 193a/12, 193a/13
yoġuş : yokuş krş. *yoḳuş*
y.+a 84a/4
yoḫsa : yoksa krş. *yoḳsa*
y. A172a/11
yoḳ : yok
y. 15b/8, 90b/13, 197b/2, A107b/6, A212a/11
y.-durur 42a/1
y.+dur 3b/13, 22b/11, 27b/10, 42b/3,

44b/8, 68a/9, 80a/7, 83a/13, 124a/6, 131a/10, 140b/2, 140b/3, 160a/9, 160a/10, A38a/6, A70b/7, A82a/12, A119b/11, A143b/2, A156b/2, A173b/5, A208a/2
y.(ġ)-ısa 30a/2, 56a/5, 72a/8, 72b/4, 75a/2, 78a/12, 79a/11, 83b/11, 110a/4, 131a/4, 138a/2, 138b/3, 156a/6, 165a/1, 170b/13, 182b/13, A138b/13
y.(ġ)-iken 12b/9, 174a/11
yoḳa- : dokunmak, el sürmek
y.-duñ 22b/9
yoḳaru : yukarı
y. 56b/8, 73b/7, 79b/2, 169a/5, 183b/8, A19a/13, A148b/13
y.+da 23a/11
y.+sın 80b/2
yoḳsul : yoksul
y. A136a/1
yoḳsa : yoksa krş. *yoḫsa*
y. 44a/4
yoḳuş : yokuş krş. *yoġuş*
y.+dan A113b/8
yol : yol
y. 44b/8, 117a/10, 141a/5, 142a/10, 184a/2, 184a/8, 195a/13, 197a/11, 197a/13, 197b/6, A121b/1, A236b/4, A236b/5, A237b/7
y.+dur 80b/12, 184a/5, A72b/5
y.+ı (akk.) 184a/4, 184a/12
y.+a 184a/1, 184a/8, 184a/11, 184b/3, A237a/4, A237a/12
y.+da A82b/6
y.+dan 184a/12, 184b/7
y.+ca 184a/6, 184b/6, 192b/10, 197a/9, 197b/9, A250b/12
y.+sa A214b/1
y.+ı (iy.) 45a/3, 49b/7, 117a/10, 117a/13, 166b/9
y.+ın 109b/10, 184a/9
y.+ına 185a/1, 185a/1, 192b/11
y.+ında 49a/12, 51a/6, 59b/13, 60a/11, 61a/6, 61a/9, 61b/4, 137a/13, 195b/1, A46a/12, A54a/13, A95a/2
y.+lar 184a/5, 184a/11
yola git- : sefere çıkmak; yolda yürümek
y.(d)-er A236b/6
y.(d)-üñ A237a/12
y.-se 183b/11
y.+mek 183b/10, A236b/2
y.+megi (akk.) 183b/9
y.+mekde 184a/1
y.+meklik A236b/3
y.(d)-erken 184a/11
yol bul- : yol bulmak, fırsat düşürmek, ulaşmak
y.-mışdur A81a/11
y.-a 88b/5, A76b/12
y.-alar 89a/11
y.-maz 32b/6
y.-mayalar 89a/12
yoldan çıḳar- : baştan çıkarmak, saptırmak
y.-ur A81b/11
y.-a 114b/12
yoldaş : yoldaş
y.+umuz 14b/1, 14b/7
y.+muz A12a/5
yol gösterici : yol gösterici, rehber
y.+dür A110a/3, A134b/11, A134b/12
yolı- : yolmak, koparmak
y.-sa A214b/1
yolsuz ol- : yolunu şaşırmak, sapıtmak
y.-a 54a/1
yolun- : yolunmak
y.-mış 54b/7
y.-mış ise 68b/4
y.-mış (part.) 54b/4, 54b/5, 54b/7, 58b/9, 67a/6, 68b/2, 68b/5, 69a/12, 75b/2
y.-maduḳ 54b/5
yol urucı : yol kesici, harami krş. *yol vurıcı*
y. A101b/4
yol vir- : yol vermek, izin vermek
y.-e 89a/11
yol vurıcı : yol kesici, harami krş. *yol urucı*
y.+nuñ 105b/2
yol yöri- : gitmek, yürümek krş. *yol yörü-*
y.-se 185a/5
yol yörin- : gitmek, yürümek
y.-e-y-idi A158b/10
yol yörü- : gitmek, yürümek krş. *yol yöri-*
y.-yibilseler A155a/9
yon- : yontmak
y.+maḳ 101b/11
yorġa : yorga, rahvan
y. 81b/8
yorġalayu : rahvanca
y. 82b/5
yorıl- : yorulmak krş. *yorul-*
y.-sa A236b/12

yorul- : yorulmak krş. *yorıl-*
y.-sa 184a/1
yön : yön, taraf
y.+in 182a/1
yöninden : bakımından
y. 63b/13, 147a/1
yöre : yöre, çevre
y.+sine 88b/1, 180a/2
y.+sinde 178b/13
yöri- : yürümek krş. *yörü-*
y.-ye 101b/9, A75b/5
y.-se 77b/11, 166b/7, 185a/2, 185a/11, 185a/11, A164a/5
y.-yeler A114a/6
y.-mese A163a/2
yörü- : yürümek, dönmek, hareket etmek krş. *yöri-*
y.-r 32b/4, A163a/12
y.-rler 13a/1
y.-ye 45b/4, 61a/2, 166a/5
y.-se 73b/8, 77b/5, A69a/12
y.+mek 77b/7
y.-ür (part.) 23a/2, 141b/5, 142a/3
y.-mese 141b/5
yörüyüci : yürüyücü
y. 5b/5
yu- : yıkamak
y.-r 72a/1
y.-dı 100b/8, 191a/6, A93b/11, A236a/1, A236a/1
y.-dılar 191b/3
y.-mışlar A149b/1
y.-ya A236a/8
y.-sa 128a/12, 128b/1, 143b/5, 143b/11, 144a/2, 144a/13, 144b/2, 144b/3, 183b/1, 183b/3, 183b/4, 196b/4, A161b/10, A162a/3, A166b/6, A236a/6
y.-salar 132b/13, 133a/4
y.+maḳ 100b/6, A149b/8
y.-yup 100b/6
y.-rken 100b/8
y.-r-ıdı 40a/10
y.-rdı A36b/6
yud- : yutmak krş. *yut-*
y.-sa A165a/2
yufḳa : yufka, ince krş. *yuḳfa*
y. 127b/4, 127b/6
y.+dur A196a/4
yufḳal- : incelmek
y.-mış A206a/9
y.-sa 163b/11
yufḳa ol- : yufka olmak, incelmek
y.-mış (part.) 178a/10
yuḳfa : yufka, ince krş. *yufḳa*
y. A140b/2
yum- : yummak
y.-a 13b/8
y.-sa 72a/13, 72b/1
y.-masa 73b/1
yumruḳ gibi it- : eli yumruk gibi yummak
y.(d)-emese 73b/1
yumruḳ gibi ol- : eli yumruk gibi yummak
y.-mış 72a/13
yumşaḳ : yumuşak
y. 25a/9, 170a/11, 170a/12
yumurda : yumurta
y.+nuñ 188a/10
yumuşaḳ sözlü : tatlı dilli
y. A133b/10
yun- : yıkanmak
y.-mış 175a/4, A67a/11, A225b/7
y.-sa 141a/1
y.-mış (part.) 173b/5
y.-maduḳ A104b/3
yund : kısrak
y.+dan 82a/13
y.+lardan A74a/4
yurd : yurt
y.+ından 71a/9
yut- : yutmak krş. *yud*
y.-sa 70a/11, 85a/1, 144a/6
yüce : yüce, yüksek, büyük krş. *yüçe*
y. 22a/11, 65a/5, 68a/10, 102b/5, 108b/12, 176a/6, 179a/7, 195a/9
yücel- : yükselmek, yücelmek
y.-e 57b/7, 65a/6, 82a/5, 82a/7, 108b/13, 110a/7, 129a/3, 134a/8, 139a/11, 143b/10, 168b/8, 168b/9, 171b/9, A155b/12, A186b/1
y.-ür-idi 10a/1
yüce çıḳ- : yükselmek
y.-mış ola 9b/12
yücelik : yücelik
y.(g)+i (iy.) 123a/1
y.(g)+inüñ 185b/5
y.+inden 127a/4
yüce ol- : yüce olmak, yücelmek
y.-a 152b/13, A58a/7, A224b/10

yüçe : yüce, yüksek krş. *yüce*
y. A8b/6, A18a/13
yük : yük
y. 19b/4, A187b/3
y.-ile A74a/8
y.+in 102b/10
y.+ün A97a/10
y.+lerile A211b/1, A212a/3
yük çek- : yüklenmek, üstlenmek
y.+in ç.-e 174b/8
yükle- : yüklemek
y.-ye A97a/11
yüklen- : yüklenmek
y.-ür A96b/12
y.-se 102b/3
y.-üp 102b/2
yüklü : yüklü; hamile
y. 19b/4, 82b/4
y.-y-idi A170a/6
y.-y-imiş 129b/13
y. ise 168b/11
y.-y-ise A213b/4
yüklü ol- : hamile olmak; yükü olmak
y.-a 76b/7, 85a/2, 86a/13, 115b/2, 115b/2, 166a/10, A68a/9
y.-alar A68a/10
yüñ : yün
y. 173b/8
y.+den 176b/5, 177b/1, 178a/7
y.+den-ise 176a/13
yürek : yürek, kalp
y.(g)+üñ (gen.) 76a/5
y.(g)+inüñ 75b/4
y.(g)+in 69b/13
y.(g)+inde 70a/1
yüz (1) : yüz, çehre; taraf, yön
y. 93b/9
y.-ile 48a/9, 48b/2
y.+i (akk.) A111a/3
y.+den 10b/3, 186b/11, A195a/8
y.+üme A244a/11
y.+üñ (iy.) 22b/9
y.+üñe A18b/11
y.+i (iy.) 19b/1, 31a/13, 52a/9, 57a/1, 73b/7, 122b/13
y.+idür 31a/13
y.+ini A245b/5
y+in 43a/5, 48a/9, 52a/5, 72a/1, 131b/11, 181a/9, 186b/7, 187a/4, 190b/4, A146a/1
y.+üni 112b/10, A241a/8
y.+ine 14b/2, 22a/6, 61a/2, 175a/11
y.+inde 61b/11, 87b/4, 139b/9
y.+lerin A147b/13
yüz (2) : yüz (sayı adı)
y. 64b/12, 64b/13, 116b/9, 121a/7, 157b/11, A57a/12, A57a/12, A57a/12, A128b/6, A129a/5, A129a/7, A129a/8, A129a/9, A129a/9, A129a/10
y.+den 24b/1, 42b/2
yüz- : yüzmek (suda)
y.-se 142b/13, 143a/2, 195a/8
y.+mek 143a/3
y.+mede 143a/4
y.-dügi 143a/4
yüz ʿadet ol- : yüz tane olmak
y.-sa A129a/5
yüz altıncı : yüz altıncı
y. 108a/6
yüz altmış altıncı : yüz altmış altıncı
y. 139a/7
yüz altmış beşinci : yüz altmış beşinci
y. 138b/12
yüz altmış birinci : yüz altmış birinci
y. 137b/4
yüz altmış dördinci : yüz altmış dördüncü krş. *yüz altmış dördünci*
y. A157a/6
yüz altmış dördünci : yüz altmış dördüncü krş. *yüz altmış dördinci*
y. 138a/10
yüz altmış ekinci : yüz altmış ikinci krş. *yüz altmış ikinci*
y. A156a/4
yüz altmışıncı : yüz altmışıncı
y. 137a/4
yüz altmış ikinci : yüz altmış ikinci krş. *yüz altmış ekinci*
y. 137b/12
yüz altmış sekizinci : yüz altmış sekizinci
y. 139b/11
yüz altmış ṭoḳuzıncı : yüz altmış dokuzuncu
y. 140a/3
yüz altmış üçüncü : yüz altmış üçüncü
y. 138a/4
yüz altmış yedinci : yüz altmış yedinci
y. 139b/2
yüz beşinci : yüz beşinci
y. 108a/1

yüz biñ : yüz bin
y. 121b/10, 121b/12, 174a/2, A131a/5
y.+e 120a/1
yüz birinci : yüz birinci
y. 106b/13
yüz dönder- : yüz döndürmek, yüz çevirmek krş. *yüz döndür-*
y.-mişdür 52a/7
y.-e 19a/1, 53a/10, 61a/13, 181a/10
y.-se 131b/11
y-ürse A76a/5
y.-miş ola 112b/7
yüz döndür- : yüz döndürmek, yüz çevirmek krş. *yüz dönder*
y.-mişdür A15a/6, A47a/7
y.-e A48a/4
y.-eler 71a/2, A233b/1
y.+in d-eler A54b/6
y.-üp A197a/5
yüz dördünci : yüz dördüncü
y. 107b/7
yüz dut- : yönelmek
y.-ar 130b/10
y.-ısardur A15a/4
y.-a 18b/12, 103a/11, 143b/10, 186a/12, A186a/13
y.+i d-a A186b/7
y.-sa A240a/10
y. ... d.-salar 89a/8
yüz elli altıncı : yüz elli altıncı krş. *yüz elli altuncı*
y. 135a/5
yüz elli altuncı : yüz elli altıncı krş. *yüz elli altıncı*
y. A152b/1
yüz elli beşinci : yüz elli beşinci
y. 134a/13
yüz elli birinci : yüz elli birinci
y. 132a/7
yüz elli doḳuzuncı : yüz elli dokuzuncu krş. *yüz elli ṭoḳuzıncı*
y. A154a/10
yüz elli dördünci : yüz elli dördüncü
y. 133b/1
yüz elli ikinci : yüz elli ikinci
y. 132b/5
yüz ellinci : yüz ellinci
y. 131b/9
yüz elli sekizinci : yüz elli sekizinci
y. 136a/8
yüz elli ṭoḳuzıncı : yüz elli dokuzuncu krş. *yüz elli doḳuzuncı*
y. 154a/5
yüz elli üçünci : yüz elli üçüncü
y. 133a/3
yüz elli yedinci : yüz elli yedinci
y. 135b/8
yüzerlik : üzerlik tohumu
y.(g)+i (akk) 164a/10
yüz göster- : ortaya çıkmak, uygun olmak
y.-ür 121b/10
y.-mese A64a/6
y.-mezse 72a/8
yüzik : yüzük krş. *yüzük*
y.-ise 157a/5
yüz ikinci : yüz ikinci
y. 107a/8
yüzinci : yüzüncü krş. *yüzünci*
y. A103a/5
yüzin ur- : yüzüne vurmak
y.-sa 108a/4
yüzine ur- : yüzüne vurmak
y.-alar 157a/13
yüzi örtili : bakire kız krş. *yüzi örtilü, yüzi örtüli, yüzi örtülü*
y.+yem 187a/13
yüzi örtilü : bakire kız krş. *yüzi örtili, yüzi örtüli, yüzi örtülü*
y. A230b/6
yüzi örtüli : bakire kız krş. *yüzi örtilü, yüzi örtilü, yüzi örtülü*
y. 84b/11
y.+yem A241b/6
yüzi örtülü : bakire kız krş. *yüzi örtili, yüzi örtilü, yüzi örtüli*
y. 179a/11, A224a/3
yüzi ṣuyı : yüz suyu, onur, şeref
y.-çun 43b/7
y.+y-ıçun A39b/8
yüzi ṣuyı git- : onuru kaybolmak
y.(d)-e 67b/3
y. (…) g.(d)-e 122a/11
yüz ḳırḳ altıncı : yüz kırk altıncı
y. 130a/5
yüz ḳırḳ beşinci : yüz kırk beşinci
y. 129b/3
yüz ḳırḳ birinci : yüz kırk birinci
y. 127b/4

yüz ḳırḳ doḳuzuncı : yüz kırk dokuzuncu
y. A147a/2
yüz ḳırḳ dördünci : yüz kırk dördüncü
y. 129a/4
yüz ḳırḳıncı : yüz kırkıncı
y. 127a/5
yüz ḳırḳ ikinci : yüz kırk ikinci
y. 128a/4
yüz ḳırḳ sekizinci : yüz kırk sekizinci
y. 131a/1
yüz ḳırḳ ṭoḳuzıncı : yüz kırk dokuzuncu
y. 131a/11
yüz ḳırḳ üçinci : yüz kırk üçüncü krş. *yüz ḳırḳ üçünci*
y. 128b/2
yüz ḳırḳ üçünci : yüz kırk üçüncü krş. *yüz ḳırḳ üçinci*
y. A141b/12
yüz ḳırḳ yedinci : yüz kırk yedinci
y. 130b/4
yüz ḳo- : yönelmek
y.-sa A86b/5
yüzli : yüzlü, suratlı krş. *yüzlü*
y. 153b/8
yüzlü : yüzlü, suratlı krş. *yüzli*
y. 18b/11, 19a/1, 19a/8, 51a/5, 86a/11, 124b/2, 124b/7, 162b/7, A15a/11, A85a/1
y.-y-ise A215a/9
yüz on altıncı : yüz on altıncı krş. *yüz on altuncı*
y. 112b/11
yüz on altuncı : yüz on altıncı krş. *yüz on altıncı*
y. A111a/4
yüz on beşinci : yüz on beşinci
y. 112a/9
yüz on birinci : yüz on birinci
y. 110a/10
yüz on dördünci : yüz on dördüncü
y. 111b/11
yüz onıncı : yüz onuncu
y. 109b/11
yüz on ikinci : yüz on ikinci
y. 111a/7
yüz on sekizinci : yüz on sekizinci
y. 113b/4
yüz on ṭoḳuzıncı : yüz on dokuzuncu krş. *yüz on ṭoḳuzuncı*
y. 114a/4
yüz on ṭoḳuzuncı : yüz on dokuzuncu krş. *yüz on ṭoḳuzıncı*
y. A113a/6
yüz on üçünci : yüz on üçüncü
y. 111b/3
yüz on yedinci : yüz on yedinci krş. *yüz on yidinci*
y. A111b/7
yüz on yidinci : yüz on yedinci krş. *yüz on yedinci*
y. 113a/8
yüz otuz altıncı : yüz otuz altıncı krş. *yüz otuz altuncı*
y. 124a/9
yüz otuz altuncı : yüz otuz altıncı krş. *yüz otuz altıncı*
y. A135a/9
yüz otuz beşinci : yüz otuz beşinci
y. 123b/13
yüz otuz birinci : yüz otuz birinci
y. 122a/6
yüz otuz dördünci : yüz otuz dördüncü
y. 123b/2
yüz otuzıncı : yüz otuzuncu
y. 122a/1
yüz otuz ikinci : yüz otuz ikinci
y. 122b/5
yüz otuz sekizinci : yüz otuz sekizinci
y. 125a/10
yüz otuz ṭoḳuzıncı : yüz otuz dokuzuncu krş. *yüz otuz ṭoḳuzuncı*
y. 126b/3
yüz otuz ṭoḳuzuncı : yüz otuz dokuzuncu krş. *yüz otuz ṭoḳuzıncı*
y. A139a/8
yüz otuz üçinci : yüz otuz üçüncü krş. *yüz otuz üçünci*
y. 122b/11
yüz otuz üçünci : yüz otuz üçüncü krş. *yüz otuz üçinci*
y. A109a/7, A132b/3
yüz otuz yedinci : yüz otuz yedinci krş. *yüz otuz yidinci*
y. A136a/7
yüz otuz yidinci : yüz otuz yedinci krş. *yüz otuz yedinci*
y. 125a/1
yüz sekizinci : yüz sekizinci
y. 108b/10

yüz seksen altıncı : yüz seksen altıncı
y. 147a/9, A173a/1
yüz seksen beşinci : yüz seksen beşinci
y. 146a/8, A172a/6
yüz seksen birinci : yüz seksen birinci
y. 144a/10
yüz seksen dördüncü : yüz seksen dördüncü
y. 145b/11, A171a/3
yüz seksen ekinci : yüz seksen ikinci krş. *yüz seksen ikinci*
y. A168b/12
yüz seksen ikinci : yüz seksen ikinci krş. *yüz seksen ekinci*
y. 144b/11
yüz sekseninci : yüz sekseninci
y. 143b/13
yüz seksen sekizinci : yüz seksen sekizinci
y. 148a/7, A174a/12
yüz seksen ṭoḳuzıncı : yüz seksen dokuzuncu
y. 148b/8, A176a/1
yüz seksen üçinci : yüz seksen üçüncü krş. *yüz seksen üçünci*
y. 145b/3
yüz seksen üçünci : yüz seksen üçüncü krş. *yüz seksen üçinci*
y. A170b/1
yüz seksen yedinci : yüz seksen yedinci
y. 147b/10
yüz ṣuyı : yüz suyu, onur
y. 116a/3, A71b/4
yüz ṣuyı ol- : onur olmak
y.-a 80b/3
yüz ṭoḳsan altıncı : yüz doksan altıncı
y. 152a/7, A180a/1
yüz ṭoḳsan beşinci : yüz doksan beşinci
y. 151b/9, A179b/3
yüz ṭoḳsan birinci : yüz doksan birinci
y. 149b/3, A177a/6,
yüz ṭoḳsan doḳuzıncı : yüz doksan dokuzuncu krş. *yüz ṭoḳsan ṭoḳuzıncı*
y. A182b/12
yüz ṭoḳsan dördinci : yüz doksan dördüncü krş. *yüz ṭoḳsan dördünci*
y. A179a/1
yüz ṭoḳsan dördünci : yüz doksan dördüncü krş. *yüz ṭoḳsan dördinci*
y. 150b/4
yüz ṭoḳsanıncı : yüz doksanıncı
y. 149a/4
yüz ṭoḳsan ikinci : yüz doksan ikinci
y. 150a/6, A177b/12
yüz ṭoḳsan sekizinci : yüz doksan seki-zinci
y. 153b/5, A182a/11
yüz ṭoḳsan ṭoḳuzıncı : yüz doksan dokuzuncu krş. *yüz ṭoḳsan doḳuzıncı*
y. 154a/3
yüz ṭoḳsan üçinci : yüz doksan üçüncü krş. *yüz ṭoḳsan üçünci*
y. 150a/11
yüz ṭoḳsan üçünci : yüz doksan üçüncü krş. *yüz ṭoḳsan üçinci*
y. A178a/11
yüz ṭoḳsan yedinci : yüz doksan yedinci
y. 153a/6, A181a/4
yüz ṭoḳuzıncı : yüz dokuzuncu krş. *yüz ṭoḳuzuncı*
y. 109b/4
yüz ṭoḳuzuncı : yüz dokuzuncu krş. *yüz ṭoḳuzıncı*
y. A107a/1, A140a/1
yüz üçinci : yüz üçüncü krş. *yüz üçünci*
y. 107b/1
yüz üçünci : yüz üçüncü krş. *yüz üçinci*
A187a/5
yüzük : yüzük krş. *yüzik*
y. 66b/1, 156b/10, 156b/11, 156b/11, 156b/13, 157a/4, 157a/6, 157a/8, 157a/9, 157a/9, 157a/13, A193b/13, A194a/1, A194b/5, A194b/6
y.(g)-ile 157b/6, A194b/10
y.(g)+üñ (gen.) A193b/12
y.(g)+i (akk.) 157b/2, 157b/3, A194a/8
y.+se A194a/9
y.(g)+i (iy.) 155b/13
y.(g)+inüñ 157a/7
y.(g)+in 157a/10, 157a/12, A195b/1
y.(g)+ile A194b/11
yüzük ol- : yüzük olmak
y.-sa (yeñi y.) 156b/12
yüzünci : yüzüncü krş. *yüzinci*
y. 106b/6
yüzüne ur- : sözünü geri çevirmek
y.-alar 157a/13
yüz yapraḳlu gül : katmerli gül, sadberk
y. 165b/9
yüz yedinci : yüz yedinci krş. *yüz yidinci*
y. A105b/7
yüz yetmiş : yüz yetmiş
y. A160b/9

yüz yetmiş altıncı : yüz yetmiş altıncı
y. 142b/6
yüz yetmiş beşinci : yüz yetmiş beşinci
y. 142a/9
yüz yetmiş birinci : yüz yetmiş birinci
y. 141a/7
yüz yetmiş dördinci : yüz yetmiş dördüncü krş. *yüz yetmiş dördünci*
y. A163b/11
yüz yetmiş dördünci : yüz yetmiş dördüncü krş. *yüz yetmiş dördinci*
y. 142a/1
yüz yetmiş ekinci : yüz yetmiş ikinci krş. *yüz yetmiş ikinci*
y. A162b/10
yüz yetmiş ikinci : yüz yetmiş ikinci krş. *yüz yetmiş ekinci*
y. 141b/2
yüz yetmişinci : yüz yetmişinci
y. 140a/13
yüz yetmiş sekizinci : yüz yetmiş sekizinci
y. 143a/10
yüz yetmiş ṭoḳuzıncı : yüz yetmiş dokuzuncu
y. 143b/6
yüz yetmiş üçinci : yüz yetmiş üçüncü krş. *yüz yetmiş üçünci*
y. 141b/8
yüz yetmiş üçünci : yüz yetmiş üçüncü krş. *yüz yetmiş üçinci*
y. A163b/1
yüz yetmiş yedinci : yüz yetmiş yedinci
y. 142b/13
yüz yidinci : yüz yedinci krş. *yüz yedinci*
y. 108b/4
yüz yigirmi altıncı : yüz yirmi altıncı
y. 117a/1
yüz yigirmi beşinci : yüz yirmi beşinci
y. 116b/4
yüz yigirmi birinci : yüz yirmi birinci
y. 114b/9
yüz yigirmi dördünci : yüz yirmi dördüncü
y. 116a/13
yüz yigirmi ikinci : yüz yirmi ikinci
y. 115a/8
yüz yigirminci : yüz yirminci
y. 114a/12
yüz yigirmi sekizinci : yüz yirmi sekizinci
y. 118a/13
yüz yigirmi ṭoḳuzıncı : yüz yirmi dokuzuncu krş. *yüz yigirmi ṭoḳuzuncı*
y. 119b/9
yüz yigirmi ṭoḳuzuncı : yüz yirmi dokuzuncu krş. *yüz yigirmi ṭoḳuzıncı*
y. A125a/7
yüz yigirmi üçinci : yüz yirmi üçüncü krş. *yüz yigirmi üçünci*
y. 115b/8
yüz yigirmi üçünci : yüz yirmi üçüncü krş. *yüz yigirmi üçinci*
y. A117b/1
yüz yigirmi yedinci : yüz yirmi yedinci
y. 117b/1

-Z-, -Ẓ-, -Ẕ-, -Ż-

ża'f : zayıflık
ż.+ına 19b/5
ẓafer : zafer
ẓ. 3a/12
ẓ.+dür A127b/13, A130b/1
ẓafer bul- : yenmek, galip olmak
ẓ.-ursın A87a/12
ẓ.-dı A159b/8
ẓ.-a 19a/8, 81b/5, 87a/11, 87b/4, 88b/4, 89a/6, 89b/5, 92a/5, 92b/5, 93b/1, 95a/2, 95b/3, 108a/12, 108b/8, 109b/8, 111a/3, 112a/8, 121a/2, 121a/9, 121a/10, 121b/9, 125b/7, 125b/13, 126a/5, 126a/8, 139b/10, 142a/11, 148b/6, 150a/2, 151b/2, 164b/9, 171a/5, 171a/10, 173a/3, A90b/12, A233a/4
ẓ.-alar 79a/7, 186a/2, A116a/12, A182b/4
ẓ.-up 97b/6
ẓaferlü : muzafer, galip
ẓ. A191b/2
zaḥam it- : yara yapmak
z.-dise A214a/3
zāhid : zahit
z. 44a/2, 51b/2, 77a/1, 91a/10, 116b/2, 146b/12, A110a/4
z. imiş 74a/9
z.+ler 111b/13, 126b/3, 126b/6, 174b/12
z.+leri (akk.) 112a/2
z.+lerle 123b/8
zāhid ol- : zahit olmak
z.-a 109b/9, 111a/3
ẓāhir : görünen, açık, belli
ẓ. A227b/1

ẓ.+üñ (gen.) 59b/9
ẓ.+de 32a/10, 107a/5, 185a/5
ẓ.+den 59b/7, 77b/8
ẓ.+inde 194b/7
ẓ.+inden 77b/8, A53a/5
ẓāhir ol- : açığa çıkmak, açıklanmak
ẓ.-a 50b/2, 121b/6, 169b/4
ẓ.-sa A214b/4
zaḥm : yara, acı
z.+ı (iy.) A219b/12
z.+ından A219b/13
zaḥm ye- : yara yemek, darbe almak
z.-miş (part.) A214a/3
zaḥmet : zahmet
z.-ile 158b/7, 167b/1
zaḥmet gör- : eziyet çekmek
z.-e 161b/3
zaḥmet it- : eziyet etmek
z.(d)-e 173b/8, 197a/6, A82b/13
z.(d)-eler A221a/3
z.(d)-ermişsin 190a/1
zaḥmetsüz : zahmetsiz
z. 91a/12, 163b/11, 167b/2, A85a/4
żaʿīf : zayıf
ż. 68a/11, 70b/9, 77a/6, 79b/13, 91a/6, 92a/5, 107b/10, 115a/1
ż.+dür 38a/7
ż.+idür A184a/6
żaʿīf göñülli : kötü kalpli
ż. A87b/1
żaʿīf-ḥāl : zayıf halli
ż. 91a/12
żaʿīf ol- : zayıf olmak
ż.-a 57a/10, 70b/9, 73b/11, 153a/5, 157a/1, A129a/6
ż.-alar 58b/7
ż.-sa 73a/5
ż.-mış (part.) 75a/12
ẓālim : zalim
ẓ. 93b/4, 93b/10, 147b/9, 153a/8, 163a/5
ẓ. ise 112a/6
ẓ.+üñ A177b/9
ẓālim ol- : zalim olmak krş. *ẓalum ol-*
ẓ.-a 139b/2, 186a/4
ẓ.-sa 52b/11
ẓālim ve ẓulum idici ol- : zalim olmak
ẓ.-a 119a/9
ẓalum ol- : zalim olmak krş. *ẓālim ol-*
ẓ.-sa 52b/11
zamān : zaman
z. 1b/8, 175a/13, 180b/2
z.+uñ (gen.) 18a/3
z.+ında 58a/6
z.+ındağı 18a/5
z.+ından 81a/3
zamāne : zamane, zaman
z.+nüñ A14a/8, A199a/2
ẓarab-ḫānacılıḳ eyle- : para basmak, kalpazanlık yapmak yapmak
ẓ.-se 101a/12
zārılıḳ : ağlama, inleme krş. *zārīlıḳ*
z. 8a/1
zārī : ağlamak, inlemek
z. 148b/6
zārī it- : ağlamak, inlemek
z.(d)-e A24a/2
zārī ḳıl- : ağlamak, inlemek
z.-a 15a/7, 27b/13
z.+mağı 15a/5
z.+maḳlığ-ıla 32a/4
zārīlıḳ : ağlama, inleme krş. *zārılıḳ*
z. A7a/12
żāyiʿ it- : kaybetmek
ż.(d)-er 112b/1, 112b/2
ż.(d)-e 70b/3, 170b/10, A217a/13
ż.-miş ola A148b/6
ż.(d)-ermişsin A188b/4
żāyiʿ ḳıl- : kaybetmek
ż.-a A216b/12
żāyiʿ ol- : kaybolmak
ż.-ur 156b/3
ż.-mışdur A65a/5
ż.-a 68a/13, 69b/5, 73a/7, 73a/8, 73a/9, 153b/3, 154b/10, 174a/13, A76a/12, A188a/5
ż.-sa 70b/1, 154b/1, 154b/9, A76b/6
ż.-mış (part.) A188a/5
ż.-maya 155a/13
ż.-urdı A162b/9
zāyil ol- : gitmek, kaybolmak
z.-a 82b/4, 138b/4
zebūn ḳıl- : zayıflatmak, acze düşürmek
z.-a 195a/11
zebūn ol- : zayıflamak, aciz olmak
z.-a A250b/9
zebūr : Hz. Davut'a verilen kitap
z. 17a/10, 109b/9
ẕehebe : altın; Arapça 'gitmek'
ẕ. A188b/12
zehī : aferin, bravo; ne hoş krş. *zihī*
z. A2b/11, A2b/11, A2b/11, A2b/11

zekātın çıḳar- : zekatını vermek
z.-a 67b/5
zekātın öde- : zekatını vermek
z.-ye 55b/10, 163b/10
zekātın vir- : zekatını vermek
z.-meye 55b/9
ẕeker : erkeklik aleti
ẕ. 78a/6, 78a/7
ẕ.+i (iy.) 78a/9, 78a/13, 79a/3, 79a/13
ẕ.+inüñ 79b/1
ẕ.+in 78a/9, 79b/3, 79b/5, A70b/3
ẕ.+inde 25b/11
ẕ.+inden 79b/7
ẕ.+ler 79b/2
ẕekerlü : erkeklik aletli
ẕ. 78b/4
ẕelīl ol- : zillete düşmek
ẕ.-a 171a/5
zemzem ḳuyusı : Kabedeki zemzem kuyusu
z.+n 196b/1
zemzem ṣuyı : zemzem suyu
z.+na 196b/3
zenān : kadınlar
z.+a 102a/4
zer ol- : altın meydana gelmek
z.-ur 2b/1 (o.-ur z.)
zerādlıḳ : zırh ustalığı
z. 100a/6
zerāḳ : ikiyüzlü, çok mürai
z. A99b/11
zerdālü : kayısı
z. 160a/4, 161b/4, 165b/5
zerḳ : ikiyüzlülük, hile, riya krş. *zerḳa*
z. 108b/6, 196a/2
z.-ıla 101b/6, 104a/6
zerḳa : hile, riya krş. *zerḳ*
z. A88a/9
zerḳ ve ḥīle idici : hilekâr
z. 101b/5
zevāl : güneşin tam tepede olduğu vakit
z. 9b/2
zevāl vaḳtı : güneşin tam tepede olduğu vakit
z. 10a/8
z.+nda 28a/12
zevraḳ : kayık
z. 142a/1, 142a/3, 142a/6, 142a/7, 142a/7, A164a/4
z.+ı (akk.) 142a/5
z.+da 142a/2, 142a/5
zevraḳ resmine : kayık şeklinde
z. 178a/3
zeyrek : anlayışlı, uyanık, zeki krş. *zīrek*
z. A79a/10
zeyrek ol- : zeki olmak
z.-a 36b/13
żıdd : zıt
ż.+ı (iy.) 129b/3
ż.+ını 195a/4
zındīḳ : zındık, dinsiz
z.+lar 3b/11, A222b/5
zırh : zırh krş. *zırıh*
z. 172a/4, 172a/5
z.+ı (akk.) 172a/13
zırıh : zırh krş. *zırh*
z. A218b/10, A219a/7
z.+ı (akk.) A218b/11
zihī : aferin, bravo; ne hoş krş. *zehī*
z. 3a/6, 3a/6, 3a/6, 3a/6
ẕikr : zikir
ẕ. 2b/8
ẕ.+i (iy.) A70b/6, A155a/12
ẕikri kesil- : unutulmak
ẕ.-e A155a/12
ẕikr it- : zikretmek
ẕ.(d)-er 134a/13
ẕi'l-ḥicce : Arap aylarının on ikincisi
ẕ. 38a/8
ẕi'l-ḳa'de : Arap aylarının on birincisi
ẕ. 38a/7
ẕimmet ehli ol- : İslam devletindeki gayrı müslim olmak
z.-sa 183a/2
zinā : zina
z. 35b/3, A218b/6
zinā it- : zina etmek
z.(d)-e 60b/1
z.(d)-eler 79a/9
z.(d)-erler-idi A246b/4
z.(d)-erlerdi 191b/1
zincīr : zincir
z. A115b/4
z.+dür A114a/11
zindān : zindan, hapis
z. 133b/8
z.+a 133b/9
z.+da A150b/1
z.+dan 121a/7, 133b/5, A124b/6
zindāna gir- : hapse girmek, hapsolmak
z.-e 129b/10, 133a/13
z.-se 129b/8
zindāncı : zindancı
z. 152b/10

zīnet : ziynet, süs
z. 19a/6, 130a/9, A145a/3
z.+i (iy.) 128a/3, A73a/4, A196b/3
z.+idür 130a/9, A141a/2
z.+ine A141a/9
zinhār : sakın, asla, kesinlikle
z. 11a/1
zinhārında ol- : emanında olmak
z.-a 20a/2
zīrā : zira
z. 3b/9, 3b/10, 11b/11, 18a/13, 27a/12, 28b/8, 29a/1, 29a/4, 29b/1, 31a/1, 31a/12, 39b/12, 40a/2, 41a/5, 41b/10, 42a/6, 43b/8, 44a/2, 49a/11, 49b/2, 50a/13, 50b/10, 51a/2, 51a/8, 51b/10, 53a/13, 64b/10, 64b/12, 68a/8, 80a/3, 80a/7, 86b/7, 87a/12, 88a/1, 90a/5, 99b/8, 100a/7, 101a/5, 101b/9, 106a/5, 111a/6, 112a/1, 128a/3, 130a/9, 155a/2, 164b/9, 167b/1, 168b/2, 173b/3, 175b/10, 180a/6, 188a/5, 191b/13, 192b/1, 194a/8, A70b/6, A114b/6, A128b/6, A135a/8, A141a/5, A142a/1, A145a/6, A145b/6, A175a/9, A190b/13, A196a/10, A197a/1, A204a/6, A227b/11
zīrek ve bilge ol : anlayışlı ve bilge olmak
z.-a A33b/1
zişt : çirkin
z. 19a/1, 62b/6, 181a/8, 191a/5, 191b/3, A146a/6
zişt ol- : çirkin olmak, çirkinleşmek
z.-a 62b/6
ziyāde : fazla, çok
z. 7a/3, 8b/11, 56b/2, 62b/8, 63b/9, 64a/8, 69b/6, 69b/9, 70b/11, 76a/10, 83b/7, 116a/3, 117b/7, 120b/9, 137a/8, 144b/10, 145b/10, 146b/12, 163b/3, 165a/13, 175b/12, 181a/7, A55b/9, A72a/9, A72a/10, A155a/3, A168b/11, A211b/6, A226a/3, A228a/8, A233a/4
z.-yi (terkip) A211b/11 (z. dīndür), A227b/13 (z. tevfīḳdur)
z.+si A117b/12, A166b/12, A233a/5
ziyāde gel- : fazla olmak
z.-mişdür A203b/3
z.-mez 42b/5
ziyāde it- : artırmak, fazla yapmak
z.(d)-e 43b/12
ziyāde ol- : fazla olmak, artmak
z.-ur 120a/7, A211a/13, A250a/8
z.-dı 159b/1
z.-mış 181a/6, A166a/5
z.-a 36a/2, 54a/11, 54b/8, 55a/1, 55a/3, 55a/4, 55a/13, 55b/1, 58b/2, 58b/11, 59b/5, 60b/5, 60b/12, 61b/6, 62b/1, 64a/11, 66b/12, 67a/9, 67b/8, 69b/1, 70a/7, 70a/9, 75a/12, 75b/5, 76a/2, 79a/4, 79a/6, 79b/2, 81b/6, 83b/7, 87a/2, 88a/9, 96a/7, 96a/9, 100a/5, 102a/5, 103a/11, 103b/5, 105b/13, 109a/1, 110a/9, 111a/12, 111b/6, 111b/9, 1113b/2, 115b/4, 116a/5, 117b/6, 119a/10, 120b/5, 122b/10, 126a/10, 127a/1, 129b/2, 130a/12, 130b/3, 131a/10, 137b/10, 138a/12, 138b/1, 139a/12, 141b/1, 144b/6, 145b/10, 146a/12, 149b/11, 150a/8, 150b/6, 151b/11, 152a/9, 152a/10, 154a/6, 154a/9, 155a/1, 160a/2, 160a/3, 161b/10, 161b/11, 163b/4, 163b/5, 163b/12, 165a/12, 166b/10, 167b/9, 167b/11, 167b/12, 171a/6, 172b/1, 176b/6, 176b/11, 178b/3, 180b/13, 181a/1, 181a/4, 181a/7, 182a/10, 183a/7, 185b/1, 193a/5, 194b/10, A49b/1, A62a/2, A66b/7, A71a/4, A73a/6, A99a/3, A99a/13, A121a/3, A128a/7, A132a/13, A137b/9, A141a/7, A141a/9, A144b/12, A166a/5, A168a/9, A172b/2, A172b/2, A173b/2, A175a/10, A175a/11, A185a/8
z.-sa 144b/5, A54a/13, A123b/13
z.+maġa 38a/2
z.-mış (part.) A233a/6
z.-acaḳ olursa 120b/2
z.-ıcaḳ olursa A129a/5
ziyāde ve noḳṣān it- : fazla veya eksik yapmak
z.(d)-e 43b/12
ziyāde ve noḳṣān ol- : fazlalık veya eksiklik olmak
z.-a 63b/10
ziyān : zarar
z. 7b/10, 98a/1, 114b/3, 131a/10, 146a/4, 160a/9, 160a/10, 169b/3, A104a/1, A171b/10, A173b/4, A204b/4
z.-ıla 177b/8
z.+dur 96b/12, 97b/3, 107a/8, 135b/11, 173b/6, A90b/13, A221a/1, A226a/3
z.+da 76a/10
z.+dan A137a/11
z.+içun 104b/3
z.+ına 18a/10
z.+ından 6a/4
z.+lara 17b/13
ziyān āfet iriş- : zarar ve afet olmak
z.-e A141a/11

ziyān düş- : zarar olmak
z.-e 69a/8
ziyān eyle- : zarar vermek
z.-se 93b/10
z.-mese 166b/3
ziyān gel- : zarar olmak
z.-e A92b/4
ziyān içinde ḳal- : ziyan etmek
z.-a A224b/5
ziyān iriş- : zarar görmek
z.-e 54b/7, 58b/5, 60a/6, 66a/2, 66b/13, 67a/10, 71a/11, 75a/13, 77b/9, 79a/11, 82a/6, 94b/13, 104a/2, 104b/13, 114b/13, 125b/6, 127a/10, 131a/7, 133b/3, 136b/13, 157a/5, 162b/2, 166a/6, 166b/2, 172b/8, 174b/3, 176b/1, 184b/6, 184b/8, A61b/4, A65b/7, A140a/6, A175a/3, A188b/11, A194a/7, A220a/12
ziyān it- : zarar vermek
z.(d)-e 67a/13, 69a/2
z.-mez 88a/8, 89a/8
z.-mese 136a/13
ziyānlu ol- : zararlı olmak
z.-a 17b/13
ziyān ol- : zarar olmak
z.-a 49b/8, 55b/1, 67a/7, 78a/2, 132a/3, 136b/2, 176a/2, A214b/2
z.-maya 15b/2, 15b/6, A83a/1
z.-masa A174b/2
ziyānsuz : zararsız
z. A91a/3
ziyānkār : zararlı
z. A87a/10, A87b/2
ziyāret : ziyaret
z.+e 186b/13
z.+in 193b/10, 196b/9
z.+ine 193b/3, A180b/13
ziyāret it- : ziyaret etmek
z.(d)-e 193a/11, A240a/10, A248b/5
z.+se 196a/10, 196b/10
ẓulım gör- : zulme uğramak krş. *ẓulm gör-, ẓulum gör-*
ẓ.-miş ola A214a/4
ẓulım idici : zulüm eden, zalim krş. *ẓulm idici*
ẓ. A87b/6, A199a/1, A210b/11
ẓulm eyle- : zulüm etmek
ẓ.-ye 131b/2
ẓulm gör- : zulme uğramak krş. *ẓulım gör-, ẓulum gör-*
ẓ.-mişlerdür 118b/6
ẓ.-eler 186a/1
ẓulm : zulüm
ẓ. 71a/5, 159a/1, A42b/7, A50b/5
ẓ.+ı-y-ıdı A77b/13
ẓ.+ından 118a/8
ẓulm idici : zulüm eden, zalim krş. *ẓulım idici*
ẓ. 129a/9, A87b/6, A144a/5,
ẓ.+ler A244a/3
ẓulm idici ol- : zalim olmak krş. *ẓulum idici ol-*
ẓ.-a 139a/6
ẓulm iriş- : zulüm olmak krş. *ẓulum iriş-*
ẓ.-miş ise 47a/9
ẓ.-miş olsa 46b/3
ẓ.-mişse 49a/1
ẓ.-mese A43a/12
ẓulm it- : zulüm etmek krş. *ẓulum it-*
ẓ.(d)-e 56b/7, 71b/13, 115b/2, 135a/9, 176a/9, A198a/13
ẓ.-meye 131b/2
ẓulum gör- : zulme uğramak krş. *ẓulım gör-, ẓulm gör-*
ẓ.-mişlerdür A123a/7
ẓulum idici ol- : zalim olmak krş. *ẓulm idici ol-*
ẓ.-a 119a/9
ẓulum iriş- : zulüm olmak krş. *ẓulm iriş-*
ẓ.-miş olsa A42b/7
ẓulum it- : zulüm etmek krş. *ẓulm it-*
ẓ.(d)-e A50b/5
zübān : dil, lisan
z. 3a/2
züḥal : zühal yıldızı, satürn
z. 122b/11, 123a/5, 123a/9
z.+dur A133b/2
Züḥal yılduzı : Satürn
z.+n 123b/4
zühd : züht
z. ise A139a/3
zühhād : zahitler
z.+lar 111b/11
z.+ları (akk.) A109b/12
zühre : çoban yıldızı, venüs
z. 123a/5, 123a/11, A132b/4
Zühre yılduzı : çoban yıldızı, Venüs
z.+n 123b/7
zünnār : zünnar, papazların bellerine bağladıkları kuşak
z. 75b/3
zümürrüd : zümrüt
z. 155b/9

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

ʿAbdu'l-lāh ibni ʿAbbās
ʿA. A113b/6
ʿA.+ı 111b/7
ʿA.+dan A180a/11
ʿAbdu'l-lāh ibni Mesʿūd
ʿA. A109b/4
ʿA.+ı 111b/8
Ādem
Ā. 81a/3, 159a/9, A144a/8, A199b/8, A199b/11, A203b/2, A203b/3
Ā.-idi A200a/2
Ā.+di 159b/3
Ā.+üñ 76b/3
Ā.+e A82b/5, A199b/7
Aḥmed
A. 38b/4
ʿAḳabe
ʿA. 41a/11
ʿAḳabe bin Rāfiʿ
ʿA.+üñ 41a/9
ʿAlī
ʿA. 152a/11, A156b/1
ʿAli bin Ebī Ṭālib
ʿA. A156a/11
ʿAliyyi'bn-i Ebī Ṭālib
ʿA.+den 26a/2
aṣḥābu'r-ress
a.+i (akk.) 39b/4
ʿAyş
ʿA. A17a/2
ʿA.+dur 20b/12
ʿA.+uñ (gen.) 20b/12
Bābil
B.+de 151a/9
Baġdād
B.+a A181b/9
B.+da 151a/6, A134b/13
Baṣra
B.+da 151b/3
Bāver
B.+de 151b/1
Bāverde
B.+de A182a/4
Bedir
B. A26a/12
Bedr
B. 30a/6
Beleḫ
B.+de A182a/5
Belḫ
B.+de 151b/2
Benāʾe'ẕ-ẕī
B.+de 20a/10
Beyte'l-muḳaddis
B.+de 151b/5
Beytü'l-muḳaddes
B. A152b/12
B.+e 135a/13
B.+de A182a/8
Bilāl
B.+i A109b/6
Bilāl-i Ḥabeşi
B.+yi 111b/10
Bināʾe'ẕ-ẕī
b.+de A16a/12
Böyük Dāniyāl
B. 24a/7
B.+dandur 24a/8
Bū Bekr-i Ṣıddīḳ
B.+a 33a/12
Buḫāra
B.+da 151b/10
Buḫte Naṣ(ı)r
B. 23b/3
B.-ı laʿīn 23a/8
B.+uñ 23a/13
Buḫt Naṣr
B.-ı laʿīn A19b/4
B.+uñ A19b/2
B.-i N.+uñ A19a/10
Bulġar
B. 149a/13
B.+uñ (gen.) A178b/13
B.+da 151b/12
Bus
B.+ta A182a/7
Būs
B.+ta 151b/3
Cābir
C. 4a/7
Cābir ibn-i ʿAbdu'l-lāhi'l-Enṣārī
C. 4a/5
Cābir Maġribī
C. A149a/12

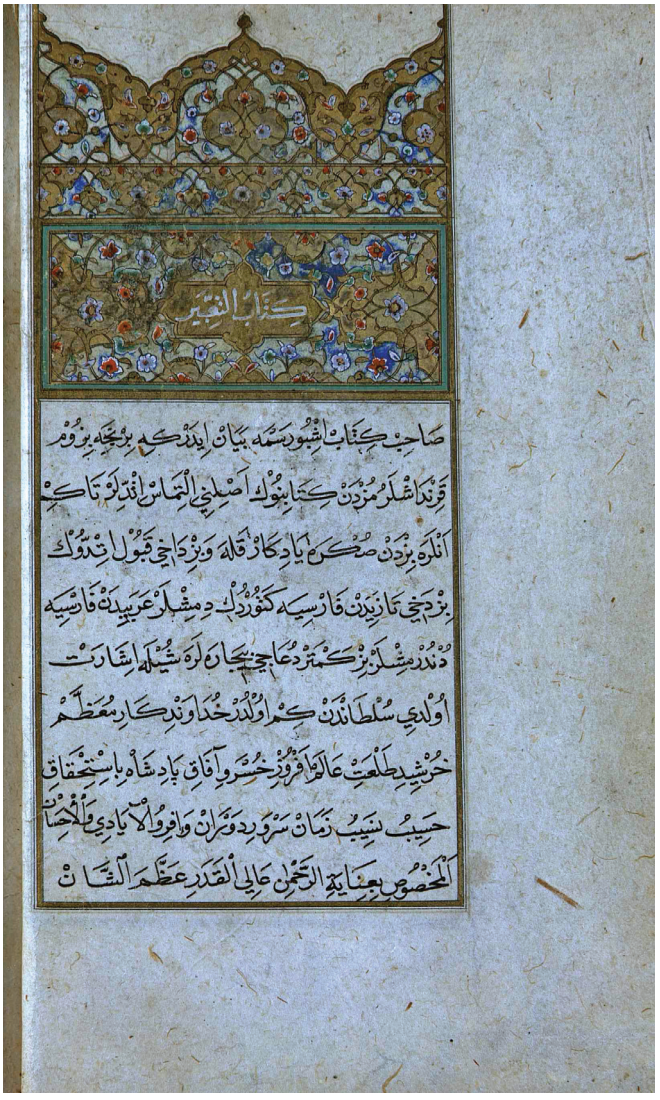
Caʿfer-i Ṣādıḳ
C. A124a/6
Caʿfer-i Ṭayyār
C.+ı 111b/1
Cüneyn
C.+i 24a/13
Çin
Ç. 2b/4
Dāʿī
D. A3a71
D.-yi 3a/9
Dāniyāl
D. 24b/1, 24b/2, 26a/4, 166b/8, 166b/10, A209b/3
D.+dan 37a/6
D.+lar 24a/6
Dāniyāl Ḥakīm
D. 37a/10, 166b/6
Dāniyāl Peyġambar
D. 16b/8, 17a/6, 18a/7, 21a/9, 23b/1, 24a/1, 24a/5, 38b/10,
D.+ı 23a/12
D.+dan 18a/1, 80b/10
D.+dandur 17a/4
Dāniyāl Peyġāmbar
D. A17a/13, A19b/2, A20a/3, A20a/5
D.+ı A19a/13
D.+dan A14a/7, A72b/2
Dārā
D. A2b//9
Dāvud oġlı
D. A83b/2
Dicle
D.+yi 140a/12
Ebā Bekr-i Ṣıddīḳ
E.+ı 4b/8
Ebū ʿAbdu'l-lāhi'l-Kirmāni
E. A180b/10
Ebū Bekir
E. 7a/3, 110b/3
Ebū Bekir ibn-i ʿAbdu'l-lāhi'l-Vāsıṭī
E.+dür 16a/12
Ebū Bekir ibn-i Muḥammed Ṭāyifī
E.+dür 24a/11
Ebū Bekir Ṣıddīḳ
E. A108a/4, A244b/1
E.+a 83a/6
Ebū Bekr
E.+e A189b/12
Ebū Bekr-i ʿAbdu'l-lāhi'l-Vāsıṭ
E.+dur 5a/13
Ebū Bekr-i ʿAbdu'l-lāhi'l-Vāsıṭi
E.+dür A5a/1
Ebū Bekr-i Ṣıddīḳ
E. A28b/11, A190a/4, A210a/1
E.+uñ 41b/2
E.+ı 33a/10, 110b/1
E.+a 32b/7
E.+dan 166b/12
Ebū Bekri'ṣ-ṣıddīḳ
E. 33a/11, A29b/1
Ebū Cehil
E. 30a/5, 30a/6
E.+dür 189b/10
Ebū Cehl
E. 30a/12, 30a/13
Ebū Ḥanīfe
E. 110b/10, A135a/2
Ebū Hureyre
E. 5a/1
E.+yi 111b/5
Ebū Ḳaṭṭāde
E.+den A13b/13
Ebū Saʿīdi'l-Ḫuẕari
E.+yyi 111b/5
Ebū Ṭālib
E. 110b/13
Ebū Ṭālib oġlı ʿAlī
E. 110b/13
Enes ibn-i Mālik
E.+i 111b/5
Fāṭımatü'z-zehrā
F. 159b/11
Ferġān
F.+ı 152a/3
Gergān
G.+da 151a/8
Germiyān
G. 2a/1
Girmiyān
G.A1b/6
Ġıyās bin Esed
Ġ. 30b/8
Gürgān
G.+da A181b/12, A182b/2
Ḫalīd (?)
Ḫ. A18a/4, A18a/10, A18b/6
Ḫalīd-i Isfaḫānī (?)
Ḫ. A18a/1

Ḫalīl
Ḫ. 22a/1, 22b/5, A180b/6
Ḫalīl
Ḫ.
Ḫalīlü'l-Esfārī
Ḫ. 21b/10
Ḫalīl-i Isfaḫānī
Ḫ. 21b/10, 22a/7
Ḫamza
Ḫ. 150a/12
Ḫ.+ya 150b/2
Ḫasan
Ḫ. 111a/11
Ḫ+ı (akk.) 111a/7, 111a/9, A109a/2
Ḫavvā
Ḫ. 76b/3
Ḫaydar
Ḫ. 2b/7
Ḫicāz
Ḫ.+a 182a/2
Ḫ.+da 151a/3
Hind
H. 2b/4
Hindūstan
H. 150b/12
H.+da A181b/2
Ḫoruzm
Ḫ.+de 151b/12,
Ḫ'oruzme
Ḫ.+de A182b/1
Ḫurḳa
Ḫ. 20a/12
Ḫ.+nuñ 20a/12
Ḫuẕeyfe
Ḫ.+ye A156b/2
Ḫ.+den A156a/11
Ḫuẕeyfe ibn-i Yemāni
Ḫ.+den A180b/4
Ḫüseyin
H. A109a/2
Ḫ.+i (akk.) A108b/11, A108b/13
Ḫüseyn
Ḫ. 111a/11
Ḫ.+i (akk.) 111a/7, 111a/9
ʿIḳa
ʿI. 151b/6
ʿIrāḳ
ʿI.+da 150b/13
İbn-i ʿAbbās
i. 16b/10, A118b/8, A170a/4
İ.+dan 16b/6, 18a/11, 26a/3, A170a/1
İbn-ü ʿAbbās
İ. 18a/12
İbn-i Seyrīn
İ.+den 44a/11
İbn-i Sīrīn
İ. A123a/9, A175a/1, A243a/2
İ.+e A243b/5
İ.+den A40a/13
İbrāhīm
İ. 38b/4, A207a/2
İ.+i (akk.) A110b/10
ʿİkrime
ʿİ. 30a/11
ʿİkrime bin Ebū Cehil
ʿİ. 30a/9
ʿĪsā
ʿĪ. 38b/5
ʿĪsā peyġambar
ʿĪ.+dur 39a/6
ʿĪsā peyġāmbar
ʿĪ.+dur A35b/6
İsḥāḳ
İ. 38b/4
Kaʿbe : kabe
K. 52a/1, 52a/7, 52a/8, 112b/8, 117a3, 117a/10, 117a/13, 186b/3, 186b/10, 186b/11, 186b/11, 196a/8
K.+dür 112b/9, 186b/13
K.+nüñ 112b/5, 196a/12, A240b/2
K.+yi 52a/4, 186b/2,187a/1, 187a/3, 196a/9
K.+ye 52a/5, 117a/4, 186a/10, 187a/5, A111a/13, A240b/12
K.+de 186b/4
K.+den 52a/9, 112b/10
Ḳārūn
Ḳ. 128a/3, 128a/3,
Ḳārūniler
Ḳ. 175b/10
Ḳaṭṭāde
Ḳ.+den 16b/6
Ḳays oġlı Esed
Ḳ. 30b/5
Kirmān
K.+a 151a/7
Kirmānī
K.+den 115a/7

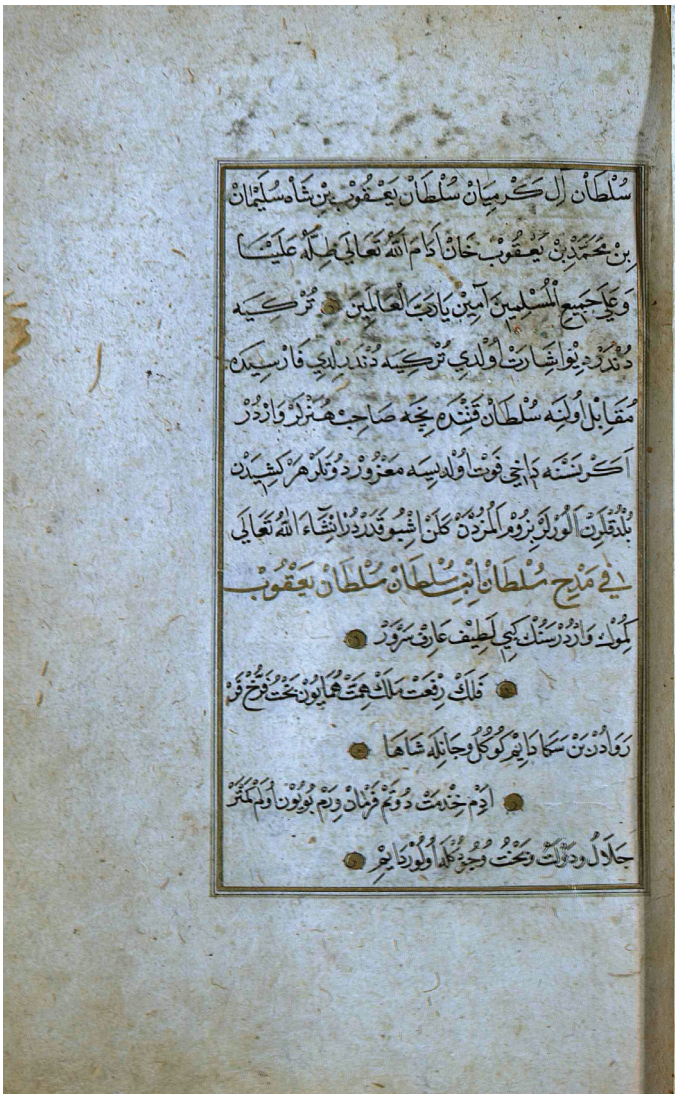
Kiyü
3a/4
Kūfe
K.+ye 151a/5
Küçük Dāniyāl
K. 24a/7
Medīne
M. 196a/8
M.+ye A180b/11
M.+de 182a/2, A180b/2
M.+dedür A244a/12
M.+de-y-imişsin A180a/13
Mehdi
M. 21b/2, 21b/12, 22a/3, 22b/4
M.+nüñ 21b/12
M.+ye 22b/3, 23a/4
Mekke
M. 30b/5, A152b/12
M.+nüñ 30b/10
M.+de 151a/2, 182a/1, 186b/4
M.+den 135a/13
Merv
M.+i A182a/10
Merve
M.+yi 151b/7
Mısır
M.+da 151b/4, A182a/6
Mışr
M.+ı (azīz-i M) 152a/10
Muḥammed
M. 38b/4
M.+dür 42a/13
Muḥammed bin Sīrīn
M. A20a/13, A77b/5
M.+e A242b/11, A244b/11
Muḥammed ibn-i Seyrīn
M. 187a/7, 187a/11
M.+e 187b/7, 188a/2, 188a/6, 188a/9, 188a/13, 188b/8, 188b/12, 189a/3, 189a/9, 189a/13
Muḥammed ibn-i Sīrīn
M. 24a/12, 78b/11, 80b/9, A242a/11
M.+e 78b/5, 187b/3, A77b/3, A77b/11, A241a/12, A241b/13
M.+den A82a/10
Muḥammedi'l-Muṣṭafā
M. 48b/11, A24b/7
Muḥammed-i Muṣṭafā
M. 12a/11, 28b/5, 192b/6, 194a/5
M.+dan 12a/11
Muḥammed Muṣṭafā
M.+nuñ 186a/12
Muḥammedü'l-Muṣṭafā
M. A44b/2
Mūsā
M. 38b/5, 39a/6, A128a/13, A207a/3
M.+dur (mūcize-i M.) A159b/7
Muṣṭafā
M.+dur 39a/11
Nesā
N.+da A182a/3
Nisā
N.+da 151a/13
Nişābūr
N.+a 151a/10
N.+da A181b/13
Nūḥ
N. 39b/3
Nūfil
N. A119b/1
Nūfil ibn-i Yūsuf
N.+dan A119a/6
ʿOşmān
ʿO. 2b/7
ʿO.+ı 110b/9
ʿÖmer
ʿÖ. 20a/5, 20a/6, A2a/12
ʿÖ.+i (akk.) 110b/7
ʿÖmer bin Ḫaṭṭāb
ʿÖ.+a A243b/9
ʿÖmeri'bn-i Ḫaṭṭāb
ʿÖ.+dan 20a/5
ʿÖmer ibn-i Ḫaṭṭāb
ʿÖ.+a A243b/12
ʿÖmer ibni'l-Ḫaṭṭāb
ʿÖ. A16b/4, A244a/1
ʿÖmer ibnü'l-Ḫaṭṭāb
ʿÖ. 20a/13
ʿÖmmer
ʿÖ. 2b/7
Puḫte Naṣır
P. 18a/2
Puḫti Naṣır
P. A14a/7
Rāfiʿ
R.+üñ 41a/12
Rey
R. 151a/8

Rūm
R. 2b/4, 150b/13
R.+da A181b/2
Sa'd-ı Vaḳḳās
S.+ı 111b/6
Ṣafā
Ṣ. 151b/7
Ṣafiyye
Ṣ.+yi A244a/6
Sa'id Hāşim
S.+den A173a/3
Sām
S. 3a/4
Selmān Fārsi
S+yyi 111b/7
Semerḳand
S.+da 151b/13
Semūd
S. 39b/3
Sencer
S. 3a/4
Seraḫse
S+de A182a/2
Ṣıddīḳ
Ṣ. 2b/7, 41b/3
Sinḥāb
S.+ı 152a/4
Sulṭān ibn-i Sulṭān Sulṭān Ya'ḳūb
S. 2a/8
Sulṭān Ya'ḳūb bin Şāh Süleymān bin Muḥammed bin Ya'ḳūb Ḫān
S. 2a/1
Süleymān
S.+uñ 110a/3
Süleymān ibn-i Dāvud
S.+a A198b/7
Süleymān peyġambar
S.+üñ 90a/1
Şehāb : (metne gore) Bir yer adı
Ş. 20a/9
Ş.+dan 20a/9
Ṭūs
Ṭ.+da 151a/11
Türkistān
T.+da A182b/3
Veheb ibni Münebbihü'l-Yemānī
V. 24a/12
Yemen
Y. 150b/1
Y.+e 151a/4
Yūnus peyġāmbar
Y. A131a/4
Yūsuf
Y. 30b/1
Yūsuf peyġāmbar
Y.+a A124b/5
Yūsufu'n-nebiyyü
Y. 32a/11

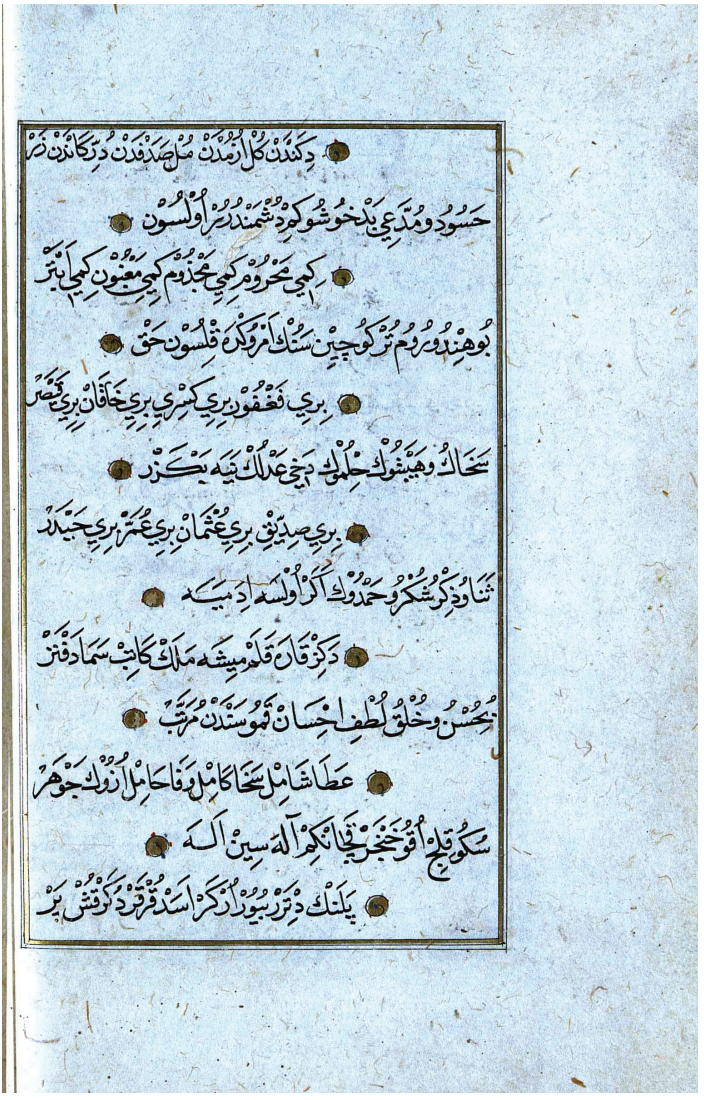
EKLER

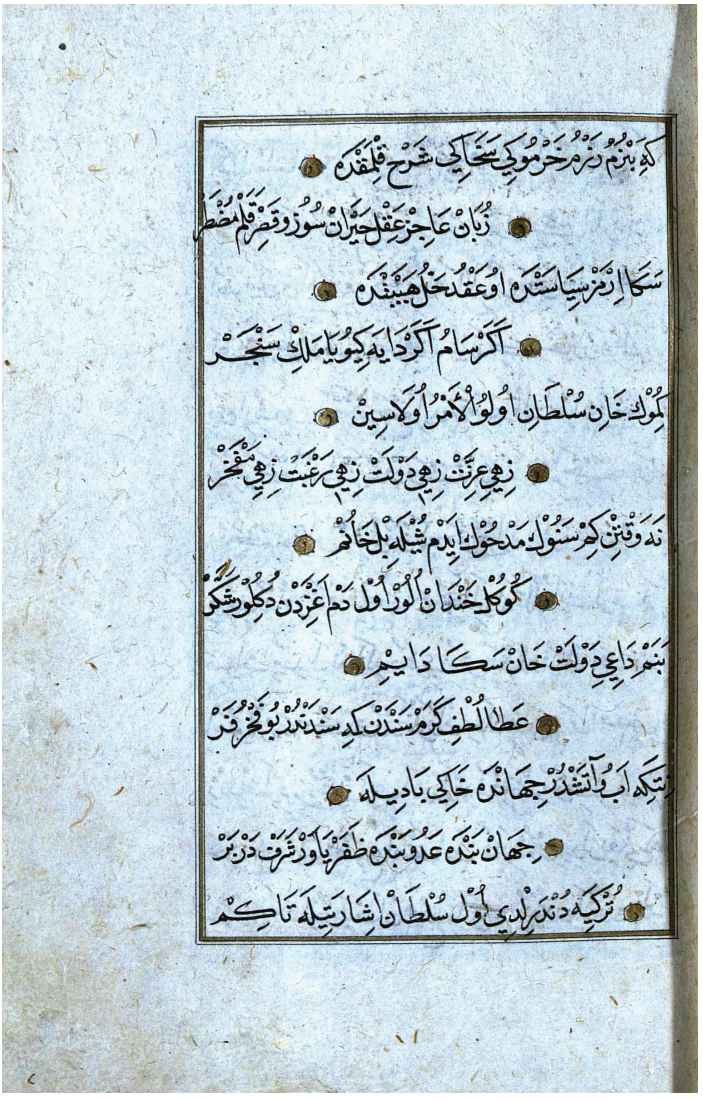
Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 1b

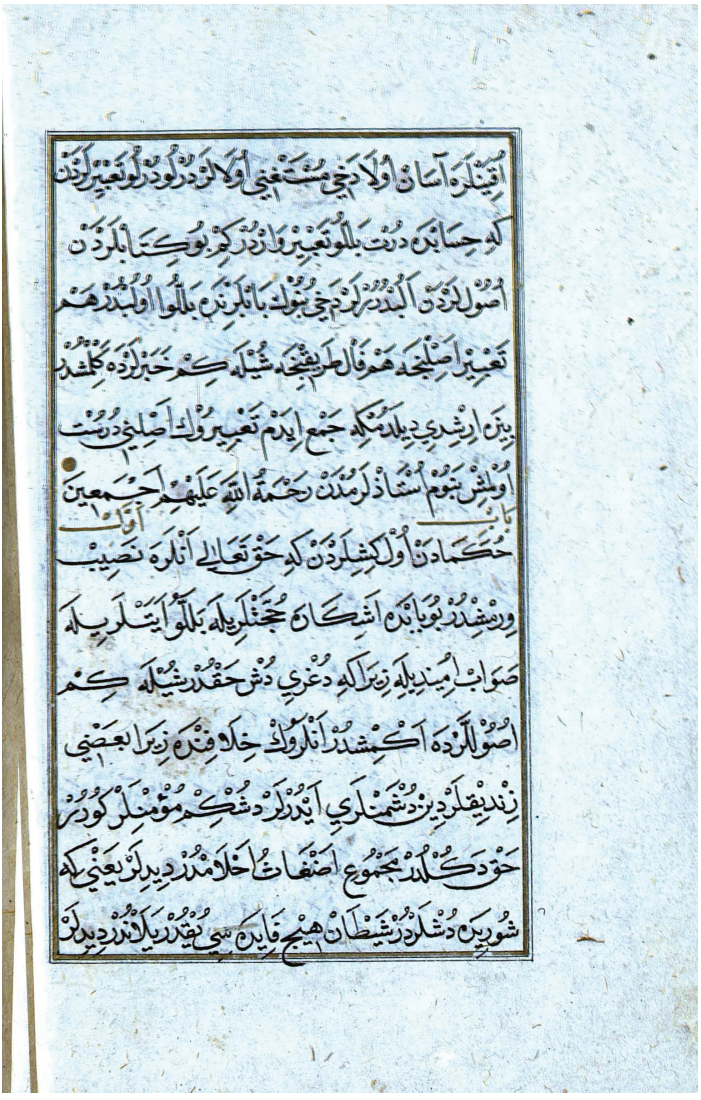
Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 2a

Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 2b

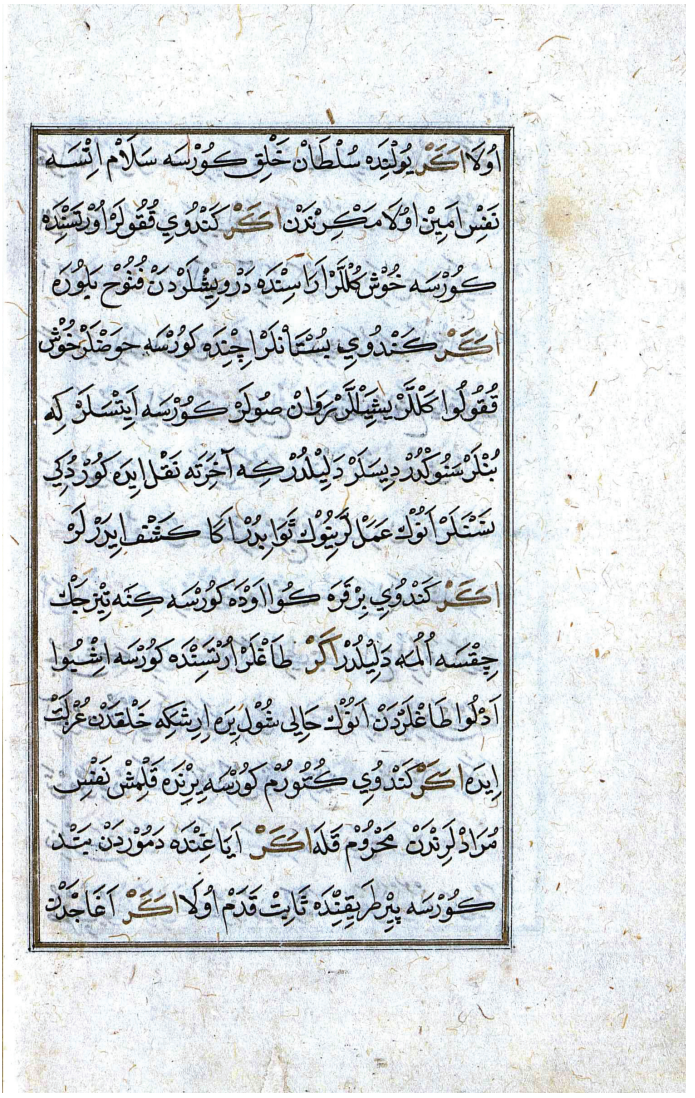
Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 3a

Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 3b

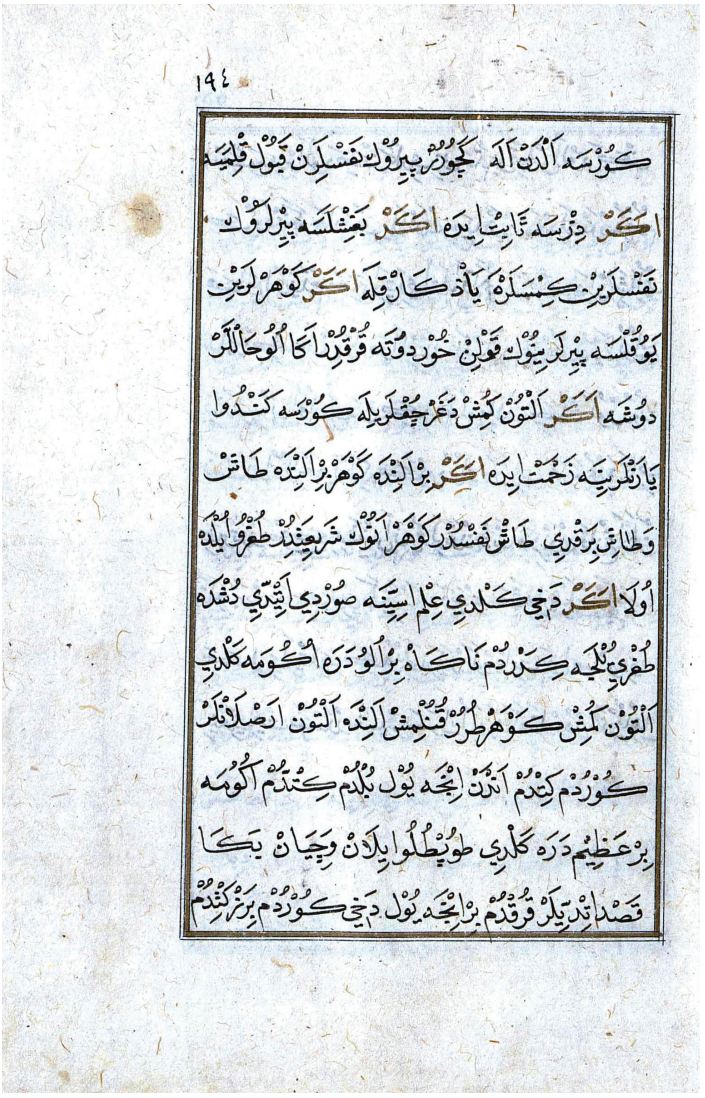
Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 5a

Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 195b

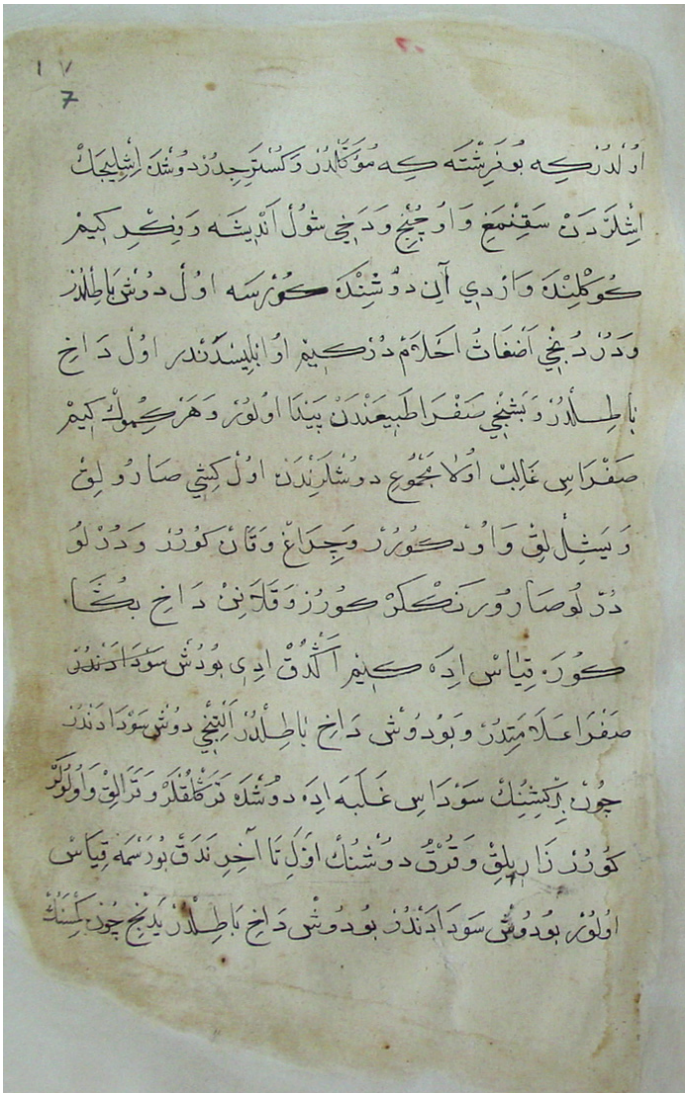
Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 196b

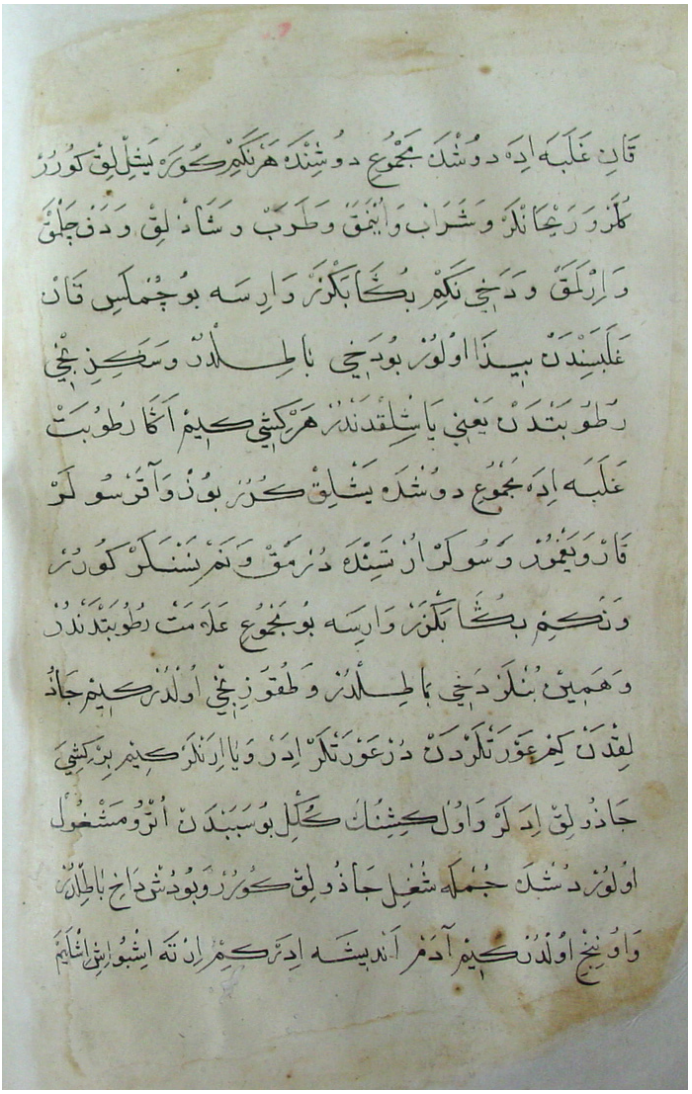
Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Hekimoğlu Ali Paşa,
Nr. 588, 197a

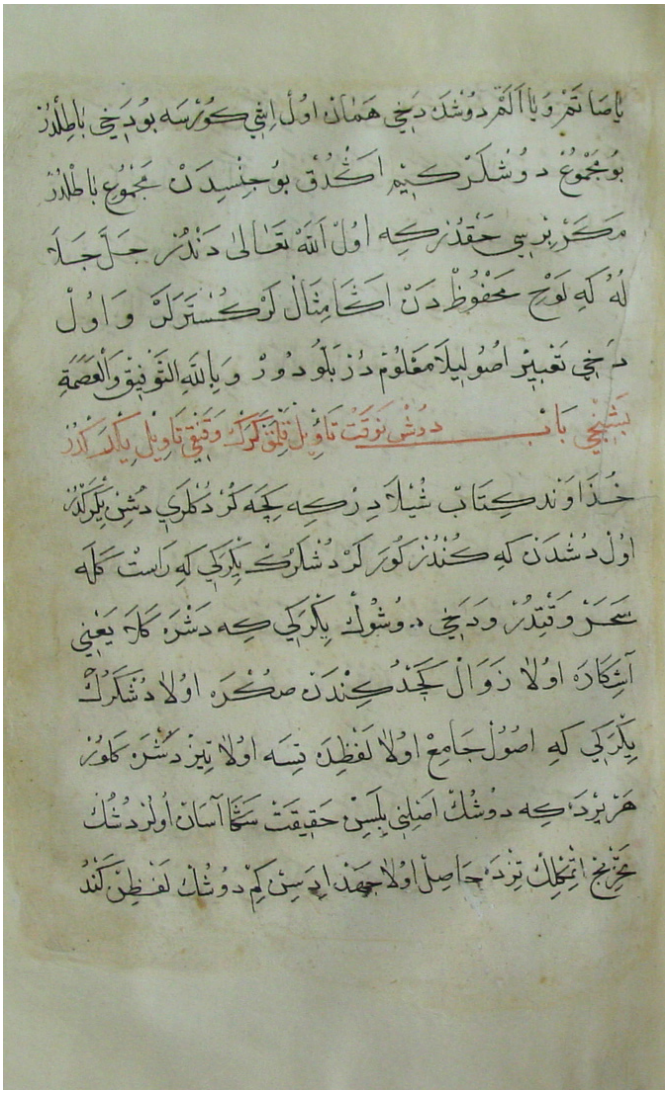
Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 6b

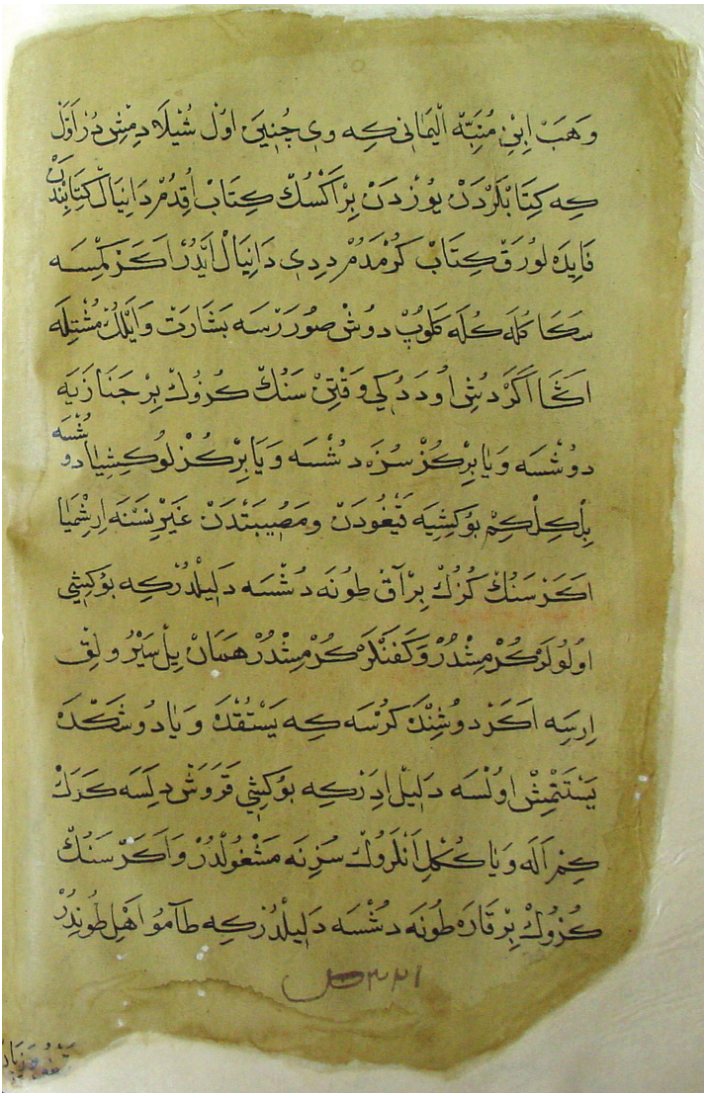
Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 7a

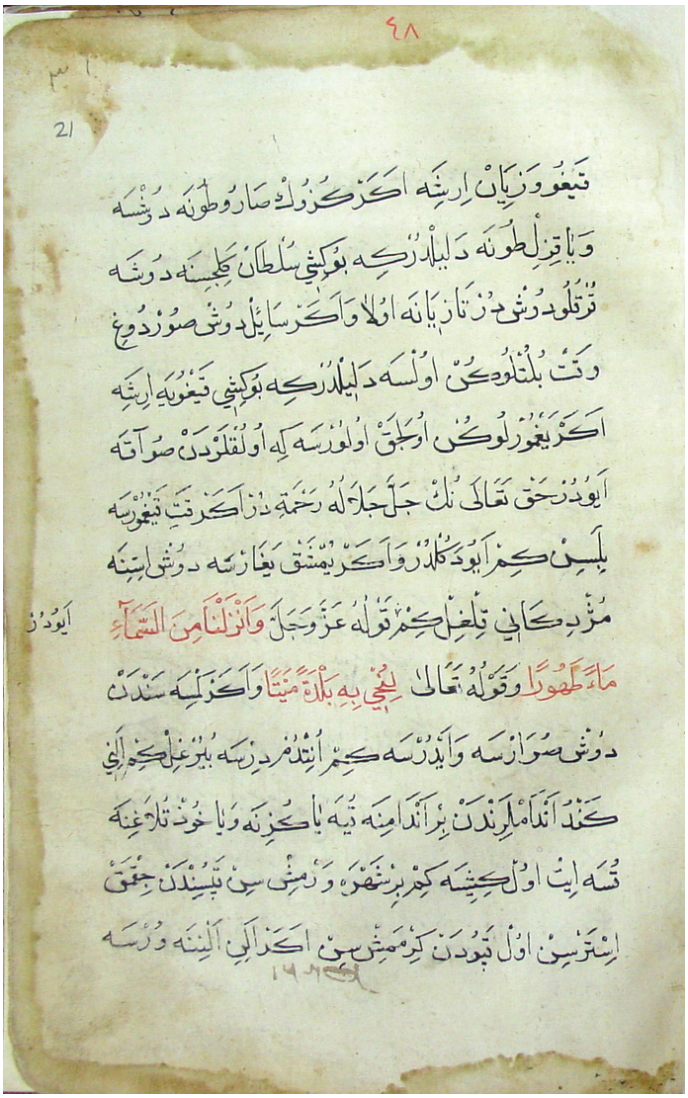
Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 7b

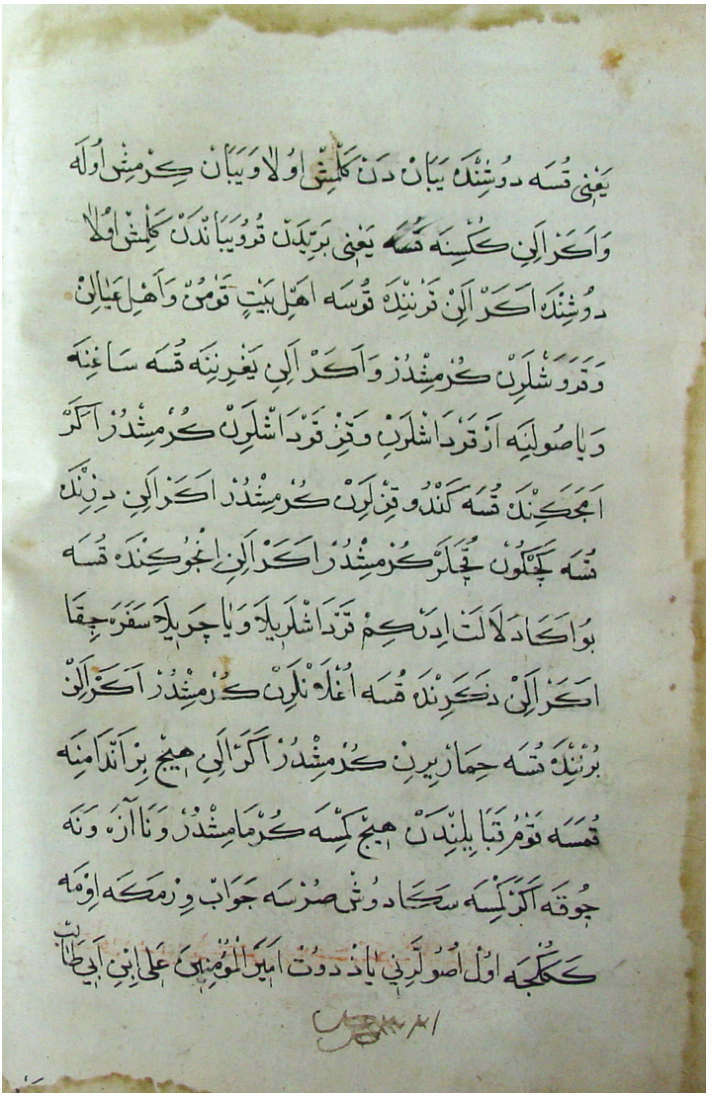
Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 8a

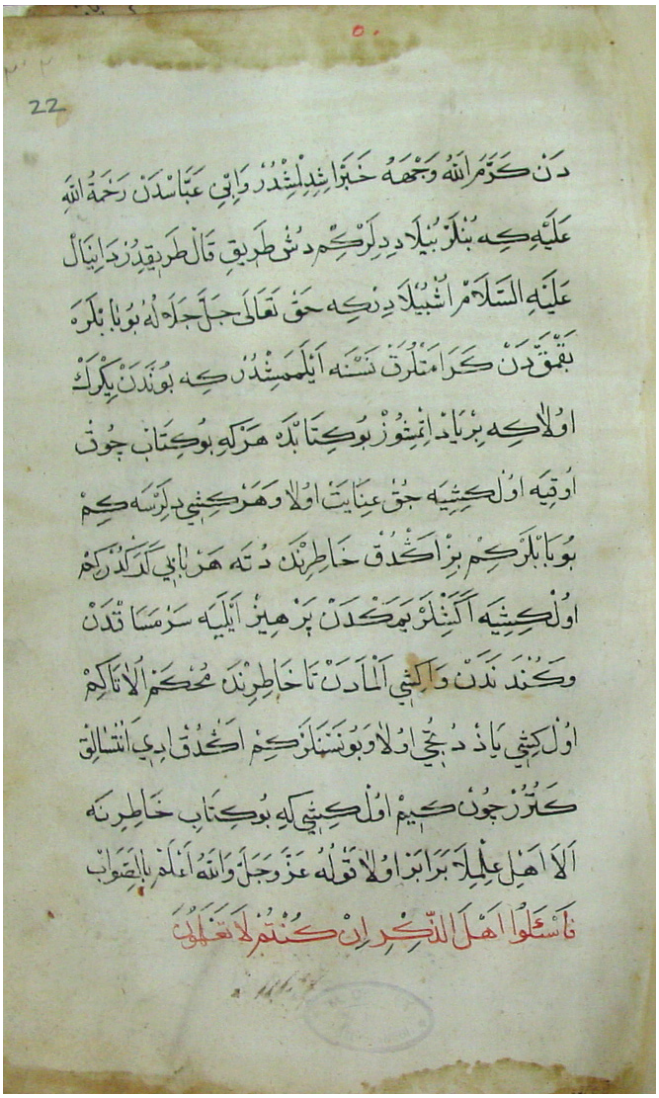
Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 20b

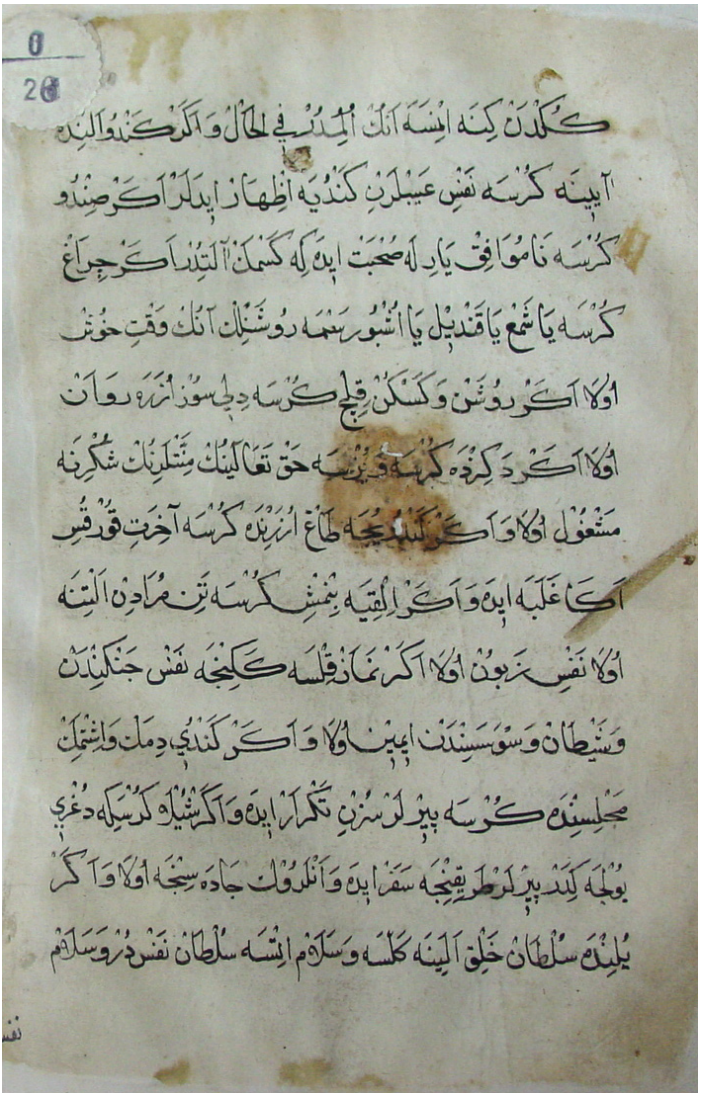
Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 21a

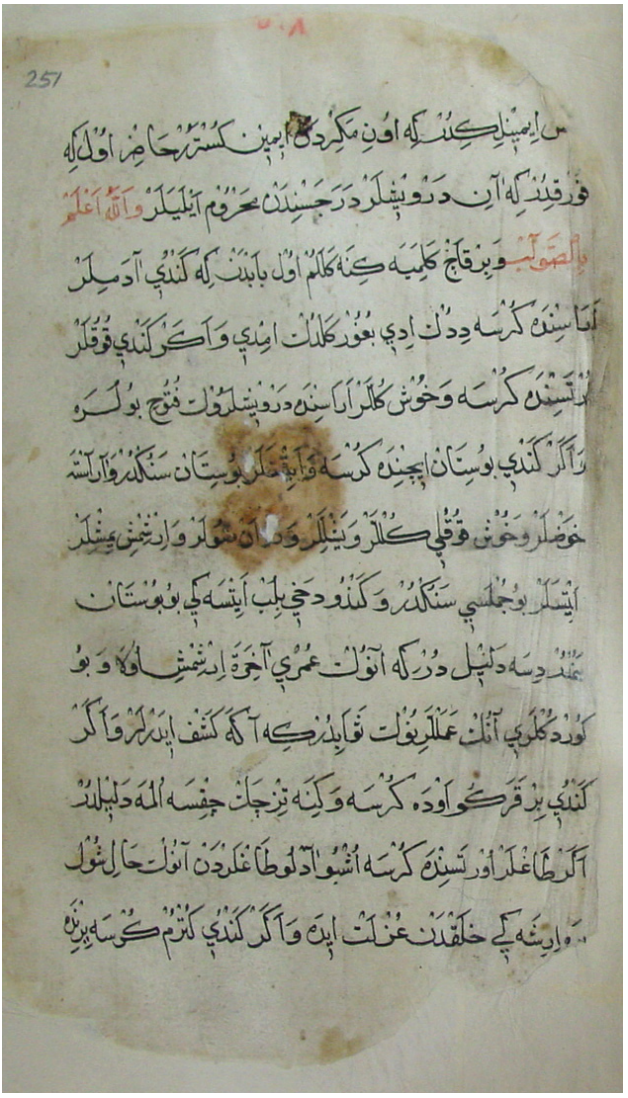
Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 21b

Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 22a

Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 250b

Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 251a

Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, O. 26, 251b